Madras University Kannada Series No. 5

SABDAMANIDARPANA

BY

KĒSIRĀJA

(WITH THE COMMENTARY OF LINGANARADHYA.)

GENERAL EDITOR

DR. A. SHANKER KEDILAYA
Head of the Department of Kannada

UNIVERSITY OF MADRAS MADRAS-5. 1973

https://archive.org/

Madras University Kannada Series No. 5

GENERAL EDITOR

DR. A. SHANKER KEDILAYA Head of the Department of Kannada

SABDAMANIDARPANA

BY

KĒSIRĀJA

(WITH THE COMMENTARY OF LINGANARADHYA.)

Reprint 1973.

C University of Madras, Madras.

Price Rs. 12-00

ವುದರಾಸು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ: ಸಂಖ್ಯೆ ಜ.

ಕೇಶಿರಾಜ ವಿರಚಿತ

ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಂ

ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯವೃತ್ತಿ ಸಹಿತಂ (ಪುನರ್ಮುದ್ರಣ)

ಸಂವಾದ ಕರು:

ಎ. ನೆಂಕಟರಾವ್, ಬಿ.ಎ., ಎಲ್.ಟಿ., ಪಂಡಿತ ಎಚ್. ಶೇಷ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್

1973

(ಗ್ರಂಥದ ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕೂ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿಗೆ ಸೇರಿದೆ)

28 da. 12-00

CC-0. In Public Domain. Digitized by Muthulakshmi Research Academy

siste werest

https://archive.org/details/muthulakshmiacademy

pa. 11 , st foto

CONTENTS

			PAGE	ES
Foreword by the Vice-Chancello	r			
Preface		•••	1—	L
Introduction (in Kannada)		•••	1—112	}
Detailed list of contents (in Kan	nada)	•••	i—xx	
Text of the Śabdamanidarpana (with Linga-			
nārādhya's commentary) .		•••	1-314	Ŀ
Appendices I to IX		3	15—474	Ļ
Half-tone plates (of two pages o	f the origin	nal		
manuscript in palm-leaf)		Facing	g page	14
		of,	the tex	t

THE STA

Toucher out to perso but for estala anat-Ila ?

FOREWORD

The S'abdamanidarpana by Kēśirāja, a well-known grammar of old Kannada, is a literary work of considerable merit, and it has been commended highly by eminent western scholars This work was first edited with the such as Dr. Burnell. gloss of Linganaradhya, a Veerashaiva scholar, and published by the University of Madras in 1939. It contains a scholarly introduction of 112 pages and nine useful appendices. teachers and students of Kannada have evinced much interest in this publication. But it has long been out of print and there has been a great demand for this work from the Kannada reading public. Hence the Kannada Department University of Madras is now bringing out a reprint of the work. Minor corrections in the text have been made by the present General Editor, Dr. A. Shanker Kedilaya.

The University of Madras has been paying special attention to the publication of important research works undertaken by the Professors and other academic staff of the University. It has also been following the policy of making available important University publications which have gone out of print. The present re-print will, it is hoped, be welcomed by the Kannada Scholars.

University of Madras, 3rd March 1973.

N. D. SUNDARAVADIVELU, Vice-Chancellor.

CC-0. In Public Domain. Digtized by Muthulakshmi Research Academy

the time appointment of the quality at all max file

PREFACE

The Sabdamanidarpana is a well-known Grammar of Old Kannada by Kēśirāja. In the present edition of this work the gloss of Linganārādhya, a Vīraśaiva scholar, who may be roughly placed in the 16th century,* is published for the first time. It is unfortunate that only one manuscript of this work is available at present; and even this single copy in palm-leaf is much damaged in parts and is, therefore, difficult to decipher. Thanks are due to the Curator of the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, for his kind courtesy in having lent the copy to the Kannada Department of the University, whenever it was required.

The writer of this new gloss to the Sabdamanidarpana calls himself a 'Vīraśaiva scholar learned both in Sanskrit and Kannada', and gives a fascinating title to his gloss styling it 'A jewel-garland of interpretation of the Sutras' (Sutranvayaratna-māle). The original gloss by Kēśirāja is naturally much more lucid than that of Linganaradhya in places where the latter does not repeat the original with slight changes, as he so often does. Nevertheless Linganaradhya has his own merits. That correct readings of some sūtras were not available to us so far is evidenced by the improved readings adopted by him, as in $s\bar{u}tras$ 168 and 192. That there was a commentator of Kēśirāja's sūtras prior to Linganārādhya is revealed by his own comments on sutra 61. In some places he gives additional information either by expanding the original gloss by Kēśirāja and adding his own commentary or by improving upon the examples. Linganaradhya may thus be considered a diligent student of Kēśirāja's Grammar.

^{*} The date is only a conjecture. Lingaņārādhya does not mention Bhaṭṭākalankadēva of A. D. 1604, who is quoted by the later Viras'aiva scholiast, Niṭṭūr Nañjayya of c. 1725 A. D.

Kēśirāja, in his treatment of the subject, follows generally the line adopted by the grammarian, Nagavarma of the 12th century, who makes a judicious use both of the Paninian and the Aindra Schools of Grammar in his treatises. author is not without originality and independent lines of It is clear that he had before him a research of his own. pretty good collection of Kannada works which preceded him. The Anthology called the Sūkti-sudhārnava compiled by his father, Mallikarjuna, was doubtless another source of immediate With the large mass of examples of literary help to him. usages before him he was able to frame new rules of Grammar besides illustrating old ones by fresh instances. He makes elaborate rules based mostly on Prākrit Grammars to derive tadbhava words from their Sanskrit originals. It is true we find a good deal of influence of Sanskrit and Prākrit Grammars in the Sabdamanidarpana, but at the same time we find also that our author is fully alive to the special characteristics of the Kannada language, and has accordingly laid down a number of special rules to explain and elucidate such characteristics. Dr. Burnell in his book on The Aindra School of Grammarians speaks highly of the merits of the Sabdamanidarpana. He says: "The great and real merit of the Sabdamanidarpana is that it bases the rules on independent research and the usage of writers of repute; in this way it is far ahead of the Tamil and Telugu treatises, which are much occupied with vain scholastic disputations." It is not the virtue of originality and independent research alone which marks the greatness of Kēśirāja; he combines in himself the quality of untiring industry as well, as is evident from a classified list of about 1,000 roots in Kannada which he has collected and arranged with meanings, a second list of about 180 words containing the letter 1 (= 4) and arranging them in the order in which they convey from one meaning to five meanings, and a third list of about 200 difficult words employed in ancient classics in Kannada, with their meanings :- all these for the first time in any treatise on Kannada Grammar.

In one of the verses quoted by Kēśirāja to illustrate a rule1 there occur two words 2 iliminchi (202001) and barați (2011) which seem to have gone out of use at a very early date; for the words are not found in works dating from the 9th century to the present day except in a work or two such as Khagendramanidarpana (c. 1350 A. D.) where ilumicce (ของจิงเริ่ม) is used (15-25). The words stand for 'the acid lime' and 'the cow-dung cake' and approach very nearly the Tamil forms, elumichchai (எலுமிச்சை, வலவிக்க) and varatti (வறட்டி, ವಲಟ್ಟ), respectively. The words now used in Kannada in their places are nimbe (ನಿಂಟಿ) and berani or kullu (ಬೆರಣಿ, ಕುಳ್ಳು). It may not be out of place here to mention a few of the peculiarities of Kannada which will, perhaps, interest the general reader. In Kannada it is possible to have a sentence without a verb, pure and simple. A Noun, a Pronoun, an Adjective or a Numeral with pronominal or personal terminations can acquire the force of a verb or a sentence; a few Indeclinables also can have a verbal force. As a matter of fact some of the so-called Indeclinables in Kannada take case-terminations, and some can be inflected in gender. While in the Locative Absolute in Sanskrit it is the subject of the dependent clause which takes the locative case-termination, in Kannada it is not the subject (which should always be in the nominative) but it is the verb which takes the locative or other adverbial terminations.

The work was conjointly edited by may predecessor, the late lamented Śrī A. Venkata Rau B.A., L.T., and Śrī H. Sesha

^{1.} Rule 264 on. p. 260: the verse beginning with 'Tardugal-aligum...'. The substance of the verse quoted is: "The skin disease of herpes (ringworm, द्वु) will disappear in five days if the following remedy is applied:—Grind on a slab the senna root (ನೆಲಾವರೆ, ஙிலானிரை, ಸೆಲಕರ್ ಸಮ) and the emblic myrobalan (ಸೆಲ್ಲಿಕಾಯ, கொல்லிக்காய், ಸಲ್ಲಿಕ್ ಮ) in the juice of a ripe acid lime (citrus medica acida). Now rub the affected part of the skin with a piece of dried cow-dung cake and then rub mercilessly into the skin the juice kept prepared as aforesaid".

^{2. (}Old Kan.) ಬರ್ದಿಲಿವಾಂಚಿ—(Tam.) பழுத்த எலுமிச்சை(ಪಟುತ್ತ ಎಲುಮಿಚ್ಚಿ $_{ij}$)= (Mod. Kan.) ಹಣ್ಣಾದ ನಿಂಬಿ.

Ayyangar, Junior Lecturer in the Department. By the time I took charge of the Department the whole of the text together with the first three appendices had been printed. The remaining appendices, partly in print alone and mostly in manuscript also, were done under my general supervision. To facilitate reference I prepared the ninth and the last appendix myself.

I have also revised and amplified the notes prepared by the joint editors for the Introductory matter in Kannada. The development of grammatical ideas has been traced in some detail by comparative method beginning with the scanty treatment of the principles in Kavirajamarga down to the elaborate treatment of the subject in the Sabdamanidarpana. I have dealt at some length with such of the grammatical points expounded by Kēśirāja as are not generally touched upon by his predecessors, and have ventured to add a few critical remarks on some of the crucial points here and there. In explaining the special characteristics of the Kannada language I have devoted some space to the comparative and historical treatment of the distinctive "Kannada Compounds" and of the letters $\frac{1}{2}$ ($\frac{100}{2}$, $\frac{100}{2}$) and $\frac{1}{2}$ ($\frac{100}{2}$, $\frac{100}{2}$), and to a few other grammatical points of interest.

In conclusion I should crave the indulgence of the reader to the shortcomings in this edition that, under the conditions in which the work has been produced, proved to be unavoidable. The thanks of the Department are due to the Syndicate of the University for their kindly sanctioning its publication at a very moderate price.

Department of Kannada, University of Madras, 25th August 1938.

H. CHENNAKESAVA IYENGAR.

ಅವತರಣಿಕೆ.

-: 0:--

ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನದ ಅವಶ್ಯಕತಿ.

ಶ್ರಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಎರಡು ಮುದ್ರಣಗಳು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಈಗ ಮತ್ತೊಂದರ ಆವಶ್ಯಕತೆಯೇನೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹುಟ್ಟುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಅವೆರಡು ಮುದ್ರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಶಿರಾಜನೇ ತನ್ನ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಬರೆದ ವೃತ್ತಿಯೂ, ಆ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ನಿಟ್ಟುರ ನಂಜಯ್ಯನು ಬರೆದ ಟೀಕೆಯೂ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಮದರಾಸು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಈ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಾ ದರೋ ಕೇಶಿರಾಜನ ವೃತ್ತಿಗೆ ಬದಲು ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ; ಸೂತ್ರಕಾರನ ವೃತ್ತಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ತನ್ನ ದೇ ಬೇರೆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಬರೆದ ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಗುಣವೇನಿರಬಹುದೆಂದು ಕುತೂಹಲಪರ ರಾದ ವಾಚಕರು ಈ ಮುದ್ರಣದಿಂದ ಅರಿಯಬಹುದು. ಈ ಹೊಸವೃತ್ತಿಯ ಸಂಗಡ ನಿಟ್ಟೂರ ನಂಜಯ್ಯನ ಟೀಕೆಯಿಲ್ಲವಾದಕಾರಣ ಅದನ್ನು ಈ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯವಾಗಿ, ಈಗ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಮುದ್ರಣಗಳೂ ಅವಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಮುದ್ರಣಗಳ ಅಥವಾ ಆ ವೃತ್ತಿಗಳ ಸ್ಟ್ರಾಲಿತ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೀಗಿ ವಾಚಕ ಂಗೆ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಯತ್ನೋತ್ಸಾಹಗಳ ಸದುದ್ದೇಶವನ್ನು ಒಳ ಕೊಂಡಿವೆ. ಇದೇ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಈ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಮುದ್ರಣವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸಿದೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಕಳೆದ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಉದ್ದಾಮವಾದ ಹಳಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣಗ್ರಂಥದ ಪುನರ್ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಾಗಿ, ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಳ್ಳ ಮಾತೃಕೆ ಮದರಾಸನ್ನು ೪ದು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ದೊರೆಯದೆ, ಈಗ ದೊರೆತಿರುವ ತಾಳೆಯೋಲೆಯ ಮಾತೃಕೆ ಕೂಡ ಹಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಳೆಗಳು ಹರಿದು ಮುರಿದು, ಹುಳು ಕೊರೆದು ತಿಂದು ಅಕ್ಷರಗಳು ತ್ರುಟಿತವಾಗಿರುವ ಕಾರಣ, ಆದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಶಿಥಿಲವಾಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ದೊರಕಿದ ಒಂದು ಮಾತೃಕೆಯ ಸಹಾಯ ದಿಂದಲೀ—ಅದು ತೀರ ಅಸಮರ್ಪಕವೆಂದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದರೂ—ನಿರ್ವಾಹನಿಲ್ಲದೆ, ಇದ್ದ ಸಣ್ಣ ಗಂಟನ್ನೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಸದಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಈ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾಯಿತು.

ಮಾ ತೃ ಕೆ.

ವೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಳ್ಳ 'ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ ' ಗ್ರಂಥದ ಶಾಳೆಯೋಲೆಯ ಮಾತ್ಯಕೆಯೊಂದು ಮದರಾಸು ಓರಿಯಂಟಲ್ ಿಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಿತು.

^{1. (}೧) ರೆಪರೆಂಡ್ ಡಾ॥ ಕಿಟ್ಟೆಲರ ಮೂರನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ, ಮಂಗಳೂರು ಮುದ್ರಣ, 1920;

⁽೨) ಕರ್ಡಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯಪ೦ಷತ್ತಿನ (ಬೆಂಗಳೂರು) ಮುದ್ರಣ, 1920.

^{2.} Shelf No. 18-12-14.

ಇದರ ಹಲವು ಓಲೆಗಳು ಮುಂದು ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗಿವೆ. ನಡುನಡುವೆ ಓಲೆಗಳೇ ಮಾಯ ವಾಗಿವೆ. ಧಾತುಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಳಕೊಂಡ ೮೭ ರಿಂದೆ ೯೮ ರ ವರೆಗಿನ ಹನ್ನೊಂದು ಓಲೆಗಳು ಮಾತೃಕೆಯಲ್ಲಿ ಲುಪ್ತವಾಗಿವೆ. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ನುಸಿತಿಂದು ಹಲವು ಕಡೆ ಅಕ್ಷರಗಳೇ ಕಾಣುವಂತಿಲ್ಲ; ತಕ್ಕಮಟ್ಟಗೆ ವಾಸಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದ ಎರಡು ಓಲೆಗಳ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನು ಈ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದೆ; ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಒಟ್ಟು ಮಾತೃಕೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಅಚ್ಚಿಗೆ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸುವಾಗ ಆರಾ ಜೈನ ಪುಸ್ತ್ರಕಭಂಡಾರದ ತಾಳೆಯೋಲೆಯ ಪ್ರತಿಯ್ಯೂ ಅಚ್ಚಾಗಿ ಈಗ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತಿರುವ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದ ಪ್ರತಿಗಳಿರಡೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನಕಾರ್ಯವು ಬಹು ಪ್ರಯಾಸಕರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪಾಠಭೇದಗಳನ್ನು ಆ ಆ ಪುಟದ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟರುವ ಟಪ್ಪಣಿ ಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದೆ. ಈ ಮುದ್ರಣದ ಉಪಯೋಗವು ಹೆಚ್ಚಲಿಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದೆ. ದರ್ಪಣ ಸೂತ್ರಗಳ ವರ್ಣಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯೊಡನೆ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಬ್ದಗಳ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಶಬ್ದಗಳ, ಉದಾಹೃತಪದ್ಯಗಳ-ಪದ್ಯ ಭಾಗಗಳ, ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ ಪದಗಳ ಅಕಾರಾದ್ಯ ನುಕ್ರಮಣಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟದೆ. ಉದಾಹೃತವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಆಕರ ಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಹಲಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಕಾಣಿಸಿದೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿ - ಭಾಷಾ ಭೂಷಣಗಳ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಕಾತಂತ್ರಸೂತ್ರಗಳ—ಇತರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸೂತ್ರಗಳ—ಅನುವಾದವನ್ನೂ, ಕೇಶಿರಾಜನ ಪ್ರಯೋಗವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಕಡೆಯದಾಗಿ ವ್ಯಾಸಂಗೇಚ್ಭು ಗಳಿಗೆ ಸುಕರವಾಗಿರಲಿಂದು ಈ ಮುದ್ರಣದ * ಸೂತ್ರಪದ್ಯಸಂಖೈಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆರಡು ಮುದ್ರಣಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಂಖ್ಯಾಕ್ರಮವನ್ನು ಪಟ್ಟಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿ, ೯ ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಕೆಲವು ಪ್ರಕರಣಾಂತಗಳ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ — "ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕರ್ಣಾಟ ಕೋಭಯಭಾಷಾವಿಶಾರದ ಶ್ರೀ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಸೂತ್ರಾನ್ವಯ ರತ್ನ ಮಾಲೆಯೊಳ್...... " ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ವೃತ್ತಿಕಾರನು ತಾನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕರ್ಣಾಟಕೋಭಯಭಾಷಾವಿಶಾರದನೆಂದೂ, ವೀರಶೈವನೆಂದೂ, ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಗೆ ಸೂತ್ರಾನ್ವಯ ರತ್ನ ಮಾಲೆಯೆಂಬ ಹೆಸರೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ವೃತ್ತಿ

ಕಾರನು ನೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಆರಾಧ್ಯಪಂಗಡದವನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. "ಸೂತಾನ್ವಯ ರತ್ನ ಮಾಲಿ " ಯೆಂಬುದರಿಂದ ತಾನು ಕೇಶಿರಾಜನ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ರತ್ನ ಗಳನ್ನು ಪೋಣಿಸಿ ಮಾಲೆಯಾಗಿ ಕಟ್ಟರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಇವಿಷ್ಟು ಹೊರತು ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಕಾರನು ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ತಾಳ ಪ್ರತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ—"ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯಾಭ್ಯುದಯ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ವರ್ಷಂ ಗಳು ಸಾವಿರದ ಆಱುನೂಱ ನಾಲ್ವತ್ತಾ ಅನೆಯ ಕ್ರೋಧಿ ಸಂವತ್ಸರದ ವೈಶಾಖ ಬ ೧೦ರಲ್ಲು ಅಪ್ಪಾಣೈಯನ ಪುತ್ರನಾದ ಚೆಲುವರಾಯನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಶಬ್ದವುಣಿದರ್ಪಣದ ಪುಸ್ತ ಕಕ್ಕಂ ಮಂಗಳಂ। ಶ್ರೀಮತೇ ವೇಲಾಪುರೀ ಸೌಮ್ಯಕೇಶವಾಯ ನರ್ಮ। " ಎಂಬ ಪಜ್ಕ್ತು ಗಳಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು (ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ) ಬೇಲೂರು ಅಪ್ಪಾಜಯ್ಯನ ಮಗನಾದ <mark>ಚಿಲುವರಾಯನು ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ೧೬೪೬ರಲ್ಲಿ (ಎಂದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 1724ರಲ್ಲಿ) ಪ್ರತಿಮಾಡಿ</mark> ಕೊಟ್ಟನೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುವುದು. (ಇದು 1724ನೆಯ ಮೇ ತಿಂಗಳ 7ನೆಯ ತಾರೀಖು ಬೃಹಸ್ಪತಿವಾರ ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಾ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗುವುದು.) ಈ ಬೇಲೂರ ಚೆಲುವರಾಯನು ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಂಡಿರುವ—"ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ...ಶ್ರೀಮದ್ನಕುಳಾಭರಣಾಯನಮಃ, ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟನಾಥಾಯ ನಮಃ, ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಾಂತ ಗುರವೇ ನಮಃ "ಎಂಬ ಪ್ರಣಾಮಾವಳಿಗಳಿಂದ * ಶ್ರೀವೈಷ್ಣ ವರಲ್ಲಿ ವಡಗಲೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುವುದು. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಇವನು ಯಾರಿ ಗಾಗಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನು ಕ್ರಿ. ಶ. 1724 ಕೈ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದವನೆಂದು ಹೇಳಬರುವುದೇ ಹೊರತು, ಎಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಇದ್ದವನು, ಯಾವ ಶತಮಾನದವನು ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಆಧಾರವೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರಾನ್ವಯ ರತ್ನ ಮಾಲಿ.

ಸೂತ್ರಕಾರನಾದ ಕೇಶಿರಾಜನ ಸ್ವಂತವೃತ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನು ಬರೆ ದಿರುವ "ಸೂತ್ರಾನ್ವಯ ರತ್ನ ಮಾಲೆ" ಯೆಂಬ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷಗಳು ಕಾಣ ಬರುವುವ: ಏನೆಂದರೆ:—

- ೧. ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನು ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳು ವನು. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ—ಸೂತ್ರ ೩೩ ರಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನು ತನ್ನ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯೂ ಅಕ್ಷ್ಮರಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ಸ್ಥಾನಗಳು ಎಂಟಿಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವನು; ಲಿಂಗಣಾ ರಾಧ್ಯನಾದರೋ ಆ ಎಂಟು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ ಹುಟ್ಟುವ ಅಕ್ಷ್ಮರಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಹೇಳಿ ದ್ವಾನೆ.
- ೨. ಸೂತ್ರ ೬೧ ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪಂಡಿತನು ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ವನ್ನು ಬರೆದಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಸೂತ್ರವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಆ ಪಂಡಿತನು ಹೇಳಿರುವ ಅಭಿ

ಹಾಸನ, ಬೇಲೂರು, ಚಿಕ್ಕವುಗಳೂರು ಮುಂತಾದ ಕನ್ನಡಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ

 ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರು ಈಗ ಸುಮಾರು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನವರೆಗೂ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ
 'ಅಯ್ಯಂಗಾರ್', 'ಆಚಾರ್ಯ' ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗುರುತುಗಳಿಗೆ ಬದಲು 'ಅಯ್ಯ' ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು

 ತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಸಂಗತಿ ಅವರ ಹಲವು ಮನೆತನಗಳ ಪಟ್ಟಾವಳಿಯ ಆಧಾರದಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುವುದು. ಚಿಲುವ

 ರಾಯನೆಂಬ ಹೆಸರು ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಬೇಲೂರು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರ್ತಿ ಚಿಲುವ

 ರಾಯ, ಚೆನ್ನಿಗರಾಯ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿರುವರು.

ಪ್ರಾಯವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಖಂಡಿಸಿ ಹೇಳಿರುವ ಓಲೆಯ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನು ಈ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

- ೩. ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನು ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೃತವೃತ್ತಿಕಾರರಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಗಳಲ್ಲಿ ರುವ ಪದಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ದ್ವಾರದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವನು. ಉದಾಹರಣೆ ಗಾಗಿ ೭೦ ನೆಯ ಸೂತ್ರದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ 'ಬಹುಳಮೆಂದೆ[ೀ]ಂ' 'ಯ ಲ ರಹಿತ ವ್ಯಂಜನ ಪದಮೆಂದೆಂ' ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಣಿಗಳಿಂದ ವಿಷಯಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡಿರುವನು.
- ಳ. ಈ ವೃತ್ತಿಕಾರನು ಕೇಶಿರಾಜನ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಠ ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರುವನು. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ—
- (೧) ಸೂತ್ರ ೧೬೮ ರಲ್ಲಿ "ಪದನೆರಡುಂ ಮೇಣ್ ಪಲವುಂ। ಪದಾರ್ಥಮಂ ಬಯಸುತಿರೆ ಬಹುವ್ರೀಹಿ..." ಎಂದು ಮುದ್ರಿತಪುಸ್ತ ಕಪಾಠದಲ್ಲಿ ರುವ 'ಪದಾರ್ಥಮಂ' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೈ ಕ್ಲೇಶಪಟ್ಟು ಅನ್ಯಪದಾರ್ಥವೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿರು ವುದು. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನು—

" ಪದಮಿರಡುಂ ಪಲವುಂ ಪರ । ಪದಾರ್ಥಮಂ ಬಯಸುತಿರೆ ಬಹುವ್ರೀಹಿ.....॥ " ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರ ದಿಂದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವನು.

(೨) ಹಾಗೆಯೇ ಸೂತ್ರ ೧೯೨ ರಲ್ಲಿ—
"ಅಕ್ಕುಂ ಲೋಪಂ ನಾಲ್ಕೈ ।
ದರ್ಕ್ಯಂತ್ಯಕ್ಕಾ ಅಱಾದಿಯೊಳ್ ಹ್ರಸ್ವಂ ತಾ ॥
ನಕ್ಕು ಮದೇಬರ್ಕ್ಗೇಟಿಂ ।
ದಕ್ಕುಂ ಚರಮಕ್ಕೆ ಲೋಪಮೆಂಟರ್ಕ್ಗಕ್ಕುಂ 1 "
ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷ ರಪ್ರಾಸಕ್ಕೆ ರುವ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಳಿದು

"ತೋರ್ಕುಂ ಲೋಪಂ ನಾಲ್ಕ ।
ಯ್ದರ್ಕಂತ್ಯಕ್ಕಾ ಅಱಾದಿಯೊಳ್ ಹ್ರಸ್ವಂ ತಾಂ ॥
ಬರ್ಕುಮದೇೞರ್ಕ್ಗೇೞಿಂ ।
ದಿರ್ಕುಂ ಚರಮಕ್ಕೆ ಲೋಪಮೆಂಟರ್ಕ್ಗಕ್ಕುಂ ॥ " ಎಂಬ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿ ತವಾದ ಪಾಠಾಂತರವನ್ನು ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನು ಕೊಟ್ಟರುವನು.

- ». ಕೇಶಿರಾಜನು ಕೊಟ್ಟರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿರುವನು; ಕೆಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರುವನು; ಕೆಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರುವನು. ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು.
- ೬. ಇವೆಲ್ಲವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈ ವೃತ್ತಿಕಾರನು ಸೂತ್ರಕಾರನಾದ ಕೇಶಿರಾಜ ನನ್ನೂ, ಪಾಣಿನ್ಯಾಚಾರ್ಯನನ್ನೂ ೮೪ ನೆಯ ಸೂತ್ರದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಚತುರ್-ಚತ್ವಾರ್ ಶಬ್ದಗಳ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಖಂಡಿಸುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾಗಿದೆ.

ಕ ವಿ ಕಾವ್ಯ ವಿ ಚಾರ ಕೇಶಿರಾಜ.

ಕೇಶಿರಾಜನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಅವನ ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಅವನ ತಂದೆ ಸೋದರಮಾವಂದಿರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿಚರಿತಕಾರರು ತಮ್ಮ್ರ¹ಗ್ರಂಥದ I, III ನೆಯ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಆಧಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವರು. ವಾದವಿವಾದಗಳ ಜಲ್ಲಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಸಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಂತಿರುವ ನಿರ್ಣಯದ ಗಟ್ಟಕಾಳುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಅವು ಜಳ್ಳೆಂದು ಸಿವ್ಧಾಂತವಾಗುವವರೆಗೂ ಅವೇ ತೂಕವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಕೇಶಿರಾಜನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸುಮಾರು ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ (ಎಂದರೆ ಸು. 1260 ರಲ್ಲಿ) ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೌಢವೈಯಾಕರಣನು. ಹಳಗನ್ನ ಡ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾ ನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿರುವ ಇವನ "ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ " ದಲ್ಲಿಯೇ ಇವನ ವಿಚಾರದ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಛಂದೋದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೋ, ಸಹಜದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೋ ಇವನ ಹೆಸರಿನ ಬೇರೆಬೇರೆ ರೂಪಗಳು "ದರ್ಪಣ" ದಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿವೆ. ²ಕೇಶವ, ³ಕವಿಕೇಶವ, ⁴ಕೇಶಿರಾಜ, ⁵ಸುಕವಿ ಕೇಶಿರಾಜ, 'ಚಿನ್ನ ಕೇಶವದೇವ, 7ಮಹಾಕವಿ ಚೆನ್ನ ಕೇಶವ ಎಂಬೀ ಹೆಸರುಗಳು ಇವನ—ಇವನ ವಿಷಯಕವಾದ, ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಖಚಿತವಾಗಿವೆ. ³' ಕರ್ಣಾಟಕ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ' ನೆಂಬ ಇವನ ಬಿರುದು ದರ್ಪಣದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕರಣಾಂತ ಗದ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಿನುಗುತ್ತಿದೆ.

⁸ " ಯಾದವಳಟಕಾಚಾರ್ಯನಿ । ನಾದುದು ಕರ್ಣಾಟ ಧಾತು ಕವಿಕೇಶವನಿಂ॥ "

—ಧಾತುಪ್ರಕರಣ, ಪುಟ 231, ಪದ್ಯ <u>೨೬೪</u>.

" ಆರ್ಯನ ⁸ಯಾದವಕಟಕಾ।

ಚಾರ್ಯನ ಕೇಶವನ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಮಾ ॥ "

— ವುಟ 302, ಪದ್ಯ ೩೪೨; ವುಟ 314, ಪದ್ಯ ಆ.

^{1.} ಕಮಚರಿಕೆ I 385-8; 369-80; 161-3. ಕಮಚರಿತೆ III 483; 487-8; ಅವತರಣಿಕೆ ಘಟ lyiii-lx; li-liv.

^{2.} ವುಟ 314 ಪದ್ಮ ೨ ೮.

^{3. ,, 1} ಪದ್ಮ ೨

^{,, 231} ಪದ್ಮ ೨೬೪

^{4. , 1} ಪದ್ಮ ೨ರ ವೃತ್ತಿ

^{5. &}quot; 58 na₄

^{,, 198} ಗದ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ

^{6. ,, 814} ಪದ್ಮ ೪

^{7. ,, ,,} ಪಮ್ಮ ಚ

^{8. &#}x27;ಯಾದವ್ಯ ಕಟಕಾಚಾರ್ಯ'— 'ಕರ್ಣಾ ಟೆಕಲಕ್ಷಣ ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ' ಇವೆರಡೂ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೇ? [ಬಹುದಾದರೆ ನಾಗವರ್ಮ-ಕೇಶಿರಾಜರಂತೆ (ಯಾದವ) ಕಟಕಾಚಾರ್ಯನಾದ ಕವಿ ಸುಮನೋಬಾಣನೂ ವೈಯಾಕರಣವಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಹೊರಪಡುವುದು.]

ಎಂಬೀ ಪದ್ಯಭಾಗಗಳಿಂದ ಇವನಿಗೆ 'ಯಾದವ ಕಟಕಾಚಾರ್ಯ' ನೆಂಬ ಬಿರುದೂ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದು. ಇದು (ಹೊಯ್ಸಳ) ಯಾದವರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಮಹಾಮಹೋ ಪಾಧ್ಯಾಯನೆಂಬಂತಿರುವ ಬಿರುವಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಇವನ ಮಾತಾಮಹ ನಾದ ಕವಿ ಸುಮನೋಬಾಣನು ಹೊಯ್ಸಳ ನರಸಿಂಹನಲ್ಲಿಯೂ, ಇವನ ಸೋದರಮಾವ ಜನ್ನ ನ ಗುರುವಾದ ನಾಗವರ್ಮನು ಚಾಳುಕ್ಯ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನಲ್ಲಿಯೂ 'ಕಟಕೋಪಾ ಧ್ಯಾಯ' (= ಕಟಕಾಚಾರ್ಯ) ರಾಗಿದ್ದಂತೆ 1ತಿಳಿಯಬರುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ, ತಾನು 2"ಕವಿ ಸುಮನೋಬಾಣನ ಯಾದವ ಕಟಕಾಚಾರ್ಯನ...ದೌಹಿತ್ರನೆಂ ಕವಿಕೇಶವನೆಂ ಯೋಗಿ ಪ್ರವರ ಚಿದಾನಂದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸುತನೆಂ" ಎಂದರೆ ಯೋಗಿವಲ್ಲಭನಪ್ಪ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಕ ಮಗನೆಂದೂ ಯಾದವ ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನಪ್ಪ ಕವಿ ಸುಮನೋಬಾಣನ ಮಗಳ ಮಗನೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು.

"ಗುಣಮಮರೆ ಶಬ್ದ ಮಣೆದ । ರ್ಪಣ ನಾಮವನಿಟ್ಟು ನೆಱಿಯೆ ಕರ್ಣಾಟಕ ಲ ॥ ಕ್ಷ ಣಶಬ್ದ ಶಾಸ್ತ್ರಮಂ ಲಾ । ಕ್ಷ ಣಿಕರ್ ಪೇಟಿಂದು ಬೆಸಸೆ ಬಗೆವುಗೆ ಪೇಟಿ್ದಿಂ ॥ " —ಪುಟ.1, ಪದ್ಯ ೩.

ಎಂಬ ಸದ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿರಿಯಾರಾದ ವೈಯಾಕರಣರು ಅಪ್ಪಣಿಮಾಡಿದ ಮೇರೆಗೆ ಅವರೇ ಸೂಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ "ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ" ವೇಬ ಹೆಸರನ್ನು ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ತಿಳಿಯ ಬರುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ,

> " ಅವಧರಿಪುದು ವಿಬುಧರ್ ದೋ । ಷವಿದಱೊಳೇನಾನುಮುಳ್ಳೊಡಂ ಪ್ರಿಯದಿಂ ತಿ ॥ ರ್ದ್ಧುವುದು ಗುಣಯುಕ್ತಮುಂ ದೋ । ಷವಿದೂರಮುಮಾಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಕೆಯ್ಕೊಳ್ವುದಿದಂ ॥ "

ಎಂದು, ಮುಂದಣ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಕೇಶಿರಾಜನ ವಿನಯಗುಣವು ಹೊರಸಡುವುದು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ,

> ಪ್ರಾಸಚ್ಭಂದೋನ್ವಯ ವಿ। ನ್ಯಾಸದಿನಂತಿಂತು ಶಬ್ದ ಮಿರ್ಕುಂ ವೃತ್ತಿ॥ ವ್ಯಾಸಂ ತದ್ದ್ವ್ವ್ಯಾಕುಳವೆಂ। ದಾ ಸೂತ್ರಕ್ಕರ್ಥವೃತ್ತಿ ವರ್ತಿಸೆ ಬರೆದೆಂ॥

> > —ಶುಟ 2, ಪದ್ಯ ೬.

ಎಂದು, ಕವಿತಾವಸರದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳು ಹೀಗೆ ಹಾಗೆ ಪಲ್ಲಟವಾಗಿದ್ದು ಅರ್ಥಕ್ಲೇಶಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಯಾಗಬಾರದೆಂದು ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಬರೆದೆನೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ಪ್ರಾಮಾ

^{1.} ಕವಿಚ**ಿತ 1-162.** 2. ಶ. ದ. ವುಟ 1, ಪದ್ಮ ೨.

ಣಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾವ**ಾಣಿಕನೂ ವಿನಯಶೀಲನೂ ಹಿರಿಯ**ರ ಅಜ್ಞಾಧಾರಕನೂ ಆದ ಕೇಶಿರಾಜನು ತಾನು—

- ೧. ' ನಡೆದುದೆ ಮಾರ್ಗಂ '
- ೨. ' ಪದವಿಡಲೊಡರಿಸಿದುದೆ ಭಂಗಿ '
- ೩. ' ಕೇಶವಂಗರಿದುಂಟೀ '
- ಳ. ' ತಾನೆ ಲೋಕದೊಳ್ ಲಾಕ್ಸ್ ಣಿಕಂ '
- ೫. ' ಚೆನ್ನ ಕೇಶವದೇವಂ ನುಡಿಯಿಸಿದ ತೆಱದೆ ಭಾರತಿ ನುಡಿವಳ್ '
- ೬. ' ಅಖಿಳ ಶಾಸ್ತ್ರ್ಯಾಮ್ನಾಯಮಂ ಕೂಡೆ ಬಲ್ಲವರಿಲ್ಲ ಎನ್ನ ದಿರ್ '
- ' ಒರ್ವಂ ಇಂದು ಅಭಿನವಬ್ರಹ್ಮಂ ಗಡ ಎಂಬಂತೆ ತೋಱುವನಾತ್ಮೀಯ ವಚೋವಿಚಿತ್ರತರ ವಿದ್ಯಾ ವೇಶವಂ ಕೇಶವಂ '

ಎಂದು ಈ ಏಳುಬೀಳುಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿರಬಹುದೇ ಎಂಬ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಎಡೆಗುಡುತ್ತಿದೆ. ವಿಚಾರಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಇವು ಕೇಶಿರಾಜನ ನೈಜಗುಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮಾತುಗಳಲ್ಲವೆಂದು ತೋರು ವುದು. ಅವನಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ ಗೌರವವುಳ್ಳ ಮತ್ತಾರೋ ಈ ಮಾತು ಗಳುಳ್ಳ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಕೇಶಿರಾಜವಿರಚಿತಗಳೆಂದು ಹೇಳಿರುವ 'ಹೋಟ ಪಾಲಕಚರಿತ' ವಾಗಲಿ, 'ಶ್ರೀ ಚಿತ್ರಮಾಲೆ' ಯಾಗಲಿ, 'ಸುಭದ್ರಾಹರಣ' ವಾಗಲಿ, 'ಪ್ರಬೋಧಚಂದ್ರ' ವಾಗಲಿ, 'ಕಿರಾತಕ' ವಾಗಲಿ, ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಹೊರಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಗಗನಕುಸುಮಪ್ರಾಯವಾದ ಈ ಹೆಸರುಗಳ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಕೇಶಿರಾಜನ ಒಲವನ್ನಾ ಗಲಿ, ಅವನ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾದ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನಾ ಗಲಿ, ಅಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನಾ ಗಲಿ ಈಗ ಅಳೆಯಹೋಗುವುದು ಬರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮೊಳವಿಟ್ಟಂ ತಾಗುವುದು. ಕೇಶಿರಾಜನ ಗುಣಗೌರವವನ್ನು ಮೆರೆಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವನ 'ಶಬ್ದಮಣೆ ದರ್ಪಣ' ವೊಂದೇ ಸಾಕು.

ಅವನು 'ಶಬ್ದದ್ರವೈಂ ಜನಿಯಿಸುಗುಂ ಶ್ವೀತಮದಱ ಕಾರ್ಯಂ ಶಬ್ದಂ' — ಪುಟ 3, ಪದ್ಯ ೯.

ಎಂದು ಜೈನರಂತೆ ಶಬ್ದ ಕ್ಕೆ ದ್ರವ್ಯತ್ವವನ್ನೂ, ಶಬ್ದ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ವೇತತ್ವವನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವುದ ರಿಂದ ಈ ಪದ್ಯವೊಂದರಿಂದಲೇ ಕೇಶಿರಾಜನು ಜೈನನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇವನ ಮಂಗಳಾಚರಣಪದ್ಯವು ಕೂಡ ಜೈನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರಾಕಾರೆಯಾದ ವಾಗ್ದೇವಿಯ ಸ್ತುತಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇವನು ಜೈನವ್ಯಾಕರಣವಾದ ಕಾತಂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣದ ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ ನಾಮಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಹಲವೆಡೆ ಅನುವಾದಿಸಿ

೧-೪. ಪುಟ 302, ಪದ್ಮ ೩೩೯

^{,, 814, ,,}

^{%4 39 39 39 4}

೬-೭. ,, 228 (ಆಖ್ಮಾತ ಪ್ರಕರಣದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ವೃತ್ತಕ್ರ)

ದ್ದಾನೆ. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರೀವಿಜಯ, ಅಸಗ, ಗುಣವರ್ಮ, ಪಂಪ, ಪೊನ್ನ, ರನ್ನ, ಬ್ರಹ್ಮಶಿವ, ನಾಗಚಂದ್ರ, ನಾಗವರ್ಮ, ನೇಮಿ ಚಂದ್ರರೇ ಮುಂತಾದ ಜೈನಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯಬರು ವುದು. ಜಿನಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವ ಗ್ರಂಥಾರಂಭವನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಇವನ ತಂದೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೂ ಜೈನನು; ಜೈನ ಗ್ರಂಥದ್ವಯವನ್ನು ಬರೆದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾದ ಇವನ ಸೋದರಮಾವ ಜನ್ನನೂ ಜೈನನೇ; ಈ ಜನ್ನನ ಗುರುವಾದ 'ಅಭಿನವ ಶರ್ವವರ್ಮ' ನೆಂಬ ನಾಗವರ್ಮನೂ ಜೈನನೇ. ಹೀಗೆ ಜೈನಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕೇಶಿರಾಜನು ಬೆಳಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೂ ಇವನ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣವು ಸರ್ವಜನ ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ ವಾಗಿಯೂ ಸಂಭಾವ್ಯ ವಾಗಿಯೂ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ನಡೆದುಬಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯೂ ಗೌರವವೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡಿವೆ.

ಶಬ್ದ ಮಣಿ ದರ್ಪಣ.

ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದಣ ಶತ ಮಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಗಳಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣನಾಭಾಗಗಳಿಂದ ಹಿಂಡಿ ತೆಗೆದ ರಸವತ್ತಾದ ಸುಧಾಸಾರವೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಸೂಕ್ತಿ ಸುಧಾರ್ಣವವನ್ನು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಸಂಕಲಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದುದು, ಅವನ ಮಗನಾದ ಕೇಶಿರಾಜನಿಗೆ "ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ " ರಚನೆಯಲ್ಲಿ * ಪ್ರಯೋಗವಾಕ್ಯ ಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿ ಸುವುದಕ್ಕೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೂ ವಿಶೇಷ ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿ ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. 'ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವ' ಗ್ರಂಥಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಒದಗಿದ ಹಲವು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನು ನೋಡಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ವರ್ಣನಾಭಾಗ ಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅವನ್ನು ಳದ ಕಥೆ, ಇತಿಹಾಸ, ನೈದ್ಯ, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊ ಳಕೊಂಡ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವುದೇ

^{* &#}x27;ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ' ದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಆ೫೦ ಪ್ರಯೋಗ ವಾಕ್ಕಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದೆ.

ಹೀಗೆಯೇ ನಾಗವರ್ಮನು ತನ್ನ 'ಶಬ್ದಸ್ಟೃತಿ'- 'ಭಾಷಾಭೂಷಣ 'ಗಳೆಂಬ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥಗಳ ರಜನೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರಾಚೀನಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವನ "ಕಾವ್ಯಾಪ ರೋಕನ" ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಪ್ರಯೋಗಸಮುದ್ರವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಅವನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 700 ಕ್ಕೆ ಕಡಮೆಯಲ್ಲದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕದೇವನು (ಕ್ರಿ. ಶ. 1604) ತನ್ನ ''ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ'' ಗ್ರಂಥ ರಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿನವ ವಾದಿವಿದ್ಯಾನಂದನ (ಕ್ರಿ. ಶ. 1533) ಕಾವ್ಯಸಾರವನ್ನೂ ನಾಗವರ್ಮನ ಕಾವ್ಯಾವೆ ರೋಕನವನ್ನೂ ಭಾಷಾಭೂಷಣವನ್ನೂ ನೋಡಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ, ತಾನೇ ಹೇಳುವ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿದ್ದ ೯೬೦೦೦ ಗ್ರಂಥಪರಿಮಿತಿಯುಳ್ಳ ''ಚೂಡಾಮಣಿ''ಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ (ಜೈನ) ತತ್ತ್ವಾರ್ಥ ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗ್ರಂಥವನ್ನೂ, ಶಬ್ದಾಗಮ – ಯುಕ್ತ್ಯಾಗಮ – ಪರಮಾಗಮ ವಿಷಯಕವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಕಾವ್ಯನಾಟಕಾಲಂಕಾರ ಕಲಾಶಾಸ್ತ್ರವಿಷಯಕವಾದ ಬಹು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ('ಮಹಾಜನಪರಿಗ್ರಾಹ್ಮ' ವಾದ) ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದನೆಂದು ಕೋರುವುದು. ಇವನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ ೧೩೭ ಉದಾಹರಣಪದ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಆಕರಗಳು ದೊರೆಯುವುತ್ತು.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಹೀಗೆ ಸುತ್ತಲೂ ಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರುವ ಉನ್ನತವಾದ ಗಿರಿಶಿಖರದ ತುದಿ ಯಲ್ಲಿರುವ ಹೆದ್ದೀವಿಗೆಯಂತೆ ಹಳಗನ್ನಡದ ಪ್ರೌಢವ್ಯಾಕರಣವಾದ ಈ "ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪ ಣ "ವು ತನ್ನ ಹಿಂದಣ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಾರವನ್ನೂ ತನ್ನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಒಳಕೊಂಡಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಮುಂದಣ ಸಾಹಿತ್ಯ**ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ** ಸುಗಮವಾದ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ; ಆದರೂ, ಮುಂದೆ ದಾರಿ ತ**ಪ್ಪಿ ದಟ್ಟ** ವಾದ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಲಿಟ್ಟವರಿದ್ದಾರೆ; ಅದಿರಲಿ. ನಮಗೆ ಈಗ ತಿಳಿದಿರುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡ ಮೂರು ಗ್ರಂಥಗಳು ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟವೆ. ಅವಾವುವೆಂದರೆ : 🗕 ೯ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿ ಯಲ್ಲಿ (ಅಥವಾ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ) ಹುಟ್ಟಿದ "ಕರ್ನಿಜಮಾರ್ಗ"; ೧೨ ನೆಯ ಶತ ಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ (ನಾಗವರ್ಮ ಕೃತ) "ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ" "ಭಾಷಾ ಭೂಷಣ " ಗಳು. " ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿ " ಯ ಸೂತ್ರೋದಾಹರಣೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿವೆ; " ಭಾಷಾ ಭೂಷಣ " ದ ಸೂತ್ರಗಳಾದರೋ ಸಂಸ್ಕೃತಬಲ್ಲವರಿಗಾಗಿಯೋ, ಕನ್ನಡದ ಗೌರವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ ಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೋ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿತವಾಗಿ, ಕನ್ನಡದ ಉದಾಹರಣೆ ಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿವೆ. ಈ ಮೂರು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾಕರಣ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿ - ಭಾಷಾಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ ರುವ * ಮೂರುಮೂರು ಸೂತ್ರವಿಷಯಗಳು ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ವಿಚಾರವು ಹೀಗಿದೆ,—ಅದು, ಇದು † ಏನ್ [? ಉದು (= ? ಎದು)] ಎಂಬ ಸರ್ವನಾಮಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ನಿತು' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸೇರಿ, ರೂಪನಿಸಾತ ದಿಂದ "ಅನಿತು, ಇನಿತು, ಎನಿತು" ಎಂಬ ಪದಗಳಾಗುವುವು; ಪ್ರಕಾರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಂತು' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸೇರಿ "ಅಂತು, ಇಂತು, ಎಂತು " ಎಂಬ ರೂಪಗಳಾಗುವುವು; ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಂದು ' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸೇರಿ " ಅಂದು, ಇಂದು, ಎಂದು " ಎಂಬ ಪದಗಳು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುವುವು. ಇನ್ನು ಮೂರನೆಯ ಸೂತ್ರವಿಷಯವೆಂದರೆ—ಇಕಾರಾಂತ ಉಕಾ ರಾಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಶಬ್ದಗಳು ಪುಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಸಮರೂಪವಾಗುವ ವಿಚಾರ: ಉದಾಹರಣೆ _ ನಾಣಿಲಿ, ಮಾತಾಳಿ, ಗಾಳು ; ಕೆಲವೆಡೆ 'ಮರುಳ್' ಶಬ್ದದಂತೆ ವೃಂಜ **ನಾಂ**ತದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮರೂಪವುಂಟು. ಒಟ್ಟನವೇಲೆ ನಾಗವರ್ಮನ 'ಭಾಷಾಭೂಷಣ' ದಂತೆ ಅದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನ 'ಶಬ್ದಾ ನುಶಾಸನ' ವೆಂಬ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣವು ಹೇಗೆ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಸೂತ್ರಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದೆಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಅದೇ ನಾಗವರ್ಮನ 'ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ'ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನ 'ಶಬ್ದಮ<mark>ಣಿದರ್ಪಣ ' ಘ</mark> ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯರೂಪದ ಸೂತ್ರಗಳಿಂದ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ವಿರ**ಚಿ**ತವಾಗಿ**ದೆ.**

ಭಾಷಾಭೂಷಣ ಸೂತ್ರಗಳು._181, 182, 191.

^{† (}ಉದು 'ವೆಂಬ ಪಾಠವು ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ. 'ಏನ್' ಎಂಬುದು ಭಾಷಾಭೂಷಣದ ಪಾಕ.
['ಎದು 'ಎಂಬುದು ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕನ ಸೂಚನೆ.]
ಶ—2

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್**ಪ**ಣ

ಹೋ ಲಿ ಕೆ.

* 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ' ದ ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ :—

0	ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ	ಪದ್ಯ *	೫೧, ೫೭
	मन्य कार्र का	,,	35-38-ex
ے.	ಸಂಸ್ಥೃತಾವೈಯ	,,	೫೮_೬೧.
	ಅರಿಸಮಾಸದೋಷ		E 2.
	ಶ್ರುತಿದುಷ್ಟ	"	
	ಶ್ರುತಿಕಷ್ಟ	"	೬೫, ೬೮.
35.	ಯತಿ ವಿಲಂಘನ	"	೭೫, ೭೬.
	ವಿಸಂಧಿದೋಷ	"	F3F2.
	ವರೂಪಸಂ ಧಿ	,,	೯೮—೧೦೦.
	ನೇಯಾರ್ಥದೊಷ	,,	೧೦೧-೧೦೩.
	ಕಾರಕಾದಿ ದೋಷಗಳು	,,	೧೧೩—೧೧೭.
	ವಚನದೋಷ	,,	೧೧೮—೧೨೪.
ററ.	ಸಮುಚ್ಚಯದೋಷ	"	೧೩೧-೧೩೪.
റൗ.	ವಿಶಂಕಾ ದೋ ಷಗಳೂ	,,	೧೪೧, ೧೪೨.

ದ್ವಿ ತೀಯಪರಿಚ್ಛೀದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ —

10

- ೧. ಶಬ್ದಾನುರೂಪ್ಯ, ಪದ್ಯ ೪
- ೨. ಲಘ್ನಕ್ಷರದ ಮುಂದಣ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರದ ದೋಷ, ಸದ್ಯ ೬ –೮
- ೩. ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣ ಪ್ರಯೋಗದೋಷ, ಪದ್ಯ ೯--೧೨
- ೪. ನಿಪಾತಪ್ರಯೋಗ ದೋಷ, ಪದ್ಯ ೧೩, ೧೪
- ೫. ದ್ವಿತೀಯಾ ಷಷ್ಠೀ ದೀರ್ಘ, ಪದ್ಯ ೧೫—೧೮, ೨೦—೨೨
- ೬ ಸಂಬೋಧನಾ ದೀರ್ಘ, ಪದ್ಯ ೨೩, ೨೪
- ೭. ವುನರುಕ್ತಿ, ಪದ್ಯ ೨೫--೨೬
- ೮. ಬಹು ವಿಶೇಷಣಪ್ಪಯೋಗ, ಪದ್ಯ ೨೭, ೨೮
- ೯. ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಮಾರ್ಗಗಳು, ಪದ್ಯ ೫೧-೯೧, ೧೦೯-೧೧೧
- ೧೦. ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯಪದಸಮಾಸ ವಿಚಾರ, ಪದ್ಯ ೯೨ ೯೬

ಗಳೆಂಬೀ ವ್ಯಾಕರಣಾದಿ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ 'ಶಬ್ದಾ ನುರೂಪ್ಯ' 'ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಮಾರ್ಗ'ಗ ಳೆಂಬ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದುವೆಲ್ಲವೂ "ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ "ದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಕ್ಕೆ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ

^{*} ವುದರಾಸು ಯೂರಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಮುದ್ರಣ.

ಹಿಂದೆ ರಚಿತವಾದ ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿ - ಭಾಷಾಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ ವೇಲೆಹೇಳಿದ * ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ, ಸಂಸ್ಕೃತಾವ್ಯಯ, ಶ್ರುತಿದುಷ್ಟ, ಶ್ರುತಿಕಷ್ಟ, ನೇಯಾರ್ಥಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ವಿಚಾರ ಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ'ದ ನಾಲ್ಕು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನು ತನ್ನ † 'ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ' ದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾಕರಣವಿಷಯಕವಾದ ಆರು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ೯ ಸೂತ್ರಗಳಿಂದ ಸಂವಾದಿಸಿದೆ.

	ಕ. ರಾ. ಮಾರ್ಗ ಸೂತ್ರ (ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಮುದ್ರಣ)			_	ನಿಷಯ	ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ ಸೂತ್ರ	ಭಾ. ಭೂ. ಸೂತ್ರ	
C	ಪರಿಚ್ಛೇ	ದ ೧-	-ಪದ್ಮ	್ಯ ೫೧	ಸಮಸಂಸ್ಕೃತದೊಡನೆ ಕನ್ನಡ ವನ್ನು ಬೆರಸಿ ಸಮಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ವಿರುದ್ಧ ಸಮಾಸ		132	
٩	,,		,,	೧೧೪, ೧೧೫		15; 16; 17	37, 38, 39; _; 40, 41	
2	,,		,,	೧೧೬, ೧೧೭	,,	48	133, 134	
ę	,,		,,	೧೧೯	ನಚನದೋ (ಷಾಸವಾದ	35	89,90,91	
H	,,	و	,,	೧೯-೮೩	ದ್ವಿತೀಯಾದೀರ್ಘ	31	69	
٤	,,	,,	,,	೨o−೨∩	ಷ ಶ್ಮೀ ದೀರ್ಘ	32	67	
2	,,	,,	,,	22-28	ಸಂಬೋಧನಾದೀರ್ಘ	30	73	

ಹಿಂದೆ 9 ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಮೂರು ಸೂತ್ರವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ - ಭಾಷಾಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಕರಣವಿಷಯಗಳೂ "ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ" ದಲ್ಲಿ ವಿವೃತವಾಗಿವೆ. ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿಗಿಂತಲೂ ಭಾಷಾಭೂಷಣವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ; ಭಾಷಾಭೂಷಣಕ್ಕೆ ಂತಲೂ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿಯ ೯೬ ಸೂತ್ರಗಳೊಳಗೆ ಹೇಳಿರುವ ವ್ಯಾಕರಣ ವಿಷಯಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟ್ರ ೫ ರಲ್ಲಿ ಉದ್ಧ ರಿಸಿರುವ ಸೂತ್ರ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗುವ ಕಾರಣ, ಅವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಜ್ಞಾ, ಸಂಧಿ, ನಾಮ, ಸಮಾಸ, ತದ್ಧಿತ, ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಭಾಷಾಭೂಷಣದಲ್ಲಿ 'ಅವ್ಯಯವಿಧಾನ' 'ನಿಪಾತವಿಧಾನ' ವೆಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಕರಣಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಇವೆರಡೂ ೨೯ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ವಿಷಯ ಸಾಮ್ಯವಿರುವ ಮೊದಲಿನ ಆರು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಯೇ ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿಗಿಂತ ಭಾಷಾಭೂಷಣ

^{*} ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿಯ 63 ನೆಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ '' ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ'' ವೆಂಬ ಹೆಸರುಮಾತ್ರ ಬಂದಿದೆ. ಭಾಷಾಭೂಷಣಧ 132 ನೆಯ ಸೂತ್ರದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ '' ಸಂಸ್ಕೃತಪದಸಮಂ ಯತ್ಪದಂ ತತ್ಸವು ಸಂಸ್ಕೃತಂ'' ಎಂದು ನಿರ್ವಚನಮಾಡಿದೆ; ಈ ಪದವನ್ನು ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರನೂ ಈ ಆರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಬಳಸಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದು. ಆದರೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ನಿರ್ವಚನಮಾಡಿದಂತೆ ಆವನ ಹಿಂದಿನವರಾರೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

[†] ಶ. ದ. ಪುಟ 45 ೬೧ ನೆಯ ಸೂತ್ರದ ಕೆಳಗೆ ,, ,, 65 ೮೨,, ,, ,, ಟಪ್ಪಣಿ ,, ,, 85 ೧೦೦,, ,, ,, ,,

ದಲ್ಲಿ ೬೫ ಸೂತ್ರವಿಷಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಈ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪ ವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಭಾಷಾಭೂಷಣದಲ್ಲಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯ ಗಳು (ಅವ್ವಯವಿಧಾನ, ನಿಪಾತವಿಧಾನಗಳೂ ಕೂಡಿ):--

तरं 1, 2, 12-15, 17)

೧. ಸಂಜ್ಞಾ ವಿಧಾನ (ಸೂತ್ರ ಅಕ್ಷರಗಳು ಅಕಾರದಿಂದ ಹಕಾರದ ವರೆಗೆ; ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಋ ಋೂ ಇ ಇ ಶಷಗಳಲ್ಲ; ಅನುಸ್ವಾರ-ವಿಸರ್ಗ; ಸಂಹಿತೆಯೆಂದರೆ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಕೂಡಿಸಿ ನುಡಿವುದು.

೧**. ಸಂಧಿವಿಧಾನ** ... ವು್ಲ ತವಿಚಾರ. (だの. 18, 27)

೨. [ನಾಮಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ] i. ವಿಭಕ್ತಿವಿಧಾನ (だの. 44, 56-59, 65, 69)

ಒಂದು + ಅರ್ = ಒರ್ವರ್; ತೃತೀಯೆಗೆ ಮೂಡಣಿಂ; ಪ್ರಥಮಾ ದ್ವಿತೀಯೆಗಳಿಗೆ ಮೂಡ(ಲ್), ಅತ್ತ(ಲ್); ಸಪ್ತಮಿಗೆ ಮೂಡಲಿರ್ದಂ, ಅತ್ತಲಿರ್ದಂ, ಅತ್ತಿರ್ದಂ; ದಿಕ್ಕಂ ಪೇಲ್ವ ಶಬ್ದದ ಕಡೆಯ ಉಕಾರಕ್ಕೆ ಸಪ್ತಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಕಾರವಾಗುವುದು: ಉದಾ—ಒಳಗೆ ಬೆಳಗು, ಪೊಆಗೆ ಕಟ್ತಲೆ, ಕೆಟಗೆ ಪೊಲಂ; ಅಲಿಂಗವಾದ ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ ಪರವಾದ ಚತುರ್ಥೀವಿಭಕ್ತಿಯ ನೊದಲಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಆಕಾರವಾಗುವುದು : ಉದಾ :— ಅದರ್ಕೆ, ಅದಕೆ ; ಸಪ್ನ ಮಿಯ ಒಳ್= ಅಲ್ಲಿ.

(xo. 74, 76—84, 86)

ii. ಕಾರಕವಿಧಾನ ... ಲಿಂಗಾರ್ಥವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿ: ಉದಾ— ದೇವಂ, ನಾರಿ, ಕುಲಂ, ನೀಚಂ, ಒಂದಾನುಂ; ಕರ್ಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯೆ; ಕಾಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾರ್ಗಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಿತೀಯ: ಉದಾ—ಒಂದು ಬರಿಸಮನಿರ್ದಂ, ನಾಲ್ಗಾವುದಮಂ ನಡೆದಂ; ಕರ್ತೃ ಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ತೃತೀಯೆ; ಕಾರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ತೃತೀಯೆ; ಸಂಪ್ರದಾನ ಕಾರಕದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥ; ರುಚಿ ಹಿತ ಈರ್ಷ್ಯಾಭಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚತುರ್ಥಿ; ಅನಾದರ ದಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಧಾತುವಿಗೆ ಚತುರ್ಥಿ: ಉದಾ—ಅವನಂ ವುಲ್ಗೆ ಕಷ್ಟಮಾಗೆ ಬಗೆದಂ; ನಮಸ್ಕಾರ, ಸ್ವಸ್ತ್ರಿ, ಸ್ವಾಹಾ, ಸ್ಪ್ರಧಾ, ಅಲಂ, ವಷರ್ಟ್ ಶಬ್ದ ಗಳು ಬಂದಾ ಗಲೂ ಚತುರ್ಥ; ಅಪಾದಾನದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಿ; ಅಧಿ ಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮಿ.

iii. ಯುಷ್ಮ್ರದಾದಿವಿಧಾನ. ನಿ೯, ಎ೯, ತ೯ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವಬಹುತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ನಕಾ (ಸೂ. 94, 115-118, ರಕ್ಕೆ ಮಕಾರ: ಉದಾ-ನಿಮಗೆ, ಎಮ್ಮ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ; ಪ > ಹ, ಪಲಗೆ - ಹಲಗೆ; ಶ, ಷ > ಸ-- ಶಶಿ - ಸಸಿ, 120, 122)

ಶೀಷಾ - ಸೇಸೆ; ರೇಫ ಸಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅದರ ನಡುವೆ ಇಕಾರವು ಬರುವುದು: ಉದಾ — ಶ್ರೀ - ಸಿರಿ, ವರ್ಷ -ಬರಿಸ; ಹಕಾರವಿದ್ದರೆ ಉಕಾರವು ಸೇರುವುದು: ಅರ್ಹತ್ - ಅರುಹಂ; ಆಡು + ಅಂ = ಆಟಂ, ಪಾಡು + ಅಂ = ಪಾಟಂ; ಋ > ರಿ.

೩. ಸಮಾಸವಿಧಾನ ... (ಸೂ. 141, 152) ನಡು + ಇರುಳ್ = ನಟ್ಟರುಳ್; ನಡು + ಅಡನಿ = ನಟ್ಟಡನಿ. ದ್ವಿಗುಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮೂಜು + ಲೋಕಂ = ಮೂಲೋಕಂ, ನಾಲ್ಕು + ಗೇಣ್ = ನಾಲ್ಗೇಣ್, ಅಯ್ದು + ಕಂಡುಗಂ = ಅಯ್ಗಂಡುಗಂ, ಎಂಟು + ದೆಸೆ = ಎಣ್ದೆ ಸೆ (ಸಂಖ್ಯಾ ವಾಚಕದ ಕಡೆಯಕ್ಷ ರವು ಲೋಪವಾಗುವುದು.)

೫. ತದ್ದಿ ತವಿಧಾನ

ಕ್ರಿಯಾವಾಚಕ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಅ' ಪ್ರತ್ಯ ಯವು ಬರುವುದು. ಡಕಾರಕ್ಕೆ 'ಅ' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸರ ವಾದರೆ ಟಕಾರಾದೇಶ: ಉದಾ—ಊಡು - ಊಟಂ, ಬೇಡು - ಬೇಟಂ, ನೋಡು - ನೋಟಂ; ಶೀಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಕುಳಿ' ಎಂಬ ತದ್ದಿತ ಪ್ರತ್ಯಯ: ಆಟಕುಳಿ, ಓಡು ಕುಳಿ, ಅಂಜುಕುಳ; ಉಕಾರಾಂತ ಶಬ್ದದ ಮುಂದೆ 'ಗಾಱ' ಪ್ರತ್ಯಯವಿದ್ದರೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಮಕಾರಾಗಮವು (ಎಂದರೆ ಬಿಂದು) ಬರುವುದು: ಪಾಡು + ಗಾಱಂ = ಪಾಡುಂಗಾಱಂ, ಜೂದು + ಗಾಱಂ = ಜೂದುಂಗಾಱಂ.

೬. ಆಖ್ಯಾತವಿಧಾನ ... (ಸೂ. 194, 197, 199, 200, 203, 204, 210—212, 214, 218, 226—240)

ಕ್ರಿಯೆಯನೆ ಅರ್ಥವಾಗುಳ್ಳುದು ಧಾತು; ನಿಷೇಧಾರ್ಥ ದಲ್ಲಿ ದ ದಪ ವ ಕಾರಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ: ಉದಾ — ಮಾಡಂ, ಮಾಡಯ್, ಮಾರ್ಡೆ: ಅನ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಾಂ ಎಂಬುದು ಪ್ರಥಮಪುರುಷ; ಮೆಚ್ಚು + ದಂ = ಮೆಚ್ಚಿ ದಂ, ಪೆರ್ಚು + ತು = ಪೆರ್ಚಿತು, ಪಡೆ + ದಂ = ಪಡೆದಂ, ಸೆಳೆ + ವಂ = ಸೆಳೆವಂ, ಈ + ವಂ = ಈವಂ; ಬರ್ + ವಂ = ಬರ್ಪಂ, ನೋಡು + ವಂ = ನೋಟ್ರಂ, ಓ + ವಂ = ಓಪಂ; ಪ್ರಯೋಜನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಧಾತುವಿಗೆ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ: ಪಾಡಿಸು; ನುಡಿಯಿಸು; ಇಸು - ಎಚ್ಚಂ, ಪುಗು - ಪೊಕ್ಕಂ; ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಸ್ವರವ್ಯತ್ಯಾಸಪಿಲ್ಲ, ಇಡು - ಇಟ್ಟಂ, ಉಡು - ಉಟ್ಟಂ; ಆಗಮವಿಲ್ಲದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಪರವಾದಲ್ಲಿ ಧಾತುವಿನ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘ: ತರ್ - ತಾರಂ, ಬರ್ - ಬಾರರ್; ವರ್ಗ ತೃತೀಯೆಗೆ ಪ್ರಥಮೆ, ಮಿಗು - ಮಿಕ್ಕಂ, ಪಡು - ಪಟ್ಟಂ. ತೆಲು + ದಂ = ತತ್ತಂ, ಮಾಡು + ಗುಂ = ಮಾಲ್ಕುಂ, ನೋಡು + ಗುಂ = ನೋಟ್ಕಂ; ಆಜು + ದಂ =

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ

ಆರ್ತಂ. $33+90^\circ=35_0^\circ$ ಆಗು+ದು= ಆಯ್ತು, ಪೋಗು+ದು=ಪೋಯ್ತು. ಕೊಲ್- ಕೊಂದಂ, ಸಲ್- ಸಂದಂ; ನಿರ್- ನಿಂದಂ, ನಿಲ್ತಂ; ತರ್- ತಂದಂ; ಬರ್- ಬಂದಂ. ಸ > ಚ, ಬಿಸು - ಬೆಚ್ಚಂ, ಪಸು - ಪಚ್ಚಂ. ಸಾ - ಸತ್ತಂ, ಈ - ಇತ್ತಂ; ಆರ್ + ದಂ = ಅಟ್ಡಂ, ಏರ್+ದಂ = ಎಟ್ಡಂ, ಬೀರ್+ದಂ = ಬಿಟ್ಡಂ, ನೂ + ದಂ = ಮಿಂದಂ. ಉಷ್ + ದಂ = ಉಂಡಂ, ಕಾಣ್+ದಂ = ಕಂಡಂ. ಸೋಲ್+ದಂ = ಸೋಲ್ತಂ, ಕಲ್+ದಂ = ಕಲ್ತಂ; ಆದರೆ, ಪೊಲ್ಡಂ, ಕಳ್ನಂ, ಕೇಳ್ದಂ.

೭. ಅವ್ಯಯವಿಧಾನ .. (ಸೂ. 241-257)

- ವಚನವಿಲ್ಲದುದು ಅವ್ಯಯ. ಇವು ಅವ್ಯಯಗಳು:—
 'ಆದಂ' ಅತ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ: ಉದಾ—ಆದನೊಪ್ಪಿದಂ.
 'ಏಗಂ'—ವಿನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ: ಉದಾ ಅಂತೆ ಏಗಂ.
 'ಹುಂ' ಪ್ರಶ್ನೆ, ವಿತರ್ಕ, ಅವಧಾರಣೆ, ನಿವಾರಣೆ ಈ ನಾಲ್ಕು ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟು: ಉದಾ— ಹುಂ ಅದೆಂತು? ಹುಂ ಪೇಟ್, ಹುಂ ಅಂತೆ, ಹುಂ ನಿಲ್.
- ' ಚಿ: '—ಗರ್ಹಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ : ಉದಾ— ಚಿ: ಪೊಲ್ಲಕೆ ಯ್ದಂ, ಚಿ: ಕಷ್ಟನಿವಂ.
- ' ಮತ್ತೆ'— ಕಂಠಸವಿಗಾಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಪುನಃ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ, ಪಾದಪೂರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಬರು ಪುದು: ಉದಾ – ಮತ್ತದೆಂತು, ಮತ್ತೆ ಮಗುಲ್ದಂ, ಅದು ಮತ್ತೆಂತೆನೆ.
- ' ಕೆನ್ನಂ' = ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ : ಉದಾ—ಕೆನ್ನ ಮೆನ್ನಂ ಜನಂ ನುಡಿಗುಂ.
- ' ಭೋಂಕಲ್' ' ತೊಟ್ಟನೆ ' = ಸಹಸಾ, ತಟ್ಟನೆ: ಉದಾ — ಭೋಂಕಲ್ ಮಾಡಿದಂ, ತೊಟ್ಟನೆ ಕೊಟ್ಟಂ.
- ' ವೋಲ್' ಹಾಗೆ, ಉಪಮಾನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ : ಉದಾ ಗಿರಿವೋಲ್ ಸ್ಥಿರಂ, ಕೇಸರಿವೋಲ್ ಕಲಿ.
- ' ಮೇಣ್'—ಅಥವಾ, ವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥದಲ್ಲಿ: ಉದಾ— ಅದು ಮೇಣ್ ಇದು ಮೇಣ್.
- ' ವೆಱಂ', ' ವಲಂ'—ವಿಸ್ಪಷ್ಟಾರ್ಥದಲ್ಲಿ: ಉದಾ— ಅದುವೆ ವೆಱಂ, ಇದುವೆ ವಲಂ.
- ' ಗಡ ' ' ಗಳ '—ವಾರ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಯೂ ಸಂಭಾಷಣೆ ಯಲ್ಲಿ ಯೂ ವರ್ತಿಸುವುವು : ಉದಾ—ಮುಳಿಯೆ ಗಡಂ, ಅದೆಂತು ಗಡ, ಅಂತು ಗಳಂ.

- ' ಅಂ ' ' ಉಂ '— ಸಮುಚ್ಚಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುವುವು: ಉದಾ—ಎನಗಂ ತನಗಂ, ಆನುಂ ನೀನುಂ.
- ' ಅಕ್ಕಟ' ವಿಷಾದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ : ಉದಾ ಅಕ್ಕಟ ಕೆಟ್ಟಿಂ.
- ' ಕಲ್ಕನೆ'—ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ: ಉದಾ—ಕಲ್ಕನೆ ಬಂದಂ.
- ' ನೆಟ್ಟನೆ'— ಸರಿಸ್ಫುಟಾರ್ಥದಲ್ಲಿ : ಉದಾ ನೆಟ್ಟನೆ ನುಡಿದಂ, ನೆಟ್ಟನೆ ಮೂಡಲ್.
- ' ದಲ್'— ವಾಕ್ಯಾಲಂಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ಪಾದಪೂರಣ ದಲ್ಲಿಯೂ, ವಿನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ತಿಸುವುದು: ಉದಾ—ಇದು ದಲ್ ಮನುಷ್ಯವಿದ್ಧ ಮಪ್ಪುದಲ್ತು, ತಾಂ ದಲ್ ಪೇಟ್ಗುಂ, ಅದು ದಲ್ ನಿಶ್ಚಯಂ.

೮. ನಿವಾತವಿಧಾನ (ಸೂ. 258, 269.)

- ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ೧೨ ಶಬ್ದಗಳು ನಿಪಾತಗಳು: —
- ' ಏ '—ಅಂಗೀಕಾರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ : ಉದಾ—ಏ ಅದಕ್ಕುಂ, ಏ ಅದಂತುಟಿ.
- ' ಎ '—ಅವಧಾರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ: ಉದಾ—ಆತನೆ, ಆಕೆಯೆ, ಅದುವೆ, ಆತನಯೆ, ಅವಳಯೆ, ಅದಱಯೆ.
- ' ಎಲೇ ' (' ಎಲೆ ')—ವಿತರ್ಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಭಾವನೆ ಯಲ್ಲಿ ಯೂ, ಆಮಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಯೂ ವರ್ತಿಸುವುದು: ಉದಾ—ಎಲೇ (ಎಲೆ) ಇದಾವುದು, ಎಲೇ (ಎಲೆ) ಅದಕ್ಕುಂ, ಎಲೇ (ಎಲೆ) ಆಣ್ಣಾ.
- ' ಅಃ ' ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಯೂ, ಅಶುಭದಲ್ಲಿ ಯೂ, ಖೇದದಲ್ಲಿ ಯೂ ವಿಸ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಯೂ ವರ್ತಿಸುವುದು: ಉದಾ — ಅಃ ಒಳ್ಳಿ ತಾಯ್ತು, ಅಃ ಪೊಲ್ಲದಾಯ್ತು, ಅಃ ಪಾತಕ ವಿಧಿಯೇ, ಅಃ ಚೋದ್ಯಂ.
- ' ಅಆಃ '_ದುಃಖಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ : ಉದಾ—ಅಅಃ ವಿಧಾತ್ರಾ.
- · ಉಃ '—ಅವಜ್ಞಾರ್ಥದಲ್ಲಿ : ಉದಾ_ಉ**ಃ ಅದೇತರ್ಕೆ.**
- ' ಅಯ್ಯೋ'— ವಿಷಾದದಲ್ಲಿಯೂ, ಅನುಕಂಪದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಪಹಾಸದಲ್ಲಿ ಯೂ ವರ್ತಿಸುವುದು: ಉದಾ— ಅಯ್ಯೋ ಅನ್ಯಾಯಂ, ಅಯ್ಯೋ ಪ್ರಾಣಿ ಬಿಲ್ಡಂ, ಅಯ್ಯೋ ಎಂ ಸಯ್ಪೊ.
- ' ಓಹೋ' '—ನಿವಾರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ: ಉದಾ—ಓಹೋ ಸಾಲ್ಡುಂ, ಓಹೋ ಇರಲಿಂ, ಓಹೋ ಮಾರ್ಹ್.

' ಆರೆ', ' ಆರಮೆ ' = ಕೆಲವೆಡೆ, ಕೆಲವುವೇಳೆ, (ಕ್ವಚಿ ದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯೂ ಕದಾಚಿದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯೂ ವರ್ತಿಸು ವುದು): ಉದಾ— ಆರೆ ಎಡೆಯೊಳ್, ಆರೆ ಉಲಾ, ಆರಮೆ ಎತ್ತಾನುಮೊರ್ಮೆ, ಆರಮೆ ಅರಲ್ದ ಬಯಲ್ದಾವರೆ.

ಅಲ್ತಿ = ಅಲ್ಲವೆ, (ಸಂಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಅನುಮಾನ ದಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ತಿಸುವುದು): ಉದಾ—ನೀನಿದಂ ಪೇಟ್ದಯಲ್ತಿ, ಇದಲ್ತೆ ಆಂ ಮಾಡಿದ ಸೂತ್ರಂ.

ಇನ್ನು " ಭಾಷಾಭೂಷಣ » ದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯಾಕರಣ ವಿಷಯಗಳು " ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ » ದ ಸುಮಾರು ೧೭೫ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಥಿತವಾಗಿವೆ. ಆ ವಿಷಯ ಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ: —

ಸಂಜ್ಞಾ ಪ್ರಕರಣ: — ಗುಡುಗು ವೊದಲಾದುವುಗಳಂತೆ ಬರೆಯಲೂ ಉಚ್ಚರಿಸಲೂ ಬಾರದುವು ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲ. ಆಕ್ಷ್ಮರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ತೆರನಿದೆ ... ಶಬ್ದಾ ಕಾರದ 'ಶ್ರಾವಣ', ಲಿಪಿ ಭೇದದ ' ಚಾಕ್ಸುಷ'. ಕುಳಪ್ರಾಸದಲ್ಲಿ ಕ್ಷ್ಗಳವೇ ಇರಬೇಕು, ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಲಕಾರವನ್ನು ಇಡಬಾರದು; ಕನ್ನಡದಪದದ ಲಕಾರಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕೃತಪದದ ಲಕಾರಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಸವಿಡ ಬಾರದು. ಯೋಗವಾಹಗಳಿನಿಸಿದ ಅನುಸ್ವಾರ ವಿಸರ್ಗೆಗಳು ಸ್ವರಾಂಗವಾಗಿಯೂ ವ್ಯಂಜ ನಾಂಗವಾಗಿಯೂ ಇರುವುವು. ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯ ಉಪಧ್ಮಾನೀಯಗಳು; ರ-ಱ, ಱೞ ಕುಳ ಕ್ಷ ಳಗಳ ವಿಚಾರ; ಈ ಅಕ್ಷ ರಗಳು ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲುವುವೇ ಹೊರತು, ಪ್ರಾಸಕ್ಕೂ ಯವುಕಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಟ ಠ ಡ ರ ತಕಾರಯುಕ್ತಗಳಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದ ಗಳ ಅಪಭ್ರಂಶ ರೂಪಗಳು; ಸಹಜವಾಗಿ ಅಲವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿರುವ ಶಬ್ದ ಗಳ ಪಟ್ಟಿ, ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ ಗಳು ; (ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ 172 ಶಬ್ದ ಗಳಿವೆ ; ಪರಿಷತ್ತಿನ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ 166 ಇವೆ, ಮಂಗಳೂರ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ 181 ಇವೆ); ಪಂಡಿತರು ರೇಫ ಸಂಯೋಗಾಕ್ಷ್ಮ ರಕ್ಕೂ ಅಲ ಸಂಯೋಗಾಕ್ಸ್ ರಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಸವನ್ನು ಸಲ್ಲಿ ಸುವರು. ಉದಾ: ಬಲ್ದ - ಇರ್ದ್ಲ್, ಚುರ್ಚ್ಚಿದ (ಕಿ) ಮುಟ್ಟದ, ಒರ್ಕ್ಕುಡಿತೆ – ನೀಟ್ಕರಿಸದೆ. ಕುಳಯುಕ್ತವಾದ ಶಬ್ದಗಳು. ಬೆರಲ್, ಕೊರಲ್, ಪರಲ್, ನರಲ್ ಮುಂತಾದ ಲಾಂತಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಬೆರಳ್, ಕೊರಳ್, ಪರಳ್, ನರಳ್ ಎಂದು ಳಾಂತವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಬಾರದು. ಮರಲ್, ಅರಲ್, ಎರಲ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಮಲರ್, ಅಲರ್, ಎಲರ್ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು; ಮರಲ್ ಎಂಬುದನ್ನು ವಾಣಲ್ ಎಂದೂ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಅಕ್ಸ್ತರಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ಸ್ಥಾನಗಳು ಎಂಟು. ಸ್ವರ, ವರ್ಗೀಯ, ಅವರ್ಗೀಯ, ಯೋಗವಾಹ, ದೇಶೀಯಗಳಿಂದು ಕನ್ನಡದ ಶುದ್ಧಾಕ್ಷ್ಮರಗಳು ಐದು ವಿಧ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಗೆ ೫೨; ಈ ೫೨ ರಲ್ಲಿ ಋ ಋೂ ಇ ಇ ಶ ಷ ವಿಸರ್ಗ, ಜಿಹ್ವಾ ಮೂಲ, ಉಪಧ್ಮಾನೀಯ, ಕ್ಷಳ ಗಳೆಂಬ ಸಂಸ್ಥೃತದ ೧೦ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದರೆ, ಉಳಿವುದು ೪೨; ಈ ೪೨ ಕೈ ಎ ಒ ಅ ಟ ಕುಳಗಳೆಂಬ ೫ ದೇಶೀಯಾಕ್ಷ್ಯರಗಳನ್ನು ಸೇಂಸಿದರೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧ ಗೆ ೪೭ ಆಯಿತು. ಶರೀರವೆ ವಾದ್ಯ, ನಾಲಗೆ ವಾದನದಂಡ, ಆತ್ಮನೆ ಅದನ್ನು ಬಾಜಿಸುವವನು; ಆ ಆತ್ಮನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಧವಳವರ್ಣವೂ ಅಕ್ಷರ**ೂಪವೂ ಆ**ದ ಶಬ್ದ ವು ಹುಟ್ಟುವುದು.

ಅಡಂಗು ಕರಂಡಗೆ ಗೋಂಟು ದಾಂಟು ವೊಸಂತಿಲ್ ಬೇಂಟಿ ಅವುಂಕು ಕುಸುಂಬೆ ತಟುಂಬು ಪಡಂಗು ಬಣಂಜಿಗಂ ಮಿಂಂಟು ಒರಂಟು ಕೊಡಂತಿ ತೊಡಂಕು ಪಲುಂಬು ಬಣಂಬೆ ಸೆಅಂಗು ಒಱಂತೆ ಕೊಱಂತೆ ತೋಂಟಂ ಪಳಂಚು ಬೆಡಂಗು ಹಸುಂಬೆ

ಇವೇ ನೊದಲಾದ ೬೭ ಶಬ್ದ ಗಳು ಸ್ವ ಭಾವದಿಂದ ನಿತ್ಯ ಬಿಂದು ಗಳೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ಹೇಳುವನು. (ಈ ಶಬ್ದ ಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈಗ ಹೊಸಗನ್ನ ಡದಲ್ಲಿ ಬಿಂದುವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿನೆ.)

 ಇಱುಂಪೆ—ಇಱುಪೆ
 ಜಿನುಂಗು—ಜಿನುಗು

 ಕದಂಪು—ಕದಪು
 ತುಳುಂಕು—ತುಳುಕು

 ಕರಿಂಕು—ಕರಿಕು
 ನೊರಂಜು—ನೊರಜು

 ಕುಱುಂಕು—ಕುఱುಕು
 ಮುಸುಂಕು—ಮುಸುಕು

ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ೧೨ ಶಬ್ದ ಗಳು ವಿಕಲ್ಪ ಬಿಂದುಗಳಿಂದು ಹೇಳಿದೆ. ನಿಯತದ್ವಿತ್ವ ಗಳೆಂದು ಆಟ್ದಂ, ಎಟ್ದಂ, ಚಪ್ಪರಂ, ತೊಟಲ್ದಂ, ಬಟಲ್ದಂ, ಬಟ್ದಂ, ಬಿಟ್ದಂ, ಆತೊಪ್ಪಂ, ಸುರುಕ್ಡಂ, ಹಿಪ್ಪಲಿ ನೊದಲಾದ ೫೦ ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಜಗುಟ್ಡಂ, ತೆಗಟ್ಡಂ, ನೆಗೆ ಟ್ದಂ, ನೆಗೆ ಟ್ದಂ, ನೊಗೆಟ್ದಂ, ಮಸುಕ್ಡಂ ನೊದಲಾದ ೧೧ ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ತಗುಕ್ಡಂ, ನೊರಕ್ಡಂ ಎಂಬಿವು ಶಿಥಿಲವೂ ದ್ವಿತ್ವವೂ ಆಗುವುವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅನಂತರ ಸರೇಫ ಶಬ್ದ ಗಳೆಂದು ೫೨ ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಐದು ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿದೆ. ಬಳಕ ಶಿಥಿಲ ದ್ವಿತ್ವವಾಗತಕ್ಕ ನಾಮಪದಗಳನ್ನೂ ಸಮಾಸಪದಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನೂ ಉದಾಹ ರಸ್ತಿ, ಹಾಗೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಿತ್ವಶೈಥಿಲ್ಯವಾಗಲು ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಮೂರು ಸೂತ್ರ ಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಸಹಜದ್ವಿತ್ವಪದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. (ಇವು ಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಕಡೆ ತಿಳಿಸಿದೆ). ನರಂ—ನರವು, ನೆರಂ—ನೆರವು, ಬರಂ— ಬರವು, ನೊಳಂ ನೊಳವು ಹೀಗೆ ಉಭಯ ರೂಪಗಳೂ ಉಂಟು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲದು.... ಅಲ್ತು; ಗೊರವನಲ್ಲದೆ ಪೊಗಟ³ಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ದೆಕಾರವನ್ನು ಲೋಪಿಸಿ, ಗೊರವನಲ್ಲ ವೊಗಟಿಂ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಯ ರ ಲ ಣ ನ ಳ ಅ ಕಾರಾಂತವಾದ ಶಬ್ದ ಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವೃಂಜನಾಂತವಾಗಿಯೇ ವರ್ತಿಸುವುವು; ಆದರೆ, ಕರು, ಕಲು, ತುಲು, ಪುಲು ವೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ಗಳು ಮಾತ್ರ ಸ್ವರಾಂತವಾಗಿರುವುವು ; ಇವನ್ನು ಅರಿದು ಪ್ರ**ಯೋ** ಗಿಸುವವರಿಗೆ ಕವಿತ್ವದಲ್ಲಿ ತೊಡಕಿಲ್ಲ. ಪದಮಧ್ಯಸಂಧಿಗೆ ಮಾತು + ಅಮ್ = ಮಾತಂ, ನುಡಿದ + ಅಮ್ = ನುಡಿದಮ್; ಪದಾಂತ್ಯ ಸಂಧಿಗೆ ಕಾಮನ + ಅಂಡಲಿ = ಕಾಮನಂಡಲಿ, ನುಡಿದರ್+ಅವರ್= ನುಡಿದರವರ್.

ಸಂಧಿಪ್ರಕರಣ:—ಅಕಾರಾಂತವಾದ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ ' ಇಸು ' ಪ್ರತ್ಯ ಯವು ಸೇರುವಲ್ಲಿ ನಡುವೆ ಯಕಾರಾಗಮವು ಬರುವುದು: ಉದಾ:—ಓಲ+ಇಸಿದಂ = ಓಲ

ಯಿಸಿದಂ, ಪೂರ + ಇಸಿದಂ = ಪೂರಯಿಸಿದಂ ; ಅಕಾರಾಂತವಾದ ಅನುಕರಣಪದಕ್ಕೆ ಅನು ಕರಣಸ್ವರವು ಪರವಾದರೆ ಯತ್ವ. ಉದಾ:---ಪಟಪಟಯೆಂದು, ಗಟಗಟಯೆಂದು. ನಿಪಾತ—ವೆುಚ್ಚಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿಯೂ ಓಕಾರದ ಮುಂದೆ ಸ್ವರವಿದ್ದರೆ ಸಂಧಿಯಿಲ್ಲ; ಉದಾ: __ ಏನೇನೋ ಓದಿನ ಪರ ಲೀಸುಲೀಸು, ಮುತ್ತಿದನೋ ಇಂದೆ ಕೋಂಟಿ ಧೂಳಿ ಪಟಂ; ಖೇದದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಧಿಯಿಲ್ಲ. ಉದಾ: — ಅಯ್ಯೋ ಅಕ್ಕ ಟಾ ಇಂದ್ರಂಗೆ ಕೇಡಾಯ್ತೆ. ಗಡಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಆದೇಶವಾದ ಆಕಾರಕ್ಕೂ, ಅಂಗೀಕಾರಾರ್ಥದ 'ಎಮ' ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಸ್ವರವು ಪರವಾದರೆ ಸಂಧಿಯಿಲ್ಲ. ಉದಾ:--ಪಾಲಾ ಅಮರ್ದಾ ಇನಿದು ಗಡಾ, ಸಿಂಗಮಕ್ಕೆ ಮ ಅಂಜೆಂ. ಹ್ರಸ್ವಾಕ್ಷರದ ಮುಂದೆ ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರವು ಬಂದರೆ ಸಂಧಿದೋಷ. ಉದಾ:—' ಬರಿಸಿಕ್ಷಿ ತೀಶನಂ' ಅಥವಾ 'ಬರಿಸಿ ಪ್ರಧಾನರಂ' ಎಂಬ ಕಂದಪದ್ಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಂಧಿದೋಷವಿದೆ. ಲಘ್ವಕ್ಷರದ ಮುಂದೆ ಸರೇಫದ್ವಿತ್ವವು ಬಂದರೆ ಶಿಥಿಲವೆಂದು ಕೆಲವರು ಅಂಗೀಕರಿಸುವರು; ಗದ್ಯಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದು "ಸತೃಣಾಭ್ಯವಹಾರಿ" (ಅವಿವೇಕಿ) ಗಳು ನಿಚಾರಮಾಡದೆ ಹೇಳುವರು; ಆದರೆ "ಅರೋಚಿ" (ವಿವೇಕಿ) ಗಳಾದ ಕನಿಗಳು ಅದು ದೂಷ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಗದ್ಯಪದ್ಯಕಾವ್ಯಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವಿಧವಾದ ಸರೇಫ ದ್ವಿತ್ವ ವನ್ನು ಶಿಥಿಲವಾಗುವಂತೆ ಇಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಸರೇಫಸಂಯೋಗದ ಶೈಥಿಲ್ಯ ದೋಷಕ್ಕೆ ಉದಾ ಹರಣೆ: — ' ಪ್ರಣಯದೆ ತ್ರಿಪಥೆಗೆ ನಡೆದಂ ' ' ಮಿ ಅುಗುತ್ತಿರ್ಪ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂ ' ಎಂದು ಈ ಕಂದಪದ್ಯಗಳ ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ತಪ್ಪು; ಗದ್ಯಕ್ಕೂ ಇವೇ ಉದಾ ಹರಣೆಗಳನ್ನು ದೋಷವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಸದ್ಯಾರ್ಥಕ್ಕೂ, ವಾಕ್ಯವೇಷ್ಟನಕ್ಕೂ ಅನು ಕರಣೆಗೂ ಸ್ವರವು ಪರವಾದರೆ ಸಂಧಿವಿಕಲ್ಪ; ಋಕಾರವು ಪರವಾದರೂ ಹಾಗೆಯೇ: ಉದಾ:--ಕೋ ದರಿದ್ರಃ ಎನುತೆ; ಎಸೆಗುಂ ಋಜ್ವಾಗತಂ.....ಅರ್ಧ ಋಜ್ವಾಗತಂ; ವಾಕ್ಯವೇಷ್ಟನಶಬ್ದವನ್ನೂ ಅನುಕರಣಶಬ್ದವನ್ನೂ ಕನ್ನಡವಿಭಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದು: ಉದಾ:-- ' ಜಾಯಮಾನೋಹ್ನಾಂ', ' ಧಗಧಗ' ಎಂಬಿವುಗಳನ್ನು ಜಾಯಮಾನೋಹ್ನಂ, ಧಗಧಗಂ ಎಂದು ವಿಭಕ್ತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಾರದು.

ಅದೆ, ಅಲ್ಗಳ ವಿಚಾರ:—ಇರ+ಅದೆ= ಇರಅದೆ, ಇರದೆ; ಕರೆ+ಅಲ್= ಕರೆ ಅಲ್, ಕರೆಯಲ್-ಹೀಗೆ ಎರಡು ರೂಪಗಳೂ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ನ-ಣ-ಲ-ಯ ಳಕಾರಾಂತವಾದ ಧಾತುವಿಗೆ 'ಅಲ್' ಪರವಾದರೆ ದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲ: ಉದಾ: —ಎನಲ್, ತಿನಲ್, ಉಣಲ್, ಕೊಲಲ್, ಗೆಯಲ್, ಕಳಲ್; ಯಕಾರಾಂತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ವಿಕಲ್ಪ: ಉದಾ — ಪ್ರೇಯಲ್ - ಫಾಯ್ಯಲ್, ಕೊಯಲ್ - ಕೊಯ್ಯಲ್, ಆರಯೆ- ಆರಯ್ಯ ಲ್, ಆರಯೆ- ಆರಯ್ಯೆ; ಉರ್ಯ, ನೆಯ್, ಸುಯ್, ಬರ್ಯ ಎಂಬಿವುಗಳಿಗೆ 'ಅಲ್' ಆಗಲಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಸ್ವರವಾಗಲಿ ಪರವಾದರೆ ದ್ವಿತ್ವವು ನಿತ್ಯ: ಉದಾ:—ಉಯ್ಯಂ, ನೆಯ್ಯರ್, ಸುಯ್ಯಯ್, ಒಯ್ಯವು, ಉಯ್ಯಲುಂ, ನೆಯ್ಯಲುಂ. ಸಮುಚ್ಚಯವಶದಿಂದ "ಎ" ಕಾರವು ಪರವಾದರೆ ದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲ: ಉದಾ: —ಎನೆ, ಉಣೆ, ಕೊಲೆ, ಗೆಯೆ [ಅಪ್ಪುಕೆಯೆ(ಪಂ. ಭಾ. ೭-೮೮)], ಕೊಳೆ, ಕಳೆ (= ಕಳವುಮಾಡಲು); ಆದರೆ ಇದೇ ನ-ಣ-ಲ-ಯ-ಳಕಾರಾಂತವಾದ ಧಾತು ವಿಗೆ ನಿಷೇಧಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಗಿ ದ್ವಿತ್ವವು ಬರುವುದು: ಉದಾ:—ಎನ್ನಂ, ಎನ್ನರ್, ಎನ್ನರೆ; ಉಣ್ಣಂ, ಉಣ್ಣಂ, ಉಣ್ಣಂ, ಉಣ್ಣದೆ; ಮೆಲ್ಲಯ್, ನೆಲ್ಲದೆ; ಬಯ್ಯೆನ್, ಬಯ್ಯವೆ;

ಕೊಳ್ಳಿನ್, ಕೊಳ್ಳಿವು, ಕೊಳ್ಳದೆ. ಅಪವಾದ-* 'ಕಳ್' ಧಾತುವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲ: ಉದಾ:—ಕಳಲ್ಪೋದಂ, ಕಳಲ್ಬಂದಂ, ಕಳದೆ ಬಂದಂ.

ಸಾವು ಪ್ರಕರಣ: — ಭೂತಭವಿಷ್ಯತ್ಕ್ರಿಯೆಗಳು ತಂತಮ್ಮ ಅಂತರ್ಗತಾಗಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಮಾತ್ರವನ್ನು ಕಳೆದುಬಿಟ್ಟರೆ ಕೃಲ್ಲಿಂಗ ಅಥವಾ ಕೃದಂತವಾಗುವುವು. ಉದಾ: — ಇರ್ದ - ಇರ್ದನಂ, ಬಾಲ್ದ - ಬಾಟ್ದಂಗೆ; ಬೇಡುವ - ಬೇಡುವಂಗೆ. ವರ್ತಮಾನಕ್ರಿಯೆಗೂ, ವಿಧಿಕ್ರಿಯೆಗೂ, ಉತ್ತಮ ಮಧ್ಯಮಪುರುಷ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೂ ನಾಮವಿಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ಕೃಲ್ಲಿಂಗವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದು. ಉದಾ: — ನೋಡಿದಪಂ, ಕುಡು, ಪಾಡುವೆನ್, ಬೇಡಿದಯ್ ಎಂಬಿವುಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತಲಾರವು (ಅವು ಕೃಲ್ಲಿಂಗ ಗಳಾಗಲಾರವು). ಕವೀಶ್ವರ ರಚಿತವಾದ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ವಾಕ್ಯಮಾಲೆಯೂ ನಾಮವಾದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಾಗುವುವು (ಎಂದರೆ ಅರ್ಥಸಹಿತವಾಗಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಪಡೆವುವು). ಉದಾ: – ನವೋಸ್ತು 'ಗಳಿರ್ಪಂದದಿನಿರ್ದಂ ('ನಮೋಸ್ತು' ಗಳ್ = ಸವಣರ್, ಜೈನ್), 'ಸೊರ್ಕಾನೆಗಳಂಕಂ',

"......ಅಹಿಂಸಾ ಲಕ್ಷಣೋ ಧರ್ಮ ಎಂ। ಬುದನೀ ' ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯ ' ರೞಿ ದರ್ ತ್ರೈ ಲೋಕ್ಯಚೂಡಾಮಣೀ॥" ---ಬ್ರಹ್ಮಶಿವ, ಸು. 1100.

(' ತತ್ಸವಿತೃವರೀಣ್ಯರ್ '= ಶ್ರೌತರ್, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್)

* ಪಂಪನು ''ಕೊ | ಲ್ಲದ ಪರನಾರಿಗಾಟಿಸದ ಕ್ರಳ್ಳದ ಸತ್ಯದೊಳೊಂದದಾಗಳುಂ ॥ '' (ಆದಿಪುರಾಣ ೬–೭) ಎಂದೂ,

> ಪೊನ್ನನು— '' ಕೊಲೆಯೊಳ್ ಪೊರೆಯಿಲ್ಲದ ಪರ | ಲಲನೆಗೆ ಬಗೆಗುಡದ **ಕ್ ಲೈದು**ಅಿ ಪ್ರಸಿಯದ ರಾ || ತಲಿಸಿ ವಿಷಯಂಗಳೊಳ್ ಪಂ | ಬಲಿಸದ ಗುಣಮೈದಣುವೃತಂ ಜಿನಮತದೊಳ್ || '' (ಶಾಂತಿಪುರಾಣ ೧−೮೩)

ಎಂದೂ ಒಂದೊಂದೆಡೆ ''ಕಳ್'' ಧಾತುವಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವವನ್ನಿಟ್ಟರುವರು.

" ಹೊನ್ನ ನ ಹಂಪನ।

ಸುಜನೋತ್ತಂಸನ ಸುಮಾರ್ಗವಿಂದಣಿಗಳ ಲಕ್ಷ್ಯಂ" ಎಂದು ದರ್ಪಣದ ೫-ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೇಶಿರಾಜನು ಈ ಎರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಪಂಪ ಪೊನ್ನರಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೂ "ಕ್"" ಧಾತುವಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವವೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ, ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ಒಂದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕವಿತಾವೇಶದ ಭರದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದ ಪ್ರಯೋಗವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ನಾವೂ ಅದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದೇ ಪಂಪನೇ "ಕ್ರಭೆನೇಟ್ಡ್ಯಿ ಕುರುಭೂಮಿಯ..." (ಪಂ. ಭಾ. ೧೦-೫, ಪರಿಷನ್ಮುದ್ರಣ) ಎಂದೂ, "ಕ್ರಭಿಸಂ ಕರ್ವನಗುರ್ವ ಪರ್ವೆ ಕೊಲಿಪಂ ಕೊಲ್ಟಂ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಂ ಕೊಳ್ಳಂ ಕೊಳಿಸಂ" (ಆದಿಪುರಾಣ ೫-೮೧) ಎಂದೂ "ಕರ್?" ಥಾತುವಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವನು.

ಸಾಮದಲ್ಲಿ ಮೂರುವಿಧ:--ರೂಢ, ಅನ್ವರ್ಥ, ಅಂಕಿತ. ರೂಢನಾಮವು ಸಮಾಸ ವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದಕ್ಷರದಿಂದ ಐದಕ್ಷರದವರೆಗೆ ಉಂಟು—ಪೂ, ಮರಂ, ಹೊತ್ತಗೆ, ಕವಳಿಗೆ, ಕಟ್ಟ **ವತ್ತಿಗೆ.** ದುಕಾರಾಂತ ತುಕಾರಾಂತ **ಗುಣವಚನಂ**ಗಳುಂಟು. ತುಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ದ್ವಿತ್ವಮುಂಟು: ಉದಾ: ನಿಡಿದು, ಬಿಳಿದು, ಬಿಟ್ಟತು - ಬೆಟ್ಟಿತ್ತು, ಮೆಲ್ಲಿತು - ಮೆಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದು, ಇದು, ಉದು, ಆವುದು, ಎಲ್ಲದು, ಪೆಅದು, ಪೆಅತು, ಏನ್ ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾ ದುವು ಸರ್ವನಾವುಗಳು. 'ಏನ್' ಎಂಬ ಸರ್ವನಾಮವು ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ **ಏಕವಚ**ನವಾದರೂ ಕಾವ್ಯಪದ್ಧ ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಹುವಚನವನ್ನು ಪಡೆವುದು. ಉದಾ:—ಅವನೇನ್, ಅವಳೇನ್, ಅದೇನ್, ತತ್ಪರಿಜನಾಲಾಪಂಗಳೇನ್. ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೂ ಅವ್ಯಯವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸರಿಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸವುಸಂಸ್ಕೃತವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರುವರು. ಆ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಮಾಡುವರು: ಉದಾ:—(ಸಂ.) ರಮಾ—(ಕನ್ನ ಡಕ್ಕೆ ಸರಿಮಾಡಿದರೆ) ರಮಿ—(ಕನ್ನಡದ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ಲಿಂಗಮಾಡಿದರೆ) ರಮೆಗೆ. ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನೂ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡವನ್ನೂ ಬೆರಸಿ ಸಮಾಸಮಾಡಲಾಗದು; ಉದಾ:--ಅರಸುಕುಮಾರಂ, ಆಯತತರಕಡೆಗಣ್, ಕೆಳದಿಸಮೇತಂ, ಪರಿಗತನಗೆ, ಗುರು ನಾಣ್ಭರ, ಮುಖತಾವರೆ, ಕಣ್ಕಮಲಂ—ಇವೆಲ್ಲಾ ವಿರುದ್ಧಸನಾಸ ಅಥವಾ ಅರಿಸವಾಸ ವಾಗಿ ದೋಷವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಅಂತರ್, ಬಹಿರ್, ಪುನರ್, ಪ್ರಾತರ್, ಉಚ್ಚೈಸ್, ನೀಚೈಸ್ ಇನೇ ನೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಹಜಾವ್ಯಯಗಳನ್ನಿ ರಿಸಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಲಾಗದು (ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅವು ಲಿಂಗವಾಗವು). ಸಮಾಸ ವಾದರೆ ಅವು ಲಿಂಗವಾಗುವುವು: ಉದಾ: —(ಅವ್ಯಯಸಮಾಸಕ್ಕೆ)—ಅಂತರ್ಮುಖಂ, ಬಹಿರಂಗದಿಂ, ಪುನಃ ಪಾಕಮಂ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದೊಳ್, ಉಚ್ಚೈರ್ಧ್ವಾನಕ್ಕೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತ್ಯದ್, ತದ್, ಏತದ್, ಯುಷ್ಮದ್, ಅಸ್ಮದ್, ಭವತ್ ಎಂಬ 'ತ್ಯದಾದಿ' ಯಾದ ಸರ್ವ ಕಾಮಗಳೂ; ಝಣತ್, ಲಸತ್, ಚಂಚತ್ ಮೊದಲಾದ 'ಶತ್ತೃಞಂತ'ಗಳೂ: ಉದಾ:—(ತ್ಯದಾದಿ ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ) ತ್ಯಕ್ಕಥನಂ, ತದ್ವಚನಮಂ, ಏತತ್ಸಾಖ್ಯದಿಂ, ಯುಷ್ಮ ದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ, ಅಸ್ಮತ್ಪುತ್ರನ, ಭವದ್ರಾಜ್ಯದೊಳ್; (ಶತ್ತೃಞಂತಕ್ಕೆ) – ಝಣನ್ನೂ ಪುರಮಂ, ಲಸದ್ವಚನದಿಂ, ಚಂಚದ್ರೂಪಕ್ಕೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ, ನವುಂಸಕ ಲಿಂಗ, ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀನಪುಂಸಕಲಿಂಗ, ಪುಂನಪುಂಸಕಲಿಂಗ, ತ್ರಿಲಿಂಗ, ವಿಶೇಷ್ಯಾಧೀನ ಲಿಂಗ, ಅವ್ಯಯಲಿಂಗಗಳೆಂದು ಹೀಗೆ ಲಿಂಗವು ಒಂಬತ್ತು ತೆರನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ವಚಿತ್ಪ್ರಯೋಗಗಳು; ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿರುವುವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮೂರೇ ಲಿಂಗಗಳು: ಶುರುಷರನ್ನು ಹೇಳುವ ಶಬ್ದ ಗಳು ಪುಲ್ಲಿಂಗ; ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಸ್ತ್ರೀ ಲಿಂಗ; ಉಳಿದ ಚೀತನಾಚೀತನ ವಸ್ತುಗಳಿಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುವುದು ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ: ಉದಾ:—(ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ)-ರಾಮ, ಅರಸ; (ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ)-ಸೀತೆ, ರಮಣಿ; (ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ)-ಮರ, ಗಿಡು, ಬಳ್ಳ, ಬೆಟ್ಟ, ಜೆಡೆ, ಕೊಡೆ, ಕಳಸ, ಕನ್ನಡ ; (ತ್ರಿಲಿಂಗಕ್ಕೆ)— ಶಿಶು, ಹಸುಳಿ, ಮಗು, ಕೂಸು, ಪಗೆ, ಕೆಳಿ, ಅರಸು, ತರುವಲಿ, ಆನ್, ತಾನ್, ಏತರ್ಕೆ, ಅದರ್ಕೆ; (ವಿಶೇಷ್ಯಾಧೀನಲಿಂಗ ಅಥವಾ ವಾಚ್ಯಲಿಂಗಕ್ಕೆ) — ಅಭಿಮಾನಿ, ದಾನಿ, ಸಾಧ್ಯ

ಭೋಗಿ, ಸುಖ, ಹೇಡಿ, ಕಲಿ, ಗುರು, ಲಘು (ಈ ಶಬ್ದಗಳು ಗುಣವಚನದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡು ವಿಶೇಷ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾಗತಕ್ಕುವು). ಅವ್ಯಯಲಿಂಗಕ್ಕೆ —ಕಮ್ಮಿದಂ, ಕಮ್ಮಿ ದಳ್, ಕಮ್ಮಿತ್ಸು ಕಮ್ಮನೆ, ಸುಮ್ಮನೆ, ಕೆಚ್ಚನೆ, ಪಚ್ಚನೆ, ಚೆಚ್ಚರಂ, ನಿರ್ನೆರಂ, ಅಂತೆ ವೋಲ್, ಮಿಗೆ, ದಲ್, ವಲಂ, ವೆಱಂ, ಮತ್ತೆ, ನೀನ್, ಆನ್, ತಾನ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳೂ, ಪೆಅಂ - ಪೆಅಳ್ - ಪೆಅತು ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಸರ್ವನಾಮಗಳೂ, ಇನಿಯ - ಇನಿಯಳ್ -ಇನಿದು ವೊದಲಾದ ಗುಣವಚನಗಳ್ಳೂ ವಿಮಲಮತ್ತಿ ಕುಸಿಗೊರಲ್ಕ್ಕ ಕುಸಿ ಗೊರಲ್ ವೊದಲಾದ ಬಹುವ್ರೀಹಿಸಮಾಸಗಳೂ_, ಓದಾಳಿ_, ಜೂದಾಳಿ ಮುಂತಾದ ತದ್ಧಿ ತಗಳ್ಗೂ ನೂಱು, ಸಾಯಿರ ಮುುಂತಾದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ್ಗೂ ವಾಚ್ಯಲಿಂಗ ಅಥವಾ ವಿಶೇಷ್ಯಾಧೀನಲಿಂಗವಾಗುವುವು. ಅವ್ಯಯಲಿಂಗವು ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಗೂ, ಲಿಂಗತ್ರಯಕ್ಕೂ, ವಚನತ್ರಯಕ್ಕೂ ಹೊಂದಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಉದಾ:—ನಿರ್ನೆರಂ ನುಡಿದಂ (ಪ್ರಥಮೆ); ಚಿಚ್ಚರಂ ನುಡಿದಂ (ದ್ವೀತೀಯೆ, ಚಿಚ್ಚರಮಂ ಎಂದರ್ಥ); ಅವರ್ಕೆಯ್ಡ ಕವಲ್ನ ವಲ್ತು ಪಲವುಂ ಕೊಂಬಾದುವೊಳ್ಗೊಂಬುಗಳ್ ', ' ಅಂತಱಿಂದವರನಾ ಘೊೞಲೊಳ್ ಕಾಣಲ್ಬಂದತ್ತು ' (ಇಲ್ಲಿ ಅವರ್ಕ್, ಅಂತಱ•ಿ ಎಂಬಿವುಗಳಿಗೆ ಅದಱ•ಿಂದೆ ಎಂಬ ತೃತೀ ಯಾರ್ಥಮನಱಿವುದು); ' ಪಚ್ಚನೆ ಕೆಚ್ಚನೆ ಬಗೆಯಂ ' (ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪಚ್ಚಗೆ, ಕೆಚ್ಚಗೆ ಎಂಬ ಚತುರ್ಥಿಯನಱಿ ವುದು); ' ಮತ್ತಿನ ಬೇರ್ಗಳ ' (ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿನ ಎಂಬ ಅವ್ಯಯಲಿಂಗವು ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ). ಲಿಂಗತ್ರಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ಅವ್ಯಯಲಿಂಗ—ವುತ್ತಿ ನೋಡಿದಂ, ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದಳ್, ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದುದು; ಹಾಗೆಯೇ ವಚನತ್ರಯಕ್ಕೆ -ಭೋಂಕನೊರ್ವಂ ಬಂದಂ, ಮೆಲ್ಲನಿರ್ವರ್ ನುಡಿದರ್, ನೆಟ್ಟನೆಲ್ಲರುಂ ಪೋದರ್. 'ಜನ' ಶಬ್ದವು ಸಹಜ ವಾಗಿ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ. ಅದರ ಹಿಂದೆ ದುಸ್-ಸತ್-ಸು ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಸೇರಿದರೆ ದುರ್ಜನಂ - ಸಜ್ಜ ನಂ - ಸುಜನಂ ಎಂದಾಗಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾಗುವುದು. ಮಹತ್ಶಬ್ದವು ಹಿಂದಿ ದ್ದರೆ ಜನಂ - ಮಹಾಜನಂ ಎಂಬಂತೆ ನವುಂಸಕವೇ ಆಗುವುದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೂರುವಚನ ಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ, ಏಕವಚನ - ಬಹುವಚನಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಅತಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಬರು ವುವು; ದ್ವಿವಚನವನ್ನು ಔಚಿತ್ಯದಿಂದ ಅಱಿವುದು; ಉದಾ:—ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ್, ಭೀಮಾ ರ್ಜುನರ್, ನಕುಲಸಹದೇವರ್. ಸರ್ವನಾಮ ಗುಣವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುವಚನವನ್ನು ಹೇಳು ವಾಗ "ಗಳ್" ಆಗಮಕ್ಕೆ ಆದೇಶವಾಗಿ 'ಅವು 'ಬರುವುದು. ಉದಾ:—ಅವು ಪಿರಿಯವು, ಇವು ಕಿಱಿಯವು, ಆವುವು ಮನಕೇಱುವುವು; ಇನಿಯವು, ಮೆಲ್ಲಿದುವು, ಬೆಟ್ಟದುವು. ಶುಲ್ಲಿಂಗ ದಲ್ಲಿ ಯೂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಯೂ ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ ' ಅರ್' ಬರುವುದು, ಆ ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ, ಸರ್ವನಾಮವೂ, ಕೃದಂತವೂ, ತದ್ಧಿತವೂ, ಗುಣವಚನವೂ ಬಂದರೆ ಆಗಲೂ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ 'ಅರ್' ಬರುವುದು: ಉದಾ:—ಪಯಿಂಛಾಸಿರ್ವರ್ (ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಜನರು). ಅವರ್ - ಇವರ್ - ಉವರ್ - ಪೆಆರ್ - ಅನ್ನ ರ್ - ಇನ್ನ ರ್, ನುಡಿ ದರ್ - ಬೇಡಿದರ್, ಮಾಲೆಗಾಱರ್ - ಕಂಚುಗಾಱರ್, ಒಳ್ಳಿದರ್ - ಬಲ್ಲಿ ದರ್. ಅನಿತು+ ಆರ್ = ಅನಿಬರ್; ಹಾಗೆಯೇ ಇನಿಬರ್, ಎನಿಬರ್ ; ಕೆಲವು + ಆರ್ = ಕೆಲಬರ್, ಪಲವು+ ಆರ್ = ಹಲವರ್, ಎಲ್ಲವು + ಆರ್ = ಎಲ್ಲವರ್. ಗುರುಹಿರಿಯರನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಸ್ಯ ದಲ್ಲಿಯೂ ಏಕವಚನಕ್ಕೆ ಬಹುವಚನವುಂಟು: ಉದಾ:—ಎಮ್ಮ ತಂದೆಗಳ್, ಗುರುಗಳ್;

(ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ) ಬಡವಾದಿರರಸ...ಕುಡದ ನಿಮಗವಿೂಯೆಡಟಾಯ್ತ್ರೇ? ಸ್ವರವು ಪರವಾದ ಬಿಂದುವಿಗೆ ನಕಾರ ಮಕಾರಗಳಾದಾಗ ಆ ಮಕಾರಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ವಕಾರವುಂಟು: ಉದಾ:— ಅಂದಂ +ಎಂತು = ಅಂದಮೆಂತು > ಅಂದವೆಂತು, ನಾಸಿಕಂ + ಅಡ್ಡಂ = ನಾಸಿಕಮಡ್ಡಂ > ನಾಸಿಕವಡ್ಡಂ. ಸಹಜಮಕಾರಕ್ಕೂ ವಕಾರವುಂಟು: ಉದಾ:— ತಾಮರೆ > ತಾವರಿ, ಸಾಮಂತಂ≻ಸಾವಂತಂ, ತಿಮಿರ್>ತಿವಿರ್; ತೆಮರ್> ತೆವರ್, ಸಾಮಿ> ಸಾವಿ. ಪಗಲ್, ಇರುಳ್ ಎಂಬ ವೃಂಜನಾಂತ ಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ ಇನಾಗಮವು ವಿಕಲ್ಪ; ಆಗಳ್, ಈಗಳ್ ಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ ಇನಾಗಮವು ನಿತ್ಯ ; ಮಿಕ್ಕೆ ಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತಪದಗಳಿಗೆ ಇನಾಗಮವು ಬಂದರೆ ದೋಷ: ಉದಾ:—ಪಗಲ್ ಪಗಲಿನ, ಇರುಳ - ಇರುಳಿನ; ಆಗಳಿನ, ಈಗಳಿನ; ಬೆಮರ್, ಮಣಲ್, ಮುಗಿಲ್ ವೊದಲಾದ ಇತರ ವ್ಯಂಜನಾಂತಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಬೆಮರಿನ, ಮಣಲಿನ, ಮುಗಿಲಿನ ಎಂದು ಇನಾಗನುವನ್ನಿಟ್ಟು ಹೇಳುವುದು ದೋಷ. 'ಅಣ್' ಸೇರಿದ ದಿಗ್ವಾಚಕಕ್ಕೆ ವುಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಕಾರವು ಬರುವುದು. 'ಅರ್ಣ್ ' ಇಲ್ಲದ ಉಳಿದ ದಿಗ್ವಾಚಕಗಳಿಗೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ದಕಾರಾಗಮವು ಬರುವುದು: ಉದಾ: -ಮೂಡಣಂ (ಪೂರ್ವದವನು), ತೆಂಕಣಂ (ದಕ್ಷಿಣ ದವನು). ಬಡಗಣಂ, ಪಡುವಣಂ, ಕಡೆಯಣಂ ; ಕೆಲದಂ (ಪಕ್ಕದವನು), ಬಲದಂ (ಬಲ ಗಡೆಯವನು), ಅಲ್ಲಿದಂ (ಅಲ್ಲಿಯವನು), ಇಲ್ಲಿದಂ (ಇಲ್ಲಿಯವನು), ಎಲ್ಲಿದಂ (ಎಲ್ಲಿರುವವನು). ' ಏನ್ ' ಶಬ್ದದ ವಿಭಕ್ತಿರೂಪಗಳು.—(ಪ್ರಥವೆುಗೆ) ಏನ್, ಏತಱ್. ಉದಾ:—ವಿಕ್ರಾಂತ ವೇನಾದುದು, ಗತಿಯಂ ಪಡೆದೇತಱಾತನೇ ಗತಿಯೆಂದಳ್, (ಚತುರ್ಥಿಗೆ) ಏತರ್ಕೆ, ಏಕೆ. ಉದಾ: _ ಏತರ್ಕೆ ಮುನಿಸು, ಏಕೆಂದಱಿಯೆಂ (ಶೃತೀಯಾದಿ ಮಿಕ್ಕ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ) ಎತಱಿಂ (ಏತಅತ್ತಣಿಂ), ಏತಱ್ಕ ಏತಱೊಳ್. ಸಮಾಸವದ್ಭಾವದ ಎಂದರೆ ಸಮಾಸ ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಮಾಸಲಕ್ಷಣದಂತೆ ಕಾಣುವ ಚತುರ್ಥೀ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ವರ್ಗತೃತೀಯಾ ಕ್ಷರವಾದ ' ಗೆ ' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾ:—ಕಾಲಕ್ಕೆ (= ಕಾಡಿಗೆ), ಕೋಲಕ್ಕಿ (= ಕೋಡಿಗೆ), ನಾಣ್ಕೆ (= ನಾಡಿಗೆ), ಏತರ್ಕೆ, ಏತಕೆ, ಅದರ್ಕೆ, ಅನಿತರ್ಕೆ. ಸಮ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ, ಕನ್ನಡಲ್ಲಿಯೂ ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದ ಚತುರ್ಥೀಬಹುವಚನಕ್ಕೆ ಗಕಾರ ದ್ವಿತ್ವವು ವಿಕಲ್ಪ. ಉದಾ:—ಬುಧರ್ಗೆ - ಬುಧರ್ಗ್ಗೆ, ಎರೆವರ್ಗೆ - ಎರೆವರ್ಗ್ಗೆ. ಸಪ್ತ ವ್ಯುರ್ಥದ ' ಮುಂದು ' ' ಪಿಂದು ' ಶಬ್ದ ಗಳ ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ತುಕಾರಾದೇಶ ವಾಗಿ ಅದರಮೇಲೆ ಎತ್ವವು ಬರುವುದು. 'ಮೇಲ್' ಎಂಬ ವ್ಯಂಜನಾಂತಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಎತ್ತವು ಹತ್ತುವುದು. ಉದಾ:-ಮುಂದು - ಮುಂತು - ಮುಂತೆ; ಬಿಂದು - ಪಿಂತು -ಪೀತೆ; ಮೇಲ್ - ಮೇಲೆ.

> ".....ಆನೆಯ ಮೇಲೆಯುಮಾಳಮೇಲೆಯುಂ। ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆಯುಂ ಪರಿದುದೊಂದೆ ಗಜಂ ಭುವನೈಕರಾಮನಾ ॥ ॥

ಅಕಾರಾಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗದಂತೆ ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಕಾರಾಗಮವು ಬರುವುದು; ಗಂಡಾದ ನಪುಂಸಕಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಹಾಗೆಯೇ: ಉದಾ:—ಅಕ್ಕಂ - ಅಕ್ಕನಂ - ಅಕ್ಕನಂ - ಅಕ್ಕನಂ - ಅಕ್ಕನ - ಅಕ್ಕನೊಳ್; ಅವ್ವ, ಅಮ್ಮ ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ಹೀಗೆಯೇ ನಕಾರಾಗಮವು ಬರುವುದು; ಗಂಡಾದ ಅಕಾರಾಂತ ನಪುಂಸಕಕ್ಕೆ ಹರಿಣಂ - ಹರಿಣಾನಂ - ಹರಿಣಾನಿ - ಹರಿಣಾನೆ - ಹರಿಣಾನ -

ನೊಳ್; ಸರ್ಪ, ಗರುಡ, ಕೂರ್ಮ, ಕಮಠ, ವೃಷಭ, ಬಸವ, ಕೋಣ ಶಬ್ದ ಗಳಿಗೂ ಹೀಗೆ ಯೇ ನಕಾರಾಗಮವುಂಟು. ಗಂಡಾಗಲಿ ಹೆಣ್ಣಾಗಲಿ ಸರ್ಪ, ಹಂಗ, ಹಸುಬ ಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗರೂಪವೇ ಬರುವುದು. ಉರ್ಪಾ—ಸರ್ಪಂಗೆ, ಹಂಗನಂ, ಹಸುಬನಿಂ. ಉಮುವಿಧಿ, (ಅಮುವಿಧಿ)—ಸಮುಚ್ಚಯದ 'ಉಂ' ಎಂಬುದು ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಹಿಂದೆ ಸೇರಿ ನುಡಿವುದು. ಉರ್ಪಾ—ಅವರುಮಂ, 'ಒಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಕಟ್ಟುವುದೆ ಪುಲಿಯುಮಂ ಕವಿಲೆಯುಮಂ'. ಷಷ್ಠಿಗೆ ಸಮುಚ್ಚಯವಿಲ್ಲ. ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಉಂ - ಅಂ ಎಂಬ ಎರಡು ರೂಪಗಳೂ ಸಮುಚ್ಚಯದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುವುವು. ಉರ್ಪಾ—' ವಂಚಿಸಿದವಂಗೆಯುಂ ನಿನಗೆಯುಂ ಸಹಜಂ ಬಿಡಿಸಲ್ಕೆ ಬರ್ಕುಮೆ'; 'ದ್ರೋಣಂಗಂ ನಿನಗಂ...'. ಸಪ್ತಮಿಗೆ 'ಒಳ್' ಪ್ರತ್ಯಯದ ಮೇಲೆ 'ಅಂ' ಹತ್ತುವುದು; 'ಅಲ್ಲಿ ' ಪ್ರತ್ಯಯದ ಮೇಲೆ 'ಉಂ' ಹತ್ತುವುದು. ಉರ್ಪಾ—' ಚಲದೊಳಮಾಚಾರದೊಳಂ । ಕಲಿತನದೊಳಂ...', 'ಅಲ್ಲಿ ಯು ವಿಲ್ಲಿಯುವೆಲ್ಲಿಯುಂ ನರಂ'. ವಿಶೇಷಣಪದಂಗಳ್. ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಪಡೆದು ವಾಕ್ಯದ ಮೊದಲೊಳರ್ಬು ಅನ್ವಯಿಸುವಲ್ಲಿ ತುದಿಯ ಕಾರಕಪದದ ವಿಭಕ್ತಿಯನೆ ತಳೆವುವು.

ಉದಾ:—" ವೀರನುವಾರಂ ಶುಚಿ ಗಂ.. । ಭೀರಂ ನಯಶಾಲಿ ಕೈದುವೊತ್ತರ ದೇವಂ п ಗಾರೆಱಗರ್ ನೃಪತುಂಗಂಗೆ... »

ಇಲ್ಲಿ ವೀರಂಗೆ ಉದಾರಂಗೆ ಶುಚಿಗೆ ಗಂಭೀರಂಗೆ ನಯಶಾಲಿಗೆ ಕೈದುವೊತ್ತರದೇವಂಗೆ ನೃತ ತುಂಗಂಗೆ ಆರೆಱಗರ್ ಎಂಬುದು ಅನ್ವಯಂ. ಹಾಗೆಯೇ,

> " ಸಂಗತಸತ್ವಂ ಕುರುರಾ । ಜಂಗಂ ಕರ್ಣಂಗಂ....... "

ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸಂಗತಸತ್ವಂಗೆ ಕುರುರಾಜಂಗೆ ಕರ್ಣಂಗೆ ಎಂದು ಅನ್ವಯಂ.

ಕ್ರಿಯಾಪದಲಿಂಗ: —ಕೂಡಿನುಡಿನ ಲಿಂಗತ್ರೆಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯತೆ ಯಾಗಲಿ ಅಮುಖ್ಯತೆಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ವಾಕ್ಯದ ಕಡೆಯೊಳಾವಲಿಂಗಮಿರ್ದೊಡೆ ಅದುವೆ ಮುಖ್ಯಂ.—

ಉದಾ:—ಸೇನೆಯುಂ ಅರಸಿಯುಂ ಅರಸನುಂ ಬಂದರ್, ಆನೆಯುಂ ಅರಸನುಂ ಆರಸಿಯುಂ ಬಂದರ್, ಅರಸನುಂ ಆರಸಿಯುಂ ಚತುರಂಗಬಲಮುಂ ಬಂದುವು.

ಹಲವು ಪ್ರಥಮೈಕವಚನ ಕರ್ತೃಗಳನ್ನು ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ವಾಕ್ಯನಿರ್ವಾಹದಲ್ಲಿ (ಇವೆ ಲ್ಲವೂ ಎಂದು ಅಧ್ಯಾಹಾರವಾಗುವಂತೆ) ಕ್ರಿಯಾಬಹುವಚನವನ್ನು ಇಡುವರು.—

ಉದಾ:—" ಅವತಂಸೋತ್ಪ ಲತಾಡನಂ, ಕನಕಕಾಂಚೀಬಂಧನಂ, ನೂಪುರಾ।
ರವಝಂಕಾರಿತ ಚಾರುವಾಮಚರಣಾಘಾತಂ, ಚಲದ್ಭ್ರೂ ಲತಾ॥
ಗ್ರವಿಭಾಗೋತ್ಯ ಟ ತರ್ಜನಂ, ತರಳ ತಾಮ್ರಾಧರಂ, ಚಕ್ರಿಗಿ।
ತ್ತುವಲಂಪಂ ಪ್ರಣಯಪ್ರಕೋಪಸಮಯಪ್ರಾರಂಭದೊಳ್ಳಾಂತೆಯಾ॥ **

(ಚಕ್ರಿಗಿತ್ತುವು ಅಲಂಪಂ 'ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಬಹುವಚನವು ಬಂದಿದೆ.)

ಅವಂ, ಅವರ್ಳ್, ಅದು ಎಂಬಿವು ಅನ್ವಯಸ್ವತಂತ್ರಂಗಳ್. ಉದಾ:—ಪೊನ್ನುಳ್ಳ ವನೆ ಕುಲೀನಂ, ಸೊಬಗುಳ್ಳವಳೆ ಪೆರ್ಣ್, ಅದೆ ರೂಢಿ; ಆದರೆ ಆವಂ, ಆವರ್ಳ್, ಆವುದು, ತಾನ್ ಎಂಬಿವು ಪರತಂತ್ರಂಗಳ್, ಎಂದರೆ ಅವುಗಳ ಸಂಗಡ ಅವಂ, ಅವರ್ಳ್, ಅದು ಎಂಬಿವು ಕ್ರಮದಿಂದ ಬಂದ ಹೊರತು ಅವು ಅನ್ವಯವಾಗಲಾರವು. ಉದಾ:—ಆವನಧಿಕ ಪುಣ್ಯ ನವನೆ ಸೇವ್ಯಂ, ಆವರ್ ಪತಿವ್ರತೆಯವಳೆ ಮಾನೈ, ಆವುದು ಚೆಲ್ವಾದುದು ಅದು ದರ್ಶನೀಯಂ; ತಾನವಂ ಚದುರಂ, ತಾನವಳ್ ಚದುರೆ, ತಾನದು ಪಿರಿದು.

ಯುಗಳಾರ್ಥದ ಬಹುವಚನಕ್ಕೂ, ಅವಿಷ್ಟ್ರಲಿಂಗಕ್ಕೂ (= ವಿಧೇಯವಿಶೇಷಣಕ್ಕೂ), ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಕ್ಕೂ ಏಕವಚನವು ಬರುವುದು.

ಉದಾ:—(ಯುಗಳಾರ್ಥಕ್ಕೆ) ಪದಯುಗಳಂಗಳ್ ಪದಯುಗಂ (ಆವಿಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ)—ವೇದಂಗಳ್ ಪ್ರಮಾಣಂ,

" ಪ್ರತಿಭೆಯುಂ ಅಭ್ಯಾಸಮುಂ ವಿದ್ವ ತ್ಸೀವೆಯುಂ ಕಾವ್ಯ ಪರಿಚಯಮುಂ ಕವಿತೆಗೆ ಕಾರಣಂ....."

ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಕ್ಕೆ:—' ಏನೆಂಬ ಸೆಂಪೊ' (= 'ಎಂತಹವರ್ಗಳೆಂಬ ಸೆರ್ಮೆಯೊ', ಇಲ್ಲಿ 'ಎಂಬ' ಎನ್ನು ವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ 'ಏನ್' ಎನ್ನು ವ ಕಾರಕವು ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಬಹುವಚನ ವಾಯ್ತು); ತಿಬ್ಬಂ (= ತೀವ್ರಂ) ಮಾಡಿದಂ, ದೋಷರಹಿತಂ (= ದೋಷರಹಿತವಾಗುವಂತೆ) ಪೇಟ್ದಂ. * ನೇಯದ ದೋಷ—ಕಾರಕಕ್ಕೂ ಕ್ರಿಯೆಗೂ ನೇಯದ ದೋಷವಿಲ್ಲದಂತೆ ಅಧ್ಯಾರೋಪವನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ತಾಂ ಮಾಡಿದ ಅಧ್ಯಾರೋಪಂ ಅಸಮರ್ಥಮಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರ್ಕೆ ಪತ್ತುವೊಡೆ ಅದು ನೇಯದ ದೋಷಂ.—

ಉದಾ:—' ಆರಕ್ತ ಮಾಗಿ ನೇಱಿಲ । ದೋರೆಯನನುಕರಿವುದಾದುದಾಗಸಮೆನೆ ಸಂ ॥ ಧ್ಯಾರುಚಿಯಿನಕ್ಕು ಮೆಂದವ । ಧಾರಿಸಿ ನೆಱೆಯುಱಿದುಕೊಳ್ಟುದಿದು ನೇಯಾರ್ಥಂ ॥ '

ಕೆಂಧೂಳಿಯಿಂದಾಗಸಂ ಕೆಂಪಾದುದಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾರುಚಿಯಿನೆಂದು ಬಗೆವುದು ನೇಯದ ದೋಷಂ. ಕಾರಕಕ್ಕೆ—'ಏಕೆ (ಕೃತಿಬಂಧಂ - ಅಧ್ಯಾರೋಪ) ನಿರ್ವಹಣಕ್ಕೆ ಸಲ್ಗು ಮೊಪೂಣ್ಡೆಡಂ ಕೃತಿಬಂಧಮಂ'; ಕರ್ಣನುಂ ದಾನಿ ಮೇಜೇತನುಂ (ದಾನಿ - ಅಧ್ಯಾರೋಪ); ಕ್ರಿಯೆಗೆ—ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರಮೆ (ಅಲ್ಲವೆಂದು ಅಧ್ಯಾರೋಪ); ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ನುಡಿದಾರ್ತನೇ ಹರಿ ಭರಂಗೆಯ್ದಾ ರ್ತನೇ (ಆಅಂ - ಅಧ್ಯಾರೋಪ). ವಿಶಂಕೆಯ ಎತ್ವಕ್ಕೂ ಸಮುಚ್ಚಯದ 'ಉಂ' ಗೂ ಅಧ್ಯಾರೋಪವುಂಟು.

ವಿಶಂಕೆಯ ಎತ್ವಕ್ಕೆ—"ಉಟಿತಮಂಜೆಮೆ ಬೆರ್ಚಿಮೆ ಬೆಸ। ಕೆಆಗೆಮೆ ದೇವ....... ॥ "

ಎಂಬಲ್ಲಿ ' ಉಱಿಮೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಎತ್ವಂ ಅಧ್ಯಾಹಾರ್ಯಂ.

^{*} ನೇಯಾರ್ಥೆ— ಊಹೆಯುಂದ ಮಾತ್ರವೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಳುೃದು. (ವಾಮನನ 'ಕಾವ್ಕಾಲಂಕಾರ ಸೂತ್ರವೃತ್ತಿ', II-1-18.)

ಸಮುಚ್ಚಯದ ಉಮುವಿಂಗೆ—'ಆಯುಂ । ಸಿರಿ ತಾಯುಂ ತಂದೆ ಕಣ್ಯುಂ ಸುಗತಿಯೆನಿಸಿದಂ ಸಿಂಹಸೇನಕ್ಷಿತೀಶಂ' ಎಂಬಲ್ಲಿ (ಸುಗತಿ = ಸುಗತಿಯುಂ) ಎಂದು ಕಡೆಯ ಸಮುಚ್ಚಯದ 'ಉಂ' ಅಧ್ಯಾಹಾರ್ಯಂ. ವಾಕ್ಯದೀಪಕಂ— 'ಆತನುಮವನುಂ ಬಂದಂ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆತನುಂ ಬಂದಂ ಅವನುಂ ಬಂದಂ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡುವುದು. ಕಾರಕ ಮುಖದಿಂದ ವಿಭಕ್ತಿಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ—

' ಕಡುಗಲಿ, ಸೆಣಸುವ ಭಟರಾರ್ । ಒಡೆಯಂಗತಿಹಿತವರಾರ್, ಧುರಕ್ಕೊದಗುವರಾರ್ ॥ ತೊಡರ್ದೊಡೆ ಭಂಗಂ ಬರ್ಕುಂ । ಸಡಗರಮಿದು, ಜಯಮೆ ಮೆಱಿವುದಱಿ ಬೊಪ್ಪಲನಂ॥ '

' ಕಡುಗಲಿ' ಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಆತಂ ಎಂಬ ಪ್ರಥಮಿಯನ್ನೂ, ' ಸೆಣಸುವ ಭಟರಾರ್' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆತನಂ ಎಂಬ ದ್ವಿತೀಯೆಯನ್ನೂ, ' ಒಡೆಯಂಗತಿಹಿತವರಾರ್' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆತನಿಂ ಎಂಬ ತೃತೀಯೆಯನ್ನೂ, ' ಧುರಕ್ಕೊ ದಗುವರಾರ್' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆತಂಗೆ ಎಂಬ ಚತುರ್ಥಿಯನ್ನೂ, ' ತೊಡರ್ದೊಡೆ ಭಂಗಂ ಬರ್ಕುಂ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆತನತ್ತಣೆಂದೆ ಎಂಬ ಸಂಚಮಿಯನ್ನೂ ' ಸಡಗರಮಿದು' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆತನ ಎಂಬ ಷಷ್ಠಿಯನ್ನೂ, ' ಜಯಮೆ ಮೆಱಿವುದು' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆತನೊಳ್ ಎಂಬ ಸಪ್ತಮಿಯನ್ನೂ, ಈ ತೆಱದಿಂದ ಅಧ್ಯಾರೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ನಿಮ್ಮ, ಎಮ್ಮ, ತಮ್ಮ ಎಂಬ ಸರ್ವನಾಮ ಶಬ್ದ ಗಳ ಮುಂದೆ ಸ್ವರಾದಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಪರವಾದರೆ ನಡುವೆ ' ಉತು ' ಬರುವುದು. ಉದಾ:—ನಿಮ್ಮುತಿರ್ವರುಂ, ಎಮ್ಮುತೈವರುಂ, ತಮ್ಮುತಅುವರುಂ, ಎಮ್ಮುತೆಟ್ಬರುಂ, ತಮ್ಮುತೆಣ್ಬರುಂ ; ಅಪವಾದ - ಒಂದು ಎಂಬುದು ಏಕವಚನವಾದುದರಿಂದ ಅದರ ಹಿಂದೆ ' ಉತು ' ಬರುವುದಿಲ್ಲ ; ಒಂಬತ್ತು ಎಂಬುದರ ಹಿಂದೆ ' ಉತು ' ಬಂದರೆ ಉಚ್ಚಾ ರಣವು ಸುಭಗವಲ್ಲವಾದಕಾರಣ, ಅಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಎತ್ತಣದು = ಎತ್ತಣ್ತು, ಆರದು = ಆರ್ತು ;

ಉದಾ:— ' ದೆಸೆಯಿತ್ತಣ್ತೆತ್ತಣ್ತಾ । ಗಸಮಿತ್ತಣ್ತುರ್ವಿಯೆನಿಸೆ ಸರ್ವಿದುದು ತಮಂ ॥ '

' ಆರ್ತೀತುರಂಗಂ '.

ಆವುದು > ಆವಂ (ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏ. ವ.), ಆರ್ (ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಬ. ವ.). 'ಎಲ್ಲದು ' ಶಬ್ದ ಕ್ಕೆ ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ 'ಎಲ್ಲಂ ' ಎಂದು ಆದೇಶಂ.

ಪೆಅತ್ಯು ಸೆಅದು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಗಳ ಕಡೆಯ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಲೋಪಿಸಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದರೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾಗುವುದು; ಪೆಅದು, ಪೆಅತು > ಪೆಅಂ, 'ನರನೆಂಬಾತಂ ಪೆಅನಲ್ಲ'; ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ ಪೆಅರ್; ಗುಣವಚನದ ಕಡೆಯ ದುಕಾರಕ್ಕೆ ಅಕಾರಾದೇಶ, ಕಿಅಾದು - ಕಿಅಾಯಂ, ಬಱಾದು - ಬಱಾಯಂ; ಹೀಗೆಯೇ ಅಸಿಯಂ, ಬಸಿಯಂ, ಕಡಿಯಂ, ಸಿಡಿಯಂ, 'ಇನಿಯನೆ ಬೆಲ್ಲದಿಂದಿನಿಯನೀವನೆ ಅಃ'; ಆ ಗುಣವಚನವು ತುಕಾರಾಂತವಾದರೆ ದಕಾರಾದೇಶವು ಬರುವುದು. ಉದಾ:—ಒಳ್ಳಿತು - ಒಳ್ಳಿದಂ, ಮೆಲ್ಲಿತು - ಮೆಲ್ಲಿದಂ, ಹಾಗೆ ಯೇ ತೆಳ್ಳಿದಂ, ಬೆಟ್ಟದಂ, ನೇರಿದಂ, * ತೋರಿದಂ, ಕೂರಿದಂ. ಎಳದು, ಪಟದು ಎಂಬ

^{*} ತೋರಿದಂ – ದಸ್ಪನಾದವನ್ನು ಕಾಯವುಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನ್ನು ದಾಂಡಿಗೆ, ದಡಿಯು.

ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗದ ಅಕಾರವು ಬಂದರೆ ನಡುವೆ ಎಕಾರವು ಬರುವುದು; 'ಬಱಿಂದು' ಶಬ್ದದ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಉಕಾರಾದೇಶವು ಬರುವುದು; ಪೊಸತು ಎಂಬುದರ ತುಕಾರಕ್ಕೆ ಬಿಂದು ಯುಕ್ತವಾದ ಬಕಾರಾದೇಶವು ಬರುವುದು. ಉದಾ:—ಎಳದು - ಎಳೆಯಂ, ಎಳೆಯಳ್; ಸಟಿದು - ಸಟಿಯಂ, ಸಟಿಯಳ್; ಬಿಟಿಂದು - ಬಟಿವಂ (= ಟೊಳ್ಳುಮನುಷ್ಯ); ಪೊಸತು - ಪೊಸಂಬಂ; 'ವಿಚಾರಿಸದುಂತೆ ಪೊಸಂಬರೊತ್ತೆಯಂ ಕೊಳ್ಳುದು ತಕ್ಕು ದಲ್ತು.' ಸಂಸ್ಥೃತದ ಕೆಲಕೆಲವು ಶಬ್ದ ಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆ ಮೂರು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ದ್ದರೂ ಕನ್ನ ಡಕ್ಕೆ ಬಂದಲ್ಲಿ ನಪೂಸಕವಾಗುವುವು. ಉದಾ:— (ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ) ವೃಕ್ಷಂ ತಳಿತುಂದು, ವಾಯು ತೀಡಿದುದು; (ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ) ಧರೆ ಬೆಳೆದುದು, ನದಿ ಬಂದುದು, ಮತಿ ಪೆರ್ಚಿದುದು; (ನಪುಂಸಕಕ್ಕೆ) ಕುಲಂ ಮೇಲೆನಿಸಿದುದು. 'ಸಜ್ಜನ' ಶಬ್ದವು ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಕನ್ನ ಡದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ನಪುಂಸಕವೇ. ಉದಾ:—'ಆ ಸತಿ ಸಜ್ಜ ನಮಾಲಕ್ಕೆಯಿಂ.' ಅಪತ್ಯ ಕಳತ್ರ ಶಬ್ದಗಳು ಸಂಸ್ಥೃತದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾಚಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಕನ್ನ ಡಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ನಪುಂಸ ಕವೇ; ಹಾಗೆಯೇ ಜನ ಶಬ್ದ ಲೋಕ ಶಬ್ದ ಗಳು ಸಂಸ್ಥೃತದಲ್ಲಿ ಪುರುಷವಾಚಕಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಕನ್ನ ಡದಲ್ಲಿ ನಪುಂಸಕವೇ. ಉದಾ:—ಇದಪತ್ಯಂ, ಇದು ಕಳತ್ರಂ, ಇದು ಜನಂ, ಇದು ಲೋಕಂ. ರೂಪಕಾಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ್ಯದ ಲಿಂಗದಂತೆಯೂ ಇದ್ದರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಉದಾ:—(ವಿಶೇಷಣಲಿಂಗದ ಬಲಕ್ಕೆ)—

" ಉದಯಾಸ್ತೋನ್ನ ತಶೈಲ ಸೇತುಹಿಮವತ್ಕು ತ್ರೀಲಪರ್ಯಂತ ಸಂ। ಪವೆಯಂ, ವಾರ್ಧಿತರತ್ತರಂಗನಿನದತ್ಕಾಂಚೀಕಲಾಪಾಂಚಿತಾ॥ ಸ್ಪದೆಯಂ, ಸಾಧಿಸಿ ಕಬ್ಬಿಗಂಗೆ ನೆಲನಂ ನಿರ್ವ್ಯಾಜದಿಂದಂ ನಿಮಿ। ರ್ಚಿದ ಗೆಲ್ಲಂ ಭುವನೈಕರಾಮಮಹಿಪಂಗಕ್ಕುಂ ಪೆಆರ್ಗಕ್ಕು ಮೇ॥ "

ಈ ರೂಪಕಾಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನೆಲನೆಂಬ ನವುಂಸಕಲಿಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಧರಾವನಿತೆ ಯೆಂದು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವಾಗಿ ಯೋಜಿಸಿಕೊಂಡರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ.

ವಿಶೇಷ್ಯಲಿಂಗದ ಬಲಕ್ಕೆ—ಆತಂ ಜಗದ್ದರ್ಪಣಂ, ಆ ಪೆಣ್ ಜಗದ್ದರ್ಪಣಂ, ಅದು ಜಗದ್ದರ್ಪಣಂ; (ಇಲ್ಲಿಯೂ ರೂಪಕಾಲಂಕಾರವಿದೆ). ಆತಂ, ಪೆಣ್, ಅದು ಎಂಬಿವು ವಿಶೇಷ್ಯಗಳು; ಇವುಗಳ ಲಿಂಗವೇ ನವುಂಸಕಲಿಂಗವಾದ ಜಗದ್ದರ್ಪಣಂ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣ ಪದಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ, ಅದರ ಲಿಂಗವನ್ನು ತನ್ನಂತೆ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ವೃತ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುವುದು. ಅಂತಪ್ಪಂ, ಇಂತಪ್ಪಂ, ಉಂತಪ್ಪಂ, ಎಂತಪ್ಪಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪದ್ವಿರುಕ್ತಿಗೆ ಹಕಾರ ವಾಗಿ ಅಂತಹಂ, ಇಂತಹಂ, ಉಂತಹಂ, ಎಂತಹಂ ಎಂಬ ರೂಪಗಳಾಗುವುವು. ಈ ಅಂತಹಂ, ಇಂತಹಂ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ (ಪ್ರಕಾರ ಕಾಲಸೂಚಕವಾದ) ಗಡಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಂ ಇನ್ನಂ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳಾಗುವುವು; ಅಂತಹಂ ಗಡ ಅನ್ನಂ, ಇಂತಹಂ ಗಡ ಇನ್ನಂ, ಉಂತಹಂ ಗಡ ಎನ್ನಂ.

ಉದಾ:—' ಸಿಡಿಲನ್ನಂ ಸಿಂಗದನ್ನಂ ಪುರಹರನುರಿಗಣ್ಣ ನ್ನನೀ ನಾರಸಿಂಹಂ'; ' ಮನಸಿಜನೆನ್ನ ನಿನ್ನ ನರುಣಪ್ರಿಯನಂದನನೆನ್ನ ನಿನ್ನ ನಾ....'

ಅವತರಣೆ ಕೆ

ಸವಾಸಪ್ರಕರಣ—ಇದ್ದುದನ್ನು ಕೆಡಿಸದೆ ಹತ್ತುವುದು ಆಗಮ. ಅದು ನಿಭಕ್ತಿ ಯೊಡನೆ ಲೋಪವಾಗುವುದು. ಉದಾ:—(ಆಗಮಕ್ಕೆ) ಮಾತಿನ (= ಮಾತು + ಇನ್ + ಅ) ಬಲ್ಲಹಂ, ನೂಱಱ ಪತ್ತು, ತೆಂಕಣವಂಕಂ; ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆಗಮನಿಭಕ್ತಿ ಲೋಪ ವಾಗಿ ಮಾತುವಲ್ಲಹಂ, ನೂಱುಪತ್ತು, ತೆಂಕವಂಕಂ ಎಂಬರೂಪಗಳಾಗುವುವು. ಹಗೆಯಂತೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಬರುವುದು ಆದೇಶ. ಉದಾ:—ಕೆಟ್ರ್ಯಿಂಬು, ಒರ್ಮೊದಲ್, ಇರ್ಮೆಯ್, ಕುತ್ತಡಿ.

ಅವ್ಯಂರಿ ಇವದಲ್ಲಿ, ಅಡಿ, ಮೇಗು ಶಬ್ದ ಗಳ ಕಡೆಯ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಬಿಂದು ಬರುವುದು; ಮುಂದು, ಪಿಂದು ಶಬ್ದ ಗಳ ಕಡೆಯಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಲೋಪವಾಗುವುದು; ಕೆಳಗು, ಪೆಅಗು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ ಕಿೞ್, ಹಿಂತು ಎಂಬ ಆದೇಶಗಳು ಬರುವುವು. ಉದಾ: ಅಂಗಯ್, ವೇಂಗಾಲ್, ಮುಂಬಗಲ್, ಹಿಂಬೊಲ್ತು, ಕಿಲ್ಕಿ ಅೆ, ಹಿಂತಿಲ್. ಪೂರ್ವಪದದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯಾ ಸರ್ವನಾಮ, ಗುಣವಚನ, ಕೃದಂತಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದೂ, ಉತ್ತರ ಪದದಲ್ಲಿ ಕಾರಕವೂ ಇದ್ದು ಸಮಾಸವಾದರೆ ಗಮಕಸಮಾಸವೆನಿಸುವುದು. ಆಗ ಗುಣವಚನಶಬ್ದ ದ ನಡುವೆ ಅಕಾರವೂ ಆ ಅಕಾರದ ಹಿಂದೆ ಇಕಾರವೂ ಬರುವುದು; ಇದರಲ್ಲಿ ಅರಿಸಮಾಸ ದೋಷವಿಲ್ಲ; ಅದು ಕರ್ನಾಧಾರಯಭೇದ; ಎಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಒಂದೊಂದೆಡೆ ತತ್ಪುರುಷ ವಾಗುವುದು. ಉದಾ:—(ಸಂಖ್ಯೆಗೆ) ಇರ್ಪತ್ತೈದು, ನೂಱುಪತ್ತು, ಮೂವತ್ತಾಱು, ' ಮೂವ ತ್ತಾ ಱುಂ ಗುಣಂಗಳ್ ತಮಗಮರ್ದಿರೆ '. (ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ) ಆವಮಾತು, ಆವಕಾರ್ಯಂ, ಆವನಾಯಕಂ, ಆವಕಾಂತೆ. (ಗುಣವಚನದ ಅತ್ವಮಿತ್ವಕ್ಕೆ) ಆಸಿದು + ನಡು = ಅಸಿ + ಅ 🕂 ನಡು = ಅಸಿಯ ನಡು. ಹಾಗೆಯೇ ಪಸಿಯ ಬಣ್ಣಂ, ಬಿಳಿಯ ಕರ್ಬು, ನಿಡಿಯ ನಾಲಗೆ, ಪಿರಿಯ ಮಗಂ, ಕಿಱಿಯ ಮಗಂ; (ಕೃದಂತಕ್ಕೆ) ಪಾಡುವ ತುಂಬಿ, ಕೋಡುವ ಪುಟಿಲ್, 'ಆಡಿದ ಪೊಲನುಂಡಮರ್ದು ಕಂಡವಿಚಾರಂ'; (ಅರಿಸಮಾಸದ ನಿರ್ದೋ ಷಕ್ಕೆ) ಬೀಸುವ ಚಾಮರಂ, ಪೊಡೆವಭೇರಿ, ಪೂರೈಸುವ ಶಂಖಂ, ಪಿಡಿವಕಹಳೆ, ಪೂಸಿದ ಭಸ್ಮ ಸರಾಗಂ, ' ಆದ ವಿಷ್ಣು ವಿಜಯಾದಿತ್ಯಂ ', ' ಪೊಣ್ಮುವ ಘರ್ಮಜಲಂಗಳಾ ಸಾಂಗುಂ.' ಗಮಕಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅದು, ಇದು, ಉದು ಎಂಬ ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ ಆ ಈ ಊ ಎಂಬ ಆದೇಶ ವಾಗುವುದು; 'ಆ' ಎಂಬುದು ಪೂರ್ವಸ್ಮರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟು: ಉದಾ:—' ...ಆ ಬನವೀಬನ । ವೂಬನವೆನ್ನ ದೆ ತೊೞಲ್ದು ಪೂಗೊಯ್ದ ರವರ್ '; (ಸ್ಮರ ಣಕ್ಕೆ)—' ನೆನೆದನಾ ಹಿರಣ್ಯ ಕನದೊಂದು ಬಿಲ್ಡಿಂದವುಂ;' (ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಗೆ)—' ಗಹಹಯ ರೂಢಿಯೊಳ್ ಭಗದತ್ತನಿನಾ ನಳನಿಂ ಮಿಗಿಲಾದಂ '. ಕರ್ಮಧಾರಯದಲ್ಲಿ ಉಕಾರಾಂತ ಇಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳಿಂದಾದ ಕೃದಂತವು ಪೂರ್ವಪದವಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಮುಂದೆ ಗದ ಬ ಜಕಾರಾದಿ ಪದಗಳು ಬಂದರೆ, ಆ ಗದಬಜ ಕಾರಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಿಂದು ಬರುವುದು: ಉದಾ: — (ಉಕಾರಾಂತದಲ್ಲಿ ಗಕಾರಕ್ಕೆ) - ಎತ್ತುವ + ಕೋಲ್ = ಎತ್ತುಂಗೋಲ್, ಸುರ್ಕುವ + ಕುರುಳ್= ಸುರ್ಕುಂಗುರುಳ್, ಹಾಗೆಯೇ ಕರ್ಚುಂಗಲ್ಲಂ, ಚುರ್ಚುಂಗೊಳ್ಳಿ, ಪುಟ್ಟುಂ ಗುರುಡಂ; (ದಕಾರಕ್ಕೆ)—ಉರ್ಕುಂದೊಱ್, ತೂಗುಂದಲೆ, ತೂಗುಂದೊಟ್ಟರ್; (ಬಕಾ ರಕ್ಕೆ)-ಬತ್ತುವ + ಪಯಂ = ಬತ್ತುಂಬಯಂ, ಹಾಗೆಯೇ ಆಡುಂಬೊಲಂ, ಮಿಂಚುಂಬುಲು, ವಾಱುಂಬಳೆ; (ಜಕಾರಕ್ಕೆ) -ತೂಗುವ + ಸೊಡರ್ = ತೂಗುಂಜೊಡರ್, ಕಟ್ಟುವ +

ಸುರಿಗೆ (ಕತ್ತಿ) = ಕಟ್ಟುಂಜುರಿಗೆ, ಏಱುಂಜವ್ವ ನಂ. ಇಕಾರಾಂತ ಧಾತುವಿನಿಂದಾದ ಕೃದಂ ತವು ಪೂರ್ವಪದವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಇಕಾರದ ಮುಂದೆ ಯಕಾರಾಗಮವೂ, ಆ ಯಕಾ ರದ ಮೇಲೆ ಉಕಾರವೂ ಬರುವುದು: ಉದಾ—ಸಿಡಿಯುಂದಲೆ, ಇೞಿಯುಂಬೊಟ್ನು. ಅಸನಾದ – ಕೆಲವೆಡೆ ಉಕಾರಾಂತವಿದ್ದರೂ ಬಿಂದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ: ಉದಾ – ಸುಡುಗಾಡು, ಇಡುಗಿಚ್ಚು, ಅಡುಗೂಟ್, ಉಡುಗೊಟ್, ಬಿಡುಗಣ್, ಬಿಡುವಾಯ್ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೃದಂತವಲ್ಲದ ಉಕಾರಾಂತ ಅಕಾರಂತ ಪದಗಳಿಗೂ ಬಿಂದು ಬರುವುದು: ಉದಾ: _ ಕುಕ್ಕುಂದಱ, ತಾಱುಂಬೞ, ಬಕ್ಕಂಬಯಲ್, ಕಳ್ಳಂಗಡಲೆ, ಜಕ್ಕಂದೊಟಲಿ. ನಕಾರ ಣಕಾರಗಳಿಗೆ ಅತ್ವವೂ, ಳಕಾರಕ್ಕೆ ಉತ್ವವೂ ಹತ್ತಿದರೆ ಬಿಂದು ಬರುವುದು: ಉದಾ: _ ವಿೂನಂಬುಟು, ಬಾನಂಗುಳಿಗೆ, ಕಣ್ಣಂದೊಟಲಿ, ಬೆಳ್ಳುಂಬಟ್ಟಿ. 'ಪೆಱಗು' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ 'ಪೆಡ'ವೆಂಬ ಆದೇಶವಾಗಿ ಅದರ ಮುಂದೆ ಬಿಂದು ಬರುವುದು ; ಬಿಂದುವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ಉದಾ:-ಪೆಆಗು + ಕಯ್ = ಪೆಡಂಗಯ್ (ಪೆಡಗಯ್). ಹಾಗೆಯೇ ಪೆಡಂದಲೆ (ಪೆಡದಲೆ), ಪೆಡಂವೆುಟ್ಟು (ನೆಡವೆುಟ್ಟು); ತಡಂಗಾಲ್ (ತಡಗಾಲ್) ಎಂಬಂತೆ. ಕರ್ಮಧಾರಯಕ್ಕೂ ದ್ವಿಗುವಿಗೂ ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕೂ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸಕ್ಕೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಪೂರ್ವ ಪದಾಂತ್ಯ ಲೋಪವಾಗುವುದು: ಉದಾ.—(ಕರ್ಮಧಾರಯಕ್ಕೆ) ಬಡವು + ನಡು = ಬಡನಡು, ಅರಸು + ನೇಱಿಲ್ = ಅರನೇಱಿಲ್, ಪೊಲ್ಲದು + ಮೊಗಂ = ಫೊಲ್ಲಮೊಗಂ; (ದ್ವಿಗುವಿಗೆ) ಪಲವು + ದೆವಸಂ = ಪಲದೆವಸಂ, ಪಲವು + ಪರ್ಣ್ = ಪಲವರ್ಣ್; (ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕೆ)—ತಮ್ಮ +ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಂ = ತಂತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಂ; (ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸಕ್ಕೆ)-ವೋಗು + ತಂದಂ = ಪೋತಂದಂ, ಎಯ್ದು + ತಂದಂ = ಎಯ್ತಂದಂ, ಏನಂ + ಪೇೞ್ವಿಂ =**ಎ**ವೇಟ್ವಿಂ, ಏತರ್ಕೆ + ಬಂದಂ = ಏವಂದಂ ಕರ್ಮಧಾರಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಕಾರವು ಬರುವುದು; ಕೆಲವೆಡೆ ಮಧ್ಯ ಪದಕ್ಕೆ ಲೋಪವು ಬರುವುದು: ಉದಾ:—(ಅತ್ವ ಕ್ಕೆ) ಬಟ್ಟತ್ತು + ತೊಡೆ = ಬಟ್ಟದೊಡೆ. (ಮಧ್ಯಪದಲೋಪಕ್ಕೆ)—' ಅಲರಂತಪ್ಪ + ಕಣ್' ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ಅಂತಪ್ಪ' ಎಂಬ ಮಧ್ಯಪದವು ಲೋಪವಾಗಿ 'ಅಲರ್ಗಣ್' ಎಂದಾಯ್ತು; ಹಾಗೆಯೇ ಪೆಱೆನೊಸಲ್, ತೊಂಗಲ್ಗುರುಳ್, ತುಂಬಿಗುರುಳ್. ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ 'ಕಿಱಿದು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ಕುಱು' ಎಂದ್ರೂ 'ಬೆಟ್ಟಿತು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ಬಿಱು' ಎಂದ್ರೂ 'ಕೊಂಕು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ' ಕುಡು ' ಎಂದೂ ಆದೇಶವಾಗುವುದು: ಉದಾ:—ಕಿಱಿದು + ಗಿಡಂ = ಕುಱು ಗಡಂ; ಹಾಗೆಯೇ ಕುಱುಗಂಟು, ಕುಱುಗಯ್, ಕುಱುದಅಿ, ಬಿಅುಗಾಳಿ, ಬಿಅುಬಿದ್ದಂ, ಕುಡುಗೋಲ್, ಕುಡುಮಿಂಚು, ಕುಡುವುರ್ವ, ಕುಡುವೆಱ³. ಇತರೇತರ ಕ್ರಿಯಾಸಂಹಿತದಲ್ಲಿ ಬಹುತ್ರೀಹಿ ಬರುವುದು: ಉದಾ: __ ಖಡ್ಗದಿಂ ಖಡ್ಗದಿಂ ಮಾಡುವ ಯುದ್ಧಂ = ಖಡ್ಗಾ ಖಡ್ಡಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಮುಷ್ಟ್ರಾಮುಷ್ಟಿ. ವೀಸ್ಸ್ರಾಸವಾಸ—ಅತಿಶಯತರಾರ್ಥವನ್ನು ನುಡಿವ ವೀಪ್ಸೆಯ ಪೂರ್ವಪದಕ್ಕೆ 'ನೆ' ಕಾರಾಂತವಾದ ಅವ್ಯಯವಾಗಲಿ, ಅನುಕರಣಪದವಾಗಲಿ ಇದ್ದರೆ, ಆ ' ನೆ ' ಕಾರವು ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಲೋಪವಾಗುವುದು: ಉದಾ:— ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ, ಕಮ್ಮ ಕಮ್ಮನೆ, ಸೊಪ್ಪಸೊಪ್ಪನೆ, ಗಟಗಟನೆ, ತಟತಟನೆ. ಅವ್ಯಯವೂ ಅನುಕರಣವಾ ಅಲ್ಲದ ಕೆಲವು ಪದಗಳ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಕಾರವು ಬರುವುದು: ಉದಾ:--ನಡು + ನಡು = ನಟ್ಟ ನಡು, ಕಡೆ + ಕಡೆ = ಕಟ್ಟಕಡೆ; 'ತುದಿ', 'ಮೊದರ್' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಗಳಲ್ಲಿ — ತುದಿ + ತುದಿ = ತುತ್ತತುದಿ, ನೊದಲ್ + ನೊದಲ್ = ನೊತ್ತನೊದಲ್.

<mark>ತದ್ಧಿ ತಪ್ರಕರಣ</mark>—ಇವನು ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವನೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಕುಟಿಗ' 'ಗ' ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುವುವು. ಉದಾ:—ಕಲ್ಕುಟಿಗಂ, ಮರಕುಟಗಂ, ನೀರ್ಕುಟಿಗಂ, ಕಟ್ತಿಕುಟಿಗಂ; ಮಾತುಗಂ, ಬೂತುಗಂ, ಕಂತೆಗಂ, ಬೊಂತೆಗಂ, ಸಟಿಗಂ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇವನು ಜೀವಿಸುವವನು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಉಳಿಗ' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬರುವುದು. ಉದಾ: — ದೇವುಳಿಗಂ, ಮಣ್ಣು ಳಿಗಂ (= ಮಣ್ಣ ಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವ ಹುಳು). ಇಂತಹ ಶೀಲ ವುಳ್ಳವನು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಿಂದುಸಹಿತವಾದ 'ಗುಳಿ' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬರುವುದು. ಉದಾ — ಆಟಿಂಗುಳಿ, ಸಾಲಂಗುಳಿ, ಲಂಚಂಗುಳಿ. ಈ ವಸ್ತುವನೀತನುಣ್ಣ ನೆಂಬಲ್ಲಿ ' ಉಣಿ ' ಪ್ರತ್ಯ ಯವುಕ್ಕುಂ. ಉದಾ:--- * ಅಮರ್ದುಣಿ, ಕಳ್ಳುಣಿ, ತುಡುಗುಣಿ. ವ್ಯವಹರಿಸುವನು, ಅಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುವನು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ' ಉಗ ' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬರುವುದು. ಉದಾ:—ನಾರುಗಂ, ಬೇರುಗಂ, ಊರುಗಂ, ಹೆಣ್ಣುಗಂ, ಮಣ್ಣುಗಂ. ಗಣೆ ಹಿಡಿದಾಡುವವನಲ್ಲಿಯೂ, ದೀವಿಗೆ ಹಿಡಿವವನಲ್ಲಿಯೂ ' ಅಟಿಗೆ ' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬರುವುದು. ಉದಾ:—ಕೊಲ್ಲಟಿಗಂ, ದೀವಟಿಗಂ, ವಾವಟಿಗಂ. ಆವುದಾನುವೊಂದು ಭಾವಮಂ ತಳೆದಿರ್ಪವನೊಳ್ 'ಕ' ಪ್ರತ್ಯಯಮಕ್ಗುಂ. ಉದಾ: __ ಬಡಕಂ, ಕಿಡುಕಂ, ಅೞಿಕಂ. ಅದಱೊಳೀತಂ ವರ್ತಿಪನೆಂಬಲ್ಲಿ 'ಇಲ' ಪ್ರತ್ಯಯಮಕ್ಕುಂ. ಉದಾ: — ಪಚ್ಚಯಿಲಂ, ಗಾವಿಲಂ. ಭಾವಾರ್ಥದ ವಿ, ವು, ವೆ ಕಾರವಿ ್ದರೆ ಅದರ ಹಿಂದೆ ಅಕಾರವಾಗುವುದು. ಉದಾ:—ಅಳವಿ, ಬಳವಿ, ನಿಲವು, ಒಲವು, ತೆರವು, ಎರವು, ಮಱವೆ, †ಪಟವೆ, ಎಳವೆ. ತ - ತೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಕೆಲವೆಡೆ ಬರುವುವು. ಉದಾ:—ಅಱಿತಂ, ಕಡಿತಂ, ಉಱಿತಂ, ಏತಂ, ಓತಂ; ಅಗೞ್ತಿ, ಪೊಗೞ್ತಿ, ನೆಗಟ್ತಿ. [ವ್ಯಂಜನಾಂತದ ಮೇಲೆ 'ಇಕೆ'ಯಂ ಪತ್ತಿಸಲಾಗದು: ಕಾಣಿಕ್ಕೆ ಪೂಜಿಕ್ಕೆ ಜಾಣಿಕೆ, ತೆರಳಿಕೆ ಎಂದೊಡೆ ದೋಷಂ. 'ತನ' ಪ್ರತ್ಯಯಮಂ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ ಪತ್ತಿ ಸಲಾಗದು. ವಾಹಕತನಂ, ಆರೋಹಕತನಂ ಎಂಬಿವು ಅಪಶಬ್ದಂಗಳ್.] ಭಾವಾರ್ಥದ 'ವು' ಕಾರವು ಪರವಾದರೆ 'ಪಿರಿದು' ಶಬ್ದದ ರೇಫಕ್ಕೆ ಬಿಂದುವೂ ಆ ರೇಫದ ಹಿಂದಣ ಇತ್ವಕ್ಕೆ ಎತ್ವವೂ ಬರುವುದು, ಉದಾ:—ಪಿರಿದು + ಪು= ಪೆಂಪು. ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ' ಕ ' ಪ್ರತ್ಯಯವುಂಟು: ಉದಾ:—ನಡುಗು - ನಡುಕಂ, ಉಡುಗು - ಉಡುಕಂ. 'ಆಯಿಲ' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡವೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಹತ್ತುವುದು. ಉದಾ:—(ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ) ಗಾಢಾಯಿಲಂ, ರೇಖಾಯಿಲಂ; (ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ)—ಅಡ್ಡಾಯಿಲಂ, ಗೋಟಾಯಿಲಂ. ನಡೆ ವಳ, ನುಡಿವಳಿ, ಸಲ್ವಳಿ ಎಂಬಂತೆ 'ವಳಿ' ಪ್ರತ್ಯಯಂ ಮುಂತಾದ ಉಳಿದ ಪ್ರತ್ಯಯ ಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೈಯಾಕರಣರಿಂದ ತಿಳಿವುದು.

ಆಖ್ಯಾತಪ್ರಕರಣ—ಸಸ್ಯಾದಿ ತರುಲತಾವಳಿಯ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಧಾತುವಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು; ಉಳಿದ ವಸ್ತುವಿನ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಧಾತುವಿನಲ್ಲಿ ಬಳೆಯೆಂದಾಗುವುದು. 'ಬೆಳೆ'ಯೆಂಬ ಧಾತುವಿನ ಭಾವವಾಚಕವು 'ಬೆಳೆ' ಯೆಂದೂ 'ಬೆಳಸು' ಎಂದೂ ಆಗುವುದು; 'ಬಳೆ' ಯೆಂಬ ಧಾತುವಿನ ಭಾವವಾಚಕವು 'ಬಳವಿ' ಯೆಂದಾಗುವುದು. 'ತನುಜನ ಬಳವಿಯನೆ ನೋಡಿ ಜನಕಂ ನಲಿದಂ.' ಕನ್ನಡ ಗುಣವಚನ

^{*} ಅವುರ್ದುಣಿ—(ಅವುೃತವಾನಮಾಡುವ) ದೇವತೆ; ಕಳ್ಳುಣಿ = ಹೆಂಡಕುಡಿವವನು; ತುಡು ಗುಣಿ = ಕಳವುಮಾಡಿದ ವಸ್ತುವನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸುವವನು.

[†] ಪಟಿವೆ = ಹಳೆಯ ಸಂಬಂಧ, ಹಳೆಯ ಸರಿಚಯ (ಸಂ. ಭಾ. ೯-೯೫ ವ.)

ದಲ್ಲಿ ಯೂ ಸರ್ವನಾಮದಲ್ಲಿ ಯೂ ಸಂಖ್ಯೆ ಯಲ್ಲಿ ಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗುಣವಚನದಲ್ಲಿ ಯೂ ಆಖ್ಯಾತವಿಭಕ್ತಿಗಳು ವರ್ತಿಸುವುವು: ಉದಾ:—(ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ)-ಒಳ್ಳಿದಂ, ಒಳ್ಳಿದರ್, ಒಳ್ಳಿ ದರೆವು; ಪೆಅರಿರ್, ಪೆಅನೆನ್, ಪೆಅರೆವು; ಒರ್ವರಿರ್, ಒರ್ವರಿವು. (ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ)— ಉದ್ಧ ತಂ, ಉದ್ಧ ತನೆನ್, ಉದ್ಧ ತರೆವು, ಉದ್ಧ ತನಯ್, ಉದ್ಧ ತರಿರ್. ಗುಣವಚನಮಲ್ಲ ದಲ್ಲಿ ಯುಂ ಆಖ್ಯಾತವಿಭಕ್ತಿಯುಂಟು. ಉದಾ: — ಕವಿಕೇಶವನೆಂ, ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಸುತನೆಂ, ದೌಹಿತ್ರನೆಂ, ಪೆಂಡಿತಿಯೆಂ. ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಬಹುವಚನದ 'ಗಳ್' ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬಂದ 'ಅರ್' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಮಧ್ಯಮವುರುಷದ 'ಇರ್' ಪ್ರತ್ಯಯದ ಹಿಂದೆಯೂ ಉತ್ತಮಪುರುಷದ 'ಎವು ' ಪ್ರತ್ಯಯದ ಹಿಂದೆಯೂ ಕನ್ನಡ ಗುಣವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಹತ್ತುವುದು; ಸಂಸ್ಕೃತ ಗುಣವಚನದಲ್ಲಾ ದರೋ 'ಅರ್' ಪ್ರತ್ಯಯವು ನಿತ್ಯವಾಗಿರುವುದು: ಉದಾ:—(ಕನ್ನ ಡದಲ್ಲಿ)— ಕೂರಿದರಿರ್ (= ಕೂರಿದಿರ್), ನೇರಿದರಿರ್ (= ನೇರಿದಿರ್), ಪಿರಿಯರೆವು (= ಪಿರಿಯಿವು); (ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ)—ಕುಲವೃದ್ಧರಿರ್, ಆಪ್ತ ರರ್, ಅತಿಬಲರಿರ್, ನಯವಿದರೆವು. ಉತ್ತಮಪುರುಷದ 'ಎನ್' ಪ್ರತ್ಯಯದ ಹಿಂದೆ ನಕಾರವು ಬರುವುದು: ಉದಾ:—ಪಿರಿಯನೆನ್, ಅಸಿಯನೆನ್, ಪೆಅನೆನ್, ಒರ್ವನೆನ್, ಅತಿ ಚತುರನೆನ್. 'ಎವು' ಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಬಿಂದುವುಂಟು: ಉದಾ:— ನೋಡು ವವು = ನೋಡುವೆಂ, ಪಾಡುವೆವು = ಪಾಡುವೆಂ, 'ವ್ಯಾಕರಣಮನೆಲ್ಲರುಂ ಕೇಳ್ವೆಂ (= ಕೇಳ್ವಿವು).' ಕಾಲತ್ರಯದ ಮೂರು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ ಪ್ರತಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆ ಬಂದರೆ, ಭೂತವತಿಯಾಗಿಯೇ ಸಲ್ಲುವುದು: ಉದಾ: – ಮಾಡಿದಂ 🗙 ಮಾಡಂ, ಮಾಡಿ ದನಂimesಮಾಡಂ, ಮಾಡುವಂimesಮಾಡಂ. 'ಇಸು' ಪ್ರತ್ಯಯದ 'ಸು' ಕಾರಕ್ಕೆ 'ಕುಂ' ಪರವಾದರೆ ಆ 'ಸು' ಕಾರವು ಲೋಪವಾಗುವುದು. ಕೆಲವರು ಆ 'ಕುಂ' ಪ್ರತ್ಯ ಯಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವರು; ಆದರೆ ಅದು ಕಿವಿಗೆ ಹಿತವಾಗದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಬಾರದು: ಉದಾ:- ಭಾವಿಸುಗುಂ - ಭಾವಿಕುಂ, ಮಾಣಿಸುಗುಂ - ಮಾಣಿಕುಂ; (ದ್ವಿತ್ವಕ್ಕೆ) ಪಾಲಿಕ್ಕುಂ, ಪುರುಡಿಕ್ಕುಂ, ಪೊಗಟಿಕ್ಕುಂ, ರಂಜಿಕ್ಕುಂ. (ಕಿವಿಗೆ ಹಿತವಾಗ ದಲ್ಲಿ) — ಬಿಡಿಕ್ಕುಂ, ಕೆಡಿಕ್ಕುಂ, ಸೊಪ್ಪಿಕ್ಕುಂ ಎನಬೇಡ. ವರ್ತಮಾನಕಾಲಸೂಚಕವಾದ 'ದಪ' ಪ್ರತ್ಯಯದ 'ಪ' ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ದ್ವಿತ್ವವು ಬರುವುದುಂಟು: ಉದಾ:— ಬರೆದವಂ (ಬರೆದಪ್ಪಂ), ಕರೆದವಂ (ಕರೆದಪ್ಪಂ), ಇಱಿದವಂ (ಇಱಿದಪ್ಪಂ), ನಿಲಿಸಿದವಂ (ನಿಲಿಸಿದಪ್ಪಂ). ' ದ ' - ' ದವ ' ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬಂದರೆ ' ನೋ' ಧಾತುವಿನ ಪರದಲ್ಲಿ ನಕಾರವೂ 'ನೋ' ಗೆ ಹ್ರಸ್ವವೂ ಆಗುವುದು ; 'ಬೇ' ಧಾತುವಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ: ಉದಾ:-ನೊಂದಂ, ನೊಂದಪಂ; ಬೆಂದಂ, ಬೆಂದಪಂ. ಇವೇ 'ದ' - 'ದಪ' ಗಳು ಪರವಾದಾಗ ಸಾ - ಸತ್ತಂ (ಸತ್ತವಂ, ಸತ್ತು) ಈ - ಇತ್ತಂ (ಇತ್ತವಂ, ಇತ್ತು) ಎಂಬ ರೂಪಗಳಾಗು ವಂತೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಧಾತುಗಳ ಆದಿದೀರ್ಘಕ್ಕೂ ಭೂತವತಿ ವರ್ತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವ ವುಂಟು: ಉದಾ: - ಕಾಣ್ - ಕಂಡಂ (ಕಂಡಪಂ, ಕಂಡು), ಆರ್ಟ್ - ಅಲ್ದಂ (ಅಬ್ದಪಂ, అట్ను), పట్ - ఎట్డం (ఎట్డవం, ఎట్ను), బిట్ - బిట్డం (బిట్డవం, బిట్ను) ಇವೇ ಮೊದಲಾದುವು. *

^{*} ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಲ್ಲ. ಕರ್ಜಾಟಕ ಭಾಷಾಭೂಷಣದ 286 ನೆಯ

ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪೋಗು+ಕೆ= ಪೋಕೆ, ಪೋಗು+ಕುಂ= ಪೋಕುಂ; ಆಗು+ಕೆ= ಆಕ್ಕೆ, ಆಗು+ಕುಂ= ಅಕ್ಕುಂ. 'ಉಳ್' ಧಾತುವಿನ ಳಕಾರಕ್ಕೆ ಣತ್ವವೂ, ಪರದ 'ಉದು' ವಿಗೆ ಟಕಾರಾದೇಶವೂ ಬರುವುವು: ಉದಾ:—ಉಳ್+ಉದು= ಉಣ್ಬು. ಪ್ರತಿ ಷೇಧಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನವುಂಸಕಲಿಂಗದ 'ಉದು' - 'ಉವು' ಗಳಿಗೆ 'ಅದು' - 'ಅವು' ಎಂಬ ಆದೇಶಗಳಾಗುವುವು: ಉದಾ:—ಉೞಿಯುದು, ಪುಟ್ಟದು, ಪಟಸದು; ಸಲ್ಲವು, ಗೆಲ್ಲವು, ನಿಲ್ಲವು. ದಕಾರವು ಪರವಾದಲ್ಲಿ 'ಕೊಳ್' ಧಾತುವಿನ ಳಕಾರಕ್ಕೆ ಣತ್ವವಾಗು ವುದು: ಉದಾ:—ಕೊಳ್+ದಂ (-ದರ್) = ಕೊಣ್ಡಂ (-ಣ್ಡರ್). ಪುರುಷತ್ರಯದಲ್ಲಿ ದಕಾ

ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ—'' ಮೃತಿದಾನಾರ್ಥಯೋಸ್ತೋ ಕಂತೇ ಹ್ರಸ್ವಶ್ಚ" ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ; ಇದಕ್ಕೆ ವೃತ್ತಿ ಹೀಗಿದೆ— ' ಮೃತಿದಾನಾರ್ಥಯೋ: ಅಂತೇ ತಕಾರೋಭವತಿ | ಪೂರ್ವಸ್ವರಸ್ಕ ಹ್ರಸ್ವಶ್ಚ ಭವತಿ | ಚ ಶಬ್ದಾತ್ ಅನ್ಯ ತ್ರಾಪಿ ಹ್ರಸ್ವಃ ॥" (ಮೃತ್ಕರ್ಥಮಂ ದಾನಾರ್ಥಮಂ ಪೇಲ್ವ ಧಾತುಗಳ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ತಕಾರಮಕ್ಕುಂ; ಪೂರ್ವಸ್ವರಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಮಕ್ಕುಂ; ಚ ಶಬ್ದದಿಂದೆ ಬೇಯಿ ಜೆಯೊಳಂ ಹ್ರಸ್ವಮುಂಟು). ಉದಾ— ಸತ್ತಂ, ಇತ್ತಂ; ಅಜ್ದಂ, ಎಜ್ದಂ, ಬಿಜ್ದಂ, ಕಂಡಂ—ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ (ಸೂ॥ ೨೪೨, ಪುಟ 215)—
(((ಅಾಂತದೊಳಂ) ಮೃತಿದಾನಾ |

ಥಾಗಂತದೊಳಂ (ವೃಂಜನದ ತಕಾರಂ); ದೀರ್ಘಂ ॥

ಹಿಂತಿರೆ ಬರ್ಕುಂ ಹ್ರಸ್ವತೆ; |........... ॥ "

ಎಂಬ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಕದ ದಸಂಗರ್ ಪರಮಾದ.....ಸಾ ಈ ಎಂಬಿವಯ ಆದಿದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಮಕ್ಕುಂ ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ವೃತ್ತಿಬರೆದು ಅವರ ಕೆಳಗ್ಗೆ ಪ್ರಯೋಗಂ—ಸಾ ಈ ಎಂಬಿವರ್ಕ್ಕೆ ಸತ್ತಂ, ಇತ್ತಂ... ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಬಳಿಕ, ಸಾ ಈ ಎಂಬಿವುಗಳಂತೆ ಸಮುಚ್ಚಯವಶದಿಂ (ಎಂದರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಧಾತು ಗಳಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಎಂಬರ್ಥಕ್ಕೆ) ಮತ್ತೆ ಕೆಲವಯ ಆದಿದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಮುಂಟು; ಕಾರ್ಣ್ – ಕಂಡಂ, ಏರ್ಟ್ – ಎಟ್ಡಂ, ಬೀರ್ಟ್ – ಬಿಟ್ಡಂ, ಆರ್ಟ್ – ಅಟ್ಡಿಂ ಇವು ಮೊದಲಾದುವು—ಎಂದು ಉದಾಹರಿಸಿರುವನು.

ಕರ್ಣಾಟಕಶಬ್ದಾ ನುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನು "ಕೀಟ್, ಬೀಟ್ ಬೀಟಾಟ್ ಕಾಣ:" ಎಂದು 478 ನೆಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಥಿಸಿರುವನು. 'ಕೀಟ್, ಐಟ್, ಬೀಟ್, ಆಟ್, ಕಾಡ್ ಇತ್ಯೇತೇಷಾಂ ಧಾತೂನಾಂ ಹ್ರಸ್ವಾದೇಶೋಭವತಿ ದಕಾರಾದ್ ಪ್ರತ್ಯಯೇ ಪರೇ' (=ದ ದಪ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೀಟ್, ಐಟ್, ಬೀಟ್, ಆಟ್, ಕಾಡ್ ಎಂಬೀಧಾತುಗಳಿಗೆ ಹ್ರಸ್ವಾದೇಶವು ಬರುವುದು) ಎಂದು ಆ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಯ ಕೆಳಗೆ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕಿಟ್ತಿಂ, ಕಿಟ್ತಾತಂ, ಕಿಟ್ತಾ; ಎಟ್ಡಿಂ, ಎಬ್ಡಪಂ, ಬಿಟ್ದು; ಅಬ್ದಂ, ಅಟ್ದಿಪಂ, ಆಟ್ದಿಪಂ, ಆಟ್ದು; ಕ್ಡಾಂ, ಕಣ್ಡಪಂ, ಕಣ್ಡು..... ಎಂದು ಉದಾಹರಿಸಿದೆ. ಅನಂತರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ತಥಾಪಿ ಕ್ವಚಿತ್ ಅಲಿ ಚ ದೃಶ್ಯತೇ, ತಥಾ ಚ ಪ್ರಯೋಗ:— 'ಪಿಂಗದೆ ನಟ್ಟ ದಿಟ್ಟಿಯನದಂ ಕಿಟಲೆಂದನುಗೆಯ್ದು ತೂಗಿದಂ' 'ಬಿಟಿಲೆಂದನುಗೆಯ್ದ ನರ್ಕನಸ್ತಾಡಲದಿಂ'—ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು, ಅಲ್ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಪರವಾದಾಗಲೂ ಕೆಲವು ಧಾತು ಗಳ ಆದಿದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಾದೇಶವುಂಟೆಂಬುದಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿ, ಮತ್ತೆ '...ತಥಾಪಿ ಬಾಟ್ಡೀಪಿ ಕೇಚಿತ್ ವಿಭಾ ಷಯಾ ಇಚ್ಛಂತಿ; ಬಾಟ್ಡಂ – ಬಟ್ಡುಂ, ಬಾಟ್ಡಲ್ – ಬಟ್ಡಲ್, ಬಾಟ್ಡುದು – ಬಟ್ಟುದು, ಬಾಟ್ಡು – ಬಟ್ಟು, ಬಾಟ್ಡುಡೆ – ಬಟ್ಡೊಡೆ ಇತಿ'—ಹೀಗೆ ಬಾಟ್ ಧಾತುವಿನ ಆದಿ ದೀರ್ಘಕ್ಕೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಹ್ರಸ್ವಾದೇಶವುಂಟೆಂಬು ದನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ.

ನಾಗವರ್ಮನೂ ಕೇಶಿರಾಜನೂ ಕೀಟ್ ಬಾರ್ಟ್ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ, ವಿಶೇಷ ಶ್ರಮಸಾಧ್ಯವಾದ ಹಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ವ್ಯಾಕರಣಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ರವು ಸರವಾದಾಗ 'ಉಳ್' ಧಾತುವಿನ ಮೊದಲ ಉಕಾರಕ್ಕೆ ಒತ್ತವಾಗಿ ದತ್ತನಿಷೇಧ ವಾಗುವುದು; ದತ್ತನಿಷೇಧವೆಂದರೆ ಉಸಲಕ್ಷಣವಾಗಿ 'ಉಳ್' ಧಾತುವಿಗೆ ದ - ದಸ - ವಕಾರಗಳು ಮೂರೂ ನಿಷೇಧವೆಂಬರ್ಥ, ಭೂತಕಾಲವಾಗಿಯೇ ಸಲ್ಲುವುದು. ಉದಾ:— ಉಳ್+ ದ+ ಅಂ= ಒಳಂ, ಉಳ್+ ದಸ + ಅಂ= ಒಳಂ, ಉಳ್+ ವ + ಅಂ= ಒಳಂ;

ಅನೇಕಾನೇಕ ಸ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರುವ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಇವು ಬಿದ್ದಿರಲಾರವೆಂದು ಊಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಭಾಷಾಭೂಷಣದ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬರೆಪಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ 'ಚ ಶಬ್ದಾತ್ ಅನ್ಯ ತ್ರಾಪಿ ಹ್ರಸ್ತಃ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಕವೂ, ಕೇಶಿರಾಜನೇ ಸ್ವತಃ ತನ್ನ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಬರೆದಿರುವ ವೃತ್ತಿಯ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ 'ಸಾ ಈ ಎಂಬಿಪಅಂತೆ ಸಮುಚ್ಚಯವಶದಿಂ ಮತ್ತೆ ಕೆಲಪಱ ಆದಿ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಮುಂಟು— ಕಾಣ್, ಏಟ್, ಬೀಟ್, ಆಟ್ ಇವು ಮೊದಲಾದುವು' ಎಂಬ ವಾಕ್ಕವೂ ಇದನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿಯೇ ಬೇರೆಬೇರೆ ಐದು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ 'ಜಾಟ್' ಶಬ್ದದ ಹ್ರಸ್ವ ಪ್ರಯೋಗವು ಕಂಡುಬರುವುದು.

- ೧. 'ಬಬ್ದ ನೆಂದು ಜೀವಿಸಿದನುಂ ಬಕ್ಕಲಾದನುಮಕ್ಕುಂ' ಸೂ. ೨೬ ಪುಟ 19, ಸಂ. ೧೨೩)
- ೨. 'ಬಟ್ದುದು ಬಳ್ಳವಾಡಿ ನೆಱಿಸಿರುಬಿದುದಾರ್ಹತಮಂ ಜಿನೇಂದ್ರನಂ। ಶಿರ್ದ್ಧ ಮಹಾಪುರಾಣಕನಿಗಳ್...... ॥ '—(ಸೂ. ೨೭, ಪುಟ 22.)
- ೩. ೯ ಬಟ್ದರ' ನಿಯತದ್ವಿತ್ವ (ಸೂ. ೩೯, ವುಟ 28, ಸಂಖ್ಯೆ ೩೮.)
- ಳ. 'ದೈವದಿಂ ಬಟ್ದಂ' [ದೈವ = ಅದೃಷ್ಟ], (ಸೂ. ೧೩೧, ವುಟ 113)
- ಜ. : ಬಾಟ್ವೊಡಿನಿತಿಲ್ಲದ ಬಾಟ್ವಿಣನೇಕೆ ಬಟ್ಟಪಂ' (ಸೂ. ೬೯, ಪುಟ 52.)

ಅಲ್ಲದೆ, ೯ ರಿಂದ ೧೨ ನೆಯ ಕತಮಾನಾಂತ್ಯದವರಿಗೆ ಹುಟ್ಟದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ 'ಬಟ್ದು ' ಎಂಬ ಹ್ರಸ್ವಪ್ರಯೋಗವು ಕಂಡುಬರುವುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ—

- (1) 'ಪುತ್ರಿಕೆಯನೆ ಬಟ್ಡಿಳಿಂತು ಬಾಬ್ವುದೆ ಚೋದ್ಯಂ' (ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ ೨-೩೬, ಯೂನಿವರ್ಸಿಟೆಯ ಮುದ್ರಣ)
- (2) $^{\circ}$ ಬಟ್ಡುಡೆನ್ನ ಕುಲಮುಂ ತಕ್ಕೂರ್ಮೆಯುಂ ಮಾಸದೇ $^{\circ}$ (ಸಂ. ಭಾ. ೧–೭೧).
- (3) 'ಪವ | ನ ನಂದನಂಗಟುವು ವೊಣರೆ ತಾಂ ಬಟ್ಟಪನೇ' (ಪಂ. ಭಾ. ೧೩–೧೫).
- (4) 'ಆ ರವು ಮತ್ತೆ ಬಟ್ಟಪೂಂ' (ಶಾಂತಿ, ೩–೭೧).
- (5) 'ಬಟ್ಡಿ ಮೆಂದು ಮಿಗೆ ಸಂತಸದಿಂ' ಧರ್ಮಮೃತ ೨-೧೮೮).
- (6) 'ಅಧಿಸಂಗೆ ತಪ್ಪಿ ಬಟ್ಡು ಜೆಗಡ' (ಜೀಲೂರು ಶಾಸನ ಸಂ. 124, ಕ್ರಿ. ಶ. 1138).
- (7) ಆ ನರನಯ್ದಾಣು ದೆವಸವುಂ ಬಟ್ಟಪನೇ (ಕಾವ್ಕಾಲೋಕನ ಪದ್ಮ 154).
- (8) ಸಂಸಾರದೊಳ್ ಬಿಟ್ದು ದಂದುಗದೊಳ್ ಬಟ್ಟು ತಪಕ್ಕೆ ಸಾರ್ದು ಸುಖಮಂ ಪೊರ್ದಿ ರ್ಷವಂ ದೇವನೇ (ಅಬ್ಬಲೂರು ಶಾಸನ Epi. Ind. V 247. ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. 1200).

'ಬಟ್ದಳ್' ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು ಚಂದ್ರಪ್ರಭವುರಾಣದ ೧-೧೦೧ ನೆಯ ಪದ್ಮವಾದ ಬಳಿಕ ಬಂದಿರುವುದೆಂದು ಕಿಟ್ಟಲರ ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟುವಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ; ಆದರೆ ಆದು ಈಗ ಅಚ್ಚಾ ಗಿರುವ ಚಂದ್ರಪ್ರಭವುರಾಣದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಭಾಗದೊಳಗೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಥಸಾಮ್ಯವನ್ನೂ ರೂಪಸಾದೃಶ್ಯವನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ (ಬಟ್ದು 'ಶಬ್ದಕ್ಕೂ, 'ಬಟ್ದುಂಕು' ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಮೂಲತಃ ಸಂಬಂಧವಿರಬಹುದೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ವಿಜಾರಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.—

ಹಾಗೆಯೇ ಒಳರ್, ಒಳಯ್, ಒಳರ್, ಒಳೆನ್, ಒಳೆವು. ಇದೇ 'ಉಳ್' ಧಾತುವಿನಲ್ಲಿ ನವುಂಸಕಲಿಂಗದ ಬಹುವಚನದ 'ಉವು' ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ 'ಅವು' ಎಂದಾಗುವುದು: ಉದಾ— ಉಳ್+ಉವು= ಒಳವು.† 'ಉಂಟು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅದೇ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ನಿಷೇಧರೂಪವಿಲ್ಲದಕಾರಣ 'ಇಲ್ಲ'ವೆಂಬ ಬೇರೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ಸತಿಸಪ್ತ ನಿಂ—ಸತಿಸಪ್ತ ನಿಂಯ ಎಕಾರಕ್ಕೆ ಆದೇಶವಾಗಿ ಅನ್ನಂ, ಅನ್ನೆ ಗಂ, ಇನಂ, ಇನೆಗಂ, ಉದುಂ, ಅಲೊಡಂ ಎಂಬಿವು ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುವುವು; ಇವು ಸೊನ್ನೆ ಬೆರಸದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಕಾರದ ಮುಂದೆ 'ಅಲೊಡಂ ' ಎಂಬುದು ಒಮ್ಮೆ ಆಗಮವಾಗಿಯೂ ಬರು ವುದುಂಟು: ಉದಾ—(ಸತಿಸಪ್ತ ಮಿಯ ಎಕಾರಕ್ಕೆ) ನುಡಿಯೆ, ಪೊರ್ದೆ, ನೆಲನದಿರೆ, ಮನಂಗೊರಗೆ; (ಅನ್ನಂ, ಅನ್ನೆ ಗಂ, ಇನಂ, ಇನೆಗಂ, ಉದುಂ, ಅಲೊಡಂ)—'ನೆಗೆವನ್ನಂ ಪೊಯ್ಯ ಲೆಂದನ್ವ ಳಿಪುದು', ' ಓಲೆಯೊಡನೆ ಮುತ್ತುಂಗಾಲೊಳ್ ನರೆ ಬರ್ಪನ್ನ ಗಮಿರು',—

' ನರಪತಿ ನಿನ್ನಂಗಾಲೊಳ್ ।

ನರೆ ಬರ್ಪಿನಮುತ್ತರೋತ್ಕರಂ ಪುದುವಾಟಾ ॥ ' (ಶಾಂತಿ. ೯-೮೨)

'ಗಂಗೆಯ ಮಡುಗಳನಡಹಡಿಸಿ ಪುಗುವಿನಂ ಭಯವಶದಿಂ', 'ಸೊಪ್ಪುಸೊವಡಸ್ಪಿನೆಗಂ', 'ಬರವೇಟಿಂಬುದುಂ ಅಂಜನಾಚಲದವೊಲ್ ಕಣ್ಗೊ ಸ್ಪಿ ಬರ್ಪಂಬುಜೋದರನಂ', 'ಕುರು ಕುಲಾಧಿಸಂ ನುಡಿಯಲೊಡಂ'. (ಎಕಾರದ ಮುಂದೆ ಬರುವ 'ಅಲೊಡಂ' ಎಂಬ ಆಗ ಮಕ್ಕೆ)—ಬರೆ+ಅಲೊಡಂ+ಎ ಕೊಟ್ಟಂ= 'ಬರಲೊಡನೆ ಕೊಟ್ಟಂ'. ಅನ್ನಂ, ಅನ್ನೆ ಗಂ, ಇನಂ, ಇನೆಗಂ ಎಂಬ ಈ ನಾಲ್ಕು ಆದೇಶಗಳು ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಭವಿಸ್ಯಂತಿ ಯಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವುವು; ಉದುಂ, ಅಲೊಡಂ ಎಂಬಿವು ಭೂತವತಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವುವು; ಉದಾ–(ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೆ)—ನೆನೆವನ್ನೆ ಗಂ ಬಂದಂ, ಇದಿರ್ವರ್ಪಿನಂ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಂ; (ಭವಿಸ್ಯಂತಿಗೆ)—ಈವನ್ನೆ ಗಮಿರ್ದಂ, ಅವಧಿ ಬರ್ಪಿನೆಗಂ ಸೈರಿಸಿದಂ, ಬೆಳಗಪ್ಪಿನಂ ಕೇಳಿಸಿದಂ; (ಭೂತವತಿಗೆ) —ಓಲಗಂ ಪರೆವುದುಂ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಪೊಕ್ಕಂ, ಪಾವಸೆ ಕಿಡಲೊಡಂ ನೀರ್ ತಿಳಿದುದು—ಇವು ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳು. 'ವರಂ', 'ವರೆಗಂ' ಎಂಬ ಸೀಮಾರ್ಥಶಬ್ದವು ಪರದಲ್ಲಿ ದ್ದರೆ ಅನ್ನೆಗಂ, ಇನ್ನೆ ಗಂ, ಎನ್ನೆ ಗಂ ಎಂಬಿವುಗಳ ಗಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪವಾಗುವುದು; ಮಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಲೋಪವಿಲ್ಲ:

ಉದಾ—' ಎನ್ನೆ ವರಂ ಸಿರಿ ತಮಗುಂ। ಟನ್ನೆ ವರಂ ಸೇವ್ಯರಲ್ತಿ ಖಳರುಂ.....॥ '

' ಮುಟ್ಟಿ' ಎಂಬುದೂ ಸೀಮಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವುದು: ಉದಾ— ದೆಸೆಮುಟ್ಟಿ, ವಾರ್ಧಿ ಮುಟ್ಟಿ. ಬೇರೆಬೇರೆ ಎರಡು ಕರ್ತೃಪದಗಳನ್ನು ಳ್ಳ ಸತಿಸಪ್ತವಿಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಎ'ಕಾರವು ಬರುವುದು; ಆ 'ಎ'ಕಾರಕ್ಕೆ ಕೆಲವರು 'ಅಲ್' ಎಂದು ಅಂಜದೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವರು; ಅದನ್ನು

[†] ನಪಂಸಕಲಿಂಗದ ಏಕನಚನದ 'ಉದು' ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ 'ಅದು' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನಿಟ್ಟು "ಒಳದು" ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ತಿರುಮಲಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವನು. ತ—5

ಚದುರರು ಮೆಚ್ಚರು; 'ಅಲೊಡಂ' ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೆ ಶುದ್ಧ. (ಭಿನ್ನ ಕರ್ತೃಕ ಸತಿಸತ್ತನಿಗೆ) ಪ್ರಯೋಗ — 'ಗಾಯಕಂ ಪಾಡೆ ದೇವಂ ಮೆಚ್ಚಿದಂ', 'ಪಾತ್ರವಾಡೆ ವಾದಕಂ ಬಾಜಿಸಿದಂ', 'ವಂದಿ ಪೊಗಟಿ ಚಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಂ'; ('ಅಲ್' ಪ್ರಯೋಗದ ಅಶುದ್ಧ ಕೈ)— 'ಪಾದಪದ್ಮಂ 1 ಗಳನಂದೊತ್ತುತ್ತಿ ರಲ್ ಶೂದ್ರಕನೃಪತಿ ಸುಖಾಸೀನನಾಗಿರ್ದನಾಗಳ್', 'ಬೈಗಿನ ಕೆಂಬೆಸಿಲಳುರಲೆಸೆದುವಾಶ್ರಮತರುಗಳ್'; ('ಅಲೊಡಂ' ಎಂದಿಟ್ಟ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ)— 'ವಸಂತಂ ಬರಲೊಡಂ ಕೋಗಿಲೆಯುಲಿಗುಂ', 'ಗಾಳಿ ಬೀಸಲೊಡನೆ ಎಲೆ ಕಟಲ್ದುವು'. ಎಕಾರಾಂತವಾದ 'ಒಡೆ' ಶಬ್ದವು ಪಕ್ಪಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತ್ರಯ ವಚನ ತ್ರಯ - ಪುರುಷತ್ರಯ - ಕಾಲತ್ರಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಧಾತುವಿನ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತುವುದು: ಉದಾ—(ಲಿಂಗತ್ರಯಕ್ಕೆ)—ಸಮಂ ನುಡಿವೊಡವಂ ನುಡಿವಂ, ನೋಟ್ಟ್ರೊಡವಳ್ ಕೆಱಯಳ್, ತೀಡುವೊಡಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮೆಲರ್ ತೀಡುಗುಂ; (ವಚನತ್ರಯಕ್ಕೆ)—ಕಾದುವೊಡೊರ್ವನೆ ಬಲ್ಲಿದಂ, ವೋಲಿಸುವೊಡಿರ್ವರುಂ ತಕ್ಕರ್, ನುಡಿವೊಡೆಲ್ಲರುಂ ಮಾತಱಾಯರ್, ಮುಳಿ ದೊಡೆಲ್ಲರುಂ ಮುಂದಱಾಯರ್; (ಪುರುಷತ್ರಯಕ್ಕೆ)—ಪೊರ್ದುವೊಡವನೊಳ್ಳದಂ, ತಿರ್ದು ವೊಡವರೊಳ್ಳದರ್, ಬೇಟ್ಟ್ರಿಡೆ ನೀನೊಳ್ಳದಯ್, ಈವೊಡೆ ನೀನೊಳ್ಳದರ್, ಭಾವಿಪೊಡಾ ನೊಳ್ಳದೆವು; (ಕಾಲತ್ರಯಕ್ಕೆ)—ಪುಸಿದೊಡೆ ಬಿಟ್ಟಂ, ಪಳಂಚಿದ ಪೊಡೆ ಕೊಂದಪಂ, ಚಿತ್ರಿವೊಡೆ ತೂಳಕೆಯಂ ತರಿಸುವಂ. **

^{*} ಆಖ್ಯಾತಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಾರ್ಥದ (ಒಡೆ) ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸೂತ್ರವೂ ವೃತ್ತಿಯೂ 'ಭವಿಷ್ಯಂತಿಗೆ' ಎಂಬ ಪದದ (ಭವಿಷ್ಯಂ' ಎಂಬ ಪದಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಗಿದಬಳಿಕ, ಆಪ ಭ್ರಂಶ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ— 'ಸಕ್ಕದದ ತದ್ಭವಂಗಳ ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಪೇರ್ಟ್ವಿಂ' ಎಂಬ ೨೫೬ ನೆಯ ಸೂತ್ರದ ವೃತ್ತಿಪ್ರಯೋಗಗಳ ಕೆಳಗೆ (ಕಳತಂ' ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ (ಕ' ಕಾರಾಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಇರುವ ವ್ಯಾಕರಣ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಹನ್ನೊಂದು (೧೧) ಓಲೆಗಳು ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯವೃತ್ತಿಯ ಮಾತೃಕೆಯಲ್ಲಿ ಲುಪ್ತ ವಾಗಿವೆ. (ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಪುಟ 227 ರ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಪುಟ 254 ರ ಮಧ್ಯದ ವರೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ನೋಡಿ).

ಈ ಲುಸ್ತಭಾಗವನ್ನು ಆರಾ ಮಾತೃಕೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದಲ್ಲ, ಮುದ್ರಿತಪ್ರತಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದಲೂ ಒತ್ತಿ ಸೇರಿಸಿದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ—ಧಾತುಗಳಿಗೆ ನಾನಾರ್ಥಗಳಿವೆ; ಪ್ರಯೋಗಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ತೀದು, ಕ್ರಿಯಾನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಈ ಆಖ್ಯಾತಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು—ಎಂಬರ್ಥಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸೂತ್ರವಿದೆ. ಈ ಸೂತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ; ಸೂತ್ರತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಉದಾಹರಿಸಬಹುದೇ?— 'ಆಜು' ಧಾತುವಿನಿಂದ 'ಆಜುದುದ.' (= ಒಣಗಿದುದು), 'ಆರ್ತಾದು' (= ಸಮರ್ಥವಾದುದು) ಎಂದು ಅರ್ಥಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಾಗುವುವು. 'ಕೊಳ್' (ಹಿಡಿ, ಗ್ರಹಿಸು, ಕಚ್ಛು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ)—ಇದೆ ಕೊಳ್, 'ಉರಗಂ ಕೊಂಡಲ್ಲಿ' ಸೂ. ೧೯೨ ಪುಟ 163, ' ವಿಷಮಜ್ವರಿತಂಗೆ (= ವಿಸಮಜ್ವರವಿರುವವನನ್ನು) ಮತ್ತೆ 'ಕೆಂಡದ ಮಣಿ ಕೊಂಡಂತೆ'", ಕಾದಂ. ಫಾ. ಫಾ. ಲಚ್ಮ 'ಕಳಿಂಗನಾಗಂ ಕೆಯ್ಯಂ ಕೊಂಡೊಡೆ' ಜಾವುಂಡರಾಯ ಪುರಾಣ, ಪುಟ ೨೩; (ರಿಕ್ರಯಾ ರ್ಥದಲ್ಲಿ); (ಆತ್ಮನೇಪದಿಯಲ್ಲಿ, ಆತ್ಮನಿನಿವೃದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ)—ನೀಗಿಕೊಳ್; (ಸಂಯುಕ್ತಧಾತುಗಳಲ್ಲಿ)—ಕಣ್ಗೊಳ್, ಕಯ್ಕೊಳ್, ಬೆಂಗೊಳ್, ಬೆಸಗೊಳ್, ಮಾರ್ಸೊಳ್, ಅಸುಂಗೊಳ್, ಮನಂಗೊಳ್, ಒಲ

ಧಾತುಪ್ರಕರಣ:—ಸಂಸ್ಥತದ ಧಾತುವಾಠವನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಭೀಮನು (= ಭೀಮ ಸೇನಾಚಾರ್ಯನು) ಹೇಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬರೆದನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ನಡದ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಕವಿ ಕೇಶವನು (= ಕೇಶಿರಾಜನು) ವಿಂಗಡಿಸಿ ಅರ್ಥನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿರುವನು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರವು ಅಂತವಾಗುಳ್ಳ ಧಾತುವಾಗಲಿ, ಜ-ಞ-ಶ-ಷ-ಹ-ಕ್ಷಕಾರಾಂತವಾದ ಧಾತು ವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. [ಕೇಶಿರಾಜನು ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಸ್ವರಾಂತ ಕ-ಗ-ಚ-ಜ-ಡ-ಣ-ತ-ದ-ನ-ಪ-ಬ-ಮ-ಯ-ರ-ಲ-ವ-ಸ-ಅ-ಆ-ಳ ಕಾರಾಂತ ಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಮಾಡಿ ಅರ್ಥದೊಡನೆ ಬರೆದಿರುವನು. ಕೇಶಿರಾಜನ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೦೦೦ ಧಾತುಗಳವೆ; ಪರಿಷತ್ತಿನ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ೯೭೩-ನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ, ಮಂಗಳೂರ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ೯೬೮ ಇದೆ; ಈ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ೯೯೨ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ; ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಧಾತುಗಳೊಡನೆ ನಿಷ್ಪನ್ನ ಧಾತುಗಳೂ ಕೂಡಿವೆ.

ವರಂಗೊಳ್, ದೊರೆಕೊಳ್, ಬಟುಕೊಳ್, ನೆಹಿಕೊಳ್ (= ಸರ್ವಸ್ವ ಹರನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ, ವುರ್ಮಭೇದನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ). ಹೀಗೆಯೇ ನಾನಾರ್ಥವುಳ್ಳ ಕೆಲವು ಇತರ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಣ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದೆ:—

1	ಆಕ್ಕುಳಿಸು	21	ಕೞು	41	ತುಬ್ಬು	61	್ತಾರ್_
2	au	22	ಕಾಯರ್	42	ತೆರಳ್ಳು	62	ಬಿದಿಚು೯
3	ಆಲೆ	23	aso.	43	ನಂದು	63	ಬೀಗು
4	ಅಳ್ಳಲು	24	ಕೀಲು	41	ನವು	64	ಬೆ ಸೆ
5	ಅಳ್ಳು	25	ಕುಡುಕು	45	ನಸಿ	65	ಬೀರ್ಪಡು
6	ಆಲಿಸು	26	ಕುಣುಕು	46	ರಾಜು	66	ಬೇಳ್
7	ಇಕ್ಕು	27	ಕುಳಿರ್	47	ನೆಗೞ್	67	ವಾಲಿಸು
8	කුශි	28	ಕೆತ್ತು	43	ನೆಗಟ್ಟು	68	ລາກາ
9	ಈ ಸು	29	ಕೆಯ್	49	ಪಗಿಳ್	69	ລາຕ
10	ಉರ್ಚು	30	€0	50	ಪತು	70	ವಿಸುಕು
11	ಉರ್ಬು	31	ಕೋದು	51	ಪರೆ	71	ವುುಗ್ಗು
12	ಉಚಿತ	32	ಚಿವಿಚಿಪಿಸು	52	ಪಾಖಕೀೞ್	72	ಮುಡಿ
13	ಐಗು	33	ಚಿಮ್ಮು	53	ಪೂ ಸು	78	ಮೊರೆ
14	ಒಗೆ	84	ಜೞತಿ	54	ಸೆ ಣೆ	74	ಮೊಟಗು
15	ಒಪ್ಪು	35	ಜೀ ಅತೀ ಟ್	55	ಪೆೞು	75	ಸಂದಣಿಸು
16	ಒಣಗು	86	ತಗುಳ್ಳು (ಟ್ಬು)	56	ಪೊತ್ತು	76	ಸಮೆ
17	ಕಯ್ಮೊಯ್	37	ತಡವು	57	ಪೊದಟ್	77	ಸಲ್
18	ಕಯ್ಮಾಡು	38	ತಾಗು	58	ಪ್ರೋಟ್	78	೩(ಜು
19	ಕಯ್ವಿಸು	39	80	59	ಬಸಿ	79	ಸುಂದು
20	ಕರ್ಚು	40	ತುಡು	60	ಬಳೆ	80	ಸೋರ್

[ತಿನ್ನಿಸು ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ 'ಊಡು' ಧಾತುವನ್ನು 'ಸವರು', 'ತುಂಬು' ಎಂಬ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ನಾಗವರ್ಮನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಗಂಧವಾತ್ರಂಗಳೊಳ್ ಕರ್ಪೂರ ರಸಮೂಡಿ'— ಕಾದಂ. ಪೂ. ಭಾ. ೧೦೦೬.] ಆಪಭ್ರಂಶಪ್ರಕರಣ:—ಸ್ವರಶಾಸ್ತ್ರಬದ್ಧವಾದ ಉಚ್ಚಾರಣಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಅಪಭ್ರಂಶಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿಯ ಶಿಕ್ಷಾಸೂತ್ರದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು (Laws of Euphony, Science of pronunciation) ವಿದ್ವಾಂಸರು ನೋಡಿ, ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಳವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲ ವಾದರೂ, ತಿಳಿಯದ ಕೆಲವು ತದ್ಭವಗಳನ್ನು ಲೋಕರೂಢಿ ಕೆಡದಂತೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡಬೇಕು. [ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಉಚ್ಚಾರಣಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಲೋಕರೂಢಿಗೂ ತಕ್ಕಂತೆ ಶಿಕ್ಷಾಸೂತ್ರದ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕ ನುಸರಿಸಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದರ್ಥ]. ಸಕ್ಕದದ ತದ್ಭ ವಂಗಳ ಎಂದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಅಪಭ್ರಂಶ ಶಬ್ದಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿ ಹೇಳುವೆನು.

ವ್ಯಂಜನಗಳ ಮಾರ್ಪಾಡು + + ಶ, ಷ > ಸ: ಉದಾ — ಆಕಾಶಂ - ಆಗಸಂ, ಶಾಲೆ - ಸಾಲೆ, ಶಂಬಳಂ - ಸಂಬಳಂ, ಶಾಣಂ - ಸಾಣಂ, ಶುದ್ಧಿ - ಸುದ್ದಿ, ವಿಷಂ - ಬಿಸಂ, ಭಾಷೆ -

ಈ ಸೂತ್ರವಾದ ತರುವಾಯ ಕೆಲವು ಮಾತೃಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ (ಅನುಕ್ತಸೂತ್ರಂ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿ ನಿಂದ ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗದ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಒಂದು ಸೂತ್ರವಿದೆ. ಅದನ್ನೂ ಅದರ ಮುಂದಿರುವ ಕಾರ್ನಾಥಿಯೊ v^{ϵ} ...' ಎಂಬ ಕವಿಸ್ರಶಂಸಾಸರವಾದ ವೃತ್ತವನ್ನೂ ಕೇಶಿರಾಜನು ಬರೆದನೆಂದು ದೃಢ ವಾಗಿ ಹೇಳಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ಶಬ್ಧಮನಿದರ್ಪಣ'ದಲ್ಲಿ ೮-೧೦ ಕಡೆ ಮಾತ್ರ ಕರ್ಮಣಿಪ್ರಯೋಗ ರೂಪದ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಹೇಗೋ ಬಳಸಿದಂತಿದೆ: ಪುಟ 4, ಸೂತ್ರ ೬ ರಲ್ಲಿ (ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಮಾಗಿ ಪೇಟಲ್ಪಡೆಗುಂ ಧೀರರಿಂ ಅಕ್ಷರ ಸಂಜ್ಞಾ ಕಾರಂ' ಎಂದಿದೆ; ವುಟ 8, ಸೂತ್ರ ೧೨ ರಲ್ಲಿ 'ಅವರ್ಣಂ ಪಿಂಗಿದಾ ಸ್ವರಂ ನಾಮಿಯಿಂದು ಪೇಜಲ್ಪಡೆಗುಂ , ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ; ಪುಟ 20 ರಲ್ಲಿ, ೧೩೮ ನೆಯ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ : ಬಟ್ದು ೦ಕಿದನೆಂದು ಜೀವಿಸಿದನು೦ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ನುಮಕ್ಕು೦ ' ಎ೦ದಿದೆ; ಪುಟ 36, ಸಂಜ್ಞಾ, ಪ್ರಕರಣದ ಅಂತ್ಯಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಸಂಜ್ಞೆಯೊಡನೆ ಪೇೞಲ್ಪಡೆಗುಂ ಎಂಬ ರೂಪವಿದೆ; ಘಟ 62, ಸೂತ್ರ ೭೬ರ ಕೇಶಿರಾಜಕೃತ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಯ್ದಲ್ಪಟ್ಟ ಕ್ರಿಯೆಯುಂ ವಾಕ್ಕಮಾಲೆಯುಂ...' ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ; ವುಟ 95, ಸೂತ್ರ ೧೨೨ ರಲ್ಲಿ (ತೃತೀಯಾದಿಗೆ ಅಡ್ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿಸಡೆಗುಂ ಇಎಂದಿದೆ; ಪುಟ 112, ಸೂತ್ರ ೧೩೧ ರಲ್ಲಿ (ತೃತೀಯೆ) ಪೇಟಲ್ಪಡೆಗುಂ , ಎಂಬ ರೂಪವೂ, ಅದೇ ಸೂತ್ರದ ವೃತ್ತಿಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ (ಪದಕ ಮಕ್ಕಸಾಲೆಯಿಂ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟುದು', 'ಕಾವ್ಯಮೆನ್ನಿಂ ಸೇಟಿಸೆಟ್ಟುದು ' ಎಂಬ ರೂಪಗಳೂ ಕಂಡುಬರುವುವು; ಪುಟ 293, ಸ್ಕೂ ೩೧೩ ರಲ್ಲಿ (ಉ: ಎಂಬುದು ಪಿರಿದುಂ ಅಸಹ್ಯಾರ್ಥದೊಳ್ ಪ್ರಯೋಗಿಸೆಪಡೆಗುಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಸೂತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ವಿವರಿಸುವಾಗ ಶಬ್ದಾ ಹುಶಾಸನದ 443, 444, 530, 532ನೆಯ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಸೂತ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದೆ; ಈಸೂತ್ರಾರ್ಥವು ಹೀಗಿದೆ:—ಎಲ್ಲಾ ಧಾತುಗಳಿಗೂ ಆಲ್+ಪಡು' ಧಾತು ಸೇರಿ : ಸಕರ್ಮಕ' (ಅಥವಾ ಕರ್ಮಣಿಸ್ರಯೋಗರೂಪ) ವಾಗುವುದು; ಆ : ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಕರ್ತೃಪದದೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ಅದೆಲ್ಲಿ ಅದೇನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಬಯಸು ವುದು. ['ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾಭೂಷಣ'ಕ್ಕೆ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದ ಈಚಿನವನೊಬ್ಬನು ಅದರ 78 ನೆಯ ಸೂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುವಾಗ ಃ ದೇವದತ್ತನಿಂ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟುದು (ಮಾಡೆಪಟ್ಟುರು)' : ಯಜ್ಞ, ದತ್ತನಿಂ ಬೇಡಲ್ಪಟ್ಟುದು ' (--ಮಂತ್ರಂ ಸೇಟಿಲ್ಪಟ್ಟುದು) ಎಂದು ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಕರ್ಮಣಿಪ್ರಯೋಗ ರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು. 'ಶೆಬ್ದಸ್ಮೃತಿ'ಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಒಂದೆಡೆ ಸೂತ್ರ 42 ರಲ್ಲಿ 'ವಿಕಲ್ಪದಿಂದಂ ಪ್ರಯೋಗಿ ಸಲ್ಪಡೆಗುಂ ' ಎಂಬ ಕರ್ಮಣಿರೂಪವು ಕಂಡು ಬರುವುದು]. (ತಿನೆಪಡು ' (ವಡ್ಡಾ ರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುಚ್ಚೋ ರ ರಿಸಿಯು ಕಥಾರಂಭದ ಗಾಹೆಯ ಟೀಕೆ).

† ಈ ಆಪಧ್ರಂತ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ೫ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ನಾಗವರ್ಮನು ತನ್ನ ಅರ್ಡಾ ಟಕ ಭಾಷಾಭೂಷಣ'ದಲ್ಲಿ («ಯುಷ್ಮದಾದಿವಿಧಾನ' ದ ಕೆಳೆಗೆ ಕೊಟ್ಟರುವನು (ಅವತರಣಿಕೆ ಪು. 13,

ಬಾಸೆ. ಬಿಡಿಸಿದ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ ವೃಂಜನಕೈ ಆಕಾರ ಇಕಾರ ಉಕಾರಗಳು ಬರುವುವು; ಅಕಾರ ಇಕಾರಗಳ ಮಂದಣ ಅಕ್ಷರವು ದೀರ್ಘವಾದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವವಾಗುವುದು: ಉದಾ — ಯತ್ನಂ - ಜತನಂ, ಕ್ರಕಚಂ - ಗರಗಸಂ, ಗಿರ್ಗಟಂ - ಗಿರಿಗಟಂ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ - ಲಕುಮಿ; * ಸರ್ಷಪಂ - ಸರುಸಪಂ (ಸಾಸವೆ), ದರ್ಶನಂ - ದರುಸನಂ; ಪ್ರಾಣಂ - ಹರಣಂ, ಪ್ರಾಯಂ-ಹರಯಂ; ವ್ಯಾಥಂ - ಬಿಯದಂ, ವ್ಯಾಸಂಗಂ - ಬಿಯಸಂಗಂ. ಕಚಟತ> ಗ ಜ ಡ ದ : ಉದಾ ... ವಾಸುಕಿ - ವಾಸುಗಿ, ಆಕರಂ ಆಗರಂ, ಆಕಾಶಂ-ಆಗಸಂ, ಪೇಟಕಾ -ಪೆಟ್ಟ್ರಗೆ, ಮಲ್ಲಿಕಾ-ಮಲ್ಲಿಗೆ, ದೀಪಿಕಾ-ದೀವಿಗೆ, ಪೈತೃಕಂ-ಹೈತಿಗೆ, ಕಾಚ-ಗಾಜು, ವಚಾ-ಬಜೆ, ವಾಚನಾ-ಬಾಜನೆ, ಸೂಚೀ-ಸೂಜಿ; ಅಟವಿ-ಅಡವಿ, ಕಟಕ-ಕಡಗ, ಕುಟ-ಗುಡಿ, ಕೂಟ -ಕೋಡು, ಕೋಟ - ಕೋಡಿ, ಕೋಟಾ - ಗೋಡೆ, ಪಟಲಕ - ಹಡಲಗೆ, ಮಾಟಂ - ಮಾಡಂ ; ಚತುರ-ಚದುರ, ಜಾತಿ-ಜಾದಿ, ತಾತ-ತಂದೆ, ದೂತಿ-ದೂದಿ, ಪ್ರಾಕೃತಂ-ಪಾಗದಂ, ಭೂತಿ-ಬೂದಿ, ವಸತಿ-ಬಸದಿ. ಖ ಛಠಥಫ⊳ಕ ಚಟತ ಪ: ಉದಾ—ಖದಿರ-ಕದಿರ, ಖಂಡಂ-ಕಂಡಂ, ಪರಿಖ - ಪರಿಕೆ; ಛಂದಂ - ಚಂದಂ, ಛಾಂದಸಂ - ಚಾಂದಸಂ, ಕಂಠಿಕಾ - ಕಂಟಿಕೆ, ಶಠ-ಸಟಿ, ಶುಂಠಿ-ಸುಂಟ; ಕಥಾ-ಕತೆ, ಕಂಥಾ-ಕಂತೆ, ಮಂಥಂ - ಮಂತಂ (ಕಡೆಗೋಲು, ವೊಸರ ಮೇಲಣ ನಿಡಿ); ಮಂಥನಿ - ಮಂತಣಿ (ಕಡೆವ ಮಡಕೆ, ಗುಡಾಣ), ವೃಥಾ - ವಿತೆ (ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನಂ), ಫಣಿ – ಪಣಿ, ಫಲಕ - ಪಲಗೆ (ಹಲಗೆ), ಫಲಂ - ಪಳಂ. ಘ ಝ ಥ ಧ ಭ ⊳ ಗ ಜ ಡ ದ ಬ : ಉದಾ—ಆರ್ಘ - ಅಗ್ಗ, ಘಟ - ಗಡ, ಘಟಕ - ಗಡಿಗೆ, ಘೂಕ - ಗೂಗೆ, ಘೋಷಣಾ - ಗೋಸಣೆ, ಸಂಘ - ಸಂಗ, ಝಡಿತಿ - ಜಡಿತಿ (ಬೇಗಂ) ಥಕ್ಕಾ - ಡಕ್ಕೆ, ರೂಢಿ - ರೂಡಿ, ಧನ - ದನ, ಧೂಪಂ - ದೂಪಂ, **ಧೂ**ಸರಂ - ದೂಸರಂ (ನಸುಬಿಳಿದು), ನಿಧಾನಂ - ನಿದಾನಂ, ವಿಧಿ - ಬಿದಿ, ಶುದ್ಧಿ - ಸುದ್ದಿ, ಆರಂಭಂ - ಆರಂಬಂ, ಕುಸುಂಭ - ಕುಸುಂಬೆ, ಭವಿ - ಬವಿ, ಶುಂಭಂ - ಸುಂಬಂ. ಖ > ಗ: ಉದಾ — ಮಖಂ = ವೊಗಂ, ವೈಶಾಖ - ಬೇಸಗೆ, ಚ್ಛ, ಛ್ಯ⊳ಚ್ಚ : ಉದಾ—ಇಚ್ಛಾ - ಇಚ್ಚೆ, ಅಛ್ಯಂ -ಆಚ್ಚಂ, ಲಾಂಭ್ಯನಂ - ಲಾಂಚನಂ, ವಿಛ್ಯಂದಂ ಬಿಚ್ಚಂದಂ. ಛ ≻ ಸ : ಉದಾ _ ಛತ್ರಿಕಾ -ಸತ್ತಿಗೆ, ಛುರಿಕಾ - ಸುರಿಗೆ. ಠ > ಡ, ೞ: ಉದಾ — ಕುಠಾರ - ಕೊಡಲಿ, ಪೀಠಿಕಾ -ಪೀಟಿಗಿ, ಮಠಿಕಾ - ಮಟಿಿಗೆ. ಸ್ಥ⊳ತ: ಉದಾ—ಸಂಸ್ಥಾ - ಸಂತೆ, ಸ್ಥಾನಂ - ತಾಣಂ,

¹⁸ ಸ್ನು ನೋಡಿ). 'ಪೇ ಹೋ ವಾ' (ಪಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಹಕಾರವು ಬರುವುದು: ಉದಾ_ಪಲಗೆ-ಹಲಗೆ, ಕಾಪ - ಕಾಹು), ಸೂ. 116. 'ಶೆಷರ್ಯೋ ಸಃ' (ಶೆಷಕಾರಗಳಿಗೆ ಸಕಾರವು ಬರುವುದು: ಉದಾ_ಸಸ್ತಿ, ಸೇಸ್ಗೆ ಶಿಶು-ಸಿಸು, ಮರ್ಷಿ-ಮಸ್ತಿ), ಸೂ. 116. 'ರೇಫಸಂಯೋಗೇ ತದಂತರೇಶ್ವೀ' (ರೇಫಸಂಯೋಗವಾಗುತ್ತಿರೆ, ಆ ರೇಫೆಯು ಶೆಷಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಇಕಾರವು ಬರುವುದು): ಉದಾ_ಸರಿ, ಬರಿಸಂ, ಹರ್ಷಂ - ಹರಿಸಂ). * (ಸರ್ಷಪಂ - ಸರಿಸಪಂ, ಸ್ಪರ್ಶಂ - ಪರಿಸಂ), ಸೂ. 117. 'ಹಕಾರಸ್ಥೀ!' (ಹಕಾರಕ್ಕೆ ರೇಫೆ ಸಂಯೋಗವಾಗುತ್ತಿರೆ ರೇಫೆಯ ಹಕಾರದ ನಡುವೆ ಉಕಾರವು ಬರುವುದು: ಉದಾ_ಅರುಹಂ, ಅರ್ಹಂತಂ - ಅರುಹಂತಂ, ಬರ್ಹಂ - ಬರುಹಂ, ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಂ - ಗಾರುಹಪತ್ಯಂ), ಸೂ. 118. 'ಆದೇರೂರಿ!' (ಶೆಬ್ದದ ಆದಿಯಾದ ಮುಕಾರಕ್ಕೆ ರಿಕಾರವು ಬರುವುದು: ಮುಣ - ರಿಣಂ, ಮತು - ರಿತು, ಮಸ್ಥಿ-ರಿಸಿ, ಸೂ. 122. ಈ ಸೂತ್ರಾದಿಗಳು 'ಶೆಬ್ದಸ್ಪೃತಿ' ಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕೇಶಿರಾಜನು ತನ್ನ 'ಶೆಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ' ದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಪಘ್ರಂಶಪ್ರಕರಣದ ಕೆಳಗೆ ೪ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವನು. ವು. 253, 253, 253, 253, 265 ರಲ್ಲಿ, ಸೂ. ೨೬೧, ೨೫೬, ೨೫೭, ೨೭೨ ನ್ನು ನೋಡಿ).

ಸ್ಥಾಪನ - ತಾಪಣೆ, ಸ್ಥೂಲಂ - ತೂಳಂ. ಥ > ದ, ಟ, ಹ: ಉದಾ—ವೀಥಿ - ಬೀದಿ, ಗ್ರಂಥಿ - ಗಂಟು, ಗಾಥಾ - ಗಾಹೆ. ಪ > ವ, ಹ: ಉದಾ—ಕಪಿಲಾ - ಕವಿಲೆ, ತ್ರಿಪದಾ - ತಿವದಿ, ತ್ರಿಪದಿ - ತಿವದಿ, ದೀಪಿಕಾ - ದೀವಿಗೆ, ವಾಪಿ - ಬಾವಿ; ಪಟ್ಟಕಾ - ಹೆಟ್ಟಕೆ, ಪಂಥಂ - ಹಂತಂ, ಪಾದುಕಾ - ಹಾವುಗೆ, ಪಿಪ್ಪಲಿ - ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಪಿಶುನಂ - ಹಿಸುಣಂ. ಬ > ವ: ಉದಾ—ಕಬಲಂ-ಕವಳಂ, ಶಿಬಿಕಾ - ಸಿವಿಗೆ. ವ > ಬ: ಉದಾ—ವಲ್ಲೀ - ಬಳ್ಳಿ, ವಸತಿ-ಬಸತಿ (ಬಸದಿ), ವಿಧಿ-ಬಿದಿ. ಯ > (ಕೆಲವೆಡೆ)ಗ, ನ; (ಹಲವೆಡೆ) ಜ: ಉದಾ—ದ್ವಿತೀಯಾ - ಬಿದಿಗೆ, ತೃತೀಯಾ - ತದಿಗೆ, ಚರ್ಯಾ - ಚರಿಗೆ, †ಯುಗ - ನೊಗ, ಯವ-ಜವೆ, ಯವನಿಕಾ - ಜವನಿಕೆ, ಯೌವನಂ - ಜವ್ವನಂ, ಯಾತ್ರಾ - ಜಾತ್ರೆ, †ಯುಗ - ಜುಗ, ಯೋಗಿ - ಜೋಗಿ. ದ್ಯ > ಜ್ಜ: ಉದಾ—ವಿದ್ಯಾ - ಬಿಜ್ಜೆ, ಉದ್ಯೋಗ - ಉಜ್ಜುಗ,

^{† &#}x27;ಯ > ನ'ಕ್ಕೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ಈ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿರುವನು; ಹೆಚ್ಚಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಕೇಶಿರಾಜನ 'ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ'ವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ ಭಟ್ಟಾಕಲಂಕನು ತನ್ನ ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ದಲ್ಲಿ ಯ > ನ'ದ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಎತ್ತಿಲ್ಲ (ಆದರೆ 'ಕರಮ್ಟ್ರಾದಯಃ' ಎಂಬ 160 ನೆಯ ಸೂತ್ರದ ಕೆಳಗೆ ಧಿಯಮರಿರ್ದೇಶಮಾಡದೆ ಹೇಳಿರುವ ಹಲವು ತಂಡದ ೨೩೫ ಶಬ್ದದ್ವಂದ್ವಗಳಲ್ಲಿ 'ಯುಗ ⊳ ನೊಗ' ವೆಂಬುದನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿರುವನು ; ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದಿಗ್ಧ ನಿಯಮಗಳ ಕೆಳಗೆ ಕಂಡುಬರುವುವು 🕳 ಶ. ಶಾ. ಪುಟ 179). ಸಮಾನಾರ್ಥಕಗಳಾದ : ಯುಗ > ಜುಗ 'ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಅದೇ ಸೂತ್ರದ ಕೆಳಗೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ಹೇಳಿರುವನು (ಪುಟ 259, ಸೂ. ೨೬೨). ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಯುಗ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಾನಾರ್ಥಗಳಿವೆ; ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ನೊಗ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ 'ನೊಗ' ಶಬ್ದವು ದೇಶ್ಯವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದೆ. ('ಶೆಬ್ದ ರತ್ನಾಕರಮು', (ಶೆಬ್ದಾರ್ಥ ಚಂದ್ರಿಕ'—ಆಂಧ್ರ ನಿಘಂಟು); ಅಲ್ಲದೆ ತೆಲುಗಿ ನಲ್ಲಿ 'ನೊಗ' ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವೇ ಹೇರೆ, 'ಯುಗ' ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವೇ ಬೇರೆ; ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ನೊಗ' ಶಬ್ದವು ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಯುಗಂಧರ', 'ಕೂಬರ' (ಕೂಪರ) ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ ('ಆಂಧ್ರ ಭಾಷಾರ್ಣವಮು' ೨–೨೦೩). 'ಯುಗ' ಶಬ್ದದ ತದ್ಭವವು 'ನುಗ'ವೆಂದು ಡಾ∦ ಗುಂಡರ್ಟಿರ ಮಲ ಯಾಳ ನಿಘಂಟುವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಈಚೆಗೆ ಬಂದ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ತಮಿಳು ನಿಘಂಟುವಿನ (Tamil Lexicon p. 2817) ಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಈ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ. ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾ ಚಾರ್ಯರು.... 'ಯುಗ' ಶಬ್ದದ ತಮಿಳ ತದ್ಭವರೂಪವೇ 'ನುಗ'ವೆಂದ್ಗೂ ಆ ತಮಿಳಿನಿಂದ 'ನೊಗ' ವೆಂಬ ಶಬ್ದವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆಯೆಂದೂ ಅಭಿಸ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. (History of Kannada Language, Mysore University Publication, p. 118). ಆದರೆ ಈ ಅಭಿಸ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಿವೆ: ಮೊದಲನೆಯದು, ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಯುಗ' ಶಬ್ದದ ನಾನಾರ್ಥಗಳಿಗ್ಗೂ ತಮಿಳಿನ (ನುಗ, ಶಬ್ದದ ನಾನಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಹೊಂದಿಕೆಯಿಲ್ಲ; (ಯುಗ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ತವಿುಳಿನಲ್ಲಿಯೇ (ಉಗ'ವೆಂಬ ತದ್ಭವವಿದೆ; ಈ 'ಉಗ' ಶಬ್ದದ ನಾನಾರ್ಥಗಳಿಗ್ಗೂ 'ಯುಗ' ಶಬ್ದದ ನಾನಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಹೊಂದಿಕೆ ಯುದೆ (Tam. Lex. p. 386); ಅಲ್ಲದೆ ಅಸಭ್ರಂಶದಲ್ಲಿ 'ಯ > ನ'ವು ಶಿಕ್ಷಾಸೂತ್ರದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ, ಈ 'ಯ, ನ'ಗಳ ತೊಡಕನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸು ವುದು ಹೇಗೆ? ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ 'ಞ' ಕಾರಾದಿಯಾದ ಶಬ್ದಗಳಿನೆ; ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡನು 'ನೈ' ಎಂಬ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯುಳ್ಳ ಈ 'ಞ' ಕಾರಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು 'ಯ' ಕಾರಾದಿಯಾಗಿದ್ಗೂ ಕೆಲವನ್ನು (ನ ಕಾರಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವನ್ನು ಎರಡು ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದುಂಟು: ಉದಾ— ಇರಾಟ್ - ಯಾಟ್, ಇಂಮಿರ್ - ನಿಮಿರ್, ಇರ್ಯ - ಯ್ಯಾ, ರ್ನಾ (ಪ್ರಾಚೀನರಾಲದ ತಮಿಳರೂಪದ

ವಿದ್ಯಾಧರ - ಬಿಜ್ಜೋದರ. ದ್ಯೂತ, ವಿಂಧ್ಯ, ವಂಧ್ಯಾ, ಸಂಧ್ಯಾ, ಧ್ಯಾನಂ ⊳ ಕ್ರವ್ಯ ವಾಗಿ ಜೂದು(ಜೂಜು), ಬಿಂಜ, ಬಂಜೆ,ಸಂಜೆ, ಜಾನಂ. ಸಂಯುಕ್ಕಾಕ್ಷರದ ಮೇಲಣ ರೇಫೆಗೆ ಲೋಪ: ಉದಾ--ಅರ್ಘಂ - ಅಗ್ಗಂ, ಕರ್ಕಶಂ - ಕಕ್ಕಸಂ, ಕರ್ತರಿ - ಕತ್ತರಿ, ಧರ್ಮಂ -ದಮ್ಮಂ, ನಿರ್ಮಲಂ - ನಿಮ್ಮಳಂ, ಮರ್ಕಟಿಂ - ಮಕ್ಕಡಂ, ವರ್ತಿ - ಬತ್ತಿ, ಶೀರ್ಷಕಂ -ಸೀಸಕಂ, ಸರ್ವಂ - ಸಬ್ಬಂ; ಆದರೆ, ಅರ್ಕ - ಎರ್ಕೆ (ಎಕ್ಕೆ, ಎಕ್ಕ), ದರ್ದ್ದು - ತರ್ಮ (ತದ್ದು, ದದ್ದು). ಹಾಗೆಯೇ ಸುತ್ತಿದ ರೇಫೆಗೂ (=ರ ಒತ್ತಿಗೂ) ಲೋಪವುಂಟು : ಉದಾ—ಕ್ರೇಣಿ - ಕೇಣಿ, ದ್ರೋಣ - ದೋಣ, ದ್ರೋಣಿ - ದೋಣಿ, ಪತಿನ್ರತಾ - ಹದಿ ಬದ್ರೆ ಪ್ರಣಿತ(?) - ಹಣಿತೆ, ಪ್ರಭಾ - ಹಬೆ, ಪ್ರಸರ - ಪಸರ, ಭ್ರಮರ - ಬವರ, ಶ್ರವಣ -ಸವಣ. ಆ ಸುತ್ತಿದ ರೇಫೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಕ್ಷರದ ದ್ವಿರ್ಭಾವವನ್ನು ತಳೆ ವುದು: ಉದಾ—ಚಕ್ರಪಕ್ಷಿ (ಚಕ್ರವಾಕ) - ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ, ಚಿತ್ರಾಕಾರಂ - ಚಿತ್ತಾಗಾರಂ (ಚಿತ್ತಾರಂ), ಛತ್ರಿಕಾ - ಸತ್ತಿಗೆ, ತೀವ್ರಂ - ತಿಬ್ಬಂ, ನಿದ್ರಾ - ನಿದ್ದೆ, ಪುತ್ರಿಕಾ - ಪುತ್ತಿಗೆ (ಬಹುಳದಿಂ ಪುತ್ತಳಿ), ವ್ಯಾಘ್ರ - ಬಗ್ಗ, ಸೂತ್ರಿಕಾ - ಸುತ್ತಿಗೆ. ಕ್ಷ > (ಪ್ರಯೋಗಾನು ಸಾರವಾಗಿ) ಕ್ಕ, ಚ್ಚ, ಖ್ಖ: ಉದಾ--ಅಕ್ಷರಂ - ಅಕ್ಕರಂ, ಪಕ್ಷಂ - ಪಕ್ಕಂ, ಪ್ರೇಕ್ಷಣಂ -ಪೆಕ್ಕಣಂ, ಭಿಕ್ಷೆ - ಬಿಕ್ಕೆ, ರಕ್ಸಾ - ರಕ್ಕೆ, ಲಕ್ಷ - ಲಕ್ಕ, ಲಕ್ಷಣ - ಲಕ್ಕಣ, ಅಕ್ಷ - ಅಚ್ಭು, ಅಕ್ಷ - ಅಚ್ಚಿ, ಕಕ್ಷಾ - ಕಚ್ಚಿ, ಪ್ರಕ್ಸಾಲ - ಪಖ್ಖಾಳ (ಪಖ್ಖಳ), ಕ್ಷ \triangleright (ಬಹುಳದಿಂದ) ಕ, ಸ: ಉದಾ—ಕ್ಸಾರಂ - ಕಾರಂ, ಕ್ಷೀರಂ - ಕೀರಂ (ಕೀರು), ಕ್ಷೇಪಣಂ - ಕೇವಣಂ, ಪರೀಕ್ಸ್ - ಪರಿಕೆ, ಕ್ಷಸಣ - ಸವಣ, ಕ್ಷೇಮಂ-ಸೇಮಂ. ಮ \gt ವ: ಉದಾ—ಕುಂಕುಮ-ಕುಂಕುವ, ಗ್ರಾಮಂ - ಗ್ರಾಮಂ, ಚಾಮುಂಡೀ - ಚಾವುಂಡಿ, ಯಮಳಂ - ಜವಳಂ. ಚ>ಸ್ಯ ದ: ಉದಾ ಕ್ರಕಚಂ - ಕರಗಸಂ, ಚರ್ಮಕಾರಂ - ಸಮ್ಮಗಾಱಂ, ಚೀರ - ಸೀರೆ, ಚೂರ್ಣ - ಸುಣ್ಣಂ, ಚೇಲ - ಸೇಲೆ, ಮರಿಚ - ಮೆಳಸು (ಮೆಲಸು, ಮೆಣಸು); *ಉಚ್ಫ - ಉದ್ದ. ಶ, ಷ, ಸ, ತ \gt ಚ: ನಿಶ್ಚಲಂ - ನಿಚ್ಚಳಂ, ಶಮ್ಯಲಿ - ಚಕ್ಕುಲಿ, ಶಿಲ್ಪಿಕಂ - ಚಿಪ್ಪಿಗಂ, ಷಷ್ಠಿ - ಚಟ್ಟಿ, ಅಪ್ಸರಸ್ - ಅಚ್ಚರಸಿ, ಕಾಂಸ್ಯ - ಕಂಚು,

^{* &#}x27;ಉಚ್ಚ' ನೆಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದವು ಶಿಕ್ಷಾಸೂತ್ರದ ಮೇರೆಗೆ ಅಸಧ್ರಂಶದಲ್ಲಿ 'ಉದ್ದ'ನೆಂದು ಪೇಗೆ ಮಾಸ ಡುವುದೋ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; 'ಚ' ದ' ಕೈ ಕೇಶಿರಾಜನು ಒಂದೇ ಉದಾಹರತೆಯನ್ನು

ತುಲಸಿ - ತೊಳಚಿ, ಹಂಸಂ - ಅಂಚಿ, ನಿತ್ಯಂ - ನಿಚ್ಚಂ, ನರ್ತಕಿ - ನಚ್ಚಣಿ, ವತ್ಸಲಾ -ಬಚ್ಚಳೆ. ಹ > ಯ, ಗ, ಣ: ಉದಾ _ ಕುಹಕಂ - ಕೊಯಕಂ, ಸಿಂಹಂ - ಸಿಂಗಂ; (?) ಹಡಹು (ಪಡಹು) - ಪಡಗು, ಸನ್ನಾಹಂ - ಸನ್ನ ಣಂ (ದಗಲಿ = ಯುದ್ದ ಕವಚ). ಕ್ಕ, ಸ್ತ, ಪ್ತ>ತ್ತ: ಉದಾ_ಶುಕ್ತಿ - ಸುತ್ತಿ; ಕಸ್ತೂರಿ - ಕತ್ತುರಿ, ಕುಸ್ತುಂಬುರು ಕೊತ್ತುಂ ಬರಿ, ಪುಸ್ಮಕ - ಹೊತ್ತಗೆ, ವಿಸ್ತಾರಂ - ಬಿತ್ತರಂ ; ಗುಪ್ತಂ - ಗುತ್ತಂ, ಸಪ್ತಮಿ - ಸತ್ತವಿ. ಹ್ಮ > ಮ್ಮ: ಉದಾ—ಬ್ರಹ್ಮಂ - ಬೊಮ್ಮಂ. ಹ್ನ > ನ್ನ: ಉದಾ—ಚಿಹ್ನಂ - ಚಿನ್ನಂ. ಷ್ಮ> ಮ್ಮ: ಉದಾ—ಊಷ್ಮ (ನ್) - ಉಮ್ಮೆ. ಷ್ಗ > ಕ್ಕ: ಉದಾ—ಪುಷ್ಕರಿಣಿ -ಹೊಕ್ಕರಣಿ, ಮಷ್ಟರ - ಮಕ್ಕರ. ತ್ರ; ತ್ನ > ಪ್ಪ; ನ್ನ: ಉದಾ—ಉತ್ಪಟಂ-ಉಪ್ಪಡಂ; ರತ್ನಂ - ರನ್ನಂ. 'ಮೇಲಣ ಣಕಾರ ನಕಾರಂಗಳ್ ಕೆಳಗಣ ನತ್ವ ಮತ್ತಂಗಳಕ್ಕುಂ' ಎಂದರೆ, ಣ್ನ > ನ್ನ ; ನ್ಮ > ಮ್ಮ: ಉದಾ — ಜೀರ್ಣ್ನ - ಜಿನ್ನಂ, ಕರ್ಣ್ನ - ಕನ್ನಂ, †ಕರ್ಣ್ನಾಟ (ಕ, - ಕನ್ನಡ : ಉನ್ಮತ್ತ - ಉಮ್ಮತಂ (ಉಮ್ಮತ್ತಂ). ಜ್ವ; ಲ್ವ; ತ್ವ; ದ್ವ > ಜ್ಜ; ಲ್ಲ; ತ್ತ; ದ್ದ: ಉದಾ---ಉಜ್ವಲಂ - ಉಜ್ಜಳಂ, ಪ್ರಜ್ವಲಂ - ಪಜ್ಜಳಂ; ಬಿಲ್ವಪತ್ರಂ - ಬೆಲ್ಲ ವತ್ತಂ; ಸತ್ಸಕಂ - ಸತ್ತುಗಂ; ಮೃದ್ವೀಕಾ - ಮುದ್ದಿಗೆ. ನೃ; ಲ್ಯ; ತ್ಯ; ಪ್ಯ; ವ್ಯ ≻ ನ್ನ; ಲ್ಲ; ತ್ತ; ಪ್ಪ; ಬ್ಬ: ಉದಾ—ಅನ್ಯಾಯಂ - ಅನ್ನೆಯಂ, ಕನ್ಯಕಾ - ಕನ್ನಿಕೆ, ಮಾನ್ಯಾಳಿ -ವುನ್ನಳ; ಪಲ್ಯಯನಂ - ಹಲ್ಲಣಂ; ಮೃತ್ಯು - ಮಿತ್ತು (ಮಿಟ್ತು); ಲೇಸ್ಯಂ - ಲೆಪ್ಪಂ; ಕಾವ್ಯಂ - ಕಬ್ಬಂ. ಗ್ನ > ಗ್ಗ: ಉದಾ — ಆಗ್ನಿ - ಅಗ್ಗಿ, ಲಾಗ್ನಿ ಕಂ - ಲಗ್ಗಿಗಂ. ದ > ವ, ರ, ಜ, ಯ, ತ, ಡ: ಉದಾ — ಪಾದುಕಾ - ಹಾವುಗೆ, ಕದಂಬಂ - ಕರಂಬಂ (= ಹಸುರ ಶಾಕದ ಕಾವು), ಗದಾ - ಗಜೆ, ದಂತಂ - ಜಂತಂ, ಪದಂ - ಪಯಂ, ಮದನಂ - ಮಯಣಂ, ಯಶೋದಾ - ಜಸೋಯೆ, ದರ್ಮ - ತರ್ದು, ವಿಚ್ಛಂದಂ -ಬಿಚ್ಚಂಡಂ. ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳ ಆದಿವೃಂಜನಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘವಾಗುವುದು: ಉದಾ—ಗಹನಂ -ಗಾನಂ, ಕಹಳೆ - ಕಾಳೆ, ನವಮಿ - ನಾಮಿ, ದಂಷ್ಟ್ರಾ - ದಾಡೆ, ದ್ವಿಪಟ್ಟಕಾ - ದೂವಟ್ಟಿಗೆ, ದ್ವಿಹಸ್ತಿ - ದೂಹತ್ತಿ.

ಪದದ ಆದ್ಯಕ್ಷರ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಒದಗುವ ಮಾರ್ಪಾಡು:—ಪದದಾದಿಯ ಋತ್ವಕ್ಕೆ > 0, ಇ, ಎ, ಅ, ಉ: ಉದಾ – ಋಣಂ - ರಿಣಂ, ಋಷಿ - ರಿಸಿ; ಬೃಂದಂ - ಬಿಂದಂ, ಭೃಂಗಾರಂ - ಬಿಂಗಾರಂ, ಮೃಗಂ - ಮಿಗಂ, ವೃಥಾ - ವಿತೆ, ಶೃಂಗಿ - ಸಿಂಗಿ, ಶೃಂಗಾರಂ - ಸಿಂಗಾರಂ;

ಹೇಳಿರುವನು; ಹೆಚ್ಚಿನ ಉವಾಹರಣೆಗಳಿಲ್ಲ; 'ಧ್ವನಿ'- ದನಿ ಎಂಬಂತೆ 'ಊರ್ಧ್ವ' > 'ಉದ್ದ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ಒಂದು ವೇಳೆ ಒಪ್ಪೀತು. ಅಲ್ಲಿಗೂ 'ಉದ್ದ' ನೆಂಬ ಶಬ್ದವು ಶುದ್ಧ ದೇಶ್ಯವಿರಲಾರದೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಕೇಶಿರಾಜನು ಇನ್ನೂ ಹಲವು ದೇಶ್ಯಕಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಬಲವಂತದಿಂದ ಅಪ ಧ್ರಂಶದ ಗುಂಪಿಗೆ ಎಳೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದು.—GEN. ED.

[†] ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದ ದಿಂದಲೇ ಕರ್ಣ್ಯಾಟ(ಕ) ಶಬ್ದವು ಹುಟ್ಟರಬಾರದೇಕೆ? ಎಂದರೆ, ಕನ್ನಡ ನೆಂಬ ಮೂಲರೂಪವೇ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣ್ಯಾಟ(ಕ) ವೆಂದಾಗಿರಬಾರದೇಕೆ? ಕನ್ನಡ ವೆಂಬುದು ದೇಶ ಭಾಷೆಯ ಹೆಸರು; ದೇಶದ ಹೆಸರೂ ಅದುವೇ ಕರ್ನ್ಯಾಟ(ಕ) ವೆಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಧಾತುವಿ ಎಂದ ರೂಪಸಿದ್ಧಿಮಾಡಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿಲ್ಲ; ಅದುವೇ ಕನ್ನಡದೇಶದ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಮೂಲರೂಪ ವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಮಾಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ.—GEN. ED.

ಹೃದಯಂ - ಹೆದೆಯಂ; ವೃಷಭಂ - ಬಸವಂ, ಶೃಂಖಲಾ - ಸಂಕಲೆ, ಕೃತಕಿ - ಗದಕಿ (ಗತಕಿ), ಮೃದ್ವೀಕಾ ಮುದ್ದಿಗೆ. ಪದದಾದಿಯ ಅತ್ವಕೈ > ಉ,ಇ,ಹ: ಉದಾ — ಆಂಗುಷ್ಠಂ - ಉಂಗುಟಂ, ತ್ವರಿತಂ - ತುರಿಹಂ; ಅಂಗಾರಂ - ಇಂಗಳಂ, ಜಲೂಕ -ಜಿಗುಳಿ, ಆಗ್ನಿ - ಹಗ್ಗಿ. ಪದದಾದಿಯಲ್ಲಿ ಉ > ಒ, ಓ: ಉದಾ—ಕುಂತಂ - ಕೊಂತಂ, ತುಲಸಿ - ತೊಳಸಿ (ತೊಳಚಿ), ತುವರಿ - ತೊವರಿ, ಪುಸ್ತ್ರಕ - ವೊತ್ತಗೆ, ಭುಜಂಗಂ -ಬೊಜಂಗಂ, ಮುಖಂ - ಮೊಗಂ, ಸುಖಂ - ಸೊಗಂ, ಸುಧಾ - ಸೊದ್ಗೆ ಸುಭಗಂ (ಶುಭಗಂ) -ಸೊಬಗಂ; ಕುಕ್ಕುಟ-ಕೋೞ್ಕಿ ಕುರಂಟ-ಗೋರಂಟಿ, ಸುವಾಸಿನಿ-ಸೋವಾಸಿಣಿ (ಸೋವಾ ಸಿನಿ). ಊ > ಓ: ಉದಾ—ಕೂಟ - ಕೋಡು. ಔ > ಒ, ಓ: ಉದಾ—ಕ್ರಾಂಚ -ಕೊಂಚೆ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ - ಸೊರಟ; ಕೌಪೀನಂ - ಕೋವಣಂ. 😁 🗠 ಒ, ಓ: ಉದಾ— ಸ್ಟರ್ಣ - ಸೊನ್ನೈ ಮಯೂರಂ - ಮೋರಂ. ಆದಿ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಂ: ಉದಾ-ಆರ್ಯಂ -ಅಜ್ಜಂ, ಕಾರ್ಯಂ - ಕಜ್ಜಂ, ಕಾಂಚಿ - ಕಂಚಿ, ಗೂರ್ಜರಂ - ಗುಜ್ಜರಂ, ತಾತ - ತಂದೆ, ಪೂರ್ವೆ-ಹುಬ್ಬೆ, ಪ್ರೇಕ್ಷಣಂ-ಪೆಕ್ಕಣಂ, ವ್ಯಾಘ್ರಂ-ಬಗ್ಗಂ, ರಾಕ್ಷಸಂ-ರಕ್ಕ ಸಂ, ಲಾಗ್ನಿ ಕಂ-ಲಗ್ಗಿಗಂ (ಲಗ್ಗಿಕಂ), ಸಾಕ್ಷಿ - ಸಕ್ಕಿ, ಸೂತ್ರಿಕಾ - ಸುತ್ತಿಗೆ. (ಇ, ಅ, ಐ) > (ಎ, ಏ) ಇಲಾ (ಇಳಿ) - ಎಳೆ, ದಿವಸಂ - ದೆವಸಂ, ದಿಶಾ - ದೆಸೆ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರಂ - ಬೆಲ್ಲವತ್ತಂ, ವಿನಾಯಕಂ - ಬೆನಕಂ; ನಿಯಮಂ - ನೇಮಂ; ಜಟಾ - ಜೆಡೆ, ವೃಥಾ - ವೆತೆ (ಬೆತೆ), ಶಯ್ಯಾ - ಸೆಜ್ಜೆ, ವ್ಯವಹಾರಂ - ಬೇಹಾರಂ (ಬೇಹರಂ); ತೈಲಿಕಂ - ತೆಲ್ಲಿಗಂ, ವೈದ್ಯಂ -ಬೆಜ್ಜಂ; ವೈರಂ - ಬೇರಂ, ವೈಶಾಖ - ಬೇಸಗೆ. (ಕೆಲವೆಡೆ ಹೀಗೆ ಸ್ವರವೃತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ: ಉದಾ — ನಿಶಾ - ನಿಸಿ, ವಿಷಂ - ಬಿಸಂ, ಅಂಕುಶಂ - ಅಂಕುಸಂ, ಕಂಠಿಕಾ - ಕಂಟಕ್ಕೆ ಕಂಟಿಗೆ; ಶೈವಂ - ಸೈವಂ, ಭೈರವಂ - ಬೈರವಂ.)

ಪದವುಧ್ಯದ ಸ್ವರವ್ಯತ್ಯಾಸ:— ಪದಮಧ್ಯದ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹ್ರಸ್ವವು ಬರುವುದು: ಉದಾ— ಆಕಾಶಂ - ಆಗಸಂ, ಆರಾಮ - ಆರವೆ, ಕೂರ್ಪಾಸಂ - ಕುಪ್ಪಸಂ, ಗೋಧೂಮ - ಗೋದುವೆ, ಗೋಪಾಲಂ - ಗೋವಳಂ, ತಾಂಬೂಲಂ - ತಂಬುಲಂ, ದುಕೂಲಂ - ದುಗುಲಂ, ದ್ವಿತೀಯಾ - ಬಿದಿಗೆ, ತೃತೀಯಾ - ತದಿಗೆ, ಪ್ರಯಾಣಂ ಪಯಣಂ, ಬರ್ಬೂರಂ (ಬರ್ಬೂಲಂ) - ಬೊಬ್ಬುಲಿ (ಬಬ್ಬುಲಿ), ಬಂಧೂಕ - ಬಂದುಗೆ, ಶಲಾಕಾ - ಸಲಗೆ, ಶ್ವಶಾನಂ - ಮಸಣಂ, ಸನ್ನಾ ಹಂ - ಸನ್ನ ಣಂ. ಪದಮಧ್ಯದ ಓತ್ವಕ್ಕೆ > ಉತ್ತ: ಉದಾ— ಆಶೋಕ - ಅಸುಗೆ, ಉದ್ಯೋಗಂ - ಉಜ್ಜು ಗಂ, ಕಠೋರಂ - ಕಟುರಂ. ಉ > ಇ, ಅ: ಉದಾ— ಆಯುಷ್ಯಂ - ಆಯಿಸಂ; ಕುರುಂಟ - ಗೋರಂಟೆ, ಮಾನುಷ - ಮಾನಸ. ಅ > ಇ: ಉದಾ—ಕನ್ಯಕಾ - ಕನ್ನಿಕೆ. ಏ, ಈ > ಅ: ಉದಾ—ಅಲೇಖಂ - ಅಳಕಂ, ಕೌಪೀನಂ - ಕೋವಣಂ, ಮರೀಚ - ಮೆಳಸು (ಮೆಟಸು). ಅ > ಉ: ಉದಾ—ಸತ್ವಕಂ - ಸತ್ತುಗಂ. ಆ > ಐ: ಉದಾ—ವಾಹ್ಯಾಳಿ - ವೈಹಾಳಿ.

ಪದಾಂತ್ಯದ ಸ್ವರವ್ಯತ್ಯಾಸ:—ಪದಾಂತ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಅ>ಎ, ಇ, ಉ: ಉದಾ—(ಅ> ಎ) — ಅರ್ಕ - ಎಕ್ಕೆ, ಅಂದುಕ - ಅಂದುಗೆ, ಕಲಮ - ಕಟವೆ, ಕುರಂಟ - ಗೋರಂಟಿ, ಕುಸುಂಭ - ಕುಸುಂಬೆ, ಕೋಕಿಲ - ಕೋಗಿಲೆ, ಚೀರ - ಸೀರೆ, ಚೀರಕ - ಜೀರಗೆ, ಧೂಮ - ದೂವೆ, ಪಾದುಕ - ಪಾವುಗೆ (ಹಾವುಗೆ), ಮಂಡಕ - ಮಂಡಗೆ, ತಾಹ - ಸಾಣೆ. ಸ್ಥಾಪನ - ತಾಪಣೆ, ಹಂಸ - ಅಂಚೆ; (ಅ > ಇ)—ಅರ್ಗಳ - ಅಗುಳಿ, ಆಷಾಢ - ಆಸಡಿ (ಅಸಡಿ), ಕಂಬಲ - ಕಂಬಳಿ, ಕುಕ್ಕುಟ - ಕೋಟಿ, ಕುದ್ದಾಲ - ಗುದ್ದಲಿ, ಪಾಟಲಿ - ಪಾದರಿ. ಬರ್ಬುಲ - ಬೊಬ್ಬುಲಿ (ಬಬ್ಬುಲಿ), ಭೃಂಗಾರ - ಬಿಂಗಾರಿ, ಮಾಘ - ಮಾಗಿ, ಸಸ್ಯ - ಸಸಿ; (ಅ > ಉ)—ಅಮೃತ - ಅಮರ್ಮ, ಅಕ್ಷ - ಅಚ್ಚು, ಕಾಚ - ಗಾಜು, (ಕಾಜು), ಕೂಟ - ಕೋಡು, ದಂಡ - ದಂಡು, ದ್ಯೂತ - ಜೂದು (ಜೂಜು), ದಾಮ - ದಾವು, ಪಿಷ್ಟ - ಹಿಟ್ಟು. ಮರೀಚ - ವೆುಳಸು (ಮೆಟಸು), ರೂಪ - ರೂಪು (ರೂವು), ವಾಟ - ಬಾಡು, ವಾದ - ಬಾದು, ಸ್ಫಟಿಕ - ಪಳಕು. ಪದಾಂತದಲ್ಲಿ ಉ > ಇ: ಉದಾ—ಕುಸ್ತುಂಬರು - ಕೊತ್ತುಂಬರಿ; ಖರ್ಜು - ಕಜ್ಜಿ. ಇ > ಉ: ಉದಾ—ಗ್ರಂಥಿ - ಗಂಟು, ಮಂತ್ರಿ - ಮಂತು, ಸಂಧಿ - ಸಂದು. ಇ > ಎ: ಉದಾ—ಅತಸಿ - ಅಗಸೆ, ಕುಕ್ಷಿ - ಕುಕ್ಕೆ, ತುಲಸಿ - ತೊಳಚೆ, ತುಂಡಿ - ತೊಂಡೆ, ಪುಷ್ಕರಿಣಿ - ಹೊಕ್ಕರಣೆ. ಪದಾಂತ್ಯ ಸ್ವರ ಲೋಪಕ್ಕೆ: ಉದಾ—ಕೀಲಿ - *ಕೀಲ್, ಕೋನ (ಕೋಣ) - ಕೋರ್ಣ, ವಿೂನ - ವಿೂನ್, ಪ್ರಮಾಣ - ಪವಣ್, ಮುಕುಲ - ಮುಗುಳ್.

ಪದಾದಿಯ ವೃಂಜನವ್ಯತ್ಯಾಸ: -- ಆದಿ ಹಕಾರವು ತನ್ನಲ್ಲಿಯ ಸ್ವರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಿ ಲೋಪವಾಗುವುದು: ಉದಾ—ಹಂಸ - ಅಂಚೆ, ಹಿಂಗು - ಇಂಗು, ಹಿಂಗುಲಿಕಂ - ಇಂಗುಲಿಕಂ, [ಹಾರಂ - ಆರಂ]. ಪದಾದಿಯ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ ವೃಂಜನದಲ್ಲಿ ಸಕಾರ ಶಕಾರ ಲೋಪ: ಉದಾ—ಸ್ಪರ್ಶಂ - ಪರುಸಂ, ಸ್ಫಟಕ - ಪಳಿಕು, ಸ್ಫಿಕ್ಕೆ - ಹಿಕ್ಕೆ, ಸ್ಫೋಟಕ - ಹೋಳಿಗೆ, ಸ್ತುತಿ - ತುತಿ, ಸ್ತಿಮಿತಂ - ತಿಮಿತಂ; ಸ್ತೋಮಂ - ತೋಮಂ; ಶ್ಮಶಾನಂ - ಮಸಣಂ.

ಪದವುಧ್ಯದ ವ್ಯಂಜನವ್ಯತ್ಯಾಸ:—ಪದಮಧ್ಯ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಲೋಪವು ಬರುವುದು: ಉದಾ—ನವಮಿ - ನಾಮಿ, ಸಾಹಸಂ - ಸಾಸಂ, ಗಹನಂ - ಗಾನಂ, ಕುಕ್ಕುಟಂ - ಕೋಟಿ, ವಾಹಳ - ವಾಳಿ, ಮಯೂರಂ - ಮೋರಂ; ಕುಮಾರಂ - ಕೋರಂ (ಕುವರಂ). ಗ್ರಹಣಂ > ಗರಣಂ: ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ಗಳಲ್ಲಿ ಪದಮಧ್ಯವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಮೊಂದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಆದ್ಯಕ್ಷರದ ಮೇಲಣ ಆ ಆ ಕಾರಗಳು ಐಕಾರವಾಗುವುದು: †ಮಹಿಮೆ - ಮೈಮೆ, ಮಹಿಷಿ - ಮೈಸಿ, ಬಹಿತ್ರಂ - ಭೈತ್ರಂ (ಇಲ್ಲಿ ಆದಿ ಬಕಾರಕ್ಕೆ ಭತ್ವವೂಬಂದಿದೆ). ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮ, v > h: ಉದಾ—¹ಯಮುನಾ - ಜಗುನೆ; ಿಜಲೂಕಾ - ಜಿಗುಳೆ.

^{*} ಕೀಲ್, ಕೋಡ್, ವಿೂನ್, ಪವರ್ಣ, ಮುಗುಳ್ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಶುದ್ಧದೇಶ್ಮ (ದ್ರಾವಿಡ) ವೆಂದ್ಯೂ ಅವೇ 'ತತ್ಸಮ' ವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆಯೆಂದೂ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ರ ಅಭಿಸ್ರಾಯ.

[—] Gen. Ed.

† ಈ ಮಾರ್ಪಾಡ ಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವು ಹೀಗಿರಬಹುದು.—ಮಹಿನು > ಮುಇನು > ಮೈನು; ಮಹಿ

೩> ಮಇಸಿ > ಮೈಸಿ; ಬಹಿತ್ರಂ = (ಬ + ಹ್) + ಇ + ತ್ರಂ = ಭ + ಇ + ತ್ರಂ = ಭೈತ್ರಂ.

^{1.} ಹುಮನಾ > ಹುಮುನೆ > ಜಮುನೆ > ಜವುನೆ > ಜಗುನೆ.

^{2.} ಜಲೂಕಾ – ಜಿಗುಳೆ; ಅಲ್ಲಿ ಕಡೆಯ ಎರಡು ವ್ಯಂಜನಗಳು ಪಲ್ಲಟವಾಗಿ (ಹಿಂದುಮುಂದಾಗಿ) ತದ್ಭವವಾದಂತೆ ತೋರುವುದು. 'ಜಿಗುಳ' ಶಬ್ದವು ತುದ್ದ ಕನ್ನಡವಲ್ಲವೇ? 'ಜಿಗುಣೆ' ಎಂಬುದು ಇದರ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪ.

ಕ > ವ: ಉದಾ -1ಶೀಕರಂ - ಸೀವರಂ. ಧ್ಯ > ದ್ದಿ: ಉದಾ—ಅಧ್ಯಕ್ಷಂ - ಅದ್ದಿಕಂ. ತ > ರ, ಟ, n: ಉದಾ—ಖಾತಿಕಾ-ಖಾರಿಗೆ (ಕಾರಿಗೆ); ಪತ್ತನಂ-ಪಟ್ಟಣಂ; ಉತ್ಕಟಂ-ಉಗ್ಗಡಂ, ಅತಸಿ-ಅಗಸೆ. ನ>ಣ: ಉದಾ—ಶುನಕಂ-ಸೊಣಗಂ. ಜ್ಞ > ನ್ನ : ಉದಾ—ವಿಜ್ಞಾನಂ - ಬಿನ್ನಾಣಂ, ವಿಜ್ಞಾಪನಂ - ಬಿನ್ನ ಪಂ.

ಪದಾಂತ್ಯದ ವ್ಯಂಜನವ್ಯತ್ಯಾಸ:—ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ನ, ಜ್ಞ, ಕ > ಣ: ಉದಾ— ಖನಿ - ಕಣಿ, ಅಂಕನಂ - ²ಅಂಗಣಂ, ಪತ್ತನಂ - ಪಟ್ಟಣಂ, ಪಿಶುನಂ - ಹಿಸುಣಂ, ಮಂಥನಿ - ಮಂತಣಿ, ಲಂಬನಂ - ಲಂಬಣಂ; ಆಜ್ಞೆ, - ಅಣೆ; ನರ್ತಕಿ - ನಚ್ಚಣಿ. ಪದಾಂ ತದ ತ > ಡ, ಹ: ಉದಾ—ಸಂಘಾತಂ - ಸಂಗಡಂ; ತ್ವರಿತಂ - ತುರಿಹಂ. ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಪ್ರಗ್ರಹ, ವಿಜ್ಞಾ ಪನ,ಕಪಿಂಜಲ, ಆಂಗಿರಸ ಶಬ್ದ ಗಳ ಕಡೆಯಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಲೋಪ: ಆಶ್ಚರ್ಯ -ಅಚ್ಚರಿ, ಪ್ರಗ್ರಹ - ಹಗ್ಗ, ವಿಜ್ಞಾ ಪನ - ಬಿನ್ನ ಪ, ಕಪಿಂಜಲ - ಕವಿಂಜು, ಆಂಗಿರ ಕ ಆಂಗಿರ. ರ > ಅತ್, ಲ್: ಉದಾ—ಕ್ರೂರ - ಕೂರ್ಅ್, ಪ್ರಾಕಾರ - ಪಾಗಲ್. ಣ > ಲ: ಉದಾ—ಗ್ರಾವಿಗಣಂ - ಗಾವಿಲಂ. 'ಬ್ರಹ್ಮ' ಶಬ್ದ ದಂತೆ 'ಅಮೃತ' ಶಬ್ದ ದ ಕಡೆಗೂ ರೇಫವುಂಟು: ಉದಾ—ಬ್ರಹ್ಮ - ಬರ್ಮ್ಮ, ಇಅಮೃತ - ಅಮರ್ದು.

ವುತ್ತೆ ಕೆಲವು ಅಕ್ಷರೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು: -ಅಪಭ್ರಂಶವಾಗುವಾಗ ಶ್ವ, ಸ್ವ, ದ್ವ, ಧ್ವ, ಲ್ವ, ಜ್ವ, ಕ್ವ, ಕ್ವ; ಸ್ವ; ಜ್ಯ, ಸ್ಯ, ಕ್ಯ, ನ್ಯ, ನ್ಯ, ಶ್ಯ, ಷ್ಯ —ಇವಿಷ್ಟು ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ ಗಳಿಗೂ ಕೆಳಗಣ ಒತ್ತಕ್ಷರವು ಲೋಪವಾಗುವುದು: ಉದಾ — ಈಶ್ವರ - ಈಸರ, ಶಾಶ್ವತಂ - ಸಾಸತಂ; ಸ್ವರ್ಗಂ - ಸಗ್ಗಂ, ಸ್ವಾಮಿ - ಸಾವಿ, ಸ್ವರಂ - ಸರಂ, ತಪಸ್ವಿ - ತಪಸಿ(ತವಸಿ), ಸರಸ್ವತಿ - ಸರಸತಿ; ದ್ವೀಪಂ - ದೀಪಂ (ದೀವಿ), ದ್ವಾರಪಟ್ಟಂ - ದಾರವಟ್ಟಂ, ದ್ವಿಗುಣಂ - ದುಗುಣಂ; ಧ್ವನಿ-ದನಿ; ಸುಲ್ವ (ಶುಲ್ವ) - ಸುಲು (ಸುಲ್); ಜ್ವರಂ-ಜರಂ; ಬಿಳ್ವ -ಬಿಳ್; ತ್ವರಿತಂ - ತುರಿಹಂ; ಸ್ನುಷಾ -ಸೊಸೆ; ಜ್ಯೋತಿಷಂ - ಜೋಯಿಸಂ; ಸಸ್ಯ -ಸಸ್ಯಿ ಕಾಂಸ್ಯ - ಕಂಚು, ಅಲಸ್ಯಕ - ಅಲಸುಗೆ, ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ - ಅಮಾಸೆ (ಅವಸೆ); ಮಾಣಿಕ್ಯಂ - ಮಾಣಿ ಕಂ; ನ್ಯೂನಂ - ನೂನಂ, ನ್ಯಾಯಂ - ನೇಯಂ (ನಾಯಂ); ವ್ಯಥೆ - ಬೆತೆ (ವೆತೆ), ವ್ಯವಹಾರಂ - ಬೇಹಾರಂ; ಶ್ಯಾಮವರ್ಣಂ - ಸಾಮವರ್ಣಂ; ಆಯುಷ್ಯಂ - ಆಯಿಸಂ. ಜ > ಯ, ಸ, ದ, ಚ: ಉದಾ — ರಾಜಂ - ರಾಯಂ, ಕುಟಜಕ - ಕೊಡಸಿಗೆ, ಮುಂಜ - ಮೊದೆ, ಲಾಮಜ್ಜಂ - ಲಾಮಚ್ಚಂ (ಲಾಮಚಂ). ಭ > ಹ, ಪ, ವ: ಉದಾ — ಪಲ್ಲಳಂ - ಬಲ್ಲಹಂ, ಭಿಂಡಿವಾಳಂ - ಪಿಂಡಿವಾಳಂ, ವೃಷಭಂ - ಬಸವಂ. ರ > ಲ, ಳ: ಉದಾ — ಕುಠಾರ - ಕೊಡಲಿ, ಮರೀಚ - ಮೆಳಸು (ಮೆಜಸು). ದ್ಧ > ಡ್ಡ, ಜ್ಜ: ಉದಾ — ವರ್ದ್ಧಕೆ - ಬಡ್ಡಗಿ (ಬಡಗಿ), ಪದ್ಧತಿ - ಪಜ್ಜೆ, ಹೆಜ್ಜೆ (ಪದ್ಧತಿ ಶಬ್ದದ ತಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪ.) ಧ > ಜ:

^{1.} ಶೀಕರಂ > ಸೀಗರಂ > ಸೀವರಂ.

^{2.} ಕೇಶಿರಾಜನೇ ''ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳಂ 'ಅಂಗಣಂ' ಉಂಟು" ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಇದನ್ನು ತತ್ಸಮದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಸಿ 'ಅಂಗಣವಾವಿ' ಯೆಂಬ ಕನ್ನಡಸಮಾಸವನ್ನೂ 'ರಾಜಾಂಗಣಂ, ' 'ಗೃಹಾಂಗಣಂ,' 'ಅಂಗಣವಲಯಂ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತಸಮಾಸವನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವನು. (ಶ. ದ. ಸೂ. ೨೮೧ †, ೩೦೧)

^{3.} ತಮಿಟಿಕ್ಕರಲ್ಲಿ 'ಅಮಿಟ್ಹು' (=ಆಮೃತ) > ಅಮುದು.

ಉದಾ—ಧಾತು - ಜಾದು. \mathbf{z}_{o} , \mathbf{z}_{o} > \mathbf{d}_{o} , \mathbf{b}_{o} , \mathbf{b}_{o} : ಉದಾ—ಕಾಷ್ಠ - ಕಡ್ಡಿ; ನಿಷ್ಠುರಂ - ನಿಟ್ಟುರಂ, ಗೋಷ್ಠೀ - ಗೊಟ್ಟಿ, ಮಂಜಿಷ್ಠಕ - ಮಂಜಿಟ್ಟಿಗೆ (ಮಂಜಿಟಿಗೆ), ಅಂಗುಷ್ಠಂ - ಉಂಗುಟ್ಟಂ (ಉಂಗುಟಂ); ದುಷ್ಟಂ - ದುಟ್ಟಂ, ಪಿಷ್ಟ - ಪಿಟ್ಟು (ಹಿಟ್ಟು), ಇಷ್ಟಕಾ - ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಮುಷ್ಟಿಕಾ - ಮುಟ್ಟಿಗೆ; ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ - ಹದಿಟೆ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಂ - ಸೊರಟಂ. ಜ್ಞ > ನ್ನ: ಉದಾ—ಯಜ್ಞಂ - ಜನ್ನಂ, ವಿಜ್ಞಾನಂ - ಬಿನ್ನಣಂ, ವಿಜ್ಞಾ ಪನಂ - ಬಿನ್ನ ಪಂ, ಸಂಜ್ಞಾ - ಸನ್ನೆ. (ಮ>ಬ): ದಾಡಿಮಂ - ದಾಳಿಂಬಂ, ಕೂಷ್ಮಾಂಡಂ - ಕುಂಬಳಂ (ಮ > ಬ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಷಕಾರವೂ ಬಿಂದುವೂ ಲೋಪ).

ಬಿಂದುಸಮಾವೇಶ, ಬಿಂದುಲೋಪ: — ಮೊದಲಕ್ಷರದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಎರಡನೆಯ ಅಕ್ಷರದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಿಂದು ಬರುವುದು: ಉದಾ—ತಾತ - ತಂದೆ, ಕೂಷ್ಮಾಂಡಂ - ಕುಂಬಳಂ, ಮರ್ಕಟಂ - ಮಂಕಡಂ (ಮಕ್ಕಡಂ), ಮೇಥಿ - ಮೇಂಟೆ; ಕ್ರಮುಕ - ಕವುಂಗು, ದಾಡಿಮಂ - ದಾಳಿಂಬಂ, ಬಿಂದುಲೋಪಕ್ಕೆ: — ಸಂಸ್ಕೃತ - ಸಕ್ಕದ, ಲಾಂಛನ - ಲಚ್ಚಣ, ವಾಂಶ್ಯ - ವಾಸ, ಮುಂಜ - ಮೊದೆ (ಕೆಲವೆಡೆ ಬಿಂದುಲೋಪವಿಲ್ಲ: ಉದಾ—ಅಂಕುಶಂ - ಅಂಕುಸಂ, ಮಂಥನಿ - ಮಂತಣೆ, ಸಂಘಾತಂ - ಸಂಗಡಂ).

ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಸ್ಥಾನದ ಸ್ವರವ್ಯತ್ಯಾಸ, ಅಕ್ಷರಲೋಪ:—ಪದದ ಎರಡನೆಯ ಅಕ್ಷರ ದಲ್ಲಿ ಅ, ಆ > ಎ: ಉದಾ—ಉಜ್ಜಯಿನಿ-ಉಜ್ಜೆ ಡೆ, ರಸಾಯನಂ-ರಸೆಯನಂ. ಊ> ಅ: ಉದಾ—ನಿರೂಪಿಸು - ನಿರವಿಸು. ದ್ವಿತೀಯ ತೃತೀಯಾಕ್ಷರಗಳ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವ: ಉದಾ—ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ - ಅವಸೆ, ಉದ್ಯಾಪನ - ಉಜ್ಜವಣೆ, ವಿನಾಯಕಂ - ಬೆನಕಂ, ದ್ವಿತೀಯಾ - ಬಿದಿಗೆ, ತೃತೀಯಾ - ತದಿಗೆ, ಪ್ರಸಾಧನಂ - ಪಸದನಂ, ಹಿಂಗೂಲಕಂ - ಇಂಗುಲಿಕಂ; ಉತ್ತರೀಯಕ - ಉತ್ತರಿಗೆ, ವರ್ಧಮಾನಂ - ಬದ್ದವಣಂ (ಔಡಲಂ). ಮೂರ ನೆಯ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಅ > ಇ, ಉ, ಒ: ಉದಾ—ಹಿಂಗೂಲಕಂ - ಇಂಗುಲಿಕಂ, ಆಲಸ್ಯಕ - ಅಲಸುಗೆ, ಸುರಪರ್ಣಿ - ಸುರಹೊನ್ನೆ; ಉ > ಅ: ಉದಾ—ಕುಸ್ತುಂಬುರು - ಕೊತ್ತುಂ ಬರಿ. ಶಬ್ದದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಅ > ಒ [ಓ]: ಉದಾ—ಆಟರೂಷಕ - ಆಡಸೊಗೆ [ಆಡಸೋಗೆ]. ಶಬ್ದದ ೨, ೩ ಅಥವಾ ೪-ನೆಯ ಅಕ್ಷರದ ಲೋಪ: ಉದಾ—ವ್ಯವಹಾರಂ - ಬೇಹಾರಂ; ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ-ಅವಸೆ, ಆಟರೂಷಕ-ಆಡಸೊಗೆ [ಆಡಸೋಗೆ]; ಉಜ್ಜಯಿನಿ - ಉಜ್ಜೆ ಡೆ, ಮರುವಕಂ - ಮರುಗಂ, ವಿನಾಯಕಂ - ಬೆನಕಂ; ಉತ್ತರೀಯಕ - ಉತ್ತರಿಗೆ.

ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಬರುವ ಅಪಭ್ರಂಶಗಳು:—ಸಮಾಸಪದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಏಕ, ದ್ವಿ, ತ್ರಿ, ಚತುರ್> ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಕ್ಕ, ದು,ತ್ರಿ ಚೌ: ಉದಾ—ಏಕಶರಂ-ಎಕ್ಕ ಶರಂ, ಏಕಸ್ಥಳಂ, ಎಕ್ಕ ತಳಂ; ದ್ವಿಶರಂ - ದುಸರಂ, ದ್ವಿಗುಣಂ - ದುಗುಣಂ, ದ್ವಿಪಟ್ಟಿಕಾ - ದುವಟ್ಟಿಗೆ (ದೂವಟ್ಟಿಗೆ), ದ್ವಿಹಸ್ತಂ-ದುಹತ್ತಂ (ದೂಹತ್ತಂ); ತ್ರಿಶರಂ-ತಿಸರಂ, ತ್ರಿಶೂಲಂ-ತಿಸುಳಂ, ತ್ರಿಪದಿ-ತಿವದಿ, ತ್ರಿವಲಿ - ತಿವಳ; ಚತುಃಪದಂ - ಚೌಪದಂ, ಚತುಃಪಟಂ - ಚೌವಟ್ಟಂ (ಚೌವಟಂ), ಚತುರ್ದಂತಂ - ಚೌಜಂತಂ (ಚೌದಂತಂ). ದ್ವಿ, ತ್ರಿ, ಚತುರ್ ಶಬ್ದ ಗಳು ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವಾದರೂ ಈ ಲಕ್ಷಣವೇ: ಉದಾ—ದ್ವಿಕಂ - ದುಗಂ, ತ್ರಿಕಂ - ತಿಗಂ, ಚತುಷ್ಕಂ - ಚೌಕಂ. ವ್ಯಂಜನವು ಪರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ (ಸಹ, ಮಹತ್) > (ಸಾ, ಮಾ): ಉದಾ—ಸಹವಾಸಿ-ಸಾವಾಸಿ; ಮಹಾದೇವಂ-ಮಾಡೀವಂ, ಮಹಾಕಾಳಿ-ಮಾಕಾಳಿ, ಮಹಾದಾನಿ-ಮಾದಾನಿ, ಮಹಾಸಾಮಂ

ತಂ-ಮಾಸಾವಂತಂ, ಮಹಂತಂ-ಮಾಂತಂ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ - ಮಾಲಕುಮಿ. (ಕೆಲನೆಡೆ ಇಲ್ಲ : ಉದಾ—ಸಹಜಾತಂ, ಸಹಧರ್ಮಿ, ಸಹಭೋಜಿ, ಮಹಾಗಿರಿ, ಮಹಾಗಜಂ, ಮಹಾಸೈನ್ಯಂ) ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪರಪದದ ಪೂರ್ವಾಕ್ಷರವಾದ ಪ, ಬ, ಮ > ವ: ಉದಾ — ಹಂಸಹಿಂಡಂ -ಅಂಚಿವಿಂಡು, ಪಾದಪಾಶಂ - ಪಾದವಾಸಂ, ಪಾದಪಟ್ಟಂ - ಪಾಯವಟ್ಟಂ, ರನ್ನ ಪಟ್ಟಕಾ -ರನ್ನ ವಟ್ಟಗೆ, ಯೋಗಪಾದುಕಾ - ಜೋಗವಾವುಗೆ, ಸಂಸ್ಥಾಪತ್ತನಂ -ಸಂತವಟ್ಟ ಣಂ, ರಾಕ್ಷಸ ಪ್ರಕರಣಂ - ರಕ್ಕ ಸವಗರಣಂ, ಚಂದ್ರಪುರಂ - ಚಂದವುರಂ; ದಿಶಾಬಲಿ - ದೆಸೆವಲಿ, ಶರಬಂಧಂ -ಸರವಂದಂ, ಶೃಂಖಲಾಬಂಧಂ - ಸಂಕಲಿವಂದಂ; ರತ್ನ ಮಣಿ - ರನ್ನ ವಣಿ, ದೇವಮಾನುಷಂ -ದೇವವಾನಸಂ, ಯಮಲಮರ್ದಲ - ಜವಳಿವದ್ದ ೪; ಆ ಪಕಾರದಲ್ಲಿ ರುವ ಊ ⊳ ಉ: ಉದಾ—ವರ್ಣಪೂರಂ - ಬಣ್ಣ ವುರಂ, ಕರ್ಣಪೂರಂ - ಕನ್ನ ವುರಂ. 'ಅಂತರ್' ಶಬ್ದ ದ ರೇಫೆಗೆ ಲೋಪ: ಉದಾ—ಅಂತಃವುರಂ - ಅಂತವುರಂ. (ಕೆಲವೆಡೆ ಪ, ಬ, ಮ ಗಳು ವಕಾರ ವಾಗುವುದಿಲ್ಲ: ಉದಾ—ಕಂಡಪಟಂ, ಶಂಕರಸಸಾಯಿತಂ, ಹದಿಬದೆ, ಅಚ್ಚಮಲ್ಲಿಗೆ, ಬಳ್ಳಿಮಾಡಂ, ಅಕ್ಕರಮಾಲೆ). ಸಂಧಿಯಂತೆ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಕ, ತ, ಪ > ಗ, ದ, ಬ: ಉದಾ—ರತ್ನ ಕಂಬಲ - ರನ್ನ ಗಂಬಳಿ, ಕಾಶಾಕರ್ಪಟಂ - ಕಾಸೆಗಪ್ಪಡಂ, ಕರ್ಪಾರಕ ರಂಡಕಂ - ಕವ್ಪುರಗರಡಗೆ, ಮಾನುಷಕಾವ್ಯಂ - ಮಾನಸಗಬ್ಬಂ; ಮಾಲಾತೋರಣಂ -ಮಾಲೆದೋರಣಂ, ಖದಿರತಾಂಬೂಲಂ - ಕೈರದಂಬುಲಂ, ಕಾಕತುಂಡಿ - ಕಾಗೆದೊಂಡೆ, ಸಂಘಾತಕಾಲಂ - ಸಂಗಡದಾಳಂ. 'ಪಕಾರ ತೃತೀಯತೆಯಂ (ಪ > ಬ) ಪ್ರಯೋಗ ದೊಳ್ ನೋಡಿಕೊಳ್ನುದು'(?) * ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಉತ್ತರ ಪದಾದಿಗೆ ಲೋಪವಾದರೆ ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘವಾಗುವುದು: ಉದಾ-- ಧರ್ಮಪಾನೀಯ -

ಅಸಭ್ರಂಶಸಮಾಸವಲ್ಲದ ಹಲನೆಡೆ ಬೇರೆ ಸಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಪಕಾರಕ್ಕೆ ಬಕಾರವು ಬರುವ ಉದಾ ಹರಣೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ:___

1 ಆಡುಂಬೊಲಂ	7 ಮಿಂಚುಂಬುಟು	18 ఈ ఇ సి	19 ಪರ್ಬಿಡ
2 ಇಜಿಯುಂಬೊಟ್ತು	8 ವಿೂನಂಬುಟು	14 ಕಣ್ಣಿಲಂ	20 ಪೆರ್ಬೊಗೆ
3 ತೋಱುಂದೊಣೆ	9 ಒಡಂಬಡು	15 ಬಾಂಜೊಟಲ್	21 పెంటింట్ను
4 ವೆರ್ಚುಂಬುರುಳ್	10 ಧನಂಬಡೆದಂ	16 ತಣ್ಣು ಬಂಲ್	22 ಮುಂಬಗಲ್
5 ಬ ತ್ತುಂಬಯ ಂ	11 ಬೆಸಂಬಡೆದಂ	17 ಸೆರ್ಬಾವು	28 ತೊಂಬತ್ತು
6 ಬೆಟ್ಟುಂಬೊಟಿ	12 ರಂಗಂಜೊಕ್ಕಂ	18 ಪೆರ್ಬುಲ	-Gen. Ed

^{*} ಕೇಶಿರಾಜನು ಅಪಭ್ರಂಶಸಮಾಸದಲ್ಲಿ 'ಪ > ಬ' ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆಯೇ ಹೊರತು, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿಲ್ಲ. ಕೇಶಿರಾಜನ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಇದೇ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನು ಕೂಡ 'ಪ್ರಯೋಗದೊಳ್ ನೋಡಿಕೊಳ್ಗೆ' ಎಂದು ತಿಳಿ ಸಿರುವನೇ ಹೊರತು, ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕೂಡ ಉದಾಹರಿಸಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಅಪಭ್ರಂಶಶಬ್ದದಲ್ಲಾಗಲ್ಲಿ ಅಪಭ್ರಂಶಸಮಾಸದಲ್ಲಾಗಲಿ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. 'ಪ > ವ, ಹ' ಎಂಬಿವಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿನೆಯೇ ಹೊರತು 'ಪ > ಬ' ಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗವು ಅಪಭ್ರಂಶದಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಪಭ್ರಂಶಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ, ಪವರ್ಗವನ್ನುಳಿದ (ಎಂದರೆ 'ಪ > ಬ' ಹೊರತು ಉಳಿದ) ಕಡಟತಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗಜಡದ ಗಳನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. (ಸೂ. ೨೫೮, ಭಟ 254, ಅವತರಣಿಕೆ ಭಟ 35 ನ್ನು ನೋಡಿ).

ದಮ್ಮಾಣಿ, ಕಾಂಸ್ಯತಾಳಂ. ಕಂಸಾಳಂ. ಅಪಭ್ರಂಶ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕೆಲನೆಡೆ ಉತ್ತರಪದಾ ದಿಗೆ ಲೋಪವೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಲೋಪವೂ ಬರುವುದು: ಚರ್ಮಪಟ್ಟಕಾ - ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ (ಸಮಟಗೆ); ದೇವಕುಲಂ - ದೇಗುಲಂ, ದೇಶಶಾಖಾ -ದೇಸಾಕೆ, ಸೂಚೀಯಾನಂ - ಸೂಯಾಣಂ. ಆಕಾರ, ಆಗಾರ, ಆವಳಿಕಾ ಶಬ್ದಗಳು ಪರ ವಾದರೆ, ಅವುಗಳ ಆದ್ಯಕ್ಷರಕ್ಕೂ ಎರಡನೆಯ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೂ ಲೋಪವುಂಟು: ಉದಾ — ಚಿತ್ರಾ ಕಾರಂ - ಚಿತ್ತಾರಂ, ರೂಪಾಕಾರಂ - ರೂಪಾರಂ (ರೂವಾರಂ); ಕೋಷ್ಠಾಗಾರಂ -ಕೊಟ್ಟಾರಂ, ಭಾಂಡಾಗಾರಂ - ಭಂಡಾರಂ, ಕ್ಷೀರಾಗಾರಂ - ಕೀರಾರಂ (ಕೀಲಾರಂ), ದೆ:ವಾಗಾರಂ - ದೇವಾರಂ, ಧವಳಾಗಾರಂ - ಧವಳಾರಂ, ಗೂಢಾಗಾರಂ - ಗೂಡಾರಂ; ದೀಪಾವಳಿಕಾ - ದೀವಳಿಗೆ; (ಅಪವಾದ): - ಸಿಂಹಾಗಾರಂ, ಕಾರಾಗಾರಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ ಈ ಲಕ್ಷಣವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ, ವಕ್ರ, ಪಾನೀಯ, ಕಂಟಕ ಎಂಬೀ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ ಅಪ ಭೃಂಶಗಳಾದ 'ಸಿರಿ, ವಂಕ, ಪಾಣಿಯ, ಕಂಟಿಯ' ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದ ವಾಗಿ ಒಳಕೊಂಡ 'ದ್ವಾರ'ವೆಂಬ ಉತ್ತರಪದಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ 'ದರ, ದಾರ, ಬಾರ' ಎಂಬ ಅಪಭ್ರಂತರೂಪಗಳು ಯಥೌಚಿತ್ಯದಿಂದ ಬರುವುವು: ಉದಾ — ಶ್ರೀದ್ವಾರಂ - ಸಿರಿಯ ದರಂ (ಸಿರಿಯದಾರಂ, ಸಿರಿಯಬಾರಂ), ವಕ್ರದ್ವಾರಂ - ವಂಕದರಂ (ವಂಕದಾರಂ, ವಂಕ ಬಾರಂ); ಆದರೆ, ಪಾನೀಯದ್ವಾರಂ - ಪಾಣಿಯಬಾರಂ, ಕಂಟಕದ್ವಾರಂ - ಕಂಟಯಬಾರಂ ಎಂಬ ಎರಡು ಸಮಾಸಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮೂರು ತೆರದ ವಿಕಲ್ಪ ರೂಪಗಳಿಲ್ಲ.

• ತತ್ಸನು ' ಶಬ್ದ ಗಳು — ಮಣಿ, ಮಂಚಂ, ಪಟ್ಟಂ, ತೋರಣಂ, ಅಟ್ಟಂ, ಗೋಣಿ, ಸಬಳಂ, ಅಂಕಂ, ಲತೆ, ಕಂಕಣಂ, ಕೋಂಟಿ, ಬಲಂ, ಅಂಗಣಂ, ಬಿಲಂ, ಬಂದಿ, ಮಾಲೆ, ಗಾಳಂ, ಗಂಡಂ, ಗಲ್ಲಂ, ಮಲ್ಲಂ, ಕಳಂ - ಇವೆಲ್ಲವೂ (ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು) ತತ್ಸಮ ಶಬ್ದ ಗಳು. ಈ ಶಬ್ದ ಗಳು ಸಂಸ್ಥೃತಕ್ಕೂ ಸರಿ, ಕನ್ನ ಡಕ್ಕೂ ಸರಿ. *ಇವು ಸಂಸ್ಥೃತಸಮಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರುವುವು, ಕನ್ನ ಡಸಮಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರುವುವು; ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ದೋಷವಲ್ಲ; ಉದಾ—(ಮಣಿಗೆ) - ದಿನಮಣಿ, ಮಕುಟಮಣಿ; ಉಡೆವಣಿ, ಕೆಲವಣಿ. (ಮಂಚಕ್ಕೆ) - ಕಾಂಚನ ಮಂಚಂ, ರತ್ನ ಮಂಚಂ; ತೂಗುಮಂಚಂ, ಸೆಳೆಮಂಚಂ. (ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ) - ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿ, ಪಟ್ಟ

^{* &#}x27;'ತತ್ಸಮ'' ತಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ಹೇಳಿರುವ ಅರ್ಥವು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅವನ ಅರ್ಥವೇ ಬೇರೆ, ಈಗ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥವೇ ಬೇರೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. 'ತತ್ಸಮ' ವೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ಈ ಶಬ್ದಗಳೆಲ್ಲವೂ ದ್ರಾವಿಡ (ಕನ್ನಡ) ಶಬ್ದಗಳೇ; ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತರೂಪವನ್ನು ಕೊಡೆದೆ ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದ ಕೋಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರೆಂದು ಪಂಡಿತರು ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವರು (Preface to Kittel's Kannada-English Dictionary, p. xv). ಆದಕಾರಣ, ಇವು ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಗಳೊಡನೆ ಬೆರತು ಸಂಸ್ಕೃತಸಮಾಸವಾದಲ್ಲಿ ಅರಿಸಮಾಸವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಕನ್ನಡಶಬ್ದಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಕನ್ನಡ ಸಮಾಸ ವಾದಲ್ಲಿಯುಂತೂ ದೋಷವೇ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ 'ತತ್ಸಮ' ವೇ ಬೇರೆ, 'ಸಮ ಸಂಸ್ಕೃತ' ವೇ ಬೇರೆ— ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. 'ತತ್ಸಮ' ವೆಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಶಬ್ದಕೋಶಕ್ಕೆ ಅಂಗೀಕೃತವಾದ ಕನ್ನಡಶಬ್ದ. 'ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ' ವೆಂಬುದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸರಿಮಾಡಿದ ಸಂಸ್ಕೃತದ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿ (ತೆ. ದ. ಸೂ. ಆತ್ರಿ, ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅವತರಣಿಕ ಪಟ್ಟಲ್ಲಿ).— Gen. Ed.

ವರ್ಧನಂ, ಪಟ್ಟಶರಂ; ಪಟ್ಟಗರ್ದ್ದುಗೆ, ಪಟ್ಟಗೊಱಿ, ಪಟ್ಟವಣೆ. (ತೋರಣಕ್ಕೆ) - ಕಾಂಸ್ಯ ತೋರಣಂ, ಮಕರತೋರಣಂ; ತಳಿರ್ದೋರಣಂ, ಸಚ್ಚಿದೋರಣಂ. (ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ)-ಅಟ್ಟ ಹಾಸಂ; ಅಟ್ಟಗವಲ್, ಅಟ್ಟವಡಿ. (ಗೋಣಿಗೆ) - ಗೋಣಿಕಾವುತ್ರಂ; ಕಿಲುಗೋಣಿ, ಪೆರ್ಗೋಣಿ. (ಸಬಳಕ್ಕೆ) - ಸಬಳತ್ರಿಣೀತ್ರಂ, ಸಬಳಸಹಸ್ರಬಾಹು; ಸಬಳಗದಾೃಣಂ, ಸಬಳದೆ ಆತ್, ಸಬಳವಿನ್ನ ಣಿ. (ಅಂಕಕ್ಕೆ) - ಮೃಗಾಂಕಂ, ವೃಷಾಂಕಂ; ಅಂಕವ ಆತಿ, ಅಂಕ ವಾತು, ಕಟ್ಟಂಕಂ, ಮಾಱಂಕಂ. (ಲತೆಗೆ) - ನವಲತೆ (ವನಲತೆ); ಎಳಲತೆ, ಲತೆವನೆ, ಲತೆ ವಳ್ಳಿ. (ಕಂಕಣಕ್ಕೆ) - ಮಣಿಕಂಕಣಂ, ಹಸ್ತಕಂಕಣಂ; ಪಿಂಡುಗಂಕಣಂ, ಗುಬ್ಬಿಗಂಕಣಂ. * (ಕೋಂಟಿಗೆ) - ಧೂಳಿಕೋಂಟಿ; † ತಟಿಿಗೋಂಟಿ, ಪತ್ತುಗೋಂಟಿ, ಹೆಡಗೆಗೋಂಟಿ. (ಬಲಕ್ಕೆ) - ಭುಜಬಲಂ, ಭೂಬಲಂ; ಆಳ್ವಲಂ, ತೋಳ್ವಲಂ, ವೆರ್ವಲಂ, ಮಾರ್ವಲಂ. (ಆಂಗಣಕ್ಕೆ) - ಅಂಗಣವಲಯಂ; ಅಂಗಣವಾವಿ, ಅಂಗಣವೆಟ್ಟು; ['ಅಂಕಣ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ' ಅಂಗಣಂ' ಆದುದಾಗಿ ? ತತ್ಸಮಮಾಗಲಾರ್ಪುದು]. (ಬಿಲಕ್ಕೆ) - ಬಿಲದ್ವಾರಂ, ಬಿಲ ಸರ್ಗಂ (ಬಿಲಸಗ್ಗಂ); ಪೆರ್ಬಿಲಂ. (ಬಂದಿಗೆ) - ಬಂದಿಗ್ರಹಣಂ; ಬಲ್ವಂದಿಕಾಱಂ, ಬಂದಿವಿಡಿ. (ಮಾಲೆಗೆ) - ವನಮಾಲೆ, ಕಂಠಮಾಲೆ; ಪೂಮಾಲೆ, ಪಚ್ಚೆಮಾಲೆ. (ಗಾಳಕ್ಕೆ)-ಗಳಗಾಳಂ; ಎಡೆಗಾಳಂ, ಸಣ್ಣ ಗಾಳಂ. (ಗಂಡಕ್ಕೆ) - ಗಂಡಗರ್ವಂ, ಗಂಡಗುಣಂ; ಗಂಡ ಗಲ್ಲಿ, ಗಂಡಪೆಂಡಿರ್, ಗಂಡವಸದನಂ. (ಗಲ್ಲಕ್ಕೆ) - ಗಲ್ಲಸ್ಥಳಂ; ಗಲ್ಲಗಿವಿ, ಗಲ್ಲಗುಗ್ಗುಂ, ತೆಳ್ಗಲ್ಲಂ. (ಮಲ್ಲ) - ಮಲ್ಲಮುರಾಂತಕಂ; ಮಲ್ಲಗಾಳೆಗಂ, ಮಲ್ಲವಾತು. (ತಳಕ್ಕೆ) -ಕರತಳಂ, ಧರಣೀತಳಂ; ಕೆಂದಳಂ, ತಳಹಗ್ಗಂ, ತಟ್ಟತಳಂ.

'ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ' — ಸಂಸ್ಥೃತದ ಹೆಂಗೇ ಇಲ್ಲದೆ ಚೊಕ್ಕವಾದ §'ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ' ವನ್ನು ಬಯಸುವವರು ಅಪಭ್ರಂಶಸದವನ್ನಾಗಲಿ, ಅಪಭ್ರಂಶಸಮಾಸವನ್ನಾಗಲಿ, ತತ್ಸಮ ಸಮಾಸವನ್ನಾಗಲಿ ಹೇಳಬಹುದು; ಇಲ್ಲವೆ, ಈ ಮೂರರೊಳಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದ ರೊಡನೆ ದೇಶೀಯಪದವನ್ನು ಬೆರಸಿಯಾಗಲಿ ಸಮಾಸಮಾಡಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಉದಾ—

ತ ರಾಯಗೋಂಟೆ' ಎಂಬ 'ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ' ಪದದಲ್ಲಿ ಕೋಂಟೆ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ದೇಶೀಯಪದ ವೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. (ಶ. ದ. ಸೂ. ೩೦೨, ಪುಟ 290; ಅವತರಣಿಕೆ ಪು. 48) ಇವನು ಹೇಳುವ ತತ್ಸಮ'ಗಳು ದೇಶೀಯಪದಗಳೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಉಪಷ್ಪಂಥಕವಾಗಿದೆ.

[†] ತಟಾಗೋಂಟೆ = ಮರಗೋಂಟೆ, ಬೇಲಿ.

ಕ್ಕಿ 'ಅಚ್ಚೆಗನ್ನಡ' ನೆಂದರೆ ಶುದ್ಧವಾದ ದೇಶೀಯಸದವು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ; ಅಸಭ್ರಂಶಕ್ಕೂ, ಅಸ ಭ್ರಂಶಸಮಾಸಕ್ಕೂ, ತತ್ಸಮಕ್ಕೂ, ತತ್ಸಮಸಮಾಸಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲವೆ ಇವುಗಳೊಡನೆ ದೇಶೀಯಪದವನ್ನು ಬೆರಸಿ ಮಾಡಿದ ಸಮಾಸಕ್ಕೂ 'ಅಚ್ಚೆಗನ್ನಡ' ನೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ಪರ್ಯಾಯದಿಂದ ತಿಳಿಸಿರುವನು; ಈ ದೃಷ್ಟಿ ಯುಂದ "ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ" ದ ಭಾಷೆ 'ಅಚ್ಚೆಗನ್ನಡ' ವೆನಿಸುವುದು. "ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ" ದ ಕರ್ತೃವಾದ ಅಂಡಯ್ಯನು ಕೇಶಿರಾಜನಿಗೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ತಲೆಮೊರೆ ಹಿಂದಿನವನು. ಅಪನು "ಸಕ್ಕದಂ ಬೆರಸದ್ಲೆ.. ಮಾತನಾಡಿದವೊಲ್ ಅಂದಮನಾಳ್ದಿರೆ... 'ಅಚ್ಚಗನ್ನಡಂ' ಬಿಗಿವೊಂದಿರೆ" ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ("ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ" ಪದ್ಯ. ೧೫, ೧೬). ಆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಅಪಭ್ರಂಶಗಳೂ, ಆಪ ಭ್ರಂಶಸಮಾಸಗಳೂ, 'ತತ್ನಮ'ಗಳೂ, ದೇಶ್ಯಪದಗಳೂ, ದೇಶ್ಯಸಮಾಸಗಳೂ ಹೇರಳವಾಗಿ ತುಂಬಿವೆ; ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬೆರಸಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಆಂಡಯ್ಯನ (ಕ್ರಿ. ಶೆ. ಸು. ೧೨೩೫) ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಆಚ್ಚೆಗನ್ನಡ' ಕೈ ಜಹುಶಃ ಜೈನಸಂಪ್ರದಾಯದ ಈ ಅರ್ಥವು ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯಬರುವುದು.— Gen. Ed.

(ಅಪಭ್ರಂಶಕ್ಕೂ ದೇಶೀಯಪದಕ್ಕೂ ಸಮಾಸ)—ಸೆಜ್ಜೆವನೆ, ಸಿಂಗವೇಂಟಿ, ರಾಯಗೋಂಟಿ. (ಅಪಭ್ರಂಶಸಮಾಸಕ್ಕೂ ದೇಶೀಯಪದಕ್ಕೂ ಸಮಾಸ)—ಜೊನ್ನವಕ್ಕೆ ಗಣ್ಗಳ್, ಜವಳಿ ವದ್ದ ಕೆದೊಂಗಲ್, ತಾಣದೀವಿಗೆವೆಳಗು. (ತತ್ಸಮಸಮಾಸಕ್ಕೂ ದೇಶೀಯಪದಕ್ಕೂ ಸಮಾಸ)—ಕಟ್ಟಂಕದಲ್ಲಣಂ, ಪೂಮಾಲೆದುಱುಂಬು, ಸಬಳಗದ್ಯಾಣದೆಱಿತಿ.

ಅವ್ಯಯ ಪ್ರಕರಣ: -- ಅನುಕರಣಪದಗಳು ಬಂದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಯವಾಗುವುದು: ಉದಾ-ಧಿಗಿಲನೆ, ಭುಗಿಲನೆ, ಭೋರನೆ. 'ಅದು' 'ಅನೆ' ಎಂಬಿವು ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅವ್ಯಯ ಪದವಾಗುವುದು: ಉದಾ $-('edo' h) - * ede_do, ನೂಂಕದು, † ನೂಳದು;$ ('ಅನೆ'ಗೆ)-ಇಮ್ಮನೆ, ಕಮ್ಮನೆ, ಮೆಲ್ಲನೆ, ಸಿಯ್ಯನೆ; ಈ 'ಅನೆ'ಯಲ್ಲಿಯ 'ನ'ಕಾರಕ್ಕೇ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ 'ಗ'ಕಾರವಾಗುವುದು: ಉದಾ—ಕಮ್ಮನೆ - ಕಮ್ಮಗೆ, ನೆಟ್ಟನೆ - ನೆಟ್ಟಿಗೆ, ಬಿನ್ನ ನೆ - ಬಿನ್ನ ಗೆ, ಸುಮ್ಮನೆ - ಸುಮ್ಮಗೆ. 'ಇಲ್ಲ' ಎಂಬುದು ವಾಕ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಅವ್ಯಯವಾಗುವುದು. ತುಱಿಗಿದರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಕೀಱಿದು' ಎಂಬಿ ಅವ್ಯಯ ವಾಗುವುದು ; ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತಾರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ನಿರ್ನಿರ್' 'ನಿರ್ನೆರಂ' ಎಂಬ ಅವ್ಯಯಗಳು ಬರು ವುವು. ಮೌನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಸುಮ್ಮನೆ,' 'ಸುಮ್ಮಗೆ,' 'ಉಸಿಕನೆ' ಎಂಬ ಅವ್ಯಯಗಳೂ, ಕ್ರಿಯಾಶೂನ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಗುಱುಗುಮ್ಮನೆ,' 'ಬಿನ್ನ ನೆ', 'ಬಿನ್ನ ಗೆ' ಎಂಬ ಅವ್ಯಯಗಳೂ ಬರುವುವು. [ಸ್ಥಾನ, ದೆಸೆ, ಕಾಲ, ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಆನುಂ' ಎಂಬ ಅವ್ಯಯವನ್ನೂ, 'ಏನುಂ' ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಅಣಂ' 'ಆಣಂ' ಎಂಬ ಅವ್ಯಯಗಳಲ್ಲೊ ದನ್ನೂ ಹೇಳುವರು: ಉದಾ—(ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ) - ಎಲ್ಲಿಯಾನುಂ; (ದೆಸೆಗೆ) - ಎತ್ತಾನುಂ; (ಕಾಲಕ್ಕೆ) - ಎಂದಾನುಂ; (ಸಂಖ್ಯೆಗೆ) - ಒಂದಾನುಂ, ಎರಡಾನುಂ, ವತ್ತಾನುಂ, ನೂಱಾನುಂ; (ಅಣಕ್ಕೆ) - ಕಾರ್ಯ ಮಣಮಿಲ್ಲ; (ಆಣಕ್ಕೆ) - ಗುಣಮಾಣಮಿಲ್ಲ - ಗುಣವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅತಿನಿಶ್ವಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ್ಏಗಂ, ವಲಂ, ವೆಆಂ, ದಲ್ ಎಂಬ ಅವ್ಯಯಗಳು ಬರುವುವು. ಇತರ, ಅನ್ಯ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ದಲ್ಲಿ 'ಮತ್ತಿನ' ಎಂಬ ಅವ್ಯಯವೂ, ಪೃಥಗರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಬೇಱಿ ಬೇಱಿ' ಎಂಬ ಅವ್ಯ ಯವೂ ಬರ ವುವು. ಭ್ರಮಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ತಿಹ್ಜಿನೆ,' 'ತಿಟ್ಟನೆ,' 'ಬಟ್ಟನೆ 'ಎಂಬ ಅವ್ಯಯ ಗಳೂ, ಪರಿಸ್ಘುಟವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ²ನೆಟ್ಟನೆ (ನೆಟ್ಟ ಗೆ) ಎಂಬ ಅವ್ಯಯವೂ ಬರುವುವು. ಸಹ (= ಸಂಗಡ) ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಒಡನೆ' ಎಂಬ ಅವ್ಯಯವೂ, ನಗುವ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ 'ಗಹ ಗಹಂ ' ಎಂಬ ಅವ್ಯಯವ್ಕೂ ಪಿರಿದು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಸೋಡಂಬಾಡಂ ' ಎಂಬ ಅವ್ಯ ಯವೂ ಬರುವುವು. 3 ' ಅಃ ' (= ಅಃ) ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕ. ಭಾ. ಭೂ. ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅರ್ಥ ಗಳಲ್ಲದೆ ವಿಡಂಬನಾರ್ಥವೂ, 4 ' ಉಃ ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅಸಹ್ಯಾರ್ಥವೂ ಉಂಟು. ಚಂಚಲಾರ್ಥ ದಲ್ಲಿ ' ಬೆಳ್ಬಳಂ' ಎಂಬ ಅವ್ಯಯವು ಬರುವುದು. ' ಸಲಿ' ಎಂಬ ಅವ್ಯಯವು ನಿತ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುವುದು. ಏ, ಒ, ಓ ಎಂಬಿವು ಶಬ್ದ ದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ವಿಶಂಕೆಯ ಅಥವಾ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಇಲ್ಲವೆ ಆಕ್ಷೇಪಕದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುವು. ಬಲಿಕ, ಬಲಿಕ್ಕಂ, ಬಲಿಕ್ಕ,

^{*} ತೆತ್ತದು = ಕೀರದು. † ನೂಳದು = ಪಿರಿದು.

⁽¹⁾ ಕ. ಭಾ ಭೂ. ಸೂ. 243, 251, 257 ಅವತರಣಿಕೆ ಪುಟ 14, 15.

⁽²⁾ ಕ. ಭಾ. ಭೂ. ಸೂ. 256, ಅವತರಣಿಕೆ ಪಟ 15. (3) ಕ. ಭಾ. ಭೂ. ಸೂ. 268, ಅವತರಣಿಕೆ ಪಟ 15. (4) ಕ. ಭಾ. ಭೂ. ಸೂ. 215, ಅಪತರಣಿಕೆ ಪಟ 15. 'ಉ:'___ಅವಜ್ಞಾರ್ಥ.

ಬಲ್ತಿಯಂ ಎಂಬ ಅವ್ಯಯಗಳು ಮತ್ತೆ (= ಅನಂತರ) ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುವುವು. ['ಮೇಣ್' - ಅಥವಾ (ವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥ)]. ಉಪಮಾನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ 2'ವೋರ್', 'ಅಂತೆ ವೋಲ್,' 'ಅಂತೆ,' 'ಅಂತಿರೆ' ಎಂಬ ಅವ್ಯಯಗಳು ಬರುವುವು. 'ಸುಮ್ಮನೆ,' · ಸುಮ್ಮ್ರಗೆ, ' · ಬಱಿ ದೆ, ' · ಆಲ್ಲವಱ್ ' ಎಂಬ ಅವೈಯಗಳನ್ನು ಅಕಾರಣವಾಗಿ (= ಕಾರಣ ವಿಲ್ಲದೆ) ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವರು. ಇಂ, ಇಂದೆಂ, ಇಂದೆ, ಎ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯಾದ ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಎ' ಎಂಬುದನ್ನು ೪ದ ಇಂ, ಇಂದಂ, ಇಂದೆ ಎಂಬ ಈ ಮೂರು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು 'ಅಂತಱ್' ಶಬ್ದದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿದರೆ ತೃತೀಯಾರ್ಥ ವನ್ನು ಕೊಡುವ ಅವ್ಯಯಪದವಾಗುವುದು: ಉದಾ — ಅಂತಱಿಂ, ಅಂತಱಿಂದಂ, ಅಂತಱಿಂದೆ. 'ಹೌವನೆ'ಎಂಬ ಅವ್ಯಯವನ್ನು ಆಕಸ್ಮಿಕಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಭಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳುವರು. 'ಅಂತು' 'ಇಂತು' ಎಂಬಿವನ್ನು ಪಾದಪೂರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವರು. 'ಚಿಃ,' 'ಇಸ್ಸೀ' ಎಂಬಿವನ್ನು ಜುಗುಪ್ಸಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವರು. 'ಬಲ್ಲೆ' 'ಬಲಾ' ಎಂಬ ಅವ್ಯಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವರು. ಅಂದು, ಇಂದು, ಉಂದು, ಎಂದು, ಎಂಬ ಅವ್ವಯಗಳನ್ನು ಕಾಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವರು. ಅಂತು, ಇಂತು, ಉಂತು, ಎಂತು ಎಂಬ ಅವ್ಯ ಯಗಳನ್ನು ಆ ಪ್ರಕಾರ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಪ್ರಕಾರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವರು. ಆಗಳ್, ಈಗಳ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳೂ ಆಗಡೀಗಡೆಂಬ ಶಬ್ದಗಳೂ ಕಾಲಾರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸು ವುವು. ಹಾಗೆಯೇ ನಾಳೆ, ಸಾಡಿದು, ನಿನ್ನೆ, ಮೊನ್ನೆ ಎಂಬ ಈ ನಾಲ್ಕು ಶಬ್ದ ಗಳೂ ಕಾಲವಾಚಕ ಗಳು. 'ಪೊಲ್ತಡೆ,' 'ಸವಳ್ತಡೆ,' 'ಸವಳದೆ' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಗಳು ಉದಯಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುವು. 'ಈವಱು' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ವು ಕಿಂಚಿದ್ಬೂ ತಕಾಲವನ್ನೂ 4 'ಮೊನೆಯೇಡು' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಭೂತಕಾಲವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವುವು. ಈವುಟು,' 'ಮೊನೆಯೇಡು ' ಎಂಬ ಅವ್ಯಯಗಳನ್ನು ವರ್ಷವಾಚಕಗಳಂತೆ ಕಾಲೋಪಯುಕ್ತವಾಗಿ ಬಳಸುವರು. ಕಾಲಭೇದ ವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಈ ೧೩ ಶಬ್ದ ಗಳಲ್ಲಿ 'ಸವಳದೆ' ಎಂಬ ಒಂದು ಅವ್ಯ ಯವನ್ನು ಳಿದು ್ಮಕ್ಕ ೧೨ ಅವ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಚತುರ್ಥೀ ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತುವುವು. ಇವಕ್ಕೆ ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಹತ್ತುವಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ಬರುವುದು: ಉದಾ—ಆಗಳಿಂಗೆ, ಈಗಳಿಂಗೆ, ಆಗಡಿಂಗೆ, ಈಗಡಿಂಗೆ, ನಾಳಿಂಗೆ, ನಾಡಿದಿಂಗೆ, ನಿನ್ನಿಂಗೆ, ಮೊನ್ನಿಂಗೆ, ಸವಳ್ತಡಿಂಗೆ, ಮೊಟ್ತ ಡಿಂಗೆ, ಈವಱಿಂಗೆ, ಮೊನೆಯೇಡಿಂಗೆ. ಷಹ್ಮಿಗೆ ಬಿಂದುವಿಲ್ಲ: ಉದಾ—ಆಗಳಿನ, ಈಗಳಿನ, ಆಗಡಿನ, ಈಗಡಿನ, ನಾಳಿನ, ನಾಡಿದಿನ, ನಿನ್ನಿನ, ಮೊನ್ನಿನ, ಸವಳ್ತಡಿನ, ಪೊಲ್ತಡಿನ, ಈವಱಿನ, ಮೊನೆಯೇಡಿನ.

⁽¹⁾ ಕ. ಭಾ. ಭೂ. ಸೂ. 250, ಅವತರಣಿಕೆ ಪುಟ 14. (2) ಕ. ಭಾ. ಭೂ. ಸೂ. 249. ಅವತರಣಿಕೆ ಪುಟ 14. (3) ಕ. ಭಾ. ಭೂ. ಸೂ. 245, ಅವತರಣಿಕೆ ಪುಟ 14. (4) ಏಡು = ಕಾಲ; ಮೊನೆಬೀಡು = (ಈಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ) ಹಿಂದಿನಕಾಲ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ 'ಏಡು' = ಸಂವತ್ಸರ, ವರ್ಷ; ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ 'ಅಂಡು', 'ಯಾಂಡು', ('ಥಾಹ್ಲು' = ಕಾಲ). (5) ಈ ೧೨ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲದೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಾಲಾರ್ಥಸೂಚಕಗಳಾದ ಅಂದು, ಇಂದು, ಉಂದು, ಎಂದು ಎಂಬ ಈ ನಾಲ್ಕು ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ಚತುರ್ಥೀ ಷಷ್ಟೀ ವಿಧಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಈ ವಿಧಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲದೆ, ಇವಕ್ಕೆ ತೃತೀಯಾ ಪಂಚಮಿ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಕೂಡ ಹತ್ತಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಈಚಿನ ಷಟ್ಟವೀಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವುವು. ಕೇಶಿರಾಜನೇ ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೨೩ ರ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ 'ಅಂದು ಮೊದಲಾದುವರ್ಕ್ಡೆ'—ಅಂದು, ಅಂದು, ಅಂದಿನಿಂ, ಅಂದಿಂಗೆ, ಅಂದಿನತ್ತಣಿಂ, ಅಂದಿನ, ಅಂದು —ಉಜುದುವರ್ಕಂ ಈ ಪರಿ' ಎಂದು 'ಅಂದು' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ನಿಳು ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯಿಸಿರುವನು.

ಕನ್ನಡದ ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣಗಳು

"ಗನುಕಸಮಾಸದಿಂ, ಱಟ-ಕುಳ-ಕ್ಷಳದಿಂ, ಶ್ರುತಿಸಹೈಸಂಧಿಯಿಂ, I ಸಮುಚಿತಮಾಗಿ ಬರ್ಪ ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯಿಂ, ಸಮಸಂಸ್ಕೃತೋಕ್ತಿಯಿಂ, I ವ-ಮ ಹ-ಪ ಭೇದದಿಂ, ವಿರಹಿತಾವ್ಯಯಸಂಸ್ಕೃತಲಿಂಗದಿಂ, ಪದೋ I ತ್ತಮಶಿಥಿಲತ್ವದಿಂ, ಯತಿವಿಲಂಘನದಿಂದರಿದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಂ II "

ಈ ಪದ್ಯವು ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾಪ್ತಿವಾಕ್ಯಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನೇ ಬರೆದನೆಂದು ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ಹೇಳಬರುವಂತಿಲ್ಲ; ಈ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ವೃತ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಪದ್ಯವಿಷಯವು ವಿಚಾರಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದ ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟಕ್ಕೆ 'ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ'ದಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ ದೊರೆವುದು.

ವೊದಲನೆಯದು ಗವುಕಸವಾಸ ವಿಚಾರ. ಸಮಾಸವಿಧಾನದಲ್ಲಿ 'ಗಮಕ 'ವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಾಗಲಿ ವಿಭಾಗವನ್ನಾಗಲಿ ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ - ಭಾಷಾಭೂಷಣಗಳ ಕರ್ತೃವಾದ ನಾಗ ವರ್ಮನು ಹೇಳಲ್ಲ. ಇದು ಇತರ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನ ಡವೈಯಾ ಕರಣರಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನೊಬ್ಬನೇ ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿರುವಂತಿದೆ. ಶಬ್ದಾ ನುಶಾಸನಕಾರನಾದ ಭಟ್ಟಾ ಕಲಂಕನು ಗಮಕಸಮಾಸವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳದೆ, ಆ ಸಮಾಸದ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅನ್ವ ಯಿಸುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಮೂರು (ಸೂ. 294; 96; 97) ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವನು. ಕೇಶಿರಾಜನು ಗವುಕಸಮಾಸದ ಲಕ್ಷಣೋದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಎರಡುಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ (ಈಮುದ್ರಣ ದಲ್ಲಿರುವ ಸೂ. ೧೭೧, ೧೭೨) ಹೇಳಿರುವನು. (ಅವತರಣಿಕೆ ಪುಟ 27 ನ್ನು ನೋಡಿರಿ). ಪೂರ್ವವದದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ, ಸರ್ವನಾಮ, ಗುಣವಚನ, ಕೃದಂತ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ಉತ್ತರ ಪದದಲ್ಲಿ ಕಾರಕವೂ ಇರಬೇಕಾದುದು ಗಮಕಸಮಾಸದ ಲಕ್ಷಣ; ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಗುಣ ವಚನಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ; ಅಸಿದು, ಪಸಿದು, ಕಿಱಿದು, ಪಿರಿದು, ನಿಡಿದು, ಬಿಳಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಗಳಂತೆ ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಇ'ಕಾರವುಳ್ಳ ಗುಣವಚನವಿರಬೇಕು; ಆಗ ಆ 'ಇ'ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ 'ಅ' ಕಾರವು ಬರುವುದು : ಉದಾ—ಅಸಿಯ ನಡು, ಪಸಿಯುಬಣ್ಣಂ, ಕೆಱಿಯುಮಗಂ, ಪಿರಿಯುಮಗಂ, ನಿಡಿಯುನಾಲಗೆ, ಬಿಳಿಯುಕರ್ಬು. ಪೂರ್ವಪದದ ಸಂಖ್ಯಾ - ಸರ್ವನಾಮ - ಕೃತ್ತುಗಳಿಗೆ ಉದಾ—ಇರ್ಪತ್ತುದು, ಮೂವ ತ್ತಾಟು, ನೂಱುಪತ್ತು; ಆವನಾಯಕಂ, ಆವಕಾಂತೆ, ಆವಕಾರ್ಯಂ, ಆವಮಾತು; ಪಾಡುವತುಂಬಿ, ಆಡಿದವೊಲಂ, ಕಂಡವಿಚಾರಂ, ಬೀಸುವಚಾಮರಂ, ಪೊಡೆವಭೇರಿ, ಪೂರೈ ಸುವ ಶಂಖಂ, ಪಿಡಿವಕಹಳೆ, ಆದ ವಿಷ್ಣು ವಿಜಯಾದಿತ್ಯಂ, ಬಾರದಭವಂ (ಗದಾಯುದ್ಧ : ೩-೨೯). ಪೂರ್ವಪದದಲ್ಲಿ ಅದು, ಇದು, ಉದು ಗಳು ಇದ್ದು ಆಗುವ ಗಮಕಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಉದಾ—ಆ ಮನೆ, ಈ ಮನೆ, ಊ ಮನೆ, ಆ ಹಿರಣ್ಯ ಕನ, ಆ ನಳನಿಂ. ಪೂರ್ವಪದದಲ್ಲಿ 'ಎಲ್ಲ' ಎಂಬ ಸರ್ವನಾಮವೂ ' ಮಹತ್' ಎಂಬ ಗುಣವಚನವೂ ಬಂದಲ್ಲಿ ಉದಾ—ಎಲ್ಲಕಾರ್ಯಂ (ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಂ), ಎಲ್ಲರತ್ನಂ (ಎಲ್ಲಾರತ್ನಂ); ಮಾದಾನಿ, ಮಾದೇವಿ, ಮಾಲಕುಮಿ, ಮಾಸಾವಂತಂ. (ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ ಸೂ. 55, ಕ. ಭಾ. ಭೂ. ಸೂ. 149).

ವೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಈ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಸರಿತೀಲಿಸಿದರೆ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಿಷಯಗಳು ಗೋಚರವಾಗುವುವು. (೧) ಪೂರ್ವಪದ - ಉತ್ತರಪದಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೇ

(ಪ್ರಥಮಾ) ವಿಭಕ್ತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ವೆ, ಎಂದರೆ ಕೇಶಿರಾಜನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅವು ' ಏಕಾಶ್ರಯವಾಗಿ' (= ' ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯವಾಗಿ ') ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತವೈಯಾಕರಣರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ' ಸಮಾ ನಾಧಿಕರಣವಾಗಿ ' ಇವೆ. " ಸಮಾನಾಧಿಕರಣ ತತ್ಪುರುಷ "ಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ " ಕರ್ಮ ಧಾರಯ " ವೆಂದು ಹೆಸರು. [ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಪದಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ವಿಭಕ್ತ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ದ್ದರೆ, 'ವೈಧಿಕರಣ ತತ್ಪುರುಷ' (ಅಥವಾ ಶುದ್ಧ ತತ್ಪುರುಷ)ವೆಂದು ಹೆಸರು: ಉದಾ —ಆರ ಸಿನ + ಮನೆ - ಅರಮನೆ, ಮಲ್ಲಿ ಗೆಯ + ನನೆ - ಮಲ್ಲಿ ಗೆನನೆ.] 'ಸಮಾಹಾಧಿಕರಣ ತತ್ತು ರುಷ' ಅಥವಾ 'ಕರ್ಮಧಾರಯ'ಕ್ಕೆ ಉದಾ—ಅಸಿದು+ನಡು - ಅಸಿಯನಡು, ಆವು ದು + ಮಾತು - ಆವಮಾತು, ಬಿಳಿದು + ಕರ್ಬು - ಬಿಳಿಯ ಕರ್ಬು, ಪಿರಿಯಂ + ಮಗಂ -ಪಿರಿಯಮಗಂ' ಕೆಱಿಯಳ್ + ಮಗಳ್ - ಕೆಱಿಯಮಗಳ್. ಅದರಿಂದಲೇ ಕೇಶಿರಾಜನು ' ಗಮಕಸಮಾಸ 'ವನ್ನು " ' ಕರ್ಮಧಾರಯ ' ಮದುವುಂ " ಎಂದು ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ "ಅದು ಕರ್ಮಧಾರಯದ (ಪ್ರ) ಭೇದಂ" ಎಂದು ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವನು. ಅಲ್ಲದೆ(ಅದು) "ಎತ್ತಾನುಂ (=ಎಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಒಂದೊಂದೆಡೆ) ತತ್ಪುರುಷಮಪ್ಪುದು "ಎಂದುಕೂಡ ವೃತ್ತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವನು. (ಶುದ್ಧ) ತತ್ಪುರುಷವಾಗಬಹುದಾದ ಗಮಕಸಮಾ ಸಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. (೨) ಆವಕಾರ್ಯಂ, ಕಂಡವಿಚಾರಂ, ಪೂರ ಯಿಸುವ ಶಂಖಂ, ಆ ನಳನಿಂ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕನ್ನಡಶಬ್ದವೂ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದವೂ ಸೇರಿ ಸಮಾಸವಾಗಿದೆ; ಸಂಸ್ಕೃತಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಇದು ಸಲ್ಲದು ; ಆದಕಾರಣ, ಇದು ಕರ್ಮಧಾರಯವಾಗದು. ಕನ್ನಡದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಇದು 'ಅರಿಸಮಾಸ'ವಾಗುವುದು; ಆದರೆ "ಇದಱೊಳ್ ಅರಿಸಮಾಸದೋಷಮಿಲ್ಲ" ವೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಸಮಾಸ ವಿಧಾಗ ನ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಹೊರಟ ಕೇಶಿರಾಜನಿಗೆ ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಈ ಮಿಶ್ರಸಮಾಸ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವೂ, ಮೇಲಣ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಇತರ ವೈಲ ಕ್ಷಣ್ಯ ಗಳೂ ಅವನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಆಡ್ಡ ಬಂದು, ಬಂದ ತೊಡಕನ್ನು ಅವನು ಒಂದು ಬಗೆ ಯಿಂದ ಸರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಯಿತು. ಅರಮನೆ, ಆಂಗೊಳಗು, ಕಾೞ್ಕಿಚ್ಚು, ಜಕ್ಕಂದೊಟಲಿ, ನಾಟ್ಕುಡಿ; ಇಮ್ಮಾವು, ಈಂಗಡಲ್, ಕಟ್ಟಳ್ಳೆ, ಕಿತ್ತಡಿ, ಕುತ್ತೆಸಳ್, ಕುಱುಗಿಡಂ, ಕುಱುಗಡ್ಡಂ, ಕಿಸುಗಲ್, ಕಿಸುಸಂಜೆ, ಕೇಸಕ್ಕಿ, ಕುಡುವುರ್ವ, ಕುಡು ವೆಱ್, ಕಿನ್ನೀರ್, ಕಿಟ್ಕೊಂಬು, ಪಂದಲೆ, ಪಸುಂಗಱಿ, ಪೇರಾನೆ, ಬೆಂಗಲ್, ಬೆಂಗಾಲ್, ಬೆನ್ನೀರ್; ಅಂಗಯ್, ಪೆಡಂಗಯ್; ಇರ್ತಲೆ, ಈರೈದು, ಮುಕ್ಕೋಲ್, ಅಅುಗೆ ಅತ್ಯ; ಎತ್ತುಂಗೋಲ್, ಏಱುಂಜವ್ವನಂ, ಕುತ್ತುಂಗಱಿ, ದಾಂಗುಡಿ ಮುಂತಾದ ಕನ್ನಡಸದ ಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಸಮಾಸ ವಿಭಾಗದ ಹೆಸರುಗಳಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಉದಾಹೆರಿಸಿ, ಗಮಕ ಸಮಾಸ - ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸಗಳ ಕೆಳಗೆ ತಾನು ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಪದಗಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತಸಮಾಸದ ದಾರಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸುಗಮವಾಗಲಿಲ್ಲ; ಗಮಕ ಸಮಾಸವನ್ನು * 'ಆಲುಕ್ ಸಮಾಸ'ವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ; ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸವನ್ನು

^{* (}ಅಲುಕ್ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ' ಉದಾ —ಅತ್ತೆಯಮಗಂ (ಕ್.), ಬೇವಿನಮರಂ (ಕ); ಓಜಸಾಕೃತಂ (ಸಂ.), ಪುಂಸಾನುಜಃ(ಸಂ.), ಆತ್ಮನಾಸಂಚರ್ಮ (ಸಂ.), ದೇವಾನಾಂಪ್ರಿಯುಃ (ಸಂ.) = ಮರುಕ, ಮೂರ್ಖ.

* 'ಉಪನದ ಸಮಾಸ' ವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. [ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನಿಗೆ ಹಿಂದಿನವನಾದ ನಾಗವರ್ಮನೇ ತನ್ರ 'ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿ ಯಲ್ಲಿಯೂ (ಸೂ. 48), 'ಭಾಷಾಭೂಷಣ'ದಲ್ಲಿಯೂ (ಸೂ. 133, 134) ಹೇಳಿರುವನು]. ಹೀಗೆ ಮಿಶ್ರಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಎಡೆಗೊಡುವ ಈ ಎರಡು ಕನ್ನಡ ಸಮಾಸಗಳನ್ನೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಮಾಸವಿಭಾಗದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ವುಟ್ಟ ಗಾದರೂ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೂ ಕನ್ನಡದ 'ಗಮಕಸಮಾಸ' ವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕರ್ಮಧಾರಯದ ಒಂದು ಪ್ರಭೇದವೆಂದು ಹೇಳದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. (೩) ಪಸಿಯಬಣ್ಣಂ, ಬಿಳಿಯಕರ್ಬು, ಪಿರಿಯವುಗಂ ವೊದಲಾದ ಸಮಾಸಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸಸಿಯ, ಬಿಳಿಯ, ಪಿರಿಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಗಳು ಸಸಿದು, ಬಿಳಿದು, ಪಿರಿದು ಎಂಬಿವುಗಳಿಗೆ ಆದೇಶ ವಾಗಿ ಬಂದಂತೆ ತೋರಿದರೂ, (ಪಸು, ಬೆಳ್, ಪೆರ್ ಮುಂತಾದ ಆದೇಶಗಳಂತಲ್ಲದೆ) ಅವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಬಳಕೆಯ ಮಾತುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇರ್ಸತ್ತೈದು, ಮೂವತ್ತಾಅು, ೯ೂಱುಪತ್ತು ಎಂಬ ಸಮಸ್ತ್ರಪದಗಳಲ್ಲಿ ಇರ್ಪತ್ತು, ಮೂವತ್ತು, ನೂಱು ಎಂಬಿವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಡುವವೊಲಂ, ಪಾಡುವತುಂಬಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆಡುವ, ಪಾಡುವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಆಡುವುದು, ಪಾಡುವುದು ಎಂಬ ಪೂರ್ವಪದಗಳಿಗೆ ಆದೇಶವಾಗಿದ್ದರೂ (ಆಡುಂಬೊಲಂ, ಪಾಡುಂದುಂಬಿ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಆಡುಂ, ಪಾಡುಂ ಎಂಬ ಆದೇಶಗಳಂತಲ್ಲದೆ) ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಬಳಕೆಯ ಮಾತುಗಳಾಗಿವೆ. ಅದೇರೀತಿ 'ಆಮನೆ,' 'ಈಮನೆ ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆ, ಈ ಎಂಬಿವು ಅದು, ಇದು ಎಂಬ ಸರ್ವನಾಮಗಳಿಗೆ ಆದೇಶವಾಗಿದ್ದರೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ವಾದ ರೂಥಿಯ ಮಾತುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆವನಾಯಕಂ, ಆವಕಾಂತೆ, ಆವಕಾರ್ಯಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ಆವ' ಎಂಬ ಪದವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಆದೇಶದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಆಗವವಿಭಕ್ತಿಲೋಪ ದಿಂದಲಾಗಲಿ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದವು ತನ್ನ ಸ್ವಸ್ವರೂಪ ವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹೊಸರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದೂ, ಬಳಕೆಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರ್ಥ ವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಆ ಸವಾಸಕ್ಕೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ' ಗಮಕಸಮಾಸ 'ವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಊಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ "ಗಮಕ" ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದು (= ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು) ಎಂಬರ್ಥವಿದೆ. ಈ ಊಹೆ ಸ್ಥಿರಪಡುವುದಾದರೆ, ಕೇಶಿರಾಜನು ಕನ್ನಡದ ಈ ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇಟ್ಟರುವ "ಗಮಕಸಮಾಸ "ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಔಚಿತ್ಯವೂ ಸ್ಥಿ ರಪಡುವುದು. (೪) 'ಪಿರಿಯಮಗಂ,' 'ಪಸಿಯಬಣ್ಣಂ,' 'ಬಿಳಿಯ ಕರ್ಬು 'ಎಂಬ ಗಮಕಸಮಾಸಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ 'ಪೆರ್ಮಗಂ,' 'ಪಸುವಣ್ಣಂ,' ' ಬೆಳ್ಡರ್ಬು' ಎಂದು ಕರ್ಮಧಾರಯದ ರೂಪದಂತಾದರೆ, ಅರ್ಥಾಂತರವೂ ಆರೂಢಿಯೂ ಆಗುವುದು; ಹಾಗೆಯೇ 'ಪಾಡುವತುಂಬಿ,' 'ಕೋಡುವವುೞಿಲ್' ಎಂಬ ಗಮಕ ಸಮಾಸಪದಗಳು ಕರ್ಮಧಾರಯದಂತೆ : ಪಾಡುಂದುಂಬಿ, ' 'ಕೋಡುಂಬುೞಿಲ್ ' ಎಂದಾ ಗವು. (೫) ಇನ್ನು ತತ್ಪುರುಷ, ಕರ್ಮಧಾರಯ, ದ್ವಿಗುಗಳಿಗೂ ಗಮಕಸಮಾಸಕ್ಕೂ ಇರುವ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಗಮಕದಲ್ಲಿ ಅರಿಸಮಾಸದೋಷವಿಲ್ಲ;

^{*} ಉಪಪದಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಉದಾ—(ಕುಂಭಂ ಕರೋತಿ ಇತಿ) ಕುಂಭಕಾರಃ, (ಸಾಮ ಗಾಯತ ಇತಿ) ಸಾಮಗು.

*ತತ್ತುರುವ, ಕರ್ಮಧಾರಯ, ದ್ವಿಗುಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿಸಮಾಸದೋಷವುಂಟು. ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು.—ಇರ್ತಲೆ, ಎರಲ್ಕು ದುರೆ, ಮುಕ್ಕೋಲ್ (= ಕ್ರಿದಂಡ), ನಾಲ್ವೆರಲ್, ಅಅುವಗೆ, ಸಾಸಿರ್ಮಡಿ ಎಂಬ ಪದಗಳು ದ್ವಿಗುಸಮಾಸವಾದರೆ, 'ಇರ್ಬಲಂ,' 'ಎರಲ್ಡಂತಿ (ಯರಿವರ್),' 'ಮೂಲೋಕಂ,' 'ನಾಲ್ಭುಜ (ನೀತಂ),' 'ಈರಾಹುವರ್ಷಂ,' 'ಸಾಸಿರ ಯೋಜನಂ,' 'ಮೂವತ್ತಾಹು,' 'ನೂಹುಪತ್ತು' ಎಂಬೀ ಪದಗಳು ಗಮಕಸಮಾಸವಾಗುವುವು. ಕುಹುಗಯ್, ನಿಡುಮೂಗಿ, ಪಂದಳಿರ್ ಇವು ಕರ್ಮಧಾರಯವಾದರೆ, ಕಿಹಾಯ ಮಗಂ, ನಿಡಿಯನಾಲಗೆ, ಪಸಿಯಬಣ್ಣಂ ಇವು ಗಮಕವಾಗುವುವು. ಆಡುಂಬೊಲಂ, ತೂಗುಂದೊಟ್ಟಲ್, ಬತ್ತುಂಬಯಂ ಇವು ಕರ್ಮಧಾರಯವಾದರೆ, ಆಡಿದವೊಲಂ, ಪಾಡುವ ತುಂಬಿ, ಕಂಡವಿಚಾರಂ ಇವು ಗಮಕಸಮಾಸವಾಗುವುವು. †ಗಮಕಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಸಮಾಸ - ಸಂಸ್ಥೃತಪದ ಮಿಶ್ರಸಮಾಸಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಬಗೆಯುಂಟೆಂದೂ, ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಮಿಶ್ರಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಂಸ್ಥೃತಮಿಶ್ರವಾದ

^{*} ಪ್ರಾಚೀನ ಚಿನಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲವು ಪದಗಳಿಗೆ ಅರಿಸಮಾಸದೋಷವಿಲ್ಲ:—

⁽ತತ್ಪುರುಷಕ್ಕೆ)—ಅರಸುಗುಜಂ, ಅಹಿಕನಾಯಕಂ, ತುರಗದೞಾ, ಮಂಗಳವಸದನಂ, ಮಂಗಳವರತ್ತಿ ಮೊಗರಾಗಂ.

⁽ಕರ್ಮಧಾರಯಕ್ಕೆ)—ಅ**ಟಿಂ**ಜನಂ, ಕಡುದರ್ಪಂ, ಕಡುರಾಗಂ, ಕಟ್ಟೇಕಾಂತಂ, ಕೂರಸ್ಕಿ . ಪೆರ್ಬಲಂ_, ಮಾರ್ಬಲಂ.

⁽ದ್ವಿಗುರಿಗೆ)— ಇರ್ಬಲಂ [ಕೇಶಿರಾಜನ ಮತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕದನ್ನು ಗಮಕಸಮಾಸವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು]

ಬಿಗುದಾವಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅರಿಸಮಾಸದೋಷವಿಲ್ಲ; ಉದಾ—ಅಂಕತ್ರಿಣೇತ್ರಂ, ಗಜದಾಳ್ಯ ಗಜ ಪಾಖ್ಯು ಗುಣಕೆನಲ್ಲಂ, ನರಲೋಕದಲ್ಲಣಂ, ರಾಯಕೋಳಾಹಳಂ, ಪ್ರಿಯಗಳ್ಳಭೂಪತಿ (ಸಂ. ಭಾ. ೯–೯೭).

^{† &#}x27;' ಒಂದರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ, ಹತ್ತರವರೆಗೂ ಕನ್ನಡಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳನ್ನು ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ ಗಳೊಡನೆ ಸಮಾಸಮಾಡಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಗಳು ಪ್ರಾಚೀನಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕದಿರುವುದರಿಂದಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಣ ಸಮಾಸಗಳಾದ ಹನ್ನೊಂದು ನೊದಲಾದ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಪದ ಗಳೊಡನೆ ಸಮಾಸವಾಗಿರುವ ಉದಾಹರಣಗಳು ಸಿಕ್ಕುವುದರಿಂದಲ್ಕೂ ಇಂತಹ ಪದಗಳನ್ನು ('ಮೂವ ತ್ತಾಅುಂ ಗುಣಂಗಳ್') ಗಮಕಸಮಾಸಕ್ಕೂ, ಇರ್ವಾಳ್, ಮೂರ್ವಾಳ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳನ್ನು ದ್ವಿಗು ಸಮಾಸಕ್ಕೂ ಕೇಶಿರಾಜನು ಉದಾಹರಣವನ್ನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಒಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಹತ್ತರ ವರಿಗೂ ವೃಸ್ತ್ರಗಳಾಗಿರುವ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕರೂರ್ವ ಸಮಾಸವು ದ್ವಿಗುಸಮಾಸವೆಂದ್ಗೂ ಹನ್ನೊಂದು ನೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ ಪೂರ್ವಸಮಾಸವು ಗಮಕಸಮಾಸನೆಂದೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸ ಬೀಕಾಗುವುದು''—ಹೀಗೆಂಬ ಒಂದು ಅಭಿಸ್ರಾಯವುಟು. ಆದರೆ, ಪ್ರಾಚೀನ ಕನಿಗಳು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿಗುನ 'ಇರ್ಬಲ್' (ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೭೭, ಭಟ 148). ಎರಟ್ಟಿ ೦ತಿಯರ್ ('ಮೂವತ್ತೆರಜ್ಜ ೦ತಿಯರ್' ಎಂಬಂತೆ), 'ಮೂಲೋಕು' (ಶ.ಸ್ಮೃಪದ್ಯ 263, ಶ.ದ.ಸೂ. ೧೯೯, ಪುಟ 161), 'ನಾಲ್ಭುಜ (ನೀತಂ)' (ಶ. ಶಾ. ಸೂ. 294 ಪುಟ 273), 'ಈರಾಯಿನರ್ಷಂ' (ಶ. ಸ್ಮೃ ಪದ್ಮ 277); 'ಸಾಗಿರಯೋಜನಂ' (ಶ. ಸ್ಮೃತ್ರಿ, ಪದ್ಮ 274, ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೯೩, ಪುಟ 164). 'ಸಾಸಿರ್ವಧಿತೆಯರ್' (ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೯೪) ಎಂಬ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನೂ, ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವಿಲ್ಲದೆ ಬರಿಯ 'ಮೂವತ್ತಾಟು', 'ನೂಲುಪತ್ತು', 'ಇರ್ಪ ತ್ತೈದು , ಎಂಬ ಕನ್ನಡಪದಗಳನ್ನೇ ಗಮಕಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಕೇಶಿರಾಜನು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನೂ (ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೭೧, ಪುಟ 143) ನೋಡಿದರೆ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಲವಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

'ಇರ್ಬಲಂ' ಎಂಬಂತಹ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ರುವ ಅಪವಾದವನ್ನು ಳಿದು ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಖ್ಯಾ - ಸರ್ವನಾಮ - ಗುಣವಚನ - ಕೃದಂತಗಳಲ್ಲೊ ಂದಾದ ಪೂರ್ವಪದದ ಸ್ವರೂಪವು ಸಮಸ್ತ್ರಪದದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗು ವಂತಿದ್ದರೆ, ಆ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ 'ಗಮಕಸಮಾಸ'ವೆಂಬ ಹೆಸರೆಂದೂ, ಆಗ ಸಂಸ್ಕೃತಮಿಶ್ರ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಅರಿಸಮಾಸದ ದೋಷವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯ ಬರುವುದು.

ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ 'ಗಮಕಸಮಾಸ'ದ ವಿಷಯ ವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅದರಂತೆಯೇ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ 'ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ'ದ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದು. (ಶ. ಸ್ಮೃ. 48; ಭಾ. ಭೂ. ಸೂ. 133). ಪೂರ್ವ ಪದದಲ್ಲಿ ಕಾರಕವೂ ಉತ್ತರಪದದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ಇದ್ದು ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಳ ಕೊಂಡಿದ್ದರೆ 'ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ'ವೆನಿಸುವುದು; ಇದರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದವು ಸಂಸ್ಕೃತವಾಗ ಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೆ ಕನ್ನಡವಾಗಬಹುದು; ಉತ್ತರಪದದಲ್ಲಿ ರುವ ಕ್ರಿಯೆ ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡವೇ ಆಗಿರಬೇಕು; ಪೂರ್ವಪದವು 'ಅ'ಕಾರಾಂತವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದರ ಕೊನೆಗೆ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಬರುವುದು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ, ಪೂರ್ವಪದವು ಅಕಾರಾಂತ ಅಥವಾ ಉ'ಕಾರಾಂತವಾದ ಕನ್ನಡಪದವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದರ ಕೊನೆಗೆ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುವುದು. (ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೭೦, ಪುಟ 141,142). ಉದಾ — (ಸಾಮಾನ್ಯ . ، ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ 'ಕ್ಕೆ)—ಬಳೆದೊಟ್ಟಂ, ಮಱ³ವೊಕ್ಕಂ; ಸಂಸ್ಕೃತದ ನಿತ್ಯಬಿಂದುವಿಗೆ) -ಧನಂಬಡೆದಂ, ಪ್ರಿಯಂನುಡಿದಂ, ರಂಗಂಬೊಕ್ಕಂ, ವಜ್ರಂಗೊಳೆ; ಕನ್ನಡದ ವಿಕಲ್ಪ ಬಿಂದುವಿಗೆ) - ಕಡಂಗೊಂಡಂ - ಕಡೆಗೊಂಡಂ, ಬೆಸಂಬಡೆದಂ - ಬೆಸವಡೆದಂ, ಮೊಗಂ ನೋಡಿದಂ - ಮೊಗನೋಡಿದಂ, ಅಸುಂಗೊಂಡಂ - ಅಸುಗೊಂಡಂ, ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿದಂ -ಪುದುಗೊಳಿಸಿದಂ, ಮಾತುಂಗುಟ್ಟಿದಂ - ಮಾತುಗುಟ್ಟಿದಂ; ಅರ್ಥವ್ಯಕ್ತಿಕೆಡುವಂತಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಬಿಂದುವಿದ್ದೇ ಇರಬೇಕು: ಉದಾ—ಕರಗಂಬೊತ್ತಂ, ಪಯಣಂಬೋದಂ, ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ದಂ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಫನಂಬಡೆದಂ, ಪ್ರಿಯಂ ನುಡಿದಂ, ರಂಗಂಬೊಕ್ಕಂ, ವಜ್ರಂ ಗೊಳೆ, ಚಕ್ರಂಗೊಳೆ ಮುಂತಾದ ಮಿಶ್ರಪದ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಅರಿಸಮಾಸದೋಷ ವಿಲ್ಲ. ಈ ಮೇರೆಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಗಮಕಸಮಾಸ'ದ ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸು ವಲ್ಲಿ ಅದರೊಡನೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾದ (ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ '* ಅರಿಸಮಾಸ 'ಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಸಮಾವೇಶವಾಗಿ ಬರುವುವು. ಸಮಸಂಸ್ಥೃತಸದಗಳು ಕನ್ನಡಪದಗಳೊಡನೆ

^{*} ಕನ್ನಡವನ್ನುಳಿದ ಇತರ ದ್ರಾವಿಸಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿಸಮಾಸದೋಷವಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ— ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ 'ಎಟುತ್ತಧಿಕಾರಂ' (= ಅಕ್ಷರಾಧಿಕಾರ, ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣ), 'ಶರಮಟ್ಟಿ' (= ಶರವೃಷ್ಟಿ), 'ಮಟ್ಟಿಕಾಲಂ' (= ವರ್ಷಕಾಲ), 'ಕಾಲಕ್ಕಡವುಳ್' (= ಕಾಲಯಮ), 'ಕನ (= ಘನ) ಯುರುಳ್' (= ಘನರಾತ್ರಿ, ಗಾಥಾಂಧಕಾರ), 'ಕುಡದಿಶೈ' (= ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕು), 'ಒರುವಂದಂ' (= ಏಕಾಂತಂ). ತಮಿಳಿನ ಸಮಾಸಪದ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಕಾಲುಪಾಲಿನಷ್ಟು ಮಿಶ್ರಸಮಾಸಗಳೇ ಕಾಣುವುವ; ಅವುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ದೋಷವಾಗಿ ಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಮಾಸವಾಗುವುವು ಎಂಬರ್ಥಕ್ಕೆ ನಾಗವರ್ಮನು ' ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಂ ದೇಶೀಯಪದೇನೆ ಸಮಂ ಸಮಸ್ಯತೇ' ಎಂದು ತನ್ನ ಭಾಷಾಭೂಷಣದಲ್ಲಿಯೂ (ಸೂ. 132), 'ಜೆರಸಿ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಂಗಳ್ ಬರೆ ಕನ್ನಡದೊಳಗೆ ಸಮತೆಯೆಂದು ಸಲ್ಗುಂ' ಎಂದು ತನ್ನ ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿ ಯಲ್ಲಿಯೂ (ಸೂ. 63) ಹೇಳಿರುವನು; ಆದರೆ, ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿಯ ಅದೇ ಸೂತ್ರದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ 'ನಿರವದೃಮಾಗಿ ಪದವಿಧಿ | ನಿರುದ್ಧ ಮಕ್ಕುಂ ತದನ್ಯಥಾ ವೃತ್ತಿಗಳೊಳ್' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುವನು. ಕೇಶಿರಾಜನು (ಸೂ. ೧೭೭, ಪುಟ 148ರಲ್ಲಿ) ' ಕನ್ನಡಕ್ಕಂ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕಂ ಸಮಾಸಮಿಲ್ಲ' ಎಂಬರ್ಥಕ್ಕೆ 'ಪದವಿಧಿ ಕನ್ನಡಕಂ ಸ | ಕ್ಕ ದಕ್ಕ ಮಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪ್ರಾಚೀನಕವಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಬಿರುದಾವಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ದೋಷವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿರುವನು. ಗಮಕಸಮಾಸ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಈ ಮಿಶ್ರಸಮಾಸವು ದೋಷವಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವನು.

ಸಮಾಸವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ತಮಿಳುಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಕಾರರು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಕನ್ನಡ - ತೆಲುಗು - ಮಲಯಾಳ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣ ಕಾರರೆಲ್ಲರೂ ಸಂಸ್ಕೃತವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಧಾನವಿಭಾಗಗಳನ್ನೇ ಅನುವಾದಿ ಸಿರುವರು. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಸಮಾಸ ವಿಭಾಗಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣಕಾರರು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅರಿಸಮಾಸ - ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ ವಿಚಾರ ಗಳನ್ನು ಇತರ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣಕಾರರು ತಂತಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅದ ರಲ್ಲಿ ಯೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯ ಈ ಹೆಚ್ಚಿನ ಎರಡು ಸಮಾಸ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಸಾಧಾರಣಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ 'ಗಮಕಸಮಾಸ' ವಿಚಾರವನ್ನಂತೂ ತಮಿಳು - ತೆಲುಗು - ಮಲಯಾಳ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣಕಾರರಾಗಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ವ್ಯಾಕರಣಕಾರರಾಗಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಕೇಶಿರಾಜನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಶೋಧನಶಕ್ತಿ ಹೊರಪಡುವುದು. ಆದಕಾರಣ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣ ಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ 'ಗಮಕಸಮಾಸ'ಕ್ಕೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರುವುದು ಉಚಿತ ವಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಎರಡನೆಯದು ಆ ಆ - ಕುಳ - ಹ್ಲಳಗಳ - ವಿಚಾರ : ' ಆ ' ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವಾಗಲಿ, ಉಚ್ಚಾ ರಣೆಯಾಗಲಿ ಹೊಸಗನ್ನ ಡದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿಯೂ ' ಆ ' ಕಾರವು ಈಗ ಬಳಕೆ ಯಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಬಹುಕಾಲದ ಹಿಂದೆಯೇ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋದಂತಿದೆ ; ೯—೧೦ ನೆಯ ಶತಮಾನ ಗಳ ತೆಲುಗು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಪಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನ ಡದ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಭಾಷೆಯಾದ ಬಡಗದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಈ ಅಕ್ಷರದ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ' ಆ '— ' ಆ ' ಕಾರಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿ ತವಾಗಿದೆ. ತಮಿಳು - ಮಲಯಾಳಗಳಲ್ಲಿ ' (p ' ಆಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಈ ಅಕ್ಷರವು ಉಚ್ಚಾರಣಸಹಿತವಾಗಿ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ದೆ. ಆದರೆ ಬಡಗರು ಇದನ್ನು ಉಚ್ಚರಿ

ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅರಿಸಮಾಸದೋಷವಿಲ್ಲ; ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನಕನಿಗಳುಕೂಡ 'ಕಜಕಂತುಡು' (= ನಿಷ ಕಂತ, ತಿವ), 'ದಿನವೆಜ್ಚಮು', 'ವಾಂಡಿಮಯೂಖಮುಲು' (= ಬಿಸಿಯ ಕಿರಣಗಳು) ಮುಂತಾದ ಮಿಶ್ರಸಮಾಸಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವರು; ಆದರೆ, ಇವುಗಳಿಗೆ ''ಗ್ರಾಹ್ಮಗ್ರಾಮ್ಮ'' ಗೆಳೆಂದು ತೆಲುಗು ಲಾಕ್ಷಣಿಕರು ಹೆಸರಿಟ್ಟರುವರು. — Gen. Ed.

ಸುವ ರೀತಿಗೂ ತಮಿಳರೂ ಮಲಯಾಳಿಗಳೂ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ರೀತಿಗೂ ಭೇದವಿದೆ; ವಾಯು ಗುಣವೃತ್ಯಾಸದಿಂದುಂಟಾಗುವ ಈ ಭೇದವು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ೧೨-೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನ ಗಳವರೆಗೆ ಇದು ಲಿಪಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗೋಚರವಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ಆ ಲಿಪಿಯೂ ಲುಪ್ತವಾದಂತೆ ತೋರುವುದು. ಇದರ ಉಚ್ಛಾರಣೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಯಾವಕಾಲಕ್ಕೆ ಲುಪ್ತವಾಯಿತೋ ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ಹೇಳಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಪಾಲಿ - ಪ್ರಾಕೃತ -ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಗಳ ಕಾಲಕ್ರಮದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದಲ್ಲೂ ರಾಜಕೀಯವಾದ ಇತರ ಕಾರಣ ಗಳಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡವು ಬಲಗುಂದಿದ ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೪ ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕ್ರಿ. ಶ. ೬ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಸಾವಿರವರ್ಷದ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಎಂದೋ ಇದರ ಉಚ್ಘಾರ ಣೆಗೆ ಭಂಗಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುವುದು. ಹೀಗೆ ಈ ಅಕ್ಷರದ ಉಚ್ಘಾರಣೆಗೆ ಭಂಗ ಬಂದರೂ ಕ್ರಿ. ಶ. ೬ ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕ್ರಿ. ಶ. ೯ ನೆಯ ಶತಮಾನದೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಯೋಗವು ಲಿಪಿರೂಪದಿಂದ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಶುದ್ಧ ವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ೧೦ ರಿಂದ ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನದವರಿಗಾದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ ಕಾವೃಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ ಅ'ಕಾರವಿರುವ ಪದಪ್ರಯೋಗವು ಕ್ರಮಕ್ರಮ ವಾಗಿ ಸಡಿಲುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. * ಈ ' ಅ'ಕಾರವು ಕೆಲವೆಡೆ ' ಳ'ಕಾರ ವಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವೆಡೆ ಆ ಕಾರವಾಗಿಯೂ ರೇಫವಾಗಿಯೂ ಮಾರ್ಪಟ್ಟರುವುದು. (ಶ. ದ. ಸೂ. ೨೩, ೨೭, ೨೮). ಆ 'ಕಾರದ ನಿಜವಾದ ಉಚ್ಛಾರಣೆ ತಪ್ಪಿಹೋದುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವೋ ಎಂಬಂತೆ ಹರಿಹರನು ತನ್ನ

^{*} ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿಯೂ ಟಿ $(=\wp)$ ಕಾರವು ಈಚೀಚೆಗೆ ಮಾರ್ಪಟ್ಟರುವುದು ಕೆಲವೆಡೆ ಕಂಡುಬರು ತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

⁽¹⁾ ಟಿ > ಳ : ಸನಟಂ > ಸನಳಂ (= ಹನಳ) [ಮಲಯಾಳದಲ್ಲಿ 'ಸವಿಟಂ ']; ತುಟಾ ಯ್ > ತುಳವು [= ತುಳಸಿ]. (2) ಟಿ > ರೇಸ : ಇಮಿಟ್ದಿಲ್ > ಇಮಿರ್ದಲ್ (= ಸದ್ದುನಗಡು ವುದು). (3) ಟಿ > ಯ : ವೀಟ್ದಲ್ > ವೀ(ಯ್)ದಲ್ > ವೀದಲ್ [= ನಾಶ, ಸಾವು]; ವಾಟಿಕ್ಕೆ ಸಟಂ (= ಬಾಳೆಯಹಣ್ಣು) > ವಾಯಸಯಂ (ಒಂದು ಪ್ರಾಂತದ ಪಾಮರಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ). (4) 'ಟ' ಕಾರಲೋಸ : ಅಮಿಟ್ದು > ಅಮುದು, (ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಮರ್ದು > ಅಮರು = ಅಮೃತ).

ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ೯-೧೦ ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ 'ಟಿ' ಕಾರವು ಕೆಲವುವೇಳೆ 'ಡ' ಕಾರವಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಸುತ್ತಿದ ರೇಫೆ ('ರ'ಒತ್ತು) ಆಗಿಯೂ, ಒಂದೆರಡು ಕಡೆ ಕನ್ನಡದ ಒಲವಿನಿಂದ 'ಣ' ಕಾರ ವಾಗಿಯೂ ನಕಾರವಾಗಿಯೂ ಮಾರ್ಪಟ್ಟರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

⁽¹⁾ $\Theta > \alpha : was:—(f) \Theta + G_3 > (f) \Theta + G_4;$ (f) $\Theta + G_5 > (f) \Theta + G_$

⁽²⁾ ಆ > ಬಳ೩ದ ರೇಫೆ: ಉದಾ:— (ಕ) ಕೆಟಿಗು > (ಕೆ) ಕ್ರಿರ್ ; (ಕ) ಪಟಸು > (ತೆ) ಪ್ರಾ. ತ; (ಕ) ಪೊಟ್ರು > (ತೆ) ಪ್ರೊಟ್ಟು; (ಕ) ಪೊಟಲ್ > (ತೆ) ಪ್ರೀಲು.

⁽³⁾ ಟಿ > ಣ, ನ (ಕನ್ನಡದ ಒಲವಿನಿಂದ 'ಣ ' ಕಾರವು ಬಂದಿರಬಹುದು): ಉಡಾ:—
(ಕ) ಮುಟ್ಕು, ಮುಟುಂಕು, ಮುಟುಂಗು, ಮುಟುಗು (ಹೊ. ಗ. ಮುಳುಗು; ನ. ಗ. ಮುಳುಂಗು, ಮುಣುಂಗು, ಮುಣುಗು) > (ತೆ) ಮುಣುಂಗು, ಮುನುಂಗು.

'ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ' ವೆಂಬ ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ (೧-೩೨)—"ಈ ಅಲ - ಕುಳ - ಕ್ಷಳ ಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ 'ಳ ಕಾರದಂತೆಯೇ ಇನೆ; ಇವುಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣಭೇದವನ್ನು ಆಡಿ ತೋರಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ; ಆದಕಾರಣ ಈ ಮೂರಕ್ಷರ ಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಾಸ - ಯಮಕಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮವಿಲ್ಲದೆ ತಾನು ಬೆರಸಿದ್ದರೆ ಕವಿಜನರು ಆಕ್ಷ್ಮೇಪಿಸ ಬಾರದು" ಎಂಬರ್ಥಕ್ಕೆ—

> ನೋಡುವೊಡೊಂದಕ್ಕ ರಮದು। ಮಾಡುವೊಡುಚ್ಚು ರಣೆಗರಿದು ಮೂಟುಂ ತೆಅನಂ॥ ಕೂಡೆ ಕವಿತತಿ ವಿಚಾರಿಸ। ಬೇಡದೞಿಂ ಱೞ - ಕುಳ - ಕ್ಷಳಂಗಳನಿದಱೊಳ್॥

ಎಂದು ಹೇಳಿ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಯಮವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿರುವನು. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಆ ಕಾವ್ಯದ ೨ - ೯೦ ರಲ್ಲಿ ಱಟ - ಕುಳ - ಕ್ಷಳಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಸದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ "ಸುೞಿಗುರುಳಾಡೆ... | ಮಿಳಿರೆ ಕುಚಂ... || ಬೞಿಯ ಕರಂ...ಕರ್ಣಪೂರಿ ತೋ | ತ್ರಳವೊಲೆದಾಡೆ... || » ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವನು. ಕರ್ಣಪಾರ್ಯ - ನೇಮಿ ಚಂದ್ರರೇ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವರು ಜೈನಕನಿಗಳು ಕೂಡ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವರು. (ಅವತರಣಿಕೆ ಪು. 103 ನ್ನು ನೋಡಿ).

ಇಂತಹ ನಿಯಮೋಲ್ಲಂಘನದಿಂದ ಭಾಷಾಶುದ್ದಿಗೆ ಭಂಗವುಂಟಾಯಿತೆಂಬ ಭಾವನೆ ಯಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ಈ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳ ನೆಲೆಯನ್ನೂ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ೧೪ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಅವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವನು. ಸೂ. ೨೧, ೨೨ ರಲ್ಲಿ ಅಅ - ಕುಳ - ಕ್ಷಳಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ಅವು ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲುವುವೇ ಹೊರತು ಪ್ರಾಸಕ್ಕೂ ಯಮಕಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲವೆಂದೂ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವನು. ಸೂ. ೨೨ ರ ಪ್ರಯೋಗದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ 'ಡ 'ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಟಾದೇಶವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು. ಸಂಸ್ಥೃತದ 'ಡ'ಕಾರಕ್ಕೂ 'ಕ್ಷಳ 'ಕ್ಕೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಪಭ್ರಂಶತೆಯಿಂದ ಱಟಾದೇಶವಾಗುವುದೆಂದು ಸೂ. ೨೩, ೨೪ ರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವನು. ಒಂದರ್ಥದಿಂದ ೫ **ಅ**ರ್ಥ ಗಳವರೆಗೆ ಉಳ್ಳ ಸಹಜ ' ಱೞ 'ವನ್ನೊ ಳಕೊಂಡ ಸುಮಾರು ೧೮೦ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಆರಿಸಿ ಪಟ್ಟಮಾಡಿ ಅರ್ಥಸಹಿತವಾಗಿ ಸೂ. ೨೬ ರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟರು ವನು. ಅಲ ಸಂದೇಹವಾದ ೧೪ ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಸೂ. ೨೮, ೨೫ ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವನು. ಆದಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ 'ಱಟ' ವಾಗಿದ್ದರೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ 'ಕುಳ'ವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ೭ ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಸೂ. ೨೩ ರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವನು. 'ಕುಳ 'ವನ್ನೊ ಳಕೊಂಡ ೨೬ ಪದಗಳನ್ನು ಸೂ. ೨೯, ೩೦ ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವನು. 'ಅಅ' ಬೆರಸಿದ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಕ್ಕೂ ರೇಫೆಬೆರಸಿದ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಸವುಂಟೆಂಬುದನ್ನು ಸೂ. ೨೭ ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವನು. ' ಕುಳ 'ನಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಕೂಡದ ೯ ನಿತ್ಯ ಲಾಂತ ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಸೂ. ೩೧ ರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವನು. 'ಕುಳ 'ವಾದ 'ಳ'ಕಾರವು ಶುದ್ಧ ದೇಶೀಯವೆಂದೂ ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಲ್ಲ ವೆಂದೂ ಸೂ. ೨೨, ೩೬ ರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿ ಸಿರುವನು. "ಸಂಸ್ಥೃತಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತವಾದ (ಲ 'ಕಾರದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನಿಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಲ್ವ ' ಳ 'ಕಾರಮಂ ' ಕ್ಷಳ 'ನೆಂಬರ್ " ಎಂಬ ವಿವರವನ್ನು ಸೂ. ೧೯ ರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ \$--8

ಪಡಿಸಿರುವನು. "ಕುಳಪ್ರಾಸದಲ್ಲಿ ಕುಳವಾಗಲಿ ಕ್ಷಳವಾಗಲಿ ಇರಬೇಕೇ ಹೊರತು, ವಿಕಲ್ಪ ದಿಂದ ಲಕಾರವನ್ನು ಇಡಬಾರದು; ಕನ್ನಡಪದದ (ಲ'ಕಾರಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕೃತಪದದ (ಲ' ಕಾರಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಸವಿಡಕೂಡದು (ಏಕೆಂದರೆ, ಒಂದು - ಶುದ್ಧ (ಲ'ಕಾರ, ಮತ್ತೊಂದು. ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ (ಳ'ಕಾರ)" ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ ನಿಯಮವನ್ನು ಸೂ. ೮ ರಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಿರುವನು.

ಹೀಗೆ ' ಳ 'ಕಾರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ, ಖಿಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ' ಟ 'ಕಾರವನ್ನು ಉಳಿಸುವು ದಕ್ಕೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ಬಹುಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟು, ಹಲವು ಪ್ರಾಚೀನಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿ ಶೋಧಿಸಿ, ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟುವುಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬಹುದೋ ಅಷ್ಟನ್ನೂ ವಿಧ ನಿಷೇಧ ನಿಯಮಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿರುವನು. ಈ ವಿವರಣೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಕನ್ನಡ ದಲ್ಲಿ 'ಳ' (ಕುಳ)ಕಾರ ಪ್ರಯೋಗದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನೂ ಅಪಭ್ರಂಶವಾದ 'ಕ್ಸ್ಗಳ'ದ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುವನು. ಮುದ್ರಣಸೌಕರ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನು ಸಾಗಿಸಿದ ಅಗಾಧವಾದ ಇಂತಹ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಯಾರನ್ನೂ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವಂತಿವೆ. ಕೇಶಿರಾಜನು (ಅಟ - ಕುಳ - ಕ್ಸ್ಗಳ 'ಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಪರಿಶೋಧನೆಮಾಡಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರಮಾಡಿರುವುದು ಹಳಗನ್ನಡಭಾಷಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೂ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ, ಕನ್ನಡದ ಭಾಷಾಚರಿತ್ರಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವು ದಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಂದು ಕವಿದ * ರಾಜಕೀಯವಿಪತ್ತು ಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಕೇಶಿರಾಜನ ಅನನ್ಯಸಾಧಾರಣವಾದ ಶ್ರಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವು ದಕ್ಕೂ ಬೇರೂರಿ ನಿಂತು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆಯೂ ಎರಡು ಮೂರು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ರಾಜಕೀಯಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವೃತ್ಯಾಸಹೊಂದಿ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕನ್ನಡದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಮಾರ್ಸಟ್ಟು, ಭಟ್ಟಾಕಲಂಕನ ಕಾಲಕ್ಕೆ (ಕ್ರಿ. ಶ. 1604) ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಅವನ "ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ" ವೆಂಬ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ' ಅಟ - ಕುಳ - ಕ್ಷ್ಮಳ' ನಿರ್ಣಯದ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯೇ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಆ ವೇಳೆಗೆ (ಅ ಕಾರಲಿಪಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಹೋಗಿ, ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಳ'ಕಾರವು ಬಂದು ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರಬೇಕು.

[್]ಲಿ ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದ ಹೊಯ್ಸಳರಾಜ್ಯವು ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಿಬ್ಬರಿಗೆ ವಿಭಾಗವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೋಯಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹುಡುಗರು. ಇವರಿಬ್ಬರೊಳೆಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸೌಹಾರ್ದವಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಕರುಬುತ್ತಿದ್ದ ಸೇವುಣರು (=ದೇವಗಿರಿ ಯಾದವರು) ಆಗಾಗ ದಾಳಿಮಾಡಿ ಕಿರುಕುಳ ಕೊಟ್ಟು ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. 1270 ರಿಂದ ೩೦–೩೫ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪೆಟ್ಟುಕಿಂದು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1310 ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾ ಉದ್ದೀನನ ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ ಮಲ್ಲಿಕ್ ಕಾಫೂರನು ಹೊಯ್ಸಳರ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ದೋರಸಮುದ್ರದ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿಬಂದು, ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕೊಳ್ಳಹೊಡೆದು ಹಾಳುಮಾಡಿ, ರಾಜನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು, ಅಹಾರವಾದ ಹೊನ್ನನ್ನು ಡಿಲ್ಲಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡುಹೋದನು. ಕ್ರಿ. ಶ. 1316 ರಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಪೋದ್ಧಾ ರವಾದ ದೋರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮಹಮ್ಮದ್ ತೊಗಲಖನು ಕ್ರಿ. ಶ. 1826 ರಲ್ಲಿ ದಂಡೆತ್ತಿಬಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆಲಸಮ ಮಾಡಿದನು. ಹೊಯ್ಸಳರಾಜ್ಯವು ಮಣ್ಣ ಪಾಲಾಯಿತು. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಬೀಡನ್ನು ತೊರೆದು, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಗಡಿನಾಡೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಂಪೆಗೆ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. 1336 ರಲ್ಲಿ ಹಾರಿದಳು. ಹೀಗೆ ಹಾರಿದವಳು ಮತ್ತೆ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ತನ್ನ ಪೀಕವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಈ " ಅಟ - ಕುಳ - ಕ್ಸ್ಗಳ " ಗಳೆಂಬ ಹೆಸರುಗಳಾಗಲಿ ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗನಿರ್ಣಯವಾಗಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರುವಂತೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ದ್ರಾ ವಿಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಯೂ ಇಲ್ಲ. ' ಅಟ 'ವೆಂಬ ಸಂಕೇ ತವು ಹಳಗನ್ನಡ 'ಟ'ಕಾರದ * ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೆ ಸೂಚಕವಾಗಿರುವಂತಿದೆ. ಈ ಸಂಕೇತವು ತಮಿಳು-ಮಲಯಾಳಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಾ ಗಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಸನ್ನಿ ವೇಶದಿಂದಲೂ, ವಾಯುಗುಣದಿಂದಲೂ, ತಮಿಳಿಗೆ ಅನ್ಯ ಭಾಷಾಸಂಪರ್ಕವು ಆದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಿ ' ಟ ' (ழ)ಕಾರ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಆವಶ್ಯ ಕತೆಯುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ; ಪೂರ್ವದ ತಮಿಳಿನಿಂದ (ಶೆಂದಮಿಟಿ ನಿಂದ) ಹಿರಿದುನಿಂತಿದ್ದ ಮಲ ಯಾಳದಲ್ಲಿ ಯೂ ಸ್ವಲ್ಪಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಹಾಗೆಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ೯.೧೦ ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೇ ' ಟ 'ಕಾರೋಚ್ಚಾರಣೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಂತುಹೋಗಿದ್ದುದರ ಜೊತೆಗೆ ಲಿಪಿಯೂ ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಲವಾಗಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದಲೂ, ೧೧ ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬರೆದ ತೆಲುಗು ವ್ಯಾಕರಣವಾವುದೂ ಉಸಲಬ್ಧ ವಿಲ್ಲದುದರಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಿ ' ಟ 'ಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಸಕ್ತಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವಾಯಿತು. ಆದಿ ಯಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೇವೆಮಾಡಿದ ಜೈನಪಂಡಿತರು ಪ್ರಾಕೃತ

^{*} ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ (ಆ) ಕಾರದ ಉಚ್ಛಾರಣೆ ಹೇಗಿದ್ದಿರಬಹುದು ?

⁽¹⁾ ಈಗ ಬಡಗಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ೧೮ ಕಾರಕ್ಕಿರುವ ಉಚ್ಚಾರಣೆ; (2) ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ೧೮ ಕಾರ ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅದರ ಹಿಂದೆ ಜೋಡಿಸಿಹೇಳುವ ೧೦೦೪ ಕಾರೋಚ್ಚಾರಣೆ; (3) ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವಾಯುಗುಣವು ತಮಿಳನಾಡಿನದಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕನ್ನಡಜನರ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೂ ತಮಿಳರ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೂ ಉಂಟಾಗುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ; (4) ಗೞ್ದಿ > ಗರ್ದೆ, ಬಿಟ್ದು > ಬಿರ್ದು, ಒಟ್ನು > ಒರ್ಗು, ಕಟ್ಟು > ಕರ್ಚು, ಕೊಟ್ಟು > ಕೊರ್ವ__ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ' ಅರೀ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರವು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ' ರೇಫ' ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟರುವ ಸಂಗತಿ; (5) ಪ್ರಾಚೀನಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ . ಅಟಿ ಸಂಯೋಗಾಕ್ಷರಕ್ಕೂ . ರೇಫ್ ಸಂಯೋಗಾಕ್ಷರಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಸವಿಟ್ಟರುವ ಸಂಗತಿ (ಶ, ದ. ಸೂ. ೨೭); (6) ಕಾಡಿಗೆ > ಕಾಟ್ಕ್ರಿ, ನಾಡಿ > ನಾಟ್ಕ್ರಾ ಪಡಿಕೆ > ಪಟ್ಕ್ರಿ, ನೀರಡಕೆ > ನೀರೞೈ, ಬೀಡುಕೊಳ್ > ಬೀೞ್ಕ್ರೊಳ್, ಮಾಡುವ > ಮಾಟ್ಪ_ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಪದಗಳಲ್ಲಿ 'ಡ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಆದೇಶವಾಗಿ 'ಅಟಿ'ವು ಬಂದಿರುವ ವಿಚಾರ (ಶ. ದ. ಸೂ. ೨೨); (7) ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಅ, ಕಾರ-'ಳ' ಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಡ' ಕಾರಯುಕ್ತವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ವಿಚಾರ (ಶ. ದ. ಸೂ. ೨೩); (8) 'ಡ' ಕಾರವು ಹುಟ್ಟುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನವಿಶೇಷದಿಂದ ಒತ್ತಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ (ಟಿ , ಕಾರೋಚ್ಚ್ವಾರಣೆ ಹುಟ್ಟುವುದು ಎಂಬ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ನಾಗವರ್ಮ ಕೇಶಿರಾಜರು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈಗಿನ 'ಭ'(ಟಿ) ಕಾರೋಚ್ಚಾರಣೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿ, (ಅ'ಕಾರೋಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನೂ 'ಳ' ಕಾರಕ್ಕೂ (ಡ ' ಕಾರಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿ ತವಾದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಬೆರಸಿಕೊಂಡು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ಊಹಿಸುವಂತಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ೧೯೮-೮-ಡಾ ಏವ ಳ-ಅ-ಆಾಃ ಪ್ರಯತ್ನಾ ಶ್ರೆಯಾತ್ '' ಎಂಬ ನಾಗವರ್ಮನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ, ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ "ಡಕಾರಂ ಪುಟ್ಟುವ ತಾಣಮಂ ಬೆಟ್ಟತ್ತಾಗಿ (ಬಿರುಸಾಗಿ) ಉಚ್ಚರಿಸೆ ಅಕಾರಂ ಪುಟ್ಟುಗುಂ" ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕೇಶಿ ರಾಜನ ಅಭಿಸ್ರಾಯವೂ, ಅವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ೬-೭ ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದ (ಟಿ' ಕಾರೋಚ್ಚಾ ರಣೆಯ ನೈಜಸ್ಥಿ ತಿಯನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿಯಾಗಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿಯಾಗಲಿ ತಿಳಿಸುವುದೆಂದು ಹೇಳಬರುವಂತಿಲ್ಲ. (9) ಸುಮಾರು ೪ ನೆಯ ಅಥವಾ ೫ ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ೧೦ ನೆಯ ಶತಮಾನಾಂತ್ಯದವರೆಗಿನ ಶಾಸನ ಗಳಲ್ಲಿ ಅ ಕಾರ ಅ ಕಾರಗಳಿಗಿರುವ ಲಿಪಿ ಸಾಮ್ಮ. (ಈ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅ ಕಾರವನ್ನು ಹೊಸಗನ್ನಡದ ೧ಹೆ ಒತ್ತಿನಂತೆ ಎಂದರೆ 'ಹ' ಎಂಬ ರೂಪದಿಂದ ಬರೆದು ಅದರ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ಗೀಟನ್ನು ಹಾಕಿ 'ಅ' ಕಾರವಾಗಿ ಬಳಸಿರುವುದುಂಟು.)

ಭಾಷಾಭಿಜ್ಞ ರಾದುದರಿಂದ ಶಾವು ಬರೆದ ಕನ್ನಡಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ' ಲ 'ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಪಭ್ರಂಶವಾದ ಪ್ರಾಕೃತ ' ಳ 'ಕಾರವನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬಳಸಿರುವರು; ಪ್ರಾಕೃತ ದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದ ಈ ' ಳ 'ಕಾರಕ್ಕೆ ' ಕ್ಷ್ಮಳ 'ವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ ಯುಂಟಾಯಿತು; ಆದ ಕಾರಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿದ್ದ ' ಳ ' (ಕುಳ)ಕಾರಕ್ಕೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದ ಈ (ಕ್ಷ್ಮಳ) ' ಳ 'ಕಾರಕ್ಕೂ ಅಂತರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು. ಇಷ್ಟರಮಟ್ಟನ ಆವಶ್ಯಕತೆ ತೆಲುಗು - ತಮಿಳುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ' ಅಟ-ಕುಳ-ಕ್ಷ್ಮಳ ' ಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಸಾಧಾರಣಲಕ್ಷ್ಮಣವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿ ಹೇಳಿದಂತಿದೆ.

ಮೂರನೆಯದು ಶುತ್ರಿಸಹ್ಯಸಂಧಿ. ಶ್ರುತಿಸಹ್ಯಸಂಧಿಯೆಂದರೆ ಕಿವಿಗೆ ಹಿತಕರವಾದ ಸಂಧಿಕಾರ್ಯ. ಸಂಧಿಮಾಡಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಪದಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಸಹ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು: ಎಂದರೆ - ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಹ್ಯೋಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಅಶ್ಲೀಲೋಕ್ತಿ ತೋರಬಾರದು; ಅರ್ಥಾಂತ ರಕ್ಕೂ ಅಪಾರ್ಥಕಲ್ಪನೆಗೂ ಎಡೆಯಿರಬಾರದು; ಅಲ್ಲದೆ, ಅವು ಕಿವಿಗೆ ಕರ್ಕಶವಾಗಿರ ಬಾರದು. ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ ಸಂಧಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಮುಖ್ಯಗುಣಗಳಾದ ಮೃದುತ್ವಕ್ಯೂ ಸರಳತೆಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಭಂಗವುಂಟಾಗಬಾರದು; ಭಂಗವುಂಟಾಗ ದಂತೆ ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಹವಣರಿತು ಇಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದಲೇ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಸಂಸ್ಥೃತಕನ್ನಡಪದಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ 'ನಾಮ ರೂಢಿ' ಕೆಡದಂತೆ ಸಂಧಿಕಾರ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಕನ್ನಡ ವೈಯಾಕರಣರು ವಿಧಿಸಿರುವರು. (ಶ. ದ. ಸೂ. ೫೪; ಶ. ಸ್ಮೈ. ಸೂ. 8; ಭಾ. ಭೂ. ಸೂ. 20). ಸಂಸ್ಥೃತದಲ್ಲಾ ದರೋ ಹಾಗಲ್ಲ; * ಪದಸ್ವರೂಪವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಸಂಧಿ ನಿತ್ಯ; ಕಿವಿಗೆ ಹಿತವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ತತ್ತ್ವವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರುವಂತೆ ಸಂಸ್ಥೃತದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರುವ † ಶ್ರುತಿಸಹ್ಯಸಂಧಿ ಲಕ್ಷ ಣವನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನು ಮೂರುಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ (ಸೂ. ೬೪, ೬೫, ೬೧ ರಲ್ಲಿ) ವಿಶದೀ ಕರಿಸಿರುವನು. ಹೇಗೆಂದರೆ—(೧) ಎರಡು ಪದಗಳ ನಡುವೆ ಬೇರೊಂದು ಅಸಹ್ಯೋಕ್ತಿ

^{* &}quot; ಸಂಹಿತೈಕಪದೇ ನಿತ್ಯಾ, ನಿತ್ಯಾ ಧಾತೂಪಸರ್ಗಯೋ: | ನಿತ್ಯಾಸಮಾಸೇ, ವಾಕ್ಕೇತು ಸಾ ವಿವಕ್ಷಾಮಸೇಕ್ಷತೇ ।!" (ಸಿದ್ಧಾಂತಕಾಮುದಿ). ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿ ಒಂದು ಪದಸ್ವರೂಪವಾಗುವಾಗ ಸಂಧಿಯಾಗಲೇಬೇಕು; ಧಾತುವೂ ಉಪಸರ್ಗವೂ ಸೇರಿ ಪದವಾಗು ವಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ; ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪದಗಳು ಸೇರಿ ಸಮಾಸಪದವಾಗುವಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಧಿ ನಿತ್ಯ. ಆದರೆ, ಒಂದು ವಾಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದಾನೊಂದು ಪದಕ್ಕೂ ಅಥರ ಮುಂದಣ ಪದಕ್ಕೂ (ಎಂದರೆ ಪೂರ್ವಪದದ ಅರಿತರ್ಣಕ್ಕೂ) ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸಂಧಿಮಾಡಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೆ ಬಿಡಬಹುದು.

[†] ಶ್ರುತಿಸಹ್ಯ ಸಂಧಿಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ವಿಷಯವನ್ನು : ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ್ ' ಕಾವ್ಯಾನ ರೋಕನ' ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದೆ: ಉಪಾ__

೧. (ಶ್ರುತಿದುಷ್ಟಕ್ಕೆ) — ಕಲ್ತ + ಉಲ್ಲಿಂ [= ಕಲಿತ ಒಂದು ಸ್ಥಳನಿಶೇಷದಿಂದ; ಆಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲದುದು 'ಉಲ್ಲಿ'; ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೨೧ ರ ಪ್ರಯೋಗ]; ಬಲ್ತ + ಉಣ್ಣಿ [= ಬಲಿತ ಉಣ್ಣೆ]; ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವರಲೋಪ ಸಂಧಿಮಾಡಿ ಪದಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಹೇಳದಾರದು. (ಕ. ರಾ. ಮಾ. ೧ — ೬೩).

(ರುಷ್ಟ್ರತೀತಿ) ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಸಂಧಿಮಾಡಬಾರದು. ಉದಾ-uನ್ನಿಯ ತರು+ಡಕ್ಕೆಗೆ;

(ವಿರೂಪಸಂಧಿಗೆ)—ಎಸೆದತ್ತು+ಉಲ್ಲೋಲಬಹುಲಕಲ್ಲೋಲರವಂ; ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವರಲೋಪ ಸಂಧಿ ಮಾಡಿ ಹೇಳಬಾರದು (ಕಾವ್ಯಾ. 441). [ಆರಂ + ಅರಸಂ=] ' ಆರಮರಸಂ', [ಆರಂ + ಅರಮನೆ=] ' ಆರಮರವನೆ'—ಹೀಗೆ ಸಂಧಿಕೂಡಿಸಿ ಹೇಳಬಾರದು (ಕ. ರಾ. ಮಾ. ೧-೯೯).

(ವಿಸಂಧಿಗೆ)—ಜನಸತಿಗೊಸಗೆಯಂ ಎಂಬುದನ್ನು ಛೆಂದಸ್ಸಿಗೆ ಒಗ್ಗುವಂತೆ 'ಜನಸತಿಗೆ ಒಸ ಗೆಯಂ' ಎಂದು ಸಂಧಿಬಿಡಿಸಿ ಪದ್ಯಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕಬಾರದು (ಕ. ರಾ. ಮಾ. ೧-೯೬). ಹಾಗೆಯೇ ಅಸಿಯೊಟೆ, ವಿಸುಗುವಾರಂ ಎಂಬಿವನ್ನು 'ಅಸಿಯ ಒಂತಿ' ವಿಸುಗುವ ಆರಂ' ಎಂದು ವಿಹಿತ (ವಿಧಾಯಕ)ವಲ್ಲವಂತೆ ಪದ್ಯಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಬಾರದು; ಇದಕ್ಕೆ 'ಅವಿಹಿತ ಸಂಹಿತಿ'ಯಿಂದೂ ಹೆಸರುಂಟು (ಕಾವ್ಯಾ. 404).

(ಅಸವುರ್ಥಕ್ಕೆ) — ಉರಗ + ಆಳಿ ಅಥವಾ ಉರಗ + ಆಳಿ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ' ಉರಗಾಳಿ' ಯಿಂದೂ, ಜಳಭೃತ್ + ಅಂತಿಕದೊಳ್ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ' ಜಳಭೃದಂತಿಕದೊಳ್' ಎಂದೂ ಸಂಧಿಮಾಡಬಾರದು; ಹೀಗೆ ಸಂಧಿಮಾಡಿ ಹೇಳಿದರೆ, ಸಂಧಿಗೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ಪದಗಳು ತಿಳಿಯುವೆ ಅರ್ಥಾಂತರಕ್ಕೆ ಎಡೆಗೊಡುವುದು. ಸಂಧಿಗೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ಪದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದುದು 'ಅಸಮರ್ಥ, (ಕಾವ್ಯಾ. 437).

(ಅಪ್ರತೀತಕ್ಕೆ)—' ಅಸಿತರ್ಥ್ಧಿ ವಯಸ್ಯಾಧ್ವದೊಳ್' ಎಂದು ಅರ್ಥವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯದಂತೆ ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಧಿಮಾಡಿ ಗೂಢವಾಗಿ ಹೇಳಕೂಡದು. ಶಬ್ದಸ್ವರೂಪವೂ ಅರ್ಥವೂ ತಿಳಿಯದಿರುವುದು ' ಆಪ್ರತೀತಿ' (ಕಾವ್ಯಾ. 438).

೨. (ಶುತಿಕಷ್ಟಕ್ಕೆ)— ಸ್ಥಿರಗೋಪಾಧ್ಯಾಯಕ್ಸ್ಟ್ರಾಪರಿಪಾಲ್ಕಕ್ಷೇತ್ರಕರ್ಷಣಂಗಳ್ಳಿ ್ರಯೆಗಳ್ ' (ಕ. ರಾ. ಮಾ. ೧—೬೫); 'ಉಪವನವಿದಳತ್ತರ್ವ್ವಾದ್ದಿ ಪೋಢಪುಷ್ಪರಜಸ್ಸಕ್ತದಿಂ ', 'ಭ್ರಾಮ್ಯದತ್ಯುದಗ್ರಾಳಿ ಝುಂಕೃತೋಚ್ಚೈರ್ಧ್ವಾನಂ '—ಹೀಗೆ ಶ್ರುತಿಗೆ ವಿರಸವಾಗುವಂತೆ ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಧಿಮಾಡಿ ಹೇಳಬಾರದು. (ಕಾವ್ಯಾ 444).

೩. (ಸಂಧಿದೋಷಕ್ಕೆ)—' ಬರಿಸಿಕ್ಷಿತಿಸತಿಯಂ ಸೈ | ಶಿರಿಸಿಪ್ರಿಯಕುಶಲವಾರ್ತೆಯಂ ಬೆಸಗೊಂಡು ॥ ಸ್ಥಿ ರಮಿರ್ದುಪ್ರಭು ನುಡಿಯಿ | ಪ್ರರೂಢಮುದನಾದನಾತನೆಂಬುದು ದೂಷ್ಯಂ ॥ ' (ಕ. ರಾ. ಮಾ. ೨—೭.)

ಹ್ರಸ್ವಾಂತವಾದ ಕನ್ನಡದ ಲಘುಪದದ ಮುಂದೆ ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರಾದಿಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಪದವನ್ನಿಟ್ಟು, ಸಿಕ್ಷಿತ್ರಿ...ಸಿಪ್ರಿಯ,...ಡುಸ್ಥಿರ್,...ದುಪ್ರಭ್ಯು...ಯಿಪ್ರರೂಢ ಎಂಬಂತೆ ಕ್ಲೇಶಕರವಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿಹೇಳಿದರೆ, ವಿಳಗೂಸಿನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಣಹೊರೆಯನ್ನು ಹೇರಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಮುಕಿದಂತಾಗುವುದು. ಇದು ಸಂಧಿದೋಷ. ಸರೇಫದ್ವಿತ್ವಕ್ಕೆ ಶೈಥಿಲ್ಮವಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರವೂ ಇದರಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು.

(ಈ ದೋಷದ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ)—' ಕ್ಷಿತಿಪತಿಯಂ ಬರಿಸಿ ಜಗ | ನ್ನುತನಂ ಸಂತೈಸಿ ಕುಶಲವಾರ್ತಾಂತರಮಂ ॥ ಮಿತವಚನಂ ಬಿಸಗೊಂಡತಿ | ವಿತೀರ್ಣ ಮುದನಾದನಾತನೆಂಬುದು ಮಾರ್ಗಂ ॥ ೨

(ぎ. ひ. ಮಾ. ೨_೮.)

ಸುರಹೊನ್ನೆಯ ತರು + ಡಮರುಗಕ್ಕೆ; ಕಲ್ಪತರು + ಡಾಕರಸಾ; ಪೂ + ಸಲಿ ಸೊಗಸು; ಹೇ + ಲತಾಕೋಮಲಾಂಗಿ. ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳಿದರೆ, ಅಸಹ್ಯೋಕ್ತಿ (ಅಶ್ಲೀ ಲೋಕ್ತಿ) ಹುಟ್ಟ ಸಂಧಿದೋಷವಾಗುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಆಸೆಗೆ + ಅಣಿತಾ; ವೊಸತು + ಉಲ್ಲಾರಂ (= ಹೊಸಮೆತ್ತೆ, ಹೊಸದಿಂಬು); ಮೆಚ್ಚುತು + ಉಣ್ಣಿ (= ಒಪ್ಪಿದ ಊಟ): ಈ ಸದಗಳನ್ನು ಲೋಪಸಂಧಿವಾಡಿ ಕೂಡಿಸಿ ಹೇಳಿದರೆ ಅಶ್ಲೀಲಾರ್ಥವು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಸಮಾಸವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಸೆ(ಯ) + ಕಣಿತಾ; ಪೂ(ವಿ)ನ + ಅವಕೆಯಂ ಎಂಬೀ ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಧಿಕೂಡಿಸಿ ಹೇಳಿದರೆ ಅಸಹ್ಯೋಕ್ತಿಯಾಗುವುದು (ಪೂಅ - ಪಿಅೆ, ಪೊಅವಾಅ್, ನಿತಂಬ, ಜಘನ). ಅಲ್ಲದೆ ಅಸಿಯೊಱೆ, ಮಿಸುಗುವಾರಂ, ಪೊನ್ನಂದಳಂ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಛಂದಸ್ಸಿಗೋಸ್ಕರ ಪದ್ಯಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ (ಅಸಿಯ ಒಅೆ) (ವಿುಸುಗುವ ಆರಂ, · ಪೊನ್ನ ಅಂದಳಂ ' ಎಂದು ಸಂಧಿಕೆಡಿಸಿ ಹೇಳಿದರೆ · ವಿಸಂಧಿದೋಷ ' ವಾಗುವುದು. (೨) ಎರಡು ಪದಗಳ ನಡುವೆ ಬರುವ ರೇಫೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ (ಶ್ರುತಿಕಷ್ಟ 'ವಾಗು ವಂತೆ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು; ಮಾಡಿದರೆ, ಅವು ಕರಡೆಯ ಗಿರ್ಗಟದ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಕಿವಿಗೆ ಹಿತವಾಗವು: ಉದಾ — ಬಂದರ್ರಾಮರ್,' ' ದೇವರ್ರಕ್ಷಿಸುಗೆ, ' ಮೂವರ್ರಾಯ ರನೆ ' [ಇವುಗಳನ್ನು ರಾಮರ್ಬಂದರ್, ರಕ್ಷಿಸುಗೆ ದೇವರ್, ರಾಯರ್ಮಾವರನೆ ಎಂದು ಪದಪ್ಪಟವಾಡಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದು.] * ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಪದಗಳಲ್ಲವೂ ಸ್ವರಾಂತವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ವೃಂಜನವಾದ ರೇಫಾಂತವು ಪೂರ್ವಪದಕ್ಕೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ; ಆದಕಾರಣ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಎರಡುಪದಗಳ ನಡುವೆ ರೇಫದ್ವಯವು ಒಟ್ಟು ಗೂಡುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. †ತಮಿಟಿ

^{*} ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಎರಡು ರೇಭೆಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಯುಂಟು; ಹಾಗೆ ಸಂಧಿಯಾಗು ವಾಗ ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯದ ರೇಭೆ ಲೋಸವಾಗಿ, ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಸ್ವರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದಂತೆ 'ಅ — ಇ — ಉ'ಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವರ್ಣವು ಬರುವುದು. ಉದಾ — (ಪುನಃ ರಮತೇ) ಪುನರ್÷ ರಮತೇ = (ಪುನ ಅ + ರಮತೇ) = ಪುನಾರಮತೇ, (ಹರೀ ರಮ್ಮಃ) ಹರಿರ್ + ರಮ್ಮಃ = (ಹರಿ ಇ + ರಮ್ಮಃ) = ಹರೀರಮ್ಮಃ, (ಗುರುಃ ರಕ್ಷತಿ) ಗುರುರ್ + ರಕ್ಷತಿ = (ಗುರು ಉ + ರಕ್ಷತಿ) = ಗುರೂರಕ್ಷತಿ. ಸೂತ್ರ — 'ರೋರಿ' (ಸಾಣಿಕಿ viii-3-14), 'ಥ್ರಲೋಪೇ ಪೂರ್ವಸ್ಯ ದೀರ್ಘೋಣಃ' (ಸಾಣಿಕಿ vi-3-111). ಆದರೆ, 'ಶ್ರುತಿಕಷ್ಟ' ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸಂಧಿಯಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ.

^{† &#}x27;'ರವ್ವಿಣ್ಯು ಅಮುದಲ್ ಆ ಮುಕ್ಕುಣುಲುವು ; ಲವ್ವಿಣ್ಯು ಇಮ್ಮುದಲ್ ಇರಂಡುಂ '' (ನನ್ನೂಲ್ – ತಮಿಟಿ ವ್ಯಾಕರಣ – ಸೂ. 147); ಎಂದರೆ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ 'ರ' ಕಾರಾದಿಯಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಹಿಂದೆ ಅ – ಇ – ಉಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು; 'ಲ' ಕಾರಾವಿಯಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಹಿಂದೆ ಇ – ಉಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ಉದಾ — ಅರಂಗಂ (= ರಂಗಂ), ಇರಾಯನ್ (= ರಾಯ), ಉರುಮಾಲ್ (= ರುಮಾಲು); ಇಲಂಗೈ (= ಲಂಕೆ), ಉಲೋಗಂ (= 1 ಲೋಕಂ, 2 ಲೋಹಂ). ಆದರೆ, ಈಚೀಜೆಗೆ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಈ ನಿಯಮನಿಲ್ಲದೆಯೇ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಡಗಿರುವರು. ಉದಾ — ರಗಳೈ, ರಂಗು, ರವಿಕ್ಕೈ (= ರವಕೆ), ರವೈ (= ರವೆ), ರಾಕಡಿ, ರಾಟೈ, ರಾಟ್ಟಿನಂ (= ರಾಟಣ), ರಾತ್ತಲ್ (= ರಾತಲು ತೂಕ), ರಾಮಸಂ, ರುಬ್ಬು, ರೆಪ್ಪೆ, ರೇಕ್ಕು (= ರೇಕು), ರೇಗಡಿ, ರೇವಿ, ರೊಕ್ಕಂ, ರೋಂಡೈ (= ರೋತೆ).

ನಲ್ಲಿ 'ರ' ಕಾರಾದಿಯಾದ ಪದವಾಗಲಿ, 'ಲ'ಕಾರಾದಿಯಾದ ಪದವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ; 'ರ' ಕಾರಾದಿಯಾದ ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆ ಇ ಉ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರ ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ನೊದಲಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿ ಹೇಳುವರು: ಉದಾ—ಅರಂಗನ್, (ರಂಗ), ಇರಾವುನ್ (ರಾಮ), ಉರೋಮಮ್ (ರೋಮ). ಹೀಗೆ ರೇಫಾದಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಪದವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಎರಡುಪದಗಳ ನಡುವೆ ರೇಫದ್ವಯವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಆದಕಾರಣವೇ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಭವವಾದ ಈ ರೀಫದ್ನಯಸಂಯೋಗವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ 'ಶ್ರುತಿಕಷ್ಟ' ವೆನಿಸಿ ಸಂಧಿದೋಷ ವಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಕೆಲವು ಅವ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ರೇಭದ್ವಯಸಂಯೋಗಕ್ಕೆ ಂತಲೂ ಕರ್ಕಶವಾದ ಶಕಟರೇಫದ್ವಿತ್ವವು ಕಂಡುಬರುವುದು. ಉದಾ— * ತಿಳ್ಣಿನೆ (ಶ. ದ. ಸೂ. ೩೧೦; 'ಸಂ ಸಾರದೊಳಗೆ ತಿಕ್ಟ್ ನೆ ತಿಱಿವಯ್,' ಆಜಿತ. 26-1), ಗಿಕ್ಟ್ ನೆ (ಶ. ದ. ಸೂ. ೩೦೮, ಪಾಠಾಂ ತರ), ಬಿ^{ಜ್ಞಾ}ನೆ ವೊದಲಾದುವು. ಕಿ^{ಜ್ಞಾ}ನೆ, ತಿ^{ಜ್ಞಾ}ನೆ, ಬಿಜ್ಞಾನೆ ಎಂಬ ಅವ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಕಿಟ್ಟನೆ, ತಿಟ್ಟನೆ, ಬೆಟ್ಟನೆ ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಯಪದಗಳೂ ಉಂಟು. ತಮಿೞಿನಲ್ಲಿ 'ಈ ಕಾರಕ್ಕೆ 'ಟ್ರಿ' ಕಾರೋಚ್ಚಾರಣೆಯಿರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. [(ತ.) ಮಾಱ್ಱಮ್ - (ಮಲಯಾಳ) ಮಾರ್ಜ್ಜ) - (ತೆ.) ಮಾಟ - (ಕ.) ಮಾತು]. ಅಲ್ಲದೆ, ಹಲವು ವಿಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ಕಾಕ್ಷರ ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪದವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಾರದು; ಹೇಳಿದರೆ (ಶ್ರುತಿಕಷ್ಟ) ವಾಗು ವುದು. ಉದಾ—(ವಿದ್ವಿಟ್ಸ್ತ್ರೀಯರ್) ಎಂದು ಕನ್ನಡಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಮಾಡಿ ಬಳಸ ಹೀಗೆಯೇ ಶ್ರುತಿಗೆ ವಿರಸವಾಗುವಂತೆ ಸಂಧಿಮಾಡಿ ಹೇಳಬಾರದು. ಮತ್ತೆ ಮೂರು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು (ಕ. ರಾ. ಮಾ. ೧-೬೫, ಕಾವ್ಯಾ. 444) ಇದೇ ಪ್ರಕ ರಣದ 61 ನೆಯ ಪುಟದ ಕೆಳಗೆ ೨ ನೆಯ ಟಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದೆ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕರ್ಕಶವಾದ ಇಂತಹ ಪದಸಂಯೋಗವು ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳಗೆ ಗೌಡೀ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಆರಭಟೀ ವೃತ್ತಿ ಯಲ್ಲಿಯೂ, ಓಜಃಕಾಂತಿ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ರೌದ್ರಭೀಭತ್ಸರಸಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಬರುವುದು. (೩) ಕನ್ನ ಡವಾದ ಪೂರ್ವಪದದ ಕಡೆಯಕ್ಷರವು ಲಘುವಾಗಿಯೂ,

^{*} ಷಟ್ಪ್ರದೀಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಕೆಲವು ಪದಗಳು ಕಂಡುಬರುವುವು: ಉದಾ—ಕನ್ನಡ ಜೈನಿನಿನಿ ಭಾರತ, ೧೩–೩೫.

ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪದಗಳನ್ನು ಸುರ್ರನೆ, ಕಿರ್ರನೆ, ಕರ್ರನೆ, ಘರ್ರನೆ, ತಿರ್ರನೆ, ಸರ್ರನೆ, ಗಿರ್ರಕ್ಕೆ ಬರ್ರನೆ ಎಂದು ಬರಿಯುವರು,

ಸಂಸ್ಕೃತವಾದ ಪರಪದದ ವೊದಲಕ್ಷರವು ದ್ವಿಶ್ವವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು, ಇವೆರಡನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಸಂಧಿದೋಷವಾಗುವುದು. (ಶ. ದ. ಸೂ. ೬೧). ಸಂಧಿ ದೋಷಕ್ಕೆ ಉದಾ—

"ಬರಿಸಿಪ್ರಧಾನರಂ ಕು।

ಳ್ಳಿರಿಸಿಪ್ರಿಯಕುಶಲವಾರ್ತೆಯಂ ನೆಱೆ ಕೇಳ್ದು॥

ಸ್ಥಿರ ಮಿರ್ದುಪ್ರಭು ನುಡಿಯೆ।

ಪ್ರರೂಢಮುದನಾದನಾತನೆಂಬುದಮಾರ್ಗಂ॥"

ಇದೇ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ' ದಲ್ಲಿ (೨-೬)—" ಹ್ರಸ್ವಾಂತವಾದ ಕನ್ನಡದ ಲಘು ಪದದ ಮುಂದೆ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಾದಿಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದ ವನ್ನಿಟ್ಟು ಒತ್ತಿಹೇಳಿದರೆ, ಕೂಸಿನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಭಾರವಾದ ಹೊರೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅದುಮಿದಂತೆ ಕ್ಲೇಶಕರವಾಗುವುದು" ಎಂದು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ನಾಟುವ ಹಾಗೆ ಉಚಿತೋಪಮಾನದಿಂದ ಹೇಳಿದೆ. * ಸರೇಫದ್ವಿತ್ವವು ಬಂದಿಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಂಧಿಮಾಡುವುದು ದೋಷವೇ ಎಂಬುದು, ಮೇಲಣ ಉದಾಹರಣೆ ಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಈ ದೋಷನಿವಾರಣೆಗೆ ರೇಫವನ್ನು ಶಿಥಿಲಮಾಡಿ (ತೇಲಿಸಿ) ಪೇಳ ಬಹುದೇ? — ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಅವತರಣಿಕೆ ಪುಟ 18, ಸಾಲು ೧೦ ರಿಂದ ೧೭ ರೊಳಗೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಿಡಿಸಿದೆ.

ನೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸಂಧಿದೋಷಗಳಲ್ಲಿ 'ಅಸಹ್ಯೋಕ್ತಿ'ಯೂ 'ಶ್ರುತಿಕಷ್ಟ'ವಾ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವು, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೂ ಪದಸ್ವರೂಪ ಗಳನ್ನೂ ಬೆರಸಿ ಹೇಳುವುದರಿಂದಲೇ ಎಂದು ವಿಶದವಾಯಿತು. ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಉದಾ ಹರಣೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದು. 'ನೈತಿಕ,' 'ಭೌತಿಕ' ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕೃತಜನ್ಯಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಸಹಜವೇ; ಆದರೆ, ಅವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತಾಗ (ಇಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕೊನೆಯ ಎರಡಕ್ಷರಗಳ ಸೇರುವೆಯಿಂದ) ಅಸಹ್ಯೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುವು. 'ತುಲ್ಯ' ವೆಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದದ ಗತಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ; ಇದನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದರೆ ಉಂಟಾಗುವ ಅಶ್ಲೀಲೋಕ್ತಿ

^{* &}quot;ಕಂ॥ ಪ್ರಣಯದೆ ತ್ರಿಪಥೆಗೆ ನಡೆದಂ।" ಎಂಬಲ್ಲಿರುವಂತೆ, ಪದ್ಮಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಘ್ವಕ್ಷರದ ಮುಂದೆ ಸರೇಸದ್ವಿತ್ವವು ಬಂದರೆ, ರೇಘವನ್ನು ಶಿಥಿಲಮಾಡಿ ಹೇಳುವುದು ದೋಷವಲ್ಲನೆಂಬ ಭಾವನೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪದೀಕಾವ್ಯಗಳ ಕಾಲದಿಂದ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಂತಿದೆ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಂತೂ ಇದು ದೋಷವಲ್ಲ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಸರೇಘದ್ವಿತ್ವವಾಗಲಿ ದೇರೆ ವಿಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಅಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಂಧಿದೋಷದ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ಸ್ವರ ವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳುವರು. ಉದಾ— (ಕ್ರಮಂ) – ಕಿರಮಮ್, (ಪ್ರಿಯಂ) – ಪಿರಿಯಮ್, (ರತ್ನಂ) – ರತ್ತಿನಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ (ಶ್ರೀ – ಸಿರಿ), (ವರ್ಷ) – ಬರಿಸ ಎಂದು ಅಪಭ್ರಂಶರೂಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ; (ಕೇಳ್ದು) – ಕೇಳಿದು, (ವರ್ಷ) – ವರುಷ, (ಫಲ್ಗುನ) – ಫಲುಗುಣ ಎಂದು ನಡುಗನ್ನಡದ ಪಟ್ಟದೀಕಾವ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ರೂಪಗಳಂತೆ,

ಹುನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಿರುವುಲಾರ್ಯನು ತನ್ನ "ಆಪ್ರತಿಮ ವೀರಚರಿತ" ದಲ್ಲಿ '.ತುಲ್ಯಹೋಗಿತಾಲಂಕಾರ' ವೆಂಬುದಕ್ಕೆ 'ಸಮಯೋಗಿತಾಲಂಕಾರ' ವೆಂಬು ಹೆಸ ರನ್ನು ಹೇಳಿರುವಂತಿದೆ. ಉನ್ನತ, ಉದಾತ್ತ ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ 'ಉಚ್ಚ' ಶಬ್ದವು ಸಂಸ್ಥೃತಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾಗಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡಶಬ್ದಗಳ ನಡುವೆ ಬಂದಲ್ಲಿ, ದುಷ್ಪ್ರತೀತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು. 'ಮಾಸಿಕ' ವೆಂಬು ಶಬ್ದವನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವವರ ಕಿವಿಗೆ ಪತ್ರಿಕಾ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ, ವೆಗ್ಗಾಗಿ ಕೇಳಬರುವುದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈಗ ಕೆಲವೆಡೆ ಬಳಕೆ ಯಲ್ಲಿರುವ 'ಪುನರ್ರಚನೆ' (ಪುನರ್ರಚನೆ), 'ಷಟ್ ಸ್ಥಲ 'ಷಟ್ಸ್ಥಲ') ಎಂಬೀ ಪದ ಗಳು ಕೇಶಿರಾಜನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ 'ಶ್ರುತಿಕಷ್ಟ'ವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಹೀಗೆ "ಶ್ರುತಿ ಸಹ್ಯ ಸಂಧಿ "ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುವಂತೆ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಸಂಸ್ಥೃತಕ್ಕಾ ಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಬ್ದ ಗಳು ಮನೋಗತವನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಹೊರಗೆಡಹತಕ್ಕ ಸಂಕೇತಗಳು. ಈ ಸಂಕೇತವನ್ನು ವಿೂರದೆ, ಅವ್ಯಾಪ್ತಿಗೂ ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿಗೂ ಸಂದೇಹಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ, ಮನಸ್ಸಿ ನಲ್ಲಿರುವ ಭಾವವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಶ್ರುತಿಸಹ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪದಪ್ರಹೋಗವಾಡಬೇಕು.

ನಾಲ್ಕ ನೆಯದು (ಸಮುಚಿತಮಾಗಿ ಬರ್ಚ') ಸತಿಸಪ್ತಮಿ. ಭಿನ್ನ ಕರ್ತೃಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಎರಡು ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆ ಮುಂದೆ ಆಗತಕ್ಕ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸೂಚಕವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಆತಿಳಿದ ಮೊದಲನೆಯ ಕ್ರಿಯಾರೂಪದಮೇಲೆ ಸಪ್ತಮಿನಿಭಕ್ತ್ಯರ್ಥ ಸೂಚಕವಾದ 'ಎ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಲಿ ಅದೇ ಅರ್ಥದ ಅವ್ಯಯಸೂಚಕವಾದ 'ಉದುಂ,' 'ಅರೈಂ,' 'ಅನ್ನ ಗಂ,' 'ಇನಂ,' 'ಇನೆಗಂ' ಎಂಬ ಇತರ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಾಗಲಿ ಬರುವುದುಂಟು; ಸಪ್ತಮ್ಯರ್ಥದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೊಳಕೊಂಡ ಇಂತಹ ಪ್ರತ್ಯಯಗಕ್ಕೆ "ಸತಿಸಪ್ತಮಿ "ಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಇದಕ್ಕೆ * 'ಭಾವಲಕ್ಷಣಸಪ್ತಮಿ'

^{*} ಭಟ್ಟಾಕಲಂಕನು "ಯೋ ಭಾವೋ ಭಾವಲಕ್ಷಕಃ" ಶ. ಶಾ. ಸೂ. 587, ಪುಟ 465) ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು. (ಭಾವಃ = ಕ್ರಿಯಾ).

[&]quot;ಯಸ್ಕ ಚ ಭಾವೇನ ಭಾವಲಕ್ಷಣಂ" (ಶಾಣಿನಿ II-8-37) ಎಂಬ ಸೂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಭಟ್ಟೀಜಿದೀಕ್ಷಿತನು ತನ್ನ 'ಸಿದ್ಧಾಂತಕಾಮುದಿ'ಯಲ್ಲಿ "ಯಸ್ಕ ಕ್ರಿಯಯಾ ಕ್ರಿಯಾಂತರಂ ಲಕ್ಷ್ಮಕ್ಷೇತ್ವ ಸಪ್ತವಿ ಸಾಕ್ಷತ್" (ಎಂದರೆ, ಯಾವ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಬೇರೊಂದು ಕ್ರಿಯೆ ಸೂಚಿತವಾಗುವುದೋ ಅಲ್ಲಿ ಸಪ್ತವಿ ಬರುವುದು) ಎಂದು ವಿವರಿಸಿರುವನ್ನು ಉದಾ—'ಗೋಷು ದುಹ್ಕಮಾನಾಸು ರಾಮೋ ಗತ್ತು'; 'ತಸ್ಮಿನ್ ಗತೇ ಕೆಂ ವೃತ್ತಮ್'; 'ಅಸತ್ಸು ತಿಷ್ಠತ್ಸು ಸಂತಃ ತರಕ್ತಿ' ಇಲ್ಲಿ ದುಹ್ಕಮಾನಾಸು, ಗತೇ, ತಿಷ್ಠತ್ಸು ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾರೂಪಗಳು ಕಾರಕಕೃದಂತಗಳು (ಈ ಕೃದಂತಗಳು ವರ್ತಮಾನ ಭೂತಗಳೆಂಬ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಹುದು). ಇವು ವಿಶೇಷಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಸಪ್ಪವಿಖವಿಧಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ತಮ್ಮ ವಿಶೇಷ್ಠವಾದ ಕರ್ತ್ಯಪದಕ್ಕೂ (ಗೋಷು, ತಸ್ಮಿನ್, ಅಸತ್ಸು ಎಂಬಂತೆ) ಸಪ್ಪವಿಖರೂಪವನ್ನು ಕೊಡುವುವು. ಆದರೆ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ಕರ್ತ್ಯಪದಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಥಮೆ ಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುವು. ಸಂಸ್ಥತದ ಕಾರಕಕೃದಂತಗಳಿಗೆ ಬದಲು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಯ ಕೃದಂತಗಳು ಬರುವುವು. ಆದಕಾರಣ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇವು ಸಪ್ತವಿಖವಿಧಕ್ತಿರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಎಂದೂ ಹೆಸರುಂಟು; ಇಲ್ಲಿ 'ಭಾನ' ನೆಂದರೆ 'ಕ್ರಿಯೆ' ಎಂದರ್ಥ. ಉದಾ—ಗಾಯ ಕಂ ಪಾಡೆ ದೇವಂ ವೆುಚ್ಚಿದಂ. (ಗಾಯಕಂ ಪಾಡುವಲ್ಲಿ ದೇವಂ ವೆುಚ್ಚಿದಂ ಎಂದರ್ಥ.) ಇಲ್ಲಿ 'ಗಾಯಕಂ,' 'ದೇವಂ' ಎಂಬಿವು ಭಿನ್ನ ಕರ್ತೃಗಳು; 'ಪಾಡೆ' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯೆ 'ವೆುಚ್ಚಿದಂ' ಎಂಬ ವುತ್ತೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಿದೆ; 'ಪಾಡೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪಾಡಲ್ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಂತಹ ಭಿನ್ನ ಕರ್ತೃಕಗಳಲ್ಲಿ 'ಗಾಯಕಂ ಪಾಡಲ್ ದೇವಂ ವೆುಚ್ಚಿದಂ' ಎಂದು 'ಅಲ್' ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡ ಬಾರದಾಗಿ ಕೇಶಿರಾಜನು ವಿಧಿಸಿರುವನು. ಈ ನಿರ್ಬಂಧವು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಊರ್ಜಿತ ವಾದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ೧೭ ನೆಯ ಶತಮಾನದಕಾಲಕ್ಕೆ ಭಟ್ಟಾಕಲಂಕನು 'ಗಾಯಕಂ ಪಾಡಲರಸಂ ಕೇಶ್ದಂ,' 'ಅರ್ತ್ಥಿ ಬೇಡಲ್ ದಾನಿಯಿತ್ತಂ,' 'ನೇಸರ್ಮ್ಮೂ ಡಲ್ ಕಟ್ತಲೆ ಘೋದುದು 'ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು (ಶ. ಶಾ. ಸೂ.587, ಪುಟ 465). ಕೇಶಿರಾಜನಾದರೋ—

'.....ಕಿೞ್ನಾಳವಳ್ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕರತಳದಿಂ ಪಾದಪದ್ಮಂ। ಗಳನಂದೊತ್ತುತ್ತಿರಲ್ ಶೂದ್ರಕನೃಪತಿ ಸುಖಾಸೀನನಾಗಿರ್ದ್ಧನಾಗಳ್॥'; '.....ಬೈಗಿನ ಕೆಂಬಿಸಿಲಳುರಲಿಸೆದುವಾಶ್ರಮತರುಗಳ್॥'—

ಎಂದು ನಾಗವರ್ಮನ 'ಕಾದಂಬರಿ'ಯ ಪೂರ್ವಭಾಗ ೮೦, ೨೭೫ ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ 'ಅರ್' ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿರುವನು; ಏಕೆಂದರೆ, ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ 'ಕೆಟ್ವಾಳವಳ್' ' ಶೂದ್ರಕನೃಪತಿ' ಎಂಬ ಎರಡು ಬೇರೆಬೇರೆ ಕರ್ತೃಗಳಿವೆ. ಎರಡ ನೆಯದರಲ್ಲಿಯೂ 'ಕೆಂಬಿಸಿಲ್' ' ತರುಗಳ್' ಎಂಬ ಭಿನ್ನ ಕರ್ತೃಗಳಿರುವುವು; ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಕ್ರಿಯಾರೂಪದಮೇಲೆ 'ಅಲೊಡಂ' ಎಂಬುದನ್ನು 'ಎ' ಎಂಬ ಸತಿಸಪ್ತ ನಿೂಪ್ರತ್ಯಯದ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳು ವನು. ಉದಾ—' ವಸಂತಂ ಬರಲೊಡಂ ಕೋಗಿಲೆಯುಲಿಗುಂ' ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. (ಬರಲೊಡಂ - ಬರೆ + ಅಲೊಡಂ). ಭೂತಕಾಲಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ 'ಎ' ಎಂಬ ಸತಿ ಸಪ್ತ ವಿೂಪ್ರತ್ಯಯದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಉದುಂ' 'ಅಲೊಡಂ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ, ವರ್ತಮಾನಭವಿಷ್ಯಂತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಅನ್ನಂ,' 'ಅನ್ನೆ ಗಂ,' 'ಇನಂ,' 'ಇನೆಗಂ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಗಳೂ ಬರಬಹುದು. 'ಎ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಈ ಮೂರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವುದು. ಸತಿಸಪ್ತವಿುಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅವತರಣಿಕೆ ಪುಟ 33, 34 ರಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. (ಶ. ದ. ೨೪೮ ರಿಂದ ೨೫೨ ರ ವರೆಗೆ ನೋಡುವುದು.)

'ಇರು' ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ 'ಆಸ್' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತಧಾತುವಿನಿಂದ 'ಇರುವುದು' (= ವಿದ್ಯಮಾನ) ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ 'ಸತ್' ಎಂಬ ಕೃದಂತವಿಶೇಷಣವಾಗುವುದು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಕೃದಂತವಿಶೇಷಣವು ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯುವುದು. (ಈ ಪದ್ಧತಿ ಯನ್ನು ಕನ್ನಡವೈಯಾಕರಣರೂ ಅನುಸರಿಸಿರುವರು. ಶ. ದ. ಸೂ. ೭೫.) 'ಸತ್'ಎಂಬ ಕೃದಂತ ವಿಶೇಷಣದ ಸಪ್ತವಿೂವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪವು 'ಸತಿ' ಎಂದಾಗುವುದು; 'ಸತಿ' ಯೆಂದರೆ 'ಇರುವಲ್ಲಿ,' 'ವಿದ್ಯಮಾನದಲ್ಲಿ ' ಎಂಬರ್ಥ; ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ಕೃದಂತ ವಿಶೇಷಣ ರೂಪಕ್ಕೆ 'ಸತ್ಯರ್ಥ' ವೆಂದು ಸಂಸ್ಕೃತವೈಯಾಕರಣರು ಹೆಸರಿಟ್ಟರುವರು. ಹೀಗೆ

ಸತ್ಯರ್ಥವು ಬಂದೆಡೆ, * 'ತಸ್ಮಿನ್ ಗತೇ ಕಿಂ ವೃತ್ತಮ್' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಗತೇ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಂತೆ, ಕೃದಂತನಿಶೇಷಣವು ಸಪ್ತನಿೂನಿಭಕ್ತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ, ಇಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ 'ಸತಿಸಪ್ತನಿು' ಯೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟರುವರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನೂ † 'ಸತ್ಯರ್ಥ,' 'ಸತಿ ಸಪ್ತನಿು' ಎಂಬ ಪಾರಿ ಭಾಷಿಕ ಪದಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದಿರುವನು. ಆದರೆ, ‡ 'ಸಮುಚಿತಮಾಗಿ' ಸತಿ ಸಪ್ತನಿು ಬರುವುದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷ್ಮಣವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗೆಂದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸತಿ ಸಪ್ತನಿುಯು ಪ್ರಯೋಗವು ಭಿನ್ನಕರ್ತೃಕ ನಿಚಾರವೊಂದು ಹೊರತು, ಮಿಕ್ಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಸ್ಥ್ರತದ ಅನುಕರಣವಲ್ಲ; ಔಚಿತ್ಯವರಿತು ಹೇಳತಕ್ಕ ನಿಷಯವಾಗಿದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಸಂಸ್ಥ್ರತದ ಸತಿಸಪ್ತನಿುಯಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದಂತೆ, ನೊದಲು ಬರುವ

† ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೩೬. ''... ಸತ್ಯರ್ಥಗತಂ". ಸತ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸತಿಸಪ್ತಮಿ. ಯಾವುದು ಆಧಾ ರವೋ ಅದು ಅಧಿಕರಣ; ಅಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮಿ ಬರುವುದು; 'ಅದು...ವ್ಯವಹಾರದೊಳಂ, ಕಾಲದೊಳಂ, ('ಎ' ಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ) ಸತ್ಯರ್ಥದೊಳಂ ವರ್ತಿಸುಗುಂ'. ಸತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗ—'ಬರೆ ಕಂಡಂ' = ಬರ್ಪೆಡೆಯೊಳ್ ಕಂಡಂ (ಬರುಪಲ್ಲಿ ಕಂಡಂ); ಇಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಕರ್ತೃಪದವಿದೆ. ಎಂದರೆ—(ಭರತಂ) ಬರೆ (ರಾಮಂ) ಕಂಡಂ—ಎಂಬಂತೆ ಅರ್ಥ. ಹಾಗೆಯೇ 'ಮನವಾರೆ ಪೊಗಟ್ದಂ', 'ಕಣ್ಣಾರ್ವಿನಂ ನೋಡಿ ದಳ್' ಎಂಬವು ಭಿನ್ನಕರ್ತೃಕಗಳು.

ಶ. ದ. ಸೂ. ೨೪೮. '' ಸತ್ಯರ್ಥದ 'ಎ' ಕಾರ,'' ('' ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯ 'ಎ' ಕಾರ'').
ಶ. ದ ಸೂ. ೨೪೯. ಭೂತಾರ್ಥದ 'ಸತಿಸಪ್ತಮಿ'ಯಲ್ಲಿ 'ಉದುಂ', 'ಅಲೊಡಂ'.
ಶ. ದ. ಸೂ. ೨೫೦. ''ಉಭಯ ಕರ್ತೃಕಮೆನಿಸಿದ 'ಸತಿಸಪ್ತಮಿ' ಗೆ 'ಎ' ಕಾರಮವುದು.''

(' ಇರ್ಬರ್ ಕರ್ತೃಗಳ್ಗೆ ನಿಮಿತ್ತಮತ್ತು 'ಸತಿಸಪ್ತಮಿ'ಗೆ 'ಎ' ಕಾರಮಕ್ಕುಂ").

‡ ಕೇಶಿರಾಜನು ಉಚಿತ ' 'ಸಮುಚಿತ' ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಯಾವ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಹೇಳಿ ರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಅವನು ಹೇಳಿರುವ ಈ ಕೆಳಗಣ ಮೂರು ಸೂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ನೋಡಬಹುದು:—

ಸೂ. ೯೬. ದ್ವಿವಚನಮುಚಿತದೆ ಬರ್ಕುಂ' (ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದ್ವಿವಚನಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಔಚಿತ್ಯ ದಿಂದಱವುದು'). ಪ್ರಯೋಗ— ಭೀಮಾರ್ಜುನರ್', ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ್'.

ಸೂ. ೧೦೯. ೯...ಮತ್ತಮೆಕಾ ॥ ರಮದೊಂದೆ ಮೇಣ್ ತೃತೀಯಿಗೆ. ಸಮುಚಿತಮಾದೇಶಮಱುದುಕೊಳ್ಳೀಕ್ರಮದಿಂ ॥ '

(ಇಮ್, ಇಂದಮ್, ಇಂದೆ ಎಂದು ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಮೂರು ತೆರನಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವಕ್ಕೆ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬೇರೊಂದು 'ಎ' ಕಾರವು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಬರುವುದುಂಟು. ಉದಾ: ಕ್ರಮದೆ (=ಕ್ರಮದಿಂ), ನಯದೆ (=ನಯದಿಂ), ಭಯದೆ (=ಭಯದಿಂ).

ಸೂ. ೧೭೯. (... ತತ್ಪುರುಷಕ್ಕಗ್ಗ ಲಿಪುದುಚಿತಾಕ್ಷರಾಗಮಂ ' ('ತತ್ಪುರುಷಕ್ಕೆ...ಕೆಲವೆಡೆ ಯೊಳ್...ಉಚಿತಾಕ್ಷರಾಗಮಂ ') ಪ್ರಯೋಗ...ತೆಂಕಣ + ಎಲರ್ = 'ತೆಂಪೆಲರ್'. ನಡು(ವಿನ) + ಬಾರ್ = 'ನಟ್ಟಿವಾನ್', ನಡು(ವಿನ) + ಮನೆ = 'ನಟ್ಟಿವನೆ', ನಡು(ವಿನ) + ಪನಿ = 'ನಟ್ಟಿವನಿ': ____ಫಲ್ಲಿ (ಎ' ಕಾರಂ ಉಚಿತವರ್ಣಾಗಮಂ.

^{*} ಅವನು ಹೋದಲ್ಲಿ ವರ್ತವಾನವೇನು? __ ಎಂದರ್ಥ.

ಕ್ರಿಯಾಸೂಚಕ ರೂಪವು ಕೃದಂತವಿಶೇಷಣವಾಗಿದ್ದು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಪ್ತವಿೂವಿಭಕ್ತಿ ಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ (ಎಂದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಸ್ತವಿ ವಿವಿಭಕ್ತಿಯ ಸ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿ ರುತ್ತದೆ). ಅದರ ಕಾರಕಕರ್ತೃವಾದ ವಿಶೇಷ್ಯವೂ ಸಪ್ತವಿ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಹೋದಲ್ಲಿ ಏನು ವರ್ತಮಾನ? ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ 'ತಸ್ಮಿನ್ ಗತೇ ಕಿಂ ವೃತ್ತಮ್' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ 'ತಸ್ಮಿನ್' (=ಅವನಲ್ಲಿ) ಎಂಬ ವಿಶೇಷ್ಯ (ಕರ್ತೃ) ವೂ, 'ಗತೇ' (= ಹೋದಲ್ಲಿ) ಎಂಬ ಕೃದಂತ ವಿಶೇಷಣವೂ ಈ ಎರಡೂ ಸಪ್ತವಿೂವಿಭಕ್ತಿ ಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಸಪ್ತವಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಾದರೋ ಹಾಗಲ್ಲ; ವೊದಲು ಬರುವ ಕ್ರಿಯಾರೂಪವು ಕೃದಂತವಿಶೇಷಣವಾಗಿರದೆ, ಕೃದಂತಾವ್ಯಯವಾ ಗಿರುವುದು; * ಈ ಕೃದಂತಾವ್ಯಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಸ್ತವಿ ವಿನಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರದೆ, ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಸತ್ಯರ್ಥದ (ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯ) 'ಎ' ಕಾರವನ್ನೋ ಇಲ್ಲವೆ ಈ 'ಎ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬಂದ 'ಉದುಂ,' 'ಅಲೊಡಂ,' 'ಅನ್ನಂ,' 'ಅನ್ನೆಗಂ' ವೊದಲಾದ ಆರು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನೋ ಒಳಕೊಂಡಿರುವುದು; ಆದರೆ † ಸಸ್ತ್ರವಿ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಾದ (ಅಲ್ಲಿ ' (ಒಳ್ ' ಎಂಬಿವುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷಸಂದರ್ಭ ದಲ್ಲಿ 'ಎ'ಕಾರದಂತೆ ದಿಗ್ವಾಚಿಯ ಮೇಲೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಬರುವ 'ಆಲ್' ಪ್ರತ್ಯಯ ವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಕೊಳ್ಳಲಾರದು. ಅಲೊಡಂ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಕೂಡಿರ ಬಹುದು. ಈ ಕೃದಂತಾವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಪದವು, ಸಂಸ್ಕೃತದಂತೆ ಸಪ್ತಮಿ ಯಲ್ಲಿರದೆ, ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು. 'ಭೀಮಂ ಬರೆ ಹನುಮಂ ಕಂಡಂ'

^{*} ಧಾತುಗಳಿಗೆ 'ಎ' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸೇರಿದ ಕೆಲವು ಕೃದಂತಾವ್ಯಯಗಳು ಯಾವುನೆಂದರೆ:— ಸಲ್ (= ಸೇರು) + ಎ = 'ಸಲೆ' (ಸೇರುವಂತೆ, ಸಲ್ಲಲು, ಸಲ್ಲುವಂತೆ), ಮಿಗು (= ಹೆಚ್ಚು, ಹೆಚ್ಚಾ ಗು) + ಎ = 'ಮಿಗೆ' (ಅತಿಶಯವಾಗುವಂತೆ, ಹೆಚ್ಚಾಗಲು), (ನಡು = ನಾಟು) + ಎ = 'ನಡೆ' (= ನಾಟುವಂತೆ, ನಡಲು); 'ನಡೆ ನೋಡೆ' = ಕಣ್ಣು ನಡುವಂತೆ ನೋಡಲು; ಹೀಗೆಯೇ 'ಬಿಡೆ', 'ಮಗುಟಿ', 'ನೆಱೆಯೆ, ಮೊದಲಾದುವು.

[†] ನಾಗವರ್ಮನಂತೆ (ಭಾ. ಭೂ. ಸೂ. 89, 58, 59, 69) ಕೇಶಿರಾಜನೂ (ಶೆ. ದ. ಸೂ. ೧೨೧) ಸಪ್ತವಿನಿವಿಭಕ್ತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯಪ್ರತ್ಯಯಗಳಾದ 'ಅಲ್ಲಿ', 'ಒಳ್' ಎಂಬಿವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅನಂತರ ಅಕಾರಾಂತ ದಿಗ್ವಾಚಿಯ ಮೇಲೆ ಸಪ್ತಮಿಯಲ್ಲಿ 'ಅಲ್' ಪ್ರತ್ಯಯವೂ, 'ಉ' ಕಾರಾಂತ ದಿಗ್ವಾಚಿಯ ಕಡೆಗೆ 'ಎ' ಕಾರವೂ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಬರುವುವೆಂದು ತಿಳಿಸಿರುವನು. ಉದಾ— ಮೂಡ—ಮೂಡಲ್, ಪಡುವ—ಪಡುವಲ್, ತೆಂಕ _ ತೆಂಕಲ್, ಬಡಗ – ಬಡಗಲ್, ಅತ್ತ – ಅತ್ತಲ್, ಎತ್ತ – ಎತ್ತಲ್; ಒಳಗು – ಒಳಗೆ, ಪೊಜಗು – ಪೊಜಗೆ, ಪೆಜಗು – ಪೆಜಗೆ, ಕೆಳಗು – ಕಳಗೆ, ಮೇಗು – ಮೇಗೆ.

ವಿಶೇಷ ಟಪ್ಪಣಿ _ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ' ಎ ' ಕಾರವು ತೃತೀಯಾಸಪ್ತವಿುಗಳೆಂಡಕ್ಕೂ ಹುದು ವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಉದಾ __ ' ನಯದೆ ' (= ನಯದಿಂದ, ನಯದಲ್ಲಿ), ' ಧಯದೆ ' (= ಭಯದಿಂದ, ಭಯದಲ್ಲಿ). ದಿಗ್ವಾಡಕದಮೇಲೆ ಬರುವ ' ಎ ' ' ಅಲ್' ಗಳು ನಾಮವಿಭಕ್ತಿಗಳು; ಕ್ರಿಯಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವ ಧಾತುವಿನಮೇಲೆ ಬರುವ ' ಎ ' ' ಅಲ್' ಗಳು ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು (ಶದ ಸೂ. ೨೩೬); ಇವು ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಬರುವುವ. ಉದಾ __ ಮಾಡಿಪಟ್ಟುದು, ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಭಾ. ಭೂ. ಸೂ. 78 ರ ಪ್ರಯೋಗ) ಪೇಟಿಪಟ್ಟುದು, ಪೇಟಿಲ್ಪಡೆಗುಂ. (ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೩೧) ಪ್ರಯೋಗಿಸೆಪಡೆಗುಂ (ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೧೨, ೩೧೩).

ಎಂಬ ್ಡವಾಕ್ಯ ದಲ್ಲಿ 'ಬರೆ' ಎಂಬುದು ಕೃದಂತಾವ್ಯಯ; ಈ ಕೃದಂತಾವ್ಯಯವು 'ಬರ್' ಧಾತುವಿಗೆ 'ಎ' ಎಂಬ ಸತಿಸಪ್ತವಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸೇರಿ 'ಬರೆ' (= ಬರುವಲ್ಲಿ, ಬಂದಲ್ಲಿ, ಬರಲು) ಎಂದಾಗಿದೆ; ಇಲ್ಲಿ 'ಎ'ಕಾರವು ವಿಶೇಷಸಂದರ್ಭದ ಪ್ರತ್ಯಯನೇ ಹೊರತು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಪ್ತವಿೂವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವಲ್ಲ. (ಸಂಸ್ಥೃತದ ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯಲ್ಲಾ ದರೆ, ಈ ಪದವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಪ್ತಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು.) 'ಬರೆ' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾರೂಪವು ಸಂಸ್ಕೃತಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಮುಂದೆ ಬರತಕ್ಕ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು (ಇಲ್ಲಿ 'ಕಂಡಂ' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು) ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. 'ಭೀಮಂ' ಎಂಬುದು ಕಾರಕ ಕರ್ತೃ; ಇದು ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ, ಸಪ್ತಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದು. (ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದ್ದರೆ ಕರ್ತೃವೂ ಸಪ್ತವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು). ಈ ವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥವು ಭೀವುನು ಬರಲು ಹನುಮನು ಕಂಡನು 'ಎಂದಾದರೂ, ಕೇಶಿರಾಜನ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು 'ಭೀವುಂ ಬರಲ್ ಹನುಮಂ ಕಂಡಂ' ಎಂದು ಹೇಳಕೂಡದು. 'ಭೀಮಂ ಬರಲೊಡಂ ಹನುಮಂ ಕಂಡಂ' ಎಂದು ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಭಿನ್ನ ಕರ್ತೈಕ ವಿಚಾರ, ಒಂದು ಕ್ರಿಯಾರ್ಥದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರಿಯೆ ಸೂಚಿತವಾಗುವ ವಿಚಾರ — ಈ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಮಿಕ್ಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸತಿಸಪ್ತ ಮಿಗೂ, ಕನ್ನಡದ ಸತಿಸಪ್ತಮಿಗೂ ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿ ‹ ಸಮುಚಿತ ಮಾಗಿ ಬರ್ಹ ' ಸತಿಸಪ್ತವಿು ಯೆಂದು ಹೇಳ್ತಿ ಇದನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷ್ಮಣವೆಂದು ತೆಳಿಸಿದೆ. * ತಮಿಳು-ತೆಲುಗು-ಮಲಯಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯಿಲ್ಲ.

ಐದನೆಯದು ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಚಾರ.—ಸಂಖ್ಯಾವ್ಯಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮಿಕ್ಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸರಿಮಾಡಿದ್ದರಿ, ಅವು 'ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ' ವೆನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುವು ಎಂಬರ್ಥಕ್ಕೆ ಕೇಶಿರಾಜನು 'ನಿರ್ವಚನಮಾಡಿರುವನು. ಉದಾ—ರಾಮ, ನಾರದ; ದೇಶ, ಕೋಶ; ಬಾಲೆ, ಭಾಷೆ, ಸೀತೆ; ಕರುಣ, ಕಂಧರ; ಪಂಚಕ, ದಶಮ;

[•] ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಗಳಲ್ಲಿಯ ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯಂತೆ ಕಾಣುವ ವಾಕ್ಯಗಳು ತಮಿಳು-ತೆಲುಗು-ಮಲಯಾಳಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಿ ಅವು ಸತಿಸಪ್ತಮಿಗಳಲ್ಲ; ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಾಗಲಿ ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಲಿ ಆ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸೂಚಕಕ್ರಿಯಾರೂಪವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯ 'ಕೂಗಲ್' 'ಕಱೆಯಲ್' ಎಂಬ (ಕ್ರಿಯಾರ್ಥವುಳ್ಳ) ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಂತೆ ನ್ಯೂನಕ್ರಿಯೆಯೆಂದು ಆ ಭಾಷೆಯವರು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವರು. ಉದಾ—

೧. (ತಮಿಳು). 'ಮಟ್ಟಿ ಸೆಯ್ಮ ನೆಲ್ ಸಳ್ಳಿಂದದು' ('ನನ್ನೂಲ್' ಸೂತ್ರವೃತ್ತಿ 346)
= (ಕನ್ನಡ). ಮಟೆಗಱೆಯ(ಲ್) ನೆಲ್ ಬೆಳೆದುದು (ಕೇಶಿರಾಜನ ಮತದಂತೆ 'ಅಲ್'ತಪ್ಪು)
= (ತೆಲುಗು). ವಾನ ಕುರಿಯು೯ ಸಂಟ ಸಂಡಿನದಿ.

೨. (ತಮಿಳು). 'ಕೋಟಾಕೂವಭೊಟುದು ಪುಲರ್ನ್ಡದು' ('ನನ್ನೂಲ್' ಸೂತ್ರವೃತ್ತಿ 346) =(ಕನ್ನಡ). ಕೋಟಾ ಕೂಗ(ಲ್) ಪೊಟ್ತು ಮೂಡಿದುದು (ಕೇಶಿರಾಜನ ಮತದಂತೆ 'ಅಲ್' ತಪ್ಪು). =(ತೆಲುಗು). ಕೋಡಿ ಕೂರ್ಯಗಾ ತೆಲ್ಲವಾರಿನು.

^{1.} ಶ. ದ. ಸೂ. ೮೨. ಅವತರಣಿಕೆ ಪುಟ 20.

ಪ್ರಶ್ನೆ, ಉದಾಹರಣೆ; ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಗೌರಿ, ನಾರಿ; ಚಂಪು, ಸ್ವಯಂಭು; ಯತಿ, ರವಿ; ಪಶು, ಶಿಶು; ದಿವ, ಪರಿಷತ್ತು; ಬ್ರಹ್ಮ, ಮನ, ಮನಸ್ಸು; ವಿದ್ವಾಂಸ, ಹನುಮಂತ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸರಿಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತವು ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? [ಸ್ವರಾಂತ ಶಬ್ದಗಳ ವಿಧಾನ]: — ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅಕಾರಾಂತ ಶಬ್ದ್ರಗಳು ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಅಕಾರಾಂತವಾಗಿಯೇ ನಿಲ್ಲುವುವು (ಶ. ದ. ಸೂ. ೮೨, ಪ್ರಯೋಗ; ಸೂ. ೮೬): ಉದಾ—ಭೀಮ, ಸೋಮ; ಕಲಶ, ಕರಣ, ಚರಣ, ಭವನ, ಭುವನ; ಕೆಲವೆಡೆ 'ಎ' ಕಾರಾಂತವಾಗಿಯೂ ನಿಲ್ಲುವು ದುಂಟು (ಸೂ. ೮೫): ಉದಾ—ದರ್ಭೆ, ವಧೆ, ಅಭಿಲಾಷೆ, ಊಹೆ. ಆಕಾರಾಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಶಬ್ದಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ 'ಎ'ಕಾರಾಂತವಾಗುವುವು (ಶ.ಸ್ಮೃ. 39, ಭಾ. ಭೂ. 100); ಕೆಲವೆಡೆ ' ಅ 'ಕಾರಾಂತವಾಗುವುವು; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವೆಡೆ ಎರಡು ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಯೋಗ ವಾಗುವುದುಂಟು (ಸೂ. ೮೪); ಉದಾ-ಮಾಲೆ, ಲೀಲೆ, ನಿದ್ರೆ, ಯಾತ್ರೆ, ರೇಖೆ, ವೇಳೆ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ; ಕಂಧರಾ > ಕಂಧರ, ಕರುಣಾ > ಕರುಣ; ಗ್ರೀವಾ > ಗ್ರೀವ, ಗ್ರೀವೆ; ಭಿಕ್ಷಾ > ಭಿಕ್ಷ, ಭಿಕ್ಷೆ. 'ಈ' ಕಾರಾಂತ 'ಊ' ಕಾರಾಂತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಶಬ್ದಗಳು ಕನ್ನಡ ದಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವಾಂತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುವು (ಸೂ. ೮೫, ಭಾ. ಭೂ. 101): ಉದಾ—ಕಾವೇರಿ, ಕುಮಾರಿ, ಗಾಂಧಾರಿ, ಭಾಮಿನಿ, ಸರಸ್ವತಿ; ಚಮು, ಸರಯು. ಏಕಾಕ್ಷರವುಳ್ಳ ಆ-ಈ-ಊ ಕಾರಾಂತ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅದೇ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಡೆಯುವುವು (ಸೂ. ೮೫, ಶ.ಸ್ಮೃ. 39, ಭಾ. ಭೂ. 102): ಉದಾ — ಜ್ಯಾ (ನಿಂ), ಶ್ರೀ (ಯುಂ), ಸ್ತ್ರೀ (ಗೆ), ಭ್ರೂ (ವೆಂಳ್). ಇ - ಉ - ಋ ಕಾರಾಂತ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದ ಗಳು ಸಮ ಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಅದೇ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುವು (ಸೂ. ೮೬): ಉದಾ-ಕವ್ಯ ಕಪ್ಪಿ, ಕೃತಿ, ಗಿರಿ, ಹರಿ, ಶ್ರುತಿ; ದಾರು, ಭೀರು, ಧೇನು, ಭಾನು, ಬಂಧು, ರಿಪು, ರಾಹು, ಕೇತು, ಸೇತು, ನಿಘಂಟು; ಮಾತೃ, ಭ್ರಾತೃ, ಜಾಮಾತೃ. 'ಧಾತೃ' ಶಬ್ದ ಕ್ಕೆ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಧಾತೃ, ಧಾತ ಎಂಬ ಎರಡು ರೂಪಗಳೂ ಉಂಟು (ಸೂ. ೮೬, ಶ. ಸ್ಮೃ. 40, ಭಾ. ಭೂ. 103—'ಧಾತಾರ' ಎಂಬ ರೂಪವೂ ಉಂಟು); ಮಾಂಧಾತೃ ಶಬ್ದವು ಸಮಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಮಾಂಧಾತ' ಎಂದಾಗುವುದು; ಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಧಾತೃ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ 'ವಿಧಾತ್ರ' ಎಂಬ ರೂಪವು ಬರುವುದು (ಸೂ. ೮೬, ಭಾ.ಭೂ. 104); ಕರ್ತ್ಯ, ಭರ್ತೈ, ದಾತೃ, ದುಹಿತೃ, ಸವಿತೃ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಗಳು ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ವಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೆ 'ಆರ್'ಎಂಬ ಆದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದು ಕರ್ತಾರ, ಭರ್ತಾರ, ದಾತಾರ, ದುಹಿತಾರ, ಸವಿತಾರ ಎಂಬ ರೂಪ ಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು (ಸೂ. ೮೬, ಭಾ. ಭೂ. 103); 'ಪಿತೃ' ಶಬ್ದವೂ 'ಭ್ರಾತೃ' ಶಬ್ದವೂ ಪಿತೃ - ಪಿತರ, ಭಾತೃ - ಭ್ರಾತರ ಎಂಬ ಎರಡು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ವಾಗುವುವು (ಸೂ. ೮೭, ಭಾ. ಭೂ. 105). ಸಂಸ್ಥೃತದ 'ಸಖಿ' ಶಬ್ದವು ಸಮಸಂಸ್ಥೃತ ದಲ್ಲಿ 'ಸಖ' ನೆಂದಾಗುವುದು (ಸೂ. ೮೭, ಭಾ. ಭೂ. 107—'ಸಖಾಯ' ಎಂಬ ರೂಪವೂ ಉಂಟು): ಉದಾ---' ನಿಮಗೆ ಸಖಂ ಕಮಲಸಖಂ'. ಎರಡರಿಂದ ಹತ್ತ್ರರವರೆಗೆ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ದ್ವಿ, ತ್ರಿ, ಚತುರ್, ಸಂಚ, ಷರ್ಟ್, ಸಪ್ತ್ರ್ಯ, ಅರ್ಷ್ಟ್ರ, ನರ್ವ ಎಂಬೀ ಸಂಸ್ಕೃತ

ಸಂಖ್ಯಾ ವಾ**ಚಿಗಳಿಗೆ, 'ತ**ಯ,' 'ಕ,' 'ಮ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಔಚಿತ್ಯ ವರಿತು ಹತ್ತಿಸಿದರೆ ದ್ವಿತಯ, ತೃತಯ, ಚತುಷ್ಕ, ಪಂಚಕ, ಷಟ್ಕ, ಸಪ್ತಕ, ಅಷ್ಟಮ, ನವಮ ಎಂಬ ಸಮಸಂಸ್ಥೃತಗಳಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳಲು ಅರ್ಹ ವಾಗುವುವು (ಶ. ದ. ಸೂ. ೮೪).

[ವ್ಯಂಜನಾಂತ ಶಬ್ದ ಗಳ ವಿಧಾನ]:—1 ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು 'ಅ ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವಾಗುವುವು; ಉದಾ—ದಿವ್⊳ದಿವ, ಸಂಪದ್⊳ ಸಂಪದ, ಮುದ್⊳ ಮುದ, ವೇದವಿದ್⊳ ವೇದವಿದ, ಮರುತ್⊳ ಮರುತ್ರಗುಣಭಾಜ್⊳ ಗುಣಭಾಜ, ವಿಹಾಯಸ್⊳ ವಿಹಾಯಸ²; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ದ್ವಿತ್ವವ್ಯಂಜನದ ಮೇಲೆ 'ಉ'ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವಾಗುವುವು;: ಉದಾ — ದಿಕ್⊳ದಿಕ್ಕು, ಋಕ್⊳ ಋಕ್ಕು, ವಾಕ್⊳ವಾಕ್ಕು, ಕ್ಷುತ್⊳ಕ್ಷುತ್ತು, ಪ್ರತಿಪತ್⊳ ಪ್ರತಿಪತ್ತು, ಪರಿಷತ್⊳ ಪರಿಷತ್ತು,ವಿದ್ಯುತ್> ವಿದ್ಯುತ್ತು, ಅಪ್⊳ ಅವ್ಪು, ಯಜುಸ್⊳ಯಜುಸ್ಸು³; ಇನ್ನು ಕೆಲವು ವೃಂಜನಾಂತಗಳು ಅಂತ್ಯ ಲೋಪ ವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಮಸಂಸ್ಥೃತವಾಗುವುವು: ಉದಾ—ರಾಜನ್>ರಾಜ, ಕರಿನ್>ಕರಿ, ಧಾಮನ್ ⊳ಧಾಮ, ಮೂರ್ಥನ್ ⊳ಮೂರ್ಥ, ಮಘವನ್ ⊳ಮಘವ, ಬ್ರಹ್ಮನ್ ⊳ ಬ್ರಹ್ಮ, ಶರ್ಮನ್> ಶರ್ಮ, ಯುವನ್> ಯುವ; ಸೀಮನ್, ಊಷ್ಮನ್ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ ಸೀಮ-ಸೀಮೆ, ಊಷ್ಮ - ಊಷ್ಮೆ ಎಂಬ ಎರಡು ರೂಪಗಳೂ ಉಂಟು. ಸಕಾರಾಂತ ಶಬ್ದ ಗಳು ಅಂತ್ಯ ಲೋಪವನ್ನು ಪಡೆದಾಗಲಿ, ಅಂತ್ಯದ್ವಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ' ಉ ' ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದಾ ಗಲಿ ನಿಲ್ಲುವುವು: ಉದಾ—ಯಶಸ್⊳ಯಶ, ಯಶಸ್ಸು; ವಯಸ್⊳ವಯ, ವಯಸ್ಸು; ಮನಸ್⊳ಮನ, ಮನಸ್ಸು; ಶ್ರೀಯಸ್⊳ಶ್ರೀಯ, ಶ್ರೇಯಸ್ಸು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಸಕಾ ರಾಂತ ಶಬ್ದ ಗಳು ಅಂತ್ಯ ಲೋಪವನ್ನು ಪಡೆದಾಗಲಿ, ಅಂತ್ಯ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ 'ಅ' ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದಾಗಲಿ ಸಮಸಂಸ್ಥೃತವಾಗುವುವು (ಶ. ಸ್ಮೃ. 43, ಭಾ. ಭೂ. 111): ಉದಾ— ಉಶನಸ್⊳ಉಶನ, ಉಶನಸ; ಜಾತವೇದಸ್⊳ ಜಾತವೇದ, ಜಾತವೇದಸ; ನವವಯಸ್⊳ ನವವಯ, ನವವಯಸ. 'ಗೀರ್' ಶಬ್ದವು ಸಮಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಗಿರೆ' ಎಂದಾಗು ವುದು; [ಇದು 'ಗಿರ (ಕ)' ಎಂಬ ಪ್ರಥಮಾ ಬಹುವಚನರೂಪದಿಂದ ಸಿದ್ದಿ ಸಿರಬಹುದು.]

^{1.} ಶ. ದ. ಸೂ. ೮೮, ಶ. ಸ್ಮೃ. 43, ಥಾ. ಭೂ. 110, 111.

^{2.} ಸೂ. ೮೮ ರ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ 'ಚತುರ್ > ಚತುರ' ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಸಿರುವಂತಿದೆ; ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನೂ ಇದನ್ನು ಸೇರಿಸಿರುವನು. 'ಚತುರ' ಶಬ್ದದಿಂದ 'ಚತುಷ್ಕ' ಎಂಬ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಬಹುದೇ ಹೊರತು 'ಚತುರ' ಎಂದಾಗಲಾರದು (ಸೂ. ೮೪). ಈ ಕಾರಣದಿಂದ 'ಚತುರ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಕಿಟ್ಟಲರ ಕನ್ನಡ−ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟುವಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಸಾಧುವಲ್ಲ.

^{3. &#}x27;ರಜ್ > ರಜ್ಜ', ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕಿಟ್ಟಲರ ಮಂಗಳೂರ ಮುದ್ರಣದ ಸೂ. ೮೬ ರ ಕೆಳಗೆ ಸೇರಿಸಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ರಜ್', ಎಂಬ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಯಿಲ್ಲ. 'ರಜ್ಜು', ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದ ದಿಂದಲೇ 'ರಜ್ಜು' (= ಹಗ್ಗ) ಎಂಬ ಅದೇ ರೂಪದ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವಾಗುವುದು.

ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಶಬ್ದಗಳು ತಮ್ಮ ¹ಪ್ರಥಮಾ ಬಹುವಚನರೂಪದ ಕಡೆ ಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಸರ್ಗವನ್ನು ಕಳೆದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತದ ಏಕವಚನವಾಗುವುವು (ಸೂ. ೮೯): ಉದಾ __ ಶ್ವಾನ, ಯುವಾನ, ಅಧ್ವಾನ, ಸಖಾಯ, ಜಾಯಾಂಸ, ಕನೀ ಯಾಂಸ, ವಿದ್ವಾಂಸ, ಭಾಸ್ವಂತ, ಶ್ರೀಮಂತ, ಹನುಮಂತ ಇವು ಮೊದಲಾದುವು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಗಕಳೆದ ಪ್ರಥಮಾ ಬಹುವಚನರೂಪವೋ, ಇಲ್ಲವೆ ಬಿಂದುಕಳೆದ ದ್ವಿ ತೀಯೈ ಕವಚನ ರೂಪವೋ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಿಂದು ಕಳೆದ ಪ್ರಥಮೈಕ ವಚನದ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ರೂಪವಾಗುವುವು. ² ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು 'ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ; (ಸೂ. 42) — 'ಭಾಷಾಭೂಷಣ' (ಸೂ. 106, 107, 108, 109) ಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಸೂತ್ರಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದು; ಹೇಗೆಂದರೆ 'ಶ್ವನ್', 'ಯುವನ್', ' ಅಧ್ವನ್' ಎಂಬಿವುಗಳ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ 'ಆನ' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬಂದು ಶ್ವಾನ, ಯುವಾನ, ಅಧ್ವಾನ ಎಂಬಂತೆ ಸಮಸಂಸ್ಥೃತರೂಪವಾಗುವುದು; 'ಸಖಿ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ 'ಆಯ' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬಂದು 'ಸಖಾಯ' ಎಂಬ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತರೂಪವಾಗುವುದು; 'ಯನ್ಸ್', 'ವನ್ಸ್' ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳ ಉಪಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ದೀರ್ಘವಾಗಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಕಾರಾಂತತೆ ಬಂದು ಜ್ಯಾಯಾಂಸ, ಕನೀಯಾಂಸ, ಶ್ರೀಯಾಂಸ, ವಿದ್ವಾಂಸ ಎಂಬಂತೆ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ರೂಪವಾಗುವುದು. [ಹೀಗೆಯೇ ನಾಗವರ್ಮನ ಸೂತ್ರದಂತೆ ಎಳೆದು ಹೇಳಿದರೆ 'ವನ್' 'ಮನ್' ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳಿಗೆ 'ತ'ಕಾರಾಂತತೆ ಬಂದು ³ಸತ್ಯವಂತ, ಭಾಸ್ವಂತ

^{1.} ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಥವಾ ಬಹುನಚನರುಪದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಸರ್ಗವನ್ನು ಕಳೆದು 'ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ' ಮಾಡಿದರೆ, ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ದ್ವಿತೀಯೈ ಕವಚನದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಿಂದುವನ್ನು ಕಳೆದು 'ಸಂಸ್ಕೃತಸವು' ವನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಕಡೆಗೆ ಬರುವ ಈ ಎರಡು ರೂಪಗಳೂ ಒಂದೇ. ಆದರೆ, ಕನ್ನಡದವರೂ ತೆಲುಗರೂ ಹೀಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತದ ದ್ವಿತೀಯೈ ಕವಚನರುಪದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬಿಂದು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥವೈ ಕವಚನದ ಬಿಂದುವನ್ನು ಹೋಲು ವುದರಿಂದ ಭ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಗರ್ಬಾದೆಂದು ಕನ್ನಡ ವೈಯಾಕರಣರು ಪ್ರಥಮಾ ಬಹುವಚನರುಪದ ಪಿಸರ್ಗವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿರುವಂತಿದೆ; ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಾ ದರೋ ಈ ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾ ಬಹುವಚನಕ್ಕೂ ದ್ವಿತೀಯೈ ಕವಚನಕ್ಕೂ ಹೇಗೆ ರೂಪಸಾಮ್ಕೃವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದೆ:—

⁽a. a.) (a. a.) (a. a.) (a. a.) (ದ್ವಿ. ವ.) (a. a.) (ಪ್ರಥಮೆ) ಶ್ವಾ ಶ್ವಾನೌ ಶ್ವಾನಃ ಸಖಾ ಸಖಾಯಾ ಸಖಾಯಃ ಶುನಃ ಸಖಾಯಂ (ದ್ವಿತೀಯೆ) ಶ್ವಾನಂ ,, ಸಖೀನ್ (ಪ್ರಥಮೆ) ವಿದ್ವಾನ್ ವಿದ್ವಾಂಸೌ ವಿದ್ವಾಂಸಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶ್ರೀಮಂತೌ ಶ್ರೀಮಂತಃ ವಿದುಷಃ ಶ್ರೀಮಂತಂ (ದ್ವಿತೀಯೆ) ವಿದ್ವಾಂಸಂ ಶ್ರೀಮತಃ

^{2.} ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ 'ಋ' ಕಾರಾಂತ ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ಇದೇ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು: ಉದಾ — ಪಿತೃ \gt ಪಿತರ, ಭ್ರಾತೃ \gt ಭ್ರಾತರ, ನೃ \gt ನರ, ಕರ್ತ್ಯ ಕರ್ತಾರ, ಭರ್ತ್ಯ \gt ಭರ್ತಾರ, ದಾತ್ಯ \gt ದಾತಾರ, ಧಾತೃ \gt ಧಾತಾರ, ದುಹಿತೃ \gt ದುಹಿತಾರ, ಸವಿತೃ \gt ಸವಿತಾರ.

^{8.} ಮರಾಟ-ಬಂಗಾಳಿ ಭಾಷೆಗಳ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಬರೆ ದಿರುವ ''ಭಗವಾನನು-ಭಗವಾನರು, ಶ್ರೀಮಾನನು-ಶ್ರೀಮಾನರು, ಹನುಮಾನನು-ಹನುಮಾನರು, ವಿದ್ವಾ ಪನು-ವಿದ್ವಾನರು, ಸತ್ಯವಾನನು'' ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳು ಕನ್ನಡದ ಹುಟ್ಟುಗುಣಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಮಂತ, ಹನುಮಂತ ಎಂಬ ಸಮಸಂಸ್ಥ್ರತರೂಪವಾಗುವುದು]. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ನಿಜ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದ ಸಂಸ್ಥ್ರತಶಬ್ದರೂಪಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟುಗುಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಒಗ್ಗಿ ಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಗೆ 'ಸಮಸಂಸ್ಥ್ರತ' ವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು, ಕನ್ನಡದ ಶಬ್ದಕೋಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಉಪಾಯವೆಂದು ತೋರದಿರಲಾರದು.

¹ ' ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ' ² ' ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿ ' ³ ' ಭಾಷಾಭೂಷಣ 'ಗಳಲ್ಲಿ 'ಸಮ ಸಂಸ್ಕೃತವೆಂಬ ಹೆಸರುಮಾತ್ರ ಪ್ರಸಕ್ತವಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು, ಅದರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. 'ಭಾಷಾಭೂಷಣದ' ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ 'ಸಂಸ್ಕೃತಪದ ಸಮಂ ಯತ್ ಪದಂ ತತ್ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಂ।' (ಎಂದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಪದವು ಯಾವುದೋ ಅದು ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ) ಎಂದು ಹೇ**ಳಿದೆ. ಸೂತ್ರ** ದಲ್ಲಿ (132) "ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಂ ದೇಶೀಯಪದೇನ ಸಮಂ ಸಮಸ್ಯತೇ ॥" (ಎಂದರೆ, ಸಮ ಸಂಸ್ಕೃತವು ಕನ್ನಡಪದದ್ದೆ ಡನೆ ಕೂಡಿ ಸಮಾಸವಾಗುವುದು) ಎಂಬರ್ಥಕ್ಕೆ ನಾಗ ವರ್ಮನು ಹೇಳಿರುವನು; ಇದೇ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ತನ್ನ 'ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ 'ಯಲ್ಲಿ (ಸೂ. 63) ಕೂಡ " ಬೆರಸಿ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಂಗಳ್ । ಬರೆ, ಕನ್ನಡದೊಳಗೆ ಸಮತೆಯಿಂದಂ ಸಲ್ಗುಂ॥ " ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಅರಸುಗುಣಂ, ಪರವೆಣ್, ಅೞಿಜನಂ, ತುರಗದೞಂ, ಕೂರಸಿ ಎಂಬ ಮಿಶ್ರಸಮಾಸಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿರುವನು. ತನ್ನ 'ಭಾಷಾಭೂಷಣ' ದಲ್ಲಿ ಈ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಸಂಗಡ ಪರದೇಸಂ, ಪರಕೊತ್ತಲಾ, ಪರಮಂಡಳಿಗಂ, ಒಳ್ಳವಿ, ಬೆಳ್ಗವಿ, ಅಲಾಗವಿ, ಮಾಜನಂ, ಮಾಪಾತಕಂ, ಮಂಗಳಾರತಿ, ಕಡುರಾಗಂ, ಪೊಡವೀಕಂ ಎಂಬ ಪದಗಳ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳಿರುವನು. ಈ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಕೆಳಗೆ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾರದ ದಂಡಿಗೆ, ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಣಂ ಎಂಬ ಪದಗಳೂ ಕಂಡುಬರುವುವು. 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ'ದ ೧-೫೧ ರಲ್ಲಿ ' ಸಮಸಂಸ್ಥೃತಂಗಳೊಳ್ ಸಯ್ತು(= ನೇರ್ಪಾಗಿ) ಅಮರ್ದಿರೆ ಕನ್ನಡಮಂ ಅಱಿದು ಪೇಟ್ಸ್, ಎಂಬುದಿದು ಆಗಮಕೋವಿದನಿಗದಿತಮಾರ್ಗಂ............. (ಎಂದರೆ, ಸಮಸಂಸ್ಕೃತದೊಡನೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಬೆರಸಿ ಹೇಳುವುದು ಪೂರ್ವಾ ಚಾರ್ಯರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಹಾದಿ) ಎಂಬರ್ಥಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದೆ. (ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗ ಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ). ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಬಳಿಕ ' ಇದಂ ಬೆರಸಲ್ಕ ಮಾಗದೀ ಸಕ್ಕ ದರ್ಮೊಳ್ 'ಎಂದು

¹ ಕ. ರಾ. ಮಾ, ೧_೫೧. 2 ಶ್ರಸ್ತೃ ಕ. ಸೂ. 68. 8. ಭಾ. ಭೂ. ಸೂ. 182.

^{4.} ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿಯೂ ತಮಿಟಾನಲ್ಲಿಯೂ 'ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ'ವೆಂಬ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ತೆಲುಗು ವೈಯಾ ಕರಣರು ಈ ಜಾತಿಯ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ 'ಸಂಸ್ಕೃತಸಮ'ವೆಂದು ಹೇಳುವರು; ಅವರ ಮತದಂತೆ 'ಸಂಸ್ಕೃತಸಮ' ವೆಂಬುದು ಅವರು ಹೇಳುವ 'ತತ್ಸಮ'ದ ಒಂದು ಪ್ರಭೇದ; ಅವರಲ್ಲಿ 'ತತ್ಸಮ' ವೆಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಸಮ, ಪ್ರಾಕೃತಸಮ ಎಂಬ ಈ ಎರಡು ಗುಂಪಿನ ಶಬ್ದಗಳೂ ಸೇರುವುವು.

ತಮಿಟಿರು ಕೂಡ 'ತತ್ಸಮ'ವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಅದು 'ಸಂಸ್ಕೃತಸಮ' ವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿದೆಯೇ ಹೊರತು 'ಪ್ರಾಕೃತಸಮ'ವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ 'ತತ್ಸಮ'ಕ್ಕೆ ಇದೇ ಅರ್ಥವಿದ್ದರೂ, ಕೇಶಿರಾಜನ ಮತದಂತೆ 'ತತ್ಸಮ'ವೆಂದರೆ 'ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದ'ವೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದು (ಅವತರಣಿಕ ಪುಟ 46 ನ್ನು ನೋಡಿ).

ತಿಳಿಸಿ ಪದ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದೆ (ಇದಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ). ಕವಿರಾ ಜಮಾರ್ಗ ದಲ್ಲಿಯೂ ನಾಗವರ್ಮನ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ' ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ' ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವಂತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ 'ಪದವಿಧಿ ವಿರುದ್ಧ ಮಕ್ಕುಂ ತದನ್ಯ ಥಾವೃತ್ತಿಗಳೊಳ್ (= ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವಾಗದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದವು ಕನ್ನ ಡದೊಡನೆ ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ) ' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿಯ ಸೂ. 63 ರ ಉತ್ತರಭಾಗಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು ವಾಗ ನಾಗವರ್ಮನು 'ಮಾಣಿಕ್ಯಭಂಡಾರ' ವೆಂಬ ಸಮಾಸವು ತಪ್ಪು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರು ವನು. ಆದರೆ, ಇದೇ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನು ಅಪಭ್ರಂಶಸಮಾಸದಲ್ಲಿ (ಸೂ. ೨೯೩ರ ಕೆಳಗೆ) ತಪ್ಪೆಂದು ಕಾಣಿಸಿರುವನು. ಅದರಿಂದ, ಹಿಂದಿನವರಿಬ್ಬರೂ 'ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ — ಏನುಮಾಡಿಯೂ ಅಪಭ್ರಂಶವಾಗದೆ, ನಿಜಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ಉಳಿಯುವ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದ ವೆಂದು ಅರ್ಥವಿಟ್ಟಂತೆ ತೋರುವುದು. ಕೇಶಿರಾಜನು (ಸೂ. ೧೭೭ ರಲ್ಲಿ)_ ' ಪದವಿಧಿ (= ಸಮಾಸಕಾರ್ಯವು) ಕನ್ನಡಕಂ ಸಕ್ಕದಕ್ಕಂ ಇಲ್ಲ ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ದ್ದರೂ, ಅದರ ಮುಂದೆ 'ಆದ್ಯರಿಂದೆ ಸಂದುವಂ ಅಱಿದಿರ್ಪುದು; ಬಿರುದಾವಳಿಯೊಳ್ ಪೇಲ್ಸುದು' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಕಡುರಾಗಂ, ಕಡುದರ್ಪಂ, ಮೊಗ ರಾಗಂ, ಅಱಿಕೆನಾಯಕಂ, ಗುಣಕಅುಗೊಂಡಂ, ಇರ್ಬಲಂ, ಪೆರ್ಬಲಂ, ಮಾರ್ಬಲಂ, ಮಂಗಳವಸದನಂ, ಮಂಗಳವಱ³ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಚೀನಕವಿಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ, ಗಜ ದುಳಿ, ನರಲೋಕದಲ್ಲಣಂ, ದೞಮುಖಧವಳಂ, ರಾಯಕೋಳಾಹಳಂ ಮೊದಲಾದ ಬಿರು ದಾವಳಿಗಳನ್ನೂ ಉದಾಹರಿಸಿರುವನು. ಸೂ. ೧೭೮ ರಲ್ಲಿ—' ಮಹತ್ ಶಬ್ದ ಕೈ ಉದ್ಭವಿಕುಂ ಮಾ ಆದೇಶಂ, ದೋಷವಿಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಪದಂ ಪರಕ್ಕೊ ದವಲೊಡಂ' ಎಂದು ವಿಧಿಸಿ, ಮಾಕಾಳಿ, ಮಾದಾನಿ, ಮಾಡೀವಂ, ಮಾಶೌರ್ಯಂ ಎಂಬಿವುಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುವನು. (ಶ. ಸ್ಮೃ. ಸೂ. 55 ನ್ನು ನೋಡಿ). ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅಪಭ್ರಂಶಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ' ಸಂಸ್ಕೃತಪದಕ್ಕಾದ ಅಪಭ್ರಂಶದ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ಸಮಾಸ' ವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಸೂ. ೨೯೫ ರಲ್ಲಿ 'ವ್ಯಂಜನಂ ಪರಮಾಗೆ, ಸಹ ಮಹತ್ ಶಬ್ದಂಗಳ್ಗೆ ಸಾ ಮಾ ಎಂಬಾದೇಶಂ ಬಹುಳದಿನಕ್ಕುಂ' ಎಂಬರ್ಥಕ್ಕೆ ವಿಧಿಸಿ, ಸಾದೇವಂ, ಸಾವಾಸಿ, ಮಾಜನಂ, ಮಾಪಾತಕಂ, ಮಾವುರುಷಂ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಸೂ. ೨೯೪ ರಲ್ಲಿ '(ಸಂಸ್ಕೃತ) ಸಮಾಸದ ಆದಿಯೊಳಿರ್ದ್ದ ಏಕ - ದ್ವಿ - ತ್ರಿ - ಚತುರ್ ಶಬ್ದಂಗಳ್ಗೆ ಎಕ್ಸ್ - ದು - ತಿ - ಚೌ ಎಂಬಿವು (ಅಪಭ್ರಂಶಗಳು) ಆದೇಶಮವುುವು ' ಎಂಬರ್ಥಕ್ಕೆ ವಿಧಿಸಿ ದುಗುಣಂ, ತಿಗುಣಂ, ತಿವಳಿ, ಚೌಪದಂ, ಚೌವೇದಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುವನು. ಅಲ್ಲದೆ, ಇದೇ ಅಪಭ್ರಂಶಪ್ರಕರಣದ ಸೂ. ೨೯೩ ರಲ್ಲಿ — '(**ಪೂ**ರ್ವೇ ತ್ತರ ಸಂಸ್ಕೃತಪದಗಳಲ್ಲಿ) ಪದವೊಂದು ಏಗೆಯ್ದುಂ (ಅಪಭ್ರಂಶ) ವಿಧಿಗೆ ಒದವದೆ (ನಿಜದಿಂ) ನಿಲಿಯುಂ ಸಮಾಸಮುಂಟು ಅರೆ ಎಡೆಯೊಳ್, (ಇದಱೊಳ್ ದೋಷಮಿಲ್ಲ), ಎಂಬರ್ಥಕ್ಕೆ ವಿಧಿಸಿ, ಉತ್ತರದೇಸ, ಕರಣಸಾಲೆ, ಸರಕರಣ, ಜಗವತ್ತಿ, ದಾನಸಾಲೆ, ಪರ ಬೊಮ್ಮ, ಪರಮಸಿರಿ, ಪಂಚಸರ, ಪಾದರಕ್ಕೆ, ಪಾದಸಂಕಲೆ, ಬಾಹುಬಳಿ, ವಿಜಯಸೇಸಿ, ಗಾವ ರಸ, ತಿವುರಾಂತಕ, ಪಯಗತಿ, ಪಸುಪತಿ, ಜವದಂಡ, ಸಣಿವಾರ, ಸೂಳಪಾಣಿ, ಸಂದು ವಾತ, ಸರವಾದಿ ಮೊದಲಾದ ಸಮಾಸಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುವನು. [(ಸಂಸ್ಥೃತ ಸಮಾ

ಸದ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಪದಗಳೊಳಗೆ) 'ಎರಡು ಪದಮುಂ ತದ್ಭವಮಂ ಎಯ್ದು ವಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪದಮಂ ಉಟಿಸಿ ತಪ್ಪಾದುದರ್ಕ್ಕೆ'—ತರವೇಟ್ 'ಮಾಣಿಕ್ಯ ಭಂಡಾರ 'ದ ಪುಟಿಕೆಗಳಂ— ಎಂಬ ಹಂಸರಾಜನ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ 'ಮಾಣಿಕ್ಯ'ಶಬ್ದ ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು 'ಮಾಣಿಕಭಂಡಾರಂ' ಎನೆ ಶುದ್ಧಂ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುವನು]. ಸೂ. ೧೯೩ ರಲ್ಲಿ 'ಸಾಸಿರಯೋಜನಂ' ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿರುವನು. ಸೂ. ೧೯೪ ರಲ್ಲಿ—ಸಮಾಸದೊಳಗೆ ಕೆಲವೆಡೆ 'ಸಾಸಿರ' ಶಬ್ದದ ಅಂತ್ಯ ಸ್ವರವು ಲೋಪವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಸಿ— 'ಸಾಸಿರ್ವನಿತೆಯರ್' ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು. ಸೂ. ೩೦೧, ೩೦೨ ರಲ್ಲಿ ೨೧ 'ತತ್ಸಮ' (= ಸಂಸ್ಥೃತಕ್ಕೆ ಅಂಗೀಕೃತವಾದ ಕನ್ನಡ) ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವು ಸಂಸ್ಥೃತಸಮಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರುವುವು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುವನು (ಅವತರಣಿಕೆ ಪುಟ 46, 47 ನ್ನು ನೋಡಿ). ಸಂಸ್ಥೃತ ಶಬ್ದ ಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಮಸಂಸ್ಥೃತವಾಗುವುದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಸಂಸ್ಥೃತವು ಕನ್ನಡದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಸಮಾಸವಾಗುವುದೆಂಬ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

ವೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಆಧಾರಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಗಳು ಗೋಚರವಾಗುವುವು; ಏನೆಂದರೆ: $-(\cap)$ ಅಪಭ್ರಂಶವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದ ಗಳು ನಿಜಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಶಬ್ದ ಗಳೊಡ ನಾಗಲಿ, ಅಪಭ್ರಂಶಶಬ್ದ ಗಳೊಡನಾಗಲಿ ಸಮಾಸವಾಗುವುದುಂಟು.

- (೨) ಮಾ ಸಾ ಎಂಬ ಅಪಭ್ರಂಶಶಬ್ದ ಗಳೂ, ಎಕ್ಕ ದು ತಿ ಚೌ ಸಾಸಿರ ಎಂಬ ಅಪಭ್ರಂಶ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿಗಳೂ ಸಮಸಂಸ್ಥೃತದೊಡನೆ ಸೇರಿ ಸಮಾಸವಾಗುವು ದುಂಟು.
- (೩) ಅಟಿ ಕಡು (ಕಡಿದು) ಎಂಬ ಕನ್ನಡಪದಗಳೂ, ಪೊಡವಿ ಎಂಬ ಅಪ ಭ್ರಂಶವೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತದೊಡನೆ ಸೇರಿ ಸಮಾಸವಾಗುವುದುಂಟು.

(೧) ಕನ್ನಡ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ಮಿಶ್ರಸಮಾಸ

ಕಂಪ್ರ	6 ಗಂಧ—ಆಗಿಲಿಲಿಗಂಧಂ	11 ಪರ_ಪರಕೊತ್ತೞಿ,
1 ಅಸಿ_ಕೂರಸಿ	7 ಗುಣ—ಅರಸುಗುಣಂ,	ಪರವೆಣ್
2 ಏಕಾಂತ — ಕಟ್ಟೇಕಾಂತಂ		
3 ಕಲಿ_ಕಡುಗಲಿ	ఒళ్ళు ఉం,	12 ಬಲ_ಇರ್ಬಲಂ,
4 ಕವಿ_ಅಟಿಂಗವಿ,	ಗುಣಕಜುಗೊಳ್	ಪೆರ್ಬಲಂ,
ఒళ్ళవి,	8 ಜನ—ಅಟಿಂಜನಂ	ಮಾರ್ಬ ಲ ಂ
ಬೆಳ್ಳವ	9 ತುರಗತುರಗದೞಂ	18 ಮಂಗಳ_ಮಂಗಳವಱೆ
5 ಕಾಲ_ಆಟಾಗಾಲ೦,	10 ನಾಯಕಅಣಿಕ-	14 ರಾಗ_ಕಡುರಾಗಂ
ಕಾಗಾಲಂ,	ನಾಯಕಂ	
ಪಲಕಾಲಂ*		

^{*} ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ __ ಬರಗಾಲ, ಮಳೆಗಾಲ.

76

ಶಬ್ದ್ಧಮಣಿದರ್ಪಣ

ಅಪಭ್ರಂಶ - ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ಮಿಶ್ರಸಮಾಸ

1 ಅಂತಕತಿವುರಾಂತಕಂ	14 ದೇವ ಜೀವವಾನಸಂ,	24 ಬಲಿದೆಸೆವಲಿ
2 ಈಶ ಪೊಡವೀಶಂ	ಮಾದೇವಂ,	25 ಭಾಹು _ ಬಾಹುಬಳಿ
3 ಕರಣ_ಕರಣಸಾಲೆ,	ಸಾದೇವಂ	26 ಮಂಗಳ—ಮಂಗಳಾರತಿ,
ಸರಕರಣಂ	15 ನಾರದ_ನಾರದ ದಂಡಿಗೆ	ವುಂಗಳವಸದನಂ
4 ಕಾಳಿ_ಮಾಕಾಳಿ	16 ಪಂಚ_ ಪುಚರಸಂ	27 ರಸ.— ಗಾವರಸಂ
5 ಗತಿ—ಪಯಗತಿ	17 ಪಟ_ಕಂಡಪಟಂ	28 ಠಾಗ_ಮೊಗರಾಗಂ
6 ಗುಣ_ದುಗುಣಂ,	18 ಪತಿಪಸುಪತಿ,	29 ರಾವು ಸಿರಿರಾಮಂ
ತಿಗುಣಂ	ಪೊಡವಿ ಪತಿ	80 ವಳಿ — ತಿವಳಿ
7 ಗ್ನೋ_ಗ್ನೇಹುರಂ	19 ಪದ—ಚೌಪದಂ	81 ವಾತ_ ಸಂದುವಾತಂ
8 ಜಗ—ಜಗವತ್ತಿ	20 ಪರಪರದೇಸಂ,	32 ವಾದಿ—ಸರವಾದಿ
9 ಜನ_ಮಾಜನಂ	ಪರಬೊಮ್ಮಂ,	33 ವಾರ_ ಸಣಿವಾರಂ

11 ದಂತ_ಚೌದಂತಂ 21 ಪರಮ_ಪರಮಸಿರಿ 22 ವಾಣಿ _ ಸೂಲವಾಣಿ 12 ದಾನ_ದಾನಸಾಲೆ 23 ವಾದ_ ಪಾದರಕ್ಕೆ, 13 ದಾನಿ _ ಮಾದಾನಿ

10 ದಂಡ_ ಜನದಂಡಂ

ಸಾದವಾಸಂ, ಪಾದಸಂಕಲೆ

ಪರಮಂಡಳಿಗಂ

34 ವಿಜಯ_ವಿಜಯಸೇಸಿ

[xd = xned].

(= ಏಕಾವಳಿ),

35 ನೇದಿ.- ಚೌನೇದಿ

36 ಸರ__ಎಕ್ಕಸರಂ

(೨) ಮಾ - ಸಾ ಯುಕ್ತ ಸಮಸಂಸ್ಥತ ಮಿಶ್ರಸಮಾಸ ಮತ್ತು ಅಪಭ್ರಂಶ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ - ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ಮಿಶ್ರಸಮಾಸ

1 ಮಾ_ಮಾಕಾಳಿ,	2 ಸಾ_ಸಾದೇವಂ,	6 ಚೌ—ಚೌಸದಂ,
ಮಾಜನಂ,	ಸಾವಾಸಿ	ಚೌಸದಿ,
ಮಾದಾನಿ,	3 ಎಕ್ಕ ಎಕ್ಕ ಸರಂ	ಚೌವೇದಿ
ಮಾದೇವಂ,	4 ದು_ದುಗುಣಂ	7 ಸಾಗಿರ_ಸಾಗಿರಯೋಜನಂ,
ಮಾಪಾತಕಂ,	5 ತಿ_ತಿಗುಣಂ,	ಸಾಸಿರ್ವನಿತೆಯರ್
ಮಾಪುರುಷಂ,	ಕಿವಳಿ	
ಮಾಶೌರ್ಯಂ		

(೩) ಅೞ್-ಕಡಿದು-ವೊಡವಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಸಮಸಂಸ್ಥ್ರತ ಮಿಶ್ರಸಮಾಸ

2 ಕಡಿದು _ ಕಡುರಾಗಂ, 1 ಅಟ್ಲುಅಟ್ಟುಗವಿ, 3 ಪೊಡವಿ _ ಪೊಡವಿಪತ್ನಿ ಆಟಾಗಾಲಂ, ಕಡುದರ್ಪಂ. ಪೊಡವೀಶಂ ಆಲುಜನಂ ಕಟ್ಟೇಕಾಂತಂ

ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದ ೧-೫೧ ರಲ್ಲಿ ' ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಂಗಳೊಳ್ ಸಯ್ತು ಅಮರ್ದಿರೆ ಕನ್ನ ಡಮಂ ಅಱಾದು ಪೇಲ್ಗೆ 'ಎಂಬ ವಿಧಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದರೆ, ೧-೫೮ ರಲ್ಲಿ 'ಆ ಸಕ್ಕದಮು ಮಂ ಕನ್ನಡಮುಮಂ ತಱ**ುದಂದು ಅಱುಯುದೆ** (=ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ) ಸಮಾಸೋಕ್ತಿ ಗಳೊಳ್ ಕುಱಿತು ಬೆರಸಿದೊಡೆ, ಮುಟುಗುವ (= ಕುದಿವ) ಪಾಲ್ಗೆ ಅಳೆ(= ಮಜ್ಜೆ ಗೆ)ಯ ಪನಿಗಳಂ ಬೆರಸಿದವೊಲ್ ವಿರಸಂ (= ಮಾಧುರ್ಯವು ಕೆಡುವುದು) 'ಎಂಬ ನಿಷೇಧ ವನ್ನು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಹೇಳಿ ದೋಷಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ 'ಅರಸುಕುಮಾರಂ', 'ಆಯುತತರಕಡೆಗಹ್', 'ತಿಕೆಳದಿಸಮೇತಂ', 'ಹರಿಗತನಗೆ', 'ಶಗುರುನಾಣ್ಭರದಿಂ', 'ಮುಖತಾವರೆ' ಎಂಬ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದೆ. ಇದೇ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಕೇಶಿರಾಜನು ತನ್ನ ಶ. ದ. ಸೂ. ೮೨ ರ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ 'ಸಮಸಂಸ್ಥೃತಂಗಳಂ ಅಚ್ಚಗನ್ನ ಡದೊಳ್ ಬೆರಸಿ ಸಮಾಸಂ ಮಾಡಲಾಗದು' ಎಂದು ವಿಧಾಯಕಮಾಡಿರುವನು. ಇದರಿಂದ, ಸಮಸಂಸ್ಥೃತ ಮಿಶ್ರಸಮಾಸ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ೯ ನೆಯ ಶತಮಾನದ 'ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ' ಕಾಲಕ್ಕಿದ್ದ ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾ ನರ್ಮಾಕಕವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ೧೨ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ನಾಗವರ್ಮನ (ಶ. ಸ್ಮೃತ. 63, ಭಾ. ಭೂ. 132) ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಳಿಮೊಗವಾಗಿ, ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಕುಗ್ಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುವುದು.

ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಮಸ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸರಿಮಾಡಿ 'ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ' ವಾಗಿಸುವ ವಿಧಾನವು ಇಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಾಗಲಿ ತಮಿೞಿನಲ್ಲಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವೆಂದು ಹೇಳುವ ರೂಪವನ್ನು ತೆಲುಗರು 'ಸಂಸ್ಕೃತಸಮ' ವೆಂದೂ, ತಮಿಟರು 'ತತ್ಸಮ' ವೆಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ಇನ್ನು ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ಮಿಶ್ರಸಮಾಸದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿರುವಷ್ಟು ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ; ತಮಿೞಿನಲ್ಲಂತೂ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ನಿಷೇಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ 'ಸಮಸಂಸ್ಕೃ ತೋಕ್ತಿ'ಯೆಂಬುದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಆಸಾಧಾರಣಲಕ್ಷಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಆರನೆಯದು ವ-ವು ಹ-ಪ ಭೇದವಿಚಾರ:—ಇಲ್ಲಿ * 'ಭೇದ' ಶಬ್ದವನ್ನು ಪರಿ ವರ್ತನೆ, ಬದಲಾವಣೆ, ಮಾರ್ಪಾಡು, ವಿಕಾರ, ವಿಪರ್ಯಾಸ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವಂತಿದೆ. ಆದರೆ ಮ-ವ ಪ-ಹ ಭೇದವೆಂದು ಪರಿವರ್ತನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಕ್ಷರಕ್ರಮವನ್ನಿಟ್ಟು ಹೇಳದೆ,

^{1.} ಅರಸುಮಗಂ, ಅರಗುವರಂ, ರಾಜಕುಮಾರಂ. 2. ಆಯತ ತರಳಾಸಾಂಗಂ. 3. ಕೆಳದಿ ಯರೊಡನೆ (ಕೆಳದಿಯೊಡನೆ). 4. ಪರಿಗತಹಾಸ್ಯಂ. 5. ಗುರುಲಜ್ಜಾ ಭರದಿಂ. 6. ಮುಖಕಮಲಂ, ಮೊಗದಾವರೆ—ಇವು ಸಾಧುರೂಪಗಳು.

^{* &#}x27;ಭೇದ' ಶಬ್ದ ಕೈ ಮಾರ್ಸಾಡು, ವಿಕಾರ, ವಿಸರ್ಯಾಸ, ಪರಿವರ್ತನೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿರುವು ದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳು:—

೧. 'ನಬುದ್ಧಿಭೇದಂ ಜನಯೇದಜ್ಞಾನಾಂ ಕರ್ಮಸಂಗನಾಂ' (ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ೩—೨೬); ಬಾಳಗಂಗಾಧರ ಟಳಕರ 'ಗೀತಾರಹಸ್ಯ' (ಕನ್ನಡ), ಪು. ೬೫೫; ಹೊಳವನಹಳ್ಳಿ ಶೇಷಾಚಾರ್ಯರ 'ಭಗವದ್ಗಿತಾ' ತಾತ್ಪರ್ಯ, ಪು. ೮೫; Apte's Sanskrit-English Dictionary (2nd Edn.), p. 726; Apte's English-Sanskrit Dictionary (2nd Edn.) p. 272.

 ^{&#}x27; ಭವೇನ್ನ ಮತಿಭೇದೋ ಮೇ ಗಾತ್ರವೈರೂಪ್ಯತಾಂ ಪ್ರತಿ । ಪ್ರಮಾಣಾಕ್ ಪರಿಹೀನಸ್ತು ಭವೇದಿತಿ ಮತಿರ್ಮಮ ॥ '

⁽ಮಹಾಭಾರತ, ವನಪರ್ವ, ನಳೋಪಾಖ್ಮಾನ, ಅಧ್ಯಾಯ ೭೧, ಶ್ಲೋಕ ೩೨.)

೩. " ರಾಜಾ—(ಗತಿಭೇದೇನ ಪರಿಕ್ರಾಮನ್): ಸಖೇ ನ ಭೇತವೃಮ್"

⁽ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಶಾಕುಂತಲ, ಅಂಕ ೬, ಶ್ಲೋಕ ೨೬ ರ ಮುಂದೆ ರಾಜನಾಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ಅನುಗುಣ ವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿರುವ ರಂಗನಿರ್ದೇಶ).

'ವ - ಮ ಹ - ಪ' ವೆಂದು ವಿಷರ್ಯಾಸದಿಂದ ಹೇಳಿರುವುದಕ್ಕೆ ಶ್ರುತಿಹಿತದೃಷ್ಟಿಯೂ ದ್ವಿತೀ ಯಾಕ್ಷರಪ್ರಾಸನಿಯಮದ ಪರಿಪಾಲನೆಯೂ ಕಾರಣವೆಂದು ತೋರಬಹುದಾದರೂ, ಇಲ್ಲಿ 'ವ - ಮ ಹ - ಪ' ಗಳು ವಿಪರ್ಯಾಸಕ್ರಮದಿಂದ (ಎಂದರೆ 'ಮ' ಕಾರವು 'ವ' ಕಾರವಾಗಿಯೂ 'ಪ' ಕಾರವು 'ಹ' ಕಾರವಾಗಿಯೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹಿಂದುಮುಂದಾಗುವ ಕ್ರಮ ದಿಂದ) ಮಾರ್ಪಡುವುವು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಭೇದ' ಶಬ್ದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿದೆ. ಈ ಮಾರ್ಪಾಡನ್ನು ಅಥವಾ ಅಕ್ಷರವಿಕಾರವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಸಹಜಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಅನ್ವ ಯಿಸಿ ಹೇಳಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಇಂತಹ ಮಾರ್ಪಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಥವಾ ಧಾತುವಿನ ನಿಜ 'ಮ' ಕಾರವು · ವ · ಕಾರವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಥವಾ ತದ್ಭವ ಶಬ್ದ ಗಳ ವೇಲೆ ಬರುವ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರತ್ಯಯಭಾಗವಾದ ಬಿಂದುವಿನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕೂಡ 'ಮ' ಕಾರವು ಬಂದು ಆ 'ಮ' ಕಾರವು 'ವ' ಕಾರಕ್ಕೆ ತಿರುಗುವುದೂ ಉಂಟು (ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೦೬, ಶ. ಸ್ಮೃ. 20, ಭಾ. ಭೂ. 53): ಉದಾ — (ನಿಜ 'ಮ' ಕಾರಕ್ಕೆ 'ವ' ಕಾರ) — ಕಿಮಿ > ಕಿವಿ, ತಿಮಿರ್ > ತಿವಿರ್, ತೆಮರ್ > ತೆವರ್, ತಾಮರೆ > ತಾವರೆ, ಬೆಮರ್ > ಬೆವರ್, ಸಮೆ > ಸವೆ, ಸಾಮಿ > ಸಾವಿ, ಚಿಮುಟು > ಚಿವುಟು; ('ಂ' > ಮ್ > ವ್)— ಅಂದಂ + ಎಂತು > ಅಂದಮ್ + ಎಂತು > ಅಂದವೆಂತು > ಅಂದವೆಂತು. ಹಾಗೆಯೇ ನಾಸಿಕವಡ್ಡಂ, ಶೌಚವಣ್ಮು, ಕುಲವಂ; ಎಮಗೆ >ಎವಗೆ, ತಮಗೆ >ತವಗೆ, ತಮರ್ > ತವರ್; ಪ್ರಥವಾಾವಿಭಕ್ತಿರೂಪದ ಕೆಲವು ಪದಗಳಲ್ಲಿಯಾ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ <o '> ಮ್ > ವ್ ಎಂಬ ಮಾರ್ಪಾಡು ಕಾಣುವುದುಂಟು: ಉದಾ—ನರಂ > ನರಮ್ > ನರವು, ಹಾಗೆಯೇ ನೆರಂ > ನೆರವು, ಬರಂ > ಬರವು, ನೊಳಂ > ನೊಳವು, ಎಲ್ತರಂ > ಎಲ್ತರವು (ಆದರೆ, ಕೇಶಿರಾಜನು ನರವು, ನೆರವು, ಬರವು, ನೊಳವು ಮುಂತಾದ ಪದಗಳ ಕಡೆಯ 'ವ' ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಲೋಪವುಂಟು ಎಂದು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವನು. — ಶ. ದ. ಸೂ. ೪೯). ಕನ್ನಡಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕೂಡ 'ಮ' ಕಾರಕ್ಕೆ 'ವ' ಕಾರವು ಬರುವುದುಂಟು; ಈ ಮಾರ್ಪಾಡು ಸ್ವರದ ಮುಂದೆ ನಿಂತ 'ಮ' ಕಾರಕ್ಕೂ, ಆದೇಶವಲ್ಲದ ಸಹಜವ್ಯಂಜನದ ಅರ್ಧಾಕ್ಷರಗಳಾದ ಯ್-ರ್-ಲ್ ಎಂಬಿವುಗಳ ಮುಂದೆ ಬಂದ ' ಮ' ಕಾರಕ್ಕೂ ಮಾತ್ರ ಬಹುಳವಾಗಿ ಸಲ್ಲುವುದು (ಶ. ದ. ಸೂ. ೬೯, ಶ. ಸ್ಮೃ. 12, ಭಾ. ಭೂ. 31): ಉದಾ—ಮರವಣೆ, ಮೂವಡಿ, ನಾಲ್ನಡಿ, ಐವಡಿ, ತಾಯ್ವನೆ, ನೀರ್ವನೆ, ಪುಲ್ವನೆ, ಮೆಲ್ವಾತು; ಹಾಗೆಯೇ ನೀರ್ವಾನಸಂ, ಪಟವಾನಸಂ, ಪುಲು ವಾನಸಂ. 'ಮ⊳ ವ'ದ ಪರಿವರ್ತನವು * ತಮಿಳು - † ತೆಲುಗುಗಳಲ್ಲಾ ಗಲಿ, ಮಲ ಯಾಳದಲ್ಲಾ ಗಲಿ ವ್ಯಾಕರಣಬದ್ಧ ವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಇದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ

^{*} ತಮಿಳು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಾಗಲಿ 'ಮ⊳ ವ'ಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುವೆ ದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾವಹಾರಿಕಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿ ಕೆಲವೆಡೆ 'ಮ' ಕಾರವು 'ವ' ಕಾರವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ— ಮಿಶೈ (= ಮಿಸೆ)—ವೀಶೈ, ಮುಟುತ್ತಲ್ (= ಕ್ಷೌರ, ತಲೆಹೆರೆಯುವುದು) — ಪಟುತ್ತಲ್, ತಮಿಳಿನ 'ಮಿಂಡು' (= ಮೇಲುಗಡೆ) ಶಬ್ದವು ಮಲಯಾಳದಲ್ಲಿ 'ವೀಂಡು' ಎಂದಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ 'ವ' ಕಾರವು 'ಮ' ಕಾರವಾದುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳು ತಮಿಳುಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆ ವುವು: ಉದಾ... ಕುವಿದಲ್ > ಕುಮಿದಲ್ (ರಾಶಿಹಾಕು, ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸು); ವಿಂಚುದಲ್ > ಮಿಂಚು

ತಲೆದೋರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿದರೆ—ಕುಂಕುವ, ಗಾವುಂಡ, ಚಾವುಂಡಿ, ಜವ, ಜವಳ ಮುಂತಾದ ತದ್ಭವಶಬ್ದ ಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ, ರನ್ನವಣಿ, ದೇವವಾನಸಂ, ಜವಳವದ್ದಳೆ ಮೊದಲಾದ ಅಪಭ್ರಂಶಸಮಾಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸ್ಥೃತದ 'ಮ' ಕಾರಸ್ಥಾ ನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಕೃತ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೇಗೆ 'ವ' ಕಾರವು ಬಂದಿರುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ—ಬಹುಕಾಲದ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಾಕೃತಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ 'ಮ > ವ'ದ ಮಾರ್ಪಾಡು ಬಲುಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುವುದು. ಜೈನರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದಲೂ ರಾಜಕೀಯವಾದ ಇತರ ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಷ್ಟು ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷಾ ವ್ಯಾಪನೆ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ 'ಮ' ಕಾರ 'ವ' ಕಾರಗಳ ಕೆಲವು ಮಟ್ಟಿನ ಲಿಪಿಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೌಣಪಕ್ಷವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಪ'ಕಾರವು 'ಹ' ಕಾರವಾಗಿರುವುದುಕೂಡ ಪ್ರಾಕೃತಪ್ರಭಾವ ದಿಂದಲೇ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈಗ ಎರಡು ತಲೆಗಳ ಹಿಂದಿನವರೆಗೆ 'ಪ' ವರ್ಣವನ್ನೇ ಲಂಬಿಸಿ 'ಹ' ವರ್ಣವಾಗಿ ಬರೆಯುವ ರೂಢಿಯಿತ್ತು. ಹುಟ್ಟುಗನ್ನಡದ ಹಲವು ಶಬ್ದ ಗಳಲ್ಲಿ 'ಪ'ಕಾರವಿದ್ದೆಡೆ 'ಹ'ಕಾರವು ಬಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಉದಾ — ಪಲಗೆ \gt ಹಲಗೆ, ಪಲಸು \gt ಹಲಸು, ಪಂದರ್ \gt ಹೆಂದರ್, ಪಂದಿ \gt ಹೆಂದಿ, ಪಡಂಗು \gt ಹಡೆಗು, ಪಾಸು \gt ಹಾಸು, ಪುಲಿ \gt ಹುಲಿ, ಕಾವು \gt ಕಾಹು, ಕೊಡವು \gt ಕೊಡಹು, ತುರಿಪ \gt ತುರಿಹೆ. ಹಾಗೆಯೇ

ದಲ್ (ವಿೂರುವುದು, ಹೆಚ್ಚುವುದು, ಮೇಲಾಗುವುದು), [ಿನಿಂಚುದಲ್' ಎಂಬ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ತಮಿಳ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಮಲಯಾಳದಲ್ಲಿ 'ಮಿಂಚುದಲ್' ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು ಮಾತ್ರ ಇದೆ; ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ 'ಮಿಂಚು' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಮಿಡರು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. 'ಕವರ್' (≡ಗ್ರಹಿಸು) ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುವ 'ಗವನಿತ್ತಲ್' ಎಂಬ ಪದವು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಸಮೀಪಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂತರೂಪವಾಗಿ— 'ಕವ್ವ' (ಮಲಯಾಳ), 'ಗವನಿಂಚು' (ತೆಲುಗು), 'ಗವ' (ತುಳು), 'ಗವನಿಸು' > 'ಗಮನಿಸು' (ಹೊಸಗನ್ನಡ)— ಎಂಬೀ ರೀತಿಯಿಂದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದು]. ವಿದವೈ > ಮಿದವೈ (≡ಕೂಜ್, ಅಡು ಗೂಳು, ಅನ್ನ). ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ 'ವ' ಕಾರವೂ 'ಮ' ಕಾರವಾಗುವುದುಂಟು: ಉದಾ— (ಎನ್ನ + ಓ ಫ್)ಎನ್ನವೋ > ಎನ್ನಮೋ (≡ ಏನೋ). ಎಂದರೆ, ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ 'ಮ' ಕಾರಕ್ಕಿಂತ 'ವ' ಕಾರವುಳ್ಳ ಶಬ್ದವೇ ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಾವಹಾರಿಕಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ 'ವ' ಕಾರವು 'ಮ' ಕಾರವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆ ಗಳು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿವೆ: ವಾನಂ—ಮಾನಂ (= ಆಕಾಶ, ಬಾನ್); ವಾನಮಾರಿಕುಳಂ —ಮಾನಾಮಾರಿಕುಳಂ (= ಮಳೆನೀರಿನ ಕೊಳ); ವೇಯ್ದರ್ಲ್ ಮೇಯ್ದರ್ (ಚಾವಣಿಹೊದಿಸು); ವಿಜಾ—[ಮಿಜಾ]— ಮುಟಿ (= ಕಣ್ಣು, ಕಣ್ಣಾಲಿ, ಮಟಮಿಟನೆ ನೋಡು); ವಿಜಾಂಗು — [ಮಿಜಿುಂಗು].—ಮುಟಿಂಗು (= ನುಂಗು); ವಿನೈಕ್ಕೇಡು —[ಮಿನೈಕ್ಕೇಡು] — ಮೆನಕ್ಕೇಡು (= ಕೆಲಸಗೇಡು, ನಿಷ್ಪರೋಜನೆ).

† ಈಗ ತೆಲುಗಿನ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ— (ಕಾವ್ಯವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಲ್ಲ)— 'ಮ' ಕಾರವುಳ್ಳ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ ಅನುನಾಸಿಕ 'ವ' ಕಾರದಂತೆಕೂಡ ಉಚ್ಚರಿಸುವರು: ಉದಾ—ಮಾಮಗಾರು— ಮಾಂವಗಾರು; ದೋಮಲು—ದೋಂದಲು (ಈ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು): ಜಾಮಾರು— ಜಾಂವಾರು (ಈ ಬಟ್ಟೆ): ಹೀಗೆ ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಆಡುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಡು ಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ಬಳಸುತ್ತಿರುವರು; ಆದರೆ ವ್ಯಾಕರಣದೊಳಗೆ ಇಂತಹ ವಿಕಲ್ಪಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಎಡೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಉಲುಹು, ತಿರುಹು, ಬರೆಹ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದ ಗಳೂ ಆಗಿವೆ. 'ಕರ್ಣಾಟಕಶಬ್ದ ದ ಸಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಹಕಾರಮಕ್ಕುಂ 'ಎಂದ್ರೂ ' ಇದು ದೇಶಿಯೊಳ್ ಚೆಲ್ವು 'ಎಂದೂ ಕೇಶಿರಾಜನು (ಸೂ. ೧೬೨ ರಲ್ಲಿ) ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕೇಶಿರಾಜನಿಗೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಶತಮಾನ ಹಿಂದಿ ನವನಾದ ನಾಗವರ್ಮನುಕೂಡ ತನ್ನ ಭಾಷಾಭೂಷಣದ ಸೂ. 115 ರಲ್ಲಿ 'ಪೇ ಹೋ ವಾ ' (= 'ಪಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಹಕಾರಮುಂಟು ') ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನು. ಪಕಾರದ್ವಿತ್ನ ವುಳ್ಳ ಉಪ್ಪು, ತಪ್ಪು, ಮುಪ್ಪು, ಸೊಪ್ಪು, ಹೆಪ್ಪು ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಶಬ್ದ ಗಳಲ್ಲಿ ಪಕಾ ರಕ್ಕೆ ಹಕಾರವಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಪ್ರಕಾರಾರ್ಥವುಳ್ಳ ಅಂತಪ್ಪ, ಇಂತಪ್ಪ, ಉಂತಪ್ಪ, ಎಂತಪ್ಪ' ಎಂಬ ಸದಗಳಲ್ಲಿರುವ ದ್ವಿತ್ವ 'ಸ'ಕಾರಕ್ಕೆ : ಏಕ 'ಹ' ಕಾರವು ಬಂದು 'ಅಂತಹ, ಇಂತಹ, ಉಂತಹ, ಎಂತಹ ' ಎಂಬ ರೂಪಗಳಾಗುವುವು (ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೬೩). ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿ ರುವ ಅಪಭ್ರಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತಪ್ರಭಾವವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿ 'ಹ'ಕಾರವು ಕಂಡುಬರುವುದು ವಿಶೇಷವಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಥೃತದಲ್ಲಿ ' ಪ ' ಕಾರವುಳ್ಳ, ಹಲವು ಶಬ್ದ ಗಳು ಅಪ ಭ್ರಂಶದಿಂದ 'ಹ' ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಉದಾ—ಗೋಪುರಂ ≻ ಗೋಹುರಂ, ಸಂಜರಂ > ಹಂಜರಂ, ಸಟ್ಟಕ > ಹಟ್ಟಕ, ಸಂಡಂ > ಹಂಡಂ, ಸತಿವ್ರತೆ >ಹದಿಬದೆ, ಸಂಥಂ > ಹಂತಂ, ಸರವಶಂ > ಹರವಸಂ, ಪಾದುಕಂ > ಹಾವುಗೆ, ಪಾಶಂ > ಹಾಸಂ, ಪಿಸ್ಪಲಿ > ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಪಿಶುನಂ> ಹಿಸುಣಂ, ಪುಷ್ಕರಿಣೀ > ಹೊಕ್ಕರಣೆ, ಪುಸ್ತಕ > ಹೊತ್ತಗೆ, (ಶ. ದ. ಸೂ. ೨೬೧).

ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ 'ಹ' ಕಾರವುಳ್ಳ ಶಬ್ದ ಗಳು ತೀರ ವಿರಳ; ಇರುವ ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ಗಳು ಕೂಡ ಮುಕ್ಕಾಲೂ ಮೂರುವೀಸ ಪಾಲು * ಕನ್ನ ಡದಿಂದಲೇ ಬಂದುವು. 'ಹ' ಕಾರವುಳ್ಳ ಇಂತಹೆ ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ತೆಲುಗರು 'ಅ' ಕಾರಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವರು. ಉಚ್ಚರಿಸುವರು. ಆದಕಾರಣ, ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ 'ಹ' ಕಾರವು 'ಹ' ಕಾರವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು

^{* 1 (}ಅಂಗು >) ಹಂಗು = ಅನುಕೂಲ?

² ಹಜ್ಜ (> ಅಜ್ಜ) = ಹೆಜ್ಜೆ, ಸಾದ.

³ ಹಣಿಗೆಲು = ದಂಡಪ್ರಣಾಮಗಳು.

⁴ ಹತ್ತ > ತೀರ ಹತ್ತಿರುವಿಕೆ, ತಗಲಿರುವಿಕೆ.

⁵ ಹತ್ತು > ಅತ್ತು = ಕೂಡು, ಸೇರು, ಉಂ ಟಾಗು, ಹೊಂದು.

⁶ ಹದನು (ಸದನು) > ಅದನು = ಕಾಲ, ಸಮಯ.

⁷ ಹರಿಗೋಲು > ಆರಿಗೋಲು = ಹೊಳ ದಾಟ ಸುವ ಸಾಧನ (ತೆಪ್ಪ).

⁸ ಹವಣು = ಪ್ರಮಾಣ, ಅಲಂಕಾರ, ಸುಖಾ ನುಭವ.

⁹ ಹಾವಳಿ, ಹಾವಡಿ > ಆವಡಿ = ಉಪದ್ರವ.

¹⁰ ਲਾਸ = ਲੀ ਸ਼ਹਾਂ ?

¹¹ ಹುಳಿಕ್ಕಿ, ಹುಳಿಕಿ = ಅಭಾವ, ಅಸತ್ಯ, ಸುಳ್ಳು, ಇಲ್ಲ.

¹² ಹೆಗ್ಗಡಿ = ಯಜಮಾನ್ಕ ಅಂತಃಪುರದ ಕಾವಲು ಗಾರ.

¹⁸ ಹೆಗ್ಗಡಿಕಾಡು (ಪುಂ.); ಹೆಗ್ಗಡಿಕತ್ತೆ (ಸ್ತ್ರೀ).

¹⁴ ಹೆಚ್ಚು (ಪೆಚ್ಚು) > ಎಚ್ಚು = ಹೆಚ್ಚು, ಅಧಿಕ.

¹⁵ ಹೊಂತಕಾರಿ = ಶಕ್ತ, ಸಮರ್ಥ, ಗಟ್ಟಗ.

¹⁶ ಹೊನ್ನು (ಪೊನ್ನು) = ಚಿನ್ನ, ಬಂಗಾರ.

¹⁷ ಹೊಮ್ಮು (ಪೊಮ್ಮು) > ಒಮ್ಮು = ಹೊರ ದೋರು, ಒಗ್ಗು, ಹೊಂದಿಕೆ.

¹⁸ ಹೋರು (ಪೋರು) = ಜಗಳವಾಡು, ಯುದ್ಧ ವಾಡು.

¹⁹ ಹೋರಾಟ = ಕಲಹ, ಯುದ್ಧ.

²⁰ ಹೋಳಿಗ = ಹೋಳಿಗೆ.

ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಾಗಲಿ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಾಗಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿರುವ ಪದನು - ಹದನು, ಹೆಚ್ಚು - ಪೆಚ್ಚು, ಪೊನ್ನು - ಹೊನ್ನು, ಪೊಮ್ಮು - ಹೊಮ್ಮು, ಪೋರು - ಹೋರು, ಎಂಬ ಶಬ್ದ ರೂಪಗಳು ಕನ್ನ ಡದಿಂದಲೇ ಬಂದುವು. ತಮಿಳಿನ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಹ' ಕಾರ ವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಶಬ್ದ ದ ನಡುವೆ ಅಥವಾ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಕ'ಕಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಮಿಳರು 'ಹ' ಕಾರವಾಗಿ ಉಚ್ಚಾರಿಸುವರು. ಹುಟ್ಟು ಮಲಯಾಳದಲ್ಲಿಯೂ 'ಹ' ಕಾರ ವಿಲ್ಲ ; ಸಂಸ್ಥೃತವನ್ನು ಳಿದ ಅನ್ಯ ದೇಶ್ಯ ಶಬ್ದ ಗಳಲ್ಲಿರುವ 'ಹ' ಕಾರವನ್ನು ಮಲಯಾಳಿಗಳು 'ಕ' ಕಾರವಾಗಿ ಉಚ್ಚಾರಿಸುವುದುಂಟು. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ತಮಿಳು - ಮಲಯಾಳಗಳಲ್ಲಿ 'ಪ' ಕಾರಯುಕ್ತ ವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು 'ಪ' ಕಾರವಾಗಿಯೇ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವರು. ಆದಕಾರಣ 'ವ-ಮ ಹ-ಪ ಭೇದ'ವು (ಎಂದರೆ ವಿಶ ರ್ಯಾಸಕ್ರ ಮದ 'ವ - ಮ ಹ - ಪ' ಗಳ ಮಾರ್ಪಾಡು) ಕನ್ನ ಡಭಾಷೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಸಾ ಧಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಏಳನೆಯದು ವಿರಹಿತಾವ್ಯಯ ಸಂಸ್ಕೃತಲಿಂಗ ವಿಚಾರ:—ಇಲ್ಲಿ 'ಲಿಂಗ'ವೆಂಬುದು ಜೈನವ್ಯಾಕರಣಪರಿಭಾಷೆಗೆ ಸೇರಿದ ಶಬ್ದ. ಆದಕಾರಣ 'ಲಿಂಗ' ವೆಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಪುಂಸ್ತ್ರೀ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗವೆಂಬ ಅರ್ಥವಲ್ಲ; 'ಪ್ರಕೃತಿ' ಅಥವಾ 'ಪ್ರಾತಿಪದಿಕ'ವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದೆ. 'ಲಿಂಗ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಈ ಅರ್ಥವು * ಜೈನವ್ಯಾಕರಣಕಾರರ

^{* (1)} ಸುಮಾರು ೨ ಅಥವಾ ೩ ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ 'ಶರ್ವವರ್ಮ' ನೆಂಬ ಜೈನವ್ಯಾಕರಣ ಕಾರನು ತನ್ನ 'ಕಾತಂತ್ರ' ವ್ಯಾಕರಣ (II-i-1) ದಲ್ಲಿ—ಧಾತುವಿಧಕ್ತಿವರ್ಜಮ್ ಅರ್ಥೋನೇತಂ ಲಿಂಗಂ, (ಎಂದರೆ ಧಾತುವಲ್ಲದುದು, ವಿಧಕ್ತಿಯನ್ನು ಳಿದುದು, ಅರ್ಥಯುಕ್ತವಾದುದು ಲಿಂಗ) ಎಂದು 'ಲಿಂಗ' ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನಮಾಡಿರುವನು.

⁽²⁾ ಐದನೆಯ ಶತನಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಪೂಜ್ಕವಾದನ 'ಜೈನೇಂದ್ರ' ವ್ಯಾಕರಣದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸುಮಾರು ೬-೭ ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ (ಅಭಿನವ) ಶಾಕಟಾಯನನು ತಾನು ರಚಿಸಿದ 'ಶಬ್ದಾ ನುಶಾಸನ' ವೆಂಬ ಜೈನವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ 'ಅಮೋಘವೃತ್ತಿ'ಯೆಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆವಲ್ಲಿ 'ಇಯಮಯಮಿದಮಿತಿ ಶಬ್ದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಹೇತುರುಪಗಮ್ಯಃ ॥ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಾರ್ಥಧರ್ಮೇ ಲಿಂಗಂ' ಎಂದೂ 'ಅರ್ಥಧರ್ಮ ಏವ ಲಿಂಗಂ ನ ಶಬ್ದ ಧರ್ಮಃ ॥' (= ಅರ್ಥಧರ್ಮವೇ ಲಿಂಗ, ಶಬ್ದ ಧರ್ಮವಲ್ಲ) ಎಂದೂ ತಿಳಿಸಿರುವನು.

⁽⁸⁾ ಪಾಣಿನಿ ತನ್ನ ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯಿಯ I-ii 45 ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅರ್ಥವತ್ ಅಧಾತುಃ ಅಪ್ರತ್ಯಯಃ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಮ್' ಎಂಬ ಸೂತ್ರದೊಡನೆ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶರ್ವವರ್ಮ-ಶಾಕಟಾಯನರು ತಿಳಿಸಿರುವ 'ಲಿಂಗ' ಶಬ್ದ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಜೈನರು ಬಳಸಿದ 'ಲಿಂಗ' ಶಬ್ದ ಕೈ 'ಪ್ರಾತಿಪದಿಕ' ವೆಂಬ ಒಂದು ಅರ್ಥವೂ ಉಂಟೆಂದು ವ್ಯಕ್ತಪಡುತ್ತದೆ. ಜೈನವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿದ ನಾಗವರ್ಮ-ಕೇಶಿರಾಜ-ಭಟ್ಟಾಕಲಂಕರು ತಂತಮ್ಮ ಕನ್ನಡವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿ 'ಲಿಂಗ' ಶಬ್ದವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿರುವಂತೆ 'ಪ್ರಾತಿಪದಿಕ' ಅಥವಾ ಪ್ರಕೃತಿ' ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬಳಸಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

^{(4) &#}x27; ಧಾತುವಿವರ್ಜಿತಂ ಅರ್ಥೀಸೇತಂ ಲಿಂಗಂ ' (= ಧಾತುವಲ್ಲಧುದೂ ಅರ್ಥಯುಕ್ತವಾ ರುದೂ ಲಿಂಗ).....ನಾಗವರ್ಮನ ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ ಸೂ. 15.

^{(5) &#}x27;ಅರ್ಥವತ್ ಅಕ್ರಿಯಾವಾಚಿ ಕೃದಂತಂ ಚ ಲಿಂಗಂ' (= ಅರ್ಥವುಳ್ಳುದೂ, ಕ್ರಿಯಾ ವಾಚಕವಲ್ಲದುದೂ, ಕೃತ್ತೃತ್ಯಯಾಂತಶಬ್ಧವೂ ಲಿಂಗವೆಸಿಸುವುದು) __ ನಾಗವರ್ಮನ ಕರ್ಡಾಟಕ ಭಾಷಾ ಭೂಷಣ ಸೂ. 37. (ಟಸ್ಟ್ರಣಿ ಮುಂದುವಂಧಿದೆ)

ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಬಂದಂತಿದೆ. ಪಾರಿಭಾಷಿಕವಾದ ಈ (ಲಿಂಗ) ಶಬ್ದವನ್ನು 'ನಾಮಪ್ರಕೃತಿ' ಆಥವಾ (ಪ್ರಾತಿಪದಿಕ' ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನು ತನ್ನ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪ

- (6) 'ಕ್ರಿಯೆಯಂ ನಾಡಿಯದಾದು ವಿಭ | ಕ್ತಿಯಾನಿಲ್ಲದಾದು ಅರ್ಥಮುಳ್ಳುದು...ಲಿಂಗಂ ॥' (ಶ. ದ. ಸೂ. ೭೪.)
- (7) ಸ್ರಕೃತ್ಯರ್ಥವೇ ಲಿಂಗನೆಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ವುತ್ತೊಬ್ಬ ಜೈನವ್ಯಾಕರಣಕಾರನು...... 'ಜಾತಿರ್ವ್ಯಕ್ತಿಶ್ಚ ಲಿಂಗಂ ಚ ಪ್ರಕೃತ್ಯರ್ಥೋಭಿಧೀಯತೇ | ಸಂಖ್ಯಾ ಚ ಕಾರಕಂಚೈವ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥೋ ನಿಗದ್ಕತೇ || ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುವನು. (ಶ. ಶಾ. ಪು. 135.)
- (8) ಶರ್ವವರ್ಮ ಶಾಕಟಾಯನರಂತೆ ನಾಗವರ್ಮ ಕೇಶಿರಾಜರು ಕೂಡ 'ಲಿಂಗ' ಶಬ್ದ ಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲದ 'ನಾಮಸ್ರಕೃತಿ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿರುವರು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಾಕಲಂಕನು ಮಾತ್ರ 'ಲಿಂಗ' ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ನಾಮಸ್ರಕೃತಿಯ ಸಂಗಡ ಧಾತು ವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿರುವನು.

'ಆರ್ಥವಲ್ಲಿಂಗಂ'—(ಭಟ್ಟಾಕಲಂಕನ ಕಬ್ದಾನುಶಾಸನ ಸೂ. 8). ಈ ತನ್ನ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಭಟ್ಟಾ ಕಲಂಕನು ತಾನೇ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬರೆದು , ಅರ್ಥವೆಂದರೆ ಅಭಿಧೇಯ; ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಶಬ್ದರೂಪವೇ ಲಿಂಗ ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪತೆವುದು' ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿ, 'ಲೀನಮರ್ಥಂ ಗಮಯತೀತಿ ಲಿಂಗಂ' ಎಂದು ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ— ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ವಾಚಕಸಾಮಾನ್ಯವು ಲಿಂಗ; ಇಂತಹ ಲಿಂಗವು ನಾಪುರೂಪ-ಧಾತುರೂಪಗಳಿಂದು ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಿರುವುದು; ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಮರೂಪವಾದ ಲಿಂಗವು ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಚನತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕರ್ತು-ಕರ್ಮ-ಕರಣ-ಸಂಪ್ರದಾನ-ಅಸಾದಾನ-ಅಧಿಕರ ಣಗಳಿಂಬ ಷಟ್ಕಾರಕಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಅವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಅನುಸ್ಯೂತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅರ್ಥ ವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಧಾತುರೂಪ ಲಿಂಗವು ಪುರುಷತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿಯ್ಕೂ ವಚನತ್ರಯಗಳ ಲ್ಲಿಯೂ, ಕರ್ತೃ-ಕರ್ಮ ಮುಂತಾದ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಕಾಲತ್ರಯ ಸಾಧಾರಣ ವಾಗಿರುವ ಅನುಸ್ಕೂತಕ್ರಿಯಾಮಾತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಧಾತುವಿಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಸಂಜ್ಞೆ ಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.'...ಎಂಬ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ವಿವರಿಸಿರುವನು (ಶ. ಶಾ. ಪು. 86.) ಭಟ್ಟಾಕಲಂಕನು ಲಿಂಗಾರ್ಥವನ್ನು ಹೀಗೆ ಧಾತುವಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಲು ಅಮೋಘವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ 'ಅರ್ಥ ಧರ್ಮ ಏವ ಲಿಂಗಂ' (ಆರ್ಥ ಧರ್ಮವೇ ಲಿಂಗ) ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯೇ ಆಧಾರವೆಂದು ಕೋರುತ್ತದೆ. ಕೇಶಿರಾಜನಿಗಾದರೋ... ಧಾತುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಸಂಜ್ಞಾ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಾವುವೂ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ 'ಲಿಂಗ' ಶಬ್ದಾರ್ಥದ ಈ ವಿಸ್ತೃತಾಥವು ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವನು . ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಮಂ ನುಡಿನ ನೋಡು ಬೇಡು ಇಸು ಪಸು ಎಂಬವು ವೊದಲಾದ ಧಾತು ಲಿಂಗಮಲ್ತು**ೆ** ಎಂದು ಶ. ದ. ಸೂ. ೭೪ ರ ಪ್ರಯೋಗವಿವರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವನು.

(9) ಕೇಶಿರಾಜನಿಗೆ ಸಮಕಾಲವಾದ ಕ್ರಿ. ಶೆ. ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೌಡದೇಶೆ ಮೊಳಗಿದ್ದ ವೋಪದೇವನೆಂಬ ವೈಯಾಕರಣನು ತನ್ನ 'ಮುಗ್ಧಬೋಧ'ವೆಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಜೈನವ್ಯಾಕರಣ ಪರಿಭಾಷೆಗೆ ಸೇರಿದ 'ಲಿಂಗ' ಶಬ್ದದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಲಿ' ಎಂಬ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಬಳಸಿರು ವನ್ನು ಉದಾ—''ಲೇ (= ಲಿಂಗಾತ್) ೩ ಔ ಜಸ್...ಸುಪ್"—ಸ್ಕೂ ೭೯, ಅಜಂತಾಧ್ಯಾಯ; "ಲ್ಯರ್ಥ ಸಂಬುದ್ಧು ಕ್ರಾರ್ಥೇ ಪ್ರೀ" (ಲ್ಯರ್ಥಃ = ಲಿಂಗಾರ್ಥಃ)—ಸ್ಕೂ ೨೮೧, ಕಾರಕಾಧ್ಯಾಯ. ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ ರಾಮತರ್ಕವಾಗೀಶನು ಬರೆದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದರ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಲಿಂಗಾರ್ಥವೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾರ್ಥವೆಂದೂ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಪ್ರಕೃತ್ಯರ್ಥವೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ.

ಣದ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ (ಸೂ. ೪೫, ೭೪ ರಿಂದ ೯೨, ೧೪೭) ಬಳಸಿರುವನು. ಉಳಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪುಂಸ್ತ್ರೀ ನಪುಂಸಕಗಳಿಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥ ದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿರುವನು. ಅವನು ಕನ್ನಡಲಿಂಗವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಯಲಿಂಗ ವಿಂದು ಹೇಳು ವೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ (ಸೂ. ೯೦,೯೨), 'ವಾಚ್ಯಲಿಂಗ' ಅಥವಾ 'ಆವಿಷ್ಟಲಿಂಗ' (= 'ವಿಶೇ ಷ್ಯಾಧೀನಲಿಂಗ ' ಆಥವಾ ' ವಿಧೇಯವಿಶೇಷಣ ' ಲಿಂಗ)ವೆಂದು ಹೇಳುವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಯೂ (ಸೂ. ೯೦, ೯೧, ೧೪೭) ಲಿಂಗಶಬ್ದವನ್ನು ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಯೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಯೋ ಗಿಸಿರುವನು. ಹಾಗೆಯೇ 'ಕೃಲ್ಲಿಂಗ' (ಸೂ. ೭೪, ೭೫, ೭೬), ತದ್ದಿ ತಲಿಂಗ, ಸಮಾಸಲಿಂಗ, ನಾಮಲಿಂಗ, 'ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗ' 'ವಾಕ್ಯ ಮಾಲಾಲಿಂಗ', (ಸಾ. ೭೭), 'ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ಲಿಂಗ' (ಸೂ. ೮೨ ರಿಂದ ೮೯) ಎಂಬೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ 'ಲಿಂಗ' ಶಬ್ದ ಕೈ ' ಪ್ರಕೃತಿ' ಅಥವಾ ‹ಪ್ರಾತಿಪಡಿಕ 'ವೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಈ ಒಂಬತ್ತು ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ 'ಲಿಂಗ' ಶಬ್ದ ದ ಪಾರಿಥಾಷಿಕಾರ್ಥವನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವನು. ಇನ್ನು ಲಿಂಗ ಶಬ್ದದ ಸಹಜಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ, ನವುಂಸಕಲಿಂಗ, ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀನವುಂ ಸಕಲಿಂಗ, ಪುಂನವುಂಸಕಲಿಂಗ, ತ್ರಿಲಿಂಗಗಳೆಂಬ ಏಳು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು. ಈ ಏಳು ಹೆಸರುಗಳ ಸಂಗಡ 'ಲಿಂಗ' ಶಬ್ದದ ವಿಶೇಷಾರ್ಥವನ್ನೊ ಳಕೊಂಡ 'ವಾಚ್ಯಲಿಂಗ' ಅವ್ಯಯಲಿಂಗ 'ಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ಒಂಬತ್ತು ತೆರನೆಂದು ಮೊದಲು ಹೇಳಿ ದರೂ (ಸೂ. ೯೦), ಅನಂತರ ಪುಂ - ಸ್ತ್ರೀ - ನಪುಂಸಕಗಳಿಂಬ ಮೂರು ಲಿಂಗಗಳು ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೆಂದೂ, ಉಳಿದುವೆಲ್ಲ ಕ್ವಚಿತ್ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದೂ (ಸೂ. ೯೩) ಕೊನೆ ಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಹಗುರವಾಡಿರುವನು. ಅಂತೂ ಸಾರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನು ಸಹಜಾರ್ಥದ ಏಳು ಲಿಂಗಗಳನ್ನೂ ವಿಶೇಷಾರ್ಥದ ಒಂಬತ್ತು ಲಿಂಗಗಳನ್ನೂ —ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾರು ಲಿಂಗಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು.

ವೇಲೆ ವಿಶೇಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳದ ಲಿಂಗಗಳೊಳಗೆ ಒಂದಾದ ಕನ್ನಡದ ಅವ್ಯಯಲಿಂಗ ವನ್ನು ಉಳಿದುವುಗಳಂತೆಯೇ ಭಿನ್ನಭನ್ನ ವಿಭಕ್ತ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬರುವುದು: ಉದಾ—ಕಮ್ಮಿದಂ, ಕಮ್ಮಿದಳಂ, ಕಮ್ಮಿತಅಂ, ಕಮ್ಮಿದರ್ಜ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬರುವುದು: ಉದಾ—ಕಮ್ಮಿದಂ, ಕಮ್ಮಿದಳಂ, ಕಮ್ಮಿತಅಂ, ಕಮ್ಮಿದರ್ಜ್ಯಾರ್ಥವು ಅಂತಅಂದೆ; ನೆಟ್ಟಗೆ; ಈವಅಂಗೆ, ಈವಅಂನ, ಪೊಟ್ಟಡಿಂಗೆ, ಮತ್ತಿನ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಥೃತಾವ್ಯಯಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಸಹಜರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಮಾಡುವುದಾಗಲಿ (ಎಂದರೆ, ಅವುಗಳ ಸ್ವತಂತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕವಾಗಿಡುವುದಾಗಲಿ), ಅವುಗಳಿಗೆ ಭಿನ್ನಭನ್ನ ವಿಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸುವುದಾಗಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಕೆಂದರೆ ಯಾವ ಶಬ್ದವೇ ಆಗಲಿ, ಲಿಂಗ (ಪ್ರಾತಿಪದಿಕ) ವಾದ ಹೊರತು, ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಥೃತದ ಅಂತರ್, ಬಹಿರ್, ಉಚ್ಚೈಸ್, ನೀಚೈಸ್, ಮುಹುರ್, ಪುನರ್, ಪ್ರಾತರ್, ಅಹಸ್, ಯುಗಪದ್, ಸೃಥಕ್ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅವ್ಯಯಗಳು ತಂತಮ್ಮ ಸಹಜರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರವು. ಆದಕಾರಣ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಥೃತ ನಾಮಪದದೊಡನೆ ಇಟ್ಟು ಸಮಾಸಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ, ಅವು ಲಿಂಗ (ಪ್ರಾತಿಪದಿಕ) ವಾಗವು; ಅಂತರಂಗ, ಬಹಿರ್ಮುಖ, ಪುನರಾಗಮನ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಎಂಬಂತೆಸಮಾಸರೂಪದಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ಆಗ ಆವು ಲಿಂಗವಾಗಿ (ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಯೆನಿಸಿ) ಅಂತರಂಗದೊಳ್, ಬಹಿರ್ಮುಖದ, ಪುನರಾಗಮನದಿಂ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಹಿರ್ಮುಖದ, ಪುನರಾಗಮನದಿಂ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು

ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹವಾಗುವುವು (ಶ. ದ. ಸೂ. * ೮೩). ಅದರಿಂದಲೇ ಸಂಸ್ಕೃತಾವ್ಯಯವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಲಿಂಗ' ವಿರಹಿತವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ 'ಲಿಂಗ' ವಿರಹಿತತ್ವವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಾವ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು. ಇಹ, ಪರ, ಸ್ವಸ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಅಸ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದ ಗಳು 'ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ' ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದಲ್ಲದೆ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಲಿಂಗ' (ಪ್ರಾತಿಪದಿಕ) ವಾಗವು [ಶ. ದ. ಸೂ. ೮೨]; ಅಲ್ಲದೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಾವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ' ರೂಪವಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಧಿಯೂ ಅದೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದ ಕಾರಣ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತರೂಪವನ್ನು ತಳೆಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಸಹಜಾವ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ (ಪ್ರಾತಿಪದಿಕ) ಸಂಜ್ಞೆ ಯಿಲ್ಲ; ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅಂತಹ ಶುದ್ಧಾ ವ್ಯಯಗಳು ಕನ್ನಡ ದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರಯೋಗವಾಗಲಾರವು ಈ ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ತತ್ತ್ವ ಪರಿಪಾಲನೆ ತಮಿಳು - ತೆಲುಗು - ಮಲಯಾಳಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಾವ್ಯಗಳೊಳಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿನೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವಂತಿದ್ದರೂ, ಆ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧಿಯನ್ನು ಇಷ್ಟು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಾವ್ಯಯ ಲಿಂಗ ವಿರಹಿತತ್ವವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೊಂದು ಅಸಾಧಾರಣಲಕ್ಷಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾವ್ಯಯಲಿಂಗ ನಿಷೇಧವು ಪ್ರಾತಿಸದಿಕಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಇಹೆ, ಪರ, ಸ್ವಸ್ತಿ ಪರತ್ರ, ಉಭಯತ್ರ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಾವ್ಯಯಗಳನ್ನು ಳಿದು, ಇತರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾವ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

^{*} ಶೆ. ದೆ. ಸೂ. ೮೩ ರಲ್ಲಿ 'ವಿದಿತಮೆನಿಸ್ಪವ್ಯಯ' ವೆಂದೂ, ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಸ್ಪವ್ಯಯ' ವೆಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಾವ್ಯಯಲಿಂಗರಾಹಿತ್ಯವು ಆಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾದ ಕೆಲವು ಅವ್ಯಯ ಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದರ ವಿವರವನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸದಿದ್ದರ್ಗೂ ಭಟ್ಟಾಕಲಂಕನು ತನ್ನ ತಬ್ದಾನುಶಾಸನದ ''ಇಹಾದಯಃ" ಎಂಬ ೯ ನೆಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಗಳಿ ಸಿರುವನು. ಸೂತ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ—'ಇಹ' ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಲಿಂಗಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆವುವು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಇಹ, ಅಮುತ್ರ, ಪರತ್ರ, ಉಥಯತ್ರ, ಅಸ್ತಿ, ಸ್ವಸ್ತಿ, ನಾಸ್ತಿ, ವೃಥ್ಯಾ ಮುಥ್ಯಾ ಝಡಿತಿ ಎಂಬ ಅವ್ಯಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸಿರುವನು. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿರು ವನು:—ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಈ ಅವ್ಯಯಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಲೋಪದಿಂದ ಅವಿಭಕ್ತಿಕಗಳಾಗಿಯೇ ಪ್ರಯೋಗವಾಗು ವವು; ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸವಿಭಕ್ತಿಕಗಳಾಗಿಯೇ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿರುವುವು. ಉದಾ—.(ಪುಷ್ಪದಂತ ಪುರಾಣ ೧—೯, ಕ್ರಿ. ಶೆ. ಸು. ೧೨೧೫)—

[&]quot; ಇಹಪರಸಾಖ್ಯಮೆಂಬೆರಡುವಿಲ್ಲದ ನಾಸ್ತಿಕಧರ್ಮದಿಂದನೊಂ |
ದಿಹಮನೆ ಖಲ್ಪಬಿಲ್ವವಿಧಿಯುಂದಿನಿಸೆಯ್ದಪ ಸಾಗತಾದಿ ದು ॥
ವಿಸ್ತ್ರಹಿತ ಕುಧರ್ಮದಿಂದ ಮಿಹಮಂ ಪರಮಂ ಬಗೆದಂತೆ ಮಾಹ್ತು ಸ |
ನ್ಮಹಿತಜಿನೇಂದ್ರಧರ್ಮಮಭಿವಾಂಭಿತದಾಯಿಯೆನಿ ಪ್ರುದೊಪ್ಪದೇ ? ॥ "
"ವಾಸ್ತ್ರವ ಸುಖಮಯಮನ್ನು |
ಸ್ವುಸ್ತ್ರಿಯನಿಹಕಂ ಪರತ್ರೆಗಂ ಮಾಡುವ ಲೋ- ॥
ಕಸ್ತುತ ಜಿನೇಂದ್ರಧರ್ಮ |
ಕಸ್ತುತ ಜಿನೇಂದ್ರಧರ್ಮ |
ಕನ್ನುತ ಜಿನೇಂದ್ರಧರ್ಮ |

ಎಂಟನೆಯದು ಪರೋತ್ತವು ಶಿಥಿಲತ್ವವಿಚಾರ:—ಕೆಲವು ಕನ್ನಡಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ರೇಫ - 'ಳ' ಕಾರ - 'ಱಟ' ಗಳನ್ನು ತೇಲಿಸಿ ಅಥವಾ ಸಡಿಲಮಾಡಿ ಉಚ್ಚರಿಸು ವುದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೊಂದು ಅಸಾಧಾರಣಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಇದರಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ತೇಲಿಸಿ ಹೇಳುವಾಗ ಶಿಥಿಲಾಕ್ಷರವನ್ನು ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಅಥವಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮೈವಾಗಿ ತೇಲಿಸಿ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ * 'ಉತ್ತಮ'ಪದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆ ತೋರು ವುದು. ಈ ಅಕ್ಷರಶೈಥಿಲ್ಯವು (೧) ವಿಶೇಷವಾಗಿ 'ದ'ಕಾರದೊಡನೆ ಕೂಡಿರುವ ರೇಘವು ಕಾಲಕ್ರಮದ ಭಾಷಾಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಕರಗಿದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ನಿತೃವಾಗಿಯೂ, (೨) 'ಗೆ' 'ಗಳ್' ಪ್ರತೃಯಗಳನ್ನೊ ಳಕೊಂಡ ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಳವಾಗಿಯೂ, (೩) ಕಾಲ ತ್ರಯಸೂಚಕವಾದ 'ದ - ದಪ - ವ' ಎಂಬ ಪ್ರತೃಯಗಳನ್ನಾ ಗಲಿ ವರ್ತಮಾನ ಭವಿಷ್ಯಂತಿಯ 'ಗುಂ' ಅಥವಾ ವಿಧ್ಯರ್ಥದ 'ಗೆ' ಎಂಬ ಪ್ರತೃಯಗಳನ್ನಾ ಗಲಿ ಒಳಕೊಂಡ ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ, (೪) ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಗ - ದ - ವ - ಜ' ಕಾರಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಒಳಕೊಂಡ ಸಮಾಸಪದಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ —ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುವುದು (ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ ಸೂ. ೪೫ ರಿಂದ ೪೮.)

- (೧) ರೇಭೆಯ ಸಹಜಶೈಥಿಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅದಿರ್ಮತ್ತೆ (ಸಂ. ಅತಿಮುಕ್ತಾ) = ಅದಿರ್ಗಂತಿ (ಅದಿರ್ಗಂಚಿ), ಅಮರ್ದು (ಸಂ. ಅಮೃತ; ತಮಿಳು ಅಮುದಮ್, ಅಮುದು), ಅಮರ್ದು ವಳ್ಳಿ (ಸಂ. ಅಮೃತವಲ್ಲಿ), ಅಲರ್ದುದು, † ಎರ್ದೆ (ಸಂ. ಹೃದಯ; ಹೊ. n ಎದೆ), ಎರ್ದೆ ಎಂದು, ಕರ್ದುಂಕು (ಕರ್ದುಂಕು?, ಕರ್ದುಕು), ಗರ್ದುಗು (= ಗಜುಗ?), ಬರ್ದಿಲಂ (= ಸ್ವರ್ಗ; 'ಬರ್ದು' ಎಂದರೆ ಮರಣವು 'ಇಲಂ' ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲದ ಸ್ಥಳ), ಬರ್ದುಂಕು (> ಬಲ್ದುಂಕು; ಹೊ. n ಬದುಕು.
- (೨) ನಾಮಪದದಲ್ಲಿ ಅಟ ಕುಳ ರೇಫಾಂತಗಳ ಬಹುಳ ಶೈಥಿಲ್ಯಕ್ಕೆ—[ಲಘುದ್ವ ಯಾಂತ್ಯದ ಟ್- ೪೯- ರ್ (ಱ್)] + ['ಗಳ್' ಚತುರ್ಥಿಯ 'ಗೆ']: ಉದಾ—ಅಗಲ್ಗಳ್ (-ಟ್ಗೆ), ಉಗುಟ್ಗಳ್ (-ಟ್ಗೆ), ಎಸಟ್ಗಳ್ (-ಟ್ಗೆ), ನೆಗಟ್ಗಳ್ (-ಟ್ಗೆ); ಅಮಳ್ಗಳ್ (-ಳ್ಗೆ), ಎಸಳ್ಗಳ್ (-ಳ್ಗೆ), ಪುಗುಳ್ಗಳ್ (-ಳ್ಗೆ); ಅಲರ್ಗಳ್, ಉಗುರ್ಗಳ್, ಉಸಿರ್ಗಳ್, ಎಲರ್ಗಳ್, ಎಸರ್ಗಳ್, ಒಸರ್ಗಳ್, ಕರ್ದಿಗ್, ಕುದಿರ್ಗಳ್, ತಿರ್ಮಗಳ್, ಕೆನರ್ಗಳ್, ಕೊನರ್ಗಳ್, ಚಿರುರ್ಗಳ್, ತಳಿರ್ಗಳ್, ತಮರ್ಗಳ್, ತಿರ್ಮರ್ಗಳ್, ಪೊಸರ್ಗಳ್, ಪೊರ್ಟ್ (-ರ್ಗೆ), ಅಗುರ್ಗಳ್(-ರ್ಗೆ), ಅಳಿರ್ಗಳ್ (-ರ್ಗೆ), ಕೆಸರ್ಗಳ್ (-ರ್ಗೆ), ಪೆಸರ್ಗಳ್ (-ರ್ಗೆ), ಬಿಸರ್ಗಳ್ (-ರ್ಗೆ), ಹರ್ಗ್ಗಳ್ (-ರ್ಗೆ), ಹರ್ಗಳ್ (-ರ್ಗೆ),

^{*} ಶ. ದ. ಸೂ. ೮೨ ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ 'ನಾಮಪದೋತ್ತಮವರ್ಣಪ್ರಕೃತಿಗಳಂ' ಎಂಬ ಸೂತ್ರ ಭಾಗಕ್ಕೆ 'ಸುಲಲಿತಾಕ್ಷರಂಗಳಪ್ಪ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಗಳಂ' ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವನು.

^{† (}ಕನ್ನಡ)—ಎರ್ವೆ, ಎದೆ; (ತೆಲುಗು)—ಎದ್ದ ಎಡ್ಡ ಎಡ್ಡರ, ಎಡ್ಡ.

ಕಾದಲರ್ಗಳ್ (-ರ್ಗೆ), ತಾಪಸರ್ಗಳ್ (-ರ್ಗೆ) * ಎಂಬ ಈ ಎರಡು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಆದ್ಯಕ್ಷರವು ಗುರುವಾಗಿದ್ದರೂ ಮುಂದೆ ಲಘುದ್ವಯಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ರೇಘವು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪಶೈಥಿಲ್ಯವುಂಟು.

- - (೪) ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯದ ರೇಫ ಳಕಾರಗಳ ನಿತ್ಯಶೈಥಿಲ್ಯಕ್ಕೆ [ಲಘುದ್ವಯಾಂತ್ಯದ ರ್ ೪್] + [ಸಮಾಸಮಧ್ಯದ ಗ ದ ವ ಜ]: ಉದಾ—ಕುಳಿ ಗ್ರಾಳಿ, ಬೆಳಗೆ ಕಂಪು, ತಳಿರ್ದೋಠಣಂ, ಬಿದಿರ್ದಟ್ಟಿ, ಪೊಗರ್ವಟ್ಟಿ, ಬೆಮರ್ವನಿ, ಅಲ ರ್ಜೊಂಪಂ, ಕದಿರ್ಜೊನ್ನಂ; ಮುಗುಳ್ಗಾಯ್, ಅಮಳ್ನೊಂಗಳ್, ಎಸಳ್ವಸೆ, ಅಮಳ್ಜಂತ್ರಂ. §

^{*} ಮ ಸ್ರ ॥ ''ಸಂ । ಗಡಮೆಲ್ಲಂ ಮೆಲ್ಲನಾ ತಾಪಸರ್ಗೆ ಪರಿಚಯಂ ಮಾಟ್ಪುವಾಗಳ್ ಮೃಗಂಗಳ್ ॥ "

[†] ತೆರಳ್ದಂ, ಪೊರಳ್ದಂ ಎಂಬಂತೆ ಕೆಲಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಶಿಥಿಲವಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ಹೇಳಿಸ್ಥಾನೆ.

[‡] ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶೆ. ಸುಮಾರು 900 ರ ಬಿಜವಾಡದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ (Ep. Ind. Vol. XV) ಒಂದು ಕಡೆ 'ಲ' ಕಾರ ಶೈಥಿಲ್ಯವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ''ಗೊರಗಲ್ಗಾ ಕೊರುಲಿನ್ದು ವಿಡಿಸಿ ಬೃನ್ದಂಬು ಗೊನಿಯುಂಡುವಾರು'' ಎಂಬ 'ಮಧ್ಯಾಕ್ಕರ' ದ ಪಾದದಲ್ಲಿ 'ಗೊರಗಗಾಕ ಒರುಲು ಇನ್ನುವಿಡಿಸಿ' ಎಂಬಂತೆ ಲಕಾರವನ್ನು ತೇಲಿಸಿ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು — ಜಯಂತಿ ರಾಮಯ್ಯಪಂತರ (ತೆಲುಗು) 'ಶಾಸನ ಪದ್ಮ ಮಂಜರಿ', ಶಾಸನ 2. [ಗೊರವರು ಹೊರತು ಇಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬವಾಗಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟರುವವರು ಎಂದು ಈ ಪಾದದ ಅರ್ಥ].

[§] ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಮದ 'ಟ' ಕಾರಕ್ಕೂ ಶೈಥಿಲ್ಕವನ್ನು ಹೇಳಿ ನೆಗಟ್ಗಡಣಂ, ನೆಗೆ ಟ್ಹಣಂ, ಎವುಟ್ವುಟು, ನೆಗಟ್ಜಿಂಗುಳಿ' ಎಂಬ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು '' ಕನ್ನಡ ಕೈಪಿಡಿ'' ಯ

ವೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ದ್ವಿಶ್ವಶೈಥಿಲ್ಯದ ವಿಷಯವು ತಮಿಳು - ತೆಲುಗು - ಮಲಯಾಳ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಾ ಗಲಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಾ ಗಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ' ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವಿದೆ. ದ್ವಿಶ್ವಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿರುವ ಸುತ್ತಿದ ರೇಫೆಗೆ ('ರ'ಒತ್ತಿಗೆ) ಶೈಥಿಲ್ಯವಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನು ಸೂ. ೬೨ ರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವನು. (ಅವತರಣಿಕೆ ಪು. 18ನ್ನು ನೋಡಿ). ಆದರೆ ಈ ನಿಯಮವು ಅವನ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಸಡಿಲವಾಗುತ್ತಬಂದಿದೆ. ಇಂತಹ ಸುತ್ತಿದ ರೇಫೆಯ ಶೈಥಿಲ್ಯವು ತೆಲುಗಿನ ಪದ್ಯಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ಒಂಬತ್ತನೆಯದು ಯತಿನಿಲಂಘನ ನಿಚಾರ:— ಇದು ವ್ಯಾಕರಣ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಛಂದೋವಿಷಯ. ವೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಂಟು ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕನ್ನಡದ ಪದ್ಯಕಾವ್ಯ ಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವುದರಿಂದ, ಪದ್ಯಕಾವ್ಯಕ್ಕೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಯತಿನಿಚಾರ ವನ್ನು ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದಂತಿದೆ. ವಿರಮಿಸು ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ 'ಯಮ್' ಧಾತುವಿನಿಂದ ಸಂಸ್ಥತದ 'ಯತಿ' ಶಬ್ದವು ಹುಟ್ಟಿದೆ. 'ಯತಿ' ಯೆಂಬುದು ಗಣನಿಯತಂ ಪ್ರತೀತಂ ಉಸಿರ್ದಾಣಂ-ಎಂದು ನಾಗವರ್ಮನು ತನ್ನ ಛಂದೊಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ (೧೪-೫) ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. 'ಯತಿ' ಯೆಂದರೆ ವೃತ್ತ - ಕಂದ - ಹಾಡು ಇವುಗಳ ಓಟದಲ್ಲಿ ಉಸಿರುಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ (ಇಲ್ಲವೆ ನಿಲ್ಲಿ ಸುವುದಕ್ಕೆ) ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸ್ಥಾನ—ಎಂಬರ್ಥಕ್ಕೆ 'ಕವಿರಾಜ ವಾರ್ಗ' ದಲ್ಲಿ ೧ - ೭೧)—

'ಯಾತಿಯೆಂಬುದುಸಿರ್ವ ತಾಣಂ। ಕೃತಾಸ್ಪ್ರದಂ ವೃತ್ತ-ಜಾತಿ-ಪದಪದ್ಧತಿಯೊಳ್॥'

ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪದ್ಯಕವಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದೆ:—

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತುಬಲ್ಲವನೆಂದರೆ, ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೆರವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾಟುವ ಹಾಗೆ ಹೇಳತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು ಎಂದರ್ಥ; ಹಾಗೆ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ, ಸ್ವಲ್ಪಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಥವನ್ನು ತುಂಬಿ ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ನಿಪುಣನು; ಹೀಗೆ ತುಂಬಿದ ಅರ್ಥದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೆಲವು ಮಾತನ್ನೇ ಛಂದೋಬದ್ಧವಾಗಿ ಆಡಬಲ್ಲಾತನು ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ಜಾಣನು; ಕವಿಮಾರ್ಗಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯತೆಪಡೆದ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾದ-ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಬಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ರಚಿಸಬಲ್ಲಾತನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಬಲ್ಲವನು—ಎಂದು 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ'ಕಾರನು * (೧—೧೫, ೧೬) ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣದ 8 ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದೆ. ಕೇಶಿರಾಜನು ಹೇಳದ ಈ ನಿಯಮಕ್ಕೂ ಉದಾಹರಣೆ ಗಳಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಆಧಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ.

^{* &#}x27;ಕುಜುತಂತು ಪೆಟರ ಬಗೆಯಂ | ತೆಹಿಸಿದಿರೆ ಪೆಜರ್ಗಜುಪಲಾರ್ಪ್ಸ್ ವಂ ಮಾತಜೀವಂ || ಕಿಜುದಜಿಸಿಳೆ ಪಿರಿದುಮರ್ತ್ಥ್ ಮ | ನೂಪಲ್ ನೆಜಿಸಿವಾತನಾತನಿಂದಂ ನಿರುಣಂ || ' (ಕ. ರಾ. ಮಾ. ೧–೧೫); ಅಲ್ಲದ್ಕೆ

ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಲ್ಲರಿಗೆ ಬಲ್ಲವನಾಗಿ ಜಾಣ್ಮೆಯ ಮೇಲಿನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡಪದ್ಯಕವಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಪದ್ಯಕವಿಗೆ ಯತಿ (ವಿರಾಮ) ಸ್ಥಾನದ ತೊಡಕಿರುವಂತೆ ಕನ್ನಡಕವಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಯತಿಯನ್ನು ದಾಟು (ಮಿಂರು) ವುದು ಈ ಭಾಷೆಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದು ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ್ಯಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಯತಿಕೆಟ್ಟರೆ ದೋಷ. ಕನ್ನಡಕಾವ್ಯದಲ್ಲಾದರೋ ಯತಿ ಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವುದು ಗುಣ. ಏಕೆಂದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಖಂಡಪ್ರಾಸವೇ ವಿಶೇಷ, ಅದೇ ಭಾಷೆಯ ಮರ್ಯಾದೆ—ಎಂದು ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಕನ್ನಡಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಖಂಡಪ್ರಾಸವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಯತಿಯನ್ನು ವಿೂರಿದರು, ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ'ಕಾರನು (೧-೭೫ ರಲ್ಲಿ) ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾ ನೆ:—

' ದೋಸಮನೆ ಗುಣದವೋಲು-

ದ್ಭಾಸಿಸಿ ಕನ್ನಡದೊಳೊಲ್ದು ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರ್ । ದೇಸಿಯೆನೆ ನಿಱಿಸಿ ಖಂಡ

ಪ್ರಾಸಮನತಿಶಯಮಿದೆಂದು ಯತಿಯಂ ಮಿಕ್ಕರ್ ' ॥

' ಈಂದೋಂಬುಧಿ' ಕಾರನಾದ ನಾಗವರ್ಮನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಯತಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವೆಂದು ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯಿಂದ (೧-೪೬ ರಲ್ಲಿ) ಹೀಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾ ನೆ:—

'ಯತಿಯೆಂಬುದು ಗಣನಿಯಮ ಪ್ರತೀತಮೆಂದರೆಬರೊಲ್ವರಂತದನೆ ಕೆಲರ್। †ಶ್ರುತಿಸುಭಗರ್ ಸ್ವಚ್ಛಂದಂ ಯತಿಯೆಂದರ್ ಕಪಿಳಪಿಂಗಳಾದಿಗಳಲ್ಲರ್'॥

ಸಂಸ್ಕೃತಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ನುರಿತ ಕೆಲವರು ಕವಿಗಳು 'ಯ-ಮಾ-ತಾ-ರಾ-ಜ-ಭಾ-ನ-ಸ(ಲಗಂ)'ಗಳೆಂಬ ಎಂಟು ಗಣಗಳ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಯತಿಯೆಂಬುದು ಅಳವಟ್ಟರಬೇಕೆಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿತಾಧೋರಣವನ್ನ ನುಸರಿಸುವ ಕನ್ನ ಡಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಯತಿಯನ್ನು ಒಡಂಬಡುವರು. ಆದರೆ ಶ್ರುತಿಹಿತದ ಮೇಲೆಯೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟ ಕಪಿಳ-ಪಿಂಗಳಾದಿಗಳಾದ ಛಂದೋಭಿಜ್ಞರು ಯತಿಸ್ವಚ್ಛಂದ (ಐಚ್ಛಿಕ) ವೆಂದು ಹೇಳಿರುವರು.

ಯತಿವಿಷಯಕ್ಕೆ 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ' - 'ಛಂದೋಂಬುಧಿ 'ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಈ ಅಭಿ ಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಪಂತೀಲಿಸಿದರೆ, ಕನ್ನಡದ ವಿಶೇಷಲಕ್ಷಣವಾದ 'ಖಂಡಪ್ರಾಸ'ವೂ 'ಶ್ರುತಿ

```
' ಸುಡಿಯಂ ಛಂದದೊಳೊಂದಿರೆ |

ತೊಡರ್ಜ್ಜ್ ಲಅಾವಾತನಾತನಿಂದಂ ಜಾಣಂ ||

ತಡೆಯದೆ ಮಹಾಧ್ವಕೃತಿಗಳ |

ನೊಡರಿಸಲಾರ್ಪ್ರಾತನೆಲ್ಲರಿಂದಂ ಬಲ್ಲಂ || ' (ಕ. ರಾ. ಮಾ. ೧–೧೬)

† (ಪಾಠಾಂತರ)—' ಶ್ರುತಿಸುಧಗಂ ಸ್ವಚ್ಚಂದಂ |

ಯತಿಯೆಂದಾ ಕಹಿಳಹಿಂಗಳಾಧಿಗಳೊಲ್ಲರ್ || '
```

ಹಿತ' ಗುಣವೂ ಯತಿವಿಲಂಘನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಹಲವು ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ ಬಿಡುನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ ಕೋದಿರುವ ಪದಗಳ ಹೊಂದಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ದರೆ—ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಯ ದನಿಯಂತೆ ಗಿಲಿಗಿಲಿರೆನ್ನು ವ ಆ ಪದಗಳ ಮಂಜುಳನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ ದರೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಸವೂ ಯಮಕವೂ ಹುಟ್ಟುಗುಣದಂತೆ ಸಳಗಿವೆಯೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳು ಛಂದೋಬದ್ಧವಾಗಿ ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿ ದರೆ ತಾಳ-ಲಯ-ಗತಿಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಡಮೂಡಿ ಕಾಣುವುವು. ದ್ರಾವಿಡಛಂದಸ್ಸಿನ ಸಾಮಾನ್ಯಲಕ್ಷಣವಾದ **ತಾಳಲಯಸ್ರಾಧಾನ್ಯವು** ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಛಂದಸ್ಸಿನ ತತ್ತ್ವವೇ ಬೇರೆ; ಅಲ್ಲಿ 'ಮ - ಯ - ರ -ವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಸ - ತ - ಭ - ಜ - ನ ' ಗಳೆಂಬ ವರ್ಣಗಣಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವೂ ಗುರು - ಲಘು ವಿನ್ಯಾಸದ ಮರ್ಯಾದೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಛಂದಸ್ಸು ಸ್ವರ ಅಥವಾ ರಾಗ ಪ್ರಧಾನ ವಾದುದು; ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಉಸಿರಿನ ಕೆಲಸವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದಕಾರಣ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉಸಿ ರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಸ್ಥಳವಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಯತಿ, ವಿರಾಮ, ವಿಶ್ರಾಮ, ವಿಶ್ರಮಸ್ಥಾನ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿರುವರು. ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಛಂದಸ್ಸಿನ ಅನುಕರಣದಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯಶತಕಗಳೇ ಮುಂತಾದ ರಚನೆಗಳೊಳಗೆ ಏರ್ಪಟ್ಟ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕಂದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವರು 'ಯತಿ 'ಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ವೃತ್ತಕಂದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಾನುಕರಣವಾದರೂ ಕನ್ನಡಛಂದ ಸ್ಸಿನ ಹೆಗ್ಗುರುತಾದ ಪ್ರಾಸವನ್ನೂ ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ಒಂದೆರಡು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಒಳ ಕೊಂಡಿರುವಕಾರಣ, ಇಲ್ಲಿಗೆ 'ಯತಿ' ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಎರಡೂ ಪಕ್ಷದವರು 'ಯತಿ' ಐಚ್ಛಿ ಕವೆಂದರು.

ನುತಶಬ್ದಾಲಂಕಾರದೊ ।
 ಳತಿಶಯವಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸತತಂ ಪ್ರಾಸಂ' (ಕ. ರಾ. ಮಾ. ೨-೩೦)

ಎಂದು ಹೇಳಿದ 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ'ನೇ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ—ಖಂಡಪ್ರಾಸವು ಅತಿಶಯ ವೆಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಯತಿ' ಯನ್ನು ವಿೂರಿದರು—ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಾಸ-ಅನುಪ್ರಾಸ-ಅಂತಪ್ರಾಸ ಎಂಬಿವು ಮೂರೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅತಿಶಯವೆಂಬುದನ್ನು—

> ' ಪ್ರಾಸ್ತಾನುಪ್ರಾಸಾಂತ । ಪ್ರಾಸಂಗಳ್ ಮೂಱುಮತಿಶಯಂಗಳ್…॥ '

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತನೇ (೨-೪೫) ತಿಳಿಸಿ, ಪ್ರಾಸದ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ (೨-೩೨) ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ:—

ಪಾದದೊಳೆರಡನೆಯಕ್ಕರ।
 ಮಾದರದಿಂದಾದುದಾವುದದನಱಿದನಿತಂ।
 ಪಾದದೊಳಿಡುವುದದಕ್ಕುಂ।
 ಭೇದೋಕ್ತಕ್ರಮವಿಚಾರಿತೋರುಪ್ರಾಸಂ।

5-12

(ಇಲ್ಲಿ 'ಎರಡನೆಯ ಅಕ್ಕರ' ವೆಂದರೆ, ಪಾದದ ಮೊದಲೆರಡು ಸ್ವರಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯಂಜನ ವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡ ಅಕ್ಷರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು; ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಪಾದಗಳ ಎರಡನೆಯ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಅದೇ ವ್ಯಂಜನವು ಬಂದಿರಬೇಕೆಂಬ ಅರ್ಥ). ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಆದಿಪ್ರಾಸ-ಅನು ಪ್ರಾಸ (ಇಲ್ಲವೆ ಮಧ್ಯಪ್ರಾಸ) - ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸಗಳನ್ನು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಲಿ (ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆದಿಪ್ರಾಸ), ಎರಡಾಗಲಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಲಿ ಬಂದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ, ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಖಂಡಶಃ ಪ್ರಾಸವು ಬಂದಂತಾಗುವುದು. ಎಂದರೆ, ಒಂದೇ ಅಕ್ಷರವು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಬಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಅಷ್ಟು ಖಂಡಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದರಿಂದ ಶ್ರುತಿ ಸುಭಗತ್ವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು. ಹೀಗೆ ನಿಂತ ಅಕ್ಷರದ ಪುನರುಕ್ತಿ ತಾಳಕ್ಕೆ ಹೆಗ್ಗು ರುತಾಗುವುದು. ಸಂಸ್ಥೃತಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ 'ಯತಿ'ಯೆಂಬುದು ಉಸಿರು ನಿಲ್ಲಿ ಸುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಉಪಯೋಗವಾಗಿದೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸವು ತಾಳಲಯಗಳ ಗತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡಛಂದಸ್ಸಾದ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ನುರಿತ ಸರ್ವಜ್ಞನು (ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. ೧೫೭೦) ಯತಿಯ ಹೆಸರನ್ನೇ ಎತ್ತದೆ, ಪ್ರಾಸವನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡಾಡಿ—

' ಪ್ರಾಸವಿಲ್ಲದ ಪದವ। ತಾಸು ಹಾಡಿದರೇನು। ಸಾಸುವೆಯೆಣ್ಣೆ ಹದಮಾಡಿ - ಕಣ್ಣಿಗೆ। ಹೂಸಿಕೊಂಡಂತೆ - ಸರ್ವಜ್ಞ ॥ '

ಎಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ತೆಲುಗು ಛಂದ ಸ್ಸನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಈಶ್ವರಕವಿ ತನ್ನ 'ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನ'ದಲ್ಲಿ—

· ಉಸಿರೞಿದ ತನುವವೋಲ್ ಭಾ। ವಿಸಲುಂ ಪ್ರಾಸಿಲ್ಲದಿರ್ಪ ಪದಪದ್ಯಂಗಳ್॥ ಒಸೆದದನು ಪೇಟಿ ಕೇಳಿದ।

ರಸಿಕರ್ಗ್ಗಾಯು ಷ್ಯಮಾನಹಾನಿಗಳಕ್ಕು । । '

ಎಂಬ ಪದ್ಯದೊಳಗೆ ಪದಪದ್ಯಗಳಿಂಬ ದೇಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಸವೇ ಉಸಿರೆಂಬಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಸಬದ್ಧವಾದ ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಾಗಯುಕ್ತವಾದ ವರ್ಣ ಗಣಗಳ ತೊಡಕು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ತಾಳಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗುವ ಮಾತ್ರೆಗಳ ಗುಂಪು ಸಹಜವಾದ ಓಟದಲ್ಲಿ ಅಳವಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಮಾತ್ರೆಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಖಂಡಪ್ರಾಸವೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಕನ್ನಡಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಸೊಬಗನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡಛಂದಸ್ಸಿನ ದ್ವಿಪದಿ, ತ್ರಿಪದಿ, ಚೌಪದಿ, ಸಾಂಗತ್ಯ, ಅಕ್ಕರ, ಷಟ್ಪದಿ, ರಗಳ ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಖಂಡ ಪ್ರಾಸವನ್ನೂ ಶ್ರುತಿಹಿತವನ್ನೂ ತಾಳಲಯಗಳ ಗತಿಯನ್ನೂ ಆ ಕಾರಣದಿಂದುಂಟಾದ ಯತಿ ವಿಲಂಘನವನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಕೆಲವು ಜಾತಿಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು:

ತ್ರಿ॥ ಸಾಲವನು ಕೊಂಬಾಗ। ಹಾಲು ಹಣ್ಣುಂಡಂತೆ। ಸಾಲಿಗನು ಬಂದು ಎಳೆವಾಗ - ಕೊಂಡಿಯ। ಹೇಳು ಕಡಿದಂತೆ - ಸರ್ವಜ್ಞ । ತ್ರಿ॥ ಸುರಯಿಯೊಳ್-ಗಿಳಿಮಗು-ಟ್ವರಗಿಳಿ-ಬಿರಯಿಗೆ । ವೊರೆವಂತೆ ಮೊರೆವ - ಮಱಿದುಂಬಿ ತಳಿರೊಳ್ । ಪರಭೃತಂ ಮಗುಟ್ವ - ಪರಭೃತಂ ॥ (ಆದಿಪುರಾಣ ೬-೧೦೦)

ಸಾಂ॥ ಅಳೆವಂತೆ ರಾಗವ ತುಳಿವಂತೆ ಜಾಡ್ಯವ। ಹಿಳಿವಂತೆ ವೋಹನರಸವ। ತೊಳೆವಂತೆ ಮನವ ಸಂಜೀವನಾಮೃತವನು। ತಳಿವಂತೆ ರಾಗದೋರಿದರು॥

ಸಾಂ॥ ಕೊಳದಿಂದ ಕೊಳಗಳಿ - ಗಂಚೆ ಹಾರುವವೋಲು । ಘಳಲನೆ ಮೇಲಕೆ ನೆಗೆದು । ಆಲುಗಿಸಿ ತೋಳ ಕಾಲ್ನೀಡಿ ನಾಲ್ಮಾರ ಬಾ. । ನೊಳಗೆ ಬಹರು ಪಕ್ಕಿಯಂತೆ ॥

ಸಾಂ॥ ಪಚ್ಚೆಯ ಚಲ್ಲಣ। ಪಚ್ಚಿವರ್ಣದ ಕಾಸೆ। ಬೆಚ್ಚ ಮುತ್ತಿನ ಮೊಲೆಗಟ್ಟು। ಅಚ್ಚ ಜವ್ವನೆಯರಿದ್ದರು ನೋಡುವರ ಮನ। ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಧರೆಗೆ ಬೀಲ್ವಂತೆ॥ (ಭರತೇಶವೈಭವ)

ರೆಗಳಿ॥ ಬೊಳಿವ ತಳಿರ । ನನೆಯ ಮೊನೆಯ । ತುಱುಗಿದಲರ ಬಳಸುವೆಲರ । ಮಿಳಿರ್ವ ಮಿಡಿಯ । ಗಿಳಿಯ ನುಡಿಯ ಪರಿವ ಕಾಲ ಕರ್ವುಗೋಲ ॥ (ಕಬ್ಬಿಗರಕಾವ ೩೪೪)

ರಗಳಿ॥ ಸುರಯಿಯ - ಮುಗುಳ್ಗಳೊ - ಳುರುವೞಿ - ದಳಿಪತಿ। ಬಿರಯಿಸೆ - ಬೆರಸುವ - ಬಸದನ - ಬೆಸನಿರೆ। ಸುರತ ಸು - ರಭಿರಸ - ಪರಿಮಳ - ಮಿೞಿತರಿ। ಬೆರಸಿದ - ನರಮಗ - ನರಸಿಯೊ - ಳೆಸೆದಿರೆ॥

(ಅರ್ಧನೇಮಿ ೬-೮)

ರಗಳೆ॥ ನನೆಯ ಕೊನೆಯ । ತಳಿರ ಮುಗುಳ । ವನಲತಾ ನಿ - ಕುಂಜದಿಂ । ಪ್ರಸೂನರಜದ - ಪುಂಜದಿಂ ।

ಸುರಿವ ಸುರಯಿ। ಯರಲ ಮುಗುಳ್ಗೆ। ಮೊಗಸಿದಳಿ ಕು - ಳಂಗಳಿಂ। ತೊದಲ್ವ ಶಿಶು ಶು - ಕಂಗಳಿಂ।

(ಪಂಪಭಾರತ ೧-೫೮)

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಯತಿವಿಲಂಘನವು ಅಸಾಧಾರಣಲಕ್ಷಣವಾದರೂ, ತಮಿಳು-ತೆಲುಗು-ಮಲ ಯಾಳಗಳಲ್ಲಿ 'ಯತಿ' ಯನ್ನು ಹೇಳುವರು. ಆದರೆ ಈ ಮೂರು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಯತಿ' ಶಬ್ದ ವನ್ನೇ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವರು. ಆ ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ದೇಶ್ಯಶಬ್ದ ವಿಲ್ಲ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ 'ಯತಿ'ಯನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ತಪ್ಪದೆ ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವರು. ಮಲಯಾಳ ದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಯತಿಭಂಗವು ದೋಷವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಯತಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂ ಭಿಸಿರುವರು. ಹೀಗೆ 'ಯತಿ' ಶಬ್ದ ವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ದ್ರಾವಿಡಛಂದಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವೀಕಾರಮಾ ಡಿದ್ದರೂ, ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ಯತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಬೇರೆ, ದ್ರಾವಿಡಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಯತಿ ಯ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಬೇರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ "ಯತಿ" ಉಸಿರಿನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ದ್ರಾವಿಡದಲ್ಲಿ ತಾಳದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಯತಿ' (ಎಂದರೆ ಉಸಿರಿನ ಸ್ಥಾನವು) ವರ್ಣಗಣದ ಆದಿಯಲ್ಲಿಯೋ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೋ ಇಲ್ಲವೆ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೋ ನಿಲ್ಲಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಯತಿ' (ಎಂದರೆ ತಾಳಸ್ಥಾನವು) ಮಾತ್ರಾಗಣದ ಆದಿಯಲ್ಲಾ ಗಲಿ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಾ ಗಲಿ ಬೀಳುವುದೇ ಹೊರತು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ತಮಿಳರು ಮಾತ್ರಾಗಣಕ್ಕೆ 'ಶೀರ್' ಎಂಬ ಸಂಕೇತನಾನುವನ್ನಿ ಟ್ಟಿರುವರು. 'ಶೀರ್' ಎಂದರೆ, ತಾಳವೆಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಉಂಟು. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ 'ಯತಿ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ 'ಶೀರೋಶೈ ಮುಡಿಯುಮಿಡಂ' (ದಂಡಿ ಯಲಂಕಾರ—ಸೂ.113) ಎಂದರೆ ಮಾತ್ರಾಗಣದ ತಾಳವು ಮುಗಿಯುವ ಸ್ಥಾನವೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವರು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪದಮಧ್ಯದೊಳಗೆ 'ಯತಿ' ಬಂದರೆ ದೋಷ. ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ 'ಯತಿಭಂಗ' ದೋಷವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಆದರೆ ಕನ್ನ ಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಳವು ಬಿದ್ದರೆ ದೋಷವಲ್ಲ. ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದ ತಮಿಳು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಾಳವು ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಬೀಳುವುದು. ತರುವಾಯ ಬರೆದ ತಮಿಳು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪದಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಯತಿ(ತಾಳವು) ನಿಲ್ಲುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿವೆ ತಮಿಳಿನ ಛಂದೋಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨ ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ 'ಯತಿ' ವಿಚಾರವೇ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.*

ಆದರೆ 'ಆದಿ' ಯೆಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ 'ನೊನೈ' (= ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ನೊನೆ') ಎಂಬ ತಮ್ಮಿಟ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹುಟ್ಟರಬಹುದಾದ 'ನೋನೈ' (ಅಥವಾ 'ನೋನೈತೊಡೈ' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗವು 'ತೊಲ್ಕಾ ಪ್ರಿಯಮ್' ಎಂಬ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ತಮಿಟ ವ್ಯಾಕರಣದ ಛಂದೋಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಶಬ್ದ ಕೈ ಎಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಮಾತ್ರಾಗಣಗಳ ಆದ್ಯ ಕ್ಷರವು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದು—ಎಂಬರ್ಥ. ಇದನ್ನು ಆದ್ಯಕ್ಷರಪ್ರಾಸವುಳ್ಳ 'ಯಮಕ' ಅಥವಾ 'ಅನುಪ್ರಾಸ' 'ನೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಕನ್ನಡದ 'ಖಂಡಪ್ರಾಸ' ಕೈ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ತೆಲುಗಿನೊಳಗೆ 'ವಡಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. ಈ ಶಬ್ದದ ಪ್ರಯೋಗವೂ ವಿವರಣವೂ ನೊಟ್ಟ ನೊದಲು ಕಂಡುಬಂದಿರು ವುದು 'ಆಂಧ್ರ ಶಬ್ದ ಚಿಂತಾಮಣಿ' ಅಥವಾ † 'ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಕೌಮುದಿ' ಎಂಬ ಹಳೆಯ

^{* &#}x27;ತೊಲ್ಕಾಪ್ಪಿಯಮ್' ಎಂಬ ಸುಮಾರು ೧ ಅಥವಾ ೨ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದೆಲ್ಲ ಚೊಕ್ಕತಮಿಳಿನ ಛಂದೋವಿಚಾರವೇ ಆಗಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦ ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧ ಮಿತ್ರನೆಂಬ ಬೌದ್ಧಕವಿಯಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ 'ವೀರಜೋಟಿಯಮ್' ಎಂಬ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥದಲ್ಲಾಗಳಿ, ೧೧ ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ 'ಅಮಿತಸಾಗರ' ನೆಂಬ ಜೈನಕವಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ 'ಯಾಪ್ಪರುಂಗಲಮ್' ಎಂಬ ಛಂದೋಗ್ರಂಥದಲ್ಲಾಗಳಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಅವನೇ ಬರೆದ 'ಯಾಪ್ಪರುಂಗಲಕ್ಕಾರಿಕೆ' ಹುಲ್ಲಾಗಳಿ 'ಯತಿ' ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತರುವಾಯ ೧೨ ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕೊಡುಲಂಕಾರ' ವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ 'ಯತಿ' ವಿಷಯವನ್ನೂ 'ಯತಿಭಂಗ' ವಿಷಯವನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ; ಅಲ್ಲಿ 'ಯತಿ' ಯೆಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಕ್ಕೆ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳದೆ 'ಯತಿ' ಶಬ್ದವನ್ನೇ ಹೇಳಿದೆ. 'ಯತಿಭಂಗ' ಕ್ಕೆ 'ಯತಿಪಟು' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅದಕ್ಕೆ—' ತಾಳವೆ ಮಾತ್ರಾಗಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿಂತರೆ ದೋಷ'—ಎಂಬ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

⁽ದಂಡಿಯಲಂಕಾರಮ್_ಸೂ. 113)

^{† &#}x27;ಆಂಧ್ರತಬ್ದಚಿಂತಾನುಜಿ'ಯನ್ನು ತೆಲುಗಿನ ಆದಿಕನಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ 'ಆಂಧ್ರಭಾರತ' ಕರ್ಶ ನಾದ ಕನ್ನಯಭಟ್ಟನು ರಚಿಸಿದನೆಂದು ಕೆಲವರು ಊಹಿಸಿರುವರು. ಈ ಊಹೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಈ ವ್ಯಾಕ

ತೆಲುಗು ವ್ಯಾಕರಣಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಕಾಲವು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧ ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ವಳಿ(ವಡಿ) ಪ್ರಾಸಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಒಂದಾ ನೊಂದು ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ:—

'ಆದ್ಯೋ ವಳಿಃ, ದ್ವಿತೀಯೋ ವರ್ಣ: ಪ್ರಾಸಃ ಅತ್ರ ಪಾದಪಾದೇಷು; ಸ್ವಸ್ತ್ರಚರ ಣೇಷು ಪೂರ್ವಃ, ಪ್ರಾಸಃ ಸರ್ವೇಷು ಚ ಏಕಏವ ಸ್ಯಾತ್' [ಎಂದರೆ, ಪದ್ಯಪಾದದ ಅದ್ಯ ವರ್ಣವು ವಳಿ (ವಡಿ), ದ್ವಿತೀಯ ವರ್ಣವು ಪ್ರಾಸ; ವಳಿ (ವಡಿ) ಯೆಂಬುದು ಪಾದ ಪಾದದ ಆ ಆಚರಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರುವುದು. ಪ್ರಾಸವಾದರೋ ಎಲ್ಲಾಚರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ವರ್ಣವಾಗಿರಬೇಕು]. ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ ೧೬೫೬ ರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಪ್ಪಕವಿಯೆಂಬವನು ತನ್ನ ತೆಲುಗು ಛಂದೋಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಉದ್ದರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ವಿವರಣವನ್ನು ಹೇಳು ವಲ್ಲಿ, ವಡಿ ಯತಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥಸಾಮ್ಯವು ಬರುವಂತೆ ಬರೆದಿರುವನು. ಅಪ್ಪಕವಿಗೆ ಈಚಿನವ ರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವರು. ತೆಲುಗಿನ ಛಂದೋಪದ್ಧ ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕನ್ನ ಡದಲ್ಲಿಬರೆದ ' ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನ'' ನಂದಿ ಛಂದಸ್ಸು' ಎಂಬ ಈ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ 'ವಡಿ 'ಶಬ್ದ ವನ್ನು * 'ಯತಿ' ಯೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಬಳಸಿದೆ. ಈ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡದ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ರುದ್ರಗಣ ಗಳನ್ನು ಹೇಳದೆ, ತೆಲುಗುಳಂದಸ್ಸಿನ ಇಂದ್ರ-ಚಂದ್ರ-ಸೂರ್ಯ-ರುದ್ರಗಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. 'ಕವಿಜಿಹ್ವಾಬಂಧನ' ವನ್ನು ಬರೆದವನು ಈಶ್ವರಕವಿ. ಇವನ ಕಾಲವು ಕ್ರಿ.ಶ.ಸು. 1500 ಎಂದು ' ಕವಿಚರಿತೆ' (II: ವು. 151)ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ನಿರ್ಣಯವಲ್ಲ. ಇವನು ಆಪ್ಪಕವಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈಚಿನವನಾದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. ೧೭೦೦ ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕಾಗುವುದು. ಇವನು—

> ' ನವಜನರ ಕುಱಿತು ಛಂಡೋ । ರ್ಣವದೊಳ್ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಸು-ವಡಿ ಭೇದಗಳಂ॥'

ಹೇಳಿದೆನೆಂದು ತಿಳಿಸಿರುವನು. ಇವನು ಪ್ರಾಸದಲ್ಲಿ ೨೮ ಭೇದಗಳನ್ನೂ, 'ವಡಿ'ಯಲ್ಲಿ 'ಪದ್ಮ-ಗರುಡ-ಸಾರಂಗ-ಹಂಸ-ಪರಮಾರ್ಥ-ಕಾಕ' ಎಂಬ ಆರು ಭೇದಗಳನ್ನೂ, 'ಸ್ವರ-

ರಣಕ್ಕೆ 'ನನ್ನಯಭಟ್ಟೀಯ' ನೆಂದು ಹೇಳ ವರು. ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರೆ ಈ ಅಭಿ ಪ್ರಾಯವು ವಿವಾದಾಸ್ಪ್ರದವಾಗಿ ತೋರುವುದು. ನನ್ನಯಭಟ್ಟನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧ ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದವನ್ನು ಆರಧ್ರಶಬ್ದ ಚಿಂತಾಮಣಿ'ಯ ಸೂತ್ರಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿನೆ.

^{* &#}x27;ಅಶಿಜಗತಿ' ಯೆಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟುವ 'ಜಲದ' ವೃತ್ತಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಣೋದಾಹರಣೆ ಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ 'ನಂದಿ' ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ:—

ಸಾರಸವೈರಿ – ವಹ್ನ ದಿನಿಜೀಂದು ಶಿವಂ | ಮಾರಮಣೀಯ – ಮಾದ 'ವಡಿ' ಯಂಶದೊಳಂ ॥ ಚಾರುವಿವೇಕ – ಶಾಲಿಗಳ ಸಮ್ಮತದಿಂ | ಸಾರವಿಚಾರ – ಶೀಲೆ 'ಜಲದಂ' ಸತಿ ಕೇಳ್ ॥'

ಇಲ್ಲಿ ' ವಡಿಯಂತೆ 'ವೆಂದರೆ ಆರರಲ್ಲಿ ವಡಿಯಿಂದರ್ಥ; ಇದನ್ನು ಆರರಲ್ಲಿ 'ಯತಿ ' ಎಂಬ ಆರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದೆ.

ಸರಸ - ಏಕವರ್ಣ - ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ - ವರ್ಗ ' ಎಂಬ ಐದು ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ವಡಿಯ ಮೊದಲಾರು ಭೇದಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವಲ್ಲಿ—" ಪದಸದ್ಯಂಗಳ ಮೊದಲಕ್ಕರವು ಯಾವುದಾನೊಂದು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದು ವಡಿಯೆನಿಸುವುದು...ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವರಾಕ್ಷರ ವಿವರ :— ಕಕಾ ಎಂಬೆರಡಅಿಂದ ಪದ್ಮವಡಿಯೆನಿಸುವುದು; ಕೆಕೇ ಯೆಂಬ ಈ ಎರಡಅಿಂದ ಗರುಡ ಪಡಿಯೆನಿಸುವುದು; ಕುಕೂ ಎಂಬ ಈ ಎರಡಅಿಂದ ಸಾರಂಗವಡಿಯೆನಿಸುವುದು; ಕೆಕೇ ಎಂಬೆರಡಅಿಂದ ಹಂಸವಡಿಯೆನಿಸುವುದು; ಕೊಕೋ ಎಂಬೆರಡಅಿಂದ ಪರಮಾರ್ಥವಡಿ ಯೆನಿಸುವುದು; ಕಂ ಕಃ ಎಂಬೀಯೆರಡಅಿಂ ಕಾಕ ವಡಿಯೆನಿಸುವುದು; ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಕ್ಷರಂಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹನ್ನೆ ರಡು ಸ್ವರಂಗಳಿಗೆ ಆಅು ವಡಿ ಬಾಹುದು."—ಎಂಬ ವಿವರಣೆ ಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಂದಿಳಂದಸ್ಸನ್ನು ಬರೆದವನ ಹೆಸರು ತಿಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ನಂದೀಶ ನೆಂದಿರಬಹುದು. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. ೧೮೦೦ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬರುವುದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ 'ಆದ್ಯೋವಳಿಸಿ...' ಎಂಬ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ ಅನುವಾದವೋ ಎಂಬಂತೆ 'ನಂದಿ' ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ:—

' ಪ್ರಾಸವೆನಲ್ಕೆ ರಡನೆಯದು। ಭಾಸುರತರದಾದಿವರ್ಣ ವಡಿ ಮೇದಿನಿಯೊಳ್॥ ಪ್ರಾಸವದು ಚರಣಕೆಲ್ಲಕೆ। ಲಾಸವ ಕೇಳ್ ವಡಿಯೆ ಪಾದಪಾದಕೆ ಸಖಯೇ॥' [ಲಾಸ=ಹಾರುವಿಕೆ, ಕುಣಿತ, ಚಿಗಿತ]

ಇದನ್ನು ನಂದಿಳಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯವೊಂದರಿಂದ ವಿವರಿಸಬಹುದು:—
ಸಮುದಿತ ನಾನ್ವಿತ-ಷಡ್ಡ ಲಗಂ ಬರೆ-ಸರ್ಪನಗಾದ್ರಿ ವಿ-ಶಾಲಯುತಂ । †
ರಮಣಿಯಿದಂ ತಿಳಿ-ರಾಗದೊಳಾ ' ಕವಿ-ರಾಜವಿರಾಜಿತ '-ರಾಜಮುಖೀ ॥
ಕಮಲದಳೇಕ್ಷಣೆ-ಕಲ್ಪಕ ತರ್ಕಿಸೆ-ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದು-ಕಾರಣ ಕೇಳ್ ।
[ಗಮಕಿಗಳೊ]ಪ್ಪುವ-ಗಾನವಿನೋದಿನಿ-ಕರ್ಣಕೆಸಂದು ದಿ-ಗಂತರದೊಳ್ ॥

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದದಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿರುವ 'ಮ'ಕಾರವೇ ಪ್ರಾಸ; ಒಂದೊಂದು ಚರಣಕ್ಕೆ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿಂತ 'ಸ - ರ - ಕ - ಗ'ಳೆಂಬ ಆದ್ಯಕ್ಷರಗಳೇ 'ವಡಿ'ಗಳು; ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದೊಳಗೆ ಯತಿ(ತಾಳ)ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪಾದದ ಆದ್ಯಕ್ಷರ 'ವಡಿ' ಯಾದ 'ಸ'ಕಾರವೂ ಅದರ ಮಿತ್ರವರ್ಣಗಳಾದ 'ಷ - ಶ'ಕಾರಗಳೂ ಬಂದಿವೆ; ಎರಡನೆಯ ಪಾದದ ಯತಿ (ತಾಳ) ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪಾದದ ಆದ್ಯಕ್ಷರ 'ವಡಿ'

^{† &#}x27;'ಶೈಲರಸರ್ತು, ವಿ – ಶಾಲಯರ್ತಿ ॥ ಸಮುಚಿತ ನಾನ್ವಿತ – ಷಡ್ಜಲಗಂಬುಲ | ''___

[[] ಅನಂತಜೈಂದಸ್ಸು (ತೆಲುಗು ಛುದೋಗ್ರಂಥ): ೨-೧೦೬; ಅನಂತಾಮಾತ್ಯನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೩೫; ಈ ತೆಲುಗು ಕವಿ ಕೃಷ್ಣಾ - ಭೀಮಾ - ಮಲಸ್ರಭಾ ಈ ಮೂರು ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶವಾದ ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ (ಈಗಿನ ಹೈದರಾಬಾದು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪಶ್ಚಿಮಸ್ರಾಂತದೊಳಗೆ) ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯಬರುವುದು 'ಆಂಧ್ರವಿಜ್ಞಾನಸರ್ವಸ್ವಮು' ಸಂ. ೨: ಪುಟ ೧೦೦೩.]

ಯಾದ (ರ' ಕಾರವೇ ಬಂದಿದೆ; ಮೂರನೆಯ ಪಾದದ ಆದ್ಯಕ್ಷರ (ವಡಿ' ಯಾದ (ಕ' ಕಾರವೇ ಆ ಪಾದದ ಯತಿ (ತಾಳ) ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ; ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದದ ಆದ್ಯಕ್ಷರ (ವಡಿ' ಯಾದ (ಗ' ಕಾರವು ಆದರ ಮಿಶ್ರವರ್ಣವಾದ (ಕ' ಕಾರವೂ ಆದೇ ಪಾದಕ್ಕೆ ಯತಿ (ತಾಳ) ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಮತ್ತೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು * ಪುಟ ದಡಿ ಸಣ್ಣಕ್ಷರದ ಟಪ್ಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ (ನಂದಿ' ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ:— (ಯತಿಯೆಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಸ್ಥಾನಂ; ಕರ್ಣಾಟಕಾಂಧ್ರ ಕನಿತ್ವಂಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮದ ಮುಂದಣ ವರ್ಣಂ; [ಆ ಆ ಪಾ]ದದ ಮೊದಲ ವರ್ಣವಾಗಲಿ, ಆದಕ್ಕೆ ಭೇದವಾದ ಮಿತ್ರವರ್ಣವಾಗಲಿ [ವಿಶ್ರಮಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಬಂದಿ]ದ್ದರೆ, ಆದಕ್ಕೆ ಯತಿಯೆಂದು ಪೇಟ್ವರು ' [ಕಂಸಚಿಹ್ನೆ ಗಳೊಳಗೆ ಇರುವ ಮಾತುಗಳು ಮೂಲಪಾಠವನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಸೇರಿಸಿದುವು]. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸನು (ಪ್ರಾಸುವಡಿ' ಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ತನ್ನ (ಮೋಹನತರಂಗಿಣಿ' ಯನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ; ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. ೧೫೫೦ ರಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ರಾಜ್ಯದ ಉನ್ನತಿಯ ಕಾಲಕ್ಕಿದ್ದ ಕನಕದಾಸನಿಗೆ † ತೆಲುಗು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಂಗತ್ಯ ಗ್ರಂಥವಾದ (ಮೋಹನತರಂಗಿಣಿ'ಯುಂದ (ಪ್ರಾಸುವಡಿ' ಗಳನ್ನು ಭಿರುತ್ತತ್ತು. ಸಾಂಗತ್ಯ ಗ್ರಂಥವಾದ (ಮೋಹನತರಂಗಿಣಿ'ಯುಂದ (ಪ್ರಾಸುವಡಿ' ಗಳನ್ನು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಂಗತ್ಯ ಗ್ರಂಥವಾದ (ಮೋಹನತರಂಗಿಣಿ'ಯುಂದ (ಪ್ರಾಸುವಡಿ' ಗಳನ್ನು ಭಿರುವ ನದ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿದೆ:—

• ಮಾಣದಱಸುವಂತೆ - ಮಾಡದಿರಧಿಕ ಸು.। ಜಾಣರ ಜ್ಞಾನಲೋಚನಕೆ। ಕಾಣಬರ್ಪಂತೆ - ಕನ್ನಡವಾಕ್ಯದೆ ನೆರೆ। ಜಾಣ! ಸತ್ಕೃತಿಯ ವಿಸ್ತರಿಸು॥ '

ತೆಲುಗಿನ ' ವಡಿ ' ಶಬ್ದವೂ ತಮಿಳಿನ ' ಮೋನೈ ' ಶಬ್ದವೂ ಪದ್ಯದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಪಾದ ಗಳ ಆ ಆ ಚರಣದ ಆದ್ಯಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿತು;

* ಕಾರಣವೇಟು ಭ - ಕಾರಗಳೊಂದು, ಗ - ಕಾರಯುತಂ ಬರೆ - ಕಾಶ್ಯಪಿಯೊಳ್!
ನೀರೆ ಮುನಿತ್ರಯ - ನಿತ್ಯವಿರಾಮವೆ - ನೇಮವಿದಂ ತಿಳಿ - ನೀನೊಲವಿಂ ॥
ಸಾರಸಗಂಧಿ ವಿ - ಜಾರಿಸೆ 'ಮಾನಿನಿ'- ಸಾರವಿವೇಕದಿ - ಸಾರವಿದಂ!
ವಾರಿಜಲೋಚನೆ - ವರ್ಣಿಸೆ ಸತ್ಕವಿ - ವಾರಕವಶ್ಯಕ - ವಾಗಲಿದಂ ॥
ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯಕ್ಷರ 'ವಡಿ' ಕಾ, ಯತಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಕಾ - ಕಾ - ಕಾ';
ಎರಡನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯಕ್ಷರ 'ವಡಿ' ನೀ, ಯತಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಕಾ - ಸೀ - ನೀ';
ಮೂರನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯಕ್ಷರ 'ವಡಿ' ಸಾ, ಯತಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಜಾ - ಸಾ - ಸಾ';
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯಕ್ಷರ 'ವಡಿ' ಸಾ, ಯತಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ವ - ವಾ - ವಾ';
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯಕ್ಷರ 'ವಡಿ' ವಾ, ಯತಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ವ - ವಾ - ವಾ';
ಎಲ್ಲಾ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಸ 'ರ'; ಇದು ತೆಲುಗಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ 'ಮಾನಿನೀ' ವೃತ್ತ; ನಾಗವರ್ಮನ ಮತದಂತೆ 'ವನಮಂಜರಿ'.

† ಕನಕದಾಸನಿಗೆ ತೆಲುಗು ಬರುತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯವುಂಟು. ಒಂದು ಸಲ ಕಷಕನು ತಿರು ಪತಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ತೆಲುಗುದೇಶದ ವೆಂಕಣ್ಣ ದಾಸನೆಂಬ ಭಕ್ತನು ಕನಕನ ಭಕ್ತಿಪಾರಮ್ಮವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ 'ಕನಕ! ಬಂಗಾರು ತುನಕ!' ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದನಂತೆ! ಅದಕ್ಕೆ ವಿನಯಶೀಲನಾಖ ಕನಕನು ಪಾಚಿ 'ವೆಂಕನ್ನಯುಂಟ ಶುನಕ!' ಎಂದು ನಮ್ರಭಾವದಿಂದ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಸಯುಕ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರ ವಿತ್ವನಂತೆ!

ಹಾಗೆಯೇ (ವೋನೈ ' ಶಬ್ದದ ಮೂಲವನ್ನೂ ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಊಹಿಸಿ ಸೂಚಿಸಿದೆ; ಆದರೆ ತೆಲುಗಿನ (ವಡಿ 'ಶಬ್ದದ ಮೂಲವೇನೆಂಬುದು ಇನ್ನೂ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿಲ್ಲ. (ವಡಿ ' (ವಳಿ) ಶಬ್ದವು ಸಾವಿ ವ್ಯಾ, ದಾರಿ ಎಂಬರ್ಥಗಳುಳ್ಳ 'ವಟಿ 'ಎಂಬ ದ್ರಾವಿಡಶಬ್ದದಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ತೆಲುಗು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕೆಲವರು ತರ್ಕಿಸುವರು. 'ವಡಿ' ಶಬ್ದ ಕ್ಕೇ (೧) ಕಾಲ, ವೇಗ (೨) ದಾರ (ಸೂತ್ರ), ಸೂತ್ರಬಂಧ (೩) ಒಡೆವಿಕೆ (ವಿಭಾಗ) (೪) ತಂತಿ ಎೂಟು ಎಂಬರ್ಥಗಳಿರುವುದರಿಂದ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಅರ್ಥವು ಲಾಕ್ಷ ಣಿಕವಾಗಿ ತೆಲುಗು ಛಂದಸ್ಸಿನ 'ವಡಿ'ಎಂಬ ಸಂಕೇತಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸಕೂಡದೇ ಎಂಬುದು ವಿಮರ್ಶಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ , ವಡಿ , ಯೇ ಬೇರೆ, , ಯತಿ , ಯೇ ಜೇರೆ. 'ವಡಿ' ಯೆಂಬುದು ಆ ಆ ಚರಣದ ಆದ್ಯಕ್ಷರ; 'ಯತಿ' ಯೆಂಬುದು ಚರಣ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಳನಿಲ್ಲುವ ಸ್ಥಾನ; ಪಾದಮಧ್ಯದ ಈ 'ಯತಿ' ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯಕ್ಷರವಾದ 'ವಡಿ' ಯೇ ತೆಲುಗಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ 'ಯತಿ' ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ವಡಿ' ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ತೆಲುಗಿನ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿಯೇ ಅಪ್ಪಕವಿಯೂ ಅವನ ಅಭಿ ಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅನುಸಂಸಿದ ಇತರರೂ 'ವಡಿ'ಗೂ 'ಯತಿ'ಗೂ ಅರ್ಥಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತಿದೆ. ಪದ್ಯಚರಣದ ಆದ್ಯಕ್ಷರವಾದ 'ವಡಿ'ಯೇ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಯತಿಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರ ಬೇಕೆಂಬ ತತ್ತ್ವವನ್ನೂ, ತಮಿೞಿನಲ್ಲಿ 'ಮೋನೈ' ಎಂಬುದೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇರಬೇಕಾಗುವುದೆಂಬ ತತ್ತ್ವವನ್ನೂ ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದೆ.

- (ತೆಲುಗು)—೧. ವೆನ್ನಾ ವಿನಾಗಡರ್ಯು ಫಲಂಬೊಸೇಗೆರ್ದ ವೇಗಂಬ ರಾರಮ್ಮು ।
 ೨. ಕೂಡೀಕೂಡನಿ ಚಿನ್ನಿ ಕೂ ಕಟುಲತೋ ಗೋಪಾರ್ಭಕಶ್ರೇಣಿತೋ।
- (ತಮಿಟು)—೧. ವಡಿವೇಲೆರಿನ್ದ ವಾನ್ಪ್ರಗೈ ಪೊಱಾದು । ಪಃಱುಳಿಯಾಕ್ಷಾಡನ್ - ಪನ್ಮಲೈಯಡುಕ್ಕತ್ಕುಕ್ । ಕುಮರಿಕ್ಕೋಡುಂ - ಕೊಡುಜ್ಗಡಲ್ ಕೊಳ್ಳ ॥ (ಶಿಲಪ್ಪಧಿಕಾರಮ್ XI : 18-20)
 - ೨. ನೆಡಿಯೋನ್ ಕುನ್ಹಮುಂ ತೊಡಿಯೋಳ್ ಪೌವಮುಂ । ತಮಿೞ್ವರಂ ಪಱುತ್ತ - ತಣ್ಬುನ ನಾಟ್ಟು ॥ (ಶಿಲಪ್ಪಧಿಕಾರಮ್ VIII: 1-2)

ಒಟ್ಟನವೇಲೆ ನೋಡಿದರೆ, ಎಲ್ಲಾ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತಛಂದಸ್ಸಿನ ವೃತ್ತಗಳ ಅನುಕರಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿಟ್ಟಮೇಲೆಯೇ 'ಯತಿ'ಯ ಪ್ರಸಕ್ತಿ ತಲೆಯಿಕ್ಕೆ ತೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುವುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಪ್ರಭಾವವು ಹಬ್ಬುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಹಾಡುಗಬ್ಬ'ಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದುವು. ಅನಂತರ ಸಂಸ್ಕೃತಾನುಕರಣದಿಂದ 'ಓದುಗಬ್ಬ' ಗಳು ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದುವು. ಓದುಗಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಯತಿಪ್ರವೇಶವಾದರೂ, ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಛಂದಸ್ಸಿನ ತತ್ತ್ವವು ಓದುಗಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಯತಿಪ್ರವೇಶವಾದರೂ, ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಛಂದಸ್ಸಿನ ತತ್ತ್ವವು ಓದುಗಬ್ಬಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಹೊಸದಾಗಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟವಾದ 'ಯತಿ'ಯನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಕನ್ನಡವಾದರೋ ತೆಲುಗು - ತಮಿಳು - ಮಲಯಾಳಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಜೀವಾಳವಾದ ಖಂಡಪ್ರಾಸದ ಬಲದಿಂದ 'ಯತಿ' ವಿಷಯವನ್ನೇ ಥಿಕ್ಕಾರಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಕೆಲವು ಇತರ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಮಗಳು

ಶಬ್ದ ಮಡೆದರ್ಪಣ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಒಂಬತ್ತು ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಈವರೆಗೆ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸವಿಮರ್ಶವಾಗಿ ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಇವು ಕನ್ನಡದ ಮುಖ್ಯ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಗಳು. ಇವಲ್ಲದೆ, ಕೇಶಿರಾಜನೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿರುವ ಒಂದೆರಡು ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಬಹುದು. ಉದಾಹರ ಜಾರ್ಥವಾಗಿ:—

- (೧) 'ಅವ್ಯಯಲಿಂಗ' ವೆಂಬುದು ಇತರ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವ್ಯ ಯಲ್ಲಿಗೆ ನೆಂದರೆ, ಅವ್ಯ ಯಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯ ಯವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಸಿಹೇಳುವುದು(ಸೂ. ೩೮, ಕೇಶಿರಾಜನ ವೃತ್ತಿ); ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅವ್ಯಯಗಳು ನಿರ್ನೆರಂ, ಚೆಚ್ಚರಂ, ಅಂತಅಾಂ, ಪಚ್ಚಗೆ, ಕೆಚ್ಚಗೆ, ಬೆಚ್ಚಗೆ, ಮತ್ತಿನ, ಆಗಳಿನ, ಈವಱಿನ ಎಂಬಂತೆ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ತಳೆದು ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವುವು (ಸೂ. ೯೨, ೩೨೪, ೩೨೫, ಅವತರಣಿಕೆ ವು. 21, 49). ' ಆಲ್ಲಿ - ಇಲ್ಲಿ - ಉಲ್ಲಿ - ಎಲ್ಲಿ ' ಎಂಬ ದಿಗ್ವಾಚಕಾವ್ಯಯಗಳು ಸ್ವಸ್ವರೂಪದ**ಲ್ಲಿ ಸಪ್ತವಿೂ** ವಿಭಕ್ಷ್ ರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುವಲ್ಲದೆ, 'ಅಲ್ಲಿಂ - ಇಲ್ಲಿಗೆ - ಎಲ್ಲಿಯೆ' ಎಂಬಂತೆ ತೃತೀಯಾ -ಚತುರ್ಥೀ - ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿರೂಪಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುವುವು. ಹಾಗೆಯೇ 'ಅಲ್ಲಿ - ಇಲ್ಲಿ -ಎಲ್ಲಿ ' ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ದಿಗ್ವಾಚಕಾವ್ಯಯಗಳ ಮುಂದೆ ' ದ ' ಕಾರಾಗಮವು ಬಂದು ಅವು ' ಲಿಂಗ ' ವಾಗಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯ ಯಗಳನ್ನು ಪಡಿಯುವುದುಂಟು (ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೧೩; ಅವತರಣಿಕೆ ಪುಟ 22): ಉದಾ—'ಕೆಲದನಲ್ಲಿ ದನಿಲ್ಲಿ ದನೀಗಳೆಂಬಿನಂ', 'ಎಲ್ಲಿ ದನೋ ಲಲಿತಾಂಗವಲ್ಲಭಂ', ಅಲ್ಲಿದನಂ, ಇಲ್ಲಿದನಿಂ, ಎಲ್ಲಿದಂಗೆ, ಅಲ್ಲಿದನ, ಇಲ್ಲಿದನೊಳ್. ಇನ್ನು · ನವೋಸ್ತ್ರುಗಳ್ ', · ಸ್ವಸ್ತ್ರಿಯಂ ' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಲಿಂಗವೂ, ' ಸೊರ್ಕಾನೆಗಳಂಕಂಗೆ ', ' ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯರ', 'ಅಹಿಂಸಾಲಕ್ಷಣೋಧರ್ಮಮಂ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಮಾಲಾಲಿಂಗ ಗಳೂ ಕನ್ನಡಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿರುವುವು (ಶ. ದ. ಸೂ. ೭೬; ಅವತರಣಿಕೆ ವುಟ 19). ಇಲ್ಲಿ 'ಲಿಂಗ' ವೆಂದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿ ಎಂದರ್ಥ. (ಅದಕ್ಕೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ಪದವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು). ಜೈನವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರಿ ಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಈ ಅರ್ಥದಿಂದ ಬಂದಿರುವ 'ಲಿಂಗ' ಶಬ್ದವು ಇತರ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆ ಗಳೊಳಗೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ.
- (೨) ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಾಮಪದ-ಸರ್ವನಾಮ-ಗುಣವಚನ-ಸಂಖ್ಯಾ ವಾಚಕಗಳಿಗೆ ಆಖ್ಯಾ ತಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದರೆ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಾಗುವುವು; ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಆಗುವುವು. ಸಂಸ್ಕೃತನಾಮಪದ ಗುಣವಚನಗಳಿಗೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ. ಇವುಗಳಿಗೆ 'ನಾಮಕ್ರಿಯೆ' ಯೆಂದು ಹೆಸರಿಡಬಹುದು. ಇದು ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷಣ (ಶ. ದ. ಸೂ. ೨೨೧, ೨೨೨; ಅವತರಣಿಕೆ ಪುಟ 30). ಉತ್ತಮಪುರುಷದ 'ಎನ್-ಎವು (ಎಮ್)', ಮಧ್ಯಮಪುರುಷದ 'ಅಯ್ ಇರ್', ಪ್ರಥಮಪುರುಷದ 'ಅನ್ -

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ

ಆರ್ '- ಹೀಗೆ ಪುರುಷತ್ರಯದ ಎಲ್ಲಾ ಆಖ್ಯಾತಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಜಾತಿಯ ಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿ ಸಬಹುದು: ಉದಾ—(ಕನ್ನ ಡನಾಮಸದದಿಂದ) - ಮಗನಯ್, [= ಮಗನಾಗಿದ್ದೀಯೆ], ಮಕ್ಕ ಳಿರ್ [= ಮಕ್ಕ ಳಾಗಿದ್ದೀರಿ]; (ಸಂಸ್ಥ್ರತನಾಮಪದ - ಗುಣ **ವಚ**ನಗಳಿಂದ)— ಸಹೋದರನೆಂ [= ಒಡಹುಟ್ಟದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ], ಸಹೋದರರೆಂ [**ಸ**ಹೋ ದರರೆವು], ನಯವಿದನಯ್, ಅತಿಬಲರಿರ್, ಉದ್ದ ತಂ [= ಅವನು ಉದ್ದ ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ]; (ಕನ್ನಡಗುಣಪಚನದಿಂದ) — ಒಳ್ಳಿದೆಸ್, ಒಳ್ಳಿದೆವು [= ಒಳ್ಳೆಯವರಾಗಿದ್ದೇವೆ], ಅಸಿಯ ನೆನ್ [= ತೆಳ್ಳಗಿದ್ದೇನೆ], ಪಿರಿಯರೆವು, ಒಳ್ಳಿದಯ್ [= ನೀನು ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ]; ಒಳ್ಳಿದಿರ್ (ಒಳ್ಳಿದರಿರ್); (ಕನ್ನಡ ಸರ್ವನಾಮದಿಂದ) ... ಪೆಱೆನ್ [= ನಾನು ಬೇರೊ ಬ್ಬರು (ಆಗಿದ್ದೇನೆ)], ಪೆಱಿವು, ಪೆಱರ್, ಪೆಱಿರ್, ಪೆಱರ್ [= ಅವರು ಬೇರೆ ಯವರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಹೊರಗಿನವರಾಗಿದ್ದಾರೆ]; (ಕನ್ನಡದ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕದಿಂದ — ಒರ್ವೆನ್ [ಒರ್ವನೆನ್], ಒರ್ವೆವು [ಒರ್ವರೆವು], ಇರ್ವರೆವು, ಒರ್ವಯ್ [= ನೀನೊಬ್ಬ ನಾಗಿದ್ದೀಯೆ], ಮೂವಿರ್ [ಮೂವರಿರ್]. ಈ ಆಖ್ಯಾ ತಪ್ಪತ್ಯ ಯಗಳು 'ನಾನು - ನಾವು, ನೀನು - ನೀವು, ಅವನು - ಅವರು ' ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ ಪೂರ್ವದ್ರಾವಿಡ ಸರ್ವನಾಮಶಬ್ದ ಗಳ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ ರೂಪಗಳು. 'ಎನ್ - ಎಮ್ (ಎವು)' ಎಂಬಿವು 'ಎನ್ನ - ಎಮ್ಮ' ಎಂಬ ಕನ್ನಡದ ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. 'ಅಯ್ - ಇರ್' [= ತಮಿಳಿನ ಕೇಳಾಯ್ -ಕೇಳೀರ್ ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಾದ 'ಅಯ್ - ಈರ್'] ಎಂಬಿವು ನೀನು - ನೀವು ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ * 'ನೀಯ್ ನೀಯಿರ್ (ನೀರ್)' ಎಂಬ ತಮಿಳಿನ ಪ್ರಾಚೀನರೂಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ, 'ಇರ್' ಎಂಬುದು ನೀವು ಎಂಬರ್ಥವುಳ, 'ವಿೂರು' ಎಂಬ ತೆಲುಗುಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. 'ಆರ್- ಅರ್' ಎಂಬಿವು ' ಅವರ್- ಅವರ್' ಎಂಬ ಹಳಗನ್ನ ಡದ ಅಥವಾ ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನ ಡದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಕಾಲತ್ರಯ - ಪುರುಷತ್ರಯ ರೂಪ ಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಪನ್ನಮಾಡುವಾಗ ಸರ್ವನಾಮದ ಈ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿರೂಪಗಳೇ ಹತ್ತಿ, ಕ್ರಿಯಾಪದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುವು. ಈ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವು ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ

^{*} Another form which is occasionally used in the (Tamil) classics is niy..... The final y appears also in ay and by, two of the personal terminations of verbs and conjugated nouns..... In the personal termination of the Tamil verb this pronoun is represented by the suffixes ay, by, oi, or i.—(Caldwell: Dravidian Comparative Grammar, 3rd Edn., p. 384).

In the higher dialect of Tamil dy and ir, the ordinary representatives of these pronouns (niy, niyir, nir) in the verbal inflexions, are often added to the root to form the singular and plural imperative, e. g., kildy kilir—(Ibid., p. 385).

The plural forms of this pronoun (niv) in Tamil are as follow:—nominative niv, nivir, ningal...... In the colloquial Canarese verb it appears as i, i, ive and e; in classical Canarese ay only, cleary resembling the Tamil ay.—(Ibid., p. 387).

ವೇ ಅಲ್ಲ, ¹ನಾಮಪದ - ಗುಣವಚನಗಳಿಗೂ ಸಲ್ಲುವುದು. ಆದರೆ ²ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನವುಂಸಕಲಿಂಗದ ಏಕವಚನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಪ್ರಥಮಪುರುಷ ಕ್ರಿಯಾರೂಪವು ಈ ವಿಧಾನ ದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿ ಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನ ಡದಲ್ಲಾದರೋ ನಾಮಪದ - ಗುಣವಚನಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸರ್ವನಾಮ - ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳಿಗೂ ಪುರುಷತ್ರಯ ಸರ್ವನಾಮದ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ ರೂಪಗಳು ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಾಗಿ ಹತ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾಪದವಾಗಿಸುವುವು. ಅದರಿಂದಲೇ ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಣವಿಶೇಷವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು. ಧಾತು ಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಿ ಸಿದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು 'ಸಹಜಕ್ರಿಯೆ' ಯಾದರೆ, ನಾಮಪದ-ಗುಣವಚನ-ಸಂಖ್ಯಾ-ಸರ್ವನಾಮಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಿ ಸಿದ ಇಂತಹ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ನಾಮಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಕರೆದಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ವೈಯಾಕರಣರು ಕೆಲವರು 'ನಾಮಧಾತು' ವಿಗೆ ಹೇಳಿದ 'ಲಿಧು' (= ಲಿಂಗಧಾತು) ವೆಂಬ ಸಂಕೇತವನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ 'ದರ್ಪಣ 'ದ ಮಾತೃಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

- (೩) 'ಮಗನಯ್, ಒಳ್ಳಿದಿರ್, ಸಹೋದರರೆಂ' ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ 'ನಾಮ ಕ್ರಿಯೆ' (ಲಿಧು)ಗಳಲ್ಲದೆ, ಅಂತಹವನಲ್ಲವೇ, ಇಂತಹವನಲ್ಲವೇ, ಎಂತಹವನು!—ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ 'ಅನ್ನಂ ಇನ್ನಂ ಎನ್ನಂ' ಎಂಬ ಪದಗಳೂ (ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೬೩; ಅವತರ ಣಿಕೆ—ಪುಟ 26), ಅದೋ ಅಲ್ಲಿದ್ದ—ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ 'ಆರುರ್ದ್ದ' ಎಂಬ ಪದವೂ, ಏನು ಮಾಡುವನು ಅಥವಾ ಏನು ಮಾಡೋಣ—ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ 'ಏವಂ' (= ಏನಂ ಗೆಯ್ವಂ) ಎಂಬ ಪದವೂ, ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲವೇ?—ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ 'ಇನಿಸಳ್ಕನೆ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವೂ, ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದನು—ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಸುಖಮಿರ್ದಂ' ಎಂಬ ರೂಪವೂ, ದೋಷರಹಿತವಾಗುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು—ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಮುಖಮಿರ್ದಂ' ಎಂಬ ರೂಪವೂ, ದೋಷರಹಿತವಾಗುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು—ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ದೋಷರಹಿತಂ ವೇಲ್ಡಂ' ಎಂಬ ಲಘುವಾಕ್ಯವೂ—ಇನ್ನೂ ಇಂತಹ ಹಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು—ಹಳಗನ್ನಡದ ಬಿಗಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವುವು. ಅನ್ಯ ಭಾಷಾಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಜೀವಾಳವನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಿ ಈಗ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಂಬಿಸಿ ಹೇಳುವ ಎಷ್ಟೋ ಭಾವಗಳನ್ನು ಕೆಲವೇ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು ಹಳಗನ್ನಡದ ಒಂದು ಗುಣ ವಿಶೇಷ.
- (೪) ಕಾಡಿಗೆ, ಕೋಡಿಗೆ, ನಾಡಿಗೆ ಎಂಬ ಚತುರ್ಥೀ ಏಕವಚನ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬರುವ 'ಕಾಲ್ಕ್ರಿ, ಕೋಟ್ಕ್ರಿ, ನಾಲ್ಕ್ರಿ 'ಎಂಬ ಪದಗಳು ಸಮಾಸವಲ್ಲ - ದಿಶ್ವರೂ ಸಮಾಸಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ (ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೧೬; ಅವ

^{1.} Any Dravidian noun and any adjective may be converted into a verb in the more ancient dialects of the Dravidian languages, and in some connections even in the colloquial dialects, by simply affixing to it the normal pronominal fragments..... The formation of appellative verbs from the nominative or crude base of nouns is common to the whole Dravidian family.—(Caldwell: Dravidian Comparative Grammar, third and revised edition, pp. 477 and 478).

^{2.} The Telugu appellative verb is destitute of a third person except in the neuter singular.—(Ibid: p. 478; see also R. Narasimhacharya: History of Kannada Language, Mysore University Publication, p. 99).

ತರಣಿಕೆ ಪುಟ 22). ಹೀಗೆ 'ಸಮಾಸವದ್ಭಾವ' ವಾದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗತೃತೀಯದ ಸರಳಾ ಕ್ಷರವಾದ 'ಗೆ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಬದಲು ವರ್ಗಪ್ರಥಮದ ಪರುಷಾಕ್ಷರವಾದ 'ಕೆ' ಕಾರವೇ ಬರು ವುದು. ಇಂತಹ ರೂಪಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಅಲ್ಲದೆ, ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಶಬ್ದದ ಕಡೆಯ ಅಕ್ಷರದ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸರಳ; ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರವಾಗಿ ದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಪರುಷ.

- (೫) ಕನ್ನಡ ತಮಿಳು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ' ಳ ' ಕಾರ-' ಣ 'ಕಾರಗಳಿಗೆ ಬದ ಲಾಗಿ ತೆಲುಗರು ಅಂತಹ ತಮ್ಮ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ' ಲ ' ಕಾರ-' ನ 'ಕಾರಗಳ ನ್ನಿಡುವರು. ಉದಾ : (ಬೆಳಗು - ವಿಳಂಗು)—ವೆಲುಂಗು ; (ಅಣ್ಣಂ - ಅಣ್ಣ ೯)—ಅನ್ನ.
- (೬) ಕನ್ನಡ-ತಮಿಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಾಮಸ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಧಾತುಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಂಜ ನಾಂತವಾಗಿ ಬಳಸುವರು (ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ —ಶ. ದ. ಸೂ. ೫೧); ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಾದರೋ ವ್ಯಂಜ ನಾಂತ ಶಬ್ದ ನೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ವರಾಂತವೇ.
- (೭) ರೇಫ (ರ) ಶಕಟರೇಫ (ಱ) ಕುಳ (ಳ) ಱೞ (ೞ) (ಕೆಲನೆಡೆ ಲಕಾರ) ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಸ ರವುಳ್ಳ ಶಬ್ದ ಗಳು ಹೊರತು, ಉಳಿದುವೆಲ್ಲವೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷ ರೆದಿಂದಲೇ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ವಿಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಸ ರೆದಿಂದ ಕೂಡಿರಬಾರದು. ಉದಾ—ಅಕ್ಷ (ಸಂ.) ಅಚ್ಚು (ದ್ರಾ.), ಪಕ್ಷ (ಸಂ.) ಪಕ್ಕ (ದ್ರಾ.), ವೇತ್ರ (ಸಂ.)—ಬೆತ್ತ (ಕ., ತೆ.), ಪಿಷ್ಟ (ಸಂ.) ಹಿಟ್ಟು (ಕ.).

ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಿತಿ.

ಭಾಷಾಪ್ರವಾಹವು-ಆಳವಾದ ನೀರಿನ ಹೊಳೆಯಂತೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹೆರಿಯುತ್ತಿರು ವುದು. ಸಹಜವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಆಗತಕ್ಕ ಬದಲಾವಣೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಒಂದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ತಲೆಯಂತರಗಳು ದಾಟದಂತೆ ಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು. ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ರಭಸದಿಂದ ಪ್ರಳಯದಂತೆ ನೆರೆ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದರೆ ಹಳಿಯ ನೀರಿನ ಸಂಗಡ ಹೊಸ ನೀರೂ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದುಂಟು. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಗಳು ನಡೆಯದೆ ಇಲ್ಲ ; ಆದರೆ ಅಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನ ದಲ್ಲಿ ಗೆಲವಿಗಿಂತಲೂ ಸೋಲೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ನಡದ ಭಾಷಾಪ್ರವಾಹಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾದ — ಇಲ್ಲವೆ ಕಾಲಸ್ಥಿ ತಿಯನ್ನು ಬೆಂಬತ್ತಿದ — ಕಲ್ಲೋಲಗಳು ಕೆಲವು ಸಲ ಉಂಟಾಗಿ ಪ್ರವಾಹದ ಜೀಾಳನ್ನು ಕದಡಿವೆ, ಕಲಕಿವೆ. ಆ ಸನ್ನಿ ವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳು ಈಗ ನಮಗೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಹನ್ನೆ ರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದ ವರೆಗೆ ಹರಿದ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ **ಹಾಗವ**ರ್ಮ - ಕೇಶಿರಾಜ - ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕರೆಂಬ ಮೂವರು ವೈಯಾಕರಣರು ಬೇರೆಬೇರೆ ಮೂರು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆ ಯನ್ನು ಪೂರ್ವದಂತೆ ಹದಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂದು ನಾಗವರ್ಮನು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟ ಕೆಲವಾನು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ ಕೇಂದ್ರವೆನಿಸಿದ್ದ ಚಾಲುಕೃರಾಜ್ಯವು ಬುಡ ಮಟ್ಟ ಅಲ್ಟಾಡಿಹೋಯಿತು.

ಚಾಲುಕ್ಯರೆ ಮಂತ್ರಿಯೂ ದಂಡನಾಯಕನೂ ಆದ ಕಳಚುರಿ ವಂಶದ ಬಿಜ್ಜಳನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೇ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ತಳ್ಳಿ, ತಾನೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟ ರಲ್ಲಿಯೇ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಪರಿಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡ ಲಿಂಗವಂತರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಜೈನನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನು ಮುರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಉಭಯಕಲಹದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ವಿಜಯಶಾಲಿಗಳಾಗಿ ಊರ್ಜಿತರಾದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿಜ್ಜಳನ ಎರಡನೆಯ ತಲೆಗೇ ಕಳಚುರಿಯ ವಂಶವು ಕೊನೆಗಂಡಿತು. ಸೇವುಣರನ್ನು ಸದೆದು ಚಾಲುಕ್ಯರನ್ನು ತಿರುಗಿ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನು ಕುಳ್ಳರಿಸಿದ ನಾದರೂ, ಚಾಲುಕ್ಯರಾಜ್ಯವು ಮತ್ತೆ ತಲೆಯೆತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ * ಬಿಜ್ಜಳನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವನ

^{* &}quot;....... ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಯ್ಯನುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕ ಬಿಜ್ಜಳನ ಭಂಡಾರವೆನಗೇಕಯ್ಯು!"
('ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಚನಗಳು' ೨ ನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ, ಪುಟ ೧೧೫, ಸಂಖ್ಯೆ ೧೭), "...... ಆರ್ನೀ ಬಿಜ್ಜಳಂ ಗಂಜುವೆನೆ ಅಯ್ಯ ?.....' (ಅದೇ ಗ್ರಂಥ, ಪು. ೧೧೨, ಸಂ.೨), "...... ಕಟ್ಟತ್ತು! ಕಲ್ಯಾಣ ಹಾಳಾಯಿತು ನೋಡ! ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮದ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಚಾಳುಕ್ಯರಾಯನ ಆಳಿಕೆ ತೆಗೆ ಯಿತ್ತು!....." (ಅದೇ ಗ್ರಂಥ, ಪು. ೯೫, ಸಂ. ೯೮; 'ಫಕ್ತಿಭಾಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು' ಪು ೧೦೩, ನಕ್ಷತ್ರಚಿಹ್ನೆಯುಳ್ಳ ಟಪ್ಪಣಿ): ಈ ವಚನಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಚಾಳುಕ್ಯರಾಯನ ಆಳಿಕೆ ವಿಂಬ ಮಾತಿನ ಆಧಾರದಿಂದ... 'ಬಸವನು ಕಳಚುರಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಕಾಲವವನಲ್ಲ, ಸಿಂದ ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಸ್ಥಾನದವನಾಗಿರಬೇಕು' ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕ. ಸಾ. ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪುಟ ೨೩, ಸಂಚಿಕೆ ೪, ಪುಟ ೨೮೦ ರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಈ 'ನಿರ್ಧಾರ' ಪು ಸಂಯಲ್ಲ. ಚಾಳುಕ್ಯರಾಜ್ಯದ ಒಡೆತನವು (ಚಾಳುಕ್ಯರ ರಾಜಭಾನಿಯಾದ) ಕಲ್ಯಾಣದ ನೆಲೆವೀಡಿನಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಳಚುರಿಯ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಸಲ್ಲುಪುದೇ ಹೊರತು ಅವನ ಮಗೆ ರಾಯಮುರಾರಿ ಸೋವಿದೇವನ ಸಾಮಂತರಾಗಿ... 'ಸಾದಪದ್ಮೋಪಜೀನಿ' ಗಳಾಗಿ... ಚಾಳುಕ್ಯ ರಾಜ್ಯದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಸಣ್ಣ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಆಳುತ್ತ ನಾಡಗಾಡರಾಗಿದ್ದ 'ಸಿಂದ ಬಿಜ್ಜಳ' ನಿಗಾಗಲಿ 'ಮಾಳಿಗೆಯ ಬಿಜ್ಜಯ ನಾಯಕ' ನಿಗಾಗಲಿ ಅನ್ವಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಬಸವಣ್ಣ ನು ಸಿಂದ ಬಿಜ್ಜಳನ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲಿ ಮಾಳಿಗೆಯ ಬಿಜ್ಜಯ ನಾಯಕ' ನಾಗುಗಲಿ ಅನ್ವಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಬಸವಣ್ಣ ನು ಸಿಂದ ಬಿಜ್ಜಳನ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲಿ ಮಾಳಿಗೆಯ ಬಿಜ್ಜಯ ನಾಯಕ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದು, ಅವರಲ್ಲೊ ಬನ ಆಶ್ರಯದದಲ್ಲ ಗಲಿ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಾಗಲಿ ಇದ್ದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಾಸನಾಧಾರರಿಲ್ಲ.

^{&#}x27;'ಪುಸಿಯಲ್ತು 'ವೀರಭೋಜ್ಕಾ (ವಸುಂಧರಾ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವೆನೆ ಧರೆಯಂ ಸಾ ಹ ಧಿಸಿದಂ ತೆಂಕಬ್ಧಿಯ ಬಡ | ಗ ಸೀನೆು ಚಾಳುಕ್ಕಕಟಕವೆನೆ ಬಿಜ್ಜನೃಪಂ ಹಿ?'

⁽ಕಳಚುರಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಳಿಕೆಯ ದಾವಣಗೆರೆಯ ಶಾಸನ 35, ಕ್ರಿ. ಶ. 1160; ಹಿಕಾರಿತುರದ ಶಾಸನ 123, ಕ್ರಿ. ಶ. 1159; ಸೊಬರದ ಶಾಸನ 328, ಕ್ರಿ. ಶ. 1159) —

ಈ ಶಾಸನಸದ್ಯಾಧಾರದಿಂದ ಕಳಚುರಿಯ ಬಿಜ್ಜಳನು ತನ್ನ ಭುಜಬಲ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಚಾಳುಕ್ಕ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಆಳಿದನು ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಆದಕಾರಣ, ಬಸವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಲ್ಯಾಣ ದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಳಚುರಿಯ ಬಿಜ್ಜಳನೇ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಚಾಳುಕ್ಕರಾಯನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅರ್ಜುನವಾಡದ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ (Ep. Ind. XXI: p. 16, A. D. 1260) ಹೇಳಿದ ವಂಶಾವಳಿಯೊಳಗೆ ಕಂಡುಬರುವ 'ಬಸವರಾಜ'ನ ಅಥವಾ '(ಸಂಗನ) ಬಸವ'ನ ಕಾಲವೂ ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಳಿ ಕೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಬರುವಂತಿದೆ. ಈ ಕಳಚುರಿಯ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ನೆಲಸಿದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುವ 'ಸುವರ್ಣವೃಷಭವ್ವಜ'ವೆಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನೇ ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ 'ಬಸವರಾಜನನ್ವಯ' ದ 'ಹಾಲ ಬಸವಿದೇವ' ನಿಗೂ ಹೇಳಿದೆ, (ಕ್ರಿಕ್ಸಿ Ind. XXI: p. 13, lines 41 and 44;

ವುಂತ್ರಿಯೂ ಭಂಡಾರಿಯೂ ಆದ ಬಸವಣ್ಣ ನು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರಿಗೂ ಜಂಗಮರಿಗೂ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟು, ಮೇಲುಕೀಳೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಟ್ಟು ಗೂಡಿಸಿ, ಲಿಂಗವಂತಮತವು ಬಲಗೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ ಸಹಾಯವಾಡಿದನು. ಜಾತಿ ಭೇದವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಿ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಗೌರವಕೊಟ್ಟ ಈ ಲಿಂಗವಂತಮತಕ್ಕೆ ಹಲವು ಬಣದವರೂ ಹಲವು ಕಾಯಕದವರೂ ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಮನೆಮಾತು ಕನ್ನಡ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮತಜಿಜ್ಞಾ ಸೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಗಹನವಾದ ವಿಷಯಗಳುಕೂಡ ಸುಲಭಶೈಲಿಯ ಕನ್ನಡ ವಚನರೂ ಪದಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದುವು. ಇದರಿಂದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ (ಇಹಪರ) ಜೀವನಚಿತ್ರವೂ ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನೆಲ Aca ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಜೀವಾಳವೂ ಆ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತೃದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದುವು. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಕನ್ನಡದ ಶಾಂತಿ ಒಡಮೂಡಿತಾದರೂ, ಈ ಭಾಷೆಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಕೃತಗಳಲ್ಲಿ ನುರಿತು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಜೈನವಿದ್ವಾಂಸರ ಭಾಷೆಗೂ ಆಜಗಜಾಂತರವುಂಟಾದುದು ಸಹಜವೇ ಆಯಿತು. ಬಸವಣ್ಣ ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಲಗೊಂಡ ಲಿಂಗವಂತಮತದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ಹೇಗಾಯಿತೆಂದು ಕಲ್ಪನೆಮಾಡಿ ದರೆ—ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ಸಿಡಿಯುರಿಗಳು ಕಿಡಿಯೆದ್ದು ಭುಗಿಲೆಂದು ಸ್ಫೋಟವಾದಂತಾಯಿತು. ಬಸವಣ್ಣ ನ ತರುವಾಯ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಯ ಸದ್ದಡಗಿತು. ಆದರೆ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟದ ಅಪಾರವಾದ ವಚನರಾಶಿಯ ಪ್ರಭಾವವೂ ಲಿಂಗವಂತರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮವೂ ಬಲಿಯತೊಡಗಿದುವು. ಹೀಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸುಮಾರು ನೂರು ವರ್ಷ ಕಾಲದ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಿಂದೆ ಜೈನರಿಂದ ಸಂಸ್ಕ್ರಾರಹೊಂದಿದ್ದ ಗ್ರಂಥಸ್ಥೆ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಕದಲಿಸಿತು.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದೊಳಗೂ, ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದೊಳಗೂ ಜೈನಕಾಗಳಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಿತರ ಕನಿಗಳುಕೂಡ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ ಕೇಂದ್ರಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಹೊಯ್ಸಳರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸೌಂದತ್ತಿಯ ಶಟ್ಟರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರಾದರೂ, ಅವರ ಭಾಷಾಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಕಾಲದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಲ್ಲಿರುವ ಓಜಸ್ಸಾಗಲಿ ಕಾಂತಿಯಾಗಲಿ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಾಗಲಿ ಸಹಜತ್ವವಾಗಲಿ ಬಂಧಗೌರವ ವಾಗಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಬಲವಾದ ರಾಜಕೀಯಕಾರಣಗಳಿಂದ ೧೧ ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದ ಭಾಷಾಶೈಥಿಲ್ಯವು ೧೨ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ವೀರಶೈವ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸುಗ್ಗಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪಕ್ಕಾಗಿ, ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರುವವೇಳೆಗೆ ಕಾಲಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೇರೂರುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಲೇ ೧೨—೧೩

^{&#}x27; ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಚನಗಳು ' ೩ ನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ, ಪು. ೧೮೬). ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ' ಬಸವ_ವಾದಿ ರಾಜ' ರೂ ಮನಗೋಳಿಯ ಶಿಶಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ (Ep. Ind. V: pp. 17—18, ಕಳಚುರಿಯ ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಳಿಕೆ, ಕ್ರಿ. ಶ. 1161) ಉಕ್ತರಾದ ' ಬಸವ_ಮಾದಿರಾಜ' ರೂ ಭಿನ್ನವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿರಲಿ ಅಭಿನ್ನವ್ಯಕ್ತಿ ಗಳಾಗಿರಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ' ಬಸವ' ನೆಂಬ ಹೆಸರು ಮಾತ್ರ ಕಳಚುರಿಯ ಬಿಜ್ಜಳ ನೊಬ್ಬನ ಕಾಲಕ್ಕೇ ಸಮನ್ವಯವಾಗುವುದು.

ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳ ಮಧ್ಯಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ "ಕರ್ಣಾಟಕೃತಿಗೆ" (ಸ್ರಾರಂಭದ)
* ' ಸೀಮಾವುರುಷ' ನೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡ ನೇವಿುಚಂದ್ರನಂತಹ (ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. ೧೧೭೦)
ಉದ್ದಾಮ ಜೈನಕವಿಯೇ ತಾನು ತನ್ನ ಪರಿಪಕ್ವಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ 'ಅರ್ಧನೇಮಿಪುರಾಣ'
ದೊಳಗೆ ಅಟ - ಕುಳಗಳ ನಿಯಮವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ
ಬೆರಸಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿರುವನು:—

ಕಂ ॥ ಬೞೀಸಂದು.....ಕಂಪಿಂ । ಗೆೞಲೆ ಮನಂ......॥ ನೆೞಲಾದ....... । ಕಳೆಯಿಂ......॥ (೧-೮೩) ಮ ॥ ಪುಳಕಂ.....ಕು । ಟ್ಮಳಿತಂಗಳ್......ಮೆ ॥

ಯ್ಗಳಲಂಪಿಂ...... ಮುಟುಗಿರ್ಜ್...... ॥ (೩-೧೦೮)

ಕಂ ॥ ಎೞವಿ.....ಕಳಲುಂ । ಕೆಳಗುಂ....ಕೊಳಲುಂ.....ಕೆಯ್ಗಂ ॥

ಮ ॥ ಬಲಗೊಂಡತ್ತು.....ಬಂದಿರುಳ್ । ತಲೆದೋಱಿತ್ತು......ಪದ್ಮಕಂ- । ದಳಿತಂ.......ವಿಕ್ರಿಯಾ । ಬಳದಿಂ ತಾಂ ಬಳೆಯಲ್ಕೆ......ತ್ರಿಕ್ರಮಂ ॥ (೬-೨೯)

ಉದ್ದಾಮಕವಿಯಾದವನೇ ಹೀಗೆ ಪೂರ್ವಕವಿಪ್ರಯೋಗದ ನಿಯಮವನ್ನು ವಿೂರಿ ಬರೆದಿರುವಲ್ಲಿ, ಇವು ಮುಂದಿನವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಕೂಡದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ, ಕೇಶಿರಾಜನು ಇವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿ ತಕ್ಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಿರುವನು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಮನೆಮಾತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಚನ-ಷಟ್ಪದಿ-ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಹೊಕ್ಕ ನಿಯಮ

(ಮಧುರಕವಿಯ ' ಧರ್ಮನಾಥಪುರಾಣ, ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. ೧೩೮೫).

^{* &#}x27; ಸರ್ವರ ಸಮ್ಮತನೆ\ನಗಿದು |

ಗರ್ವದ ಮಾತಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಲೌಕಿಕಕಲೆಯೊಳ್ ॥

ಬೇರ್ವರಿದ ನೇನಿ\ಜನ್ನಮ |

ರಿರ್ವರಿ ಕರ್ಣಾಟಕೃತಿಗೆ ಸೀಮಾಪುರುಷರ್ ॥ ೨

[†] ಆರ್ಧನೇಮಿಪುರಾಣ: ೧೭೮೭; ೨೭೯, ೪೯, ೬೨; ೩೨, ೪೭; ೪೭೫೯, ೯೩; ೫೭೨೭, ೧೦೭; ೬೭೧೪, ೨೯; ೭೨೩, ೪೭, ೫೫; ೮೭೧೨, ೫೧, ೧೧೦.
† ಆರಿ೭೮೪ (= ತುಂಬ); ಕುಟ್ಮಲ್ಲರುಟ್ಮಳ (=ನೊಗ್ಗೆ).

ದೂಷ್ಯವಾದ ಶಬ್ದರೂಪಗಳು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಲೆಯಿಕ್ಕುತ್ತಿರುವು ದನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದುಕೂಡ ಕೇಶಿರಾಜನ ಉದ್ದೇಶವಿರಬಹುದು. ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಹಿಂದಿನ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳದೆ ಕೇಶಿರಾಜನೇ ಹೊಸದಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲ ವನ್ನು ಪಂಶೀಲಿಸಿದರೆ ೯ ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಹರಿದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಚರಿತ್ರಲಕ್ಷ್ಮಣಗಳೂ ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಬಂದ ಶಬ್ದಸ್ವರೂಪ ಗಳೂ ಪ್ರಯೋಗವಿಕಾರಗಳೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಂಡುಬರುವುವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ:—

- (೧) ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದದ ' ಲ ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಥೃತಶಬ್ದದ ' ಲ ' ಕಾರಪ್ರಾಸವಿಟ್ಟು ಹೇಳ ಬಾರದು (ಶ. ದ. ಸೂ. ೮ ; ಅವತರಣಿಕೆ ಪು. 16). ಈ ಬಗೆಯ ಮಿಶ್ರಪ್ರಾಸವು ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ; ಅದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಅದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿರುವನು.
- (೨) ಱಟ ಕುಳ ಕ್ಷ್ಗಳಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಯಮಕದಲ್ಲಿಯೂ ಬೆರಸ ಬಾರದು. ಎಂದರೆ 'ಱಟ' ಕ್ಕೆ 'ಱಟ' ಪ್ರಾಸವೇ ಇರಬೇಕು; ಕುಳಪ್ರಾಸಕ್ಕೆ ಕುಳ ವಾಗಲಿ ಕ್ಷ್ಗಳವಾಗಲಿ ಬರಬಹುದೇ ಹೊರತು, ಕನ್ನಡದ 'ಲ' ಕಾರವಾಗಲಿ 'ಱಟ'ವಾಗಲಿ ಬರಕೂಡದು. (ಶ. ದ. ಸೂ. ೨೨; ಅವತರಣಿಕೆ ಪುಟಗಳು 55 ರಿಂದ 60). ಈ 'ಱಟ -ಕುಳ-ಕ್ಷ್ಗಳ'ಗಳ ಮಿಶ್ರಪ್ರಾಸವು ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿವೇಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು ದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ವಿಧಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಱೞ - ಕುಳ - ಕ್ಸ್ಗಳಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚಾರಣ ಭೇದದಿಂದ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಇವು ಮೂರನ್ನೂ ಒಂದೇ ಅಕ್ಷ್ಯರದಂತೆ ೧೨ ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬು ದಕ್ಕೆ ಹರಿಹರ ಕವಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಿ (ಅವತರಣಿಕೆ ಪು. 57). ಅದರಿಂದಲೇ ಇವು ಪ್ರಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಯಮಕದಲ್ಲಿಯೂ ವಿತರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಿಶ್ರವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಭ್ರಮಮೂಲಕವಾದ ಈ ಸಂಕ ರವನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಬಲಿಯಬಿಟ್ಟರೆ, ಮುಂದೆ ಶಬ್ದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಅರ್ಥಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಭಂಗಬರ ಬಹುದೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ, ಈ ಅಕ್ಷರಗಳ ಹುಟ್ಟನ್ನೂ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಕೇಶಿರಾಜನು (ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೯, ೨೧ ರಲ್ಲಿ) ತಿಳಿಸಿ, ಸಹಜ ' ಅಟ ' ವನ್ನೊ ಳಕೊಂಡ ಹಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟು ವಿಂಗಡಿಸ್ತಿ (ಸೂ. ೨೬ ರಲ್ಲಿ) ಅರ್ಥಸಹಿತವಾಗಿ ಬರೆದು, ' ಆಟ ' ಸಂದೇಹವಾದ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು (ಸೂ. ೨೫, ೨೮ ರಲ್ಲಿ) ಹೇಳಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಆದಿ ಯಲ್ಲಿ ' ಆಟ ' ವನ್ನೊ ಳಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ' ಕುಳ ' ಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ್ದ ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನೂ (ಸೂ. ೨೩), 'ಕುಳ' ದೊಡನೆ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕಾದ ಮತ್ತೆ ಹಲವು ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನೂ (ಸೂ. ೨೯, ೩೦) ವಿಶದಪಡಿಸಿರುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ' ಡ ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಲಾ ದೇಶವಾಗುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಸೂ. ೨೨ ರ ಪ್ರಯೋಗದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ, ಸಂಸ್ಥ ತದ ' ಹ ' ಕಾರಕ್ಕೂ ' ಕ್ಷ್ಯಳ ' ಕ್ಕೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಸಭ್ರಂಶತೆಯಿಂದ ಅಚಾದೇಶವಾದ ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಸೂ. ೨೩, ೨೪ ರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವನು. ಸಂಸ್ಕೃತ 'ಟಿ' ಕಾರಕ್ಕೆ ' ಆಟಿ' ವಾಗುವ ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನೂ, ' ಕುಳ ' ವಾಗುವ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನೂ (ಸೂ. ೨೪, ೨೫ ರಲ್ಲಿ) ಕಾಣಿಸಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ 'ಠ-ತ-ರ'ಗಳಿಗೆ ' ಱಟ' ಬರುವ ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು

(ಸೂ. ೨೪ ರಲ್ಲಿ) ಉದಾಹರಿಸಿರುವನು:— ಮರಿಕೆ> ಮೞಿಗೆ, ಪ್ರತಿಪಾದುಕೆ> ಪಟಿತಾವ ವುಗೆ, ಕೂರ (= ಅನ್ನ, ಬೋನ)> ಕೂಟ್. ಹೀಗೆ 'ಱಟಿ-ಕುಳ ಕ್ಷಳ' ಗಳನ್ನು ಭದ್ರ ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ಪಟ್ಟ ಆಗಾಧವಾದ ಪರಶ್ರಮವು ಅವನ ತರುವಾಯ ಕಾಲ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲಿಲ್ಲ. (ಅವತರಣಿಕೆ, ಪು. 58.)

- (೩) ಕೊರಲ್, ಜೆರಲ್, ನರಲ್, ಸರಲ್ ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ಲಾಂತಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಕೊರಳ್, ಬೆರಳ್, ನರಳ್, ಸರಳ್ ಎಂಬಂತೆ ಳಾಂತವಾಗಿ ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿ ಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಕೂಡದು; ಗ್ರಾಮ್ಯರು ತಿಳಿಯದೆ ಕುಳಾಂತವೆಂಬ ಭ್ರವೆುಯಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸುವರು...ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ಹೇಳು ತ್ತಾನೆ (ಶ.ದ.ಸೂ. ೩೧,ಅವತರಣಿಕೆ ಪು.16). ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕುರಲ್, ವಿರಲ್, ನರಲ್ ಎಂದೇ ಇವೆ; ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಬೆರಲ್ ಶಬ್ದ ಕ್ಕೆ ವ್ರೇಲು ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಈಗ ಹೊಸಗನ್ನಡ ದಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಲಾಂತವಾಗಿ ಹೇಳವೆ ಕೂರಳು, ಬೆರಳು, ನರಳು, ಸರಳು ಎಂಬ ರೂಪದಿಂದಲೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವರು.
- (೪) ಕೆಲವು ಪದಗಳು ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ನಿತ್ಯಬಿಂದುಯುಕ್ತವೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಸಬಿಂದುಕವೂ ಅಬಿಂದುಕವೂ ಆಗಿರುವುವೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ವಿಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. (ಶ. ದ. ಸೂ ೩೯; ಅವತರಣಿಕೆ ಪು.17). ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು— ನಿತ್ಯಬಿಂದು ಯುಕ್ತವಾದ ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಿಂದುವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತೋರುವುದು. ಇಂತಹ ಶಬ್ದ ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವಾದ ಆಡಂಗು, ಒರಂಟು, ಕುಸುಂಬೆ, ಕೊಹಿಂತೆ, ತಹುಂಬು, ತೋಂಟ, ದಾಂಟು, ಪೊಸಂತಿಲ್ ಎಂಬಿವುಗಳನ್ನು ಬಹುಶಃ ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲ ದಂತೆಯೇ ಈಗಲೂ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಡಗು, ಒರಟು ಕುಸುಬೆ, ಕೊರತೆ, ತರುಬು, ತೋಟ, ದಾಟು, ಹೊಸತಿಲು ಎಂದು ಬಿಂದುವಿಲ್ಲದೆ ಬಳಸುತ್ತಿರುವರು.
- (೫) ಕನ್ನಡದ ಹುಟ್ಟುಗುಣಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದ 'ಶ್ರುತಿಸಹ್ಯಸಂಧಿ' ಯನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ವಿೂರುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಅವನು ಶ. ದ. ಸೂ ೬೪, ೬೫ ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಧಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ರಾಯರ್ಮವರ್, ರಕ್ಷಿಸ್ತೆಗೆ ದೇವರ್ ಎಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ, ಮೂವರ್ರಾಯರ್, ದೇವರ್ರಕ್ಷಿಸುಗೆ ಎಂದು ರೇಫವ್ವಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಹೇಳುವುದೂ, ವಿದ್ವಿಟ್ಸ್ಪ್ರೀಯರ್ ಎಂದು ಶ್ರುತಿಕಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ ಸಂಧಿನಾಡಿ ಹೇಳುವುದೂ, ಆಸೆಗಣಿ ತಾ, ಪೂಸಲೆಸೊಗಸು ಎಂದು ಶ್ರತಿದ ಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ ಕೂಡಿಸಿ ಹೇಳುವುದೂ ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ತೋರುವುದು. ಶ್ರತಿಕಷ್ಟ-ಶ್ರುತಿದುಷ್ಟ ಸಂಧಿಗಳೂ, ವಿಸಂಧಿ-ವಿರೂಪಸಂಧಿಗಳೂ ೯ ನೆಯ ಶತಮಾನದ 'ಕವಿರಾಜನಾರ್ಗ' ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಇದ್ದು, ೧೨ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ನಾಗವರ್ಮನ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಬಿಡವೆ, ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನ ದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಒಂದೇ ಪಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಬ್ಬಿಬಂದಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬರು ವುದು (ಅವತರಣಿಕೆ ಪುಟ 60 ರಿಂದ 65 ರ ವರೆಗೆ ನೋಡಿ). ಈ ಕಾಲದ ಹೊಸಗನ್ನಡ ದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ.

- (೬) ' ಪ್ರಣಯದೆ ತ್ರಿಪಥೆಗೆ ನಡೆದಂ ' ಎಂದು ಕಂದಪದ್ಯದ ಪ್ರಥಮಪಾದದಲ್ಲಿರು ವಂತೆ— ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯದ ಆಕ್ಷ್ ರವು ಲಘುವಾಗಿರಲು, ಅದರ ಮುಂದೆ ಸರೇಫಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಸ ರಾದಿಯಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಪದವನ್ನಿ ಟ್ಟು ಪದ್ಯಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಹೇಳುವಾಗ ದ್ವಿತ್ವ ಶೈಥಿಲ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೆಂದು— ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವರು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದ ರೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುವುದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವಿವೇಕಿಗಳು ಹೇಳುವರಾದರೂ, ವಿವೇಕಿಗಳು ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಕಾವ್ಯಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆ ಆಕ್ಷ್ಮರಗಳನ್ನಿ ಟ್ಟು ಕೂಡಿಸಿ ದ್ವಿತ್ವಶೈಥಿಲ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ— ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ಕಟುವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸರೇಫದ್ವಿತ್ವಕ್ಕ ಸ್ಟೇ ಈ ದೋಷ ವಲ್ಲ— 'ಬರಿಸಿಕ್ಷಿತಿಪತಿಯಂ' ಎಂಬಂತೆ ರೇಫವಿಲ್ಲದ ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಸ್ ರವು ಬಂದಾಗಲೂ ಕೂಡಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ಸಂಧಿದೋಷವೆಂಬ 'ಕವಿರಾಜನೂಗ್ ಕಾರನ ಮತವನ್ನೇ ಕೇಶಿರಾಜನೂ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ(ಶ. ದ. ಸೂ. ೬೧, ೬೨; ಅವತರಣಿಕೆ ಪು. 18, 61, 63, 64). ಕೇಶಿ ರಾಜನು ಸಂಧಿದೋಷವೆಂದು ಸಾಧಿಸಿದ ಈ ಸರೇಫದ್ವಿತ್ವಶೈಥಿಲ್ಯವು ಅವನಿಗೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಪಟ್ಟದೀಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗಿ, ಚಂಪೂಕಾವ್ಯಗಳಿಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಾಜಾತಿಯು ಪದ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಬ್ಬಿ ಬಂದಿದೆ.
- (೭) ಬೆಮರ್, ಮಣಲ್, ಮುಗಿಲ್ ಮುಂತಾದ ವ್ಯಂಜನಾಂತ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇನಾಗಮವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ' ಬೆಮರಿನ ಮಣಲಿನ, ಮುಗಿಲಿನ' ಎಂದು ಕೇಶಿ ರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದು. ಈ ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಮರು, ಮಣಲು, ಮುಗಿಲು ಎಂಬಂತೆ ಸ್ವರಾಂತವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದ್ದುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು; ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ವರಾಂತಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಇನಾಗಮವನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳಿಗೆ ಆಗಮ ವಿಲ್ಲದೆ ' ಅ' ಎಂಬ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಮಾತ್ರಸೇರಿ ಬೆಮರ, ಮಣಲ, ಮುಗಿಲ ಎಂದು ಷಷ್ಠೀರೂಪವಾಗುವುದು. ಆದರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವಾಗಿ ಇರುಳ್. ಪಗಲ್ ಎಂಬ ವ್ಯಂಜ ನಾಂತಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ ಇನಾಗಮವು ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುವುದುಂಟು. ಆಗಳ್, ಈಗಳ್, ಏಗಳ್ ಎಂಬೀ ಶಬ್ದಗಳು ವ್ಯಂಜನಾಂತವಾದರೂ ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಇನಾಗಮವು ಬರಲೇಬೇಕು. (ಶ. ದ. ಸೂ. ೧೧೧; ಅವತರಣಿಕೆ ಪು. 23).
- (೮) ಕಾಹ್, ಪೂಹ್, ತೆರಳ್, ತೋರ್ ಎಂಬ ವ್ಯಂಜನಾಂತ ಶಬ್ದ ಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ತದ್ದಿ ತಾಂತಸೂಚಕವಾದ 'ಕೆ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ, ಕಾಣ್ಕೆ, ಪೂಹ್ಕೆ, ತೆರಳ್ಕೆ, ತೋರ್ಕೆ ಎಂಬಂತೆ ರೂಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೇ ಹೊರತು 'ಇಕೆ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ಕಾಣಿಕೆ, ಪೂಣಿಕೆ, ತೆರಳಿಕೆ, ತೋರಿಕೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಾರದು (ಶ. ದ. ಸೂ. ೨೧೩; ಅವತರಣಿಕೆ ಪು. 29). ವೃಂಜನಾಂತವಾದ ಇಂತಹ ಶಬ್ದ ಗಳನ್ನು ಕಾಣು, ಪೂಣು, ತೆರಳು, ತೋರು ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಾಂತವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರಾದಕಾರಣ, ಅವು ಗಳಿಗೆ ಭಾವನಾಮವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಸ್ವರಾಂತಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿಸುವ 'ಇಕೆ' ಪ್ರತ್ಯಯ ವನ್ನೇ ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತೋರುವುದು. ಕೇಶಿರಾಜನು ತನ್ನ ಕಾಲಕ್ಕೇ ನಿಷೇಧಿಸಿದ ಈ ರೂಪಗಳು ಈಚಿನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿವೆ.

- (೯) ಉನ್ನತ, ಉದ್ಧತ, ವಾಹಕ, ಆರೋಹಕ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಕಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ತದ್ದಿ ತಪ್ರತ್ಯಯವಾದ 'ತನ'ವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ 'ಉನ್ನತತನ, ಉದ್ಧತತನ, ವಾಹಕತನ, ಆರೋಹಕತನ' ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ರೆಂದು ತೋರುವುದು. ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಸುವುದು ಅಬದ್ಧ (=ಅಸಮಂಜಸ) ವೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ನಿಷೇಧಿಸಿರುವನು (ಶ. ದ. ಸೂ. ೨೧೩; ಅವತರಣಿಕೆ ಪು. 29). ಆದರೂ, ಇಂತಹ ಅಪಪ್ರಯೋಗಗಳು ಕೇಶಿರಾಜನಿಂದೀಚೆಗೆ ಷಟ್ಪದೀಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಿಕ್ಕೆ ಜೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಬಂದಿವೆ.
- (೧೦) 'ನೋಡಿದಪನಂ, ಮಾಡಿದಪಂಗೆ, ಕೂಡಿದಪನೊಳ್' ಎಂಬಂತೆ ವರ್ತಮಾನ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ 'ಕೃಲ್ಲಿಂಗ ವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೋರು ವುದು. ಇದು ತಪ್ಪೆಂದು ಇವನು ನಿಷೇಧಿಸಿರುವನು (ಶ. ದ. ಸೂ. ೭೫; ಅವತರಣಿಕೆ ಪು. 19). ಆದರೆ ಭಟ್ಟುಕಲಂಕನ (ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. ೧೬೦೪ ರ) ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದು ವ್ಯಾಕರಣ ಸಮ್ಮತವಾದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದು (ಶಬ್ದಾ ನುಶಾಸನ ಸೂ. 447, 448). ಎಂದರೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ ಈ ರೂಪಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಇಂದಿಗೂ ಹೊಸಗನ್ನಡವಲ್ಲಿ 'ನೋಡುತ್ತಿರು ವವನನ್ನು, ಮಾಡುತ್ತಿರುವವನಿಗೆ, ಕೂಡುತ್ತಿರುಪವನಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಕೃಲ್ಲಿಂಗರೂಪಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಎಣಿಸುವದಿಲ್ಲ.
- (೧೧) ಒಂದು ಸಲ 'ಇಸು ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೆತ್ತಿಸಿ ನಿಜಧಾತುವಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ (ಪರಕರ್ತೃವಿನಲ್ಲಿ) ಮತ್ತೆ 'ಇಸು ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೆತ್ತಿಸಿ (ಖಂಡಿಸಿಸು, ಚಿತ್ರಿಸಿಸು, ಮುದ್ರಿಸಿಸು ಎಂಬಂತೆ) ಹೇಳಬಾರದು (ಶ ದ. ಸೂ. ೨೩೩). ಕೇಶಿರಾಜನು ತನ್ನ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬೇಕುದರೆ, ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಯೋಗಗಳಾದರೂ ಅವನ ಕಡ್ಡಿಗೆ ಬಿದ್ದಿಸಬಹುದು.
- (೧೨) ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಪದಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೆರಸಿ ಅರಿಸಮಾಸ ವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಚಟವು ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಸಾಗಿತ್ತೆಂದು ತೋರುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅರಸಮಾಸದೋಷದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅವನು ತನ್ನ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಡೆ (ಸೂ. ೮೨ ರ ವೃತ್ತಿ, ಸೂ. ೧೭೭, ೨೯೩) ಎತ್ತಿ ಆಡಿರುವನು. ಒಂದೊಂದುಕಡೆ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ದೋಷವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿರುವನು. ಸೂ. ೮೨ ರ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ 'ಸಮಸಂಸ್ಥೃತಂ (= ಕನ್ನ ಡಕ್ಕೆ ಸರಿಮಾಡಿದ ಸಂಸ್ಥೃತ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿ)ಗಳಂ ಅಚ್ಚಗನ್ನ ಡಮೊಳ್ ಬೆರಸಿ ಸಮಾಸಂ ಮಾಡಲಾಗದು 'ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನು; ಎಂದರೆ, ಸಮಸಂಸ್ಥೃತವನ್ನು ಕನ್ನಡ ದೊಡನಾಗಲಿ ಅಪಭ್ರಂಶದೊಡನಾಗಲಿ ಬೆರಸಿ ಸಮಾಸಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಅವನ ಅರ್ಥ. 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ' ದಲ್ಲಾದರೋ (೧-೫೧) 'ಸಮಸಂಸ್ಥೃತಂಗಳೊಳ್ ಸ ಯ್ತಮರ್ದಿರೆ ಕನ್ನಡಮನಅಿದು ಪೇಟ್ಗೆ...'ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ; ಹಾಗೆಯೇ ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿ'ಯಲ್ಲಿ (ಸೂ. 63) 'ಬೆರಸಿ ಸಮಸಂಸ್ಥೃತಂಗಳ್ ಬರೆ ಸಮತೆಯಿಂದಂ ಸಲ್ಗುಂ ನಿರವದ್ಯಮಾಗಿ' ಎಂದೂ, 'ಭಾಷಾಭೂಷಣ'ದಲ್ಲಿ (ಸೂ. 132)—'ಸಮಸಂಸ್ಥೃತಂ ದೇಶೀಯಪವೇನ ಸಮಂ ಸಮ

ಸ್ಯತೀ' (ಎಂದರಿ, ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವು ಕನ್ನಡದೊಡನೆ ಸಮವಾಗಿ ಕೂಡಿ ಸಮಾಸವಾಗು ವುದು) ಎಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಕೇಶಿರಾಜನು ಹೇಳಿರುವ ಲಕ್ಷಣವಂತೆ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 'ಸಮ ಸಂಸ್ಕೃತ ವು 'ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಂಮಾಡಿದ ಸಂಸ್ಕೃತದ ನಾಮಸ್ರಕೃತಿ' ಯಾದರೆ ನಾಗ ವರ್ಮನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ 'ಕವಿಠಾಜವಾರ್ಗ'ದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವೆಂದರೆ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಅಪಭ್ರಂಶವಾಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದ ನೆಂದು ತೋರುವುದು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಗವರ್ಮನೂ 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ' ಕರ್ತೃವೂ ಆಗಬಹುದೆಂದು ಅಭಿ ಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರುವ ಅರಿಸಮಾಸ ನಿರ್ದೋಷದ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನು ಅಪಭ್ರಂಶ ಸಮಾಸದ ಎಲ್ಲೆ ಬೊಳಗೆ ಹ್ರಸ್ವಮಾಡಿ ಅಡಗಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯೂ 'ಕಿಱಿದಿಡೆಯೊಳ್ ಸಮಾಸ ಮುಂಟು ' ಎಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಒಡ್ಡಿರುವನು (ಶ. ದ. ಸೂ. ೨೯೩— ' ಎರಡು ಪದಂ ಗಳೊಳೊಂದು ಪದಂ ಏಗೆಯ್ದುಂ ಅಪಭ್ರಂಶಕ್ಕೆ ಬಾರವೆ ನಿಜವಿನಿರೆ ನಿರ್ದೋಷವಾಗಿ ಕಿಱಿ ದೆಡೆಯೊಳ್ ಸಮಾಸಮುಂಟು'). ಆದರೆ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನವರಿಬ್ಬರು ಹೇಳದ 'ತತ್ಸಮ' (= ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಅಂಗೀಕೃತವಾದ ಕನ್ನಡ)ವನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನು ಹೊಸದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅವು ಸಂಸ್ಕೃತಮೊಡನೆಯೂ ಅಪಭ್ರಂಶದೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ ಸಮಾಸವಾಗಬಹುದೆಂದು ಅನುಮತಿಕೊಟ್ಟರುವನು (ಶ. ದ. ಸೂ. ೩೦೧, ೩೦೨, ಅದರ ಮುಂದಣ ಸೂತ್ರ; ಅವತರಣಿಕೆ ಪು 46, 47). 'ಅರಿಸಮಾಸ' ವಿಷಯದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅವತರಣಿಕೆ ಪು. 55, 73 ರಿಂದ 77 ರ ವರೆಗೆ ನೋಡಬಹುದು.

- (೧೩) ಬೇರೆಬೇರೆ ಎರಡು ಕರ್ತೃಪದಗಳುಳ್ಳ ಮಿಶ್ರವಾಕ್ಯದೊಳಗೆ ನೊದಲನೆಯ ಕರ್ತೃಪದವನ್ನೊಳಕೊಂಡ ಅಧೀನವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಭಾಕ್ರಿಯೆಯ ನೇಲೆ ಪ್ರಾಚೀನಕವಿಗಳು ಸತ್ಯರ್ಥಸೂಚಕವಾದ 'ಎ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನೋ ಇಲ್ಲವೆ ಈ 'ಎ'ಕಾರಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯ ವಾದ ಅನ್ನಂ, ಅನ್ನೆಗಂ, ಇನಂ, ಇನೆಗಂ, ಉದುಂ, ಅಲೊಡಂ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲೊ ದನ್ನೋ ಬಳಸಿದ್ದರೆ ಈಚಿನ ಕವಿಗಳು ೧೧ ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ವಿೂರಿ 'ಅಲ್' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದರು. ಈ ರೂಢಿ ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನವಲ್ಲಿದ್ದ ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬುತ್ತ ಬಂದಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೆಂದು ತನ್ನ 'ಶಬ್ದ ಮಡೆದರ್ಪಣ'ದ (ಸೂ. ೨೪೯ ರಿಂದ ೨೫೨ ರ ವರೆಗೆ) ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮವನ್ನು ವಿಧಿಸಿರುವನು [ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಅವತರಣಿಕೆ ಪು. 3 3, 34, 65 ರಿಂದ 69 ನ್ನು ನೋಡಬಹುದು]. ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭಟ್ಟಾಕಲಂಕನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ನಿಯಮವು ತಪ್ಪಿಹೋದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಹೊಸಗನ್ನ ಡವಲ್ಲಂತೂ ಇದರ ಸುದ್ದಿಯೇ ಇಲ್ಲ.
- (೧೪) 'ಬೆಳೆ, ಬಳೆ' ಗಳಿಗಿರುವ ಅರ್ಥಭೇದವನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಭಾವವಾಚಕರೂಪ ಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ಕೇಶಿರಾಜನು ಹೇಳಿರುವನು: (ಶ. ದ. ಸೂ. ೨೦೨; ಅವತರಣಿಕೆ ಶು. 29, 30). ಇದನ್ನು ನೋಡಿವರೆ ಈ ಪದಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಶ್ಚಿತಜ್ಞಾನವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುವುದು. ಈಗ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಬಳೆ ಬಳವಿ' ಎಂಬ ಪದಗಳು ಮರೆಯಾಗಿ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಬೆಳೆ, ಬೆಳಸು, ಬೆಳೆವಡೆ (೪) ಗೆ' ಎಂಬ ಪದಗಳೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಅವತರಣಿಕೆ

109

ಉ ಸ ಸಂಹಾರ

ವೇಲೆ ಕಂಡ ವಿಸುರ್ಶೆಗೆ ಪೋಷಕವಾಗುವಂತೆ ವಿದ್ವನ್ಮಾನ್ಯರಾದ ಸಂಶೋಧಕರು ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಮತ್ತೆ ಕಲವು ವಿಚಾರಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿ ಸಿದೆ. (೧) 'ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ 'ದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವ್ಯಾಕರಣದ ಪ್ರಭಾವವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆ ಷ್ಟಿದೆ? ಪ್ರಾಕೃತವ್ಯಾಕರಣದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಎಷ್ಟರ ಪುಟ್ಟಿಗಿದೆ?—ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳು. (೨) ಕೇಶಿ ರಾಜನು ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಅಥವಾ ಸಹಾಯ ಕವಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ-ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾ ಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕ್ರಿ. ಶ. ೯ ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಕನ್ನ ಡಭಾಷೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟುವುಟ್ಟಿನ ಸಾಧನಸಾಮಗ್ರಿಗಳೂ ಸಂಗತಿಗಳೂ ದೊರೆಯುವುವು ?...ಎಂಬ ವಿಚಾರ. (೩) ಇವೇ ಕಾವ್ಯ ಶಾಸನಗಳ ಆಧಾರ ದಿಂದ ಕೇಶಿರಾಜನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಸುಮಾರು ೧೦೦೦ ಧಾತ್ರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸೇಂಸ ಲರ್ಹವಾದ ಹೊಸಧಾತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಇಷ್ಟೇ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲದೆ, ಹಳಗನ್ನಡದ ವ್ಯಾಕರಣ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗಬಹುದಾದ ಇತರ ವಿಷಯಗಳಿದ್ದರೆ ಅವನ್ನೂ ದಕ್ಷ ತೆಯಿಂದ ಕೈಕೊಂಡು ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲ ಉತ್ಸಾಹಶೀಲರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇರುವರೆಂಬ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ ಹಳಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯ ಶಾಸನಗಳ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದು. ಪೂರ್ವದ ಕಾವ್ಯಶಾಸನಗಳ ಜ್ಞಾನವೂ ಭಾಷಾಚರಿತ್ರೆಯ ಅರವೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಂಟಾದಲ್ಲಿ ಹದವಾದ ಹೊಸಗನ್ನ ಡದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪುಷ್ಟಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಇತ ರರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯೂ ಶಬ್ದಕೋಶವೂ ನಮ್ಮ ಕೈವಶವಾಗುವುವು. ಭಾಷೆಯೇ ದೇಶಕ್ಕೆ ಉಸಿರಾಗಿರುವಲ್ಲಿ, ಭಾಷಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಉನ್ನತಿಗೆ ನಿಸ್ಸಂ ದೇಹವಾದ ಜೀವಕಳಿಯಲ್ಲವೇ?

ಈ ಅವತರಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಕರು ಬರೆದಿದ್ದ ಟಪ್ಪಣದಿಂದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ, ಈ ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ. ಅವತರಣಿಕೆಯ 2, 3, 4 ಈ ಮೂರು ಪುಟಗಳನ್ನು ಅವರ ಟಪ್ಪಣದಿಂದ ಬೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರೆದಿತ್ತು. ಈಚೆಗೆ ನೋಡಲಾಗಿ, 3ನೆಯ ಪುಟಮೊಳಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಒಂದೆರಡು ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲ ತಾಳಪ್ರತಿಗೂ ಅವಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಕಂಡುಬಂದುದರಿಂದ, ಆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಿದ್ದಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಸಂಪಾದಕರು ತಮ್ಮ ಟಪ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾದ ಒಂದೆರಡು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಈ ಅವತರಣಿಕೆ ಯಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದೆ. ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ;— (೧) 'ಕಳ್' ಧಾತುವಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನ ಮತ್ತು ಈ ಮತ್ತು ತಪ್ಪೆಂದು ಸಂಪಾದಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಂತಿದೆ. ಕೇಶಿರಾಜನ ಮತ್ತು ಸಾಧುವೆಂದು ಅವತರಣಿಕೆಯ 19ನೆಯ ಪುಟದಡಿಯ ಪಟ್ಟಂತಿದೆ. ಕೇಶಿರಾಜನ ಮತ್ತು ಸಾಧುವೆಂದು ಅವತರಣಿಕೆಯ 19ನೆಯ ಪುಟದಡಿಯ ನಮ್ಮ ಟಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದೆ. (೨) ಹಾಗೆಯೇ 'ಬಲ್ದ ' ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ಮಾಡಿರುವ ನಮ್ಮ ಟಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದೆ. (೨) ಹಾಗೆಯೇ 'ಬಲ್ದ ' ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ಮಾಡಿರುವ ನಮ್ಮ ಟಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದೆ. (೨) ಹಾಗೆಯೇ 'ಬಲ್ದ ' ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ಮಾಡಿರುವ ' ಬ ' ಕಾರಹ್ರಸ್ವಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಅನುಶಾಸನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ಅಭಿ

ಪ್ರಾಯವು ಸಾಧುವಲ್ಲವೆಂದೂ, ಕೇಶಿರಾಜನ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಆಧಾರನಿದೆ ಯೆಂದೂ ಪುಟ 31, 32 ರ ಟಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಪ್ರಯೋಗ ಬಾಹುಳ್ಯದ ಆಧಾರದಿಂದ ಅನುಶಾಸನವು (ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮವು) ಹುಟ್ಟುವುವೇ ಹೊರತು ಅನುಶಾಸನದಿಂದ ಪ್ರಯೋಗವು ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ತತ್ತ್ವವು ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ದವಾಗಿದೆ. (೩) ಕಡೆಯದಾಗಿ, ದ್ವಿಗು - ಗಮಕ ಸಮಾಸಗಳಿಗೆ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಪಟ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಲಪಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ—ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು 53 ನೆಯ ಪುಟದಡಿ ಕೊಟ್ಟರುವ ಟಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದೆ.

ವೀಲೆ ಹೇಳಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಅವತರಣಿಕೆಯ ಇತರ ಭಾಗಗಳೂ ಅವುಗಳ ವಿಷಯವರಿಚ್ಛೇದವೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬರೆದುವು. ' ಕವಿಕಾವೃ ವಿಚಾರ' ಗಳನ್ನು ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಮರ್ಶಿಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಬರೆದಿರುವ 'ಹೋಲಿಕೆ 'ಯೆಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಕೆಳಗೆ 'ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ' ದ ಕಾಲದಿಂದ ವ್ಯಾಕರಣವು ಹೇಗೆ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಕಬ್ಡಮಣಿ ದರ್ಪಣ ದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದೆ. 'ಶಬ್ದ ಮಣಿ ದರ್ಸಣ 'ದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ವ್ಯಾಕರಣಭಾಗವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಚಾರ ಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ತಷ್ಟ್ರಪಡಿಸಿ, ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಅಥವಾ ಸಂದಿಗ್ಧವಾದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸವಿವುರ್ಶವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. 'ಶಬ್ದವುಣಿದರ್ಪಣ' ಗ್ರೇಥದ ಕೊನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಒಂಬತ್ತು ಅಸಾಧಾರಣಲ್ಪಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವಾಗ ಆ ಆ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಅಲ್ಲವೆ ಕನ್ನಡದ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯ ಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಕನ್ನಡವ ಸ್ಥಿತಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆದಿದೆ. ಈ ಐದು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಎತ್ತಿ ವಿಮರ್ಶಿಸುವಾಗ ಆ ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಚಾರಗಳು ಪರಿಸ್ಘುಟವಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಬಾರ ದೆಂದೂ ಉದ್ದೇಶಪಟ್ಟಕಾರಣ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ವುನರುಕ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗಿದೆ. ಗುಣಗ್ರಹಣ ಶೀಲರು ಇದನ್ನೊಂದು ದೋಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯಕೂಡವೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಈ ವಿವಿಧ ವಿಷಯ ಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞ ತೆಯಿಂದುಂಟಾದ ಲೋಪದೋಷಗಳೂ ಪ್ರಮಾದಗಳೂ ತಲೆ ದೋರಿಸಬಹುದು. ಇವು ವ್ಯಾಸಂಗತತ್ಪರನೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೊರತೆಯೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿ, ಸಹೃದಯರು ಗುಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೋಂದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನದಿಂದ ಹಳಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ತಿಳಿವಳಿಕಗೂ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟನ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದಾದರೆ, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದೆ ವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಫಲವು ಲಭಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಈ ಅವತರಣಿಕೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವಲ್ಲಿ, ಬಯಸಿದಾಗ ಲೆಲ್ಲ ತಕ್ಕ ಸಹಾಯಸಂಪತ್ತಿಗಳನ್ನೊ ದಗಿಸಿ ಉಚಿತವಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಮದರಾಸು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ತಮಿಳು - ತೆಲುಗು - ಮಲಯಾಳ - ಸಂಸ್ಕೃತ - ಪ್ರಾಕ್ತನಚರಿತ್ರೆ ಈ ಐದು ಶಾಖೆಗಳ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಪಾಠಕ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೂ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಭಿವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನ ವೃತ್ತಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಈ 'ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ ' ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಶಾಖಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ದಿನಂಗತರಾದ ಶ್ರೀ ಎ. ವೆಂಕಟರಾವ್, ಬಿ.ಎ.,ಎಲ್,ಟಿ. ಅವರೂ, ಕನ್ನಡಶಾಖೆಯ ಈಗಿನ ಜೂನಿಯರ್ ಲೆಕ್ಟರರಾದ ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಶೇಷಯ್ಯಂ ಗಾರ್ಯರೂ ಕೂಡಿ ಪರಿಷ್ಕ್ರರಿಸಿ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಈನಡುವೆ ಶಾಖಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಲ್ಲದ ಸುಮಾರು ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಉಳಿದ ಅವರ ಸಹಾಯಕರೊಬ್ಬರೇ ಗ್ರಂಥದ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಲೇಖಕನು ಕನ್ನಡ ಶಾಖೆಯ ಯಾಜಮಾನ್ಯ ವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವೇಳೆಗೆ ದರ್ಪಣ ಗ್ರಂಥಾದ್ಯಂತವೂ ಮೂರು ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳೂ ಆಚ್ಚಾಗಿದ್ದುವು; ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟವೂ ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ಭಾಗಗಳ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಮೂಲಸಂಪಾದಕರೇ ಹೊಣೆಗಾರರು. ಆ ಯಶಸ್ಸೂ ಅವರಿಗೇ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕು ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳೂ 'ವಿಷಯಸೂಚಿ ಯೂ ಈಗಿರುವ ಸಂಪಾದಕರಿಂದ ಶಾಖಾಧಿ ಕಾರಿಯ ನೇಲ್ವಿ ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ವಾಗಿ ಅಚ್ಚಾ ದುವು. ಕಡೆಯದಾರ್ದ ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟವೂ ಆ ತರಣಿಕೆ 'ಯೂ ಇಂಗ್ಲಿ ಷ್ ಪೀಠಿಕೆಯೂ 'ತಿದ್ದ ಪಡಿ 'ಯೂ ಈಗಿನ ಶಾಖಾಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ಸಿದ್ಧ ವಾಗಿ ಅಚ್ಚಾದುವು. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮುದ್ರಣಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುವಂತೆ 'ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ'ದ ತಾಳಸ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಆರಾ ಲೈಬ್ರರಿಯ ವಿದ್ವಾ ನ್ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಭುಜಬಲಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರಿಗೂ, ಪ್ರಕೃತ ಗ್ರಂಥದ ಮೂಲಮಾತೃಕೆಯನ್ನು ಆಗಾಗ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಕನ್ನ ಡಶಾಖೆಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ವುದರಾಸು ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ವಿದ್ಯಾ ವಾಚಸ್ಪತಿ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಪಿ. ಪಿ. ಎಸ್. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞ ತೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮುದ್ರ ಇಕಾರ್ಯವು ಬಹಳವುಟ್ಟಿಗೆ ಮುಗಿದು ಪುಸ್ತ ಕವು ಸಿದ್ಧ ವಾಗ. ವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವೇ ಕಾಲದ ಮುಂಚೆ ಇವೇ ಮದರಾಸು ಓರಿಯಂಟರ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಗ್ರಂಥದ ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೊರೆತು ಅದನ್ನು (ನಂಬರ್ ೩೨೭೦) **್ರೊ**ಫೆಸರ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕನ್ನಡಶಾಖೆಗೆ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದರು. ಮೂಲತಾಳಪ್ರತಿ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಓದಲರ್ಹನಾಗಿದ್ದಾಗ ಎತ್ತಿಬರೆದ ಪ್ರತಿ ಇದು. ಇದರಿಂದ ಹಲವು ಸಂದಿಗ್ದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಸವರಿಸಲು ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವಂತಿದ್ದರೂ, ಇದು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೇ ದೊರೆತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯಮುಖ್ಯ ಪಾಠಗಳನ್ನಾದರೂ ಈ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನಿಗೆ ಹಿಂದಿದ್ದ ಸಂಡಿ ಕನ ಹೇರನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಒಂದು ಪಾಠವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಕೃತಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದು (ಗ್ರಂಥದ 44ನೆಯ ವುಟವನ್ನೂ ಅದರ ಇದಿರಿಗಿರುವ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನೂ ನೋಡಿ). ಈ ಮುದ್ರ ಣದ ವಾಠದಲ್ಲಿ ಸಂಡಿತ್ರನ ಹೆಸರನ್ನು 'ಕಂ...ಸಪ್ಪ' ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಕಾಗದನ ಮಾತೃಕೆ ಯಲ್ಲಿ 'ಕಂಭಾನಸ್ಸ (ಅಥವಾ ಕರಿಭಾನಸ್ಪ)' ಎಂಬ ಪಾಠವಿದೆ. ಈ ಎರಡು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಮೂಲತಾಳಸತ್ರದ ಇಲ್ಲವೆ ಅದರ ಪಡಿಯಚ್ಚಿನ ಪಾಠದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿ ದರೆ, ಸುಮಾರು ಐದು ಅಕ್ಷರಗಳಷ್ಟು ಸ್ಥಳವಿರುವುದೂ, ಆ ಸ್ಥಳವ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಅಕ್ಷರ ವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇಂಸಿ ಬರೆದಿರುವುದೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲವೆ 'ಹ' ವೊತ್ತಿಗೂ ' ತಾಂ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಬಿಂದುವನ್ನು ಬರೆದಿರಬಹುದಾದಷ್ಟು ಸ್ಥಳವು ನುಸಿ ತಿಂದು ಹೋಗಿರುವುದೂ ಗೋಚರವಾಗುವುದು. ಇವಿಷ್ಟು ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಪಂಡಿತನ

ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 'ಕವಿಭಾಸ್ಕರಪ್ರಂ' (ತಾಂ ಬರೆದ) ಎಂಬ ಪಾಠವಿದ್ದರ ಬಹುದೇ ಎಂದು ಊಹಿಸುವಂತಿದೆ. ಈ ಊಹೆಯನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನಿರ್ಣಯಿಸ ಬೇಕು. ಬಸವಾಂಕನ ಮಗನೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಗೋತ್ರದ ಜೈನಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ಆದ ಒಬ್ಬ ಭಾಸ್ಕರಕವಿ ಕ್ರಿ. ಶ. 1424 ರಲ್ಲಿ 'ಜೀವಂಧರ ಚರತೆ' ಯನ್ನು ಬರೆವಂತೆ ತಿಳಿಯಬರು ತ್ತದೆ (ಕವಿಚರಿತೆ II: ಫು. 47). ಪ್ರತಿಮಾಡಿದವನ ಹೆಸರು, ಪ್ರತಿಮಾಡಿದ ದಿನ ಇವು ಗಳನ್ನೂ ಅವತರಣಿಕೆ ಪುಟ 3 ಸಾಲು 6-7 ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶಬ್ದ ಮಡೆದರ್ಸಣ ಪುಟ 303 ಸಾಲು 4-6 ರಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಲಿಂಗಹಾರಾಧ್ಯನು ಕಾತಂತ್ರವ್ಯಾಕರಣದಿಂದ ಎತ್ತಿದ ಕೆಲವು ಸೂತ್ರಗಳನ್ನೂ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಶ. ದ. ಸೂ. ೮೪ ರ ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿ ದರ್ಪಣಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಸವಿಮರ್ಶವಾದ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವನು. ಆದನ್ನು ಈಮುದ್ರಣದ 68 ನೆಯ ಪ್ರಟದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸುವಾಗ ಕೆಲವು ಅಕ್ಷರಸ್ಖಾಲಿತ್ರಗಳು ಬಿದ್ದಿರುವಂತಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 'ಘುರ್ಟ'—'ಆಘುರ್ಟ್' ಎಂಬ ಶುದ್ಧ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಎಲ್ಲಾಕಡೆಯೂ 'ಫ್ಟರ್ಟ್' — 'ಅಫುರ್ಟ್' ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. 'ಘುರ್ಟ್' ಎಂದರೆ ಪ್ರಥಮೈಕವಚನದಿಂದ ದ್ವಿತೀಯಾದ್ವಿವಚನದವರೆಗಿನ ' ಸಿ ಔ ಜಸ್ | ಅಮ್ ಔ' ಎಂಬ ೫ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು; ' ಅಘುಟ್ ಎಂದರೆ ದ್ವಿ ತೀಯಾ ಬಹುವಚನದಿಂದ ಸಪ್ತವಿ ಬಹುವಚನದ ವರೆಗಿನ 'ಶಸ್ | ಟಾ ಭ್ಯಾಂ ಭಿಸ್ | ಜೀಭ್ಯಾಂ ಭ್ಯಸ್ | ಜಸಿ ಭ್ಯಾಂ ಭ್ಯಸ್ | ಜಸ್ ಓಸ್ ಆಂ | ಜಿ ಓಸ್ ಸಪ್ \parallel 'ಎಂಬ ೧೬ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು. [ಕಾಲಾಪಕ (= ಕಾತಂತ್ರ = ಕೌಮಾರ) ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿರುವ 'ಘುಟ್' ಎಂಬ ಸಂಕೇತಕ್ಕೆ ಸಾಣಿನ್ಯಾ ಚಾರ್ಯನು 'ಸರ್ವನಾಮಸ್ಥಾನ' ವೆಂದೂ, 'ಆಘುಟ್' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ಅಸರ್ವನಾಮಸ್ಥಾನ' ವೆಂದೂ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು.] ಈ ವೃತ್ತಿಗೆ " ಚತುರ: || " ಎಂಬ ಕಾತಂತ್ರ (೨-೧-೭೪) ಸೂತ್ರವನ್ನೂ, ' ಚತ್ವಾರ್ ಇತ್ಯೇತಸ್ಯ ಆಮಿ ಪರೀನುರಾಗನೋ ಭವತಿ | ಚತುರ್ಹಾಂ | ಅಪ್ರಧಾನಾದೀವ | ಅತಿಚತುರಾಂ ॥ 'ಎಂಬ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನು ಹೇಳಿದ ಈ ಸವಿಮರ್ಶವೃತ್ತಿ ಪೂರ್ಣ ವಾಗುವುದು.

ಬೇರೆ ಮಾತೃಕೆ ದೊರೆಯದೆ, ಕೇವಲ ಜೀರ್ಣವಾದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಾತೃಕೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಅಧಿರ್ವಾಹವಾಗಿ ತಲೆದೋರಿರುವ ನ್ಯೂ ನತೆಗಳನ್ನು ವಾಚಕಪುಹಾಶಯರು ಉದಾರಹೃದಯದಿಂದ ಕಡೆಗಣಿಸಿ, ಇದರ ಎರಡ ನೆಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಭೋಷಕವಾಗಲು ತಕ್ಕ ಸ್ನೇಹಪರವಾದ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರೀತ್ಸಾಹಿಸುವರೆಂದು ನಂಬಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಶಾಖೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಕ್ರಯವು 'ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ'ದ ಬೆಂಗಳೂರು...ಮಂಗಳೂರು ಮುದ್ರಣಗಳಿಗೆ ವಿೂರದಹಾಗೆ ತೀರ ಮಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ತೀರ್ಮಾಧಿಸಿ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದ ಯೂಧಿವರ್ಸಿಟಿ ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಅಧಿಕಾರಗಳ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಕರಿಸಬೇಕು,

ವಿಷಯ ಸೂಚಿ

ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷಯಂ	ಪು.	ಕಂ. ಸಂ.
ಪೂರ್ವಪ್ರಕರಣಂ (ಪೀಠಿಕೆ)	ಮಂಗಳಾಚರಣಂ	C	C
	ಕವಿವಂಶ ಪ್ರಶಂಸೆ	,,	و
	ಗ್ರಂಥದ ಪೆಸರ್ ಮತ್ತು ಬರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರಣಂ	,,	a
	ವಿದ್ವ ತ್ಪ್ರಾರ್ಥ ನೆ	و	Ų
	ಉದಾಹೃತಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ನಾಮ ಗ್ರಹಣಂ	,,	35
	ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ವೃತ್ತಿಯಂ ಬರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರಣಂ	,,	٤
	ಅನುಬಂಧ ಚತುಷ್ಟಯಂ	2,	2
	ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಕರಣವಿಭಾಗಂ	"	೮
	ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಬ್ದೋ ಕೃತ್ತಿಕ್ರಮಂ	,,	F
	ವ್ಯಾ ಕರಣಾ ಭ್ಯಾ ಸಪ್ರಯೋಜನಂ	Ų	00
	ಅಕ್ಷರಸಂಜ್ಞಾ ಕಾರವಿವರಣಾವಶ್ಯ ಕತೆ	,,	೧೧
	ಲಕ್ಷರಸಂಜ್ಞೆ,	"	و٥
	ಅಕ್ಷರರೂಪಂ	25	೧೩
	ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವರ್ಣಮಾಲಾವಿವರಣಂ	,,	OF
	ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ " ಕ್ಷಳ"ದ ಆವಶ್ಯಕತೆ	"	೧೫
	ಸ್ವರಂಗಳುಂ - ಸವರ್ಣ ಸಂಜ್ಞೆಯುಂ	٤	UF
	ಸವರ್ಣವಿಧಾನಂ	"	೧೭
	ಹ್ರಸ್ವ ಸಾದ ಎ ಒಕಾರ ವಿಚಾರಂ	2	೧೮
	ಹ್ರಸ್ನ ದೀರ್ಘ ನಾಮಿಸಂಜ್ಞೆ ಗಳ್	ਦ	OF
	ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರಂಗಳುಂ - ಹ್ರಸ್ವದೀರ್ಘ ಪ್ಲುತಂಗಳುಂ	,,	20
	ಬಿಂದು ವಿಸರ್ಗಂಗಳ ಸ್ವರೂಪವಿವರಣಂ	F	೨೧
	ಬಿಂದುವಿಸರ್ಗಂಗಳ್ಗೆ ಸ್ವರಾಂಗವೃಂಜನಾಂಗತ್ವ		,
	ವಿ ಚಾರಂ	00	وو
	ವ್ಯಂಜನಂ, ವರ್ಗಂ, ಅವರ್ಗಂ	"	92
	ವುಹಾಸ್ರಾಣಂ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗಂ	CC	24

ಪ್ರಕರಣಂ	. ವಿಷಯಂ	ಪು.	ಕಂ. ಸಂ	۶.
ಪೂವ ಪ್ರಕರಣಂ	ಕನ್ನ ಡದ್ದಲಿಯುಂ ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರಂಗಳ ನಿಸ			
(&(08)	ರ್ಗತೆಯುಂ, ಅನುನಾಸಿಕಸಂಜ್ಞೆಯುಂ	00	೨೫	
	ಅನುನಾಸಿಕ ಯ ವ ಲಂಗಳುಂ - ಕ್ಷಳನುಂ	09	೨೬	,
	ಯೋಗ ವಾಹಂಗಳುಂ	02	೨೭	
	ಱಱ, ಱೞ, ಕುಳಂಗಳ ಸ್ವರೂಪಮುಂ,	02)	೨೮	
	ಆವಶ್ಯ ಕತ್ವಮುಂ	08 }	28	
	ಱೞ ದನಭ್ರಂಶತೆಯೊಳ್ ಕುಳಂಗಳಪ್ಪ			
	ಶಬ್ದಂಗಳ್	೧೫	20	1
	ಟ, ತ, ಠ, ರೇಘ, ಕ್ಷಳಂಗಳ್ಗಿ ಅಪಭ್ರಂಶತೆಯಿಂದ			
	ಱ ೞದಾ ದೇ ಶಂ	UF	೩೧)
	ಱಟಕ್ಕೆ ಸಂದಿಗ್ದವಾದ ಸ್ಫಟಕಾದಿ ಕೆಲವು			
	ಶಬ್ದಂಗಳ್	UF	2.9)
	ಒಂದರ್ಥಂ ಮೊದಲಾಗೆ ಆಯ್ದರ್ಥಂಗಳನುಳ್ಳ	021	22	
	ಱೞ ಘಟಿತಶಬ್ದಂಗಳ ಪಟ್ಟಕೆ	روو	44	
	ದಡ್ಡ ಕೃರ ಅಅ, ಅಲಂಗಳ ಪ್ರಾಸಾಭ್ಯು ಪಗಮಂ	೨೨	20	
	ಅಲಕ್ಕೆ ಸಂದಿಗ್ಧ ವಾದ ಕುಳಘಟತ ಶಬ್ದಂಗಳ್	೨೩	೩೫	
	ಕುಳಘಟತಪದಂಗಳ್	,,	೩೬-೩೭	•
	್ ಕುಳಾಂತಭ್ರವುಯ ಲಾಂತ ಪದಂಗಳ್	,,	೩೮	•
	ಪದನುಧ್ಯ ಲತ್ವ ರತ್ವಂಗಳ ವಿನಿಮಯಮುಳ್ಳ			
	ಶಬ್ದರ್ ಆ	್ರಾಳ	೩೯	•
	ಅಕ್ಷರಂಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾ ನಂಗಳ್	"	೪೦)
	ಶುದ್ಧ ಗೆಯ ಸ್ವರಾದಿವಿಭಾಗಂಗಳ್	೨೫	೪೧)
	ಸ್ವರಾದಿ ಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ವರ್ಣಂಗಳ ಸಂಖ್ಯಾ			
	ನಿಯಮಂ	,,	Q.5	9
	ಆಚ್ಚಗನ್ನಡದ ಶುದ್ಧಗೆಯ ಸಂಖ್ಯಾನಿಯಮಂ	೨೬	೪೩	L
	¹ಅಕ್ಷರೋತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮ <u>ಂ</u>	,,		?
	ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರತ್ಯಯಪದಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಂ ನಿಜ	,,	५५	5
	ಬಿಂದು ವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥಬಿಂದುಗಳುಳ್ಳ ಶಬ್ದಂಗಳ			
	ಪಟ್ಟಕ	೨೭	ક્ષ્	-
	ದ್ವಿತ್ವ ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ತೋಭಯ ಧರ್ಮಮುಳ್ಳ			
121 (12)	ಶಬ್ದಂಗಳ ಪಟ್ಟಕೆ	ಾದ	"	
1. ೯ ನೆಯ ಆಕ್ಷರ ರೂಪವಳ್ಳ ವಿಶ	ಭ ಕಂಡದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶಬ್ದದ ಉತ್ಪತ್ತಿಕ್ರವುವನ್ನು ಚಿತ್ರುದ ಉತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.	æ(\$,	ಈ ಕಂದು	a ex

ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷಯಂ	ಪು. ಕ	ಂ. ಸಂ
ವೂರ್ವಪ್ರಕರಣಂ (ಪೀಠಿಕೆ)	ಸರೇಘನದಂಗಳ್	೨೮ ೨೯	95 96 95
	ಗುರೂಪಧವದಂಗಳ್	2F	80 80
	ನಾಮಪದಂಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಿಥಿಲತ್ವಂ	೨೯ ೩0}	31.9
	ಸಮಾಸಪದಂಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಿಥಿಲತ್ವಂ	೩೧	na
	ಕ್ರಿಯಾಪದಂಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಿಥಿಲತ್ವಂ	೩೧-೩೨	388
	ಸಹಜಶಿಥಿಲತ್ವಮುಳ್ಳ ಪದಂಗಳ್	22	2525
	ಅಂತ್ಯ ವರ್ಣಲೋಪಮನಾಳ್ವ ಪದಂಗಳ್	"	अह
	ಅಲ್ಲದೆ, ಆಲ್ಲದು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಗಳ ವಿಕೃತರೂಪಂ	,,	318
	ವೃಂಜನಾಂತನದಂಗಳ ನಿಯಮಂ	28	315
100	ಸಂಧಿ ಲಕ್ಷಣಂ	231	अह
	ಸಂಧಿ ವಿಭೇದಂ	"	50
	ಪ್ರಕರಣೋಪಸಂಹಾರಂ	26	50
ಸಂಧಿಪ್ರಕರಣಂ ೧.	ಲೋಪಸಂಧಿ	22	وع
(ಸ್ವರಸಂಧಿ)	ಯತ್ವಸಂಧಿ	೩೮-೩೯	೬೩
2	"	90	50
	ವತ್ತಸಂಧಿ	V O	६ अ
	ಸಂಧ್ಯಭಾವ (ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ)ಂ	೪೨	55
	,,	V a	55
	"	VV	೯೩
	ಸಂಧಿದೋಷಂ; ಸರೇಘಶಿಥಿಲತ್ವ ಸಂಧಿ ದೋಷ		
	ವಿಚಾರ ಂ	"	FE
	ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಸಂಧಿನಿರಾಕರಣಂ (ಸರೇಫ ಸಂಯೋಗ		
	ಶಿಥಿಲತ್ವ ನಿರಾಕರಣಂ)	५अ	20
	ಸಂಧಿವಿಕಲ್ಲಂ	A8-A5	20
	ಆಸಹ್ಯೋಕ್ತಿ ವಿಸಂಧಿ ನಿರಾಕರಣಂ (ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಧಿ ತ್ಯಾಗ ದೋಷಂ)	42	وع
	ಶ್ರುತಿಕಷ್ಟಸಂಧಿ ನಿಷೇಧಂ	೪೮	22
	ಅವಧಾರಣೆ, ಆರೆ ಶಬ್ದಗಳ ಸಂಧಿವಿಚಾರಂ	,,	28
4	ವರ್ಗಶೃತೀಯಾಕ್ಷರಸಂಥಿ	VF	235
ವ್ಯಂಜನಸಂಧಿ	ಗದಬವಾಗದ ಸ್ಥಲಂಗಳ್	310	22

ಪ್ರಕರಣಂ	ನಿಷ ಯ ಂ	ಪು. ಕಂ	. ಸಂ.
ವೃಂಜನಸಂಧಿ	ವ ತ್ಸ್ರ ಸ ಂಧಿ	೫೧-೫೨	عع
9	ಚತ್ವ, ಜತ್ವ, ಛತ್ವಸಂಧಿಗಳ್	312	೭೮
- AUT SA	ಸಂಧಿಯೊಳ್ ನಣಲಯಳಂಗಳ ದ್ವಿತ್ವ ದ್ವಿತ್ವಾ ಭಾವ ವಿಚಾರಂ	೫೪-೫೬	೭೯
	ಅಲ್ ಪರಮಾಗೆ ದ್ವಿತ್ವಾ ಭಾವ - ದ್ವಿತ್ವ ವಿಕಲ್ಪ ಸ್ಥ ಲಂಗಳ್	೫೭	೮೦
	ಪ್ರತಿಷೇಧ ಧಾತುಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಸೇರಿದಾಗಳ್ ದ್ವಿತ್ವ ವಿಚಾರಂ	೫೮	ರಾಶ
ನಾಮಪ್ರಕರಣಂ ೨	. ಲಿಂಗಸಂಜ್ಞೆ	%F-₹0	೬೨
(ನಾಮಸಂಧಿ)	ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಕೃದಂತಶಬ್ದರೂಪನಿಷ್ಪತ್ತಿ ವಿಚಾರಂ	50	೮೩
	ಸಂಸ್ಕೃತ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ ವಾಕ್ಯಮಾಲಿ		
	ಗ ಳ ಕನ್ನಡ ಲಿಂಗಂ	6.3	೮೪
	ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾವನಾಮಂಗಳ ಕನ್ನಡ ಕೃಲ್ಲಿಂಗಂ	"	೮೫
9	ಮೂದೆಅನಾದ ನಾವುವಿಭಾಗಂ ; ನಿಶ್ಚಿತನಾಮದ		
	ವರ್ಣಪರಿಮಾಣಂ	La	೮೬
	ಗುಣವಾಚಿ ಲಿಂಗಂಗಳ ಗಣಪಾಠಂ	FA	೮೭
	ಸರ್ವನಾಮ ಲಿಂಗಂಗಳ ಗಣಪಾಠಂ	£33	೮೮
	ಏ ನೆಂಬ ಸರ್ವನಾಮ ವಿಚಾರಂ	"	೮೯
ISS CV	ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ಲಿಂಗಂಗಳ್	,,	F0
24	ಪದವಿಧಿಯಂ ತಳೆದಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಮಾಗದ		
	ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಂಗಳ್	55	೯೧
212 50	(ಸ್ವರಾಂತ ಸಮಸಂಸ್ಥೃತಂಗಳ್)		
	ಏಕದ್ವಿತ್ರ್ಯಾದಿ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಂಗಳ ಕನ್ನಡಲಿಂಗ ವಿಚಾರಂ; ಆಕಾರಾಂತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಂ ಗಳ ಕನ್ನಡಲಿಂಗಂ	1010	
	ಕೆಲವು ಆಕಾರಾಂತ ಮತ್ತು ಆ, ಈ, ಊಕಾರಾಂತ	೯೯-೯೩	F.3
	ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಂಗಳ ಕನ್ನಡಲಿಂಗಂ;		
	ಜ್ಯಾ ಮೊದಲಾದ ಏಕಾಕ್ಷರಶಬ್ದಂಗಳ ಕನ್ನ ಡಲಿಂಗಂ	£F.	FA
	ಅ, ಇ, ಉ, ಋತ್ವಾಂತಶಬ್ದಂಗಳ್ ನಿಜಲಿಂಗಂ		
	114000000	೭೦.೭೧	FY
	ಶಿತೃಸಖಿಶಬ್ದ ಂಗಳ ಲಿಂಗವಿಚಾರಂ		
	(ವೃಂಜನಾಂತ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಂಗಳ್)	2.9	हअ

ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷಯಂ	ಪು.	ಕಂ. ಸಂ.
ನಾ ಮಪ್ರಕರಣಂ ೨	. ದ್ವಿತ್ವ, ಉತ್ವ ನಿಯೋಗ, ಅಂತ್ಯಾದರ್ಶ ನ ಇವು		
(ನಾಮಸಂಧಿ)			
	ನಾಂತ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಂಗಳ್	وع	65
	ಪ್ರಥಮಾ ಬಹುವಚನರೂಪದಿಂದ ಕನ್ನ ಡಕ್ಕೆ ಲಿಂ	ಗ	
	ವಾಗುವ ವ್ಯಂಜನಾಂತಶಬ್ದ ಂಗಳ ವಿಚಾರಣ		82
	ಕನ್ನ ಡದಲ್ಲಿಯ ಸ್ತ್ರ್ಯಾದಿ ಲಿಂಗವಿಭಾಗಂ	24-23	೯೮
	ವಾಚ್ಯ ಲಿಂಗಂಗಳ್	22	FF
	ಅ ವ್ಯಯಲಿಂಗಂಗಳ್	22-20	000
	ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರ್ಯಾದಿಲಿಂಗನಿರ್ಣಯಕ್ರಮಂ	25	000
	ಜನಶಬ್ದದ ಕನ್ನ ಡಲಿಂಗಂ	,, .	೧೦೨
	ಸಪ್ತವಿಧವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್; ಅವುಗಳ		
	ಕಾರ್ಯಂ	೮೦	೧೦೩
	ವಚನವಿಭಾಗ ವಿಚಾರಂ	೮೧	000
	ಗಳ್ ಮತ್ತು ಆವು ಆಗಮಂಗಳ್	,,	CON
	' ಆವು' ಪರವಾದ ಸರ್ವನಾಮಗುಣವಚನೆಂಗಳ		
	ರೂಪವಿಚಾರಂ	೮೨	UOF
	ತುಕಾರಾಂತ ಗುಣವಚನದ ಮೂರುಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯ		
	ಬಹುವಚನ (ಪ್ರಥಮಾ)ರೂಪ ವಿಚಾರಂ;		
	ಇರ್, ಆರ್, ದಿಶ್, ವಿರ್ ಆಗಮಂಗಳ್	೮೩	೧೦೭
	ಗಳ್ ಆಗಮಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವಾದ "ಅರ್" ಆಗ		
	ಮಂ; ಆದಂತ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಲೋಪಂ	೧ ೪	೧೦೮
	ಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣವಾಚಕ ಪುಂ ಸ್ತ್ರೀ ಲಿಂಗಶಬ್ದ	एअ र	COE
	ಗಳ " ವತ್ವ, ಬತ್ವ" ವಿಚಾರಂ	ar ?	
	ವತ್ವ ಬಂದಾಗ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ ಮಪ್ಪ		
	ಅನಿತ್ವಾದಿಶಬ್ದ ೧ಗಳ ರೂಪವಿಚಾರಂ	"	೧೧೦
	ಅರ್ ವಿರ್ಗಳಮೇಲೆ ಕಳಾಗವುಂ; ಸರ್ವನಾಮದ		
	ಅರ್ ವಿರ್ಗಳ್ಗಂ ಬರ್ಪ ಗಳಾಗಮಮುಂ	೮೭	000
	ಎಕ ತ್ವಕ್ಕೆ ಬಹುತ್ವ ವಿಚಾರಂ	೮೮	000
	ಗಳ್ ದರ್ಗಳ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಂದುವಿನ ವಿಚಾರಂ	>>	೧೧೩
	ಬಿಂದುವಿಂಗೆ ಬರ್ಪ ನತ್ವ ಮತ್ವ ವಿಚಾರಂ,ಮತ್ತಂ		-
	ಮತ್ವಕ್ಕಂ ನಿಜನ್ಯಕಾರಕ್ಕಂ ವತ್ತಂ	ರ್ಲ	008
	ಅದಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮೈಕವಚನದ ರೂಪ		000
	ಸಿದ್ದಿ; ದ್ವಿತೀಯಾದಿಗೆ ನಾಗಮವಿಚಾರಂ	F0	CON

vì

ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷಯಂ -	ಪು.	ಕಂ. ಸಂ.
ನಾಮಪ್ರಕರಣಂ ೨. (ನಾಮಸಂಧಿ)	ನವುಂಸಕದ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನತ್ವ ಮತ್ವ ವಿಧಿ ; ತೃತೀಯಾದಿಗೆ ದಾಗಮವಿಚಾರಂ	೯೧	೧೧೬
((60,101,104))	ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯ ವಿಕಲ್ಪರೂಪಂಗಳ್	೯೨	೧೧೭
	ಇನಾಗಮವಿಧಿ, ತದ್ವಿಕಲ್ಪಂ	೯೩	೧೧೮
	ವೃಂಜನಾಂತದಲ್ಲಿ ಇನಾಗಮವಿಧಿ ತದ್ದೋಷಂಗಳ ವಿಚಾರಂ	೯೪	೧೧೯-
	ಅಱು - ಅಣ್ - ಎಂಬ ಆಗಮಂಗಳ ವಿಚಾರಂ	೯೫	೧೨೦
	ಪುರುಷಪರಮಾದ ಆಣ್ತ್ರಗುಳ್ದ ದಿಗ್ವಾಚಕದ		
	ಅತ್ವ - ತದಿತಂದ ದತ್ವ ವಿಧಿಗಳ್	66	೧೨೧
	" ಏ೯ » ಶಬ್ದದ ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಯ ರೂಪಂಗಳ್	೯೭	೧೨೨
	"ಗೆ" ಪ್ರತ್ರಯದ ವಿಚಾರಂ	೯೮	೧೨೩
	ಸಮಾಸವದ್ಭಾವಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ "ಗೆ" ಎಂಬ		
	ವಿಭಕ್ತಿಗೆ ತೃತೀರ್ಯದೇಶನಿಷೇಧಂ	हर	೧೨೪
	ಚತುರ್ಥ್ಯಂತಶಬ್ದದ ಶಿಥಿಲತ್ವವಿಕಲ್ಪಂ	"	೧೨೫
	ಪಂಚವಿಗ ವಿಭಕ್ತಿ ಗಾದೇಶಮಪ್ಪ "ಅತ್ತಣಿಂ "		
	ಎಂಬುದರ ವಿಚಾರಂ	000	೮೨೯
	ಷಷ್ಠಿಯ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘವಿಕಲ್ಪಂ;		
	ಖೇದಸಂಭ್ರವು ವಿಧಿಗಳೊಳಂ ಆಗ್ರ ನೀರ್ನಾರೇಸಂ	000	೧೨೭
	ದೀರ್ಘಾದೇಶಂ		೧೨೮
	ಿಶಬ್ದಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘವೃವಹಾರಂ	"	(120
	ಸಪ್ತ ವಿೂವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಚಾರಂ. ಪ್ರಥಮಾ ದ್ವಿತೀಯಾ, ಸಪ್ತಮಿಗಳೊಳ್ ಅದಂ		
		,	
	ದಿಗ್ವಾಚಕಕ್ಕೆ ಬರ್ಸ ಅಲ್ ಉದಂತಕ್ಕೆ ಬರ್ಸ ಎ, ಪ್ರತ್ಯಯಂ	noa	೧೨೯
	ಮುಂದು, ಪಿಂದು ಮೇಲ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದಂಗಳ		
	ಸಪ್ತಮಿ ವಿಭಕ್ತಿರೂಪಂ	೧೦೪	೧೩೦
	ಅಂದು, ಇಂದು, ಉಂದು (ಪ್ರಥಮಾ ದ್ವಿತೀಯಾ	9	
	ಸಪ್ತವಿೂ) ಇವುಗಳ್ಗೆ ಮೂರು ವಿಭಕ್ತಿ		
	యల్లియుం ఏకర్యవతే	"	೧೩೧

^{1.} ಇದು ಪಂಪಾದಿಕವಿಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನರಾದ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನೆಗೆ ಕಲ್ಲೂ ದೊರಕುವುದು. ಇದರಿಂದಲೇ ನಾಗವರ್ಮನು ತನ್ನ ಶಬ್ದಸ್ಟೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಆರ್ದೀರ್ಭಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಳು ಮೆಲ್ಲಿಯಾನುಂ ಪುರಾತನೋಕ್ತಿಗಳೊಳಂತದಲ್ಲಿ ಯಫೇಷ್ಟಂ "ಎಂದು ಈ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಚೀನತ್ವವನ್ನೂ, ಅಪೂರ್ವಶ್ವವನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವನು.

vii

	VII.		
ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷಯಂ	ಪು.	ಕಂ. ಸಂ
ನಾಮಪ್ರಕರಣಂ ೨ (ನಾಮಸಂಧಿ)	. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಮಾದ ಆದಂತಶಬ್ದಂಗ ಗಂಡಾದ ನಫುಂಸಕಲಿಂಗ (ಮನುಷ್ಯರ ಮೃಗಪಶ್ವಾದಿ) ಶಬ್ದಂಗಳ್ಗಂ ಪುಲ್ಲಿಂಗದ	ಲ್ಲ ದ	
	ರೂಪಂ	೧೦೫	೧೩೨
	ಅಮ್, ಉಮ್, ಎಂಬ ಸಮುಚ್ಚಯಾವ್ಯಯ ನಿಚಾರಂ	೧೦೬	೧೩೩
	ಸಂಬೋಧನಾ ವಿಭಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರಂ	೧೦೭	[OAV
	ಸಂಬೋಧನೆಯ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳ್ಗಳ್ಗೆ ಇರಾಗಮವಿಚಾರಂ; ಬಹುವಚನ ಕ್ರಿಯೆ ಗೇಕತ್ವಸಂಬೋಧ್ಯಂ; ಏಕವಚನದೊಳ್ ಧಾತುಗೆ ನಿಜಪರಣತಿಯುಂ, ಅತ್ವಮುಂ	00g }	೧೩೬
	ಪ್ರಥಮಾ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಅರ್ಥವಿಚಾರಂ		೧೩೭
	ಕರ್ಮಕಾರಕದ ವಿಭೇದಂ	റററ	೧೩೮
	ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟಾದೃರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಾಲಾಧ್ವದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ದ್ವಿತೀಯೆಯ ಪ್ರಯೋಗಂ;		
	ಶೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತ್ಯರ್ಥಮುಂ	೧೧೨	೧೩೯
	ಚತುರ್ಥಿಗೆ, ಸಂಪ್ರದಾನ ಮತ್ತು ರುಚ್ಯಾದ್ಯರ್ಥಂ ಗಳ್	೧೧೩ }	U&U U&O
	ಪಂಚಮಿಯ ಅರ್ಥಂಗಳ್	೧೧೫	೧೪೨
	ಷಷ್ಠಿಯ ಆರ್ಥಂಗಳ್	,,	೧೪೩
	ಸಪ್ತಮಿಯ ಅರ್ಥಂಗಳ್	005)	೧೪೪
	ವಿ ಭಕ್ತಿ ಸಲ್ಲಟಂ	೧೧೯ }	೧೪೯ ೧೯೯ ೧೯೫
	ಜಾತ್ಯೇಕವಚನ ಬಹುವಚನ ವಿಚಾರಂ ; ಜಾತಿ		
	ಯಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ ಬಹುತ್ವಕ್ಕೆ ಏಕ ತ್ವ		
	ವಿಶೇಷಣಂ	೧೨೦	೧೪೮
	ವಿಶೇಷ್ಠ ಮಾದ ಜಾತಿಗೆ ಬಹುತ್ವ ವಿಲ್ಲದುದು	೧೨೧	೧೪೯
	ಏಕತ್ವಕ್ಕೆ ಬಹುತ್ಪಾರ್ಥ ವಿಚಾರಂ	"	೧೫೦
	astation as an assessment	೧೨೨	೧೫೧
	ಕೂಡಿನುಡಿವಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತ್ರಯದ ತಾರತಮ್ಯ ವಿಚಾರಂ	೧೨೩	೧೫೨
	ಪಲವುಂ ಪ್ರಥವೈುಕವಚನಕ್ಕೆ ಬಹುವಚನ ಕ್ರಿಯಾಪದಂ	,,	೧೫೩
727, 7, 727		756	೧೫೪
	https://archive.org/details/muthulakshmiacademy		

viii

ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷಯಂ	ಪು.	ಕಂ. ಸಂ.
م معدد د د	. ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಂ, ಯುಗಳಾರ್ಥಬಹುತ್ವಂ;		
काकाम् ५०६६० ७	ಆವಿಷ್ಟಲಿಂಗಂ ಇವುಗಳ ನಿಯತೈಕತ್ವಂ	೧೨೪	೧೫೫
(నామగంధి)	ಅಧ್ಯಾರೋಪವಿಚಾರಂ (ನೇಯದ ದೋಷಂ)	∪ಾ೯} ∪ಾ೫}	೧೫೬
	ಮಧ್ಯವೋತ್ತ್ರಮಪುರುಷಸರ್ವನಾಮಂಗಳ		
	ಸಪ್ತ ವಿಭಕ್ತಿಯ ರೂಪಸಿದ್ಧಿ	೧೨೭	೧೫೭
	ನಿನತು ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಂಗಳ ದ್ವಿತ್ವಾದ್ವಿತ್ವ		
	ವಿಚಾರಂ	ರಾವ	೧೫೮
	ನಿಮ್ಮುತು ಮೊದಲಾದ ರೂಪಸಿದ್ಧಿಗಳ್	"	೧೫೯
	ಎತ್ತಣ್ತು-ಆರ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಂಗಳ ರೂಪ ನಿಸಾತ	೧೨೯	UFO
	ಆದು ವೊದಲಾದ ಸರ್ವನಾಮ ಶಬ್ದಂಗಳ		
	ಪುಲ್ಲಿಂಗರೂಪಸಿದ್ಧಿ;	"	೧೯೧
	ಆವುದು, ಎಲ್ಲದು ಶಬ್ದಂಗಳ ರೂಪಸಿದ್ಧಿ ;	೧೩೦	೧೯೨
	ಪೆಱತು, ಮತ್ತು ಗುಣವಚನ ಇವುಗಳ ಅಂತ್ಯಾ		
	ಕ್ಷರಂಗಳ ವಿಕಾರಂ	೧೩೧	೧೬೩
	ಎಳದು ಮೊದಲಾದ ಗುಣವಾಚಕ ಶಬ್ದಂಗಳ		
	ರೂಪಸಿದ್ಧಿ	"	UFA
	ಆದು ನೊದಲಾದ ಸರ್ವನಾಮಶಬ್ದಂಗಳ ಸ್ತ್ರೀ		
	ಲಿಂಗರೂಪಸಿದ್ಧಿ	೧೩೨	UF ೫
	ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮೂರ ಲಿಂಗಂಗಳುಂ ಕನ್ನಡ		
	ದಲ್ಲಿ ನವುಂಸಕಲ್ಲಿಗವಾಗುವ ವಿಚಾರಂ	೧೩೩	UFF
	ವಿಶೇಷಣ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಶೇಷ್ಟ್ರಲಿಂಗವಿನಿಮಯ		
	ಧಿಚಾರಂ	"	UFS
	ಪದಮಧ್ಯಯತ್ವ ವತ್ವಕ್ಕೆ ಐತ್ವೌತ್ವಂ, ಅದಂತ		20.60
	ಕ್ಕೊತ್ತಂ (ವಿಕಲ್ಪಂ)	೧೩೪	UFR
	ನಕಾರಕ್ಕೆ ಣತ್ವವಿಚಾರಂ	೧೩೫	UFE
	ಪಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾರಾದೇಶಂ (ವಿಕಲ್ಪಂ)	"	೧೭೦
	ಪದ್ವಿರುಕ್ತಿಗೆ ಹತ್ವದುಷ್ಕರವಿಚಾರಂ	೧೩೬	೧೭೧
	ಮನಕಾರಂಗಳ್ಗೆ ಅನುಸ್ವಾರವರ್ಗಪಂಚಮಾಕ್ಷ್ಯ		
	ದೇಶವಿಚಾರಂ	೧೩೬	
ಸಮಾಸಪ್ರಕರ	ಾಂ ೩ ಸಮಾಸಲಕ್ಷಣಂ	೧೩೮	೧೭೩
(ಸಮಾ ಸಸಂ		"	೧೭೪
The same of the sa	ತತ್ಪುರುಷ, ಕರ್ಮಧಾರಯ, ದ್ವಿಗುಸಮಾಸ		
	ಲಕ್ಷಣಂ	CAF	೧೭೫
	han the state of t		

ix

	128			
ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷಯಂ	ಪ).	ಕಂ	. xo.
ಸಮಾಸ ಪ್ರಕರಣಂ ೩.	ಬಹುವ್ರೀಹಿ, ದ್ವಂದ್ವಾವ್ಯಯಿೂಭಾವ ಸಮಾ ಸಂಗಳ ಲಕ್ಷಣಂ	೧೪೦		೧೭೬
(ಸಂಧಿ)	ಆವೃ ಯೊ ಭಾವಕಾರ್ಯವಿಶೇಷಂ	,,		೧೭೭
	ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸಲಕ್ಷಣಂ	000		೧೭೮
	ಗಮಕಸಮಾಸಲಕ್ಷಣ <u>ಂ</u>	೧೪೫ ೧೪೨		೧೭೯
	ಗಮಕಸಮಾಸಕಾರ್ಯವಿಶೇಷಂ	೧೪೪		೧೮೦
	ಕರ್ಮಧಾರಯ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅನುಸ್ವಾರಾಗಮ ಕಾರ್ಯಂ	U68	}	೧೮೧
	ಉದಂತದಲ್ಲಿ ಅನುಸ್ತಾರವನ್ನು ತಳೆಯದಿರುವ ಸಮಸ್ತ್ರಪದಂಗಳ್	೧೩೯		೧೮೨
128 - 240 120 - 240	ಕೃತ್ತಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ ಉತ್ವಾತ್ವಶಬ್ದಂಗಳ ಮುಂದೆ ಅನುಸ್ವಾರಾಗಮಂ; ನಣಂಗಳ್ಗೆ ಅತ್ವದೊ ಡನುಂ, ಳಕಾರಕ್ಕೆ ಉತ್ಪದೊಡನೆಯುಂ ಬಿಂದು.	೧೪೯		೧೮೩
	ಪೂರ್ವಪದಮಾದ ಬೆಱಗು ಶಬ್ದದ ವಿಕೃತರೂಪ ವಿಚಾರಂ; ತಡಂಗಾಲ್ ಶಬ್ದದ ಬೀದು ವಿಕಲ್ಪವು	೧೪೭		೧೩೩
	ಕನ್ನಡ ಸಕ್ಕ ದಗಳ ಪದವಿಧಿನಿಷೇಧಂ; ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಪ್ರಯೋಗಬಿರುದಾವಳಿಗಳೊಳಭ್ಯು	3		
	ಪಗಮಂ	೧೪೮		೧೮೫
	ದೋಷವಿಲ್ಲದ ಕನ್ನಡಸಕ್ಕದಂಗಳ ಪದವಿಧಿ	೧ ೪೮		Uರ್ವ
	ತತ್ಪುರುಷಸಮಾಸದೊಳ್ ಕಾರ್ಯವಿಶೇಷಂ	೧೪೯		೧೮೭
440	ಕರ್ಮಧಾರಯ ದ್ವಿಗು ದ್ವಂದ್ವ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸಂ ಗಳ ಪದಾಂತ್ಯ ಲೋಪ ವಿಚಾರಂ	೧೫೦		೧೮೮
	ಕರ್ಮಧಾರಯದೊಳ್ ಅಂತರಾಳದೊಳಕಾರಮುಂ			
	ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್ ಮಧ್ಯಪದ ಲೋಪಮುಂ	೧೫೧		URE
	ಕರ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣಪದದ	10		
	ಉಪಾಂತ್ಯಸ್ವರದೊಡನೆ ಲೋಪವಿಚಾರಂ			೧೯೦
	ಆದಿಯಿಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಮುಂ	೧೫೨		1,70
	ಕರ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪದಾದಿ ಅಗುರುಗೆ ದೀರ್ಘಂ; 'ಣಟಳನ ತಂ' ಗಳ್ಗೆ ದ್ವಿ ಭ	TOF.		
N. Committee of the com	ವಂ	UMP.	2	nfn

ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷಯಂ	ಪು. ಕ	o. xo.
ಸಮಾಸಪ್ಪಕರಣಂತಿ	ಕರ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕಡಿದು ನೊದಲಾಡ	उ	
(ಸం ధి)	ಶಬ್ದಂಗಳ ವಿಕೃತಿವಿಚಾರಂ	೧೫ ೪	೧೯೨
(,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,	ಸಚ್ಚನೆ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳ ವಿಕೃತಿವಿಚಾರಂ	೧೫೫	೧೯೩
1.10	ಿಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯ 'ಡ' 'ಱಱಂ' ಗ	ද්	
tush 0.0	ಕ್ರಮದಿಂ ೞ - ರೇಭಾದೇಶ ವಿಚಾರಂ	081£	೧೯೪
220 (24)	ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕಿಱಿದು ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಂಗಳ		
	ವಿಕೃತಿಯುಂ ರೇಫೆ ತಕ್ತವರ್ಣಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವ		
600 60	ವೃತ್ತಿಯುಂ	೧೫೭	೧೯೫
	ವೃತೀಹಾರಲಕ್ಷಣಬಹುಪ್ರೀಹಿಸಮಾಸಲಕ್ಷಣ	೧೫೮ (051
Und The U	ಕಾರ್ಯಂಗಳ್	೧೫೯ }	UEF
	ಬಹುವ್ರೀಹಿಸಮಾಸದ ಕೆಲವು ಸಮಾಸಾಂತ		
enn den	ಕಾರ್ಯಂಗಳ್	೧೫೯	೧೯೭
	ದ್ವಿಗುಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದಮೆನಿಸಿದ ಒಂದು	1050	೧೯೮
	ವೊದಲಾದ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಶಬ್ದಂಗಳ	UFR	೨೦೩
	ವಿ ಕೃತಿವಿಚಾರಂ)	
	ಒಂದೆರಡರ ವಿಕೃತಿರೂಪಂ	೮೯೦	೧೯೮
	ಮೂಱರ ವಿಕೃತಿರೂಪಂ	೧೯೧	೧೯೯
	ನಾಲ್ಕ ಯ್ದಾ ಜೀಟಿಂಟರ ವಿಕೃತಿರೂಸಂ	UF = }	٥٥٠
		UF3)	
4.10	ಒಂಬತ್ತರ ವಿಕೃತರೂಪಂ	UFA	300
	ಪತ್ತರ ವಿಕೃತರೂಪಂ	UF &	002
	ಆ ತಿ ಶಯ ನೀವಾ ಸಕ್ಕಾರಣಿ ವ್ಯಾತಕರಕ್ಕೆ .	್ಷ ೧೬೫	(204
The transfer	ಅತಿಶಯ ವೀಪ್ಸಾರ್ಥಂಗಳಲ್ಲಿ ನಾಂತಪದಕ್ಕಂ, ಅ		
	ಕೃತಿಪದಕ್ಕಂ ಅಂತ್ಯಲೋಪಂ, ಮತ್ತಂ ನಡುಗಳ ಡಕ್ಕಾರಕ ಟತ್ತನೀಕಾಗಂ	೧೯೯	೨೦೪
	ನಡುಗಳ ಡಕಾರಕ್ಕೆ ಟತ್ವವಿಚಾರಂ ಆತಿಸೆಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ತುರಿವೆಂದಲ್ಲ ಪ್ರತಿ ತ		
	ಅತಿಶಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ತುದಿನೊದಲ್ಗಳ್ಗೆ ದ್ವಿತ್ವ ತಕಾರಂ	೧೬೭	೨೦೫
	ಪದಂಗಳ ಯುಗಳೋಚ್ಚರಣಂ (ದ್ವಿರುಕ್ತಿ)	055	306
	ಪ್ರಕರಣೋಪಸಂಹಾರಂ	೧೬೯	ع٥و
3월의 철저 철저~~	ತದ್ದಿತ (ಕೃತ್) ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್		0000
	೪. ಇಗಪ್ಪತ್ಯಯಾರ್ಥಂ	೧೭೦	೨೦೮
(ವಳ, ವಳ್ಳ, ಆಯ್ತ್ರ, ವಡಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂ	೧೭೧	೨೦೯
1. 9 aa	. ನಾಮಪ್ಪಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾಸನದಾ ನನೆಂದು <i>ಇತಿನೇಕ</i> ನ್ನಾಡ	A . T . T . T .	TO COL

^{1.} ಇದನ್ನು ನಾಮಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾಸವದ್ಭಾವವೆಂದು ಅತಿದೇಶಮಾಡಿರುವನು (ಶ. ಸೂ. ೧೧೬).

^{2.} ಈ ದರ್ಪಣಕಾರನು, ಕೃತ್ತೃತ್ಯಯವೆಂಬ ವಿಭಾಗವನ್ನೂ, ಅದರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ವೇರೆಯ ಪ್ರಕರಣವಾಗಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ''ಕೃತ್ತದ್ಧಿತಸಮಾಸನಾಮಸ್ಥಿತಿಯಿಂ ಲಿಂಗಂ ಚತುರ್ವಿಧಂ'' ಎಂದು ತದ್ಧಿತದಂತೆ ಕೃತ್ತನ್ನೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವನು. (ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಭಾವಕೃದಂತವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ ಕಾರಕಕೃದಂತವನ್ನು ಆಖ್ಯಾತಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವನು.)

xi

ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷಯಂ	න්.	ಕಂ. ಸಂ.
ತದಿ ತಪ್ಪಕರಣಂ ೪.	. ಕಾಱ, ಗಾಱ, ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂಗಳ್	೧೭೨	೨೧೦
	ಗಾಱ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪೂ ರ್ವಕ್ಕೆ ಬಿಂದು ಮ ತ್ತು	3472	
The second	ಅತ್ವಂಗಳ್; ಇಚೆಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಮುಂ	೧೭೩	೨೧೧
1000	ಕುಟಗ, ಗ, ಉಳಿಗಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂಗಳ್	೧೭೪	೨೧೨
en. in	ಗುಳಿ, ಉಣಿ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂಗಳ್	೧೭೫	೨೧೩
	ಉಕ, ಕುಳಿ, ಆಳಿ, ಇಕ, ಅಡಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥ	•	
(1)	ಗಳ್	೧೭೫	೨೧೪
	ಉಗ, ಅಟಗ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂಗಳ್	೧೭೬	೨೧೫
	ಕ, ಇಲ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂಗಳ್	೧೭೭	ಾ ೧೯
	ಉಳ್ಳ, ಒಡೆಯ,ವಂತ,ವಣಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂಗಳ	2300	೨೧೭
	ಅನೆಯ, ಮೆ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂಗಳ್	೧೭೮	ಾ೧೮
	ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಚಾರಂ (ಇತಿ, ಅಳ್ ಪ್ರತ್ಯಯಾ		
	र्क्राचिक्र क्रिक्ट क्रिक क्रिक क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक	nef	೨೧೯
	ತದ್ಧಿ ತ ಪ್ರತ್ಯಯಂಪರಮಾಗೆ ಕಾರ್ಯವಿಶೇಷಂಗಳ	೯೧೮೦	عوو.
	(2) 2 2 mous.)		
	ಭಾವ ಕೃತ್ಪ್ರತ್ಯ ಯಂಗಳ್ (ವಿ, ವು, ವೆ, ತ, ತೆ)	೧೮೧	೨೨೧
7.00	¹ಚೀತನಾಚೀತನಭಾವಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್ 		
7	(ಇಕ್ಕೆ ತನಂ, ಉಮೆ, ಅಮೆ, ಗೆ, ಕೆ, ಮೆ	, ೧೮೨	ووو
	ವು, ಪಿ, ಉ)		
	ಪೆಂಪು ಕಬ್ದ ದ (ಪಿರಿದು ಕಬ್ದ ದ ಭಾವರೂಪ) ರೂ.	೧೮೩	هوو
cor.	ಸಿದ್ದಿ ವಿಚಾರಂ		
	ಪ್ರತ್ಯಯಮಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವರೂಪವಿಕಾರಂಗಳಿಂದಪ್ಪ ಭಾವಕೃದಂತಂಗಳ್	೧೮೪	٧وو
	ಉಪಮಾನಾರ್ಥಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್, ಪ್ರತ್ಯಯ		
700	ಪರಕಾರ್ಯಂಗಳ್ (ವೋಲ್, ಆಂತೆ,		
	ಅಂತೆವೋ ಲ್ , ವೊಲ್)	೧೯೫	೨೨೫
	ಆಯಿಲ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಚಾರಂ	URF	عوو
ಆಖ್ಯಾತ	ಧಾತುಲಕ್ಷಣಂತನ್ನಿ ಶ್ಚಯವಿಧಾನಂ	∪aa	عوو
ಶ್ರಕರಣಂ ೫.	ಆಖ್ಯಾತ ವಿಭಕಿ ಪೃತ್ಯಯಂಗಳ್	೧೮೮	೨೨೮
(ম০্ট্)	ಬೆಳಿ - ಬಳಿ ಎಂಬ ಧಾತುಗಳ ಅರ್ಥಬೇದವಚಾಂ	0050	325
	ಕರ್ನಾಟಕ ಗುಣವಚನ ಸರ್ವನಾಮ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ	36	
301	ಯುಂ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಗುಣವಹನದಲ್ಲಿಯು	೧೯೧	عدو
	ಆಖ್ಯಾತ ವಿಭಕ್ಷ ತಿದೇಶಂ		

^{1.} ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತದ್ಧಿತಕೃದ್ಭಾವಗಳಿರಡೂ ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ.

xii

ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷಯಂ	ಪು. ಕಂ	. xo.
. ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರಕರಣಂ ೫.	ಮುಂಗಳ್ಗೆ ಅದು ಅರಾಗವುವುರ್ಗವುವುಗಂ ಬರ್ಪುದು ; ಎವುವಿನ ವತ್ವಕ್ಕೆ ಬಿಂದು	೧೯೨	೨೩೧
(খ০ ক)	ಕಾಲತ್ರಯವಿಭಕ್ತಿ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬರ್ಸ (ದ, ದಸ, ವ) ವಿಕರಣ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್	೧೯೩ }	೨೩೨
	ಪ್ರತಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆಯ ಕಾಲವಿಚಾರಂ	೧೯೫	೨೩೩
	ಯುಗಪತ್ಪ್ರಯುಕ್ತ ಪುರುಷತ್ರಯಂಗಳೊಳ್ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ವಿಚಾರಂ	೧೯೫	೨೩೪
	ಪುರ.ಷವಾಚಕಸರ್ವನಾಮಂಗಳ ನಿರ್ದೇಶಂ, ಏಕವಚನಬಹುವಚನವಿವೇಕಂ	೧೯೬	೨೩೫
	ನವುಂಸಕಕ್ರಿಯಾಪದರೂಪಸಿದ್ಧಿ ವಿಚಾರಂ, (ಉದು ಉವು ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್; ಭಾವಾರ್ಥದ		00.1
	ಉದು ಪ್ರತ್ಯಯವಿಚಾರಂ) ನವುಂಸಕೈಕವಚನಕ್ರಿಯಾವದದ ಆಖ್ಯಾತಪ್ರ ತ್ಯಯಂಗಳ ವಿಕೃತಿ-ಸ್ತ್ರೀವಾಚಕ ಕ್ರಿಯಾ	೧೯೭	-92 E
MAR.	ಸದಂಗಳ ರೂಪನಿಷ್ಪತ್ತಿ	೧೯೮	೨೩೭
	ಕುಂ - ಗುಂ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ ವಿಚಾರಂ ಕುಂ ಪರಮಾಗಲ್ ಇಸುವಿನ ಸುಕಾರಲೋಪಂ ;	೧೯೯ .	೨೩೮
	ಮತ್ತಂ ಕಕಾರದ್ವಿ ತ್ವ ವಿಕಲ್ಪಂ	೨೦೦	೨೩೯
	ವಿಧ್ಯರ್ಥದ ಅನ್ಯೋಕ್ತಿಯ ಗೆ, ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ ಬಹೂಕ್ತಿಯ ಇಮ್, ಅಮ್ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್	್; ೨೦೧)	೨೪೦
	ವಿಧ್ಯರ್ಥದ ಮಧ್ಯಮೈಕವಚನ ರೂಪಂ; ಮತ್ತಂ ಕ್ರಿಯಾಸಮಭಿಹಾರದೊಳಂ ವಿಧ್ಯರ್ಥಾತಿ ದೇಶಂ)) 	೨೪೧
	ಕ ನ್ನ ಡ ದ ಲ್ಲಿ ಹೇತುಸ್ವಪರಕರ್ತೃಗಳಲ್ಲಿಯುಂ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕಾಕ್ಷರ ಧಾತುಗಳ್ಗೆ ನಿಜಕರ್ತೃಪ್ರಯೋಜನದೆಡೆಯೊಳಂ ಇಸು		
	ಪ್ರತ್ಯಯವಿಚಾರಂ	೨೦೪	ويو
	ಭವಿಷ್ಯದ್ವಿಕರಣ ವತ್ವಕ್ಕೆ ಪತ್ವಮುಂ, ಪದ್ವಿತ್ಯ ಮುಂ, ನಾಂತ ಣಾಂತಂಗಳ ವತ್ವಕ್ಕೆ ಬತ್ತ ಮುಂ	3 3 3 3 3 3 3 3 3 3	೨ ೪೩
	'ದ ಪ' ಪಕಾರಕ್ಕಂ ದ್ವಿತ್ವವಿಧಾನಂ, ನೋಧಾ ತುವಿನ ದ, ದಪ ಪರಮಾದ ರೂಪಂಗಳ್	೨೦೭	۷۷و

xiii

ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷಯಂ	ಪ್ರ.	ಕಂ. ಸಂ.
ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರಕರಣಂ ೫.	ಅಲ್ (ಆಖ್ಯಾತಮುಂ, ಅವೃಯ ಕೃತ್ತುಂ ಆದುದು) ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಚಾರಂ	೨೦೮	60114
(ಸಂಧಿ)	ವೈಕಲ್ಪಿಕ ಅಲ್ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಸರದಲ್ಲಿ ಕೆಕಾರಂ,	200	೨೪೫
	ಪ್ರತಿಷೇಧ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿದರ್ಕೆ ಲೋಪಮುಂ	೨೦೯	ೌರ್
	ಪೂರ್ವಕಾಲ ಕ್ರಿಯೆಯ, ಇತ್ವ ಉತ್ವ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಚಾರಂ; ವರ್ತಮಾನಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪ ಮುತ್ತು ಮುತ್ತೆ ಯುತೆ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್	20F)	<u> </u>
		200	
	(ದ ದಸ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್ ಪರಮಾಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್ಗೆ ಬರ್ಪ ರೂಪವೈಕೃತಂ) ದ, ದಪಂಗಳ್ ಪರಮಾದ ವಿೂ, ತರ್		
	ಕೊಲ್, ಸಲ್, ನಿಲ್ ಧಾತುಗಳ ರೂಪ	, ,	
	ಸಿದ್ದಿ ವಿಚಾರಂ	೨೧೧	೨೪೮
	ಆದಿಯಿಕಾರೋಕಾರಕ್ಕೆ ಎತ್ವೋತ್ವ ವಿಚಾರಂ;		
	ತರ್ ಬರ್ಗ್ಗಳ್ಗೆ ವಿಲೋಮಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ '	ر درو	
	ದೀರ್ಘವಧಿ	೨೧೩]	JVF
	ಧಾತುವಿನಂತ್ಯ ವರ್ಗತೃತೀಯಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಥಸ್ತ್ರ ಮತ್ವಂ; ಸ್ವಂತಧಾತುಗಳ್ಗೆ ಚತ್ವಂ	೨೧೪ }	280
	ಱಾಂತಮೃತಿದಾನಾರ್ಥಧಾತುಗಳ್ಗೆ ತಕಾರಂ		
	ಪಿಂತಣ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಂ, ಅಾಂತಕ್ಕೆ		
	ರೇಫಂ; ತವುಗೆ ಪಕಾರಂ	೨೧೫	೨೫೧
	ಧಾತ್ವಂತ್ಯ ಕಚಟಿತ ಪಂಗಳ ಪರದ		
	ದಕಾರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವರೂಪಂ; ಉಳಿದ	001	
	ವರ್ಣಂಗಳ ಪರವ ದಕಾರಕ್ಕೆ ಡತ್ವಂ; ತಕಾರ ಟಕಾರಂಗಳ್	ಾ∪೯ } ಾ∪೯ }	פאפ
	ವೋಗಾಗು ಧಾತುಗಳ ಭೂತಸಂಪ್ರತಿರೊಪಂ ಗಳ್	೨೧೮	_981a
	ವಿಧಿಯ ಕೆಕಾರಂ ಕುಂ ಪ್ರತ್ಯಯಮುಂ ಪರಮಾಗೆ		
	ವೋಗಾಗುಗಳ ವಿಕಾರಂ	೨೧೯	984
	ಉಳ್ ಧಾತುವಿನ ಕ್ರಿಯಾಪದ ರೂಪಂಗಳ್	وو و	288
	ಕೊಳ್ ಉಳ್ ಧಾತುಗಳ ಭೂತರೂಪಂ	موو	JNE
	ಸತ್ಯರ್ಥದೆಕಾರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬರ್ಸ ಇನೆಗಮಿ		
	ತ್ಯಾದ್ಯಾ ದೇಶಂಗಳ್	ووو	2886

xiv:

ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷಯಂ	ಪು.	ಕಂ. ಸಂ.
ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರಕರಣಂ ೫	ಸಂಪ್ರತಿಭಾವಿ ಸತಿಸಪ್ತವಿ ಪ್ರತ್ಯಯಾದೇಶ ವಿಚಾರಂ (ಅನ್ನೆ ಗಂ, ಅನ್ನಂ, ಇನೆಗಂ, ಇನಂ) (ಭೂತಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉದುಂ,		
(শ০ দ)	ಆಲೊಡಂ)	೨೨೩	೨೫೮
	ವರಂ, ವರೆಗಂ ಪರಮಾಗೆ ಅನ್ನೆ ಗಂ ವೊದಲಾದ		
	ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ ಕಡೆಗೆ ಲೋಪವಿಚಾರಂ	೨೨೪	೨೫೯
201	ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯ ಎಕಾರಕ್ಕೆ ಕೆಲಂಬರ್ ಅಲ್		
	ಎಂಬುದಂ ಪೇಟ್ವ ವಿಚಾರಂ (ಅಲೊಡ		
	ವೆುಂದೊಡೆ ಶುದ್ಧಂ)	೨೨೫	೨೬೦
	ಪಕ್ಷಾಂತರಮಂ ನಿರವಿಪ್ಪ 'ಒಡೆ' ಪ್ರತ್ಯಯವಿಚಾರ	عووه	೨ ೯ ೧
	ಪ್ರಕರಣೋಪಸಂಹಾರಂ	عوو	ಾ೯ಾ
	ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗ ವಿಚಾರಂ (ಅನುಕ್ತಸೂತ್ರಂ)೨೨೮	ಾ೬೩
	ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಪ್ರಶಂಸೆ	,,	೨೬೩ (ಕ)
ಧಾತುಪ್ರಕರಣಂ ಶ	೬. ಧಾತು ಧಾತ್ವರ್ಥಪಾಠಂಗಳ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ	೨೩೧	ೌ೯೪
(నంధి)	ಕನ್ನಡ ಧಾತುಗಳ ಅಂತಾಕ್ಷರ ನಿಯಮಂ	,,	೨೬೫
	ಸ್ವರಾಂತ, ಕಾಂತಧಾತುಗಳ್	೨೩೧	
	ಗಾಂತಂಗಳ್	೨೩೩	
	ಚಾಂತಂಗಳ್	೨೩೪	
	ಜಾಂತಂಗಳ್	೨೩೬	
	ಟಾಂತಂಗಳ್	"	
	ಡಾಂತಂಗಳ್	"	
	ಣಾಂತಂಗಳ್	೨೩೯	
	ತಾಂತಂಗಳ ್	"	
73	ದಾಂತಂಗಳ್ ನಾಂತಂಗಳ್	"	
1 20	ಪಾಂತಂಗಳ್	೨೪೦	
	ಬಾಂತಂಗಳ್		
W.C.	ಮಾಂತಂಗಳ್	,,	
	ಯಾಂತಂಗಳ್	್ರಾಲ್ತ	
SURE TO	ರಾಂತಂಗಳ್	,,	
12 CE 2	ಲಾಂತಂಗಳ್	ಾಳಳ	
4 C.	ಸಾಂತಂಗಳ್	೭೪೫	
	ಱಾಂತಂಗಳ್	ಾಳಲ	
see ce	ಲಾಂತಂಗಳ್ : ಕುಳಾಂತಂಗಳ್	೨೫೦	
200	00400901/4	"	

XV

ಪ್ರಕಠಣಂ	ವಿಷಯ <u>ಂ</u>	ಪು.	ಕಂ. ಸಂ.
ಅಪಭ್ರಂಶ	ಪ್ರಕರಣಾರಂಭಂ	೨೫೨	عهد
ಪ್ರಕರಣಂ ೭.	ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ ಷ ದ್ವಿತಯಕ್ಕೆ ಸತ್ವಂ	,,	250
(ಸಂಧಿ)	ದಡ್ಡ ಕ್ಕ ರದ ವಿರಳತ್ವಂ	೨೫೩	_ಾ೬೮
W. W.	ವರ್ಗ ಪ್ರಥಮಂಗಳ ತೃತೀಯತ್ವಂ	_380 \	
	ವರ್ಗ ದ್ವಿತೀಯಂಗಳ ಪ್ರಥವುತ್ವಂ	988 }	386
11.	ವರ್ಗ ಚಿತುರ್ಥಂಗಳ ತೃತೀಯತ್ವಂ	ಾರ್ಟ್)	
	ಖತ್ವಕ್ಕೆ ಗತ್ತಂ, ಯತ್ವಾನ್ವಿತ ಛತ್ವಕ್ಕೆ	೨೫೬	000
	ದ್ವಿತ್ತ ಚತ್ವದ್ವಿತ್ತಂ, ಛತ್ವಕ್ಕೆ ಸತ್ವಂ	೨೫೭ ∫	೨೭೦
	ಠಕಾರಕ್ಕೆ ಡತ್ವ ಅತ್ವಂಗಳ್, ಸತ್ವ ಮಿಶ್ರ ಥಕಾ		
	ರಕ್ಕೆ ಶಕಾರಂ, ಥತ್ವಕ್ಕೆ ದಟಹಂಗಳ್	೨೫೭	೨೭೧
	ಪತ್ತಕ್ಕೆ ವತ್ತ ಹತ್ತಂ, ಬತ್ತಕ್ಕೆ ವತ್ತಂ, ವತ್ತಕ್ಕಂ		
	นฮูง	೨೫೮	وعو
	ಯತ್ವಕ್ಕೆ ಗತ್ವನತ್ವಂ, ಜತ್ವಂ, ದತ್ವನಿಯುಕ್ತ	೨೫೭]	೨೭೩
	ಯತ್ವಕ್ಕೆ ಜತ್ವ ದ್ವಿತ್ವಂ	೨೫೯)	200
	ದ್ಯೂ ತಾದಿ ಶಬ್ದ ಗಳಲ್ಲಿರುವ ದ, ಧಕಾರಂಗಳ್ಗೆ		
	ಲೋಪಂ ಅವಶಿಷ್ಟ ಯಕಾರಕ್ಕೆ ಜತ್ವಂ ಯತ್ವಂ	೨೫೯	೨೭೪
	ದ್ವಿತ್ವಾಗ್ರ 'ವರ್ಣಮಿಶ್ರಂಗಳ ರೇಫಕ್ಕೆ ಲೋಪಂ,	20)	
	ಸಂಯೋಗದ ರೇಭೆಗೆ ಸಂಯೋಗ ಸಜಾ	ಾ೯∪ }	೨೭೫
	ತೀಯತ್ವಂ		
	ಕ್ಷತ್ವಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವಂ ಬೆರಸಿದ ಕತ್ವಂ, ಚತ್ವಂ ಖತ್ವಂ.	93.0	ععو
	ಸತ್ತಂ, ತತ್ತಂ, ದ್ವಿರುಕ್ತಿ ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ	20.7	
	ಮತ್ತಕ್ಕೆ ವತ್ತಂ, ಚತ್ವಕ್ಕೆ ಸತ್ವ ದತ್ವಂಗಳ್, ಶಷ		
	ತಂಗಳ್ಗೆ ಚತ್ವಂ; ಹತ್ವಕ್ಕೆ ಯಕಾರ ಗಕಾ ರಂಗಳ್	وعو	22
220	संविक्षा क्षेत्र हैं, डिस्ट डिक्ट सुर्व		
	ಪಂ, ಸಂಯುಕ್ತಾದಿಯ ಹಕಾರಂ ತಳದ		
002 632	ಮನರೂಪಮಂ ಕೆಯ್ಕೊಳ್ಗುಂ	೨೬೩	೨೭೮
	७ तु बन्व वर्षे वर्षे का का स्वित्त कर है ।		
11 014	ದ ತಕಾರಕ್ಕೆ ತಳದ ಪ ಫ ನಿಂಗಳ್,	00-	೨೭೯
	७ म् त तका तथा इस्त त्रा हुए।	೨೭೯	22
	ಗಳುಮಕ್ಕುಂ		

^{1.} ದ್ವಿತ್ವಾಗ್ರರೇಷಕ್ಕೆ ದ್ವಿತೀಯಾದಿಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರದಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ರೇಫನೆಂದೂ ವರ್ಣ ಮಿಶ್ರ ರೇಫಕ್ಕೆ ಶಬ್ದಾದಿಯ ಸಂಯೋಗಾಂತರೇಫನೆಂದೂ, ವೃತರೀಫಕ್ಕೆ ದ್ವಿತೀಯಾದಿಸಂಯೋಗಾಂತ ರೇಫನೆಂದೂ ನಿವೇಷನೆ,

xvi .

ಪ್ರಕರಣಂ	ನಿಷಯ <u>ಂ</u>	ಪ.	ಕಂ. ಸಂ.
ಅಪಭ್ರಂಶ ಪ್ರಕರಣಂ ೭. (ಸಂಧಿ)	ಜಲತದ ಕೆಳಗಣ ವತ್ವಂ, ನಲತ ವ ಪಾಕ್ಷರದ ಕೆಳಗೆ ಕೂಡಿದ ಯತ್ವಂ ಗತ್ವದ ಕೆಳ ಮೆಯ್ಕೊಳ್ ನೆಲಸಿದ ನತ್ವಂ ತದಾಕೃತಿ ಯಂ ತಳದಿರ್ಘದು	೨೬ ೪	2000
	ದಕಾರಂ ವರ ಜಯ ತಡ ವರ್ನಾಮಕ್ಕುಂ, ಕೆಲವು ಶಬ್ದಾದಿಗೆ ದೀರ್ಘಂ	೨೬ ೫	ೌಷರ
	ಪದದಾದಿಯ ಋತ್ವಕ್ಕೆ ಇತ್ವದತ್ವದೆತ್ವದ ವಿಧಾನಂ	೨೬೬	೨೮೨
	ಆದಿಯೊಳಿರ್ದ ಆತ್ವಕ್ಕೆ ಉತ್ಪಾದೇಶಂ; ಇತ್ವ ವೃತ್ತಿ; ಹತ್ವಂ; ಜ್ಞ (ಜ್ರತ್ವಕ್ಕೆ ಆದಿಯ ನುಳಿದು ನದ್ವಿತ್ವಂ	<u>್ರಾ</u>	೨೮೩
	ಪದಾದಿ ಯುವರ್ಣಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ಪೋತ್ವಂ, ದೀರ್ಘೋ?] ತ್ವಂ, ಊಕಾರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘೋತ್ವಂ; ಔಕಾ ರಕ್ಕೆ, ಹ್ರಸ್ಪೋತ್ವಂ, ದೀರ್ಘೋತ್ವಂ, ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ಪದೀರ್ಘೋತ್ವಂಗಳ್:	೨೬೭	೨೮೪
	ಪದಂಗಳ ಮೊಡಲದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಾತ್ವಂ] ಪದಾದಿಯ ಇತ್ವದತ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯುಂ, ಐತ್ವಕ್ಕಂ, ಎವರ್ಣಂ, ಆದಿ ಹಕಾರಂ ಅಸ್ವರದಿಂ ಲೋಪಿಸುಗುಂ		രെ
	ಸ್ಪರ್ಶಾದಿ ಶಬ್ಪಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಕಾರಕ್ಕಂ, ಶ್ಮಶಾನಶಬ್ದ ಬ	೨೬೮ ವ ೨೬೯	೨೮೬
	ಪದಮಧ್ಯದ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಂ, ಓತ್ವಕ್ಕುತ್ವಂ, ಉತ್ವಕ್ಕಿತ್ವಮುಮತ್ವಮುಂ, ಅತ್ವಕ್ಕಿತ್ವಂ		೨೮೭
	ಪದಮಧ್ಯದೇತ್ವದೊಳ್ ಈತ್ವದೊಳ್ ಅತ್ವಂ,	೨೭೧	ಾಲಲ
	ಪದಮಧ್ಯವರ್ಣದೊಳ್ ಲೋಪಂ, ಆದಿಯ ಬತ್ವ ಕೈ ಭೈತ್ವಂ, ಅತ್ವದಾತ್ವದೊಳ್ ಐತ್ತವಿಧಿ	೨೭೧	೨೮೯
	ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯ ಮತ್ವಕ್ಕಂ, ಳತ್ವಕ್ಕಂ ಗತ್ವಂ; ಕತ್ವಕ್ಕೆ ಎತ್ತಂ; ಯತ್ವ ಮಿಶ್ರ ಧಕಾರಕ್ಕೆ ಇತ್ವಂ ಬೆರಸಿದ ದಕಾರಂ		
	ಪದಮಧ್ಯ ತಕಾರಕ್ಕೆ ರೇಘಂ, ಟಕಾರಂ, ಗಕಾರಂ,	وعو	೨೯೦
	ಅಂತೃ ತಕಾರಕ್ಕೆ ಡಕಾರಮುಂ ಹಕಾರಮುಂ	عد	250

xvii

ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷಯಂ	ಪ್ರ.	ಕಂ. ಸಂ.
ಅಪ ಭ್ರ ಂಶ	ಶಬ್ದಾಂತದ ನತ್ಸಜ್ಞತ್ವಕತ್ವಂಗಳ್ಗೆ ಣಕಾರಂ		
ಪ್ರಕರಣಂ ೭.	ಅದಂತ ಸದಾಂತಂಗಳ್ಗೆ ಹ್ರಸ್ವೇತ್ವಂ,		
(ಸಂಧಿ)	ಇತ್ವಂ, ಉತ್ವಂ	೨೭೩	೨೯೨
	ಅಂತ್ಯದ ಉತ್ವಕ್ಕಿತ್ವಂ, ಇತ್ವಕ್ಕ ಮುತ್ವಂ, ಹ್ರಸ್ಟೇ		
	ತ್ವಮುಂ, ಅಂತ್ಯಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪಮುಂ	೨೭೪	೨೯೩
	ಆಶ್ಚರ್ಯಪ್ರಗ್ರಹಾದಿಶಬ್ದಂಗಳ ತದ್ಭವರೂವಂ	೨೭೫	೨೯೪
	ಕೂರಪ್ರಾಕಾರ ಗ್ರಾಮಿಣಾಶಬ್ದಂಗಳ ತದ್ಭವ		
	ರೂಪಂ	,,	೨೯೫
	ಶಸದಧಲಜಳತದಿಂಕೆಳಗೆ ಸಲ್ಪ ವತ್ವಕ್ಕಂ		
	ಸ್ನು ಷಾಶಬ್ದದ ನತ್ವಕ್ಕಂ, ಜಸಕ ನವಶ		
	ಷ ದ ಯತ್ವಕ್ಕಂ ಲೋಪಂ	೨೭ ೫)	<u>ಾ೯೬</u>
	ಜಕಾರಕ್ಕೆ ಯತ್ವ, ಸತ್ವ, ಚತ್ವ, ದತ್ವಂಗಳ್,		
	ಭತ್ವಕ್ಕೆ ಹಸವಂ, ರೇಭೆಗಂ, ಲ ಳ (ಅ)ಂ	೨೭೭	೨೯೭
	ದ್ವಿತ್ವಾದ್ವಿತ್ವ ಧಕಾರಕ್ಕೆ ಡತ್ತಂ, ಜತ್ತಂ; ಯೋಗ ವಾಹ ಷಕಾರಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವ ಡಕಾರ ಟಕಾರಂ,		
		೨೭೮	<u>ಾ೯೮</u>
	ದಾಡಿಮಕೂಷ್ಮ್ರಾಂಡಶಬ್ದಂಗಳ ಮತ್ವಕ್ಕೆ ಬತ್ವಂ,		
	ಕೂಷ್ಮಾಂಡದ ಶತ್ವ ಬಿಂದುಗಳ್ ಲೋಸಂ	"	೨೯೯
	ಆದಿವರ್ಣದಂತಿಮದೊಳಂ, ಎರಡನೆಯ ವರ್ಣದಂ		
€	ಮದೊಳಂ ಬಿಂದು ; ಬಿಂದುವುಳ್ಳ ಶಬ್ದಗಳ ಬಿಂದುಗೆ ಬಹುಳದಿಂ ಲೋಸಂ	3 ೨೭೯	200
			400
	ಪದದೆರಡನೆಯಕ್ಕರದ ಅತ್ವಕ್ಕೆತ್ವಂ, ಆತ್ವಕ್ಕೆತ್ವಂ, ಊಕಾರಕ್ಕೆ ಅತ್ವಂ, ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರದ		
	ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ಪಂ, ಬಹುಳದಿಂ ತೃತೀ	,	
	ಯಾಕ್ಷರಕ್ಕಂ ದೀರ್ಘಂ	"	೩೦೧
	ಶಬ್ದಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಅನೆಯ ಅತ್ವಕ್ಕಿತ್ವಂ, ಹ್ರಸ್ವ		
	ದೇತ್ವಂ, ಉತ್ವಂ, ಉತ್ವಕ್ಕತ್ವಂ	೨೮೦	೩೦೨
	ನಾಲ್ಕ ನೆಯಕ್ಕ ರದತ್ವಕ್ಕೊತ್ವಂ, ಎರಡು ಮೂರು		
170 see 180	ನಾಲ್ಕ್ ನೆಯ ವರ್ಣಂಗಳಿಗೆ ಯಥಾಸಂಭವ	0.00	
	ಮಾಗಿ ಲೋಪಂ	೨೮೧	202

xviii

ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷಯಂ	ಪು.	ಕಂ. ಸಂ.
ಅಪಭ್ರಂಶ ಪ್ರಕರಣಂ ೭. (ಸಂಧಿ)	ಎರಡುಂ ತದ್ಭವಶಬ್ದಂಗಳ್ಗಂ ಸಮಾಸಂ; ಎಂತುಂ ತದ್ಭವಧಿಯಮಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಸಂಸ್ಕೃತ ತದ್ಭವ ಶಬ್ದಂಗಳ್ಗಂ ಕೆಲವೆಡೆ ಸಮಾಸವುಂಟು. ತದ್ಭವಕ್ಕೆ ಬರ್ವ ಒಂದಂ ತದ್ಭವಂ ಮಾಡದೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರ್ಪ ದೋಷೋದಾಹರಣಂ		} ೩೦೪
voctil	ಸಂಸ್ಥೃತ ಸಮಾಸವದದಲ್ಲಿಯುಂ, ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತ ದಲ್ಲಿಯುಮಿರ್ಪ ಏಕದ್ವಿತ್ರ್ಯಾದಿ ಪೂರ್ವ ಪದಂಗಳ ವಿಕೃತರೂಪಂ	೨೮೩	203
	ಸಮಾಸಪದದಾದಿಯ ಸಹ ಮಹಚ್ಛೆ ಬ್ದಂಗಳ ತದ್ಭವರೂ ಸಂ	೨೮ ೪	೩೦೯
	ಸಮಾಸಪದಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಪದದಾದಿಯ ಪದಂಗ ಳ್ಗೆ ವತ್ತಂ, ಪೂಕಾರದೂಕಾರಕ್ಕೆ ಉತ್ತಂ ಅಂತರ್ ಶಬ್ದಾ ತರೇಫೆಗೆ ಲೋಪಂ ತದ್ಭವ ಸಮಾಸಪದಗಳಲ್ಲಿ, ಉತ್ತರಪದದಾದಿಯ ಕತಪಂಗಳ್ಗೆ ತೃತೀಯತ್ವಮುಂ, ಪೂರ್ವ ಪದಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘಮುಮುತ್ತರಪದಾ	,,	೩ 0೭
	ದಿಗೆ ಲೋಪಮುಮಕ್ಕುಂ	೨೮೫	೩೦೮
	ಸಮಾಸಪದಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯ ಲೋನಮುಂ ಉತ್ತರಪದದಾದಿಲೋಪಮುಂ	_ಾರ್ಟ 	೩೦೯
	ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಆಕ್ಸಾರಾದಿ ಶಬ್ದ ಗಳ ವಿಕೃತಿ	"	೩೧೦
	ಸಿರಿಯ ವಂಕ ಪಾಣಿಯ ಶಬ್ದಂಗಳ ಪರದ ದ್ವಾರ ಶಬ್ದದ ರೂಪವಿಕೃತಿ	೨೮೭	೩೧೧
	ತತ್ಸ ಮಶಬ್ದ ಂಗಳ್	೨೮೮ ೨ ೮೮	}
	ಅಪಭ್ರಂಶ ದೇಶೀಯ ಪದಂಗಳ್ಗಂ ಅಪಭ್ರಂಶ ಸಮಾಸ ದೇಶೀಯ ಪದಂಗಳ್ಗಂ ತತ್ಸಮ ದೇಶೀಯ ಪದಂಗಳ್ಗಂ ಸಮಾಸಂ	೨೯೦	೩೧೪
ಅವ್ಯಯ ಪ್ರಕರಣಂ ೮, (ಸಂಧಿ)	ಪಲವುಮವ್ಯಯಂಗಳುಮರ್ಥಂಗಳುಂ } ೨೯೭	^{ರಿಂದ} } ವರೆಗೆ }	೩೧೫ ರಿಂದ ೩೩೭ ವರಿಗೆ

iii.

xix

	AIA		
ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷಯಂ	ಪು.	ಕಂ. ಸಂ.
. ಅವ್ಯಯ ಪ್ರಕರಣಂ ೮. (ಸಂಧಿ)	¹ ಪ್ರಯೋಗಸಾರದ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾವಾಕ್ಯಂ ಪ್ರಯೋಗಸಾರಂ	೨೯೭ ೨೯೭ ರಿಂದ ೩೦೧ ರ ವರೆ	Side, a
(1104)	ಕವಿಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪದ್ಯಂಗಳ್		ೆ ೩೩೯ ರಿಂದ ೩೪೩ ರವರೆಗೆ
	ಪ್ರಯೋಗಸಾರಂ (ಭಿನ್ನ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು		ಂದ
	ಪ್ರಯೋಗಸಾರ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ವಾಕ್ಯಂ	202	0
	ಕವಿಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪದ್ಯಂಗಳ್	೩೧೪	೨ ರಿಂದ ೮ ರ ವರೆಗೆ
3	ಕರಿಶಿಷ್ಟಂ ೧. ಮೂಲಗ್ರಂಥದ ಕಂದಪದ್ಯಂಗಳ ಅಕ್ಷರಂಗಳ	ಪುಟದಿಂದ	ವರಿಗೆ
1230 - 1734	ಅಕಾರಾದ್ಯ ನುಕ್ರಮಣಿಕೆ	೩೧೫	200
3	ದರಿಶಿಷ್ಟಂ ೨.		
	ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಶಬ್ದ ಂಗಳ ಆದ್ಯ ಕ್ಷರಂಗಳ ಅಕ	ಕಾರಾ	
	ದ್ಯ ನುಕ್ರಮಣಿಕೆ	೩೨೧	೩೩೧
2	రంతి జృం ఇ.		
	ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಶಬ್ದಂಗಳ ಆದ್ಯ ಗಳ ಆಕಾರಾದ್ಯ ನುಕ್ರಮಣೆಕೆ	క్షరం ೩೩೨	260
a	ರರಿತಿಷ್ಟಂ ೪.		
	ಉದಾಹೃತವಾಗಿರ್ಪ ಪದ್ಯಂಗಳ ಮತ್ತು ಭಾಗಂಗಳ ಆದ್ಯ ಕ್ಷರದ ಅಕಾರಾದ್ಯ ನು	ಕ್ರಮ	
	ಣಿಕೆ (ದೊರಕಿದ ಅಕ್ಷರಗಳೊಡನೆ)	೩೬೧	೩೮೧
•	ನರಿಶಿಷ್ಟಂ ೫.		
	ದರ್ಪಣ ಸೂತ್ರಸಂವಾದಿ ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ, ಭ		9 505
	ಭೂಷಣ ಸೂತ್ರಂಗಳ್	೩೮೨	a Fe
	್ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ ಲಕ್ಷಣಚ್ಛಾಯಾನುವಾದ	0	2,50
2	ಸರಿಶಿಷ್ಟಂ ೬.		
	ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಂಗಳ ಅನುವಾದಂ	1 3 HE	
	(೧) ಕಾತಂತ್ರ ಸೂತ್ರಾನುವಾದಂ	೩೯೮	800

^{1.} ಒಂದೆರಡು ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ೯ ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಂ ಎಂದು ಬರೆದಿದೆ.

XX

ಪ್ರಕರಣಂ	ವಿಷರಂ	ಪು.	ಕಂ. ಸಂ.
ಅವ್ಯಯ	(೨) ಅಮರಚಂದ್ರನ ಸ್ಯಾದಿ ಸಮುಚ್ಚಯಂ	೪೦೧	,,
ಪ್ರಕರಣಂ ಆ.	(೩) ಪುರಾಣಾದಿಗಳ್	"	"
(ಸಂಧಿ)	(೪) ವಾಮನ ಸೂತ್ರವೃತ್ತಿಗಳ್	,,	"
	(೫) ಸಂಸ್ಕೃತ ವೈದಿಕವ್ಯಾಕರಣ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳ್	೪೦೨	"
a	ರರಿತಿಷ್ಟಂ ೭.		
	ಸೂತ್ರಗಳಿಂ ಲಭ್ಯವಾಗದ ಈತನ ಕೆಲವು		
	ಅಪೂರ್ವ ಪ್ರಯೋಗಂಗಳ್	೪೦೩	404
3	ಕರಿ <mark>ಶಿಷ್ಟಂ ೮.</mark>		
	ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಪದಂಗಳ ಆದ್ಯ		
	ಕ್ಸ ರಂಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಪಟ್ಟಕೆ	೪೦೫	ರ್ಗಿ
a	ರರಿಶಿಷ್ಟಂ ೯.		
	"ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ " ದ ಬೇ ರೆ ಬೇರೆ ಮುದ್ರಣ		
ne la	ಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಸೂತ್ರಾನುಕ್ರಮ		
	ಸಂಖ್ಯಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸ	856	೪೭೪

36

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಂ

(ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯ ನಿರಚಿತ ಸೂತ್ರಾನ್ವಯ ರತ್ನ ಮಾಲೆಯೆನಿಸ ವೃತ್ತಿ ಸಹಿತಂ)

ಪೀಠಿಕೆ.

(ಮಂಗಳಾಚರಣಂ)

ಕಂಗ ಶ್ರೀವಾಗ್ದೇನಿಗೆ ಶಬ್ದದಿ । ನಾವಾವಿಂದ್ರಿಯದ ವಿಷಯವುಂ ಶ್ರೋತ್ರದೊಳು ॥ ದ್ಭಾನಿಪ ನಿರ್ಮಳಮೂರ್ತಿಗಿ ಳಾವಂದ್ಯೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಮುಖದೊಳವನತನಪ್ಪೆಂ

ವೃತ್ತಿ ॥ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಗುಣದೊಳನ್ವಿ ತೆಯಪ್ಪ ವಾಕ್ಗೆಂಬ ದೇವಿಗೆ ಸಂಚೇಂದ್ರಿಯಂ ಗ(ಳು) ಳ ವಿಷಯಮಪ್ಪು ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶರೂಪರಸಗಂಧಂಗ ಳಂ ಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯವೊಂದ ಬಿಂಗಳು ಶಬ್ದ ಮುಖದಿಂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಂ ಮಾಟ್ಪ ವಿಮಲಸ್ವರೂಪೆಗೆ ಭುವನಸ್ತು ತಿಗೆ ಕಿಶಾಸ್ತ್ರಮುಖದೊಳ್ ನಮಸ್ಕರಿ ಸುವೆಂ.

(ಕವಿಪ್ರಶಸ್ತಿ)

ಕಂ॥ ಕವಿಸುವುನೋಬಾಣನ ಯಾ।
ದವಕಟಕಾಚಾರ್ಯನೆಸೆವ್ ದೌಹಿತ್ರನೆ ನಾಂ॥
ಕವಿಕೇಶವನೆಂ ಯೋಗಿ।
ಪ್ರವರಚಿದಾನಂದವುಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಸುತನೆಂ

11911

ವೃತ್ತಿ ॥ ಯಾದವಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನಪ್ಪ ಸುಕವಿ⁷ಸುಮನೋಬಾಣನ ಮಗಳ ಮಗನಪ್ಪ ಿ ಯೋಗಿವಲ್ಲಭನಪ್ಪ ಮಲ್ಲಿಕಾ ಿರ್ಜುನದೇವ ನಂದನನೆಂ ಕೇಶಿರಾಜಕವಿಯೆ ನಾಂ.

(ಗ್ರಂಥನಾಮಂ, ತದ್ರಚನಾಕಾರಣಂ)

ಕಂ॥ ಗುಣವುವುರೆ ಶಬ್ದ ಮಣಿದ। ರ್ಪಣನಾಮವನಿಟ್ಟು ನೆಱಿಯೆ ಕರ್ಣಾಟಕಲ॥ ಕ್ಷಣ ಶಬ್ದಶಾಸ್ತ್ರಮಂ ಲಾ। ಕ್ಷಣಿಕರ್ ಪೇೞಿಂದು ಬೆಸಸೆ ಬಗೆವುಗೆ ಪೇೞ್ಡಿಂ

11 & 11

¹ ಳೊಳ್ಳಂ, 2 ಜಲ್ಲಿಯೆ, 8 ತೈಗೆ, 4 ಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಾಂಭರಲ್ಲಿ, ರಿಸುವಾತನಪ್ಪೆಂ, 6 ನೆಡಿಸಿ 7 ಕನಿ, 8 ಮುಗನೆಂ, 9 ಜುಗನನಂದನನೆಂ.

[ಪೀಠಿಕಾ

ವೃತ್ತಿ॥ ಶಬ್ದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮಮರೆ ವಿಸ್ತರದಿಂ ಕರ್ಣಾಟಕವ್ಯಾ ಕರಣಮಂ ಶಬ್ದ ಮಣಿ ದರ್ಪಣವೆಸರನಿಟ್ಟು ಲಕ್ಷಣಾಚಾರ್ಯರ್ ಪೇಟೆಂದು ಬೆಸಸೆ ಬಗೆಗೆ ಬರ್ಪ್ಸಂತು ಪೇಟ್ದಿಂ.

(ವಿನಯಪ್ರದರ್ಶನಂ)

ಕಂ॥ ಅವಧರಿಪುದು ನಿಬುಧರ್ ದೋ। ಷವಿದಱೊಳೇನಾನುಮುಳ್ಳೊಡಂ ಪ್ರಿಯದಿಂ ತಿ॥ ರ್ದುವುದು ಗುಣಯುಕ್ತಮುಂ ದೋ। ಷವಿದೂರಮುಮಾಗೆ ಮಚ್ಚಿ ಕೆಯ್ಕೊಳ್ಳುದಿದಂ

11 8 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಈ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ ದೋಷಮೇನಾನು ಮುಳ್ಳೊಡಂ ವಿದ್ವಾಂಸ ರವಧರಿ ನಿ ಮನಃಪ್ರೀತಿವೆರಸಿ ತಿರ್ಮವುದು, ಗುಣಾನ್ವಿ ತಮುಂ, ನಿರ್ದೋಷಮುನುಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಸ್ಪೀಕರಿಪುದು.

(ಪೂರ್ವ ಕವಿಸ್ತುತಿ)

ಕಂ॥ ಗಜಗನ ಗುಣನಂದಿಯ ಮನ। ಸಿಜನಸಗನ ಚಂದ್ರಭಟ್ಟ ಗುಣವರ್ಮ ಶ್ರೀ ॥ ವಿಜಯರ ಹೊನ್ನ ನ ಹಂಪನ। ಸುಜನೋತ್ತಂಸನ ಸುಮಾರ್ಗವಿದಱೊಳಿ ಲಕ್ಷ್ಯಂ

11 28 11

ವೃತ್ತಿ ಈ ಕನಿಗಳಾದಿ್ಯಾದವರ ಮಾರ್ಗಂಗಳಿದಱ³ೂ(ಳೊ)ಳವು.

್(ಸ್ವವೃತ್ತಿ ವಿರಚನಕಾರಣಂ)

ಕಂ॥ ಸ್ರಾಸಚ್ಛಂದೋನ್ವಯವಿ। ನ್ಯಾಸದಿನಂತಿಂತು ಶಬ್ದಮಿಕುುಂ 'ವೃತ್ತಿ॥ ವ್ಯಾಸಂ ತದ್ದ್ವಾಚಿಕುಳಮೆಂ। ದಾಸೂತ್ರಕ್ಕರ್ಥವೃತ್ತಿ ವರ್ತಿಸೆ ಬರೆದೆಂ

11 2 11

ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಸಚ್ಛಂದೋನ್ವಯದ ನಿಱ್ಗಿಗೆಯ ಶಬ್ದಂಗಳ್ ವ್ಯತ್ಯಯಮಾಗಿರ್ಭವು ಅವಱ ಿಬಟಿಯೊಳ್ ವೃತ್ತಿಯ ವಿ(ಸ್ತಾ)ಸ್ತರಂ ವ್ಯಾಕುಳಮಾದಪುದೆಂದು ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ತಾತ್ರರ್ಯಾರ್ಥಂ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತುಮಿರೆ ಬರೆದೆಂ.

¹ ದರ್ಸಣವೆಂಬ ವೆಸರ, 2 ವುನಂಬುಗುವಂತೆ, 3 ಶಬ್ದದೋಷ್ಕ 4 ಏನಾನುಂ ದೋಷ, 5 ಸಿಕೇಳ್ದು ಕರುಣದಿಂ ಮನಃಪ್ರೀತಿ, 6 ಯಾದ ಮತ್ತಂ ಪಲಂಬರ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕನಿಗಳುದಾಹರಣಂಗಳಿದೞ್ಯಿ, 7 ವೃತ್ಯನ್ಮಾಸೂ (ಸಾ), 8 ಗೆಯಿಂ, 9 ಅಸಱ ಬಟ್ಟು.

ಪ್ರಕರಣಂ]

(ಗ್ರಂಥಾನುಬಂಧ ಚತುಷ್ಟಯಂ)

ಕಂ॥ ಜನವುಂಗೀಕರಿಪುದು ನೆ। ಟ್ಟ್ರನೆ ಸಂಬಂಧಾಭಿಧೇಯಶಕ್ಕಾನುಷ್ಠಾ ॥ ನನಿಜೇಷ್ಟ್ರಸಿದ್ಧಿಗಳ್ ನೆಲ । ಸಿ ನಿಂದ ಕಾರಣದೆ ಶಬ್ದವುಣಿದರ್ಪಣವುಂ

11 2 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಸಂಬಂಧನೆುಂದು ಪೊರ್ದ್ದುಗೆ, ಅಭಿಥೇಯವೆುಂದರ್ಥಂ, ಶಕ್ಯಾನುಷ್ಠಾನ ಮೆಂದಾ ಪದಾರ್ಥಮಂ ಸಾಧಿಸಲ್ತಕ್ಕುದ್ಯೋಗಂ, ಇಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಯೆಂದದಱ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿ ಇವು ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ ನೆಲೆಗೊಂ'ಡ ಕಾರಣದಿಂ ಸ್ಪೀಕರಿಸದ ಲೋಕಮಿಲ್ಲ.

(ಶಾಸ್ತ್ರಾರಂಭಂ)

ಸೂತ್ರಂ. ೧

(ಪ್ರಕರಣ ವಿಭಾಗಂ)

ಕಂ॥ ಕ್ರಮದಿಂದೆ ಸಂಧಿ ನಾವುಂ। ಸಮಾಸಮಾ ತದ್ಧಿತಂ ಪೊದಲ್ಡಾಖ್ಯಾತಂ॥ ಸಮುಚಿತಧಾತುವಪಭ್ರಂ। ಶಮವ್ಯಯಂ ಸಂಧಿ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್

11 0 11

ವೃತ್ತಿ॥ ತಱುವಾಯಿಂ ಸಂಧಿಯೆಂದುಂ, ನಾಮಮೆಂದುಂ, ಸಮಾಸಮೆಂದುಂ, ತದ್ಧಿ ತಮೆಂದುಂ, ಆಖ್ಯಾತಮೆಂದುಂ, ಧಾತುವೆಂದುಂ, ಅಪಭ್ರಂಶಮೆಂದುಂ, ಅವ್ಯಯ ಮೆಂದುಂ ಈ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ ²(ಪ್ರಕರಣಮೆಂಟಕ್ಕುಂ.)

ಸೂತ್ರಂ. ೨

(ಶಬ್ದೀತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮಂ)

ಕಂ॥ ಆನುಕೂಲಪವನನಿಂ ಜೀ । ವನಿಷ್ಟದಿಂ ನಾಭಿಮೂಲಿದಿಂ ಕಹಳೆಯ ಪಾಂ ॥ ಗಿನ ವೋಲ್ ಶಬ್ದದ್ರವ್ಯಂ । ಜನಿಯಿಸುಗುಂ ಶ್ವೇತಮದಱ ಕಾರೈಂ ಶಬ್ದಂ

11 8 11

ವೃತ್ತಿ ಪವನನ ಬೆಂಬಟಿಯಿಂ ಜೀವನ ಇಷ್ಟದಿಂ ನಾಭಿಯ ಮೊದಲ[ಲ್ಲಿ] ಕಹಳೆ ಯಾಕಾರದವೋಲ್ ಶಬ್ದ ಮೆಂಬ ದ್ರವ್ಯಂ ಧವಲವರ್ಣಮಾಗಿ ಪುಟ್ಟುಗುಂ. ಅದಱ ಕಾರ್ಯಂ ಶಬ್ದಂ.

¹ ಡಿರ್ಪುದಱುಂ, 3 ಸಂಧಿಯೆಂಟಕ್ಕುಂ, 3 ದೊಳ್, 4 ನೆಗಪಿದ ಕಹಳಿ.

[ಸಂಚ್ಞಾ

ಸೂತ್ರಂ. ೩

(ವ್ಯಾಕರಣಾಭ್ಯಾಸ ಪ್ರಯೋಜನಮ್)

ಕಂ॥ ವ್ಯಾಕರಣದಿಂದೆ ಪದಮಾ। ವ್ಯಾಕರಣದ ಪದದಿನರ್ಥಮರ್ಥದೆ ತತ್ತಾ ॥ ಲೋಕಂ ತತ್ತಾಲೋಕದಿ। ನಾಕಾಂಕ್ಷಿಪ ಮುಕ್ತಿಯಕ್ಕುಮದೆ ಬುಧರ್ಗೆ ಫಲಂ ॥ ೧೦॥

ವೃತ್ತಿ॥ ವ್ಯಾಕರಣದಿಂದೆ ಪದಸಿದ್ಧಿಯಕ್ಕುಂ, ಪದಸಿದ್ಧಿಯಿಂದರ್ಥಜ್ಞಾನಮಕ್ಕುಂ, ಆರ್ಥಜ್ಞಾನದಿಂದೆ ತತ್ವವಿಚಾರಮಕ್ಕುಂ. ಆ ತತ್ವವಿಚಾರದೆ ಬಯಸುವ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆ ಕೊಳ್ಗುಂ. ವಿಬುಧರ್ಗದುಕಾರಣದಿಂ ವ್ಯಾಕರಣಮುಪಾದೇಯಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೪

(ಅಕ್ಷರ ಸಂಜ್ಞಾಕಾರಂ)

ಕಂ॥ ಅರಯೆ ತಚ್ಛಾಸ್ತ್ರವ್ಯವ ।
ಹಾರಜ್ಞಾ ನಾರ್ಥಮಾಗಿ ಪೇೞಲ್ಪಡೆ (ಡು) ಗುಂ ॥
ಧೀರರಿನಕ್ಷ ರಸಂಜ್ಞಾ ।
ಕಾರಂ ವ್ಯಾಕರಣದಾದಿಯೊಳ್ ಪರಿನಿಡಿಯಿಂ

11 00 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಶಬ್ದ ಶಾಸ್ತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಮಾಗಿ ಅಕ್ಷರಸಂಜ್ಞಾಸ್ವರೂಪಂ ವ್ಯಾಕರಣದ ಮೊದಲೊಳ್ ಕ್ರಮದಿಂ ಪೇಟಲ್ಪಡೆಗುಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೫

(ಅಕ್ಷರಸಂಜ್ಞೆ)

ಕಂ॥ ಅಕ್ಕರಮುಂ ವರ್ಣಮುವೆುಂ। ದಕ್ಕುಂ ಶುದ್ಧಾ ಕ್ಷರಕ್ಕೆ ನಾಮಂ ಬರೆಪಂತಿ॥ ಬೊಕ್ಕುಚ್ಚ ರಿಸಲ್ಬಾರದು। ವಕ್ಕರಮಲ್ತವು ಘನಸ್ವನಾದಿಧ್ವನಿಗಳ್

11 09 11

ವೃತ್ತಿ " ಅಕ್ಕ ರಮೆಂದು ವರ್ಣವೆಂದು ಶುದ್ಧಾ ಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಂ. ಬರೆ ಯಲುಂ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಬಾ ರದುವಕ್ಕ ರಂಗಿಳಲ್ಲವು ಮೊಟಗು ಮೊದಲಾದ ಪಲತೆಆದ ಧ್ವನಿಗಳ್.

¹ ಮಂತಿಳಿದುಲೋಸ್ಕರ ಮಾಗಕ್ಷರ, 2 ಬರೆಫೊಂ, 3 ಳಲ್ಪವು.

ಸೂತ್ರಂ. ೬

(ಅಕ್ಷರಭೇದಂ)

ಕಂ॥ ವ್ಯವಹರಿ ಕುವೆರಡುರೂ ೩೦।

ದವಕ್ಕರಂ ಶ್ರಾವಣಂ ಸ್ವನೈ ಕಾಕಾರಂ ॥

ವಿನಿಧಾಕಾರಂ ಲಿಪಿಭೇ।

ದವೃತ್ತಿಯಿಂ ಚಾಕ್ಷುಷಂ ಪುರಾತನಮತದಿಂ

11 Oa 11

ವ್ಯತ್ತಿ॥ ಎರಡು ತೆಅದಾಕಾರದಿಂದಕ್ಕರಂ ವರ್ತಿಕುಂ; ಶಬ್ದಾ ಕಾರದಿಂ ಕಿನಿಗೆ ವಿಷಯಮಾದಕ್ಕರಮಂ ಶ್ರಾವಣಮೆಂಬುದು. ಲಿಪಿಯಾಕಾರದಿಂ ಪಲವಾಕಾರವಾಗಿ ಕಣ್ಗೆ ತೋರ್ಪಕ್ಕರಮಂ ಚಾಕ್ಷುಷಮೆಂಬರ್ (ಬುದು). ಇದನಾದಿಮಾರ್ಗದಿನಱಾವುದು.

> ಸೂತ್ರಂ. ೭ (ವರ್ಣಮಾಲಿಕೆ)

ಕಂ॥ ವರ್ಣಂಗಳ ಪಾಠಕ್ರನು। ಮರ್ಣವನೃತಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ನಿಜದಿಂ॥ ವರ್ಣಂಗಳಕಾರಾದ್ಯಾ³। ಪೂರ್ಣತೆಯಂ ಪಡೆವುವಾ ಳಕಾರಂಬರೆಗಂ

ವೃತ್ತಿ॥ ಅಕ್ಕರಂಗಳನೋದುವನುಕ್ರಮಂ ಕಡೆಿಲುಡೆಯಾದ ಧಾರಿಣಿಯೊಳ್ ಸ್ವಭಾವದಿಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ. ಅಕ್ಕರಂಗಳಕಾರಂ ಮೊದಲಾಗಿ ಳಕಾರಪರ್ಯಂತಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ (ಪಡೆವುನಾವುವೆಂದೊಡೆ) –

ಅಆ; ಇಈ; ಉ ಊ; ಋ ೠ; ಇ ೡ; ಏಐ; ಓಔ; (ಅ)೦ (ಆ)೪೮ ಕಖಗಘ ಜ- ಚಛಜಝ ಞ, ಟಠಡಢಣ, ತಥದಧನ—ಪಫಬಭನು ಯರಲವಶಷಸಹಳ (ಕ್ಷಳ)․

ಸೂತ್ರಂ. ೮

(ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಳಾಕ್ಷರದ ಆವಶ್ಯಕತೆ)

ಕಂ॥ ಕುಳದ ನಿಯಾವುದೊಳೆಂದುಂ । ಕ್ಷಳಕ್ಕೆ ಲಾಕ್ಷರನಿಕಲ್ಪನಿುಲ್ಲ ವಿಕಲ್ಪಂ ॥ ಕ್ಷಳನಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತ । ದೊಳಾ ಲಕಾರಕ್ಕೆ ಪೇೞೈನದಱಿಂ ಕ್ಷಳನಂ

11 033 11

¹ ಪು, 2 ಹ್ಯಂ, 3 ಲುಡುಗೆಯಾದ ಪೊಡವಿಯೊಳ್, 4 ಈ ವರ್ಣನೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಿತ್ವಾನೂ ಲೀಯೋಪಧ್ಮಾನೀಯಗಳೆಂಬೆರಡು ಯೋಗವಾಹಗಳು ಸೇರಿಲ್ಲ. ಇವು ಸೇರಿದರೆ ಈ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವರ್ಣವೂಲೆಯ ಅಕ್ಷರಸಂಖ್ಯೆ 52 ಆಗುವುದು.

ನೃತ್ತಿ॥ ಕುಳ ಪ್ರಾಸಮಾಗಿ ಪೇಟ್ದ ಕಬ್ಬಂ ಕ್ಷಳನಂ ಸೆಅೆಗೆಯ್ವುದಾಗಿ ಲಕಾರಮಂ ವಿಕಲ್ಪಂ ಮಾಡಬಾರದು. ಲಕಾರಪ್ರಾಸಮಾಗಿ ಪೇಟ್ದ ಕನ್ನಡಗಬ್ಬದೊಳ್ ಕ್ಷಳನಂ ವಿಕಲ್ಪ ದಿಂದಿರಿಸಲ್ಬಾರ(ದು)ದಾಗಿಯದು(ವು)ಮಾಗದು. ಕ್ಷಳನೆಂಬುದಿಲ್ಲದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಪದದ ಲಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪಂ ಪೇಟಲ್ಬಾರ(ದು)ದಾಗಿ ಕ್ಷಳನನಿದಱೊಳೆ ಬೆರಸಿ ಪೇಟ್ವಿಂ.

ಕುಳಕ್ಷಳ ಪ್ರಾಸಪ್ರಯೋಗಂ.

(೧) ಕಂ॥ ಕಿಳಿಱೆ ಹಯಂಗಳ್ ಗರ್ಜಿಸೆ । ಜಳದನಿಭಂಗಳ್ ಗಜಂಗಳ್.....॥

ಲಕಾರಕ್ಕೆ ಕ್ಷಳನನಿರಿಸಲ್ಬಾರದುದರ್ಕ್ಕಂ ಪ್ರಯೋಗಂ.

(೨) ಕಂ॥ ಓಲಗದೊಳೊರ್ವೆಸತನರ । ಪಾಲಕಚೂಡಾಮಣಿದ್ಯುತಿಪ್ಪುತಚರಣಂ ॥

ಸೂತ್ರಂ, ೯

(ಸ್ವರಂಗಳುಂ, ಸವರ್ಣಮುಂ)

ಕಂ॥ ತರದಿನಕಾರಂ ವೊದಲಾ ।

ಗಿರೆ ಪದಿನಾಲ್ಕುಂ ಸ್ವರಂಗಳಾದಿಯ ಪತ್ರ ॥

ಕ್ಕರ¹ಮುಂ ಸಮಾನವೆುನಿಸುಗು ।

ಮೆರಡೆರಡವಱೌೂಳ್ ಸವರ್ಣಮೆಂತೋದಿದೊಡಂ

11 05 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಕ್ರಮದಿಂದೆ ಅಕಾರಂ ಮೊದಲಾಗಿ ಔಕಾರಪರ್ಥಂತಮಿರ್ದ ಪದಿನಾಲ್ಕಕ್ಕ ರಂಗಳ್ ಸ್ವರ ಸಂಜ್ಞೆಯಂ ಪಡೆಗುಂ. ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪತ್ತಕ್ಕರಂ ಸಮಾನೌಮೆನಿಸುಗುಂ. ಆ ಪತ್ತಕ್ಕರಂಗಳೊಳೆರಡೆರಡಕ್ಕರಂಗಳ್ ತಮ್ಮೊಳನುಲೋಮದೊಳಿರ್ದೊಡಂ ವಿಲೋಮ ಹೊಳಿರ್ದೊಡಂ ಸವರ್ಣಸಂಜ್ಞೆಯಂ ಪಡೆಗುಂ.

ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಋ ೠ ಇ ಇ ಏ ಐ ಓ ಔ ೧೪ ಸ್ವರಂಗಳ್.

ಿಈ ಸಮಾನಮೆನಿಸಿದ ಪತ್ತಕ್ಕರಂಗಳ ಯುಗಳಂಗಳ್. ಆ ಅ; ಈ ಇ ಎಂಬಂತೆ ಪಲ್ಲಟಂಬರೆದೋದಿದೊಡಂ ಸವರ್ಣಮಪ್ಪುವು.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೦

(ಸವರ್ಣವಿಧಾನಂ)

ಕಂ॥ ಕ್ರಮದಿಂ ಹ್ರಸ್ವಕ್ಕಂ ಹ್ರ ।

ಸ್ವಮೊದವೆ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘಮೊದವೆ ತಗುಳ್ಗುಂ ।

ಸಮಸಂದಾ ಯುಗಳಂಗಳೊ ।

ಳಮಳಿನಮಾಗೆಲ್ಲಿಯುಂ ಸವರ್ಣವಿಧಾನಂ

11 02 11

¹ ವುವು, 2 ಸಂಜ್ಞಿಯಂ ಪಡೆಗುಂ, 8 ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಡಲಾಗಿ ''ಅ, ಆ, ಇ, ಈ, ಉ, ಊ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನುಲೋಮಕ್ಕೆ, ವಿಲೋಮಕ್ಕೆ ಆ ಅ, ಈ ಇ ಎಂಬೀಪ್ರಕಾರಮಾಗಿರ್ದೊಡಂ,'' ಈ ವಾಕ್ಯವಿದೆ.

ವೃತ್ತಿ ಪಟುವಾಯಿಂದಮಾ ಯುಗಳಂಗಳೊಳೆ ಹ್ರಸ್ವಕ್ಕಂ ಹ್ರಸ್ವಂ ಪರಮಾ ದೊಡಂ, ದೀರ್ಘಕ್ಕಂ ದೀರ್ಘಂ ಪರಮಾದೊ(ಡಂ) ನಿರ್ದೋಷಮಾಗಿ ಸವರ್ಣಸಂಜ್ಞೆ, ವರ್ತಿಸುಗುಂ. ಅ ಅ, ಆ ಆ ಎಂಬಂತುಟಿ ದುವನಿ ದುಕೊಳ್ಳುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೧

(ಹ್ರಸ್ಸಮಾದ ಎಕಾರ ಒಕಾರಂಗಳ ವಿಚಾರಂ)

ಕಂ॥ ಸವನಿಸಿದೆ ಏ ಒ ಓ ಎಂ । ಬಿವು ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಸ್ವಭಾವದಿಂದೊಳವು ಸವ ॥ ರ್ಣವುಮಪ್ಪುವು ವರ್ಣಾಂಕಂ । ಸವರ್ಣಸಂಜ್ಞೆ ಯೊಳವೊದವುಗುಂ ವ್ಯಾಕೃತಿಯೊಳ್

ವೃತ್ತಿ ॥ ಎ ಏ ಒ ಓ ಎಂಬೀ ಯುಗಳಾಕ್ಷರಂಗಳುಂ ವಿಶಂಕಾವಧಾರಣನಿಸಾತಂಗ ಳಲ್ಲದೆ ನಿಜದಿಂದೊಳವು. ವರ್ಣಸಂಜ್ಞೆ ಯುಮವರ್ಕ್ಕೆ ದೊರೆಕೊಳ್ಳುದು. ಸವರ್ಣಸಂಜ್ಞೆ ವ್ಯಾಕರಣದೊಳುಂಟು.

ಪ್ರಯೋಗಂ:—ಎಲೆ, 150, (ಎತ್ತಂ,) ಏತಂ, ಒಕ್ಕಲ್, ಒರೆಗಲ್, (ಒಸಗೆ,) ಓರೆ ಓರಗೆ.

- (೧) ಕಂ॥ ಎತ್ತುಂಗೋಲುಂ ಬಿರಯಿಗೆ । ಚಿತ್ತಭವಂ......॥
- (೨) ಕಂ॥ ಎಡಱ್ ದರನಟ್ಟಿ ಮೋದುವ । ಪಡಿಯಱಗಟ್ಟಿಗೆಗಳ್...॥
- (೩) ಏಳಿದಂಗೆಯ್ದು ವಿಗಗಳೆ
- (೪) ಕಂ॥ ಏಟುಂ ಬಸನಮುಮಂ ನರ ಪಾಳಕನುೞಿಗೆ,....॥
- (೫) ಉ॥ ಒತ್ತರವೊತ್ತಿದಂತೆ 4ಬೆಱಗಾಗಿ ನೃಪಾಲಗಣಂ
- (೬) ಕಂ॥ ಓಸರಿಸಿದ ಜವನಿಕೆಯೊಡ । ನೋಸರಿಸಿದ್ ನಿಸಲಿ ಕಂತು(ಕುಸುಮಾಂಜಲಿಯಂ) ॥
- ⁶(೭) ಕಂ॥ ಇದು ತೊಡೆ, ಇದು ತೊಂಡೆ...

ಅವರ್ಣ ಇವರ್ಣ ಯೆಂಬುದಱಿಂ ಸವರ್ಣಕ್ಕೆ ವರ್ಣಸಂಜ್ಞೆ.

ಪ್ರಯೋಗಂ:-- ಇವರ್ಣೇಪರೇ ಅವರ್ಣ ಏ ಭವತಿ. ಪರತಶ್ವ ಲೋಪ ಉಪಪದ್ಯತೇ-ತವ + ಇಹ = ತವೇಹ, ಸಾ + ಇಯಂ = ಸೇಯಂ, ಈ ಕಾಲಾಪಕವ್ಯಾಕರಣ (ಕಾತಂತ್ರ) ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ವರ್ಣವೆಂದು ಸವರ್ಣಂ, ಅವರ್ಣ ಇವರ್ಣೇ ಎಂಬುದಱಿಂ.

¹ ಎಲವಂ, 2 ಓತಂ, 3 ಇಳಿದಂಗೆಯ್ನಲಿನಿಗಡೆ ನಮ್ಮೆ | (ಕಾರ್ಮ್ಯಾಶ್ವಸ್ಥ್ನ್ನು 314) ಈ ಉದಾಹರಣವಾದ ಬಳಿಳ (೪) ಏತಜ ಮಾತೋ ಭೂಕಳದೊಳ್...... | ಎಂಬ ಭಾಗವಿದೆ. 4 ಬೆಜ ಗಾಗೆ ಕೃಪಾದಿಗಳೊತ್ತೆ, (ಗಳೊತ್ತೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಗಳೊತ್ತಿಮುತ್ತೆ), 5 ನಲ್ಲೆ, 6 ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಣ ಭಾಗವು ಇತರ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರಂ ೧೨

(ಹ್ರಸ್ವ ದೀರ್ಘನಾಮಿಗಳ್)

ಕಂ॥ ವಿದಿತಸವಾನಂಗಳ ಪೂ । ವಾದಕ್ಕರಂ ಹ್ರಸ್ವಮದಱ ಪರದಕ್ಕರಮಂ ॥ ತದು ದೀರ್ಘಮವರ್ಣಂ ಪಿಂ । ಗಿದಾಸ್ವರಂ ನಾಮಿಯೆಂದು ಪೇೞಲ್ಪಡೆಗೆಂಂ

11 06 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಸಮಾನಸಂಜ್ಞೆಯಂ ಪಡೆದ ಪತ್ತಕ್ಕರಂಗಳ ಮೊದಲಕ್ಕರಂಗಳ್ ಹ್ರಸ್ವಂ. ಅವಾವುವೆಂದೊಡೆ: — ಅ,ಇ,ಉ,ಋ,ಇ, (ಎಂಬಿವುಂ ಆ ಪ್ರಕಾರದೊಳೆ ವರ್ತಿಪುವು.) ವೃತ್ತಿ॥ ಅವಱ ಮುಂದಣಕ್ಕರಂಗಳ್ ದೀರ್ಘಂಗಳ್.

ಅವಾವುವೆಂದೊಡೆ:— ಆ, ಈ, ಊ, ೠ, ೄ, (ಎಂಬಿವುವೂ ಪ್ರಕಾರದೊಳೆ ವರ್ತಿಪುವು.)

ವೃತ್ತಿ ಅವರ್ಣಂ ತೊಲಗಿದ ಪನ್ನೆ ರಡಕ್ಕ ರಂಗಳ್ (ಳ್ಗೆ) ನಾಮಿಯೆಂದು ಪೆಸರ ಪ್ರುವು(ದು).

ಅವಾವುವೆಂದೊಡೆ: - ಇ ಈ, ಉ ಊ, ಋ ೠ, ಇ ಇ, ಏ ಐ, ಓ ಔ, ಎಂಬಿವು.

ಪ್ರಯೋಗಂ:-

ಉಪೇಂದ್ರವಜ್ರಂ॥ ಅವರ್ಣವಾದಕ್ಕೆ ಡೆಯಾಗದೊಳ್ಳಿಂ । ದವರ್ಣಿಕಾಮರ್ ಗುಣವೃದ್ಧಿ ಧಾಮರ್ ॥ ದಿವಾಕರರ್ ವ್ಯಾಕೃತಿನಾಮಿಗಳ್ವೋಲ್ । ದಿವಕ್ಕೆ ಪನ್ನಿ ರ್ವರೆ ಮುಖ್ಯರಾದರ್ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೩

(ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರಂಗಳುಂ, ಹ್ರಸ್ವ ದೀರ್ಘಪ್ಲು ತಂಗಳುಂ)

ಕಂ॥ ಕ್ರಮದೆ ಗುರು ದೀರ್ಘನೀಕಾ।
ರಮುಖ್ಯಸಂಧ್ಯಕ್ಷರಂಗಳವು ನಿಜದಿಂ ಹ್ರ ॥
ಸ್ವಮದೇಕಮಾತ್ರಕಂ ದೀ।
ರ್ಘಮುಭಯಮಾತ್ರಂ ತ್ರಿಮಾತ್ರಕಂ ಪ್ಲುತಮಕ್ಕುಂ ॥ ೨೦॥

ವೃತ್ತಿ ಪುಟುವಾಯಿಂ ಗುರುವುಂ ¹ದೀರ್ಘಮುಮಾಗಿ ಸ್ವಭಾವದಿಂದೇಕಾರಂ ಮೊದಲಾದ ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರಂಗಳುಚಿತಸಂಜ್ಞೆಯಿಂ ದೀರ್ಘಂ.

ಅವಾವುವೆಂದೊಡೆ: _ ಏ ಐ, ಓ ಔ ಎಂಬಿವು.

¹ ದೀರ್ಘಮುಂ ಗೂಢಸಂಧಿಯು.

ಪ್ರಯೋಗಂ—

(೧) ಕಂ॥ ವರಸಂಧ್ಯಕ್ಷರದಂತಿರೆ । ಗುರು ದೀರ್ಘಂ ಗೂಢಸಂಧಿಯೆನೆ ತೋಳ್ ನಾಲ್ಕುಂ ॥ ಕರಮೆಸೆದಿರ್ಕುಂ ಪದ್ಮೋ । ದರಂಗೆ ಚಕ್ರಾಸಿಶಂಖಾರ್ಜ್ಗ ಸಮೇತಂ ॥

ವೃತ್ತಿ॥ ಎರಡು ವ್ಯಂಜನಮನುಚ್ಚರಿಸುವನಿತುಕಾಲಮಂ ಮಾತ್ರೆಯೆಂಬುದು, ಹ್ರಸ್ವಮಂ ಲಘುವೆಂಬುದು, ಸ್ವರವೃಂಜನದಿನೇಕಮಾತ್ರಮಾದೊಡೆ ಹ್ರಸ್ವಂ, ದ್ವಿಮಾತ್ರ ಮಾದೊಡೆ ದೀರ್ಘಂ, ತ್ರಿಮಾತ್ರಮಾದೊಡೆ ಪ್ಲುತಂ —

ಹ್ರಸ್ವದೀರ್ಘಪ್ಲು ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ __

- (೨) ದೇವತಾದ್ವಾರೋಪದೇಶದೊಳಿರ್ದು ಶಂಖಮಂ ಭು ಭೂ² ಭೂ³ ಎಂದು ಪೂರೈಸಿದಂ ॥
 - (೨) * ಕಂ॥ ಮೊಕ್ಕಳಮೆಸೆದಿರ್ಪಿನಮೊಳ । ಹೊಕ್ಕು ಚಿತದೆ ಹ್ರಸ್ವದೀರ್ಘಸಹಿತಂ ಪ್ಲುತಮೆ ॥ ಕ್ಕೆ ಕ್ಕೆಯೆ ನೆಗಟ್ಡೂ ರ್ಮೊದಲೊಳೆ । ಕು ಕ್ಕೂ ಕೂ² ಎಂದು ಕೋಟಿ ಕೂಗಿತ್ತಾಗಳ್ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೪.

(ಬಿಂದು ವಿಸರ್ಗಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಬಿಂದುವನುಸ್ವಾರಂ ತಾ। ನೆಂದಕ್ಕುಂ ಸೊನ್ನೆ ¹ಮುತ್ತುವೋಲ್ ವೃತ್ತತೆಯಿಂ॥ ಸಂದಿರ್ಪದದಂತಡಕಿ। ಲ್ವೊಂದಿರೆ ಮಣಿಗೊಪ್ಪುವೋಲ್ ವಿಸರ್ಗವೆುನಿಕ್ಕುಂ॥೨೧

ವ್ಯಕ್ತಿ ॥ ಬಿಂದುವೆಂದುಂ, ಅನುಸ್ವಾರಮೆಂದುಂ ಸೊನ್ನೆ ಗೆ ಪೆಸರ್. ಬಿಡುಮುತ್ತಂ ಪೀಲ್ತು ಸ್ವರ್ಣದಂತೆ ಬಟ್ಟಿತ್ತಾಗಿ (ತೋ)ರ್ಪುದಱಿಂ, ಶೂನ್ಯಶಬ್ದದಪಭ್ರಂಶಮಾಗಿ (ಯುಂ) ಕನ್ನ ಡದೊಳ್ ಸೊನ್ನೆ ಯೆಂದಾಯ್ತು, ಬಿಂದುವಂತಿರ್ಪುದಱಿಂ ಬಿನ್ಡು ವೆಂದಾಯ್ತು—ಬಿಂದುಸ್ಪರೂಪಂ ॥೦॥

ಬಿಂದು(ಗೆ)ಪ್ರಯೋಗಂ—ಅಂದುಗೆ, ಅಂದಳಂ, (ಆಂದೋಳಂ) ಅಂಬಿಕೆ,

- (೧) ಅಂಬಿಕೆ ಬೆರ್ಚಿ ಪೆರ್ಪ್ಫಳಿಸೆ,
- (೨) ಬಂದಂ ಫಲ್ಗುಣನಿಲ್ಲಿ ಸಂಶಯಮಣಂ ತಾನಿಲ್ಲ...

ಮೊಕ್ಕಳಮೆಸೆದಿರ್ಪಿನ ಮೊಳಪೊಕ್ಕುಚಿತದೆ ಹ್ರಸ್ವದೀರ್ಘಸಹಿತಂಪ್ಲು ತವಿಕ್ಕೆಸೆಯೆ ನೀಳ್ದೋಳೊರ್ವದ ಲೊಳೆ. (ಇಂತು ಕಂದವು ಮೂಲಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನ ನುಸರಿಸಿ ತಿದ್ದಿದೆ.)

¹ ಮುತ್ತಿನೋಲ್.

ವೃತ್ತಿ॥ ಇನ್ನಾ ವಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ —ಮಣಿಗೊಪ್ಪಿನಂತಿರ್ದಾಯೆರಡು ಸೊನ್ನೆಯುಮಡಕಿ ಲಾಗಿ ನಿಲೆ ವಿಸರ್ಗವೆನಿಸುಗುಂ ವಿಸರ್ಜನೀಯವೆಂದುಂ ವಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಪೆಸರಾಯ್ತು. ಆ ವಿಸರ್ಗ ಸ್ವರೂಪಂ॥ ॥॥

ಪ್ರಯೋಗಂ-ವಿಸರ್ಗಕ್ತೆ.

ಅ: ಸಂದೆಯಮಿಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚಿದಂ (ದೆಂ).

ಸೂತ್ರಂ. ೧೫.

(ಬಿಂದುವಿಸರ್ಗಂಗಳ ಸ್ವರಾಂಗತ್ವ ವ್ಯಂಜನಾಂಗತ್ವಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಸ್ವರ ಪರದೊಳಿರ್ಪ ತೆಱದಿಂ । ದುರು ಮುಖ್ಯೋಚ್ಚಾರಣಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಕತದಿಂ ॥ ಪರಿಕಿಸೆ ಬಿಂದು ವಿಸರ್ಗಂ ।

ಸ್ವರಾಂಗಮುಂ ವ್ಯಂಜನಾಂಗಮುಂ ತಾಮೆಂಬರ್ ವೃತ್ತಿ॥ ಸ್ವರಂಗಳ ಪರದೊಳಿರ್ಪ ದೂಸಱಿಂ ಸ್ವರಾಂಗಮುಮಪ್ಪುವು, ಸ್ವತಂತ್ರ ಮಾಗುಚ್ಚಿ ರಸಲ್ಖಾ ರದುದಱಿಂ ಬಿಂದು ವಿಸರ್ಗಂಗಳ್ ವ್ಯಂಜನಾಂಗಮುಮಪ್ಪುವು.

(ಇಂತು ಸ್ವರಸಂಜ್ಞೆ)

ಸೂತ್ರಂ. ೧೬.

(ವ್ಯಂಜನಂ, ವರ್ಗಂ, ಅವರ್ಗಂ)

ಕಂ॥ ಪ್ರಕಟಿ¹ ತರಂ ವ್ಯಂಜನಸಂ । ಜ್ಞೆ ಕಕಾರದಿನಾ ಳಕಾರಪರ್ಯಂತಂ ಪಂ ॥ ಚಕಸಂಚಕಂಗಳಿಂ ಪಂ 1 ಚಕವುಕ್ಕುಂ ವರ್ಗಮಂತ್ಯವರ್ಣಮವರ್ಗಂ

11 92 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಕಕಾರಂ ಮೊದಲಾಗಿ ಳಕಾರಪರಿಯಂತಂ ವರ್ತಿಸುವ ವರ್ಣಂಗಳ್ ವೃಂಜನಸಂಜ್ಞೆಯಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪಡೆಗುಂ....

ಕ್ ಖ್ ಗ್ ಘ್ ಜ್, ಚ್ ಛ್ ಜ್ ಝ್ ಡ್ಸ್, ಟ್ ಠ್ ಡ್ ಢ್ ल[°], ತ್ ಥ್ ದ್ ಧ್ ನ್, ಪ್ ಫ್ ಬ್ ಭ್ ಮ್, ಯ್ ರ್ ಲ್ ವ್ ಶ್ ಷ್ ಸ್ ಹ್ ಳ್

—ಎಂಬಿವು ಮೂವತ್ತು ನಾಲ್ಕುಂ ವ್ಯಂಜನಂಗಳ್. ವೃತ್ತಿ॥ ²ಆ ವ್ಯಂಜನಂಗಳೊಳ್ ಕಕಾರಂ ಮೊದಲಾಗಿ ಮಕಾರಪರಿಯಂತಂ ಅಯ್ದೆಯ್ದು ವರ್ಣವೊಂದೊಂದು ವರ್ಗಮಾಗಿ (ಅಯ್ದು) ವರ್ಗಮಕ್ಕುಂ. 3[ಅವಅ ಕಡೆಯಕ್ಕ ರಂಗಳ್ ಅವರ್ಗಂಗಳ್].

ಪ್ರಯೋಗಂ:--

ಕಂ॥ ವರ್ಗಾಕ್ಷರಮಿಂತಂತೆ ನಿ । ಸರ್ಗಾಕೃತ್ಸ್ಪೃಷ್ಟಕರಣಮಳವಡೆ ಹೃದಯಾಂ ॥ ತರ್ಗತಮಾದುವು ಮನಸಿಜ । ಮಾರ್ಗಣಮಯ್ದುಂ ನೃಪಂಗೆ ತತ್ಸನ್ನಿ ಥಿಯೊಳ್ ॥

ಅವರ್ಗಂಗಳಾವುವೆಂದೊಡೆ_

ಯ್ ರ್ ಲ್ ವ್ ಶ್ ಷ್ ಸ್ ಹ್ ಳ್ ಎಂಬಿವು.

¹ ಕರವೃಂ, 2 ಅವಜಿೂರ್, 8 ಅವರ್ಗಾಕ್ಷರಂಗಳಿಪ್ಪತ್ತಯ್ಮ ಜ ಕಡೆಯಕ್ಕರಂಗಳ್. https://archive.org/details/muthulakshmiacademy

ಸೂತ್ರಂ. ೧೭.

(ಮಹಾಪ್ರಾಣಮುಂ, ತತ್ಪ್ರಯೋಗಮುಂ)

ಕಂ॥ ವರ್ಗದ್ವಿತೀಯವರ್ಣಂ। ವರ್ಗಚತುರ್ಥಾಕ್ಷರಂ ಮಹಾಪ್ರಾಣಮದಂ॥ ಮಾರ್ಗವಿದರ್ ಸಂಖ್ಯೆಯೊಳಂ। ಭೋರ್ಗರವನುಕೃತಿಯೊಳಂ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತಿರ್ಪರ್

11 98 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ವರ್ಗದೆರಡನೆಯಕ್ಕರಂಗಳುಂ, ನಾಲ್ಕನೆಯಕ್ಕರಂಗಳುಂ ಮಹಾಪ್ರಾಣಂ ಗಳ್ ಎನಿಕುಂ.

ಖ ಘ, ಛ ಝ, ಠ ಢ, ಥ ಧ, ಫ ಭ, ಎಂಬಿವು.

ವೃತ್ತಿ॥ ಸಂಖ್ಯೆಯೊಳಮನುಕರಣದೊಳಂ ಮಾರ್ಗವಿದರ್ ಪ್ರಯೋಗಿಪರ್— ಅಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ—

ಪ್ರಯೋಗಂ:— ಇರ್ಛಾಸಿರಂ, ಎಣ್ಛಾಸಿರಂ.

(೧) ಮ ಪದಿನೆಣ್ಭಾಸಿರ ಲೋಹವಕ್ಕರೆಯ ಜಾತ್ಯಶ್ವಂಗಳಿಚ್ಛಾ ಸಿರಂ, †

(೨) ಮಣಿವಿಭೂಷಣಂ:
ನೇಸಱಂ ಪೆಱಗುಮಾಡಿ ಜಯಾವಹವೆುಂಬಿನಂ ।
ಬೀಸೆ ಬೆಂಬಟಿಂಯಿನೊಯ್ಯನೆ ಗಾಳಿ ರಣಾಜಿರೋ ॥
ದ್ಭಾಸಿ ಫಲ್ಗುಣನ ಚೋದಿಸೆ ಭೋಂಕಿನೆ ನೂಱ ನೂ ।
ರ್ಭಾಸಿರಂಗಳವೊಲಾಯ್ತು ರಥಂ ಕಡುವೇಗದಿಂ ॥

ಅನುಕರಣೆಗೆ.—ಪ್ರಯೋಗಂ— ಖಣಿಲಿನೆ, ಘಣಿಲೆನೆ, ಛುಂಮೆನೆ, ಝಲಂಮೆನೆ, (ಪಠಿಲ್ಲೆನೆ) ದುಢುಮೈನೆ, ಧೊಸ್ಪೆನೆ, ಧಣಮೈನೆ, ಧಡಧಡೆನೆ, ಫೊಮ್ಮನೆ, ಫಳಲೆನೆ, ಫಳಂಮೆನೆ, ಫೊಟ್ಟನೆ—(ಭೋರೆನೆ).

ಉ॥ *... ।
... ನಿಶಾಟರನುಂಡನಗ್ನಿ ಳು ॥
... ... ನಿಶಾಟರನುಂಡನಗ್ನಿ ಳು ॥
ಮೈಂಬ ಛಟಚ್ಛಟಿಂಬ ಧಗಯಿಂಬ ಧಗದ್ಧಗಯಿಂಬ ಥಟ್ಟುಫೊ ।
ಟ್ಟಿಂಬ ರವಂ ಕಱುತ್ತಡರ್ದು ಮೆಲ್ವ ಸರಕ್ಕನುಸಾರಿಯೆಂಬಿನಂ॥—

ಸೂತ್ರಂ. ೧೮.

(ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಂಗಳುಂ, ಅನುನಾಸಿಕಮುಂ)

ಕಂ॥ ಒಳವು ಮಹಾಪ್ರಾಣಂಗಳ್ । ವಿಳಸತ್ಕರ್ಣಾಟಭಾಷೆಯೊಳ್ ಕೆಲವು ನಿಜೋ॥ ಜ್ಜ್ವಳಮಾಗಿ ವರ್ಗದಂತ್ಯಂ । ಗಳನಱಿಯನುನಾಸಿಕಾಖ್ಯೆಯಂ ತಳೆದಿಕು೯ಂ

11 98 #

^{†, *} ಇವು ಹಸ್ತ್ರಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಯ ಕೊನೆಯ ಓಲೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಇಲ್ಲಿರಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಸಿದೆ.

ವೃತ್ತಿ॥ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಕೆಲವು ಮಹಾಪ್ರಾಣಂಗಳ್ ಉಂಟು. ಪ್ರಯೋಗಂ:—ವರ್ಗದ್ವಿತೀಯಕ್ಕೆ—

ವಖ್ಖಾಣಂ, ದೆಖ್ಖಾಳಂ, (ಪಖ್ಖಾಳಂ, ಅಖ್ಖಡಂ) ಖೊಪ್ಪರಂ, ಖಾಣಂ, ಖಾರಿಗೆ, ಛಲ್ಲಿಮಾಡಿದಂ, ಛರ್ಪಿಸಿದಂ, ಎಕ್ಕ ಚ್ಛಾಯಂ, ಠಾವು, ಠಾಣಂ, ಠಕ್ಕಿಸಿದಂ, ಠಾಣಿಸಿತು, ಥಟ್ಟು, ಸುತ್ಥಣಿ, (ಮತ್ಥವಟ್ಟಿಗೆ) ಕಥಾಯ, ಫೆಳಿ, (ಫೆಳಾಸಗಂ) ಅಪ್ಪಳಿಯಂ—

ವರ್ಗ ಚತುರ್ಥಕ್ಕೆ —

ಘಳಿಯಂ, ಘೋಟಿಗೆ, ಘಾಸಿ, ಝಳಂ, ಝಳಕಂ, ಝಲ್ಲರಿ, ಝಂಕಿಸಿತು, ಝರಿ, ಝಂಕೆ, ಢೆಂಕೆ, ಥೊಂಕಣಿ, ಥೊಕ್ಕರಂ, ಥಾಳಂ, ವೇಢೆಯಂ, ಧಟಂ, ಧಾಟಿ, ಧಾರಿ, ಧವಡಂ, ಭಂಡಾರಂ, ಭಂಗಾರಂ, ಭರಿಕೈ, ಭಲ್ಲೆಯ, ಭಾವಂಗಳ್, ಭಾವಿ?

ಭಾಸೆಗಂ, ಕಂಭಕ್ಕಂ ವಿಕಲ್ಪಂ— ವೃತ್ತಿ॥ —ವರ್ಗಂಗಳಯ್ದ ನೆಯಕ್ಕ ರಂಗಳನು² ನಾಸಿಕಂ ಅವಾವುವೆಂದೊಡೆ:— ಜ ಞ ಣ ನ ಮ ಂಗಳ್,

ಅವರ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ:--

ಕಂ॥ ಬಿಜ್ಕಂ ಬೆತ್ತೆ ಸೆವಞ್ವೆಯ । ಸಜ್ಕುಳಮುಂ ತೊಣ್ಣು ಗೆಡೆವ ಶುಕಸಾರಿಕೆಗಳ್ ॥ ಸೋಜ್ಕೆ ಬಲವನ್ದು ತೀಡುವ । ತೆಜ್ಕಣ ಗಾಳಿಯುಮದೇಂ ಮನಂಗೊಳಿಸಿದುದೋ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೯.

(ಅನುನಾಸಿಕ ಯವಲಮುಂ, ಕ್ಷಳನುಂ)

ಕಂ॥ ಆನುನಾಸಿಕಮುಂ ಯವಲಮ । ನನುನಾಸಿಕಮುಂ ದಲೆಂಬರಾಸಂಸ್ಕೃತಶ ॥ ಬ್ದನಿಯುಕ್ತಲಕಾರದ ನೆಲೆ । ಗೆನಿಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಲ್ವುದಂ ಕ್ಷಳನೆಂಬರ್

11 32 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ಯವಲಂಗಳನುನಾಸಿಕಮುಂ ನಿರನುನಾಸಿಕಂಗಳುಮಪ್ಪುವು.

ಪ್ರಯೋಗಂ:—ಅಲ್ಲಿಯನುನಾಸಿಕ ಯಕಾರಕ್ಕೆ

ಮೇಯಿಸಿದಂ, ನೋಯಿಸಿದಂ, ಮಯಣಂ, ನಯಣಂ, ವಯಣಂ, (ಮಾಯಂ) ಆ ವಕಾರಕ್ಕೆ—

ಸೇವೆ, ಸಾವೆ, ಜಾವಂ, ಮಾವಂತಂ, ಕೋವಣಂ, ಕಾವಣಂ, ಸೇವಗೆ.

¹ ಫೆಳಾವುಗಂ. 2 ನಾಸಿಕಾಖ್ಯೆಯಂ ಪಡೆಗುಂ. 3 ಸಾರಿಕೆಯುಂ.

ಆ ಲಕಾರಕ್ಕೆ—

ಕೊಲ್ಲಣೆಗೆ (ಎಂದು ಮೇಳಂ) ಅಲ್ಲಣೆಗೆ (ಎಂದು ಉಟ್ಟು ವಿೂವ ಸೀರೆ) ಹಲ್ಲಣಂ, ಇಲ್ಲಣಂ.

ನಿರನುನಾಸಿಕ ಯಕಾರಕ್ಕೆ —

ಬಯಕ, ಬಿಯಳಂ, ಬಿಯ್ಯಗಂ, ದಯಕಾರಂ, ದಾಯಿಗಂ, ವಾಯಂ, ಬಯಂ².

ಆ ವಕಾರಕ್ಕೆ—

ಕವಳಂ, ಹವಳಂ, ತಿವಳಿ, ತವಕಂ.

ಆ ಲಕಾರಕ್ಕೆ —

ಹಾಲಿಗೆ, ಹಾಲಸಿಕಂ, ಹಲಗೆ, ಹಲಿಕೆ, ನೆಲಕಲಂ (ಎಂದು ಲೋಭಿ).

ವೃತ್ತಿ॥ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ ಲಕಾರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಲ್ವುದಂ ಕ್ಷಳನೆಂಬರ್.

ಕ್ಷಳಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ:-

ಜಳಂ (ಜಲಂ) ಪಳಂ (ಫಲಂ) ತಿಳಂ (ತಿಲಂ) ಬಳಂ (ಬಲಂ) ಇವು ಮೊದಲಾದುವು—

ಸೂತ್ರಂ. ೨೦.

(ಯೋಗವಾಹಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಸಮಸಂದಿರ್ದ 🏋 ಮುಮ।

್ರಾಮುನೊಂದಿದ ಬಿಂದುವುಂ ವಿಸರ್ಗಮು ³ನೆುಂದಿ ॥

ರ್ಕುಮಿನೆಯ್ದೆ ಯೋಗವಾಹಂ । ಕ್ರಮದಿಂ ಕಪಯುಗಳಮಿವಱೊಳನುಬಂಧಂಗಳ್

11 92 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಕಕಾರ ಮುಚ್ಚಾರಣ 4 ದರ್ಥಮಾಗುಅ 4 ದ ಪಸುಂಬೆ(ಯ) ಲಚ್ಚಣದಂತಿರ್ದ ವರ್ಣಮಂ ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯಮೆಂಬುದು. ಅದಅ ಸ್ವರೂಪಂ ॥ $X_{oldsymbol{\zeta}}$ ॥;

ವೃ॥ [ಪಕಾಂಮುಚ್ಚಾರಣಾರ್ಥಮಾಗುೞಿದ] ಕುಮಾರೀಸ್ತನಯುಗಳಾಕೃತಿಯ ವರ್ಣಮುಪಧ್ಮಾನೀಯಂ, ಅದಱ ಸ್ವರೂಪಂ ॥೦್ಪ॥ ;

ವೃ॥ ಕೈವಾರಮಂ ಬೀಸಿದಂತಿರೆ ಬಟ್ಟಿತ್ತಾಗಿ ತೋರ್ಪುದು ಸೊನ್ನೆ, ಅದಆ ಸ್ವರೂಪಂ ॥ ೦ ॥ ;

ವೈ॥ ವೇಲೆಯುಂ ಕೆಳಗೆಯುಮಾತೆಆದಿನಿರೆ ವಿಸರ್ಗಮದಆ ಸ್ವರೂಪಂ॥ ॥ ಈ ನಾಲ್ಕುಂ ಯೋಗವಾಹಂಗಳ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೧.

(ಱ, ೞ, ಕುಳಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಅತಿಪೀಡನದಿಂ ರೇಘಾ।

ಶ್ರಿತಮಾದ ಱಕಾರಮುಂ ಸಮಂತು ಡಕಾರಾ॥ ಶ್ರಿತಮಾದ ಱೞನುಮಂಗೀ।

ಕೃತಪದ ಲತ್ವ⁵ಕ್ಕೆ ಸಮನೆ ಸಲ್ಲದ ಕುಳನುಂ

11 96 11

¹ ಎಂದು ಮೇಳಂ, 2 ಬಹುಲ್, 8 ಮೆಂದಕ್ಕುಮಿ, 4 ನಾರ್ಥ, 5 ಕೆಸನೇಮ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೨.

(ಆ, ರೇಫೆ, ಆೞ, ಕುಳಂಗಳ ಛಂದೋನಿಯಮಂ)

ಕಂ॥ ಇವು ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಗೆ ಸ ।

ಲ್ವುವು ಸಂದುಂ ಪ್ರಾಸದೆಡೆಗೆ ಸಲ್ಲವು ಯಮಕ ॥

ವ್ಯವಹೃತಿಗಾಗವು ದೇಶೀ ।

ಯವೆನಿಪುವಾಹ್ರಸ್ವಮೆನಿಸಿ ದೇ¹ ಓ ಸಹಿತಂ

11 36 11

ನೃತ್ತಿ॥ ಉಭಯ ಸೂತ್ರವೃತ್ತಿ॥ ರೇಫೆ ಪುಟ್ಟುವ ತಾಣಮಂ ಬೆಟ್ಟಿತ್ತಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸೆ ಆಕಾರಂ ಪುಟ್ಟುಗುಂ. ಡಕಾರ(ಮು)ಂ ಪುಟ್ಟುವ ತಾಣಮಂ ಬೆಟ್ಟಿತ್ತಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸೆ ಈ ಅವೆಸರ ಅಕಾರಂ ಪುಟ್ಟುಗುಂ. ಲಕಾರ(ಮು)ಂ ಪುಟ್ಟುವ ತಾಣಮಂ ಬೆಟ್ಟಿತ್ತಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸೆ ಕುಳ ವೆಸರ ಳಕಾರಂ ಪುಟ್ಟುಗುಂ—ರೇಫೆ ಮೂರ್ಧನ್ಯಂ ಅಕಾರಮದಅೊಳೇಕ²ಸ್ಥಾ ನೀಯಂ ಡಕಾರಂ ಮೂರ್ಧನ್ಯಂ, ಅಅ ನದಅೊಳೇಕ²ಸ್ಥಾ ನೀಯಂ, ಲಕಾರಂ ದಂತ್ಯಂ ಕುಳನದ ಅೋಳೇಕ²ಸ್ಥಾ ನೀಯಂ,³ ಅದುಕಾರಣದಿಂದಿವು ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಗೆ ಸಲ್ವುವು.

ರೇಭೆ ಆಕಾರಂಗಳ ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಗೆ—ಉದಾಹರಣಂ —

ಕಂ॥ ಸುರರಿ(ಗಿ) ಅಿದೊಟಗಿದ ಬಿರುದರ । ಕರುಳಂ ಕೊಟಿಕೊಟೆದು ಮರುಳಿರುಳ್ ತಿಂಬೆಡೆಯೊಳ್ ॥

ಡಕಾರ ಆಕಾರಂಗಳ ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಂ:—

ಕಂ॥ ಕಟಲೆ ನುಡಿದಟಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ । ಘಟಿಲನೆ ನಡೆ ಯೆಂದು ಜಡಿದು ಸಾರಥಿಯಂ ಪಾಂ॥ ಗಟಿಲದು ನಿಲಲಱಿಯದಲ್ಲಿಂ । ದೆಟದೊಯ್ದಂತೊಯ್ದಳಾತ್ಮವರನಂ ನರನಂ॥

ಲಕಾರ ಕುಳ ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಗೆ—

ಕಂ॥ ಬೆಳಗುಗಳ ಬಳೆದ (ಬಳಗದ)। ಬಳಸುಗಳೊಳಗೊಳಗೆ ತೊಳಗಿ ವೊಳೆ ವೊಳೆದೊಳಗು॥ ಚ್ಚಳಿಸಿ ತಳತಳಿಸಿ ದೆಸೆಗಳ। ನಳುರ್ದುಸುರಲ್ಡ ಅರ್ದು ಮಿಳಿರ್ದು ತಳರ್ದತ್ತಾಗಳ್॥

[ವೃತ್ತಿ॥ ನಿಯಮಕ್ಕಂ ಸಲ್ಲವು]

ರೇಫೆ ಱಕಾರಂಗಳ್ ನಿಯಮಮಾಗದುದರ್ಕ್ರೆ: :---ಕಂ॥ ಧುರದೊಳ್ ಪಱಿಮಱಿಯಾಡುವ । ತೆಱದಿಂದುಱದಿಱಿದನೆಂಬ ನಿಯಮಂ ದೂಷ್ಯಂ ॥

1 ದಾಎ ಒ, 2 ಸ್ಥಾನಿ, 3 [ಮೋದ್ಲೆಮೊಟಿ, ಮರೆ.ಮಟಿ_, ಕೋಡಿ_ಕೋಟಿ, ಕಡಲ್-ಕಟಲ್ ಮೊಲ್ಲೆಮೊಳೆ, ಕಲೆ-ಕಳಿ]. ಇಂತೇಕಸ್ಥಾನಿಗಳಾದ ಕಾರ್ಗ್ಯಾನಿಕು ಡಕಾರ ಅಕಾರಂಗಳ್ಗಮಂತೆ— ಕಂ॥ ಕೋಡದಿಱಿದಿಂದ್ರರಾದರ್ । ನಾಟಿ ಗೆಯೊಳ್ ವೀರರೆಂಬ ನಿಯಮಂ ದೂಷ್ಯಂ ॥

ಲಕಾರ ಕುಳಪ್ರಾಸಕ್ಕ ಮಂತೆ— ಕಂ॥ ನೆಲದೊಳ್ ಪಗೆ ಪುಗೆ ಫಣಿವೋ । ಲೊಳವೊಕ್ಕ ೞಱಿ ಸಿದನೆಂಬ ನಿಯಮಂ ದೂಷ್ಯಂ ॥

[ವೃತ್ತಿ॥ ಯಮಕವ್ಯವಹೈತಿಗಮಾಗವು]

ಯಮಕ(ಲಕ್ಷಣ)ಮಾಗದುದರ್ಕೆ—

ಕರೆಯಂ ನೆರವಂ ವಂಶಂ।

ಕಱೆಯಂ ಪೊತ್ತಪ್ಪುದೆಂದು ಸಂಗರಮುಖದೊಳ್ ॥

ಇಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಾವೃತ್ತಿ ಕೆಟ್ಟರ್ಪ್ಪುದಾಗಿಯುಂ ಕೞಿಯಂ ಪೊತ್ತಪ್ಪುದೆಂಬುದಂ ಕರೆಯಂ ಪೊತ್ತಪ್ಪುದೆಂದೊಡರ್ಥ ಘಟನೆಯಿಲ್ಲಾಗಿಯುಂ ಯಮಕಲಕ್ಷಣಮಿಲ್ಲ.

ಯಮಕಲಕ್ಷಣಂ—

ಕರೆಯಂ ನೆರವಂ ಕಱ³ಯಂ। ಧರಿಯಿಸುಗುಂ ವಂಶಮೆನುತೆ......ಲಿಸಂ॥ ಗರದೊಳ್ ತಲೆಯಂ ಬೞಿಯಂ। ತಿರೆ ಬಗೆದಂ ತುೞಿದು ಬಡಿದು ¹ಪೂಣ್ದೆಱಿ ವಾಗಳ್॥

ವೃತ್ತಿ॥ ಡಕಾಂದ ಅಅಂಗಳುಂ, ಲಕಾರದ ಕುಳಂಗಳುಂ ಈ ತೆ<mark>ಆದಿಂ ಯಮಕಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲವು</mark>—ಅಕಾರಮುಂ, ಅ ಅ ನುಂ, ಕುಳನುಂ, ಎ, ಒ, ಎಂಬಿವುಂ ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳಿಲ್ಲ. ದೇಶೀಯಂಗಳಾಗಿ ಕನ್ನಡದೊಳೊಳವು.

ಡಕಾರಾದೇಶಮಾದ ಆಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ—

ಕಾಟ್ಕಿಚ್ಚು, ಕೋಟ್ಕುಟ್ಟು, ನೀಟ್ಕರಿಸಿದಂ, ನಾಟ್ಕಡೆ, ಬೀಟ್ಕೊಂಡಂ, ಸೆಟ್ಪಟ್ಟಂ, ನೀರಟ್ಕೆ, ಎರಟ್ಮೂಟು, ಮಾಟ್ಪಂ, ನೋಟ್ಪಂ, ಬೇಟ್ಲಂ, ಬೆಗಟ್ಪಂ, (ನಾಡಿ) ನಾಟಾ, ನಾಡಿಕಾಶಬ್ದಂ, ನಾಟಾಗೆ (ಎಂದು ಗಟಾಗೆ) ಎಸಟಾ(ಡಿ)ಗೆ, ಎಸರ್ಟ್ ಶ್ರಾವಿನೆಸಳೊಳ್ ಕುಳಂ, ಕಿ(ವು)ಸುಡುಗೇಳ್ದ ನೆಂಬಲ್ಲಿ ಕಿ(ವು)ಸುಟ್ಗೇಳ್ದಂ, 3ಬಳ್ಳಿ ತಟ್ಕೈಸಿದನೆಂದು ತಡಕೈ ಸಂದು ಮಾಡಿದನೆಂಬರ್ಥಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೩. (ಱೞಾಪಭ್ರಂಶದ ಕುಳಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ದಾಡಿನು ಮಾಕೂಶ್ಮಾ(ಷ್ಮಾ)ಂಡಂ । ಗೌಡಂ ಗುಡನಾಡಸಿ ಪೊಡೆವ 4ಜಗಡೆ ವಿಡಂಗಂ ॥ ಕೂಡೆ ಕುಳ ನೇಡಕಮುಮಱಿ । ರೂಢಿಯ ಕುಳನೆಂದು ಅೞದಸಭ್ರಂಶತೆಯೊಳ್

H 40 H

¹ ಪೂಣ್ದೆ ಸ್ಕು ಊವಿನೆಸಳೊಳ್, 8 ಪಱೈ ಸಿದನೆಂಬಲ್ಲಿ, 4 ಝಗಡೆ.

ನೃತ್ತಿ॥ ದಾಳಿಂಬ, ಕುಂಬಳಂ, ಗೌಳಂ, ಗುಳಂ, ಜಗಳೆ, ನಿಳಂಗಂ, ಇವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಆಅ ದೊಳಭ್ರಂಶತೆಯಂ ಪಡೆದುಂ ಕುಳಂಗಳ್, ಏಳಗಮೆಂದು ಯೇಡಕಕ್ಕೆ ಪುಟ್ಟಿತ್ತಾಗಿ. (ಯುಂ) (ಕುಳಂ).

ಸೂತ್ರಂ. ೨೪.

(ಱಟಾದೇಶಸ್ಥಾ ನಿವರ್ಣಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಕೃತಿಮಾರ್ಗದೊಳುಂಟು ಟಕಾ।
ರ ತಕಾರ ಠಕಾರರೀಫದೆಡೆಗಂ ಬಹುಳ ॥
ಸ್ಥಿತಿಯಿಂ ಕ್ಷಳಕಮಪಭ್ರಂ।
ಶತೆಯಿಂ ಸುಕವೀಂದ್ರರಿಂದೆ ಅಅ(ನಾ)ದಾದೇಶಂ

11 20 11

ವೃತ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಾಮಾರ್ಗದೊಳುಂಟು ಟಕಾರಕಂ, ತಕಾರಕಂ, ಠಕಾರಕಂ, ರೇಫೆಗಂ, ಕ್ಷಳಕ್ಕಂ ಅಪಭ್ರಂಶದಿಂದಿವು ಅಟಾದೇಶಂಗಳಾದುವು.

ಆ ಟಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ—

ಘಟಕೆ = ಘಟಿಗೆ, ಘೋಟಕೆ = ಗೋಟಿಗೆ, ಪೇಟಕೆ = ಪೇಟಿಗೆ, ಲಾಟಭಾಷೆ = ಲಾಟಬಾಸೆ, ಘೋಟಾರೂಢಂ = ಗೋಟಾಯಿಲಂ, ಧಾಟಿ = ಧಾಟಿ, ಲಾಟಂ = ಲಾಟಂ, ಕುಕ್ಕುಟಂ = ಕೋಟಿ.

ತಕಾರಕ್ಕೆ —

ಪ್ರತಿಹಸ್ತಂ= ಪೞಿಹತ್ತಂ, ಪ್ರತಿಪಾದುಕಂ= ಪೞಿವಾವುಗೆ.

ಠಕಾರಕ್ಕೆ —

ಮಠಿಕೆ = ಮಟಾಗೆ, ಪೀಠಿಕೆ = ಪೀಟಾಗೆ.

ರೇಫೆಗೆ—

ಕೂರಂ1 = ಕೂರ್ಚ್ (ಅಂ), ಝಲ್ಲರಿ = ಝಲ್ಲಲಾ.

ಕ್ಷಳಕ್ಕೆ--

ತಾಳಂ = ತಾರ್ಟ್, ಪುಳಿನಂ = ಪುೞಿಲ್, ಕಳಮಂ = ಕಟವೆ, ಅರ್ಗಳಂ — ಅಗುೞಿ, ಮಾನ್ಯಾಳಿ = ಮನ್ನ ಟಿ, ಅಳಿಕಾಬಂಧಂ = ಅಟಿ ಗೆವಂದಂ.

> ಸೂತ್ರಂ. ೨೫. (ಟಕಾರಕ್ಕ ಕುಳಾದೇಶಂ)

ಕಂ। ಸ್ಫಟಕಂ ಪೇಟಕೆ ನೀಟಕೆ। ಘುಟಕೆ ವರ್ನಟಂ ಪೊದಲ್ದ ರಘಟೆ ಕುಳಂ ತಾಂ॥ ಸ್ಫುಟಸಹಿತಂ ಸ್ಫೋಟಕಲಂ। ಸಟಿತಬ್ದಯುಗಂ ಅಲಕ್ಕೆ ಸೆಅಿ ಸಂದೇಹಂ

11 29 11

ನೃ॥ ಸ್ಫಟಕಕ್ಕೆ = ಪಳಿಕು, ಪೇಟಕೆ = ಪೇಳಿಗೆ, ವೀಟಕೆ = ವೀಳಿಗೆ (ವೀಳೆಯಮು ಮಕ್ಕುಂ) ಘಟಕೆ = ಗುಳಿಗೆ, ವರಾಟಂ = ವರಾಳಂ, ರಘಟಿ = ರಗಳೆ, ಸ್ಪುಟಂ = ಪುಳಂ, ಇವಪಭ್ರಂಶದೊಳ್ ಟಕಾರಕ್ಕೆ (ಪುಟ್ಟಿಯುಂ) ಕುಳನಾದುವು. ಸ್ಫೋಟಕಕ್ಕಾದ ಹೋಳಿಗೆ ಯೆಂಬುದುಂ ಲಂಪಟಶಬ್ದಕ್ಕಾದ ಲಂಬಳ ನೆಂಬುದುಂ ಆ ಅಕ್ಕೆ 2 ಸಂದೇಹಂ.

¹ ಕ್ರೂರಂ, 2 ಸಂದೇಹಂ ಕುಳುಗಳ ಯವು ವು.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೬

(ಒಂದೆರಡು ಮೂಱು ನಾಲ್ಕ್ರಯ್ದರ್ಥಂಗಳುಳ್ಳ ಈ ಅ ಘಟತಪದಂಗಳ್) ಕಂ॥ ಏಕದ್ವಿತ್ರಿಚತುಃ ಪಂ । ಚಾಕಳಿತಾರ್ಥಂಗಳಾಗಿ ಅಅನೊಳವು ನಿಸ ॥

ಚಾಕಳತಾರ್ಥಂಗಳಾಗಿ ಅದಿನೂಳವು ನಿಸ ರ್ಗಾಕೃತಿಯಿಂದದನಾದಿನು ।

ಹಾಕವಿಕೃತಿದೃಷ್ಟವುಂ ನಿರಾಕುಳಮುಸಿರ್ವೆಂ

॥ ३३ ॥

ವೃತ್ತಿ॥ ಒಂದರ್ಥಮನೆರಡರ್ಥಮಂ ಮೂರರ್ಥಮಂ ನಾಲ್ಕರ್ಥಮನಯ್ದರ್ಥಮಂ ಪೇಲ್ವ ಸಹಜ ಱಟಂಗಳಂ ಕವಿಮಾರ್ಗದೊಳ್ ಪ್ರಮಾಣಪುರುಷರಿಂ¹ ಕನ್ನಡಶಬ್ದಮಂ ಪೇಟ್ಗೆಂ.—

೧. ಉಲುಗೆಂದು ಬೇಟಂ

೨. ಉಟುಗಿದನೆಂದೊಲ್ದಂ

೩. ಈಟ್ದ ನೆಂದು ಸೆಳೆದಂ

ಳ. ಅಲ್ದ ನೆಂದು ಮುಟುಂಗಿದಂ

೫. ಬಿಲ್ದ ನೆಂದು ಜಗುಲ್ದಂ

೬. ಜಗುಲ್ಡ ನೆಂದು ಜಾಱಿದಂ

೭. ಆಗುಟ್ಡ ನೆಂದು ಶಿನಿರ್ನೆಲಿದಪ್ಪಿದಂ

ಲ. ತೆಗಲ್ದ ನೆಂದು ಪೞಿ°ದಂ

೯. ಅಸಕಟಾದನೆಂದು ಕೈವಿೂಱಾದಂ

೧೦. ತಟ್ಗಿದನೆಂದು ಕುಸಿದಂ

೧೧. ಕಿಟ್ಡಾದನೆಂದು ಗುಜ್ಚಂ

೧೨. ದಂಡುೞಿಗನೆಂದು ದೆಂಡದೊಳ್ ಪಡೆ ವಂ

೧೩. ಆಱುಾೞಿಗವೆುಂದು ಸಾಮಾನ್ಯಮಾ ಳಾಬಂಧಂ

೧೪. ಅವಗಟಿಯನೆಂದುರವಣೆಕಾರ್ತನುಂ

೧೫. ಬೞಿಯನೆಂದು ವಿಧೇಯಂ

೧೬. ಹಾಲಮನೆಹಾಲನೆಂದು ತುಡುಗುಣಿ

೧೭. ಪೊಂಪುೞಿಯೆಂದು ಪೆರ್ಚುಗೆ

೧೮. ವುಚ್ಚುೞಿಯೆಂದು ಕೇಡು

೧೯. ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದು ವೊತ್ತಿ ಚಪ್ಪಟಿಯಾ

೨೦. ಮಣ್ಮಲಾಯೆಂದು ರೂಪಲಾದ ಸಾವು

೨೧. ತಳ್ಳಿೞಿಯೆಂದು ಸಂಕಲೆ

೨೨. ತೊಟ್ಟು ಆಿಯೆಂದು ಸೊಸ್ಪಾದುದು

೨೩. ಪಾಟಿಯೆಂದು ಕ್ರಮಂ

೨೪. ಕೂಟನೆಂದೆಗ್ಗಂ

೨೫. ಗೞಿಯವಿಂದು ಸಮಕಟ್ಟು

೨೬. ಕೆೞವನೆಂದು ಮುದುಪಂ

೨೭. ಪಟಗಮೆಂದೊಣಗಿದ ಪಣ್ಣಿ ಲಿ

೨೮. ಕಟಕುಟಮೆಂದು ಸ್ಥಾನವ್ಯಾಕುಳತೆ

೨೯. ಘೞಿಲನೆಂದು ವೊಂದು ಶಕುನದ ಪಕ್ಕಿ

೩೦. ದಟದುಟಮೆಂದು ಬಲ್ಸೂ ಅತಿ

೩೧. ತಲ್ಲಚಿಮೆಂದು ಭಯಂ

೩೨. ಬೞಿಯಂ, ಬೞಿಕಂ, ಬೞಿಕೆ, ಬ ೞಿಕ್ಟೆ ಎಂದು ಪಶ್ಚಾದರ್ಥಂಗಳ್

೩೩. ಗುೞಮಿಂದಾನೆ ಕುದುರೆಗಳ ಪಕ್ಕರಿಕೆ

೩೪. ಗಲಪನೆಂದು ಸೊರಹಂ

೩೫.ಅೞ್ತಿಯೆಂದು ಪ್ರೀತಿ, ಅದನರ್ತಿ ಯೆಂದು ಪೇಟ್ನುದಬದ್ದಂ

೩೬. ಅಬ್ಯರ್ತನೆಂದು ಪ್ರೀತಿವಟ್ಟಿಂ

೩೭. ಜೀರ್ಕೊಟವಿಯೆಂದು ಜಳಯಂತ್ರಂ

೩೮. ತೊೞಲ್ದು ದಾಗಿ ತೊೞಲಿಕಲ್ ೩೯. ಮೊಟಗು (ಎಂದು) ವಾದ್ಯಂ

ಳಂ. ಉಟಿಕು ಅಂತೆ ಉಟಿಕು ಕಟಿಕುತ್ತು ಭಾವ ವಾಚಿಗಳ್

೪೧. ಒಟ್ಕಿಯೆಂದು ನದೀಪ್ರವಾಹಂ

೪೨. ಪೆಟಕೆಂದು ಜಗಳಂ

1 ಪ್ರಮಾಣ ಪುರುಷರ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗದಿಂ ಕಂಡು ನೆಜಿ ಪೇಬ್ದವೆಂ ಅವಾನೆಂದೊಡೆ. 2 ನೀರ್ನೆಲೆ, ೧೯ ಚಕ್ಕಟಿ, ೨೧ ದಬ್ದ ಟ್ರಾ ೨೬ ಮುದುಕಂ, ೨೭ ಒಣಗಿದೆಲೆ, ಳ೩. ವೊಟಕೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯಾಕೃತಿ

೪೪. ಸೞಿಪು (ಎಂದು) ನರೆಗಿಕ್ಕುವ ಕರ್ಪು

೪೫. ಪಲುವೆಂದಡವಿ

೪೬. ಏಟಿಂದು ಸಂಖ್ಯಾ ವಾಚಿ

೪೭. ಮೞಿಲ್ದು ಟಿಂದು ? ಸೀಟ್ದ ಭಾಗಂ

೪೮. ಮಟಲ್ದುದು, ಮಟಮಟಿ ಸಿತೆಂಬೆರ ಡುಂ ಕಣ್ಣ ದಡಿದ ಭಾವಂ

೪೯. ಉರ್ದು ತೊವರಿ ಮೊದಲಾದುವನಿಕ್ಕಿ ಯಟ್ಟ ಕೂಟ್ ಪುಟ್ಗಾಯೆಂಬುದು ೭೯. ಅಟ್ಕಿಯೆಂದು ರೋದನಂ

೫೦. ಬಾಟಿಂದು ಬಾಟ್?

೫೧. ಈ ಸೂೞ³ಂದು ವರ್ತಮಾನ ವರ್ಷಂ

೫೨. ತೞಲೆಂದು ಮುತ್ತ ಕಾಯ್

೫೩. ತುೞಿಕಲೆಂದು ಸೊಸ್ಸಾದುದು

೫೪. ಅದವೞಲೆಂದು ಮಟುಕಂ

೫೫. ತುಪ್ಪುಟಿಂದು ಪಕ್ಕಿಯ ರೋಮಂ

೫೬. ಸೂೞ³ಂದು ವೊಂದು ಬಾರಿ

೫೭. ತಿಪ್ಪುಟಿಂದು ಗಱಿ

೫೮. ನೆಟಲೆಂದೊಂದು ಮರಂ

೫೯. ಫೋಟಲೆಂದು ಮರದ ಫೋಟಿ

೬೦. ಬೀೞಿಲೆಂದು ಮರದ ಜಡೆ

೬೧. ಬಾಸುಟಿಂದು ವೊಯ್ಡ ಬಟಿ

೬೨. ಉಂಬೞಿಯೆಂದು ಕೊಡಗೆ

೬೩. ಸಾೞಿಗೆಯೆಂದು ಢಕ್ಕೆ

೬೪. ಪೊಟ್ತ ಆೆಂದುದಯಕಾಲಂ

೬೫. ಕಟರೆಂದು ಮುಳ್ಳೆರಸಿದ ಗುಜುಱು

೬೬. ಬಾಲ್ಕಿಯೆಂದು ಪ್ರಯೋಜನಂ

೬೭. ಬೋಟಿಯೆಂದಂಬಿನ ಭೇದಂ

೬೮. ಸೂೞಾಯ್ತ್ರನೆಂದು ಸೂಬ್ದ ರೆವವಂ

೬೯. ಪಾಟಿಂದು ಶೂನ್ಯಸ್ಥಾನಂ

೭೦. ವೋಟಿಂದು ಸೀಟ್ಡ್ ಭಾಗಂ

೭೧. ಜಾಟಿಂದು ಚಾಪು?

೭೨. ಬಿಟ್ಕಿಯೆಂದೊಂದು ಮರದಭೇದಂ

೭೩. ಅಲ್ಲ ಮೆಂದಱವೆ

೭೪. ಉಟ್ಕಿಯೆಂದು ಭಾವಂ

೭೫. ಎೞವಿದನೆಂದು ನೀವಿದಂ

೭೬. ಮಟಿಯೆಂದು ವೃಷ್ಟಿ,

೭೭. ಕಟಿ ಲಿಯೆಂದು ಬಿಧಿರ ಕುಡಿ

೭೮. ಪೊಟಲೆಂದು ಪುರಂ

೮೦. ಸುೞಿಯಿಂದು ಜಳಾವರ್ತಂ

೮೧. ಕುೞಿಯಿಂದಗುೞ್ಡಿಡೆ

೮೨. ಬೆಂಬೞಿಯೆಂದು ಏಂತೆ ಬರ್ಪುದು

೮೩. ಬೞಿನಟಿಯಿಂದು ಕೊಟ್ಟ ವಸ್ತುವಿನ ಬೞಿಯೊಳ್ ಕುಡುವುದು

೮೪. ಪಟ್ತಿಯೆಂದು ಕಾರ್ಪಾಸಂ

೮೫. ಮಟ್ತ್ರಿಯೆಂದೊಂದು ಮರಂ

೮೬. ಗೆಲಸೆಂದು ಗೆಡ್ಡೆ

೮೭. ಗೆೞ್ತಿ ಸೆಂದು ಗೇಮೆ

೮೮. ಕುಟವೆಂದು ನೇಗಿಲ ಬಾಯ ಕರ್ಬುಸಂ

೮೯. ಪುಲುವೆಂದು ಕೀಟಕಂ

೯೦. ಪಟಿತಿಯೆಂದು ಜೀರ್ಣಂ

೯೧. ಮುಲ್ಕಮೆಂದೊಂದು ಮರಂ

೯೨. ಕಟ್ನಿಯೆಂದು ಗರ್ವಭಂ

೯೩. ಕಟ್ಟಲೆಂದು ಮರ್ಬು

೯೪. ಅಗಟಿ ಯೆಂದು ಖನನಂ

೯೫. ಪೊಗೞೈಯೆಂದು ಕೀರ್ತನಂ

೯೬. ಕಿಟ್ತ್ರನೆಂದು ನಿರ್ಮೂಲಿಸಿದಂ

೯೭. ಪೞಯಿಗೆಯೆಂದು ಕೇತನಂ

೯೮. ಕಿಮುೞ್ಸ್ತಿದನೆಂದು ಚಿಕ್ಕಣಮಾಗೆ

ಮಾಡಿದಂ

೯೯. ನಮುೞೆಂದುೞದಂ ?

೪೪ ಪಟವು, ೪೭ ಪೋಚೆಂದು, ೫೦ ಬಾಚೆಂದು ಜೀವನಾರ್ಥದೊಳ್ ಱೞ೦ (ನಾವಿದವಾಳ್, ಕೂರ್ವಾಳ್ ಹರಗುವಾಳ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕುಳಂ), ೫೮ ಬೆಜಲೆಂದು, ೫೯ ಪೊಟ್ಟಿ, ೬೦ ಬಿಜಲೆಂ, ೬೩ ಜಾೞುಗೆಯೆಂದುಡುಗೆ, ೬೪ ಫೊಟ್ಡಡಂ, ೬೫ ಕಟಲೆಯೆಂದು, ೭೧ ಚಾಟಿಂದು ರಾಹು. ೭೩ ಅಟ್ಟನುಯೆಂದು ಅಜನೆ, ೭೪ ಉಟ್ಮಿಂ ದು ಉಚ್ಚಸ್ವಭಾವಂ, ೮೭ ಗೆಯ್ಮಿಯೆಂದಿರಬಹುದು, ೮೮ ನೇಗಿಲ್ವಾಯ್ವ, ೯೦ ಪಟದೆಂದು, ೯೧ ಮುಚ್ಚುಗ ನೆುಂದು. ೯೩ ಮರ್ವ.

೧೦೦. ಕಿಮುಟ್ಟು ೞಿದನೆಂದು ಸಣ್ಣಮಾಗೆ ೧೦೬. ಪೆೞವನೆಂದು ಕಾಲಿಲ್ಲದವಂ ೧೦೭. ಪೊರ್ಕ್ಯುಟಿಂದು ನಾಭಿ ತುೞಿದಂ

೧೦೧. ಪೇಟ್ಗ ನೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದಂ

೧೦೨. ಸೀಟ³್ಡಾಣಗಿಸಿ ಬಾಟ್ಸುವಾಗಿ ಬಾಲುಕಂ

೧೦೩. ವೊಟಕಾಲಿಂದೆರಡು ತೊಡೆಯಸಂದು

೧೦೪. ಕಂಕುಟ್ಯಿದು ಕಕ್ಷಮೂಲಂ

೧೦೫. ಮೊಟವೆಂದ (ರತ್ನಿ) ಳತೆ

೧೦೮. ತೇಟ್ ಮ ವೃಶ್ಚಿಕಂ

೧೦೯. ಬೋಟತರಮೆಂದು ಮುಂಡಿ

೧೧೦. ಖಟಾಲೆನೆ, ಥಟಾಲೆನೆ, ಘಟಾಲೆನೆ, ನೆೞಿ ಲೆನೆ,? ಘುಟುಂಮೆನೆ, ಧಟಿ ಲಿನೆ, ಧಟ(ಧ) ಚಿನೆ, ಇವು ಮೊದಲಾ ದುವು ಮಹಾಪ್ರಾಣಾನುಕರಣಂಗಳ್ ನಿತ್ಯಱಲಂಗಳ್.

೧೧೧. ಖೞಿ ಲೆನೆ, ಫಬ್ಘಟನೆ ಯೆಂದವಿರಳಾರ್ಥಂ ೧೧೨. ಗೞಗೞನೆಯೆಂದು ಬೇಗಂ ಇವು ಮನುಕರಣಂಗಳ್

೧೧೩. ಗಟ್ಟನೆ ಯೆಂದಾಕಸ್ಮಿಕಂ

೧೧೪. ತಲ್ತಿ ಅಗುದಿ, ತಪತಪಗುದಿ ಯೆಂಬಿವು ಸುರಿವ ರಸವ್ರವ್ಯಾನುಕರಣಂಗಳ್ ಇವರ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ.—ಗಲಗಲಗುಲು

(೧) ಕಂ॥...ಗುಟುಯನುತುಂ (ಪರಿವ) ಪರಿವೊನಲ್ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ॥

(೨) ತಟತಟನೆ ನೇಸರ್ಮೂಡಿತು. (೩) ಕಟಕಟಿಿಸಿದನರ್ಕಂ ಗೋಟಿ ಟ್ಟಂ, ಕೀಟಿ ಟ್ಟಂ ಇವು ಮೊದಲಾದುವಲ್ಪ ಪ್ರಾಣಾನುಕರಣಂಗಳ್ ಅಟನುಂ ಕುಳನುವುವು ವು.

೧೧೫. ಹಿಟಿ ದುದೆಂದು ರಸಮಂ ಹಿಂಡುವಲ್ಲಿ ಅಟಂ, ಹಿಳ್ಗಿ ಬಿರಿದುದೆಂಬಲ್ಲಿ ಕುಳಂ. ಚಳಿತ ವೆುಂಬಲ್ಲಿಯುಂ ಶೀತಳವೆುಂಬಲ್ಲಿಯುಂ ಕುಳಂ.

೧೧೬. ತಟಿಯಿಂದು ಸ್ಥೂಲದಾರುವಿದೊಳ್ ಅಬಂ, ಸತ್ರಾರ್ಥದೊಳ್ ಕುಳಂ ಪ್ರಯೋಗಂ.—(ಳ) ತಳಿಯ ಕೂಟಿ ದಿರೊಳ್ ಪಣ್ತಾರವೆ.

೧೧೭. ತಟ^{್ರಿ}ಯೆಂದಾತಪತ್ರದೊಳ್ ಱಟಂ, ತಳೆಯಿಂಬ ಕ್ರಿಯೆಯೊಳಂ ಪಶುವಿನ ತಳಿ ಯೊಳಂ ಕುಳಂ.

೧೧೮. ಕೊಟಲೆಂದು ವೇಣುವಾದ್ಯ ದೊಳ್ ಅಟಂ, ಕೊಳಲಿಂಬ ಕ್ರಿಯೆಯೊಳ್ ಕುಳಂ.

೧೧೯. ಕೇಟಿ ಯಿಂದು ಪಬ್ತ್ ಯೊಳ್ ಅಟಂ, ಕ್ರೀಡೆಯೊಳ್ ಕ್ಷಳಂ.

೧೨೦. ಬಾೞ³ಂದು ಜೀವನಾರ್ಥದೊಳಂ ಱೞಂ, ನಾವಿದವಾಳ್, ಕೂರ್ವಾಳ್, ಹರಗುವ ವಾಳೆಂಬಲ್ಲಿ ಕುಳಂ.

೧೨೧. ನಾೞ(ಮೆಂದು)ತುಂಬಿನೊಳ್ ಕಳ್ಳನೊಳಂ ಅೞಂ, ನಾೞವಾಸ ನೆ (ರೆ) (ಗೆ) ಯೆಂದು ಕಳ್ಳವಾಸನೆ, (ರೆ) (ಗೆ) ನಾಳಶಬ್ದಂ ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್ ಕ್ಷಳಂ.

(ಎರಡರ್ಥದ ಶಬ್ದಂಗಳ್)

೧೨೨. ಎಟ್ಡ ನೆಂದು ನೆಗೆದಂ, ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿದನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೨೩. ಬಟ್ದ ನೆಂದು ಜೀವಿಸಿದನುಂ, ಒಕ್ಕಲಾದನುವುಕ್ಯುಂ.

೧೨೪. ಅಲ್ಲಿ ನೆಂದು ನೀರೊಳ್ ಮುಟುಂಗಿದನುಂ, ಕೆಟ್ಟನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೦೨ ಸೀರ್ಟ್ಡೌಣಗಿ ಬಾಬ್ದಶಾಕಂ, ೧೦೩ ಕಾಲೆಂದೊಳ್ಡೊಡೆದು, ೧೦೪ ಕೊಂಕುಚ್ಯು, ೧೧೧ ಯಿಂದ ವಿರಲಾರ್ಥಂ, ೧೧೩ ಕಟ್ಟನೆ.

೧೨೫. ಕಟಲ್ದ ನೆಂದು ಬಡವಾದನುಂ, ಮನಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೨೬. ಎಟಲ್ದ ನೆಂದು ಜೋಲ್ದ ನುಂ, ಬಟಲ್ದ ನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೨೭. ತೊಲ್ಲಿ ನೆಂದು ಭ್ರಮೆಗೊಂಡನುಂ, ಗರವಟ್ಟಿಗೆ ವಂದನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೨೮. ಿಕೆಟದನೆಂದು ಬಡವಾದನುಂ, ಅಗಲ್ದ ನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೨೯. ಇೞಿದನೆಂದು ಮೆಯ್ಗುಂದಿದನುಂ, ಕೆಳಗಣ್ಣೆ ವಂದನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೩೦. ಸುೞಿದನೆಂದು ಸಂಚಳಿಸಿದನುಂ, ಬಟ್ಟನೆವಂದನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೩೧. ಎಟ್ಬಾಸಿದನೆಂದು ನಿದ್ರೆತಿಳಿಯಿಸಿದನುಂ, ಎತ್ತಿ ಿಕಟ್ಟದನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೩೨. ಅಅಿದನೆಂದು ಸತ್ತನುಂ, ಸೊಪ್ಪಾದನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೩೩. ಮುೞ್ಗಿ ದನೆಂದು ಬಿಟ್ದ ನುಂ ್ಪೊಡೆವಟ್ಟ ನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೩೪. ಕುಟ್ಟಾಯಿಸಿದನೆಂದು ದೊರೆಕೊಳಿಸಿದನು, ದೊರೆಕೊಂಡನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೩೫. ಅಲಿಸನೆಂದು ಅಟಿಸಿದನುಂ, ಅಟಿಸುವವನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೩೬. ತುಟಿಿಲಸಂದನೆಂದು ವೀರನುಂ, ಪಂಚಮನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೩೭. ತುಟ್ಟಾರೆಂದು ಪೊಡಮಡಿಕೆಯುಂ, ಬೀರಮುಮಕ್ಕುಂ.

೧೩೮. ಬಟ್ದುಂಕಿದನೆಂದು ಜೀವಿಸಿದನುಂ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟನುಮಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ—ಪುಲಿಯ ಬಾಯಿಂ ಬಟ್ಡುಂಕಿದನೆಂದು.

೧೩೯. ದೞವೆುಂದು ತುರಗಬಲಂ, ಸಾಮಾನ್ಯ ದೞಮುಮಕ್ಕುಂ

೧೪೦. ಹಲಹವೆಂದು 7ಬೇಂಟತೆಯುಂ, ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷಮುಮಕ್ಕುಂ.

೧೪೧. ಅಗುಟ್ ಯೆಂದು, ಲಾಳವಿಂಡಿಗೆಯುಂ, ಆವುಜದ ಮುಟ್ಟು ಮಕ್ಕುಂ.

೧೪೨. ಕೊತ್ತಲಿಯಿಂದು ಕಾಗೆಯುಂ, ಬೆಸದವರ ನೆರವಿಯೆಂದುಯು(ಮ)ಕ್ಕುಂ.

೧೪೩. ಮೂಟಿಯೆಂದು ಕಿನಿಯಿಲ್ಲದವಳುಂ, ಕರಗದ ಜೂಳಿಯುಮಕ್ಕುಂ.

೧೪೪. ಆಟಿಯೆಂದು ವಂಚನೆಯುಂ, ಏಕಗ್ರಾಹಿತ್ವಮುಮಕ್ಕುಂ. ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್ ಸಖಿಯರನಾಳಿಯೆಂಬರದು ಕ್ಷಳಂ.

೧೪೫. ಅಟ್ಟಾಯೆಂಬುದು ಬಳ್ಳದಟ್ಟಾಯೊಳಂ, ವಿಧಿಕ್ರಿಯೆಯೊಳಂ ಅಟಂ. ತುಂಬಿಯೊಳ್ ಕ್ಷಳಂ.

೧೪೬. ಎಟಿಯೆಂದು ನೂಲೆಟಿಯೊಳಂ, ಬರೆಸೆಳೆದುದುಮಕ್ಕುಂ. ಎಳೆಯೆಂದು ಭೂಮ್ಯರ್ಥದೊಳ್ ಕುಳಂ.

೧೪೭. ಗಟ್ಟಿಯೆಂಬುದು ಕಡೆಗೋಲುಂ, ಕೊಲ್ಲಟಗರಾಡುವುದುಮಕ್ಕುಂ.

೧೪೮. ಪಟ್ಕಿಯೆಂದು ಶಯನಮುಂ, ಶಯನಸ್ಥಾನಮುಮಕ್ಕುಂ.

೧೪೯. ತೊಟ್ಟ್ (ಯೆ)ಂದು ದಾಸಿಯುಂ, ದಾಸನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೫೦. ಪೊಟ್ಟಿಯೆಂದು ಬಟ್ಟಿಯುಂ, ತೊಟ್ಟಿಯುಮಕ್ಕುಂ.

೧೫೧. ಕಟಲೆಂದು ಮಜ್ಜಿ ಗೆಯುಂ, ಅಂದುಗೆಯುಮಕ್ಕುಂ.

¹ ಮನಮಿಕ್ಕನು, 2 ತುಬಿಂದ, 3 ಕಳೆದನುಮಕ್ಕುಂ. 4 ಅಟ್ದುದ, 5 ಪೊಡೆವಟ್ಟನ್ನು 6 ಗಟೀಯಿಸಿದ, 7 ವೇಂಟೆಯ ತೆರೆಯುಂ.

೧೫೨. ನೆೞಲೆಂದು ಆತಸತ್ರಾದಿಚ್ಛಾ ಯೆಯೊಳ (ಮಕ್ಕು)ಂ, ಜಲದರ್ಪಣಪ್ರತಿಬಿಂಬ[ಮು] ಮಕ್ಕುಂ.

೧೫೩. ಇರ್ಕುಟಿಂದು ವ್ಯಾಧಿಯ ವಿಕಾರ[ಮು]ಂ, ತಂಡಸಮುಮಕ್ಕುಂ.

೧೫೪. ತುೞಿದುದೆಂದು ಘಾಸಿಮಾಡಿದುದುಂ, ಕಾಲೊಳ್ ಮರ್ದಿಸಿದುದುಮಕ್ಕುಂ.

೧೫೫. ಬೀಟಿಂದು¹ಅದ ಕೆಯ್ಯುಂ, ಪತನಕ್ರಿಯೆಯುಮಕ್ಕುಂ.

೧೫೬. ²ನೆಗಟಿಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಂ, ಚರಿತ್ರಮುಮಕ್ಕುಂ, (ನೀರಪ್ರಾಣಿಭೇದಂ).3

೧೫೭. ಮಲ್ಲಲಿಯಿಂದು ಶರೀರದ ವ್ಯಾಕುಳತೆಯುಂ, ಸುತ್ತಿಬರ್ಪುದುಮಕ್ಕುಂ.

4[ಮೂಱರ್ಥದ] ಅಲಂಗಳ್.

೧೫೮. ಎಟ್ಚತ್ತ ನೆಂದು ನಿದ್ರೆತಿಳಿದನುಂ, ಕುತ್ತವ(ನೋಸ) ಅಾಸಿದನುಂ, ಮಅನೆ ಪಿಂಗಿದನು ಮಕ್ಗುಂ.

೧೫೯. ತಾಟಿಂದೊಂದುಮರನುಂ, ಅಗುಟಿಯುಂ, ಸೂರಣದ ದಂಟುಮಕ್ಗುಂ.

೧೬೦. ಕಟಿ ದನೆಂದು ಸತ್ತನುಂ, ದೂರಂಬೋದನು(ಮಕ್ಕುಂ), ಕೈವಿ ಅಿ ದನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೬೧. ಮೊಟಗೆಂದು ಮುಗಿಲ ಧ್ವನಿಯುಂ ಅದೊಂದು ಮೆರನು (ಮಕ್ಕುಂ), ವಾದನವಿಧಿ ಕ್ರಿಯೆಯುಮಕ್ಕುಂ.

೧೬೨. ಬಿಟ್ದು ದೆಂದು ಬಲಸಿದುದುಂ, ಸತ್ತುದುಂ, ಕೈಸಾರ್ದುದುಮಕ್ಕುಂ.

೧೬೩. ಕೊಟಿಸಿದುದೆಂದು ಜೀರ್ಣಿಸಿದುದುಂ, ಮಲಮಿಟಿಸಿದುದುಂ, ಮನೆವಿಕ್ಕಿ ದನುಮಕ್ಕುಂ.

೧೬೪. ಪೊಟ್ತಿಂದು ಸಾಮಾನ್ಯಕಾಲಮುಂ, ಪ್ರಸ್ಥಾನಕಾಲಮುಂ7, ನೇಸಱುಮಕ್ಕುಂ.

೧೬೫. ಎಟ್ತಿಂದು ಗೂಳಿಯುವುನಡ್ವಮುಂ, ಹೊರಸಿನ ನೆಂಯ್ಯಿಗೆಯ ನುಲಿಯುಮಕ್ಕುಂ.

೧೬೬. ಸುೞಿಯಿಂದು ಕೆಲಸಗಳ್ಳನುಂ, ಸಸಿಯ ಸುೞಿಯುಂ, ಸುೞಿವಭಾವಮುಮಕ್ಕುಂ.
ಿಸೂಳಿಯಿಂದೀಶ್ವರನಂ ಪೇಳ್ದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಳಂ.

೧೬೭, ಬೋಟವೆುಂದು ಮೃತ್ಯುವುಂ, ಮುಂಡನುಂ, ಅದೊಂದೌಷಧಮುಮಕ್ಕುಂ.

೧೬೮. ಅೞಿದನೆಂದು ಸತ್ತನುಂ, ಕೆಟ್ಟನುಂ, ಕಿಡಿಸಿದನುಮಕ್ಕುಂ.

[ನಾಲ್ಕರ್ಥದ] ಅಟಂಗಳ್.

೧೬೯. ಉಟಿ ದುದೆಂದು, ಬಿಟ್ಟುದುಂ, ಜೀವಿಸಿದುದುಂ, ಲಾಭಮುಮಕ್ಕುಂ. 10ಅಡಂಗಿ ದುದೆಂಬಲ್ಲಿ ಕುಳಂ, ಬಡಗಿಯ, ಕಳ್ಳನ ಬೇಂಟಿಯ ಉಳಿಯೊಳ್ ಕುಳಂ, ಸ್ಥಾನ ವ್ಯಕ್ತಿಯಂ ಪೇಟಿತ್ದೂಡೆ ಉಟಿತು, ಪೆಟಿವು ಎಂಬವ್ಯಯಮುಂ, ಅಟಂ, ಇವು ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಂಗಳ್.

¹ ಮಾಡದ ಕೆಯ್ಯುಂ, 2 ನೆಗಟ್ತಿಯೆಂದು, 8 ಈ ಅರ್ಥವು ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ, 4 ಇತ್ಯರ್ಥ ಜಪಂಗಳು, 5 ಪಚಿಸಿದುದುಂ,.....ಕೈ ಜೋಲ್ದು ದುಮಕ್ಕುಂ, 6 ಕೊಟಿತು...ಅಳವಜಾಸಿಮಲ ವೇಜಾದುದುಂ ಮನವಿಕ್ಕಿದುದುಮಕ್ಕುಂ, 7 ಪ್ರಸವಕಾಲ, 8 ಯೈಯ, 9 ಸುಳಿ, 10 ಅಡಂಗಿದು ದಜೀಕಿಳಂ.

೧೭೦. ಪಟ್ರಾಯೆಂದು, ವಸ್ತ್ರವಿಶೇಷ(ಣ)ಮುಂ, ದೂಷಣಮುಂ, ನಾಯ ಸೋವುದುಂ, ಲೋಹದ ಘಟ್ಟಯುಮಕ್ಕುಂ.

೧೭೧. ಕೀಟಿಂದು ದೊರೆಯಿಲ್ಲದ ಭಂಗಾರಮುಂ, ತುರಗಮುಖಲೋಹಮುಂ, ಕ್ಷೀಣ ಕುಲಮುಂ, ಕೆಳಗುಮಕ್ಕುಂ.

[ಅಯ್ದರ್ಥದ] ಅಬಂಗಳ್

೧೭೨. ಬಱಿಯೆಂದು ಬಟ್ಟಿಯುಂ, ವಂಶಮುಂ, ಕರೆವನುಂ, ಲೇಪಿಸುವುದುಂ, ಹಿಂಗಲಿಯ ಬಱಿಗೊರಲುವುಕ್ಕುಂ, ಮತ್ತೆ ಎಂಬ ಪೂರಕದ ಬಱಿ ಅವ್ಯಯಮಾಗಿ ಅಅಿಂ.

ಇವು ಪ್ರಯೋಗದೃಷ್ಟಂಗಳ್ ಇವಱಿೂಳ್ ಸಂಶಯನಿಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೭

(ದಡ್ಡ ಕ್ಕರದ ಱಱ, ಱೞಂಗಳ ಪ್ರಾಸಾಭ್ಯು ಪಗಮಂ)

ಕಂ॥ ಹಿರಿಯರ್ ಸಲಿಸರ್ ಡಡ್ಡ ।

ಕ್ಕರಡ ಅಲಕ್ಕೆಯ್ದೆ ರೇಫೆನೆರಸಿದ ಡಡ್ಡ ॥

ಕ್ಕರವುಂ ಅಲನಾಗದನು ।

ಚಿಕ್ಚರಿಸಲ್ ತಾನಿರ್ದತೆಅದಿನಂತದು ಶುದ್ಧಂ ॥ ೩೪॥

ವೃತ್ತಿ॥ ದಡ್ಡ ಕ್ಕರದ ಅಚಿಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ರೇಫೆವೆರಸಿದ ದಡ್ಡ ಕ್ಕರಮಂ ²ಪ್ರಾಸೆ ರೂಢಿ(ಯೊಳ್) ಪಿರಿಯರ್ ಪೇಟಿಂದ ಪ್ರಯೋಗವೊಳವು. ಆ ದಡ್ಡ ಕ್ಕರದ ರೇಫೆಯಂ ಅಟನಾಗುಚ್ಚರಿಸಲಾಗದು ನಿಸರ್ಗದಿನದು ಶುದ್ಧಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.--

[ತ್ರಿವಿದಿ] ಬಟ್ದುದು ಬಳ್ಳವಾಡಿ ನೆಱ³ ನಂ । ಬಿ⁴ರ್ದುದಾರ್ಹತಮಂ ಜಿನೇಂದ್ರನಂ । ತಿರ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣಕವಿಗಳ್ ॥

ಕಂ॥ ಚುರ್ಚಿ(ದ)ವೋಲ್ ⁵ಬಿಸಿಲೊಳುಱ³ ಕೆ । ಮುೞ್ಚಿದ ತಳಿರಂತೆ ನೊಂದು ಗುಣನಂದಿ... ॥

ಕಂ॥ ಒರ್ಕುಡಿತೆ ನೀರ್ಗೆ 'ಕಡೆಪ । ಟ್ಟಿರ್ಕೆಯ ಪಣ್ಣೆ ಲೆಯ ಮುಱಿಗೆ ದೇಶಿಗರಂ ದೇ ॥ ವರ್ಕಳ್ಗೊ ಡೆಯರ್⁷ ಮಾಟ್ಸಿರಿ । ನೀಲ್ಕರಿಸದೆ ನಿಮ್ಮ ದೊರೆಗೆ ಬೋೞಿಯರೊಳರೇ ॥

¹ ಚ್ಚರಿಸಲ್ಮಾಗಿರ್ದ, 2 ಸ್ರಾಸಕ್ಕೆ, 3 ಪೇಜ್ದ, 4 ...ರ್ದೊಡಾರುಹತಂಜಿನೇಂದ್ರನಂ ⊢ ತಿರ್ದ ಮಹಾನ:ಭಾವರ್... (ಇದೊಂದು ತ್ರಿಸದಿಯೆಂದು ತೋಟುವುದು). 5 ಬಿಸಿಲಳುಱೆ, 6 ಪಱಾಸ, 7 ಳ್ಯೊಡೆಯರಮಾಜ್ಪುರೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೮

(ಅಟಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವೊದವಿಪ ಪದಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ರ್ಭುಳಕಂ ರಭುಳಪಿಸಿದಂ ಜಂ। ಗುಳಿ ಜೊಂಬುಳಿಯಾಳಮಾಳ ಮುಂತೆ ಶಮಾಳಂ॥ ವಳಿಗೆ ನೆಗೞೊಡ್ಡಂದುಳಿ ¹ಪೊಂ। ಪುಳಿ ಪುತ್ಥಳಿ ²ಗಾಳಿ ಫೇಳಿ ಱೞ ಸಂದೇಹಂ

॥ २३ ॥

ವೃತ್ತಿ॥ ಝಳಕಂ (ಬೊಕ್ಕಂ), ಝಳಸಿಸಿದಂ, ಜಂಗುಳಿ (ಯೆಂದಂ) ಬೊಂಬುಳಿ, ಆಳಮಾಳಂ, ಠಮಾಳಂ, ವಳಿಗೆ, ನೆಗಱಿ್ದಿಂದುಳಿ, ವೊಂಪುಳಿ (ಯೋದಂ) ಪುತ್ತಳಿ, ಗಾಳಿ, ಫೇಳಿ, ಯೆಂಬಿವುಂ ಱೞಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹಂ (ಅಟಂಗಳ್) ಇವಱ ಪ್ರಯೋಗಮಂ ಕಂಡು ಪೇಟ್ನುದು.

ಸೂತ್ರಂ, ೨೯

(ಕುಳಘಟತ ಪದಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಇಳಿದಳಿಯನೇಳಿದಂ ಸೂ।
ಕುಳಿ ಯೋಕುಳಿ ಕಳಜು ಪೆಳಜು ಮಜುಕುಳಿ ಯಳಿಯಂ॥
ಕುಳಿಯಂ ಮಾಳಿಗೆ ಜಾಳಿಗೆ।
ತಳಿಗೆಯೊಳಿರ್ವೆಳಸು ಬಳಸಿದಂ ಮೊಳೆ ತಾಳಂ ॥ ೩೬

ಸೂತ್ರಂ. ೩೦

ಕಂ॥ ಆಳಿಸಿದಂ ಪೇಳಿಸಿದಂ। ಕೇಳಂ ಜೂದಾಳಿ ತಿಯಿಳಲೆ ಕಳವಳಮಾ (ಮೆಯ್)॥ ಮೇಳಂ ಮಾಳಂ ತಾಳಿಗೆ। ಯೀಳಿಗೆ ಯಿಳುಕುಳಿ ಯಿವಾದಿಯಾಗಱ ಕುಳನಂ ॥ ६೭॥

ವೃ ಇವು ಮೊದಲಾದುವು ಕುಳಂಗಳ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೩೧

(ಕುಳಾಂತಭ್ರಮೆಯ ಲಾಂತ ಪದಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಬೆರಲೊರಲೆರಲ್ ಕೊರಲ್ ಸರ । ಲರಲ್ ಪರಲ್ ಮರಲುಮಂತೆ ನರಲುಮ್ಮುಂ (ಗೆಯ್) ॥ ಸರಲೆಂಬಿವು ಲಾಂತ್ಯಂ ಗ್ರಾ ! ಮ್ಯರಱಿಯದುಚ್ಚುರಿಸುವರ್ ಕುಳಾಂತಭ್ರಮೆಯಿಂ ॥ ೩೮ ॥

¹ ಜಂಗುಳ್ಳಿ 2 ಗೋಳ್ಳಿ 3 ಯುಳಲೈ 4 ಯುಜುಕುಳ್ಳಿ 5 ಸರಲುಂ ಲಾಂತರುವಂ.

ವೃತ್ತಿ॥ ಬೆರಲ್, ಒರಲ್, ಎರಲ್, ಕೊರಲ್, ಸರಲ್, ಅರಲ್, ಪರಲ್, ಮರಲ್, ನರಲ್, ಮುಂಗೈಸರಲ್ ಇವು ನಿತ್ಯ ಲಾಂತಂ, ಇವಂ ಬೆರಳು, ಕೊರಳು, ಎರಳು, ಸರಳು ಎಂದು ಕುಳನಾಗುಚ್ಚರಿಸಲಾಗದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೩೨

(ಪದಮಧ್ಯ ಲತ್ವ ರತ್ವಂಗಳ ವಿನಿಮಯಮುಳ್ಳ ಪದಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಮರೆಲರಲೆರಲೆಂಬಿವರಂ । ತರಾಳರೇಫಕ್ಕೆ, ಲತ್ವಮುಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ । ಪಿರಿದುಂ ಮಲರಲರೆಲರೆಂ । ದೊರೆವುದು ಕೃತಿಯೊಳ್ ವಿಕಲ್ಪವಿಧಿಯಿಂದಮಿವಂ ॥ ನ

ವೃತ್ತಿ ॥ ಮರಲ್, ಅರಲ್, ಎರಲ್ ಎಂಬಿವಱ ಅಂತರಾಳಕ್ಕೆ ರೇಫಕ್ಕೆ ಪಿರಿದುಂ ಲತ್ವ ಮುಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ, ಇವಂ ಕೃತಿಯೊಳ್ ವಿಕಲ್ಪವಿಧಿಯಿಂದಂ ಅಲರ್, ಎಲರ್, ಮಲರ್ ಎಂದು ಕರೆವುದು.¹

²ಇದು ಱಟ, ಕುಳವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಸೂತ್ರಂ. ೩೩ (ಅಕ್ಷರಂಗಳ ಉತ್ಸತ್ತಿಸ್ಥಾನಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಕೊರಲುಂ ಜಿಹ್ವಾಮೂಲಮು। ಮುರಮುಂ ತಾಳುಗೆಯುವೋಷ್ಠಮುಂ ನಾಸಿಕೆಯುಂ। ಶಿರಮುಂ ದಂತಮುನೆುಂದ।

ಕ್ಕರಮುದಯಿಸ ತಾಣಮಾದುವೀ ಪೇೞೈಂಟುಂ ॥ ೪೦ ॥

ವೃತ್ತಿ ಪಿಕೆಯಾಂ, ತಾಳುಗೆಯುಂ, ಶಿರಮುಂ, ದಂತಮುಂ, ಓಷ್ಥಮುಂ, ಜಿಹ್ವಾ ಮೂಲಮುಂ, ಉರಮುಂ, ನಾಸಿಕೆಯುಂ, ಎಂದೀ ಪೇಟ್ದಿಂಟುಂ ಅಕ್ಕರಮುದಯಿಪ ತಾಣ ಮಾದುವು, ಅವಱೊಳೇಕಸ್ಥಾನಿಗಳನಱಿದು ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಯಂ ಮಾಟ್ಪುದು. "ಪಾಠ ಕ್ರಮಾದರ್ಥಕ್ರಮೋ ಬಲಿಯಾ "ಎಂದು ಅನ್ವಯಮಂ ಪೇಟ್ದಿಂ.

ಅಆ ಕಖ ಗಘ ಜ ಹ ವಿಸರ್ಜನೀಯಂಗಳ್ಗೆ ಕೊರಲ್.
ಇಈ ಚಛ ಜಝ ಞ ಯಶಂಗಳ್ಗೆ ತಾಳುಗೆ.
ಋೠ ಟಿಠ ಡಢ ಣ ರಷಂಗಳ್ಗೆ ಶಿರಂ.
ಇಇ ತಥ ದಧ ನ ಲಸಂಗಳ್ಗೆ ದಂತಂ.
ಉಊ ಪಫ ಬಭ ಮ ಉಪಧ್ಮಾನೀಯಂಗಳ್ಗೋಷ್ಠಂ.
ಏತ್ವೈತ್ವಂಗಳ್ಗೆ ಕಂಠ ತಾಳ್ (ಳುಗೆ).

¹ ಪಿರಿದೆಂಬುದಱ೦ ಮರಲೆಂಬುದಱ ರೀಫೆಗೆ ಇತ್ವಮುಮಾಗಿ ಮಣಲೆಂದುಮುಂಟು.

² ಇದು ಜೞ ಕುಳ ಲಂಗಳ ಸಮಾಪ್ತಿ.

ಓತ್ವೌತ್ವಂಗಳ್ಗೆ ಕಂಠೌಷ್ಠಂ ವಕಾರಕ್ಕೆ ದಂತೌಷ್ಠಂ. ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯಕ್ಕೆ ಜಿಹ್ವಾಮೂಲಂ, ಅನುಸ್ವಾರಕ್ಕೆ ನಾಸಿಕೆ [ಯುಂ] ವರ್ಗಪಂಚಮಯುಕ್ತ ಹಕಾರಕ್ಕಂ, ಅಂತಸ್ಥಾನ್ವಿತಹಕಾರಕ್ಕಮುರಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೩೪.

(ಶುದ್ಧಾಕ್ಷರ ಭೇದಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಕವಿಗಳ್ ಸ್ವರದಿಂ ವರ್ಗದಿ। ನವರ್ಗದಿಂ ಯೋಗವಾಹದಿಂ ದೇಶಿಯೊಳು ॥ ದ್ಭುವಮಸ್ಪ್ರ ವರ್ಣದಿಂ ಪಂ। ಚವಿಧಂ ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಪುವರ್ ಶುದ್ಧಗೆಯುಂ

11 80 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಅಆಇ ಈ ಉ ಊ ಋ ೠ ಇ ಇ ಏ ಐ ಓ ಔ ಇವು ಸ್ವರಂಗಳ್. ಕ ಖ ಗ ಘ ಜ, ಚ ಛ ಜ ಝ ಞ, ಟ ಠ ಡ ಢ ಣ, ತ ಥ ದ ಧ ನ, ಪ ಫ ಬ ಭ ಮ. ಇವು ವರ್ಗಂಗಳ್.

ಯ ರ ಲ ವ ಶ ಷ ಸ ಹ ಳ. ಇವು ಅವರ್ಗಂಗಳ್. (ಕ್ಷಳಂ ಲಕಾರದೊಳ ಭೇದಮಾಗೊಂದುಂಟು)

ಅಂ, ಆಃ, X_{j} , ಂಂು. ಇವು ಯೋಗನಾಹಂಗಳ್. ಱಱ, ಳ, ಱೞ, ಎ, ಒ, ಇವಯ್ದುಂ ದೇಶೀಯಂಗಳ್.

(ಇಂತು)ಶುದ್ಧಾ ಕ್ಷರಂ ಕನ್ನ ಡದೊಳ್ ಪಂಚವಿಧಮೆಂದು ಕವಿಗಳ್ ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆಯಂ ಮಾಟ್ಪರ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೩೫.

(ಸ್ವರಾದಿಸಂಜ್ಞೆ,ಯನುಳ್ಳಕ್ಷರಸಂಖ್ಯಾನಿಯಮಂ)

ಕಂ॥ ²ತರದಿಂ ಪದಿನಾಲ್ಕ್ರಕ್ಕುಂ।
ಸ್ವರಮಿರ್ಪ್ಪತ್ತಯ್ದು ವರ್ಣಮವು ವರ್ಗಂ ತ ॥
ತ್ವರದೊಂಬತ್ತುಮವರ್ಗಂ।
ಪರಿಭಾವಿಸೆ ಯೋಗವಾಹಮವು ನಾಲ್ಕೆ ವಲಂ

11 68 11

ವೃತ್ತಿ॥ ³ಸ್ವರಂ ತರದಿಂ ಪದಿನಾಲ್ಕಕ್ಕುಂ, ವರ್ಗಮವು ಇರ್ಪ್ಪತ್ತಯ್ದುವರ್ಣಂ, ಅವರ್ಗಂ ತತ್ಪರದೊಂಬತ್ತು, ಆವುದು ಯೋಗವಾಹಂ ಅವು ಭಾವಿಸೆ ವಲಂ ನಾಲ್ಕೆ, ಅಂತು ಐವತ್ತೆರಡಕ್ಕರಂ ಸಂಸ್ಥೃತದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಾಕ್ಷರಂಗಳ್-

¹ ಸ್ವರದಿಂ, ವರ್ಗದಿಂ ಅವರ್ಗದಿಂ, ಯೋಗವಾಹದಿಂ, ದೇಶೀಯಂಗಳಿಂ ಇಂತು ಶುದ್ಧಾಕ್ಷರಂಗಳ್, 2 ತರದಿಂದು ಪದಿನಾಲ್ಕುಂ, 3 ಕ್ರಮದಿಂ ಸ್ವರಂ ಪದಿನಾಲ್ಕಕ್ಕರಂಗಳ್, ವರ್ಗಮಿಸ್ಪತ್ತೈದಕ್ಕರಂಗಳ್, ಅವರ್ಗಮೊಂಭತ್ತಕ್ಕರಂಗಳ್, ಯೋಗವಾಹಂ ನಾಲ್ಕಕ್ಕರಂಗಳ್ ಅಂತು ಸಂಸ್ಕೃತರೊಳ್ ಶುದ್ಧ ಗೆ ಯುಯ್ಯತ್ತೆರಡುಂ

ಸೂತ್ರಂ. ೩೬.

(ಕರ್ಣಾಟಕ ವರ್ಣಮಾಲಾ ನಿರ್ಣಯಂ)

ಕಂ॥ ತಿಳಿ ದೇಶೀಯನು (ನ್ರಮಯ್ಡಂ।
ಕಳಿ ನೀಂ ಋ ಇವರ್ಣ ಶಷ ವಿಸರ್ಗೆ X್ಕ್ನಂಂತ್ರ ॥
ಕ್ಷಳನಂ ನಾಲ್ವತ್ತೇಟ್ ।
ಯ್ತಳಿ ಶುದ್ಧಗೆಯಚ್ಚಗನ್ನಡಕ್ಕೀ ಕ್ರಮದಿಂ

॥ ४३ ॥

ವೃತ್ತಿ॥ ¹ದೇಶೀಯಮುಮಯ್ದು ನೀಂ ತಿಳಿ, ಱ, ೞ, (ಕು)ಳ, ಎ, ಒ ಇವು ದೇಶೀ ಯಂಗಳ್. ಇವಂ ಕೂಡಿದೊಡೆ ೫೭ ಅಕ್ಕರಂಗಳ್. ಋ ಇ ವರ್ಣ, ಶ, ಷ, ವಿಸರ್ಗ, $X_{\rm p}$, ಂ್ಪ, ಕ್ಷಳನಂ ನೀಂ ಕಳೆ. ಅಚ್ಚಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಯೊಕ್ರಮದಿಂ ಶುದ್ಧಗೆ ನಾಲ್ಪತ್ತೇಟಾಯಿತ್ತೆಂದಳೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೩೭.

(ಅಕ್ಷರೋತ್ಪತ್ತಿ ಕ್ರಮಂ)

ಕಂ॥ ತನು ವಾದ್ಯಂ ನಾಲಗೆ ವಾ।

ದನದಂಡಂ ಕರ್ತುವಾತ್ಮನವನ ಮನೋವೃ,॥

ತ್ತಿನಿಮಿತ್ತವಾಗೆ ಶಬ್ದಂ।

ಜನಿಯಿಸುಗುಂ ಧವಳವರ್ಣವುಕ್ಷರಲೂಪಂ

11 88 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಶರೀರಮೆ ವಾದ್ಯಂ, ನಾಲಗೆಯೆ ಬಾಜಿಸುವ ಕುಡುಹು, ವಾದಕ ²ನಾತ್ಮ ನಾದೊಡಾತನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಿಂ ಧವಳವರ್ಣಮಕ್ಷರಸ್ವರೂಪಂ ಶಬ್ದಂ ಪುಟ್ಟುಗುಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೩೮.

(ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪದ ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಂ)

ಕಂ॥ ಪದದರ್ಶನುಂ ವಿಭಾಗಿಸು ।

ವುದಱಿಂದೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಯಂತಿತದುಂ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಂ ॥

ಬುದು ತತ್ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂ ಪೂ ।

ರ್ವದೊಳಿಕುಂ ಪ್ರಕೃತಿ ಯೆಂಡುಮಮರ್ದೊದವೆ ಪದಂ ॥ ೪೫ ॥

¹ ಸನ್ನಡದೇಶ್ ಸೇಶಿ ಸಂಮಯ್ದು ಕೆಜಂ, ಪಿಂತ ತಿಯ್ಯುತ್ತೆರಡಕ್ಕರಂಗಳ್ ಕೂಡೆ ಅಯ್ಯುತ್ತೇಣಕ್ಕರಂಗಳ್. ಅನಜಿಕೆ ಆಗೆ ಯ ಯೂ $\mathfrak R$ $\mathfrak R$ 0, ಶ. ಷ ವಿಸರ್ಗ, $X_{\mathfrak Z}$ 0, ೦೦,, ಕ್ಷಳಂಗಳೆಂಬ ಪತ್ತಂ ಕಳೆಯಲ್ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡೆ ದೊಳ್ ಶುದ್ಧಗೆ ನಾಲ್ವತ್ತೇಣು ವಿಧಂ. ನಿಸರ್ಗಮಾಗಿ ವಿಸರ್ಗಮಿಲ್ಲ. 2 ನಾತ್ಮಂ ಅತನ \dots ವರ್ಣಮೂ ತರ್ನಕ್ಷರರೂಪಮನ್ನು ತಬ್ಬಂ ಪುಟ್ಟುಗುಂ. 3 ತದಂ.

ವೃತ್ತಿ ಪಬ್ದ ದೊಳಿರ್ದರ್ಥವು 1ವಿಭಾಗಿ ಸುವುದ ಅಂದೆ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿನಿಸುಗುಂ. ಮ್, ಅಮ್, ಮೊದಲಾದ ನಾಮಾಖ್ಯಾತವಿಭಕ್ತಿಗಳುಮಂ, ವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದೊಳಗೆ ಪತ್ತುವುದುಮಂ ಪ್ರತ್ಯಯಮಿನಲಕ್ಕುಂ. ಆ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಹಿಂತಿರ್ದುದು ಪ್ರಕೃತಿ. ಲಿಂಗಮಂ, ಧಾತುವಂ ಪ್ರಕೃತಿಯಿನಲಕ್ಕುಂ. ಆ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳಿರಡುಂ ಕೂಡೆ ಪದನಕ್ಕುಂ. ಉದಾಹರಣೆ ಮರ, ದೇವ ಎಂದು ಲಿಂಗಮಂ ಇರಿಸಿ ಮ್ ಎಂಬ ವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಕೂಡೆ ಮರಂ, ದೇವಂ ಎಂದಕ್ಕುಂ. ನೋಡು, ಬೇಡು ಎಂಬ ಧಾತುವನಿರಿಸಿ ಅಮ್ ಎಂಬ ವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಕೂಡೆ ನೋಡಿದಂ, ಬೇಡಿದಂ, ಎಂದಕ್ಕುಂ. ಆವೃಯಮುಂ, ಸಮಾಸದೊಳಗಣ ನಾಮಭಾಗಮುಂ ನಿಭಕ್ತಿಯಂ ಕೊಟ್ಟು ಅಂದುದಅಂೆ ಪದ್ಗೆ ನೆಂದಅಾವುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೩೯

(ಸಬಿಂದುಕಾದಿ ಶಬ್ದಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಕೆಲವು ನಿಜಬಿಂದು ಗಳ್ ಕೆಲ। ಕೆಲವು ವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥಬಿಂದುಗಳ್ ದ್ವಿತ್ವಂಗಳ್ ॥ ಕೆಲವಾ ಶಿಥಿಲದ್ನಿತ್ಯಂ। ಕೆಲ ವುಭಯವುುಮಾಗಿ ಕೆಲವು ಪದನಱಿ ವು⁴ದಿದಂ ॥ ೪೬ ॥

೧ ಬೆಡಂಗು ೧೪ ಕೊರಂತೆ ೨೭ ದೂಂಟು ೪೦ ತೆಱಂಟು17 ೫೩ ಕಡುಂಬು ೨ ಕಡಂಗು ೧೫ ಪಳುಂಕಿದಂ ೨೮ ಗೆಂಟು ೪೧ ತೇಂಟು ೫೪ ಕಡಂದುಱು ೩ ತೊಡಂಬೆ ೧೬ ಕೂಂಕಿದಂ ೨೯ ಗೊಂಟು ೪೨ ಸೇಂಟು ೫೫ ಕೊಡಂಬೆ ಳ ತೊಡಂಕು ೧೭ ಅವುಂಕಿದಂ ೩೦ ಗೆಂಟಗೆ ೪೩ ಈಂಟು ೫೬ ಬಣಂಬೆ²¹ ೫ ತಡಂಗಾಲ್೧೮ ಕೌಂಕುಟ್⁹೩೧ ಬೇಂಟೆ ೪೪ ತೋಂಟು ೫೭ ಬಣಂಜಿಗಂ ೬ ಕೊಡಂತಿ ೧೯ ಸೆಂಕು e^{10} ೩೨ ಸುಂಟಗೆ ೪೫ ತೋಂಟಗಂ ೫೮ ಬೆಂದುಱು ೭ ಪಡಂಗು ೨೦ ಬೆಲಂಕು 11 ೩೩ ದೊಂಟಿ 13 ೪೬ ತೋಂಟಂ ೫೯ ಬೆದಂಡೆ ೮ ಸಿಡುಂಬೆ ೨೧ ಕಲಂಕು ೩೪ ಮೆಂಟಿ ೪೭ ಪೊಸಂತಿಲ್ ೬೦ ಚಲುಂಕಿದಂ ೯ ಸೆರಂಗು ೨೨ ತೇಂಕು ೩೫ ಮಿಂಟು ೪೮ ಕಳಂತಿಗೆ ೩೬೧ ಪಲುಂಬಿದಂ ೧೦ ಎಱಂಕೆ ೨೩ ಕುಸುಂಬೆ ೩೬ (ವಿೂಂಟದಂ)೪೯ ಪಳಂಚಿದಂ ೬೨ ಅಸುಂಬಿದಂ ೧೧ ತಟುಂಬು ೨೪ ಹಸುಂಬೆ ೩೭ ಕೂಂಟಿಒ⁴ ೫೦ ಸಾಂದು ೬೩ ಕಱಂಡಗೆ²² ೧೨ ತುಱುಂಬು ೨೫ ಮುಸುಂಬೆ 12 ೩೮ ಸಱಂಟು 15 ೫೧ ಸೆಂದೆ 19 ೬೪ ತಂದಲ್

೩೯ ಒಱಂಟು 16 ೫೨ ನಾಂದಂ 20 ೧೩ ಒ ಅಂತೆ ೨೬ ದಾಂಟು

ಈ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪದಂಗಳ್ ಸಬಿಂದುಗಳ್.

¹ ತಂತವ್ಮುನುಗುಣಮಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಕುಡುವುದಜಾಂ. 2 ಆ ವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಪ್ರತ್ಯಯನಿನಲಕ್ಕುಂ, ಆವಾವುನೆಂದೊಡೆ₌ನ್, ಅಮ್ ನೊದಲಾದ ನಾವಾಖ್ಯಾತ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ್. ⇒ವಱುಾ ಪಿಂತಿರ್ಪ ೮ುಗಸುಂ ಧಾತುವಂ ಪ್ರಕೃತಿಯಿನಲಕ್ಕುಂ. 3 ಸಹನ. 4 ದವಂ 5 ಕೆಲವು ಪದಂಗಳ್ ಸ್ವಭಾವದು ನಿತ್ಯಬಿಂದು ಗಳ್, ಕೆಲವು ಸಾಂಗಳ್ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಸಹಿಂದುಕಂ ಆಬಿಂದ ಕಂ ಆಗಿರ್ಭ**ು.** ಕೆಲವು ಸದಂಗಳ್ ನಿಯತದಿಂ ದ್ವಿತ್ವಂಗಳ್ ಕಲವು ಪದಂಗಳ್ ಶಿಥಿಲ ದ್ವಿತ್ವಂಗಳ್. ಕೆಲವು ಪದಂಗಳ್ ಶಿಥಿಲವು ಎಂದ್ವಿತ್ವಮುವಾಗಿವು ವು 6 ಸಿಡುಂಬು. 7 ಸೆಱಂಗು. 8 ಕೊಱಂತೆ. 9 ಕವುಂಕುಳ್. 10 ಪೇಂಕುಳಿ, 11 ಚೆಲಂಕು, 12 ಮುಸುಂಬು. 18 ದೋಂಟ. 14 ಕುಂಟಣಿ. 15 ಸೊರಂಟು. 16 ಒರಂಟು. ತೆರಂಟು. 18 ಗಳಂತಿಕೆ. 19 ಸೇಂದು. 20 ನಾಂದು. 21 ತೊಡಂಬೆ. 22 ಕರಂಡಗೆ.

ವಿಕಲ್ಪ (ಬಿಂದುಗೆ) ಪ್ರಯೋಗಂ :---

೧ ಕದಂಪು-ಕದಪು ೭ ಕರಿಂಕು-ಕರಿಕು ೧೩ ಇಱುಂಕಿದಂ-ಇಱುಕಿದಂ ೨ ಕೊಡ್ಲಂಕೆ-ಕೊಡಕೆ ೮ ತೊಡಂಕು-ತೊಡಕು ೧೪ ಕರ್ದುಂಕಿದಂ-ಕರ್ದುಕಿದಂ ೩ §ಇರುಂಬೆ-ಇರುಬಿ ೯ ಕಣಂಜು-ಕಣಜು ೧೫ ತುಳುಂಕಿದಂ-ತುಳುಕಿದಂ

ಳ ನೊಱಂಜು-ನೊಱಜು೧೦ ಅಱಂಬೆ-ಅಱಬೆ ೧೬ ಮುಸುಂಕಿದೆಂ.ಮುಸುಕಿದೆಂ

೫ ಜಿನುಂಗು-ಜಿನುಗು ೧೧ ಕಅುಂಕೆ ಕಲುಕೆ

೬ ಬೆಳಂತಿಗೆ-ಬೆಳತಿಗೆ ೧೨ ಕುೞುಂಕಿದಂ-ಕುೞುಕಿದಂ

ಇದು ಮೊದಲಾದುವು ವಿಕಲ್ಪಬಿಂದುಗಳ್.

ವೃತ್ತಿ ॥ [ಕೆಲವು ಪದಂಗಳ್] ನಿಯತದ್ವಿತ್ವಂಗಳಪ್ಪುವವರ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ.—

೧ ಅಗ್ಗಳಂ ೧೨ ಕಕ್ಕಸಂ ೨೩ ಟಿಪ್ಪರಂ ೩೪ ಬಕ್ಕು ಡಿದಂ ೪೫ ಅತಿೂಪ್ಪಂ ೨ ಅಟ್ತ್ ೧೩ ಕಪ್ಪಡಿ ೨೪ ತಪ್ಪಡಿ ೩೫ ಬಗ್ಗಂ ೪೬ ಲಗ್ಗಿಗಂ

೩ ಅಟ್ದಂ ೧೪ ಕಪ್ಪಳಿ ೨೫ ತಿಪ್ಪುಟು್ ೩೬ ಬಗ್ಗಣೆ ೪೭ ವೆಗ್ಗಳಂ ೪ ಉಕ್ಕೆವಂ ೧೫ ಕಟಲ್ದಂ ೨೬ ತೆಪ್ಪಂ ೩೭ ಬಟಲ್ದಂ ೪೮ ಸಕ್ಕರೆ ೫ ಉಗ್ಗಂ ೧೬ ಕಟ್ತಲೆ ೨೭ ತೊಟಲ್ದಂ ೩೮ ಬಟ್ಟಂ ೪೯ ಸಿಪ್ಪು ೬ ಉಗ್ಗಿ ೧೭ ಕಟ್ತು ೨೮ ತೊಟ್ತು ೩೯ ಬಿಪ್ಪಂಡಂ ೫೦ ಸುಗ್ಗಂ ೭ ಉಪ್ಪಡಂ ೧೮ ಕೆಕ್ಕೊರಸು ೨೯ ದುಪ್ಪಡಿ ೪೦ ಬಿಟ್ಡಂ ೫೧ ಸುಗ್ಗಿ

ಲ ಉಪ್ಪಂಡಂ ೧೯ ಕೊಪ್ಪಂ ೩೦ ನೆರ್ಪ್ಪು ೪೧ ಮೊಕ್ಕಳಂ ೫೨ ಸುರುಳ್ದಂ

೯ ಎಗ್ಗಂ ೨೦ ಕೊಪ್ಪಲ್ ೩೧ ಪಪ್ಪುಕಂ ೪೨ ಮೊಗ್ಗರಂ ೫೩ ಸೊಪ್ಪುಗಳ್ ೧೦ ಎಟ್ದಿಂ ೨೧ ಕೊಪ್ಪು ೩೨ ಬಕ್ಕರಸೆ ೪೩ ಮೊಗ್ಗು ೫೪ ಹಪ್ಪಳಿಕೆ

೧೧ ಒಪ್ಪಂ ೨೨ ಚಪ್ಪರಂ ೩೩ ಬಕ್ಕಸೆ ೪೪ ರಕ್ಕಸಿ ೫೫ ಹಿಪ್ಪಲಿ

ವೃತ್ತಿ॥ ಕೆಲವು ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವಂಗಳಪ್ಪುವವರ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ.

ಮಗುಲ್ದಂ, ಜಗುಲ್ದಂ, ಪೊಗಲ್ದ 1ನೆಂಬಂತೆ.

²ತಗುಳ್ದ ನೆಂಬೀ ಪದವೊಂದು ಶಿಥಿಲಮುಂ ದ್ವಿತ್ವಮುಮಾಗಿರ್ಪುದು.

*ಸೂತ್ರಂ. ೪೦ (ಸರೇಘ ಪದಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ³ಮರ್ಗ್ಗಿದುದೆನೆ ತರ್ಗಿದುದೆನೆ। ಕಿರ್ಗಿದುದೆನೆ ಜರ್ಗುವಿಲ್ದುದೆನೆ ಪೇರ್ಗಳ್ ತಾಂ ॥ ಒರ್ಗಾದರ್ ಪೆರ್ಗಳಮನೆ। ಕುರ್ಗಿದುದೆನೆ ಮಾರ್ಗದೊಳ್ ಸರೇಫ ಪದಂಗಳ್

11 85 1

[§] ಇಲುಂಪೆ-ಇ<mark>ಲುಸೆ, ನೊರಂಜು-ನೊರಜು</mark>. 1 ಅಗುಟ್ದಂ, ತಿನುರ್ದಂ, ತುಮುಟ್ದಂ, ತೆಗಟ್<mark>ಡಂ</mark>, ನುಸುಟ್ದಂ, ನೆಗಟ್ಡಂ, ಮಸುಳ್ದಂ, ಮುಗುಳ್ದಂ. (ಇಷ್ಟು ಕಬ್ದಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನೆ). 2 ನೊರಳ್ಡಂ (ಹೆಚ್ಜಿದೆ). 8 ನುರ್ಗ್ಗಿದು, 4 ಪೆರ್ಗ್ಗತ್ತಾ∥ವೊರ್ಗಾ, ಈ ಸೂತ್ರವು ಳಿಗಿನೆಯ ಸೂತ್ರದ ಮುಂದಿರುವುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೪೧.

ಕಂ॥ ಉರ್ದು ಬಿರ್ದು ತರ್ಮಂ । ವುರ್ದುಂ ಗುರ್ದುಂ ಸಮಂತು ತಿರ್ದುಂ ಪರ್ದುಂ ॥ ಗರ್ದು ಅು ವುರ್ದಿದ ನೆನೆಯುಂ । ಗರ್ದೆಯು ಮಾ ಗುರ್ದೆಯುಂ ಸರೇಫ ಪದಂಗಳ್

11 99 11

ಸೂತ್ಯಂ. ೪೨.

(ರೇಫ ಸಂಯೋಗ ಪದಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಇರ್ಪುಂ ಮುರ್ಪುಂ² ಕೆರ್ಪುಂ। ನೆರ್ಪು ದಿರ್ಪೆಯು³ ಮಡರ್ಪು ಮಾರ್ಪು ಕೂರ್ಪು ॥ ಪರ್ಪರಿಕೆಯು ವಿರ್ಪಂ4 ಮೆ । ಯ್ದರ್ಪು ⁵ಮುಂತಾಗಿ ರೇಫ ಸಂಯೋಗಂಗಳ್

11 88 11

ಸೂತ್ರಂ. ೪೩.

(ಗುರೂಪಧೆಯ ಪದಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಆರ್ದಂ ಸಾರ್ದಂ ⁶ಸಾರ್ದಂ । ತೀರ್ದಂ ಫೋರ್ದಂ ಸಮಂತು ಪೀರ್ದಂ ಕಾರ್ದಂ ॥ ನೇರ್ದಂ ಬಾರ್ದಂ ಗೋರ್ದಂ । ಸೋರ್ದಂ ತಾನೆಂದೊಡಂ ಗುರೂಪಧನುನಿಕುಂ

11 350 II

ಸೂತ್ರಂ. ೪೪.

(ಗುರೂಪಧ ಪದಂಗಳ್)

ह्मा क्यार के स्थार का मिल्या हिंदि हैं। ನಾರ್ಗಳ್ ತೇರ್ಗಳ್ ನೆಗೞ³್ತಯಾರ್ಗಳ್ ಕಾರ್ಗಳ್ ॥ र्शित्रका_{ठे} प्रत्ये का अध्यास ಸೂರ್ಗಳ್ ವರಾರ್ಗಳ್10 ಗುರೂಪಧಾರ್ಥವುನಿಕ್ಕುಂ ॥ ೫೧ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೪೫.

(ನಾಮಪದಂಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಿಥಿಲತ್ವಂ)

ಕಂ॥ ಹಿಂತಮರ್ದಿರೆ ಅೞ ಕುಳ ರೇ। ಫಾಂತಂ ಹ್ರಸ್ನಾದಿಲಿಂಗವುಂತವು ಗಳ್ ಮೇ ॥ ಣಂತೆ ಚತುರ್ಥಿಯ ಗೆಯೆ ಮೇಡ್। ಮುಂತಮರ್ದಿರೆ ಪಿರಿದುನೊದವುಗುಂ ಶಿಥಿಲತ್ವಂ

11 89 11

¹ ಆುಮುರ್ದಿದುದೆನೆ. 2 ತೋರ್ಪುಂ. 3 ಪೆರ್ಪೆಯು. 4 ಮೆರ್ಪುಂ. 5 ನೊದಲಾಗಿ. 6 ಪೋರ್ವಂ ಕೀರ್ದಂ ಕಾರ್ದಂ. 7 ಗುರೂಪಧೆಯೆನಿತುಂ. 8 ಕೂರ್ಗಳ್. 9 ನೇರ್ಗಳ್. 10 ಕಾರ್ಗಳ್ನ್

್ತ ವೃತ್ತಿ ॥ ಱೞ, ಕುಳ, ರೇಫಾಂತಂಗಳುಮಪ್ಪ ಹ್ರಸ್ವಾದಿಲಿಂಗಂಗಳ್ ಹಿಂತಿರೆ ಮುಂತೆ ಗಳ್ ಚತುರ್ಥಿಯ ಗೆಕಾರವಾದೊಡಂ ನಿಲಿ ಶಿಥಿಲತ್ವಂ ಸಿರಿದಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.__

ಱಟಾಂತಕ್ಕೆ :--(ಗಳ್ಗೆ).

ಅಗಟ್ಗಳ್, ಎಸಟ್ಗಳ್, ನೆಗಟ್ಗಳ್ (ನೆಗಟಿಂದು ಜಲಚರಂ) ವುುಗುಟ್ಗಳ್

ಗೆಕಾರಕ್ಟೆ .--

ಎಸ್ಟ್ರ್, ಅಗಟ್ಟ್, ನೆಗಟ್ಸ್, ಮುಗುಟ್ಸ್.

ವೃ ॥ ಆದಿ ದೀರ್ಘಮಾದೊಡಂ ಗುರುವಾದೊಡಂ ಶಿಥಿಲತ್ವಮಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.___

3ಬಾಸುಲ್ಗಳ್, ಇರ್ಕ್ಯುಲ್ಗಳ್, ಪೊರ್ಕ್ಟ್ಯುಲ್ಗಳ್ ಎಂಬಂತೆ

ಕುಳಾಂತಕ್ಟೆ.—(ಗಳ್ಗೆ).

ಮುಗುಳ್ಗಳ್, ಪುಗುಳ್ಗಳ್, ಎಸಳ್ಗಳ್, *(ಪೂನಿನೆಸಳೊಳ್ ಕುಳಂ)ಅಮಳ್ಗಳ್ ಪ್ರಯೋಗಂ.—

(೧) ‡ ಕಂ॥ ಅವುಳ್ಗಳ್ ನಯಗುಣ ವಿಕ್ರಮ । ದಮಳ್ಗಳ್.....॥

ಗೆಕಾರಕ್ಕೆ —

ಮುಗುಳ್ಗೆ, ಪುಗುಳ್ಗೆ, ಎಸಳ್ಗೆ, ಅಮಳ್ಗೆ.

ನೃತ್ತಿ ॥ ಪಿರಿದೆಂಬುದಱಿಂ ಕಿಱಿದು ಶಬ್ದಂಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಥಿಲತ್ವಮಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಯೋಗಂ—ಕುರುಳ್ಗಳ್, ಮರುಳ್ಗಳ್.4

ರೇಫಾಂತಕ್ಕೆ:-(ಗಳ್ಗೆ).

ಕೊನರ್ಗಳ್, ಕನರ್ಗಳ್, ತಳಿರ್ಗಳ್, ಕುಳಿರ್ಗಳ್, ಅಲರ್ಗಳ್, ಎಲರ್ಗಳ್, ಉಗುರ್ಗಳ್, ವೊರ್ಗ್ಗಳ್, ಬಿರುರ್ಗಳ್, ಬಿರಿರ್ಗಳ್, ಕದಿರ್ಗಳ್, ತಿಮಿರ್ಗಳ್, ತಮರ್ಗಳ್, ಬೆಮರ್ಗಳ್.

ಪ್ರಯೋಗಂ.__

(೨) ಚಂ॥ ಬೆಮರ್ಗಳನೂದಿ ನುಣ್ದೊ ಡೆಗಳಂ್ ಪಿಡಿಕೈಸಿ..... ।

ಗೆಕಾರಕ್ಕೆ.---

ವೊಸರ್ಗೆ, ಎಸರ್ಗೆ, ಒಸರ್ಗೆ,ಉಸಿರ್ಗೆ, ಪಸಿರ್ಗೆ, ನವಿರ್ಗೆ (ನವಿರೆಂದು ಕೂದಲ್). ಪ್ರಯೋಗಂ.—(೩) ನಡೆವುದು ತಲಿನವಿರ್ಗೂಟಂ । ನಡೆವುದು.....॥ ಸಮಿಕ್ಯಾ (ಅಕಾ)ರಾದೇಶ ರೇಫೆಗೆ.—ಅಗುರ್ಗಳ್, ಕೆಸರ್ಗಳ್, ಹಗರ್ಗಳ್, ಎಡರ್ಗಳ್.

¹ ಪೆಜಗಣ ವೆ.ಯ್ಯೊಳ್ ಲಘು ನೊದಲಾಗಿರ್ದ ಜ ಜ ಕುಳರೇಫಾಂತಂಗಳಪ್ಪ ಲಿಂಗಂಗಳಿರೆ ಮುಂದೆ ಗಳ್ ಆಕ್ಕೆ ಮೇಡ್ ಚತುರ್ಥಿಗಾದ ಗೆಕಾರಮಕ್ಕೆ ಶಿಥಿಲಮಕ್ಕುಂ. 2 ನೆಗಬ್ಗಳ್ ಎಂದೊಡೆ ಜಲಚರಂಗಳ್. ಉಗುಜ್ಗಳ್. 8 ಬಾಸ.ಟ್ಗಳ್, ಇಕ್ಕುಟ್ಗಳ್, ಪೊಕ್ಕುಟ್ಗಳ್. ಈ ಎಂದೊಡೆ ಪೂವಿನವು ‡ ಈ ಪ್ರಯೋಗ ವಿಲ್ಲ. 4 ಪುಸುಳ್ಗಳ್, ಮರುಳ್ಗಳ್, ಕುರುಳ್ಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ. 5 ಕುದಿರ್ಗಳ್, ತರ್ಮಗಳ್ 6 ನುಣ್ಣೊಡೆಗಳ. 7 ಜಕಾರಾದೇಶ ರೇಫೆಗಂ ಶಿಥಿಲತ್ವಂ:— ಅಳಿರ್ಗಳ್, ಅಳಿಗೆಗ್, ''ಪೆಂಪುಂ ಅಳಿರ್ಗೆ" ಕೆಸರ್ಗಳ್, ಬಸಿರ್ಗಳ್, ನೆಸರ್ಗಳ್.

ಪ್ರಯೋಗಂ :---

(약) 로이 생 ॥

ವೆಡರ್ಗಳುಮಂ ತಿರ್ದುವೊಂದು ಕೋಡುಂ ಪೆಂಪುಂ॥

ವೃತ್ತಿ॥ ಪಿರಿದೆಂಬುದಱಿಂ ಕಾದಲರ್ಗಳೆಂಬ ಪದನಾದಿ ದೀರ್ಘಮಾಗಿಯುಂ ಶಿಥಿಲ ಮಾಯ್ತು.

ಸೂತ್ರಂ. ೪೬.

(ಸಮಾಸಪದಂಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಿಥಿಲತ್ವಂ)

ಕಂ॥ ಗದವಜ¹ಕಾರಂ ಮುಂತಿರೆ। ಪದವುಧ್ಯಂ ವಿಷಯಮಾಗನೇಕಾಕ್ಷ್ರರದೊಳ್॥ ಪುದಿಯೆ ಲಘೂಪಧೆ ಕೆಲಕೆಲ। ಪೊದನಿರ್ಕುಂ ರಾಂತ ಳಾಂತಮವು ಶಿಥಿಲತೆಯಂ

11 382 11

ವ್ಯತ್ತಿ॥ ಮುಂತೆ ಗ ದ ವ ಜ ಕಾರಂ ²ಇರೆ ಸಮಾಸ³ಮಧ್ಯಂ ವಿಷಯಮಾಗೆ ಪಲನ ಕ್ಕರಂಗಳೊಳ್ ಕೂಡಿ ಲಘುೂ⁴ಪಧಮಾಗಿ ನಿಂತ ರಾಂತ ಳಾಂತಂಗಳ್ಗೆ ಶಿಥಿಲತ್ವಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ರಾಂತಕ್ಟೆ.--

ಬೆಳರ್ಗೆಂಪು, ತಳಿರ್ದೋರಣಂ, ಬೆಮರ್ವನ್, ಅಲರ್ಜೊಂಪಂ.

ಳಾಂತಕ್ಕೆ .---

ಮುಗುಳ್ದಾಯ್ ಅನಸಳ್ವಸೆ, ಅಮಳ್ಜಂತ್ರಂ.

ಸೊತ್ರಂ. ೪೭.

(ಕ್ರಿಯಾಪದಂಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಿಥಿಲತ್ವಂ)

ಕಂ॥ ಪುಗೆ ದ ದಪ ವಕಾರಂ ವಿಧಿ ।

ಯ ಗೆ ಕಾರಂ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ಗುಂ ಧಾ ॥
ತುಗೆ ಱೞ ಕುಳ ರೇಫಾಂತ ।

ಕ್ಕೊಗೆಗುಂ ಶಿಥಿಲತ್ವಮಗುರುಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಯಿಂ

11 388 11

ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಸ್ವಾದಿಗಳುಂ, ಅಟ ಕುಳ ರೇಫಾಂತಂಗಳುಮಪ್ಪ ⁷ಧಾತುಗಳ್ ಭೂತ ವರ್ತಮಾನ ಭವಿಷ್ಯಂತಿಗಾದ ದ, ದಪ, ವ ಎಂಬಿವು ಪರಮಾದೊಡಂ ಪ್ರಥಮಪುರುಷದೊ ಳಾದ ವಿಧ್ಯರ್ಥದ⁸ ಗೆ ಯೆಂಬುದು ಪರಮಾದೊಡಂ, ಪ್ರಥಮಪುರುಷದ ವರ್ತಮಾನಭವಿ ಷ್ಯಂತಿಗಾದ ಗುಂ ಎಂಬುದು ಪರಮಾದೊಡಂ ಕ್ರಿಯಾಪದದೊಳ್ ಶಿಥಿಲತೆಯನೆಯ್ದು ವುವು.

¹ ಕಾರವ ವಿದಿರಿರೆ. 2 ಪೆಜಗಣ ಮೆಯ್ಕೊಳ್ ರಾಂತಳಾಂತಂಗಳ್. 8 ಸಮಾಸ ಮಧ್ಯವೆ ವಿಷಯಮಾಗಿ. 4 ಪಥೆಸೂಗಿ ನಿಲಿ ಆ ರಾಂತಳಾಂತಂಗಳ್ಗೆ. 5 ಕುಳಿರ್ಗಾಳಿ, ಅಲರ್ಬೋರಣಂ, ಬಿದಿರ್ದಟ್ಟಿ, ಪೊಗರ್ವಟ್ಟಿ, ಕದಿರ್ಜೊಕ್ನಂ. 6 ಅಮಳ್ಥೊಂಗಲ್. 7 ಅನೇರಾಕ್ಷ ರ ಧಾತುಗಳ್ಗೆ. 8 ಪುರುಷದ ವಿಧ್ಯರ್ಥದೊಳ್ಳಾದ.

ಅಚಾಂತಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಭೂತವರ್ತಮಾನ ಭವಿಷ್ಯಂತಿಯ ದ, ದಪ, ವಂಗಳ್ಗೆ—

ಜಗುಟ್ದಂ, ಅಗುಟ್ದಂ, ಪೊಗಟ್ದಂ, ತೆಗಟ್ದಂ, ತುಮುಟ್ದಂ,

ಸೆಗಟ್ದಂ, ನೆಗಟ್ದಪಂ, ನೆಗಟ್ವಂ, ಎಂಬಂತೆ—ದ, ದಪ, ವ ಎಂಬಿವ
ನೆಲ್ಲಕ್ಕಂ ಪತ್ತಿಸುವುದು.

ವಧ್ಯರ್ಥದ ಗೆಕಾರಕ್ಕೆ.— ತೆಗಟ್ಸ್, ಪೊಗಟ್ಸ್, ನೆಗಟ್ಸ್, ಎಂದಱಿ ವುದು.² ಭವಿಷ್ಯಂತಿಯ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷದ ಗುಮಿಂಗೆ ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಪೊಗಟ್ನುಂ, ಬಿಗುಟ್ಗುಂ ಎಂಬಂತಪ್ಪುವು.

ಕುಳಾಂತಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಭೂತವರ್ತಮಾನ ಭವಿಷ್ಯಂತಿಯ ದ, ದಪ, ವಂಗಳ್ಗೆ ³ನುಗುಳ್ದಂ, ಮಗುಳ್ದಂ, ನುಗುಳ್ವ ನೆಂಬಂತೆ ಅಱಿದು ದ ದಪ ವಕಾರಂಗಳ್ಗೆ ಪತ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುದು.

ವಿಧಿಯ ಗೆಕಾರಕ್ಕೆ.— ಮಗುಳ್ಗಿ, ಮಸುಳ್ಗಿ, ಎಂದು ಮಾಟ್ಪುದು.

ಗು ಮಿಂಗೆ:--

ಮಗುಳ್ಗುಂ, ಹುಸುಳ್ಗುಂ, ಹುಗುಳ್ಗುಂ ಎಂದು ತಿಳಿವುದು.

ನೃತ್ತಿ ಪರೆಕ್ಟಂ ವೊರಕ್ಟಂ ಎಂಬಂತೆ ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್ ಶಿಥಿಲತ್ವಮಿಲ್ಲ.

ರೇಫಾಂತಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಭೂತವರ್ತವಾನ ಭವಿಷ್ಯಂತಿಯ ದ, ದಪ, ವಂಗಳ್ಗೆ—

ತೊಡರ್ದಂ, ಎಡರ್ದಂ, ಕೆಳರ್ದಂ, ಅದಿರ್ದಂ, ಅಮರ್ದಂ, ನಿಮಿರ್ದಂ. ನಿಮಿರ್ದವಂ, ನಿಮಿರ್ವನೆಂಬಂತೆ ದ, ದ**ಪ, ವಕಾರಂಗಳಂ** ಪತ್ತಿಸುವುದು.

ವಿಧಿಯ ಗೆಕಾರಕ್ಕೆ

ಅದಿರ್ಗೆ, ಬಿದಿರ್ಗೆ, ಎಡರ್ಗೆ, ತೊಡರ್ಗೆ, ಎಂಬಂತಅಿವುದು.

ಗು ಮಿಂಗೆ.__

ಅಮರ್ಗುಂ, ನಿಮಿರ್ಗುಂ, ಕೆಳರ್ಗುಂ, ತಳರ್ಗುಂ, ಎಂಬಂತೆ.

ವೃತ್ತಿ ದೀರ್ಘಾದಿಗೆ ತಿಥಿಲಮಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯೋಗಂ— ಆರ್ದಂ, ಸಾರ್ದಂ, ಪಾರ್ದಂ, ನೇರ್ದಂಕ. ಎಂಬಂತಱಿದು ದ, ದಪ, ವಕಾರಂಗಳಂ ಪತ್ತಿಸುವುದು.

5ವಿಧಿಯ ಗೆಕಾರಕ್ಕೆ:—

ಆರ್ಗ್ಗೆ, ಸಾರ್ಗ್ಗೆ, ವಾರ್ಗೆ, ಎಂಬಂತೆ

ಗು ಎಂಗೆ.__

ಆರ್ಗ್ಗುಂ, ಸಾರ್ಗ್ಗುಂ, ವಾರ್ಗ್ಗುಂ, ಸೋರ್ಗ್ಗುಂ, ಎಂದಅಾವುದು.

¹ ನೆಗಲ್ದಂ, ತುಮುಲ್ದಂ, ಜಗುಲ್ದಪಂ ಇತ್ಯಾದಿ, ಜಗುಲ್ವಂ ಇತ್ಯಾದಿ. 2 ಎಂಬಂತುಅಂವು ಪರ್ಕೈಲ್ಲಂ ಪತ್ತಿಸುಗುಂ. 8 ನುಸುಳ್ದಂ, ಮಸುಳ್ಳಂ. 4 ಸೋರ್ವಂ. 5 ಈ ಭಾಗವಿಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರಂ. ೪೮

(ಸಹಜ ಶಿಥಿಲಪದಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಬರ್ದಿಲಂ ಸಗ್ಗ ಕ್ಕ್ಗೆ ಪೆಸರ್।

¹ಗರ್ದುಗೆಂದವುರ್ದಮರ್ದುವಳ್ಳಿ ಕಂಪಲರ್ದುದೆನ॥

ಲ್ಕೆರ್ದೆ ವಾಯದಿರ್ಮುತ್ತೆ ಪೊದ।

ೞೆ್ಡ ರ್ದೆಯೆಂಬಿವು ಸಹಜಶಿಥಿಲವೃತ್ತಿ ಯನಾಳ್ಗುಂ

11 3535 11

ವೃತ್ತಿ॥ *ಇವು ಸಹಜ ಶಿಥಿಲತೆಯ ನೆಯ್ದು ವುವು.

ಸೂತ್ರಂ. ೪೯

(ಅಂತ್ಯವರ್ಣ ಲೋಪಮಾಂತ ಪದಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ನರವುಂ ನೆರವುಂ ದೇವರ। ಬರವುಂ ತೆರವುಂ ನೆಗೞ್ತಿಯೆಟ್ತ್ರರವುಂ ಸಂ॥ ಚರಿಸುವ ನೊಳವುಂ³ ತಾವರೆ। ಬರ ಮತದಿಂ ದಂತ್ಯವರ್ಣಲೋಸಮನಾಳ್ಗುಂ

11 382 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಇದು ಯಥಾನ್ವಯಂ— ಈ ಪದಂಗಳ ಕಡೆಯ ವಕಾರಕ್ಕೆ ³ಕೆಲಂಬರ ಮತದಿಂ ಲೋಸಂ ಬರ್ಕಾಂ, ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ನರಂ-ನರವು, ನೆರಂ-ನೆರವು, ತೆರಂ-ತೆರವು ಎಟ್ತರಂ-ಎಟ್ಡರವು, ನೊಳಂ (ನೊಟಂ) ನೊಳವು ಎಂದಾಯ್ತು (ಎಂದಱಿತುದು).

ಸೂತ್ರಂ. ೫೦

ಅಲ್ಲ (ಅಲ್ಲದೆ) ಅಲ್ತು (ಅಲ್ಲದು) ಎಂಬ ಪದಂಗಳ ಸಾಧುತ್ವಂ.)

ಕಂ॥ ಪುದಿಗುಂ ನಿರ್ಧಾರ್ छ ।

ಲ್ಲದೆ ಯೆಂಬ ದೆಕಾರದೆಡೆಗೆ ಪಿರಿದುಂ ಲೋಪಂ ॥
ಪುದಿಯದು ಲೋಪಂ ಪ್ರತಿಷೇ ।

ಧರೊ ಳಲ್ಲದು ವೆಂಬ ಪದನ್ ನಲ್ಲಿ ನಲಕ್ಕುಂ

11 32 11

ವೃತ್ತಿ॥ ನಿರ್ಧಾರಣಾರ್ಥಮಂ ಪೇಟ್ವ ಅಲ್ಲದೆ ಯೆಂಬ 'ದೆಕಾರದೆಡೆಗೆ ಲೋಸಂ ಸಿರಿ ದುಂ ಪುದಿಗುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ-

ದೇವರನಲ್ಲದೆ ಪೊಗಟಿಂ, ಎಂಬಲ್ಲಿ ದೇವರನಲ್ಲ ಪೊಗಟಿಂ ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗ ಮುಂಟು.

¹ ಗರ್ದುಗೆಸೆವವುರ್ದುಳ್ಳಿಕನಪ *ಇದರ್ಕಿದೆ ವೃತ್ತಿ. 2 ನೊಲವುಂ. 3 ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಲೋಪ ಮುಂಟು. 4 ಇದ 5 ಸದಮ. 6 ದೆಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಲೋಪಮುಂಟು.

ವೃತ್ತಿ॥ ಅಲ್ಲದುವೆಂಬ ಪ್ರತಿ¹ಸೇಧದ ದಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪಮಿಲ್ಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನಲಾಗದು. ಅಲ್ಲದೆಂಬುದ ನಲ್ತೆಂದು ವಿಕಲ್ಪದಿನೆನಲಕ್ಕುಂ. ಆದರ್ಕೆ ²ಲಿಂಗವಚನದಿಂ ವಿಶೇಷ ಭಾವಮಿಲ್ಲ.

(ಆದ)ರ್ಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ:— ಆವನಲ್ಕು, ಆವಳಲ್ತು, ಆದಲ್ತು.

ಅವರ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ-

(೧) ಒರ್ವನೆ ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಜಗತೀತಳದೊಳ್।

(೨) ಇರ್ಬರೆ ತೋಳ್ಗಳಲ್ತಿ ನ್ನ ಪತಿಗೆ ರಣದೊಳ್॥

(೩) ಕಂ॥......3 ತೇಜೋಧಿಕ ಕವಿ।

(ನಿ)ಳಯದೊಳೀನತ್ಪ್ರಭರ್ ಮಹಾಪ್ರಭರಲ್ತೀ 🛭

ಸೂತ್ರಂ. ೫೧

(ನೃಂಜನಾಂತ ಪದಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಯರನಣಲಳೆ ಅಐವರ್ಣ್ಯೂ 1

ತ್ರರವು ವಲಂ ಪದದ ಕಡೆಯೊ ಳಸ್ವರವಿಧಿಯಂ॥ ಪಿರಿದುಂ ತಾ ಕ್ಸ್ಗುಗುಮಿವನಱ । ವರೆ ಕನ್ನಡಗಬ್ಬದೊಳ್ ತೊಡಂಕದೆ ಸಲ್ವರ್

1 33 I

ವೃತ್ತಿ " 'ಯ, ರ; ನ, ಣ; ಲ, ಳ; ಆಟ, ಈ ಯಕ್ಕರಂಗಳ್ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಹಿರಿದುಂ ವೃಂಜನಾಂತಂಗಳೇ. ಇವನಱಿದು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವರ್ಗೆ ಕವಿತ್ವಲಕ್ಷಣದೊಳ್⁶⁷ತೊಡಂಕ್ಲಿ.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ---

ಯಕಾರಕ್ಕೆ

ಕೆಯ್, ಪೆಯ್, ನೆಯ್, ಪೊಯ್, ಕೊಯ್, ಪಾಯ್, ಸುಯ್:—(ಮಾಯ್? ಸಾಯ್), ಬಾಯ್.

10ರೇಫೆಗೆ---

ನಾರ್, ಬೇರ್, ¹¹ತೆಮರ್,ಬೆಮರ್, ¹²ಅಸರ್, ಮೊಸರ್, ಅಳಿರ್,ಕುಳಿರ್. ನಕಾರಕ್ಕೆ—

ಪೊನ್, ಬೆನ್, ಜೇನ್, ಮಾನ್, ಬಾನ್, ಸೀನ್, 18 ಣಕಾರಕ್ಕೆ---

ನಾಣ್, ಜಾಣ್, ಪವಣ್, ಕಣ್, ಮಣ್, ಪಣ್,14

¹ ಷೇಧದೊಳ್ ದುಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಶವಾಗಲಿನಲಾಗದು, 2 ಲಿಂಗವಚನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲ. ದೆಕಾರಲೋ ಪಕ್ಕೆ, ಗೊಂವನಲ್ಲದೆ ಪೊಗಟಿನಿಂಬಲ್ಲಿ ಗೊರವನಲ್ಲ ಪೊಗಟಿನಿಂ ಎಂದುಂಟು. ಪ್ರತಿಷೇಧದೊಳ್ ಲಿಂಗತ್ರಯಕ್ಕೆ ಕವನಲ್ಪ ಅಪಳಲ್ಲು ಅದಲ್ಲ. ವಜನತ್ರಯಕ್ಕೆ ಹಿರ್ಬಾನೆ ದೊಳ್, 8ತೇಜೋನಿಧಿಕರಿ ಹಿರ್ಲಿ ಕಲ್ಪಡನ ಕಳ್ಳದು. 6ಯಕಾರ ರೇಫ ಲಕಾಂ ಹಿಕಾರ ಜಕಾರಂಗಳ್ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಪಿರಿಸ್ ಪ್ರಂಜನಾಂತಂಗಳಾಗಿ ಪದಂಗಳಾಗಿರ್ಪುವು. 7ಕಂತ್ರದೊಳ್, 8ಬೆಯ್, 9ಬಯ್, ಬಾಯ್. 10ಂಕಾರಕ್ಕೆ. 11ತೇರ್, ಒರ್, 12ಉಸಿರ್, ತಳಿರ್, 13ಈನ್, ಏನ್, ಪೇನ್, ಮಾನ್, ಸೀನ್, 14ಪೂಡ್, ಮಾಡ್, ಮಾಡ್, ಸೀನ್,

ಲಕಾರಕ್ಕೆ ---

ಪಾಲ್, ಚಿಕೋಲ್, ಸಾಲ್, ನೂಲ್, ಕಲ್, ನೆಲ್, ಜಲ್, ಫುಲ್.

ಳಕಾರಕ್ಕೆ ---

8ಬೆಳ್, ಕಳ್, ಮಿದುಳ್, ಕರುಳ್, ತಿರುಳ್.

ಅಕಾರಕ್ಕೆ —

ಏಆರ್, ಬೀಆರ್, ಬಸಿಆರ್, ಸೆಸಆರ್, ಪೊಅನಾಆರ್, ಜಾಆರ್.4

ಆಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ---

್ಎಸಟ್, ನೆಗಟ್, ಅಗಟ್, ಪೊಗಟ್. ಇವು ಮೊದಲಾದುವು ವೃಂಜನಾಂತಂಗಳ್.

ಕರು, ಕಣು, ಅನು, ಪುಟು, ಕಟು, ಹಟು, ಇವು ಸ್ವರಂಗಳ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೫೨ (ಸಂಧಿಲಕ್ಷಣಂ.)

ಕಂ॥ ಎರೆಡುಂ ಪಲವುಂ ವರ್ಣಂ। ಪರತ್ಪರಂ ಕೂಡುವಂದನುದು ಸಂಧಿ ವಲಂ॥ ಸ್ವರರಹಿತವ್ಯಂಜನನುವು। ಪರವರ್ಣಮನೆಯ್ದು ತಿರ್ಪುವಾ ಸಂಹಿತೆಯೊಳ್

11 386 11

ವೃತ್ತಿ॥ 'ಎರಡುಪದನುಂ ಪಲವುಪದನುಂ ತಮ್ಮೊಳ್ ಕೂಡುವುದು ಸಂಧಿ. ಅಸ್ವರವೃಂಜನಂ ಪರವನೆಯ್ದು ವುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ---

ಜಾಣುಂಟು, ಕುರುಳ್ಗೊಂಕಾಯ್ತು.

ಸೂತ್ರಂ- ೫೩ (ಸಂಧಿವಿಭೇದಂ.)

ಕಂ॥ ಪದವುಧ್ಯಂ ಪದದಂತ್ಯಂ । ವಿದಗ್ಧರಿಂ ಸಂಧಿನಿಷಯವುರಡಕ್ಕುಮಿಳಾ ॥ ವಿದಿತಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ । ಿನೊದವಿದ ಪವಯುಗದ ಬೆರಕೆ ವೇ(ಬೇ)ಡಿರ್ಪು(ರ್ದು)ದಱಿಂ॥೬೦॥

¹ ಕೇಲ್, 2ಬಿಲ್, ಕರ್ರ್, ಆಪರ್, ತಂದಲ್. 8 ಒಳ್, ತಳ್, ಕುರುಳ್, ಮ ಗುಳ್ಳ್ 4 ಕೆಸ್ಟ್, ನೇಸ್ ಅರ್ಜ್ಜ್. 5 ವಾಟ್, ಫೋಟ್, ಬೀಟ್, ತೇಟ್, ಬಾಟ್. 6 ಹಿರಿದು ಮೆಂಬುದಹಾಂ ಕೆಲವಹೊಳ್ ವೃಂಜನವಿುಲ್ಲ. ಅವಾವುವೆಂದೊಡೆ—ಕರು, ತನ್ನು, ಅನು, ಕಟ್ಯ ತುಟ್ಯು ಇವು ಮೊದಲಾದುವು 7 ಎರಡಕ್ಕರಂ ಮೇನ್ ಪಲವಕ್ಕರಂ ತನ್ನೊಳನ್ನೋನ್ಮವಾಗಿ ಕೂಡುವುದು ಸಂಧಿಯೆನಿಸುಗುಂ, ಆಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರರಹಿತವೃಂಜನಂಗಳ್ ಮುಂದಣಕ್ಕರಮ ನೆಯ್ದು ಇವು. ಪ್ರ—ಸ್ವರಯುಕ್ತವೃಂಜನಕ್ಕೆ ಕೂರ್ತ್ಸ್ ಈವಂ = ಕೂರ್ತೀಮಂ, ಎನ್ನ +ಅರಸಂ = ಎನ್ನರಸಂ, ಮುನ್ನ + ಇಜುವಂ = ಮುನ್ನಿ ಜುವಂ = ಮುನ್ನಿ ಜುವಂ. ಸ್ವರರಹಿತವೃಂಜನಕ್ಕೆ, ಜಾಣುಂಟು ಕುರುಳ್ಳೊಂಕಾಯ್ತು, 8 ದೊಡ

ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ ಮಧ್ಯಂಗಳುಂ, ಪೂರ್ವಪದದ ಕಡಿಯುಂ ಪರಪದದ ಮೊದಲುಂ ಸಂಧಿಗೆ ವಿಷಯಮಿಂತು ಸಂಧಿ ಯೆರಡುತೆಅಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ---

ಅಲ್ಲಿ ಪದಮಧ್ಯಸಂಧಿಗೆ.— [ನಾಮಪದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ಗೆ]

ಧಾತುವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ಗೆ (ಪ್ರಯೋಗಂ—)

ನುಡಿದ+ಅಮ್ = ನುಡಿದಮ್, ನುಡಿದ+ಅರ್ = ನುಡಿದರ್ ನುಡಿದ+ಅಮ್ + ನುಡಿದಯ್, ನುಡಿದ + ಇರ್ = ನುಡಿದಿರ್, ನುಡಿದ+ಎ=ನುಡಿದೆ+ನುಡಿದ + ಎವ=ನುಡಿದೆವು.

ಪ್ರಯೋಗಂ---

ಪದಾಂತಸಂಧಿಗೆ:---

[ನಾನುಪದಕ್ಕೆ]

ಅವನ + ಆಳ್ತ ನಂ = ಅವನಾಳ್ತ ನಂ, ಕಾಮನ + ಅಂಡಲಿ = ಕಾಮನಂಡಲಿ. ಿಕ್ರಿಯಾಪದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ ---

ಮಾಡಿದರ್+ಅವರ್= ಮಾಡಿದರವರ್, ಬೆಸಸಿದೆವು+ಒಳ್ಬಂ = ಬೆಸಸಿದೆ ವೊಳ್ಳಂ, ಎಂಬಂತಱಿ ವುದು.

(ಪ್ರಕಂಣೋಪಸಂಹಾರಂ)

ಕಂ॥ ಇದು ೆಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣನಿುಂ।

ತಿದ್ಯೂ ಸಾಕಲ್ಯಸಂಜ್ಞೆ ಕೆಸೇಲ್ದುವೆನಲ್ ಬೇ ॥
ಡುದಿತಪ್ರಕರಣ ಗಣ ಸೂ ।

ತ್ರದಿಷ್ಟದಿಂ ಸಂಜ್ಞೆ ಯೊಡನೆ ಪೇೞಲ್ಪಡೆ(ಡು)ಗುಂ
ಿ ಇದು ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣಂ

11 65 11

ಸಮಾಪ್ತಂಕ

1 ಕೂಡೆ ಪದನುಧ್ಯಸಂಧಿ, ಪದಾಂತಸಂಧಿ ಎಂದು ಸಂಧಿವಿಷಯವಿ ತೆಕ್ಟಲು ಪ್ರಯೋಗಂ ನಾನು ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ. 2 ಕ್ರಿಯಾಪದಂ ಬೆರಕೆಯಾದನಲ್ಲಿ ನಾಡಿದರ್+ಅವರ್ = ನುಡಿದರವರ್ಬೆಸಸಿದೆವೇಳ್ಳಂ. 3 ಪೂರ್ವಪ್ರಕರಣ, 4 ಸೇಜನೆನ, 5 ವೃತ್ತಿಸಂಜ್ಞಾ ಪ್ರಕರಣಂ ಸಂಘೂರ್ಣಂ. 6 ಶ್ರೀಮದ್ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣಾ ಯನಮಃ, ಶ್ರೀಮತೇರಾಮಾನುಜಾಯನಮಃ, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾಯನಮಃ, ಶ್ರೀಮದ್ವಕುಳಾಭರಣಾ ಯನಮಃ, ಶ್ರೀನೆಂಕಟನಾಥಾಯನಮಃ, ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಾಂತಗುರವೇ ನಮಃ. (ಇವು ತಾಳ ಪತ್ರದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿದೆ). ಇದರಿಂದ ಈ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಬರೆದವನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣ ವನೆಂದು ತೋರುವುದು.

ಸಂಧಿ ಪ್ರಕರಣಂ.

(೧) ಸ್ವರಸಂಧಿ ಸೂತ್ರಂ. ೫೪ (ಲೋಪ ಸಂಧಿಸ್ಥಲಂ.)

ಕಂ॥ ಸ್ವರ ನಿುದಿರೊಳಿರೆ ನಿಭಕ್ತಿ।

ಸ್ವರಕಂ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ವರಕ್ಕ ಮಕ್ಕುಂ ಲೋಪಂ॥

ವರಸಂಸ್ಕೃತಕರ್ಣಾಟಕ।

ಚಿನೆರಡಅೊಳಂ ನಾವುರೂಢಿಯಲಾಯದ ಪಕ್ಷಂ!

11 65 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಸ್ವರಂ ಪರಮಾಗೆ ಸಂಸ್ಥೃತದ ಕನ್ನಡದ ಶಪ್ರಕೃತಿಗಳ ವಿಭಕ್ತಿ ಸ್ವರಕ್ಕಂ, ಸಹಜಸ್ವರಕ್ಕಂ ನಾಮಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಕಿಡದ ಪಕ್ಷಂ ಲೋಪಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ---ಸಂಸ್ಕೃತ(ಪ್ರಕೃತಿಗಳ) ವಿಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪಂ---

ಕ್ರಮದೆ+ಆಯ್ತು = ಕ್ರಮದಾಯ್ತು, ಈಶ್ವರನ+ಒಲವು = ಈಶ್ವರನೊಲವು. ಇಂದ್ರಂಗೆ + ಐರಾವತಂ = ಇಂದ್ರಂಗೈರಾವತಂ, ಗಿರಿಯತ್ತಣೆಂದೆ + ಇಟಿಂದ = ಗಿರಯತ್ತಣೆಂದಿಟಿಂದಂ, \dagger ಗೃಹದಲ್ಲಿ + ಇರ್ದಂ = ಗೃಹದಲ್ಲಿರ್ವಂ.

್ಆ (ಸಂಸ್ಕೃತ) ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ವರಲೋಪಂ— ಬುಧ+ಅರ್= ಬುಧರ್, ಉದ್ಧತ+ಅರ್= ಉದ್ಧತರ್, ಡೇನ+ಎಂಬ= ದೇವೆಂಬ.

⁴ಪ್ರಯೋಗಂ---

(೨) ಕಂ॥......ಭಾವಿಸು । ಸಾಲದೆ ಪೇೞೀನ್ನ ಮಃ ಶಿವಾ ಎಂಬ ಪದಂ ॥

ಕರ್ಣಾಟಕಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಭಕ್ತಿ ಸ್ವರಲೋಪಕ್ಕೆ—
ನೆಲದಿಂದೆ + ಉಣ್ಬಂ = ನೆಲದಿಂದುಣ್ಬಂ, ಲೇಸಿಂಗೆ + ಒಡೆಯಂ = ಲೇಸಿಂ
ಗೊಡೆಯಂ, ಮರದತ್ತ ಣಿಂದೆ + ಇಟಿಂದಂ = ಮರದತ್ತ ಣಿಂದಿಟಿಂದಂ, ಚಲದ +
ಆಣ್ಮಂ = ಚಲದಾಣ್ಮಂ, ಪೊಲದಲ್ಲಿ + ಇರ್ದಂ = ಪೊಲದಲ್ಲಿ ರ್ದಂ-

್ಅಖ್ಯಾತಪ್ರತ್ಯಯದೆವುನಿಂಗೆ ಲೋಪಮುಂಟು.

¹ ಮೆರಡಱೊಳು 2 ವಿಭಕ್ತಿಸ್ವರಕ್ಕಂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಹಜ. 8 ವಿಭಕ್ತಾೄದಿ ಕೂಡುವೆಡೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ವರ ಲೋಪಕ್ಕೆ. 4 ಇದು ಇತರ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. 5 ಅಖ್ಯಾತವಿಭಕ್ತಿ ಸ್ವರ ಲೋಪಕ್ಕೆ.

ಪ್ರಯೋಗಂ--ಮಾಡಿದೆವು + ಒಳ್ಳಂ = ಮಾಡಿದೆವೊಳ್ಳಂ.

ನೃತ್ತಿ ಪ್ರಿಯಾವಿಭಕ್ತಿ ಯಾದೇಶಸ್ವರಕ್ಕಂ ಲೋಪಮುಂಟು ಪ್ರಯೋಗಂ ಕೂಡಿ + ಇರ್ದಂ = ಕೂಡಿರ್ದಂ, ಕೂಡೆ + ಎಲ್ಡಂ = ಕೂಡೆ ಆ ಎಲ್ಡಂ = ಕೂಡೆ ಬ್ಲಂ, ಪಸಿದು + ಉಂಡಂ = ಪಸಿದುಂಡಂ.

ವೃತ್ತಿ ಪೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ ಗಾದೇಶಮಾದ ಎಕಾರಕ್ಕಂ ಲೋಪಂ--*ನೆಲದೆ + ಎಟ್ತಂದಂ = ನೆಲದೆಟ್ತಂದಂ, ಪೊಲದೆ + ಎಟ್ತಂದಂ = ಪೊಲದೆ ಟ್ರಂದಂ,

[ಕರ್ಣಾಟಕ] ಪ್ರಕೃತಿಸ್ವರಲೋಪಕ್ಕೆ ---

ಅಕಾರಕ್ಕೆ ---

ೊರಸ+ಅರ್=ಅರಸರ್,* ಅಚ್ಚ + ಆನೆ = ಅಚ್ಚಾನೆ, ಜೀಯ + ಎಂಬ =ಜೀಯೆಂಬ, ಬಡ ಬಡ+ಆದಂ = ಬಡಬಡಾದಂ, ಇಕಾರಕ್ಕೆ.=

್ಧ್ ಈ ಕಟ್ಟಂ \pm ಧಾಟಾಟ್ಟಂ, 'ಸವಡಿಟ್ಟಂ, ಪಂದಿಟ್ಟಂ, ಎಂಬಂತೆ—

ಉಕಾರಕ್ಕೆ (ಪ್ರಯೋಗಂ)-

ಸುತ್ತು + ಒಲೆ = ಸುತ್ತೂಲೆ, * ಹತ್ತು + ಎಂಟು = ಹತ್ತೆಂಟು, ಲೇಸು + ಎಲ್ಲಂ = ಲೇಸೆಲ್ಲಂ, ಸೊವಡು + ಒಂದು = ಸೊವಡೊಂದು =

ನೃತ್ತಿ॥ ಿನಾಮಭಾಗಂ ಕಿಡುವೊಡೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕರ್ಣಾಟಪ್ರಕೃತಿಗೆ¹⁰ ಲೋಪಮಿಲ್ಲ. ಎಕಾರಕ್ಕೆ—

ಸೇಸೆ + ಇಕ್ಕಿ ದಂ = ಸೇಸಿಕ್ಕಿ ದಂ, ಮುಡಿಗೆ + ಇಕ್ಕಿ ದಂ = ಮುಡಿಗಿಕ್ಕಿ ದಂ, 7 ಮಾತು + ಎಲ್ಲಂ = ಮಾತೆಲ್ಲಂ, ಮುನ್ನ + ಇಅಾವಂ = ಮುನ್ನಿ ಅಾವಂ ಎಂಬಂತೆ.—

ಪ್ರಯೋಗಂ---

ಪಟು + ಏಕವಾಕ್ಯಂ = ಪಟುವೇಕವಾಕ್ಯಂ, ''ಮಡು+ಇದು = ಮಡು ವಿದು. ''

ಸೂತ್ರಂ. ೫೫ (ಯತ್ವ ಸಂಧಿಸ್ಥಲಂ.)

ಕಂ॥ ಅತ್ಯದಿನಿವರ್ಣದಿಂ ಮುಂಡಿ ।
ಹೋತ್ವದಿ ನೈತ್ವದಿ ನೆವರ್ಣದಿಂ ಮುಂದಕ್ಕುಂ॥
ಯತ್ತಮ(ದ)ವ ಧಾರಣೆ ಪರ।
ಮತ್ತಂ ಪಿಂತಾಗೆ 14ಷಷ್ಠಿ ನಿಯಮದೆ ಯತ್ವಂ

ನೃತ್ತಿ ಆ, ಇ[ಈ], ಓ, ಐ, ಎ, [ಏ] ಯೆಂಬಿನರ್ಕ್ಟ್ ಸ್ವರಂ ಪರಮಾದೊಡೆ ನಡುವೆ ಯತ್ವಮಕ್ಕುಂ. ಷಷ್ಠಿಯ 15ಅಕಾರಂ ಪಿಂತಿರೆ, ಅವಧಾರಣೆ 16ಪರದೊಳಿರೆ ನಿಯ ಮದಿಂಯತ್ವಮಕ್ಕುಂ.

¹ ಕ್ರಿಯಾ ನಿಭಕ್ತಿ ಮಾದೇಶವಾದ ಸ್ವರಶೋಷಕ್ಕೆ 2 ಇಲ್ಲ. 3 ಇಲ್ಲ. *ಅರಸರ್+ಆಳ್ 4 ಅಕಾರಕ್ಕೆ 5 ಇಕಾರಕ್ಕೆ, 6 ಹಂದಿಟ್ಟಂ. ಸವವಿಟ್ಟಂ. 7 ವ್ಯಕ್ತಿಲ್ಲಂ, ಮುನ್ನ ಅಂತಂ. 8 ಸುತ್ತೋಲೆ. 9 ನಾವುಂಕಿಡು ನೊತೆ 10 ಪ್ರಕೃತಿಸ್ವರಕ್ಕೆ. 11 ವಿಧುವಿದು. 12 ಕುಡು+ಇಲ್ಲ. 18 ವ್ಯತ್ತೋತ್ವದಿ. 14 ಷಟ್ಟಿಯು. 15 ಅಕಾರಂ ನೆಜಗಿರೆ. 16 ಯ ಎಕಾರಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ—		
ಅಲ್ಲಿ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಯತ್ವಂ—		
	ಂ॥ ಆಯಿರ್ದ ಮಾಟ್ಕ್ರಿಯಿಂ ಪರ ।	
	ಮಾಯುಷ್ಯಾಂತಂ ಬರಂ॥	
(೨)	ಕಾಯಲುಂ ಬಲವರ್ಗದಿಂ ಸೆಲಸೆಲ್ಲಮಂ ।	
(2)	ಸಾಯಲೆವೇಡಿ ತಾನೀಯನೆ ಧರೆಯಂ ಗಾಂಗೇಯ ಕೇಳ್	
ಇಕಾರಕ್ಕೆ —	- Miller of the Control of the Contr	
	1ಕಲಿಯಾರ್ ನಿಷ್ಕಾ ಮಿಯಾರೀ ವಧುವ ನೋಯಿಸಿ,	
	ಮು ಬಲಿಯಂ ಬೇಡುಗು ಮೆಂದು ಕಟ್ಟ²ದಲಗಂ ಕಿೞ್ತಾರ್ಡ,	
	ಕಂ॥ ಪಿಡಿಯೆಂದಸಿತಾಳಪತ್ರಮಂ ಜತಿಯಿತ್ತಂ ॥	
ಈಕಾರಕ್ಕೆ		
	ಸ್ರ॥ ಈಯಲ್ಬಂದತ್ತು ಕಲ್ಪಾಂಘ್ರಿಸವಭಿಮತಮಂ	
	ಕಂ॥ ಶ್ರೀಯಂ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ಪು ।	
	ಣ್ಯಾಯತ್ತ³ಮನಡಸಿ ಕಾಣ್ಬ ವೋಲ್ಕಂಡಂ	
(೯)	ಕಂ॥ ಸ್ತ್ರೀಯೆಂಬನಾಥೆಯೆಂಬ।	
	ನ್ಯಾಯದ ಕೊಲೆಯೆಂಬ "ದುರ್ಬಲಸ್ಯ ಬಲೋ ರಾ ॥	
	ಜಾ"ಯೆಂಬ	
ಓಕಾರಕ್ಕೆ —	-4	
(00)	ಕಂ॥ಅಮರಾಂ । ಗನೆಯರ್ ಜೋ ಯೆಂದು ಪಾಡಿದರ್ ಜೋಗುಳೆಯಂ್ ॥	
(00)	ಕಂ॥್ಆಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ॥	
((x))	ಖೋಯೆನಲುಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರವಿ ।	
	ಧೋಯೆನಲುಂ ಬಲ್ಲರಿಱಿಯಲಿವರೆತ್ತ ಱಿವರ್ ॥	
(0.2)	ಶ್ರೀಯಳ್ನ ದಿ ಕುರು ನಾಯಕರೊಕ್ಕ ಲೊಳೋ ಯಿನಲೊರ್ನರು	
	ಮಿಲ್ಲದಂತೆ ನೋಯಿಸಿದಂ ?	
٠	ತೋಯಲುಂ, ಹಿಂಡಲುಂಿ	
ಏಕಾ ರಕ್ಕೆ —	- ಂಡಿದೆಯೆಂ ? ರೈಯೊದವಿತು.	
(೧೩)	ಮುಸ್ರ ಒದೆದದ್ರಿಕ್ಷಿತಿಸಂಧಿ(ದು) ವತ್ತುವಿಡೆ ಭೈಭೈಯೆಂಬಿನಂ ಕಿಬ್ತು	
()	ಾಸ್ಯಾಮಿಯಾವರ್ 2 ದಲಗುಂ ಕಿಚ್ಚರ್ದ, 8 ದಿನಿಆಸಿ, 4 ನೋಯಿಸಿದಂ	
	The and and a decision of the contract of the	

I ಕವಿಯಾರ್ ನಿಷ್ಕಾಮಿಯಾವಳ್. 2 ದಲಗುಂ ಕಿಟ್ತಿರ್ದ. 8 ದಿನಿಅಸಿ, 4 ನೋಯಿಸಿದಂ. ತೋಡುಲುಂ, ಹಿಂಡಲುಂ, 5 ಗುಳಮಂ. 6 ಬ್ರಹ್ಮರ್ | ಭೋಯಿಸಿಲುಂ ಬಲ್ಲರ್ ಕೊಲೆ | ಧೋ ಯೆಸಲುಂಬಲ್ಲ...... ಅಂದರ್ | 7 ಇಲ್ಲ. 8 ಇವೆರಡುಪದಗಳೂ ''ಅಮಾರಾಂಗನೆ......... ಎಂಬರಾಕ್ಯಡ ಹಿಂದಿದೆ. 9 ದೈಯಿಂದಂ, ರೈಯೊದವಿತ್ತು.

ಎಕಾರಕ್ಕೆ — (೧೪) ಮಸ್ರ ಪಿ ತೊಱೆಯಂ ಪಾಯ್ದೆತ್ತಿ ಬಂದಂ ಗಡ ಮಸಗಿ ಜರಾಸಂಧ(ಭೂಮಿಾಕ ನಾಗಳ್)

(೧೫) ಕಂ॥ ಪಸೆಯಿರ್ದಂ ಗರುಡವೇಗ (೦) ನೃಪನಂದನೆಯೊಳ್ ॥

(೧೬) ಕಂ॥ ನಡೆ ನಡೆ ಯೆಂದೇಂ ನಡೆದುದೊ । ಪಡೆ......॥

ಏಕಾರಕ್ಕೆ --ತೇಯಿಸಿದಂ, ಮೇಯಿಸಿದಂ, ಪೇಯೆಂದು¹

(೧೭) ಮಸ್ರ॥ ಭೂರಿ ಸ್ಥಾರ್ ಕನೆ ದೇವೆಸ್ತ್ರೀಯರಂದಾರತಿಯನು ಘೆಯುಘೇಯೆಂದು ತಂದೆತ್ತು ತಿರ್ದರ್ ಅವಧಾರಣೆಗೆ—3

(೧೮) ಕಂ॥ ಆತನಯೆ ತೋರತೊಡೆಗಳಿ। ವಾತನ ನಿಡುದೋಳೆ ನಡೆಯುಮಾತನ ನುಡಿ ದಲ್॥ ಅವಳಯೆ, ಅದಱಯೆ,

> ಸೂತ್ರಂ. ೫೬ (ಯತ್ವ ಸಂಧಿಸ್ಥಲಂ.)

ಕಂ॥ ಸದಮಳಸಂಸ್ಕೃತಕರ್ಣಾ। ಟಿದದಂತಪ್ರಕೃತಿಗಳ್ಗಿಸುಪ್ರತ್ಯಯು ಮಿಂ॥ ನಿದಿರಾಗೆ ಯತ್ತ ಮನುಕೃತಿ। ಪದಕಂ ಮುಂದನುಕೃತಿಸ್ವರಂ ನಿಲೆ ಯತ್ತಂ

11 F6 11

ವೃತ್ತಿ॥ ⁵ಸದಮಳ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕರ್ಣಾಟಕದ್ಅದಂತಪ್ರಕೃತಿಗಳ್ಗೆ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಂ ಪರಮಾಗೆ ಯತ್ವಮಕ್ಕುಂ—

ಪ್ರಯೋಗಂ-

ಶುದ್ಧಯಿಸಿದಂ, ನಿರ್ನಯಿಸಿದಂ ಕಾಯಿಸಿದಂ, ಪ್ರಾರೈಸಿದಂ? ಪೂರಯಿ ಸಿದಂ, ಬೀರಯಿಸಿದಂ, ತೇರಯಿಸಿದಂ ಕೆಲ್ಲಯಿಸಿದಂ, ಮೇಳಯಿಸಿದಂ,

ವೃತ್ತಿ ಅದಂತಮಪ್ಪನು ಕೃತಿಸ್ವರಕ್ಕೆ ಅನುಕೃತಿಸ್ವರಂ ಪರಮಾಗೆ ಯತ್ವ (ಮಕ್ಕುಂ) ಪ್ರಯೋಗಂ—

- (೧) ಕಂಗ ಪಟಪಟ ಯಿಂದಾಲಿಕಲ್ಗಳುದಿರ್ದುವು ನಭದಿಂ.
- (೨) ಕಂ॥ಗಟ ಗಟ । ಗಟಯೆನುತುಂ ಪರಿವ ಪರಿವೊನಲ್ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ

¹ ಏಯೆಂದಂ ಹಾ | 2 ಸ್ಟ್ರೀಯರಾರಾತ್ರಿಕಮನುಭೆಯುಭೇಯಿಂದು ತಂದೆತ್ತು ತಿರ್ಪರ್ | 3 ಅವಳಯೆ. 4 ಮಿಂ|| ತಿದಿರಾಗೆ 5 ಅಮಳತರ ಸಂ 6 ಆಕಾರಾಂತ 7 ಕೃತಿಸದಕ್ಕೆ.

```
ಸೂತ್ರಂ. ೫೭
```

(ವತ್ತ ಸಂಧಿ ಸ್ಥಲಂ.)

ಕಂ॥ ಆವತರಿಸಿಕು ಮುವರ್ಣದ।

ಯವರ್ಣದೋತ್ಸೌತ್ವದಗ್ರದೊಳ್ ಸ್ವರಮಿರೆ ವ ॥ ತ್ವವಿಧಾನಂ ಬಹುಳತೆ ಯ।

ತ್ರವತ್ನದೊಳ್ ಸಂಸ್ಥತಕ್ಕೆ ತಾನಿಲ್ಲೆಂದುಂ

ವೃತ್ತಿ॥ ಉ ಊ, ಋ ಋಶಾ ಓ ಔ ಎಂ ಬಿವರ್ಕ್ ಸ್ವರಂ ಪರಮಾಗೆ ನಡುವೆ ವತ್ತ ಮಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ:—

(೧) ಚಂँ॥ ಕುಡುವುದು ಕೂರ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಳವಿಲ್ಲದೆ ಮನ್ನಿ ಪ ಸೂಳಿಗೇನನಾ।

(೨) ಕಂ॥ ಮನುವಿನ ಮಾರ್ಗಂ ಸುರಗುರು।

ಊಕಾರಕ್ಕೆ.---

(೩) ಉ॥ ಪೂವಿನ ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪನೊದೆದೇಜ• भ ತಾವರೆನೂಲ ನಾರಿಯಂ। ಜೇವೊಡೆಗೆಯ್ದು.....

(೪) ಕಂ॥ಲಲಿತ ಭ್ರೂವಂಗಜನ್ಪಿಕ್ಷುಚಾಪಸಹಚರಮಕ್ಕುಂ ॥

ಋಗೆ.__

(अ) ಕಂ॥ ಹೋತೃವೆಯಾನಧ್ವರಿಯಯ್। ಭ್ರಾತೃವೆ ನೀ [ನುೞಿದ ಋತ್ವಿಜರ್......॥]

(೬) ಮು ಸು ... ಕರ್ತ್ಕ್ಯ ವಾದಂದಿನಿತತಿಶಯಮಂ ತಾ(ಳ್ವು ದೇ)ಳ್ಟು ದೀ ಕನ್ನೆ ಯಂದಂಗ ಋಾಗೆ.---

(೭) ಕಂ॥ ಲಲಿತ। ²ಭೃಾವಂಗಜನಿಕ್ಷುಚಾಪಸಹಚರಮಕ್ಕು o ॥ ಋಾವೆಂದಂ,

ಓಕಾರಕ್ಕೆ .---

S-6

ಾಗೋವಿನ ಹಿಂಡು, ಗೋವಿಂದಂ.

ಬಕಾರಕೆ..--ನ್ ವನೇಱಿದಂ (ನೌವೆಂದು ನಾವೆ) ಗ್ಲೌವಂ ನೋಡಿದಂ (ಗ್ಲೌವೆಂದು

ವೃತ್ತಿ ॥ ಇ ಈ ಎಂಬಕ್ಕರಂಗಳ [ನನುಕರಿಸಿ ತೋಱುವಲ್ಲಿಯುಂ ನಡುವೆ ವತ್ತಂ.] ಪ್ರದೋಗಂ.--

ಈವವು ಗೃಂಥಂಗಳ್, ಈವಿದು ಗ್ರಂಥಂ ಈ + ಇದು = ಈವಿದು ವೃತ್ತಿ ಕನ್ನ ಡದೊಳ್ ಯತ್ವ ವತ್ತಂಗಳ್ಗೆ ಬಹುಳತೆಯಿಂ ಲೋಪಮುಂಟು.

^{1. (1)} ಕುಟನ ಟ್ಹಿನಾಪಿಭ ವಿಳೆಯೊಳ್ (2) 'ಭಕ್ರ' ಎಂಬ್ರದನ್ನು (ಭಕ್ರ ಎಂಬ ಊಕಾರಾಂತವನ್ನು) ಮಾಕಾರಾಂತತಬ್ದ ವೆಂದು ಧ್ರಮಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವನು, ಕಿ. ಗೋ + ಅಮ್ = ಗೋವಂ (4) ಈ+ಇದು = ಇವಿದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.-

ತಗ(ಬಗೆ)ವೆಯವ್ಪೊಡೆ---ತಗ(ಬಗೆ)ವವ್ಪೊಡೆ, ಮಾತುವೆಲ್ಲಂ-ಮಾತೆಲ್ಲಂ, ಸೊವಡು ವೊಂದು-ಸೊವಡೊಂದು.

ವ್ಯತ್ತಿ॥ ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್ ಯತ್ವವತ್ವಂಗಳ್ ನಿಯತಂಗಳ್. ಪ್ರಯೋಗಂ.-

(೯) ಕಂ॥ ನದಿಯೆಲ್ಲಂ ಸುರಸಿಂಧುವೆ।

(೧೦) ಕಂ॥ ವಿಧುವಿಲ್ಲದಿರುಳ್ ತನ್ನ ಯ । ವಧುವಿಲ್ಲದ ಲೀಲೆ ಮಧುರಮಧುವಿಲ್ಲದ ಪೂ ॥ ದಧಿಯಿಲ್ಲದುಣಿಸದೇವುದೊ। ಬುಧರಿಲ್ಲದ ಸಭೆ ಸರಸ್ವತೀ ಮುಖತಿಲಕಾ ॥²

> ಸೂತ್ರಂ. ೫೮ (ಸಂಧ್ಯಭಾವ ಸೃಲಂ)

ಕಂ॥ ಅನಿಕೃತಿಗಳಿವರ್ಣನೊವ। ರ್ಣವಂತ್ಯವೆನಿಸಿದ ನಿಪಾತಮವಧಾರಣೆ ತ ॥ ಳ ವಿಶಂಕೆಗಳಿಂಬಿವಱೊಳ್। ವ್ಯವಹರಿಸದು ಸಂಧಿಯಾ ಪ್ಲುತಕ್ಕಮಭಾವಂ

11 88 11

ವೃತ್ತಿ॥ ತಿಎಏಒ, ಒಓಔ ಎಂಬಿವು ಕಡೆಯಾದ ನಿಪಾ ಆತಮವಧಾರಣೆ, ವಿಶಂಕೆಯುಂ ನಿರ್ವಿಕಾರಿಗಳ್, ಅವರ್ಕ್ಗೆ ಸಂಧಿಯಿಲ್ಲ. ಪ್ಲು ತಕ್ಕಂ ಸಂಧಿಯಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಯೋಗಂ._

ನಿಪಾತಕ್ಕೆ.—

(೧) ಕಂ॥ ಅರಮೆ ಅರಲ್ಲ ಬಯಲ್ಡಾ । ವರೆಗಳ ಫ್ರೇದಲುಗಳೊಳರನು ಎಳದಳಿರ ಲತಾಂ॥ ತರದೊಳುೞಿದು ಅಂದು ಕಾಡುಗು । ಮಿರುಳಪ್ಪಿನ ಮಱಸುವಿನಿಯಳಂ ಚಕ್ರಾಹ್ವಂ ॥

(೨) ದು॥ ...ಎಲೇ ಇದಲ್ಲಿ ತುಹಿನ ಕ್ಷೋಣೀಧ್ರದು ಪ್ರುಂಗ ಸಾ। ನುಗ್ಳಳ್.....

ಆವಧಾರಣೆಗೆ. -

.....7ಥನಮುಳ್ಳ ನಾವನಂ । ತಾತನೆ ಇಂದ್ರನಾತನೆ ಗುಣಾನ್ವಿ ತನಾತನೆ ಅಂಬುಜೋದರಂ **೯**

^{1.} ಭೂಜನುಟ್ಟರ್ದಂ. 2. ಇಂತಜಾವುದು. 8. ನಿರ್ವಿಕಾರಿಗಳಪ್ಪ ಎ ಐ ಓಓ ಎಂಬವ ಅಪಧಾರಣೆಯುಂ ವಿಶಂಕೆಯುಂ ಎಂಬಿವರ್ಕೆ ಸ್ವರಂ ಪರಮಾಗೆ ಸಂಧಿಯಿಲ್ಲ. ಪ್ಲುತಕ್ಕಮಂತೆ, ಗಳೊಳ್, 6. ಅರೆಎಡೆ ಹಸ್ತಿಶಿಕ್ಷಣವಿಚಕ್ಷಣರಿಂದರೆ ಅಶ್ವಶಿಕ್ಷೆಯಿಂ, ಓಹೋ ಇರಲಿಂ ಬೆಜವಱ) ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮುಂ. (ಹೆಚ್ಚಿದೆ.) 7. ಶುದ್ಧವೃತ್ತನಂ.

(೪) ಕಂ॥ ನುಡಿದನೆ ಕಾವುದನೇ ಎ (ನೆ)ರ್ದೆ।
ಗೆಡದಿರ್(ರು) ಜವ¹ನಿಟ್ಟ ರಕ್ಕೆ ನಿನಗೀವುದನೇಂ॥
ನುಡಿದನೆ (৯! ಅದು) ಕೆಯ್ಯದು (ಮೇಣ್)।
ನುಡಿದುದು ತಪ್ಪುಗುಮೆ ಗಂಗ ಚೂಡಾಮಣಿಯಾ॥²

ವಿಶಂಕೆಗೆ---

- (೫) ಚಂ॥ ಇನಿಯನೆ! ಬೆಲ್ಲದಿಂದಿನಿಯನೀವನೆ! ಆಃ ಹಿರಿದೀವನಿತ್ತುದಂ । ನೆನೆವನೆ! ಚಿಃ ಅದಂ ನೆನೆಯ[ನೆನ್ನಿನಿಯಂ ಕವಿರಾಜಕುಂಜರಂ ॥]
- (೬) ಮು။ ಆನೆಯೊ! ಅದ್ರಿಯೊ ಟ್ರ್ಯಾಂಟ್ ಟ
- (೭) ಮುಸ್ರ ಗುರುವಿಲ್ಲಾ ಕರ್ಣನಿಲ್ಲಾ ಗ್ರರುವಿನ ಮಗನಿಲ್ಲ..... ಪ್ಲುತಕ್ಕೆ.—
- (೮) ಕಂ॥ ಹಾರಾಮಾ ಎಂದು ಸೀತೆ ಬಾಯೞಿದೆಟ್ತಳ್ ॥
- (೯) ಕಂ॥ (ಕುಕ್ಕೂಕೂ ೩ ಎಂದು ಕೋಟಿ ಕೂಗಿತ್ತಾಗಳ್॥)

ಸೂತ್ರಂ. ೩೮ (ಸಂಧ್ಯಭಾವ ಸ್ಥಲಂ.)

ಕಂ॥ ಮಚ್ಚಿನೊಳಾಕ್ಷೇಪಕದೊಳ್ । ಬೆಚ್ಚೋಿಗಭ್ಯುಪಗಮಾರ್ಥದೆನು ಶಬ್ದಕೆ ಈ ॥ ಟ್ಟಚ್ಚರಿಯ ಗಡಾತ್ವಕ್ಕಂ । ಬಿಚ್ಚಿರ್ಕುಂ ಸ್ವೇರಮುಮಿದಿರೊಳಿರೆ ಖೇದದೊಳಂ

11 22 1

ವೃತ್ತಿ ಪಟ್ಟಿ ನೊಳ್, ಆಕ್ಷೇಪದೊಳ್, 'ಬೆಚ್ಚ ಓ, ಅಭ್ಯು ಪಗಮಾರ್ಥದ ಎಮ ಶಬ್ದಂ ಕಟ್ಟಚ್ಚರಿಯ ಗಡಾತ್ವಂ ಎಂಬಿವು ಆವುವು ಒಳವು, ಅವು ಸ್ವರಮಿದಿರೊಳಿರೆ ಸಂಧಿ ಬಿಚ್ಚಿ ರ್ಕುಂ, ಖೇದದೊಳಂ ಸಂಧಿ ಬಿಚ್ಚಿ ರ್ಕುಂ.

ತರುವಾಯಿನುದಾಹರಣೆ—

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಮಚ್ಛಿಂಗೆ.

- (೧) ಎಂತೆಂತೋ ಆಃ ಕಬ್ಬ ಮೊಳ್ಳಿ ತಾಯ್ತು.
- (೨) ಏನೇನೋ ಓದಿನ ಪರಿ ಲೀಸು ಲೀಸು.

ಆಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ.—

- (೩) ಎಡಱಿದನೋ ಅವನ ನೊಸಲಕ್ಕರಂ ಕಿತೊಡೆದುದಕ್ಕುಂ.
- (೪) ಕಂ॥ ಮುತ್ತಿದನೋ ಇಂದೆ ಕೋಂಟೆ ಧೂಳೀಪಟ್ಟಂ ॥

^{1.} ನಿಟ್ಟರಕ್ಕೆ 2 ಆತನೆ ಇಂದ್ರನಾತನೆ ಗುಣೋನ್ನತನಾತನೆ ಅಂಬುಜೋದರಂ 8. ಚ್ಚೀನಧ್ಯು 4. ಶಬ್ದಂಕ 5. ಗಡಾರ್ಥತ್ವಂ (ಗಡಾರ್ಥಾತ್ವಕ್ಕೆ, ಎಂದಿರಬಹುದು) 6 ರಮವಿದಿ. 7 ನೆಲಸಿರ್ದ ಓಕಾರಕ್ಕಂ, ಅಂಗೀಕಾರಾರ್ಥದ ಎಮಶಬ್ದಕ್ಕಂ, ಗಡಾರ್ಥಕಾದೇಶವಾದ ಆಕಾರಕ್ಕಂ ಸ್ವರಂ ಪರಮಾಗೆ ಸಂಧಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರೇದದೊಳನುಂತೆ ಸಂಧಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರಯೋಗಂ ಮೆಚ್ಚಿಂಗೆ 8. ಕೃರವಂ...ತೊಡೆ 9 ಧೂಳಿಸಟಂ

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಎನುಶಬ್ಪಕ್ಕೆ —

(೫) ಕಂ॥ ನಿಮಗಕ್ಕೆ ಮ ಅಬ್ಬ ಗರ್ಭನಾಯುಂ ಶ್ರೀಯುಂ.

(೬) ¹ಸಿಂಗವುಕ್ಕೆ ಮ ಅಂಜೆಂ ಗದಾರ್ಥದಾಕಾರಕ್ಕೆ.—

(೭) ಪಾಲಾ! ಅಮರ್ದಾ! ಇನಿದು ಗಡಾ

(೮) ಶಾ॥ ಆನಾ ²ನಿಮ್ಮಡಿಯಾ ಎರಟ್ಕು ದುರೆಯಾ ಇರ್ವರ್ಗೆರಟ್ಕೈ ಪುವಾ ॥ ಖೇದಕ್ಕೆ.—

(೯) ಅಯ್ಯೋ! ಅಕ್ಕಟಾ! ಇಂದ್ರಂಗೆ ಕೇಡಾಯ್ತೆ

ಸೂತ್ರಂ. ೬೦ (ಸಂಧ್ಯಭಾವ ಸ್ಥಲಂ.)

ಕಂ॥ ಪೊಱಗೊಳಗು ಪೊಸ್ತತು)ದು ಪಟದೆಳೆ। ದು ಕೆಯುದಂತತೆಯನಾ ಸಮಾಸಾಂತರನೊಳ್॥ ನೆಜಿ ತಾಳ್ದು ಸಂಧಿಯಾ ಿಗದು। ತು ಹಿಂದಿದಿರೊಳ್ ಸ್ವರಂಗಳಾವುವು ನಿಲೆಯುಂ

11 50 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ಘೆಂಟಗು, ಒಳಗು, ಪೊಸದು, ಪಟದು, ಎಳದು, ಆ ಸಮಾಸಾಂತರದೊಳ್ ಆಟ್ ಕೆಯದಂತತೆಯಂ ನೆಜೆ ತಾಳ್ದಿ ತಱ್ ಸಂದಿದಿರೊಳ್ ಆವುವು ಸ್ವರಂಗಳ್ ನಿಲೆಯುಂ ಸಂಧಿಯಾಗದು.—

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ರೊಆ ಅಡಿ, ಒಳ ಅಟ್ಟಂ, ರೊಸ ಅಡಕೆ, ಪಟ ಅಲಗು. ಎಳ ಅಂಚಿ.

ಸೂತ್ರಂ. ೬೧.

(ಸಂಧಿದೋಷಂ - ಸರೇಫಂ ತಿಥಿಲಂ.)

ಕೇ॥ ಪರಪದ ಪೂರ್ವಂ ದ್ವಿತ್ವಾ। ಕ್ಷರವಾಗಿರೆ ಪೂರ್ವಪದದ ಚರಮಂ ಹ್ರಸ್ವಾ॥ ಕ್ಷರವಾಗೆ ಸಂಧಿದೋಷಂ। ಸರೇಫಮಿದಿರಾಗೆ ಶಿಥಿಲಮೆಂದನು (ಸ) ಕರಿಪರ್

11 56 11

ವೃತ್ತಿ ಪರಪದದ ಪೂರ್ವಂ ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರಮಾಗಿರೆ ಪೂರ್ವಪದದ ಚರಮಂ ಹ್ರಸ್ವಾಕ್ಷರಮಾಗೆ ಸಂಧಿದೋಷಮಕ್ಕುಂ. ಛಂದೋವಿಷಯದೊಳ್ ಪರಪದದ ಪೂರ್ವಾಕ್ಷರಂ ರೇಭವರಿಸಿರ್ದೊಡಂ ಶಿಥಿಲಮಾಗಲಾರ್ಪುದೆಂದು ಕೆಲಬರದನಂಗೀಕರಿಸುವರ್, ಸರೇಭಮಿದಿ ರಾಗೆ ದೋಷಮಿಲ್ಲಮೆಂದು ಕಂ....ಸಪ್ಪ ತಾಂ ಮಾಡಿದ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

^{1 (}ಸ)ಸಿಂಗಂಕೈಮ ಅಂಜೆಂ 2. ಅನಾ ಇರ್ವ್ಟ್ 8. ಗವು 4. ಎಂಬಿವರ್ಕೆ ಸಮಾಸವಿಷಯ ದೊಳ್ ಉಪಾಂತ್ಮಾಕ್ಷಂಕೈ ಲೋಪಮಾಗಿ ಅಕ.ರಾಂತತೆಸುನೆಯ್ದಿ ನಿವಾತದಂತೆ ಪರದೊಳ್ ಸ್ವರಂಗಳಾವು ರ್ದೊಡಂ ಸಂಧಿಯಲ್ಲ. 7. ಮೊದಲಕ್ಕರಂ ದ್ವಿತ್ವಮಾಗಿರೆ .ವಿ 8. ಕಡೆಯಕ್ಕರಂ ಲಘುವಾಗಿರೆ. 9. ಈ ಭಾಗದ ಅಕ್ಷ ವಮ್ಮ ಹುಳು ತಿಂದಿದೆ.

ದೊಳ್ ಬರೆವಂ, ಅದು ಪೊಲ್ಲ ? ಸೂತ್ರಕಾರನಾದ ಕನಿಕೇಶವಂ ತಾಂ ಮಾಡಿದ ಶಬ್ದ ಮಣಿ ಶೃತ್ತಿಯೊಳ್ ಸಂಧಿದೋಷಮಕ್ಕು ಮೆಂದು ತಾಂ ಬರೆದಂ.

ಸಂಧಿದೋಷ ಪ್ರಯೋಗಂ.-

(೧) ಕಂ॥ ಬರಿಸಿ¹ ಕ್ಷಿತೀಶನಂ ಕು। ಳ್ಳಿರಿಸಿ ಪ್ರಿಯಕುಶಲವಾರ್ತೆಯಂ ನೆಱಿ ಕೇಳ್ದು ॥ ಸ್ಕಿರಮಿರ್ದು ಪ್ರಭು ನುಡಿಯೆ। ಪ್ರರೂಢಮುದನಾತನಾದನೆಂಬುದಮಾರ್ಗಂ॥

ಸರೇಫ² ಶಿಥಿಲಕ್ಕೆ.—

- (೨) ಮ ವಿುಹುಗುತ್ತಿರ್ಪ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂ.....
- (೩) ಕಂ॥ ಪ್ರ(ಣೆ)ಣಯದೆ ತ್ರಿಪಥೆಗೆ ನಡೆತರೆ । ತ್ರಿಣೇತ್ರನೊಲವಿಂದೆ ತಾಳ್ದಿ ದಂ ಮಸ್ತಕದೊಳ್

ಸೂತ್ರಂ. ೬೨

(ಸರೇಫ ಸಂಯೋಗ ಪ್ರಯೋಗ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಬಗೆಯಡೆ ಸತೃಣಾಭ್ಯವಹಾ।

ರಿಗಳುಸಿರ್ವರ್ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯದೊಳ್ ನಿರ್ಬಂಧಂ॥
ಪುಗದೆಂದರೋಚಿಕಿಗಳದು।

ತೆಗೞಿಂದಾ ಗದ್ಯ ಪವ್ಯಕಾವ್ಯದೊಳಿಕ್ಕರ್

11 50 11

ಿವೃತ್ತಿ ॥ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯದೊಳ್ ನಿರ್ಬಂಧಂ ಪುಗದೆಂದು ಸತೃಣಾಭ್ಯವಹಾರಿಗಳ್ ಸರೇಫಮಿದಿರಾಗಿರೆ ಶಿಥಿಲಮೆಂದು ಬಗೆಯದೆ ಉಸಿರ್ವರ್. ಅದು ತೆಗೆಚಿಂದು ಅರೋಚಕಿ ಗಳ್ ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಕಾವ್ಯದೊಳದನಿಕ್ಕರ್. ಅದುವೆಂಬುದನವನೆಂದು ವಿಭಕ್ತಿ ಪರಿಣಾಮಮಂ ಮಾಡಿಕೊಂಡನ್ವಯಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೬೩.

(ಸಂಧಿವಿಕಲ್ಪಸ್ಥಲಂ).

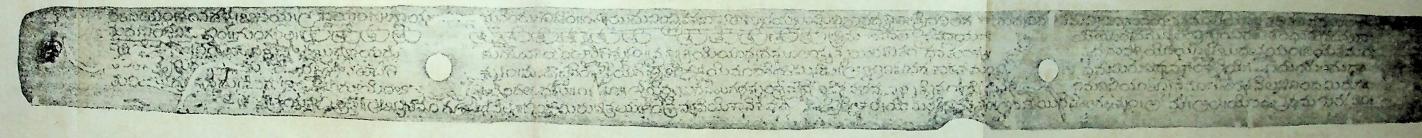
ಕಂ॥ ಕರೆಗತ್ವದಿರ್ಗೆಯುಲ್ಲದೆ। ಪರಮಿರೆ ಪದ್ಯಾರ್ಥ ವಾಕ್ಯವೇಷ್ಟನದೆಡೆಗಂ ॥ ಸ್ಘುರದನುಕೃತಿಗಂ ಸ್ವರವುವು। ಪರಮಿರೆ ಋತ್ವಕ್ಕಮಂತೆ ಸಂಧಿವಿಕಲ್ಪಂ

11 20 11

ವೃತ್ತಿ ಪರೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅಲ್ ಪರಮಾದೊಡಂ, ಅತ್ವದ ಇರ್ಗೆ ಅದೆ ಪರಮಿರೆ (ಯುಂ)ಪದ್ಯಾರ್ಧಕ್ಕಂ, ವಾಕ್ಯವೇ ಸ್ಟನದೆಡೆಗಂ, ಸ್ಫುರದನುಕೃತಿಗಂ, ಅವು ಸ್ವರಮಿರೆ ಸಂಧಿ ವಿಕಲ್ಪಂ. ಅಂತೆ ಋತ್ವಮುಂ ಪರಮಿರೆ ಸಂಧಿ ವಿಕಲ್ಪಂ.

^{1.} ಪ್ರಧಾನರಂ, 2. ಸ.ಯೋಗಕ್ಕೆ. 8. ಚಿಗಳದಂ, 4. ಕಾರ್. 5. ಈ ಸೂತ್ರದ ವೃತ್ತಿಯು ಇತರ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. 6. ಅದಂತಮಾದ ಇರ್ಗೆ.... ಮಾದೊಡಂ. 7. ಷ್ಟನಕ್ಕಂ, ಅನುಕರಣೆಗಂ ಸ್ವರಂ ಪರಮಾದೊಡಂ ಸಂಧಿ ವಿಕಲ್ಪಂ. ಯಕಾರಂ ಪರಮಾದೊಡಮಂತೆ ಕ್ರಮಂ.

ತಾಳಿಯೋ ಲೆಯ ಪ'ಡಿಯ ಚ್ಯು

I. ವೃತ್ತಿಕಾರನ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕೊನೆಯ ಗದ್ಯವುಳ್ಳ ಪತ್ರ. (ಅಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ತದ್ದಿತವಿವರಣದ ಚತುರ್ಥಸಂಧಿಯ ಕೊನೆ—ಪುಟ 187 ನ್ನು ನೋಡಿರಿ)

II. ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಪಂಡಿತನ ಹೆಸರಿದ್ದ ಪತ್ರ. ಆಹೆಸರು ನುಸಿತಿಂದು ತ್ರುಟತವಾಗಿದೆ.
(ಅಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟ 44 ರ ಕಡೆಯ ಪಣ್ಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ)

ತಿಸಂಧಿಗೆ.

ಕರೆ ಅಲ್.

- (೧) ಕಂ॥ ಬಗೆವೊಡಮಿನಿಸಿನಿಸಿರ ಅದೆ । ಅವಱ ಸಂಧಿಗೆ.—
- (೨) ಕಂ॥ ಮೆಯ್ದರೆಯಲ್ ಪಾಂಡವರ್ಗೆ ನೆಱಿದುವು ಬರಿಸಂ ಗ
- (೩) ತರಳಂ॥ ಇರದೆ ಗರ್ಜಿಸಿ [ಬೊಪ್ಪಲಂ ತಳರ್ದಂ ಜವಂ ತಳರ್ವಂದದಿಂ]

ಶದ್ಯಾರ್ಧವಿಸಂಧಿಗೆ (ಗೆ)—

(५) ಕಂ॥ ಅಲ್ಲಿ ಇದುಂಟೆಂಬರ್ಥದೊ ।

पैಲ್ಲಿಯುಮುಳ್ಳೊಡೆಯವಂತಶಬ್ದ ಮು(ಮ)ಕ್ಕು ० ॥
ಎಲ್ಲಂದದೊಳಂ ಘೀಲಿಸು ।

ವಲ್ಲಿ ಗುಣಾಧಿಕರೊಳಂತೆ ಘೇಲೆನಲಕ್ಕು ० ॥

ಪದ್ಯಾರ್ಧ ಸಂಧಿ (ಗೆ)

(೫) ಕಂ॥ ಬನದೊಳಗೆ ಘೋಗಿ ಘೊಸವೂ । ವಿನ ಗೊಂಚಲನಕ್ಕ ನಿನಗೆ²ತಂದೀವೆಂ ನೀ ॥ ನಿನಿತೊಂದು ಬೇಗಮುಂ ನಿ ।

ನ್ನಿ ನಿಯನ ಪಕ್ಕ ದೊಳಿರೆಂದು ಸಖಿ ತೊಲಗುವುದುಂ ॥

ವಾಕ್ಯ ವೇಷ್ಟ್ರನ(ದೊಳ್) ವಿಸಂಧಿಗೆ.__

- (೬) ಸ್ರ॥ಕಃ॥ ಕೇನಾರ್ಥೀ ಕೋ ಿದರಿದ್ರೋ ಎನುತುನುನಿತುನುಂ ಧರ್ಮಜಂ ಸೂಖೆಗೊಟ್ಟಂ ॥ ಸಂಧಿಗೆ.—
- (೬) ಪೃಥ್ವಿ ನ ದೇವಚರಿತಂ ಚರೇ ದೆನಿಸಿದೈ (ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಚೂಡಾಮಣೀ.) ತ್ರಿಲೋಕೇಶ್ವರಾ ॥

ಅನುಕರಣವಿಸಂಧಿ(ಗೆ).---

ಕವಕ್ಕವ ಎಲೆ

(೮) ಮ॥.....ಉ ಊ ಘೇ ಪುಗಲ್। ಪುಗಲೆಂದೊಚ್ಚತಮೂಳ್ವ ಕೋಗಿಲೆಯು.....॥

ಸಂಧ(ಗೆ(.-

ಛುಮ್ಮೆಂಬ, ಭಟಛಟಿಂಬ_

ಋಕಾರವಿಸಂಧಿಗೆ.

(F) ಮುಸ್ರಖಾಸೆಗುಂ ಋಜ್ವಾಗತಂ ಕಣ್ಗೊಳಿಸುಗುಮಳವಟ್ಟರ್ದ ಋಜ್ವಾಗತಂ....

1. ಆಲ್ ಆದೆ ಗಳ ನಿ...ಕರೆ + ಅಲ್ = ಕರೆಅಲ್. ಇರ + ಅದೆ = ಆರ ಅದೆ. ಬಗೆವೊಡಟುನಿಸಿರ ಆದೆ. 2. ತಂದಸ್ಟೆಂ... ಬೇಗದಿಂ.....ಸಚ್ಚುಯೊಳಿರೆಂದು. 3. ದರಿದ್ರಃ, ಎನಿತುಮನಿ. 4. ತೆನಿಸಿದೈ ಚರನೆನಿಸಿದೈ. ಸಂಧಿ(ಗೆ).-

(೧೦) ಕಂ॥ ಸರಸಮೃಜು ವೀರನೆಂದಾ । ತರುಣಿಯನೊಸೆದಿತ್ತ.....॥

ವಾಕ್ಯವೇಷ್ಟನ ಶಬ್ದ ಮುಮನುಕರಣ ಶಬ್ದ ಮುಮಿರ್ದ್ದ ಂತಿರ್ಪುವು. ಅವಂ ಕನ್ನ ಡಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಂ ಮಾಡಬೇಡ, ''ನವೋ ನವೋ ಭವತಿ ಜಾಯಮಾನೋಹ್ನಾಂ"ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಾಕ್ಯಾಂ ತಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಕೊಟ್ಟು (ಜಾಯ ಮಾನೋಹ್ನಂ) ಎಂಬನ್ನೆ ಗಮೆಂದು ಪದಮಂ ಪತ್ತಿಸಲಾಗದು, (ಧಗಧಗ ಎಂಬುದಂ) ಧಗದ್ದ ಗಂ ಎಂದೆನಲಾಗದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೬೪.

(ಅಸಹ್ಯೋಕ್ತಿ - ವಿಸಂಧಿಗಳ ದೋಷ ವಿಚಾರಂ).

ಕಂ॥ ಪದಯುಗದ ಸಂಧಿಯಂ ಬೇ। ಅದೊಂದಸಹ್ಕೋಕ್ತಿ ಪುಟ್ಟೆ ಮಾಡುವುದುಂ ಮಾ॥ ರ್ಗದೊಳುಳ್ಳ ಸಂಧಿಯಂ ಕಿಡಿ। ಪುದುಮಾಗದು ತಾಂ ಯಫೇಷ್ಟವೆುಂದಱಿವುಳ್ಳರ್ ॥ ೭೨॥

ವೃತ್ತಿ॥ ²ಅಱಿವುಳ್ಳರ್ ಬೇಱದೊಂದಸಹ್ಯೋಕ್ತಿ ಪುಟ್ಟಿ ಪದಯುಗದ ಸಂಧಿಯಂ ಮಾಡುವುದುಂ, ಮಾರ್ಗದೊಳುಳ್ಳ ಸಂಧಿಯಂ ಕಿಡಿಪುದುಂ ಆಗದು.

ಿಸಂಧಿ ದೋಷಕ್ಕೆ.---

- (೧) ಕಂ॥ 4ಬಂನಿಯ ತರುಡಕ್ಕೆ ಗೆ ಸೀ। ವಂನಿಯ ತರುಡಮರುಗಕ್ಕೆ 6ಕಡುನಿಡಿದಪ್ಪಾ॥ ಚೆಂನಂಗಿಯ ತರುಡಾಣೆಗೆ। ಘೊನಂ ಕುಡುವೆಡೆಗೆ ಕಲ್ಪತರುಡಾಕರಸಂ?॥
- (೨) ⁸ಪೂರವಕೆಯಂ ತರವೇಟ³ನೆ---
- (೩) ವೊಸತುಲ್ಲಾರಂ.
- (೪) ಮೆಚ್ಚುತುಣ್ಣಿ. ಿವಿಸಂಧಿಗೆ.
- (೫) ಕಂ॥ ಅಸಿಯ ಒರೆ ಬೆಸದ ಪೆಟ್ಟಗೆ । ಮಸುಗುವ ಆರಂ ತೊಳಪ್ಪ ಕನ್ನ ವುರಂ ಚೆ ॥ ಲ್ವಿ ಸೆದಿರೆ ಬಲವರ್ಪ ಜನರ್ । ಕುಸುಮೇಷುವ ಮೇಳದವರ್ಗಳೆನಿಸಿದರವ(ದ)ಱ್ರಿಂಳ್ ॥

ಪೊನ್ನ ಅಂದಳಂ.1º

¹ ತಮಂ ಜಾಯಮಾನೋ ೯ ಹ್ನನೆಂದು ಉಪಸಂಹರಿಸಲಾಗದು. 2. ಎರಡುಪದಂಗಳ ನಡುವೆ ಬೇಱೊಂದು ದುಃಪ್ರತೀತಿ ಪುಟ್ಟುವೊಡೆ ಸಂಧಿಯಂ ಮಾಡಲಾಗದು. ಸಂಧಿ ಯಫೇಷ್ಟವೆಂದು ರೂಢ ಮತ್ತು ಸಂಧಿಯಂ ಕಿಡಿಸಿ ಸ್ವರಲೋಪಸಂಧಿಯಂ ಮಾಡಲಾಗದು. 8. ಸಂಧಿದೋಷ ಪರಿಹಾರದ ಲಕ್ಷ್ಮಂ 4. ಹೊನ್ನೆಯ ತರು, 6. ಸುರಹೊನ್ನೆಯ, 6. ಕರುವಿಡಿದಿರ್ಪಾ, 7 ಕರಸಾ. 8. ಸಂಧಿದೋಷದ ಆಸ್ ಹ್ಯೋಕ್ತಿಗೆ:__ಆಸಗಣಿತಾ,ಹೂಸಲೆ ಸೊಗಸು, ಪೊಸತುಲ್ಲಾರಂ, ಮೆಚ್ಚು ತುಣ್ಣಿ, ಹೇಲತಾಕೋಮಲಾಂಗೀ, ...ಪೂಜವಕೆಯಂ ತಜನೇಜನೆ. 9. ವಿಸಂಧಿದೋಷಕ್ಕೆ, 10. ಎಂದಿಂತು ಸಂಧಿಯಂ ಕಿಡಿಸಲಾಗದು,

ಸೂತ್ಯಂ. ೬೫.

(ಶ್ರುತಿಕಷ್ಟ ಸಂಧಿ ನಿಷೇಧಂ).

ಕಂ॥ ಎರೆಡುಂ ರೇಫೆಗಳಂ ತಂ। ದುರವಣೆಯಿಂ ಕೂಡಿದಂತೆವೋಲ್ ಶ್ರುತಿಕಷ್ಟಂ॥ ಬರೆ ಸಂಧಿಮಾಡಲಾಗದು। ಕರಡೆಯ ¹ಗಿರುಗಟೆಯ ದನಿವೊಲಮರವವೆಂದುಂ

11 22 11

ವೃತ್ತಿ॥ ºಉರವಣೆಯಿಂ ಎರಡುಂ ರೇಫೆಗಳಂ ತಂದು ಕೂಡಿದಂತೆವೋಲ್ ಶ್ರುತಿ ಕಷ್ಟಂ ಬರೆ ಸಂಧಿಮಾಡಲಾಗದು. ಅವು ಕರಡೆಯ ಗಿರುಗಟಿಯ ದನಿಯವೋಲ್ ಎಂದುಂ ಅಮರವು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.-

- (೧) ಬಂದರ್ ರಾಮರ್, ದೇವರ್ ರಕ್ಷಿಸುಗೆ.
- (೨) [ಮೂವರ್ ರಾಯರನೆ ಮಾಱುವಂತೆಸೆದಿರ್ಕುಂ.]

ಶ್ರುತಿ ಕಷ್ಪಕ್ಕೆ.— ವಿದ್ವಿಟ್ಸ್ತ್ರೀಯರ್—(ಎಂದು ಮಾಡಲಾಗದು)

> ಸೂತ್ರಂ. ೬೬. (ಅವಧಾರಣೆ - ಅರೆಶಬ್ದಗಳ ಸಂಧಿವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಆವಧಾರಣೆ ಆನಿಯೋಗ। ವ್ಯವಹೃತಿಯಿಂದಿರೆ ನಿಪಾತವಿಷಯದೊಳಲ್ಪಾ ॥ ರ್ಥವನಾಳ್ಡರೆ ವಸ್ತುವಿನ। ರ್ಧವನುಸಿರುತ್ತಿರೆ ತಿತಗುಳ್ಳುದದು ಸಂಹಿತೆಯಂ

11 08 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಆವಧಾರಣೆಯ ಅನಿಯೋಗವ್ಯವಹೃತಿಯಿಂದಿರೆ, ನಿಪಾತವಿಷಯದೊಳ್ ಆಲ್ಫಾರ್ಥವನಾಳ್ದ ಅರೆ ವಸ್ತುವಿನರ್ಧವನುಸಿರುತ್ತಿರೆ ಸಂಹಿತೆಯಂ ತಗುಳ್ವುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಆನಿಯೋಗಸಂಧಿಗೆ.— (೧) ಉ။ ಮಾಮರನಲ್ಲದಿಲ್ಲ ತನಿಗಂಪಿನ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಲ್ಲದಿಲ್ಲ ॥

- ್ಭಾಗಾರ್ಥದರೆಯ ಸಂಧಿಗೆ.—
- (೨) ಕಂಟ ಕುರುಪತಿಯಂ ವಿಷ್ಣು ಬೇಡಿದಂ ಧರೆಯರೆಯಂ ॥ (ಇಂತು ಸ್ವ-ಸಂಧಿ.)

^{1.} ಗಿರ್ಗಟದ(ಯ), 2. ಪದಂಗಳೆಂಡಱ ಅಂತರಾಳ ರೇಭೆಗಳಂ ಕೂಡಿದುತೆ ಶ್ರುತಿಕಪ್ಪನಾಗೆ ಸಂಧಿಯಂ ಮಾಡಲಾಗದು, ಕರಡೆಯ ಗಿರ್ಗಟದ ಧ್ವಸಿಯಂತಿರವು ನೇರ್ಪಡವು. 8. ತಗುಳ್ಳವುದು. 4. ಅವಧಾರಣೆಯ ಎಕಾರಂ ತನ್ನ ನಿಯತಾರ್ಥಮಂ ಬಿಟ್ಟು ಅನಿಯೋಗಪಾದಲ್ಲಿಯುಂ ಕಿಹುದೆಡೆಯು ಪೇಟ್ವ ನಿರ್ವಾರ್ಥದ ಅರೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಮೊಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಭಾಗಮಂ ಪೇಟ್ವಲ್ಲಿಯುಂ ಸಂಧಿಯುಂಟು. 5. ಅರೆಯ ಸಂಧಿಗೆ.

ವೈಂ ಜನಸಂಧಿ. ಸೂತ್ರಂ. ೬೭. [ಗದಬಾದೇಶ ಸಂಧಿ.]

ಕೆಂ॥ ಇರೆ ವರ್ಗಪ್ರಥೆನುಂಗಳ್। ಪರದೊಳ್ ಚಟವರ್ಗಮುೞಿಯೆ ತಮ್ಮ ತೃತೀಯಾ॥ ಕ್ಷರಮಕ್ಕುಂ ಪದವಿಧಿಯೊಳ್। ಪರಿಹರಿಸಲ್ ಬಾರದಲ್ಲಿ ಬಹುಳೆ ಸ್ಥಿತಿಯಂ

11 23 11

ವೃತ್ತಿ 1 ಸದವಿಧಿಯೊಳ್ ಚಟನರ್ಗಮುೞಿಯೆ ವರ್ಗಪ್ರಥಮಂಗಳ್ ಪರದೊಳರೆ ತಮ್ಮ ತೃತೀಯಾಕ್ಷರಮಕ್ಕುಂ, ಅಲ್ಲಿ ತಾಂ ಸಂಧಿ ಯಥೇಷ್ಟವೆಂದು ಬಹುಳಸ್ಥಿ ತಿಯಿಂ ಪರಿಹರಿಸಲ್ಫಾರಮ,

ಕಕಾರ (ತೃತೀಯ)ಕ್ಕೆ.--

(೧) ಕಂ॥ ಪಟಗನ್ನಡ²ದ ಪುದುಂಗೊಳಿ। ಕೊಟಿಸಕ್ಕದಮಂ ತಗುಳ್ಚಿ ಜಾಣ್ಗೆಡೆ ಮುತ್ತಂ । ಮೆಟಸಂ ಕೋದಂತಿರೆ ಪೇ। ಟ್ನಟ್ಟಗನಿಗಳ ಕವಿತೆ ಬುಧರನೆರ್ದೆಗೊಳಿಸುಗುಮೇ ॥

(೨) ಮು ಗಟೆಗೂಸಾಡುವರಿಂದ್ರನಂ ಗಿರಿಶನಂ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ ಕೊಂಡು ಮು ನ್ನಿ ಟಿದರ್......

ತಕಾರತೃತೀಯತ್ರಕ್ಕೆ.—

(೩) ಕಂ॥ ಮಣಿಯುಡೆದೊವಲುಂ ಪೀಲಿಯ ।

ಪಣೆಗಟ್ಟುಂ......॥ (೪) ಚಂ॥ ನಿಱಿದಲೆ ನೀಳ್ಪುವೆತ್ತ ನಗೆಗಣ್ ಬೆಳರ್ಗೆಂಪಿನ ಸೊಂಪನಾಳ್ದ ಬಾ । ಯ್ಯ ಱ³......

ಸಕಾರ ಶೃತೀಯತ್ವಕ್ಕೆ.—

ಕಣ್ಬನಿ.

(೫) ಹರಿಣಿ॥ತ । ಣ್ಯುೞಿಲ [ತಳದೊಳ್ ರುದ್ರಂ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಕಣ್<mark>ಬೊಲನಾಗಿ ಕೆ॥]</mark>

ವೃತ್ತಿ 1 ³ಬಹುಳ ಸ್ಥಿತಿಯಿನೆಂದೆಂ.—

ತಲೆಕಟ್ಟು, ಬೆಸೆಕೋಲ್, [ಎದುಪಂಡಿ ?] (೬) ಕಂ॥ ಒಳಕಯ್ಯೊಳಿರ್ದು ಪಲ್ಲಿ ಅು।

ದೊಳವಾಲಂಗೊಂಡು......

ವೃತ್ತಿ॥ 'ಚಟವರ್ಗಮುೞಿಯೆ ಎಂದೆಂ.— ಕಡುಚಾಗಿ, ಕಣ್ಚೆಲ್ಲಂ, ಬರುಚೆನ್ನಂ, **ಪೊಸಟೊಪ್ಪಿಗೆ, ಕಳ್ಳಟಪ್ಪಣಂ, ಮಾಡಿ** ಕಟಕ್ಕೆ, ಕಡುಠ(ಟ)ಕ್ಕು,.—

^{1.} ಚಟರ್ನಗಾದಿಂ ಪಿಂಗಿದ ಕತಪಂಗಳ್ ಪರಪದವಾದಿಯೊಳರ್ಮ ಸ.ಸಾಸನಿಷಯವೊಳ್ ತಂತಮ್ಮ ತೃತೀಮಾಕ್ಷರಂಗಳಂ ಬಹುಕತೆಯಿನೆಯ್ದುಗುಂ. 2. ಹದೊಳ್ಳುದುಂ, ಹಂಪುದುಂ 8 ಬಹುಳಮೆಂಬು ಪಟುಂ ಕಿಹುವೆಡೆಯೊಳ್ಳು, 4. ಚಟವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೃತೀಯತ್ವಮೆಂದುಮಿಲ್ಲಮದರ್ಕೆ 5, 8. ಇಲ್ಲ

ಸೂತ್ರಂ. ೬೮. (ಗದಬಾದೇಶಾಭಾವ ಸ್ಥಲಂ).

ಕಂ॥ ಒಂದೆರೆಡರ್ಕ್ಲೆ ಅಕಾರ। ಕ್ಕಂದಾದಾದೇಶ ರೇಫೆಗಂ ಡತ್ವಕ್ಕಂ ಬ ಬಂದಾದೇಶ ಅಲಕ್ಕಂ। ಸಂಧಿಸದು ತೃತೀಯುಕೃತ್ತಿ ಕತಪಕ್ನೆಂದುಂ

11 22 11

ವೈತ್ರಿ ॥ ಒಂದೆರ¹ಡಱ ಅಕಾರಕ್ಕಂದಾದಾದೇಶರೇಫೆಗಂ, ಡತ್ನಕ್ಕಂ ಬಂದ ಆದೇಶಅ ಆಕ್ಕಂ ಪರದೊಳ್ ಕತಪಕ್ಕೆ ತೃತೀಯವೃತ್ತಿ ಯೆಂದುಂ ಸಮನಿಸದು,

ಪ್ರಯೋಗಂ.__ ಒಂದರ್ಕೈ.—

(೧) ಕಂ॥ ಒರ್ಕೆಯಿಸಿ ಬಿಲ್ಲನಂಬುಮ। ನುರ್ಕಾಳ್ಗಳ್ [ಸುರಿಗೆಗಿಟ್ತು ಮಾಣ್ದಿ ರವಾ ಗೋ " ವರ್ಕಳಿದಿರ್ಚಿದ ಘೋಟಾ। ಯ್ಲ ರ್ಕಳೊಳೆಕ್ಕ ತುಳಮಿಱಿದು ಕುಱಿದಱಿಯಾದರ್] ೩

(೨) ಮ॥ಒತ್ತು ಕತ್ತೆಂಬಿನಂ ತುತ್ತಿದೇ। ವಗಣಕ್ಕ ಚ್ಚರಿಯಾಗೆ ಪಾಱಿ...... ॥

(೩) ಕಂ॥ ಒರ್ಪಿಡಿಗೂಟುಂ ಸಿತಗನ। ಕರ್ಪ್ಯಡಮುಂ.....

ಎರಡರ್ಕೆ :---

(೪) ಮ॥ಇರ್ಕೇಡಿಯಿಂ ತೀವಿ ನಾ । ಲ್ಲೆ ಸೆಗಂ ಸೂಸೆ.........॥ (೫) ಕಂ॥ಇರ್ತಲೆಗೊವಜಂ ॥

(೬) ಸ್ರಃ ಪೇಱಾರ್ದಿರ್ಪತ್ತು [ತೋಳುಂ ದಶಮುಖಕುಹರಾಟೋಪಮುಂ... ಕ ಆಕಾರಾದೇಶರೇಫೆಗೆ ಪರಮಾದ ಕಕಾರಕೆ

²ಮಾರ್ಕೊರಲಭೈರವಂ, ³ಮಾರ್ಕಟ್ಟಳಿ ಶಕಾರಕ್ಕೆ .---

(೭) ಮಾರ್ತಲೆ 'ಮದನ ಮಹೇಶ್ವರನಾರ್ತೀವಂ.....

(೮) ಕಂ॥ ಮಾರ್ತರ್ಪ್ಯ ತೆರೆಗಳಿಂ ತರ।

ಲಾರ್ತುದು (ತನ್ನದಿ)ಗೆ ಸುರನದೀವಿಭ್ರಮಮಂ ಉ ಸಕಾರಕ್ಕೆ .---

ಬೇರ್ಪಟ್ಟಂ--

...ಏರ್ಪೆತ್ತರೇರ್ಪೆತ್ತರಂ 1 ಪದುಳಂ ಮಾಟ್ಪುದು ೬ಚಿತ್ರವೆಂದು......

ಡಕಾರಾದೇಶ ಆಟಕ್ಕೆ (೧೦) ಕಂ॥ ಕಾಟ್ಕುಚ್ಚು ತಗುಳೆ ತಮ್ಮೊಳ್ । ಕೋಟ್ನು ಟ್ನ

1. ಡಂಬ್ಲರ್ ರ \dots ಯವೃತ್ತಿಯ $_{\rm m}$ 2, ಮಾರ್ತರೆ, 3, ಮಾರ್ಕಟ್ಟೆ, 4, ಇಲ್ಲ, 5 ಚತ್ತು ಕ್ಷೆ ಪಾಟ್ತಗರಣಂ ತಾಟ್ತುಡ್ತಗ. ಜೈ

ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯವಿರಚಿತ ವೃತ್ತಿಸಹಿತಂ

- (೧೧) ಕಾಲ್ತು ಮಸಗಿದ ಪೊ¹ಲೋಡಿದುದು ಕುರುಸೈನೃಂ.—
- (೧೨) ನಾಟ್ತುಡುಗುಣಿ.
- (೧೩) ಉ॥ ಕಾಟ್ಪುರಮಾಗೆ ಕಾವೃರಸಮರ್ಥಮುಮಕ್ಕರಮುಂ ಪ್ರತೀತಿಯಂ । ಮಾಟ್ಪುನೆಗಂ...... ॥² ನಾಟ್ಪುಗರಣಂ :—

ಸೂತ್ರಂ. ೬೯. (ಪವರ್ಗವತ್ನಾದೇಶಸ್ಥಲಂ).

ಕಂ॥ ವಿದಿತಸ್ವರದಿನನಾದೇ । ಶದ ಸಹಜವ್ಯಂಜನಂಗಳಿಂ ಪರದ ಪವ ॥ ರ್ಗದ ನೆಲೆಗಳ್ಳುಂ ಪತ್ವಂ । ಪದವಿಧಿಯೊಳ್ ಬಹುಳವೃತ್ತಿಯಿಂ ಿವಾಳ್ಯದೊಳಂ ॥ ೭೭ ॥

ವೃತ್ತಿ ಇವದವಿಧಿಯೊಳ್ ವಿದಿತಸ್ವರದಿಂ, ಅನಾದೇಶದ ಸಹಜವ್ಯಂಜನಂಗಳಿಂ ಪರದ ಪರ್ನಗದ ನೆಲೆಗೆ ಬಹುಳ ವೃತ್ತಿಯಿಂ ವತ್ತಮಕ್ಕುಂ. ವಾಕೃದೊಳಂ ಸ್ವರಪರ ಪರ್ನಗಕ್ಕೆ ವತ್ತಂ.—

ಪ್ರಯೋಗಂ— (ಪಕಾರಕ್ಕೆ)

(೧) ಚಂ॥ ಎಳವೆಱಿ ದಾಡೆ ಕೆಂದಳಿರೆ ನಾಲಗೆ ಮಾಮರದಳ್ಳಿಗೊಂಬಿನೊಳ್।
[ಮಿಳಿರ್ವೆಳವಳ್ಳಿ ವಾಲಮಲರ್ದೊಂಗಲೆ ಕೇಸರಮೆಂಬಿನಂ ಮನಂ ॥
ಗೊಳೆ ಮಧುಮಾಸಕೇಸರಿ ವಿಯೋಗಿಗಳೆಂಬ ಮೃಗಂಗಳಂ ಭಯಂ।
ಗೊಳಿಸಿದುದುದ್ದ ಕೀರಮದಕೋಕಿಲ ಗರ್ಜಿತ ತರ್ಜಿತಂಗಳಿಂ॥]

ಕಂ॥ ್..... ಕಾಮನ ಗರವಟ ।

- (೨) ಗೆ ಸುತ್ತಿವರ್ಭಂತೆ ಸುತ್ತಿವರ್ಪವು ಗಿಳಿಗಳ್ । (ಬಕಾರಕ್ಕೆ)
- (೩) ಕಂ॥ ನಡುವಣ ಕರ್ಪಂ ಕಡೆಯಣ। ಕಡುವೆಳ್ಳುಂ ತುದಿಯ ಕೂರ್ಪ್ರಮಿಸೆದಿರೆ [ಜನರಂ॥ ಬಿಡದಿಸಲೆ ತೆಗೆದ ಕಾಮನ। ನಿಡಿಯಲರ್ಗಣೆಗಳ್ಳಿನ ಫೋಲ್ತುವಾಕೆಯ ಕಣ್ಗಳ್॥]

^{1.} ಲ್ಲಿಡ್ಡಿದುದು 2 ಸಮುಚ್ಚಯ ಪಶವಾದ ಕೆಳಗಣ್ಣ ದೇಶವಾದ ಜಟಕ್ಕಂ ತೃತೀಳುತ್ತವಿಲ್ಲ ಕಟ್ಕಿಜಿ ಎಂಬಂತೆ. 8. ಕಾವ್ಯದೊಳಂ? 4 ಸ್ವರಂಗಳಿಂದನಾದೇಶದ ಸಹಜವಾದ ವ್ಯಂಜನ ಗಳು ಪರದೊಳಿರ್ದ ಪರ್ನಗಳ್ಳೆ ಸಮಾಸ ವಿಷಯದೊಳ್ ವಸ್ವಮುಂಟು, ಬಹ ಸಮೆಂಬ ದಜಾಂ ಕೆಲಪಜಿಸಿ ಳಿಲ್ಲ ವಾಕ್ಯದೊಳು ವಶ್ವಮುಂಟು. 5. ಈ ಉದಾಹರಣವು ಪ್ರಕೃತಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದುದಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೃತಿ ಯಾಗಿ—ಬೆಳೆಮೊಲನೆತ್ತಲ್ ಕಿಕ್ಕಿಜಿಂದು ಪರ್ವಿದ ಪರ್ವಾಜಿ—ಇದು ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿದೆ.

(ಮಕಾರಕ್ಕೆ)
(೪) ಕಂ॥ ಮರವಣೆಗಂ ಬೀಣೆಗಮಂ ।
ತರಮಾವುದೊ *ದೋಷರಹಿತ ಮೃದುಲಲಿತಪದ 1
ಸ್ಪುರಿತಸರಸೋಕ್ಕೆಗಂ ನಿ ।
ಷ್ಕು ರಕುಕವಿಕಟೂಕ್ತಿಗಳ್ಗ ಮೇನಂತರವೋ 🛭
(अ) ಕಂ॥ उन्हें ಯಲ್ಲಾ ಗಮ ನರಪತಿ।
ಕುಳ(ದೃಬಲ್ಪದ ಚಲಮನಱಿವ ಪ್ರಜವಾಗಿಸನ್ನೂ
್ಅನಾದೇಶದ ವೃಂಜನದ ಪರದ ಪರ್ವ _{ಕ್ಕೆ}
(N 600 £)
(೬) ಉಪ ತಮಯ್ವಸಮೊಂದೆ ಪೂವಿನೊಳೆ ವೋಗೆ ಮೊಗಂ ಮುಱಿದಳ್ಳಿ ಗೊಂಬ :
mag. 20 mm 2 m
(೬) ಚಂಟಬೇಟಮಂ !
ಹಡೆದನೆ ಬಾಟ್ಸ್ ಬಾಟ್ಸ್ ನಿನಿತ್ಲುದೆ ಬಾಟ್ಸ್ ಇನೇಕೆ ಬಟ್ಡ ಪಂ ಗ
(ಬಕಾರಕ್ಕೆ) (೮) ಕಂಗ ಬೇರ್ವೆರಸು ಕಾಯ್ತ್ರ ಪಲಸೆಳ 1
ನೀರ್ವೊನಲಂ ಕಱಿತವ ತೆಂಗು #ಸ
(ಮಕಾರಕ್ಕೆ)
(೯) ಕಂ॥ ಸಾತಿಶಯಾರ್ಥಮುಮಂ ಮೆ।
ಲ್ವಾತುಮನೊಸೆದಿತ್ತರೊಲ್ದು ತಮಗ್ಲಿದುದಂ 🖟
ಖ್ಯಾತಂಗೆ ಸುಕವಿನೇಮಿಗೆ 1
ಭೂತಭವಿಷ್ಯಾದಿ ಕವಿಗಳೀನೊಳ್ಳಿದರೋ ॥
(10 au 1 a
ದದ ಕೂರಾಳ್ತನವಣ್ಣು ಮಣ್ಮ ಅಂಕೆಯಿಂ
કેલ્યુ છે, હૈતાલુ છે.
ವೃತ್ತಿ ॥ ಅನಾದೇಶದ ಸಹಜವೈಂಜನಂಗಳಿಂದೆಂ
(೧೧)
ಟ್ನಿಡೆ ರಸಭಾವಮಿರ್ಪಿಡೆ ಮುಖಂ ಸುರತೋತ್ಸವಗೋಮಿನೀಮುಖಂ ೫ (೧೨) ಕಂ॥ ಇರ್ವಾಳ್ [ಮೂವಾಳಿಕ್ಕಿ ।
the set of
(೧೩) ಕಂ॥ ಧರೆಯೋಳ್ ಬೀರದ ಪೆಂಪಿಂ।
ನರನಿಂದಿರ್ಮಡಿ (ಬಕಾರಿಯಿಂ) ಮೂನಡಿ ಲಾ "
್ಕ್ ್ನಾರ್ ನಾಲ್ಕಡ ∗ ಮುರ ।
ಹರನಿಂದಯ್ವಡಿ ನೆಗಟ್ತಿಯಧಟರ ಭೀಮಂ ॥
ತ್ತಿಸುಕವಿರಚಿತ (ಇವನಾ ಸಾಸ್ತಾನಿ ಕ

```
ವೃತ್ತಿ॥ 1ಬಹುಳವೃತ್ತಿಯಿನೆಂದೆಂ
```

- (೧೪) ಪಲ್ಪಱೆಗುಟ್ಟಿದಂ.
- (೧೫) रुं॥ ए त्राता भेठेळा रुल्है।

ಕಾ ನಾ.....ಕ್ಟೇಟಂ.

- (೧೬) ಕೆಯ್ಕರ್ಚಿದರ್ ಕೆಯ್ಪ ಅೆಗುಟ್ಟಿಯಾಡಿದರ್.
- (೧೭) ಕಂ॥ ಕತ್ತುರಿಮಿಗವು ಮಿಗಂಗಳ್ । ಪಾಟ್ಮನೆ. ಬಾಳ್ಮೊನೆ.

ನ್ನ.ಶ್ತಿ ॥ ²ವಾಕ್ಯ ದೊಳುದಾಹರಣೆ.---

- (೧೮) ಪ್ರಮಿತಾಕ್ಷರ॥ ತಮರೂರ್ಗೆ ವೋಪ ಕುಲಜಾಂಗನೆಯರ್ । ಕಮಲೋದರಂಗೆ ಪಡೆದರ್ ಮುದಮಂ ॥
- (೧೯) ಕಂ॥ ದಿವದಿಂ ಕೆಲಚಕ್ಕೆ ಬರ್ಪ । ಿದಿವಿಜಾಂಗನೆಯರ್......॥

ಬೆಂಗೆವಂದಂ, ನೆಲೆಗೆ ವಂದಂ, ತರವೇಲ್ಡಂ.

(೨೦) ಕಂ॥ [...ಕಾಮನ ಗರವಟ । ಗೆ (ಸುತ್ತಿ)ವರ್ಪಂತೆ ಸುತ್ತಿ ವರ್ಪವು ಗಿಳಗಳ್.]

ಸೂತ್ರಂ. ೭೦.

(ಚತ್ವ, ಜತ್ವ, ಛತ್ವಸ್ಥಲಂ)

ಕಂ॥ ಇರೆ ಯಲರಹಿತ ವ್ಯಂಜನ। ಪರೆಮಾಗಿ ಸಕಾರಮಲ್ಲಿ ಬಹುಳೆಂ ಚತ್ವಂ॥ ಆರೆಎಡೆಯೊಳ್ ಜತ್ವಂ ಮೇ। ಇರೆಎಡೆಯೊಳ್ ಸುಖ್ಯೆಯಾಗೆ ನಿಯಕಂ ಛತ್ರಂ.

11 25 11

ವೃತ್ತಿ " 'ಯಲರಹಿತವೃಂಜನಪರವಾಗಿ ಸಕಾರಮಿರೆ ಅಲ್ಲಿ ಬಹುಳಂ ಚತ್ವಮಕ್ಕುಂ. ಆರೆ ಎಡೆಯೊಳ್ ಜತ್ವಂ, ಮೇಣರೆ ಎಡೆಯೊಳ್ ಸಂಖೈಯಾಗೆ ನಿಯತಂ ಛತ್ವಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.--

್ಸಕಾರ ಚತ್ವಂ.—

- (೧) ಕಂಪ ಸುಣ್ಚರದ ತಿಣ್ಪು ಘನಘೋಷರವಂ 🕫
- (೨) ಉ॥.....ಈಂಚರದಿನಾಣತಿಮಾಡಿದುದುನ್ಮದಾಳಿಗಳ್ ॥

ಜತ್ವಕ್ಕೆ	
(೩) ಕಂ॥ಕಟ್ಟದ ಪೊಂ।	
ಜುರಿಗೆಯೊಳಂ ಜನಮನೇಂ ಮನಂಗೊಳಿಸಿದುದೋ ॥	
ಮುಂಜೆಱಂಗು, ಮುಂಜೂರ್, 1ಕಣ್ಣೊ ಡರ್.	
ಥತ್ ವಕ್ಕ ೆ	
(५) ಮ॥ ಪದಿನೆಣ್ಭಾಸಿರ ಲೋಹವಕ್ಕ ರೆಯ ಜಾತ್ಯಶ್ವಂಗಳ್ (ಇರ್ಭಾಸಿರಂ)।	
ವುದಮಂ ಮುಕ್ಕ ಳಿಸಿರ್ದ ದಂತಿಘಟಿಗಳ್ *ನೂರ್ಭಾಸಿರಂ ॥	
(೫) ඛಭೂ ಷಣಂ ။² ද්යාස්ද්ය	
ರ್ಛಾಸಿರಂಗಳ ವೊಲಾಯ್ತು ರಥಂ ಕಡುವೇಗದಿಂ ಾ	
ವೃತ್ತಿ ॥ ^{ತಿ} ಬಹುಳನೆುಂದೆಂ.—	
(೬) ಕಂ॥ ಕಣ್ಸೋಲಮನಱಿಯಂ ಪರ ।	
ವೆಣ್ ಸುರವಧುಗೆಣೆ +ಯೆ ನಿರ್ನೈಡಂ [ತೊಡರ್ದಾತಂ	
ವೇಣ್ಸುರನಕ್ಕು ಮೆ ಅಚಲಪ ।	
ವಣ್ಯರಿ ಕಿಲ್ಸರಿಗೆವಾರನಹಿತಕೃತಾಂತಂ ॥]	
(೭) ಸೋನೆಯ 4ಕೆಸರ್ ಕಟಲ್ಪಲರ ಬೆಳ್ಸರಿ	
(೮) ಕಂ॥ ಕಳ್ಸವಿಗೆ ಕುಡಿದು ಧನಮಂ।	
ವೃತ್ತಿ ॥ ⁵ಯಲರಹಿತವೃಂಜನಪದಮೆಂದೆಂ.—	
(F) ಬಾಯ್ಸ್(ವಿ)ಗೆ, ಮೆಯ್ಸವಿ ಕಣ್ಸವಿಯಪ್ಪ ರೂವು.	
ಕೆಯ್ದುರಗಿಯಂ.—	
(೧೦) ಚಂಟ ಮಾವಿನೊಳ್ ।	
ಮಸಗುತುಮಿರ್ವ ಬಲ್ಸೊನೆಯ ಸೋನೆಗೆ ಕಾಂಚನಕೇತಕೀ ನವ 🏾	
ಪ್ರಸವದಳಂಗಳೋಲೆಗೊಡೆ	
ಕಲ್ಪೆಱ್, ಮೆಲ್ಸರಂ,?	
eductive als con guidallines in	
ಸೂತ್ರಂ. ೭೧	
(ನಣಲಯಳಂಗಳ್ಗೆ ದ್ವಿತ್ವಾದ್ವಿತ್ವಸ್ಥಲಂ).	
ಕಂ॥ ಮೊದಲೊಳ್ ಹ್ರಸ್ವೈಕಸ್ವರ।	

ಕಂ॥ ಮೊದಲೊಳ್ ಹ್ರಸ್ಟೈಕಸ್ವರ। ಮೊದವೆ ಪರೆಂ ಸ್ವರಪುದಾಗೆ ನಣಲಯಳಂಗ ॥ ಈ್ಗದಯಿಸುಗುಂ ದ್ವಿತ್ವಂ ಪೂ। ರ್ಮದೀರ್ಘಕವ್ಯಯಕೆ ವರ್ಣತತಿಗೆದ್ವಿತ್ವಂ

11 35 11

^{1.} ತನ್ನೊಡರ್. •ಪತ್ರೆಂಟುಲಕ್ಕಂ ರನೋ(ಜೋ) [ಕ್, ಪಾ] 2. ಇಲ್ಲ. 8. ಬಹುಳವೆಂಬು ಡಜಾಂ ಕೆಲನೆಡೆಯೊಳ್ಲು †ಗೆಸುರ್ಪೊಡಂ...ನಕ್ಕೆ ಮವ ಚಲದ [ಕ್, ಪಾ] 4. ಕೆಸರ್ಗಳಲರ್ದಲರ ಬೆಳ್ಗರಿ, 5. ಯ ಲರಹಿತಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ಸುರಿಗೆ, ಮೆಯ್ಸವಿ, ಕಣ್ಣವಿಯಪ್ಪರೂಪು. ಕಲ್ಸೆರೆ, ಮೆಲ್ಸರಂ. 6. ವನಪ್ರಸರದಲರ್ಗಳೋಲೆಗುಡೆ. 7 ಬಹುಳವೆಂಬುದಹಾಗ ಸ್ವರಂಗಳ ಪರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಕಾರಕ್ಕಂ ಕಿಹಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಕಾರ ಜಕಾರಂಗಳಪ್ಪುವ, ಮುಚ್ಚರೆ, ಮುಚ್ಚಾರ್, ತುಡುಜೊಡರ್.

ವೃತ್ತಿ " 'ಪ್ರಸ್ವೈಕಸ್ವರಂ ಮೊದಲೊಳೊದವೆ ಅದು ಸ್ವರಂ ಪರಮಾಗೆ ನಣಲ ಯಳಂಗಳ್ಗೆ ದ್ವಿತ್ವಮುದಯಿಸುಗುಂ, ಪೂರ್ವದೀರ್ಘಕ್ಕೆ, ಅವೈಯಕ್ಕೆ ವರ್ಣತತಿಗೆ ಅದ್ವಿತ್ವಂ. ²ತರುವಾಯಿನುದಾಹರಣೆ.--ನಕಾರಕ್ಕೆ.-(೧) ಕಂ॥ ಘೊನ್ನು ಳ್ಳವನೆ ಕುಲೀನಂ। [ಚೆನ್ನಂ ಕಲಿ ಸತ್ಯವಾದಿಯೆನಿಸುಗುಮದುಂ " ದಿನ್ನು ಂ ಪೊನ್ನ (0) ನೆ ಪಡೆವುದು। ಕೊನ್ನಿಂ ಸಮನಿಸುಗುಮಲ್ತೆ ಪೆಣ್ಣುಂ ಮಣ್ಣುಂ 🕫 (೨) ಚಂಗ ಬಿಡುಮುಡಿ ಬೆನ್ನ ನಪ್ಪಳಿಸೆ ಣಕಾರಕ್ಕೆ..... (೩) ಕಂ॥ ಕಣ್ತಿಂ ಕಾಣಳ್ ಚಿತ್ರದ। ಪೆಣ್ಣಂತೆ ವೊಲುಣ್ಣ ೪೯ (೪೯)...... 1 (५) ಕಂ॥ ಮನದೊಳ್ ದಯಯಿಲ್ಲದವನ ಕಣ್ಣೇಂ ಪುಣ್ಣೇಂ ॥ (अ) ಕಂ॥ ಎಣ್ಲೆ ಯೊಳರನೇ ಅಂ ತನಿ। ವಣ್ಣಂ ನುಣ್ಣಿ ಸಿದನಬ್ಜ ಭವಂ...... 📭 ಲಕಾರಕ್ಕೆ.-(೬) ಕಂ॥ ಕಲ್ಲಿ ಲ್ಲಂ * ಕಿಸುಗಲ್ ಮರ। ್ನೆಲ್ಲವದಿಮ್ಮಾವು...... (೭) ಕಂ॥ ನೆಲ್ಲುಂ ಕೌಂಗಿಮ್ಮಾವುಂ। ವುಲ್ಲಿಗೆಯುಂ ಬೆಳೆವುವಲ್ಲಿ (ಕರ್ಬಿನ ರಸದಿಂ) ಗ ಕಂ॥ ಹುಲ್ಲುಂ ಹುಟ್ಟು (ಟ್ಟ) ಗೆಯುಂ ಬೆಳ। ದೆಲ್ಲೆ ಲ್ಲಿಯುವುವನ ಬೀಡಿನೊಳ್...... ಯಕಾರಕ್ಕೆ. – (೯) ಕಂ॥ ಮೆಯ್ಯ ಮಸಿ ಕೊರಲ ಬಕ್ಕಳಿ। ವೊಯ್ಯ 7 ಘುರಿಲ್ದ ರೆವ ಕೆಯ್ಯ ಕಂಕರಿಕೆ..... ಳಕಾರಕ್ಕೆ.— ಮುಳ್ಳಾಗಿ, ಕಳ್ಳಾಟಂ , (೧೦) ಕಂ॥ ನಕ್ಕಿನಿ। ಸೊಳ್ಳಾಳೆಡೆಗೋದನೊದಱಿ ಚಟ್ಟ⁸ನೊಳೋಜಂ। (೧೧) ಿನೋಟ್ರಿಡೆಳ್ಳಂ ಬೆಳ್ಳಾರ ಹಬ್ಬುಗೆ ಕೊದಳ।

¹ ಹ್ರಸ್ವವಸ್ಟೇಕಸ್ವರಂ ಭಾರ್ವಮಾಗೆ ಸ್ವರಂ ಪರಮಾಗಳಕಾರಂಗಳ್ಗೆ ದ್ವಿತ್ವಮುಂಟು, ಭೂರ್ವದೀರ್ಘಮಾದೊಡಂ, ಅನ್ಯಯಮಾದೊಡಂ, ಅನೇಕಾಕ್ಷಂಮಾದೊಡಂ, ದ್ವಿತ್ವಮಿಲ್ಲ. 2, ಪ್ರಯೋಗಂ, ಫರಾರದ್ವಿರ್ಭಾವಕ್ಕೆ, 8. ಇದನ್ನು ಣಕಾರಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿದೆ, 4, ಪೊನ್ನುಳ್ಳವನ್ನೆ... ಿಶಿಶ್ರಗಲ್ (ಕಾ. ಪಾ.) 5, ನೆಲ್ಲ ಮೂವಿಮ್ಮಾವು, 6, ಕಾಂಗುಮ್ಮಾವುಂ, 7, ತುಗಿಲ್ಲ 6ಮ. 2, ಮೊಳೊವಜಂ 9, ಬೇಬ್ಬ, ರೆಳ್ಳಂ ಕೊದಳಿ ನೆರಸು ತಿಂಬಂ ಘಾಗದೇವಂ,

ನೃತ್ತಿ ॥ ಚಾರ್ವದೀರ್ಘಕೆಂದೆಂ.—

(೧೨) ಕಂ॥ ²ತಾನೆ ಗಡೞಿಪಂ ಮೂರ್ಖಂ। (೧೩) ಕಂ॥ ಮಿಾನಾಗಿಯುವೆುಸಡಾಗಿಯು।

ನಕಾರಕ್ಕೆ.—

ವೇ ನಾಗಿಯು...... ॥

ತಾನೆಲ್ಲಂ, ಬಾನುದ್ದಂ, ಪೇ (ಏ)ನಾಯ್ತು.
ಣಕಾರಕ್ಕೆ.—
(೧೪) ಕಂ॥ ನಾಣಂ ಪಿಂಗಿಸಿ ಮುಗ್ದೆ ಗೆ।
ಜಾಣಂ ಕೆಯ್ಕೊಳಿಸುವಂತೆ
ప ణుంటు.
ಲಕಾರಕ್ಕೆ.—
(೧೫) ಕಂ॥ ಕೇಲಂ ಮಾಡುವ ತಿಗುರಿಯ।
ಕೋಲಂತೆವೊಲಿರ್ದು ದಿಟ್ಟಿ ತನುಗೆಡೆವಿನೆಗಂ ಕ
(೧೬) 'ಜಂತ್ರದ ಕೀಲಂ ಕಳೆದಂತಿರಾಯ್ತು.—
ಯಕಾರಕ್ಕೆ.—
(೧೭) ತಾಯೊರ್ನಳ್ ತಂದೆ ಬೇಱಿ,— ಬಾಯೊಳ್.
(೧೮) ಕಂ॥ ಈಯಲಿಱಿಯಲ್ ಶರಣ್ಣುಗೆ ।
ಕಾಯಲ್
ಳಕಾರಕ್ಕೆ —
(೧೯) ಶಾಗ ಆಳಾಳೋಳಿಯ ಮಾನಸಂಗೆ ಬಡವಂಗೇ n
ತೋಳಾಟಂ, ಬಾಳೊಪ್ಪಂ.
ವೃತ್ತಿ № 5ಅವ್ಯಯಮೆಂದೆಂ.—
(೨೦) ನವನಲಿನಂ॥ಬಂದನೊ ॥
ಳ್ಳಲಿ ದಲಿವಂ ಜವನಲ್ಲಿಯುಂಡಿಗೆದಂದನೋ ಕ
ನೃತ್ತಿ॥ ⁶ ವರ್ಣತತಿಗೆಂದೆಂ:—
(೨೧) ಕಂಟ ಶರಣಾರುವೊಳರೆ ಖಳಸಂ। ಸರಣದೊಳ್ ಕ
ಪವಣ್ಣುಂ
(೨೨) ಕಂ॥ ಪರಳಲ್ಲಂ ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕಂ ಪಾಸಱೆಗಳ್ ॥
ಪರುಸಂಗಳ್
ಳಕಾರಕ್ಕೆ
(೨೩) ಕಂ॥ಎನ್ನ ಮಾತಿನೊಳ್ ತೊದಳುಂಟಿ ॥
1. ಪೂರ್ವದೀರ್ಭವಾಗ, ನಕಾರಕ್ಕೆ2, ಇಲ್ಲ. 8, ವೆ.ಸಡಿಸಾಗಿದ್ದು, 4, ಇಲ್ಲ, 6, ಅನ
ಮಕ್ಕೆ, 6, ಅನೇಶಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ 7, ಕವಣಿಲ್ಲಂ
https://archive.org/details/muthulakshmiacademy
Tittps.//aicilive.org/uctalis/muthulakshimlacauciliy

ಸೂತ್ರಂ. ೭೨

(ಅಲ್ ಪರಮಾಗೆ ದ್ವಿತ್ವವಿಚಾರಂ.)

६ ಕಂ॥ ಧಾತುಗಲುಂ ಪರವಾದೊಡ। ಜಾತಂ ದ್ವಿತ್ವಂ ಯಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪಂ॥ ಮಾತೇಸುಯ್ ನೆಯ್ ಸುಯ್ ಬಯ್। ಧಾತುಗಳೊಳ್ ದ್ವಿತ್ವಮಲ್ಲದಲ್ಲ ವಿಕಲ್ಪಂ

11 00 11

ವೃತ್ತಿ n ನ ಣ ಲ ಯ ಭಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ಧಾತುಗೆ ಅಲ್ ಪರಮಾದೊಡಂ ಬ್ವಿತ್ವಮಜಾ ತಂ. ಉಂ ಎಂಬ ಸಮುಚ್ಚಯದಿಂ ಇತರ ಸ್ವರಂ ಪರಮಾದೊಡಂ ಬ್ವಿತ್ವಮಜಾತಂ. ಯಕಾರದಲ್ಲಿ ಬ್ವಿತ್ವಂ ವಿಕಲ್ಪಂ. ಉಯ್ ನೆಯ್ ಸುಯ್ ಬಯ್ ಭಾತುಗಳೊಳ್ ದ್ವಿತ್ವ ಮಲ್ಲದೆ ವಿಕಲ್ಪಮಿಲ್ಲ. ಮಾತೇಂ.

(ಆಲ್ಲಿ) ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಎನಲ್ ತಕ್ಕಂ, ತಿನಲ್ ಕೊಂದಂ, ಕಾಣಲ್ ಬಂದಂ, ಕೊಲಲ್ ಬಗೆದಂ, ಮೆಲಲ್ವೋದಂ, ಕೊಳಲ್ ಸಾರ್ದಂ, ಕಳಲ್ ನೋಡಿದಂ.

•ಇತರಸ್ವರಕ್ಕೆ.— ಎನೆ, ಕೊಲೆ,

ಯತ್ವಾಂತಧಾತುಗೆ ವಿಕಲ್ಪಂ.— ಪೊಯಲುಂ-ಪೊಯ್ಯಲುಂ, ಬಯಲುಂ-ಬಯ್ಯಲುಂ, ಗೆಯಲುಂ-ಗೆಯ್ಯಲುಂ, ಕೊಯಲುಂ-ಕೊಯ್ಯಲುಂ,

ವೃತ್ತಿ 1500 ಎಂಬ ಸಮುಚ್ಚಯದಿಂ ಆದಿದೀರ್ಘಮಾದೊಡಮನೇಕಾಕ್ಷರಮಾ ದೊಡಂ ಆರಯ್ ಎಂಬ ಧಾತುವಿಂಗೆ ಅಲ್ ಪರಮಾದೊಡಂ ಇತರ ಸ್ವರಂ ಪರಮಾದೊಡಂ ದ್ವಿತ್ವಂ ವಿಕಲ್ಪಂ.

ಆರಯಲುಂ-ಆರಯ್ಯಲುಂ, ಆರಯೆ-ಆರಯ್ಯಿ.

ಇತರಸ್ವರಕ್ಕೆ.—

ಉಯ್ ನೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳ್ಗೆ:—

ಉಯ್ಯುಲುಂ, ನೆಯ್ಯಲುಂ, ಬಯ್ಯಲುಂ, ಸುಯ್ಯಲುಂ, ಎಂದು.

[§] ಅವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಶಬ್ದದೆಂಳ್ ದೃತ್ವಾನು ನಿಂಟು. (೧) ಇನ್ನಾವುದರಿ ಕಜ್ಜನೆನಿಂದು ತುಲೆಯುಂ ಜನರಂಜನೆಗೇ ಅಂ, (೨) ಇನ್ನೇನಂ ಪೇಟ್ರುದು (ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಹೆಚ್ಚಿದೆ.) 1. ಳಕಾರಂಗಳಂತ್ಯ ಮಾದ. 2. ದೃತ್ವನಿಲ್ಲ. 8. ಎಂಬಿವರ್ಕೆ ಅಲ್ ಪರಮಾದೊಡಂ ವಿಧಕ್ತಿಸ್ವರಂ ಪರಮಾದೊಡಂ ದೃತ್ವಂ ನಿತ್ಯಂ. 4. ಈ ವಾಕ್ಕವಿಲ್ಲ. 5. ಈ ಉದಾಹರಣವು ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ. 6. ವಿಧಕ್ತಿಸ್ವರ.

ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಂ

విభక్తి (ఇకరి) స్వరక్కి.— అయ్యం, అయ్యర్, నేయ్యం, నేయ్యర్, సుయ్యం, సుయ్యర్, బయ్యం, బయ్యర్, బయ్యమ్, బయ్యర్, బయ్యం, బయ్యవు.¹

> ಸೂತ್ರಂ. ೭೩ (ಪ್ರತಿಷೇಧ ಧಾತುಗೆ ದ್ವಿತ್ವವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಪ್ರತಿಷೇಧದ ಧಾತುಗೆ ಮುಂ। ತೆ ತಟುಂಬೆ ವಿಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಾಲಕ್ರಿಯೆಯೊಳ್॥ ಪ್ರತಿಷೇಧದದೆಂಬುದು ಮುಂ। ತೆ ತೋಱಿ ಮೇಹ್ ದ್ವಿತ್ವವೃತ್ತಿ ನಿತ್ಯಮೆನಿಕ್ಕುಂ

N QU II

ಇದು

ಸಮಸ್ತ್ರಶಾಬ್ದಿಕ ಜನ ಮನೋಜನಿತೆ ಚಾರುಚುಂಬ ಕಾಯಮಾನೆ ಸುಕವಿ ಕೇಶಿರಾಜ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಶಬ್ಡಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ 'ಪ್ರಥಮಸಂಧಿ ಸಮಾಪ್ಯಂ.

ವೃತ್ತಿ 1 5ಮುಂದೆ ವಿಭಕ್ತಿ ತಟುಂಬೆ ಪೂರ್ವಕಾಲಕ್ರಿಯಿಯೊಳ್ ಪ್ರತಿಷೇಧದ ದೆಂಬುದು ಮುಂದೆ ತೋಟಿ ನಣಲಯ ಳ ಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಷೇಧ ಧಾತುಗೆ ಮೇಣ್ ದ್ವಿತ್ವವೃತ್ತಿ ನಿತ್ಯಮೆನಿಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರದೋಗಂ.

ಎನ್ನಂ, ಎನ್ನರ್, ಉಣ್ಣಂ, ಉಣ್ಣರ್, ಮೆಲ್ಲಂ, ಮೆಲ್ಲರ್, ಬಯ್ಯಂ, ಬಯ್ಯರ್, ಕೊಳ್ಳಂ, ಕೊಳ್ಳರ್.

ಅದೆಗೆ:—

ಎನ್ನ ದೆ, ಉಣ್ಣ ದೆ, ಒಲ್ಲದೆ, ಒಯ್ಯದೆ, ಕೊಳ್ಳದೆ. ವೃತ್ತಿ॥ ಮೇಣೆಂದೆಂ.

ವೃತ್ತಿ ॥ [ಕಳ್ ಎಂಬ ಧಾತುಗೆ ಎಲ್ಲಿಯುಂ ದ್ವಿಶ್ವಮಿಲ್ಲ.] ಕಳಂ, ಕಳಲ್, ಕಳಲ್ಪೋದಂ, ಕಳದೆ ಬಂದಂ,

ಗದೃ

್[ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯವಿರಚಿತ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣವೃತ್ತಿಯೊಳ್ ಪ್ರಥಮಸಂಧಿ ಸಂಕೂರ್ಣಂ.]

^{1.} ಸಪರಾಚ್ಯಯ ವಶದಿಂದೆಕಾರಾದಿಸ್ವರಂ ಪರವಾದೂಡಂ ದ್ವಿಶ್ವಪಿಲ್ಲ. ಎನೆ, ಕೊಲೆ, ಉಹೆ ಎಂಬುತೆ.

2. ಶಬ್ಜಸಂದೇಹಜಾರರು. 3. ಮಾನಾನೂನ ಕರ್ಹಾಟಕಲಕ್ಷಣ ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ ಸಂಕವಿ. 4. ಸಂಧಿ ಕಾರ್ಯಾ ಪರಿಯ ಪ್ರಥಮ. 5. ಪ್ರತಿಷೇಧವರ್ಥದೊಳೆ ಧಾತುವಿಂಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪುಮಾದೊಡಂ, ಭೂತಕಾಲ ಕ್ರಿಯೆಂಯೊಳ್ ಪ್ರತಿಷೇಧವರನಾರ್ವ ಅದೆ ಎಂಬುವು ಪರಮಾದೊಡಂ ನ ಇ ಲ ಯ ಕಂಗಳ್ಗೆ ದ್ವಿಶ್ವ ವೃತ್ತಿ ನಿಶ್ಯಂ. 6. ಅಂತಜಾವುದರಿ. 7. ಈ ಗದ್ಯವು ಮೂಲಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇಜ್ಜರಬೇಕಾದಾದರಿಂದ ಸೇರಿಸಿದೆ....

3,6

೨. ನಾನುಸಂಧಿ ಸ್ಕ್ರು. ೭೪.

(ಲಿಂಗಸಂಜ್ಞ್ಲೆ.)

ಕಂ॥ ಕ್ರಿಯೆಯಂ ನುಡಿಯದುದು ನಿಭ ಕ್ತಿಯನಿಲ್ಲದುದರ್ಥಮುಳ್ಳುದಂತದು ಲಿಂಗಂ ॥ ನಿಯತ ಚತುರ್ಭೇದಮದಾ। ರೆಯೆ ಕೃತ್ತದ್ಧಿತ ಸಮಾಸ ನಾಮಸ್ಥಿತಿಯಿಂ

॥ ଏ୬ ॥

ವೃತ್ತಿ 1 ಕ್ರಿಯೆಯಂ ನುಡಿಯದುದು, ಅಂತು ವಿಭಕ್ತಿಯನಿಲ್ಲದುದು, ಅರ್ಥ ಮುಳ್ಳುದು ಆವುದುಂಟು ಅದು ಲಿಂಗಂ. ಅದು ಆರೆಯ ಕೃತ್ ತದ್ಧಿ ತ ಸಮಾಸ ನಾಮ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂ ನಿಯತ ಚತುರ್ಭೇದಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಕೃಲ್ಲಿಂಗಂ.

ಮಾಡಿದ, ಬೇಡಿದ, ಮಾಡುವ, ಬೇಡುವ.

ಮಾಡಿದಂ, ಮಾಡಿದನಂ, ಮಾಡಿದನಿಂ, ಮಾಡಿದಂಗೆ, ಮಾಡಿದನತ್ತಣಿಂ, ಮಾಡಿದ ನೊಳ್.

ಮಾಡುವಂ, ಮಾಡುವರ್, ಮಾಡುವನೆ, ಮಾಡುವರೆ, ಮಾಡುವನಂ, ಮಾಡುವರಂ. ಮಾಡುವರಿಂ, ಮಾಡುವರಿಂ, ಮಾಡುವಂಗೆ, ಮಾಡುವರ್ಗೆ, ಮಾಡುವನತ್ತಣಿಂ. ಮಾಡುವರತ್ತಣಿಂ, ಮಾಡುವನ, ಮಾಡುವರ, ಮಾಡುವನೊಳ್, ಮಾಡುವನಲ್ಲಿ, ಮಾಡುವರೊಳ್, ಮಾಡುವರಲ್ಲಿ.

- (೧) ಮ . . .ತನ್ನ ನೀಳ್ದ ಜಸದಿಂ ಬೆಳ್ಡಿಂಗಳಂ ಮಾಡಿದಂ ॥
- (೨) ಮ॥ . . . ಬೇಡಿದನಿಷ್ಟಮಂ ಸಲಿಪುದುಂ ಕರ್ಣಂಗೆ ಜನ್ಮವ್ರತಂ।
- (a) ಮ॥.....ಕೂಡಿದಂ। ಗೆರಡಂ ತಾಂ ಬಗೆವಾತನುಂ ನರಕದೊಳ್ ಬೀಟ್ವಲ್ಲಿಗೇಂ ಸಂದೆಯಂ॥

ತದ್ಧಿ ತಲಿಂಗ ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಅಡಪವಳ್ಳ, ಪಡೆವಳ್ಳ, ಮಡಿವಳ, ಮಡಿವಳಂ, ಮಡಿವಳನಂ, ಮಡಿವಳನಿಂ, ಇಂತು ಸಪ್ತ ವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಪತ್ತಿಸುವುದು.

^{1.} ಕ್ರಿಯಾವಾಚಕವಾಗಿ ಸಲ್ಲದರಿನರಿ, ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಗಳನಿಲ್ಲದರಿನರಿ, ನಿರರ್ಥಮಾಗಿ ಸಲ್ಲದರಿದರಿ ರಿಂಗವೆರಿನೀರಿಗರಿ, ಆ ರಿಂಗಂ ಕೃತ್ತೆಂದರಿಂ, ತದ್ದಿಂಪರಿಂದರಿಂ, ಸಮಾಸವೆರಿಂದರಿಂ, ನಾವರಿಪೆರಿಂದರಿಂ ನಾಲರಿ ತೆಜನಕರ್ನಿಂ, ಪ್ರಯೋಗಂ....ನಾವರಿಭಕ್ತಿಸತ್ತಿಸರಿವುದರಿ. ಕೃತ್ತಿಂಗೆ...ಮಾಡಿದ್, ಬೇಡಿದ, ಕೂಡಿದ್ಯ ನೋಡಿದ ಎಂದಿರಿಸಿ ಕೃತ್ತನಜುವುದರಿ. ತರರಿವಾಯಿಂ ಮಾಡಿದಂ, ಮಾಡಿದನಂ.....ಮಾಡಿದನೊಳ್ ಎಂಡೀಸಂ ವಿಭಕ್ತಿಮಾಲಿಯಾಕರೆಸ್ತಿಂ.

¹ಸಮಾಸಲಿಂಗಕ್ಕೆ.—

ಕುಡುವಿಲ್ಲಂ, ಮರಗಿಡುಬಳ್ಳಿಪುಲ್ಪೊದರ್ಆ್, ಪಕ್ಕಿ ಮಿಗಂ, ಮುಂಗೈ ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್.---

> ಪುರವನಂ, ನೀಲೋತ್ಪಲಂ, ತ್ರಿಶೂಲಂ, ತರುಲತೆ, ಸದಯಂ, ಜಿತಮದನಂ, ²ಆದವಿಷ್ಣು, ಪಿರಿದೀವನಂ, ಪಿರಿದೀವನಿಂ, ಇಂತು ಮಾಲ್ಪುದು.

- (೪) ಕಂ॥ [....ಜಲದನಿ । ಭೋರಸ್ಥ ಲನಾದ ವಿಷ್ಣು ವಿಜಯಾದಿತ್ಯಂ ॥
- (೫) ಕಂ॥ ಹಿರಿದೀವಂ ನಿಲಿ ನುಡಿವಂ । ಸೆರಗಂ ಬೆರಗಂ ಪ್ರತಾಪಿ.....॥ ಷಟ್ಸಮಾಸಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ.—(ಕನ್ನಡದೊಳ್)

ತೆಂಗಾಳಿ, ಇಮ್ಮಾವು, ಈರೈದು(ಮರಗಿಡುಬಳ್ಳಿ),ಮುಂಗೈ, ಕುಡುವಿಲ್ಲಂ ಎಂದು ತತ್ಪುರುಷ ಕರ್ಮಧಾರಯ ದ್ವಿಗು ದ್ವಂದ್ವಾವೈಯಿಾಭಾವ ಬಹುಪ್ರೀಹಿಗಳನಿರಿಸಿ ಸಪ್ತ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಂ ಪತ್ತಿಸುವುದು.—

ತೆಂಗಾಳಿ, ತೆಂಗಾಳಿಯಂ, ತೆಂಗಾಳಿಯಿಂ, ತೆಂಗಾಳಿಗೆ, ತೆಂಗಾಳಿಯತ್ತ್ರಣಿಂ, ತೆಂಗಾಳಿಯ, ತೆಂಗಾಳಿಯೊಳ್, ಈ ಪರಿಯಿನ ಅವುದು.

ನಾಮಲಿಂಗಂ.__

ಅರಸ, ಇಂದ್ರ, ವರಾಹ, ಹರಿಣ. ಅರಸಂ, ಅರಸನಂ, ಅರಸನಿಂ, ಅರಸಂಗೆ, ಇಂತು ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಪತ್ತಿಸುವುದು.

- (೬) ಕಂ॥ ತಿಅರಸಂ ಮೂರ್ಖಂ ಸಚಿವರ್ । ಸರಸ್ವತೀ ದ್ರೋಹ.....॥
- (೬) ಉ॥ ಆಡಿದನಿಂದ್ರ[ನಿಂದ್ರಗಣಿಕಾ].....॥
- (೮) ಶಾ॥.....[ಇಂದ್ರರನಿತುಂ] ಕೈವಾರಮಂ ಮಾಡಿದರ್

^{1.} ಹಟ್ಟಮಾಸಂಗಳ್ಗಂ ಸಪ್ತವಿಧಕ್ತಿಯುಂ ಪತ್ತಿಸುವುದು. 2. ಆದ ಏಷ್ಣುನೆಂಬ ಗಮಕಸವಾಸಮು ಪಿರಿದೀನ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸಮುಂ ಕೃತ್ಪ್ರವಿಷ್ಟಲಿಂಗಂಗಳ್ ಇವುವುದಜಂತೆ ಸಲ್ವುವು. 8. ಇಂದರಿ ಬಂಬದ ನೊಲಂ, ಕಲಿಸುತ್ತವರಾಹ, ನಗ್ನಿಸುತ್ರನ ಹರಿಣಂ, ವಿನಾಯಕನ ಮಾಡಿಕಂ, ಅರಸನೆಂಬರಿದಕೆ ಅರಸು ಎಂದು ಮುಂಟು, ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಮುಂ ನುಡಿನ ಧಾತು ಲಿಂಗಮಲ್ಲದು _ನೋಡು, ಬೇಡು, ಇಸರಿ ಪಸ್ತು ನೊಡಲಾದುವು.

ವೃತ್ತಿ॥ ಕ್ರಿಯೆಯಂ ನುಡಿಯದುದೆಂದೆಂ. ತೀಡು, ನೋಡು, ಬೀಡು, ಇಸು, ಪಸು.

ವೃತ್ತಿ ²ವಿಭಕ್ತಿಯನಿಲ್ಲದುದೆಂದೆಂ. ಮರಂ, ಮರನಂ, ಮರದಿಂ.

ವೃತ್ತಿ " ತಿಅರ್ಥಮುಳ್ಳುದು ಎಂದೆಂ.

ಅ, ಲ್, ಎಂ[ಬವೋ]ಬೊಲೊಂದ [ಕ್ಕರಕ್ಕೆ] ಲಿಂಗಸಂಜ್ಞೆ ಯಿಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರಂ. ೭೫.

[ಕೃಲ್ಲಿಂಗಂ.]

ಕಂ॥ ಭೂತಭನಿಷ್ಯತ್ ಕ್ರಿಯೆಗಳು। ಪೇತ ನಿಭಕ್ತಿಗಳನುೞಿಯೆ ಕೃತ್ತಪ್ಪುವಸ್॥ ದ್ಭೂತಂ ಸಂಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿ । ಳಾತೆಜದಿಂ ಮಧ್ಯಮೋತ್ತಮಕ್ರಿಯೆಗಳಿ ೂಳಂ

11 09 11

ವೃತ್ತಿ॥ 5ಉಪೇತ ವಿಭಕ್ತಿಗಳನುೞಿಯೆ ಭೂತಭವಿಷ್ಯತ್ ಕ್ರಿಯೆಗಳ್ ಕೃತ್ತಪ್ಪುವು, ಸಂಪ್ರತಿ ವಿಧಿಗಳೊಳ್ ಅಸದ್ಭೂತಂ, ಆತೆಱದಿಂ ಮಧ್ಯವೋತ್ತಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳೊಳಂ ಅಸದ್ಭೂತಂ.

ಭೂತಕ್ರಿಯೆಗೆ.—

ನಲಿದ, ನಲಿದಂ, ನಲಿದನಂ, ನಲಿದನಿಂ,

- (റ) ಚಂ॥.....ಬಾಟ್ಡ್ ನೆಂದು ಮದನಂ ನಲಿದಂ ನಡೆ ನೋಡಿ ಚೂತಮಂ
- (೨) ಕಂ॥ ಮದಗಜನೆರಡಱ ಬಾಲದ।

ಪೊದಲಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿಯೊತ್ತಿ ನುರ್ಗುತ್ತಿರೆಯಾ ಸ್ಯದಿನುಗುವ ರಕ್ತಮುರಿಯೆನೆ,। ತಿದಿಯೊತ್ತುವ ಕಮ್ಮುಱಂಬೊಲಿರ್ದಂ ಭೀಮಂ ॥

(೩)ಬಂದನೀಗಳ್ । ಪೆಱನಲ್ಲಂ ದುರ್ಜಯಂ ಕೌರವಕುಳನಳಿನೀಕುಂಜರಂ ಭೀಮಸೇನಂ ॥ ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕ್ರಿಯೆಗೆ.— ಮಾಡುವ, ಮಾಡುವಂ, ಮಾಡುವನಂ, ಮಾಡುವನಿಂ,

ವೃತ್ತಿ ॥ ಸಂಪ್ರತಿವಿಧಿಗಳೊಳೆಂದೆಂ. ್ ಮಾಡಿದಪಂ, ಮಾಡಿದಪರ್, ಮಾಡಿದಪರ್ಯ, ಕುಡು, ತುಡು,

1. 2. 8. ಇವುಗಳಲ್ಲ. 4 ಸಂಭೂತಂ. 5. ಭೂತಕಾಲಕ್ರಿಯೆಯುಂ ಭವಿಷ್ಯಂತಿಯು ಕ್ರಿಯೆಯುಂ ತಂತಮ್ಮಂತರ್ಗತಾಗವುಂಗಳಂ ಬೆರಸಿರ್ದು ವಿಭಿಕ್ತಿಮಾತ್ರಮಂ ಕಳೆಯೆ ಕೃಲ್ಲಿಂಗಮವುೃವು. ವರ್ತಮಾತ ಕ್ರಿಯೆ ಸರಿಂ, ವಿಧಿಕ್ರಿಯೆಯುಂ ಮಧ್ಯಮಪುರುಷ ಕ್ರಿಯೆಯುಂ ಉತ್ತಮಪುರುಷ ಕ್ರಿಯೆ ಸರಿಂ, ವಿಧಿಕ್ರಿಯೆಂಯುಂ ಪರ್ಕ್ಷಿಸಲಾಗದು. 6. ಕೃತ್ತಾಗದವರ್ಕೆ ಹೋಡಿದವಂ, ಮಾಡಿದವಂ, ಕುಡು, ತಂಡು, ಬೇಡಿದಯ್, ಸಾಡುರ್ವೆ ಎಂಬಂತೆ.

॥ ସଣ ॥

ವೃತ್ತಿ ॥ ಮಧ್ಯ ಮೋತ್ತಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳೊಳೆಂದೆಂ.— ಬೇಡಿದಯ್, ಬೇಡಿದಿರ್, ಪಾಡುವೆಕ, ಪಾಡುವೆವು,

> ಸೂತ್ರಂ, ೭೬ (ನಾಮಲಿಂಗಂ.)

ಕಂ॥ ಸಮುಪಾತ್ತ ಕ್ರಿಯೆಯುಂ ವಾ। ಕೃಮಾಲೆಯುಂ ಸುಕವಿರಚಿತನಾಮಮದಾದಂ॥ ದಮರ್ಗುಂ ಲಿಂಗಂ ಮಾರ್ಗ। ಕ್ರಮಮಂ ಕಾಣಲ್ಕೆ ಬರ್ಪುದಾದ್ಯರ ಕೃತಿಯೊಳ್

ವೃತ್ತಿ 1 ಸಮುಪಾತ್ತ ಕ್ರಿಯೆಯುಂ, ವಾಕ್ಯಮಾಲೆಯೆಂಬುದಾವುದುಂಟು ಅದು ಸುಕವಿರಚಿತ ನಾಮಮಾದಂದು ಲಿಂಗಮಮರ್ಗುಂ ಆದ್ಯರ ಕೃತಿಯೊಳ್ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮ ಮಂ ಕಾಣಲ್ಕೆ ಬರ್ಪುದು—

ಪ್ರಯೋಗಂ— ಕ್ರಿಯೆಗೆ—

(೧) ²ನವೋಸ್ತುಗಳಿರ್ಪಂದದಿನಿರ್ದಂ, ನವೋಸ್ತುಗಳಿಂದು ಸವಣರ್ಗೆ ಪೆಸರಾಯ್ತು.---

ವಾಕ್ಯಮಾಲೆಗೆ.—³ ತೋಳ್ಗೊ ಪ್ಪುವಂ, ಆಳ್ದನ ಕೆಯ್ದು ವೊತ್ತರದೇವಂ, ಗುಣಕ್ಕೆ ನಲ್ಲಗಣೇಶಂ, ಸೊರ್ಕಾನೆಗಳಂಕಂ.

(೨) ಮ ಟುದನೀತತ್ಸವಿತುರ್ವರೀಣ್ಯ ರಟಿಕಿದರ್ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿ
ಹತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯ ರೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್ಗೆ ಪೆಸರಾಯ್ತು

ೆಸೂತ್ರಂ. ೭೭ (ಕೃಲ್ಲಿಂಗಂ.)

ಕಂ॥ ನಿನುತಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಂಗಳು। ಮನಿಸುವ ಸಂಸ್ಥತದ ಭಾವವಚನಮನಾ॥ ಯ್ಡುನಿತರ್ಕಮಿಸುಪ್ರತ್ಯಯ। ಮನೆ ಪತ್ತಿಸೆ ಬರ್ಕುಮಾ ಕೃಲ್ಲಿಂಗಂ

॥ ६% ॥

^{1.} ಎಯ್ಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕ್ರಿಯೆಂದುರಿಂ ವಾಕ್ಯಮಾಲಿದುರಿಂ ಕವೀಶ್ವರರಿಂ ರಚಿತಮಾದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವರಿಷ್ಟುವೆ. ಅನಜ ತೆಜನಂ ಪುರಾತನಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರ್ಪದರಿ. 2. ನಮೋಸ್ತುಗಳಿದ್ದರಿದವಿ. 8. ಗರಿಣಕ್ಕೆ ನಲ್ಲ ಷಣೇತಂ ಸೊರ್ತಾನೆಗಳಿಂಕಂ.....ಅಹಿಂಸಾಪರಮೋ ಧಾರ್ರವರಿಂ | ಬುದ.....ವರಿಚೇ, ತೋಳೊಪ್ಪುತ್ ಪಾಕ್ಕರ ಕೈದರಿವೊತ್ತರ ದೇವಂ. 4. ಸೂತ್ರವು ಹಿಂದಿದೆ. ಇಟ್ರಹ್ಮತಿವತ ತಾವ್ಯ.

ವೃತ್ತಿ॥ ¹ಅವಂ ವಿನುತ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಂಗಳಿನಿಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಭಾವವಚನಂಗಳಂ ಆಯ್ದು ಅನಿರ್ಕಂ ಇಸುಪ್ರತ್ಯಯಮನೆ ಪತ್ತಿಸಿ ನಿಱಾಸೆ ಆಲ್ಲಿ ಕೃಲ್ಲಿಂಗಂ ಬರ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಭಾವಿಸಿದಂತ, ಭೋಗಿಸಿದಂ, ರಂಗಿಸಿದಂ, ಪ್ರೇರಿಸಿದಂ, ವರ್ಣಿಸಿದಂ, ವೆಚ್ಚಿಸಿದಂ ? ತಿಗರ್ಜಿಸಿದಂ, ಚರಿಯಿಸಿದಂ, ಧರಿಯಿಸಿದಂ.

(೧) ಕಂ॥ . . . ಜಲನಿಧಿಜಲ ।

ಚರ ಚಯಮಂ ರತ್ನ (ನಿ)ಚಯಮುಮಂ ಧರಿಯಿಸಿದಂ ಟ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾವಕ್ಕೆ .—

ಶ್ಲೋಕ । ಸನ್ಮಾತ್ರಂ ಭಾವಲಿಂಗಂ ಸ್ಯಾದಸ್ಪೃಷ್ಟಂ ಯಚ್ಚ ಕಾರಕೈ: ॥ ಧಾತ್ವರ್ಥ: ಕೇವಲಶ್ರುದ್ಧೋ ಭಾವ ಇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ॥

ನ್ನ ತ್ತಿ ಪ್ರಯತ್ = ಆವುದು, ಕಾರಕೈ:= ಪಟ್ಮಾ ರಕಗಳಿಂದ, ಅಸ್ಪೃಷ್ಟಂ = ಮುಟ್ಟ ಲ್ಲ ಡದುದುಂ, ಸನ್ಮಾತ್ರಂಚ. — ಉಂಟೆಂಬನಿತುಳ್ಳುದುಂ, (ಅಪ್ಪುದೋ ಅದು) ಭಾವಲಿಂಗಂ ಸ್ಯಾತ್ — ಭಾವಲೀಗಮಪ್ಪುದು ಶುದ್ಧ :- ಶಾದ(ಶುದ್ಧ) ವಾದುದು ? ಕೇವಲ: ಧಾತ್ವರ್ಥಂ = ಎನುಂ ಹೊದ್ದದ ಧಾತ್ವರ್ಥಂ, ಭಾವ: ಇ[ತೃಭಿಧೀಯತೇ ಭಾವ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ].

> ಸೂತ್ರಂ. ೭೮ (ರೂಢನಾಮ ಭೇದಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಿ ರೂಢಾನ್ವರ್ಥಾಂ। ಕಿತನುಂದಾನಾವುವುಱಿಗೆ ಮೂದೆಅನಸಮಾ ॥ ಸತೆಯೊಳ್ ನೆಲಸಿರ್ಪುದು ನಿ। ಶ್ವಿತನಾಮಂ ಪಂಚವರ್ಣಕೃತ ಪರಿಮಾಣಂ॥

H QF H

ವೃತ್ತಿ "ಆ ನಾಮಂ ರೂಢಮೆಂದುಂ, ಅನ್ವರ್ಥಮೆಂದುಂ, ಅಂಕಿತಮೆಂದುಂ ಕ್ಷಿತಿ ಯೊಳ್ ಮೂದೆಅನೆಯೆಂದಱಿಗೆ, ಪಂಚವರ್ಣಕೃತಪರಿಮಾಣಂ ನಿಶ್ಚಿತನಾಮಂ ಅಸಮಾಸ ತೆಯೊಳ್ ನೆಲಸಿರ್ಪುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಆೂ(ರೂ) ಭನಾಮಕ್ಕೆ.— ನೆಲಂ, ಪೊಲಂ, ಜಲಂ, ಚಲಂ ?

^{1.} ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಂಗಳಪ್ಪ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಭಾವಪಡನಂಗಳನಾಯುತ್ತಿಕೊಂಡು ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಾನುಂ ಪತ್ತಿಸಿ ಕೃಲ್ಲಿಂಗಂನುಂ ಮೂಟ್ಸುದು. 2. ವರ್ಣಿಸಿದಂ, ವರ್ತಿಸಿದಂ, ಭಾಗಿಸಿದಂ, ರಾಗಿಸಿದಂ. 8. ತರ್ಜಿಸಿದಂ. 4. ಧರಿಸುವವೋಲ್. 5. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತ ತ್ಲೋಕವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಇತರ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. 6. ರೂಢನಾನುನೆರಿಂದರಿಂ, ಅನ್ನರ್ಥನಾನುನೆರಿಂದರಿಂ ಅಂಕಿತನಾನುನೆರಿಂದರಿಂ ನಾನುಂ ಮೂಡೆಅನಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರದು. ರೂಢನಾವುಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧತೆಜನಾಗಿರ್ಪದರಿ. ಅನ್ವರ್ಥನಾವುಂ ಗೌಡಾನುಯಪನೆರಿಂದರಿಂ, ಅರ್ಥಾನರಿ ರೂಪನಿರ್ವಾನಿಕಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಕಿತನಾವುಂ ಹೆಸರನ್ನಿ ಡರಿಸುವುದಿನಿ ಪ್ರಕ್ರದರಿ. ದಿಟಿದ ವಾಪರಿಂ ಸಮಾಸವಿಲ್ಲದೊಂದಕ್ಕರಂ ಮೊದಲಾಗಿ ಎಯ್ಡು ಕೈರಂಬರಪರಿಸಿರುವಿ.

ಅನ್ವರ್ಥನಾಮಕ್ಕೆ 1-

(೧) ಕಂ॥ ದಾನಿ ದಯಾಪರನತ್ಯಭಿ । ಮಾನಿ ಪರಾಕ್ರಮಿ ಯಶೋರ್ಥಿ ನೀತಿಜ್ಞಂ ವಿ ೫ ದ್ಯಾನಿಲಯಂ...... ।

ಕನ್ನಡ (ದನಾಮಂ) — ಹಿಳ್ಳೆ ಗಾಲಂ. ನಿಡುಮೂಗಂ, ಕುಸಿಗೊರಲಂ, ಸವಟಿವಾಯಂ,

*ಅಂಕಿತ ನಾಮಕ್ಕೆ.— ದೂಡೆಗಂ, ಕಾಟಂ, ಕಸವಂ, ಮಾಚಂ, ಮಾಡ(ರ)ಂ,

ನಿಶ್ಚಿತನಾಮಂ.—4 ಪೂ, ಮರಂ, ಹೊತ್ತಗೆ, ಕವಳಿಗೆ, (ಕಟ್ಟವತ್ತಿಗೆ—)

> ಸೂತ್ರಂ. ೭೯ (ಗುಣವಚನಂ.)

ಕಂ॥ ಒಳ್ಳಿತು ಮೆಲ್ಲಿತು ಬೆಟ್ಟತು। ತೆಳ್ಳಿತು ್ಬಿಸಿದಸಿದು ಕಡಿದು ನಿಡಿದಿನಿದೆಂಬಂ॥ ತುಳ್ಳುವು ತುದು ಕಡೆಯಿನೆ ಕೆ। ಯ್ಕೊಳ್ಳಿಂ ಗುಣವಾಚಿ ಮೇಣ್ ತುಕಾರೆಂ ದ್ವಿತ್ವಂ ॥ ೮೭॥

ವೃತ್ತಿ॥ ಒಳ್ಳತು, ಮೆಲ್ಲಿತು, ಬೆಟ್ಟತು, ತೆಳ್ಳತು, ಬಿಸಿದು, ಅಸಿದು, ಕಡಿದು, ನಿಡಿದು ಇನಿದು ಎಂಬಂತೆ ತುದು ಕಡೆಯೆನೆ ಉಳ್ಳಿವು ಗುಣವಾಚಿಯೆಂದು ಕೆಯ್ಕೊಳ್ಳಂ, ತಕಾರಂ ಮೇಣ್ ದ್ವಿತ್ವಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.-

ಒಳ್ಳತು-ಒಳ್ಳಿತ್ತು, ಮೆಲ್ಲಿತು-ಮೆಲ್ಲಿತ್ತು, ಬೆಟ್ಟತು-ಬೆಟ್ಟಿತ್ತು, ತೆಳ್ಳತು-ತೆಳ್ಳಿತ್ತು, ತೋಱಿತು-ತೋಱಿತ್ತು, 'ಕೂರಿತು-ಕೂರಿತ್ತು, ನುಣ್ಣಿತು-ನುಣ್ಣಿತ್ತು, ದೊಡ್ಡಿತು-ದೊಡ್ಡಿತ್ತು, ಬಿಣ್ಣಿತು-ಬಿಣ್ಣಿತ್ತು.—

ಿವೃತ್ತಿ॥ ಮತ್ತಂ ಕರಿದು, ಬಿಳಿದು, ಎಂಬಂತೆ ದುಕಾರಾಂತಮನಱಿವುದು

ಸೂತ್ರಂ. ೮೦ (ಸರ್ವನಾಮ ಶಬ್ದಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಅದುವಿದುವುದುವಾವುದುವೆ। ಲ್ಲದು ಪೆಱರ್ತೇ ಪೆಱದೆನಿಕ್ಸ್ತ್ರ ಶಬ್ದಂಗಳ್ ತ॥

ಪ್ಪದೆ ಸರ್ವನಾಮನುಕ್ಕುಂ । ವಿದಗ್ದರಿ(ವ) ದನಱಿದು ನಿಱಿಕೆ ಲಿಂಗಸ್ಥಿ ತಿಯೊಳ್

ವೃತ್ತಿ॥ ¹ಅದು, ಇದು, ಉದು, ಆವುದು, ಎಲ್ಲದು, ಪೆಅತು, (ಏನ್) ಪೆಅದು ಎನಿಪ್ಪ ಶಬ್ದಂಗಳ್ ಸರ್ವನಾಮಂ ತಪ್ಪದಕ್ಕುಂ, ಲಿಂಗಸ್ಥಿ ತಿಯೊಳ್ ವಿದಗ್ಧ ರಿದನಱಿದು ನಿಱಿಗೆ.

² **గుత్రం. ల౧** (ఏన్ ఎంబ కబ్ద విజారం)

ಕಂ॥ ಏನೆಂಬ ಸರ್ವನಾಮಂ। ತಾನದು ಿಬಹುಲಿಂಗದೇಕವಚನಂ ನಿಜದಿಂ॥ ಪೀನಂ ಬಹುವಚನಾರ್ಥಮ।

ನಾನಲ್ ಸಾಲ್ಡತ್ತು ಮತ್ತೆ ಕೃತಿ ಪದ್ಧತಿಯೊಳ್ ॥ ೮೯ ॥ ವ್ಯತ್ತಿ ॥ ತಿತಾನೇನೆಂಬ ಸರ್ವನಾಮಂ ಬಹುಲಿಂಗದೇಕವಚನಂ, ಕೃತಿಪದ್ಧತಿಯೊಳ್ ಬಹುವಚನಾರ್ಥಮಂ ಆನಲ್ ಪೀನಂ ಸಾಲ್ಡತ್ತು.—

ಬಹುಲಿಂಗದೇಕವಚನಕ್ಕೆ:---

⁴ಅವನೇಂ, ಅವಳೇಂ, ಅದೇಂ,

ವೃತ್ತಿ॥ ಪೀನಂ ಬಹುವಚನಾರ್ಥಂ— (೫) ಮ॥.....್ಶತತ್ಪರಿಜನಾಲಾಪಂಗಳೇನಲ್ಲಿ...।

ಸೂತ್ರಂ. ೮೨

(ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ಲಿಂಗಮಂ ಮಾಟ್ಪ ಕ್ರಮಂ)

ಕಂ॥ ಸಮುದಿತ ಸಂಖ್ಯಾವ್ಯಯರಹಿ। ತಮೆನಿಸಿ ವರ್ತಿಪ ನಿಘಂಟುವಿನ ನಾಮಪದೋ। ತ್ತಮವರ್ಣ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಂ ಸಮ ಸಂಸ್ಕೃತವೆಸರನಿಟ್ಟು ಲಿಂಗಂ ಮಾಲ್ಪರ್

11 60 11

ನೃತ್ತಿ.— ಯಥಾನ್ವಯಂ,— ಕಾಮಂ, ಸೋಮಂ, ಭೀಮಂ, ರಾಮಂ, ನಾರದಂ, ನಾರಾಯಣಂ,

ಅರಸುಕುಮಾರನನಾಯತ | ತರಕಡೆಗಣ್ಣಿಂದೆ ನೋಡಿ ಕೆಳದಿಸಮೇತಂ ॥ ಪಂಗತತೆಗೆಯುಂದಿರ್ದಂ | ಗುರುನಾನಾಭರದಿನೆಜಗಿ ವರಿತಿಖತಾವರೆಯಂ ॥ ಕಣ್ನ ಮಲವೆನಿಂಬಂತೆ.

^{1.} ಎಂಬಿವಾದಿಯಾದುವು ಸರ್ವನಾಮಂಗಳ್. 2. ಈ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲ. 8 ದಲ್ಲಿಂಗದೇಕ ವಚನಂ. 4. ಬಹುಸಚನಾರ್ಥಕ್ಕೆ. 5. ಸಂಖ್ಯಾಪ್ಕಯಂಗಳಂ ಕಳೆದುಟ್ಟದ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಿಘಂಟುವಿನ ಸುಲಲಿ ತಾಕ್ಷರಂಗಳಪ್ಪ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಗಳಂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸರಿಮಾಡಿ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಮೆಂಬ ಬೆಸರನಿಟ್ಟು ಶಬ್ದ ಜ್ಞರ್ ಲಿಂಗಂ ಮಾಟ್ಪರ್. ಪ್ರಯೋಗಂ (ಕಾಮ) ಕಾಮ. ಈ ಸಮ ಸಂಸ್ಕೃತಂಗಳನಡ್ಡಗನ್ನಡದೊಳ್ ಜೆರಸಿ ಸಮಾಸಂ ಮಾಡಲಾಗದು. ಅದರ್ಕುದಾಹರಣೆ:....

ನೃತ್ತಿ ॥ ಸಮುದಿತ ಸಂಖ್ಯಾನ್ಯಯರಹಿತವೆುಂದೆಂ.--

ಅಃ, ಇಃ, ಏಕಃ, ದ್ವಿ, ತ್ರಿ, ಚತ್ವಾರ್, ಪಂಚ, ಷಡಷ್ಟ, ನವ, ದಶ, ಇವು ಮೊದಲಾ ದುವು ಸಂಖ್ಯೆಗಳ್, ಪ್ರಾದಿಗಣಂ, ಚಾದಿ ಗಣಂ, ಸ್ವರಾದಿಗಣಂ, ಮೊದಲಾದುವು (ಅವ್ಯ ಯಂಗಳ್.)

ಸೂತ್ರಂ. ೮೩

(ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಮಾಗದುವು)

ಕಂ॥ ನಿದಿತನೆಸಿಸ್ಪ್ರವ್ಯಯನುುಂ।
ತ್ಯದಾದಿಯುಂ ಕಿಶತ್ತೃಜಂತಮುಂ ಸಂಸ್ಥ್ರತದೊಳ್॥
ಪದನಿಧಿಯಂ ನೆಱಿ ತಳಿದ।
ಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಮಾಗವು ನಿಜದಿಂ

11 EU 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಿಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಿಜದಿಂ ಲಿಂಗಮಾಗವು. ಮಿಕ್ಕು ದು ಯಥಾನ್ವಯಂ. ಅವ್ಯಯಕ್ಕೆ.—

ಅಂತರ್, ಬಹಿರ್, ಉಚ್ಚೈಸ್, ನೀಚೈಸ್, ಮುಹುರ್, ಪುನರ್, ಪ್ರಾತರ್, ಅಹಸ್, ಈಷತ್, ಯುಗಸತ್, ಸೃಥಕ್, ಇವು ಮೊದಲಪ್ಪ ಸಹಜಾವ್ಯಯಂಗಳ್ನಿರಿಸಿ, ಅಂತರಂ, ಅಂತರಿಂ, ಅಂತರಿಂ, ಅಂತರೆತ್ತಣಿಂ, ಅಂತರ, ಅಂತರೊಳ್ ಎಂದು ವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಪತ್ತಿಸಲಾಗದು.—ಅಂತರ್ಮುಖ, 'ಬಹಿರ್ಮುಖ, ಉಚ್ಚೈಧ್ವಾನ, ನೀಚೈರ್ಗತ, ಮುಹುರ್ನಿರೀಕ್ಷಣ, ಪುನಃಪಾಕ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲ, ಅಹರ್ನಿಶ, ಈಷದ್ಭೇದ, ಯುಗಪತ್ಸಂಭ್ರಮ, ಪೃಥಕ್ಚರಿತ್ರಮೆಂದು ಸಮಾಸಂಮಾಡಿ ಬಟಿಕಿಕ, ಅಂತರ್ಮುಖಂ, ಅಂತರ್ಮುಖನಂ, ಅಂತರ್ಮುಖನಂ, ಅಂತರ್ಮುಖನಂ, ಅಂತರ್ಮುಖನಂ, ಅಂತರ್ಮುಖನೆ, ಅಂತರ್ಮುಖನೆ, ಅಂತರ್ಮುಖನೆ, ಅಂತರ್ಮುಖನೆ, ಅಂತರ್ಮುಖನೆ, ಅಂತರ್ಮುಖನೆ, ಹೊಳ್ ಎಂಬಂತೆಲ್ಲಕ್ಕೆಂ ವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಪತ್ತಿಸುವುದು.

ತ್ಯವಾದಿಗೆ.__

(ತೈದ್)ತತ್, ಯದ್, (ಏತದ್, ಇದಮ್) ಅದಸ್, ಯುಷ್ಮತ್, ಅಸ್ಮತ್ ಭವತ್, ಕಿಂ, ತೃತ್?

ಎಂದು ತ್ಯದಾದಿಗಳನಿರಿಸಿ ವಿಭಕ್ತಿಯಂ ⁷ಪತ್ತಿ(ಸುವುದು.) ಸದೆ. ⁸ತದ್ವನ ? ತತ್ಪುರ.

^{1.} ಈ ವಾಕ್ಕೋದಾಹರಣಗಳು ಇಲ್ಲ. 2. ಶತ್ತೃಳಾಂತ. 3. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಪ್ಪವ್ಯಯಂಗಳುಂ, ತ್ವಡಾ ಎಯುಂ. ಶತ್ತ್ಯಳಾನ್ತಮುಂ ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್ ಸಮಾಸಮಂ ಪಡೆದಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಸ್ವಭಾವದಿಂ ಲಿಂಗ ಮಾಗವು. 4. ಇಲ್ಲ. 5. ನಿಜೀಸಿ ವಿಧಕ್ತಿಯಂ ಪತ್ತಿಸಲಾಗದು. ಅವ್ಯಯಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಅಂತರ್ಮುಖ್ಲ.... ಕ್ಕೇ ಬಹಿರಂಗ, 7. ಕುಡದೆ. 8, ತದ್ವಡನ, ಯುತ್ಸುಖ, ಐತತ್ಸಾಖ್ಯ, ಇದನ್ನಿಮಿತ್ತ.

ಏತನ್ನಿ ಮಿತ್ತ, ಅದೇವುತ್ರ(ಈತನ ಪುತ್ರನೆಂಬುದರ್ಥಂ) ಇದಂದೇವ, (ಈತಂ ದೇವನೆಂಬುದರ್ಥಂ), ಯುಷ್ಮದ್ಗುಣ, ¹ಅಸ್ಮದ್ದು ಹಿತೃ, ಭವದ್ರಾಜ್ಯಂ, ಕಿಂವಾರ್ತೆ, (ಆರ ವಾರ್ತೆಯೆಂಬುದರ್ಥಂ) ಈತೆಅದಿನಿರಿಸಿ, ತ್ಯತ್ಕಥನಮಂ, ತ್ಯತ್ಕಥನದಿನೆಂಬಂತುೞಿದುವರ್ಕೆಲ್ಲಂ ವಿಭಕ್ತಿ ಪತ್ತುಗುಂ.

ಶತೃಣನ್ತಕ್ಕೆ.—

²ರಣತ್, ರಟತ್, ಭ್ರಮತ್, ದಳತ್, ಲಸತ್, ಮುಂಚತ್, ಚಂಚತ್, ಘರ್ಜತ್, ಘುಷ್ಯತ್, ಎಂಬ ಶತ್ತೃಪಂತಂಗಳಂ
²ರಣತ್ಕಂಕಣ, ರಟತ್ಕೋಕಿಲ, ಭ್ರಮಧ್ಭ್ರಮರ, ಚಲತ್ಕುಂತಳ, ದಳತ್ಕೈರವ, ಮಿಳದ್ವಿಷ್ಕ(ಷ್ಟ)ರ, ಲಸದ್ವದನ, ಮುಂಚತ್ಕಂಚುಕ, ಚಂಚದ್ರೂಪ, ಗರ್ಜನ್ಮೇಘ, ಘುಷ್ಯದರ್ಣವ, ಎಂದಿರಿಸಿ, ಝಣತ್ಕಂಕಣಂ, ಝಣತ್ಕಂಕಣಮಂ. ಝಣತ್ಕಂಕಣದಿಂ ಎಂಬಂತೆ ವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಪತ್ತಿಸುವುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೮೪

(ಏಕಾದಿಗಳೂ ಆಕಾರಾಂತವೂ ಲಿಂಗವಾಗುವ ಕ್ರಮಂ)

ಏಕದ್ವಿತ್ರ್ಯಾದಿ ಸಮಾ।
ಸಾಕೃತಿಯಿಂ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತದಿಂದಿರೆ ಲಘುವ॥
ಪ್ರೇಕಾರಮನತ್ವಮನಿರ।
ದಾಕಾರಂ ಬಹುಳದಿಂದೆ ತ(ಳಿದಿ)ಳರ್ದಿರೆ ಲಿಂಗಂ

11 63 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಏಕ, ದ್ವಿ, ತ್ರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ್ ಸಮಾಸಾಕೃತಿಯಿಂ, ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತದಿಂದೆ ಯಿರೆ ಲಿಂಗಂ, ಆಕಾರಂ ಲಘುವಪ್ಪೇಕಾರಮುಂ, ಅತ್ವಮುಂ, ಇರದೆ ಬಹುಳದಿಂ ತಳರ್ದಿರೆ ಲಿಂಗಮಕ್ಕುಂ, ಏಕ, ದ್ವಿ, ತ್ರಿ, ಚತ್ವಾರ್, ಪಂರ್ಚ, ಷರ್ಟ್, ಸರ್ಪ್ತ, ಅಷ್ಟ್ , ನರ್ಮ, ದರ್ಶ, ಎಂಬಿವು ಸಹಜದಿಂ ಲಿಂಗಮಾಗವು. 7

^{1.} ಅಸ್ಮದ್ದಾಹಿತ್ರ. 2. ಕ್ಷಣತ್, ಝಣತ್, ಭ್ರವುತ್. 3. ಕ್ಷಣತ್ಯಂಕಣ, ಝಣನ್ನೂ ಪುರ, ಭ್ರಮದ್ಭುವುರ, ರಟತ್ಕೋಕಿಳ. 4. ಚತುರ್, ಪಂಚ, ಷಟ್, ಸಸ್ತ, ಅಷ್ಟ, ನವ, ದಶೆ, ಎಂಬಿವು ಸಹಜದಿಂ ಲಿಂಗಮಾಗವು. ಸಮಾಸಮಂ ಮೇಡ್ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಮಂ ಮಾಡೆ ಲಿಂಗಮಕ್ಕುಂ. ಆಕಾರಾನ್ತಂ ಹ್ರಸ್ವಮನ್ನೇತ್ವಮಂ ಪಡೆದೊಡಂ ಅಕಾರಾಂತತೆಯುಂ ಪಡೆದೊಡಂ ಲಿಂಗಮಕ್ಕುಂ, 5. ಸಮಾಸಮಂ ಮೇರ್ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಮಂ ಮಾಡೆ ಲಿಂಗಮಕ್ಕುಂ, ಆಕಾರಾಂತಂ ಹ್ರಸ್ವಮಸ್ಟೇತ್ವಮಂ ಪಡೆದೊಡಂ ಅಕಾರಾಂತತೆಯುಂ ಪಡೆದೊಡಂ ಲಿಂಗಮಕ್ಕುಂ.

ಸ್ರಯೋಗಂ—ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ:...ಏಕಾಂಗ, ದ್ವಿಪರಿನಿಖ, ತ್ರಿಲೋಕ, ಚತುರ್ವೇದ, ಸಂಚಧೂತ, ಷಟ್ಕರ್ಮ, ಸಪ್ತದ್ವೀಪ, ಅಷ್ಟಭುಜ, ನವನಿಧಿ, ದಶವ್ಯಾಕರಣ. ಎಂದು ಸಮಾಸಮಾಗ ಲೊಡು. ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಕ್ಕೆ...ದ್ವಿತಯ, ತ್ರಿತಯರ್ತಿ......ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯಯವುಂ ಪತ್ತ ಲೊಡಂ ಎಲ್ಲಕ್ಕಂ ವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಪತ್ತಿಸುವುದರಿ.

¹ಚತ್ವಾರ್ ಶಬ್ದ ಮಂ ಪಾಣಿನ್ಯಾ ಚಾರ್ಯರ್ ಚತುರ್ ಶಬ್ದ ಮೆಂದು ಪೇಟ್ದ ಪರ್, ಅಂತೆನಲಾಗದು, ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಮಂ ಕಾಲಾಪಕವ್ಯಾ ಕರಣಮಾರ್ಗದಿಂ ಕೇಶಿ ರಾಜಂ ಪೇಟ್ದ ನಾಗಿ.— ಅದೆಂತೆನೆ,—ಅದ ಉಸ್ಯಾ ದಿತ್ಯಾದಿ? ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ರೇಫಾಂತ ಚತ್ವಾರ್ ಶಬ್ದ : ಎಂದು ಪೇಟ್ದು ದು—(೧) ಚತುರೋ ವಾಶಬ್ದ ಸ್ಯೋತ್ವಂ (೨ಅ-೨ಪಾ-ಸೂಳ೧)

ವೃತ್ತಿ ॥ ಚತ್ತಾರಿತ್ಯೇತಸ್ಯ ವಾ ಶಬ್ದಸ್ಯ ಉತ್ತಂ ಭವತಿ, ಅಘಟ್ ಸ್ಪರವ್ಯಂಜನೆ ಯೋ:—(ಅರ್ಥ) ಚತ್ತಾರಿತ್ಯೇತಸ್ಯ = ಚತ್ತಾರೆಂಬ ಶಬ್ದದ, ವಾಶಬ್ದಸ್ಯ = ವಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ. ಉತ್ತಂ = ಉಕಾರಂ, ಭವತಿ— ಪಂಚವಚನಾನಿ ಘಟ್ ಸಂಜ್ಞಾನಿ ಭವಂತಿ, (೨-೧-೩) ಸ್ಯಾದೀನಾಂ,ಸಿ ಎಂಬುದು ಮೊದಲಾದುವಱ, ವಿಭಕ್ತಿಗಳ, ಆದೌ = ಮೊದ ಲೊಳ್, ಪಂಚವಚನಾನಿ ಐದುವಚನಂಗಳುಂ, ಘಟ್ ಸಂಜ್ಞಾನಿ = ಘಟ್ ಎಂಬ ಪೆಸರು ಳ್ಳುವು. ಭವಂತಿ-ಆದವುವು. ಸಿ (ಸೆ), ಔ, ಜಸ್, ಅಮ್ (ಔ) ಪಾಣಿನೀಯರ್ ಪ್ರಥಮೈಕ ವಚನಮಂಸು ಎಂದಪರ್. ಚತುರು, ಚತುರ್ಭಿಕ, ಚತುರ್ಭ್ಯಕ, ಚತುರ್ಣಾಂ, ಚತುರ್ಮ, ಅಘಟ್ ಎಂದೆಂ, ಚತ್ತಾರಕಿ, ಹೇ ಚತ್ವಾರ್, ಚತ್ರಾರ್, ಚತ್ರಾರಿ, ಹೇ ಚತ್ತಾರಿ, ಇಂತಲ್ತು, ಪಾಣಿನೀಯ ಪದ್ಧತಿಯಿಂ ಕವಿಕೇಶಿರಾಜಂ ಪೇಲ್ದ ನಂತೆಂದೊಡೆ, ಅದಲ್ತು, ತತ್ರ ೧-೨ ಚತುರ್ದಶಾದೌ ಸ್ವರಾಕಿ, ೧-೩ ದಶ ಸಮಾನಾಕಿ, ತೇಷಾಂ ೧-೪ ದೌನ್ವವ ನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಯ ಸವರ್ಣಾ, ೧-೫ಪೂರ್ವೇ ಹ್ರಸ್ಪತಿ, ೧-೬ ಪರೋದೀರ್ಘಕಿ, ೧-೩ ಅವರ್ಣ ವರ್ಜೋನಾಮಾ, ಎಂಬ (ಕಾಲಾಪಕ ವ್ಯಾಕರಣ) ಸೂತ್ರಂಗಳಂ ಮನದೊಳಿರಿಸಿ ಕವಿಕೇಶವಂ ಪೇಟ್ದಂ.—(ಎಂತೆನೆ).

ಕಂ॥ ತರದಿನಕಾರಂ ಮೊದಲಾ ।

ಗಿರೆ ಸದಿನಾಲ್ಕುಂ ಸ್ವರಂಗಳಾದಿಯ ಪತ್ತ ॥
ಕ್ಕರಮವು ಸಮಾನಮೆನಿಸುಗು ।
ಮೆರಡೆರಡವಱೊಳ್ ಸವರ್ಣಮೆಂತೋದಿದೊಡಂ ॥

(ಪೂರ್ವ ಪ್ರಕರಣಂ. ಸೂತ್ರಂ ೯.)

ಕಂ॥ ವಿದಿತಸಮಾನಂಗಳ ಪೂ। ವ್ಯದಕ್ಕರಂ ಹ್ರಸ್ವಮವಱ ಪರದಕ್ಕರಮಂ॥ ತದು ದೀರ್ಘಮವರ್ಣಂ ಪಿಂ। ಗಿದಾ ಸ್ವರಂ ನಾಮಿಯೆಂದು ಪೇೞಲ್ಪಡೆಗುಂ॥

(ಪೂರ್ವ ಪ್ರಕರಣಂ. ಸೂತ್ರಂ. ೧೨)

[ನೃತ್ತಿ॥ ಅಕಾರಂ ಲಘುವಪ್ಪೇಕಾರಮಂ ಪಡೆದೊಡಂ, ಅತ್ವಮಂ ಪಡೆದೊಡಂ ಬಹುಳದಿಂ ಲಿಂಗಮಕ್ಕುಂ.]

ಆಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ.--

ಬಾಲಾ, ಮಾಲಾ, ಶಾಲಾ, ಏಲಾ, ಲೀಲಾ, ಅಳಿ(ಅಳ)ಕಾ, ಕಳಿಕಾ ತ್ರೇತಾ, ಸೀತಾ, ಯಾತ್ರಾ, ಮಾತ್ರಾ, ನಿದ್ರಾ, ಮುದ್ರಾ, ಮೇಳಾ,

^{1.} ಈ ಭಾಗವಿಲ್ಲ.

ಜ್ವಾಳಾ, ಶಾಖಾ, ರೇಖಾ, ಮೃ[ಷಾ,ಭಾ]ಷಾ, ದ್ರಾಕ್ಷಾ, ಲಾಕ್ಷಾ, ಎಂಬಾಕಾರಾಂತಂಗಳ್ ಮಾಲೆ, ಬಾಲೆ, ಶಾಲೆ, ಏಲೆ, ಲೀಲೆ, ಅಳಕೆ, ಕಳಿಕೆ, ತ್ರೇತೆ, ಸೀತೆ, ಯಾತ್ರೆ, ಮಾತ್ರೆ, ನಿದ್ರೆ, ಮುದ್ರೆ, ವೇಳೆ, ಜ್ವಾಳೆ, ಶಾಖೆ, ರೇಖೆ, ಮೃಷೆ, ಭಾಷೆ, ದ್ರಾಕ್ಷ, ಲಾಕ್ಷ, ಎಂಬಂತೆ ಎತ್ವಮಂ ಪಡೆವುವು.

ಮೇಣ್ ಕಂಧರಾಶಬ್ದ ಕೈ ಕಂಧರಮೆಂದು, ಉಪತ್ಯಕಾಶಬ್ದ ಕೈ ಉಪತ್ಯ ಕ ಮೆಂದು, ಕರುಣಾಶಬ್ದ ಕೈ ಕರುಣಮೆಂದು, ಅಧಿತ್ಯಕಾಶಬ್ದ ಕೈ ಅಧಿತ್ಯಕ ಮೆಂದು, ದಂಷ್ಟ್ರಾಶಬ್ದ ಕೈ ದಂಷ್ಟ್ರಮೆಂದು, ವಾಲುಕಾ ಶಬ್ದ ಕೈ ವಾಲುಕಮೆಂದುಂ ಅಕಾರಾಂತಮಾದೊಡೆ ಬಟಿಿಕ್ಕೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪತ್ತುಗುಂ

ಬಹುಳದಿಂ, ಗ್ರೀವಾಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಗ್ರೀವೆ, ಗ್ರೀವಮೆಂದು; ಭಿಕ್ಷಾ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ (ಭೈಕ್ಷೆ) ಭಿಕ್ಷ, (ಭೈಕ್ಷ) ಭಿಕ್ಷೆ ಎಂದು ಪತ್ತಿಸುವುದು. ॥೨೧॥

> ಸೂತ್ರಂ. ೮೫ (ಆ. ಈ. ಊ. ಕಾರಾಂತ ಜ್ಯಾದ್ಶೇಕಾಕ್ಷರಲಿಂಗಂಗಳ್)

ಕಂ॥ ಆದಂ ²ಹ್ರಸ್ವೈದಂತನು। ದಾದತ್ವಂ ಹ್ರಸ್ವೆಮೆನಿಸಿದೀದೂದಂತಂ॥ ಜ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ತೈಕಾಕ್ಷರ। ಮಾದವಿಕೃತಿಶಬ್ದ ಮುಕ್ತಿವಿದರಿಂ ಲಿಂಗಂ

11 68 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಮತ್ತಂ ಬಹುಳ ಗ್ರಹಣದಿಂದಾಕಾರಾಂತಮಲ್ಲದಕಾರಾಂತಮುಂ ಹ್ರಸ್ವ ಮಸ್ಪೇತ್ವಮಂ ಪಡೆದೊಡೆ ಲಿಂಗಮಕ್ಕುಂ. ಈಕಾರಾಂತ ಊಕಾರಾಂತಂಗಳ್ ಹ್ರಸ್ವ ಮಾಗೆ ಲಿಂಗಮಕ್ಕುಂ.3

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಅಭಿಲಾಷಕ್ಕ ಭಿಲಾಷೆ, ಉದಾಹರಣಕ್ಕು ದಾಹರಣೆ, ದರ್ಭಕ್ಕಂ ದರ್ಭೆ, ಪ್ರಶ್ನ ಕ್ಕಂ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಊಹಕ್ಕೂ ಹೆ, ಇವದಂತದೊಳಿರ್ದುಂ ಲಿಂಗಮಪ್ಪುವು.

^{1.} ಆಕಾರವುಕಾರವು ಎಂದ ನಿರ್ವಾಪನಿ ನಿರ್ವಾಪನಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದ ನಿರಿಸಿದ್ದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದ ನಿರಿಸಿದ್ದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದ ನಿರಿಸಿದ್ದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದ ನಿರಿಸಿದ್ದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದ ನಿರಿಸಿದ ನಿರಿಸಿದ್ದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್

ಈಕಾರಾಂಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ.-

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಗೌರೀಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಗೌರಿ, ಸರಸ್ವತೀ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸರಸ್ವತಿ, ದೇವೀಶಬ್ದಕ್ಕೆ ದೇವಿ, ಶಚೀಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಶಚಿ, ಎಂಬಂತೆ ಭಾಮಿನಿ, ಕಾಮಿನಿ, ಯಾಮಿನಿ, ಗೋಮಿನಿ, ಕುಮಾರಿ, ನಾರಿ, ಕಾವೇರಿ, ಗೋದಾವರಿ, ಗಾಂಧಾರಿ ಇವು ಮುಖ್ಯಮಾದ ಶಬ್ದ ಮನಱಿವುದು.

ಊಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ.--

ಸರಯೂ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸರಯು, ಕಂಡೂಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕಂಡು, ಖರ್ಜೂ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಖರ್ಜು, ಕುಹೂಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕುಹು, ಎಂಬಂತೆ ಜಂಬೂ, ಸ್ವಯಂಭೂ, ವಧೂ, ಖಲಪೂ, ಅಲಾಬೂ, ಅಮೂ, ಚಮೂ, ಮುಖ್ಯಶಬ್ದಂಗಳನಱಿವುದು.

ವೃತ್ತಿ॥ ಅವಿಕೃತಿಗಳಪ್ಪೇಕಾಕ್ಷರ ಲಿಂಗಂಗಳ್ಗೆ 1.—

ಜ್ಯಾ, ಮಾ, ವಾ, ಶ್ರೀ, ಸ್ತ್ರೀ, ಧೀ ಭೀ, ಭೂ, ಕು, ಗೋ, ನೌ, ಗ್ಲೌ, ಮೇ ? ಕಂ ಇವು ಮೊದಲಾದುವು.

ಸೂತ್ರಂ. ೮೬

(ಅ, ಇ, ಉ, ಋ ದಂತ ಲಿಂಗಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಆತ್ವಾಂತಮುನಿುತ್ತಾಂತಮು। ಮುತ್ವಾಂತಮುಮಾ ಋದಂತಮುಂ ನಿಜಲಿಂಗಂ॥ ಋತ್ವಕ್ಕಾರಾದೇಶಂ। ತತ್ತಂ ಪೀನಂ ನಿಧಾತೃಶಬ್ದಂ ರಾಂತಂ

11 66 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಅಕಾರಾಂತಂ, ಇಕಾರಾಂತಂ, ಉಕಾರಾಂತಂ, ಋಕಾರಾಂತ ²ಮುಂ ಸ್ವಭಾ ನದಿಂ ಲಿಂಗನೊಳವು. ಅಲ್ಲಿ.

ಅಕಾರಾಂತಕ್ಕು ದಾಹರಣಂ.— ಭುವನ, ಭವನ, ನಳಿನ, ಪುಳಿನ, ನಯನ, ಶಯನ, ಕುಲಿಶ, ಕಳಶ, ಕರಣ, ಚರಣ, ದೇಶ, ಕೋಶ, ಧ್ಯಾನ, ಇಜ್ಞಾನ ಇವು ಮೊದಲಾದುವು.

^{1.} ಏಕಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಜ್ಯಾ, ಮಾ, ಶ್ರೀ, ಸ್ತ್ರೀ, ಭೀ, ಭ್ರೂ, ಕ್ಕೂ ಎಂಬಿಡು ಮೊದಲಾದ ಏಕಾಕ್ಷರಶಬ್ದಂ ಗಳಿರ್ದಕೆ ಹಿಡಿಂ ವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಪಡೆದವುವು. 2. ಸ್ವಭಾವದಿಂ ಲಿಂಗಮತ್ತುವು. ಹೀನಗ್ರಹಣದಿಂ ಮುಕಾ ರಾಂತಕ್ಕೆ ಆರಾದೇಶಮೊರ್ಮೆಯುಂಟು. ಧಾತೃಶಬ್ದಕ್ಕೆ ತಕಾರಮುಂ ವಿಧಾತೃಶಬ್ದಕ್ಕೆ ರೇಫಮುಮಕ್ಕುಂ. 3. ಮಾನ.

[ಇಕಾರಕ್ಕೆ.---

ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಧೃತಿ, ಗತಿ, ಕೃತಿ, ಗತಿ, ಪತಿ, ಯತಿ, ಮತಿ, ಶುದ್ಧಿ, ಸಿದ್ಧಿ, ಬುದ್ಧಿ, ವೃದ್ಧಿ, ಕವಿ, ರವಿ, ಪವಿ, ಅರಿ, ಗರಿ, ಹಂ, ಲಿಪಿ, ಕಪಿ, ಧ್ವನಿ, ಮುನಿ.]

ಉಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ.--

ಪಶು, ಶಿಶು, ಕಶಿಪು, ರಪು, ಭಾನು, ಧೇನು, ಸೇತು, ಕೇತು, ಬಿಂದು, ಸಿಂಧು, ದಾರು, ಭೀರು, ರಾಹು, ಬಾಹು ಇವು ಮೊದಲಾದುವು.

ಯಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ.--

ಪಿಶೃ, ಸವಿಶೃ, ನಪ್ತೃ, ಉಗೃ(ಉಪ್ತೃ)ಕರ್ತೃ, ನೇತೃ, ಹೋತೃ., ಜಾಮಾತೃ, ದುಹಿತೃ, ಭರ್ತೃ, ನಸಾಂದೃ, (ಯಾತೃ) ಮಾತೃ, ಧಾತೃ,

ಅರಾದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ.

ಸವಿತಾರಂ, ನೇತಾರಂ, ಹೋತಾರಂ, ಕರ್ತಾರಂ, ಭರ್ತಾರಂ, ಧಾತಾರಂ, ²ಕ್ರೇತಾರಂ, ⁴ಜೇತಾರಂ.

ವೃತ್ತಿ॥ ಪೀನಮೆಂದೆಂ.—5

- (೧) ಕಂ॥ ಭೀತನ ಧಾತನ ಸತ್ಯೋ । ಪೇತನ...... ಎಂದು.
 - ವೃತ್ತಿ॥ ಮಾಂಧಾತೃ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮಾಂಧಾತನೆಂದುಂಟು.—
- (೨) ಕಂ॥ಮಾಂ काತನ ದೊರೆಯಪ್ಪು ಧೀರರುಂ ಚಾಗಿಗಳುಂ॥

ವೃತ್ತಿ॥ ವಿಧಾತೃ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ರಾಂತಮಕ್ಕುಂ. ವಿಧಾತ್ರನೆಂದು.—

ವ್ರಯೋಗಂ.--

- (೩) ಮಾಭೀ । ತನಿಕಾಯಕ್ಕೆ ವಿಧಾತ್ರನುಂಡಿಗೆ ಜವಂ ಕೊಟ್ಟೋಲೆ..... ॥
- 1. ಬಂಧನಿ, 2. ಇಲ್ಲ. 8. ದನಿಹಿತಾರ. 4. ಇಲ್ಲ. 5. ಧಾತ್ರ ಶಬ್ಧದ ತಕಾರಕ್ಕೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೮೭

(ಪಿತೃಸಖಿ ಶಬ್ದಂಗಳ ಲಿಂಗಂ.)

ಕಂ॥ ಪಿತೃಶಬ್ದದೆಡೆಗರಾದೇ।
ಶತೆ ಸಖಿಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನೆಟ್ಟನತ್ವಾದೇಶ॥
ಸ್ಥಿತಿಯಾಗೆ ಲಿಂಗಮಕ್ಕುಂ।
ವಿತರ್ಕಮೇಂ ಪೇೞ್ ಸ್ವರಾಂತಮಿವು ಲಿಂಗಂಗಳ್

11 683 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಪ್ಪ ಪಿತೃಗಳೊಳರಾದೇಶಂ, ಸಖಿಶಬ್ದದಿಕಾರಾಂತಕಾರಾಂ ತಮುಮಾಗೆ ಲಿಂಗಮಕ್ಕುಂ.—ಪಿತರಂ, ಪಿತರರೆಂದು. ಸಖಿ ಸಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಖಂ. ಸಖರೆಂ ದಾಯ್ತು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

- (೧) ಕಂ॥1ಬಡ । ವರ್ಕಳ ಪಿತರರಂತೆ ನೋಡಿ ಮಱುಗುತ್ತಿರ್ಪರ್ ॥
- (೨) ಕಂ॥ ನಿಮಗೆ ಸಖಂ ಕಮಲಸಖಂ।

ಇವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ವರಾಂತ(ಲಿಂಗಂ)ಗಳ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೮೮

ವ್ಯಂಜನಾಂತ ಸಂಸ್ಕ್ರತ ಶಬ್ದಂಗಳ ಕನ್ನಡಲಿಂಗಂ. ಕಂ॥ ಜನಮುಲಿವ ಸಂಸ್ಕ್ರತವ್ಯಂ। ಜನಾಂತ ಲಿಂಗಂಗಳತ್ವಮುಂ ದ್ವಿತ್ವದಿನು॥ ತ್ವನಿಯೋಗಮನಂತ್ಯಾದ। ರ್ಶನಮಂ ಮೇಣ್ ತಾಳ್ದು ² ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಲಿಂಗಂ

11 23 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಂಜನಾಂತಂೆಗಳಂತ್ಯದೊಳಕಾರಮಂ ಮೇಣ್ ಪಡೆಗುಂ, ದ್ವಿತ್ವಂಬೆರಸಿದುತ್ವಮಂ ಮೇಣ್ ಪಡೆಗುಂ,ಅಂತ್ಯ ಲೋಪಮಂ ಮೇಣ್ ಪಡೆಗುಂ. ಬಲಿಕೆ ಲಿಂಗಮಕ್ಕುಂ.

ಅಲ್ಲಿ ವೈಂಜನಾಂತದಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ.— 'ದಿವೌಕಶೈಬ್ದಂಗಳ್ಗೆ ದಿವಂ (ಓಕಂ) ಸ್ರಜಸ್ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸ್ರಜಂ ಚತುರ್? ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಚತುರಂ, ಮರುತ್ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮರುತಂ,?

^{1.} ಬಡವ(ರ್ಕಳ)ರ ಪಿತರರಂತೆ ಮುಖಾಗಾತ್ರಿಕರ್ನಾಂ. 2. ಕನ್ನಡಕ್ಕವು ಲಿಂಗಂ. 8. ಲಿಂಗಂಗಳ ತ್ವವಾಂ ಪಡೆದಾಂ, ದ್ವಿತ್ವಂಬೆರಸಿದುತ್ವಮಂ ಪಡೆದುಂ ಅಂತ್ಯಲೋಪಮಂ ಮೇರ್ಣ್ ಪಡೆದುಂ ಲಿಂಗಮಕ್ಕುಂ. 4. ದಿವ್, ಸ್ರಹ್....ಸಂಸದ್ ಇವು ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಂಜನಾಂತಕ್ಕೆ ದಿವ, ಸ್ರಹ, ಹತಾರ ಎಂಬತ್ವಮಾ ಮೊದಂ, 5. ಇಲ್ಲ.

ಗರ್ದಬ್? ಶಬ್ದ ಕ್ಕೆ ಗರ್ದಭಂ, ಬುಧ್ ಶಬ್ದ ಕ್ಕೆ ಬುಧಂ, ಕಕುಭ್ ಶಬ್ದ ಕ್ಕೆ ಕಕುಭಂ, ವೇದನಿತ್-ವೇದವಿದಂ, ಮುದ್ ಶಬ ಕ್ಕೆ ಮುದಂ, ಸಮ ವಯಸ್ ಶಬ್ದ ಕ್ಕೆ ಸಮವಯಸಂ, ಗುಣಭಾಜ್—ಗುಣಭಾಜಂ, ವಿಹಾ ಯಸ್—ವಿಹಾಯಸಂ, ಸಂಪತ್—ಸಂಪದಂ.

ಉತ್ಪದ್ವಿ ರ್ಭಾವಕ್ಕೆ .—1

ಅಪ್-ಅಪ್ಪು, ಕ್ಷುತ್-ಕ್ಷುತ್ತು, ಪ್ರತಿಪತ್-ಪ್ರತಿಪತ್ತು, ಸಂಯತ್-ಸಂ ಯತ್ತು; ಋಕ್ -ಋಕ್ಕು, ಯಶಸ್-ಯಶಸ್ಸು ವಿದ್ಯುತ್ತ್-ವಿದ್ಯುತ್ತು, ದ್ವಿ ಟ್-ದ್ವಿಟ್ಟು, ಪ್ರಾವೃಟ್-ಪ್ರಾವೃಟ್ಟು, ವೀರುತ್-ವೀರುತ್ತು.

ಅಂ ತ್ಯಾ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ .—

ರಾಜ್-ರಾಜ್ಯಾಮೂರ್ಧನ್-ಮೂರ್ಧಂ, ಪೂರ್ಷ-ಪೂಷಂ ಅರ್ಯಮ್ಯ ಅರ್ಯವುಂ, ಮಘರ್ವ-ಮಘವಂ, ಕರ್ರಿ-ಕರಿ, ಧಾರ್ಮ-ಧಾಮಂ, ಸೀರ್ಮ-ಸೀಮಂ, ಊರ್ಷ-ಊಷ್ಮಂ, ಕರ್ಮನ್-ಕರ್ಮಂ, ಚರ್ಮನ್-ಚರ್ಮಂ, ಅಧ್ವನ್-ಅಧ್ವಂ, ಯುವನ್-ಯುವಂ.

ವೃತ್ತಿ॥ ಮೇಣೆಂದೆಂ.--

ಯಶಸ್ಸು (ಯಶಂ), ತೇಜಸ್ಸು-ತೇಜಂ, ವಯಸ್ಸು-ವಯಂ, ಮನಸ್ಸು-ಮನಂ, ಪಯಸ್ಸು-ಪಯಂ, ಶ್ರೀಯಸ್ಸುಶ್ರೀಯಂ,ಯುಗಪತ್ತು-ಯುಗ ಪದಂ.

(೧) ಕಂ॥ ಶ್ರುತದೇವಿ ವಾಣಿ ವಾಗ್ ಭಾ । ರತಿ ವಚನಂ...... ಗೀರ್ - ಗಿರೆ,

ಸೂತ್ರಂ. ೮೯

(ಸಂಸ್ಕೃತದ ವ್ಯಂಜನಾಂತ ಬಹುವಚನಂಗಳ ಕನ್ನಡಲಿಂಗಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಪ್ರಚುರತೆಯಿಂ ಪ್ರಥವಾಬಹು। ವಚನಂಗಳವೇಕವಚನಕೃತಲಿಂಗಂಗಳ್॥ ನಿಚಿತವಿಸರ್ಗಮನುೞಿದಂ। ದುಚಿತಜ್ಞರ್ ತಿಳಿವುದಿದನುದಾಹೃತಿಮುಖದಿಂ

11 52 11

^{1.} ರಜ್? ಆಪ್....ವಾಕ್ ಇವು ಮೊದಲಾದುವರ್ಕೆ ಉತ್ವಂ ಬೆರಸಿದ್ವಿರ್ಭಾವಮಾಗಿ ರಜ್ಜು, ಆಪ್ಪು, ಕ್ಷುತ್ತು.....ಎಂಬಂತಾದೊಡಂ ರಾರ್ಜ, ಮೂರ್ಧ್.....ಯರ್ವ-ಇತು ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಂ ಗಳ್ ಅಂತ್ಯಲೋಪಮಾಗಿ ರಾಜ, ಮೂರ್ಧ, ಭೂಷ್ಯ ಎಂಬಂತಾದೊಡಂ ಲಿಂಗಮಪ್ಪುವು ಸೀಮೋಷ್ಮಂಗಳ ದಂತತೆಗೆ ಸೀಮೆ, ಊರ್ಷೈ ಎಂದು ಎತ್ವಮುಮುಂಟು, ಮೇನೆಂಬ ವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥದಿಂ ಸಕಾರಾಂತದಲ್ಲಿ ಇಂತ್ಯೆ ಹುಶಸ್ಸು......ಶ್ರೇಮ, ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಎಂದುಸರಿಪ್ಪುದು, ಮೇನೆಂಬುದಱುಂ ಸಹಜವ್ಯಂಜನಮಾಗಿಯೆ ಕೆಲವಿರ್ಪುವುಶತದೇದಿ ವಾಣಿ ವಾಗ್ ಭಾ.......ಮೇನೆಂಬುದಱುಂ ಗೀರ್ ಎಂಬುವರ್ಕೆ ಗಿರಿ ಎಂದೆತ್ತ ಮುಂಟು

ವೃತ್ತಿ 1 ಸ್ರಥಮಾಬಹುವಚನಂಗಳ್ ನಿಚಿತವಿಸರ್ಗಮನುೞಿತಂದು ಪ್ರಚುರತಿ ಯಿಂದೇಕವಚನ ಕೃತಲಿಂಗಂಗಳ್, ಉಚಿತಜ್ಞ ರದಂ ಉದಾಹೃತಿಮುಖದಿಂ ತಿಳಿವುದು. ಶ್ವಾನಃ, ಯುವಾನಃ, ಅಧ್ವಾನಃ, ಸಖಾಯಃ, ಜ್ಯಾಯಾಂಸಃ, ಕನೀಯಾಂಸಃ, ವಿದ್ವಾಂಸಃ, ಭಾಸ್ವಂತಃ, ಶ್ರೀಮಂತಃ, ಹನೂಮಂತಃ, — ಶ್ವಾನಂ, ಯುವಾನಂ, ಅಧ್ವಾನಂ, ಸಖಾಯಂ, ಜ್ಯಾಯಾಂಸಂ, ಕನೀಯಾಂಸಂ, ವಿದ್ವಾಂಸಂ, ಭಾಸ್ವಂತಂ, ಶ್ರೀಮಂತಂ, ಹನುಮಂತಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೯೦

(ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯ ಸ್ತ್ರ್ಯಾದಿಲಿಂಗವಿಭಾಗಂ.)

ಕಂ॥ ನೀನಱಿ ಕರ್ಜಾಟಕದೊಳ್ । ಹೀನಂ ಸ್ತ್ರೀಪುನ್ನಪುಂಸಕೋಭಯ ಪುಂಸ್ತ್ರೀ ॥ ಸ್ತ್ರೀನಪ್ ಸಮಸ್ತ್ರವಾಚ್ಯಾ । ನೂನಾವ್ಯಯವುಂದು ಲಿಂಗನೊಂಬತ್ತು ತೆಱಂ

11 60 11

ವೃತ್ತಿ॥ ²ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷೆಯೊಳ್ ಹೀನಂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಮೆಂದುಂ, ಪುಲ್ಲಿಂಗಮೆಂದುಂ, ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಮೆಂದುಂ, ಪುಂಸ್ತ್ರೀ (ಉಭಯ) ಲಿಂಗಮೆಂದುಂ,ಸ್ತ್ರೀಪುಂಸಕಲಿಂಗಮೆಂದುಂ, [ಪುನ್ನ ಪುಂಸಕಲಿಂಗಮೆಂದುಂ], ತಿಮೂಜುಲಿಂಗವೆಂದುಂ, ವಿಶೇಷ್ಯಾಧೀನಲಿಂಗಮೆಂದುಂ, ಅವ್ಯಯಲಿಂಗಮೆಂದುಂ ಲಿಂಗಮೊಂಬತ್ತುತೆಱಂ.

್ಸ್ರೀಲಿಂಗ ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಅರಸ್ಕಿ ದೇವಿ.

ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ.—

ಅರಸಂ, ದೇವಂ, ಸುರಂ, ನರಂ,

ನವುಂಸಕಲಿಂಗಕ್ಕೆ.—

ಕನ್ನಡಿ, ಕಳಶಂ, ಜಡೆ, ಕೊಡೆ, (ತೊಡೆ)

ಪುನ್ರ ಪುಂಸಕಕ್ಕೆ .--

ರವಿ ಮೂಡಿದಂ-ರವಿ ಮೂಡಿದುದು, ವಿಧು ಮೂಡಿದಂ-ವಿಧು ಮೂಡಿ ದುದು, ⁵ಮಂಗಳನಿವಂ-ಮಂಗಳನಿದು, ಬುಧನಿವಂ-ಬುಧನಿದು, ಬೃಹ

^{1.} ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಥಮಾ ಬಹು ವಚನಂಗಳ್ ತಮ್ಮ ವಿಸರ್ಗವುಂ ಕಳೆಯೆ ಕನ್ನಡದೊಳೇಕ ವಚನವಾಗಿ ಲಿಂಗವುತ್ತುತ್ತು ಶ್ವಾನ, ಯುವಾನ.......ಹನುಮುತ ಇವು ಮೊದಲಾದುವು. 2 ಕನ್ನಡ ಮೊಕ್. 8. ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗನುಂದುಂ. 4. ಪ್ರಯೋಗಂ.ಪ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ. 5. ಇವಜಂತೆ ಪರಿಂಗಳ ಬಾಧ ಬೃಹಸ್ತ ತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಂಗಳಲ್ಲಂ ಪುನ್ನಪಂಸಕಲಿಂಗುಗಳ್

ಸ್ಪತಿಯಿನಂ-ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಿದು, ಶುಕ್ರನಿನಂ-ಶುಕ್ರನಿದು, ಶನಿಯಿನಂ-ರನಿಯಿದು,ರಾಹು(ವಿ)ಯಿನಂ-ರಾಹುವಿದು, ಕೇತು(ವಿ)ಯಿನಂ-ಕೇತುವಿದು. ವೃತ್ತಿ॥ (ಇಂತು) ಗ್ರಹಂಗಳೆಲ್ಲಂ ಪುನ್ನ ಪುಂಸಕಲಿಂಗಂಗಳ್.—

> ಆಳಿವಂ - ಆಳಿದು, 1ಅಂಕಮಿವಂ - ಅಂಕಮಿದು, ಬಸಂತಂ ಬಂದಂ -ಬಸಂತಂ ಬಂದುದು, ಮಲಯಾನಿಲಂ ತೀಡಿದಂ-ಮಲಯಾನಿಲಂ ತೀಡಿ ದುದು—

ಿಕಾಮಂಗಂ-ಕಾಮಕ್ಕೆ,ಕಾಮನೆಚ್ಚಂ,ಕಾಮಂ, ಸೆರ್ಚಿದುದು....ಇವುಮಂತೆ.

ವುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ.—

ಇವರ್ ಪುರುಷರ್, ಇವರ್ ಸ್ತ್ರೀಯರ್, ಅವರ್ ಗಂಡರ್, ಅವರ್ ಪೆಂಡಿರ್, ಉವರ್ ದೇವರ್-ಉವರ್ ದೇವಿಯರ್, ತೊಟ್ತಿಂಬುದು ಮಂತೆ, ಇವಂ ದೇವರೆ ಬಂಟಂ, ಇವಳ್ ದೇವರ ತೊಟ್ತು.

ಸ್ತ್ರೀನವುಂಸಕಕ್ಕೆ.—

ಆಪೆಣ್ ಜಾಣೆ, ಆಪೆಣ್ ಬಂದುದು, ಆಕನ್ನಿಕೆ ಲಕ್ಷಣಿ⁴, ಆಕನ್ನಿಕೆ ಪೊಲ್ಲದು.⁵

ಸಿರಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ದೇವತೆಯೆಂಬಿವುಮಂತೆ.---

ಪ್ರಯೋಗಂ.-

- (೧) ಚಂ॥...... ಸಿರಿಯೊಲ್ವಳಿ ಹೃದ್ಯವಿದ್ಯರಂ ॥
- (೨) ಕಂ॥ ಸಿರಿಯೊಂದಾಗದೊಡವೇನೊ ಸುಜನೋತ್ತಂಸಾ॥
- (೩) ಚಂ॥ಸರಸ್ಪತಿ ಕೆಯ್ ನೆರವಾಗಿ ಪೇಟ್ದ ಪಳ್ ॥ ಸ್ಟ್ರಾಮ್ನಿ
- (೪) ಚಂ॥ ಪರಮ ಜಿನೆಂದ್ರವಾಣಿಯೆ ಸರಸ್ವತಿ⁷ ಬೇಱದು ಪೆಣ್ಣ ರೂಪಮಂ ॥ ಧರಿಯಿಸಿ ನಿಂದುದಲ್ತ ದುವೆ......
- (अ) ಕಂ॥ ದೇವತೆಯರ್ ಮೆಚ್ಚಿ ವರಮನರಸಂಗಿತ್ತರ್ ॥

^{1.} ಈ ಶಬ್ದ ನಿಲ್ಲ. 2, ಕಾನುಂಗೆಯುಂ ಕಾನುಕೃನೇಕತ್ವನುಳ್ಳುದಹಿಂ ಕಾನುನೆಚ್ಚಂ. ಕಾನುಂ ಸೆರ್ಚಿದುದು, ಇನೆಲ್ಲಂ ಪುನ್ನಪುಂಸಕಂ. 8. ಇನಂ ದೇವರ ತೊಟ್ಟು, ಇಸರ್ ದೇವರ ತೊಟ್ಟು. 4. ಸಲಕ್ಷಣೆ, 5. ಅನರ್ ಸಜ್ಜ ನನೆಡ್, ಅದು ಸಜ್ಜ ನನೆಡ್. 6. ವಾಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೆಯ್ನೆರವಾಗೆ ಸೇಟಿಸರ್, ಸರಸ್ವತಿ ಬೆಹಿಸಿದು ನೊಬ್ಬಹನುಂ ಧರಿಯುಸಿ ನಿಂದುದಲ್ತದುವೆ.

- (೬) ಕಂ॥ ಬಾರಿಸಿದುವು ¹ಬಿಡದೆ ಜಡಿದು ವನದೇವತೆಗಳ್ ॥ ²ಅವಳ್ ಸಜ್ಜನವೆಂಡಿತಿ, ಅದು ಸಜ್ಜನಂ.
- ತ್ರಿಲಿಂಗಕ್ಕೆ.—

 *ಆಂ ಶಿಶು, ಅವಳ್ ಶಿಶು, ಅದು ಶಿಶು, ನೀನರಸಂ, ನೀನರಸಿ, ನೀಂಪಶು,

 ನೀಕ್, ಆಕ್, ತಾಕ್, ⁴ಶಿಶು, ಹಸುಳೆ, ಮಗವು, ಕೂಸು, ⁵ಸಾದಿ, ಪಗೆ,

 ಕೆಳೆ, ಅರಸು, ತರುವಲಿ, ಎಂಬಿವುಮಂತೆ.

•ವಿಶೇಷ್ಯಾಧೀ(ನ)ಲಿಂಗಕ್ಕೆ.—
ನೇರಿದನಿವಂ, ನೇರಿದಳಿವಳ್, ನೇರಿತ್ತಿದು.—ಅಭಿಮಾನಿ, ದಾನಿ, ಸಾಧ್ಯು ಪಟು, ಹಡಣ, ಚಂಡಿ, (ಕಳೆ) ರಾಗ್ರಿ ಭೋಗಿ, ಸುಖಿ, ಹೇಡಿ, ಕಲಿ, ಗುರು, ಲಘು.—ಇವು(ಮಾತೆಆದೆ ಸಲ್ವುವು).

ಅವ್ಯಯಲಿಂಗಕ್ಕೆ.— 'ಭೋಂಕನೆ ಬಂದಂ, ಭೋಂಕನೆ ಬಂದಳ್, ಭೋಂಕನೆ ಬಂದುದು.— ತೊಟ್ಟನೆ, ಮೆಲ್ಲನೆ, ಕಮ್ಮನೆ, ಕೆಚ್ಚನೆ, ' ಪಚ್ಚನೆ, ತೆಳ್ಳನೆ, ಬೆಳ್ವಳಂ, ಚೆಚ್ಚರಂ'.

ಸೂತ್ರಂ. ೯೧ (ವಾಚ್ಯಲಿಂಗಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಬಗೆ ನೀರ್ನಾತಾನೆಂಬು।

ಕ್ತಿಗಳಂ ಗುಣವಚನ ಸರ್ವನಾಮ ಬಹುಪ್ರೀ ॥
ಹಿಗಳುಂ ಕೃತ್ತದ್ಧಿತ ಸಂ।
ಖ್ಮೆಗಳುಂ ಸಲೆ ವಾಚ್ಯಲಿಂಗ¹ಿವಿಸಾಕ್ರಮದಿಂದಂ

11 66 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ನೀಕ, ಆಕ್ತ ತಾಕ ಎಂಬಿವುಂ, ಗುಣವಚನಮುಂ, ಸರ್ವನಾಮಮುಂ, ಬಹು ಪ್ರೀಹಿಗಳುಂ, ಕೃತ್ತುಂ, ತದ್ಧಿ ತಮುಂ, ಸಂಖ್ಯೆಯುಂ, ¹¹ವಾಚ್ಯ ಲಿಂಗಮೆಂದು ಬಗೆ. ಸರಿ ವಿಡಿಯಿಂ ನೀನವಿ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ನೀನಾ೯ತಾ೯ ಎಂಬುದರ್ಕೆ—.

> ನೀಂ ಕಾವಂ, ನೀಂ ರತಿ, ನೀಂ ಗಿಳಿ, ಆಂ ಶಿವಂ, ಆಂ ಗೌರಿ, ಆಂ ನಂದಿ, ತಾನವಂ, ತಾನವಳ್, ತಾನದು.

^{1.} ಭಾವಿಸಿದ್. ಅವರ್ ಸಜ್ಜನನೆಷ್ ಅದು ಸಜ್ಜನನೆಷ್. 8 ಈ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲ. 4. ಆ೯ ಕಾ. ಏತರ್ಕೆ, ಅದರ್ಕ್, ಶಿಶು. 5. ಸೊಂದಿ......ಎಂಬಿನೆಲ್ಲವುಂತೆ. 6. ವಾಚ್ಯಲಿಂಗಮೆಂದು ವಿಶೇಷ್ಕಾ ಧೀನಲಿಂಗಕ್ಕೆ. 6. ಕಮ್ಮಿದಂ ಕಮ್ಮಿದರ್, ಕಮ್ಮಿತು, ಭೋಂಕನೆ ಬಂದಂ...... 7. ಇಮ್ಮನೆ, ಸುಮ್ಮನೆ, ಸಿಹ್ಮನೆ, ಕೆಡ್ಡನೆ. 8. ನಿರ್ನೆರಂ, ಸೋಡಂಬಾಡಂ (ಸೋಡಂಬಾಡಲಿಂದು ಬಹುದೆಂಬರ್ಥಂ, ಅಂಶೆ, ಮೋಲ್, ಮಿಗೆ, ದಲ್, ಮಲಂ, ನೆಜಂ, ಕನ್ನಂ, ಮತ್ತೆ, ಬಲ್ಲೆ ಇವಾದಿಸೂಗಹುವುದು, 9. ಜೆಚ್ಚರಂ. 10. ಮಿಂದೀಕ್ರಮದಿಂ. 11. ವಿಶೇಷ್ಕಾಧೀನಲಿಂಗಮೆಂದಹುವುದು.

ಗುಣವಚನಕ್ಕೆ.— ಇನಿಯಂ, ಇನಿಯಳ್, ಇನಿ(ಯ)ದು.

ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ.— ಪೆಅಂ, ಪೆಅಳ್, ಪೆಅದು.

ಬಹುವ್ರೀಹಿಗೆ.__

ಅವಂ ಕುಸಿಗೊರಲಂ, ಅವಳ್ ಕುಸಿಗೊರಲೆ, ಅದು ಕುಸಿಗೊರಲ್, ಆತಂ ವಿಮಲಮತಿ, ಅವಳ್ ವಿಮಲಮತ್ತಿ ಅದು ವಿಮಲಮತಿ.

ಕೃತ್ತಿಂಗೆ.— ಪಾಡಿದಂ, ಪಾಡಿದಳ್, ಪಾಡಿದುದು.

ತದ್ಧಿ ತಕ್ಕೆ.— ¹ಓದಾಳಿಯಿವಂ, ಓದಾಳಿಯಿವಳ್, ಓದಾಳಿಯಿದು.

ಸಂಖ್ಯೆಗೆ.— ಸಾಯಿರನಂಡಿರ್, ಸಾಯಿರನಂಡಿರ್, ಸಾಯಿರನುನೆಗಳ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೯೨ (ಅವ್ಯಯಲಿಂಗಂ.)

ಕಂ॥ ದೊರೆವಡೆದವ್ಯಯಲಿಂಗಂ।

ಸರೀಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಗಂ ತ್ರಿಲಿಂಗಕ್ಕಂ ತಾಂ॥

ಸರಿ ವಚನತ್ರಿತಯಕ್ಕಂ।

ಸರಿಯೆನಿಸಿ ವಿಕಾರನಿುಲ್ಲವರ್ಥವುನೀಗುಂ

11 000 11

ವೃತ್ತಿ॥ ⁸ದೊರೆವಡೆದವ್ಯಯ ಲಿಂಗಮೆಂಬುದು ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಗಂ ಸರಿ. ಸ್ತ್ರೀಪುನ್ನ ಪುಂ ಸಕಕ್ಕಂ ಸರಿ. ಏಕವಚನ ದ್ವಿವಚನ ಬಹುವಚನಕ್ಕಂ ಸರಿಯಾಗಿ ತನ್ನಿರ್ದ ತೆಅದಿಂ ಆರ್ಥಮಂ ಕುಡುಗುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.---

(ಪ್ರಥಮೆಗೆ)

ನಿರ್ನೆರಂ ಬಂದನೆಂಬಲ್ಲಿ ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತಂ ಬಂದನೆಂಬ ಪ್ರಥಮೆಯನಅ ವುದು.

^{1.} ಓದಾಳಿ ಇವರ. 2. ಸರ್ವ. 8. ಅವ್ಯಯಲಿಂಗರ, ಸಪ್ಪವಿಥಕ್ತಿಗಂ, ಲಿಂಗತ್ರಯಕ್ಕಂ, ವಚನತ್ರಯಕ್ಕಂ ಸರಿಯಾಗಿರ್ವ ತೆಹಿದಿನರ್ಥಮಂ ಕರಿಡುಗುಂ. 4. ಪ್ರಥಮಾವಿಥಕ್ತಿಗೆ.

(೧) ಚಂ॥ [ಸುರತರುನಂದನಂಗಳಿರ ರತ್ನ ಪಿನದ್ಧ ವಿಮಾನಕುಟ್ಟವಾಂ । ಶರಸುರಸಾ(ತಾ)ಲಯಂಗಳಿರ ಚಾರುವಿಲೋಲ ಕಟಾಕ್ಷಪಾತಸುಂ ॥ ದರಪರಿವಾರದೇವಿಯರಿರಾ ಕಡುಕೆಯ್ದು ಕೃತಾಂತನಿಂತು ನಿ । ನೇರಮೆೞೆದುಯ್ಯೆ ಬಾರಿಸದೆ ಕೆಮ್ಮನುಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡುತಿರ್ಪಿರೇ॥]

ದ್ವಿತೀಯೆಗೆ.— ಬೆಚ್ಚರಂ ನುಡಿದನೆಂಬಲ್ಲಿ ಬೆಚ್ಚರಮಂ ನುಡಿದನೆಂಬ ದ್ವಿತೀಯೆಯನಱಿತಿ ವುದು.

[ತೃತೀಯಾನಿಭಕ್ತಿಗೆ.— ಆವರ್ಕೆ, ಅಂತಱಿಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪರಿವಿಡಿಯಿಂ, ಅದಱಿಂದೆ ಎಂಬ ತೃತಿಯೆ ಯನಱಿವುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

- (೨) ಅಂತಱ•ಂದವರನಾ **ಭೊ**ೞಲೊಳ್ ಕಾಣಲ್ ಬಂದತ್ತು ॥
- (೩) ಆವರ್ಕೆಯ್ದೆ ಕವಲ್ ಕವಲ್ತು ಪಲವುಂ ಕೊಂಬಾದುವೊಳ್ಗೊಂಬುಗಳ್ ॥

ಚತುರ್ಥಿ.—ಪಚ್ಚನೆ, ಕೆಚ್ಚನೆ, ಬಗೆಯಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿಯನಱಿವುದು.] ಮತ್ತಿನ ಬೇರ್ಗಳ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿನ ಯೆಂಬ ಷಷ್ಠಿಯನಱಿವುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.--

(**v**) ಕಂ॥ ಮತ್ತಿನ ಮತ್ತಿನ ಬೇರ್ಗಳ। ಬಿತ್ತುಗಳಾವೆಡೆಯೊಳೇನೊ ಸುಜನೋತ್ತಂಸಾ॥

ತ್ರಿಲಿಂಗಕ್ಕೆ.--

ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದಂ, ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದಳ್, ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದುದು, ಮಿಗೆ ಬಟಲ್ದಂ, ಮಿಗೆ ಬಟಲ್ಡಳ್, ಮಿಗೆ ಬಟಲ್ದುದು.

ನಚನತ್ರಯಕ್ಕೆ —

ಭೋಂಕನೊರ್ವಂ ಬಂದಂ, ಮೆಲ್ಲನಿರ್ವರ್ ನುಡಿದರ್, ನೆಟ್ಟನೆಲ್ಲರ್ ಘೇದರ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೯೩

(ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗರ್ನಿಯಕ್ರಮಂ.)

ಕಂ॥ ಪುರುಷರೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗಂ ಸ್ತ್ರೀ । ಯರೆ ತಾಂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಮು ಅಂದುವೆಲ್ಲಂ ನಪ್ಪಾ ॥ ಗಿರೆ ಸಲ್ಗುಂ ಕನ್ನಡದೊಳ್ । ಪರಿನರ್ತಿಸವು ಅಂದಲಿಂಗನೊಳ್ಳದಾಗಿರ್ದುಂ

11 000 II

ವೃತ್ತಿ ॥ ಪುರುಷರೆ .ಪುಲ್ಲಿಂಗಂ, ಸ್ತ್ರೀಯರೆ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಂ, ಉೞಿದುವು ತಾವೆಲ್ಲಂ ನಪ್ಪಾಗಿ ಸಲ್ಗುಂ, ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಉೞಿದ ಲಿಂಗವೊಳವಾಗಿರ್ದುಂ ಪರವರ್ತಿಸವು.

ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ.—

²ಅರಸಂ, ರಾಮಂ, ಕಾಮಂ, ರಾವಣಂ,ಭೀಮಂ, ಬ್ರಹ್ಮಂ, **ಸಾ**ರಾಯಣಂ, ಶಂಕರಂ.`

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಟೆ.-

ಿಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಗೌರಿ. ಸರಸ್ವತಿ, ಶಚ್ಚಿ4ರತ್ರಿ, ಮೋಹಿನಿ, ಕಾಮಿನಿ, ರಮಣಿ.

ನವುಂಸಕಕ್ಕೆ.—

ಮರ (ಗಿಡು) ಬಳ್ಳ, (ಪುಲ್, ಭೊದಱ್) ಪುಲಿ, ಕರಡ್ಗಿ ಬೆಟ್ಟಂ, ಘಟ್ಟಂ (ಜಡ್ಗೆ ಕೊಡೆ) ಕನ್ನಡಿ, ಕಳಶಂ್.
ತಿರ್ಯಗ್ಷೀವಂಗಳಪ್ಪ ಜೇತನಾಜೇತನ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲಂ ನಪುಸಂಕಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೯೪.

(ಜನಶಬ್ದದ ಲಿಂಗನಿರ್ಣಯಂ.)

ಕಂ॥ ಜನಶಬ್ದ ಮದು ನಪುಂಸಕ। ಮೆನಿಕುಂ ದುಸ್ಸತ್ಸುಕಾರಮವು ಪೆಱಗಿರೆ ನೆ॥ ಟ್ವನೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗಂ, ಮತ್ತಾ। ಜನಂ ಮಹಚ್ಛಬ್ದಮಿರೆ ನಪುಂಸಕಮೆನಿಕುಂ

11 009 H

^{*}ವಾಗಿ 1 ಪುರುಷರಂ ಸೇಟ್ವ ಶಬ್ದಂಗರ್ ಪುಲ್ಲಿಂಗಂಗಳ್, ಸ್ತ್ರೀಯಾರಂ ಸೇಟ್ವ ಶಬ್ದಂಗಳ್ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಂ ಸಳ್, ಉಟ್ಟುಬುನೆಲ್ಲಂ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗಂಗಳ್. 2, ಶಿವ, ಶಂಕರ, ಭೀಮ, ರಾಮ, ಅರಸ ಇವು ಮೊದಲಾದುವು 8. ಗೌರಿ, ಸಾರ್ವಕಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ. 4. ಶಚಿ, ರೋಹಿಣಿ, ಕಾಮಿನಿ, ರಮಣೆ, ಇವು ಮೊದ ಲಾದುವು. 5. ಕಲಸ್ಪಜೀತನಾಜೀತನವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲಂ ನಪುಂಸಕವು. ಇಂತು ಲಿಂಗತ್ರಯಂ ಕಷ್ಟಡದೊಳ್ ಹಿರಿದರಿಂ ಪ್ರಸಿದ್ದಂ, ಎಂಕ್ಕ ಲಿಂಗಂಗಳೆಲ್ಲ ಶ್ವಚಿತ್ರಯೋಗಂಗಳೆ,

ವೃತ್ತಿ 1º ಅದು ಜನಶಬ್ದಂ ನಪಂಸಕವೇನಿಕುಂ, ದುಸ್ಸೆಂಬುದುಂ, ಸತ್ತ್ರೇಬುದುಂ, ಸು ಎಂಬುದುಂ, ಸೆಆಗಿರೆ ಮಗುಟಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗಮಕ್ಕುಂ.—ದುರ್ಜನಂ, ಸಜ್ಜನಂ, ಸುಜನ ನೆಂದು, ಮತ್ತಾಜನ ಶಬ್ದಂ ಮಹತ್ತು ಶಬ್ದಂ ಪೆಱಗಿರ್ದೊಡಂ ನಪುಂಸಕವೇ ಅಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.--

ದುರ್ಜನಂ ನುಡಿದಂ, ಸಜ್ಜನಂ ನೋಡಿದಂ, ಸುಜನಂ ನಡೆದಂ, ಜನಮಿರ್ದುದ್ಕು ಮಹಾಜನಮಿರ್ದುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೯೫ (ಸಪ್ಪವಿಭಕ್ತಿಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಸಂದಿಸಿವುವಿುಂಕೆಯದವೊ(ಒ)²। ಳ್ಳಿಂದಪ್ಪುವು ಸಪ್ತವಿಧ ವಿಭಕ್ತಿಗಳವು ಮಾ॥ ರ್ಗಂದಪ್ಪದರ್ಥವಕದಿಂ। ಒಂದೆ(ಣಿ)ಸಿದ ವಿವಿಧವಿಧದ ಲಿಂಗಕೈಲ್ಲಂ

11 00% 11

ವೃತ್ತಿ " ವಿವಾರ್ಗಂದಪ್ಪದರ್ಥವಶದಿಂ ಪಿಂದೆಣಿಸಿದ ವಿವಿಧವಿಧದ ಲಿಂಗಕ್ಕಂ ಸಂಧಿಸಿ ಮ್, ಅಂ, ಇಂ, ಕೆ, ಅದ್, ಅ, ಒಳ್ ಎಂದು ಅವೆಲ್ಲಂ ಸಪ್ತವಿಧ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಕಾರಕ ವಶದಿಂ ಪತ್ತುಗುಂ. ಕಾರಕಮೆಂಬುದು ಕ್ರಿಯಾನಿಮಿತ್ತಂ, ಆ ಕಾರಕಂ ಕರ್ತೃವೆಂದುಂ ಕರ್ಮಮೆಂದುಂ, ಕರಣಮೆಂದುಂ, ಸಂಪ್ರದಾನಮೆಂದುಂ, ಅಪಾದಾನಮೆಂದುಂ, ಅಧಿಕರಣ ಮೆಂದುಂ, ಷಡ್ವಿಧಮಪ್ಪುದು. ಷಷ್ಟಿಯೊಂದು ಸಂಬಂಧದರ್ಥಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.--

ಮರಂ, ಮರನಂ, ಮರದಿಂ, ಮರಕ್ಕೆ, ಮರದತ್ತಣಿಂ, ಮರದ, ಮರದೊಳ್ ಇಂತರ್ಥವಶದಿಂ ವಿಭಕ್ತಿ 'ಪರಿಣಮಿಪುವು. ವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ ವಿಕಾರಮನೈದು ವುದಱಿಂ ಪದಂ ನಾನಾ್ಸ್ವರೂಪಮಪ್ಪುವು.

(೧) ಕಂ॥ ಮರನಿರ್ದುದು ಮರನಂ ಕಡಿ। ಮರದಿಂ ಮಾಡಾನೆಯಂ ಮರಕ್ಕೆ ಱ³ ನೀರಂ ॥ ಮರದತ್ತಣೆ ಿನೆಲೆ ಬಿಟ್ದು ದು। ಮರದದು ಪಣ್ ಮರದೊಳಿರು ७ ತಳಿರ್ತಿರ್ ಮರನೇ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೯೬

(ವಚನ ವಿಭಾಗಂ.)

ಕಂ॥ ಏಕದ್ವಿತ್ವಬಹುತ್ವನು। ನೇಕ ದ್ವಿ ಬಹುತ್ವ¹ ವಸ್ತುಗಳ್ಗಾಚರಿಸರ್॥ ಸ್ವೀಕಾರಂ ಕನ್ನಡದೊಳ। ಗೇಕ ಬಹುತ್ತಂ ದ್ವಿವಚನವುುಚಿತದೆ ಬರ್ಕುಂ

11 009 II

ವೃತ್ತಿ॥ ²ಏಕ ದ್ವಿ ಬಹುತ್ವ ವಸ್ತುಗಳ್ಗೆ ಏಕ ದ್ವಿ ಬಹುತ್ವಮಂ ಆಚರಿಸರ್. ಕನ್ನಡ ದೊಳ್ ಏಕಬಹುತ್ವಂ ಸ್ವೀಕಾರಂ, ದ್ವಿವಚನಮುಚಿತದೆ ಬರ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಏಕತ್ವಕ್ಕೆ³.— ವೇರುವಿದ್ರು⁴ ಕವಿಯಿವಂ.

ಬಹುತ್ವಕ್ಕೆ.— ್ಭೀಮಾರ್ಜುನರ್, ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮ್ಮಣರ್, ಕುರುಳ್ಗಳಿವು, ಕವಿಗಳಿವರ್.

ಉಚಿತದ್ವಿತ್ವಕ್ಕೆ.— ಕಣ್ಗಳಿವು.

ಸೂತ್ರಂ. ೯೭

(ಗಳ್, ಅವು ಎಂಬಾಗಮವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಸೆಮನಿಸುಗುವೂ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ।

ಳ ಮೊದಲೊಳಾದಂ ಗಳಾಗಮಂ ದ್ವಿತ್ವ ಬಹು॥

ತ್ವಮದಾಗೆ ಗಳಾಗಮಕವು।

ಸಮನಿಸುಗುಂ ಸರ್ವನಾಮ ಗುಣವಚನದೊಳಂ

11 00% II

ವೃತ್ತಿ॥ ಅದು ದ್ವಿತ್ವ ಬಹುತ್ವವಾಗೆ ಆ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಮೊದಲೊಳ್ ಗಳಾಗಮಂ ಆದಂ ಸಮನಿಸುಗುಂ. ಸರ್ವನಾಮಗುಣವಚನದೊಳ್ ಗಳಾಗಮಕಂ ಅವು ಸಮನಿಸುಗುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ:---

ದ್ವಿತ್ವಕ್ಕೆ.--

(೧) ಕಂ॥ ತೊಡೆಗಳ್ ರಂಭಾಸ್ತಂಭೆದ।
ಗೆಡೆಗಳ್ ಕಣ್ಗಳ್ ಮನೋಜವೀರನೆ ಗೇಣ್ಗಳ್॥
೨೦ ನಿಡುದೋಳ್ಗಳ್ ದಿಕ್ಕರಿಕರ।
ದೊಡನಾಡಿಗಳೆನಿ(ಸೆ) ಮೆಱೆ 11ದುದಾತನ ರೂಪಂ॥

^{1.} ವಸ್ತುಗಳೊಳಾಡ. 2. ಒಂದೆರತ್ತವೂಂಟಿಂದು ಪದಾರ್ಥಪರಿನಣಿಸುನೆಡೆಯೊಳ್ ಏಕಪಡೆನ, ದ್ವಿಪಡನಬಹರಿನಚನಂಗಳಂ ಸ್ವೀಕರಿಸರಿನರ್, ಏಕಪಡನ ಬಹುವಚನಂಗಳ್ ಕನ್ನಡದೊಳಕಿವ್ಯಕ್ತಂಗಳ್. ದ್ವಿಪಚನವನಾಚಿತ್ಯದಿನಂಪುವದರಿ. 8. ಏಕದ್ವಿ ಬಹರಿತ್ಯಂಗಳ್ಳಿ. 4. ಕಣ್ಗ್ ಪು 5. ಔಚಿತ್ಯ ದ್ವಿಪಚನಕ್ಕೆ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ್, ರಾಪರಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ್. ನಕರಿಲ ಸಹದೇಪರ್ ಎಂಬಂತಜಾವುದರಿ. 6. ದ್ವಿಪಚನ ಬಹುವಚನ ವಿಪಕ್ಷೆಯಾದೊಡೆ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಮೊದಲೊಳ್ ಗಳಾಗಮವಕ್ಕಂ ಸರ್ವನಾಪರಿಗುಣಪಡನಂಗಳೊಳ್ ಗಳಾಗಮಕ್ಕಾದೇಶಮಾಗವುವುಕ್ಕುಂ. 7. ದ್ವಿವಚನಕ್ಕೆ ತೊಡೆಗಳ್, ಕಣ್ಗಳ್, ತೋಳ್ಗಳ್ 8. ಸ್ವಂಭಕ್ಕೆ ಚಗಳ್. 9. ಗೆಣ್ಗಳ್. 10. ನಿಡಿದೋಳ್ಗಳ್. 11. ವುವಾತನರೂಪರಿ.

ಬಹುತ್ತಕ್ಕೆ .---

(೨) ಕಂ॥ ಕೊಳಗಳ್ ದಳಿತಾಬ್ವಂಗಳ್। ದಳಿತಾಬ್ವಂಗಳ್ ಸಮೃದ್ಧ ಮಧುಗಳ್ ಮಧುಗಳ್॥ ಚಳದಳಿ ಕುಳಾಕುಳಂಗಳ್॥

ಸರ್ವನಾಮ ಗುಣವಚನದವುವಿಂಗೆ .___

(೩) ಕಂ॥ ಅವು ಪಿರಿಯವು ಭಾವಿವೊಡಿಂ।

ತಿವು ಕಿಱಿಯವೆನಿಪ್ಪುವಿದುವೆ ಭೇದಂ ²ಯೆಮಗಾ ॥

ವುವು ಮನಕೇಱುವು(ವಟ್ಕ್ರಱಿ)

ನವನಾಯ್ಗು (೪)ಗೊಳ್ಳಿ ಮೆಂದು ನವರತ್ನ ಮುಮಂ॥

ಗುಣವಚನಂಗಳ್ನೆ.___

- (೪) ಕಂ॥ ಇನಿಯವು ವಿಷಯಸುಖಂ ನಂ। ಜಿನ ಸವಿವೋಲ್.....॥
- (ঙ্গ) ಉ॥ ಮೆಲ್ಲಿದುವಪ್ಪ ಸಾದತಳಮುಂ ಕಡುವೆಟ್ಟದುವಪ್ಪ ಹಸ್ತ್ರಮುಂ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೯೮

(ಅವು ಎಂಬ ಆಗಮಕ್ಕೆ ಸಲ್ವ ವಿಕಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಸಂಗಡಿಸಿ ಸರ್ವನಾಮದ। ಲಿಂಗಾಂತ್ಯಾಕ್ಷ್ಯರಕ್ರಮವುವಿನಾದ್ಯಕ್ಷ್ಮರಕಂ॥ ಿಪಿಂಗದು ಲೋಪಂ ಗುಣವಚ। ನಂಗಳೊಳಂತ್ಯಂ ದುಕಾರಮಾದೊಡೆ ಲೋಪಂ

11 00E

ವೃತ್ತಿ " ಸರ್ವನಾಮ⁴ದ ಲಿಂಗಾಂತ್ಯಾಕ್ಷರಕಂ ಅವುವಿನಾ(ಟಗಳ)ದಿಗಂ ಸಂಗಡಿಸಿ ಲೋಪಂ ಹಿಂಗದು. ಗುಣನಚನಂಗಳೊಳ್ ಅಂತ್ಯಂ ದುಕಾರಮಾದೊಡೆ ಲೋಪಂ, ಹಿಂಗದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ:— ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ.—

> (೧) ಕಂ॥ ಪೆಱವಱ ಧರ್ಮಂಗಳನೇ। ತೆಱದಿಂದಂ ತಂದು ಪೆಱವಱೊಳ್ ಪತ್ತ್ರಿಸಿ ಕ॥ ಣ್ದೆ ಱೆದು ಚತುರೋಕ್ತ್ರಿ ಕೃತಿಯೊಳ್। ನೆಱೆದಿಱೆ ಪೇಟ್ವುದು ಸಮಾಧಿಯೆನೆ ಪೆಸರ್ವಡೆಗುಂ॥

^{1.} ಅವು, ಇವು, ಉವು. 2. ನಿಪಾಗಾ. 3. ಹಿಂಗಡೆ. 4. ಶಬ್ದದ ಲಿಂಗಡ ಕಡೆಯಾಕ್ಕರಕ್ಕಂ ಹರದ ಅವುದಿನ ನೊದಲಕ್ಕರಕ್ಕಂ ಸಂಗಡದಿಂ ಲೋಪವಾಕ್ಕುಂ. ದುಕಾರಾಂತಮಾದ ಗುಣಪಚನದ ಕಡೆಗೆ ಲೋಪಾ.

(೨) ಚಂ॥.....ಮಾಲೆವೂಗಳೆ । ಲ್ಲವಱ ಕದಂಬಗಂಪನ(ನು)ಣ(ಲೊ)ಮೊಲ್ಲದೆ..... ॥

ಗುಣವಚನಕ್ಕೆ.—

ಕರಿಯವು, ಸಿರಿಯವು, ಬಿಳಿಯವು, ಆಸಿಯವು.

(೩) ಕಂ॥ ಬಿರಯಿಗಳ ಸುಯ್ಗಳೊಡನೆಯ । ಹಿರಿಯವು ದೆವಸಂಗಳಾದುವವರವ(ರೆಲೆ ವಿ)ರ ಪರಿ ॥ ಸ್ಘುರಿತಂಗಳೊಡನೆ ಕುಂದಿದು । ವಿರುಳ್ಳಳುಂ ಮುಂಚಿ ಬಂದ ಜಲದಾಗಮದೊಳ್ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೯೯

(ಅವು ಎಂಬಾಗಮಕ್ಕೆ ಸಲ್ವ ವಿಕಾರಮುಂ, ಇರರ್ದಿರ್ವಿರ್ಗಳೆಂಬಾಗಮಗಳುಂ) ಕಂ॥ ಅಕ್ಕುಂ ಕೂಡೆ ತುಕಾರಾಂ। ತಕ್ಕೆ ತೃತೀಯತ್ವಮವುವಿನಾದಿಗೆ ಲೋಪಂ॥ ಮಿಕ್ಕಾ ಸ್ತ್ರೀ ಪುಲ್ಲಿಂಗದೊ। ಳಕ್ಕುಮರರ್ದಿರ್ವಿರೆಂದು ಲೋಕೋಕ್ತಿಗಳೊಳ್ ॥ ೧೦೭॥

ವೃತ್ತಿ 1 ಗುಣವಚನಂಗಳೊಳ್ ತುಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ತೃತೀಯತ್ವಂ. ಅವ್ವಿ (ವುವಿ) ನಾದಿಗೆ ಲೋಪಂ ಕೂಡಕ್ಕುಂ. ಮಿಕ್ಕಾ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದೊಳ್, ಇರ್, ಅರ್, ದಿರ್, ವಿರ್ ಎಂದು ಲೋಕೋಕ್ತಿ ಗಳೊಳಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—² ಒಳ್ಳಿದುವು, ತೆಳ್ಳಿದುವು, ದಟ್ಟಿದುವು, ಬಟ್ಟಿದುವು.³

- (೧) ಕಂ॥ [ಬೆಟ್ಟದುವುವೆನಿಸ್ಪ ಲೋಹ ಖುರವಳಯಂಗಳ್] ಇರ್ಗೆ.— ಪೆಂಡಿರ್, ತೊಲ್ತಾರ್.
- (೨) ಕಂ॥ ತುಱುಗಳ ಪೆಂಡಿರ ಪಾರ್ವರ । ಮಱಿವಿಕ್ಕರ.....॥
- (೩) ಶಾ॥ತದ್ಧಾ ರಾಪುರಸ್ತ್ರೀಯರಂ । ತೊೞ್ತಾರ್ ಮಾಡಿದ ॥

ಅರ್ಗ.— ನಂಟರ್, ನಲ್ಲರ್, (ದೇವರ್)

(v) [ಹುಸಿಯಾದೊಡೆ ದೇವರ ಪಾದವಾಣೆ.....।

^{1.} ಗುಣವಚನದ ತುಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ (ವರ್ಗದ) ತೃತೀಯುತ್ವವುವುವುವಿನಾದಿಗೆ ಲೋಪಮುವುಕ್ಕುಂ. (ಪಿಂತೆ ಸೂಚಿಸಿರ್ಕ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗದ) ಸರ್ವನಾಮ ಗುಣವಚನಂಗಳಲ್ಲದ ಸ್ತ್ರೀಫಲ್ಲಿಂಗದೊಳ್ ಗಳ್ ಎಂಬು ದರ್ಕಾದೇಶಮಾಗಿ ಇರ್, ಅರ್, ದಿರ್, ವಿರ್ ಎಂದಕ್ಕುಂ. 2. ತೃತೀಯುತ್ವಕ್ಕಂ ಅಫನಿನ ಲೋಪಕ್ಕಂ, 3. ಬೆಟ್ಟಿದುವು.

(೫) ಕಂ॥ನಂಟರ । ನಲ್ಲರ ಮಾತುಗಳೆದೋಪನೇ ಪರಮಾತ್ಮಾ.]

ದರ್ಗೆ .-

ಅವಂದಿರ್, ಇವಂದಿರ್, (ಇವಳ್ದಿರ್)

(೬) ಪೃಥ್ವಿ॥ ಇವಳ್ದ ರೊಳವಂದಿರಂ......।

ವರ್ಗೆ .-

ತಂದೆವಿರ್, ತಾಯ್ಸಿರ್ [ಸೊಸೆವಿರ್]

(೭) ಚಂ॥ ಅವನತನಾಗಿ ತಂದೆವಿರ ತಾಯ್ವಿರ ಕಲ್ಪಿಸಿದುಕ್ತಿ.....। ಸೊಸೆವಿರಂ.1

> ಸೂತ್ರಂ. ೧೦೦ (ಅರಾಗಮ ವಿಧಾನಂ.)

ಕಂ॥ ಬರೆ ಪುಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಮುವುವು ।

ದಿ೯ರೆ ಸಂಖ್ಯಾಸರ್ವನ್ನಮ ಕೃದ್ಗುಣವಚನ ॥

ಸ್ಫುರೆ'ದುರು ತದ್ಧಿತಮುಂ ಮುಂ ।

ದರುವಕ್ಕುಮದಂತಲಿಂಗದೊಳ್ ವಿಧಿಲೋಪಂ

11 000 II

ವೃತ್ತಿ॥ ತಪುಂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಮುಂ ಬರೆ ಸಂಖ್ಯಾ ಸರ್ವನಾಮ ಕೃತ್ ಗುಣವಚನ ಸ್ಫುರದುರು ತದ್ಧಿ ತಮುಂ ಅಮರ್ದಿರೆ ಮುಂದರುವಕ್ಕುಂ.—

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ.—4

- (೧) ಕಾರ್ಯನಿಚಾರಕೋವಿದರಿರ್ದು ಪೇಲ್ದ ರದರ್ಕೆ ಬೇಸರಲುವಾಗದು.
- (೨) ಸೇಟರೆ ಧರ್ಮನಂದನರಿರ್ದರೆಂಬುದನೆಲ್ಲಿಯುಂ । ಆರಸರ್, ಸಾಮಂತರ್.

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ.— ದೇವಿಯರ್, ಕಾಂತೆಯರ್.

ಸಂಖ್ಯೆ ಗೆ.__

- (೩) ಶಾ ಜರ್ಬಂ ಬಿನ್ನ ಣಿಯಪ್ಪನಾ ಬಡಗಿ ಹಿಂಗಿಂದೆಲ್ಲರಂ ಮಾಟ್ಪ್...್
- (೪) ಮು ತಾಮಿರ್ವರುಂ ಕೆಯ್ದು ವಂ । ಬಿಸುಟರ್......॥

^{1.} ಇಲ್ಲ. 2 ದುರುತರ ತದ್ದಿ ಕಮು. 8. ಪ್ರಜ್ಞೆಂಗಮುಂ ಸ್ಟ್ರೀಲಿಂಗಮುಂ ಪೆಜಗೆ ಪರಿ ಅರು ಪಕ್ಕುಂ, ಆ ಪುಸ್ಟ್ರೀಲಿಂಗದೊಳನುರ್ದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳುಂ ಸರ್ವನಾಮಮುಂ, ಕೃತ್ತುಂ, ಗುಣಪಡನಮುಂ, ಕದ್ದಿ ತಮುಮಿರ್ದೊಡಂ ಪರಜೊಳರುವಕ್ಕುಂ, 4. ಅರಸರ್, ಸಾಮಂತರ್, ಕೋವಿದರ್ (ಈ ಉದಾಹ ರಣೆಗಳಿಲ್ಲ). 5. ಜರ್ವ....ಪ್ಪ ಬಡಗಿಯ ಪಾಂಗಿನಿಂ.....

- (೫) ಮಪಯಿಂಛಾಸಿರ್ವರಂ ಯುದ್ಧ ದೊಳ್ ॥ ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ.—
- (೬) ಪೆಅರುವುನ್ನ ರನಿಂನ್ನು ಮಾರಯ್ಯ ವಿದಗ್ಧಂ.....
- (೭) ಅವರಿವರಳವೆ ಕಾವೃವಿದ್ದೆ ಯೊಳ್.

ಕೃತ್ತಿಂಗೆ:__2

- (೮) ಕಂ॥ ಕೊಂದರ್ ³ಕೀಚಕರಂ ಸುರ । ರೆಂದಱಿಯದೆ.....॥
- (೯) ಕಂ॥ (ನಡೆ)ನುಡಿಗೆಲ್ಲಂ ಸಲ್ಲದ ಕ। ನ್ನ ಡದೊಳ್ ಚತ್ತಾಣಮುಂ ಬೆದಂಡೆಯುಮೆಂದೀ॥ ಗಡಿನ ನೆಗೞ್ತಿಯ ಕಬ್ಬದೊ। ಳೊಡಂಬಡಂ ಮಾಡಿದರ್ ಪುರಾತನಕವಿಗಳ್॥

ಗುಣವಚನಕ್ಕೆ:—(⁴)

- (೧೦) ಆದ್ಯರುಮಕ್ಕು ವಾದ್ಯರವರೊಳ್ಳಿದರಪ್ಪವರಿಂದು ವೊಳ್ಳಿದರ್
- (೧೧) (ಎ) ನಗೆ ಬಲ್ಲಿದರಾಗಲಾರ್ಪರೆ ಗಾವಿಲ (ರ್)

ತದ್ಧಿ ತಕ್ಕೆ:—

ಮಣೆ[ಗಾಱರ್, ಕಂಚಗಾಱರ್, ಒಱ³ಗಾಱರ್].

ವೃತ್ತಿ॥ ಪುಲ್ಲಿಂಗವುವೊೃಡದಂತಕೆಲ್ಲಿಯುಂ್ ಲೋಸಂ.— "ಅರಸರ್, ನರರ್, ಚತುರರ್, ಪಾರ್ವರ್, ಎಂಬಂತೆ.

> ಸೂತ್ರಂ. ೧೦೧ (ಅವು ಎಂಬ ಆಗಮದ ವಿಕಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಪವಣೊಳಮಾಸಂಖ್ಯೆಯೊಳಂ। ವ್ಯವಹರಿಕುಂ ವತ್ವಮಲ್ಲಿ ಬಶ್ರುತಿ[ಯುಂ ಸಂ॥ ಭವಿಕುಮ]ದಂತಂ ನಿಲೆ ಬಿಂ। ದು ವಿಕಲ್ಪಂ ಬತ್ವನೊರ್ಮೆ ಲೋಪಮನಾಳ್ಗುಂ

11 30E 11

ವೃತ್ತಿ " ಸವಣೋಳಂ, ಸಂಖ್ಯೆಯೊಳಂ, ವತ್ವಮಕ್ಕುಂ. 'ಆ ವಕಾರಕ್ಕೊರ್ಮೆ ಬಕಾರ ಮಕ್ಕುಂ. ಅಕಾರಾಂತಮಾದೆಡೆಯೊಳ್ ಬಿಂದು 10 ವಿಕಲ್ಪಮಕ್ಕುಂ. ಬಕಾರಕ್ಕೊರ್ಮೆ ಲೋಪಮಕ್ಕುಂ.

^{1.} ಉವರ್, ಪೆಅರುವುನ್ನರಿನಿನ್ನು ಮಾರಯಿಸಿಂ ವಿದಗ್ಧರಿನೊಯ್ಯನೆ, 2. ನುಡಿದರ್, ಬೇಡಿ ದರ್. 8. ಖೇಚರರಂ. 4. ಒಳ್ಳಿದರ್. ಬಲ್ಲಿವರ್. 5. ಮವಂದಿರೊಳ್ಳಿದರಶ್ವವರೆಂದು. 6. ವಿಧಿಲೋಸಂ. 7. ಸುರರ್. 8. ಆ ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ವಿಷಯವಾದ ಪವಣೊಳ್......9. ಆ ವಶ್ವಕ್ಕೊರ್ಮೆ. 10. ವಿಕಲ್ಪ ವಿಂದಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ:— ಪವಣೊಳ್ ವಕಾರಕ್ಕೆ.— [ಎಲ್ಲವರ್.] (೧) ಉಾ ಎಲವರಂತೆವೊ

(೧) **ಉ** ಎಲ್ಲವರಂತೆವೋಲ್ ನುಡಿವರಿಲ್ಲಿಯವರ್ ಪೆಱರಿಚ್ಛೆ ಗುಳ್ಳುದಂ । ಸೊಲ್ಲಿಸುವರ್

ಸಂಖ್ಯೆ ಗೆ.---

(೨) ಕಂ॥।ಮೂವತ್ತು ಮೂವರಾದರ್ ದೇವರ್ ॥

ಅವಱ ಬಕಾರಕ್ಕೆ. — ಿ

(೩) ಕಂ॥ನೆರೆದರಸುಗ । ಳನಿಬರುವುಂ ಕಾದಿ ಗೆಲ್ದ ಿನೊರ್ವನೆ ಪಾರ್ಥಂ ॥

అనిబర్, ఎనిబర్. —

(೪) ಒರ್ಬಂ 4ಒಂದು ತೇರೊಳ್ ನೆರೆದ ಕುರುಬಲವ್ಯೂ ಹಮಂ. ಇರ್ಬರ್, ನೂರ್ಬರ್.

ಅಕಾರಾಂತ ಬಿಂದುಗೆ.---5.

ಪಲಂಬರ್, ಕೆಲಂಬರ್ [ಪಲಬರ್, ಕೆಲಬರ್].

ಬಕಾರಲೋಪಕ್ಕೆ.---ಪಲರ್, ಕೆಲರ್.

> ಸೂತ್ರಂ. ೧೦೨ (ವತ್ವವೊದವಿರೆ ಅನಿತ್ವಾದಿಗಳ ವಿಕಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಪವಣಂ ಸೂಚಿಪ ಸಂಖ್ಯೆಯ। ನ(ವಿ)ವಶೇಷದಿನುಸಿರ್ವ ರೂಢಿಯನಿತಿನಿತೆನಿತೆ॥ ಲ್ಲವು ಕೆಲವು ಪಲವು ತಾಮಂ। ತ್ಯವರ್ಣಲೋಪಮನೆ ವತ್ವಮೊದನಿರೆ ಪಡೆಗುಂ

11 000 1

ವೃತ್ತಿ ಅಧಿತಿಧಿತೆಧಿ ತೆಂದು ಪವಣಂ ಪೇಬ್ವ ಧಿರ್ವಿಶೇಷ 7ಶಬ್ದಂಗಳೊಳ್ ವಿಶೇಷದಿಂ ಸಂಖ್ಯೆಯನುಸಿರ್ವ (ಎಲ್ಲವು) ಪಲವು ಕೆಲವು ಶಬ್ದಂಗಳೊಳಂ ಬತ್ವ ಮಿದಿರೊಳಿರ್ದೊ ಡಂತ್ಯ ಕರ್ವಲೋಪಮಂ ಪಡೆವುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ:-

(೧) ಅನಿಬರಿನಿಬರೆನಿಬರ್ ಕೆಲಬರ್.

^{1.} ಮೂವತ್ತುಮೂವರ್, ಇರ್ವರ್, ನೂರ್ವರ್. 2. ಖಕಾರಕ್ಕೆ—ಅನಿಬರ್, ಇನಿಬರ್, ಎನಿಬರ್, ಒರ್ಬಂ, ಇರ್ಬರ್ 3. ನೊರ್ಬನೆ. 4. ಒಂದೊಂದೆ. 5. ನಿಕಲ್ಪಂ. 6. ತೆನಿತೆಲ್ಲವು ಎಂದು. 7. ಶಬ್ದಂ ಗರ್ ಸಂಖ್ಯೆಯಂ ಸೇಜ್ವ. 8. ಅಂತ್ಯರೋಸಮಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೦೩ (ಕಳಾಗಮ ವಿಭಾಗಂ.)

ಕಂ॥ ವಿಕಲಂ ಸೆಱವರೆಗೆ ಭರ್ವಿ । ರ್ಗೆ ಕಳಾಗಮಮಂತೆ ಸರ್ವನಾಮದೊಳಂ ತಾಂ ॥ ಪ್ರಕಟಂ ಗಳಾಗಮಂ ತಿಳಿ । ವಿಕಲ್ಪದಿಂಬಿರ್ಪುವಲ್ತೆ ಗಳ್ಡಿರ್ವಿರ್ಗಂ

11 000 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ಕೆಲವಱೊಳ್ [ಆರ್, ವಿರ್ಗಳಮೇಲೆ ಕಳಾಗಮಂ ಬರ್ಕುಂ. ಕೆಲವ ಱೊಳ್ ಅರ್, ವಿರ್ಗಳಲ್ಲದೆಯುಂ ಕಳಾಗಮಂ ಬರ್ಕುಂ. ಸರ್ವನಾಮದೊಳರುವಿನ ಮೇಲೆ ಗಳಾಗಮಮಕ್ಕುಂ. ದಿರ್, ವಿರ್ಗೆ, ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಗಳ್ ಅಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ:---3

- ²(೧) ಕಂ॥ಸದಭಿನುತಕಾವ್ಯ ಪ । ದ ನಿದೂರತಮಾಗೆ ಪರಿಹರಿಕ್ಕೆ ಬುಧರ್ಕಳ್ ॥
- (೨) ಕಂ॥ಗೋ ॥५ ಮರ್ಕಳಿದಿರ್ಚಿದ ಘೋಟಿತಾ । ಯ್ಲ ರ್ಕಳೊಳಿಕ್ಕ ತುಳದಿಱಿದು ಕುಱಿದಱಿ (ಯಾ)ವೋದರ್ ॥

ವಿರ್ಗೆ.—

[ತಂದೆವಿರ್ಕಳ್, ತಾಯ್ಸಿರ್ಕಳ್ ಸೊಸೆವಿರ್ಕಳ್.]

ವ್ಯತ್ತಿ॥ ಕೆಲವಱೊಳ್ [ಅರ್, ವಿರ್, ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ] ಕಳಾಗಮಮುಂಟು.... ಕೋಲ್ಕರ್ಳ್, ನಾಟ್ಕರ್ಳ್, ಮಕ್ಕರ್ಳ್, ಎಂಬಂತ್ರೆ....

ಪ್ರಯೋಗಂ:---

ವೃತ್ತಿ | ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ದಿರ್ವಿರ್ಗೆ ಗಳಾಗಮಮಕ್ಕುಂ

ದಿರ್ಗೆ.__

ಅಣ್ಣಂದಿರ್, ಅಣ್ಣಂಗಳ್; ಭಾವಂದಿರ್, ಭಾವಂಗಳ್; ಮಾವಂದಿರ್ ಮಾವಂಗಳ್; ಅಯ್ಯಂದಿರ್, ಅಯ್ಯಂಗಳ್, ಅಕ್ಕಂದಿರ್, ಅಕ್ಕಂಗಳ್.

ಏರ್ಗ.— ಅತ್ತೆ ವಿರ್-ಅತ್ತೆಗಳ್; ತಾಯ್ವಿರ್-ತಾಯ್ಗಳ್; ತಂದೆವಿರ್-ತಂದೆಗಳ್.

ಕರುವಿಂ | ಗೆ. 2. ದಪ್ಪು ಸಲ್ತೆ. 8. ಅರುವಿನ ಮೇಲೆ ಕಳಾಗಮಕ್ಕೆ. 4. ಈ ವಾಕ್ಯವಿಲ್ಲ — ಬುಧ ಕ್ಲಳ್ ಎಂಬ ಪದಮಾತ್ರವಿದೆ. 5. ಗೋವರ್ಕಳ್, ಘೋಟಾಯಿಲರ್ಕಳ್ (ಘೋಟಾಯ್ಲರ್ಕಳ್ ಈ ಪದಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವೆ). 6. ಅರುವಿನ ಮೇಲೆ ಸರ್ವನಾಮದೊಳ್ ಗಳಾಗಮಕ್ಕೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೦೪ (ಬಹುವಚನ ವಿಭಾಗಂ.)

ಕಂ॥ ಸವನಿಪುದಯತ್ನ ಕೃತಗೌ ।

ರವಮು ಖದೊಳ್ ಗುರುಮುನೀಶ್ವರಾದಿ ವಿಶಿಷ್ಟೋ ॥

ದ್ಭವ ವಿನಯಜೊಳೊಂದಿದಸ ।

ಹ್ಯವೃತ್ತಿಯೊಳ್ ತಾಂ ಬಹುತ್ವಮೇಕತ್ವಜೊಳಂ ॥ ೧೧೨ ॥

ವ್ಯತ್ತಿ 1 1 ಅಯತ್ನ ಕೃತಗೌರನ ಮುಖದೊಳ್, ಗುರುಮುನೀಶ್ವರಾದಿ ನಿಶಿಷ್ಟೋದ್ಭನ ನಿನೇಯ [ದೊಳ್], ಒಂದಿದ ಅಸಹ್ಯವೃತ್ತಿಯೊಳ್ ಏಕತ್ವದೊಳಂ ತಾನದು ಬಹುತ್ವಂ ಸವನಿವುದು.

²ತರುವಾಯಿನುದಾಹರಣೆಗಳ್.— ಎಮ್ಮ ತಂದೆಗಳ್, ಎಮ್ಮ ತಾಯ್ಗಳ್, ³ಗುರುಗಳ್ ಗುರ್ವಾದಿ ವಿಶಿಷ್ಟೋದ್ಭವ ವಿನಯಕ್ಕೆ.—

(೧) ಕಂ॥ ಶ್ರೀನುತ್ಸಮಂತಭದ್ರ । ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಪರಮೇಷ್ಠಿ ॥ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪೂಜ್ಯಪಾದ । ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪದಂಗಳೀಗೆ ಶಾಶ್ವತಪದಮಂ ॥

ಅಸಹ್ಯ ವೃತ್ತಿಗೆ.—

(೨) ಕಂ॥ ಬಡವಾದಿರರಸ ಕಾಲೊಳ್।
ನಡೆದಪಿರೊಡನಾರುಮಿಲ್ಲ ಕಡಲೆಗಳೇಂ ನಿ॥
ಮು ಡಿಯೊಳಗೆ ಪಡುವ ದೇಗುಲ।
ದೆಡೆಯಾವುದು ಕುಡದ ನಿಮಗಮಾಯಿಡಱಾಂಯ್ತೇ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೦೫ (ಗಳಾಗಮ ಬಿಂದುವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಉದಯಿಸುಗುಂ ಗಳ್ದಿಗ್ಗಳ । ಮೊದಲೊಳದಂತಕ್ಕೆ ಬಿಂದು ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ॥ ಕ್ಕದು ನಪ್ಪಿನೊಳ್ ವಿಕಲ್ಪಂ ॥ ಪುದಿದಿರೆ ಗಳ್ ಬಿಂದು ನಿಯತಮದು ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್ ॥ ೧೧೩ ॥ ವೃತ್ತಿ ॥ ಪುಂಸ್ತ್ರೀ? ಲಿಂಗದೊಳ್ ಅದಂತಕ್ಕೆ ಗಳ್ದಿ ಗಿಗ್ಗಳ ಮೊದಲೊಳ್ ಬಿಂದು ಬಿಂದು ಬಿ

^{1.} ಪಾತ್ರ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲದೆಡೆಯೊಳ್, ಪ್ರಯತ್ನಿಮಲ್ಲದಿರ್ಪ ಗುರುತ್ವದೊಳಂ. ಗುರುಮುನೀಶ್ವ ರಾದಿ ನಿಶೇಷತ್ವದೊಳಂ ಅಸಹ್ಯವೃತ್ತಿಯೊಳಂ, ನಿಕ್ಕಡನಕ್ಕೆ ಬಹುವಚನವುಪ್ಪುದು. 2. ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ಲದ ಗುರುತ್ವಕ್ಕೆ. 8. ಎಮ್ಮಯ್ಯಂಗಳ್. 4. ಗಾರುವಾರಿನಿಜನಂಗಳ್ಗೆ ಗುರುಗಳ್. 5. ಕಟಲೆ ಗಳೇಂ ನಿಮ್ಮುಡಿ. 6. ರಾಯ್ತೆ. 7. ಲಿಂಗದದಂತಕ್ಕೆ. 8. ರ್ಗಳ್ ಪರಮಾಗೆ. 9. ವಕ್ಕುಂ ಅಕಾರಾಂತ ನಪೂಸಕಲಿಂಗದೊಳ್ ಗಳ್ ಖರಿ ಆ ಬಿಂದು ನಿಕಲ್ಪಂ ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್ ನಿಕ್ಕಂ.

ವುದಯಿಸುಗುಂ. ಅದು ನಪ್ಪಿನೊಳ್ ವಿಕಲ್ಪಂ. ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್ ಗಳ್ ಪರದೊಳ್ ಪುದಿ ದಿರೆ ಆದಂತಕ್ಕೆ ಬಿಂದು ನಿಯತಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ.

ಆಣ್ಣ್ಯಂಗಳ್—ಅಣ್ಣಂದಿರ್, ಭಾವಂಗಳ್—ಭಾವಂದಿರ್, ಮಾವಂಗಳ್-ಮಾವಂದಿರ್, ಅಯ್ಯಂಗಳ್—ಅಯ್ಯಂದಿರ್.

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ.— ಅಕ್ಕಂಗಳ್, ಅಕ್ಕಂದಿರ್.

ನಪುಂಸಕಲಿಂಗಕ್ಕೆ.—

ಮರಂಗಳ್ __ ಮರಗಳ್, ಪೊಲಂಗಳ್ __ ಪೊಲಗಳ್, ಪಯಂಗಳ್__ ಪಯಗಳ್, ಕೆಲಂಗಳ್ __ ಕೆಲಗಳ್.

ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ.— ಗುಣಂಗಳ್, ಮದಂಗಳ್, ದೇಶಂಗಳ್, ಕೋಶಂಗಳ್, ಪಾಶಂಗಳ್.1

ಸೂತ್ರಂ. ೧೦೬

(ಬಿಂದು ಮಕಾರಂಗಳ ನತ್ವಮತ್ವವತ್ವವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಪರದೊಳ್ ಸ್ವೆರವಿುರೆ ಬಿಂದುಗೆ। ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ ನತ್ವವುತ್ವವೂ ಮತ್ವಕ್ಕು॥ ಚ್ಚುರಿಪರ್ ವತ್ವಮನರೆಬರ್। ನಿರವದ್ಯಂ ನಿಜಮಕಾರದೆಡೆಗೆಂ ವತ್ನಂ

11 000 11

ವೃತ್ತಿ॥ ²ಪರದೊಳ್ ಸ್ವರಮಿರೆ ಬಿಂದುಗೆ ನತ್ವ ಮತ್ವಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ. ಅರೆಬರಾ ಮತ್ವಕ್ಕೆ ವತ್ವಮನುಚ್ಚರಿಪರ್. ನಿಜಮಕಾರದೆಡೆಗಂ ವತ್ವಂ ನಿರವದ್ಯಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.-

ನಕಾರಕ್ಕೆ.—

(೧) ಕಂ॥ ಪೊಲನಱಿಯದ ನೆಲನಱಿಯದ। ಕೆಲನಱಿಯದ ಮೃಗದ ಮೂಲುವಿಧವಱಿಯದ...॥

ಮಕಾರಕ್ಕೆ .—

- (೨) ಕಂ॥ ಕುಲಮಂ ಚಲಮಂ ವಿದ್ಯಾ । ಬಲಮಂ ಶೌರ್ಯಾವಲೇಪಮಂ **ಭೊ**ಗಟಿ³ ನೆಲಂ ॥
- (೩) ಮ॥ ಸ್ರ॥ ಇವಳಂ ಶೃಂಗಾರಸಾರಂ ಕುಸುಮಶರನೆ ಮೇಣ್ ಮಾಡಿದಂ ಪ್ರೋಲ್ಲ ಸತ್ಪ ।

^{1.} ಎಂಬಂತೆ. ದೋಷಕ್ಕೆ ಬೇಶಗಳ್. 2. ಸ್ವರಂ ಪರವಾಗೆ ಬಿಂದರಿವಿಂಗೆ ನಕಾರ ಮಕಾರಂಗಳ ಕ್ಯುಂ. ಆ ಮಕಾರಕ್ಕೊರ್ನೆ ಪಕಾಂಪರಿಕ್ಕುಂ. ಸಹಜ ಮಕಾರಕ್ಕಂ ಪಕಾರವರಿಕ್ಕುಂ.

ಲ್ಲವವುಷ್ಯಂ ಮೇಣ್ ಬಸಂತಂ ಬಯಸಿ ಪಡೆದನೆತ್ತಂ ಸುಧಾಸಾರಮಂ ಸ್ವೂ ಸುವ ಚಂದ್ರಂ ತಾನೆ ಮೇಣ್ ಪುಟ್ಟಿಸಿದನತಿಜಡಂ ಛಾಂದಸಂ ಪದ್ಮಜಂ ನಿ ಕ್ಕು ವಮಲ್ಲಂ 1ಕರ್ತೃ ವಾದಂದಿನಿತತಿಶಯನುಂ ತಾಳ್ಸು ದೇ ಕನ್ನೆ ಯಂದಂ॥

(೪) ಕಂ॥ ಆಯಿರ್ದ ಮಾಟ್ಕೆ ಯೊಳೆ ಪರ। ಮಾಯುಷ್ಯಾಂತಂ ಬರಂ ನಿರಾಕುಳಮಾಗಿ ॥ ज्ञान्धीरिक्त क्षुत्रमध्। ಪ್ರಾಯಂ ಪ್ರಾಯೋಪಗಮನದಿಂ ತೊಱೆಯಿಸಿದಂ ॥

ವಕಾರಕ್ಕೆ.---

- (೫) ಕಂ॥ಕಣ್ಲೆಂ ಕಾಣೆಂ ॥ ಕಿನಿಯಿಂ ಕೇಳಿಂ 2 ಕಾಣ್ಗೊ 1 ಡವೆಂತೊ ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ನಾಂ ? ॥
- (೬) ಕಂ॥ಶೌಚವಣ್ಗು ಸೆರ್ಮಾತು ಕುಲಂ ॥
- (೭) ಕಂ॥ ನಾಸಿಕವಡ್ಡಂ ॥ ಬಂದಂದಮನೀಕ್ಷಿಸಿ.....

ಿಸಹಜ ಮಕಾರಕ್ಕೆ ವಕಾರಂ.

ತಾಮರೆ-ತಾವರೆ, ಕಾಮಂ-ಕಾವಂ, ಸಾಮಂತಂ-ಸಾವಂತಂ, ತಿಮಿರ್-ತಿನಿರ್, ಬೆಮರ್-ಬೆವರ್, ತೆಮರ್-ತೆವರ್, ಸಾಮಿ-ಸಾವಿ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೦೭

(ಪ್ರಥಮೈಕವಚನವಿಭಕ್ತಿ ಲೋಪ ನಾಗಮಂಗಳ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಬಿಂದುವದಂತಕ್ಕುೞಿದೆಡೆ। ಗೆಂದುಂ ಪ್ರಥಮ್ಟಕವಚನದೊಳ್ ಲೋಪವುದಂ ॥ ತಂ ದೊರೆವಡೆದಿದಿರೊಳ್ ಸ್ವರ। ನೊಂದಿರೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಾಗವುಮಕ್ಕುಂ

11 00% 11

ವೃತ್ತಿ " 'ಅದಂತಕ್ಕೆಂದುಂ ಪ್ರಥಮೈಕವಚನದೊಳ್ ಬಿಂದುವಕ್ಕುಂ, ಉಲಾದೆಡೆಗೆ ಪ್ರಥಮೈಕವಚನದೊಳ್ ಲೋಪಮಕ್ಕುಂ. ಪುಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅದಂತಂ ದೊರೆವಡೆದಿದಿರೊಳ್

ಪ್ರಯೋಗಂ.__

ಬಿಂದುಗೆ.__

^{1.} ಕರ್ತೃತಾನಂದಿನಿತತಿಶೆಯನುಂ ತಾಳ್ದು ದೀಕನ್ನೆಯುಂದು. 2. ಕಾಣ್ಬಂದವೆಂತು ಕೇಳ್ವಂದಮಿಂತು ತಲೆ. 8. ನಿಜ. 4. ಪ್ರಥಮೈಕವಚನದೊಳಕಾರಾಂತಕೈ ಬಿಂದುವಕ್ಕುಂ. ಆಕಾರಾಂತವಾಲ್ಲದೆಡೆಯೊಳ್ಲಿಂ ಲೋಸಮಕ್ಕುಂ. ಅಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸ್ವರಾದಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪರಮಾಗೆ ನಕಾರಾಗಮುಖಕ್ಕುಂ.

ಕಂ॥ ವೇದದಿದಂ ಕಾಲಕ್ರಯಾ । ವೇದಿ ಬಹುತ್ತು ತನಥರ್ವಕುಶಲಂ ಶುಥನಂ । ಶೋದಯಾನುತ್ತವಾನಾಶೀ | ರ್ವಾದವರಂ ಪರಹಿತಂ ಪುರೋಹಿತನಕ್ಕುಂ !

ದ್ವಿತೀಯಾದಿ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಸ್ವರವೊಂದಿರೆ ನಾಗಮಮಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಥಮೈಕವಚನದೊಳೆ) ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರಕರಣ ವಶದಿಂ ದ್ವಿತೀಯಾದಿ ವಿಭಕ್ತಿಸ್ವರವೊಂದಿರೆ ಎಂಬರ್ಥಂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಲಭ್ಯಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.---

ಬಿಂದುವಿಂಗೆ.-

ವೇದವಿದಂ ಕಾಲತ್ರಯ । ವೇದಿ ಬಹುಶ್ರುತನಥರ್ವಕುಶಲಂ ಶುಭನಂ । ಶೋದಯ.....

ವೃತ್ತಿ॥ ¹ಉೞಿ ದೆಡೆಯೊಳ್, ಪ್ರಥಮಾವಿ**ಭ**ಕ್ತಿ ಲೋಪಕ್ಕೆ:— ಗಿರಿ, ತರು, ಧರೆ.

²ನಾಗಮಕ್ಕೆ.—

ಅವನಂ, ಅವನಿಂ, ಅವನತ್ತಣಿಂ, ಅವನ, ಅವನೊಳ್.3

ಸೂತ್ರಂ. ೧೦೮

(ನಪುಂಸಕ __ ದ್ವಿ ತೀಯಾನತ್ವ ಮತ್ವ - ದಾಗಮಂಗಳ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ವಿತತ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ।

ಎತ್ತಾ ನಿವುರಿಸ್ ಕಲಾಗ । ದ್ವಿತೀಯೆಯೊಳ್ ನತ್ವ ಮತ್ವ ವಿಧಿ ಮತ್ವಮೆ ಸಂ॥ ಗತಿವಡೆಗುಂ ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್ । ತೃತೀಯೆ ನೊದಲಾದುವರ್ಕ್ಕೆ ದಾಗಮಮಕ್ಕುಂ ॥ ೧೧೬॥

ವೃತ್ತಿ॥ 4ಅದಂತಕ್ಕೆ ವಿತತ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ ದ್ವಿತೀಯೆಯೊಳ್, ನತ್ವ ಮತ್ವ ವಿಧಿ ಸಂಗತಿವಡೆಗುಂ. ಸಂಸ್ಥೃತದೊಳ್ ಮತ್ವಮೆ ಸಂಗತಿವಡೆಗುಂ. ತೃತೀಯೆ ಮೊದಲಾದು ವರ್ಕೆ ದಾಗಮಮಕ್ಕು.

ನಕಾರಕ್ಕೆ.— ನೆಲನಂ, ವೊಲನಂ—[ಬಿಲನಂ, ಕೆಲನಂ].

ಮತ್ವಕ್ಕೆ.— ಬೆಟ್ಟಮಂ, ಘಟ್ಟಮಂ, ⁵ಕೊಳಗಮಂ, ಬಳಗಮಂ.

ಸಂಸ್ಥ್ರತ ಮಕಾರಕ್ಕೆ .--

(೧) ಕಂ॥ ಕುಲಮಂ ಚಲಮಂ ವಿದ್ಯಾ । ಬಲಮಂ ಶೌರ್ಯಾವಲೇಪಮಂ ಭೊಗೞೆ ನೆಲಂ ॥ [ನೆಲಕೆಲ್ಲಂ ನೆಗೞ್ದಂ ದ್ವಿ । ಟ್ಯುಲ ಕುಲ ನಗ ದಳನ ಪಟು ಪವಿ ಪ್ರತಿಮಭುಜಂ ॥]

^{1.} ಬಿಂದುಲೋಪಕ್ಕೆ...ಪುಲ್, ಪೊದರ್ಜ್, ಗಿಡಾ, ಬಳ್ಳಿ, ಪುಲಿ, ಕರಡಿ, ಎರಲೆ ಇವು ನೊದಲಾದಾವು. 2. ಅಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗದೊಳ್ ಸಕಾರಾಗವಾಕ್ಕೆ. 8. ಅವನೊಳ್ಳಿದಂ. 4. ಕನ್ನಡದೊಳಕಾರಾಂತ ಸಪಂ ಸಕಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪರಮಾದ ದ್ವಿತೀಯಾಗೆ ಸಕಾರ ಮಾಕಾರಂಗಳಪ್ಪುವು. ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್ ಮಾಕಾರವು ಅಕ್ಕುಂ ತೃತೀಯಾನೊದಲಾದಾ. ಶ. ಹಳ್ಳವಾಂ, ಕೊಳ್ಳವಾಂ, ಬಳ್ಳವಾಂ, ಕೊಳಗವಾಂ.

11 002 11

ನೊಂಕಿದನೆಂಬರ್ಥದೊಳರ್ಧಚಂದ್ರನನಿತ್ತನೆಂಬಲ್ಲಿ 1[ಚಂದ್ರಮ (ನ) ನಿತ್ತನೆಂದೊಡೆ ಚಂದ್ರಮಶ್ಯಬ್ದ ಮುಂಟಪ್ಪುದಱಿಂ] ನಕಾರಮುಪಚಾರ ದಿಂದಾಯ್ತು.

ದಕಾರಾಗಮಕ್ಕೆ.—

(೨) ಕಂ॥ ಮನದಿಂ ಬೇಗಂ ²ಮುಟ್ಟದ ।
ನನೂನಫಲಕುಸುಮ [ಪಲ್ಲವ ಭ್ರಾಜಿತಮಂ ॥
ಬನದೊಳಗೆ ಪವನನಂದನ ।
ನನಿಂದ್ಯಗುಣನೆಸೆವಶೋಕಧಾತ್ರೀರುಹಮಂ ॥]
ಮನದತ್ತಣೆಂ, ಮನದ, ಮನದೊಳ್.....

ತೂತ್ರಂ. ೧೦೯

(ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತ್ಯಾಗಮ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಸಮನಿಸಿ ತೋಱಿಸುಗುವಿುಮಿಂ ॥ ದವಿುಂದೆ ಯೆಂಬಿವು ತೃತೀಯೆಯೊಳ್ ಮತ್ತ್ರವೆುಕಾ ॥ ರಮದೊಂದೆ ಮೇರ್ಷ ತೃತೀಯೆಗೆ । ಸಮುಚಿತಮಾದೇಶಮಱಿದು ಕೊಳ್ಳೀ ಕ್ರಮದಿಂ

ಸೂತ್ರಂ.

ವೃತ್ತಿ ಇಂ, ಇಂದಂ, ಇಂದೆ ಎಂಬಿವು ತೃತೀಯೆಯೊಳ್ ಸಮನಿಸಿ ತೋಱಿಸುಗುಂ. ಮತ್ತಂ ಅದು ಎಕಾರಮೊಂದೆ ತೃತೀಯಗೆ ಸಮುಚಿತಂ ಆದೇಶಂ. ಈ ಕ್ರಮದಿಂ ಅಱಿದುಕೊಳ್ಗಿ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.__

್ಮರದಿಂ, ಮರದಿಂದಂ, ಮರದಿಂದೆ, ಮರದೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೧೦ (ಇನಾಗಮ ವಿಥಿ.)

ಕಂ॥ ವಿದಿತಮುವರ್ಣ ಋವರ್ಣ್ । ತ್ವದೊಳಂ ಹ್ರಸ್ವೈತ್ವದೊ[ಳಮಿನಾಗಮ ವಿಧಿ] ತ ॥ ಪ್ರದು ವತ್ವಸಂಧಿಯೆಡೆಯೊಳ , ಮುದಿತ ತೃತೀಯೆಯೊಳಮು ವಿಕಲ್ಪ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂ ॥ ೧೧೮ ॥

ವೃತ್ತಿ " ಉವರ್ಣ ಋವರ್ಣ, ಔತ್ವದೊಳಂ ಹ್ರಸ್ವೈತ್ವದೊಳಂ ವಿದಿತಂ ಇನಾಗಮ ವಿಧಿ ತಪ್ಪದು. ಉದಿತ ತೃತೀಯೆಯೊಳಂ, ವತ್ವಸಂಧಿಯೆಡೆಯೊಳಂ ಅಱಿ (ಆರೆ) ವಿಕಲ್ಪ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂ ಇನಾಗಮವಿಧಿ ತಪ್ಪದು.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.— ಉಕಾರಕ್ಕೆ.—

(೧) ಕಂ॥ ತಳಿರ್ವಾಸಿನಿಂದೆ ಸೆಜ್ಜೆಗೆ । ಕೆಳದಿಯರೆಂತಕ್ಕೆ ಕೊಂಡು ಪೋದರ್ ವಿರಹಾ ॥ ಕುಳೆಯಂ......।

ಊಕಾರಕ್ಕೆ.—

(೨) ಉಪ ಪೂವಿನ ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪನೊದೆದೇಱಿಸಿ ತಾವರೆನೂಲ ನಾರಿಯುಂ ၊ ಜೇವೊಡೆ ಗೆಯ್ದು ॥

ಋಕಾರಕ್ಕೆ.— ಪಿತೃವಿನ, ಮಾತ್ಸವಿನ, ನೇತೃವಿನ. ಋೂಕಾರಕ್ಕೆ-ಋಾವಿನ. ಓಕಾರಕ್ಕೆ -ಗೋವಿನ. ಔಕಾರಕ್ಕೆ - ನೌವಿನ, ಜವ್ವಿ (ಜೌವಿ)ನ?

ಎಕಾರಕ್ಕೆ.—

ಮತ್ತಿನ.—

(೩) ಕಂ॥ ಮತ್ತಿನ ಮತ್ತಿನ ಬೇರ್ಗಳ । ಬಿತ್ತುಗಾಳಾ ನದಿಯೊಳೇನೊ ಸುಜನೋತ್ತಂಸಾ ॥

ನಿನ್ನಿನ, ಮುನ್ನಿನ, 4ಈ ಸೂೞಿನ. ತೃತೀಯೆಯೊಳಿನಾಗಮ ವಿಕಲ್ಪಕ್ಕೆ.— ಮಾತಿಂ - ಮಾತಿನಿಂ, ಕಡುಪಿಂ - ಕಡುಪಿನಿಂ.

^{1.} ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸುಪ್ಪುವರ್ಣದೊಳಂ, ಯಾ ಸರ್ಣದೊಳಂ ಔಕಾರ ನೋಕಾರದೊಳಂ, ಹ್ರಸ್ವನು ಸ್ಪೆಕಾರ ದೊಳಂ, ತೃತೀಯಿಂ ನೊದಲಾದು ನಱಿಸಿ ಇನಾಗ ಸುನುಕ್ಕುಂ. ತೃತೀಯೆಂದೊಳಂ, ವತ್ವಸಂಧಿಯೆಂಡೆ ಯೊಳಂ ಇನಾಗಪುಂ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ.—ಉಪಾದಿಗಳ್ಗೆ — ತಳಿರ್ವಾಸಿನಿಂದೆ ಸೆಜ್ಜೆ ಗೇತರ್ಕೆ ಕೊಂಡು ಪೋದರ್ ವಿರಹಾಕು ಲೆಯುಂ. 2. ಪುರೆ ಶಿ. ಳಾವೆಡೆಯೊಳೇನೊ. 4. ವ್ಯಂಜನದೊಳಪುಂಟು ಈ ಸೂಟುನ.

- (೪) ಕಂ॥ ಮನುವಿನ ಮಾರ್ಗಂ ಸುರಗುರು। ವಿನಱಿವು ಪವಮಾನಸೂನುವೊಂದಾಯತಿ ಪೆಂ॥ ಪಿನೊಳಿಸೆವ ಕರ್ಣನೊಳ್ಳುಡಿ। ತನಗದು ನಿಜಮಾಗೆ ನೆಗಲ್ದ ನಾ ವಿಭುವಿಳಿಯೊಳ್॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೧೧

ಕಂ॥ ಪಗಲಿರುಳೆಂಬಲ್ಲಿ ವಿಕ । ಲ್ಪಗತಿಯಿನಾ ವ್ಯಂಜನಾಂತದೊಳಿ ಪೇಜ್ವರ್ ಸೂ ॥ ರಿಗಳಾಗಳೀಗಳೆಂಬೆಡೆ । ಗಗಲ್ಲರುೞಿದೆಡೆಗಿನಾಗವುಂ ದೋಷಕರಂ

II OOF II

ವೃತ್ತಿ ॥ ¹ಆ ವೃಂಜನಾಂತದೊಳ್ ಪಗಲಿರುಳೆಂಬಲ್ಲಿಯೆ ವಿಕಲ್ಪಗತಿಯಿಂ ಸೊರಿಗಳಿ ನಾಗಮಮಂ ಪೇಟ್ವರ್. ಆಗಳೀಗಳೆಂಬೆಡೆಗೆ ಇನಾಗಮಮಂ ಅಗಲ್ಚರ್. ಉೞಿದೆಡೆಗೆ ಇನಾಗಮಂ ದೋಷಕರಂ.

ಪ್ರಯ	ೋಗಂ	.—
(O)		್ರ॥ ಪಗಲಂತಿರ್ದಚ್ಚವೆಳ್ದಿಂಗಳನಿನಕಿರಣಶ್ರೇಣಿಗೆತ್ತಾಗಳಾಗಳ್ । ಮುಗಿವನ್ನಂ॥
(೨)	숙에	ಪಗಲಿನ ರವಿಕಿರಣಂಗ(ಳ್)ಳೆ । ಮಗುೞ್ದೀಗಳ್॥
(2)	ಚoll	ಇರುಳ (ಸರೋಜ)ವಾದುದರಿರಾಯರ॥
(v)	र्चा	। ಸಂಸಾರಗುಹಾ ॥ ಗಹ್ವರದೊಳಗಿರುಳಿನ ಚ । ಕ್ರಾಹ್ವದವೋಲಿರ್ದವಂ ಸುಖಂಬಡೆದವನೇ ॥
ಆಗಳೀಗಳೆಂಬೆಡೆಗೆ²		
(35)	evil	ಈ । ತಿನಾಳಿನ ? ಕಜ್ಜ ಮನೆಗನೆಗೈದವುದೆಂದು ॥

^{1.} ಸಗಲೀರಿಳೆಂಬ ವ್ಯಂಜನಾಂತ ಶಬ್ದದೊಳಿನಾಗವುಂ ವಿಕಲ್ಪದಿನಪ್ಪುದರಿ. ಆಗಳೀಗಳೆಂಬ ವ್ಯಂಜನಾಂತರೋ ಇನಾಗವುಂ ನಿತ್ಯಂ. ಮಿಕ್ಕಡೆಯೊಳೆಲ್ಲಂ ದೋಷಂ. —ಪ್ರಯೋಗಂ —ವಿಕಲ್ಪಕ್ಕೆ. ಪಗಲ. ಪಗಲಿನ, ಇರುಳ-ಇರುಳಿನ. 2. ನಿತ್ಮಕ್ಕೆ. 8. ಆಗಳಿನ ಕಜ್ಜ ವರಿನೇಗವು ಗೆಡ್ಡು ಪ್ರವೆಂದು.

..... ಆವ ರೀತಿ ಪೇ । ಟಿಂದೊಡೆ ಬಯ್ಸರೀಗಳಿನ ¹ದೇಸೆಗೆ ಸಂದ ಮಹಾಕವೀಶ್ವರರ್ # ದೋಷಕ್ಕೆ. 2___

ಸೂತ್ರಂ. ೧೧೨

(ಅಱ್ಕ್ಯುರ ಅಣ್ಪ್ರಹೋಗ-ಇವುಗಳ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಜನಿಯಿಪುದುದಂತಕೃತ್ಸ । ರ್ವನಾವು ಗುಣವಚನ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ್ಳಿ ಪವಣ್ಗ ಅಂ ವಿನ ಶವಅು ಕಾರಂ ದಿಗ್ನಾ । ಚಿ ನಿಲೆ ತೃತೀಯಾದಿಗಣ್ ಪ್ರಯೋಗಿಸೆ ಪಡೆಗುಂ

11 090 11

ವೃತ್ತಿ " ⁵ಉದಂತಕೃತ್ತು, ಸರ್ವನಾಮ, ಗುಣವಚನ, ಸಂಖ್ಯೆ, ಪ**ವ**ಣ್ ಇವಱಿೌಗಳ್ ಆಕುಕಾರಂ ಅಱಾವಿನಂ ಜನಿಯಿವುದು. ದಿಗ್ವಾಚಿ ನಿಲೆ ತೃತೀಯಾದಿಗೆ ಅಣ್ ಪ್ರಯೋಗಿಸೆ ಪಡೆಗುಂ.

ಆ ಕೃತ್ತಿಂಗೆ.-ಮಾಡಿದುದಱಿಂ, ಕೂಡಿದುದಱಿಂ, ನೋಡಿದುದಱಿಂ.6

ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ ___7

(೧) ಿ.....ಅಗಿದತ್ತ ದಱಿಂ ಕೊರ್ಬಿದೆಕ್ಕಲಂ ॥ ಅದಱಿಂ ಎಂಬಿರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಂತಱಿ ನೆಂದೊಂದವ್ಯಯಮುಂಟು.

ಗುಣವಚನಕ್ಕೆ.---

(೨) ಕಂ॥ ಕಿಱಿದಱೊಳೆ ಪಿರಿದುಮರ್ಥಮ। ನಱಿಸಲ್ ನೆಱ³ವಾತ ¹⁰ನಾತನಿಂದಂ ಜಾಣಂ ॥

ಸೆಅವರ ಧರ್ಮಂಗಳನೇ | ತೆಅದಿಂ ತಂದರಿ ಪೆಅವಚಿತಿಕ್..... ॥ S. ಇಲ್ಲ. 9. ಫ್ರ್ ಮೊಳ್ ಅಂತಜಾನೆಂದೊಂದರಿ ತಬ್ದ ಪರಿನೀಟಿನಿ, 10. ನಾತನಿಂ ಜಾನಾಂ |

^{1.} ದೆಸೆಗೆವಿಟ್ಡ. 2. ದೋಷಕ್ಕೆ.ಬೆಪುರಿನ, ಪಾಣಲಿನ, ಪಾಗಿಲಿನ, ಇವಜಂತೆ ವಾಕ್ಕಾವಂ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುದರಿ. 8. ವಜ್ಕ್ರಾರಂ. 4. ಪ್ರಯೋಗಿಸಪಡರಿ. 5. ಉಕಾರಾಂತವರಿಪ್ಪ ಕೃತ್ತಿಂಗರ, ಸರ್ವ ನಾವರಿಕ್ಕಂ, ಗರಿಣವಚನಕ್ಕಂ, ಸಂಖ್ಯೆಗಂ, ಪವಣ್ಗಂ, ತೃತೀಯೆರಿ ಮೊದಲಾದರಿವಱೊಳ್ ಅಅನಾಗವರಿಂ ಪುಟ್ಟುಗುಂ, ದಿಗ್ವಾಚಕದೊಳಂತೆ ಅಹಾಗಪುಪುಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ....ಕೃತ್ತಿಂಗೆ.... ಕೋಡಿಡುವಜ್ಯಂ, ಉಣ್ಫುದರ್ಕೆ. 7. ಸರ್ವನಾವುಕೈ.-

ಗುಣವಚನ ಮಲ್ಲದ(ಆ)ಲ್ಲಿಯುಂ ಅಅುಕಾರಿ ವೊರ್ಮ ಕಾಣಲಕ್ಕುಂ

(೩) ಚಂ॥ವೇ। ಲುದಱ ಸೆಱಂಗನೋಸರಿಸುವಂತಿರೆ.....॥

ಸಂಖ್ಯೆಗೆ.— ಮೂಱಅಿಂ, ನಾಲ್ಕಟಿಂ, ಅಯ್ದ ಅಿಂ, ಪತ್ತ ಅಿಂ,² ಿಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿಯಲ್ಲದೆಡೆಯೊಳೊಂದು ಕಾಣಲಾದುದು—

(೪) ಬಟ್ಟಿಯಿರ್ದೆಸೆ [ಯಿರ್ಗಾ] ವುದಱಿಂದಂ ?

ಪನಣ್ಣೆ.— ಅನಿತಱಿಂ, ಇನಿತಱಿಂ, ಎನಿತಱಿಂ, ಎಲ್ಲನಱಿಂ,

4ಅಣಾಗಮಕ್ಕೆ:—
ಮೂಡಣಿಂ, ತೆಂಕಣಿಂ, ಪಡುವಣಿಂ, ಬಡಗಣಿಂ, ಮೇಗಣಿಂ,
ನಡುವಣಿಂ, ಕಡೆಯಣಿಂ, ಅತ್ತಣಿಂ, ಇತ್ತಣಿಂ, ಉತ್ತಣಿಂ,
ಮುಂದಣ, ಹಿಂದಣ, ಮುಂತಣ, ಪಿಂತಣ, ಹೊಱಗಣ, ಒಳಗಣ,
ಕಡೆಯಣ, ನಡುವಣ.

ವೃತ್ತಿ ॥ ನಡುವೆಂಬುದು ಶರೀರ ಮಧ್ಯಮಂ ಕುಱಿತು ದಿಗ್ವಾಚಕಮಲ್ತು. ದೇಶದ ನಡುವಂ ಕುಱಿತು ದಿಗ್ವಾಚಕಂ, ಎಡೆಯೆಂಬುದು ತೆಅಪಂ (ಕುಱಿತು) ಪೇಲ್ವಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಾಚಕಂ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಅಣ್ಪತ್ತುವುದು.

ಆವೆಡೆಯಣಿಂ ಎಂದು ಅಣ್ ಪತ್ತುವುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೧೩.

(ಅಣ್ ತಗುಳ್ದ ದಿಗ್ವಾಚಕ ಶಬ್ದಂಗಳ್ಗಿ ಪುರುಷ ಪರಮಾದಲ್ಲಿ ಅತ್ವಂ, ತದಿತರದಲ್ಲಿ ದತ್ವಂ.)
ಕಂ॥ ಪುರುಷ ಪರಮಾದೊಡತ್ವಂ।
ದೊರೆಕೊಳ್ಳು ಮುವಹ್ ತಗುಳ್ಡ ದಿಗ್ವಾಚಕದೊಳ್ಳ ಪರದಿಗ್ವಾಚಕದೊಳ್ ಸಂ।
ಚರಿಸುವುದಾ ತೆಅದೆ ದತ್ವನಿಧಿ ಶಾಬ್ದಿಕರಿಂ ॥ ೧೨೧॥

ವೃತ್ತಿ " ಅಣ್ ತಗುಳ್ದ ದಿಗ್ವಾಚಕದೊಳ್ ಪುರುಷಪರಮಾದೊಡೆ ಅದು ಅತ್ವಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ. ಆತೆಜದೆ ಪರದಿಗ್ವಾಚಕದೊಳ್ ದತ್ವವಿಧಿ ಶಾಬ್ದಿ ಕರಿಂ ಸಂಚರಿಸುವುದು— ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಮೂಡಣಂ, ತೆಂಕಣಂ, ಪಡುವಣಂ, ಬಡಗಣಂ, ಮೇಗಣಂ, ಕೆಳಗಣಂ, ನಡುವಣಂ, ಕಡೆಯಣಂ, ಒಳಗಣಂ, ಪೊಱಗಣಂ, ಮುಂತಣಂ, ಪಿಂತಣಂ, [ಅತ್ತಣಂ, ಇತ್ತಣಂ, ಎತ್ತಣಂ] ಅಹ್ ಪತ್ತದ ದಿಗ್ವಾಚಕದೊಳ್ ದತ್ವಂ:—

^{1.} ಒರ್ಮೆ ಉಂಟು. 2. ಈ ಶಬ್ದವಿಲ್ಲ. 8. ಈ ವಾಕ್ಕೋದಾಹರಣಗಳಿಲ್ಲ. 4. ದಿಗ್ವಾಚಿಯ ಅನ್ನೆ. 5. ಆರ್ಣ್ ಪತ್ತಿದ ದಿಗ್ವಾಚಕರ ಪುಲ್ಲಿಂಗವುಪ್ಪೆಡೆಯೊಳಕಾರಮಂ ಕೆಯ್ಕೊಳ್ಳುಂ. ಅರ್ಣ್ ಪತ್ತದ ದಿಗ್ವಾಚಕ್ ದೊಳ್ ದಕಾರಾಗಮುಮುಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ—ಅಕಾರಕ್ಕೆ, 6 ದಕಾರಕ್ಕೆ.

ಕೆಲದಂ, ಬಲದಂ, ಅಲ್ಲಿದಂ, ಇಲ್ಲಿದಂ, ಎಲ್ಲಿದಂ.
(೧) ಚಂ။ವನೋ ॥
ದದ ಮೊದಲೆಲ್ಲಿದಂ ಸೊಬಗಿನಾಗರಮೆಲ್ಲಿದನಿಚ್ಚೆಯಾಣ್ಮನೆ ।
ಲ್ಲಿ ದನೆರ್ವೆ ಗಾಣ್ಮನೆನ್ನ ರಸನೆಲ್ಲಿ ದನೋ ಲಲಿತಾಂಗವಲ್ಲಭಂ ॥
అత్తణం, ఇత్తణం, ఎత్తణం ?
(೨) ಉ॥ಕೆಲದನಲ್ಲಿದನಿಲ್ಲಿದನೀಗಳೆಂಬಿನಂ ।
ಮುತ್ತಿದ(ನೊಂದೆ ತೇರೊಳಮರೇಂದ್ರಸುತಂ ಕುರುವೃಂದಮೆಲ್ಲಮಂ॥)
ಸೂತ್ರಂ. ೧೧೪
(ರ್ಜ ಶಬ್ದದ ವಿಭಕ್ತ್ಯಂತ ವಿಚಾರಂ.)
ಕಂ॥ ಏನೇತಱೆನಿಕುಮಾದಿಯೊ 1
ಳಾ ನೆಗಲ್ದ ಚತುರ್ಥಿಗಕ್ಕು ಮೇತರ್ಕೇಕೆಂ ॥
ಬೀನುಡಿ ಯೇತರ್ಪ್ರಕೃತಿಯೆ ।
ತಾನಕ್ಕುಂ ತತ್ತೃತೀಯೆ ನೊದಲಾದುವಱೊಳ್ ॥ ೧೨೨ ॥
ವೃತ್ತಿ॥ ¹ಆದಿಯೊಳ್ ಏ೯, ಏತಱ್, ಎನಿಕುಂ, ಆ ನೆಗಟ್ಡ ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಏತರ್ಕೆ, ಏಕೆ ಎಂಬ ನುಡಿಯಕ್ಕುಂ. ತೃತೀಯೆ ಮೊದಲಾದುವಱೊಳ್ ತಾನದು ಏತಱ್ ಪ್ರಕೃತಿಯೆ ಅಕ್ಕುಂ.
ಪ್ರಯೋಗಂ.—
(೧) ಮುಸ್ರ။ಅಂದಿನ ನಿಜಭುಜವಿಕ್ರಾಂತಮೇನಾದುದಿಂತೀ ॥
(ఆ) లు॥ ప్ర
ನಾಗಿಯುವೇನೊ ತೀರ್ದಪುದೆ ತೀರದೊಡಂ ಮಱಿದುಂಬಿಯಾಗಿ ಮೇಣ್॥
(೩) ಕಂ॥ಚಿಕಿ ॥
ಗತಿಯೆಂಬೊಡದೇತಱುಾತನೇ ಗತಿಯೆಂದಳ್ ॥
ಚತುರ್ಥಿಗೆ.—3
(೪) ಏತರ್ಕೆ 4ಮುನಿಸಿಂದಾನೊಂದು ಮಾಡಿದೆಂ.
(೫) ಕಂ॥ ಏಕೆಂದಱಿಯಿಂ ದಶಧ।
ರ್ಮಾಕಳಿತ ಕರಾಗ್ರ,ನಾದನೆನಗಿದು ಚೋದ್ಯಂ ॥
ತೃತೀಯಾದಿಯೊಳಪ್ಪ (ಏತಱ್ ಪ್ರ)ಕೃತಿಗೆ.—್

ಏತಱಿಂ, (ಏತರ್ಕ್,) ಏತಜತ್ತಣಿಂ, ಏತಱ, ಏತಅೌೂಳ್. (೬) ಉ॥ ಏತಱ ಮಾತೊ ಭೂತಳದೊಳರ್ಥವಿಹೀನನ ಶೌಚವಣ್ಮು... ॥

> ಸೂತ್ರಂ. ೧೧೫ (ಚತುರ್ಥೀವಿಭಕ್ತಿ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಒದವುವುದಂತ ಪುಲ್ಲಿಂ।

ಗದೊಳ್ ಗೆಯೆಂದಾದಿ ಬಿಂದುವಿಂ ದ್ವಿತ್ವಂ ಮೇ॥

ಹೊದವುವುದು ನಪುಂಸಕಲಿಂ।

ಗದೊಳ್ ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಗೆಯಕ್ಕುಮುೞಿದೆಡೆಗೆಲ್ಲಂ

11 028 11

ವೃತ್ತಿ 1 [ಅದಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗದೊಳ್] ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಆದಿಬಿಂದುವಿಂ ಗೆ ಯಿಂದಕ್ಕುಂ. ಅದಂತ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗದೊಳ್ ಚತುರ್ಥಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವಂ ಮೇಣ್ ಒದವುವುದು, ಉೞಿದೆಡೆಗೆ ಆ ಚತುರ್ಥಿ ಗೆ ಎಂದಕ್ಕುಂ.

ತಱುವಾಯಿನುದಾಹರಣೆ:___

- [(೧) ಅರಸಂಗಮರಸಿಗಂ ಪುಟ್ಟ ರಾಜಸುತನೆನಿಸಿ.]
- (೨) ಕಂ॥ ಆತಂಗಮಾಕೆಗಂ ವಿ। ಖ್ಯಾತಯಶಂ ಪುಟ್ಟದಂ ಕುಲಕ್ಕಂ ಚಲಕಂ॥ ಭೂತಳದೊಳಾರ್ಗಮಧಿಕಂ। ನೀತಿಪರಂ ಪರಬಲಾಬ್ದಿ ಗೌರ್ವಪ್ರತಿಮಂ॥

²[ನವುಂಸಕಲಿಂಗ ಚತು]ರ್ಥಿಗೆ.— ಬನಕೆ-ಬನಕ್ಕೆ, ವೊಲಕೆ-ವೊಲಕ್ಕೆ.

ಿಉೞಿ ದೆಡೆಗೆ.—

ಕರಿಗೆ, ಆಕೆಗೆ, ತನುಗೆ,

- (೩) ಕಂ॥ಕವಿಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲಿಂತುಂ ॥
- (೪) ಕಂ॥ ... 4ತನುಗೆ ಭೂಷಣಂ ವೊಱಿಯಲ್ತೇ॥ ವಚನ ತ್ರಯಕ್ಷೆ.—
- (স) ಉ॥ ಆವುದು ಸಂಕಟಂ ನಿನಗೆ ನಿಲ್ಲಜ ನಿಲ್ಲಜ.....।
- (೬) ಕಂ॥ 5 ಸೈರಿಪ ಕಿವಿಗಳ್ಗೆ ಕರ್ಣಪೂರಮನಿಡುವೆಂ॥
- (೭) ಕಂ॥ ಅವಳ ಕುರುಳ್ಗಳ್ಗೆ ಮಾಲೆ ದುಂಬಿಗಳಿಣೆಯೇ॥

^{1.} ಅಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗದೊಳ್ ಪರಮಾದ ಚತಾರ್ಥಿ ಬೆಂದಾನಿವೆರಸು ಗೆ ಬೆರಿಂದಕ್ಕುಂ. ಅಕಾರಾಂತ ನಪೂಸಕಲಿಂಗದೊಳ್ ಪರಮಾದ ಚತಾರ್ಥಿಗೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ದ್ವಿತ್ವಮಕ್ಕುಂ, ಅಕಾರಾಂತಮಲ್ಲದುಹಿಂದ ಸ್ವರ ವೃಂಜನಾಂತಂಗಳ್ಗೆ ಪರಮಾದ ಚತಾರ್ಥಿಗೆ ಲಿಂಗವಚನವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲದೆ ಗೆಬೆಂಂದಕ್ಕುಂ. 2. ನಪೂಸಕ ಅಂಗ ದ್ವಿತ್ವ ವಿಕಲ್ಪಕ್ಕೆ. 8. ಸ್ವರವೃಂಜನಾಂತಂಗಳ್ಗೆ — ಆಕೆಗೆ ಕಡಿಲೆಂದು ಆತಂ ನಾಡಿದಂ ಪೆಣ್ಣೆ, ಕಪ್ಪೆ, ಕಾರುಕ್ಸೆ, ಬೆರಲ್ಗೆ, ಅರಲ್ಲಿ, ಹೆಂಗ್ರೆ (ಳ)ಕಳ್ಳೆ? ಪತಿಸಿಕ್ಸೆ, ಜಿಲ್ಲೆ, ಅವಲ್ಲೆ, ನೆಗಜ್ಗಿ, ಪೊಜವಾರ್ಗೆ 4. ತಮಗೆ, 5. ಸೈತಿರು.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೧೬

(ಸಮಾಸವದ್ಭಾವಮಾದ ತಾಣದ ಚತುರ್ಥಿಯ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಆವುರ್ದಿರದು ತೃತೀಯತ್ವಂ॥
ಸಮಾಸವದ್ಭಾವಮಾದ ತಾಣದೊಳಿಲ್ಲಂ॥
ಸಮಸಂದ ಚತುರ್ಥಿಗೆ ¹ತಾ ?।
ನಮರ್ದಿರದಿ?ದು ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗಧೊಳ್ ದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯಂ ॥ ೧೨೪॥

ವೃತ್ತಿ॥ 2ಈ ತೆಱದಿನುಂಟು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.-

ಕಾಲ್ಕ್, ಕೋಟ್ಕೆ, ನಾಲ್ಕೆ, ಏತರ್ಕೆ, ಅನಿತರ್ಕೆ, ಎನಿತರ್ಕೆ.

- (೧) ಚಂ॥ ಬಯಲ್ಗೆ ಬಂದಪರೊ ಪೇಟಿ ನಿತರ್ಕವೊ(ಮೊ)ಳಂ ಪು(ಮು)ರಾಂತಕಂ।
- (೨) ಚಂ॥ೆಶರೀರ ಭೋಗಮಂ । ತೊಱೆ ಮನದರ್ಕೆ ದಂಗ ? ಕುಡಲಾಗದನಲ್ಪನಿತಂಬಬಿಂಬೆಯಂ ॥ ಏತಕೆಂದುಂಟು.

ವೃತ್ತಿ " ಇರೆ ವರ್ಗಪ್ರಥಮಂಗಳ್ ಪರದೊಳ್ ಚಟವರ್ಗಮುಅಿಯೆ ಎಂದು ತೃತೀಯತ್ವಂ ಸಮಾಸವದ್ಭಾವದೊಳುಂಟು. ಅದು ಚತುರ್ಥಿಗಾಗದೆಂಬುದರ್ಥಂ —[ವಿಚಾರಂ—ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಕಾರನು ಅಮರ್ದಿರದು ತೃತೀಯತ್ವಂ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಮರ್ದಿರೆ ಅದು ತೃತೀಯತ್ವಂ ಎಂದು ಪದವಿಭಾಗಮಾಡಿ ಅನ್ವಯಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ, 'ಅಮರ್ದಿರದು ತೃತೀಯತ್ವಂ' ಎಂದಿರಲು 'ತಾನಮರ್ದಿರದಿದು,' ಎಂಬ ಪಾಠವು ಪುನರುಕ್ತ ವಾಗುವುದು.]

ಸೂತ್ರಂ. ೧೧೭ (ಚತುರ್ಥಿಯ ಶಿಥಿಲತ್ವ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಬರಿದುಂ ಚತುರ್ಥಿ ಸಂಸ್ಕೃತ। ಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀನಿಷಯ ನಿಹಿತ ಬಹುವಚನದೊಳೊಂ॥ ದಿರೆ ಶಿಥಿಲವೃತ್ತಿ ತಾನು। ಚ್ಚರಿಪರ್ಗೆ ಯಫೇಷ್ಟವೊಂದು ತಿಳಿಗೀ ಕ್ರಮದಿಂ ॥ ೧೨೫॥

ವೃತ್ತಿ 15 ಸಂಸ್ಕೃತ ಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀವಿಷಯವಿಹಿತ ಬಹುವಚನದೊಳ್ ಚತುರ್ಥಿವೊಂದಿರೆ ಸಿರಿದುಂ ಶಿಥಿಲವೃತ್ತಿ ತಾನದು ವುಚ್ಚರಿಸರ್ಗೆ ಯಥೇಷ್ಟವೆಂದು ಈ ಕ್ರಮದಿಂ ತಿಳಿಗೆ.

^{1.} ಕಾವ್ಯ ಮಾರ್ಗದೊಳ್ ಲಕ್ಷ್ಯವರಿನಾಟರಿ ಶಾನೀ ತೆಜದಿನಿ. 2. ಸಮಾಸವಿನಲ್ಲಿದೆಯರಿ. ಸಮಾಸ ಲಕ್ಷಣವರಿನ ಪೊಕ್ಕ ಚತರಿರ್ಥಿಗೆ ತೃತೀಯರಿನುತ್ತವಿರಿಲ್ಲ. 3. ಶರೀರದ ಭೋಗವರಿನ ಕೊಟ್ಟಿವನಿತರ್ಕೆ 4. ಈ ವಿಷ ಯುನಿಲ್ಲ. 5. ಸಂಸ್ಥೃತಪುಲ್ಲಿಂಗಸ್ತ್ಮೀಲಿಂಗದ ಬಹುನಚನದೊಳಂ, ಪಿಹಿಸಿದುವೆರಿಂಬರಿದಹಿನಂ ಕನ್ನಡದ ಪುಂಸ್ತ್ರೀ ಲಿಂಗದೊಳು ಚತರಿರ್ಥಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವವಿಕಲ್ಪಂ ಪ್ರಯೋಗನಿ....ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.__

ಸಂಸ್ಕೃತಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ.--

ಬುಧರ್ಗೆ-ಬುಧರ್ಗ್ಗೆ, ಬಾಂಧವರ್ಗೆ-ಬಾಂಧವರ್ಗ್ಗೆ. ಶಾಂತೆಯರ್ಗೆ-ಕಾಂತೆಯರ್ಗ್ಗೆ.

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಟೆ.— ಕನ್ನ ಡದೊಳ್ಳ್,

ಕನ್ನ ಡದೊಳ್, ಎರೆವರ್ಗೆ-ಎರೆವರ್ಗ್ಗೆ, ಸೂಳೆಯರ್ಗೆ-ಸೂಳೆಯರ್ಗ್ಗೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೧೮

(ಸಂಚಮಾವಿಭಕ್ತಿ ನಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಅತ್ತ ಣಿನೆಂದು ನಿಮಿಚುಕವ।

ಿರೆತ್ತ್ರ ನುದೆಂದುಸಿರ್ವ ಪಂಚನಿುಯನಲ್ಲಿ ಕೆಲರ್ ॥ ಪತ್ತ್ರಿಸುವರ್ ಮೂಡೆಅನಂ।

⁸ಪೆತ್ತ ತೃತೀಯೆಯುನೆಕಾರವುಂ ಪರಿಹರಿಸರ್

11 400 11

ವೃತ್ತಿ॥ 4ಅದೆಂದುಸಿರ್ವ ಪಂಚಮಿಯಂ ಅತ್ತಣಿನೆಂದು ಎತ್ತಂ ನಿಮಿರ್ಚುವರ್. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲರ್ ಮೂದೆಅನಂ ಪೆತ್ತ ತೃತೀಯೆಯಂ ಪತ್ತಿಸುವರ್. ಎಕಾರನುಂ ಪರಿಹರಿಪರ್.

ಪ್ರಯೋಗಂ—.

್ಕೆ ಹಿಳಿಯತ್ತ್ರಣಿಂ, ಕೆ ಟಿಳಿಯತ್ತ್ರಣಿಂದೆ (ಕೆ ಟಿಳಿಯತ್ತ್ರಣಿಂದಂ). ವೃತ್ತಿ ಎಕಾರಮಂ ಪರಿಹರಿಸರೆಂದೆಂ:—

(ಕೆಱ³ಯ) (ಅ)ತ್ತಣೆ ಎಂದನಿಷ್ಯರೂಪಂ —

[ಸಂಚಮಿಯ ನಿಜರೂಪಕ್ಕೆ -ಆತನತ್ತಣಿಂ]

(೧) ಚಂ॥ಆಳ್ದ ನತ್ತಣಿಂ । ದನದಳಮಾಯ್ತ್ರ ಘೋಯುತ್ತು ರವಣಂ॥

ಪಂಚಮೃರ್ಥದ ತೃತೀಯೆಗೆ.

(೨)ಮಣಿ॥ ಮತ್ತಹಸ್ತಿಗಳ ಮಸ್ತಕದಿಂ ಬಿದಿರಿಂ ಫಣೀಂ। ದ್ರೋತ್ತಮಾಂಗದಿನಗುರ್ವಿಪ ಪಂದಿಯ ಕೋಚ್ಕಿಳಿಂ॥ಮುತ್ತೊಕ್ಕುವು ? ಪತ್ತುವಿಟ್ಟಗನಿಕುಂಜದೊಳೊಕ್ಕೆಳಮುತ್ತನಾ। ಯ್ವುತ್ತುಮಿರ್ಪ ಶಬರಪ್ರಿಯ ಕಾಮಿನಿಯರ್ಕಳಿಂ॥(ಮಣಿವಿಭೂಷಣಂ)

^{1.} ಬುಧರ್ಗೆ...ಸ್ತ್ರೀಯರ್ಗೆ-ಸ್ತ್ರೀಯರ್ಗೆ. 2. ರತ್ತೆಂದಾಗಿರ್ದ ಪಂಚನಿಯನಲ್ಲಿ. 8. ನೆತ್ತು.
4. ಅತ್ತೆಂಬ ಪಂಚನಿನಿಯನಿನತ್ತಣೆನೆಂದು ಪೇಟಲಕ್ಕುಂ, ಆ ಪಂಚನಿನಿಯೊಳ್ ಇಂ, ಇಂದಂ, ಇಂದೆ ಎಂಬ ತೃತೀಯೆಯ ಮೂಲು ರೂಪವುಂ ಕೆಲಂಬರ್ ಪತ್ತಿಸುವರ್, ಆ ಮೂಜಿಅಕ್ಕಾದೇಶಮಾದಕಾರವುಂ ಬಿಡನಿ ಮತ್ತೆ...........ಶ್ರಯೋಗಂ: —ಪಂಚನಿನಿಯ ನಿಜರೂಪಕ್ಕೆ—ಆತನತ್ತಣಿಂ—ಆಕ್ಡನ ನೆಂಟರ....................... ತೃತೀಯಾ ರೂಪಕ್ಕೆ—ಕೆಲಿಯುತ್ತಣಿಂ, ಕೆಲಿಸಿಯುತ್ತಣಿಂದಂ, ಕೆಲಿಸಿಯುತ್ತಣಿಂದೆ, ಕೆಲಿಸಿಯುತ್ತಣಿ ಎನಲಾಗಡು.

(೩) ಉ॥1ಆಲಿವರಲ್ಲ ಳುಮಿಂದ್ರಗೋಪಮುಂ । ಸೂಸಿದುವಭ ,ದಿಂ.....॥ (५) ಚಂ॥ ತಿಳಿಗೊಳದಿಂದ ಪಾಱಿದುವು ಹಂಸಕುಳಂ.....॥ ಸೂತ್ರಂ. ೧೧೯ (ಷಷ್ಠಿಯ ಅಕಾರದ ದೀರ್ಘವಿಚಾರಂ.) ಕಂ॥ ಆದರಿಪರ್ ಕೆಲಬರ್ ದೀ। ಘಾರ್ಗಣಿತವುನಗ್ರದಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠಿಯುಕಾರ ॥ ಕ್ಕಾದೀರ್ಘವುನಿರದರೆಬರ್ । ಖೇದದ ಸಂಭ್ರವುದ ಮೆಯ್ಯೊಳುತ್ಪಾದಿಸುವರ್ 11 092 11 ವೃತ್ತಿ॥ ²ಕೆಲಂಬರ್ ಷಷ್ಠಿಯ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಾದೇಶಮಂ ಆದರಿಪರ್. ಆರೆಬರ್ ಆ ದೀರ್ಘಮಂ ಖೇದದ ಮೆಯ್ಯೊಳಂ, ಸಂಭ್ರಮದ ಮೆಯ್ಯೊಳಂ ಉತ್ಪಾದಿಸುವರ್. ಪ್ರಯೋಗಂ:--ಷಷ್ಠಿಯಕಾರದೀರ್ಘಕ್ಕೆ.— (റ)ಮಸ್ರ ಮೃಡನಾ ಗಂಗಾಂಬುಧಾರಾ ಜಟ(ರಿ) ಲಿತ ಜಟನಾ...... ॥ (೨) ಚಂ॥ ದೊರೆಯಿನಿಸಿತ್ತು ಭಾರತದೆ ಗೆಲ್ದ ರಣಂ ಕುವರಂಕರಾಮನಾ ॥ (೩) ಕಂ॥ ಕಾಲಾ । ಗ್ರಿ ರುದ್ರನೆನಿಸಿದುದು ತೋಳ ಬಾಳ್ ತೈಲಪನಾ ॥ ಖೇದಕ್ಕೆ.--..... ಅಕ್ಕಟಾ! ಮರು । (೪) જાા ಳ್ಗುಂಬಿಗಳೇಕೆ (ಸಂಪಗೆಗಳಿಗಳ್) ಪಗೆಗೊಂಡವೊ ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತದಿಂ ॥ ಸಂಭ್ರಮಕ್ಕೆ.---(೫) ಬೇಡಗಡಾ! ಬೇಡಗಡಾ! ನಿನಗಾತನೊಳ್ ಚಲಂ..... ವಿಧಿಯೊಳಮುಂಟು— (೬) ಮ॥ಸತ್ಯಮಂ ನುಡಿಗಡಾ ನೀನಾತನೊಳ್ ॥ ಸೂತ್ರಂ. ೧೨೦ (ಶಬ್ದಾ ಂತರಾಳ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ಷ್ಯಕಾರ ದೀರ್ಘವಿಚಾರಂ.) ಕಂ॥ ಅವಿಶೇಷದಿನಾದೀರ್ಘ। ವ್ಯವಹೃತಿ ಶಬ್ದಾಂತರಾಳದೊಳ್ ಪಕ್ಷದಿನು ॥ ದ್ಭವಿಕುಂ ದ್ವಿತೀಯೆಗಂ ಮುಂ । ದವತರಿಸಲೊಡಂ ಸ್ವರಪ್ರ ಸೂರ್ವ ಪದಂಗಳ್ 11 090 11

^{1.} ಆರಿವರಲ್ಗಳುಂ. 2. ಆ ಎಂಬ ಷಟ್ಟಿಯಕಾರಕ್ಕೆ ಕೆಲಬರ್ ದೀರ್ಘಾದೇಶವುನೊಡಂಬಡುವರ್. ಆ ದೀರ್ಘವುಂ ಕೆಲರ್ ಭೇದದೊಳಂ, ಸಂಭ್ರವುದೊಳಂ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವರ್.

ವೃತ್ತಿ॥ ¹ಆ ದೀರ್ಘವ್ಯವಹೃತಿ ಶಬ್ದಾಂತರಾಳದೊಳ್ ಅವಿಶೇಷದಿಂ ಸಕ್ಷದಿಂದುದ್ಭ ವಿಕುಂ. ಸ್ವರಪ್ರಪೂರ್ವಪದಂಗಳ್ ಮುಂದೆ ಅವತರಿಸಲೊಡಂ; ದ್ವಿತೀಯೆಗಮಾ ದೀರ್ಘ ವ್ಯವಹೃತಿ ಪಕ್ಷದಿನುದ್ಭವಿಕುಂ.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಿಶಬ್ದಾಂತರಾಳದೊಳ್ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ.— ಇಂದೊಳಂ—ಈಂದೋಳಂ, ಆರೊಗಿಸಿದಂ—ಆರೋಗಿಸಿದಂ, ಎಣೆಗೊ ಣಂ—ಎಣೆಗೋಣಂ, ತಿಗೆಯೊಗಂ—ಗೆಯೋಗಂ,

(೧) 4ಗೆಯೋಗಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಸೋಲ [ವೆಟ್ತು ಬೊ] ಜಂಗಂ.

ದ್ವಿತೀಯೆಯ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ.— ಕಲ್ಲನೇಱಿದಂ—ಕಲ್ಲಾನೇಱಿದರ್

(೨) ವಂಶಸ್ಥಂ॥ ಎನಿತ್ತೆನಿತ್ತಂಬುಜಪತ್ರನೇತ್ರೆಯಾ। ಘನಸ್ತನಂಗಳ್ ಬಳೆಗುಂ (ಗಳ್) ಕಿರಾತಿಯಾ॥ ಅನಿತ್ತನಿತ್ತಂ ವನದೊಳ್ ವನೇಚರಂ। ತನತ್ತು ಬಿಲ್ಲಾನದನಂತೆ ಕೀಸುವಂ॥

ವೃತ್ತಿ॥ ವೋಲ್ ಪರಮಾದಲ್ಲಿಯುಂ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಹ್ರಸ್ವಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘಮುಂಟು—
(೩) ಈಂ(ಈ)ದ ಪುಲಿ(ಯಾ)ವೋಲಿರ್ದಳ್(ಎಂದು ಗುಣವರ್ಮನ ಹರಿವಂಶ ಪ್ರಯೋಗಂ.)

ಸೂತ್ರಂ. ೧೨೧

(ಸಪ್ತಮಾವಿಭಕ್ತಿ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಅಲ್ಲಿಯೊಳೆಂಬಿವು ವಿುಕ್ಕೆಡೆ। ಗೆಲ್ಲಂ ದಿಗ್ವಾಚಿಯುಪ್ಪ ವಂತಕ್ಕಲ್ ಮ ತ್ತಲ್ಲಿಯುದಂತಕ್ಕೆ ತ್ವಂ। ಬಲ್ಲರ ಮತದಿಂ ವಿಕಲ್ಪವಿಧಿ ಸಪ್ತಮಿಯೊಳ್

11 098 11

ವೃತ್ತಿ " 'ಸಪ್ತಮಿಯೊಳೆಲ್ಲಂ ಅಲ್ಲಿ, ಒಳ್ ಎಂಬಿವು; ಮಿಕ್ಕೆ ಡೆಗೆ ಉದ್ಭವಿಕುಂ. ವಿಕಲ್ಪ ವಿಧಿಯಾಗಿ (ಮಿಕ್ಕೆ ಡೆಗೆ) ದಿಗ್ವಾ ಚಿಯಪ್ಪದಂತಕ್ಕೆ ಸಪ್ತಮಿಯೊಳ್ ಅಲ್, ಉದಂತಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲರ ಮತದಿಂ ಎತ್ವಮುದ್ಭವಿಕುಂ.

^{1.} ಆದೀರ್ಘಂ ಶಣ್ದಾಂತರಾಳದೊಳಂ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಗೆ ಸ್ವರಂ ಪರಮಾಗೆಯು, ವಿಕಲ್ಪದಿಸಿ ಕ್ಯುಂ. 2. ಶಬ್ದಾಂತರಾಳಕ್ಕೆ. 8. ಗೆಯುಂಗಂ.ಗೆಯಾಂಗಂ. 4. ಗೆಯಾಂಗ...ಸೋಲ್ವನೆಟಿ ಎಂ ಭುಜಂಗಂ. 5. ಬಿಲ್ಲನದಂ ಹಲ್ಲಾನದಂ (ಹೆಚ್ಚಿದೆ). 6. ದಂತಕ್ಕೆ ತಾಂ ನಲ್ಲಿ 7. ಅಲ್ಲಿ ಎಂದುಂ, ಒಳ್ ಎಂದುಂ ಸಪ್ತವಿನಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯದಿನಕ್ಕು. ದಿಗ್ವಾಚಿಯುಪ್ಪಕಾರಾಂತದ ನೆನೀಲೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದಲ್ ಅಕ್ಕುಂ. ಉಕಾರಾಂತ ದಿಗ್ವಾಚಿಕಂಗಳ್ನಿತ್ವವುಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ:---

ಕೊಳದೊಳ್, ಕೊಳದಲ್ಲಿ, ಬನದೊಳ್, ಬನದಲ್ಲಿ.

- (೧) ಚಂ॥ಸಭೆಯೊಳ್ ನುಡಿದಂ ನವಮೇಘನಾದದಿಂ ॥
- (೨) ಚಂ॥ ಸಿರಿ ನೆಲೆಗೊಂಡುದಲ್ಲಿ ಮದನಂ ಮನೆಗಟ್ಟದನಲ್ಲಿ....... । ವೃತ್ತಿ॥ ಆಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ, ಉಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಿ, ಎಂದು ಸ್ಥಳವಿಶೇಷದೊಳಮಾ ಶಬ್ದವೊಳವು.
- (೩) ಚಂ॥ಅಲ್ಲಿಯ ಸೆಂಡಿರನಗ್ನಿ ಸುತ್ತಿದಂ॥ ವೃತ್ತಿ॥ ಪ್ರಥಮೆಗಂ ಸಪ್ತಮಿಗಮಲ್ಲಿಯೊಂದೇಕ ರೂಪಮಕ್ಕುಂ.

ದಿಗ್ನಾಚಿಯಪ್ಪದಂತಕ್ಕೆ.3-

- (೪) ಉತ್ಸಾಹ ರಘಟಿ ಪಡುವ ಮೂಡ ತಿಂಕ ಬಡಗ ಪೊಡವಿಸತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಲ್ಕೆ ॥ ನಡೆದು ಗೆಲ್ದು.....॥
- (೫) ಕಂ॥ ಎತ್ತಿದ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಮುತ್ತಿದ। ನತ್ತಿತ್ತುತ್ತಿತ್ತ ಸಾರ್ವರಿನ್ನ ಹಿತರ್ಕಳ್॥

ವಿಕಲ್ಪದಿಂದಲ್ಲೆ .--

ಮ ರಾಡಲ್, ಪಡುವಲ್, ತೆಂಕಲ್, ಬಡಗಲ್, ಅತ್ತಲ್, ಇತ್ತಲ್, ಉತ್ತಲ್, ಎತ್ತಲ್.

- (೬) ಮ॥ಮೂಡಲಿರ್ದ ಪದದೊಳ್ ತಾರಾಮನೋವಲ್ಲಭಂ।
- (೭) ಕಂ॥ ಅತ್ತಲ್ ದೇವೇಂದ್ರಂ ಮೇ। ಜಿತ್ತಲ್ ಭುಜಗೇಂದ್ರನುತ್ತಲಾಶಾಧಿಪ್ರರು॥ ಳ್ಯುತ್ತಿರೆ ಭೇರೀಧ್ವನಿ ಪ। ರ್ವಿತ್ತಿತ್ತಲಶನಿ ವಿಘೋಷ ಶಿಕ್ಷಾ ದಕ್ಷಂ॥

್ರಾಟಗ, ಪೆಟಗೆ, ಮೇಗೆ, ಕೆಳಗೆ ___

(७) ಕಂ॥ ಕವಿ ವೊಟಗಿರೆ ಕೀಟ್ರಾಳಗಿರೆ।

್ಯವಿ (ಗು)ಣವೊ ತುರಗಮುಖದ ನೃಪಮಂದಿರವೋ ॥ ನಡೆಯೆಂಬಲ್ಲಿ ನಾಮವರುಪದಾಗಿ ವತ್ವಂ ಪೊಕ್ಕದು.—

^{1.} ಒಳ್ ಅಲ್ಲಿ ಎಂಬುದರ್ಕ್.....ಸಭೆಯೊಳ್, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ. 2. ಸಪ್ತವಿಂಗಲ್ ಎಂದೇಕ ರೂಸವಾಕ್ಕು. 3. ಅದಂತದ ವಿಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ. 4. ಸರ್ವಿತ್ತೆತ್ತಲು ಮಶಧಿಘೋಷ ಎಂದಿರಬಹುದು ಪರೋಳ್ ಟ ಮುತ್ತಿರೆ..ತ್ತಲ್ ಮಸಗಿ ಘೋಷ, ಶಿಕ್ಷಾ. 5. ಉದಂತಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪಂ... ಒಳಗು ಒಳಗೆ ಫೊಆಗು ಘೋಗು ಪೆಆಗು ಪೆಆಗು ಮೇಗೆ, ಮೇಗು. ಮೇಗೆ, ಕೆಳಗು. ಕೆಳಗೆ, 6. ಹುವಿರಳಮೊ ತುರಗಬಲಮೊ, ಹುವಿರ ಆದ ತರಗವು ನಿರ್ಖಿಸಿದ ಎಂದಿರಬಹನಿದು. 7. ನಡುವೆಯೆ ನಿಂಬಲ್ಲಿ ನಾವುರೂ ಕನಟುವುದಾಗಿ ವತ್ನಂ ಪೊಕ್ಕುದನಿ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೨೨

(ಮುಂದು ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಸಪ್ತ ಮಾವಿಭಕ್ತಿ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಸನನಿಪುದು ಮುಂದು ಹಿಂದೆಂ। ಬಿವಱಂತ್ಯಕ್ಕ್ ಏಕಲ್ಪ ದಿಂದೆ ತುಕಾರಂ॥ ವ್ಯವಹರಿಪುದೆತ್ವನಿಧಿ ಬ। ಲ್ಲವರಿಂ ಮೇಲೆಂದು ¹ಪೇಲ್ಪ್ರ ಬೀಜಕ್ಕರಕಂ

11 080 11

ವೃತ್ತಿ॥ ²ಮುಂದು, ಹಿಂದು ಎಂಬಿವಱ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ತುಕಾರೇ ವಿಕಲ್ಪಂದಿದೆ ಸವನಿಪುದು ಂದಱ. ಎತ್ವವಿಧಿ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದೆ (ವ್ಯವಹರಿ)ಪುದೆಂದಱಿ. ³ಮೇಲೆ ಎಂದು ಪೇಟ್ವ ಬೀಟಕ್ಕರಕಂ ಎತ್ವವಿಧಿ ವ್ಯವಹರಿಪುದು.

್ಯಥಾಕ್ರಮ ಪ್ರಯೋಗಂ:→

ಮುಂದು - ಮುಂತು, ಒಂದು - ಹಿಂತು, ಮುಂದೆ - ಮುಂತೆ, ಹಿಂದೆ-ಹಿಂತೆ, ನೇಲ್-ನೇಲೆ.

(೧) ಚಂಆನೆಯವೇಲೆಯುಮಾಳವೇಲೆಯುಂ । ಕತುರಗದ ಮೇಲೆಯುಂ ಪರಿದುದೊಂದೆ ಗಜಂ ಭುವನೈಕರಾಮನಾ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೨೩

(ಅಂದಿಂದುನೊದಲಾದ ಶಬ್ದ ಗಳ ಸರ್ವನಿಭಕ್ತಿ ನಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಮೊದಲೆರಡು ನಿಭಕ್ತಿಯೊಳಂ। ಪೊದಳ್ಗುವುಲ್ ಕಾಲವಾಚಿ ಯುಂದಿಂದುಂದೆಂ'॥ ಬುದುವೇಕರೂಪವಾಗಿ। ಪುರಾದು ಮೊದಲೆರಡುಂ ನಿಭಕ್ತಿಗಂ ಸಪ್ತನಿುಗಂ

11 020 11

ವೃತ್ತಿ॥ 'ವೆಂದಲೆರಡು ವಿಭಕ್ತಿಯೊಳಂ ಅಲ್ ಪೊದಲ್ಗುಂ,' ದಿಗ್ವಾಚಿಯಪ್ಪುದಂ ತಕ್ಕಲ್ ಎಂದು ಸಪ್ತಮಿಯೊಳ್ ಮೊದಲೆ ಪೇಟ್ದುದು, ಕಾಲ ವಾಚಿಯಂದಿಂದುಂದೆಂ ದೆಂಬುದುಂ, ಮೊದಲೆರಡು ವಿಭಕ್ತಿಗಂ ಸಪ್ತಮಿಗಮೇಕರೂಪಮಾಗಿರ್ಪುದು.

ಯಥಾಕ್ರಮದಿಂ ಪ್ರಯೋಗಂ;—1

ಮೂಡಲ್, ಮೂಡಲ್, ಮೂಡಣಿಂ, ಮೂಡಣ್ಗೆ, ಮೂಡಣತ್ತಣಿಂ, ಮೂಡಣ, ಮೂಡಲ್.

ಿಅಂದು, ಅಂದು, ಅಂದಿನಿಂ, ಅಂದಿಂಗೆ, ಅಂದಿನತ್ತಣಿಂ, ಅಂದಿನ, ಅಂದು. ಉಟಿಂದುವರ್ಕಮಾಪರಿ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೨೪

(ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ ವಾದ ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ರೂಪಗಳ ವಿಚಾರ.) ಕಂ॥ ಪುದಿಗುವುದಂತಕೆ ಪುಲ್ಲಿಂ।

ಗದವೋಲ್ ಕಿಱಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೆಲ್ಲಂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂ ॥ ಗದೊಳಂ ಪುಂನಪ್ಪಿನೊಳಂ । ಪುದಿಗುಂ ತಿಳಿ ಬಹುಳಮಾದುದಾಹರಣೆಗಳಿಂ

11 029 1

ವೃತ್ತಿ॥ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದೊಳಂ ಕಿಱಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗದ ಹಾಂಗೆ(?) ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲಂ ಪತ್ತುಗುಂ. ಗಂಡಾದ ನಪುಂಸಕದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಿಱಿದು ಶಬ್ದಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗದಂತಿರೆ ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲಂ ಪುದಿಗುಂ. ಇವಂ ಬಹುಳಮಾದುದಾಹ ರಣೆಗಳಿಂ ತಿಳಿವುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.--

ಅದಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ.—

ಅಕ್ಕಂ, ಅಕ್ಕ ನಂ, ಆಕ್ಕ ನಿಂ, ಆಕ್ಕಂಗೆ, ಆಕ್ಕ ನತ್ತಣೆಂ, ಅಕ್ಕ ನ, ಅಕ್ಕ ನೊಳ್. ಆವ್ವಂ, ಅಮ್ಮಂ ಎಂಬಿವರ್ಕಮಂತಱಿವುದು.

ಗಂಡಾದ ಅಕಾರಾಂತ ನವುಂ**ಸ**ಕಕ್ಕೆ.—

ಹರಿಣಂ, ಹರಿಣನಂ, ಹರಿಣನಿಂ, ಹರಿಣಂಗೆ ಹರಿಣನತ್ತಣಿಂ,ಹರಿಣನ, ಹರಿಣನೊಳ್, ಕೋಣಂ, ಹಂಗಂ, ಹಸುಬಂ, ಸರ್ಪಂ, ಗರುಡಂ, ಕೂರ್ಮಂ, ಕ್ರಮಠಂ, ವೃಷಭಂ, ಬಸವಂ ಎಂಬಿವಾದಿಯಾದುವರ್ಕಮಂತಱಿ ವುದು.

ವೃತ್ತಿ ॥ ಕಿಱಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಬುದಱಿಂ ಭೃಂಗ, ತುರಂಗ, ಹಯ, ಗಜ ನೊದಲಾದ ಶಬ್ದಂಗಳ್ಗೆ ನಪುಂಸಕರೂಪವು ಪತ್ತುಗುಂ. ಭೃಂಗದಿಂ, ತುರಗಕ್ಕೆ, ಹಯದತ್ತದೆಂ, ಗಜದ ಎಂಬಂತೆ. ವರಾಹಶಬ್ದ ದೊಳೆ ವಿಕಲ್ಪಂ. ವರಾಹದಿಂ-ವರಾಹನಿಂ, ವರಾಹಂಗೆ-ವರಾಹಕ್ಕೆ. ಹೆಣ್ಣಾ ದೊಡಂ ಗಂಡಾದೊಡಂ, ಹಂಗಂ, ಹಸುಬಂ, ಸರ್ಪಂ ಎಂಬಿವಾದಿಯಾದುವರ್ಕ ತಲ್ಲಿಂಗದಂತೆ ರೂವು ಪತ್ತುಗುಂ.

ಹಂಗನಂ, ಹಸುಬನಿಂ, ಸರ್ವಂಗ್ರೆ ಗರುಡನತ್ತಣಿಂ ಎಂಬಂತಱಿವುದು.

^{1.} ಪ್ರಥಮೆ ದ್ವಿತೀಯೆ ಸಪ್ತವಾಗಳಲುವಿಂಗೆ, 2. ಅಂದು ಮೊದಲಾದುವರ್ಕೆ S-14

ಸೂತ್ರಂ. ೧೨೫

(ಸಮುಚ್ಛಯ ಪ್ರಯೋಗ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಅಮುಮೆಂದುಸಿರ್ವ ಸಮುಚ್ಚಯ। ದುಮುವಿಧಿ ನಿರುತಂ ದ್ವಿತೀಯೆಯೊ(ಳ್)ಳ ಪೊಕ್ಕಿರ್ಕಂ ॥ ಸಮನಿಸವೆಂದುಂ ಷಷ್ಟ್ರಿಯೊ। ಳಮುವುವು ವಿುಕ್ಕಿನ ವಿಭಕ್ಷಿಗಳ ಮೇಲರ್ಕುಂ 11 083 11

ವೃತ್ತಿ॥ ''ಅಮ್ಸ್'' ''ಉಮ್'' ಎಂದುಸಿರ್ವ ಸಮುಚ್ಚ್ರಯದ ನಿರುತಂ ''ಉಮ್'' ವಿಧಿ ದ್ವಿತೀಯೆಯೊಳವೊಕ್ಕೆ ರ್ಕಾಂ, ಷಷ್ಠಿಯೊಳಮುಮ್ ಎಂದುಂ ಸಮನಿ(ಸುಗುಂ)ಸದು. ಅವು ಮಕ್ಕೆ ನ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲಿರ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.___

- (೧) ಕಂ॥ ಅವರುಮನಂತಕನೊರ್ಮೆಯ । ಸವಿ ನೋಡಲ್......॥
- (೨) ಕಂ॥ಬಂ। ದೆಡೆಯೊಳೆ ಕಟ್ಟುವು(ದೆ)ದು ಪುಲಿಯುಮಂ ಕಪಿಲಿಯುಮಂ ॥

ಮಿಕ್ಕ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲಣ ಸಮುಚ್ಚಯಕ್ಕೆ.—

(೩) ಕಂ॥ ನರನುಂ ನರನಂದನನುಂ। ಗುರುವುಂ ಗುರುಸುತನುಮಾರ್ಯ ಭೂರಿಶ್ರವನುಂ ॥

ಕಾಲಿಂದೆಯುಂ ಕೆಯ್ನಿಂದೆಯುಂ ಘಟ್ಟಿಸಿದಂ.— ²ಚತುರ್ಥಿಯೊಳೆ ವಿಕಲ್ಸಂ.

- (೪) ಕಂ॥ ದ್ರೋಣಂಗಂ ನಿನಗಂ ಬಿ। ಲ್ಜಾ ಣಿಕೆಯದು ಸಕ್ಕ ಸಮನೆ.....॥
- (೫) ಚಂ॥ ಬರ್. ನಿರ್ವಹಣ ಬಿಡಿಸಲ್ಕೆ ಬರ್ಕುಮೇ ೫
- ಜಾತಿಯತ್ತಣಿಂ(ದೆಯುಂ) ಕೇದಗೆಯತ್ತಣಿಂದೆಯುಂ ಕಂಪು ಬಂದುದು
- (೭) ಕಂ॥ ಚಲದೊಳ್ಮಮಾ ಚಾಗದೊಳಂ। ಕಲಿತನದೊಳ್..... ॥5
- (೮) ಚಂ॥.....ఆಲ್ಲಿಯುಮಿಲ್ಲಿಯುವೆಲ್ಲಿಯುಂ ನರಂ।

^{1,} ಅವರ್, ಉವರ್, ಎಂದು ಪೇಟ್ವ ಸಮುಚ್ಚಯದ "ಉಂ" ಎಂಬುದು ದ್ವಿತೀಯೆಂದು ನಡುನೆ ತೊಕ್ಕಿರ್ಕುಂ. ಷಷ್ಠಿಯೊಳ್ ಸಪುರಿಚ್ಚ್ ಯುಂ ಪತ್ತದು. ಅಮ್, ಉಮ್ ಗ**ಳ್ ವಿು**ಕ್ಕ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಯನುರೂಪಮಾಗಿ ಪತ್ತುಗರಿಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ:....ದ್ವಿತೀಯೆರಿಯೊಳಗಣ ಅವರಿನಿಂಗೆ. 2. ಚತರಿರ್ಥಯೊಳೆ ರಹುಂ ಪತ್ತುಗರಿಂ. 3. ನಂಚಿಸಿದನಂಗೆಯರಿಂ. 4. ಮಾರ್ಜಾರದೊಳಂ. 5. ಅಲ್ಲಿಯೆರಿಂಬುದಅ ಮೇಲೆ ಉಂ ಪತ್ತುಗುಂ

ಸೂತ್ರಂ. ೧೨೬ (ಸಂಬೋಧನಾ ವಿಭಕ್ತಿ.)

ಕಂ॥ ಎಲ್ಲಿಯುವಾವುಂತ್ರಣದೊಳ್ । ಬಲ್ಲರ್ ಪ್ರಥವೈು ಕವಚನವುಂ ಲೋಪಿಸುವರ್ ॥ ನಿಲ್ಲದೆ ವಿಕಲ್ಪವುುಖದಿಂ । ಸೊಲ್ಲಿಸುವರ್ ಹ್ರಸ್ಟದೀರ್ಘ ಕಾಕುಗಳೆರಡಂ

11 028 11

ವೃತ್ತಿ " 'ಬಲ್ಲರ್ ಆಮಂತ್ರಣದೊಳೆಲ್ಲಿಯುಂ ಪ್ರಥಮೈಕವಚನಮಂ ಲೋಪಿಸುವರ್. ನಿಲ್ಲದೆ ವಿಕಲ್ಪಮುಖದಿಂ ಹ್ರಸ್ವದೀರ್ಘ ಕಾಕುಗಳಿರಡಂ ಸೊಲ್ಲಿಸುವರ್.

ಪ್ರಯೋಗಂ.--

ದೇವ ಬಿನ್ನ ಪಂ.

(೧) ²ಎಸೆಯದಿರು ಕುಸುಮಾಯುಧ ನಿನ್ನ ಬಲ್ಪು ಪೆಣ್ಮಕ್ಕ ಳೊಳ್ಲದಿಲ್ಲ. ಕೇಳ ಮಾಧವ.

ಹ್ರಸ್ವಕಾಕುವಿಂಗೆ.-

- (೨) ಚಂ॥ ಎಲೆಎಲೆ ರಂಭೆ ಊರ್ವಶಿ ತಿಲೋತ್ತವೆು ಮೇನಕಿ ಮಂಜುಘೋಷಿ ॥ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ.—
- (೩) ಕಂ॥ ತಿಎಲೆ ಗಣಪಾ ಎಂಬ ಮಾತು ಬಂದಪುದೀಗಳ್ ॥
- (೪) ಕಂ॥ಸುಖ। ಸಂಪದಮಂ ಮಾಟ್ಪುದೆನಗೆ ಪರಮಜಿನೇಂದ್ರಾ॥
- (೫) ತಡೆವಂತೇಂ ಕಾರಣಂ ಕುರುಪತೀ 'ನಮಗೀಗಳ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೨೭

(ಸಂಬೋಧನಾವಿಭಕ್ತಿ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಅವಿಶೇಷದಿಂದದಂತ।

ಕ್ಕುವರ್ಣಮೊದವುವುದೆನರ್ಣಮೊದನಿದದಂತ॥

ಕ್ಕುವತರಿಕುಂ ಬಿಂದುವಬಿಂ।

ದುವಾಗಿ ಬಹುವಚನದರುವನಡರ್ಪುದೆವರ್ಣಂ

II 08% II

^{1.} ಆವಾಂತ್ರಣದೊಳ್ ಸ್ವರಾಂತಂಗಳ ಪ್ರಥಮೈಕವಚನಕ್ಕೆಲ್ಲಿಯಾಂ ಲೋಹಂ. ಆಸಂಖುದ್ಧಿ ಯೊಳ್ ಹ್ರಸ್ವರೀರ್ಘವೆುಂಬೆರಡು ಕಾಕಾಗಳು ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಪೇಟ್ವರ್. ಪ್ರಯೋಗಂ: — ಆಮಂತ್ರ ಣಕ್ಕೆ ... 2. ಬೆಸೆಯಾದಿರ್. 3. ಎಲೆಗಣಪ (ಇದು ಕಂಡವಾದವೆಂದು ತೋರುವುದಾ) ಛಂದೋಧಂಗವಾಗುವುದರಿಂದ ಆಗಣವಾ" ಎಂದು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ತಿದ್ದಿದೆ. ಆಗ ಹ್ರಸ್ವಕಾಕುವಿಗೆ ಉದಾಹರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ವಾಗಿ ದೀರ್ಘದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದೆ. 4. ಎವಾಗೀಗಳ್.

ವೃತ್ತಿ॥ ¹ಅವಿಶೇಷದಿಂ ಅಂತಕ್ಕೆ ಎವರ್ಣವೊದವುವುದು. ಎವರ್ಣಂ ಒದವಿದದಂ ತಕ್ಕೆ ಬಿಂದು ಅವತರಿಕುಂ. ಎವರ್ಣಂ ಅಬಿಂದುವಾಗಿ ಬಹುವಚನದರುವನಡರ್ವುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ;--

- (೧) ಚಂ॥ ಅಳಿಕುಳನೀಳಕುಂತಳೆಯೆ ಕೋಕಿಳನಾದೆಯೆ ಹಂಸಯಾನೆಯೇ. [....²ಮನವೇ ನಿನ್ನಯ ಮಾರ್ಗಂ ಜನಕ್ಕಂ]...ಸೂ[ತ್ರ] ಮಾಯ್ತು.
- (೨) ಮ ಎಳಮಾವೇ, ತಳಿರುಯ್ಯ ಲೇ..... ॥ ಅದಂತ ಬಿಂದುವಿಂಗೆ.—³
- (೩) **ಮ**॥ಚಂದ್ರನೇ । ಕೊಳನೇ **ನಂದನ**ಮೇ ಲತಾಭವನಮೇ॥

ಅಬಿಂದುವಿಂಗೆ.---

- (೪) ಭಟ್ಟರೆ ಕಬಂದಿರೆ ಮನೆಗೆ
- (೫) ದೇವರೆ ಕರುಣಿಸಿದಿರೆ

<u>ಎಕವಚನದೊಳೆತ್ವಂ ವಿಕಲ್ಪಂ</u>

ಎಲೆ ಅಭಿಮನ್ಯು, ಎಲೆ ಅಭಿಮನ್ಯೂ⁷, ಎಲೆ ಅಭಿಮನ್ಯು ವೆ. ಎಲೆ ತುಂಬಿ_, ಎಲೆ ತುಂಬೀ, ಎಲೆ ತುಂಬಿಯೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೨೮

(ಸಂಬುದ್ಧಿಯ ದ್ವಿತ್ವಬಹುತ್ವನಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಪಿರಿದುಂ ದ್ವಿತ್ತ ಬಹುತ್ವಂ। ಬರೆ ಕಳ್ಗಳ್ಗುಂಟರಾಗಮಂ ಬಹುವಚನ॥ ಸ್ಭುರಿತಕ್ರಿಯೆಗೇಕತೆ ನಿಜ। ಪರಿಣತಿ ಮೇಣ್ ಧಾತುಗೇಕವಚನದೊಳತ್ನಂ

11 082 11

ನೃತ್ತಿ॥ ಆನುಂತ್ರಣದೊಳ್ ದ್ವಿತ್ವಬಹುತ್ತಂ ಬರೆ ಕಳ್ಗಳ್ಗೆ ಪಿರಿದುಂ ಇರಾಗಮ ಮುಂಟು. ಬಹುವಚನಸ್ಫುರಿತ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಏಕತೆಯುಂಟು. ಏಕವಚನದೊಳ್ ಧಾತುಗೆ ನಿಜ ಪರಿಣತಿ. ಮೇಣ್ ಏಕವಚನದೊಳ್ ಧಾತುಗೆ ಅತ್ವಮುಂಟು.

^{1,} ಲಿಂಗತ್ರಯುನುನ್ನದೆ, ಎಚನತ್ರಯುನುನ್ನದೆ, ಸ್ವರಾಂತ ವ್ಯಂಜನಾಂತಂಗಳೆನ್ನದೆ ಸಾಮಾ ನೈದಿ ಸಂಬೋಧನೆಯ ಕಡೆಯೊಳ್ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಎ, ಏ ಎಂಬಿವಕ್ಕುಂ. ಅಕಾರಾಂತದ ವೆನೀಲೆ ಎ, ಏ ಎಂಬಿವು ಪರಮಾಗೆ ನಡುವೆ ಬಂದುವಕ್ಕುಂ. ಬಂದುವಿಲ್ಲದೆ ಬಹುವಚನದರ್ವಿನವೇಲೆ ಎ, ಏ ಎಂಬಿವಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ:—ಸ್ವರಾಂತವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳ್ಳೆ.—2. ಪುನುವೇ ನಿನ್ನಯು. 3. ಬಿಂದು ಎಂಗೆ 4. ಅರುವಿನ ಮೇಲೆವರ್ಣಕ್ಕೆ 5. ಬಂದಿರೇಂ ಮಂದೆಗೆ 6.ದೇವರೇ ಕರುಣಿಸಿರೆ. 7. ಅಭಿಮನ್ಯೂ ಎಂದು ಮುಂಟು. ಎಲೆ ತುಂಬ, ಎಲೆ ತುಂಬಯು. 8. ಅಮಂತ್ರಣದೊಳ್ ದ್ವಿವಚನ ಬಹುವಚನಂಗಳಾದ ಕಳ್ಳಂ ಗಳ್ಳಂ ಇರಾಗವುಪುಎಂಟು. ಬರಿದುಮೆಂಬುದಹುಂ ಅರುವಿನ ಮೇಲೆಯುವುಎಂಟು. ಬರಿದುಮೆಂಬ ಪ್ರಚುರಗ್ರಹಣದಿಂ ಗಳ್ ಎಂಬುದಹ ಮೇಲೆ ಆ ಇರಾಗವುಂ ಕಿಹುದೆಡೆಯೊಳ್ ಮಾಣ್ಬುದು. ಬಹುವಚನ ಕ್ರಿಯೆಯೊಳೆ ಏಕವಚನವುುಂಟು. ವಿಜಧಾತುವೇಕವಹನದೊಳಿರ್ದಂತೆ ಸಲ್ವುದು. ವಿಕಲ್ಪದಿನಾ ಧಾತು ವತ್ಯಮಂ ಪಡೆಗುಂ.

ಪ್ರಕರಣಂ]

ಇರಾಗಮಕ್ಕೆ.—

- (೧) ಚಂ॥ ಸುರತರುನಂದನಂಗಳರ......ದೆ... ದೆಸೆಗಳಿರ, ಮುಗಿಲ್ಗಳಿರ,
- ವೃತ್ತಿ॥ ²ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷ ವಾಚಕದೊಳ್ ಕಳಾಗಮಕ್ಕಿ ರಾಗಮಂ— ದೇವಿಯರ್ಕಳಿರ್ ಬುಧರ್ಕಳಿರ,
- (೨) ³ಚಂ॥ಬುಧರ್ಕಳಿರ ನಿಮ್ಮ ಗುಣಸ್ತುತಿ ⁴ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗದೊಳ್ । ವೃತ್ತಿ॥ ⁵ಪಿರಿದುಮೆಂಬುದಱಿಂ ಅರ್ ಎಂಬುದರ್ಕೆಯುಮಿರಾಗಮಮುಂಟು—

ನಂಟರಿರ, ನಲ್ಲರಿರ,

ವೃತ್ತಿ॥ ಬಹುವಚನ ಕ್ರಿಯೆಯೊಳೇಕವಚನಕ್ಕೆ—್

- (೩) ಮ॥ದೇವಾ। ಸುರಮಂ ಕೇಳಿರೆ ದೇವ.......
- (೪) ಚಂ॥ ಅಱಿಯಿರೆ ನೀಮುಮಾಮುಮೋಡನೋದಿದೆವೆಂಬುದನಣ್ಣ...। ವೃತ್ತಿ॥ विकास वि
- (೫) ಉ॥ ಪಾಡಲೆ ತುಂಬಿ, ಬಗ್ಗಿ ಸೆಲೆ ಕೋಗಿಲೆ, ತೀಡೆಲೆ ಗಂಥವಾಹ...। ವೃತ್ತಿ॥ ⁸ವಿಕಲ್ಪದಿಸಾಧಾತು ವತ್ವಮಂ ಪಡೆಗುಂ—
- (೬) ಉ॥ ಬಾರ ಮರಾಳಿಕಾಗಮನೆ ನೋಡ ಚಕೋರವಿಲೋಲನೇತ್ರೆ ನಿಂ। ದಾರಯ ಪೀವರಸ್ತ್ರನನಿತಂಬಭರಾಲಸೆ ಕೇಳ ಕಾಮಕಾ ॥ ಳೋರಗಕೇಶಪಾಶೆ ಯೆನಗುತ್ತರಮಂ ಕುಡ ಚಾರುವೇಣುವೀ। ಕಾರವೆ ಿನೀನದಾರ ಮಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಘೋದಪೆ ಯಾವುದಾಶ್ರಯಂ॥

ವೃತ್ತಿ ॥ ಪಿರಿದುಮೆಂಬ ಪ್ರಚುರಗ್ರಹಣದಿಂ ಗಳ್ವ(ಳ್ಳಿ)ನಮೇಲೆ ಇರಾಗಮಂ ಕಿಱಾದೆಡೆ ಯೊಳ್ ಮಾಣ್ದು ದು.

(೭) ಮ। ಸ್ರ॥ ಜಳಧಿ ದ್ವೀಪಾಂತರಾಳಂಗಳನಿರದೆ (ಪು)ಗಿಂ ವೋಗಿಮುಗ್ರಾರಿಗಳ್ ।

^{1.} ಪ್ರಯೋಗ—೧ಗಳ್ಗೆ ಇರಾಗವುಂ ವೆಸೆಗಳಿರ, ಮುಗಿಲ್ಗಳಿರ, ಸುರತರು. 2. ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷವಾಚಕ ಮೊಳವುದುವೆ. 8. ಈ ಭಾಗವಿಲ್ಲ. 4. ಕಾಮಮಾರ್ಗ. 5. ಅರ್ಗೆ—ನೆಂಟರಿರ, ನಲ್ಲರಿರ ದೇವಿಯ ರಿರ—ಕೆ ಅಂದೆಡೆಯೊಳಿಲ್ಲ — ಜಳಧಿದ್ವೀ ಪಾಂತರಾಳಂಗಳನಿರದೆ ಪುಗಿಂ ಪೋಗಿಮುಗ್ರಾರಿಗಳ್. 6 ವಿಹಂಗವುಮಿದೆಂದೇಕಬ್ಬೆ ನೀಮೇಜು(೪)ಪಿರ್. 7. ನಿಜಧಾತುಗೆ 8. ಧಾತುವಿನತ್ವಕ್ಕೆ 9. ನೀನಾರಮಗ (ಈವಾಕದಲ್ಲಿ ಭಂದೋ ಭಂಗವಾಗುವುದು.)

ಸೊತ್ರಂ. ೧೨೯

(ಪ್ರಥಮಾ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತುರ್ಥನಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಅಭಿರೂಪದಿನಾ ಪ್ರಥಮಾ। ವಿಭಕ್ತಿ ಲಿಂಗಾರ್ಥವಚನ ಸಂಬೋಧನದೊಳ್॥ ಪ್ರಭ¹ವಿಪ್ಪುದಾ ದ್ವಿತೀಯಾ। ವಿಭಕ್ಕೆ ಕರ್ಮದೊಳನಾಕುಳಂ ವರ್ತಿಸುಗುಂ

11 280 11

ವೃತ್ತಿ॥ ²ಲಿಂಗಾರ್ಥವಚನ ಸಂಬೋಧನದೊಳ್ ಆ ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿ ಅಭಿರೂಪದಿಂ ಪ್ರಭವಿಶ್ಪುದು. ಆ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ ಕರ್ಮದೊಳ್ ಅನಾಕುಳವೆುಂತಪ್ಪುದಂತೆ ವರ್ತಿಸು ಗುಂ. ಲಿಂಗವೆುಂಬುದು ವಸ್ತುವಿನ ಕುಱುಪಂ ಪೇಟ್ವುದು. ಅರ್ಥವೆುಂಬುದು ಭಾವವಿಶೇ ಷಮಂ ಪೇಟ್ವುದು. ವಚನಮಾತ್ರವೆುಂಬುದು ಗಣನೆಯಂ ಪೇಟ್ವುದು. ಸಂಬೋಧನೆ ಯೆಂಬುದಭಿಮುಖೀಕರಣಮಂ ಪೇಟ್ವುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.__

ಆ ಲಿಂಗಕ್ಟೆ.—

ಇಂದ್ರಂ, ಚಂದ್ರಂ, ಮನುಷ್ಯಂ, ಗೋಮಿನಿ, ಕಾಮಿನಿ, ಆನ್ಗೆ ಕುದುರೆ, ಮರಂ, ಗಿಡು, ಪಕ್ಕಿ, ಮಿಗಂ.

ಅರ್ಥಕ್ಟೆ.—

ನಿಡಿಯಂ, ಕೆಂಚಂ, ಗುಜ್ಜಂ, ಕರಿಕಂ, ಅಸಿಯಂ, ಇನಿಯಂ.

ವಚನಮಾತ್ರಕ್ಕೆ.—

ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂಱು, 4ಒರ್ವಂ, ಇರ್ವರ್, ಮೂವರ್. ವೃತ್ತಿ॥ ತೃತೀಯಾರ್ಥದ ಕರ್ತೃವಿನೊಳಂ ಪ್ರಥಮೆಯಕ್ಕುಂ— ಅವಂ ಮಾಡಿದಂ, ಅವನಿಂ ಮಾಡಿಸಟ್ಟುದು.

ಸಂಬೋಧನೆಗೆ.— ಎಲೆದೇವ ರಕ್ಷಿಸು.

(೧) ಕಂ॥ ನೀನುಳ್ಳೊಡುಂಟು ರಾಜ್ಯಂ। ನೀನುಳ್ಳೊಡೆ ಪಟ್ಟಮುಂಟು ಪೀಟಿಗೆಯುಂ(ಟೈ)ಟು ॥ ನೀನುಳ್ಳೊಡುಂಟು ಬೆಳ್ಗೊಡೆ। ನೀನಿಲ್ಲದಿವೆಲ್ಲಮೊಳವೆ ಭಾನುತನೂಜಾ॥

^{1.} ವಿರ್ವ. 2. ಲಿಂಗದೊಳಂ, ಆರ್ಥದೊಳಂ, ವಚನಮಾತ್ರದೊಳಂ, ಸಂಬೋಧನೆಯೊಳಂ ಪ್ರಥಮಾ ವಿಧಕ್ತಿಯಕ್ಕುಂ. 3. ಕರಿಯುಂ. 4. ಓರ್ವಂ.

- (೨) ಉ(?)॥.....ನಲ್ಲಳೆ ನಿನ್ನ ಕಾಲ್ವಿಡಿದಸೆಂ [ತಿಳಿ] ಮೌನಮಿದೇತರ್ಕೆ.... ನೃತ್ತಿ॥ ಸ್ತಂಭಕುಂಭಾದಿ ಜಡವಸ್ತುಗಳೊಳಂ, ದೇವತಾಪ್ರತಿಮೆಯೊಳಂ, ಲೋಕಾಂ ತರದೊಳಮಾತ್ಮೀಯಚಿತ್ತದೊಳಮಭಿಮುಖೀಕರಣಮುಪಚಾರಂ.
 - (೩) ಎಲೆ ಕನ್ನಡಿ ಕಳಶಮೆ ಕತೆಯಂ ಪೇಟ್
 - (೪) ಮ॥ ತಳಿರೇ ತಾವರೆಯೇ ಮದಾಳಿಕುಳಮೇ ಕರ್ನ್ನೆಯ್ದಿ ಲೇ ಮತ್ತ ಕೋ। ಕಿಳಮೇ ಕಂಡಿರೆ ಸೀತೆಯಂತಿ.....॥
 - (अ) ಕಂ॥ ಸೈರಿಸು ಹೃದಯಮೆ ಸಯಿರಿಸು।
 - (೬) ಎಲೆ ಸರ್ವೇಶ ನಿನ್ನ ನಿಜಮಂ ತೋಱು ॥
 - (೭) ಮ॥ಆವ ಜಗನುಂ (ನೀಂ) ಸಾಧಿಸಲ್ ಪೋದೆ 'ಪೇ। ಆ³ಲೆ ವಿಧ್ಯಾಧರ ಚಕ್ರವರ್ತಿ.....॥

ಕರ್ಮಕಾರಕಕ್ಕೆ.—

ವೃತ್ತಿ॥ [ಆವುದು ಮಾಡಲ್ ಬೇಡಿದುದದುವೆ ಕರ್ಮಂ ಅದಱೊಳ್ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ವರ್ತಿಸುಗುಂ]್

(೮) ಮ॥ ಪಡೆದಂ ಪದ್ಮಜನೀ ಜಗತ್ತ್ರಿತಯಮಂ್ ।

ಸೂತ್ರಂ. ೧೩೦

(ಕರ್ಮಾರ್ಥ ವಿಭಾಗ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಪ್ರವಿದಿತ ತತ್ಕರ್ಮಂ ಕ । ರ್ತೃವಿನೀಪ್ಸಿತತಮ ಪದಾರ್ಥಮದು ನಾಲ್ಕುಂ ಭೇ ॥ ದವನಾಳ್ಡಿರ್ಕುಂ ನಿರ್ವ । ರ್ತ್ಯೂ ವಿಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವೈಷಯಿಕವೆುಂದೆತ್ತಂ ॥ ೧೩೮ ॥

ವೃತ್ತಿ, ಿಕರ್ತೈವಿಂ ಈಪ್ಸಿತತಮಪದಾರ್ಥಂ ಪ್ರವಿದಿತಕರ್ಮಂ. ಅದು ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ವಿಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವೈಷಯಿಕವೊಂದು ನಾಲ್ಕು ಭೇದಮಂ ಎತ್ತಂ ಆಳ್ಡಿ ರ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.--

ತುಡುಗೆಯಂ ತೊಟ್ಟಂ, ಪೂವಂ ಮುಡಿದಂ, ವೃತ್ತಿ॥ ನಿರ್ವರ್ತೈಮೆಂದು ನಿರ್ವಾಹಮನೆಯ್ದು ವುದು, ಮನೆಯಂ ಮಾಡಿದಂ, ಕಾವ್ಯ ಮಂ(ಕೇಳ್ದಂ.) ಪೇಲ್ಡಂ.

^{1.} ವಿನಿದೇಕ್ಕೆ 2. ಕಥೆಯ ಕೇಳ್ಸ್ 8. ಸೀತೆಯ ಕಂಡಿರೀ. 4. ಪೋದಯ್, ನೋಡಪ್ಪೆ 5. ಕರ್ತೃಕರ್ಮಕ್ಕು ದಾಹರಣೆ. 6. ಜಗತ್ರಯ(ಮು)ಮವರ್, 7. ವಿಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಕವಿಸಿತ್ತಲುಂ ವೈಷಯಿಕ್ನಾ 8. ಆ ಕರ್ಮಂ ಮಾಡುವನ ಇಷ್ಟಮಪ್ಪ ವಸ್ತು. ಅದು ನಿರ್ವರ್ಶ್ಯಮೆಂದುಂ, ವಿಕಾರ್ಯಮೆಂದುಂ, ಪ್ರಾಪ್ಕೆ ಮೆಂದುಂ, ವೈಷಯಿಕವೊಂದುಂ ನಾಲ್ಕು ಕೆಜನಪ್ಪುದು. ನಿರ್ವರ್ತ್ಯವೆರಿಂದು ನಿರ್ವಾಹವರಿನೆಯ್ದು ಪುಡ್ತು ವಿಕಾರ್ಯಮೆಂದು ರೂಪಾಂತರಮನೆಯ್ದು ಪುಡ್ತು ಪ್ರಾಪ್ಕವೆಂದು ಎಯ್ದ ಲ್ಪಡೆವುದಾ, ವೈಷಯಿಕ ಮೆಂದು ನಯ್ಯಾನಾದಿಗೆ ವಿಷಯವನಪ್ಪುದು, ಕರ್ಮಕ್ಕೆ.

ವೃತ್ತಿ ॥ ವಿಕಾರ್ಯವಿಂದು ರೂಪಾಂತರಮನೆಯ್ದು ವುದು. ಸುುವಂ ಕಡಿದಂ, ಕಾಯಂ ಪೋಟ್ದಂ.

ವೃತ್ತಿ ॥ ಪ್ರಾಪ್ಯಮೆಂದು ಎಯ್ದ ಲ್ತ ಕ್ಯುದು. ಊರನೆಯ್ದಿ ದಂ, ಮರನಂ ಸಾರ್ದಂ.

ವೃತ್ತಿ॥ ವೈಷಯಿಕವೆುಂದು ನಯನಾದಿಗೆ ವಿಷಯಮಪ್ಪುದು. ನೇಸಱಂ ನೋಡಿದಂ, ಗೀತಮಂ ಕೇಳ್ದಂ.¹

ಸೂತ್ರಂ. ೧೩೧

(ದ್ವಿತೀಯಾ ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತ್ರರ್ಥವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ತೊಡರ್ದಿಷ್ಟಾನಿಷ್ಟದೊಳಿಡೆ। ಯುಡುಗದ ಕಾಲಾಧ್ವದೊಳ್ ದ್ವಿತೀಯೆಯೆ ಮತ್ತಂ ॥ ನುಡಿಗುಂ ತೃತೀಯೆ ಪೇೞ । ಲ್ಪ (ಡೆ)ಡುಗುಂ ಸಲೆ ಕರ್ತೃಕರಣ ಹೇತು ಸ್ಥಿತಿಯೊಳ್ ॥ ೧೩೯ ॥

ವೃತ್ತಿ॥ ²ನುತ್ತಂ ತೊಡರ್ದಿಷ್ಟಾನಿಷ್ಟದೊಳ್ ಎಡೆಯುಡುಗದೆ ಕಾಲಾಧ್ವದೊಳ್ ದ್ವಿತೀಯೆಯೆ ನುಡಿಗುಂ, (ಮತ್ತಂ) ಕರ್ತೃಕರಣಹೇತುಸ್ಥಿತಿಯೊಳ್ ತೃತಿಯೆ ಸಲೆ ಪೇಟ ಲ್ಪಡುಗುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ.— ನೇವಳಮಂ ತೆಗೆದಂ.

ಅನಿಷ್ಟಕ್ಕೆ.— ಪಾವಂ ದಾಂಟದಂ

ಕಾಲಕ್ಕೆ.— ಆಱುದಿಂಗಳಂ ತಳ್ವಿದಂ, ಉಪವಾಸದಿಂ ಿರಾತ್ರಿಯನಿರ್ದಂ, ಜಾನಮಂ ತೊೞಲ್ದಂ.

ಅಧ್ವಕ್ಕೆ.— ಅರೆಗಾವುದಮಂ ಪರಿದಂ, ಮೂಗಾವುದಮಂ ನಡೆದಂ.4

ಕರ್ತೈನಿಂಗೆ.— ಪದಕಮಕ್ಕ ಸಾಲೆಯಿಂ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟತು_.5

1, ನಲ್ಲಳನಪ್ಪಿದಂ, ರಸಮಂ ಪೀರ್ದಂ, ಪೂವತಿ ಮೂಡಿದಂ (ಎಂದರಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಷಯ ಮನ್ನು ಹೇಳಿದೆ). 2. ಇಷ್ಟದೊಳಂ, ಅನಿಷ್ಟದೊಳಂ, ಕಾಲದೊಳಂ, ಅಧ್ಯದೊಳಂ ಎಡೆನಱಿಯಡೆ ದ್ವಿತೀಯೆ ಯಕ್ಕುಂ, ಕರ್ತೃವಿನೊಳಂ, ಕರುಣದೊಳಂ, ಹೇತುವಿನೊಳಂ ತೃತೀಯೆಯಕ್ಕುಂ. 3. ತ್ರಿರಾತ್ರಪತಿನಿರ್ಡಂ. 4. ದೋಹನಾದಿಗಳೋಳ್ ದ್ವಿಕರ್ಮನವಿಂಟು. ಗುರುವಂ ಜ್ಞಾನವುಂ ಬೆಸಗೊಂಡಂ, ದಾನಿಯಂ ದಾನಮಂ ಬೇಡಿದಂ, ಸಸುವಂ ವಾಲಂ ಕಣಿದಂ. 5. ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟುದು, ಕಾವ್ಯಮೆನ್ನಿಂ ಪೇಚಿಸಟ್ಟುದು.

ಕರಣಕ್ಕೆ.—

ಕೊಡಲಿಯಿಂ ಕಡಿದಂ, ಗದೆಯಿಂ ನೋದಿದಂ, ಕಣ್ಣಿಂ ನೋಡಿದಂ.

ಹೇತುವಿಂಗೆ.-

½ ಬರಗದಿಂ ಧನಂಬಡೆದಂ, ½ ಬಲಗದಿಂದಮಿರ್ದಂ, ¾ ತಗಪಿಂ ಸಿಲ್ಕಿರ್ದಂ, ಬೈವದಿಂ ಬಟ್ಡಂ.

ವೃತ್ತಿ ॥ ಸಂಯೋಗದೊಳಮುಂಟು. ಸಂಗಡದಿಂ ಬಂದಂ.

> **ಸೂತ್ರಂ. ೧೩೨** (ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭ<u>ಕ್ಯ</u>ರ್ಥ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ನುತಸಂಪ್ರದಾನರೂಢಂ। ಚತುರ್ಥಿಯುದು ರುಚಿಯೊಳೀರ್ಷೈಯೊಳ್ ವು(ಚ್ಚ್ರ)ತ್ಸರೆಗೊಳ್॥ ಹಿತದೊಳ್ ಭೀತಿತ್ವದೊಳು। ನೃತಿಯೊಳ್ ಸ್ವಸ್ತ್ರಾದಿಯೊಳ್ ಸ್ವಭಾವಸ್ಥಿ ತಿಯೊಳ್ ॥ ೧೪೦॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೩೩ ಪ್ರವಿದಿತ ಹೇತುವಿನೊಳ್ ಸಂ । ದವನತಿಯೊಳ್ ಪ್ರಾಣ್ಯನಾದರಸ್ಮ ರಣದೊಳು ॥ ದ್ಭವಿಸಿದನೀಪ್ಸಿತದೊಳ್ ಸದೃ । ಶವೃತ್ತಿಯೊಳ್ ಪ್ರತಿನಿಧಾನದೊಳವಿುಷ್ಟದೊಳಂ

11 080 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಯಥಾನ್ವಯಂ.⁵ ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಸಂಪ್ರದಾನಕೈ.— ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂಗೆ ಗೋವಂ ಕೊಟ್ಟಂ.

ರುಚಿಯೊಳ್.-

ಕೂಸಿಂಗೆ ಲಡ್ಡು ಗೆಯೞ್ತಿ.

ಈರ್ಸ್ಗೆ ಗೆ.— ಕವಿಗೆ ಕವಿ ಮುನಿವಂ.

ಮತ್ಸರಕ್ಕೆ.— ಸವತಿಗೆ ಸವತಿ ಪುರುಡಿಸುವಳ್. ಬಿರುದರ್ಗೆ ಬಿರುದರ್ ಸೆಣಸುವರ್.

^{1.} ಓಲಗದಿಂ ಪಡೆದಂ. 2. ಇಲ್ಲ. 8. ತಗಹಿಂ. 4. ಸಂಭೀತಿಯೊಳು 5. ಸಂಪ್ರದಾನವೆಂಂ ದಾವುದಾನೊಂದು ವಸ್ತುವನೀಸಿಕೊಂಬ ಪಾತ್ರಂ, ಅಲ್ಲಿ ಚತಾರ್ಥಿಯಕ್ಕುಂ. ಅದು ರಾಚಿ, ಈರ್ಷ್ಯೆ, ಮತ್ತುರ, ಹಿತ, ಭೀತಿ, ಉನ್ನತಿ, ಸ್ವಸ್ತ್ಯಾದಿ, ಸ್ವಭಾವ, ಕಾರಣ, ನವುಸ್ಕಾರ, ಪ್ರಾಣ್ಯನಾದರಸ್ಮರಣ, ಅನಿಷ್ಟ, ಸಾದೃಶ್ಯ, ಪ್ರತಿನಿಧಿ, ಇಷ್ಟವೆನಿಂಬಿನಿತಅತ್ತೋ ವರ್ತಿಸುಗನಿಂ.

ಪಶುವಿಂಗೆ ಹಿತಂ ತೃಣಂ, ರೋಗಿಗೌಷಧಂ ಹಿತಂ.

ಭೀತಿಗೆ.__

ಸಾಸಕ್ಕಂಜುಗುಂ ತಕ್ಕಂ,

(೧) ಪುಲಿಗಂಜಿ¹ ಪುತ್ತಮಂ ಘೊಕ್ಕೊಡರೆ ಪಾವುಂ ಕೊಂಡುದು.

ಉನ್ನ ತಿಗೆ.___

ಲೋಕಕ್ಕೀತನಧಿಕಂ, ಮೇರುವಿಂಗೀತನಗ್ಗಳಂ.

ಸ್ಪಸ್ತ್ಯಾದಿಗೆ.-

(೨) ಕಂ॥ ಸವನಿಸುಗೆ ಜಗಕ್ಕೆ ಲ್ಲಿಯು। ಿಮವಿ(ಷ್ಟಮುಂ) ಪ್ಲವಂ ಕ್ಷೇಮವೃತ್ತಿ ಕುಶಲಂ ಭದ್ರಂ ॥ ಿಭವಿಕಂ ಭವ್ಯಂ ಶ್ರೀಯಂ । ಶಿವಂ ಶುಭಂ ಸ್ವಸ್ತ್ರಿ ಮಂಗಳಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ ॥

ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ.— ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಶೌರ್ಯಂ.

(೩) ಕಂ॥ಕಪಿಗೆ ಚಪಲತೆ ಸಹಜಂ।

ಕಾರಣಕ್ಕೆ.___ ಸಿರಿಗುದ್ಯೋಗಂ ಮಟಿಗೆ ಮುಗಿಲ್.

ನಮಸ್ಕಾ ರಕ್ಕೆ.— ದೇವರ್ಗೆ ಘೊಡಮಟ್ಟಂ, ಗುರುವಿಂಗೆಱಗಿದಂ.

ಪ್ರಾಣ್ಯ ನಾದರಸ್ಮರಣಕ್ಕೆ.__

(೪) ಕಂ॥ ಮಾನಿಸರಂ ಪುಲ್ಗೆ 4ಕಷ್ಟಮಾ(ಗೆ)ಗಿಯೆ ನೆನೆವಂ, ್ಸೀರ್ಗೆ ಕಷ್ಟಮಾಗಿ ನುಡಿವಂ.

ಆನಿಷ್ಟಕ್ಟೆ.-

ಆತಂಗೆ ವಿಷಮನಿಕ್ಕಿದಂ, ಆತಂಗೆ ಕಿತ್ತಿಗೆಯಂ ಬೆಸಸಿದಂ.

ಸಾದೃಶ್ಯಕ್ಕೆ.---ಆತಂಗೀತಂ ತಕ್ಕಂ, ಐರಾವತಕ್ಕೆ ಸುಪ್ರತೀಕವೋರಗೆ.

ಪ್ರತಿನಿಧಾನಕ್ಕೆ ---

ಕೇನ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸಲ್ವುದು, ಆ ಕಬ್ಬಕ್ಕೀಕಬ್ಬಮಾಯ್ತು.

वर्बा है,-

ಭಕ್ಕಂಗೆ ವರವಿತ್ತಂ, ಕೆಳೆಯಂಗೆ 'ಸಂತೋಷಮಂ ಮಾಡಿದಂ.

^{1.} ಪುತ್ರವುಂ ಪೊಕ್ಕೊಡರೇ ಪಾರು ಕೊಂಡು? 2. ಮುಭೀಷ್ಟಂ. 3. ಭಾವುಕಂ, ಭಾತನ್ಮಂ. 4. ಮಾನಿಸರಂ ಪುಲ್ಗೆ ನಿಕೃಷ್ಣಮಾಗಿ ನೆನೆವಂ........... ಈ ವಾಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಷ್ಟಮಾಗೆ; 6. (ಕತ್ತಿಗೆ ಎಂಬಳಿದು ಒಂದು ಬಗೆಯು ದುರ್ದೇವತೆ) ಕತ್ತಿಯುಂ ಮನೆದಂ. 7. ಸಂತಸಕ್ಕುಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೩೪

ಕಂ॥ ಆದಂ ಪಂಚನಿುಯುಪ್ಪುದ। ಪಾದಾನ ಸ್ಥಳದೊಳದೆ ದಲೊದವುಗುಮಾತಂ॥ ಕಾದಾನೇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟಾ। ಸಾದಿತ ಹೇತುವಿನೊಳುದಯಡೊಳ್ ಗೌರವರೊಳ್ ॥ ೧೪೨॥

ವೃತ್ತಿ " 'ಅಪಾದಾನಸ್ಥಳದೊಳ್ ಪಂಚಮಿ ಆದಮಪ್ಪುದು. ಅದೆ ಅತಂಕಾದಾ ನೇಷ್ಟ್ರಾನಿಷ್ಟ್ರಾಸಾದಿತ ಹೇತುವಿನೊಳ್, ಉದಯದೊಳ್, ಗೌರವದೊಳ್, ಒದವುಗುಂ. ಆಪಾದಾನಮೆಂದಾವುದಾನೊಂದಱಿಂ ತೊಲಗುವುದದಱಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಿಯಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಅಪಾದಾನಕ್ಕೆ.— ಮರದತ್ತಣಿಂ ³ಪಣ್ಣು ರುಳ್ದು ದು. ಕೆಱೆಯತ್ತಣಿಂ ಬಂದಂ.

ವೃತ್ತಿ॥ 1ಆದಮೆಂದೆಂ.—

ಕೃಷ್ಣ ನಿಂ ಪಿರಿಯಂ ಬಲಭದ್ರಂ. ದುರ್ಯೋಧನನಿಂ ಕಿಱಿಯಳ್ ದುಶ್ವಳೆ.
ಭಯದೊಳ್.—ಆರಸನತ್ತಣೆಂ ದಾಟ್ ಬಂದುದು. ಹುಲಿಯತ್ತಣೆಂದಂಜಿದೆಂ.
ಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕೆ.—ಸ್ವಾಮಿಯತ್ತಣೆಂ ನಿರ್ವಾಹಮಾದುದು.
ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ.—ರಂಭೆಯತ್ತಣೆಂ ಸುಖಂ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿದುದು.
ಅನಿಷ್ಟಕ್ಕೆ.—ಪಗೆಯತ್ತಣೆಂ ಬಂಧನಂ ಬಂದುದು.
ಹೇತುವಿಂಗೆ.—ಉದ್ಯೋಗದತ್ತಣೆಂ ಸಿರಿ ಬಂದುದು.
ಉದಯಕ್ಕೆ.—ಸದ್ವಂಶದತ್ತಣೆಂ ಪುಟ್ಟದಂ.
ಕಿಪೆರ್ಮೆಗೆ.—ಕೃಷ್ಣ ನತ್ತಣೆಂ ಪಿರಿಯಂ ಬಲಭದ್ರಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೩೫ (ಷಷ್ಟೀ ವಿಭಕ್ತ್ಯರ್ಥ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಪತಿಕುಲ ಜಾತ್ಯವಯವ್ ನಿ। ಷ್ಟ್ರತಲಕ್ಷಣ ಸನ್ನಿ ಧಾನ ಸಂಸ್ಕ್ರರ್ಶ ಸಮಾ॥ ಗತ ಸಂಬಂಧದೊಳಂ ತ। ದೃತ ಸಂಬಂಧದೊಳಮುಂಟು ಷಷ್ಮಿಗೆ ಯೋಗಂ

II OVA II

^{1.} ವಾದಿತ. 2. ಅಪಾದಾನವೆರಿಂದಾವುದಾನೊಂದಱು೦ ತೋಗುವುದರಿ; ಅಲ್ಲಿ ಪಂಚನಿರಿಯಾನ್ಕರಿ. ಆ ಪಂಚವಿರಿ ಭರ್ ಸ್ಟೀಕಾರ ಇಷ್ಟ ಅನಿಷ್ಟ ಹೇತರಿ ಉದರು ಗುರುತ್ವವೆರಿಂಬಿನಿತಹೊಳಂ ಪರ್ತಿಸರಿಗರು. 3. ಪಣ್ಣು ದಿರ್ದಾದರಿ. 4. ಆತನಿಂ ಹಿರಿಯಾನೆಂಬಂತಪ್ಪುವಹೊಳ್ ಅಪಾದಾನವರಿ ಮಹತಿಮಾಡಿ ವಿಕಲ್ಪಿ ಸರಿವರ್...ಭರರಿಕೈ. 5. ಗುರುತ್ವದೊಳ್ (ಗೌರವಕ್ಕೆ) ಎಂದಿರಬೇಕರಿ, 6. ವಿಶ್ರುತ.

ವೃತ್ತಿ 1 ... ಪಷ್ಠಿಗೆ ಯೋಗ (ಸಂಬಂಧ)ಮುಂಟು. ಮಕ್ಕುದು ಯಥಾನ್ವಯಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.---

ಸ್ವಸ್ವಾಮಿ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ.— ಊರೊಡೆಯಂ, ನಾಡೆಱ³ಯಂ.

ಕುಲಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ.— ಎಮ್ಮಳಿಯಂ, ಎಮ್ಮ ತಮ್ಮಂ.²

ಜಾತಿಗೆ.___

ಆನೆಯ ಘಟ್ಕೆ ಕುದುರೆಯ ಥಟ್ಟು, ಗಿಳಿಯ ಪಿಂಡು.

ಅವಯವಕ್ಕೆ.— ಮರದ ಕೊಂಬು, ಪೂವಿನೆಸಳ್, ಕೊಡೆಯ ಕಾವು.

ಕು**ಲು**ಪಿಂಗೆ.— ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯ ಮಾನಿಸಂ, ³ಕತ್ಕಳದ ರಾವುತಂ, ⁴ಸಿಂಧದ ಕುದುರೆ.

ಸನ್ನಿ ಧಾನಕ್ಕೆ.— ಕೆಱೆಯ ಕೋಡಿ, ಊರ ಮುಂದು, ಅದಱ ಕೆಲಂ.

್ಸಂ(ಸ್ಪೃ) ಸ್ಟಕ್ಕೆ.— ತೋಳ ಬಂದಿ, ಕಳಶದ ತಳಿಂ್, ನೀರ ಹಾವಸೆ.

ಸಂಬಂಧಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ.— ನೊಸಲ ಕಣ್ಣ ದೇವಂ, ತೋಳ ಬಾಳ ಕಾಂತಿ, ಹರಿಯ ಪೊರ್ಕುಟ ತಾವರೆ.

•ఆం ఎందేం.—

ವಿಶೇಷದೊಳ್.—

ಬಳ್ಳದೞಿ, ಅದಱ ಮಱಿ.

ವಸ್ತು ನಿಕಾರಕ್ಕೆ.— ವೊನ್ನ ಕೋಲ್.?

ಸೂತ್ರಂ. ೧೩೬

(ಸಪ್ತವಿ ವಿಭಕ್ಷ್ಯರ್ಥ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಧೀರರಿನಾವುದು ತಾನಾ। ಧಾರಮದಧಿಕರಣಮಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮಿ ತಿಳಿ ನಿ॥ ಧಾರಣ ವಿಷಯವ್ಯಾಪಕ। ಸಾರವ್ಯವಹಾರಕಾಲ ಸತ್ಯರ್ಥಗತಂ

11 066 11

^{1.} ಸಂಬಂಧದೊಳ್ ಷ್ಣುಯ ಕ್ಯುಂ, ಅದರಿ ಸ್ವಾವಿರಿಸಂಬಂಧಂ, ಕುಲಸಂಬಂಧಂ, ಜಾತಿಸಂಬಂಧಂ, ಅವಯ ವಸಂಬಂಧಂ, ಲಕ್ಷಣ ಸಂಬಂಧಂ, ಸನ್ನಿಧಾನಸಂಬಂಧಂ, ಸಂಸ್ಪರ್ಶಸಂಬಂಧಂ, ಸಂಬಂಧದ ಸಂಬಂಧವೆ ಎಂದಿನ ಜಹುವು.) ಎಮ್ಮ ಕಿಳಿಯ ನಿಂ. 3. ತತ್ತಳದ ರಾವುತಂ. 4. ಸಿಂಧನಿದೇಶದ ಕರಿದರಿ .? 5. ಸಂಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕೆ 6. ಮತ್ತಂ ಶೇಷದೊಳಂ ವಸ್ತುವಿಕಾರದೊಳಪಾರುಟು. ಶೇಷಕ್ಕೆ . ಬಳ್ಳದಟು. 7. ಎಲ್ಲಾ ವಿಧಕ್ತಿಗಳೂ ಹಷ್ಟೀಗತಮಾದುವಾಗಿ ಸಂಬಂಧವೆನಿಂಬರ್.

ವೃತ್ತಿ ॥ ¹ಆವುದು ತಾನಾಧಾರಮದಧಿಕರಣಂ. ಅಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮಿಯಕ್ಕು ಮೆಂದು ತಿಳಿ. ಅದು ನಿರ್ಧಾರಣ ವಿಷಯ ವ್ಯಾಪಕ ಸಾರ ವ್ಯವಹಾರ ಕಾಲ ಸತ್ಯರ್ಥಗತಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ:— ಅಧಿಕರಣಕ್ಟೆ.—

ಪಾಸಿನೊಳ್ ನಿಪ್ರೆಗೆಯ್ದಂ, ಪಱುಗೋಲೊಳ್ ಕುಳ್ಳರ್ದಂ.

ವೃತ್ತಿ॥ ²ನಿರ್ಧಾರಣವೆುಂಬುದು ಜಾತಿಯಿಂ ಮೇಣ್, [ಗುಣದಿಂ] ಕ್ರಿಯೆಯಿಂ ಮೇಣ್ ವಸ್ತುವಂ ಬೇರ್ಕೆಯ್ವುದು.

³ಜಾತಿಗೆ.—

ಪುರುಷರೊಳ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ಶೂರಂ. ಗೋವುಗಳೊಳ್ ಕಾಳಿ ಪಾಲುಳ್ಳುದು.

[ಗುಣಕ್ಕೆ.— ದೇವರೊಳ್ ನಿರ್ದೇಷಿಯಾಪ್ತಂ, ರತ್ನಂಗಳೊಳ್ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಮುತ್ತಮಂ].

ಕ್ರಿಯೆಗೆ.— ಪರಿಕಾಱರೊಳೀತಂ [ಕಾಲ್ವಲ್ಲಿದಂ. ಕಾದುವರೊಳೀತಂ ಮೆಯ್ಗಲಿ].

ವಿಷಯಕ್ಕೆ.— ಮೊಗದೊಳ್ ⁴ಮೆಲ್ಡಂ, ಕಿವಿಯೊಳ್ ಪರ್ಚಿದಂ.

ವ್ಯಾಪಕಕ್ಕೆ.— ಪೂವಿನೊಳ್ ಕಂಪು. ಎಳ್ಳೊಳೆಣ್ಣೆ. ಕರ್ವಿನೊಳ್ ರಸಂ.

ವ್ಯವಹರಣಕ್ಕೆ.— ತಪದೊಳ್ ನೆಗಟ್ಡಿಂ, ⁶ವಿರಹದೊಳೆಸೆದಂ.

ಕಾಲಕ್ಕೆ.— ವಸಂತದೊಳ್ ಮಾವು ಬಂದುದು. ಶರದದೊಳ್ ದಿಗ್ವಿ ಜಯ (ನೊಳ್ಳಿತ್ತು)ಮುಚಿತಂ.

ಸತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ.— ಬರೆ [ಕಂಡಂ, ಬರ್ವೆಡೆಯೊಳ್] ಕಂಡಂ.

1. ಆವುದಾಧಾರವಾದಧಿಕರಣಂ, ಅಲ್ಲಿ ಸಸ್ತವಾಯಕ್ಕುಂ, ಅದಾ ನಿರ್ಧಾರಣದೊಳಂ, ವಿಷಯದೊಳಂ, ವ್ಯಾಪಕದೊಳಂ, ವ್ಯವಹಾರದೊಳಂ, ಕಾಲದೊಳಂ, ಸತ್ಯರ್ಥದೊಳಂ ವರ್ತಿಸಾಗುಂ. 2. ನಿರ್ಧಾರಣವೆಂಂ ಬುದಾ ಗಾಣಕೊಂಬ ಕ್ರಿಯೆಂಡುಂಬ ಎರಡಅುಂ ಜಾತಿಯುತ್ತಣಿಂ ವಸ್ತುವಂ ಬೇರ್ಕೆಯ್ಯುದು. 3. ಈ ಉದಾಹರಣಗಳಲ್ಲ. ಗಾಣಕ್ರಿಯೆಂಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಉದಾಹರಣಗಳಿವೆ. 4. ನೇಲ್ದಂ. 5. ವೀರದೊಳಿಸಿದಂ. 6. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬರೆ ಎಂಬುದಿ ಮುಂದೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠಿದೊರೆಕೊಂಡಿಕರ್ನಂ. ಎಂದಿರುವುದಾ ಗ್ರಂಥಪಾತವಾಗಿರುವ ಸೂಚನೆಯುಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೩೭ (ವಿಭಕ್ತಿ ಪಲ್ಲಟಂ.)

ಕಂ॥ ಇಂತೀ್ರಪೇಜ್ದ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ । ಳಿಂತುಂ ಪಲ್ಲಟಿಸುಗುಂ ಯಫೇಷ್ಟಂ ಪ್ರಥವಾ ॥ ರ್ಥಂ ತೋಱಿಯು[ಂ ದ್ವಿತೀಯಾ । ರ್ಥಂ ತೋಱಿಯು]ಮಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠಿ ದೊರೆಕೊಂಡಿರ್ಕುಂ ॥ ೧೪೫ ॥

ವೃತ್ತಿ 1 ಕಂತು ಪೇಟ್ದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಂತುಂ ಯಥೇಷ್ಟಂ ಪಲ್ಲಟಿಸುಗುಂ. ಪ್ರಥ ಮಾರ್ಥಂ ತೋಱೆಯುಂ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥಂ ತೋಱೆಯುಂ] ಅಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠಿ ದೊರೆಕೊಂಡಿರ್ಕುಂ. ಪ್ರಥಮಾರ್ಥ ಷಷ್ಠಿಗೆ.—

- (೧) ಸ್ವಾಗತಂ॥.....ನಿಸಿ । ಶೃಂಕೆಯಿಂ ನೃಪನ ಪೇಟೆ...... ।
- (೨) ಕಂ॥ ಚಿತ್ತಭವಗ್ರಹದ ಸೋಂಕೆ ಸುಜನೋತ್ತಂಸಾ ॥ ವೃತ್ತಿ॥ ನೃಸಂ ಪೇಟ³, ಗ್ರಹಂ ಸೋಂಕೆ ಎಂದು ಇವರ್ಕ್ಫರ್ಥಂ. ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥ ಷಷ್ಠಿಗೆ.—
- (೩)ಎಲವೊ ನೀನೆನ್ನ ಕೊಂದೆ ಪೇಟ್ ಪೊಡಮಟ್ಟ.
- (೪) ಮತೆಂಕ ನಾಡೆ ಮಱೆಯಲ್ಕೆಂ(ದುಂ)ತುಂ ಮನಂ ಬರ್ಕುಮೇ. ವೃತ್ತಿ ಎನ್ನಂ ಕೊಂದೆ, ನಾಡಂ ಮಱೆಯಲ್ಕೆ ಎಂದಿವರ್ಕ್ಕರ್ಥಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೩೮ (ವಿಭಕ್ತಿ ಪಲ್ಲಟಂ.)

ಕಂ॥ ಸ್ವಾರ್ಥಂ ಪ್ರಥವಾರ್ಥ ತೃತೀ । ಯಾರ್ಥ ಚತುರ್ಥ್ಯರ್ಥದೊಳ್ ದ್ವಿತೀಯೆ ತೃತೀಯೋ ॥ ಕ್ತಾರ್ಥದೊಳಂ ಸಪ್ತಮಿಯೆ ಸ । ಮರ್ಥಂ ಪಂಚಮಿಯೊಳಂ ತೃತೀಯೆ ಸಮರ್ಥಂ ॥ ೧೪೬ ॥

ವೃತ್ತಿ " ಪ್ರಥಮಾರ್ಥ ತೃತೀಯಾರ್ಥ ಚತುರ್ಥ್ಯ ರ್ಥ[ದೊಳಂ] ದ್ವಿತೀಯೆ ಸ್ವಾರ್ಥಂ, ತೃತೀಯೋಕ್ತಾರ್ಥದೊಳ್ ಆ ಸಪ್ತಮಿಯೆ ಸಮರ್ಥಂ, ಪಂಚಮಿಯೊಳಂ ತೃತೀಯೆ ಸಮರ್ಥಂ.

^{1.} ಈ ಸೇಟ್ದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ ಯಾಧಾಸಂಭವದಿನೆಂತಾದೊಡಂ ಪಲ್ಪಟಪುವು, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾರ್ಥ ದೊಳಂ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥದೊಳು ಷಷ್ಠಿಯುಕ್ಕುಂ. 2. ಕೊಂಡಯ್ ಕಾಲ್ವಿಡಿದವೆಯೋ. 8. ಮುಖೆ ಯುಲೈನ್ನೇಂ ಮುನಂ (ಸಂ. ಭಾ. ವಾತ.) 4. ಪ್ರಥಮಾರ್ಥದೊಳಂ, ತೃತೀಯಾರ್ಥದೊಳಂ, ಚತಾರ್ಥ್ಯರ್ಥ ದೊಳು ಸಮುಚ್ಚಯವಿಂ ಸಂಚಮ್ಯರ್ಥದೊಳಂ ದ್ವಿತೀಯುಯುಕ್ಕುಂ; ಸಂಚಮ್ಯರ್ಥದೊಳ್ ತೃತೀಯಿಯ ಯುಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ:___

ಸ್ರಥಮಾರ್ಥ ದ್ವಿತೀಯಿಗೆ.—

ನುಣ್ಪುಳ್ಳ ನೆಂಬಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಪ ಸುಳ್ಳ ನೆಂದಾಯ್ತ್ತು.

ತೃತೀಯಾರ್ಥದ ದ್ವಿತೀಯಿಗೆ.—

ದೇವರಂ ಪೂವಿಂದರ್ಚಿಸಿದನೆಂಬಲ್ಲಿ ಪೂವನರ್ಚಿಸಿದನೆಂದಾಯ್ತು.

ಚತುಥ್ಯ ೯ಥ೯ದೊಳ್ ದ್ವಿ ತೀಯೆಗೆ .—

ಹೊನ್ನಂಬಡ್ಡಿ(ಟ್ಟ್)ಗೆಕೊಟ್ಟ ನೆಂಬಲ್ಲಿ ಬಡ್ಡಿ(ಟ್ಟ್)ಯಂಕೊಟ್ಟನೆಂದಾಯ್ತು.

ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥದೊಳ್ ದ್ವಿತೀಯೆಯುಂಟು.— ಮಾಣವಕನತ್ತಣಿಂ ಕಾರ್ಯಮಂ ಬೆಸಗೊಂಡನೆಂಬಲ್ಲಿ ಮಾಣವಕನಂ ಬೆಸಗೊಂಡನೆಂ²ದುಂಟು.

ತೃತೀಯಾರ್ಥದೊಳ್ ಸಪ್ತ ಮಿಗೆ.— ಕೊಡಲಿಯಿಂ ಕಡಿದನೆಂಬಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿಯೊಳ್ ²ಕಡಿದಂ, ಗರೆಯಿಂ ನಾಯ ನೆಂಬಲ್ಲಿ ಗರೆಯೊಳ್ ²ನಾಯಂ

ಗದೆಯಿಂ ವೊಯ್ದ ನೆಂಬಲ್ಲಿ ಗದೆಯೊಳ್ ತಿವೊಯ್ಡಂ, ಕಿವಿಯಿಂ ಕೇಳ್ದ ನೆಂಬಲ್ಲಿ ಕಿವಿಯೊಳ್ 4ಕೇಳ್ದಂ.

ಪಂಚಮ್ಯ ರ್ಥದೊಳ್ ತೃತೀಯೆಗೆ.— ಕೆೞೆಯತ್ತಣಿಂ ಬಂದಂ, ಕೆೞೆಯಿಂ್ ಬಂದಂ. ಕರಿಶಿರದತ್ತಣಿಂ ಮುತ್ತೊಕ್ಕುವು, ಕರಿಶಿರದಿಂ 'ಮುತ್ತೊಕ್ಕುವು.

> ಸೂತ್ರಂ. ೧೩೯ (ವಿಭಕ್ತಿ ಪಲ್ಲಟಂ.)

ಕಂ॥ ಕೃತಿಯುಕ್ತಂ ಷಷ್ಠಿಯೊಳಂ।
ದ್ವಿತೀಯೆಯೊಳವಾಚತುರ್ಥಿ ಸಪ್ತ್ರಮಿಯೊಳಿ ಸಂ॥
ಗತಮಾ ಪ್ರಥವಾ ಷಷ್ಠೀ।
ಚತುರ್ಥಿಗಳ್ ಪ್ರಥವೆಯುಂ ದ್ವಿತೀಯೆಯೊಳಕ್ಕುಂ॥ ೧೪೭

ವೃತ್ತಿ ಷಷ್ಠಿಯೊಳಂ ದ್ವಿತೀಯೆಯೊಳಂ ಚತುರ್ಥಿ ಕೃತಿಯುಕ್ತಂ. ಆ ಪ್ರಥಮಾ ಷಷ್ಠೀ ಚತುರ್ಥಿಗಳ್ ಸಪ್ತಮಿಯೊಳೆ ಸಂಗತಂ. ಪ್ರಥಮೆಯುಂ ದ್ವಿತೀಯೆಯೊಳಕ್ಕುಂ.

^{1.} ನೆಂದಾಯ್ತು. 2. ಕಡಿದನೆಂದಾಯ್ತು. 3. ಪೊಯ್ದನೆಂದಾಯ್ತು. 4. ಕೇಳ್ದನೆಂದಾಯ್ತು. 5. ಬಂದನೆಂದಾಯ್ತು. 6. ವುರತ್ತೊಕ್ಕುವೆಂದಾಯುತ್ತಿ—ಮತ್ತಹಸ್ತಿಗಳ ಪರಿಸ್ತಕದಿಂ ಬಿಡಿರಿಂ ಫಜೀಂ! ಬ್ರೋತ್ತಮಾಂಗದಿನಗರರ್ವಿನ ಪಂದಿಯ ಕೋಟ್ಕಳಂ ॥ ಪತ್ತುವಿಟ್ಟಗರಿಕುಂಜದೊಳೊಕ್ಕಳಮುತ್ತನಾ! ಯ್ಟುತ್ತುವಿರ್ಮ ಶಬರಪ್ರಿಯ ಕಾಮಿನಿಯರ್ಶಕಂ ॥ ಅಲಿವರಲ್ಲಳುವಿರಿಂದ್ರಗೋಪಮುಂ ಸೂಸಿದಿಂವ ಭ್ರದಿಂ, ತಿಳಿಗೊಳದಿಂದೆ ಪಾಜುದುವು ಹಂಸಕರಿಳಂ. 7. ಯಕ್ಕುಂ. ಸಪ್ತವಿರಿಯೊಳ್ ಪ್ರಥಮೆ ಪಷ್ಠಿ ಚತುರ್ಥಿಗೆ.

್ ಷಷ್ಟ್ರಿಯೊಳ್ ಚತುರ್ಥಿಗೆ.—

ನಾಡೊಡೆಯಂ (ನಾಡ್ಗೊ ಡೆಯಂ)—ನಾಟಿಸ್ಗೊ ಡೆಯಂ, ಕೊಡೆಯೊಡೆಯಂ—ಕೊಡೆಗೊಡೆಯಂ, ಎರ್ದೆಯಾಣ್ಮಂ—ಎರ್ದೆಗಾಣ್ಮಂ.

(೧) ಚಂ॥....ಎರ್ದೆ ಗಾಣ್ಮ ನೆನ್ನ ರಸನೆಲ್ಲಿ ದನೋ ಲಲಿತಾಂಗವಲ್ಲ ಭಂ.

ದ್ವಿತೀಯೆಗಾದ ಚತುರ್ಥಿಗೆ.—
ಶಿಷ್ಯನಂ ಕಲಿ(ಲ್ಪಿ)ಸಿದನೆಂಬಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಕಲಿ(ಲ್ಪಿ)ಸಿದಂ.
ಆಕೆಯಂ ತಿಳಿಪಿದನೆಂಬಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಪಿದನೆಂದಾಯ್ತು.

ಸಪ್ತ ವಿುಯೊಳ್ ಪ್ರಥವೆುಗೆ.— ಒಂದು ದಿವಸದೊಳ್ ಬಂದನೆಂಬಲ್ಲಿ ಒಂದುದಿನಂ ಬಂದಂ.

ಸಪ್ತ ಮಿಯೊಳ್ ಷಷ್ಠಿಗೆ.— ಚಾಗಿಗಳೊಳ್ ಬಲ್ಲಹನೆಂಬಲ್ಲಿ ಚಾಗಿಗಳ ಬಲ್ಲಹಂ ಎಂದಾಯ್ತು. ಈವರೊಳ್ ದೇವನೆಂಬಲ್ಲಿ ಈವರ ದೇವಂ. ರಸಿಕರೊಳ್ ತಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂಬಲ್ಲಿ ರಸಿಕರ ಚಕ್ರವರ್ತಿ.

ಪ್ರಥವೆುಗೆ.— ಒಂದು ⁴ವರ್ಷಮನಿರ್ದನೆಂಬಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷಮಿರ್ದಂ⁵.

> **ಸೂತ್ರಂ**. ೧೪೦ (ಜಾತ್ಯೇಕತ್ವ ಬಹುತ್ವ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಅಕ್ಕುಂ ಜಾತಿಯೊಳೀಕ। ತ್ವಕ್ಕೆ ಬಹುತ್ವಂ ಬಹುತ್ವದೆಡೆಗೇಕತ್ವಂ॥ ಪೊಕ್ಕು ವಿಶೇಷಣವುಕ್ಕುಂ। ನೊಕ್ಕಳವಾ ಜಾತಿಯಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಮುಮೆಂಬರ್

॥ ପଣ୍ଟ ॥

ವೃತ್ತಿ॥ 'ಜಾತಿಯೊಳ್ ಏಕತ್ವಕ್ಕೆ ಬಹುತ್ವಮಕ್ಕುಂ, ಬಹುತ್ವದೆಡೆಗೆ ಏಕತ್ವಂ ವೊಕ್ಕು ವಿಕೇಷಣಮಕ್ಕುಂ. ಆ ಜಾತಿಯಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ ಬಹುತ್ವದೆಡೆಗೇಕತ್ವಂ ವೊಕ್ಕು ವಿಶೇ ಷಣಂ ನೊಕ್ಕಳವೆುಂಬರ್.

ಕ್ರಮ ಪ್ರಯೋಗಂ:— ಆನೆ ನೂಂಕಿದುವು [ಆನೆಗಳ್ ನೂಂಕಿದುವು], ಕುದುರೆ ಯೇಱಿದುವು [ಕುದುರೆಗಳೇಱಿದುವು.

^{1.} ತಿಳುಪಿದಂ. 2. ಬಲ್ಲಹಂ, ಚಾಗಿಗಳ ಬಲ್ಲಹಂ, ಈವರೊಳ್ ದೇವಂ. 8. ರಸಿಕರೊಳ್ ಚಕ್ರ ವರ್ತಿ. 4. ವರ್ಷಮನಿರ್ದಂ. 5. ಇಂತು ನಂಡಿರ ಬಿನ್ನಣದಿಂ ಕಾರಕಮಂ ನಿಯುತಾರ್ಥವೆರುದಯಿಂವುದರಿ (ಕಾರಕಮನಿಯುತಾರ್ಥಂ ಎಂದಿರಬಹುದು). 6 ಜಾತಿಯೊಳ್ಳಕವಚನವಿನಿರ್ವಾಂ ಬಹುವಚನವುಂ ಪೇಟ್ವುದು ಅದು ಕಾರಣಂ ಕ್ರಿಯಾಪದಂ ಬಹುವಚನಮಾಗಲಾರ್ಪುದು. ಜಾತಿಯಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ ಬಸ್ತಾ ವಚನಕ್ಕೇಕವಚನಂ ನಿಶೇಷಣಮಾಗಿ ಪೊಕ್ಕು ಬಹುವಚನಮಂ ಪೇಟ್ಟುದು.

ಪ್ರಕರಣಂ]

ಕಾಲಾಳ್ ಕವಿದುವು, ಕಾಲಾಳ್ಗಳ್ ಕವಿದುವು—(ಜಾತಿಗೆ ಇದು) (ಜಾತಿಯಲ್ಲದಲ್ಲಿಗೆ)—— ಇವೆಲ್ಲಮಧ್ಯುವಂಗಳ್.

(೧) ಮು .

ದ್ರಮಹೈಶ್ವರ್ಯಮಿವೆಲ್ಲಮಧ್ರುವ (ಮಿವಂ)..... ॥ ಮನಂ ಸಂಚಳಮಾದುವು, ಮನಂಗಳ್ ಸಂಚಳಮಾದುವು.

ತ್ರಿಭುವನಮೆನೆ ಪೇಟ್ಡು ಡಂ ಕನ್ನ ಡದೊಳ್ ತ್ರಿಭುವನಂಗಳೆನಲಕ್ಕುಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೪೧

(ಏಶೇಷಣ ಸಹಿತಮಾದ ಜಾತಿಗೆ ಬಹುತ್ವವಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಏಕತೆಯೆ ತನಗೆ ಬಹುತೆಯ ।

ನಾಕರಿಸದು ಜಾತಿ ತಾಂ ವಿಶೇಷಣಮುಖದಿಂ॥

ದಾ ಕಾರಕನೋಕತ್ವನು।

ನೇಕತ್ವವುನಾ ಕ್ರಿಯಾಸದಂ ಪಡೆಯಲೊಡಂ

11 OAE 11

ವೃತ್ತಿ॥ ² ವಿಶೇಷಣಮುಖದಿಂದೆ ಆ ಕಾರಕಂ ಏಕತ್ವಮಂ ಆ ಕ್ರಿಯಾಪದಂ ಏಕತ್ವಮಂ ಪ್ರದಯಲೊಡಂ ವಿಶೇಷ್ಯಂ ಜಾತಿ ತಾನದು ಬಹುತೆಯನಾಕರಿಸದು; ತನಗೆ ಏಕತೆಯೆ ಅಕ್ನುಂ.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ:—

[ಕಾರಕಕ್ಕೆ].—

ಇಂತುಟಾನೆ, ಇಂತುಟು ಕುದುರೆ.

ಉಲಿದುದು ಕೋಗಿಲೆ, ಪಾಡಿದುದು ತುಂಬಿ.

[ಕ್ರಿಯೆಗೆ].—ನಡೆದುದು ಹಂಸೆ, ಕೇಗಿದುದು ಸೋಗೆ.

ಆಯೆಂಲೆ ವೋದುವು, ಈ ಪುಲ್ಲೆ ಬಂದುವು. ಆ ಎರಲೆ ವೋದುದು, ಈ ಎರಲೆ ಬಂದುದು.

> ಸೂತ್ರಂ. ೧೪೨ (ಏಕತ್ವಕ್ಕೆ ಬಹುತ್ವಾರ್ಥವಿಚಾರ.)

ಕಂ॥ ನೀನಱ ಸಂಖ್ಯೇಯದ ಸೆಂ। ಖ್ಯಾನದ ದೊರೆವೆತ್ತ ಭಾವದೇಕತೆ ಬಹುತಾ॥ ಧೀನಂ ಏಶೇಷಣಂ ಬಹು। ತಾನತಮೆ ವಿಶೇಷ್ಠ್ರಮೇಕವಚನಮೆ ಅಕ್ಕುಂ

11 035011

^{1.} ಶ್ರಿಭಾವನವಾಂ ಸೇಜ್ಮೌಡಂ. 2. ವಿಶೇಷಣಮಾಗಿ ಕಾರಕಮೇಕವಚನದೊಳಿರ್ದೊಡಂ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಪ್ರೀಕವಚನದೊಳಿರ್ದೊಡಂ ವಿಶೇಷ್ಠಮಪ್ಪ ಜಾತಿಗೇಕತ್ವಮಲ್ಲದೆ ಖಪಾತ್ವಮಿಲ್ಲ. 8. ಈ ಉದಾಹರಣಗಳಿಲ್ಲ. 4. ಎಂದೇಕವಚನಕ್ಕೆ. 5. ಜಾತಿಯ ಏಕವಚನಕ್ಕೆ. 6. ಇಲ್ಲ.

ವೃತ್ತಿ "ಸಂಖ್ಯೇಯದ, ಸಂಖ್ಯಾನದ ದೊರೆವೆತ್ತ ಭಾವದ ಏಕತೆ ಬಹುತಾಧೀನಂ ವಿಶೇಷಣಂ ಬಹುತಾನತಮೆ. ವಿಶೇಷ್ಯಂ ಏಕವಚನಮೆ ಅಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ:---

ಸಂಖ್ಯೇಯಕ್ಕೆ . -

ಪತ್ತು ದೆಸೆ-ಪತ್ತು ದೆಸೆಗಳ್, ಮೂಱುಲೋಕಂ-ಮೂಱುಲೋಕಂಗಳ್. ನಾಲ್ಕು ಯುಗಂ-ನಾಲ್ಕು ಯುಗಂಗಳ್.

ಸಂಖ್ಯಾ ನಕ್ಕೆ .--

ಒಂದು ನಾಲ್ಕು, ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ಗಳ್. ಎರಡು ಅಯ್ದು, ಎರಡು ಅಯ್ದು ಗಳ್. ಹತ್ತು ನೂಟು, ಹತ್ತು ನೂಟುಗಳ್.

ಭಾವಕ್ಕೆ .---

ಕಣ್ಗಳ ಕೂರ್ಪ, ಕಣ್ಗಳ ಕೂರ್ಪಗಳ್. ಕುರುಳ್ಗಳ ಕರ್ವು, ಕುರುಳ್ಗಳ ಕರ್ಪುಗಳ್. ವೂಗಳ ತೆ(ಬೆ)ಳ್ಳು, ಪೂಗಳ ತೆ(ಬೆ)ಳ್ಳುಗಳ್.

²ವಿಶೇಷ್ಯವಚನಕ್ಕೆ.—

ನೇರಿದುವು ಬೆರಲ್, ತೋರಿದುವು ಜಘನಂ, ಬಟ್ಟದುವು ಮೊಲೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೪೩

(ವಿಶೇಷಣ ವಿಭಕ್ತಿವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ವಿದಿತವಿಶೇಷಣಪದಮವು।

ಮೊದಲ ವಿಭಕ್ತಿ ಗಳನಾಂತು ವಾಕ್ಕದ ಮೊದಲೊಳ್॥ ಪದವೆತ್ತುವಗ್ರಕಾರಕ।

ಪದದ ವಿಭಕ್ತಿಯನೆ ತಳೆವುಿದನ್ನಯಮುಖದೊಳ್ ॥ ೧೫೧ ॥

ವೃತ್ತಿ॥ ⁴ವಾಕ್ಯದ ಮೊದಲೊಳ್ ಅವು ವಿದಿತ ವಿಶೇಷಣಪದಂ ಮೊದಲ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ನಾಂತು ಪದವೆತ್ತು ಆಗ್ರಕಾರಕಪದದ ವಿಭಕ್ತಿಯನೆ ಅನ್ವಯಮುಖದೊಳ್ ತಳೆವುವು. ಪ್ರಯೋಗಂ:

(೧) ಕಂ॥ ವೀರನುದಾರಂ ಶುಚಿಗಂ।

ಭೀರಂ ನಯಶಾಲಿ ಕೈದುವೊತ್ತರ ದೇವಂ ॥ ಗಾರೆಱಗರ್ ನೃಪತುಂಗಂ ।

٦.....

ವೀರಂಗೆ, ಉದಾರಂಗೆ, ಶುಚಿಗೆ, ಗಂಭೀರಂಗೆ, ನಯಶಾಲಿಗೆ, ಕೈದುವೊತ್ತರದೇವಂಗೆ, ನ್ಯಪ (ಪುಂಗವಂ) ತುಂಗಂಗೆ ಆರೆಱಗರ್ ಎಂಬಿದನ್ವಯಂ.

^{1.} ಸಂಖ್ಯಾವಸ್ತುನಿನೊಳಂ, ಸಂಖ್ಯೆಯೊಳಂ, ಭಾವದೊಳಂ ನೆಲಸಿರ್ದೇಕಪಡನಂ ಬಹುಪಡನಮಂ ಪೇಟ್ನುದು. ವಿಶೇಷಣಂ ಬಹುಪಡನಮಾಗಲೊಡಂ ವಿಶೇಷ್ಠವೇಕಪಡನಮಾಗಲಕ್ಕುಂ. 2. ವಿಶೇಷ್ಠ ಬೇಕಪಡನಕ್ಕೆ. 8 ಪನ್ನಯತ್ತಿ 4 ವಿಶೇಷಣ ಪದಂಗಳ ಪ್ರಥಮಾ ವಿಭಕ್ತಿಯುಂ ಪಡೆದು ವಾಕ್ಯದ ಮೊದ ಲೋರ್ನ್ ಅನ್ವಯತಿಸುವಲ್ಲಿ ತುದಿಯು ಕಾರಕಪದದ ವಿಭಕ್ತಿಯನೆ ತಳಿತುತ್ತ. 5. ಎಂಬುದನ್ನಯಂ,

(೨) ಕಂ॥ ಸಂಗತಸತ್ವಂ ಕುರುರಾ। ಜಂಗಂ ಕರ್ಣಂಗೆ.... ॥ ಸಂಗತಸತ್ವಂಗೆ ಕುರುರಾಜಂಗೆ ಕರ್ಣಂ¹ಗೆ ಎಂಬಿದನ್ವಯಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೪೪ (ಕೂಡಿನುಡಿವಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತ್ರಯ ತಾರತಮ್ಯ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಕೂಡಿ ನುಡಿವೆಡೆಯೊಳೆಂದುಂ। ಕೂಡದು ಲಿಂಗತ್ರಯಕ್ಕೆ ತರತಮಭಾವಂ॥ ನೀಡುಂ ವಾಕ್ಯದ ಕಡೆಯೊಳ್। ಕೂಡಿರ್ದುದದಾವುದದುವೆ ಮುಖ್ಯಮೆನಿಕ್ಕುಂ

11 039 11

ವೃತ್ತಿ॥ ²ಕೂಡಿ ನುಡಿವೆಡೆಯೊಳ್ ಲಿಂಗತ್ರಯಕ್ಕೆ ತರತಮಭಾವಂ ಎಂದುಂ ಕೂಡದು. ನೀಡುಂ ವಾಕ್ಯದ ಕಡೆಯೊಳ್ ಆವುದು ಕೂಡಿರ್ದುದು ಅದುವೆ ಮುಖ್ಯ ಮೆನಿಕ್ಗುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.-

ಸೇನೆಯುವುರಸಿಯುವುರಸನುಂ ಬಂದರ್, ಆನೆಯುವುರಸನುಮರಸಿಯುಂ ಬಂದರ್, ಅರಸನುಮರಸಿಯುಂ ಚತುರಂಗಬಲಮುಂ ಬಂದುವು.

> ಸೊತ್ರಂ. ೧೪೫ (ಕ್ರಿಯಾನೇಕವಚನ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ವ್ಯವಹರಿಸುವಿನಂ ಪ್ರಥನ್ಭು।
ಕವಚನವುಂ ಪಲವನೋದಿ ವಾಕ್ಕ(ವ)ದ ನಿರ್ವಾ॥
ಹವನಳವಡಿಪೆಡೆಯೊಳ ಪುಗಿ।
ಸುವರ್ ಕ್ರಿಯಾನೇಕವಚನವುಂ ಮಾರ್ಗವಿದರ್

11 0384 11

ವೃತ್ತಿ ³ಪ್ರಥಮೈಕವಚನಮಂ ಪಲವನೋದಿ ವಾಕ್ಯದ ನಿರ್ವಾಹಮನಳವಡಿಪೆಡೆ ಯೊಳ್ ಕ್ರಿಯಾನೇಕವಚನಮಂ ವ್ಯವಹರಿಸುವಿನಂ ಮಾರ್ಗವಿದರ್ ಪುಗಿಸುವರ್.

ಪ್ರಯೋಗಂ:— ವೃತ್ತ ॥ ಅವತಂಸೋತ್ಪಲತಾಡನಂ ಕನಕಕಾಂಚೀಬಂಧನಂ ನೂಪುರಾ । ರವಝಂಕಾರಿತಚಾರುವಾಮಚರಣಾಘರಾತಂ ಚಲದ್ಭೂ ್ರಲತಾ ॥

^{1.} ಗೆಂಬುದನ್ನದೆ.ಂ. 2. ಕೂಡಿ ನುಡಿಪ ಲಿಂಗತ್ರಯಕ್ಕೆ ತಪ್ಮೊಳ್ ಮುಖ್ಯತೆಯಮುಖ್ಯತೆಯರು ಮಿಲ್ಲ; ವಾಕ್ಯದ ಕಡೆಯೊಳ್ ಆವ ಲಿಂಗಮಿರ್ದೊಡೆ ಆದರಿವೆ ಮುಖ್ಯಮಕ್ಕುಂ. 8. ಪ್ರಥಮೈಕವಚನಮಂ ಮೊದಲೊಳ್ ಪಲವಂ ಪೇಟ್ದು ವಾಕ್ಯನಿರ್ವಾಹದೊಳ್ ಕ್ರಿಯಾಬಹುವಚನಮಂ ಪುಗಿಸುವರ್.

ಗ್ರ ವಿಭಾಗೋತ್ಯ ಟಿತರ್ಜನಂ ತರಳತಾ ತಾಮ್ರಾಧರಂ ಚಕ್ರಿಗಿ । ತ್ತುವಲಂಪಂ ಪ್ರಣಯಪ್ರಕೋಪ ¹ಸುರತಪ್ರಾರಂಭದೊಳ್ [ಕಾಂತೆಯಾ ॥²

ಸೂತ್ರಂ. ೧೪೬ (ಸಂಬಂಧಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಅವನವಳದೆಂಬಿನಿರ್ದಂ । ತೆಸಿವೊಲಿಪುಕವುವಾಪನಾವಳಾವುದು ತಾನೆಂ॥ ಬಿವವಂ ಪಾರದೆ ಕಿನಿಲಲರಿ । ಯವನ್ನಯಂ ತಾಗುವಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಕೋನಿದರಿಂ

11 088811

ನೃತ್ತಿ॥ ಅನಂ, ಅನಳ್, ಅದು ್ನೆಂಬಿವು ಯಿರ್ಬಂತೆನೊಲಿರ್ಪುವು. ಆನಂ, ಆನಳ್, ಆವುದು, ತಾಂ್ ಯೆಂಬಿವು ಅನಂ ಪಾರದೆ ಅನ್ವಯಂ ತಾಗುವಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಕೋವಿದರಿಂ ನಿಲಲರಿಯವು.

ಪ್ರಯೋಗಂ:-

[ಸ್ವತಂತ್ರಾನ್ವಯಕ್ಕೆ].---

ಪೊನ್ನು ಳ್ಳವರೆ 'ಕುಲೀನರೆಂದೊಡಾರ್ ಪೊನ್ನು ಳ್ಳವರೆ ಕುಲೀನರೆನವೇಡ, ಸೊಬಗುಳ್ಳವಳೆ ಪೆಣ್ಣೆ ಂದೊಡಾವಳ್ ಸೊಬಗುಳ್ಳವಳೆ ಪೆಣ್ಣೆ ನವೇಡ, 'ಅದೆ ರೂಢವೆಂದೊಡೆ ಆವುದು ರೂಢಮದೆ ಲೇಸೆನವೇಡ.

ೀವನಧಿಕವುಣ್ಯನವನೆ ಸೇವ್ಯಂ, ಆವಳ್ ಪತಿವ್ರತೆಯವಳೆ ಮಾನ್ಯೆ. ಆವುದು ಚೆಲ್ವಾದುದದುವೆ ದರ್ಶನೀಯಂ— ತಾನವಂ ಚದುರಂ, ತಾನವಳ್ ಚದುರೆ, ತಾನದು ಪಿರಿದು.

ಇದು ವಾಕ್ಯಾನ್ವಯಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೪೭ (ಏಕತ್ವವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಯುಗಳಾರ್ಥದ ಬಹುವಚನ।
ಕ್ಕೊಗೆತಂದಾವಿಷ್ಟಲಿಂಗದೆಡೆಗೇಕತ್ವಂ॥
ನೆಗೞ್ಗುಂ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣ।
ಮಗಲದೆ ನಿಂದೆಡೆಗವುಱಿವರಿಂದೇಕತ್ಯಂ

11 0333 11

^{1.} ಸಮಯಸ್ರಾರಂಭ. 2. ಚಕ್ರಿಗಿತ್ತುವಲಂಪಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲಮೆಂಬುದಧ್ಯಾಹಾರಮಾಗಿ ಬಹುವಚನಂ ಸಲ್ಯುದು. 3. ಪೊಲಿರ್ಜಪುವಾವ. 4. ನಿಲಲಜು. 5. ಎಂಬಿವನ್ವಯ ಸ್ವತಂತ್ರಗಳ್. 6. ಎಂಬಿವಂ ಪಾರದೆ ಅನ್ವಯಸಿಕೊಳಲಜುಯವಾಗಿ ಪರತಂತ್ರಂಗಳ್. 7. ಕುಲೀಸನೆಂದೊಡೆ ಆವಂ ಪೊನ್ನುಳ್ಳವನೆ ಕುಲೀನನೆನವೇಡ. 8. ಅದೆ ರೂಧಿಯೆಂದೊಡೆ, ಆವುದು ರೂಧಿಯನುಳ್ಳುದದುವೆ ಲೀಸೆನ ವೇಡ. 9 ಪರಕಂತ್ರಾನ್ವಯಕ್ಕೆ.

ವೃತ್ತಿ॥ ¹ಯುಗಳಾರ್ಥದ ಯೆಡೆಗೆ ಯೇಕತ್ವಂ ನೆಗಟ್ಗುಂ; ಬಹುವಚನಕ್ಕೊ ಗೆತಂದಾ ವಿಷ್ಟರಿಂಗದೆಡೆಗೆ ಯೇಕತ್ವಂ ನೆಗಟ್ಗುಂ; ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷ [ಣವುಗಲದೆ ನಿಂದೆಡೆಗಂ ಏಕತ್ವಂ]. ಪ್ರಯೋಗಂ:—

> [ಯುಗಳಾರ್ಥದ ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ.— ಪದಯುಗಳಂಗಳ್ಗೆ ಪದಯುಗಂ] ಆವಿಷ್ಟರಿಂಗಕ್ಕೆ.— ವೇದಂಗಳ್ ಪ್ರಮಾಣಂ.

(೧) ಪ್ರತಿಭೆಯುವುಭ್ಯಾಸಮುಂ ವಿದ್ವತ್ಸೇವೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪರಿಚಯಮುಂ ಕವಿತೆಗೆ ಕಾರಣಂ.

[ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಕ್ಕೆ] .--

(೨) ಕಂ॥ ಏನೆಂಬ ಪೆಂಪೊ ಮನುವುಂ । ತಾನುಂ ಸಚ್ಚುರಿತರಮರಕುಜಮುಂ ತಾನುಂ ॥ ದಾನಿಗಳಂಭೋನಿಧಿಯುಂ । ತಾನುಂ ³ಗಂಭೀರನೆನಿಸನುದಯಾದಿತ್ವಂ ॥

4ಕಬ್ಬಂ? ಮಾಡಿದರ್ ದೋಷರಹಿತಂ ಪೇಲ್ದರ್, ಕಬ್ಬ ?ಮೆಂತಪ್ಪುದಂತೆ ಮಾಡಿದರ್, ದೋಷರಹಿತಮೆಂತಪ್ಪುದಂತೆ ಪೇಲ್ಡರ್ ಎಂಬುದೀಗ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ವಿಶೇಷಣಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೪೮ ಕಂ॥ ಸಾರವುದಧ್ಯಾರೋಪಂ । ಕಾರಕಕಂ ಕ್ರಿಯೆಗವುಗಲೆ ನೇಯುದದೋಷಂ ॥ ಧೀರರ್ಕಳಿಂ ವಿಶಂಕೆಯೆ । ಕಾರಕ್ಕಂ ಪೇೞ್ಶುದಾ ಸಮುಚ್ಚಯದುಮುಗಂ ॥ ೧೫೬ ॥

ವೃತ್ತಿ ॥ ಕಾರಕಕ್ಕಂ ಕ್ರಿಯೆಗಂ ನೇಯದ್ ದೋಷವುಗಲೆ ಧೀರರ್ಕಳಿಂ ಅದು ಅಧ್ಯಾ ರೋಪಂ ಸಾರಂ; ವಿಶಂಕೆಯೆಕಾರಕ್ಕಂ, ಆ ಸಮುಚ್ಚಯದುಮುಗಂ ಅಧ್ಯಾರೋಪಂ ಪೇಟ್ವುದು. ತಾಂ ಮಾಡಿದ ಅಧ್ಯಾರೋಪಮಸಮರ್ಥಮಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರ್ಕೆ ಪತ್ತು ವೊಡದು ನೇಯದ ದೋಷಂ.

^{1.} ಯುಗಳಾರ್ಥದೊಳ್ ಪರ್ತಿಸುವ ಬಹುವಚನಕ್ಕಂ, ಆರಿಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕಂ, ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಕ್ಕಂ ಬ್ಲುರಿಂದೇಕವಚನನುಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ:—ಪದಯುಗಳಂಗಳ್ಗೆ—ಪದಯುಗಂ. 2. ಇವನೆಂಬ ಪೆಂಪೋ'' ಬಂತಹವರ್ಗಳ್ ಎಂಬ ಪೆರ್ಮೆಯೋ'' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಏನೆಂಬೀ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಏನೆಂಬ ಕಾರಕಂ ವಿಶೇಷಣಮಾಗಿ ಬಹುವಚನವಾಯ್ತು. 8. ಗಂಭೀರರೆಧಿಸ. 4. ತಿಬ್ಬಂಮಾಡಿದಂ ತಿಬ್ಬವೆಹಗಹುತು ಆಹಗೆ ಮಾಡಿದಂ, ದೋಷರಹಿತಂ ಪೇಟ್ದಂ, ದೋಷರಹಿತವೆಹಗಹುವಹಗೆ ಪೇಟ್ದಂ, ಇವೀಗ ಕ್ರಿಯಾರಿಶೇಷಣಂ. 5. ದೋಷವಿಲ್ಲದಂತಧ್ಯಾರೋಕಮಂ ಮಾಖ್ಪುದು, ವಿಶಂಕೆಯಿಕಾರಕ್ಕೆಯುಂ, ಸಮುಚ್ಚಯುದುಮುವಿಂಗಂ ಅಧ್ಯಾರೋಕಮುಂಟು.

ಪ್ರಯೋಗಂ:---

ನೇಯಕ್ಕೆ.--

(೧) ಕಂ॥ ಆರಕ್ತಮಾಗಿ ನೇಱಿಲ ।
ದೋರೆಯನನುಕರಿಪುದಾದುದಾಗಸಮೆನೆ ಸಂ ॥

ಧ್ಯಾರುಚಿಯಿ [ನಕ್ಕು ಮೆಂದವ ।

ಧಾರಿಸಿ ನೆಱೆಯಱಿದುಕೊಳ್ಳುದಿದು ನೇಯಾರ್ಥಂ ॥]

ಸಂಧ್ಯಾರುಚಿಯಿನೆಂದು ಬಗೆವುದು ನೇಯದದೋಷಂ ಕೆಂದೂಳಿಯಿಂದಾ
ಗಸಂ ಕೆಂಪಾದಪುದಾಗಿ.

ಕಾರಕಕ್ಕೆ .--

(೨) ಮಲ್ಲಿಕಾ॥ ಏಕೆ ನಿರ್ವಹಣಕ್ಕೆ ಸಲ್ಗು ನೊ ಪೂಣ್ದೊ ಡಂ ಕೃತಿಬಂಧನುಂ।
ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕೃತಿಬಂಧನುಂಬುದಧ್ಯಾ ಹಾರ್ಯಂ
ಕರ್ಣ(ನು)ಂ ದಾನಿ ಮೇಣೀತನುಮೆಂಬಲ್ಲಿ ದಾನಿಯೆಂಬು²ದಧ್ಯಾ
ಹಾರ್ಯಂ.

ಕ್ರಿಯೆಗೆ.— ಪುರುಷೋತ್ತನುಂ ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರಮೆ ಎನೆ ³ಅಲ್ಲೇಬುದಧ್ಯಾಹಾರ್ಯಂ.

(೩) ಮು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ನುಡಿದಾರ್ತನೇ 4ಹರಿ ಭರಂಗೆಯ್ದಾರ್ತನೇ...... ಎಂದೊಡೆ ಆಜನೆಂಬುದಧ್ಯಾಹಾರ್ಯಂ.

ವಿಶಂಕೆಯಿತ್ವಕ್ಕೆ.—

(v) ಕಂ॥ ಉಱಿತನುಂಜೆಮೆ ಬೆರ್ಚೆಮೆ ಬೆಸ। ಕೆಱಿತೆಗೆಮೆ ದೇವ......॥ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಊಱಿತಮೆ ಎಂಬೆತ್ವಮಧ್ಯಾಹಾರ್ಯಂ.

ಸಮುಚ್ಚಯದುಮುಗೆ.—

(೫) ಮುಸ್ಟ್ ಆಯುಂ ।

ಸಿರಿ ತಾಯುಂ ತಂದೆ ಕಣ್ಣುಂ ಸುಗತಿಯೆನಿಸಿದ್ ಸಿಂಹಸೇನಕ್ಷಿತೀಶಂ॥
ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕಡೆಯ ಸಮುಚ್ಚಯದುಮು (ಗತಿಯುಂ) ಮಧ್ಯಾಹಾರ್ಯಂ.

ವೃತ್ತಿ॥ ವಾಕ್ಯದೀಪಕಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ಸಂಬಂಧಕಾರಣಂ—ಆತನುಮವನುಂ ಬಂದ ನೆಂಬಲ್ಲಿ ಬಂದನೆಂಬುದು ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು—ಆತನುಂ ಬಂದನವನುಂ 7ಬಂದಂ ಯೆಂಬುದು.

^{1.} ಸಂಧ್ಯಾರುಚಿಯನೆಂದು ಬಗೆಪುದನೇಯುಂ. 2. ದಧ್ಯಾರೋಪಂ. 8. ಅಲ್ಲವೆರಿಂಬು. 4. ಹರಿ ಬವಂಗೆಯ್ದಾ. 5. ಗತಿಯೆನಿಸಿದನಂ. ಸುಗತಿ ಯೆನಿಸಿದನಂ. 6. ಸಂಬಂಧಂ. 7. ಬಂದನೆಂದು ಮಾಟ್ರುಮ್ಮ

ಕಾರಕಮುಖದಿಂ ವಿಭಕ್ತಿ ಪರಿಣಾಮಿಸುವುದಾಗಿ— ವಿಭಕ್ತಿ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ:—

(೬) ಕಂ॥ ಕಡುಗಲಿ ಸೆಣಸುವ ಭಟರಾ। ರೂಡೆಯಂಗತಿಹಿತವರಾರ್ ಧುರಕ್ಕೊ ದಗುವರಾರ್॥ ತೊಡರ್ದೊಡೆ ಭಂ (ಗಂ) ಬರ್ಪುದು। ಸಡಗರ²ಮದು ಜಯಮೆ ಮೆಱಿ ವುದಱಿ ಿಬೊಪ್ಪಲನೊಳ್॥

ಕಡುಗಲಿಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಆತನೆಂಬ ಪ್ರಥಮೆಯಂ, ಸೆಣಸುವ ಭಟರಾರೆಂಬಲ್ಲಿ ಆತನನೆಂಬ ದ್ವಿತೀಯೆಯಂ, ಒಡೆಯಂಗತಿಹಿತವರಾರೆಂಬಲ್ಲಿ ಆತನಿನೆಂಬ ತೃತೀಯೆಯಂ, ಧುರಕ್ಕೊ ದಗು ವರಾರೆಂಬಲ್ಲಿ ಆತಂಗೆಂಬ ಚತುರ್ಥಿಯಂ, ತೊಡರ್ದೊಡೆ ಭಂಗಂ 'ಬರ್ಪುದೆಂಬಲ್ಲಿ ಆತನತ್ತ ದೆಂದೆಂಬ ಪಂಚಮಿಯಂ, ಸಡಗರಮೆಂಬಲ್ಲಿ ಆತನೆಂಬ ಪಷ್ಠಿಯಂ, ಜಯಂ ಮೆಱಿವುದೆಂಬಲ್ಲಿ ಆತನೊಳ್ ಎಂಬ ಸಪ್ತಮಿಯಂ 'ಇಂತು ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಗಳಂ ಆಧ್ಯಾರೋಪಿಸಿಕೊಂಬುದು

ಸೂತ್ರಂ. ೧೪೯

(ಮಧ್ಯವೋತ್ತಮಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮ ರೂಪನಿಷ್ಪತ್ತಿವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಹೀನಂ ಪ್ರಥಮೆಗೆ ನೀನಾಂ। ತಾನೆಂದಱಿ ನಿನಗೆ ಯೆನಗೆ ತನಗೆಂದು ಚತು॥ ರ್ಥೀ ನಿರ್ಬೇಶಕ್ಕಿತರ। ಸ್ಥಾನಕ್ಕಸ್ವರದಿನಿರ್ಪ ನಿಂನೆನ್ತಂಗಳ

11 032 11

ವೃತ್ತಿ " 'ಪ್ರಥಮೆಗೆ ನೀಂ ಆಂ ತಾಂ ಯೆಂದು 'ಪೀನಂ ಅಱಿ, ಚತುರ್ಥೀ ನಿರ್ದೇಶಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ, ಎ(ಯ)ನಗೆ, ತನಗೆ 'ಯೆಂದು. ಇತರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅಸ್ವರದಿಂದಿರ್ಪ ನಿಕ್, ಎ೯ ತಂಗಳ್ 'ಯೆಂದು.

ಪ್ರಥಮೆಗೆ. —

(೧) ಸ್ರ_{||} ನೀನಾರ್ಗಾನಾರ್ಗೆ ¹⁰ತಾನಾರ್ಗಿದನೆನಗುಸಿರಲ್ವೇಡ.

11ಚತುರ್ಥಿಗೆ.—ನಿನಗೆ, ಎನಗೆ, ತನಗೆ ಎಂದು ವಿಭಕ್ತಿ ವೆರಸಾದೇಶಮಱಿವುದು.

12ಚತುರ್ಥಿಗೆ. _ ಪ್ರಯೋಗಂ ___

(೨) ಕಂ॥ ನಿನಗೆನಗೆ ತನಗೆ ತೀರ್ಗುಮೆ । ಹನುಮಂತನ ಶಕ್ತಿಸಾಹಸಂ ರಿಪುವಿಜಯಂ ॥

ಮಿಕ್ಕೆ ಡೆಯೊಳ್ ಸ್ವರರಹಿತಮಾಗಿ ನಿರ್ನೆರ್ತ ಎಂದು ಪ್ರಕೃತಿ ವರ್ಪು(ಯೆಂ)ದೆಂದ**ಱಿ.**

^{1.} ಬರ್ಕುಂ. 2. ಮನು. 3. ಬೊಪ್ಪಲನಂ. 4 ಬರ್ಕು ಮೆಂಬಲ್ಲಿ. 5. ಈ ತೆಅದಿನಧ್ಯಾ ರೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುದಾ. 6. ಪಿರಿದುಂ ಪ್ರಥಮಿಗೆ. 7. ಎಂದಜಾವುದು ಚತುರ್ಥಿಗೆ. 8. ಯೆಂದಅಾವುದಾ. 9. ಎಂದು ಪ್ರಕೃತಿಯಪ್ಪುವು. 10. ತಾನಾರ್ಗಿನಿನಗುಸಿ. 11. ಈ ವಾಕ್ಯವಿಲ್ಲ. 12. ಪ್ರಯೋಗಂ ವಿಧಕ್ತ ರ್ಯಗ್ , ನಿನ್ನ, ನಿನ್ನಿತ್ತಣಿಂ, ನಿನ್ನ, ನಿನ್ನೊಳ್.

ನಿಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ.---ನಿನ್ನಂ, ನಿಂನಿಂ, ನಿಂನತ್ತಣಿಂ, ನಿಂನ, ನಿಂನೊಳ್. ಸ್ಪ್ರಥಮೆಗಂ ಚತುರ್ಥಿಗಂ ಪಿಂತೆ ಪೇಟ್ದು ದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೫೦

(ನಿನತಾದಿ ರೂಪಸಿದ್ದಿ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ನಿನತೆನತು ತನತೆನಿಪ್ಪುವು । ಜನಿಯಿಸುಗುಂ ನಿಂನದೆಂನದುಂ ತಂನದೆನಿ ॥ ಪ್ಪಿನಿತಱೊಳಂ ಮೇರ್ಣ ದ್ವಿತ್ವದಿ । ನನೇಕದೊಳ್ ನತ್ವದೆಡೆಗೆ ಮತ್ತಂ ಬರೆಯುಂ

11 OSS 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ನಿಂನದು, ಎಂನದು, ತಂನದು ²ಎಂಬಿನಿತಱೊಳಂ ನಿನತು, ಎನತು, ತನತು ³ಎನಿಪ್ಪುವು ಜನಿಯಿಸುಗುಂ. ಮೇಣ್ ದ್ವಿತ್ವದಿಂ ಜನಿಯಿಸುಗುಂ, ಅನೇಕದೊಳ್ ನತ್ವದೆಡೆಗೆ ಮತ್ತಂ ಬರೆಯುಂ ಮೇಣ್ ದ್ವಿತ್ವಂ ಜನಿಯಿಸುಗುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

(೧) ಕಂ॥ ⁴ನಿನತು ಚಲವೆನತು ಶೌರ್ಯಂ । ತನತು ಮಹಾಧೈರ್ಯಮವನಿಸತಿಗೆನೆ.....॥

ಇವಱ ದ್ವಿರ್ಭಾವಕ್ಕೆ.—5

(೨) ಕಂ॥ ಮುನಿಸದು ನಿನತ್ತು ಸೈರಣೆ । ಯಿನತ್ತು ಕೆಳದಿಗೆ ತನತ್ತು ಸಂಧಿಸುವೆಸಕಂ ॥

[ಇವಱ ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ]

ನಿಮತ್ತು ಎಮತ್ತು, ತಮತ್ತು, ಎಮತ್ತು, ತಮತ್ತು.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೫೧

(ನಿನಾದಿಗೆ ಉತುವಾಗಮ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಇದಿರೊಳ್ ಸ್ವರಾದಿ ಸಂಖ್ಯೆಗ । ಳೊದವಿರೆ ನಿಂಮೆಂಮ ತಂಮೆನಿಪ್ಪಿವು ಪಿಂತ ॥ ಹ್ಗೊದವಿರೆ ನಡುವಣ್ಣು ತುವ । ಪ್ರುೀದಿದಱ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಪುಗಿಸದಿರೊಂದಂ

| O35 ||

ವೃತ್ತಿ॥ ಸ್ವರಾದಿಸಂಖ್ಯೆಗಳ್ 'ಇದಿರೊಳೊದವಿರೆ' ನಿಂಮೆಂಮ ತಂಮೆನಿಪ್ಪುವು ಪಿಂತ ಹ್ಗೊದವಿರೆ ನಡುವಣ್ಣೆ ಉತುವಪ್ಪುದು. ಇದಱ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಒಂದಂ ಪುಗಿಸದಿರ್.

^{1.} ಈ ವಾಕ್ಯವಿಜ್ಞ. 2. ಎಂಬಿವರ್ಕೆ. 3. ಎಂಬಾದೇಶವುಕ್ಕುಂ, ಮೇಣೆಂಬ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದವರ್ಕೆ ವಿಶ್ವಮುಂಟು. ನಿನತ್ತು, ಎನತ್ತು, ತನತ್ತು ಎಂದು, ನಿನತು, ಎನ್ನು, ತನತ್ತು ಎಂಬ ನಕಾರಕ್ಕೆ ಬಹು ವಜನದೊಳ್ ಮತ್ತಮುಂಟು, ನಿಮತು ಎಮತು, ತಮತು, ವಿಕಲ್ಪದಿಂದವಹಿ ದ್ವಿರ್ಭಾವಮುಂಟು. ನಿಮತ್ತು, ಎಮತ್ತು ತಮತ್ತು ಎಂದು. 4. ನಿನತಾದಿಗೆ—ನಿನತು ಬಲವೆನತು ಪೌರುಷಂ. 5. ಇಲ್ಲ 6 ದಿನಜ್. 7. ಪರಮಾಗೆ, ಮೊದಲೊಳ್ ನಿಮ್ಮ, ಎಮ್ಮ, ತಮ್ಮ ಎಂಬಿವು ಬರೆ ಮಧ್ಯದೊಳುತುವಕ್ಕುಂ. ಒಂದೆಂಬರಿ ದೇಶವಚನವಾಗದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ನಿಮ್ಮು 'ತಿರ್ವರ್, ತಮ್ಮು ತುಟ್ಟರ್, ಎಟ್ಟರ್, ಎಣ್ಬರ್ ಎಂಬಿವರ್ಕ್ಯ ಮಿಂತೆ 'ಒಂಬತ್ತರ್ಕೆ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಸುಭಗಮಿಲ್ಲಾಗಿ ಮಾಣ್ದು (ದು).

ಸೂತ್ರಂ. ೧೫೨

(ಎತ್ತಣ್ತು, ಆರ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದಂಗಳ ಸಾಧುತ್ವಂ.)

ಕಂ॥ ಎತ್ತ್ರಣದೆಂ(ಬೀ)ದೀ ಶಬ್ದವು । ನೆತ್ತಣ್ತೆಂದಿಂತು ಕೂಡಿ ನುಡಿಯಲ್ಕ್ ಕ್ಕುಂ ॥ ಮತ್ತಾರೆದೆಂಬುದಂ ವಿಬು । ಧೋತ್ತಮರಾರ್ತೆಂದು ಕೂಡಿ ನುಡಿಯಲ್ಕಕ್ಕುಂ

11 050 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ಇದು ಯಥಾನ್ವಯಂ ... ಪ್ರಯೋಗಂ.—

- (೧) ಕಂ॥ 'ದೆಸೆಯೆತ್ತ ಹ್ತಾಗಸಮೆ। ತ್ರಣ್ಮೆ ತ್ತ?ಣ್ತುರ್ವಿಯೆನಿಸೆ ಸರ್ಬಿದುದು ತಮಂ॥ ?
- (೨) ಕಂ॥ ಆರ್ತೀ ತುರಂಗಮಿಂತಿದ। ನಾರ್ ತಂದರ್ ದಿವ್ಯವಸ್ತುವಂ......॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೫೩

(ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮರೂಪಸಿದ್ಧಿ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಅದುವಿದುವುದುವೆಂಬಿವಅಂ। ತ್ಯ ದುಕಾರಕ್ಕೊದವುಗುಂ ವಕಾರಂ ಪುಲ್ಲಿಂ॥ ಗದೊಳಲ್ಲಿ ತಕಾರಂ ವೇ। ಣೊದವಿರೆ ಬೆಚ್ಚರದೆ ್ಬರ್ಕುಮಾದಿಗೆ ದೀರ್ಘಂ

8 UFU II

ವೃತ್ತಿ " 'ಪುಲ್ಲಿಂಗದೊಳ್ ಅದು, ಇದು, ಉದು ಎಂಬಿನಱಂತ್ಯ ದುಕಾರಕ್ಕೆ ವಕಾರ ಮೊದವುಗುಂ. ಅಲ್ಲಿ ತಕಾರಂ ಮೇಣೊದವಿರೆ ಆ ದೀರ್ಘಂ (ಆದಿಗೆ) ಬೆಚ್ಚರದೆ ಬರ್ಕುಂ.

ಕಂ॥ ಜೆಸೆಯಿತ್ತಣ್ತೆತ್ತಣ್ತಾ |

ಗಸವೆರಿ ತೃಣ್ತುರ್ವಿಯೆರಿನಿಸೆ ಪರ್ಬಿದರಿದರಿ ತಮಂ ॥

5. ಬರ್ಪುದಾದಿಗೆ, 6. ಅದು, ಇದು, ಉದು ಎಂಬಿವಹ ಕಡೆಯು ದುಕಾರಕ್ಕೊರ್ಮೆ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘಂ ಬೆರಸು ತಕಾರಾವೇಶವುಕ್ಕುಂ.

S-17

^{1.} ತಿರ್ನರುಂ, ಎಮ್ಮುತಯ್ವರುಂ, ತಮ್ಮುತಜುವರುಂ, ಏಟ್ಟರುಂ. 2. ಒಂಬತ್ತೆಂಬುದರ್ಕೆ ಲಕ್ಷ ಇಮುಂಟಾದೊಡವುರುಚ್ಚಾರಣೆ ಸರಿಭಗವುಶ್ತಾಗಿ ಮಾಣ್ದುದು. 8. ಎತ್ತಣದೆಂಬೀ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಎತ್ತಣ್ವೆಂದರಿಂ, ಆರದೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಆರ್ತೆಂದುಮಾದೇಶವರಿಕಕ್ಕಿಂ.

^{4.} ಪ್ರಾಸವು ತಪ್ಪಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹೀಗೆ ತಿದ್ದ ಬಹುದು. ...

ಪ್ರಯೋಗಂ1___

ಅವಂ ಇವಂ, ಉವಂ.

[ತಕಾರಾದೇಶಾದಿ ದೀರ್ಘಂಗಳ್ಗೆ]2

(೧) ಕಂ॥ ಆತಂ ದುರ್ಯೋಧನನಿಂ। ತೀತಂ ರವಿಜಾತನೂತನಶ್ವತ್ಥಾಮಂ³॥ ,

ಸೂತ್ರಂ. ೧೫೪

(ಆವುದು, ಎಲ್ಲದು ಶಬ್ದಗಳ ವಿಭಕ್ತಿ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಆವುದೆನಿಪ್ಪೀ ಶಬ್ದ । ಕ್ಕಾವಂ ಬಹುವಚನದೆಡೆಯೊಳಾರೆಲ್ಲದೆನಿ ॥ ಪ್ರಾವಚನಮದೇಕತ್ವಮ । ನಾವರಿಸಿದೊಡೆಲ್ಲವೆುಂದೆ ಆಯ್ತಾ ದೇಶಂ

11 640 11

ವೃತ್ತಿ 4 ತುಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆವುದೆನಿಪ್ಪೀಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಆವಂ ಎಂದಾಯ್ತು. ಬಹುವಚನದೆಡೆ ಯೊಳ್ ಆರ್ ಎಂದಾಯ್ತು, ಎಲ್ಲದು ಎನಿಪ್ಪಾವಚನಮದು ಏಕತ್ವಮನಾವರಿಸಿದೊಡೆ ಯೆಲ್ಲವೊಂದೆ ಆದೇಶಮಾಯ್ತು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.5_

(೧) ಕಂ॥ ಆವಂ ಮುರನಂ ಕೊಂ(ದ)ದೊನ । ದಾವಂ ಬಕಕಂಸಕೇಶಿಗಳನಧಟಲೆ(ದೊಂ) ವಂ ॥

್ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ.—

(೨) ಆರ್ ಮೆಯ್ದೋರ್ಪರಾರ್ ಮಲೆವರಾರ್ ಸ್ಟಾಣರ್ವರ್.

[ಎಲ್ಲದೆಂಬುದರ್ಕೆ]

- (೩) ಕಂ॥ ಎಲ್ಲಂಗಮೆಲ್ಲಧನಮುನು । ನೆಲ್ಲೆ ಡೆಯೊಳನೆುಲ್ಲ ತೆಱದೊಳಂ ಕುಡುಗೆಮ.....॥
- (೪) ಕಂ॥ ಎಲ್ಲರುಮಾ ಕರ್ಣನಂತಿರೇಂ ಚಾಗಿಗಳೇ ?॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೫೫

(ಗುಣವಚನದ ಪುಲ್ಲಿಂಗರೂಪ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಪೆಅತೆಂಬಿನಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರ ।

ವುಅೆಗುಂ ಗುಣನಚನದಂತ್ಯದುತ್ವಕ್ಕತ್ವಂ ॥

¹ಪೆಅುಗುಂ ತುಕಾರವಿುರೆ ಬಂ ।

ದೆಆಗುಗುಮಾ ತಾಣದೊಳ್ ದಕಾರಾದೇಶಂ

11 022 11

ವೃತ್ತಿ॥ ²ಪುಲ್ಲಿಂಗದೊಳ್ ಪೆಅತು, ಪೆಅದು ಎಂಬಿವಅ ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರಂ ಅಱಿಗುಂ, ಗುಣವಚನದಂತ್ಯದ ಉತ್ವಕ್ಕೆ ಅತ್ವಂ ಪೆಱುಗುಂ (ನೆಱಿಗುಂ,) ಗುಣವಚನದ ತುಕಾರಮಿರೆ ಆ ತಾಣದೊಳ್ ದಕಾರಾದೇಶಂ ಬಂದೆಅ (ಗು)ಗುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.3 —

- (೧) ನರನೆಂಬಾತಂ ಸೆಅನಲ್ಲೀತನಾಗ [ಲೆ]ವೇಟ್ಕುಂ.
- ⁴ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ.—
- (೨) ಪೆಆರುಮೆಂನರಿಂನು ದೂರೈಸಂ 5
- (೩) ಚಂ॥ ಇನಿಯನೆ ಬೆಲ್ಲದಿಂದಿನಿ (ದ)ಯನೀವನೆ ಆಃ ಪಿರಿದೀವನಿತ್ತುದಂ । ನೆನೆವನೆ ಚಿಃ ಅದಂ ನೆನೆಯಂ......॥ ಪಿರಿಯಂ, ಕಿಱಿಯಂ, ಅಸಿಯಂ, ಬಿಸಿಯಂ, ಕಡಿಯಂ, ನಿಡಿಯಂ, ಒಳ್ಳದಂ, ತೆಳ್ಳದಂ, ಮೆಲ್ಲಿದಂ, ಬೆಟ್ಟಿದಂ, ತೋರಿದಂ, ನೇರಿದಂ, ಕೂರಿದಂ.
- (೪) ಕಂ॥ ⁷ಕೂರಿದನುಂ ನೇರಿದನುಂ । ಕೂರಸಿಯಂತೆನಿಸಿ ಮೆಱ³ವನಾ ನರನಾಥಂ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೫೬

(ಎಳದು, ಪಟದು, ಬಱಿದು, ವೊಸತು ಶಬ್ದಗಳ ರೂಪ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಎಳದು ಸಜದೆಂಬ ಶಬ್ದಂ। ಗಳ ಮಧ್ಯಕ್ಕುಂಟೆಕಾರಮುತ್ತ್ವಂ ಬಱಿದೆಂ॥ ದೊಳಱುವ ಱಕಾರದೊಳ್ ನೀಂ। ತಿಳಿ ಪೊಸತಱ ಕಡೆಗೆ ಬಿಂದುವೆರಸು ಬಕಾರಂ

11 058 11

^{1.} ನೆಜೆಗುಂ. 2. ಪೆಹತು, ಪೆಜದು ಎಂಬ ಶಬ್ದಂಗಳ ಕಡೆಯಕ್ಕಂಕ್ಕೆ ಲೋಪಂ ಗುಣವಚನದ ಕಡೆಯ ದುಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಾದೇಶಂ; ಆ ಗುಣವಚನದ ತರಿಕಾರಾಂತಮಾಗಿರೆ ದಕಾರಾದೇಶಂ, 3. ಅಂತಾಕ್ಷರಲೋಪಕ್ಕೆ—4. ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ — ಪೆಜರುವೆುಂದರ್. 5. ಅಕಾರಾದೇಶಕ್ಕೆ ಕಿಹುಯಂ, ಬಹುದುಂ, ಕಡಿಯಂ, ನಿಡಿಯಂ. 6. ದಕಾರಾದೇಶಕ್ಕೆ—7......ಕೂರಿದನುಂ | ಕೂರಸಿದುಂತೆ.

ವೃತ್ತಿ 1 ಸುಲ್ಲಿಂಗದೊಳ್ ಎಳದು ಪಟದೆಂಬ ಶಬ್ದಂಗಳ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಎಕಾರಮುಂಟು. ಬಱಿದು ಎಂದು ಒಳುವ ಏಕಾರದೊಳ್ ಉತ್ವಮುಂಟು. ಪೊಸತು ಕಡೆಗೆ ಬಿಂದು ವೆರಸು ಬಕಾರಮುಂಟೆಂದು ನೀಂ ತಿಳಿ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.2-

ಎಳೆಯಂ, ಸಟಿಯಂ, ತಿಎಳೆಯಳ್, ಸಟಿಯಳ್ ಎಂದು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ದೊಳಾಯ್ತು.

4ಬಱುವನೆಂದಾ(ಯಿತು)ಯ್ತು.

ವೊಸಂಬಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೫೭

(ಪ್ರಥಮಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮಂಗಳ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗರೂಪವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಅದುವಿದುವುದುವೆಂಬಿವಱಂ। ತ್ಯದೊಳ್ ವಳಾದೇಶವಿಧಿ ಕೆಕಾರಂ ವೇಣ್ ಬಂ॥ ದೊದವಿರೆ ಬರ್ಕುಂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂ। ಗದೊಳಂ ಪುಲ್ಲಿಂಗದಂತಿರಾದಿಗೆ ದೀರ್ಘಂ

11 OF 38 11

ವೃತ್ತಿ 15 ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದೊಳ್ ಅದುವಿದುವುದುವೆಂಬಿವ ಅಂತ್ಯ ದೊಳ್ ವಳಾದೇಶವಿಧಿ ಬರ್ಕುಂ, ಕೆಕಾರಂ ಮೇಣ್ ಬಂದೊದವಿರೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗದಂತಿರೆ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದೊಳಂ ಆದಿಗೆ ದೀರ್ಘಂ ಬರ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ. -__

ಆವಳ್, ಇವಳ್, ಉವಳ್. 'ಆಕೆ ಈಕೆ ಊಕೆ ಯೆಂದಕ್ಕುಂ......

^{1.} ಎಳದು, ಪಜಪು ಎಂಬ ಶಬ್ದಂಗಳ್ಗೆ ಪಲ್ಲಿಂಗದಕಾರಂ ಬರೆ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಮಪ್ಪೇತ್ವಮಕ್ಕುಂ; ಬಹುದೆಂಬ ಶಬ್ದದ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಉಕಾರಾದೇಶಂ, ಘೊಸತೇಬುದಅ ತುಕಾರಕ್ಕೆ ಬಿಂದುವೆರಸು ಬಕಾರಾ ದೇಶಮಕ್ಕುಂ. 2 ಎಳದು, ಸಮಿದೆಂಬುದರ್ಕೆ. 3. ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದಳ್ ಪರಮಾಗೆಯುವುದುತೆ, ಎಳೆಯಳ್, ಪಟಿಯೆಯಳ್. 4 ಬಹುದೆಂಬುದರ್ಕೆ ಬಹುವಂ, ಘೊಸತರ್ಕೆ ಮೊಸಂಬಂ, ವಿಚಾರಿಸದುಂತೆ ಘೊಸಂಬರೊತ್ತೆಯುಂ ಕೊಳ್ಳುದು ತಕ್ಕುದಲ್ತು. 5. ಅದು ಜದು ಉದ್ಯು ಎಂಬಿನಜ ದುಕಾರಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದೊಳ್ ವಳಾ ದೇಶಂ, ಆ ದುಕಾರಕ್ಕೆ ನೋಣ್ ಕೆಕಾರವುುಂ ಆದಿಗೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗದಂತಿರೆ ದೀರ್ಘಮುವುಕ್ಕುಂ. 6. ಪಳ್ಳೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೫೮

ಕಂ॥ ಕೆಲಕೆಲವು ಸಕ್ಕದದ ಮೂ। ಅುಲಿಂಗಮುಂ ರೂಢಿವೆತ್ತ ಕರ್ಣಾಟಕದೊಳ್॥ ನಿಲೆ ನಪ್ಪ ಈ 'ಸಜ್ಜ ನವದು। ಕುಲವಧುವೆಂಬಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಂ ನಪ್ಪದುವುಂ

11 055 11

ವೃತ್ತಿ॥ ²ರೂಢಿವೆತ್ತ ಕರ್ಣಾಟಕದೊಳ್ ಕೆಲಕೆಲವು ಸಕ್ಕದದ ಮೂಱುಲಿಂಗಮುಂ, ನಿಲೆ ನಪ್ಪೆಂದಱ್; ಅದು ಸಜ್ಜನಂ ಕುಲವಧುವೆಂಬಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಂ, ಅದುವುಂ ನಪ್ಪೆಂದಱ್.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.3___

ನ್ನಕ್ಷಂ ತಳಿರ್ತುದು, 4ಪ್ರೀತಿಯಾದುದು, ಧರೆ ಬೆಳೆದುದು, ನದಿ ಬಂದುದು, ಮತಿ ಪೆರ್ಚಿದುದು. ⁵ಕುಲಂ ಮೇಲೆ ನಿಂದುದು. 'ಆ ಸತಿ ಸಜ್ಜನಮಾಱೈಯಿಂ'

ವೃತ್ತಿ॥ ಉಂ ಮೆಂದೆಂ—ಿಅಪತ್ಯ ಕಳತ್ರ ಶಬ್ದಂಗಳ್ ಸ್ತ್ರೀವಾಚಕಮಾಗಿಯುಂ ನಪುಂಸಕಂ.

ಇದು ಕಳತ್ರಂ, ಇದಪತ್ಯಂ.

ವೃತ್ತಿ ಜನಶಬ್ದ ಮುಂ ಲೋಕಶಬ್ದ ಮುಂ ಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀ ವಾಚಕಂಗಳಾಗಿಯುಂ ನಪುಂಸಕಮೆ. ಇದು [ಕಳತ್ರಂ, ಇದಪತ್ಯಂ, ಇದು ಜನಂ, ಇದುಲೋಕಂ].

ಸೂತ್ರಂ. ೧೫೯

(ವಿಶೇಷ್ಯ ವಿಶೇಷಣಲಿಂಗ ವಿಸರಿಣಾಮ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ⁹[ನೆಲಸಿರ್ದ ವಿಶೇಷಣದಿ। ಷ್ಟ್ರಲಿಂಗವೆುನಿಸುದು ವಿಶೇಷ್ಯವುದಱಿಷ್ಟದಿನ॥ ಗ್ಗ ಲಿಕುಂ ವಿಶೇಷಣದ]ಲಿಂ। ಗಲಕ್ಷಣಂ ದೋಷರಹಿತನಿುದು ರೂಪಕರೊಳ್

11 052 11

^{1.} ಸಜ್ಜನವರು. 2. ಕೆಲಕೆಲವು ಸಕ್ಕದದ ಮೂಹುರಿಂಗವುಂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಲ್ಲಿ ನಪಂಸಕ ಮಕ್ಕುಂ. ಸಜ್ಜನಶಬ್ದಂ ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯಂ ಪೇಟ್ವಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದೊಳೆಂದುಂ ನಪೂಸಕಮೆಯುಕ್ಕುಂ. 3. ಸಂಸ್ಕೃತಲಿಂಗತ್ರಯುದೊಳ್ ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ. 4. ವಾಯು ತೀಡಿದುದು (ಹೆಚ್ಚಿವೆ) ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ. 5. ನಪೂಸಕಲೀಗಕ್ಕೆ. 6. ಸಜ್ಜನಶಬ್ದಕ್ಕೆ. 7. ಯುನೆಂದುಂಟು. 8. ಸಮುಚ್ಚಯದಿಂ ಆಸತ್ಯ ಕಳತ್ರ (ಎಂಬ) ಶಬ್ದಂಗಳ್ ಸ್ತ್ರೀವಾಡಕಮಾಗೆಯುಂ, ಜನಶಬ್ದಲೋಕಶಬ್ದಂಗಳ್ ಪುನುಮಾಡಕಂಗಳಾಗೆಯುಂ ನಪೂಸಕಂ, ಇದು ಕಳತ್ರಂ. ಇದುಕ್ಕಂ, ಇದು ಜನಂ, ಇದು ಲೋಕಂ. 9. ಈ ಆವರಣಚಿಹ್ನೆಗಳಿರುವ ಭಾಗಗಳು ಮೂಲಪ್ರತಿಯುಲ್ಲಿ ತ್ರುಟಿತಗಳಾಗಿವೆ.

ವೃತ್ತಿ " ಸೆಲಸಿರ್ದ ವಿಶೇಷಣದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಮೆನಿ[ಪುದು ವಿಶೇಷ್ಯಂ ಅದಱಿಷ್ಟ್ರದಿಂ ವಿಶೇಷಣದ ಲಿಂಗಲಕ್ಷಣಂ ಅಗ್ಗ ಲಿಕುಂ, ಇದು ರೂಪಕದೊಳ್ ನಿರ್ದೋಷಂ].

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

[ವಿಶೇಷಣ ಬಲಕ್ಕೆ]

ಮು ಉದಯಾಸ್ತ್ರೋನ್ನ ತಶೈಲ ಸೇತು ಹಿನುವತ್ಕು ತ್ಕೀಲ ಪರ್ಯಂತ ಸಂ । ಪದೆಯಂ ವಾರ್ಧಿತರ [ತ್ತರಂಗ ನಿನದತ್ಕಾಂಚೀ ಕಲಾಪಾಂಚಿತಾ ॥ ಸ್ಪದೆಯಂ ಸಾಧಿಸಿ ಕಬ್ಬಿಗಂಗೆ ನೆಲನಂ ನಿರ್ವ್ಯಾಜದಿಂದಂ ನಿಮಿ । ರ್ಚಿದ ಗೆಲ್ಲಂ] ಭುವನೈಕರಾಮ ಮಹಿಪಂಗಕ್ಕುಂ ಪೆಱಂಗಕ್ಕು ಮೇ ॥

ವೃತ್ತಿ ॥ (ಇಲ್ಲಿ) ನೆಲನೆಂಬ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗಮಂ[ಬಿಟ್ಟು ಧರಾವನಿತೆಯೆಂದು ಯೋಜಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುದು.]

ವೃತ್ತಿ॥ ಆತಂ ಜಗದ್ದ ರ್ಪಣಂ ೀಆಕೆ ಜಗದ್ದ ರ್ಪಣಂ] ಅದು ಜಗದ್ದ ರ್ಪಣಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆತನೆಂಬಿದಂ ಹಿಡಿದು. ಜಗದ್ದ ರ್ಪಣನೆಂದು ಆಕೆಯೆಂಬಿದಂ [ಹಿಡಿದು; ಜಗದ್ದ ರ್ಪಣೆಯೆಂದು, ಅದು ಎಂಬಿದಂ ಹಿಡಿದು ಜಗದ್ದ ರ್ಪಣನೆಂದು] ಯೋಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುದು. ಇದು ರುವಕ ದೊಳ್ ನಿರ್ದೋಷಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೬೦

ಕಂ॥ ಪದವುಧ್ಯವತ್ವಯತ್ವ। ಕ್ಕೊದವುಗುಮೌತ್ವೈತ್ವ ವಿಧಿಯದಂತಕ್ಕೊ [ತ್ವಂ॥ ಪುದಿದಿರ್ಕುಂ ಹ್ರಸ್ವತೆಯಿಂ। ವಿದಿತವಿಕಲ್ಪಂ ತಗುಳ್ಗು ಮಿಾ ಮೂಱಅತೊಳಂ

11 020 11

ವೃತ್ತಿ॥ 'ಪದಮಧ್ಯ ವತ್ವಕ್ಕಂ ಯತ್ವಕ್ಕಂ] ಔತ್ವೈತ್ವವಿಧಿ ಒದವುಗುಂ. ಅದಂತಕ್ಕೆ ಒತ್ವಂ ಪುದಿದಿರ್ಕುಂ ಈ ಮೂಱಱೊಳಂ ವಿದಿತವಿಕಲ್ಪಂ ತಗುಳ್ಗುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ -

ವಕಾರದ ಔತ್ವಕ್ಕೆ--

ಕೌಂಗು-ಕವುಂಗು, [ಕವುಂಕರ್ಟ-ಕೌಂಕುಳ್, ಅವುಂಕಿದಂ - ಔಂಕಿದಂ, ಅವುಂಡು-ಔಂಡು, ಕವುಂಡೆ-ಕೌಂಡೆ] ತವುಂಕಲ್- ತೌಂಕಲ್,(ತೌಕಲ್).

^{1.} ವೀಶಷಣದ ಲಿಂಗದಿಷ್ಟದಿಂ ವಿಶೇಷ್ಠಮುಮನಾಲಿಂಗಮಾಗಿ ಯೋ(ಚಿ)ಜಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುದು. ವಿಶೇಷ್ಠ ಲಂಗದಿಷ್ಟದಿಂ ವಿಶೇಷಣವಾಮನಾಲಿಂಗಮಾಗಿ ಯೋ(ಚಿ)ಜಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುದು. ರೂಪಕದೊಳಿದು ನಿರ್ದೇಷಂ. 2. ವಿಶೇಷ್ಠ ಬಲಕ್ಕೆ. 3. ಆಸೆಡ್ ಜಗದ್ದರ್ಪಣಂ. 4. ಪದಮಧ್ಯವಕಾರಂಗಳ್ಗೆ ಔಕಾರವಾಮ ಮುಕ್ಕು; ಸದಾಂತ್ಯದ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವೋತ್ವವಾಕ್ಕುಂ; ಇವಜಾತಿೂರ್ ವಿಕಲ್ಪಮುಂಟು,

ಯಕಾರದ ಐತ್ವಕ್ಕೆ —

ತೇರಯಿಸಿದಂ — ತೇರೈಸಿದಂ, ತೋ(ಕೋ)ರೈಸಿದಂ — ತೋ(ಕೋ)ರಯಿಸಿದಂ, ಕೆಲ್ಲಯಿಸಿದಂ — ಕೆಲ್ಸ್ಟ್ರೆಸಿದಂ, ಹೊಲ್ಲಯಿಸಿದಂ ಹೊಲ್ಲೈಸಿದಂ, ಕೆಯ್ವಾರಂ ಕೈವಾರಂ. ಆಕಾರದೊತ್ತಕ್ಕೆ —

ಆವಂ-ಆವೊಂ ನುಡಿದಂ-ನುಡಿದೊಂ], ಪಾಡಿದಂ-ಪಾಡಿದೊಂ ಎಂದುಂಟು.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೬೧.

(ಣತ್ವಕ್ಕೆ ಪರಮಾದ ನಕಾರ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಆಸಮಾಸದೊಳಂ [ದೊರೆವೆ। ತ್ತ ಸಮಾಸದೊಳಂ ಣಕಾರದಿಂ ಪರದೊಳ್ ಸಂ॥ ಧಿಸಿದ ನಕಾರಂ ಣತ್ವಂ। ಪ್ರಸಿದ್ಧಮುಚ್ಚರಿಸುವರ್ಗೆ ದುಷ್ಕ್ರರಮದುವುಂ

11 07 € 11

ವೃತ್ತಿ॥ ¹ಅಸ] ಮಾಸದೊಳಂ ದೊರೆವೆತ್ತ ಸಮಾಸದೊಳಂ ಣಕಾರದಿಂ ಪರದೊಳ್ ಸಂಧಿಸಿದ ನಕಾರಂ ಣತ್ವಂ ಉಚ್ಚರಿಸು [ವರ್ಗೆ ಅದುವುಂ ದುಷ್ಕರಂ.]

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಭಿನ್ನ ಪದಕ್ಕೆ —

ಕಣ್+ ನೊಂದವುದು = ಕಣ್ಣೊಂದವುದು, ಪುರ್ಣ್+[ನಾಳಿವೋದುದು = ಪುಣ್ಣಾ ಳಿವೋದುದು, ಜಾರ್ಣ್ ನೆರೆದುದು = ಜಾಣ್ಣೆ ರೆ(ದಪುದು) ದುದು.

ಸಮಾಸಕ್ಕೆ — ತರ್ಣ್ + ನೆೞಲ್ = ತಣ್ಣೆ ೞಲ್, ಕಂಣ್ + ನೀರ್ = ಕಣ್ಣೀರ್,[ಕರ್ಣ್ + ನೋಟಂ = ಕಣ್ಣೋಟಂ].

> ಸೂತ್ರಂ. ೧೬೨ (ಪಕಾರ ಹಕಾರ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ [ಸಂದ ಪಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾ।
ರಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ] ಸಂಯೋಗಂ॥
ಸಂಧಿಸಿದೊಡೆ ದುಷ್ಕರಮದು।
ಸುಂದರವಾ ದೇಶಿಯಿಂದವೆುಂಬರ್ ವಿಬುಧರ್

11 020 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ²[---ಪಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂದ ಹಕಾರಂ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ; ಅದು ಸಂಯೋಗಂ ಸಂಧಿಸಿದೊಡೆ ದುಷ್ಕರಂ; ಆ ದೇಸಿಯಿಂದೆ] ಸುಂದರವೆಂದು ವಿಬುಧರೆಂಬರ್

^{1.} ಭಿನ್ನಪದದೊಳ್ಳು ಸಮಾಸಪದೊಳಂ ಣಕಾರಕ್ಕೆ ಪರಮಾದ ನಕಾರಂ ಣಕಾರವಾನೆಯ್ಡುಗಾಂ. ಪ್ರಯೋಗಮುಂಟಾದೊಡಮಿಾಯುಚ್ಚಾರಣಂ ಸಾಭಗವಿರಿಲ್ಲ. 2. ಕರ್ಣಾಟಕಟ್ಟದ ಪಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪ ದಿಂ ಹಕಾರಮಕ್ಕುಂ; ದ್ವಿತ್ವದೊಳ್ ಪಿರಿದುಂ ಪಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾರಮಿಲ್ಲ.

ವ್ರಯೋಗಂ.-

ಪಲಗೆ—ಹಲಗೆ, ಪಾಸು—ಹಾಸು, ಪುರಿ—ಹುರಿ, [ಪಂದರ್—ಹಂದರ್, ಪಂದಿ—ಹಂದಿ, ಪುಲಿ—ಹುಲಿ, ಪಲಸು—ಹಲಸು.1

²ద్వి] భాగానే క్రా—తప్పు, జేప్పు. (సూప్పు) టేప్పణం, టేప్పరం. ముప్పురి, బిప్పండం, ³ ಕಪ్పురం. ఇవు దేణియంగళాగి సుందరం.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೬೩

(ದಿತ್ವ ಸಕಾರ ಹಕಾರ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಅಂತಹನಿಂತಹನುಂತಹ । ನೆಂತಹನೆಂದಿಂತು ಪದ್ದ್ವಿರುಕ್ತಿಗೆ ಹತ್ವಂ ॥ ಭ್ರಾಂತೇಂ ಗಡಾರ್ಥದೊಳ್ ಮೇ । ಣಂತವಱಿತಿಡೆಗಂನನಿಂನೆನುಂನಂ ಎನ್ನಂ

11 020 11

ವೃತ್ತಿ "ಸದ್ದಿ ಸರಕ್ತಿಗೆ ಅಂತಹಂ, ಇಂತಹಂ, ಉಂತಹಂ, ಎಂತಹಂ ಎಂದಿಂತು ಹತ್ತಂ ಮೇಣ್ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ. ಅಂತವಱೆಡೆಗೆ ಗಡಾರ್ಥದೊಳ್ ಅನ್ನಂ ಇನ್ನಂ ಉನ್ನಂ ಎನ್ನಂ ಎಂದು ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ. ಭ್ರಾಂತೇಂ. ಅಂತಪ್ಪಂ, = ಅಂತಹಂ, = ಅನ್ನಂ, ಇಂತಪ್ಪಂ = ಇಂತಹಂ = ಇಂನಂ, ಉಂತಪ್ಪಂ = ಉಂತಹಂ = ಉನ್ನಂ. ಎಂತಪ್ಪಂ = ಎಂತಹಂ = ಎನ್ನಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.-

- (೧) ಮುಸ್ರ॥ ಸಿಡಿಲನ್ನ ಂ ಸಿ(೦ಗದನ್ನ ೦) ಪುರಹರನುರಿಗಂಣ೦ನನೀ ನಾರಸಿ೦ಹ೦।
- (೨) ಚಂ॥ ಮನಸಿಜನೆಂನನಿಂನನರುಣಪ್ರಿಯನಂದನನೆನ್ನ ನಿಂನನಾ । ದಿನಕರನೆಂನ ನಿಂನ......॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೬೪ (ಮನಕಾರಾನುಸ್ವಾರ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ವುನಕಾರದ ಪರದೊಳ್ ವ್ಯಂ । ಜನವಿರ್ದೊಡಮಿಲ್ಲದೊಡವುನುಸ್ವಾರಂ ಸಂ ॥ ಜನಿಯಿಪುದು ವರ್ಗಮಿದಿರಿರೆ ⁷ ತನಗೆ ವಿಕಲ್ಪದೆ ತದೀಯ ಪಂಚಮಮಕ್ಕುಂ

11 029 11

^{1.} ಇದು ದೇಶಿಯೊಳ್ ಚೆಲ್ವು. 2. ್ವಿತ್ವಕ್ಕೆಲ್ಲದದುರ್ಕೆ. 3. ಕಪ್ಪುರಮೆಂಬಂತೆ. 4. ನರಿಂನಮು ಮೆಂನಂ. 5. ಪ್ರಕಾರ ಕಾಲಾರ್ಥದ ಗಡೆ ಶಬ್ದ ಮಪ್ಪಲ್ಲಿ ಅಂತಪ್ಪಂ, ಇಂತಪ್ಪಂ, ಉಂತಪ್ಪಂ, ಎಂತಪ್ಪಂ ಎಂಬಿವರ್ಕೆ ಹಕಾರಮಕ್ಕುಂ ಮೇಣೆಂಬುದಹಿಂದವರ್ಕೆ ಅಂನಂ, ಇಂನಂ, ಉನ್ನಂ, ಎಂನಂ ಎಂದರಿ ಮಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ.—ಅಂತಪ್ಪಂ ಮೊದಲಾದುವಱ ಹಕಾರಕ್ಕೆ.ಅಂತಹಂ, ಇಂತಹಂ ಉಂತಹಂತಿ ಎಂತಹಂ—ಅನ್ನಮಾದಿ ವಿಕಲ್ಪಕ್ಕೆ-ಸಿಡಿಲನ್ನಂ.

ಇದು

[ಸಮಸ್ತ್ರ ಶಾಬ್ದಿ ಕಜನ ಮನೋಜನಿತ ಶಬ್ದ ಸಂದೇಹಶಲ್ಯ ಚಾರು ಚುಂಬಕಾಯಮಾನಾನೂನ ಕರ್ಣಾಟಕ ಲಕ್ಷಣ ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ

ಸುಕವಿ ಕೇಶಿರಾಜ

ವಿರಚಿತನುಪ್ಪ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ ನಾಮನಿಯಮಲಕ್ಷಣಂ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಧಿ ಸಂಪೂರ್ಣಂ]

-: 0:--

ವೃತ್ತಿ॥ ಇದು ಯಥಾನ್ವಯಂ.¹ ಪ್ರಯೋಗಂ.—

² ನೀಂ ಯೋಗ್ಯರ್, ಆಂ ಸುಖಿಗಳ್, ತಾಂ ಸೇವ್ಯರ್. ²ಆಂ ವಾದಿ, ನೀಂ ಶುಚಿ, ತಾಂ ಸುಜನಂ, 4ನೀಂ, ಆಂ, ತಾಂ.

್ಅವಂ+ಕಡುಗಲಿ=ಅವಜ್ಗಡುಗಲಿ, ತಾಂ + ಚಲವಾದಿ = ತಾಜ್ಚಲ ವಾದಿ, ಕರಂ+ಟಕ್ಕಂ= ಕರಣ್ಟಕ್ಕಂ (ಕರಣ್ಡಕಂ), ಕಂ+ದಳಿರ್= ಕೆನ್ದಳರ್, ಕಂ + ಮರ್ಣ = ಕೆಮ್ಮರ್ಣ್, 'ವೊಂ+ಮದಿ(ಲ್)ರ್= ಪೊಮ್ಮದಿ(ಲ್)ರ್.

ಇದು

7ಸಂಸ್ಕೃತ ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾವಿಶಾರದ ಶ್ರೀ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಸೂತ್ರಾನ್ವಯ ರತ್ನ ಮಾಲೆಯೆನಿಸ ಿಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ [ವೃತ್ತಿಯೊಳ್] ನಾಮಾಧ್ಯಾಯಂ ಸಮಾಪ್ತಂ ಮಂಗಳ ಮಹಾಶ್ರೀ

^{1.} ವರಿನಕಾರಂಗಳ್ಗೆ ಪರಮಾಗಿ ವೃಂಜನಮಿರ್ಬೊಡಮಿಲ್ಲದೊಡಂ ಬಿಂದುವಕ್ಕುಂ. ಆ ಹಿಂದರಿ ವಿಂಗಿದಿರಾಗಿ ವರ್ಗವಿರಿರೆ ವಿಕಲ್ಪದಿನಾವರ್ಗದ ಪಂಚವರಿಸುತ್ತುಂ. 2. ಮಕಾರಕ್ಕೆ ನೀಮ್ ಯೋಗ್ಯರ್, ನೀಂ ಯೋಗ್ಯರ್. 3. ನಕಾರಕ್ಕೆ ಆಗವಾದಿ ಅಂವಾದಿ. 4. ಪರವೃಂಜನಶೂನ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಂ, ಆಂ, ತಾಂ. 5. ವರ್ಗಪಂಚಮಕ್ಕೆ. ಅವಜ್ಯಾಡುಗಲಿ. 6. ಹೊಪ್ಪುಣ್ಣಂ.ಹೊಂಬಣ್ಣಂ. 7. ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ. ಹಿಂದಣ ಅಧ್ಯಾಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದು ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದೆ. 8. ಶಬ್ದ ಮಣೆ ದರ್ಪಣದೊಳ್.

ಸಮಾಸ ಪ್ರಕರಣಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೬೫ (ಸಮಾಸಲಕ್ಷಣಂ.)

ಕಂ॥ ಕಟು ತಾಯ ಬಟಿಯನುಬಿಯುದ। ತೆಱದಿಂದಂ ನಾಮಪದಮದರ್ಥಾನುಗಮಾ॥ ಗೆಱಗೆ ಸಮಾಸಂ ನೆಗೆಲ್ಗುಂ। ನೆಱತೆ ಪೋಕುಂ ಮಧ್ಯಗತ ವಿಭಕ್ತಿಗಳವಱೊಳ್

11 022 11

ವೃತ್ತಿ " 'ಕಟು ತಾಯ(ಂ) ಬಟೀಯನುಟೀಯದಂದದಿಂದಂ ಅದು ನಾಮಪದಂ ಅರ್ಥಾನುಗಮಾಗೆ ಜಗೆ ಸಮಾಸಂ ನೆಗಟ್ಗುಂ. ಅದಱೊಳ್ ಮಧ್ಯಗತ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ ನೆ ಜಿ ಪೋಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ತೊಱೆಯ+ಮಾವು=ತೊಱೆಮಾವು, ಿಎಡೆಯ+ನುಡಿ= ಎಡೆ ನುಡಿ, ನೀರಂ+ಕುಡಿದಂ= ನೀರ್ಗುಡಿದಂ $_{,}$ ಮರನಂ+ಪಾಯ್ಡಂ= ಮರನಾಯ್ದಂ, ಪುಯ್ಯಲ್ಗಿ +ಪೋದಂ= ಪುಯ್ಯಲ್ವೋದಂ, ಮೆಲ್ಲಿತ್ತು+ ಅಡಿ= ಮೆಲ್ಲಡಿ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೬೬

(ಆಗಮಾದೇಶ ಸಂಜ್ಞೆ ಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಇರ್ಡ್ದು ದನೞೀಯದೆ ನಯದಿಂ । ಪೊರ್ದ್ದು ವುವಾಗಮಮನೆಯ್ದೆ ಪೋಪುವು ಲೋಪಂ ॥ ಬೊರ್ಡ್ದಿ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಬೞಿವಿಡಿ । ದಿರ್ಮದನೞಿದಿರ್ಪದರಿಯವೋಲಾದೇಶಂ

11 028 11

ವೃತ್ತಿ॥ ತಿಡಿದ್ದು ದನಟಾಯದೆ ನಯದಿಂ ಪೊರ್ದುವುವು ಆಗಮಂ; ವಿಭಕ್ತಿಯ [ಬಟಾ]ವಿಡಿದು ಲೋಪಂಬೊರ್ದಿ ಅವೆಯ್ದೆ ಪೋಪುವು. ಅರಿಯವೋಲ್ ಇರ್ದ್ದು ದನ ಆಾದಿರ್ಪುದು ಆದೇಶಂ.

^{1.} ತಾಯ ಬಟುಯ ಕುಟುನಿನಂತೆ ನಾವುಸದಂಗಕರ್ಥಾನುಗತಂಗಳಾಗೆ ಸಮಾಸಂ ಘಟನುಗುಂ; ಅಂತರಾಳದೊಳಿದ್ದ ವಿಧಕ್ತಿಗಳಲ್ಲು ಪೋಕುಂ. 2. ತೊಡೆಯು+ಸೆಕ್ಟೆ =ತೊಡೆಸೆಕ್ಕೆ(ಹೆಚ್ಚಿದೆ) 3. ಇರ್ದು ಪಂ ಕಿಡಿಸದೆ ಪತ್ತುವುರಾಗವುಂ; ಅವು ವಿಧಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಲೋಪವುವುವ; ಪಗೆಯಾಂತಿರಿಪುದಂ ಕಿಡಿಸಿ ಬರ್ಪದಾತೇಕು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.---ಆಗವುಕ್ಕೆ.---'ಮಾತಿನ ಬಲ್ಲಹಂ = ಮಾತುವಲ್ಲಹಂ, ನೂಱಱಸತ್ತು = ನೂರ್ಸತ್ತು, ತೆಂಕಣವಂಕಂ = ತೆಂಕವಂಕಂ.

(೧) ಸ್ವಾಗತಂ॥ ತೆಂಕವಂಕದೊಳಸಂಖ್ಯಬಲಂ ನಿ । ಶೃಂಕೆಯಿಂ ನೃಪನ ಪೇೞೆ......॥ ಆದೇಶಕ್ಕೆ.—ಕಿೞ್ನೊಂಬು, ಒರ್ಮೊದಲ್, ಇರ್ಮೆಯ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೬೭

(ತತ್ಪುರುಷ, ಕರ್ಮಧಾರಯ, ದ್ವಿಗುಸಮಾಸಲಕ್ಷಣಂ.)

ಕಂ॥ ಪರಪದದೊಳರ್ಥವರ್ತನ । ನಾರೆ ತತ್ಪುರುಷಂ ಸಮಂತದೇಕಾಶ್ರಯವಾ ॥ ಗಿರೆ ಕರ್ಮಧಾರಯಂ ನೆಲ । ಸಿರೆ ನೊದಲೊಳ್ ಸಂಖ್ಯೆಯದೆ ವಲಂ ದ್ವಿಗುವಕ್ಕುಂ ॥ ೧೭೫ ॥

ವೃತ್ತಿ॥ ³ಪರಪದದೊಳರ್ಥವರ್ತನವಿಂದೆ ತತ್ಪುರುಷಂ, ಸಮಂತದು ಏಕಾಶ್ರಯ ಮಾಗಿರೆ ಕರ್ಮಧಾರಯಂ, ಮೊದಲೊಳ್ ಸಂಖ್ಯೆ ನೆಲಸಿರೆ ಅದೆ ದ್ವಿಗುವಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ತತ್ಪುರುಷಕ್ಕೆ .--

4ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ನನೆ—ಮಲ್ಲಿಗೆನನೆ, ್ಮಾಣಿಕದ ಕೆಂಪು—ಮಾಣಿಕಗೆಂಪು, ಅಲರ್ವಕ್ಕಿ, ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ, ಕಡೆಸೆಅಂಗು, ಉಡಿ(ಡೆ)ನೂಲ್.

ಕರ್ಮಧಾರಯಕ್ಕೆ.—

7ತೆಳ್ಳಿತುಮದು ಕದಂಪುಂ—ತೆಳ್ಗದಂಪು, ಒಳ್ಳಿತುಮದು ಕನ್ನಡಮುಂ—
ಒಳ್ಗನ್ನಡಂ,ಮೆಲ್ಲಿತುಮದು ನುಡಿಯುಂ—ಮೆಲ್ನುಡಿ, ಬಲ್ಲಿ(ಟ್ಟಿ)ತ್ತುಮದು
ಮುಗುಳುಂ—ಬಲ್ಮುಗುಳ್, ಕಿಱಿದುಮದು ಕೂಸುಂ—ಕಿಱುಗೂಸುೆ.

ವೃತ್ತಿ ⁸ ಪರಕ್ಕುತ್ವಮಸ್ವರಂ ನಿಲೆ ಪರದೊಳ್ ಎಂದು ಉಕಾರಂ (ಸೂ. ೧೮೪). ದ್ವಿಗುವಿಂಗೆ—

ಎರಟ್ಮಾತು, ಎರಟ್ತಿ ಅಂ, 10 ಇರ್ಪೆಂಡಿರ್, ಇರ್ಬ್ಬಾಳ್.

^{1.} ಆಗವುಕೈ—ಮಾತಿನ(ಮಾತು+ರ್ಣ+ಆ+ಬ್ಲಹಂ, ನೂಡುಈಪತ್ತು, ತೆಂಕಣ+ಪಂಕಂ) ಆಗವು ವಿಭಕ್ತಗಳ ಲೋಪಕ್ಕೆ-ಮಾತುವಲ್ಲಹಂ, ನೂಡುಪತ್ತು, ತೆಂಕವಂಕಂ; ತೆಂಕವಂಕರ್ನಿಸುವುಗಳು ಬಿ. ಬಿ. ಕುತ್ತಡಿ.ಕುತ್ತಡಿ ಸಿಲ್ಕುತಿರ್ಕೆ. (ಹೆಚ್ಚಿದೆ) 3. ಸುುಂದಣಪದನೊಳರ್ಥಂ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿ ತತ್ತು ಬಲಂ. 2. ಕುತ್ತಡಿ.ಕುತ್ತಡಿ ಸಿಲ್ಕುತಿಕ್. (ಹೆಚ್ಚಿದೆ) 3. ಸುುಂದಣಪದನೊಳರ್ಥಂ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿ ತತ್ತು ಬಲಂತಪಡುಗು, ಆ ತತ್ತುರುಷವೇಕಾಶ್ರಯಮಾಗೆ ಕರ್ಮಧಾರಯಮಾರುವುದ, ಅವರಿ ಸಂಖ್ಯಾ ಪೂರ್ವ ಮಾಗೆ ದ್ವಿಗುವಕ್ಕುಂ. (4.5) ಈ ವಿಗ್ರಹ ಮಾಕ್ಕಗಳಲ್ಲ. 6. ಅಲರ್ವಕ್ಕೆ. ಇ. ವಿಗ್ರಹ ಮಾಕ್ಕುತ್ತಿ. ಮಾಗೆ ದ್ವಿಗುವಕ್ಕುಂ. (4.5) ಈ ವಿಗ್ರಹ ಮಾಕ್ಕುತ್ತಿ. 8. ಕಿಹುಗೂಸಾಗಿಯುವಾಯವುಂ ಮುಂದಿದೆ 9 ಈ ವಾಕ್ಕವಿಲ್ಲ. 10. ಇರ್ಪಾಳ್, ಇರ್ಪಿಯುವ ಮೂವಾಳ್,—ಇರ್ವಾಳ್—ಮೂವಾಳಿಕ್ಕದರ್ಬರ್ವರೆಯೊಳ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೬೮

(ಬಹುತ್ರೀಹಿ ದ್ವಂದ್ವಸಮಾಸಲಕ್ಷಣಂ.)

ಕಂ॥ ಪದವೆುರಡುಂ ಪಲವುಂ ಪರ। ಪದಾರ್ಥವುಂ ಬಯಸುತಿರೆ ಬಹುಪ್ರೀಹಿ ಪದಾ॥ ಈದ ಗಡಣಂ ದ್ವಂದ್ವಮೆನಿ। ಪ್ರುದವ್ಯಯಾಭಾವಮಾದಿಪದ ಮುಖ್ಯತೆಯಿಂ

11 530 11

ವೃತ್ತಿ " ಇರಡುಂ ಪದಮುಂ ಪಲವುಪದಂಗಳುಂ ಪರಪದಾರ್ಥಮಂ ಬಯಸುತ್ತಿರೆ ಬಹುವ್ರೀಹಿಯೆನಿಪ್ಪುದು. ಪದಾರ್ಥದ ಗಡಣಂ ದ್ವಂದ್ವ ಮೆನಿಪ್ಪುದು, ಆದಿಪದಮುಖ್ಯ ತೆಯಿಂ ಅವ್ಯಯಿಾಭಾವಮೆನಿಪುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.__

ಬಹುದ್ರೀಹಿಗೆ.—
ಕಡುಚಾಗಿ, ಹಿಳ್ಳೆಗಾಲಂ, ನಿಡುಮೂಗಂ.
ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕೆ.—
ಮರಗಿಡುಬಳ್ಳಿ, ಪುಲ್ ಪೊದಲು, ಪಕ್ಕೆ ಮಿಗಂಗಳ್
[ಆಟಪಾಟಕೂಟಂಗಳ್] ॥
ಅವ್ಯಯಿಾಭಾವಕ್ಕೆ—
ಕಿರಿಟ್ರಿಡೆ, ಕಿಲಕ್ಕೆ ಅತಿ,ಅಂಗೆಯ್,ಅಂಗಾಲ್,ಮೇಂಗಾಲ್,ಪಿಂತಿಲ್, ಕೆಲ್ನರಿ, ಬೆಂಬಿಸಿಲ್, ಬೆಂಗಾಲ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೬೯ (ಅವ್ಯಯಿಾಭಾವ ಸಮಾಸರೂಪಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಅಡಿವೇಗುಗಳಂತ್ಯಾಕ್ಷರ। ದೆಡೆಗಕ್ಕುಂ ಬಿಂದು ಮುಂದು ಪಿಂದುಗಳಂತ್ಯ॥ ಕ್ಕೊಡರಿಸುಗುಂ ಲೋಪಂ ನೋ। ಆ್ರೊಡವ್ಯಯಾಭಾವದೊಳ್ ಕೆಳಗು ಕಿೞಿತಿ(ನಿ)ಕ್ಕುಂ॥ ೧೭೭॥

ವೃತ್ತಿ " ಅವ್ಯಯಿಾಭಾವದೊಳ್ ಅಡಿ 'ಮೇಗುಗಳಂತ್ಯಾಕ್ಷರದೆಡೆಗೆ ಬಿಂದುವಕ್ಕುಂ. ಮುಂದು 'ಪಿಂದುಗಳಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಲೋಪಮೊಡರಿಸುಗುಂ. ನೋಟ್ಸ್ಪಿಡೆ ಕೆಳಗು ಕಿಟಕ್ಕುಂ.

1. ಪದನೆರಡುಂ ವೆರೀಣ್ ಪಲವುಂ | ಪದಾರ್ಥ. 2. ಎಂಡುಪದಂ ಪಲವುಪದಂ ಪರೀಣನ್ಮೆ ಪದಾರ್ಥವುಂ ಬಯುಸುತ್ತಿರೆ ಬಹುವ್ರೀಹಿಯಾಕ್ಕುಂ; ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ಸಮುದಾಯಂ ದ್ವಂದ್ವವುಕ್ಕುಂ, ಈ ವಾಪದಂ ಪ್ರಧಾನಮಾದೊಡೆ ಅವ್ಯಯಾಭಾವವುಕ್ಕುಂ; 3. ಜಲವಾದಿ, ವೆರೀಲ್ವಿನ್ನಣಿ, ಕಡುಗೇಡಿ, ನಿಡುಮೂಗಿ, ಹೆಚಿಗಾಲಿ. 4. ಆಟವಾಕಕೂಟಿಂಗಳ ಕೇಳಿಗೆಯ್ದು ಸದರಿ ತೊಟ್ಟು. 5. ಅಂಗೆಯ್, ವರೀಂಗಾಲ್, ವರೀಂಗೆಯ್, ಪಿಂತಿಲ್, ಪಿಂತೊಲೆ, ಕೆಚ್ಪುಡೆ, ಕಿಟ್ಕುಹಿತಿ, ಕೆಬ್ಪರೆ, ಬೆಂಬಿಸಿಲ್, ಬೆಂಗಾಲ್, ಬಲ್ಗುರುಳ್, 6. ಮೇಗೆಂಬ ಶಬ್ದಗಳ ಕಡೆಯಕ್ಕರಕ್ಕೆ ಬೆಂದುವಕ್ಕುಂ. 7. ಮುಂದುಪಿಂ ದೆಂಬಿಸಹ ಕಡೆಯಕ್ಕರಕ್ಕೆ ಲೋಪನುಕ್ಕುಂ. ಕೆಳಗೆಂಬುದರ್ಕೆ ಕಿಚ್ ಎಂದಾದೇಶಮಕ್ಕುಂ. ಪೆಡಿಗೆಂಬುದರುವುದಿಂದ ಪಿಂತೆಂದರನ್ನುಂ. ಪೆಡಿಗೆಂ

ಪ್ರಯೋಗಂ:---

ಅಡಿ ಮೇಗಿಂಗೆ.___

¹ಕೆಯ್ಯ +ಅಡಿ= ಅಂಗೆಯ್, ಕಾಲ+ಅಡಿ= ಅಂಗಾಲ್, ಕಾಲ+ ಮೇಗು = ಮೇಂಗಾಲ್, ಕೆಯ್ಯ + ಮುಂದು = ಮುಂಗೆಯ್, ಕಾಲ+ ಮುಂದು = ಮುಂಗಾಲ್, ಸೂರ+ ಮುಂದು = ಮುಂಜೂರ್, ಪಗಲ+ ಮುಂದು = ಮುಂಬಗಲ್, ಮಾಗಿಯ + ಮುಂದು = ಮುಮ್ಮಾಗಿ, ಕಾಲ+ ಹಿಂದು = ಹಿಂಗಾಲ್, ಬೆದೆಯ + ಹಿಂದು = ಹಿಂಬೆದೆ, ಪೊಟ್ತಾನ + ಪಿಂದು = ಪಿಂಬೊಟ್ತು.

(೧) [ಉದ್ದ ಮಾಗಿ ಬಿಗಿದ ಮೇಂಗಾಲ್...... 1]

²ಕಿಲಾದೇಶಕ್ಕೆ.—

ಕೆ ಅತಿಯ + ಕೆಳಗು = ಕಿಳ್ಕೆ ಅತ್ಯಿ ವೊಡೆಯ + ಕೆಳಗು = ಕಿ ಅತ್ಪಿಡೆ.

ವೃತ್ತಿ॥ 3 ನೋಟ್ನು ಡೆಂಬ ಪದಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಣಿಸಲಾದುದು. ಇಲ್ಲ + (ಪೆಱಗು) ಹಿಂತು = ಹಿಂತಿಲ್, ಒಲೆಯ + (ಪೆಱಗು) ಹಿಂತು = ಹಿಂತೊಲೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೭೦ (ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ ಲಕ್ಷಣಂ.)

ಕಂ॥ ವಿದಿತಂ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸಂ। ಮೊದಲೊಳ್ ಕಾರಕಮುಮಗ್ರದೊಳ್ ಕ್ರಿಯೆಯುಂ ಸ॥ ನ್ನಿ ದಮಾಗೆ (ಗಿ?) ಬಿಂದು ಸಕ್ಕದ॥ ದದಂತದೊಳ್ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮೇಣುತ್ವದೊಳಂ ॥ ೧೭೮॥

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸಕ್ಕೆ.—

ಬಳೆಯಂ+ತೊಟ್ಟಂ= ಬಳೆದೊಟ್ಟಂ, ಕೆಳೆಗೊಂಡಂ, ತೆಱ ದೆತ್ತಂ, ಮಱ ವೆಕ್ಕಂ.

^{1.} ಈ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಮಗಳಿಲ್ಲ. 2. ಈ ಶಬ್ದವಿಲ್ಲ. 3. ಈ ವಾಕ್ಕವಿಲ್ಲ 4. ಪರಮೊಳ್. 5. ಅರ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯಂ ಕೂಡೆ. 6. ಈ ಪದವಿಲ್ಲ. 7. ಅಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಾ ನಿತ್ಯಂ. ಕನ್ನಡದ ದಂತಕ್ಕಮುವಿದಂತಕ್ಕಂ ಬಂದುವಿಕಲ್ಪಂ. 8. ಕೆಳೆಗೊಟ್ಟಂ.

ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್ ನಿತ್ಯಬಿಂದುವಿಂಗೆ.— ಗುಣಂಗೊಂಡಂ, ಕಾಲಂಗಂಡಂ, ಪ್ರಿಯಂನುಡಿದಂ, ಧನಂಬಡೆದಂ ರಂಗಂ ಬೊಕ್ಕಂ.

() ಕಂ॥ 1ರಂಗಂಬೊಕ್ಕಾ ಡುವಂತೆ ಪೆಂಡಿರ್ ಗಂಡರ್ ॥

ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಬಿಂದು ವಿಕಲ್ಪಕ್ಕೆ.— ವೊಗಂ + ನೋಡಿದಂ — ಮೊಗನೋಡಿದಂ, ಪದಂ ಗಂಡಂ — ಪದಗಂಡಂ, ಬೆಸಂ ಬಡೆದಂ — ಬೆಸವಡೆದಂ, ಕೆಯ್ವೊಲಂ ಗಾದಂ — ಕೆಯ್ವೊಲಂಗಾದಂ, ಮನಂ ಸಂದಂ — ಮನಸಂದಂ, ಕಡಂ ಗೊಂಡಂ — ಕಡಗೊಂಡಂ.

(೨) ಉ॥ ಕಾ² ॥ ವೇರಿಯ ಕಾಲನಾ ತಿಗುಟನೇಂ ಕಡಗೊಂಡನೊ ಬಡ್ಡಿಗೊಂಡನೋ ॥

ಉತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಪುದುಂ ಗೊಳಿಸಿದಂ —ಪುದುಗೊಳಿಸಿದಂ, ಮಾತುಂ ಗುಟ್ಟಿದಂ. ಗುಟ್ಟಿದಂ.³

- (೩) ಶಾ॥ ಮಾತುಂಗುಟ್ಟದೆ ಮೂಗುವಟ್ಟಿರೆ ನೃಪರ್-4...... ॥
- (೪) ಕಂ॥ ಬಱುವಾತುಗುಟ್ಟಿ ಘೋಪರೆ ೯ಗಂಡರ್ ॥
- ವೃತ್ತಿ॥ ಅರ್ಥವ್ಯಕ್ತಿ ಕಿಡುವೊಡೆ ಬಿಂದುವಂ ಕಳೆಯಲಾಗದು. ಪಯಣಂ ಬೋದಂ,ಪಸರಂ ಬಡೆದಂ, ಗಡಣಂ ಗೊಂಡಂ, ಬಿಜಯಂ ಗೆಯ್ದಂ, `ಕೆಲಸಂ ಬೊಕ್ಕಂ. ಕರಗಂ ಬೊತ್ತಂ. ್
- (೫) ಕರಗಂಬೊತ್ತ ಜನಂ ಮೃಡನೊಳ್. ಇದಱೊಳರಿ ⁷ಪದಂ ನಿರ್ದೋಷಂ.
- (೬) ಕಂ॥ ಸವಣಂ ಬಳಪಂಗೊಳೆ ಗಾಂ।

 ಡಿವಿ ಬಿಲ್ಗೊಳೆ ಬಲವಿರೋಧಿ ವಜ್ರಂಗೊಳೆ ದಾ॥

 ನವರಿವು ಚಕ್ರಂಗೊಳೆ ಕೌ।

 ರವಾರಿ ಗದೆಗೊಳೆ ಪೋಡರ್ಕೆಗಾವಂ ನಿಲ್ವಂ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೭೧ (ಗಮಕಸಮಾಸ ಲಕ್ಷಣಂ.)

ಕಂ॥ ಜನಿಯಿಸುಗುಂ ಸಂಖ್ಯಾಸ। ವ್ಯ೯ನಾಮ ಗುಣವಚನ ಕೃತ್ಸ್ರಪೂರ್ವಂ ಗಮಕಂ॥ ತನಗತ್ತಂ ಪೆಱಗಿತ್ವಂ। ತನಗರಿ(ಱಿ ?) ಪದನಿಲ್ಲ ಕರ್ಮಧಾರಯಮದುವುಂ

11 05 11

^{1.} ಈ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲ. 2......ಕಡಗೊಂಡನೊ ಬಡ್ಡಿಗೊಂಡನೊ, 3, ಅಸುಂಗೊಂಡಂ— ಅಸುಗೊಂಡಂ, 4, ಇಲ್ಲ. 5, ಗಂಡರುಂ, ಮೂಗುವಟ್ಟರೆ ಕೃಷ್ಣಂ ಮಾತುಂಗುಟ್ಟದಂ ನಿನ್ನಸುಂ ಗೊಂಡೊಡೆ ದೋಷಮಾದುವೆ, 6, ಕರಗಂದೊತ್ತಂ ಜನಂ ಮೃಡನೊಳ್, ಕಾದುವ ಕಾಲಮಾನೆ ಕರಗಂ ಮೊತ್ತೆಂ, 7, ಸದಂ (= ಅರಿಸಮಾಸಂ).

ವೃತ್ತಿ 1 1 ಸಂಖ್ಯಾ ಸರ್ವನಾಮ ಗುಣವಚನ ಕೃತ್ಪ್ರಪೂರ್ವಂ ಗಮಕಂ ಸಮಾಸ ವೆುಂದು ಜನಿಯಿಸುಗುಂ. ತನಗತ್ತಂ ಪೆಱಗಿತ್ತಂ ಜನಿಯಿಸುಗುಂ. ತನಗೆ ಅರಿಸದನಿಲ. ಅದುವುಂ ಕರ್ಮಧಾರಯಂ. ಉಂಮೆಂಬುದಱಿಂ ತತ್ಸುರುಷಮುಂ ಪೂರ್ವಮೆಂಬ ಪದಸಾ ಮರ್ಥ್ಯದಿಂ ಪರಪದಂ ಕಾರಕಮುಮೆಂದಱಿವುದು.

²ಅಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯೊಳ್ ತತ್ಸುರುಷಕ್ಕೆ.— ಇರ್ಪತ್ತು ನೂಅುಪತ್ತು, ಮೂವತ್ತಾಅು.

- (೧) ಸ್ಸ್ ಮೂವತ್ತಾಱುಂ ಗುಣಂಗಳ್ ತಮಗಮರ್ದಿರೆ..... ॥
- ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ.— ಆವಮಾತು, ಆವೆಕಾರ್ಯಂ.
- (೨) ಆವಾಳಾವತೇರಾವ ವಾಜಿಗಳಾವಾನೆಗಳೊಳಾವ ನಾಯಕರೊ ನಿಂಮ ವ್ಯೂಹಸಂದೋಹದೊಳ್—
- ್ಗುಣವಚನಕ್ಕೆ.—

ಅಸಿಯ ನಡ್ಗು ಪಸಿಯ ಬಣ್ಣಂ, ಬಿಳಿಯ ಕರ್ಬು, ನಿಡಿಯ ನಾಲಗೆ, **6**ಕೆಱಿಯ ಮಗಂ.

ಕೃತ್ತಿಂಗೆ.—

- (೩) ಉ॥ ಪಾಡುವ ತುಂಬಿ, ಕೋಡುವ ವುೞಿಲ್.....।
- (५) ಕಂ॥ ಆಡಿದ ಪೊಲನುಂಡಮರ್ದು ಕಂಡ ವಿಚಾರಂ॥

ಅರಿಸಮಾಸಕ್ಕೆ ನಿರ್ದೋಷಂ.—

ಬೀಸುವ ಚಾಮರಂ, ವೊಡೆವ ಭೇರಿ,ಪೂರಯಿಸುವ ಶಂಖಂ, ಪಿಡಿವ್ ಕಹಳಿ

(೫) ಕಂ॥ಆದ ವಿಷ್ಣು ಿವಿಜಯಾದಿತ್ಯಂ.

ವೃತ್ತಿ॥ ಿತತ್ವದ ಪೆಱಗಣಿಕಾರಮಂ, ಪಿರಿಯ ಗುರುಗಳೆಂಬಂತೆ ಗುಣವಚನದೊಳ್ **ಪಿರಿ**ದುಮಱಿ ವುದು.

¹ ಪರಪದದೊಳ್ಳ್ ಕಾರಕಮುಂ ಪೂರ್ವಪದದೊಳ್ ಸಂಖ್ಯಾಸರ್ವನಾವು ಗುಣವಚನ ಕೃತ್ಪದಂ ಗಳಾವುವಿರ್ದೊಡಂ ಗವುಕಸಮಾಸವುಕರ್ಕ್ನಿ; ಗರಿಣಪಚನದೊಳಂತರಾಳಕ್ಕೆ ಒಂದಕಾರಂ ವುಯ್ಮೊಳ್ ಇಕಾರವುಕ್ಕುಂ; ಇದೞೊಳ್ ಅರಿಸಮಾಸ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಅದು ಕರ್ಮಧಾರಯುದ ಭೇದಂ. ಎತ್ತಾನಾಂ ತತ್ಪುರಾಷವುಪ್ಪುದು. 2. ಶ್ರಯೋಗಂ: __ಸಂಖ್ಯೆಗೆ __ 3. ಕಾರ್ಯಂ, ಆವ ನಾಯಕಂ, ಆವಕಾಂತೆ. 4. ಆವ ರಾವುತರಾವ ವಾಜಿಗಳಾವವಾನೆ ಇಾವನಾ ರಾವ ನಾಯಕ...ನಿಮ್ಮ... ನ್ಯೂ ಹದೊಳ್. 5. ಗರಿಣ ವಚನ ದತ್ವವಿರಿತ್ವ ಕೈ (ಆ೩+ಅ+ನಡರಿ). 6. ಪಿರಿಯುವರಿಗಂ, ಕಿಱಾಯುಮಗಂ 7. ಕಹಳೆ ಪೂಸಿದ ಪದ್ಮಪರಾಗಂ. 8. ವಿಜಯಾದಿತ್ಯಂ, ಪೊಣ್ಮುವ ಘರ್ಮ ಜಲಂಗಳಾವಾಂಗನಿಂ. 9. ಈ ಭಾಗಮಿಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೭೨

(ಗಮಕದೊಳ್ ಅದು ವೊದಲಾದುವಱ ರೂಪವಿಕಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಅದುವಿದುವುದುಗಾಯಿತವು । ವೊದವುಗುಮಾದೇಶಮಾಗಿ ಗಮಕದೊಳಾಯೆಂ ಬುದು ಪೂರ್ವಪರಾಮರ್ಶೆಗೆ । ಮೊದವುಗುಮಾ ರೊಢಿಗಂ ಕವೀಶ್ವರಮತದಿಂ

11 000 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ಗಮಕ ಸಮಾಸದೊಳ್ ಅದು ಇದು¹ಉದುಗೆ ಆ ಯಾ ವೂ (ಊ) ಆದೇಶ ಮಾಗಿ ವೊದವುಗುಂ. ಆ ಎಂಬುದು ಪೂರ್ವಪರಾಮರ್ಶಿಗಂ ಆ ರೂಢಿಗಂ ಕವೀಶ್ವರಮತದಿಂ ವೊದವುಗುಂ.

²ಪ್ರಯೋಗಂ.--

- (೧) ಕಂ॥ ಆಮನೆ ಸಿರಿಯ ತವರ್ಮನೆ ಪಲದೆವಸಕ್ಕೆ ಕಂಡೆವ[ಣ್ಣ ॥
- (೨) ಿಈ] ಮನೆಯತ್ತಲಿ ಸಾರಿದೀಕೆಗಿಂನಲಸಿದಿರಕ್ಕು...
- (೩) ಚಂ॥ ಕಱು ತದೆದತ್ತು ಕಂಚನುಣಲೂಮನೆಯಾಕೆಗಳೊಯ್ದರ್.
- (೪) ಕಂ॥ ६ ಆಬನವೀಬನ ವೂಬನ । [ವೇಬನ]ವೆನ್ನ ದೆ ತೊಬಲ್ದು ಪೂಗೊಯ್ದ ರವರ್ ॥ ಪೂರ್ವಪರಾಮರ್ಶೆಗೆ. ೬—

(೫)ನೆನೆದನಾಹಿರಣ್ಯ 7(ಕ) ನೊಱಲ್ದು ಬಿಟ್ಡಂದಮಂ ॥

(೬)ಬಿದಿಗಾ ಬೊಟಲಂಗನೆಯರ್ ಮಾನ್ಯ ದೊಕ್ಕಲ... ತನುವ ಕಳೆಯರ್.

ರೂ(ಆೂ)ಥಿಗೆ. —

(೭) ಗಜಹಯಿಂರೂಢಿಯೊಳಾ ಭಗದತ್ತನಿಂ ಮಿಗಿಲಾದಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೭೩

(ಕರ್ಮಧಾರಯದಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ಬರ್ಪೆಡೆಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಗದಬಜಕಾರು ವುವಿದಿರಿರೆ। ಮೊದಲ ಪದಂ ತಾಂ ಕೃದಂತಮಾಗಿರೆ ದೊರೆಕೊ ॥ ಳ್ವುದನುಸ್ವಾರಮುದಂತದೊ। ಳಿದಂತದೊಳ್ ಕರ್ಮಧಾರಯಂ ಬರೆ ಬಹುಳಂ

॥ ପର୍ପ ,

^{1.} ಉದು ಎಂಬ ಸರ್ವನಾವರಿಕ್ಕೆ. ಆ. ಈ, ಊ ಎಂಬವಾದೇಶವರಿಕ್ಕುಂ. ಆ ಯೆಂಬರಿದರಿ ಪೂರ್ವಸ್ಥರಣದೊಳಂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯೊಳವುರಿಯು. 2. ಆ, ಈ, ಊ, ಎಂಬಾದೇಶಕ್ಕೆ. 3. ಈ ವರಿನೆಯುತ್ತಲೆ ಬಾರೀಕೆಗಿನ್ನಲಸದಿರಕ್ಕು, 4. ತದೆದತ್ತು ಕಂಚನಾಗಲೂವರಿನೆಯಾಕೆಗಳುಯ್ದುರ್. 5...ಆ ಬನವೀಬನ I ಪೂಜನನೆನ್ನದೆ ತೊಟಿಲ್ದು(6)ಸ್ಥರಣಕ್ಕೆ. 7. ನಂದರಿ ಬಿಟ್ಡಂದವುಂ. ಕಂಡರಿ ಶಾರ್ಜ್ಗ ನೆನೆದಂ ಹಿರಣ್ಯಕನದೊಂದು ಬಿಟ್ಡಂದವುಂ (ಕಾವ್ಯಾ. ಸಾಠಾ. 716). 8. ಬಿದ್ದಿಗಾ ಪೊಟಿಲಿಚರ್ ಮಾನ್ಯ ದೊಕ್ಕಲ್. 9. ರೂಡಿಯೊಳ್ ಭಗದತ್ತನಿ...10. ಮದಿದಿರಿರೆ.

ವೃತ್ತಿ 🛮 ಕರ್ಮಧಾರಯಂ ಬರೆ ಅವು ಗದಬಜಕಾರಂ ಇದಿರಿರೆ ತಾಂ ನೊದಲ ಪದಮದು ಕೃದಂತಮಾಗಿರೆ ಉದಂತದೊಳಿದಂತದೊಳ್ ಅನುಸ್ವಾರಂ ಬಹುಳಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಳುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.--

[ಉಕಾರಾಂತದೊಳ್ ಗಕಾರಂ ಪರಮಾದುದರ್ಕೆ]

ಎತ್ತುಂಗೋಲ್, ಕುತ್ತುಂಗಱ್, ಪುಟ್ಟುಂಗುರುಡಂ, ಸುರ್ಕುಂಗುರುಳ್, ಕರ್ಚುಂಗಲ್ಲ, ಚುರ್ಚುಂಗೊಳ್ಳಿ, ಇತ್ಯುಂಗೂಟ್, ಇಡುಕುಂಗಬ್ಬಂ.

[ದಕಾರಂ ಪರಮಾದುದರ್ಕೆ]

ಕಡುಕುಂದಱಿ, ಉರ್ಕುಂದೊಱೆ, ತೂಗುಂದೊಟ್ಟಲ್, ಆಡುಂದೊಲೆ

- (೧) ಉ ಪ್ರವೇತದಾ । ಹುಂದೊಲೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣೆ ಸೆದುದೇಱಿದಿಭಂ ಕದನತ್ರಿಣೇತ್ರನಾ ॥
- (೨) ಉ॥ಶೂಪ ತೂ । ಗುಂದಲೆ ಬಾಳ್ವೆಣಂ ಪೊಣರೆ ಬಳ್ಳುವ ಸಮ್ಮನ ಸೂಲ ವಾಲದೊಳ್ ॥

[ಬಕಾರಂ ಪರಮಾದುದರ್ಕೆ]

ಬತ್ತುಂಬಯಂ, ಒತ್ತುಂ ಬ(೪)ೞಿ, ಅಟ್ಟುಂಬರಿ, ಆಡುಂಬೊಲಂ, ಮಿಂಚುಂಬುೞು, ಪೆರ್ಚುಂಬುರು೪್, 7ತೋಱುಂ(ರುಂ) ? ಬಳೆ, ಪಾಱುಂಬಳೆ.

- (೩) ಕಂ॥ ಪಾಱುಂಬಳೆ ನಾರಾಚಂ । ತೂಱುವ ಸರಲು......॥
- ⁸[ಜಕಾರಂ ಪರಮಾದುದರ್ಕೆ] ತೂಗುಂಜೊಡರ್,ಆಟ್ಟುಂಜಗಳಂ,ಕಟ್ಟುಂಜುರಿಗೆ, ಕ(ಕು)ಟ್ಟುಂ ಜೋಳಂ, ಏಱುಂ ಜವ್ವನಂ.
- (೪) ಕಂ॥ ಏಱುಂ ಜವ್ವ ನದೊಳ್ ಸೊ। ಕೇ೯ಱಿದ ನೀಱಿಯರ,.....॥

^{1.} ಕರ್ಮಧಾರಯ ನೊಳ್ ಗಡಬಜಕಾರಾದಿ ಪಡಂಗಳ್ ಪರದೊಳಿರೆ ಪೂರ್ವಪಡಂ ಕೃತ್ತಾಗಿ ಉಕಾರಾಂತಮಕಾರಾಂತಮಾಗಿರೆ ಬಿಂದುವಕ್ಕುಂ, ಬಹುಳದಿಂ ಕೆಲವಣಿಸಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯೋಗಂ:— ಉಕಾರಾಂತದೊಳ್ ಗೆಕಾರಂ ಪರಮಾಡುದರ್ಕೆ. 2. ಪೊತ್ತುಂಗೊಹಿತು. 8. ಇಕರ್ಕ್ಕುಂಗೂಟ್. 5. ಕಂ॥ ಇಡುಕರಿಂಗಬ್ಬಂ ವರಿುಕ್ತ | ಕಮೊಡಂಬಡೆ.....ದಕಾರಕ್ಕೆ. 5. ಆಡರಿಂದೊಲ್ಕೆ ತೂಗುಂದಲ್ಲೆ, 6. ಕಣ್ಣೆ ಸೆಡುದಿಭಂ, ಬಕಾರಕ್ಕೆ. 7. ತೋಜುಂಬೊಣೆ, ಹೆಲುಂಬಳೆ, ಸಾಣುಂಬಳೆ. 8. ಜಕಾರಕ್ಕೆ.

ವೃತ್ತಿ " 'ಬೆಟ್ಟುಂ ಬೊಟ್ಟ್ ಯೆಂದು ಕೃತ್ತಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ ಸಂದುದು. ಬಹುಳಗ್ರಹಣ ದಿಂದಿಕಾರಾಂತದ ಪರದೊಳೊಂದು ಉ [ಕಾರಂ] ಬರೆ ಬಿಂದುವಕ್ಕುಂ.

ಇೞಿಯುಂಬೊಟ್ತು, ನಿ(ಸಿ)ಡಿಯುಂದಲೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೭೪

(ಅಬಿಂದುಕವಾಗಿ ನಿಪಾತಮಾಡಿರುವ ಸಮಸ್ತ್ರಪದಂಗಳ್.)

ಕಂಟ ಸುಡುಗಾಡಿಡುಗಿಚ್ಚಡುಗೂ । ಟುಡುಗೊಱಿಯುಂ ಮಾಹುದಾಂಟು ಬಿಡುಗಣ್ ಬಿಡುವಾಯ್ ॥ ತುಡುಜೊಡ(ರೆಪು)ಗೆಹಿ ಯೆಂಬಿವು । ಪಡೆಯವು ಬಿಂದುವನುದಂತವೃತ್ತಿಯನಾಳ್ದುಂ ॥ ೧೮೨ ॥

ವೃತ್ತಿ ಜನುಡುಗಾಡು, ಇಡುಗಿರ್ಚು, ಅಡುಗೂಟ್, ಉಡುಗೊಟ್ (ಯುಂ), ಮಾಹುದಾಂಟು, ಬಿಡುಗಣ್, ಬಿಡುವಾಯ್, ತುಡುಜೊಡರ್, ಅಹುಗೆ (ರೆ) ಹೆ ಯೆಂಬಿವು ಉದಂತವೃತ್ತಿಯನಾಳ್ದುಂ ಬಿಂದುವಂ ಪಡೆಯವು.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೭೫

(ಕೃದಂತಮಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ ಬಿಂದುವೊದಲಾದಾಗಮಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಕೃತ್ತಿ ರದೆಯುಮುತ್ತಾತ್ವಾ । ಯತ್ತಮನುಸ್ವಾರಮಸ್ವರದ ನಣಕತ್ವಂ ॥ ಮತ್ತೆ ಳಕಾರಕ್ಕುತ್ವಂ । ಪತ್ತಲೊಡಂ ಬಿಂದು ನೆಲೆಗೊಂಡಿರ್ಕುಂ

11 008 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಇದು ಯಥಾನ್ವಯಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ.—

[ಉದಂತಕ್ಕೆ]__

'ಕಕ್ಕುಂದಱಿ, ದಕ್ಕುಂದಲೆ_, ತಾಱುಂಬಳಿ. 5

ಱುಂಬಟ್ ಯೆಟ್ಡಿ ಚುಂಚು ಬಿವುರಿಂ ಕಡೆಗೆನ್ನೆಯ ಬಾನಲಾದ ಬೊ ∥ ಟ್ಟುಂ......

^{1.} ನೀಜೆಯರ ಆದಬಟ್ಟಕ ಸಾಕಾರಾಂತದೊಳ್ ಸಿಡಿಯಾಂದಲೆ, ಇಟ್ಟಿಯಾಯಿಟ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಉಕಾರಂ ಫೇನ್ಫುದು, ಬಹುಳದಿಂ ಕೃತ್ತಲ್ಲದಲ್ಲಿಯಾಂ ಬಂದಾವುಂಟಾ, ಬೆಟ್ಟುಂಬೊಟ್ಟಿ. 2. ಇದರ್ಕಿದೆ ವೃತ್ತಿ. 8. ಕೃತ್ತಿಲ್ಲದಾದಂತಕ್ಕಂ, ಅದಂತಕ್ಕಂ ಬಂದಾ ಸಂದಿಸುಗಾಂ; ವ್ಯಂಜನದ ನಕಾರ ಣಕಾರಂಗಳ್ಳೆ ಅತ್ವವಾಂ, ಕಕಾರಕ್ಕು ಕಾರಮುಂ ಪತ್ತಲೊಡಂ ಸೊನ್ನೆಯಾವತರಿಸಾಗಾಂ. 4. ಉದಂತಕ್ಕೆ ಕಾರಕ್ಕುಂದಂ. 5. ಉಟ್ಟಿ

¹[ಅದಂತಕ್ಕೆ]— ಬಕ್ಕಂಬಯಲ್, ಕಳ್ಳಂಗಡಲ್, ಜಕ್ಕಂದೊೞಲಿ.

(೧) ಉ॥ ಜಎನ್ನಿಯ- ಜನ್ನು ಪ್ರತಿ ಕಣ್ಣೆ ಸೆದುದೇಱಿದಿಭಂ ಚಲದಂಕ ರಾಮನಾ ॥

ನಕಾರಕ್ಕೆ.— [ಮಿ] ನಂಬುೞ(೪೯), ಬಾನಂಗುೞ್ಗೆ.

ಣಕಾರಕ್ಕೆ.—
ಕಣ್ಣಂದೊಳಲಿ.
ಳಕಾರಕ್ಕೆ.—
ಬೆಳ್ಳುಂಬಟ್ಟೆ.

ಸೂತ್ಯಂ. ೧೭೬ (ಸಮಾಸದೊಳ್ ಪೆಆಗುಶಬ್ದ ವಿಕಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಪೆಡೆಿಯೆ(ಎ)ಂಜಾದೇಶಂ ಬಂ। ದೆಡೆಗೊಳ್ಳುಂ ಪೆಱಗೆನಿಪ್ಪ ಶಬ್ಧದೊಳದು ತಾಂ॥ ಪಡೆಗುಂ ಬಿಂದುವನರೆಬರ್ । ತಡಗಾಲೆಂಬಂತಬಿಂದುವುವುನಾಚರಿಸರ್

11 008 11

ವೃತ್ತಿ " * ಪೆ ಆಗೆ ನಿಪ್ಪ ಶಬ್ದ ದೊಳ್ ಪೆಡಯೆಂಬಾದೇಶಂ ಬಂದೆಡೆಗೊಳ್ಗುಂ. ಬಿಂದುವಂ ಪಡೆಗುಂ, ಅರೆಬರ್ ತಡೆಗಾಲೆಂಬಂತೆ ಅಬಿಂದುವುವುಂ ಆಚರಿಪರ್.

ಪ್ರಯೋಗಂ.--ಪೆಡಂಗೆಯ್, ಪೆಡಂದಲೆ (ಪೆಡಂಮೆಟ್ಟು).

- (O) 8011 ಪುಟ್ಟದೆ [ಸೂೞು] ಸೂೞಿ ಱಿದುದೇಱಿದಿಭಂ ಭುವನೈಕರಾಮನಾ ॥ ` ಪೆಡಗೆಯ್, ಪೆಡದಲೆ, ಪೆಡವೆುಟ್ಟು.
- (೨) ಮುಸ್ರ॥ ಪಡೆಮೆ ಕೆಟ್ಟಿಂ ಬರ್ಪ ದುರ್ಯೋಧನ(ನ) ನಿ**ಭ**ಘಟಿಯಂ...... ॥ ಶಕ್ಷಗಾಲ್.
- (೩) ಕಂ॥ ತಡಗಾಲಿಂ ಪೊಯ್ದ ನಂದು ಮಲ್ಲಂ ರಯದಿಂ.

^{1.} ಆದಂತಕ್ಕೆ — ಬಕ್ಕಂಬಯಲ್ — ಕಂ॥ ಬಕ್ಕಂಬಯಲೊಳನುದಾರುವುಂ ಭಂಜಿಸುವಳ . 2. ಜಕ್ಕಂದೊಟಲಿಯಾಂತೆ. 3. ಪೆಡವೆಂ. 4. ಪೆಱಗೆಂಬುದರ್ಕೆ ಪೆಡವೆಂಬಾದೇಶಮಾದಾದಕ್ ಬಿಂದಾ ವಕ್ಕುಂ; ತಡಗಾಲೆಂಬರ್ನೇಲ್ ಅದರ್ಕೆ ಬಿಂದಾವಿಲ್ಲದೆಯಾಂ ಒಲ್ಬರ್. ಪ್ರಯೋಗಂ...ಪಡಮಾದೇಶಕ್ಕೆ. 5. ತಡಂಗಾಲ್ ಎಂಬಂತೆ __ ನೆಡಂ ಮೆಟ್ಟದೆ ಸೂಟ್ಗಿರಿವಂದಿಜಿಂದಾದೇ ಅಂದಿಭಂ ಭಾವನೈ ಕರಾಮ ನಾ ॥ 6. ತಡಗಾಲ್ ಎಂಬಂತೆ...ಪಡವೆುಟ್ಟ ಬರ್ಪ. 7. ಈ ಶಬ್ದವೂ ಉದಾಹರಣವೂ ಇಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೭೭

(ಅರಿಸಮಾಸ ಲಕ್ಷಣಂ, ಅದಱ ನಿಷೇಧಾಭ್ಯು ಪಗಮಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಪದವಿಧಿ ಕನ್ನಡಕಂ ಸ।

ಕ್ಕದಕ್ಕಮಿಲ್ಲಾ ದ್ಯರಿಂದೆ ಸಂದುವನಱಿದಿ ॥

ಪುರ್ಗದು ಬಿರುದಾವಳಿಯೊಳ್ ಸೇ।

ಲ್ಯುದು ಸೆಅವರೊಳಾಗದಿದು ವಿರುದ್ಧಸಮಾಸಂ

॥ ପର୍ଥ ॥

ವೃತ್ತಿ ಪಕ್ಷಡಕ್ಕಂ ಸಕ್ಕದಕ್ಕಂ ¹ಪದವಿಧಿಯಿಲ್ಲ. ಆದ್ಯರಿಂದೆ ಸಂದುವಂ ಅಱಿದಿ ಪ್ರುದು, ಬಿರುದಾವಳಿಯೊಳ್ ಪೇಟ್ವುದು. ಇದು ವಿರುದ್ಧ ಸಮಾಸಂ. ಪೆಅವರೊಳಾಗದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—2

ಅರಸುಕುಮಾರಂ, ಮುಖತಾವರೆ, ಕೆಳದಿಸಮೇತಂ_ಿಇದು ವಿರುದ್ಧ ಸಮಾಸಂ.

¹ಆದ್ಯರಿಂದೆ ಸಂದು**ವ**ರ್ಕೆ—

ಕಡುರಾಗಂ, ಮೊಗರಾಗಂ, ಅಱಿಕೆ ನಾಯಕಂ, ಗುಣಕಜುಗೊಂಡಂ, ಕಟ್ಟೀಕಾಂತಂ, ಕೂರಸಿ, ಮಾರ್ಬಲಂ, ಇರ್ಬಲಂ, (ಪೆರ್ಬಲಂ, ಆಟಿಕಿ ಜನಂ,

ತುರಗದಬಂ, ಮಂಗಳಾರತಿ, ಮಂಗಳವಸದನ್ನು ಮಂಗಳವಱೆ, ಅರಸು ಗುಣಂ, ಕಡುದರ್ಪಂ.

ಪೆಅವುಮನೀ ತೆಱದಿನಱಿವುದು; ್ಇವಱಂತೆ ತಾಂ ಮಾಡಲಾಗದು.

ಬಿರುದಿಂಗೆ.—

ಗಜದುೞಿ, ಗಜಪಾಹು, ನರ(ಅ?) ಲೋಕದಲ್ಲಣಂ ಮಾಸವಳಮದನೆ ಮಹೇಶ್ವರಂ, ಅಂಕ ತ್ರಿಣೇತ್ರಂ, ಗುಣಕ್ಕೆ ನಲ್ಲಗಣೇಶಂ, ದೞಮುಖ ಧವಳಂ, ದೞಮುಖಾದಿತ್ಯಂ, ರಾಯಕೋಳಾಹಳಂ.

ಈ ತೆಱದಿಂ ಬಿರುದಿನೊಳಿತ್ತಾನುಂ 'ಮಾಡಲಫ್ಪುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೭೮

(ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮಹಚ್ಛಬ್ದಗಳ ವಿಕಾರಂ.)

ಕಂ॥ 'ಸವನಿಸುಗುವೆುಲ್ಲ ಶಬ್ದ । ಕ್ಕೆ ನಿಕಲ್ಪದೆ ದೀರ್ಘವಿಧಿ ಮಹಚ್ಛಬ್ಡಕ್ಕು ॥ ದ್ಭವಿಕುಂ ಮಾದೇಶಂ ದೋ । ಷವಿಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಪದಂ ಪರಕ್ಕೊದವಲೊಡಂ

11 005 11

^{1.} ಸಮಾಸವಿಲ್ಲ, ಆದಿಮಾರ್ಗದಿನೆಂತರ್ಕೆ ಕೆಲವಂ ಸಂದುವನಅಂದಿರ್ಪುದು ಬಿರುವಾವಳಿಯೊಳ್ ವೆರಿಚ್ಚಿದಂತೆ ಪೇಟ್ವುದು. ವಿರಿಕ್ಕೆಡೆಯೊಳ್ ಮಾಣ್ಬುದು. 2. ಪ್ರಯೋಗಂ—ಅರಿಸಮಾಸಕ್ಕೆ. 3. ಇದರಿ ಆರಿ ಸಮಾಸಂ. 4. ಮಾರ್ಗದೊಳುಳ್ಳುವರ್ಕೆ, 5. ಇವಜಂತೆ ಬೇಜಿ ಮಾಡಲಾಗದು. 6. ಸಲ್ವುದರಿ. 7. ಸಮಾಸುವುದೆಲ್ಲ.

ವೃತಿ॥ ಎಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ¹ವಿಕಲ್ಪದೆ ದೀರ್ಘವಿಧಿ ಸಮನಿಸುಗುಂ, ಮಹತ್ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮಾದೇಶಂ ಉದ್ಭವಿಕುಂ. ಸಂಸ್ಕೃತಪದಂ ಪರಕ್ಕೊದವಲೊಡಂ ದೋಷಮಿಲ್ಲ.

- ಪ್ರಯೋಗಂ.²— ಎ (ಯೆ)ಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಂ— ಎ (ಯೆ)ಲ್ಲಕಾರ್ಯಂ, ಎಲ್ಲಾ ರತ್ನಂ— ಎಲ್ಲರತ್ನಂ, ಎಲ್ಲಾ ಧನಂ—ಎಲ್ಲ ಧನಂ.³
- (೧) ಕಂ॥ ಎಲ್ಲಂಗಮೆಲ್ಲಧನಮುಮ । ನೆಲ್ಲೆಡೆಯೊಳಮೆಲ್ಲತೆಅದೆ ಕುಡುಗೆಮ(ಗ್ರೆಸಿ ॥
- (೨) ಮಂದಾಕ್ರಾಂ॥ ತೆಲ್ಲಾ ರತ್ನಂಗಳುಮನೊಳ±ಕೊಂಡೊಳ್ಳ ನಂಭೋಧಿ ಲೋಕ। ಕೈಲ್ಲಂ ್ಬೀಱಲ್.....॥
- ವೃತ್ತಿ॥ ಮಹತ್ ಶಬ್ದ ಕ್ಕೆ ಮಾದೇಶಂ ಮಾಕಾಳಿ, ಮಾದಾನಿ.
- (೩) ಕಂ॥ ್ಮವಾದಾನಿ ಶೌರ್ಯಧನನುದಿ। ತೋದಿತ ಪುಣ್ಯಂ......॥ ಮಾಸಾವಂತಂ, ಮಾಲಕುಮ್ಮಿ ಮಾನಾಮಿ,
- (೪) ಕಂ 7ಮಾನಾಮಿಯ(ಪಾ)ಸಾ ? ಣೆಯಾಯ್ತು ತನು ಧವಳುಗನಾ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೭೯

(ತತ್ಪುರುಷದೊಳ್ ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯ ಲೋಪ ಉಚಿತಾಕ್ಷರಾಗಮಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ನೆಲೆಗೊಳ್ಗುಂ ಪೂರ್ವಪದಾಂ। ತ್ಯಲೋಪಮದು ಬಹುಳದಿಂದೆ ತತ್ಪುರುಷಕ್ಕ ॥ ಗ್ಗಲಿಪುದುಚಿತಾಕ್ಷರಾಗವು। ಮೊಲೆಗುಂ ಕಳಗಣ್ಣೆ ಕಿಲ್ಕ್ ನೆಂಬಾದೇಶಂ

11 052 11

ವೃತ್ತಿ ತತ್ಪುರುಷಕ್ಕೆ ಅದು ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯ ಲೋಪಂ ಬಹುಳದಿಂದೆ ನೆಲೆ ಗೊಳ್ಗುಂ. ಉಚಿತಾಕ್ಷರಾಗಮಂ ಆಗ್ಗಲಿಪುದ್ಗು ಕೆಳಗಣ್ಗೆ ಕಿಲ್ಕ್ ಕಿಕ ಎಂಬಾದೇಶಂ ಒಲೆಗುಂ.

^{1.} ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ದೀರ್ಘವಾಕ್ಕುಂ, ಇವರ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಪದಂ ಪರಮಾದೊಡಂ ದೋಷವಿಲ್ಲ.
2. ದೀರ್ಘವಿಕಲ್ಪಕ್ಕೆ. 8. ಎಲ್ಲಾ ಪುರುಷರ್, ಎಲ್ಲಾ ಕಾಂತೆಯಾರ್. 4. ಕೊಂಡಾಳ್ವನಂ. 5. ಬೀಳು ಗಾರು. 6, 7. ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಲ್ಲ. 8. ಬಹುಳಿದಿಂ. ಕೆಲನೆಡೆಯೊಳ್ ಮೊದಲ ಪದದ ಕಡೆಯಾಕ್ಕರಕ್ಕೆ ಲೋಪಂ; ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್ ಲೋಪಂಬೆರಸಾಚಿತಾಕ್ಷರಾಗವಾಂ; ಕೆಳಗೆಂಬಾದರ್ಕೆ ಕಿಟ್ರಿಂದಾಂ, ಕಿನೆಂದಾಂ ಆದೇಶಮಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ.—ಪದಾಂತ್ಯಲೋಪಕ್ಕೆ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯ ಲೋಪಕ್ಕೆ.— ಒಳಗು + ಕೋಂಟಿ = ಒಳಕೋಂಟಿ, ಹೊಱಗು + (ವೊಱಗು)ಬೇಲಿ = ಹೊಱಬೇಲಿ, ಜೇನ + ನೆಯ್ = ಜೇನೆಯ್,(ಒಳ್ನೆಯ್ = ಒಳ್ಳೆಯ್), ತೆಂಕ(ಣ) + ಗಾಳಿ = ತೆಂಗಾಳಿ, ಅರಸು + ಮನೆ =

ಲೋಪಂಬೆರಸಿದುಚಿತಾಕ್ಷರಾಗಮಕ್ಕೆ.— ತೆಂಬೆಲರ್, ದಾಗುಂಡಿ, ಮಾಂಗಾಯ್, ಆಂಗೊಳಗು, ಆಂಗೊಳಂ, ಕಮ್ಮಂಗಣೆ—

(೨) ಕಂ॥ ಜಳಧಿಯ ನೀರನದೊಂದಾಂ। ಗೊಳಗಿನ ನೀರೆಂದು ಬಗೆದು.

ಆರಮನೆ.

(೩) ಕಂ॥ ಕಮ್ಮಂಗಣೆಯಿಂದೆಚ್ಚಪ । ನಿಮ್ಮಾನಿನ ಪೊದಱೊಳಿರ್ದು.....॥

[ಲೋಪಮಲ್ಲದುಚಿತಾಕ್ಷರಾಗಮಕ್ಕೆ.—]
ನಟ್ಟಿ ನಾಯ್, ನಟ್ಟಿ ಗೊಂಬು, ನಟ್ಟಿ ವನೆ—
(ಇಲ್ಲಿ ಯೆಕಾರಮುಚಿತವರ್ಣಾಗಮಂ)

ಕಲಾದೇಶಕ್ಕೆ.—
ಕೆಟ್ರೊಂಬು, ಕೆಟ್ಕವರ್, ಕೆಟ್ಕಣೆ, ಕೆಬ್ಕಟ್ಟು, ಕೆಬ್ಕಡಲ್.
ಕೆನ್ನಾ ದೇಶಕ್ಕೆ.—
ಕೆನ್ನ ವರ್ ? ತಿಕಿನ್ನೆ ಲಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೮೦ (ಕರ್ಮಧಾರಯ, ದ್ವಿಗು, ದ್ವಂದ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಪದಾಂತ್ಯ ಲೋಪಂ.

ಕಂ॥ ಅಕ್ಕುಂ ಪದಾಂತ್ಕಲೋಪಂ। ತಕ್ಕಂತಿರೆ ಕರ್ಮಧಾರಯಕ್ಕಂ ದ್ವಿಗುಗಂ॥ ಮಿಕ್ಕಾ ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕಂ ವೇ। ಲಕ್ಕರಿಗರಿನಾ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸೋಪೇತಂ

11 000 11

ವೃತ್ತಿ ಪರ್ಕಾಧಾರಯಕ್ಕಂ 'ದ್ವಿಗುಗಂ ಮಿಕ್ಕಾ ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕಂ ಆ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾ ಸೋಪೇತಂ ತಕ್ಕಂತಿರೆ ಮೇಲಕ್ಕರಿಗರಿಂ ಪದಾಂತ್ಯ ಲೋಪಮಕ್ಕುಂ.

^{1.} ಈ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲ. 2. ಈ ಉದಾಹರಣಪಿಲ್ಲ. 3. ಕಿನ್ನೀರ್, ಕಿನ್ನೆಲಂ. 4: ದ್ವಿಗರಿ ವಿಂಗಂ, ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕಂ, ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸಕ್ಕಂ ಪೂರ್ವಹದಾಂತಲೋಪಂ ಕೆಲವಱೊಳಕರಿ ಕಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ.—ಕರ್ಮಧಾರಯಕ್ಕೆ—

ಪ್ರಯೋಗಂ.__

ಕರ್ಮಧಾರಯಕ್ಕೆ.—
ಬಡವು+ನಡು = ಬಡನಡು, ಅರಸು+ನೇಱಿಲ್ = ಅರನೇಱಿಲ್, ಪೊಲ್ಲದು+ಮೊಗಂ = ಪೊಲ್ಲಮೊಗಂ.

- (೧) ¹ರೊಲ್ಲ ವೊಗಂಗಳ ಪಲವು + ದೆವಸಂ = ಪಲದೆವಸಂ, (ಪಲವು ಕರ್ಣ್ = ಪಲಗಣ್) ಪಲವು ಪರ್ಣ್ = ಪಲವಣ್.
- (೨) ಕಂ॥ ²ಪಲಗಂಣಂ ಪಾದರಿಗಂ ।
- ³ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕೆ.— ತಂಮ+ತಂಮ = ತಂತಮ್ಮ

(೩) ಕಂ॥ ತಂತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಚಿಹ್ನಂ । ತಂತಮ್ಮ ಮಹಾವಿಭೂತಿ ತಂತಂಮ ಬಲಂ ॥

ಕ್ರಿಯಾಸಮಾ**ಸ**ಕ್ಕೆ.— **್ಲೇ**ಗು+ತಂದಂ =

ಪೋಗು+ತಂದಂ = ಪೋತಂದಂ, ಕೆಳಗು+ಸಾರ್ದಂ = ಕೆಳಸಾರ್ದಂ, ಎಯ್ದು+ತಂದಂ = ಎಯ್ತಂದಂ, ಕಳವ+ಸುತ್ತಿದಂ = (ಕಳಸು ತ್ತಿದಂ), ಏ \mathbb{E} +ಪೇಟ್ವಿಂ = ಏವೇಟ್ವಿಂ.

- (೪) ಕಂ॥ಏವೇೞ್ವೆ ⁴ವವನ ಚಾಗದ ಪೆಂಪಂ ॥ ⁵ಏಕೆ 十 ವಂದಂ = ಏವಂದಂ.
- (೫) ಏವೆಂದರೇವೋದರೆಂನದೇಕಾಲ್ತ್ರ ಱೀಸಂದು

ಸೂತ್ರಂ. ೧೮೧

(ಕರ್ಮಧಾರಯದೊಳ್ ಅಂತರಾಳದೊಳತ್ವವಿಧಿ; ಮಧ್ಯಪದಾದರ್ಶನಂ.)

ಕಂ॥ ದೊರಕೊಳ್ತುದತ್ವವಿಧಿಯಂ। ತರಾಳದೊಳ್ ⁷ಬಹುಳೆಮಾಗಿ ಮಧ್ಯಪದಕ್ಕಂ॥ ದೊರೆಕೊಳ್ಡುದದರ್ಶನವಿಧಿ। ವಿರಳತೆಯಿಂ ಕರ್ಮಧಾರೆಯಕ್ಕುಱಿವವರಿಂ

11 UQE 11

ವೃತ್ತಿ "ಕರ್ಮಧಾರಯಕ್ಕೆ ಅಂತರಾಳದೊಳ್ ಅತ್ವವಿಧಿ ಅಱಿವವರಿಂ ಬಹುಳಮಾಗಿ ದೊರೆಕೊಳ್ನುದು, ಮಧ್ಯಪದಕ್ಕಂ ಅದರ್ಶನವಿಧಿ ವಿರಳತೆಯಿಂ ದೊರೆಕೊಳ್ನುದು.

^{1.} ಪೊಲ್ಲಮಾನಿಸರ ಪೊಲ್ಲ ಮೊಗಂಗಳ. 2. ಪಾದರಿಗಂ ಪಲವಣ್ಣ ನವೇನನೀವಂ 8. ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕೆ—
ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಂ, ತಂತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಂ; ತಂತಮ್ಮ ಸರಿಹಾವಿಭೂತಿ; ತಂತಮ್ಮ ಬಲಂ ಪಾದರಿಗಂ
ಪಲವಣ್ಣ ನವೇನನೀವಂ. 4. ನವನ. 5. ಏಕರ್ಕೆ ಬಂದಂ. 6. ಕಾಲ್ತರಿಸಲ್ವವೆರಿಂದು. 7. ವಿರಳವಾಗ್ನಿ
8. ಕರ್ನುಧಾರಯದೊಳೆತ್ತಾನರಿಂ ಮಧ್ಯದೊಳೊಂದಕಾರಮಕ್ಕುಂ; ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್ ಮಧ್ಯಪದಕ್ಕೆ ಲೋಪ
ಮಕ್ಕುಂ.

ಅತ್ವಕ್ಕೆ.— ಬಟ್ಟತ್ತು ತೊಡೆ= ಬಟ್ಟ್ ದೊಡೆ, ¹ಬೆಟ್ಟವೇಸಗೆ.

ಮಧ್ಯಪದ ಲೋಪಕ್ಕೆ—

ಅಲರಂತಪ್ಪ ಕರ್ಣ್—²ಅಲರ್ಗಣ್, ಪೆಱೆಯಂತಪ್ಪ ನೊಸಲ್—ಪೆಱೆ

ನೊಸಲ್, ತೊಂಗಲಂತಪ್ಪ ಕುರುಳ್—ತೊಂಗಲ್ಗು ರುಳ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೮೨

(ಕರ್ಮಧಾರಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದುಪಾಂತ್ಯಸ್ವರಂಬೆರಸಿಲೋಪಂ, ಆದಿಯಿತ್ವಕ್ಕೆತ್ವಂ.)

ಕಂ॥ ಮುಂದಣಪದಂ ವಿಶೇಷ್ಯದೊ ।

ಳೊಂದಿರೆ ಇಬಂದಿರ್ದ ಪದದುಪಾಂತ್ಯಸ್ವರದಿಂ ॥ чಸಂದಿ(ದ) ಪುದು ಲೋಪವಾದಿಯೊ ।

ಳೊಂದಿದಿಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರನಿಧಿ ಬಹುಳತೆಯಿಂ

11 UEO 11

ವೃತ್ತಿ 1 ಕರ್ನುಧಾರಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಣಪದಂ ವಿಶೇಷ್ಯದೊಳೊಂದಿರೆ ಪಿಂದಿರ್ದ ಪದದ ಉಪಾಂತ್ಯಸ್ವರದಿಂ ಲೋಪಂ ಸಂಧಿಪ್ಪುದು. ಆದಿಯೊಳೊಂದಿದಿಕಾರಕ್ಕೆ ಎಕಾರ ವಿಧಿ ಬಹುಳತೆಯಿಂ ಸಂದಿರ್ಪುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.=

ಉಪಾಂತ್ಯ ಸ್ವರ ಲೋಪಕ್ಕೆ.—

ತೆಳಿತ್ತು + ಬಸಿಱ್ = ತೆಳ್ವ ಸಿಱ್, ಒಳ್ಳಿತ್ತು + ನುಡಿ = ಒಳ್ನುಡಿ,

ಬಲ್ಲಿತ್ತು + ಮುಗುಳ್ = ಬಲ್ಮು ಗುಳ್, ಮೆಲ್ಲಿತ್ತು + ಅಡಿ = ಮೆಲ್ಲಡಿ,

•ಕರಿದು + ತಿಂಗಳ್ = ಕರ್ದಿಂಗಳ್.

ಆದಿಯಿತ್ವಕ್ಕೆತ್ವಂ.—

ಹಿರಿದು ನೊಲೆ, ಹಿರಿದು ನುರಂ, ಹಿರಿದು ನಾತು = ಪೆರ್ನೊಲೆ, ಪೆರ್ಮ ರಂ, ಪೆರ್ನಾತು. ಬಿಳಿದು + ತಿಂಗಳ್ = ಬೆಳ್ದಂಗಳ್, ಬಿಳಿದು + ಮುಗಿಲ್ = ಬೆಳ್ಳುಗಿಲ್, ಬಿಳಿದು + ಪರ್ಯ = ಬೆಳ್ವಲ್, ಬಿಳಿದು + ಬಯಲ್ = ಬೆಳ್ನಯಲ್.

(೧) ⁷ಉ॥ಬೆಳ್ವಯಲ್ ಬಿಡ । ಲ್ಕಿಂಬಳವಟ್ಟು. ಬೀಡಿನೆಡೆ.....॥

^{1.} ಬಿಟ್ಟನೆಸಗೆ, ದಟ್ಟನಳ್ಳಿ ಇವುನುಂತೆ. 2. ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಂತಪ್ಪ ಎಂಬಾದರ್ಕೆ ಲೋಪಮಾಗಿ ಫಲರ್ಗಣ್ ಎಂದಾಹುತ್ತು, ಸೆಅನೋಸಲ್, ತೊಂಗಲ್ಸುರುಳ್, ತುಂಬಿಗುರುಳ್ ಇವುನುಂತೆ. 8. ಪಿಂದಿರ್ದ. 4. ಸಂದಿರ್ಭದು. 5. ಪರಸದಂ ವಿಶೇಷ್ಠಮಾಗಿರೆ ಪೂರ್ವಪದರುಹಾಂತ್ಯ ಸ್ವರದಿಂ ಲೋಪಂ, ಪಬಾದಿಯಾ ಭಾರಕ್ಕೆ ಬಹುಳದಿಂದೆಕಾರವುಕತ್ತಿಂ. 6. ಈ ಪದವಿಲ್ಲ. 7. ಈ ಉದಾಹರಣದಿಲ್ಲ.

ವೃತ್ತಿ " ¹ಬಹುಳತೆಯಿನೆಂದೆಂ— ಬಿಣ್ಣಿ ತ್ತು + ಕೊನೆ = ಬಿಣ್ಗೊನೆ, ಬಿಣ್ಣಿ ತ್ತು + ಭೂಱ³ = ಬಿಣ್ಣೊಱ³, ಇನಿದು + ಮಾವು = ಇಮ್ಮಾವು.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೮೩

(ಕರ್ಮಧಾರಯದಲ್ಲಿ ಅಗುರು ಪದಾದಿಗೆ ದೀರ್ಘಂ, ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯ ಣ ಟ ಳ ನ ತಂಗಳ್ಗೆ ದ್ವಿತ್ವಂ.)

ಕಂ॥ ಆಗುರು ಪದಾದಿಗೆ ದೀರ್ಘಂ। ನೆಗಲ್ಗುಂ ಮತ್ತಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇಟ ಳ ನ ತಂಗಳ್॥ ಪುಗೆ ಪೆಱತೇಂ ದ್ವಿರ್ಭಾವಂ। ನೆಗಲ್ಗುಂ ²ಸ್ವರಪರದೊಳೊದವೆ ಬಹುಳತೆಯಿಂದಂ॥ ೧೯೧॥

ವೃತ್ತಿ॥ ಇದಿರೊಳ್ ಸ್ವರವೊದವೆ ಅಗುರುಪದಾದಿಗೆ ದೀರ್ಘಂ ನೆಗೆಟ್ಗುಂ. ಮತ್ತಲ್ಲಿ ಣ ಟ ಳ ನ ತಂಗಳ್ ಪುಗೆ ದ್ವಿರ್ಭಾವಂ ಪೆಱತೇಂ ?

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ—

ಬಿರಿದು + ಆನೆ = ಪೇರಾನೆ, 'ಬಿರಿದು + ಅಡಿ = ಪೇರಡಿ, ಬಿರಿದು + ಒ

(ವೊ?) ಕ್ಕಲ್ = ಪೇರೊಕ್ಕಲ್, ಬಿರಿದು + ಒಡಲ್ = ಪೇರೊಡಲ್, ಒ(ವೊ?)ಂದು + ಎ(ಯೆ)ಂಜಲ್ = ಓರೆಂಜಲ್ (ಓರಯೆಂಜಲ್),

ಎರಡು + ಅಯ್ದು = ಈರಯ್ದು, ಎರಡು + ಒತ್ತೆ = ಈರೊತ್ತೆ.

ದ್ವಿತ್ವಕ್ಕೆ—

'ಣತ್ವಕ್ಕೆ—

ಪೆಹ್ + ಉಡೆ = ಪೆಣ್ಣುಡೆ, ನುಣ್ಣಿತ್ತು + ಅರಿಸಿನಂ = ನುಣ್ಣ ರಿಸಿನಂ, ತಣ್ಣಿತ್ತು + ಎರಲ್ = ತಣ್ಣೆರಲ್.

ಟಕಾರಕ್ಕೆ (ಟಿತ್ವಕ್ಕೆ)—

ಕಡಿದು + ಆಯಂ = ಕಟ್ಟಾಯಂ, ಕಡಿದು + ಏ(ಯೇ)ೞೆ = ಕಟ್ಟೀಟ್ಗಿ
ೀಡಿದು + ಎಯ್ದೆ = ನಿಟ್ಟಿಯ್ದೆ, ನಿಡಿದು + ಎಸಳ್ = ನಿಟ್ಟಿಸಳ್,
ಕಡಿದು + ಉಬ್ಬಟಿ = ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟಿ.

ಳಕಾರಕ್ಕೆ—

ಬಿಳಿದು + ಆನೆ = ಬೆಳ್ಳಾನೆ, ಒಳ್ಳಿತ್ತು + ಉಣಿಸು = ಒಳ್ಳುಣಿಸು, 7 ಒಳ್ಳಿತ್ತು + ಆಳ್ = ಒಳ್ಳಾಳ್.

(೧) ಕಂ॥......ಇನಿ। ಸೊಳ್ಳಾಳೆಡೆಗೊಂಡನೊದಱಿ ಚಟ್ಟ ನೊಳೋಜಂ ॥

^{1.} ಬಹುಳಕ್ಕೆ. 2. ಸ್ವರಮಿದಿರೊಳೊದವೆ. 3. ಸ್ವರಂ ಪರಮಾಗೆ ಪದದಾದಿಯ ಹ್ರಸ್ವಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘ ಮುಕ್ಕುಂ; ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯದೊಳ್ ಇಟ ಳ ನ ತಂಗಳಿರೆ ದ್ವಿರ್ಭಾವಮಕರ್ಕುಂ. 4. ಪಿರಿದು + ಅಡನಿ = ಪೇರಡವಿ (ಹೆಚ್ಚಿದೆ). 5. ದ್ವಿತ್ವಕ್ಕೆ. (ಇತ್ವಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾದುವಿಲ್ಲ) 6. ಕಟ್ಟಳ್ಳೆ (ಹೆಚ್ಚಿದೆ). 7. ಅಳ್ಳೇಹರಿ, ಬೆಳ್ಳಾಳ್. 8. ಒಳ್ಳಾಳೆಡೆಗೋದನೊದಱು ಚಟ್ಟನೊಳೊವಜಂ.

(ನಕಾರಕ್ಕೆ)---ಇನಿದು + ಉಣಿಸು = ಇನ್ನು ಣಿಸು. (ತಕಾರಕ್ಕೆ)---ಕಿಱಿದು + ಅಡಿ = ಕಿತ್ತಡಿ. 1

ವೃತ್ತಿ ॥ ²ಬಹುಳತೆಯಿಂದನೆುಂದೆಂ.... ಈ(ಯಿ)ಂಚರಂ, ಈ(ಯಿ)ಂಬಾಳ್, ಈಂಗಡಲ್, ಈ(ಯಿ)ಂದುಟಿ.

(೨) ಉ॥ ಈಂಗಡಲೊ(ಳ್ಳು)ಪ್ಪವೆತ್ತ ಪಸೆ ಕನ್ನಡಿ ಚಂದ್ರಮ.....॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೮೪

(ಕರ್ಮಧಾರಯದಲ್ಲಿ ಕಡಿದು, ನಿಡಿದು, ನಡು, ಕಿಱಿದು ಶಬ್ದ ಗಳ ರೂಪವಿಕಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಕಡಿದು ನಿಡಿದೆಂಬ ನಡುವೆಂ। ಬ ಡಕಾರಂ ಟತ್ವಮಾಯ್ತು ಕಿಱಿದರ್ಕೆ ಕುಱೆಂ॥ ಬೆಡೆಯಲ್ಲಿ ತಕಾರಂ ಸ್ವರ॥ ಮಡಸೆ ಪರಕ್ಕುತ್ವವಸ್ವರಂ ನಿಲೆ ಪರದೊಳ್

ವೃತ್ತಿ ಭಾವರಕ್ಕೆ ಸ್ವರಮಡಸೆ ಕಡಿದು ನಿಡಿದೆಂಬ ನಡುವೆಂಬ ಡಕಾರಂ ಟತ್ವಮಾಯ್ತು;

11 059 11

ಕಿಱಿದರ್ಕೆ ಕುಟು ಎಂಬೆಡೆಯಲ್ಲಿ ತಕಾರಂ ಆಯ್ತು; ಪರದೋ(ಳು)ಳ್ ಅಸ್ವರಂ ನಿಲೆ ಉತ್ವ ಮಾಯ್ತು. ಪ್ರಯೋಗಂ•.— ಕಡಿದರ್ಕೆ—

ಕಡು + ಉಬ್ಬಸಂ = ಕಟ್ಟುಬ್ಬಸಂ, ಕಡು + ಆಳ್ = ಕಟ್ಟುಳ್.
ನಿಡಿದರ್ಕೆ—
ನಿಟ್ಟಡಕಿಲ್, ನಿಟ್ಟಕ್ಕೆ.
ನಡು ನಿಂಗೆ—
ನಡು + ಅಡವಿ = ನಟ್ಟಡವಿ, ನಟ್ಟುಳಂ, ನಟ್ಟಿರುಳ್.
ಕಿ ಅಿದರ್ಕೆ—

ಕಿತ್ತಟಂ, 'ಕಿತ್ತೀೞೆ(ಳಿ) (ಕಿಳಿತ್ತಿಳೆ), ಕಿತ್ತೆಸಳ್. ಕುಱುಗೆ—

ಕುತ್ತಡಿ, ಕುತ್ತೆಸಳ್.

^{1.} ಕನಿತ್ತದಿ, ಕಿತ್ತೀ (ಆೀ), ಕಿತ್ತಾಚಂ, ಕುತ್ತಳೆ? ಕನಿತ್ತಿವಂ? ಕುತ್ತೆಸರ್. 2. ಬಹುಳದಿಂ ವೃಂಜನ ಪರಮಾದಲ್ಲಿಯುಂ ದೀರ್ಘಮಾಯ್ತು. ಈ ಉದಾಹರಣವು ಈರೊತ್ತೆ ಆದ ಮೇಲಿದೆ. 3. ಸ್ವರಂ ಪರಮಾಗೆ ಕಡಿದು, ನಿಡಿದು, ನಡುವೆಂಬ ಡಕಾರಕ್ಕೆ ಟಕಾರಮಕ್ಕುಂ. ಕಿಹಾದೆಂಬ ಆಕಾರಕ್ಕಂ, ಕುಹು ಎಂಬ ಹೀಕಾರಕ್ಕಂ ವೃಂಜನದ ತಕಾರಮಕ್ಕುಂ. ವೃಂಜನ ಪರಮಾದೆಡೆಯೊಳ್ ಇವರ್ಕೆ ಉಕಾರಮಕ್ಕುಂ. 4. ಟಕಾರಕ್ಕೆ. 5. ತಕಾರಕ್ಕೆ. 6. ಕಿತ್ತಡಿ, ಕಿತ್ತೀ.

ಉತ್ವಕ್ಕೆ—
ಕಡುಗುದುರೆ. ಕಡುಗಾಳಿ, ನಿಡುದೋಳ್, ನಿಡುವಯಣಂ, ನಡುಸೆಅಂಗು,
ಿನಡುವುಳಂ, ಕಿಱುಗೂಸು, ಕಿಱುವಿದಿರ್, ಿಕಿಱುನೆಲೆ, ಕಿಱುವಲೆ.

(೧) ಕಂ॥ ಕಿಱುವಲೆ ಪೆರ್ವಲೆ ಬಡಿಗೋಲ್ । ಕುಱು [ದಡಿ], ಿಕುಱುಗಡ್ಡಂ, 4ಕುಱುಗಿಣ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೮೫

(ಕರ್ಮಧಾರಯದಲ್ಲಿ ಕೆಚ್ಚನೆ, ಪಚ್ಚನೆ, ಬೆಚ್ಚನೆಗಳ ವಿಕಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಜನಿಯಿಸುಗುಂ ಪಚ್ಚನೆ ಕೆ।
ಚ್ಚನೆ ಬೆಚ್ಚನೆಗಳ ಚಕಾರದೊಳ್ ಮತ್ತಂ ಕೆ॥
ಚ್ಚನೆಯಾದಿಗೆ ಚತ್ತಂ ಮೇ।
ಜನಿತ ಮತ್ತಂ ಸುಕಾರಮೆತ್ವಕ್ಕಿತ್ತಂ

II OF& II

ವೃತ್ತಿ॥ ಪಚ್ಚನೆ ಕೆಚ್ಚನೆ ⁵ಬೆಚ್ಚನೆಗಳ ಚಕಾರದೊಳ್ ಮತ್ವಂ ಜನಿಯಿಸುಗುಂ; ಕೆಚ್ಚನೆಯಾದಿಗೆ ಮೇಣ್ ಚತ್ವಂ; ಅನಿತಱ ಮತ್ವಂ ಸುಕಾರಂ; ಎತ್ವ ಕ್ಕಿತ್ವಂ ಜನಿಯಿಸುಗುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಪಚ್ಚನೆಗೆ— •ಪಂದೊವಲ್, ಪಂದಲೆ.

(೧) ಕಂ॥ ಪಂದಳಿರ ತೋರಣಂ ತ ।

ಲ್ವಿಂದಿದ ಕೆಂಗುಡಿಯ ಪುಡಿಯ 7[ಮುತ್ತಿನ ಕಡೆ ಚೆ.॥
ಲ್ವಿಂದಿಸೆವ ಮಂಗಳಾನಕ ।

ದೊಂದು ರವಂ ಬಗೆಗೆವಂದುದಂದರಮನೆಯೊಳ್ ॥

ಕೆಚ್ಚನೆಗೆ— ಕೆಂಗಱಿ, ಕೆಂಜಡೆ, ಕೆಂದಳಿರ್, ಕೆಂಬಿಸಿಲ್, ಕೆಂಬಟ್ಟಿ.

(೨) ಕಂ॥⁹ಕೆಂ। ಬಟ್ಟಿಯ ತಲೆ ¹⁰ಬಿಟ್ಟು ಪಾಱುವುರು ಉರುಳಿಗಳಂ॥

ಬೆಚ್ಚನೆಗೆ— ಬೆಂಗಲ್, ಬೆಂಗದಿರ್, ¹¹ಬೆಂಬೊಳ್ ?, ಬೆನ್ನೀರ್.

^{1.} ನಿಡುಮಾಳಂ, ಮುಂದೆ ನೀರಿಲ್ಲಣಮೆ ಮುಗು(ಳ್ಪ) ಟ್ವಿಡಂ ಪಿಂತಣಾರ್ಗೆಂಟು. 2. ಕಿ ಹಾನೆಲ್ಲಿ, ಕಿ ಹುವಲಿ, ಕಿ ಹುನಾಯ್. 8. ಕು ಹುಗಿಡೆ. 4. ಇಲ್ಲ. 5. ಬೆಚ್ಚನೆ ಯೆಂಬಿವಹ ಚಕಾರಕ್ಕೆ ಮ್ ಎಂಬುದಕ್ಕುಂ; ಕೆಚ್ಚನೆಯಾದಿಯೆ ಕಕಾರಕ್ಕೊರ್ಮೆ ಚಕಾರಮಕ್ಕುಂ; ಈ ಶಬ್ದಂಗಳ ಕಡೆಯ ಮಕಾರಕ್ಕೆ ಸುಕಾರವುಮಾದಿಯ ಎತ್ವಕ್ಕಿತ್ವಮುಮಕ್ಕುಂ. 6. ಪಂದೋಲ್, ಪಂದೊವಲ್, ಪಂದಳಿಕ್. 7. ಮುತ್ತಿನ ಕೊಡೆ. 8. ಕಂಗಾಜಿ (ಕೆಂಗಣಿ), ಕೆಂಗೊಡೆ (ಹೆಚ್ಚಿದೆ). 9. ಈ ಉದಾಹರಣವಿಲ್ಲ. 10. ಕಟ್ಟು ಪಾರ್ವಯುಗಳಳಂ 11. ಬೆಂದೊಳಲೆ.

- (೩) ಕಂ॥ ఎనితుం కాయ్దుం బిన్నిక్కి । మనే శుడదేంబంతే నినగవర్ నిలే కాయ్దుం॥ [మనదేంళ్ ప్రేల్లమనే(దే)ందుం(తుం)। నేనేయరదం నంబు కురుకులాన్నయభానం॥
- (ಅವುಗಳ ಚಕಾರಕ್ಕೆ)— ಚೆಂಗಣಿಗಿಲೆ, ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿಲ್, ಚೆಂರ್ಬೊ, ¹ಚೆಂಗೋಲ್, ಚೆಂಬೋತಂ.
- (೪) ಮ॥ ಅಲರ್ದಂಭೋರುಹಷಂಡಮುಳ್ಳಲರ್ದ ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿ ಲ್ಗೊಳಂ...।

[ಆದಿಯಿತ್ವಂ ಬೆರಸು ಸುಕಾರಕ್ಕೆ]— ಕಿಸುಗಣಿಗಿಲೆ, ಕಿಸುಗಲ್, ²ಕಿಸು**ವೊನ್**, ಕಿ**ಸುವಂಚೆ.**

- (೫) ಕಂ॥ ಪೋಲ್ತಂ ಕಿಸುಸಂಜೆ ಕವಿದ ನೀಲಾಚಲಮಂ ॥ ಬಿಸುನೆತ್ಮರ್ ಬಿಸುಗಾಳಿ.
- (೬) ಬಿಸುನೆತ್ತರ ಧಾರೆಗೆ 4ಬಾಯೊಡ್ಡಿ ಮೆಯ್ವೆಣದೆ.

ವೃತ್ತಿ॥ (ಪಚ್ಚನೆಯೆಂಬುದರ್ಕೈ) ಆದಿ ಯಿತ್ವ ಮಿಲ್ಲಾ ಗಿ— ಪಸುಂಗಱಿ, ⁵ಪಸುರ್ವಂದರೆಂದಾಯ್ತು.

ಸ್ವರಂ ಪರಮಾಗೆ —

यसेनु । शक्षेत्र वर्षे , यसे , वर्षे ,

ವೃತ್ತಿ " ಕೆಚ್ಚನೆಯೆಂಬುದರ್ಕೆ "ಯೋಗವಿಭಾಗದಿಂ — ಕೆಸಡಿ, ಕೇಸಕ್ಕಿ, ಕೇಸುರಿ.

(೭) ಕಂ॥ ಿಕೇಸುರಿಯನುಗುಟ್ದು ದೋ २ । ಶ್ವಾಸದಿನವಳೆರ್ದೆಯ ಮದನ ಶಿಖಿಯಿನೆ......॥

ವೃತ್ತಿ " ಕೆಚ್ಚನೆಯಾದಿಗೆ ದೀರ್ಘಮೆಂದು ಯೋಗವಿಭಾಗಂ, ದೀರ್ಘಮೆಂಬ ಪದಂ ''ಆಗುರು ಪದಾದಿಗೆ ದೀರ್ಘ" ಮೆಂಬ ಸೂತ್ರದತ್ತಣಿಂ ''ಮಂಡೂಕಪ್ಲುತಿ ನ್ಯಾಯ' ದಿಂ ಬಂದುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೮೬

(ಪದಾಂತ್ಯದ ಡು, ಜುಕಾರಂಗಳ್ಗೆ ೞ, ರೇಘಾದೇಶಂಗಳ್ __ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಸವದ್ಭಾವಮೆಂದು ಸಂಜ್ಞೆ.)

रं । इत्य द्वें का व कार्य।

ಕ್ಕುದಯಿಪುದು ಐಕಾರವಾ ಅಕಾರು ಕ್ಕೊಪ್ಪಿ ॥ ರ್ಪ್ರುದು ರೇಫಂ ವ್ಯಂಜನಪದ ।

ವಿುದಿರೊಳ್ ಸಂಧಿಸೆ ಸಮಾಸದೊಳ್ ಬಹುಳತೆಯಿಂ

11 058 11

^{1.} ಚೆಂದುಟ, ಚೆಂಗೊರಲ್, ಚೆಂದೆಂಗು. 2. ಕಸುಗಟ್ಟು, ಕಿಸುಸಂಜೆ, ಕಿಸುವೊನಲ್ (ಇತ್ಯಾದಿ). 3. ಬಿಸುಗದಿರ್, ಬಿಸುನೀರ್ (ಹೆಚ್ಚಿದೆ). 4. ಬಾಯುನೊಡ್ಡಿ ಮೆಯ್ವಿಣದೆ. 5. ಪಸುಂಗಣಿ, ಪಸುರ್ವಂದರೆಂದಾಯುತ್ತ. 6. ಪಚ್ಚೀಲೆ ಸಚ್ಚದೊಳೊಡಂಬಡೆ ಬಂದು ವಿದಗ್ಧೆ. 7. ಮೇಣೆಂ ಬುದರ್ಕೆ. 8. ಕೇಸಡಿ, ಕೇಸುರಿ, ಕೇಸಕ್ಕಿ. 9. ಈ ಉದಾಹರಣವೂ, ಮುಂದಣ ವೃತ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ. 10. ಅಕಾರಕ್ಕೊದವಿ.

ವೃತ್ತಿ॥ ¹ಸಮಾಸದೊಳ್ (ಇ)ಯಿದಿರೊಳ್ ವ್ಯಂಜನಪದಂ ಸಂಧಿಸೆ ಪದದ ಕಡೆ ಯಣ ಡಕಾರಕ್ಕೆ ಅ(ಳ)ಕಾರಂ ಬಹುಳತೆಯಿನುದಯಿಪುದು. ಆ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ರೇಫಮೊದ ವಿರ್ಪುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಱಕಾರಕ್ಕೆ —

²ಕಾಡು + ಕಿಚ್ಚು = ³ಕಾೞ್ಕಿ ಚ್ಚು (ಚು೯), ಕೋಟ್ಕು ಟ್ಟು, ⁴ನಾೞ್ಕು ಟ್ಟಂ, ನೀಟ್ಕರಿಸಿದಂ, ಎರಟ್ಮರದಿಂ, ಎರಟ್ಮಾತಾಗೆ.

- (೧) ಮಎರಟ್ಮಾತಾ(ಡಿ)ಗೆ ಬಟ್ದುಂ ಜಗ I ದ್ವಳಯಕ್ಕೊರ್ನುಡಿಕಾಱನಾದ...... ॥
- ವೃತ್ತಿ॥ ್ಬಹುಳತೆಯಿನೆಂದೆಂ—
- (೨) ಸ್ರ пಒಂದೆರಟ್ಮೂ ಕಾಲ್ಯ । ಯ್ದಾ ಱೀಟೆಂಟೊಂಭತೆಂದಿಂತರಿಗುನು ತಲೆಯೊಂಬತ್ತು ಮಂ ದೈತ್ಯ ರಾಜಂ ॥

್ಮಾಲ್ಸಂ, ನೋಲ್ಸಂ, ಬೆಗಲ್ಸಂ, ಬಿಸುಲ್ಪಂ.

- (೩) ಉ॥ ⁷ನಿನ್ನ ಬೆಗಲ್ಪ ಭಂಗಿ ಕರಮುಕ್ಕೆ ವಮಾಗಿ ಮನಕ್ಕೆ ತೋ**ಲುಗುಂ ॥** ರೇಫಕ್ಕೆ ಕೆಸರ್ಮಲ್ಲಿಗೆ, ನೇಸರ್ಮಯಣಂ, ಬೇಸರ್ನುಡಿ.
- (೪) ಮ॥ಏರ್ಪೆತ್ತರೇರ್ಪೆತ್ತರಂ । ಪದುಳಂ °ಮಾಟ್ಪುದು ಚಿತ್ರಮೆಂದು......॥
- ವೃತ್ತಿ ॥ ಬಹುಳತೆಯಿಂದೆಂದೆಂ ಕೆಸರ್ಮಸಗಿದುದು, ಏರ್ಪೆತ್ತುದು, ನೇಸರ್ಮೂಡಿದುದು.
- (೫) ಕಂಷನೇಸರ್ । ಮೂಡಿದುದು ಬಕಂಗೆ ಮಿಟ್ತು ಮೂಡುವ ತೆಱದಿಂ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೮೭

(ಕಿಱಿದು, ಬೆಟ್ಟತು, ಕೊಂಕು ಶಬ್ದಂಗಳ ವಿಕಾರಂ, ರೇಭೆ ತಳ್ತ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವವೃತ್ತಿ.)

ಕಂ॥ ಕಿಱಿ ದರ್ಕಾದೇಶಂ ಕುಟು।

ಬಿಱು(ರು?)ವೆಂಬುದು ಬಿಟ್ಟಿತರ್ಕೆ ಕೊಂಕಿಂಗೆ ಕುಡೆಂ ಬ

ದಱಿ ರೇಭೆ ತಕ್ತ್ರವರ್ಣ।

ಕ್ಕೆ ಆಗಿರ್ಕುಂ ದ್ವಿತ್ವವೃತ್ತಿಯ ಸಮಾಸದೊಳಂ

11 OF3 11

^{1.} ವ್ಯಂಜನಂ ಪರದೊಳರೆ ಸಮಾಸದೊಳ್ ಮೊದಲ ಪದದ ಕಡೆಯಣ ಡ(ಡು) ಕಾರಕ್ಕೆ ಟಿಕಾರ ಮಕ್ಕುಂ. ಅ(ಅು) ಕಾರಕ್ಕೆ ರೇಫೆಯಕ್ಕುಂ. ಬಹುಳದಿಂದೆ ಅಸಮಾಸದೊಳಮಂತೆ. 2. ಈ ವ್ಯಸ್ತಪದಗಳಲ್ಲ. 3. ಕಾಟ್ಕುರ್ಚು. 4. ನಾಜ್ಕಡಿ, ನೀಜ್ಕರಿಸಿದಂ, ಎರಟ್ಕಿಡಿ, ಎರಟ್ತಿಅಂ, ಎರಟ್ಮೂಳು, ಎರಟ್ಮೂಳು 5. ಈ ವಾಕ್ಕೋದಾಹರಣಗಳಿಲ್ಲ. 6. ಅಸಮಾಸದ ಅಟಿಕ್ಕೆ—ನೋಟ್ಪಿಂ. 7. ನಿನ್ನ ಬಗೆಗಳ ಭಂಗಿ ಕರ ಮುಕ್ಕೆವಮಾಗಿ. 8. ಮಾಟ್ಪುದುಚಿತಂ... 9. ಮೂಡಿದಾದು ವೀಟ್ತು ಮೂಡುವ ತೆಅದಿಂ.

ವೃತ್ತಿ ॥ ಕಿಱಿದರ್ಕೆ ಕುಱು ¹ಆದೇಶಂ, ಬೆಟ್ಟಿತರ್ಕೆ ಬಿಟುಯೆಂಬು²ದು, ಆದೇಶಂ, ಕೊಂಕಿಂಗೆ ಕುಡು ಆದೇಶಂ, ಎಂದಱಿ, ಸಮಾಸದೊಳ್ [ಅಸಮಾಸದೊಳ್] ರೇಫೆ ತಳ್ತ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವವೃತ್ತಿ ಯೆಱಗಿರ್ಕುಂ.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.-

ಕಿಱಿಂದರ್ಕ್ ---ಕಿಱಿಂದು ಗಡ್ಡಂ (ಕಡಂ) = ಕುಱುಗಡ್ಡಂ

ಕಿಱಿದು ಗಡ್ಡಂ (ಕಡಂ) = ಕುಱುಗಡ್ಡಂ, ಕುಱುದಡಿ, ಕುಱುಗಣ್, ಕುಱುಗೆಯ್.

ಬೆಟ್ಟಿತರ್ಕೆ— ಬೆಟ್ಟಿತ್ತು + ಪೊಯರ್ = ಬಿಱುವೊ(ಬ)ಯಲ್, ಬಿಱುವ(ಡೆ)ಡಿ, ಬಿಱುಗಾಳಿ.

- (೧) ಚಂ॥ಬೀ। ಸುವ ಬಿಜುಗಾಳಿ ಕೊಳ್ವ ಮಟ³, ಪೊಯ್ವ ಸಿಡಿಲ್, ಕಿಳಿಲೆಂಬ (ಭಿಳ ಲೆಂಬ) ಮಿಂಚು...
 - ಕೊಂಕಿಂಗೆ— ಕೊಂಕು + ಕೋಲ್ = ಕುಡುಗೋಲ್, ಕುಡುವುರ್ವ, ಕುಡುದಾಡೆ, ಕುಡುಮಿಂಚು.
- (೨) ಮು ಕುಡುಮಿಂಚಂ ಮಸೆದನ್ನ ರಪ್ಪ ಪಲರೊಳ್ವೆಂಡಿರ್....... [ದ್ವಿತ್ವಕ್ಕೆ]— ಊರ್ವ್ವೇಲಿ, ನೀರ್ವ್ವಾನಿಸೆತಿ—
- (೧) ಕಂ॥ ನೀರ್ವ್ವಾನಿಸೆಯಂತೆ ವಿಜಯವಧು ನೆಲಸಿರ್ಪಳ್ ॥ ಕಾರ್ಗ್ಗಾಲಂ.
- (೨) ಕಂ॥ ಕಾರ್ಗ್ಗಾಲದ 'ಮಿಂಚಿನಂತೆ ವೊಳೆದು(ವೊ)ವು ಬಾಳ್ಗಳ್ ॥ 'ಅಸಮಾಸದೊಳ್— ಬೇರ್ ಪ್ಲ (ಱಿ)ರಿದುದು, 'ತೇರ್ಪ್ಪರಿದುದು, ಕೇರ್ಕೈಡೆದುದು.
- (೩) ಕಂ॥ ಬೆಳಗಿದುದೆಂಟುಂ ದೆಸೆ ನೀರ್ । ತ್ತಿಳಿದುದು.....॥

¹ ಕುಟು ಎಂದು, ಬೆಟ್ಟರ್ತ್ ಬಿಲು ಎಂದು, ಕೊಂಕಿಂಗೆ ಕುಡು ಎಂದು ಆದೇಶಮಕುಂತ್ರ ಸಮಾಸದೊಳಮಸಮಾಸದೊಳಂ ರೇಫೆಯನಿರ್ದಕ್ಕರಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವಮಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ—ಕುಲು, ಬಿಲು, ಕುಡು ಎಂಬರ್ವಕ— ಕುಲುಗಿಡಂ, ಕುಲುದಡ್ಡಿ, ಕುಲುಗಡ್ಡಂ, ಕುರುಗಂಟು, ಕುಲುದಲ್ಲ, ಕುಡು ಗೆಯ್, ಬಿಲುವೇಯುತ್, ಬಿಲುವಿರ್ದಂ, ಬಿಲುವಣಿ, ಬಿಲುಗಾಳಿ, ಕುಡುವುರ್ವ, ಕುಡುಗೋಲ್ ಕುಡುವೆಯಿತಿ, ನಡುದಿಂಡೆ, ಕುಡುವಿಂಡು ? ಕುಡುವೆಟಿತಿ ತೋರ್ಪ ಕುಡುವಿದಾದೆ. 8. ನೀರ್ಗ್ಗೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಗ್ಗಾರ್ (ಇವು ಹೆಚ್ಚಿವೆ). 4. ದಂತೆ ವಿಎಂಚಿ ಘೇಳಿದುವೊ ಬಾಳ್ಗಳ್. 5. ಅಸಮಾಸಕ್ಕೆ, 6. ತೇರ್ಪ್ನ ರಿದುದು. ಕೇರ್ಕೈಡೆದುದು, ಬೆಳಗಿದುದೆಂಟುದೆಸೆ ನೀರ್ತಿಗಳಿದುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೮೮ (ವ್ಯತೀಹಾರಲಕ್ಷಣ ಬಹುವ್ರೀಹಿ.)

ಕಂ॥ ಇತರೇತರ ಕ್ರಿಯಾ¹ಹರ। ಣತಮಂ ತಾನಾವುದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಬಹುವ್ರೀ ॥ ಹಿ ತಗುಳ್ಗು ಮಾತ್ವವಿಧಿ ಸಂ। ಗತಮಾದಿ ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಚರಮಕ್ಕಿತ್ವಂ

11 925 11

ವೃತ್ತಿ॥ ²ಆವುದು ತಾನಿತರೇತರ ಕ್ರಿಯಾಹರಣತಮಂ ಅದು ಬಹುನ್ರೀಹಿ, ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಆದಿಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ವವಿಧಿ ಚರಮಕ್ಕಿತ್ವಂ ಸಂಗತಮಾಗಿ ತಗುಳ್ಗುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.-

ಖಡ್ಗದಿಂ ಖಡ್ಗದಿಂ 'ವಾಟ್ಪ ಯುದ್ಧಂ ಖಡ್ಗಾಖಡ್ಗಿ, ಮುಷ್ಟಿಯಿಂ ಮುಷ್ಟಿ ಯಿಂ ಮಾಟ್ಪ ಯುದ್ಧಂ ಮುಷ್ಟಾಮುಷ್ಟಿ, 'ಹೊಲ್ಲಾ ಹೊಲ್ಲಿ, ದಾಟಾ ದಾಟಿ, ದೆಖ್ಖಾದೆಖ್ಖ, ಹಾಣಾ ಹಾಣಿ, (ಹಣಾ ಹಣಿ?) 'ಮಲ್ಲಾ ಮಲ್ಲಿ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೮೯

(ಬಹುಪ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸಾಂತವಿಧಾನಂ.)

ಕಂ॥ ಅಡಸುವುದು ಬಹುವ್ರೀಹಿಯ ।

ಕಡೆಗತ್ವಂ ಬಹುಳಮಗ್ರಮಿಲ್ಲೆಂದಿರೆ ತಾಂ ॥

ಕಡೆಗಕ್ಕುಂ ಲಿತ್ವಂ ಕೊ ।

ಲ್ವಿಡೆಯೊಳ್ ಕುಲಿಯೆಂಬುದಕ್ಕುವುಂತ್ಶಾದೇಶಂ

11 330 H

ವೃತ್ತಿ ಬಹುಪ್ರೀಹಿಯ ್ಕಡೆಗೆ ಅಕಾರಂ ಬಹುಳಂ' ಅಡಸುವುದು, ತಾಂ ಅಗ್ರಂ ಇಲ್ಲೆಂದಿರೆ ಅದಱ ಕಡೆಗೆ ಲಿತ್ವಮಕ್ಕುಂ, ಕೊಲ್ಪೆಡೆಯೊಳ್ ಕುಲಿಯೆಂಬದು ಅಂತ್ಯಾದೇಶ ಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಆಕಾರ(ಆ ?)ಕ್ಟೆ--

ಅಲರಂತಪ್ಪ ಕಣ್ಣಾವಂಗವಂ = ಿಅಲರ್ಗಣ್ಣಂ, ಬಟ್ಟದುವು ತೊಡೆಗಳ್ ಆವಂಗವಂ = ಬಟ್ಟದೊಡೆಯಂ, ಕೆಚ್ಚನೆಯಡಿಯಾವಂಗವಂ = ಕೇಸಡಿಯಂಿ.

^{1.} ಸಂ | ಹತನಾದು ತಾನಾವುದಲ್ಲಿ. 2. ಓರೇಂದ ಕ್ರಿಯೆಂ ಸುನೋರೊಂದು ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ಮಾಡುವೆಡೆಯೊಳ್ ನೆಜಿಸಿವಣಿಗೆಯುಂ ಪಡೆವುದದುವುಂ. ಮತ್ತೆ ಬಹುವ್ರೀಹಿಯುಕ್ಕುಂ; ಅದಅ ಮೊದಲ ಪಡದ ಕಡೆಗಾತ್ವಮುಂ ಪರಪಡದ ಕಡೆಗಿತ್ವಮುಮಕ್ಕುಂ. 3. ಮಾಡುವ ಯುದ್ಧ ಮಾವುದದು. 4. ಹೆಲ್ಲಾ ಹೆಲ್ಲಿ. 5. ಇಲ್ಲಿ ಘಟ್ಟಾಘಟ್ಟಯುಂಬ ಯುದ್ಧಮುಂ, ಮಲ್ಲಾ ವಾಲ್ಲಿಯೆಂಬ ಯುದ್ಧ ಮುಂ ತತ್ಸ ಮುಂಗಳ್—6. ಕಡೆಯೊಳಕಾರಮುಂ. 7. ಬಹುಳದಿಸಿಕಾರಮುಮಕ್ಕುಂ. ಪರಮೊಳಿಲ್ಲವೆಂದಿರೆ ಕಡೆಯುಕ್ಕರಕ್ಕೆ ಲಿತ್ವಮಕ್ಕುಂ. ಪರಮೊಳ್ ಕೊಲ್ ಬಂದಿರೆ "ಕುಲಿ" ಎಂದಾದೇಶವಾಕ್ಕುಂ. 8. ಈ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಕವಿಲ್ಲ. 9. ಕುಡುವಿಲ್ಲಂ, ಬಲ್ಲಲೆಯುಂ, ಆಗಲ್ದುರದಂ.

(೧) ಕಂಪ ಕುಡುವಿಲ್ಲನೆಚ್ಚುಕೋಲುಂ ।
ನಡ(ಡೆ)ದು ದ(ಲ)ಂದೊರ್ವನೆರ್ದೆಯನೊಳ್ಗಬ್ಬಮುವೊ ॥
ಳ್ನು ಡಿಯುಂ ಗೇಯಮುಮುರ್ಚದ ।
ಕಡುಗಲ್ಲೆರ್ದೆಯೆರ್ದೆಯನಂಬು ಮೇಣುರ್ಚುಗುಮೇ ॥
ಬಲ್ಲಿತ್ತು ತಲೆ ಯಾವಂಗವಂ ಬಲ್ಡ ಲೆಯಂ.1

ಲಿಕಾರಕ್ಕೆ-

(೨) ಕಂ॥ ಸೊಗಯಿಸುಗುವು ಪಲ್ಲಿಲಿ ²ವಾಯ್ । ಪಗಿಲಿಲಿ ವಣ್ಣಂ ಸಮಂತು ಕೂರಿಲಿ ಕುಡುಗೋಲ್ ॥ ಮಿಗೆ ನಾಣಿಲಿ ಯೆನಿಸುವ ವಧು। [ನಗೆಗೆಡೆಯಕ್ಕುಂ ಸಮಸ್ತ್ರ ಜಗತೀತಲದೊಳ್]॥

ಕುಲಿಯೆಂಬಾದೇಶಕ್ಕೆ — ತಿವಾನಂ ಕೊಲುವಂ — ಮಾಂಗುಲಿ, ಅಆಗುಲಿ.

ಬಹುಳವೆುಂದೆಂ4— ಕಡಿದು ಕೆಲಸಂ ಉಳ್ಳವಂ = ಕಡುಗೆಲಸಿ, ನಿಡಿದು ಮೂಗುಳ್ಳವಂ = ನಿಡುಮೂಗಿ, ಚಲವಾದಿ, ಕಿತ(ಕೃತ್ಯ)ನಾಸಿ, ಕಡುಚಾಗಿ.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೯೦

(ದ್ವಿಗುಸಮಾಸದ ಪೂರ್ವಪದಮಾದ ಸಂಖ್ಯಾವಚನವಿಕಾರಂ—ಒಂದೆರಡಅ ವಿಕಾರಂ.)

ಕಂ॥ ದೊರೆಕೊಳ್ಳುದಖಿಳವೈಯಾ।
ಕರಣರಿನೊಂದೆಂಬುದರ್ಕ್ಕೊರೆಂಬಾದೇಶಂ॥
ಎರಡರ್ಕವಿುರಾದೇಶಂ।
ದೊರೆಕೊಳ್ಳು ಮದಲ್ಲದಂದುಕಾರಾಭಾವಂ

11 UEQ 1

ವೃತ್ತಿ "ಅಖಿಳವೈಯಾಕರಣರಿಂ ಒಂದೆಂಬುದುರ್ಕೆ ಒರ್ಯುವಾದೇಶಂ ದೊರೆ ಕೊಳ್ಗುಂ, ಎರಡರ್ಕಂ ಯಿರಾದೇಶಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ, ಅದಲ್ಲದಂದು ಉಕಾರಾಭಾವಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.— ಒಂದರ್ಕೆ—

ಒರ್ನಡಿ, ಒರ್ಪೆಸರ್, ಒರ್ವೊದಲ್, ಒರ್ಪಿಡಿ

^{1.} ಈ ಉದಾಹರಣವಾದ ಬಟೀಕ ಅಗಲ್ದುರದಂ ಆಕುಡುವಿಲ್ಲನೆಚ್ಚೆ '' ಎಂಬ ಕಂದವಿದೆ, ಬಟೀಕ—ಇತ್ವಕ್ಕೆ---ಕಡುಗೆಲಸಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. 2. ಯಗಿಲಿಲಿ ಗಂಧಂ. 3. ಈ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯಗಳಿಲ್ಲ. ತ್ತಿ ಈ ವಾಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮೂಲಕಾರನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ--.ಬಹುಳದಿನಿಕಾರವು ವುಕ್ಕುಂ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. 5. ಒಂದೆಂಬುದರ್ಕೊರಾದೇಶಂ, ಎರಡೆಂಬುದರ್ಕೆ ಇರಾದೇಶಂ, ಅದಿಲ್ಲದಂದುಕಾರಂ ಲೋಸಮಾಗಿ ಅಟಿಂ...

(೧) ಕಂ॥ ಒರ್ಪಿಡಿಗೂಲ್......¹।

ಎರಡರ್ಕೆ---

²ಇರ್ಬೆಂನಾ, ಇರ್ತೆಱಂ, ಇರ್ಕಟ್ಟು, ಇರ್ತಟ್ಟು.

ಉಕಾರಲೋಪಕ್ಕೆ....

ಎರಡು + ಕುದುರೆ = ಎರಲ್ಕು ದುರೆ, ಎರಡು + ಮಾತು = ಎರಲ್ಮಾತು. 6

ಸೂತ್ರಂ. ೧೯೧

(ಮೂಱಱ ವಿಕಾರಂ.)

ಕ॥ ಚರವುಕ್ಕಡರ್ಶನಂ ಮೂ ।

ಱ (ದಿ?)ರೆ ಬರೆ ಕಪವರ್ಗಮಗ್ರಡೊಳ್ ದ್ವಿರ್ಭಾವಂ॥
ಪಿರಿದುಂ ಹ್ರಸ್ಟಂ ನೊದಲೊಳ್ ।
ಸ್ವರವಿ ದಿ(ರಿ)ರೆ ಮೂಱಅಲ್ಲಿ ಮುಯ್ಯಾದೇಶಂ

11 UEE D

ವೃತ್ತಿ 'ವ್ಯಂಜನಮಿದಿರಿರೆ ಮೂಅಅಲ್ಲಿ ಚರಮಕ್ಕದರ್ಶನಂ ಅಕ್ಕುಂ, (ಮೂಅಅಲ್ಲಿ ಚರಮಕ್ಕದರ್ಶನಂ ಮೂಅ ರ) ಅಗ್ರದೊಳ್ ಕಪವರ್ಗಂ ಬರೆ ತಮಗೆ ದ್ವಿರ್ಭಾವಂ; ಮೊದ ಲೊಳ್ ಹ್ರಸ್ವಮುಂ ಪಿರಿದುಮಕ್ಕುಂ. ಸ್ವರಮಿದಿರಿರೆ ಮೂಅಅಲ್ಲಿ ಮುಯ್ಯಾದೇಶಮಕ್ಕುಂ. ಸ್ವರಮಿದಿರಿರೆ ಮೂಅಅಲ್ಲಿ ಮುಯ್ಯಾದೇಶಮಕ್ಕುಂ. ಸ್ವರಮಿದಿರಿರೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸ್ವರಂ ಎಂಬ ಪದದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂ ವ್ಯಂಜನಮಿದಿರಿರೆ ಯೆಂದಾಯುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಚರಮ ಲೋಪಕ್ಕೆ -- ್

ಮೂಲು+ಬಿಟ್ಟ = ಮೂವಿಟ್ಟ, ಮೂಲು+ಬಳಸು= ಮೂವಳಸು, ಮೂ [ಗೊಂಕು], ಮೂನೂಲು(ರು?), ಮೂಲೋಕಂ.

^{1.} ಒರ್ಪಿಡಿಗೂರ್ಟ್, ಕಂ | ಒರ್ಪಿಡಿಗೂರ್ಟಿಂ ಸಿತಗನ | ಕರ್ಪಡವಾರಿಂ ರಾಜಸೇವೆಯಲ್ಲದೆ......

2. ಇರ್ಬೇನೆ,ಇರ್ತಡಿ. 3. ಇರ್ತಡಿಯ ಪೂವುರಂಗಳ | ಪೋರ್ತಂ ಕರ್ಪಿನಿಲದೊಳಾದೊಡ(ಮೊ)ಲ್ಲೊ ಕ್ಕ
ಲರಿಂ || 4. ಉಕಾರಾಭಾವಮೆಂಬರಿದರಿ ಸಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ವ್ಯಂಜನ ಡಕಾರಕ್ಕೆ ಜಕಾರಾದೇಶವೆಲ್ಲರ್ಕೆಯುಂ
ಬರ್ಪುದರಿ_ಮಾಟ್ಪುದು, ಬಿಸಾರಿತ್ತಿದು ಎಂಬಂತೆ. 5. ವ್ಯಂಜನಂ ಪರಮಾಗೆ ಮೂಹಿಂಬುದರು
ಕಡೆಯುಕ್ಕರಕ್ಕೆ ಲೋಸಂ; ಕವರ್ಗ ಪವರ್ಗಂಗಳ್ ಪರಮಾಗೆ ತಮಗೆ ದ್ವಿತ್ವಮುಂ, ಮೊದಲ್ಗೆ ಹ್ರಸ್ವಮು
ಮುಕ್ಕುಂ, ಸ್ವರಂಪರಮಾಗೆ ಮೂಹಿಂಬರಿದರ್ಕೆ ಮುಯ್ಯಾದೇಶಂ. 6. ಅಂತ್ಯಲೋಸಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಟ್ಟಿ,
ಮೂವೆಳಸು, ಮೂದಲ್ಲಿ ||.....

ವರಿಟ್.....ವಾಡಿಲೀಕಕ್ಕೆ ಪೆಂಪಿಂದಗುಂ | ದಲೆಯಾಗಿರ್ದುದರಿ......॥ ಮೂದಲೆ ವಾರದೆ ಮಾಣ್ಬುದೆ ದೇವ.......

- 1 ದ್ವಿ ರ್ಭಾವಕ್ಕೆ ಮೂಜು+ ಪುರ್ರಿ ಮುಖ್ಸರಿ, ಮೂಜು+ ಕುಪ್ಪೆ = ಮುಕ್ಕು ಪ್ಪೆ, ಮುಗ್ಗುಡ್ಡೆ, ಮುಮ್ಮಾಜು.
- ²ಮುಯ್ಯಾ ದೇಶಕ್ಕೆ ಿಮುಯ್ಯಡಿ, ಮುಯ್ಯಂದಂ.
- (೧) ಮ ಸ್ರ ಪಾಟರಿಂ ್ಯುಟುಸೂರ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನರಸಿ ಕೊಂ[ದಿಕ್ಕಿ]ದಂ [ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಂ ಪಾ
- 5ವೃತ್ತಿ॥ ಸಿರಿದುಮೆಂದೆಂ—ಕಪವರ್ಗಮಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ ದ್ವಿತ್ವಂ. ಮೂಲು + ಚೋಟು = ಮುಚ್ಚೋಟು, ಮೂಲು + ಸವಡಿ = ಮುಚ್ಚವಡಿ, ಮೂಲು + ಸೆರೆ = ಮುಚ್ಚಿರೆ, ಮೂಲು + ಸಾಲ್ = ಮುಚ್ಚಾಲ್.
- 'ವೃತ್ತಿ॥ ಕಪವರ್ಗಮಿರ್ದುಂ ಕೆಲವಱೊಳ್ ಹ್ರಸ್ವಮುಂ ಪರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘಮುಮಿಲ್ಲ. ಮೂಗೇಣ್, ಮೂಗಾವುದಂ, ಮೂಗಾ(ಗೋ)ಱು, ಮೂಗಾ(ಗ)ಯ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೯೨ (ನಾಲ್ಕಯ್ದಾ ಱೇಟಿಂಟಱ ವಿಕಾರಂ.)

ಕಂ॥ ತೋರ್ಕುಂ ಲೋಸಂ ನಾಲ್ಕ ।
ಯ್ಡರ್ಕಂತ್ಯಕ್ಕಾಱಿ ಅಾದಿಯೊಳ್ ಹ್ರಸ್ಟಂ ತಾಂ॥
ಬರ್ಕು ಮದೇ ಅರ್ಕ್ಟ್ರೇಟಿಂ।
ಬಿರ್ಗುಂ ಚರಮಕ್ಕೆ ಲೋಸಮೆಂಟರ್ಕ್ಕೆ ಕ್ಕುಂ

11 900 11

ವೃತ್ತಿ " ¹º ನಾಲ್ಕಯ್ದ ರ್ಕ್ಗೆ ಅಂತ್ಯ ಕ್ಕೆ ಲೋಪಂ ತೋರ್ಕುಂ. ಆಅಅುಾದಿಯೊಳ್ ತಾನದು ಹ್ರಸ್ವಂ ಬರ್ಕುಂ, ಏಟಕ್ಕೆ ಏಟ್ (ಟು) ಎಂದಿರ್ಕುಂ. ಎಂಟರ್ಕ್ಗೆ ಚರಮಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಮರ್ಕುಂ.

^{1.} ಹ್ರಸ್ವದ್ವಿತ್ವಂಗಳ್ಗೆ — ಮುಪ್ಪೊಟಲ್, ಪರಿಕ್ಕೊಡೆ — ಉ || ಪರಿಕ್ಕಿಡೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ ಸುರದರಿಂದರಿದ್ದು... 2. ಇದರಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದೆ, 3. ಪರಿಯ್ಕಿಂದಂ, ಮರಿಯ್ಕಾರಡಿ. 4. ಪರಿಯ್ಕೀರ್ಟ್ ಸೂರ್ಟಿಕ್ಸೆತ್ರಿಯರ (ಈ ಸಾಕದಲ್ಲಿ ಛಂದೋಧಂಗವಿರೆ). 5. ಪಿರಿದೆಂಬರಿದಅಾಂ ಕವರ್ಗಪವರ್ಗವರಿಲ್ಲದಲ್ಲಿಯರಿ ಮಿಲಕ್ಷಣಮಾಯ್ತು, 6. ಪಿರಿದೆಂಬರಿದಅಾಂ ಕಪವರ್ಗವಿಸಿದರ್ನಿಂ ಕೆಲವರ್ಜೊಳೀಮಾರ್ಗವಿರಿಲ್ಲ. ಕಿಡೆ ಮಾಗೋಟುಂ ಮೋಟಿಸಿ | ನಡುದಲೆಯೊಳ್ ಮೆರಿಜಸನೊಡೆದು.....|| ಪಣೆಯರಿಂ ಪರಿಗಾಯ್ಯೆ ಮೂಗಯ್ಯೆಸಿ | ತ್ರಾವರ್ಕೈಯ್ದೆ ಕವರ್ ಕವಲ್ತು. 7. ಅಕರ್ನಿಂ ಲೋಪಂ. 8. ನಕ್ಕುವರಿಗೇ. ದಕ್ಕುಂ ಚರವರಕ್ಕೆ. 10. ನಾಲ್ಕೈದೆಂಬಿವಅ ಕಡೆಯಕ್ಕರಕ್ಕೆ ಸ್ವರಂಬೆರಸು ಲೋಪಮಕ್ಕುಂ ಆಯೆಂಬರಿದ ಆದಿಗೆ ಹ್ಯಸ್ವಂ, ಇಟು ಎಂಬರಿದರ್ಕೆ ಏಟ್ ಎಂದಾದೇಶಂ, ಎಂಟರ ಕಡೆಗೆ ಲೋಪಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ. — ನಾಲ್ಕರ್ಕೆ, ನಾಲ್ವಡಿ, ನಾಲ್ವರಲ್.

ಯಥಾಕ್ರಮಮುದಾಹರಣೆಗಳ್—
(ನಾಲ್ಕ ರ್ಕೆ)
(ನಾಲ್ಕು + ಮಡಿ = ನಾಲ್ವಡಿ, ನಾಲ್ಕು + ಪತ್ತು = ನಾಲ್ವತ್ತು, ನಾಲ್ವೆರಲ್(1)

(೧) ಕಂ॥ ಉರಗಂ ಕೊಂಡಲ್ಲಿಂ ನಾ। ಲ್ವೆರಲನಿತಂ ಕಳೆದು ಕಟ್ಟ ಮೇಗಂ ಬೇಗಂ॥ ಸೆರೆವಿಡುಗೆ ಸುಡುಗೆ ಕಡಿದು(ದಿ)ರ। ದರಿದಿಕ್ಕುಗೆ ನೀವಿ ಕಳೆಗೆ ನಿರ್ವಿಷಮಕ್ಕುಂ॥

ಅಯ್ದರ್ಕೆ—

ಅಯ್ದು + ಮನೆ = 2 ಅಯ್ವನೆ, ಅಯ್ಗಂಡುಗಂ, (ಅಯ್ಸಾಸಿರಂ).

(೨) ಕಂ॥ ಕೀಱಿ ಪುಗಲಿನೆಯುನುಂತುಂ। ಮಾಱಿದನಂ ಪೊಕ್ಕು ಸಾಲೆಯಂ ಶಾರ್ಜ³ಮನಂ॥ 4ದೇಱಿಸಿದನುರಗಶಯ್ಯೆಯ। ನೇಱಿದ(ನಯ್ವಾ)ನೈವಾಯ ಶಂಖಮಂ ಪೂರಿಸಿದಂ॥

ಆಱರ್ಕೆ—

ಅಲುವಡಿ, ಅಲುವತ್ತು, ಅಲುನೂಲು.

(೩) ಕಂ॥ ಅಱುದಿಂಗಳಾಯುವುಂಟಿನೆ । ಮಱುಗುವುದುಂ ನಲ್ಲರಲ್ಲಿ [ತಂಮ್ಮಿಂ ಮುನ್ನಂ॥ ಪಱಿವಟ್ಟು ಬರೆ ಕನಲ್ವುದು । ಮಱಿಪದೆ 'ನಾಲ್ವರ್ಗೆ ನರಕದುಃಖದ ತೆಅನಂ॥]

<u>పటర్-.—</u> పట్పత్తు, పట్కడలా, పట్క్రిణి, పట్క్రిం.

ఎణ్టర్కా.— ఎణ్బక్తు, ఎ(యే)ణ్ఫ్రాసిరం.

^{1.} ಕಂ|| ಉರಗಂ ಕೊಂಡಲ್ಲಿಂ ನಾ | ಲೈರಲನಿತಂ ಕಳೆದು ಕಟ್ಟ ಮೇಗಂ ಬೇಗಂ ||
ಸರೆವಿಡುಗೆ ಸರಿತುಗೆ ಕಡಿದಿರ | ದುರದಿಕ್ಕುಗೆ ನೀವಿ ಕಳೆಗೆ ನಿರ್ವಿಷವರಿಕ್ಕುಂ ||
2. ಆಯ್ವಾಡಿ (ಐವಡಿ), ಐಗಂಡುಂಗಂ, ಐಸಾಸಿರಂ. 3. ಸಂನೊಲ್ಡೇಜಾಸಿದ. 4. ನೇಜಾಸಿದವ ನಹಿತಯೆಕ್ಕು, ನೇಜಾಸಿದ ನಹಿಸಶಯ್ಯೆ. 5. ಅಜಾನೂಜು, ಅಜುದಿಂಗಳ್ 6. ಸಾರಜನರ್ಗೆ (ಕಾ.ವಾ.) 7. ಐಚ್ಕೋಟೆ ಎಟ್ಸಿದೆ, ಐಚ್ಕರಿ.

ಕಂ|| ಪರಿವುರ್ದಿಸುವುದು ದುತ್ತೂ | ರರಸವುನಿಂಬಾಗಿ ಶಿ(ರಿ)ಅಂದು ನೆಲದೊಳ್ ಲವಣಂ || ಬೆರಸೊರಸಿ ಕೊಂಡು ಪೂಸುಗೆ | ಕರಗರಿಗುಮೇಟ್ಬ್ರಿರೆಯೆರಿನಿಪ್ಪ ಕುರುವುಂ ಬೇಗಂ ||

11 900 11

(೪) ಉ॥.....ನಿಜಸೈನ್ಯ ಭಾರದಿಂ । ದೆಣ್ಣೆ ಸೆಯಾನೆಗಳ್ ಕುಸಿದು ಕುರ್ಗ್ಗಿದು(ವು).....

> ಸೂತ್ರಂ. ೧೯೩ (ಒಂಬತ್ತಱ ವಿಕಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಸತ್ತು ಪರವಾಗಲೊಡನೊಂ। ಬತ್ತು ತೊನೆುಂದಕ್ಕುಮಗ್ರದೊಳ್ ನೂಱಿರೆ ನೆುೇಣ್॥ ಮತ್ತಂ ಸಾಸಿರವಿುರೆ ನೆಲ। ಸಿತ್ತೊಂಬಯ್ಮಿಂದು ವಿಬುಧರಿಂದಾದೇಶಂ

ವೃತ್ತಿ॥ ¹ಪತ್ತು ಪರಮಾಗಲೊಡಂ ಒ(ವೊಂ)ಬತ್ತು ತೊಮೆಂದಕ್ಕುಂ; ಅಗ್ರದೊಳ್ ನೂಱಿರ ಮತ್ತಂ ಮೇಣ್ ಸಾಸಿರಮಿರೆ ಒಂಬಯ್ ಎಂದಾದೇಶಂ ವಿಬುಧರಿಂ ನೆಲಸಿತ್ತು.

ಪ್ರಯೋಗಂ. --

ಹಿಂಬತ್ತು + ಸತ್ತು = ತೊಂಬತ್ತು, ಒಂಬತ್ತು + ನೂಜು = ಒಂಬಯ್ನೂ e^{-} ಜಂಬತ್ತು + ಸಾಸಿರಂ = ಒಂಬಯ್ಸಾಸಿರಂ.

(೧) ಕಂ॥ ಸಾಸಿರ ಯೋಜನಮಲ್ದು ಸು ।

ರಾಸುರ ಸಂಸೇವ್ಯಮಾಗಿ ತೊಂಬತ್ತೊಂಬ ॥

ಯ್ಸಾಸಿರ ಯೋಜನಮಂ ನೆಗೆ ।

ದೀ ಸುರಗಿರಿ [ಪೆಂಪನೇಂ ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿದುದೋ ॥]

ಸೂತ್ರಂ. ೧೯೪ (ಪತ್ತಱ ವಿಕಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಪತ್ತರ್ಕೆ ಪಯಿನ್ನೆಂದಾ। ದತ್ತಾದೇಶಂ ಸಮಂತು ಸಾಸಿರಮಿದಿರೊಳ್ ॥ ಪತ್ತುಗೆಗೊಳೆ ನೂಱರ್ಕಂ। ಮತ್ತಂ ಸಾಸಿರಕಮಂತ್ಯ ಲೋಪಂ ವಿರಳಂ

11 209 11

ವೃತ್ತಿ॥ "ಪತ್ತರ್ಕೆ ಪರ್ಯಿ ಎಂದು ಆದೇಶಂ ಆದತ್ತು. ಸಮಂತು ಸಾಸಿರಂ ಇ (ಯಿ)ದಿರೊಳ್ ಪತ್ತುಗೆಗೊಳೆ ನೂಱರ್ಕ್ಯಂ ಮತ್ತಂ ಸಾಸಿರಕಂ ಅಂತ್ಯಲೋಪಂ ವಿರಳಂ.

^{1.} ಪತ್ತೆಂಬುದು ಪರಮಾದೊಡೆ ಒಂಬತ್ತರ್ಕೆ ಕೊಮ್ ಎಂದಾದೇಶಮಕ್ಕುಂ, ಪರದೊಳ್ಳದು ಹು ರ್ದೊಡಂ, ಮೇನ್ ಸಾಸಿರಮಿರ್ದೊಡಂ ಒಂಬತ್ತರ್ಕೆ ಒಂಬಯ್ ಎಂದಾದೇಶಮಕ್ಕುಂ. 2. ಸಾಸಿರಂ ಪರದೊಳಿರೆ ಪತ್ತರ್ಕೆ ಪಯಿನ್ನೆಂದು ಆದೇಶಂ, ನೂಜರ್ಕಂ, ಮತ್ತಂ ಸಾಸಿರಕ್ಕಂ ಕಿಜಾದೆಡೆಯೊಳ್ ಅಂತ್ಯ ಲೋಪಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ¹ಪಯಿಂಛಾಸಿರ್ವರಂ.

- (೨) ಕಂ॥ ³ಸಾಸಿರ್ವರ್ ವನಿತೆಯರ । ಯ್ಸಾಸಿರ್ವರ್ ಪ್ರಿಯತನೂಜರಱಿಕೆಯ ಪದಿನೆ ॥ ಣ್ಘಾಸಿರ್ವರ್......।

ಸೂತ್ರಂ. ೧೯೫ (ಪತ್ತಱ ವಿಕಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಪತ್ತರ್ಕೆ ಪನ್ನೆ ನಿಕ್ಕುವು।
ದುತ್ತರಕೊಂದೆರಡು ನೆಲಸೆ ಪದಿಯೆಂದಕ್ಕುಂ॥
ಮತ್ತೊದವಿ ಮೂಜು ನಾಲ್ಕಿರೆ।
ಸುತ್ತೇಂ ಸ್ವರಮಿರೆ ನಕಾರವಿಧಿ ಮುಂದೆಲ್ಲಂ

11 908 11

ವೃತ್ತಿ " 4ಉತ್ತರಕೆ ಒ(ವೊ)ಂದು (ಎರಡು) ಎಂದು ನೆಲಸೆ ಪತ್ತರ್ಕೆ ಪರ್ಯಿ ಎ(ಯೆ) ನಿಕ್ಕುಂ. ಉತ್ತರಕೆ ಮತ್ತೊದವಿ ಮೂಜು ನಾಲ್ಕಿರೆ ಪದಿಯೆಂದಿರ್ಕುಂ, ಮುಂದೆಯೆಲ್ಲಂ ಸ್ವರಮಿರೆ ನಕಾರವಿಧಿಯಕ್ಕುಂ, ಸುತ್ತೇಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

(ಪನ್ನೆಂಬುದರ್ಕೆ)— ಪನ್ನೊಂದು, ಪನ್ನೆರಡು.

(೧) ಶಾ॥ ಸಾರಲ್ ಸಲ್ಲದು ಪನ್ನೆರಟ್ಪರಿಸಮಂ ್ನಾಡತ್ತಡಂಗಿರ್ಪುದು । ಗ್ರಾರಣ್ಯಂ.....॥

(ಪದಿಯೆಂಬುದರ್ಕೆ)— ಪದಿಮೂರು, ಪದಿನಾಲ್ಕು.

^{1.} ಸಯಿಂಭಾಸಿರಂ 2 ನೂಪರ್ನಿಡಿ, ನೂರ್ಮತು......ಸಾಸಿರ್ವರ್, ಸಾಸಿರ್ವನಿತೆಯರ್ 3. ಅಯ್ಸಾಸಿರ್ವರ್ ಪ್ರಿಯತನೂಭವರ್ 4. ಒಂದೆಂಬುದಾನಿನಿರಡೆಂಬುದಾಂ ಪರಮಾಗೆ ಪತ್ತರ್ಕ್ಕೆ ಪಕ್ಷ ಎಂದಾದೇಶವರಿಕ್ಕುಂ; ಮತ್ತೆ ಮೂಟಾ ನೇಣ್ ನಾಲ್ಕುಪರಮಾಗೆ ಪತ್ತರ್ಕೆ ಪದಿ ಎಂದಾ ಆದೇಶಂ; ಸ್ವರಂ ಪರಮಾಗೆ ಮುಂದೆಲ್ಲಂ ನಕಾರಾಗಮವರಿಕ್ಕುಂ. 5. ನಾಡಂ ಕಡಂಗಿ.

(೨) ಕಂ॥ ¹ಬಾಯಂ। ತೆಱ³ದೊಡೆ ಪದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಮಿರ್ದುವು ಬ(ಸು)ಸಿಱ³ೂಳ್॥ ಪದಿನಯ್ದು, ಪದಿನಾಱು, ಪದಿನೇೞು, ಪದಿನೆಂಟು.

(೩) ಕಂ॥?..... ಿಪದಿನೆಂಟುಂ ಸ್ವರ[ಸ]। ವರ್ಣನಮುಮಿವರ್ಕ್ಗೆ ಮೆಯ್ವಚ್ಚವೆನಿಸೆ ಸೇಲ್ದಂತಿ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೯೬

(ಅತಿಶಯಾದ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರ್ಪ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಯ ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯ ಲೋಪವಿಕಾರಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಅತಿಶಯ ತರಾರ್ಥ ವೀಪ್ಸಾ । ನ್ವಿತನಾಂತಾವ್ಯಯ ಪದಕ್ಕವುನುಕೃತಿ ಪದಕಂ ॥ ಕೃತಮಂತ್ಯ ಲೋಪಮಿತರಾ । ಗತವತ್ತಂ ನಡುವಿನಂತೆ ಕಡೆಗಂ ಟ ತ್ವಂ

11 908 H

ವೃತ್ತಿ॥ ಆತಿಶಯ ತರಾರ್ಥ ವೀಪ್ಸಾನ್ವಿತ(ನಾಂತಾವ್ಯಯಪದಕ್ಕಂ)ಅನುಕೃತಿ ಪದಕಂ ಅಂತ್ಯ ಲೋಪಂ ಕೃತಂ, ಇತರಾಗತಂ ಅತ್ವಂ, ನಡುವಿನಂತೆ ಕಡೆಗಂ ಟತ್ವಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.__

ಅವ್ಯಯ ಪದಾಂತ್ಯ ಲೋಪಕ್ಕೆ -__ ಕಮ್ಮ ಕಮ್ಮನೆ, ತಣ್ಣ ತಣ್ಣ ನೆ, ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ, ಸಪ್ಪ ಸಪ್ಪನೆ.

- (೧) ಸಪ್ಪ ಸಪ್ಪನೆ ರಸಂ.
- (೨) ತೊಪ್ಪ ತೊಪ್ಪನೆ ಸುರುಳ್
- (೩) ನೊಪ್ಪ ನೊಪ್ಪನೆ ತೂಕವನೆ ಪೇಟದೆ.
- (೪) ಕಂ॥ಶಟತಟ ನೇಸ। ರ್ಮಾಡಿದುದು ಬಕಂಗೆ ಮಿಟ್ತು ಮೂಡುವ ತೆಱದಿಂ॥
- (೫) ಚಂಟ ಗಲಗಲ ⁷ಕಣ್ಣ ನೀರ್ಸುರಿಯೆ ಚಿಂತಿಪ ಪಾರ್ವನ(ಶೋಕದೊಂದು ವೊಂ) ಟಿ ಪುಟಿಯನೆ......

^{1.} ಪದಿನಾಲ್ಕುಬಾಯಂ ತೆಱಿಸಿದೊಡೆ ಪದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕದಂತಿರ್ಪುದು, 2. ಈ ಉದಾಹರಣ ವಿಲ್ಲ. 9. ಎಲ್ಲವೆನಿಂಬುದಱುಂದೊಂಬತ್ತಕ್ಕಿ ಲ್ಲ. 4. ಅತಿಶಸುತರಾರ್ಥಮಂ ನುಡಿವ ವೀಪ್ಸೆಯ ನಾಂತಂಗಳ ಪ್ರವ್ಯಯಂಗಳ್ಗಂ, ಅನುಕೃತಿಪದಂಗಳ್ಳಂ ಮೊದಲಪದದ ಕಡೆಸುಕ್ಕರಕ್ಕೆ ಲೋಪಂ; ಅವ್ಯಯಮನುಕರಣ ಮಲ್ಲದ ಕೆಲವು ಪದಂಗಳೊಳಕಾರವುುಂ ಮುಂತೆಪೇಟ್ದ ನಡುವೆಂಬುದಅಂತೆ ಕಡೆಯೆಂಬುದರ ಡಕಾರಕ್ಕೆ ಟಕಾರಮುಮಕ್ಕುಂ. 5. ಸಪ್ಪಸಪ್ಪನೆ, ಕೊಪ್ಪತೊಪ್ಪನೆ, ನೊಪ್ಪನೊಪ್ಪನೆ—ತೆಪ್ಪತೆಪ್ಪನೆಪುರುಳ್, ನೊಪ್ಪ ನೊಪ್ಪನೆ ಪೇಟ್ವಿಂದು....... 6. ಅನುಕರಣಾಂತಲೋಪಕ್ಕೆ—ತಟಿತಅನೆ ನೇಸ......ಮೂಡಿ ದುದು ಮಿಟ್ರು ಮೂಡುವ ತೆಅದಿಂ!! 7. ಗಟಗಲನೆ ಕಣ್ಣೀರ್ ಸುರಿಯು ಚಿಂತಿಸ ಪಾರ್ವನ...,...

(೬) ಕಂ॥ ಚಳ ಚಳ ¹ಮಿಂಚಿತ್ತು ಸಿಡಿಲ ಕೈದೀವಿಗೆವೋಲ್ ॥ ಅತ್ವಂ ಬೆರಸಿದ ಟಕಾರಕ್ಕೆ —

ನಟ್ಟನಡು, ಕಟ್ಟಕಡೆ.

(೭) ²ಕಟ್ಟಕಡೆ ವೆರ್ವಟ್ಟಿ ಕ(ಡಂ)ರಂ ಗೆಂಟು.

ಸೂತ್ರಂ. ೧೯೭ (ತುದಿನೊದಲೆಂಬನಱ ವಿಕಾರಂ.)

ಕಂ॥ ತುದಿನೊದಲೆಂಬ ದಕಾರ।

ಕ್ಕುದಯಿಸುಗುಂ ದ್ವಿತ್ವವೃತ್ತಿ ಯಿಂದೆ ತಕಾರಂ ॥ ನೊದಲೆಂಬ ಲಕಾರಕ್ಕ । ಪ್ರುದದರ್ಶನನಿಧಿ ವಿಶೇಷವುಂ ನುಡಿವೆಡೆಯೊಳ್

11 20% 11

ವೃತ್ತಿ॥ ³ವಿಶೇಷಮಂ ನುಡಿವೆಡೆಯೊಳ್ ತುದಿಮೊದಲೆಂಬ ದಕಾರಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವವೃತ್ತಿ ಯಿಂದೆ ತಕಾರಂ ಉದಯಿಸುಗುಂ; ಮೊದಲೆಂಬ ಲಕಾರಕ್ಕೆ ಅದರ್ಶನ ವಿಧಿಯಪ್ಪುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ತುತ್ತ ತುದಿ, ಮೊತ್ತಮೊದಲ್.

(೧) ಕಂ॥...ಮೊತ್ತಮೊದಲಿಗನಾದಂ4 ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೧೯೮

(ದ್ವಿರುಕ್ತಿ ತ್ರಿರುಕ್ತಿ ಬರ್ಪೆಡೆಗಳ್.)

ಕಂ॥ ದೂರಾಭೀಕ್ಷಣ ವೀಪ್ಸೋ। ದಾರಾನುಕೃತಿ ಕ್ರಿಯಾಸಮಭಿಹಾರ ಸಮಿತಾ॥ ಪೋರುತರ ಚಾಪಳಾದಿಗೆ। ಸಾರು ಬುಧರಿಂ ಪದಕ್ಕೆ ಯುಗಳೋಚ್ಚರಣಂ

11 30E 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಕಪದಕ್ಕೆ ಯುಗಳೋಚ್ಚರಣಂ ಬುಧರಿಂ ಸಾರಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ದೂರಕ್ಕೆ —

(೧) ಆತೋರ್ವ್ಯವಾತೋರ್ಪ್ಯಮ

^{1......}ಶ | ಳಚಳನೆ ವಿನಾಚಿತನ್ನ ಸಿಡಿಲ ಕೈದೀವಿಗೆ ಪೊಶ್. 2.ಕಟ್ಟಕಡೆ ಪೆರ್ನಟ್ಟಿ ಯುಂ ಕರಂಗೊಂಡನಿ..... 3 ವಿಶೇಷಿಸಿ ಸರಿಡಿವೆಡೆಯೊಳ್ ತರಿದಿನೊದಲೆಂಬಿವಣ ದಕಾರಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವವುಸ್ತು ತಕಾರಾದೇಶಮುಂ, ಮೊದಲೆಂಬಿನದು ಲಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಸಮುವುಕನ್ನುಂ. ತುತ್ತತುದಿ, ಮೊತ್ತಮೊದಲ್, ತಕಾರಾದೇಶಮುಂ, ಮೊದಲೆಂಬಿನದು ಲಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಸಮುವುಕನ್ನುಂ. ತುತ್ತತುದಿ, ಮೊತ್ತಮೊದಲ್, 4. ಈ ಉದಾಹರಣವಿಲ್ಲ. 5 ದೂರದೊಳಂ, ಸ್ರತಿಮುಖಾವಲೋಕನದೊಳಂ, ವೀಸ್ಸೆಯೊಳಂ, ಅನುಕರಣ ಮೊಳಂ, ಕ್ರಿಯೆಯನಭಿಮುಖವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿಡೆಯೊಳಂ, ಸಮಿಾಸದೊಳಂ, ಚಪಳತೆಯೊಳಂ ಮೊಳಂ, ಕ್ರಿಯೆಯನಭಿಮುಖವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿಡೆಯೊಳಂ, ಸಮಿಾಸದೊಳಂ, ಚಪಳತೆಯೊಳಂ ಸದನೆರಡು ಸೂಟಿಚ್ಚಿರಿಪುದು. 6 ದೆ ಜಾನೊಳ್ ಧ್ವಜಪಟಂ

¹ಆಭೀಷ್ಣ್ಯಕ್ಕೆ.

(೨) ಚಂ॥ ಗಿಳಿಯೊಡನೋದಿಯೋದಿ ನುಡಿಗಲ್ತು [ಮದಾಲಸ ರಾಜಹಂಸಮಂ।
ಹಳಿಯೊಡನಾಡಿಯಾಡಿ ನಡೆಗಲ್ತು ಕಲಾಪಿಗಳಾಟಮಂ ಮನಂ॥
ಗೊಳೆ ನಡೆ ನೋಡಿನೋಡಿ ಕುಣಿಯಲ್ ನೆಱಿಕಲ್ತು ಕಳಾಗುಣಂ ಪೊದ।
ಟ್ನ ಳವಡೆ ಬಾಲಭಾವದೊಳೆ ಬಾಳಕಿಯರ್ ಬಳೆವರ್ ನಿರಂತರಂ॥

ವೀಪ್ಸೆಗೆ— ಊರೂರೊಳ್, ಕೇರಿ ಕೇರಿಯೊಳ್, ಮನೆ ಮನೆಯೊಳ್.

ಅನುಕರಣಕ್ಕೆ—

ಿಘಲ್ ಘಲ್ಕೆ ನೆ, ಭೋರ್ಭೋರೆನೆ.

(೩) ಕಂ॥ ಭೋರ್ಭೋ । ರೆನೆ ಪಾಯ್ದು ದು [ಹಿಮನಗಕ್ಕೆ ಗಂಗಾಸ್ತೋತಂ ॥

ಕ್ರಿಯಾಸಮಭಿಹಾರಕ್ಕೆ —

(೪) ಕಂಟನೀ ನಿ 13

ಲ್ಲಿದಿರ್ಚಿದಿರ್ಚೆನೆ ಜಟಾಯು ರಾವಣನೆಂ(ಗುಂ)ದಂ ॥

ಸಮಿಾಪಕ್ಕೆ—

(೫) ಚಂ။ ಇದೆ ಇದೆ ಸಾರ್ಕೆ ಸಾರ್ಕೆ ಗಣಕಾವಳಿ ಪೇಲ್ದ ಮುಹೂರ್ತ... ! ಚಪಳತೆಗೆ—

ಒಪ್ಪಿಸೊಪ್ಪಿಸು, ಅಣ್ಮಣ್ಮು, ಇದಿರ್ಚಿದಿರ್ಚು ? ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಂ ತ್ರೀ ಪ್ರಯೋಗವೊಳವು.

- (೬) ಕಂ॥ ಬೆಳಗೆಯ್ಗಳೊಳಿರ್ದಿತ್ತಂ। ಕಳರವದಿಂ ಕಯ್ಯನೆತ್ತಿ ' ಭಲಲಲೆ ಎನುತುಂ॥ ಬಳೆಗಳ್ ' ಘಲ್ ಘಲ್ ಘಲುಕೆನೆ। ಗಿಳಿ ಸೋವಾಕೆಗಳಿನೊಪ್ಪುಗುಂ ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್॥
- (೭) ಒಡ್ಡೊಡ್ಡೊಡ್ಡೆ ನುತೊಡ್ಡೆ ಮೇಳದವಳ್ ಕುಂಕುಮವಾರಿ ಕುಪ್ಪಳಿಸೆ ಘೆಯ್ಗಳ್.

ಗದ್ಯ ಇದು

(ಉಭಯ ಭಾಷಾ ವಿಶಾರದ) ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಸೂತ್ರಾನ್ಯಯ ರತ್ನ ಮಾಲಿಯೊಸ್

ಸೂತ್ರಾನ್ವಯ ರತ್ನ ಮಾಲಿಯೆನಿಪ ಶಬ್ಡ ಮಣಿದರ್ಪಣ ವೃತ್ತಿಯೊಳ್ ಸಮಾಸ ಪ್ರಕರಣಂ

ಸಮಾಪ್ತಂ

^{1.} ಆಭೀಕ್ಷಣಕ್ಕೆ. 2. ಘರ್ ಘಲ್ಲಿನೆ, 3. ನಡೆನಡೆಯಿಂದು (ನಡೆದರ್), ಇದಿರ್ಚಿದಿರ್ಚಿನೆ ಜಟಾಯು. 4. ಹಯಲಿತ್ತೆನುತುಂ 5. ಫಲ್ಫು ಲ್ಲೆನೆ, ಘಲ್ಪಲ್ಟಿನೆ.

(ಉಪಸಂಹಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಕವಿಮಾರ್ಗಗತಸಮಾಸವು। ನವನೆಂನಱಿವನಿತನೆಯ್ದೆ ಪೇರ್ಟ್ಡಿಂ ಲೋಕ॥ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದಮಿಂನುೞಿ। ದುವನಱಿವುದು ಶಬ್ದಪಾರಮಾರ್ಗಮಶಕ್ಕಂ

11 902 11

ಗದ್ಯ ಇದು

ಸಮಸ್ತ್ರ ಶಾಬ್ದಿ ಕಜನಮನೋಜನಿತಶಬ್ದ ಚಾರುಚುಂಬಕಾಯಮಾನ ಸರಸ್ವತೀಮುಖತಿಲಕ ಸುಕವಿ ಕೇಶಿರಾಜ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಶಬ್ದ ಮಣೆದರ್ಪಣದೊಳ್ ಸಮಾಸನಿರ್ಣಯಂ ತೃತೀಯಸಂಧಿ

ಸಮಾಪ್ತಂ.

ಳ. ತದ್ದಿತ ಪ್ರಕರಣಂ. 1

ಸೂತ್ರಂ. ೧೯೯

(ಇಗ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಪರಿನಿರ್ನಿಸ ಮಾಹಾಡುವ। ದೊರೆನಡೆದ ನಿಯೋಗಿದಹಿತದನೃತದ ಋಣದಾ॥ ಚರಣದ ಶಿಲ್ಪದ ಮೂಲದ। ನರನಂ ಪೇಟ್ನಲ್ಲಿ ಮಾಱ್ಕಿಗೆಪ್ಪತ್ಯಯಮಂ

11 900 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಇಗಪ್ರತ್ಯಯಮಂ ಮಾಟ್ಕಿ.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಪರಿನಿರ್ಮಿಪ___

*ಕಬ್ಬಿಗಂ, ಸರವಂದಿಗಂ, ಸಿಂಗರಿಗಂ, ತೋಂಟಿಗಂ.

(೧) ಉ॥ಕಬ್ಬಿಗೆ ಗಳ್ಳರೆಂದು ಕೂ। ಸಾಡಿಸಬಾರದಕ್ಕರದ ರಾಜ್ಯದೊಳೀ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾ।

ಮಾಟಾಡುವಂಗೆ ---

ಗಂದಿಗಂ, ದೂಸಿಗಂ, ತಂಬುಲಿಗಂ.

ನಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ---

ಹಡಪಿಗಂ, ಚಾಮರಿಗಂ, ಕರಹಟಗಂ.

ಗಂದಿಗನೆರವಣಿಗಂ ಸರ |
ವಂದಿಗನಾ ಪಟ್ಟಸಾಲಿಗಂ ಬಾಣಸಿಗಂ ||
ಮಾಂ(ಮಂ)ದಿನಿ(ಡ)ರಿಗಂ ಜೋಯಿಸಿಗಂ |
ಸಂದರ್ಜಕೆಯ ಕಬ್ಬಿಗಂ ಸಹುಂಜಸನೊಳನೇ ||

(ವೆರವಣೆಗಂ _ನೇರಣೆಗಂ __ ಕಾವ್ಯಾ. ಹಸ್ತಪ್ಪತಿಯ ಸಾತ). 6, ನಿಯೋಗಕ್ಕೆ __ ಅಡವಿಗಂ. 7 ಕರ ಹಟ್ಟಿಗಂ.

^{1.} ಟಸ್ಪಣಿ-ಕೃತ್ಪ್ರಕರಣವೂ ಈ ಸ್ಪಕರಣದಲ್ಲೀ ಆಡಕವಾಗಿದೆ. ಕೃತ್ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಈತನಾ ಬೇರೆ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. 2. ಗದನೃತದಜಾತ. 8. ಮಾಡುವನೊಳಂ, ಮಾಡುವನೊಳಂ, ವಿಯೋಗಿಯೊಳಂ, ಅವೃತದಲ್ಲಿಯುಂ, ಅಜಾತದಲ್ಲಿಯುಂ, ಮಣಿಯೊಳಂ, ವರ್ತಕನೊಳಂ (ಆಚರಣದಲ್ಲಿಯುಂ), ಶಿಲ್ಪ ಕನಲ್ಲಿಯುಂ, ಮೂಲದಲ್ಲಿಯುಂ ಇಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯವುಕ್ಕುಂ. 4. ಗಳ್ಳೆಂದು. 5. ಮಾಹುವಂಗೆ—ಗಂದಿಗಂ, ಹೂಸಿಗಂ, ತಂಬುಲಿಗಂ—

ಅಣಿತದಲ್ಲಿ 1— ಜೋಯಿಸಿಗಂ, ಲೆಕ್ಕಿಗಂ, ವೊಲಂಖಿಗಂ.

ಅನೃತದಲ್ಲಿ— ಅಟಮಟಗಂ [ಠಮಾಳಿಗಂ, ಪುಸಿಗಂ].

ಯಣದಲ್ಲಿ— ಸಾಲಿಗಂ, [ಹಂಗಿಗಂ].

ಆಚರಣದಲ್ಲಿ— ದೇಗುಲಿಗಂ, ಅಕ್ಕರಿಗಂ, ಛಾಂದಸಿಗಂ ?

ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ— ಚಿಪ್ಪಿಗಂ.

²ಮೂಲದಲ್ಲಿ— ಮೂಲಿಗಂ (ಮೊದಲಿಗಂ).

> ಸೂತ್ರಂ. ೨೦೦ (ವಳ, ವಳ್ಳ, ಆಯ್ತ್ರ, ವಡಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ನಡೆಯಿಸುವನೀತನಿದನೆಂ। ಬೆಡೆಯೊಳ್ ವಳ ವಳ್ಳವುಕ್ಕುಮಾಯ್ತ್ರಮುಮಕ್ಕುಂ॥ ವಡಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯಮಕ್ಕುಂ। ಬಿಡದಿಕ್ಕುವನೀತನಿದನೆನಿಪ್ಪೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ॥ ೨೦೯॥

ವೃತ್ತಿ ³ಈತಂ ಇದಂ ನಡೆಯಿಸುವನೆಂಬೆಡೆಯೊಳ್ ವಳವಳ್ಳವುಕ್ಕುಂ. ಆಯ್ತಮು ಮಕ್ಕುಂ. ಈತಂ [ಇದಂ ಬಿಡದಿಕ್ಕು ವನೆನಿಸ್ಪ ಒಂದೆಡೆಯೊಳ್ ವಡಿಗಪ್ಪತ್ಯಯಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ವಳಕ್ಕೆ — ಅಡಪವಳಂ, ಪಡೆವಳಂ.'

^{1.} ಆನೃತಕ್ಕೆ—ಅಟನುಟಗಂ, ಮಾಳಗಂ, ಪುಸಿಗಂ 2. ಮೂಲಕ್ಕೆ—ಮೂಲಿಗಂ (ಇಲ್ಲಿ ಮಂಡುರಾ) ಭಂದಸ್(ಭಾಂಡಸ) ಮೂಲ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಕಬ್ಡಗಳಿಗೆ ಇಗೆ ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ತದ್ದಿ ತಪ್ಪತ್ಯಯವನ್ನು ಹಚ್ಚರು ವಿದು ವಿಚಾರಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. 3. ಈ ನಿಯೋಗಮನೀತಂ ನಡೆಯುಸುವನೆಂಬಲ್ಲಿ ವಳ, ವಳ್ಳ, ಆಯ್ತ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳಕ್ಕುಂ, ಇದನಿವನಿಕನ್ನಿವನೆಂಬೆಡೆಯೊಳ್ ವಡಿಗಪ್ಪತ್ಯಯವುಕನ್ನುಂ. 4. ಅಡರವಳಂ, ಮಾಸ ವಳಂ, ಮಡಿವಳಂ, ಸೆಜೆಪ್ಷವಳಂ, ಅಡುವಳಂ, ವಳ್ಳಕ್ಕೆ—ಅಡರವಳ್ಳಂ...... ಅಡುವಳ್ಳಂ. ಇದಾದ ಬಜಾಕ; 'ಮೂಡಿವಳ್ಳ'' 'ಆಯ್ತಬ್ಧಿಯೆ' ಈ ಎರಡರಿ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿನೆ.

ವಳ್ಳಕ್ಕೆ — ಮಡಿವಳ್ಳಂ, ಸೆಜ್ಜೆ ವಳ್ಳಂ.

(೧) [ಕಂ॥ ¹ಮಡಿವಳ್ಳನಡಪವಳ್ಳಂ ।
ಪಡೆವಳ್ಳಂ] ಸೆಜ್ಜೆ ವಳ್ಳನಜ್ಜಂ ಬೆಜ್ಜಂ ॥
ಅಡುವಳನೆಂದಿಂತಿವರಂ ।
ಕಡಂಗಿ ಬಿಡೆ ಜಡಿಯದಿರ್ಕೆ ನಯವಱಿವರಸಂ ॥

[ಆಯ್ತಕ್ಕೆ— ಝಳಂಬಾಯ್ತರ್, ಸೂಟಾಯ್ತರ್, ಕಲ್ಲಾಯ್ತರ್, ಕಡಂಗಾಯ್ತರ್, ಅಚ್ಚುಳಾಯ್ತರ್].

(೨) ಕಂ॥ ಆಯ್ತ್ರಬ್ಧಿಯೆ ಘೂರ್ಣಿಸುವಂ।

ತಾಯ್ತ್ರರ ಮನೆಯೊಳ ಪುಗುವ ಪೊ.೫(ರ)ಮಡುವ ಝಳಂ॥

ಬಾಯ್ತ್ರರ ಸೂಟಾಯ್ತ್ರರೆ ಕ।

ಲ್ಲಾಯ್ತ್ರರಡಂಗಾಯ್ತ್ರರಚ್ಚುಳಾಯ್ತ್ರರ ರಭಸಂ॥

(ಕಲ್ಲಾಯ್ತ್ರ= ವಿದ್ಯಾಶಿಕ್ಷಕ, ಅಡಂಗಾಯ್ತ್ರ= ಪರಿಚಾರಕ)
ವಡಿಗಕ್ಕೆ—

ಕುಂಚವಡಿಗಂ, ಫುಲ್ಲವಡಿಗಂತಿ, ಕಪವಡಿಗಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೦೧

(ಕಾಱಗಾಱ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಇವಱೊಳ್ ವ್ಯವಹರಿಸಂ ಮಾ । ಡುವನಿವನೆಂಬಲ್ಲಿ ಕಾಱ ಗಾಱಂಗಳ್ ಸಂ ॥ ಭವಿಕುಂ (ಗಾ)ಱಾದಿಗೆ ಆಲೋ । ಪವುಂಟು ತಾಂ ಕಮ್ಮ ಕುಂಬಯು(ಜು)ಗವೊದವಲೊಡಂ ॥೨೧೦।

^{1.} ಅಡಹವಳಂ, ಪಡೆವಳ್ಳಂ, | ಮಡಿವಳ್ಳಂ, ಸೆಜ್ಜೆ ವಳ್ಳ...(ಕಾ. ಪಾ.) 2. ಕಲ್ತಾಯ್ತರ ಕಡಂ
ಗಾಯ್ತರ (ಕಡಂಗಾಯ್ತು = ಪರಿಚಾರಕ). 8 (ಕಳ್ಳಡಿಗಂ) ಕಳಸವಡಿಗಂ. 4. ಲೋಪವಾದಿಯೊಳ್.
5. ಇವಹಾಗಿಳಿವಂ ವ್ಯವಹರಿಪನೆಂಬಲ್ಲಿ ಕಾರಪ್ರತ್ಯಯವುಕ್ಕುಂ. ಇದನೀತಂ ಮಾಡುವನೆಂಬಲ್ಲಿ ಗಾಹಿ
ಪ್ರತ್ಯಯವುಕ್ಕುಂ; ಕಮ್ಮ ಕುಂಬ ಶಬ್ದಗಳ್ ಪೆಜಗಿರೆ ಗಾಜಪ್ರತ್ಯಯದ ಗಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪವುಕ್ಕುಂ.
ಪ್ರಯೋಗಂ ಕಾಹಿಕ್ಕೆ ನಡೆವಳಿಕಾಹಿಂ, ನುಡಿವಳಿಕಾಹಿಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ. -

ವ್ಯವಹರಿಸುವನೆಂಬಲ್ಲಿ—

[ನುಡಿವಳಿಕಾಱಂ], ನಡೆವಳಿಕಾಱಂ, ಇಚ್ಚಿಕಾಱಂ, ಕೆಯ್ದುಕಾಱಂ, ಬಂದಿ ಕಾಱಂ, ಗೞೆಕಾಱಂ, ಬೇಹುಕಾಱಂ.

(೧) ಕಂ॥ ನಗೆವಡಿಕಾರಂ ನೀಟಂ। ಬಗೆಗಾಱಂ ಪಾ(ಅ್ರಿಟಕಾಱ¹ನೊಳ್ನು ಡಿಕಾಱಂ ॥ ಪಗೆಕಾಱನಾಗಿಯುಂ ಕೆ 1 ಯ್ಮಿಗೆ ತಕ್ಕಂ ಕೆಯ್ದು ಕಾಜನೆನಿಸಲ್ಕಾ ಅಂ ॥

²ಮಾಡುವನೆಂಬಲ್ಲಿ— ಮಾಲೆಗಾಱಂ, ಕಂಚಗಾಱಂ, ಬಳೆಗಾಱಂ, ಗೆಜ್ಜೆ ಗಾಱಂ, ಮಣಿಗಾಱಂ.

(೨) ಕಂ॥ ಅಣಿಯರಮೆಸೆದೊಪ್ಪಿರ್ದುವು। ಮಣಿಗಾಱರ ಕಂಚಗಾಱರೊಱ³ಗಾಱರ ತಿಂ ॥ ಥಿಣಿಯೆನಿಪ ಮಾಲೆಗಾಱರ। ಗಣನಾತೀತಂಗಳಾಪಣಂಗಳೆ ಪೊೞಲೊಳ್ ॥

ಗಕಾರಲೋಪಕ್ಕೆ — ಕಮ್ಮ ಅಂ, ಕುಂಬಅಂ.

> ಸೂತ್ರಂ. ೨೦೨ (ಇಚಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂ.)

ಕಂ॥ ಪರದೊಳ್ ಗಾರಪ್ರತ್ಯಯ। (ಮಿರೆ ಸಲ್ಗುಂ) ಬಿಂದು ಮೇಣಕಾರಮುದಂತ ॥ ಕ್ಕೊರೆವರಿಚ ಪ್ರತ್ಯಯವುಂ । ಪಿರಿದುಂ ತದ್ಭವನೊಳುಪಧೆಗಕ್ಕುಂ ಹ್ರಸ್ತ್ರಂ

11 200 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಗಾಱಪ್ರತ್ಯಯಂ ಪರದೊಳಿರೆ ಿಬಿಂದು ಸಲ್ಗುಂ ಉದಂತಕ್ಕೆ ಅಕಾರಂ (ಮೇಣ್ ತದ್ಭವನೊಳಚಪ್ರತ್ಯಮುಮನೊರೆವರ್) ಉಪಧೆಗೆ ಪಿಂದುಂ ಹ್ರಸ್ವಮಕ್ಕುಂ.

^{1.} ನೊಳ್ಳಗೆರಾಖಂ (ರಾ. ಪಾ.) 2 ಗಾಹಕ್ಕೆ ಮಾಲೆಗಾಹಂಮಣಿಗಾಖಂ, ಒಹ? ಗಾರಂ. 2. ಪೂರ್ವದಾದಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಾವುಂ, ಆಕಾರವಾನುಕ್ಕುಂ ಆದಹಾಗಿಕವಂ ಪುಟ್ಟದನೆಂಬಲ್ಲಿ ಇಚ ಪ್ರತ್ಯ ಯುಮಕರ್ಕಿಂ, ಕಿರಿಬೆಡೆಯೊಳುಪಭೆಗೆ ಹೃಸ್ವಮಕರ್ಕ್ನಿ _ಪ್ರಯೋಗಂ _ಬಂಡುಗೆ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.-

ಪಾಡುಂಗಾಱಂ, ಅಲಸುಂಗಾಱಂ, ಜೂದುಂಗಾಱಂ¹

ವೃತ್ತಿ॥ ²ಉತ್ವಕ್ಕೆ ಅಕಾರಂ ಮೇಣಕ್ಕುಂ. ಕಂಚಗಾಱಂ.

ಇಚಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ---ಿವೊಟಲಿಚಂ್ಗ ಕಾ[ಲುರಿಚಂ].

(೧) ಕ॥ 'ವೊಟಲಿಂದ್ರವುರಂ ಕಾಲೂರ್ । ವೊಟಲಿಂದ್ರರ್ ವೊಟಲ ಮಾನವರ್ ಕಾಲುರಿಚರ್ ॥ ವೊಟಲಿಚರೆನೆ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ । ವೊಟಲಿಂ ಕಾಲೂರ್ಗಳಿಂದಮಂತಾವಿಷಯಂ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೨೦೩

(ಕುಟಿಗ, ಗ್ರ ಉಳಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಘನವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವನೀ।
ಶತನಿದಱೊಳೆಂಬಲ್ಲಿ ಕುಟಿಗ ಗ ಪ್ರತ್ಯಯಮುಂ॥
ಟೆನಿಸುಗುಮುಳಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯ।
ಮನುಕೂಲಂ ಬಾಲ್ವೀನಿವಱೊಳಿವನೆಂಬೆಡೆಯೊಳ್

11 209 11

ವೃತ್ತಿ " 'ಈತನಿದಱೊಳ್ ಘನಮಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವನೆಂಬಲ್ಲಿ ಕುಟಿಗ್ಗ ಗ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮುಂಟಿನಿಸುಗುಂ; ಇವಱೊಳವನನುಕೂಲಂ ಬಾಲ್ವ ನೆಂಬೆಡೆಯೊಳ್ ಉಳಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮುಂಟಿನಿಸುಗುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ. -

ಿಕಲ್ಲೊಳ್ ಘನಮಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವವಂ ಕಲ್ಕುಟಿಗಂ, ¹ºಮರದೊಳ್ ಘನಮಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವವಂ ಮರಕುಟಗಂ, ¹¹ಧೀರೊಳ್ ಘನಮಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವವಂ ನೀರ್ಕು(ಟಗಂ),— ಕಟ್ತಿಯೊಳ್ ಘನಮಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವವಂ ಕಟ್ತಿ ಕುಟಿಗಂ.¹²

ಗಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ —

ಮಾತಿನೊಳ್ ಘನಮಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವಂ ಮಾತುಗಂ, ಬೂತುಗಂ, ಕಂತೆಗಂ, ಬೊಂದಿಗಂ, ಜನವಡಿಗಂ, ನ(ವ)ಸೆಗಂ, ಬೊಂತೆಗಂ, ಎ(ಯೆ)ಡೆಗಂ.

ಉಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ —

³ದೇವನೊಳನುಕೂಲಮೆಂತಂತೆ ಬಾಲ್ವಂ ಪೇವುಳಿಗಂ, ದಂಡುಳಿಗಂ್, ಮಂಣುಳಿಗಂ, ್ಮಂಣೊಳನುಕೂಲಮೆಂತಂತೆ ಬಾಲ್ವುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೦೪

(ಗುಳ್ಳ ಉಣಿ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂಗಳ್.)

ಕಂн ಒದವುವುದು ಗುಳಿಪ್ರತ್ಯಯ। ನುದು ಪೂರ್ವದ ಬಿಂದುವೆರಸು ಶೀಲಗ್ರಹಣಾ॥ ರ್ಥದೊಳಿತ್ತಮುಣಿ ಪ್ರತ್ಯಯ। 'ನೊದವುವುದನ್ವಿ ತರಿನುಣ್ಣನಿದನೆಂಬಿಡೆಯೊಳ್

II BOE II

ವೃತ್ತಿ " 7ಶೀಲಗ್ರಹಣಾರ್ಥದೊಳ್ ಬಿಂದುವೆರಸು ಅದು ಗುಳಿಪ್ರತ್ಯಯನೊದವು ವುದು. ಅನ್ವಿತರಿಂ ಉಣಿಪ್ರತ್ಯಯಂ ಇದನಿವನುಣ್ಖ ನೆಂಬೆಡೆಯೊಳ್ ಎತ್ತ ಮೊದವುವುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.--

ಗುಳಿಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ —

ಆಟಂಗುಳ, ಸಾಲಂಗುಳಿ, ಲಂಚಂಗುಳಿ, ಕುತ್ತಂಗುಳಿ.

ಉಣಿಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ— ಅಮರ್ದುಣಿ, ಕಳ್ಳುಣಿ, ತುಡುಗುಣಿ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೦೫

ಕಂ॥ ಉಕಕುಳಿಯಾಳಿ ಪ್ರತ್ಯಯ। ಮಿಕಮುಂ ಶೀಲಾದಿವಿಶ್ರುತಾರ್ಥದೊಳಡಿಗೆ ॥ ಪ್ರಕಟಪ್ರತ್ಮಯಮಕ್ಕುಂ। ಸುಕವಿಗಳಿಂ ತದನುಕೂಲ ವರ್ತನವಿಧಿಯೊಳ್

11 904 11

^{1.} ಕಂತೆಗಂ, 2, ಬೊಂತೆಗಂ, ಬಿದಿಗಂ, ಸಟಿಗಂ, ನವಸಿಗಂ, ಎಡಗಂ, 3. ಈ ವಿಗ್ರಹ ವಾಕ್ಕತಿಲ್ಲ. 4. ಇಲ್ಲ 5, ಮಣ್ಣೊ ಕ್ ಜೀವಿಸುವ ಪಾವು ಮಾಣ್ಣು ೯ಗಂ. 6 ಮೊದವುಗಾಮನ್ವಿತದಿ. 7 ಈ ವೃತ್ತಿಯೂ ಉಕಕುಳ ಎಂಬ ಸೂತ್ರವೂ ಮೂಲಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಗಳಿತವಾಗಿವೆ.

ವೃತ್ತಿ 18ೀಲಾದಿ ವಿಶ್ರುತಾರ್ಥದೊಳ್ ಉಕ್ಕ ಕು(ಳಿ, ಆಳಿ, ಇ)ಕ ಪ್ರತ್ಯಯಮಕ್ಕುಂ. ತದನುಕೂಲವರ್ತನ ವಿಧಿಯೊಳ್ ಆಡಿಗಪ್ಪತ್ಯಯ ಕಪ್ಪತ್ಯಯಂ(ಗಳ್)ಸುಕವಿಗಳಿಂ ಅಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಉಕಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ— ಕಟ್ಟುಕಂ, ತಟ್ಟುಕಂ, ಅಂಟುಕಂ, ಕಾರುಕಂ, ಸಂಣುಕಂ, [ಬಂದುಕಂ, (ಬೊಂದುಕಂ), ದಿಂಡುಕಂ].

ಕುಳಿಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ— ವೊಱಕುಳಿ, ^೨ಓಡುಕುಳಿ, ಹುಡುಕುಳಿ, ^೨ಮಱುಕುಳಿ, ಅಱುಕುಳಿ, ಪೆಂಕುಳಿ.

ಆಳಿಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ— ಓದಾಳ, ಜೂದಾಳ, ಮಾಱುಾಳಿ, ಏ(ಯೇ)ಱುಾಳಿ, ಪ(ಹ)ಡಪಾಳಿ, ಮಾತಾಳಿ, ಕೆಡವಾಳಿ.

(೧) ಕಂ॥ ಮಾಜಾಳಿಯುನೋದಾಳಿಯು। ವೇಜಾಳಿಯುಮಪ್ಪನಾಗಿ ಪಡಪಾಳಿಯೆ(ಯ) ಕೇಳ್॥ ನೀಱಂ ಜೂದಾಳಿ ⁵ಕರಂ। ನೀಱಂ ಮಾತಾಳಿ ಕರೆಯೆ ಸಿಗ್ದಾಳಿಯಿವಳ್॥

ಇಕಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ — ಕರಿಕಂ, ಅಸಿಕಂ, 'ಬಾರಿಕಂ.

ಅಡಿಗಪ್ಪತ್ಯಯಕ್ಕೆ — ಪಾವಡಿಗಂ, ಪೂವಡಿಗಂ, ದೇವಡಿಗಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೦೬ (ಉಗ, ಆಟಗ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂ.)

ಕಂ॥ ವ್ಯವಹರಣ ತದಾಚರಣ। ಪ್ರವಣನೊಳಕ್ಕುಂ (ಸಮಂತು) ಗಪ್ರತ್ಯಯನೊಂ॥ ದುವುದಟಗ ಪ್ರತ್ಯಯಮಾ। ಡುವ ದೀನಿಗೆನಿಡಿವ ಹರದುಗೆಯ್ಡನಿಬರೊಳಂ

11 3085

ವೃತ್ತಿ॥ 'ವ್ಯವಹರಣ ತದಾಚರಣ(ಪ್ರವಣ)ನೊಳ್ ಉಗಪ್ಪತ್ಯಯಂ ಸಮಂತು ಒದವು ವುದು. ಆಡುವ ದೀವಿಗೆವಿಡಿವ ಹರದುಗೆಯ್ವನಿಬರೊಳಂ (ಅಟಗ ಪ್ರತ್ಯಯವೊ)ದಗುವುದು.

^{1.} ಶೀಲಾದಿನಿವಿಲಾರ್ಥಂಗಳೊಳ್ ಉಕಪ್ಪತ್ಯಯನನ್ನು, ಕರೀಪ್ಪತ್ಯಯನನ್ನು, ಆಳಪ್ಪತ್ಯಯನನ್ನು, ಇಳಪ್ಪತ್ಯಯನನ್ನು, ಇಳಪ್ಪತ್ಯಯನನ್ನು, ಇಳಪ್ಪತ್ಯಯನನ್ನು, ಇಳಪ್ಪತ್ಯಯನನ್ನು, ಇಳಪ್ಪತ್ಯಯನನ್ನು, ಇದನಿಕೂಲ ವರ್ತನಗೊಳ್ ಅಡಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯನನ್ನುಕ್ಕು. 2. ಫೋರ್ರ್ಳಳ. 3. ಮಹಾಕುಳ (ಕುಜರಿಕರಿಳಿ), ಪೇಂಕುಳಿ, ಇಜರಿಕುಳಿ, ಆಯ್ಕುಳಿ. 4. ಕೇಡಾಳಿ, ಸಿಗ್ಗಾಳಿ, 5. ಯನ್ನು 6. ಅಸಿಕಂ, ದಸಿಕಂ, ಹಿಸಿಕಂ. 7. ವ್ಯವಹರಿಸುವನೊಳಂ, ಅಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುವನೊಳಂ ಉಗ ಪ್ರತ್ಯಯನುಕ್ಕುಂ; ಗೀಟಿವಿಡಿದಾಡುವ, ದೀವಿಗೆವಿಡಿವ, ಎಲೆವರಿದಾಡುವನೊಳಂ ಅಟಗಪ್ರತ್ಯಯನಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ: -

ನಾರೊಳ್ ವ್ಯವಹರಿಸಂ - ನಾರುಗಂ, ಬೇರೊಳಾಚರಿಸುವವಂ - ಬೇರುಗಂ, ಉಂರುಗಂ, ಪೆಣ್ಣುಗಂ, ಮಣ್ಣುಗಂ, ತಾಳುಗಂ, ¹ನೇಣುಗಂ.

ಆಟಗ**ಸ್ರ**ತ್ಯಯಕ್ಕೆ.— ಕೊಲ್ಲಟಗಂ, ದೀವಟಗಂ, ಮಾವ**ಟ**ಗಂ.

> **ಸೂತ್ರಂ.** ೨೦೭ (ಕ—ಇಲಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಏನಾನುನೊಂದು ಭಾವನು। ನಾನಲ್ ಸಲ್ವವನೊಳಱಿಗೆ ಕಪ್ರತ್ಯಯವುಂ॥ ಪೀನಂ ತದ್ವರ್ತನಗತ। ಮಾನವನೊಳ್ ತಿಳಿಗೆ ಮತ್ತಿಲ ಪ್ರತ್ಯಯವುಂ

11 305 11

ವೃತ್ತಿ॥ ² ಏನಾನುವೊಂದು ಭಾವಮನಾನಲ್ ಸಾಲ್ವನೊಳ್ [ಕಪ್ರತ್ಯಯಮ ನಱಿಗೆ] ತದ್ವರ್ತನಗತ ಮಾನವನೊಳ್ (ಯಿ) ಇಲ ಪ್ರತ್ಯಯಮಂ ಪೀನಂ ತಿಳಿಗೆ—

ಪ್ರಯೋಗಂ : —

ಕಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ. —

ಬಡಕಂ, ನಿಡುಕಂ ಒಣಕಂ, ತಿಅಟಿ ಕಂ, ಬೆಳುಕಂ, ತೊಳಕಂ.

ಇಲಪ್ರತೃಯಕ್ಕೆ. — ಪಚ್ಚಯಿಲಂ '(ಪಚ್ಚಾಯ್ಲಂ), ಘೋಟಯಿಲಂ, ಗಾವಿಲಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೦೮

(ಉಳ್ಳ, ಒಡೆಯ, ವಂತ, ವಣಿಗಪ್ಪತ್ಯಯಾರ್ಥಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಇದಱೊಳಿದುಂಟೆಂಬರ್ಥದೊ । ಳುದಯಿಪುದುಳ್ಳೊಡೆಯ ವಂತಕಬ್ದಂ ಕೆಯ್ಕೊ ॥ ಳ್ಯುದು ವಣಿಗಪ್ರತ್ಯಯಮು । ಣ್ಪುದು ಜೀವಿತಮಾಗಿ ಬಱಿದೆ ತಿನುತಿರ್ಪವನೊಳ್

11 202 11

^{1.} ಕಾಟುಗಂ. 2. ಅವುದಾನೊಂದು ಭಾವವಾಂ ತಳೆದಿರ್ಪವನೊಳ್ ಕಪ್ಪತ್ಯಹುವುಕ್ಕುಂ. ಊಟ ಮೇ ಜೀವಿತಮಾಗಿ ಬಾಟ್ಡಿನೊಳ್ ವಣಿಗಪ್ಪತ್ಯಹುವುಕ್ಕುಂ. 8. ಅಲುಕಂ, ಕಿಡುಕಂ, ಬಣುಕಂ. 4. (ಪಚಾಯುಲಂ), ಪಡೆಯಿಲಂ, ಗಾವಿಲಂ, ಸೆಳಯಿಲಂ?

ವೃತ್ತಿ II 1[ಇಲ್ಲಿ ಈ ವಸ್ತುಉಂ]ಟೆಂಬರ್ಥದೊಳ್ ಉಳ್ಳೊಡೆಯವಂತಶಬ್ದಂ ಉದ ಯಿವುದು. ಉಣ್ಬುದೆ ಜೀವಿತಮಾಗಿ ಬಱಿಂದೆ ತಿನುತಿರ್ಪವನೊಳ್ ವಣಿಗಪ್ಪತ್ಯಯಂ ಕೆಯ್ಕೊಳ್ನುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ:-

ಉಳ್ಳಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ.—

ಧನಮುಳ್ಳಂ, ಿಓದುಳ್ಳಂ, ತೇಜಮುಳ್ಳಂ.

ಒಡೆಯಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ.—

ಪರ್ವಿಯೊಡೆಯಂ, ಚಾಗದೊಡೆಯಂ, ತಿಕೊಡೆಯೊಡೆಯಂ, ಜಾಣೊಡೆಯಂ.

ವಂತಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ.—

ಸಿರಿವಂತಂ, ಜಸವಂತಂ, ಕಹೂನ್ಯವಂತಂ.

ವಣಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ.—

ಕೂಟ್ವಣಿಗಂ, ಕಲಂಚವಣಿಗಂ, ಸಾಲವಣಿಗಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೦೯

(ಅನೆಯ ... ಮೆಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಅನೆಯಪ್ರತ್ಯಯವುನಿತಿನಿ। ತೆನಿತೆಂಬ ಲಸತ್ಪ್ರಮಾಣಪೂರಣದೊಳ್ ನೆ॥ ಟೈನೆ ಸಂಖ್ಯಾಪೂರಣದೊಳ್।

ಜನಿಯಿಪುದು ಮೆ ಯೆಂಬುದಕ್ಕು ಮೆಣಿಸುವ ಸೂೞೊಳ್ ॥೨೧೮॥

ವೃತ್ತಿ॥ ಅನಿತಿನಿತೆನಿತೆಂಬ 'ಲಸತ್ಪ್ರಮಾಣ ಪೂರಣದೊಳ್, ಸಂಖ್ಯಾಪೂರಣದೊಳ್ ಅನೆಯ ಪ್ರತ್ಯಯಂ ನೆಟ್ಟನೆ ಜನಿಯಿವುದು. ಎಣೆಸುವ ಸೂೞೊಳ್ ಮೆ ಯೆಂಬುದಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ: —

[ಪ್ರಮಾಣ ಪೂರಣಕ್ಕೆ]—

⁷ఆనికనేయం, ఇనికనేయం, ఎనికనేయం.

^{1.} ಇಲ್ಲಿ ಈ ವಸ್ತುವುಂಟೆಂಬ ಅರ್ಥದೊಳ್ ಉಳ್ಳೊಡೆಯವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯವುಕ್ಕುಂ; ಊಟನೆನಿ ಜೀವಿತಮಾಗಿ ಬಾಟ್ವಿನೊಳ್ವಣಿಗಪ್ರತ್ಯಯವುಕ್ಕುಂ. 2. ಧಾನ್ಯವುನಿಳ್ಳಂ, ಗುಣಪನುಳ್ಳಂ. 3. ಜಗದೊಡೆಯುಂ, ನೆಲದೊಡೆಯುಂ. 4. ಜಯುವಂತಂ, ಜಸವಂತಂ. 5. ವುತ್ತೆ ಕೆಲವಹಿಸೊಳುಂಟು—ಲಂಚವಣಿಗಂ, ಸಾಲವಣಿಗಂ. 6. ಪ್ರಮಾಣ ಪರಿಭಾರಣದೊಳಂ, ಸಂಖ್ಯಾಪೂರಣದೊಳಂ ಅನೆಯಪ್ರತ್ಯಯಮಕನ್ಕಿಂ; ಎಣಿಸುವ ಸೂಚಿತಿಳ್ ವೆರಿ ಎಂದಕ್ಕುಂ. 7. ಪ್ರಯೋಗಂ—ಅನೆಯ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ.

ಸಂಖ್ಯಾ ಪೂರಣಕ್ಕೆ. —

ಒಂದನೆಯಂ, ಎ(ಯ)ರಡನೆಯಂ, ಮೂಱನೆಯಂ, ಪದಿನಾಱನೆಯಂ, ನೂಱ ನೆಯಂ, ಆಯ್ಕೂ ಅನೆಯಂ.

ವೆು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ೯1. —

ಒರ್ಮೆ, ಇರ್ವೆ, ಮೂರ್ಮ್ಮೆ, ನೂರ್ವೆ, ಸಾಸಿರ್ವೆ, ಪರ್ನೆ? (ಪಲರ್ವೆ).

ಸೂತ್ರಂ. ೨೧೦

(ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಕಾಂತಾವಿಷಯುದೊಳಾದನು। ದಂತಕ್ಕಿತಿಯುಂ ತದಾದಿ ಲೋಪಮುಮಕ್ಕುಂ॥ ಭ್ರಾಂತೇನಳಂತಮುಂ ನೆಗ। ಬ್ರಾಂ ತೋಱದದರ್ಕದಂತದಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪಂ

11 306 11

ವೃತ್ತಿ॥ ತಿಕಾಂತಾ ವಿಷಯದೊಳ್, ಅದಂತಕ್ಕೆ ಇತಿಯುಂ ತದಾದಿ ಲೋಪಮುಂ ಆದಮಕ್ಕುಂ, ಅದಂತದಲ್ಲಿ ಕಾಂತಾವಿಷಯದಲ್ಲಿ [ಅಳಂತಮುಂ] ನೆಗಟ್ಗುಂ. ಅದಂತರ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪಂ ತೋಱದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ :---

ಇತಿಗೆ.---

ಚಾಮರಿಗಿತಿ, ಮದ್ದಳಿಗಿತ್ತಿ ಆವುಜಗಿತಿ, 4ಲೇಪಾಳಿತಿ, ಪಂಚಮಿ(ಗಿ)ತ್ರಿ ವೇರ (ಡಿ)ಣೆಗಿತಿ, ಕುಟುಂಬಿತಿ, ತೆಲುಂಗಿತಿ, ಚಿಪ್ಪಿಗಿತಿ, ಒಕ್ಕಲಿಗಿತಿ.

ವೃತ್ತಿ " ಕುಲಭೇದದೊಳಂ [ಇತಿ] ಪ್ರತ್ಯ [ಯಮಕ್ಕುಂ].

(೧) ಕಂ॥ ಒಕ್ಕಲಿತಿ ಜೋಡೆಯಾದಂ। ತಕ್ಕು ಮವರ್ಳ ಸಿತಗೆ [ಪತಿಗೆ ಮಿಗೆ ಕಾಯ್ವರ್ಳ ನೋ॥ ಟಕ್ಕೆ ಕಡುಸೊಂದಿ ನಾಣಿಲಿ। ಬಕ್ಕಂಬಯಲೊಳಮದಾರುಮಂ ಭು (ಭಂ)ಜಿಸುವಳ್]॥ १

^{1.} ನೆರಸ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ. 2. ಮೂನೆರಿ. 8. ಸ್ಟ್ರೀವಿಷಯದೊಳದಂತಕ್ಕೆ ಇತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಮುಂ ಆದಿ ಯುತ್ವಕ್ಕೆ ಲೋಪಮುಂ, ಆದವೆರಿಂಬರಿದಹಿಂ ಕಿಜುದೆಡೆಯೊಳಂ ಅದಂತಮಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ ಅದಂತಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪಮಿಲ್ಲದಳ್ ಪ್ರತ್ಯಯಾನಿರಿಂ, ಅದಮೆಂಬುದಹಿಂದಂತಕ್ಕೆತ್ವಮುಮಕ್ಕುಂ. 4. ಆವುಜಗಿತಿ, ಕನ್ನಡ (ಡಿ)ಗಿತಿ. 5. ಒಕ್ಕಲಿತಿ, (ಯರಿಂದುಮುಂಟರಿ).

¹ಆದನುೆಂದೆಂ.—

ಅಕ್ಕ ಸಾಲಿತಿ.

ವೃತ್ತಿ॥ ²ತದಾದಿ ಲೋಸಮೆಂದು ತಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣದಿಂ ಇ(ಯಿ)ಕಾರಕ್ಕಂ ಲೋಸ ಮುಂಟು.

ಮಣಿಗಾರ್ತಿ, ಮಾಲೆಗಾರ್ತಿ, ತಿಕಂಚಗಾರ್ತಿ, ಗಾಡಿಕಾರ್ತಿ, ಬೇಟಕಾರ್ತಿ, [ಸೆಜ್ಜೆ ವಲ್ತ, ಘಟ್ಟವಲ್ತ] ಹೊಲತಿ, ನರತ್ನಿ ಯೆಡತಿ, 4

್ಅಳ್ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ.—

ಅವರ್ಳ್, ಇವರ್ಳ್, ಉವರ್ಳ್, 'ಪೆಅರ್ಳ್, ಕಿಱುಯರ್ಳ್, ಪಿರಿಯರ್ಳ್, ಇನಿಯರ್ಳ್, ಅಸಿಯರ್ಳ್, ಇಂಮಿದರ್ಳ್?.

⁶ಕೃತ್ತಿನೊಳಮಂಟು.—

[ಓಸರಿಸಿದಳ್, ರಾಗಿಸಿದಳ್, ಭೋಗಿಸಿ] ದಳ್, ಪಾಡಿಸಿದಳ್, ಒಸೆದಳ್, ಬೆಸೆದಳ್.

10 ವೃತ್ತಿ ॥ ಕ್ವಚಿದನ್ಯ ದೇವ ಎಂದು.---ಜೋಡೆ, ಸಿತಗೆ, ಚದುರೆ, ಪಾಣ್ಬೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೧೧

(ತದ್ಧಿ ತಾಂತ ಲೋಪಾದಿಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಚರವುಸ್ವರಕ್ಕೆ ಚರಮಾ।
ಪ್ಷರಕಕ್ಕುಂ ಲೋಪವುಗ್ರದೊಳ್ ತದ್ಧಿ ತಮೊಂ॥
ದಿರೆ ತಂನೊಳಾ ಸಮಾಸಾಂ।
ತರದಾಖ್ಯಾತಕದ ಲಕ್ಷಣಂ ವ್ಯವಹರಿಕುಂ

11 990 11

ವೃತ್ತಿ॥ 11ಅಗ್ರದೊಳ್ ತದ್ಧಿ ತಮೊಂದಿರೆ ಚರಮ(ಮೊ?) ಸ್ವರಕ್ಕೆ, ಚರಮಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಲೋಪಮಕ್ಕುಂ. ತನ್ನೊಳಾ ಸಮಾಸಾಂತರದ ಆಖ್ಯಾತಕದ ಲಕ್ಷಣಂ ವ್ಯವಹರಿಕುಂ.

^{1.} ಅದಂತಮಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಕಿ, ಒಕ್ಕಲಿತಿ. 2. ಇತ್ವಲೋಪಕ್ಕೆ. 3. ಇಲ್ಲ. 4. ಎಂಬ ಈ ಮೂಜು ಶಬ್ದ ದೆತ್ವಕ್ಕೆ ಸಮಾಸದಂಕಿರತ್ವಂ. 5. ವಿಕಲ್ಪಮಲ್ಲ ದರ್ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ. 6. ಆವರ್. 7. ಕಮ್ಮಿದರ್. 8. ಕೃತ್ತಿನೊಳನುತ್ತುದರ್ಕೆ. 9. ಒಸೆದರ್.ನೋಡಿದರ್. 10. ಎತ್ವಕ್ಕೆ. 11. ತದ್ಧಿ ತ ಪ್ರತ್ಯಯುಂ ಪರದೊಳಿದೆ ಅಂತ್ಯಸ್ವರಕ್ಕಮಂತ್ಯಾಕ್ಷರಕ್ಕಂ ಲೋಪಂ, ಸಮಾಸಾಂತರಾಳಲಕ್ಷಣವುತಿಂದ ಆಖ್ಯಾತಲಕ್ಷಣವು)ಂ ತದ್ಧಿತದೊಳೆ ವ್ಯವಹರಿಸುಗುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ: -

[ಅಂತ್ಯಸ್ವರಲೋಪಕ್ಕೆ].

ತೆಲುಂಗಿತ್ರಿ 'ದೂಸರಿಗಿತ್ರಿ ದೇಸಿಗಿತ್ರಿ, ಕಂಮಱಿತ್ರಿ, ನಾವಿದಿತ್ರಿ, ಹಾದರಿಗಿತಿ.

²ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರ ಲೋಸಕ್ಕೆ —

ಏ ಅುತಕ್ಕೆ - ಏತಂ, ಓದು (ಓದಿಂಗೆ) - ಓತಂ.

³ಸಮಾಸಾಂತರಾಳಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ.—

ಮಾಲೆಗಾಱಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಸ[ಮಾಸದೊಳಂ] (ನಾಮಪ್ರಕರಣ ಸೂ. ೧೮೬) ಯೆಂಬ ಸೂತ್ರದತ್ತಣೆಂ ಱಕಾರಕ್ಕೆ ರೇಫೆಯಾದುದಾಗಿ— ಮಾಲೆಗಾರ್ತಿ, ಕಂಚಗಾರ್ತಿ, ಜಲಗಕಾರ್ತಿ.

ಆಖ್ಯಾತಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ.— ಆಟಂ, ಕಾಟಂ, ⁴ಕೂಟಂ.

ಇಂತು ತದ್ಧಿ ತಂಗಳ್

_ 0 _

ಸೂತ್ರಂ. ೧೨ (ಕೃತ್ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಇತ್ವದೊಳುತ್ವದೊಳಾಹ್ರ । ಸ್ವೈತ್ವದೊಳೊಂದಿದ ⁵ವಕಾರಮಕ್ಕುಂ ಭಾವ ॥ ಕ್ಕತ್ವಂ ಪಿರಿದುಂ ಪೆಱಗುಂ ।

ಟತ್ತಂ ಹ್ರಸ್ವೈತ್ವತತ್ವಮದು ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್ ॥ ೨೨೧ ॥

ವೃತ್ತಿ॥ 6 [ಭಾವ]ಕ್ಕೆ ಇತ್ವದೊಳ್, ಉತ್ಪದೊಳ್, ಹ್ರಸ್ವೈತ್ವದೊಳ್, ಒಂ ನೊಂ) ದಿದ ವಕಾರ(ಅ)ಂ ಅಕ್ಕುಂ, ಪೆಱಗೆ ಅತ್ವಂ ಪಿರಿದುಮುಂಟು. ಕೆಲನೆಡೆಯೊಳ್ ಅದು ಅತ್ವಂ ಹಸ್ವೈತ್ವಂ ತತ್ವಮುಂಟು.

ಪ್ರಯೋಗಂ:-

ಇತ್ವದೊಳೊಂದಿದ ವಕಾರಕ್ಕೆ.—

ಕೊಳವಿ, ಅಳವಿ, ಬಳವಿ.

ಉತ್ವದೊಳೊಂದಿದ ವಕಾರಕ್ಕೆ .— ಕಳವು ಪೆಱವು, ತರವು, ಒಲವು ?

1. ಘಟ್ಟವಳ್ಳಿ, ಸೆಜ್ಜೆಪಳ್ಳಿ, ತೆಲಾಂಗಿಕಿ, ಜೋಸರಗಿಕಿ. 2. (ಜು, ಡು ಎಂಬ) ಅಕ್ಷರಂಗಳ ಲೋಪಕ್ಕೆ.—8. ಸಮಾಸಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ—ಮಾಲೆಗಾಜನೆಂಬುದು ಜಕಾರಕ್ಕೆ ರೇಘಮಾದುದಾಗಿ ಮಾಲೆ ಗಾರ್ಕಿ, ಕಂಚಗಾರ್ಕಿ, ಬಳಗಾರ್ಕಿ, ಪಂಚಗಾರ್ಕಿ, ಒಲಗಾರ್ಕಿ? 4. ಆಟಂ, ಹಾಟಂ, ಈಟಂ, ಕೂಟಂ. 5. ವಕಾರಕಕ್ಕುಂ. 6. ಇಕಾರದೊಳಂ, ಉಕಾರದೊಳಂ, ಎಕಾರದೊಳಂ ಕೂಡಿದ ಭಾವಾರ್ಥದ ವಕಾರಮಿರ್ದೊಡೆ ಅದು ಪಿಂದೆ ಆಕಾರಮಕ್ಕುಂ. ಅತ್ವಮಿತ್ವಮುಂ ತಳೆದ ತಕಾರಂ ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ:—ಪಕಾರಕ್ಕೆ—ತೊಟಿವಿ, ಅಳವಿ, ಬಳವಿ, ಉಚುವು, ಪೆಳವು, (ಪೆಟವು) ಕೆಳವು, ತೆರವು, ಎರವು, ಮಹಿವೆ, ತೆಲವೆ, ಪಟಿವೆ, ಎಳನೆ.

ಎತ್ವದೊಳೊಂದಿದ ವತ್ವಕ್ಕೆ.— ಮಱವೆ, ತೆಱವೆ, ಪೞವೆ, ಎಳವೆ.

ವೃತ್ತಿ॥ 1ಪಿರಿದುಮೆಂದೆಂ —

ನಿಲವು, ಒಲವು, ಬಲವು, ಸಲವು, ಗೆಲವು, ಎರವು,² ಬರವು, ಎ(ಯೆ)ರವು?
³ಎಂಬಿತರವ್ಯಂಜನಂಗಳತ್ವಮನಱೀ(ಉ)ವುದು?
⁴ಉೞಿವು, ಕಟಿವು, ಅಟಿವು, ಜಟಿವು, (ಎಂದು).
ಅತ್ವಮಿಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಮಿವಾದುವು.

್[ತ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ]

ಅಱಿತಂ, ಕಡಿತಂ, (್ಯೆ)ಏತಂ, ಓತಂ, (ಯೆ)ಏರ್ತಂ, ಪೋರ್ತಂ.

[ತೆ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ]

ಅಗಟ್ತ್ರೆ, 7ನೆಗಟ್ತ್ರಿ, ಪುಗುತೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೧೩

ಕಂ॥ ಪ್ರಕಟಂ ಹೇತನಭಾವದೊ । ಳಿಕೆ ತನಮುನೆುಯಕ್ಕುಮುಱಿದ ಭಾವದೊಳಮೆಯುಂ ॥ ಗೆ ಕೆ ಮೆಗಳುಮುತ್ವದಿತ್ವದ । ಪಕಾರಮುಂ ಮತ್ತು ಕಾರಮುಂ ಸಮನಿಸುಗುಂ ॥ ೨೨೨ ॥

ವೃತ್ತಿ ॥ ಚೇತನ ಭಾವದೊಳ್, ಇಕೆ, ಕಿತಂ? ತನಂ, ಉಮೆ, ಪ್ರಕಟಮೆಂತಂತೆ ಅಕ್ಯುಂ; ಉಟಿಂದ ಭಾವದೊಳ್ ಅಮೆಯುಂ, ಗೆ ಕೆ ಮೆಗಳುಂ, ಉತ್ಪದಿತ್ವದ ಪಕಾರಮುಂ, ಮತ್ತು ಕಾರಮುಂ ಸಮನಿಸುಗುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ: — [ಇಕೆಯೆಂಬುದರ್ಕೆ] —

ಉನ್ನ ತಿಕೆ, ಉದ್ಧ ತಿಕೆ, ಆಯತಿಕೆ, ಸಂನತಿಗೆ, 'ಬಲ್ಲೊಂದಿಕೆ, ಮಾಸರಿಕೆ.10

^{1.} ವ್ಯಂಜನದ ಮೇಲಣತ್ವಕ್ಕೆ. 2. ಇರವು, ಬರವು, ಕಳವು, 3. ಈ ವಾಕ್ಯವಿಲ್ಲ. 4. ಬರಿದರಿ ಮೆಂಬುದಜಂ ದತ್ವಮಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ ಇವಾದುವು, ಉಟ್ಟವು... 5. ತಕಾರಕ್ಕೆ. 6. ಉಟ್ಟಿತಂ, ಏತಂ. 7. ಆಗಟ್ತು, ಪೊಗಟ್ತು. 8. ಚೇತನ ಭಾವದೊಳಿಕೆಯೆಂಬುದುಂ, ತನವೆಂಬುದುಂ, ಉಮೆಯೆಂಬುದುಂ, ಅಕ್ಕುಂ. ಉಟ್ಟದ ಭಾವದೊಳ್—ಅಮೆ ಎಂದುಂ ಗೆ ಎಂದುಂ ಕೆ ಎಂದುಂ ಮೆ ಎಂದುಂ ಪು ಎಂದುಂ, ಪಿ ಎಂದುಂ, ಬ ಎಂದುಂ, ಉ ಎಂದುಂ ಅಕ್ಕುಂ. 9. ಬಲ್ಬಂಡಿಕೆ, ಮಾನಸಿಕೆ. 10. ಇಕೆಗೆ ದ್ವಿತ್ವಮುಂಟು, ಉನ್ನತಿಕೈ, ಉದ್ಧತಿಕ್ಕೆ.

ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಂಜನಾಂತದ ಮೇಲಿಕೆಯಂ ಪತ್ತಿಸಲಾಗದು. ಕಾಣಿಕೆ, ಮಾಣಿಕೆ, ¹ತೆರಳಿಕೆ ಯೆಂದೊಡೆ ದೋಷಂ.

ತನ ವೆಂಬುದರ್ಕ್ಡೆ. —

ಕಲಿತನಂ, ಚದುರತನಂ, ಆಳ್ಮನಂ, ಪೆಣ್ಮನಂ. 2

ವೃತ್ತಿ॥ ತನಪ್ರತ್ಯಯಮಂ ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್ ಪತ್ತಿಸಲಾಗದು. ವಾಹಕತನಂ, ಆರೋಹಕತನಂ ಎಂಬಿವು ಅಪಶಬ್ದಂಗಳ್.

[ಉಮಿಯೆಂಬುದರ್ಕೆ]

ತಕ್ಕು ಮೆ.

[ಅಮೆಯೆಂಬುದರ್ಕೆ]

ತೀರಮ್ಗೆ ಅಬ್ದಮೆ.

ಗೆಯೆಂಬುದರ್ಕೆ.__

ಉಡುಗೆ, ಪಸುಗೆ, ಬಿಸುಗೆ, ಪಂಣುಗೆ, ಪತ್ತುಗೆ.

[ಕೆ ಯಿಂಬುದರ್ಕೆ]

ಮಡಿಕೆ, ಹಡಿಕೆ, ಕಾಣ್ಕೆ, ಪೂಣ್ಕೆ, ತೆರಳ್ಳಿ, ನಿಮಿರ್ಕೆ, ತೋರ್ಕೆ.

[ಮೆ ಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ೯]

ಬಲ್ಮೆ, 4ಕಡುಮೆ, ಮೈಮೆ, ಕೂರ್ಮೆ, ಪೆರ್ಮೆ.

[ವು ಎಂಬುದರ್ಕೆ]

ಪಡೆವು, ಕಡುಪು, ಒಳ್ಪು, ್ ಮೆಲ್ಪು, ಕರ್ಪು, ತಣ್ಪು, ಹುಣ್ಪು, ಪಸೇರ್ಪ್ಯ ಕೆಂವು, 'ಬಿಸುವು.

[ಪಿ ಯಿಂಬುದರ್ಕೆ—ಕಲ್ಪಿ]

[ಉ ವೆಂಬುದರ್ಕೆ]

ಉಗ್ಗು, 'ಎಗ್ಗು, ಕಿವುಡು, ಕೆಂಚು, ಗುಜ್ಜು, ಬೆಜ್ಜು.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೧೪

ಕಂ॥ ಪಿರಿದೆಂಬೀ ರೇಸಕ್ಕಾ । ಚರಿಷರ್ ಭಾವಾರ್ಥಮಪ್ಪುದೊಂದು ಪುಕಾರಂ ॥ ಪರವಾಗೆ ಬಿಂದುವಂ ವಾ । ಕ್ಷರಿಣತರಿಂ ಸಿದ್ಧಮಾಯ್ತು ಸೆಂಸೆಂಬ ಸದಂ

11 998 11

^{1.} ಪೂಣಿಕೆ. 2. ಎಗ್ಗತನಂ, ಮರುಶ್ವನಂ—ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳಿದು ಸಲ್ಲದು, ಆರೋ ಹಕತನವೆುಂಬುದಬದ್ಧಂ. 3. ಪಸುಗೆ, ಪೊಲ್ಲಿ, ಬಿಸುಗೆ. 4. ಒಲ್ಮೆ, ಬಲ್ಮೆ, ಕಿ. ಪರೆಪು, ಬಲ್ಪು 6. ಕೆಂ.ಪು, ಬಿಸುಪು. 7. ಎಗ್ಗು, ಸಿಗ್ಗು.

ವೃತ್ತಿ॥ 'ಭಾವಾರ್ಥಮಪ್ಪುದೊಂದು ಪುಕಾರಂ ಪರಮಾಗೆ ಪಿರಿದೆಂಬೀ ರೇಫೆಗೆ ಬಿಂ ದುವಂ ಆಚರಿಪರ್, ಪೆಂಪು ಎಂಬ ಪದಂ ವಾಕ್ಸರಿಣತರಿಂ ಸಿದ್ದ ಮಾಯ್ತು.

ಪ್ರಯೋಗಂ:---

ಪೆಂಪು.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೧೫

ಕಂ॥ ನೊದಲಿತ್ವಕ್ಕೇತ್ವಮುಮು। ತ್ವದೊಳೋತ್ವಮುನೆುಸೆವ ದೀರ್ಘಮುಂ ಚರನುಕ್ಕು ॥ ತ್ವದ ನಿಧಿಯುಂ ಧಾತುಗೆ ಭಾ। ವದೊಳಕ್ಕುಂ ಧಾತು ನಿಜದೆ ಭಾವಮದಕ್ಕುಂ ॥ ೨೨೪॥

ನೃತ್ತಿ॥ ಭಾನದೊಳ್ ²ಧಾತುಗೆ ಮೊದಲಿತ್ವಕ್ಕೆ ತ್ವಮುಂ, ಉತ್ಪದೊಳೋತ್ವಮುಂ, ಎ(ಯೆ)ಸೆವ ದೀರ್ಘಮುಂ, ಚರಮಕ್ಕೆ ಅತ್ವದ ವಿಧಿಯುಂ ಅಕ್ಕುಂ, ಅದು ಧಾತು ನಿಜದೆ ಭಾವಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ: -(ಯಥಾಕ್ರಮಂ)

[ಏತ್ವಕ್ಕೆ]

ಕೇಡು, ಏಸು.3

[ಓತ್ವಕ್ಕೆ]

4ತೋಡು — (ತೋಡೆಂಬುದು ಬಟ್ಟಿಯೊಳಂ_, ಎಣೆಯೊಳಮುಂಟು.)

[ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ]

ಈಡು, ಬೀಡು, ಸೂ(ಸು)ಡು.

[ಕಡೆಯಣತ್ವಕ್ಕೆ]

ಆಟಂ, ಪಾಟಂ, ತೀಟಂ, ನೋಟಂ.

[ನಿಜಧಾತುಗೆ]

ತಡೆ, ನಡೆ, ಬಿಸು, ಪರ್ಚು, ⁵ಮರ್ಚು, ಉರ್ಕು, ಸೊರ್ಕು, ದಾಂಟು, ಕೂಂಟು.

^{1.} ಭಾವಾರ್ಥದ ಪುಕಾರಂ ಪರಮಾಗ, ಹಿರಿದೆಂಬ ರೇಫೆಕ್ಕೆ ಬಿಂದುವುಂ, ಪೆಜಗಣಿತ್ವಕ್ಕೆತ್ವವನಿನ ಪುಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ—ಸೆಂಪು—ಭಾವದೊಳ್ ಕಪ್ರತ್ಯಯವನಿಂಟು—ಉಡುಕಂ, ನಡುಕವೆನಿಂಬಂತೆ.

2. ಧಾತುವಿನ ಮೊದಲಿಕಾರಕ್ಕೇಕಾರಮುಂ, ಉತ್ಪದೊಳೋತ್ವಮುಂ, ಹ್ರಸ್ವಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘಮುಮಕ್ಕುಂ, ಧಾತುವಿನ ಕಡೆಯೊಳತ್ವಮಕ್ಕುಂ, ಸಹಜಧಾತುವುಂ ಭಾವಮಕ್ಕುಂ. 8. (ಕಿಡು, ಇಸು ಧಾತುಗಳ್ಗೆ.)

4. ತೋಡು, ಕೋಡು (ತೋಡೆಂಬುದು ಜಿಟ್ಟಿಯೊಳನುಣೆಯೊಳಮುಂಟು) (ತೋಡುಂ, ಬೀಡುಂ ಕಾಣದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ, ಕೋಡೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನ ವ್ಯಾಪ್ಕೆಯ ಬಟ್ಟೆ (ದಾರಿ) ಎಂಬರ್ಥವೇ ಸಮಂಜಸವೆಂದು ಕಾಣುವುದು.) 5. ಪರ್ಚು, ಪರ್ಚು, ಮರ್ಚು,

(ಉಪಮಾರ್ಥದ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ವೋಲೆಂಬಂತೆಂಬೆರಡುಂ। ಪೋಲಿಸುವೆಡೆಗಾದುವಂತೆವೋಲಿನಲಕ್ಕುಂ॥ ವೋ(ಓ)ಲೊಳ್ ಹ್ರಸ್ವಮುಮಕ್ಕುಂ। ಮೇಲತ್ವಕ್ಕುಂಟು ಬಿಂದು ಪತ್ನಂ ಬತ್ನಂ

॥ ७७% ॥

ವ್ಯತ್ತಿ॥ ¹ರೋಲಿಸುವೆಡೆಗೆ ವೋಲೆಂಬಂತೆಂಬೆರ(ಱ ?)ಡುಂ ಆದುವು. ಅಂತೆ ವೋಲ್, (ಯೆ ?) ಎನಲ(ಲುಮ)ಕ್ಕುಂ, ವೋ(ಓ) ಲೊಳ್ ಹ್ರಸ್ವಮುಂ ಅಕ್ಕುಂ. ಅತ್ವಕ್ಕೆ ಮೇಣ್ ಬಿಂದುವುಂಟು. ವತ್ವಂ ಬತ್ವಮಕ್ಕುಂ---

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

[ವೋಲ್ ಎಂಬುದರ್ಕೆ] ²

(೧) ಕಂ॥ ಜಲನಿಧಿವೋಲ್ ಗಂಭೀರಂ । ಬಲವೈರಿಯವೋಲ್ ಸಮಗ್ರವಿಭವಸನಾಥಂ ॥ [ಕುಲಗಿರಿವೋಲ್ ನಿಷ್ಕಂಪಂ । ಬಲಿಯಂತೆವೊಲಧಿಕದಾನಿ ದಾನ ವಿನೋದಂ ॥]

[ಅಂತೆ ಯೆಂಬುದರ್ಕೆ]

- (೨) ಕಂ॥ ಗಿರಿಯಂತೆ ³ಬಿಣ್ಣಿ ದಂ ಸುರ । ಕರಿಯಂತೆ ಬಲಾಢ್ಯ ನಬ್ದಿ ಯಂತೆ ಗಭೀರಂ ॥
- ⁴[ಅಂತೆವೋಲ್ ಎಂಬುದರ್ಕೆ]
- (೩) ಚಂ॥ ರವಿಸುತನಂತೆ ವೋಲಧಿಕದಾನಿ ಪರಾಕ್ರಮಿ ಸಿಂ(ಹ)ಗದಂತೆ ವೋಲ್ । [®][ವೊಲ್ ಎಂಬುದರ್ಕೆ]
- (೪) ಕಂ॥ಆ । ಮುನೀಶ್ವರಂ ಶಾಂತಿರಸದ ಕಡಲವೊಲಿರ್ದಂ ॥
- (೫) ಮ|ಸ್ರ|| ನಿಜತೇಜಂ ನೀಟ್ದ ಕರ್ನ್ನೈದಿಲವೊಲಿರೆ ತನುಚ್ಛಾಯೆಯಿಂ... || ಆಂತೆವೊಲ್ ಎಂಬುದರ್ಕೆ.—
- (೬) ಕಂ॥ ಬಲಿಯಂತೆವೊಲಧಿಕದಾನಿ ದಾನ ವಿನೋದಂ। ⁷[ಬಿಂದುವೆರಸು ಬಕಾರಕ್ಕೆ]

^{1.} ವೋಲೆಂಬುದುಂ ಅಂತೆ ಎಂಬುದುಂ ಉಪನುಯೊಳ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪತ್ತುಗುಂ, ಅಂತೆನೋಲೆಂ ಬೆರಡುವಾನೊಂದುಮಾಡಿ ಪೇಟ್ದ್ರೊಡಂ ಪುನರುಕ್ತದೋಷಮಿಲ್ಲ. ವೋಲೆಂದು ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಹ್ರಸ್ವ ಮಕ್ಕುಂ; ಅದಂತಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ವಕಾರಂ ಬಿಂದುವೆರಸು ಬಕಾರಮಕ್ಕುಂ—2. ಪ್ರಯೋಗಂ—ಜಲ ನಿಧಿಯವೋರ್ ಗಭೀರಂ | 3. ಬಿಜ್ಪೆದಂ. 4, 5, 6, 7. ಈ ವಾಕ್ಕಗಳಲ್ಲ ಉದಾಹರಣಗಳಿವೆ.

(೭) ಕಂ॥ ಇಂದ್ರಂಬೋಲ್ ವಿಭವಯುತಂ। ಚಂದ್ರಂಬೋಲ್ ಕಾಂತಿವಂತನಾದಿತ್ಯಂಬೋಲ್॥ ಸಾಂದ್ರಪರಿಪೂರ್ಣ ತೇಜನು। ಪೇಂದ್ರಂ ಬೋಲ್ (ನೀತಿ) ನಿಪುಣನಾ ನರನಾಥಂ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೨೧೭

(ಆಯಿಲಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂ.)

ಕಂ॥ ಒದನಿರ್ಕುಂ ಸಂಸ್ಕೃತವು ।
ನ್ನದೆ ಕನ್ನಡವೆನ್ನು ದಾಯಿಲ ಪ್ರತ್ಯಯಮಂ ॥
ತದು ತಾ(ನಿ)ನಿವು ನೊದಲಾಗಱ ।
ವುದನ್ವಿತರ್ ಮಿಕ್ಕ ತದ್ದಿ ತಪ್ರತ್ಯಯಮಂ

11 998 11

ಇದು

[ಸಮಸ್ತ ಶಾಬ್ದಿ ಕಜನಮನೋಜನಿತ ಶಬ್ದ ಸಂದೇಹ ಶಲ್ಯ ಚಾರು ಚುಂಬಕಾಯಮಾನಾನೂನ ಕರ್ಣಾಟಲಕ್ಷಣಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ

ಸುಕವಿಕೇಶಿರಾಜ

ವಿರಚಿತಮಪ್ಪು

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್

ತದ್ಧಿ ತಪ್ರತ್ಯಯನಿರೂಪಣಂ ಚತುರ್ಥ ಪ್ರಕರಣಂ.]

ವೃತ್ತಿ 140 ಸ್ಕೃತಮೆನ್ನದೆ ಕನ್ನಡಮೆನ್ನದಾಯಿಲ ಪ್ರತ್ಯಯಂ ಒದವಿರ್ಕುಂ, ಅಂತೆ ತಾನಾದಿವು ಮೊದಲಾಗಱ [ವುಳ್ಯರ್.....ಮ]ಕ್ಕ ತದ್ಧಿ ತಪ್ರತ್ಯಯಮಂ ಆನ್ವಿತ ರಱಾವುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

[ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ]2

ಗಾಢಾಯಿಲಂ, ಲೇಖಾಯಿಲಂ,

¹ ಸಂಸ್ಕೃತಮೆಂಬ ಕರ್ನಾಟಕಮೆಂಬ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲದೆ ಆಯಲ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲಿಯುಂ ಪತ್ತು ಗೆಎಂ. 2. ಆಯಲ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ—ಗಾಧಾಯಲ್ಲ, ರೇಖಾಯಿಲ್ಲ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ —

ಓಜಾಯಿಲಂ, 1ಅಡ್ಡಾಯಿಲಂ, ಪುಗ್ಗಾಯಿಲಂ ²(ಪುಗ್ಲಾಯ್ಲನೆಂದು ಗರ್ವಿತಂ.)

ಗದ್ಯ

ಇದು

ಸಂಸ್ಕೃತ ಕರ್ಣಾಟಕೋಭಯ ಭಾಷಾವಿಶಾರದ ಶ್ರೀವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ

> ಸೂತ್ರಾನ್ವಯ ರತ್ನ ಮಾಲೆಯೊಳ್ ತದ್ದಿ ತನಿವರಣಂ ಚತುರ್ಥಸಂಧಿ

> > ಸಮಾಪ್ತಂ.

^{1.} ಆಡ್ಡಾಯಲಂ, ಗೋಟಾಯಲಂ. 2. ಈ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ವಾಕ್ಕವು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. (ಈ ಸೇಟ್ದುವು ಮೊದಲಾಗಿ ನಡೆಸಳಿ, ನಾಡಿಸಳಿ, ಸಲ್ವಳಿ ಎಂಬಂತೆ ಸಳಿ ಪ್ರತ್ಯೆಯಂ ಪಾರಾಯಟೀದ ಪ್ರತ್ಯೆಯಂಗಳಂ ಶಾಬ್ದಿಕರಿನನ್ವಿ ತರಜೀವುದು).

೫. ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರಕರಣಂ

ಸೂತ್ರಂ. ೨೧೮

(ಧಾತು ಸಂಜ್ಞಾ ನಿರ್ವಚನಂ.)

ಕಂ॥ ಕ್ರಿಯೆಯರ್ಥದ ಮೂಲಂ ಪ್ರ । ತ್ಯಯರಹಿತಂ ಧಾತುವದನಭಾವಕ್ರಿಯೆಯೊಳ್ ॥ . ನಿಯತಂ ನಿಶ್ಚಯಿಪುದು ಬುಧ । ಚಯ[ಮಾ] ಧಾತು(ಗ)ಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಯಾಱುಾಗಿರ್ಕುಂ ॥ ೨೨೭ ॥

ವೃತ್ತಿ " 'ಕ್ರಿಯೆಯರ್ಥದ ಮೂಲಂ, ಪ್ರತ್ಯಯರಹಿತಂ ಧಾತುವಕ್ಕುಂ. ಅದನಭಾವ ಕ್ರಿಯೆಯೊಳ್ ಬುಧಚಯಂ ನಿಯತಮೆಂತಂತೆ ನಿಶ್ಚೈ (ಶ್ಚಯಿ) ಪುದು. ಆ ಧಾತುಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಆಱಾಗಿರ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.__

ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪ್ರತಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆ ²ಮಾಡನೆಂದಿರ್ಪುದು. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷೇಧ ದಕಾರಮಂ ಪ್ರಥಮಪುರುಷದ ಅಮ್ಮಂ (ರ್ಮಂ?) ಕಳೆಯೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಧಾತು ವಿರ್ಪುದು. ಕೂಡು, ನೋಡು, ಕಿಡು, (ಕಾಡು), ಸೂಡು ಎಂಬಿವು ಮೊದಲಾದುವು.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೧೯

(ಆಖ್ಯಾತವಿಭಕ್ತಿಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಅಮರಯಿರೆನೆವು ಗಳಕ್ಕುಂ।

ಕ್ರಮದೇಕಾನೇಕವಚನದೊಳ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ॥

ಸಮನಿಸೆ ಯಮಳತೆಯಾಖ್ಯಾ।

ತಮಾರ್ಗದೊಳ್ ನೆಲಸಿ ನಿಂದ ಪುರುಷತ್ರಯುಕಂ

11 990 11

ವೃತ್ತಿ॥ 'ಆಖ್ಯಾತ ಮಾರ್ಗದೊಳ್ ನೆಲಸಿ ನಿಂದ ಪುರುಷತ್ರಯಕಂ ಕ್ರಮದೆ ಏ(ಯೇ) ಕಾನೇಕ ವಚನದೊಳ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಯಮಳತೆ ಸಮನಿಸೆ ಅಮರಯಿರೆನೆವುಗಳಕ್ಕುಂ. ಅಮ್, ಅರ್ ಎಂದು ಪ್ರಥನುಪುರುಷಂ, ಅಯ್, (ಯಿ) ಇರ್ ಯೆಂಬುದು ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷಂ, ಎ೯, ಎವು ಎಂದು ಉತ್ತಮಪುರುಷಂ.

^{1.} ಕ್ರಿಯಾರ್ಥದ ಮೂಲವುಂ ವಿಭಕ್ತಿರಹಿತವುಂ ಧಾತುನೇಬುದು. ಆ ಧಾತುವಂ ಪ್ರತಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆ ಯುಂ ಕಳೆಯೆ ಕಾಣಲಕ್ಕುಂ. ಆ ಧಾತುಗಳ್ಗೆ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಾಯಾಗಿರ್ಪವು. ಪ್ರಯೋಗಂ—ಧಾತರಿನಿಶ್ವ ಯುಕ್ಕೆ—ಮಾಡಿದಂ, ಎಂಬಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪ್ರತಿಷೇಧವಾಗೆ ಮಾಡಂ ಎಂದಿರ್ಪುದು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರ್ ಎಂಬ ವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಕಳೆಯೆ ಮಾಡು ಎಂದೆ ನಿಲ್ದುದು. ಈ ತೆಯದಿಂ ಕೂಡು, ನೋಡು, ತೀಡು, ಕಾಡು, ಸೂಡು, ಎಂಬ ವಾದಿಯಾಗುಖುವುದು. 2. ಯುಗಳತೆ. 3. ಅಟ್ಯಾತದೊಳ್ ವರ್ತಿಸ ಪ್ರಥಮ ಮಧ್ಯಮೋತ್ತಮ ಪುರುಷಂ ಗಳ್ಗೆ—ಅಮ್, ಅರ್, ಅಹ್, ಇರ್, ಎರ, ಎಂಬಾಜು ವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ ಪರಿನಿಡಿಯುಂದೇಕವಣೆನ ಬಹುವಚನಂಗಳೊಳ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮೆರಡೆಂಡೊಂದಾಗೆ ಪತ್ತುವುವು.

¹ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಪುರುಷೈಕವಚನಂ ಅಮ್, ಪ್ರಥಮಪುರುಷಾನೇಕವಚನಂ ಅರ್, ಮಧ್ಯಮಪುರುಷೈಕವಚನಂ ಅಯ್, ಮಧ್ಯಮಪುರುಷಾನೇಕ ವಚನಂ ಇರ್, ಉತ್ತಮಪುರುಷಾನೇಕ ವಚನಂ ಎವು.

ಅನೇಕವಚನವೊಂದೊಡ್ಗೆ ದ್ವಿವಚನ ಬಹುವಚನಮುಮಕ್ಕುಂ. ''ನೈಕಮನೇಕಂ" ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಿಂ---

> ಕಂ॥ ಏಕದ್ವಿತ್ವಬಹುತ್ವಮ। ನೇಕದ್ವಿತ್ವಬಹುತ್ವವಸ್ತುಗಳ್ಗಾ ಚರಿಸರ್ ॥ ಸ್ವೀಕಾರಂ ಕನ್ನಡದೊಳ। ಗೇಕಬಹುತ್ವಂ ದ್ವಿವಚನಮುಚಿತದೆ ಬರ್ಕುಂ (ಪ್ರ. ೨ ಸೂ. ೯೮.)

²ವೃತ್ತಿ॥ ಅವಂ ನೋಡಂ, ಅವರಿರ್ವರ್ ನೋಡರ್, ಅವರ್ ನೋಡರ್, ನೀಂ ನೋಡಯ್, ನೀಮಿರ್ವರ್ ನೋಡಿರ್, ನೀಂ ನೋಡಿರ್, ಆಂ ನೋಡೆಂ, ಆಮಿರ್ವರ್ ನೋಡೆವು, ಆಂ ನೋಡೆವು.

ಕ್ರಮ ಪ್ರಯೋಗಂ.— [ಅಂಗೆ] ಎಸೆದಂ, ಬೆಸೆದಂ. 3

- (೧) ಶಾ॥ಬಗೆದಂ ಶ್ರೀ ರಂ(ಗಾಂ)ಗ ಚಕ್ರಾಯುಧಂ ॥
- (೨) ಶಾ॥ಎತ್ತಿನಡೆದಂ ವೈರೀಭಕಂಠೀರವಂ ॥
- (೩) ಉ॥ ಕವಿಗಳ್ ಕೃತಿಬಂಧದೊಳಲ್ಲೆ ಕಟ್ಟದರ್ । ಮುಟ್ಟದರಿಕ್ಕೆ ಮೆಟ್ಟದರಿದೇನಳವಗ್ಗಳನೋ ಕವೀಂದ್ರರಾ ॥
- (೪) ಮ ಿತೆಗೆದಯ್ ಮೋಕ್ಷದ ಬಟ್ಟಿಯಂ...... ॥
- (अ) घा। ಭೀಮ ಭೀಮ ಗದೆಯಿಂ ಪಂಚತ್ವಮಂ ಪೊರ್ದಿದಯ್ ॥
- (೬) ಶಾ॥ ್.......ವಿಹಂಗಮಮಿದೆಂದೇಕಬ್ಬೆ ನೀಮೇೞಿಪಿರ್ ॥
- (೭) ಚಂ॥ 7ಅಱಿದಿರೆ ಭಾವ ಭಾವಿಸಿದೆವಿಲ್ಲ......।
- (೮) ಉ॥ ಜನೋಡಯಂಗಿದಂ। ವೇಟಲೊಡರ್ಚಿದೆ೯(ದೆಂ)..... ॥

^{1.} ಈ ಭಾಗವಿಲ್ಲ. 2. ಈ ಭಾಗವಿಲ್ಲ. 8. ಬೆಸೆದಂ, ಒಸೆದಂ, ಎತ್ತಿ ನಡೆದಂ, ನುಡಿದಂ, ಒಗೆದಂ, ಬಗೆದಂ.....ಶೀಘ್ರಂ ಚಕ್ರಾಯುಧಮೆತ್ತಿ ನಡೆದಂ ವೈರೀಭಕಂಠೀರವಂ. 4. ಅರ್ಗೆ-ಆಡಿದರ್, ಪಾಡಿದರ್, ಕಟ್ಟದರ್, ಮುಟ್ಟದರ್, ಮೆಟ್ಟದರ್. 5 ಅಯ್ಗೆ-ಪೆಗೆದಯ್, ಬಗೆದಯ್, ಪೊರ್ದಿದಯ್, ನೋಡಿದಯ್, ಪಾಡಿದಯ್, ಆಡಿದಯ್, 6. ಇರ್ಗೆ-ಪೊರ್ದುವಿರ್, ತಿರ್ದುವಿರ್, ವಿಹಂಗಮ ಮಿಂದಿಂದೆ ಕಬ್ಬಿ ನಿನೇಟಿಸಿರ್. 7. ಈ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲ. 8 ಅವುರ್ಚಿದೆಂ, ನಿವಿಚೀದೆಂ.

(೯)ಬಣ್ಣಿ ಪೆನಾಂ ಜಯದಂಕಕಾಱನಂ ॥

(೧೦) ¹(ಕೃಪನುಂ) ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳಾಂಪೆವರಾತಿಯಂ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೨೨೦

(ಬೆಳೆ ಬಳೆಯೆಂಬ ಧಾತುಗಳ ಅರ್ಥಭೇಧ, ಭಾವರೂಪಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಬೆಳೆ ಯೆಂಬ ಧಾತು ಸಸ್ಕಾ । ವಳಿಯೊಳ್ ಬಳೆ ಯೆಂಬ ಧಾತು ಮಿಕ್ಕೆಡೆಯೊಳ್ ಸಂ॥ ಗಳಿಕುಂ ತಿಳಿಯಲ್ ಬರ್ಪುದು । ಬೆಳೆ ಬಳವಿಗಳಿಂಬ ಭಾವವಚನದ್ವಯದೊಳ್

11 398 11

ವೃತ್ತಿ॥ ²ಸಸ್ಯಾವಳಿಯೊಳ್ ಬೆಳೆಯೆಂಬ ಧಾತು ಸಂಗಳಿಕುಂ. ಮಿಕ್ಕೆ ಡೆಯೊಳ್ ಬಳೆಯೆಂಬ ಧಾತು ಸಂಗಳಿಕುಂ. ಬೆಳೆ ಬಳವಿಗಳೆಂಬ(ದು) ಭಾವವಚನದ್ವ ಯದೊಳ್ ತಿಳಿಯಲ್ ಬರ್ಪುದು. ಬೆಳೆಯೆಂಬ ಧಾತುವಿನ ಭಾವವಚನಂ ಬೆಳೆಯೆಂದುಂ, ಬೆಳಸೆಂದುಮಿರ್ಪುದು. ಬಳೆ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನ ಭಾವವಚನಂ ಬಳೆಯೆಂದು(o) ಬಳವಿಯೆಂದುಮಿರ್ಪುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.__

[นี่จึ่ಯ อเมสร์]

(೧) ಕಂ॥ ನೆಲ್ಲುಂ ಕೌಂಗುಂ ಮಾವುಂ । ಮಲ್ಲಿಗೆಯುಂ ಬೆಳೆವುನಲ್ಲಿ ಕರ್ವಿನ ರಸದಿಂ ॥

[ಬೆಳೆಯೆಂಬುದಱ] ಭಾವಕ್ಕೆ —

- (೨) 4ಬೆಳಸು ಕುಂದದು ಪಾೞಿನೊಳೆಂದುಂ
- (೩) ಕಂ॥ ಬೆಳೆಗಳ್ ಕಳನಂ ಪೊಕ್ಕುವು । [ಬಳೆಯೆಂಬುದರ್ಕ].....
- (೪) ಕಂ॥ಮೃದುಮುಗ್ಧಾ । ಲಾಸಂ ಬಳೆದಂ ಸರಸ್ವತೀ ಮಣಿಹಾರಂ ॥

ಭಾವಕ್ಕೆ —

(೫) ಕಂ॥ ತನುಜನ ಬಳವಿಯ(ನೆ) ನೋಡಿ ಜನಕಂ ನಲಿದಂ॥

^{1.} ಎವುಗೆ—ಕೇಳ್ದೆವು, ಕುಡವು, ಉಸಿರ್ಜಿವು. 2. ಸಸ್ಮಾದಿತರುಲತಾಳಿಯ ಪೆರ್ಚುಗೆಯಂ ಪೇಟ್ವ ಧಾತುವಿನೊಳ್ ಬೆಳೆಯಿನಲ್ಟೇಟ್ಕುಂ. ಉದಿಂದ ವಸ್ತುವಿನ ಪೆರ್ಚುಗೆಯಂ ಪೇಟ್ವ ಧಾತರಿ ವಿನೊಳ್ ಬಳೆಯೆಂದಕ್ಕುಂ. ಬಳೆಯೆಂಬ ಧಾತುವಿನ ಭಾವನಚನಂ ಬೆಳೆಯೆಂದುಂ ಬೆಳಸೆಂದುವಿುರ್ಪುದು. ಬಳೆಯೆಂಬ ಧಾತುವಿನ ಭಾವನಚನಂಬಳವಿಯೆಂದಿರ್ಚುದು. 3. ಕಬ್ಬಿನ್ನ 4. ಬೆಳಸುಂ ಕುಂದದು... ವಾಜಿಸಿನ್ಳೆಂದುಂ.

(ಆಖ್ಯಾತವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ ಲಿಂಗಕ್ಕಂ ಪತ್ತುವುವು.)

ಕಂ॥ ವಿನುತಗುಣ ವಚನದೊಳ್ ಸ। ವಾಗಾವುದೊಳ್ ಸಂಖ್ಯೆಯೊಳ್ ಪ್ರವರ್ತಿಪುವಾಖ್ಯಾ ॥ ತನಿಯುಕ್ತ ವಿಭಕ್ತಿಗಳವು । ಘನತರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗುಣೋಕ್ತಿಯೊಳವುವುರ್ದಿಕುಕುಂ ॥ ೨೩೦ ॥

ವೃತ್ತಿ "ಆಖ್ಯಾತ ನಿಯತವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ ವಿನುತ ಗುಣವಚನದೊಳ್, ಸರ್ವನಾಮ ದೊಳ್, ಸಂಖ್ಯೆಯೊಳ್ ಪ್ರವರ್ತಿಪುವು. ಘನತರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗುಣೋಕ್ತಿಯೊಳಂ ಅಮರ್ದಿ ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

[ಕನ್ನಡದೊಳ್]

ಗುಣವಚನಕ್ಕೆ 2—

ಒಳ್ಳಿದಂ _ ಒಳ್ಳದರ್, ಒಳ್ಳದರ್ಯ, ಒಳ್ಳದಿರ್3, ಒಳ್ಳದೆಂ(೯) _ ಒಳ್ಳಿದೆವು.4

ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ--

ಪೆಱಂ—**ಪೆಱರ್, ಪೆ**ಱರ್ಯ್, ್ಪಪೆಆರಿರ್, ಪೆಅ⁹೯—ಪೆಅ³ವು.

ಸಂಖ್ಯೆಗೆ—

ಒರ್ವಂ__ ಒರ್ವರ್, ಒರ್ವಯ್, ಒರ್ವರಿರ್, ಒರ್ವೆ ... ಒರ್ವೆವು.

ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್ಗುಣವಚನಕ್ಕೆ ---

ಉದ್ಧ ತಂ—ಉದ್ಧ ತರ್, ಉದ್ಧ ತ(ನ)ಯ್, 'ಉದ್ಧ (ತರಿ)ರ್, ಉದ್ಧ ತರ್ನೆ— ಉದ್ದ ತನೆವು.

ಿಈ ತೆರಱದಿನೆಲ್ಲಮನಱಿವುದು 10

^{1.} ಗುಣವಚನದೊಳ್ಳು ಸರ್ವನಾಮದೊಳ್ಳು ಸಂಖ್ಯೆಯೊಳ್ಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಗುಣೋಕ್ತಿಯೊಳ್ಳು ಆಖ್ಯಾತ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ ವರ್ತಿಸುಗುಂ 2. ಕನ್ನಡಗುಣವಚನಕ್ಕೆ. 3. ಒಳ್ಳಿದಿರ್, ಒಳ್ಳಿದರಿರ್. 4. ಒಳ್ಳಿದಿರ್, ಒಳ್ಳಿದೆವೆ, ಒಳ್ಳಿದರೆವೆ. 5. ಸೆಅರಿರ್, ಸೆಜಾರ್, ಸೆರ್ಜಿಕ್, ಸೆಜಿಕಿವು, ಸೆಜರಿವು 6. ಒರ್ವಿರ್, ಒರ್ವರ್, ಒರ್ವರ್ನ, ಒರ್ವವು, ಒರ್ವರೆವು. 7, ಉದ್ಧತರಿರ್ 8 ಉದ್ಧತರೆವು. 9. ವಾಕ್ಯವಿಲ್ಲ. 10. ಸಮುಚ್ಚಯದಿಂ ಗುಣವಚನಮಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಮುಂಟು, ಕವಿಕೇಶವನೆಂ, ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜ್ಯವಿನ್, ಬೌಹಿತ್ರನೆಂ, ಸೆಂಡಿತಿಯೆಂ

(ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ ಅರಾದಿ ಆದೇಶಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಆದೇಶವಾಗಿ ಮುಂಗ। ಳ್ಗಾದರುವದು ನಿಲ್ಕು ಮಿರ್ಗಮೆವುಗಂ ಪೂರ್ವ॥ ಕ್ಕಾಡಿಗೆ ನತ್ವಮರ್ವೆ ಪರ। ಮಾದೊಡೆ ಕೆಲರಿಂದೆ ಬಿಂದು ¹ವೆವುವಿನ ವತ್ನಂ

॥ ୭೩೧ ॥

ವೃತ್ತಿ॥ ³ಮುಂಗಳ್ಗೆ ಆದೇಶಮಾಗಿ ಅರುವಾವುದುಂಟು ಅದು ಇ(ಯಿ)ರ್ಗಂ ಎ(ಯೆ)ವುಗಂ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಕುಂ; ಎ೯ ಪರಮಾದೊಡೆ ಆದಿಗೆ ಅದು ನತ್ವಂ ನಿಲ್ಕುಂ. ಕೆಲ ರಿಂದೆ ಎವುವಿನ ವತ್ತಂ ಬಿಂದುವಾಗಿ ನಿಲ್ಗುಂ.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.___

[ಇರ್ಗೆ ಗುಣವಚನದೊಳ್] ಕೂರಿದಿರ್, ಕೂರಿದರಿರ್. ತ

(೧) ಕಂ॥ ಕೂರಿದರಿರ್ ಕಾಳೆಗದೊಳೆ। ನೇರಿದರಿರ್ [ಕೂಡಿದವರೊಳೇ೯]....॥

[ಸರ್ವನಾಮದೊಳ್]

[ಎವುಗೆ]

ಪಿರಿಯೆವು, ಪಿರಿಯರೆವು.

(೨) ಚಂ။ ಪಿರಿಯರೆವೆಂದು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಬಯ್ಪುದು ತಕ್ಕು ದೆ.......... ॥ [ಸಂಖೈಯೊಳ್ ಇರ್ಗಮೆವುಗಂ] ಹಿರ್ವಿರ್ - ಒರ್ವರಿರ್, ಒರ್ವೆವು, ಒರ್ವರೆವು.

ವೃತ್ತಿ ॥ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗುಣವಚನದೊಳರ್ ನಿಯತಂ.

(೩) 'ಕಂ॥ ಕುಲವೃದ್ಧ (ರಿ)ರಾಪ್ತರಿರತಿ । ಬಲರಿರ್ ನಯವಿದರೆವೆಂ(ದಿರೆಂ)ದು,.... ॥

^{1.} ವೆನ್ವಿನ. 2. ಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀವಿಷಯುದೊಳ್ ಬಹುವಚನದ ಗಳಾದೇಶಮಾಗಿ ಬಂದ ಅರ್ ಎಂಬುದು ಮಧ್ಯಮಪುರುಷದ ಇರ್ ಎಂಬುದಅರಾದಿಯೊಳಂ, ಉತ್ತಮಪುರುಷದೆವುದಿನಾದಿಯೊಳಂ ಕನ್ನಡ ದೊಳ್ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಪತ್ತುಗುಂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗುಣಪಚನದೊಳ್ ನಿತ್ಯಂ. ಉತ್ತಮ ಪುರುಷರ್ವೆ ಎಂಬರಿ ದಅರಾದಿಗೆ ನತ್ತಮಕ್ಕುಂ—ಎವುದಿನ ಉಕಾರಂ ಕೆಲರಿಂ ಬಿಂದುವಕ್ಕುಂ. 3. ಕೂರಿಡಿರ್, ನೇರಿದರಿರ್, ನೇರಿದರಿರ್, ನೇರಿದರಿರ್,

- (೪) ಸಹೋದರರೆ¹ವೆಂಮನೊಸೆದಾಳ್ವುದು ಭೃತ್ಯವಿಧಾನಂ. [ನಕಾರಕ್ಕೆ]—
- (೫) ಪಿರಿಯನೆನೆಂದು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಬಯ್ನುದು ತಕ್ಕುದೆ.
- (೬) ಕಂ॥ ಆಸಿಯಂತೆ ವೊಲಸಿಯನೆ **ಸಾಂ**। ವಿಸಸನದೆಡೆಗೆ.....॥
- (೭) ಿಆಂಪೆನೆನೆಂದು ಬಗೆಯಲಿಮಾಗಳ್
- (೮) ಆನೊರ್ವನೆ ನೂರ್ವನೆಂ ಸಮರ ಕೇಳಿಯೊಳ್
- (೯) ಕಂಠ ಅತಿ ಚದುರನೆಂ ಕ(ಕಾ?)ಳಾ ಪಂ। ಡಿತನೆಂ ಕೃತಿಲಕ್ಷಣಾವಧಾನನೆಂ...... ॥

[ಎವುವಿನ ಬಿಂದುವಿಕಲ್ಪಕ್ಕೆ] ನೋಡುವೆವು—ನೋಡುವೆಂ, ಪಾಡುವೆವು—ಪಾಡುವೆಂ.

(೧೦) ತಿವರಾರುಮೆಂದೂಳ್ದ ನೆಡರನಾಮೆ ತಿರ್ದುವೆಂ,

ವೃತ್ತಿ ॥ ಉತ್ತಮಪುರುಷದೇಕವಚನರ್ದೆಗಾದ ಬಿಂದುವುಂ ಆ ಬಹುವಚನದೆವುಗಾದ ಬಿಂದುವುಂ ತನ್ಮೊಳೇಕರೂಪಮಾಗಿರ್ಪುವವಂ 4ಪ್ರಕರಣದಿಂದಱಿ ವುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ. -

- (೧೧) ಕೋಟಿಯಂ ಪತ್ತುವೆಂ.
- (೧೨) ವ್ಯಾಕರಣಮನೆಲ್ಲರುಂ ಕೇಳ್ವೆಂ ತಿಳಿವಿನಂ, ಎಂಬಂತೆ. ಸೂತ್ರಂ. ೨೨೩

(ಕಾಲಸೂಚಕ ವಿಕರಣ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ದ ದಪೆ ವ ಕಾರಂಗಳ್ ತ। ಪ್ರದೆ ಕಾಲತ್ರಯ ವಿಭಕ್ತಿಮೂಲದೊಳಕ್ಕುಂ॥ ದ ಜಪಾದಿಗಿ ದಾಗಮಮ। ಪ್ರುದು ವತ್ವಕ್ಕಿಲ್ಲದು(೦) ಶ್ರಿವಚನಾನುಗತಂ

11 989 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ಕಕಾಲತ್ರಯ ವಿಭಕ್ತಿ ಮೂಲದೊಳ್ ದ ದಪ ವ ಕಾರಂಗಳ್ ತಪ್ಪದಕ್ಕುಂ. ಅವು ತ್ರಿವಚನಾನುಗತಂ, (ಯಿ)ಇದಾಗ(ಮ)ಮುಂ ದ ದಪಾದಿಗೆಯಪ್ಪುದು. ಅದು ವತ್ವಕ್ಕೆಲ್ಲ. —

^{1.} ರೆವೆಂದೊಸೆದಾಳ್ನುದರಿ 2. ಆಂ ಸೆಅನೆಂದು ಬಗೆಯಲಿ. 8. ಅವರಾರುವೆುನ್ಮಾರ್ಕ್ಡನೆಡೆಅು. 4. ಕ್ರಮವಿನಅುವುದರಿ. 5. ದ್ಯ ದಪ್ಪ ವ್ಯವಿಂದಾಗಮಂಗಳ್ ಪೋದ್ಯ ವರ್ತಿಪ್ಪ ಬರ್ಪ ಕಾಲತ್ರಯಂಗಳ್ಗೆ ಸೂಚಕಂಗಳಾಗಿ, ಪುರುಷತ್ರಯಂಗಳ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಮೊದಲೊಳಪ್ಪುವು. ದದಪಂಗಳ ಪೆಅಗೆ ವಚನ ತ್ರಯದ ವರೀರಿಯೆಲ್ಲದೆ ಉಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ಇದಾಗಮಮಕ್ಕುಂ ಭವಿಷ್ಯಂತಿಯ ವಕಾರಕ್ಕೆಯುಂ ಎಕಾರಾಂತ ಇಕಾರಾಂತವೃಂಜನಾಂತಂಗಳ್ಳೆ ಪರಮಾದ ದ್ಯ ದಪಂಗಳ್ಗೆಯುಂ ಇದಾಗಮಮಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—1

ಭೂತವತಿಯ ದಕಾರಕ್ಕೆ---

- (n) ಕಂ॥ ಪಡೆದಂ ರಜೋಧಿಕಂ ಬಿದಿ । ಪಡೆವಣಿಯಂ ಫಣಿಯ......॥
- (೨) ಕಂ॥ ಒರ್ವನೆ ಗೆಲ್ದಂ² ನಿವಾತ ಕವಚಾಸುರರಂ ॥ ಪಡೆದಂ, ಇಡಿದಂ, (ಕಡಿದಂ, ಕೇಳ್ದಂ)
- ಆ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ದಪಕ್ಕೆ *___ ಎತ್ತಿದಪಂ ಒತ್ತಿದಪಂ.
- (೩) ಉ॥ವಸಂತರಾಜನೆಲ್ತಂ । ದಪನೀದು ನಾಳೆ ಬರ್ದುಂಕೆಲ್ಲ 4ವಿಯೋಗಿಗೆ ಪಂಕಜಾನನೇ ೫
- (೪) ಕಂ॥ ಮಾಡಿದವಂ ಖಳಸಮಿತಿಗೆ।

ಕೇಡಂ.....॥

ಆ ಭವಿಷ್ಯ ತ್ಯಾ ಲದ ್ವಕಾರಕ್ಕೆ — ಕುಡುವಂ, ಉಡುವಂ, (ನಡುವಂ) ಜಳ ದಿವ್ಯಂಬಿಡಿವಂತೆ ಕೆಯ್ದು ವಿಡಿ(ದಂ)ವಂ ॥

- (೫) ಮ॥ವಿಷ್ಣು ಪಡೆ(ದಂ)ವಂ ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರಕ್ಕೆ । ವೃತ್ತಿ॥ 'ದದಪಂಗಳ ಪೆಱಗಣಿದಾಗಮಕ್ಕೆ.— ಮಾಡಿದಂ, (ತೂಗಿದಂ ?)
- (೬) ಒರ್ಬನೆ ಮತ್ಸ್ಯನಂ ತಳರೆ ತಾಗಿದನಾಜಿಯೊಳ್,
- (೭) ್ಆ ನೈಪತಿ ನಾಡ ಕೇಡಿ(ಗರ)ನಾನಾಡಂ...?
- ಆ ದಪಕ್ಕೆ---
- (೮) ಮಾಅಂಜಿಸಿದಪಂ ಮೂಲೋಕಮಂ ತಾರಕಂ.
- (೯) ಕಂತ ಸಾಧಿಸಿದಪನಿನ್ತು ಕನ್ತು ವಿರಹಿವ್ರಜಮಂ ತ

^{1.} ಪಡೆದಂ, ಗೆಲ್ದಂ, ಇಡಿದಂ, ಕೇಕ್ಟಂ 2...... ಹಿರ್ವನೆ ಗೆಲ್ಲಂ. 8 ದಪಕ್ಕೆ...... ಹಿತ್ತಿದರು, ತಂದಪಂ, ಮಾಡಿದಪಂ. 4... ವಿಯೋಗಿಗೆ. 5. ಕಡಿತುವಂ, ಉಡುವಂ, ಪಿಡಿವಂ. ಕ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಇದಾಗಮನುಪ್ಪುದರ್ಕೆ...ನೋಡಿದಂ, ಬೇಡಿದಂ, ಸಾರಿದಂ, ತೂಗಿದಂ, ಬಾಗಿದಂ, ಮಾಡಿದಪಂ, ಎತ್ತಿದಪಂ. 7. ತಳುರೆ. 8. ನೃಪತಿ ಕಡಿಸಿದನಾನಾಡಂ.

1 984 H

ವೃತ್ತಿ 1 ¹ಧವಿಷ್ಯಂತಿಯ ವಕಾರಕ್ಕೆ ದಾಗಮಮಿಲ್ಲ. ಬಿಗಿವಂ ಕರ್ಣ ತುಮುಳ್ಳಂತು.

(೧೦) ಮ॥ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರಕ್ಕೆ ನಂ । ತುಹಿನಾದ್ರೀಂದ್ರಮನೊತ್ತುಗೊಂಡು ನಡೆವಂ ದೇವರ್ಕಳಾಗ್ನೇಯಮೆಂ ॥

> ಸ್ಪೃಹೆಯಂ ಬಿಟ್ಟು ಮರುತ್ತರಂಗಿಣಿಯನೊಲ್ದಾ (ನಂದಾ)ಲಿಂಗನಂ [ಮಾಡುವಂ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೨೨೪

(ಪ್ರತಿಷೇಧರೂಪದ ಕಾಲನಿರ್ಣಯಂ.)

ಕಂ॥ ಪರಿಭಾವಿಸೆ ಕಾಲತ್ರಯ । ಪರಿಣಾಮಿಗಳಿನಿಸಿ ನೆಗಲ್ದ ಮೂಱುಂ ಕ್ರಿಯೆ(ಯೊ)ಗಳ್ ॥ ನಿರ್ದತಂ ಪ್ರತಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆ ।

ಬರೆ ಭೂತಾರ್ಥದೊಳೆ ನಿಲ್ವುವೆಂಬರ್ ಪಿರಿಯರ್ ॥ ೨೩೩ ॥ ವೃತ್ತಿ॥ ²ಪ್ರತಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆ ಬರೆ ಕಾಲತ್ರಯ ಪರಿಣಾಮಿಗಳಿನಿಸಿ ನೆಗಟ್ಡ ಮೂಱುಂ ಕ್ರಿಯೆಗಳ್ ಪರಿಭಾವಿಸೆ ಭೂತಾರ್ಥದೊಳೆ ನಿಲ್ವುವೆಂದು ಪಿರಿಯರೆಂಬರ್.

ಪ್ರಯೋಗಂ.__

ಮಾಡಿದನೆಂಬುದರ್ಕ್ಯಂ ಮಾಡಂ, ಮಾಡಿದಪನೆಂಬುದರ್ಕಂ ಮಾಡಂ, ಮಾಡುವನೆಂಬುದರ್ಕಂ ಮಾಡಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೨೫

(ಪುರುಷತ್ರಯಗಳ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ನಿರ್ಣಯಂ.)

ಕಂ॥ ಪುರುಷತ್ರಯಮುಂ ಸ್ವಾರ್ಥೋ। ಚ್ಚರಿತಂಗಳ್ ಯುಗಪದುಕ್ತಿ ಗುತ್ತ ಮಪುರುಷಂ ॥ ಪರಮದನುೞಿದಿರೆ ಮಧ್ಯಮ । ಪುರುಷಂ ಕ್ರಮಗಣನಮಿರೆಯುನೊಲ್ಡಂತಿರೆಯುಂ

ವೃತ್ತಿ ಕ್ರಮಗಣನಂ ಇ(ಯಿ)ರೆಯುಂ, ಒಲ್ದಂತೆ ಯಿರೆಯುಂ ಪುರುಷತ್ರಯಮುಂ ಸ್ವಾರ್ಥೋಚ್ಚರಿತಂಗಳ್; ಯುಗಪದುಕ್ತಿಗೆ ಉತ್ತಮಪುರುಷಂ ಪರಂ. ಅದನುೞಿದಿರೆ ಮಧ್ಯಮಪುರುಷಂ.

^{1.} ಭವಿಷ್ಯಂತಿಯಾ ಪಕಾರಕ್ಕೆಯುಂ, ಎಕಾರಾಂತ ಇಕಾರಾಂತ ವೃಂಜನಾಂತಂಗಳ್ಗೆ ಇದಾಗಮ ವಿರಾಜದುದರ್ಕೆ—ಬರಿವಂ, ಪರೀಚ್ಚುವಂ, ನಡೆವಂ, ಮಾಡುವಂ, ಪಡೆದಂ—ಪಡೆದಪಂ, ಸಿಡಿದಂ—ಸಿಡಿ ದಪಂ, ಕಟಿಲ್ದಂ—ಕಟಿಲ್ದಪಂ. 2. ಕಾಲತ್ರಯಮಂ ಪೇಟ್ವ ಮೂಹಾಂ ಕ್ರಿಯಾಪದಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿ(ಪ್ರತಿ) ಷೇಧಕ್ರಿಯಾ ಬರೆ, ಭೂತವತಿಯಾಗಿಯೇ ಸಲ್ವುದಾ. 8. ಪುರುಷತ್ರಯಂಗಳ್ ತಂತಮ್ಮರ್ಥಂಗಳೊಳ್ ಸ್ವತಂತ್ರಂಗಳ್, ಪುರುಷತ್ರಯಂ ಕ್ರಮದಿನಿರ್ದೊಡಂ, ವ್ಯತ್ಯಯಮಾಗಿರ್ದೊಡಂ ಕೂಡಿನುಡಿನೆಡೆಯೊಳ್ ಉತ್ತಮಪುರುಷಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯತ್ವಂ. ಉತ್ತಮ ಪುರುಷಂ ಕಳೆದುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಥಮವಾಧ್ಯಮ ಪುರುಷಂಗಳನುಕ್ರಮ ದಿನಿರ್ದೊಡಂ, ವೃತ್ಯಯವಿನಿರ್ದೊಡಂ ಮಧ್ಯಮಪುರುಷಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯತ್ವಂ. ಯಾಗಪದಾಕ್ತಿಯೊಳ್ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯತ್ವಂ. ಮಾಗಪದಾಕ್ತಿಯೊಳ್ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯತ್ವವಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.--

್ಯಾಗಪದುಕ್ತಿಗೆ (ಕ್ರಮಕ್ಕೆ)

- ²(೧) ಆತನುಂ ನೀನುಮಾನುಂ ಪ್ರೇಱಗಾಗಿ³ರ್ದೆವವನಿಸತಿಗೆ ಪಿಶುನರಿಂ.
- ವೃತ್ಯಯಕ್ಕೆ.-
- (೨) ನೀನುಮಾತನುಮಾನುಂ ಮಣಿಕೂಟನಗರಕ್ಕೆ ಘೋಪೆವು.
- (೩) ಆತನುಮಾನುಂ ನೀನುಂ ಕಜ್ಜ ದ್ ತೆಅನನಱಿದು ಪೇಟ್ವಿವು.
- (೪) ಆನುಂ ನೀನುಮಾತನುಂ ಬೆಸಕೆಯ್ವೆ ವು.

ಮಧ್ಯಮಪುರುಷ ಮುಖ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ—(ಕ್ರಮಕ್ಕೆ)

- (೫) ಆತನುಂ ನೀನುಂ ಕೂಡಿದಿರವ್ರೊಡಾಹವಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚುಂ ಗಾಳಿಯುಂ ಕೂಡಿದಂತೆ.
- ವೃತ್ಯಯಕ್ಕೆ---
- (೬) ಸಾಳಿನ ದಿನದೊಳ್ ನೀನುಮಾತನುಂ ಮಾಡಿದಪಿರ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೨೬

(ಪುರುಷವಾಚಕ ಸರ್ವನಾಮಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ತಿಳಿ ತಾಂ ನೀನಾನೆಂಬ। ಹ್ ಕಂಬಿಗಳ್ ಪ್ರಥಮಮಧ್ಯಮೋತ್ತಮ ಪುರುಷಂ॥ ಗಳವೇಕವಚನಮೊರ್ವನ। ಬಳಕೆಗೆ ಬಹುವಚನಮೆಲ್ಲರಂ ಪೇಲ್ವುಡೆಯೊಳ್

11 988 H

ವೃತ್ತಿ 1 5ತಾಂ ನೀ ನಾ ನೆಂಬರ್ಥಳಂಬಿಗಳ್ ಪ್ರಥಮಮಧ್ಯವೋತ್ತಮ ಪುರುಷಂಗ ಳೆಂದು ತಿಳಿ. ಅವು ಒರ್ವನ ಬಳಕೆಗೆ ಯೇಕವಚನಂ, ಎಲ್ಲರಂ ಪೇಟ್ವಿಡೆಯೊಳ್ ಬಹು ವಚನಂ.

^{1.} ಸ್ವತಂತ್ರಾರ್ಥಕ್ಕೆ—ತಾನಿರ್ದಂ, ಕಾವಿರ್ರರ್, ನೀರ ಕಂಡರ್, ನೀರ ಕಂಡರ್, ಆರ ಕೇಳ್ದೆಂ, ಆರ ಪೇಳ್ದೆವು. ೪. ಉತ್ತಮಪ್ರರುಷ ಮುಖ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ. ೩. ರ್ದಪವರ್ವೀಪತಿಗೆ, 4. ತೆಅವನಱಂದು. 5. ತಾಕ, ನೀಕ, ಆಕ ಎಂಬರ್ಥಮನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಪುರುಷತ್ರಯಂಗಳಪ್ರಕವು. ಅಲ್ಲಿಯೊರ್ವನಂ ಪೇಚಿಸ್ಟೆಡೆ ಯೊಳ್ ಏಕವಚನವರಿಕ್ಕುಂ; ಪಲಂಬರಂ ಪೇಚಿಸ್ಟೆಡೆಯೊಳ್ ಬಹುವಚನವರಿಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ—ತಾಂ ಎಂಬುದರ್ಕೆ—

ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷಕ್ಕೆ —

- (೧) ಕಂ॥ ತಾನೆಚ್ಚಂ ಘೆಚ್ಚಮಲ್ಲದರಿವಾಹಿನಿಯಂ॥
- (೨) ಕಂ॥ ... ಶಾಂ ಸವ್ಯ ಸಾಚಿ¹ಯೊಳ್ ತೊಡರ್ದಿಱಿಯಲ್ ॥ ಮಧ್ಯ ಮವುರುಷಕ್ಕೆ —²
- (೩) ಮ॥ಮರಣಕ್ಕೆ ನ್ನಿಂದೆ ನೀಂ ಮುಂಚಿ(ದೈ)ದಯ್ । ಮೊನೆಯೊಳ್ ಸೂಟ್ ತಡವಾಯು॥
- (೪) ಉ॥ನೀಮಿ(ರೆ) ಮತ್ತ³ವಾರಣಂ । ತಾರಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ......॥

ಉತ್ತಮಪುರುಷಕ್ಕೆ---4

- (೫) ಕಂ॥ ಆನಱಿವೆಂ ಪೃಥೆಯಱಿವಳ್ । ದಾನವರಿಪುವಱಿವನರ್ಕನಅಿವಂ ದಿವ್ಯ ॥ ಜ್ಞಾನಿ ಸಹದೇವನಱಿವಂ । ನೀನಾರ್ಗೆಂದಾರುಮಱಿಯರಂಗಾಧಿಪತೀ॥
- (೬) ಕಂ॥ ಆಮಱಿನೊಡಮುಸಿ ರಲಣ್ಮೆ ವಾಳ್ದ ನ ಗತಿಯಂ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೨೨೭

(ಉದು-ಉವು ಪ್ರಕ್ನಯ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಉದು ವುವು ವೆಂಬಾದೇಶಂ। ಪುದಿದಿರ್ಕುಂ ಪ್ರಥವುಪುರುಷದೇಕ ಬಹುತ್ವ ॥ ಕ್ಕೊದವಿರ್ದ ನಪುಂಸಕಲಿಂ। ಗದೊಳುದುಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ ಸಂಗಳಿಕುಂ

11 982 11

ಪ್ರಯೋಗಂ.--

[ಏಕವಚನಕ್ಕೆ] ಬರೆದುದು, ನೆರೆದುದು, ಕರೆದುದು. 7

(೧) ಿಚಂ॥ ಕರೆದುದು ಕಣ್ಣ ಬೆಳ್ಳನಧರಂ ಕುರುಳೋಳಿಗೆ ಸುರ್ಕಿನೋಲಗಂ । ಪರೆದುದು.....॥

^{1.} ಯೊಳೆ ತೊಡರ್ದಿಱುಯರಿಗ್ಗೆ 2. ನೀರ ಎಂಬರಿದರ್ಕೆ—ನೀರ ಪೇಟ್ಡುರ್.....ವಾಯನ್ನು, ನೀರ ಬಂದಿರ್. 8. ವಾರಣವರಿನ್ನು...ವಾರಣಂ | ತಾರಕಚಕ್ರವರ್ನಿಗೆ... 4. ಆರ ಎಂಭುದರ್ಕ್ಲೆ— 5. ರಲಮ್ಮೆ. 6. ಪ್ರಥವನಿಪುರನಿಷದೇಕವಚನ ಬಹನಿವಚನಕ್ಕಾದೇಶಮಾಗಿ ಪ್ರಸಂಸಕಲಿಂಗದೊಳ ಉದನಿವೆಂಬಾದುಂ ಉವುವೆಂಬುದುವುಪ್ಪುವೆ. ಭಾವಾರ್ಥದೊಳುದಾವುಂಟು. 7. ಜಲಗಂ ಪರೆದುದು (ಓಲಗಂ ಪರೆದಾದರಿ ಎಂದಿರಬಹುದರಿ). 8. ಈ ಉದಾಹರಣವು ಇಲ್ಲ.

(೨) ಕಂ॥ ಮುತ್ತುದು ನೇಸಱ ತೇಜಂ। ಸತ್ತುದು ದಾವಾಗ್ನಿ.....॥ 1

ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ ---

(೩) ಕಂ॥ ನಿಮಿರ್ದುವು ವೊಳೆದುವಳುಂಕಿದು । ವಮರ್ದುವು ಚುಂಬಿಸಿದು²ವಪ್ಪಿದುವು ಸಂಭ್ರಮದಿಂ ॥ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಸಿಲ್ಕಿ ದು । ವೆಮೆಯಿಕ್ಕಲ್ ಮಱ³ದುವವಳ ಧವಳಕಟಾಕ್ಸ್ ಂ ॥

ಭಾವಾರ್ಥಕ್ಕೆ---

(**೪**) ಕಂ॥ ಈವುದು ಕರ್ಣಂಗೆ ಸಹಜಮಾರೋಪಿತಮೇ ॥ ಕೂರ್ಪುದು, ಇರ್ಪುದು. ³

ಸೂತ್ರಂ. ೨೨೮

(ಇತು, ಇತ್ತು, ಅತ್ತು ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ನೆಗೆಟ್ಡಾ ನಪುಂಸಕೈಕೋ।
ಕ್ತಿಗೆ ಕೆಲರಿತುವಿತ್ತುವತ್ತುವೆಂದುಸಿರ್ವರ್ ನೆ॥
ಟ್ಟಿಗೆ ಪುಗಿಸುವರಂತೇಕೋ।
ಕ್ತಿಗೆ ಕಾಂ ಸ್ತ್ರೀವಿಷಯವಾಗಳಂತ ಸ್ಥಿತಿಯಂ

11 982 11

ವೃತ್ತಿ 'ಕೆಲರ್ (ನೆಗಲ್ದು) ನಪಂಸಕೈಕೋಕ್ತಿಗೆ ಇತ್ತು, ಇತ್ತು, ಅತ್ತು ಯೆಂದು ಹಿರ್ಮರ್. ತಾಮವಱಂತೇಕೋಕ್ತಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀವಿಷಯಮಾಗೆ ಅಳಂತಸ್ಥಿತಿಯಂ ನೆಟ್ಟಗೆ ಪುಗ್ತಿ ಸುವರ್.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.—

[ಇತುಗೆ]

(೧) ಕಂ॥ ಮುಟ್ಟತು ಮುಟ್ಟದು ದಿವಮಂ। ಮೆಟ್ಟತು (ಮೆಟ್ಟದು) ರಸಾತಳಾಗ್ರಮನೆಂಬೊ ॥ ೪ುಟ್ಟಳಮಾಗಿರೆ ದಿವಿಜರ। ದಿಟ್ಟಿಗೆ ಸೊಗಯಿವುದು ಮುಂದೆ ಮಂದರಶೈಲಂ॥ [ಅತ್ತುಗೆ] 5

^{1.} ಇರ್ಪದು, ಮಾಟ್ಪುದು, 2. ವರ್ಷಿದುವು. 8. ಮಾಟ್ಪುದು, ಸಮುಚ್ಚಯವತ್ತದಿಂ ವಿಧ್ಯರ್ಥ ದೊಳಾದುಮುಂಟು, ರಕ್ಷಿ ಪ್ರದೆನ್ನಂ. ಅವಧರಿಪುದು ಬಿನ್ನಪವುಂ, ಎಂಬಂತೆ. 4. ನಪುಂಸಕಲಿಂಗದೇಕವಚ ಕಕ್ಕೆ ಇತುವೆಂದುಂ, ಇತ್ತುವೆಂದುಂ, ಅತ್ತುವೆಂದುಂ, ಅಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಥಮಪುರುಷದೇಕವಚಕಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀ ವಿವಕ್ಷೆಯಾಗೆ ಅರ್ ಎಂದಕ್ಕುಂ. 5. ಅಶ್ವಾಡಿತ್ತು, ಓಡಿತ್ತು.

- (೨) ಹರಿಣಿ ಉರಗರಗಿದರ್ ದೈತ್ಯರ್ ಬೆಳ್ಕು ರ್ತರಳ್ಳಿ ದನಿಂದ್ರನೀ ॥
 ಶ್ವರನ ಮನವಲ್ಲಾ ಡಿತ್ತೋಡಿ(ತ್ತುಕಿಂ) ನರಸೈನ್ಯಮಾ ॥
- ಅತ್ತುಗೆ— 1
- (೩) ಮಶಿರಃಕರೋಟ ? ನಗುವಂತಿರ್ದತ್ತು ರಾಗಾಧರಂ, 2
- (೪) ಚಂ॥ ³ಸಸರಿಸಿದತ್ತು ಮೂಡಗಡೆಯೊಳ್ ಬೆಳರ್ಗೆಂಪುದಯಂ ಸಮಾಸ **॥** [ಅಳ್ಳೆ] ⁴
- (೫) ಮ॥ ತಡೆದಳ್ **ಬಾಸಿಗಮಿಕ್ಕು** ವಾಕೆ ⁵...... ॥
- (೬) ಕಂ॥ ಅಱಿ(ವ)ದಳ್ ಪಾಂಡು ತನೂಜರ। ತೆಱನೆಲ್ಲಮನೀಕೆ [ನುಡಿವಳಲ್ಲಳ್ ತಪ್ಪಂ ॥ ಮಱಿಸಿ ಪುಸಿನುಡಿವ ಜಱುಚರ। ತೆಱನಂ ಕಂಡಱಿಯದಂತು ಕುಳಿಯರುಮೊಳರೇ ॥]

(ಕುಂ, ಗುಂ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಸವನಾಗಿ ಭೂತದೊಳ್ ಲಿಂ।

ಗೆ ವಚನದೊಳ್ ತಳ್ತು ವರ್ತಮಾನ ಭವಿಷ್ಯ ॥

ದ್ವ್ಯವವಹೃತಿಗಳ ಗುಂ ಕುಂ ಸ।

ಲ್ವುವು ತಾವನ್ಕೈ ಕವಚನದೊಳ್ ನೆಲಸಿರ್ದುಂ

II SAG H

ವೃತ್ತಿ "ವರ್ತಮಾನ ಭವಿಷ್ಯ ದ್ವ್ಯವಹೃತಿಗಳ ಗುಂ, ಕುಂ ತಾವನ್ಯೈ ಕವಚನೆದೊಳ್ ನೆಲಸಿರ್ದುಂ ಭೂತದೊಳ್ ಲಿಂಗ ವಚನದೊಳ್ ಸವನಾಗಿ ತಳ್ತು ಸಲ್ವುವು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.— 7ಭೂತಕಾಲಕ್ಕೆ— ಅಂದು ಮಾಡುಗುಂ, ಅಂದು ಮಾಟ್ಕುಂ.

ಲಿಂಗತ್ರಯಕ್ಕೆ —

(೧) ಕಂ॥ ಅಸವಸದಿಂ ಪಟಿಟಿಗೆಯ್ಯಂ। ಕಸವಂ ಸೋದಿಸದೆ ಬಿತ್ತಿದೊಕ್ಕಲಿಗನವೋಲ್ ॥] ಸಸಿಯಂ ನೋಡಿ ತಕೋದರಿ। ಬಿಸುಸುಯ್ಗುಂ ಬಯ್ಗೆ ಮಂತೆ ಮಾಡಿದ ಬಿದಿಯಂ॥

^{1.} ಇರ್ದತ್ತು, 2. ಧರನಂ. 8. ಪಸರಿಸಿದರ್ ಮೂಡ, 4. ಅಳ್ಲಿ ಕಡೆದರ್, ಪಡೆದರ್, ಕ್ರೆ ಈ ವಾಕ್ಯವಿಲ್ಲ. 6. ಭೂತರಾಲವೆನ್ನದೆ, ಲಿಂಗತ್ರಯವಚನತ್ರಯವೆನ್ನದೆ ವರ್ತಮಾನ ಭವಿಷ್ಯತ್ಯಾ ಅಂಗಳೊರ್ ವರ್ತಿಸುವ ಕುಂ, ಗುಂ ಎಂಬವು ಪ್ರಥವಾದೇಕವಚನಕ್ಕಮಾದೇಶಮತ್ತುವು, 7. ಗುಂ, ಎಂಬುದಅ ಭೂತರಾಲಕ್ಕೆ. 8. ಗೆಯ್ಯಂ.

- (೨) ಭೂವಳಯಾಧಿಪಂ ನುಡಿಗುಮಾ ದೂತಂಗೆ 1
- (೩) ಕಂ॥²ಮಾ। ದೇವನುವುಂ ಮೂಱುಕೋಣೆವುಗಿಸುಗುಮಸುರರ್ ॥
- (೪)ಕೋಗಿಲೆಯುಲಿಗುಂ ಬೀಸುಗುಂ ಗಂಧವಾಹಂ ವಚನತ್ರಯಕ್ಕೆ....
- (೫) ಕಂ॥ ಒರ್ವನೆ ಗೆಲ್ಗುಂ ಕೀರಿಟ ಕೌರವ ಬಲಮಂ
- (೬) ಮ॥ ಬಲನಾರಾಯಣರಿರ್ವರುಂ ನುಡಿಗುಮಾ ದೂತಂಗೆ...। ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೆ—³
- (೭) ನ(ಎ)ಮಗೀಗಳೆ ಸೂಚಿಸುಗುಂ

ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ--4

(೮) ಅವರ್ ನಾಳೆ ಕಾಣ್ಗುಂ.

ಕುಮಿಂಗೆ-

- (೯) ್ಕೇಳ್ದಾತನ ಕಿವಿಯುವು ನಟ್ಟು ಕರಿಮುರಿವೋಕುಂ
- (೧೦) ಕಂ॥ ಅರ್ಕೇಂದುಗಳಂ ತವೆ ನುಂ।

 ಗಿರ್ಕುಂ ಕಲ್ತಲೆ ಸಿಡಿಲ್ಗಳ ಆಗುಗುಮೆತ್ತಂ॥

 ಬರ್ಕುಂ 'ನಿನ್ನೋಪ(ಳ)ಳ್ ಭಯ।

 ಮಿರ್ಕುಮೆ ನೀನಿರ್ಪ ಮನದೊಳುಗ್ರತುಳಾರ್ಕಾ॥

ವೃತ್ತಿ ಇದುವುಮದಱಂತೆ ಸಲ್ವುದು, ಶ್ರಾವ್ಯಮಾದೊಡೆ⁷ ಪದದೊಳೆರಡುಂ ಸತ್ತುಗುಂ.

ಸೂಚಿಸುಗುಂ, [ಸೂಚಿಕುಂ], ಮಾಡುಗುಂ, ಮಾಲ್ಗುಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೩೦

(ಕುಂ ಪರದ ಇಸುಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಚಾರಂ; ಕುಂ ಪ್ರತ್ಯಯದ ದ್ವಿತ್ವವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಇಸುವಿನ ಸುಕಾರವುಂ ಲೋ।

ಪಿಸುವರ್ ಕುಂ ಪರದೊಳಾಗೆ ಕುಂಮಿಂಗೆ ಕೆಲರ್॥
ಪೊಸಯಿಸುವರ್ ದ್ವಿರ್ಭಾವವು।
ನಿಸಗಲದಂ ಬೇಡ ಕಿವಿಗೆ ಸೊಗಯಿಸದೆಡೆಯೊಳ್

^{1.} ಸ್ವಚಿತ್ರಗತಾರ್ಥವರಿಂ 2. ಮೂದೇವರುಮಂ ಮೂಹು 3 ಇಲ್ಲ 4 ಇಲ್ಲ 5 ಕೇಳ್ವಾ ತನ ಕಿವಿಧರಿುಂ ಕನಲ್ಕರಿಮುರಿಪೋಕರಿಂ 6. ನಿನ್ನೊಳ್ ಥಯವರೀ ನಿರ್ಕುಮೆ (ಕಾವಾ ಪಾಶ್ರ) 7. ದೊಡೇಕಪದದೊಳೆ

ವೃತ್ತಿ॥ ¹ಕುಂ ಪರದೊಳಾಗೆ ಕೆಲರ್ ಇ(ಯಿ)ಸುವಿನ ಸುಕಾರಮಂ ಲೋಪಿಸುವರ್. ಕುಂ ಮಿಂಗೆ ದ್ವಿ ರ್ಭಾವಮಂ ಪೊಸಯಿಸುವರ್. ಅದಂ ಕಿವಿಗೆ ಸೊಗಯಿಸದೆಡೆಯೊಳ್ ಎಸ(ಗ)ಲೈ(ಡ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.--

- (೧) ಕಂ॥ ಈ ಯೋಗದೊಳಾವ ರೋಗಮಂ ಪರಿಹರಿಕುಂ॥
- (೨) ಕಂ॥ ಸವನಿ(ಸು)ಕುಮಾ (ರ)ಕಾರಂ ಮೇ । ಣಿವರ್ಣ.....॥
- (೩) ಕಂ॥ಇಂ ।

 ದಿನ ದಿನದೊಳ್ ರಂಭೆ ಕೇಳಿಕುಂ ಪೆಕ್ಕಣಮಂ ॥

 2ಮಾಣಿಕುಂ, ಭಾವಿಕುಂ.

ಕುಂಮಿನ ದ್ವಿರ್ಭಾವಕ್ಕೆ ³ ಪುರುಡಿಕ್ಕುಂ, ಪೊಗೞಿಕ್ಕುಂ, ರಂಜಿಕ್ಕುಂ.

(೪) ಕಂ॥ಪರಿ ಪಾಳಿಕ್ಕುಂ ಜಗವ(ನೆ)ಲ್ಲಮಂ ಕಮಲಭವಂ ॥ ವೃತ್ತಿ॥ 'ಕಿವಿಗೆ ಸೊಗಯಿಸದೆಡೆಯೊಳ್ ಮಾ(ಂಬು)ಣ್ಬುದು ್ನಡಿಕ್ಕುಂ, ಕೆಡಿಕ್ಕುಂ, ಸೊಪ್ಪಿಕ್ಕು ವೆನಬೇಡ; ಸಂಸ್ಥೃತದೊಳಂತಿದು ಮನೋಹರಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೩೧

(ವಿಧ್ಯರ್ಥ ಪ್ರಥಮವುರುಷ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಸೊಗಯಿಪುವು ಗೆಕೆಗಳನ್ನೋ।
ಕ್ತಿಗೆ ವಿಧ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯಮೋತ್ತಮ ಪುರುಷ॥
ಪ್ರಗತ ಬಹೂಕ್ತಿಯೊಳಿಮ ಮೆಂ।
ದೊಗೆತರ್ಕುಂ ಯುಗಪದುಕ್ತಿಯೊಳ್ ಕ್ರಮದಿಂದಂ

11 980 11

^{1.} ಹೇತುವಿನೊಳಾದ ಇಸರಿವಿನ ಸುಕಾರಕ್ಕೆ ಕರಿಂ ಪರಮಾಗೆ ಸರಿತ್ವಂ ಲೋಪವರಿತ್ಕಂ; ಕೆಲರಾ ಕುಂಮಿಂಗೆ ದ್ವಿತ್ವವರಿ ಪೇಟ್ವರ್. ಅದಂ ಶ್ರವಣಕ್ಕೆ ಶೋಭನಮಾಗದ ತಾಣದೊಳ್ ಪೇಟಲಾಗದು. 2. ಸರಿಕಾರ ಲೋಪಕ್ಕೆ ಇಾವಿಕರಿಂ, ಮಾಣಿಕುಂ 8 ದ್ವಿತ್ವಕ್ಕೆ 4 ಶ್ರಾವ್ಯ ಮಲ್ಲದರಿದರ್ಕೆ. 5. ಬಿಡಿಕ್ಕುಂ, ಕೆಡಿಕ್ಕುಂ

ವೃತ್ತಿ " 'ಅನ್ಯೋಕ್ತಿಗೆ ವಿಧ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಗೆಕೆಗಳ್ ಸೊಗಯಿಪುವು. ಮಧ್ಯವೋತ್ತಮ ಪುರುಷಪ್ರಗತ ಬಹೂಕ್ತಿಯೊಳ್(ಯುಗಪದುಕ್ತಿಯೊಳ್) ಕ್ರಮದಿಂದಂ (ಯಿ)ಇಮೆಂದು, ಅಮೆಂದು ಒಗೆತರ್ಕುಂ.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.—
[ಗೆ ಕಾರಕ್ಕೆ ಏಕವಚನದೊಳ್]
ಅವಂ ಕುಡುಗೆ, ಅವಂ ಪಡೆಗೆ, ಅವಂ ತರ್ಕೆ, ಅವಂ ಬರ್ಕೆ.

- (೧) ಉ॥ ಪಾಲಿಸುತಿರ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು ಪರಿಪಾಳಿಕೆ ಜಿಷ್ಣು ವ(ಲ)ಂ ಕರಿಷ್ಕು... ॥ [ಬಹುವಚನದೊಳ್] ಅವರ್ ಮಾಟ್ಕೆ, ಅವರ್ ²ತರ್ಕೆ.
- (೨) ಅತಿರಥ ಮಹಾರಥರ್ಕಳುಂ ಪ್ರತಿಮುಖಮಾಗೊಡ್ಡಿ ನಿಲ್ಗೆ.3 ವೃತ್ತಿ॥ ಕೆ ಕಾರಕ್ಕೆ ಕುಂಮಿನಂತೆ ದ್ವಿರ್ಭಾವಂ ವಿಕಲ್ಪಂ—4 ರೆಕ್ಷಿಕೆ—ರಕ್ಷಿಕ್ಕೆ, ಪೂಜಿಕೆ—ಪೂಜಿಕ್ಕೆ, ಪೆರ್ಚಿಕೆ—ಪೆರ್ಚಿಕ್ಕೆ.
- (೩) [ಭೂ]ವರನಾ ತೆಱದಿಂ ಪೆರ್ಚಿಕ್ಕೆ (ದೇಶಂಗಳಂ)5. ಇಂಗೆ — ಕರೆಸಿಂ, ಇರಿಸಿಂ.
- (೪) ವ್ಯಾಳದಂತಿಕುಳಮಂ ಸಮಕಟ್ಟಂ. ಅಮುವಿಂಗೆ—7
- (೫) [ಕಂ॥ ನೆನೆಯದೆ ಕಜ್ಜದ ಬಿಣ್ಬಂ । ಮುನಿವಯ್, ನೀನೊರ್ಬನೆಂಬ ಹರಿಗಮಸಾಧ್ಯಂ ॥ ಮನುಜ ಪ್ರಾಕಾರಾಂಕನೊ] । ಳನಿಬರುಮೊಂದಾಗಿ ತಾಗುವಂ ಿಫಲ್ಗುಣ(ನ)ನಂ॥
- (೬) ಕಂ॥ ಿಯೆಡೆಗೆಯ್ವಂ ಪೇಟಾ ಮೆಂಡೊಡೆಂದರ್ ಭೀಷ್ಮರ್.

^{1.} ಪ್ರಥವಾಪುರುಷದೇಕವಚನಕ್ಕಂ ಬಹಾವಚನಕ್ಕಂ ವಿಧ್ಯರ್ಥದೊಳ್ ಗೆ ಎಂದುಂ, ಕೆ ಎಂದು ವಾಕ್ಕುಂ; ಕೆಕಾರಕ್ಕೆ ಕುಮ್ಮಿನಂತೆ ದ್ವಿತ್ವವಿಕಲ್ಪಂ; ಮಧ್ಯನೋತ್ತಮ ಪುರುಷಂಗಳ ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ ಹಾನುಗಪದುಕ್ತಿಯೊಳ್ ಪರಿವಿಡಿಯುಂ ಇಮ್, ಅಮ್ ಎಂಬಿವಕ್ಕುಂ 2. ತೋರ್ಕ್ 8 ಈ ಉದಾಹರಣ ವಿಜ್ಞ. 4 ಕೆಕಾರಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವ ವಿಕಲ್ಪಂ 5 ನರನಾಥನಾ ತೆಜದೆ.....ಪರ್ಚಕ್ಕೆ ದೇಶಂಗಳಂ 6. ಸಮಾಕ್ ಟ್ರಂ, ತರಿಸಿಂ, ಇರಿಸಿಂ, 7. ಅಂಗೆ 8 ಫಲ್ಗು ಇನೊಳ್ಳ್ 9 ನಿಗೈವಂ

(ವಿಧಿಯ ಮಧ್ಯಮವುರುಷ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಪರಿಣಮಿಸಿರ್ಕುಂ ಪ್ರಕೃತಿ।
ಸ್ವರೂಪದಿಂ ಮಧ್ಯಮೈಕ ವಚನಂ ವಿಧಿಯೊಳ್॥
ದೊರೆಕೊಳ್ಗು ಮುತ್ತಮಿರ್ಗಂ।
ಕುರಿಪುದು ವಿಧಿ ಯಾ ಕ್ರಿಯಾಸಮಭಿಹಾರದೊಳಂ

11 380 11

ವೃತ್ತಿ॥ ¹ಮಧ್ಯವೈಕವಚನಂ ವಿಧಿಯೊಳ್ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ವರೂಪದಿಂ ಪರಿಣಮಿಸಿರ್ಕುಂ. ವಿಧಿಯೊಳ್ ಇರ್ಗೆ ಉತ್ವಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ. ವಿಧಿಯಾಕ್ರಿಯಾಸಮಭಿಹಾರದೊಳಮಂಕುರಿಪುದು.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.-

[ಧಾತುಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ].—

- (n) ²ನುಡಿ ನುಡಿ ಯೆನಗೆ ಬೇಡದು ಬೇಟ್ಪುದು.
- (೨) ಉ॥ ಪಾಡೆಲೆ ತುಂಬಿ ಬಗ್ಗಿ ಸೆಲೆ ಕೋಗಿಲೆ ತೀಡೆಲೆ ಗಂಧವಾಹ ॥
- (೩) ಮ။ ಹರಿ ಕೇಳ್ ಧೂಮಪತಾಕ ಕೇಳ್ ನಿರುತಿ ಕೇಳ್..... ॥
- (೪) ಉ॥ ವಾಯಸದಂತೆ ನೋಡು ತಕಪಿಯಂತಿರೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮೆಟ್ಟು, ಕಚ್ಛ ಘೇ। ಪಾಯದಡಂಗಿ ನಿಲ್ ಭ್ರಮರಿವೋಲ್ ಭ್ರಮಿಯಂತಿರೆ ಬೆಚ್ಚರಾಗು ಖ॥ (ಟ್ಗೌ)ಡ್ಗಾಯುಧಚಾಮರಂ ಭಾಳವ ಮಿಂಚನೆ ಭೋಲ್ತಿರೆ ಬೀಸು ನೀಂ ಖಳು ನ್ಯಾಯದಿ(ಮ)ನೆಲ್ಲಮಂ ನೆಱತೆಯೆ ಕಲ್ತುಪದೇಶಕನಾಗು ಲೋಕದೊಳ್॥
- (अ) ಕಂ॥ ಇರು ಮರುಳೆ ಶುಷ್ಕ ವೈಯಾ।

ಕ್ರಿಯಾಸಮಭಿಹಾರಕ್ಕೆ —

- (೬) 'ಬೇಡ ಬೇಡೆಂದು ಬಿಡಿಸಿದಂ
- (೭) ಕಂ॥ ಕೊಳ್ ಕೊಳ್ಳೆಂದೊಡನೊಡನೆಯೆ । ತುಳ್ಕುವ ಯುವತಿಯರ [ಕರಪರಿಚ್ಯುತ ಸಲಿಲಂ ॥ ಗಳ್ಕೊಳೆ ಬಿಡೆ ಕೆದರುವ ಕಿಂ । ಜಳ್ಕದಿನಾದುದು ಸರೋವರಂ ಕಪಿಶಜಳಂ ॥

^{1.} ಧಾತರಿಸ್ವರೂಪದಿಂ ಪರಿಧ್ಯಮವುರುಷದೇಕಪಚನಂ ವಿಧ್ಯರ್ಥಮಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುಗುಂ ಇರ್ ಎಂಬ ಧಾತರಿ ವೊಂದರ್ಕಮುತ್ತಮಕರ್ಕ್ಕಿಂ; ವಿಧ್ಯರ್ಥಂ ಕ್ರಿಯಾಸಮಭಿಹಾರದೊಳಮಕ್ಕುಂ 2...ನಾಡಿಯೆ ಹಲಂ ಮಗುಜಿಕೆ ಬೇಟ್ಪುದೆ ಬೇಟ್ಪುದರಿ, 8 ಬಕದಂತಿರೆ (ಕ್ಲಾಪ್ತಾ) 4. ಬಿಡುಬಿಡೆಂದು ಬಿಡಿಸಿದಂ

(೮) ಕಂ॥ನಡೆ। ನಡೆಯೆಂದೇಂ ನಡೆದುದೊ ಪಡೆ ಪಡೆದಚ್ಚುರಿಯಂ॥ ¹ಪೌನಃ ಪುನ್ಯಂ, ಭೃಶಾರ್ಥೋ ವಾ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಭಿಹಾರಃ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೨೩೩

(ಇಸುಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಧಾತುಗಿಸು ಕನ್ನಡಕ್ಕಾ। ಹೇತುವಿನೊಳ್ ಸ್ವಪರ ಕರ್ತೃವೊಳ್ ಸಂಸ್ಕ್ರತದಾ॥ ಧಾತುಗನೇಕಾಕ್ಷರಕಿಸು। ಜಾತಂ ನಿಜ ಕರ್ತೃವೊಳ್ ಪ್ರಯೋಜನದೆಡೆಯೊಳ್

11 983 11

ವೃತ್ತಿ "ಆ ಹೇತುವಿನೊಳ್ ಸ್ವಪರಕರ್ತೃವೊಳ್ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಧಾತುಗೆ ಇ(ಯಿ)ಸು ಜಾತಂ, ನಿಜಕರ್ತೃವೊಳ್, ಪ್ರಯೋಜನದೆಡೆಯೊಳ್ ಅನೇಕಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಧಾತುಗೆ ಇಸು ಜಾತಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಹೇತುಗೆ—

- (೧) ಮಾತಿಂ ನಗಿಸಿದಂ.
- (೨) ಕಂ॥ ಮೃಗಗಣಮಂ ಭೋದ ಪಜ್ಜೆಯಿ(ಯ)ಂ ಕಾಣಿಸಿದಂ ॥ ಸ್ವಯಂ ಕರ್ತೃಗೆ—

ಿನಿಟ್ಟಿಸಿದಂ, (ಕು)ಟ್ಟಿಸಿದಂ, ಕಂಟಿಸಿದಂ, ವೆಂಟಿಸಿದಂ.4

(೩) ಕಂ॥ ಘೃ । ತಾಹುತಿವಡೆದನಲನಂತೆ ಮಿಗೆ ಧಳ್ಳಿಸಿದಂ. ॥

ಅನ್ಯ ಕರ್ತೃಗೆ—

ನುಡಿಯಿಸಿದಂ, ್ಮಡಿಯಿಸಿದಂ, ಕಡೆಯಿಸಿದಂ.

(೪) ಕಂ॥ ಕಡೆಯಿಸಿದಂ ಕಸುರರಿನಸುರರಿವು ಪಾಲ್ಗಡಲಂ ॥

^{1.} ಈ ವಾಕ್ಕವಿಲ್ಲ. 2. ಕನ್ನಡದ ಧಾತುವಿಂಗೆ ಹೇತುವಿನೊಳ್ಳು ಸ್ವಯಂಕರ್ತುಕ ಪರಕರ್ತ್ಯಕ ದೊಳಂ ಇಸುವಕ್ಕುಂ; ಸಂಸ್ಕೃತದನೇಕಾಕ್ಷರಧಾತುಗೆ ಸ್ವಯಂ ಕರ್ತ್ಯವಿನೊಳಿಸುವಕ್ಕುಂ; ಪ್ರಯೋಜನ ವಸ್ತುವಿನೊಳ್ ಸ್ವಯಂ ಕರ್ತ್ಯವಿವಕ್ಷೆಯಾಗೆ ಇಸುವಕ್ಕುಂ. 3. ಕರ್ತ್ಯವಿವಕ್ಷೆಯಾಗೆ, 4, ಇಲ್ಲ. 5 ಮುಡಿಯಿಸಿದಂ, 6. ಸಾರರಿನಸುರರಿಂ.

¹ಏಕಾಕ್ಷರಧಾತುಗೆ<u></u>

ಈಯಿಸಿದಂ, 2ತೇಯಿಸಿದಂ, ಮೇಯಿಸಿದಂ, ನೋಯಿಸಿದಂ.

- (೫) ಕಂ॥ ಜಗುನೆಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಱುಗಳಂ ಮೇಯಿಸಿದಂ ॥ ಿಸ್ವಯಂಕರ್ತೃವಿನೊಳ್ ಸಂಸ್ಕೃತಧಾತುಗೆ— ಖಂಡಿಸಿದಂ.
- (೬) ಕಂ॥ ಬರ್ಪಂಬಂ ನಿಶಿತ ವಿಶಿಖದಿಂ ಖಂಡಿಸಿದಂ ॥ ಭಿನ್ನ ಕರ್ತೃವಿನೊಳಿಸುವಿಲ್ಲ 4ಖಂಡಿಸಿಸಿದನೆಂಬಂತ್ರೆ, ಶಪ್ರಯೋಜನ ವಸ್ತು ವಿನೊಳ್ ಕರ್ತೃವಿ[ವಕ್ಷ್ಮೆಯಾ]ಗೆ, ಯಿಸುವಕ್ಕುಂ.

ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ — ಚಿತ್ರಿಸಿದಂ, ಮುದ್ರಿಸಿದಂ.

ಕನ್ನಡಕೈ— ಹೊಂಗಿಸಿದಂ, ಸೊಪ್ಪಿಸಿದಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೩೪

(ಭವಿಷ್ಯಂತಿಯ ವಕಾರಕ್ಕೆ ಪತ್ವಾದೇಶ ಸ್ಥ್ರಲಂ.)

ಕಂ॥ ನೆಗೞ್ಡಾರ್ಡ ರೇಫ ಅಐನಾಂ।
ತ ಗಾಂತ ಸಾಂತೋ(ತೌ)ತ್ವದಿದಿರ ವತ್ತಂ ಪತ್ತಂ॥
ಪುಗುಗುಂ ದ್ವಿತ್ವಂ ಮೇಹ್ ಸು(ಗೆ)ಗು॥
ಯುಗಕ್ಕೆ ಲೋಫೋಕ್ತಿ ನಾಂತ ಹಾಂತಂ ಬತ್ತಂ

॥ ७४६ ॥

ವೃತ್ತಿ॥ 'ನೆಗಟ್ಡಿ ರ್ದ ರೇಫ ಅಟನಾಂತ ಗಾಂತ ಸಾಂತೌತ್ವದ ಯಿದಿರವತ್ವಂ ಪತ್ವ ಮಕ್ಕುಂ, ಸುಗ(ಗು)ಯುಗಕ್ಕೆ ಲೋವೋಕ್ತಿ ಪುಗುಗುಂ, ಮೇರ್ಹ ದ್ವಿತ್ವಂ ಪುಗುಗುಂ(ಗಂ), ನಾಂತ ಹಾಂತಂ ಬತ್ನಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ರೇಫೆಗೆ—

(ಕೂರ್ + ವಂ) - ಕೂರ್ಪಂ, ಶರ್ಪಂ, ಬರ್ಪಂ (ಇರ್ಪಂ).

^{1.} ಏಕಾಕ್ಷರದೊಳ್ ಅನ್ಯಕರ್ತೃಗೆ, 2 ಕೇಯಿಸಿದಂ, ನೋಯಿಸಿದಂ, 8 ಸಂಸ್ಕೃತ ಧಾತನಿ ವಿನ ಸ್ವಯಂಕರ್ತೃಗೆ,—ಖಂಡಿಸಿದಂ, ಖಂಡಿಸಿದನಂ, 4 ಈ ಉದಾಹರಣವಿಲ್ಲ 5 ಪ್ರಯೋಜನ ವಸ್ತುವಿಂಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ 6 ರೀಫೆ ಜಕಾರ ಚಕಾರ ನಕಾರ ಗಕಾರ ಸಕಾರ ಓಕಾರಾಂತ ಧಾತನಿವಿನ ಪರದ ಭವಿಷ್ಯಂತಿಯ ವಕಾರಕ್ಕೆ ಪಕಾರವಾಕ್ಕುಂ; ಅದರ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ದ್ವಿತ್ವಮುವ ಕ್ಯುಂ; ಗಾಂತ ಸಾಂತ ಧಾತನಿವಿನ ಕಡೆಗೆಲ್ಲಿಯೆನಿಂ ಲೋಪವಾಕಾರ್ಕಿ; ನಾಂತಹಾಂತಂಗಳ ಪರದ ವತ್ವಕ್ಕೆ ಬತ್ನಮಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ—ರೇಫಕ್ಕೆ.

(೧) ಕಂ॥ ಆ ಪುರದೊಳಿರ್ವಧಿನಕುಲ । ದೀಪಂ ವಿಪುಳ:ಪೃತಾಪ......॥

ಆ ಱಕಾರಕ್ಕೆ — ಆರ್ಪಂ, ತೋರ್ಪಂ, (ಮಾರ್ಪಂ).

(೨) ಕಂ॥ ವಾರ್ಪಡೆಗೆ ? (ಗಂ)ತೋಳ ಬಾಳ ಕೂರ್ಪಂ ತೋರ್ಪಂ ॥

ಆಕಾರಕ್ಕೆ — ಅಗಟ್ವಂ, ²ಕೀ(ಟ್ವಂ). ಡಕಾರಕ್ಕಾ ದೇಶಮಾದ್ಯ ಅಕಾರಕ್ಕಂ ಸಲ್ಗುಂ—

ತಮಾಟ್ಪಂ, ಬೇಟ್ಪಂ, ನೋಟ್ಪಂ. ನಾಂತಕ್ಕೆ 4—

ಆಂಪಂ, ನೋಪಂ, ಸೀಂಪಂ. (೩) ಕಂ॥ ...ಮಲೆದು ನರನೊಳಾಂಪಂ ಗಾಂಪಂ ॥

ಗಾಂತಕ್ಕೆ — ಪೇಸಂ್ತ ತೂಸಂ.್

- (೪)ತೊಳಪ ದಂತಮರೀಚಿ ಸಂತತಿ [ಪರ್ವೆ ಬಳ್ವಳ]
- (೫)ಲಲಾಟದೊಳ್ ಮಿಱುಪ ಕಣ್ಣು ರಿಯಂತೆ.

ಸಾಂತಕ್ಕೆ — ತರಿಸಂ, ಬರಿಸಂ, ಇರಿಸಂ, ಬೆಸಸಂ. ಆ

(೬) ನಿನ್ನೊಡನೊಂದು ಭಾಗಮಂ ಬರಿಪುದು ಕಾಪು ಮಾಡುವುದು. ಓಕಾರಕ್ಕೆ — ಓಪಂ.

ವೃತ್ತಿ " 7 ಮೇಣೆಂಬುದಱಿಂ ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್ ದ್ವಿರ್ಭಾವಂ, ತೊಳಪ್ಪಂ, ಬೆಳಪ್ಪಂ.

ಮಾರ್ಪೆಡೆಗ್ 2 ಅಬ್ವಂ, ಅಗಟ್ಟಿಂ. 3 ಬೆಗಬ್ಬಂ, ಬಿಸುಟ್ಟಿಂ, ನೋಟ್ಟಿಂ 4 ನಕಾ ರಕ್ಕೆ 5 ತಾನಂ, ತೂನಂ. 6. ಬೆಸನಂ, ಕಾನಂ. 7. ದ್ವಿತ್ವಕ್ಕೆ

- (೭).....ಉದಯಿಸ್ಸ್ ಗಂಡ ಮಾರ್ತಂಡನಲರ್ಚುಗೆಂಮಂ.
- (೮).....ಗೆಲ್ದು ಬೆಳಪ್ಪನೀಗೆ 1ಬರಂಗಳಂ ॥
- ವೃತ್ತಿ॥ ನಾಂತ ಣಾಂತಂಗಳ ಪರದ ವಕಾರಕ್ಕೆ ಬಕಾರಮಕ್ಕುಂ. ನಾಂಬಂ, (ಯೆಂ)ಎಂಬಂ, ತಿಂಬಂ.
- (೯) ಕಂ॥ ²ಅಡು ಪಣ್ಣಿಡು ಘೋಗು ನೀನುಮಾನುಂ ತಿಂಬಂ ॥ ಹಾಂತಕ್ಕೆ — ಉಣ್ಬಂ, ಕಾಣ್ಬಂ.
- (೧೦) ಮ ವಾಣ(ದೆ) ಹಿರಿದುಣ್ಬಂ ಹರನ[ಗ್ನಿ] ಕಾಡಕಸನುಂ ತಿಂದಿರ್ಪ..... ॥

(ದಪದ ಪಕಾರ ದ್ವಿತ್ವವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ದಪದ ಪಕಾರಕ್ಕಂ ಸಂ। ಧಿಪುದು ವಿಕಲ್ಪದೆ ಬುಧರ್ಕಳಿಂ ದ್ವಿತ್ವಂ ಸಂ॥ ಧಿಪುದು ನಕಾರಂ ನೋಧಾ। ತು ಪರದೊಳಾ ದ ದಪನೊದನೆ ನೋಗಂ ಹ್ರಸ್ವಂ

H 986 H

ವೃತ್ತಿ ॥ ಿದಪದ ಪಕಾರಕ್ಕಂ ಬುಧರ್ಕಳಿಂ ದ್ವಿತ್ವಂ ವಿಕಲ್ಪದೆ ಸಂದಿರ್ಪುದು. ನೋಧಾತು ಪರದೊಳೆ ಆ (ದ ದಪ ಮೊದವೆ) ನಕಾರಂ ಸಂಧಿಪುದು. ನೋಗಂ ಹ್ರಸ್ವಂ ಸಂಧಿಪುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.-

[ದಪದ ದ್ವಿತ್ವ ವಿಕಲ್ಪಕ್ಕೆ] ಬರೆದಪಂ—ಬರೆದಪ್ಪಂ, ಕರೆದಪಂ—ಕರೆದಪ್ಪಂ, ಇಱಿದಪಂ—ಇಱಿದಪ್ಪಂ. ನಿಲಿಸಿದಪಂ—ನಿಲಿಸಿದಪ್ಪಂ, ಇರಿಸಿದಪಂ - ಇರಿಸಿದಪ್ಪಂ.

(೧) ಮಗಥೇಶನಂ ನಿಲಿಸಿದಪ್ಪಂ ಹೋಳನಂ ಭಾಷೆಯಂ ಹರಿಕೇಳ್......॥ [ನೋಧಾತುಗೆ]4 ನೊಂದಂ...ನೊಂದಪಂ.

ವೃತ್ತಿ ॥ ಅಂಮೆಂದೆಂ.

ಬೆಂದಂ, ಬೆಂದಪಂ.

^{1.} ಬೀರಂಗಳಂ 2. ಅದು ಪಣ್ಣದಾವೋಗು, 8. ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ದಪದ ಪಕಾರಕ್ಕಂ ದ್ವಿತ್ವ ಮಕ್ಕುಂ ದದಪಂಗಳೊದವೆ, ನೋಧಾತುವಿನ ಪರದೊಳ್ ನಕಾರವುತಿಂ ನೋಗೆ ಪ್ರಸ್ತ್ವಮುಂ ಅಕತ್ಕುಂ ಸವಾಚ್ಚಯದಿಂ ಬೇ ಎಂಬ ಧಾತುಗಮಂತೆ 4. ನೋಬೀಧಾತುಗಳ್ಲಿ

(ಅಲ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಸತತಂ ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ । ಪ್ರತಿಷೇಥ[ದ ನಿಧಿಯೊ]ಳಂ ಪ್ರಯೋಜನ ವಸ್ತ್ವಾ ॥ ಶ್ರಿತ ಹೇತು ಕ್ರಿಯೆಯೊಳಮ । ನ್ವಿತಮಲ್ಕ್ರಿಯೆ ತಾಂ ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಮಪ್ಪೆಡೆಗಳೊಳಂ ॥:೨೪೫॥

ವೃತ್ತಿ "ವುಧ್ಯಮಪುರುಷ ಪ್ರತಿಷೇಧದ ವಿಧಿಯೊಳಂ ಪ್ರಯೋಜನವಸ್ತ್ವಾತ್ರಿತ ಹೇತುಕ್ರಿಯೆಯೊಳಂ ತಾನದು ಕ್ರಿಯೆ ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಮಪ್ಪೆಡೆಗಳೊಳಂ ಅಲ್ ಸಮನ್ವಿತಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಉಸಿರಲಿಂ-2

- (೧) ಊರ(ಅ)ಲ್ಲಿ ಸಾರಲಿಂತ...
- (೨) ಆರೈದಾರುಂ ಸಾರಲಿಂ 4
- (೩) ಬಿಲ್ಲೆಱ³ಯ(⁵)ನೆಂದುದೆ ಮಾತು ಮಾರಲಿಂ,
- (೪) ಸ್ವಾ॥ ಏಳಿದಂ್ಗೆಯಲಿಮಿಗಡೆ ನಮ್ಮೊ। ⁷ಳ್ಳಾಳ.....॥
- (೫) ಕಂ॥ ಸೆಱತೊಂದನಣಂ। ಬಗೆಯಲ್ ಗಡ ನಿನಗೆ ಸುಮತಿ ಬೇಱಾಂ ಬೇಱ³॥
- (೬) ಬನದಲ್ಲಿ ಪುಗಲ್ ಪುಗಲೆಂಬ ಗಂಡುಗೋಗಿಲೆ. "ಪ್ರಯೋಜನ ವಸ್ತ್ವಾಶ್ರಿತ ಹೇತುಕ್ರಿಯೆಗೆ—
- (೭) ಮ॥ ತಱ•ಯಲ್ತಕ್ಕಳವರ್ತ್ಥಿಗಳ್ಗೆ ಬಿಡದೀಯಲ್ತಕ್ಕ ಸಂಪತ್ತಿ ಮಾ । ತಱ•ಯಲ್ತಕ್ಕ ವಿವೇಕ.....॥
- ವೃತ್ತಿ "ಕ್ರಿಯೆ ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಮಂ ಪೇಟ್ವಿಡೆಯೊಳಮ(ಲುವ)ಲ್ ಅಕ್ಕುಂ. 10ಗೆಲಲ್ ಬಂದಂ, ಪುಗಲ್ ಬಂದಂ, ಮುತ್ತಲ್ ಪೇಟ್ಡಂ.
- (೮) ಸ್ರ॥ ಈಯಲ್ಬಂದತ್ತು ಕಲ್ಪಾಂಘ್ರಿಸವಭಿಮತಮಂ......॥

^{1.—}ಕ್ರಿಯೆ ವಿಧ್ಯರ್ಥಮಾದಲ್ಲಿಯುಂ, ಪ್ರಯೋಜನವಸ್ತುವಿಂಗೆ ನಿಮಿತ್ತವುಪ್ಪ ಕ್ರಿಯೆಯೊಳಂ ಕ್ರಿಯೆ ತಾಂ ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಮಂ ಪೇಟ್ವಿಡೆಯೊಳಂ ಅಲ್ ಅಕ್ಕುಂ. 3. ಉಸಿರಲಿಂ, ವಿಸಾಜಲಿಂ. 8 ಇಲ್ಲ. 4. ಇದು ಮುಂದಿದೆ. 5 ನೆಂದುದೆ ಮಾತ್ತು 6. ಗೆಯ್ಯಲಿಮಿಾಗಳನ್ಮೊಳ್. 7. ವಿಧ್ಯರ್ಥವುಲ್ಲದ ಪ್ರತಿಷೇಧ ಕ್ರಿಯೆಯೊಳ್ ಅಲ್ ಅಕ್ಕುಂ. 8 ಪ್ರಯೋಜನ ವಸ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗೆ, 9. ಕ್ರಿಯೆಗೆ. 10. ಗೆಲಲ್ ಬಗೆದಂ.

(ಅಲ್ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಕೆಕಾರಾಗನು ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಸಂ(ದ)ಧಿಪುದಲ್ವಿ(ಲುವಿ)ನ ಪರದೊಳ್ । ಬಂದು ಕೆಕಾರಮುವುದೊರ್ಮೆ ವೈಕಲ್ಪಿ ಕದಿಂ॥ ಸಂದ(ಧಿ)ಪುದಲ್ಗಂ ಲೋಪಂ। ಬಂದಾ ಪ್ರತಿಷೇಧ ವಿಧಿಯನೊದವದ ಪಕ್ಷಂ

11 385 11

ವೃತ್ತಿ " ¹ಬಂದಾ ಪ್ರತಿಷೇಧ ವಿಧಿಯನೊದವದ ಪಕ್ಷಂ ಅಲುವಿನ ಪರದೊಳ್ ಅದು ಕೆಕಾರಂ ? ವೈಕಲ್ಪಿಕದಿನೊರ್ಮೆ ಬಂದು ಸಂ(ದ)ಧಿಪುದು. ಅಲ್ಲಂ ಲೋಪಂ ವೈಕಲ್ಪಿಕದಿ ನೊರ್ಮೆ ಸಂಧಿ(ದ)ಪುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ. ---

[ಕೆಕಾರಕ್ಕೆ]---

ನುಡಿಯಲ್ಲಿ 2ಬಲ್ಲಂ, ಪೇಅಲ್ಲಿ ಕೇಳ್ದಂ, ಬೇಡಲ್ಲಿ ಬಂದಂ.

(೧) ಕಂ॥ ...ಬಿತ್ತರಿಸಲ್ಕೆ ವೇಟ್ ಸುವರ್ಣೋತ್ಕರಮಂ ॥ ವೃತ್ತಿ॥ ³ಆ ಅಲ್ಗೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಲೋಪಂ.

⁴ಉಡವೇಟ್, ್ತೊಡವೇಟ್, ್ತರವೇಟ್.

(೨) ಕಂ॥ ತರವೇೞ್ ಸನ್ನ್ ದ್ಧ ವಾಜಿ ಸಾಧನ [ಕುಲ]ಮಂ॥

ವೃತ್ತಿ ॥ ⁷ಅಂಮೆಂದೆಂ. ಅ(ಯ್ಯೆಂಬ್ರಯ್ ಎಂಬ ಮಧ್ಯಮಪುರುಷದೇಕವಚನದ ಯಕಾರಕ್ಕಂ ಲೋಪಂ. [ಇದಂ] ಪ್ರಯೋಗದೊಳ್ ನೋಡಿಕೊಳ್ನುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೩೮

(ಭೂತವರ್ತಮಾನ ನ್ಯೂ ನ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ⁸ನಿುತ್ವ ಮುತ್ವಂ। ಮತಿವಂತರಿನೆಯ್ದೆ ಪೂರ್ವಕಾಲಕ್ರಿಯೆಗಾ ॥ ಯತು ಮುತ್ತು ಮುತ್ತೆ ಯುತೆಯೆಂ। ದು ತಗುಳ್ಗುಂ ವರ್ತಮಾನ ನಿಹಿತ ಕ್ರಿಯೆಯೊಳ್

11 286 11

^{1.} ಪ್ರತಿಷೇಧ ವಿಧಿ ಪೊರ್ದದೊಡಲುವಿನ ಪುಂದೊರ್ವೆ ಕಕಾರಮಕ್ಕುಂ; ಆ ಅಲ್ಲೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಲೋಪಂ. 2. ಬಂದಂ. 8. ಅಲುವಿನ ಲೋಪಕ್ಕೆ. 4. ಉಡಲ್ವೇಟ್—ಉಡವೇಟ್, 5. ಇಲ್ಲ. 6. ತರಲ್ವೇಟ್— ತರವೇಟ್, 7. ಈ ವಿಷಯವಿಲ್ಲ. 8. ಪುಂತ್ವವಿಂತ್ವಂ.

ವೃತ್ತಿ॥ 'ಪೂರ್ವಕಾಲ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಇ(ಯಿ)ತ್ವಂ, ಉತ್ಪಂ ನುತಿಂನತರಿಂದೆಯ್ದೆ ಪ್ರತಿ ಪಾದ್ಯಂ. ವರ್ತಮಾನ ವಿಹಿತಕ್ರಿಯೆಯೊಳ್ ಆ ಯುತುಂ, ಉತ್ತಂ, ಉತ್ತೆ, ಉತೆ ಯೆಂದು ತಗುಳ್ಗುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಇ(ಯಿ)ಕಾರಕ್ಕೆ— ನಚ್ಚಿಬಂದಂ, ವಚ್ಚಿವೊಗಟ್ದಂ, ಎತ್ತಿನಡೆದಂ, ಮುತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟಂ.²

ಉಕಾರಕ್ಕೆ ---

ಕುಸಿದು ನಡೆದಂ, ಒಸೆದು ಕೊಟ್ಟಂ, ³[ಬಂ]ದು ಪೇಲ್ದಂ.

11

(೧) ಕಂ॥ ಮಿಂದುಂಡು ಕುಡಿದು ಮಗುಟ್ಡುಂ । ಬಂದಿರ್ವೊಡಮಿರ್ಸೆಂ...

ಉತು [ವೆ]ಂಬುದರ್ಕೆ —

ನಗುತುಂ ಬಂದಂ, ಪುಗುತುಮಿರ್ದಂ, 4ಕಱೆಯುತುಂ ಪೋದಂ.

(೨) ನು॥ ಸೂಸುತುಂ। ನದನದ್ಯಚ್ಛ ಜಲಂಗಳಂ.....॥ ಉತ್ತುವೆಂಬುದರ್ಕೆ —

(೩) ಮ ಕ ದ ಟುತ್ತುಂ ಮಣಲಂ...... ।

(೪)ಕಸಿಧ್ವಜಂ ನೀಟ್ಕು ನಿರ್ವರ್ತ್ತಿ[ಸುತ್ತುಮಿರೆ] ಉತ್ತಿಗೆ—

ಕ[ತ್ತು]ತ್ತ ಕಡಿದಂ, ಪರಸುತ್ತೆ 'ಕಳುಸಿದಂ

^{1.} ಭೂತಕಾಲಕ್ರಿಯೆಂಡೊಳ್ ಉಕಾರವು ನಿರ್ವಿಕರವು ವರ್ತವಾಗಕ್ರಿಯೆಂಡೊಳ್ಳ್, ಉಸ್ತಾಂ, ಉತ್ತುಂ, ಉತ್ತೆ ಎಂದು ನಾಲಕ್ಕಿ ರೂಪವುಕಕ್ಕುಂ. 2 ತಿರ್ದಿ ನರನುದ್ದ ವಿನಿಸೆ ಜೀ (ಬೇ) ಆತಿದ್ದಿಂ. 3. ನೆನೆದು ಪೇಟ್ಡಾಂ, ವಿಕಿಂದರಿಂಡಂ, 4. ಕರೆಯಾತುಂ, 5. ಹೊಡೆದಂ. 6. ಬಂದಂ. 7. ಈ ಉದಾಹರಣಕ್ಕೆ ಬೇಜಾಗಿ—...ಪೋಗು ಪೋಗು ಕಾದುತ್ತೆ ಬಂದನೆಂ ಸಲ್ಲವೆನ್ಕೊಳಿವು.'' ಎಂಬ ಉದಾ ಹರಣವಿದೆ.

ಕಾದುತ್ತೆ ಕಣ್ತುತ್ತಲು ಬಂದಸೆ ಸಲ್ಲವೆನ್ಮೊಳಿ(ವ))

ಉತೆಗೆ _

ಮಿಱುಗುತೆ ವೋ[ದಂ] ಯಿಸುತಿರು.....ಯೆಸುತೆ ನಿಂದಂ

(೬) ಕc॥...¹ತಾನಾಂಬೆಗೆ ಪೇಟ್ದು ದಂ ತೆಜುತಿರ್ವರ್ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೨೩೯

(ದಕಾರಾದಿ ಪ್ರತ್ಯಯಂ ಪರಮಾಗೆ ಧಾತುಗಳ ರೂಪವಿಕಾರ ವಿಚಾರಂ)

ಕಂ॥ ದ ದಪಂಗಳ್ ಪರದೊಳ್ ತಾ। ಮೊದವಿರೆ ವಿಸಾ ಯೆಂಬುದರ್ಕೆ ತರ್ ಬರ್ಗಳ್ಗೊಂ॥ ದಿದ ಕೊಲ್ಸಲ್ಗಳ್ಗಮರ್ಥಿ। ಪ್ರಾದು ನತ್ತಂ ನಿಲ್ಗೆ ಬಲ್ಲರಿಂದೆ ವಿಕಲ್ಪಂ

॥ ଚଣର ॥

ವೃತ್ತಿ " ಪರದೊಳ್ ತಾಮವು ದದಂಪಗಳೊದವಿರೆ ಮಾಯೆಂಬುದರ್ಕೆ ತರ್ಬರ್ಗಕ್ಗೆ, ಒಂದಿದ ಕೊಲ್ಸ್ ಸ್ಟ್ರೀ ನತ್ವಂ ಅಮರ್ದಿ ಪುರ್ಗು, ನಿಲ್ಗೆ ಬಲ್ಲರಿಂದೆ ವಿಕಲ್ಪ (ದಿ)ಂ ನತ್ತಂ ಅಮರ್ದಿ ಪುರ್ಗು ಬಲ್ಲರಿಂದೆ ವಿಕಲ್ಪ (ದಿ)ಂ ನತ್ತಂ ಅಮರ್ದಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿದು.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ. —

- (೧) ಹರಿಣಿ ಅಲರ ಮಟೆಯೊಳ್ ಮಿ(ನಿ)ಂದಂ ಭೂಪಾಲಮನ್ಮ ಥನಾಜಿಯೊಳ್ ೫
- (೨) ನಡೆತಂದಂ ಮೇರೆದಪ್ಪಿ ಕವಿವಂಬುಧರಂಬೋಲ್ ॥
- (೩) ಕಂ॥ಆವನ । ಬೀಡಿನ ಇಬೀರನ ಶಿರೋಬ್ಜ ವಾರ್ ತಂದರಿದಂ ॥
- (५) घा। ಬಂದಂ ಫಲ್ಗು ಣನಿಲ್ಲಿ ಸಂದೆಯಮಣಂ ತಾನಿಲ್ಲ'...॥
- (अ) ಕಂ॥ 5ತಂ ತಂಮನೆ ಕೊಂದರೆಂದು ಪಡೆಯಾಸಕಳಂ॥
- (೬) ಕಂ॥ ಕೊಂದಂ ್ಕೊಲ್ವಂತೆ ರಸಮನಂಜನಸಿದ್ಧಂ ॥

ಸಲ್ಪೆ.-7

(೭) ಕಂ॥ ಬೇಡರವೋಲ್ ಮಸಗಿ ತುಱುಗೊಳಲ್ ಿತಱಿಸಂದಂ॥

^{1.} ತಾನಾಜ್ಞೆಗೆ ಪೇಲುತಿರ್ಸರ್, ತಾನಾಂಬೆ ಪ್ರೆಲ್ದು ಸಂತೆ. 2. ದರ್ಜನಗಳ್ ಪಂಪಾಗೆ ವಿಶ ಎಂಬವಿದರ್ಕಗ, ತರ್ಬರ್ಗಳ ರೇಭೆಗಂ, ಕೊಲ್ಸಲ್ಗಳ ಲತ್ವಕ್ಕಂ ನಕಾರಾದೇಶಂ, ನಿಲ್ ಎಂಬುದರ್ಕೆ ಏಕಲ್ಪಂ. ಕ್ರಮ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ. 3. ಭಿರಕಾತಿ ರೋಜವಾರ್ತಂದರಿದಂ. 4. ಕೊಂದಾನ್ನೆ ಗೊಂಬೆಗಳನೆ ಯನ್ನುವು (ಕೊಂದನಿ! ನೈಗೊಂಡೇಂಗಳ ಗೆಯ್ಯು ಸಾ ಎಂದಿರಬಹಾಸು.) ಇದು ಹೆಚ್ಚಿದೆ. 5. ತಂತಕಾನಿನೆ: 6. ಕೊಳ್ಳಂತೆ. 7. ಇಲ್ಲ. 8. ಬಟಿಕಾಸಂಪಂ.

ನಿಲ್ಡೆ —

(w) wii

ವ್ಯೂಹಮನೊಡ್ಡಿ ನಿಂದನಿಱಿಯಲ್.....॥

(F) ¹み曲³ ಯ む (る) つ れっ (る) つ れっ に II

ವಿಕಲ್ಪದಿಂ—²ನಿಲ್<u>ಯ</u>ಂ

(೧೦) ಬೆನ್ನೊಳ್ ನಿಲ್ಯಂ ಗಾಂಡೀವಿ

ಸೂತ್ಯಂ. ೨೪೦

(ಧಾತುಗಳ ಆದಿ ಇಕಾರ ಉಕಾರ ವಿಕಾರಂ, ತರ್ ಬರ್ ಧಾತುಗಳ ನಿಷೇಧರೂಪವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಹೃಕೃತಿಯ ಪೂರ್ವದಿಕಾರದೊ । ಳುಕಾರದೊಳ್ ಹ್ರಸ್ವದೇತ್ವ ಮೋತ್ವಂ ಬಹುಳಂ ॥ ಪ್ರಕಟಂ ತರ್ಬರ್ಗಳ ನೊದ। ಲಕಾರದೊಳ್ ದೀರ್ಘವಿಧಿ ವಿಲೋವುಕ್ರಿಯೆಯೊಳ್ ॥ ೨೪೯ ॥

ವೃತ್ತಿ ॥ ³ದ ದಪಂಗಳ್ ಪರದೊಳಿರೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪೂರ್ವದಿಕಾರದೊಳ್ ಹ್ರಸ್ವ ದೇತ್ವಂ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪೂರ್ವದುಕಾರದೊಳ್ ಹ್ರಸ್ವದೋತ್ವಂ ಬಹುಳಮಕ್ಕುಂ. ವಿಲೋಮ ಕ್ರಿಯೆಯೊಳ್ ತರ್ಬರ್ಗಳ ಮೊದಲಕಾರದೊಳ್ ದೀರ್ಘವಿಧಿ ಪ್ರಕಟಮಪ್ಪಂತೆ ಅಕ್ಕುಂ.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.__

*[ಇಕಾರದೆತ್ವಕೈ__] ಬಿಸು ಬೆಚ್ಚಂ, ಇಸು - ಎಚ್ಚಂ, ತಿಱು -- ತೆತ್ತಂ, 6ಕಿ ಅು -- ಕೆತ್ತಂ. ಕಿಡು ... ಕಟ್ಟಂ, ಗಿಜುವೆಂಬಲ್ಲಿ ಗೆತ್ತಂ.

- (೧) ಕಂ॥ ಮಱುಗು ವಿನಂ ಮಾಣದೆಚ್ಚ ನರಿವಾಹಿನಿಯಂ ॥
- (೨) ಮ ಸ್ರ ಪುಗಲಂ ಮಾರ್ಟುನೆಗೆತ್ತ..... ॥ [ಉಕಾರದೊತ್ವಕ್ಕೆ]--

ಉಗು—ಒಕ್ಕಂ, ವುಗು -- ವೊಕ್ಕಂ, ಕುಡು -- ಕೊಟ್ಟಂ, ತುಡು -- ತೊಟ್ಟಂ.

- (೩) ಕಂ॥ ತೊಟ್ಟಂ ಸಂವೋಹನಮಂ।
- (v) ಸ್ರ။ ಎನುತುಮನಿತುಮಂ ಧರ್ಮಜಂ ಸೂಱ³ಗೊಟ್ಟಂ ॥

^{1.} ನಿಂದಂ ನಿಜಾಹುಲ್. 2. ನಿಲ್ಲಂ ಬೆನ್ನೊಳ್ ಗಾಂಡೀವಿ. 3. ದ ದಪಂಗಳ್ ಪರಮೂದ ಘಾತು ವಿನ ಮೊದಲಿಕಾರದೊಳಮುಕಾರದೊಳಂ ಪ್ರಸ್ವಪುಸ್ಪೇತ್ವಮುವೋ(ಮು)ಕ್ವಮುವಾಕ್ಕುಂ, ತರ್, ಬರ್ ಎಂಬ ಧಾತುಗಳ ಮೊದಲಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಷೇಧ ಕ್ರಿಯೆಂಬೊಳ್ ದೀರ್ಘಮಕ್ಕುಂ. 4. ಇತ್ವದೆತ್ವಕೈ-

ನೃತ್ತಿ ॥ ಬಹುಳಮೆಂದೆಂ_1

(ಇತ್ವದೊಳೆತ್ವಮಿಲ್ಲದುದರ್ಕೆ)

ಇತ್ಯಂ, ಇರ್ದೆಂ.

- (৯) ಕಂ॥ ಪಸೆಯಿರ್ದಂ ಗರುಡವೇಗ ನೃಷನಂದನೆಯೊಳ್ ॥
- (೬) ಮ॥ಬೇಟ್ಸರಿದಿರೊಳ್ ²ಚ(ಕ್ರದ)ಕ್ರಾದಿ ಚಿಹ್ನಂಗಳಂ। ತರಿಸಿಟ್ಟಂ..................॥

ವೃತ್ತಿ ॥ ತಿಉತ್ವ ಕ್ಕೊ ತ್ವಮುಂ ಕೆಲವಱೊಳಿಲ್ಲ— ಉಟ್ಟಂ, ಸುಟ್ಟಂ. 4ಬಿರ್ಚಿದಂ, ಸುಕೀದಂ.

- (೭) 5 ಜವ(ನ ?)ದಿಂದೆ ಗಂಮದುಡುಟ್ಟಂ ?
- (೮) ಕಟ್ತಿಯೆಂದಟ್ತಂ.
- (೯) ಆಗಳೆ ಗಂಡುಡಿಗೆಯುಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಣಿಲಂ. •[ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ---]
- (೧೦) ಸತಿಗೆಂದುಂ ಯುದ್ಧ ದೊಳ್ ಬನ್ನ ಮಂ ತಾರಂ,
- (೧೧) (ಕಡಿಪಿ) 7ನಳಿಪಿಲ್ಲದ ವಂನ್ಯ ವೋಡುವರೆ ಬೆಂಬಿಲ್ದಂ [ದೂದಟ್ಟಿಯುಂ] ಬಾರಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೪೧

(ಧಾತ್ವಂತ್ಯವರ್ಗ ತೃತೀಯಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮತ್ವಂ, ಸ್ವಂತಧಾತುಗಳ್ಗೆ ಚಕಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಧಾತುವಿನಂತ್ಯದ ವರ್ಗೋ। ಪೇತತೃತೀಯಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ತಾಂ ಪ್ರಥಮತ್ವಂ ॥ ಮಾತೇಂ ವೃಂಜನ ರೂಪದಿ। ನೇತೆಱದಿಂ ಸ್ವಂತ ಧಾತುಗಕ್ಕುಂ ಚತ್ವಂ

11 980 11

^{1.} ದ ದ ಪದೊಳ್ಳು ಎಚ್ಚ ಪಂ, ಬೆಚ್ಚ ಪಂ, ತೊಟ್ಟ ಪಂ, ಕೊಟ್ಟ ಪಂ ಎಂಬಂತನರ್ಕಂ ಪತ್ತುಗಾಂ, ಬಹುಳದಿಂ ಕೆಲವಱೊಳತ್ವನೊತ್ವಮಲ್ಲ. ಇತ್ತಂ, ಇರ್ದಂ (ಇಟ್ಟಿಂ). 2. ಚಕ್ರಾವಿಚ್ಛನ್ನಂಗಳಂ, ಚಕ್ರದ ಚಹ್ನಂಗಳಂ. 3. ಈ ವಾಕ್ಯವಿಲ್ಲ. 4. ಉರ್ಕಿದಂ. 5. ಜನದಿಂದಗಮಲೆಯುಂ ಸುಟ್ಟಿಂ ಉರ್ಕಿದಂ ಸರಿಕ್ಕಿದಂ ಕಟ್ಟಿಯಿಂದುಟ್ಟಿಂ. 6. ದಪಕ್ಕಮಂತೆ— ದೀರ್ಘಕೈ—7. ನೃಶಂ ಬೆಂಬಿಟ್ಟುಂ ದೂದಟ್ಟಿಯುಂ ಬಾರಂ. ಬಹುಳದಿಂ ಪ್ರತಿಷೇಧಮಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ (ವಿಧಿಯೊಳ್) ದೀರ್ಘಮುಂಟು—ಬಾರ ಮರಾಳಕಾಗವುನೆ.

ವೃತ್ತಿ "ಭಾತುವಿನಂತ್ಯದ ವರ್ಗೋಪೇತದ ತೃತೀಯಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ತಾನೆದು ಪ್ರಥಮತ್ವಂ ವ್ಯಂಜನರೂಪದಿಂ ಅಕ್ಕುಂ. ಮಾತೇಂ ವ್ಯಂಜನರೂಪದಿನೇತೆ ಅದಿಂ ಸ್ವಂತಧಾತುಗೆ ಚಕಾರ ಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.-

²ಗಕಾರಕ್ಕೆ ಕಕಾರಂ -

ಉಗುವೆಂಬಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಂ, ಪುಗು - ಪೊಕ್ಕಂ, ನಗು ನಕ್ಕಂ, ಮಿಗು ವಿ ಕ್ಕಂ.

(೧, ಕಂ॥ ತಕ್ಕೆ ಂದಿ ಅವೆಡೆಯೊಳ್ ?

ಮಿಕ್ಕಂ ಕರ್ಣ ಕರ್ಜನರ್ಕಳಂ.....॥

- (೨) ಚಂ॥ .. ಪೊಕ್ಕನಂಗು ನಿಜಮಂದಿರಮಂ ಪರಸೈನ್ಯ ಭೈರವಂ॥ ಡಕಾರಕ್ಕೆ ಟ(ಉ) ಕಾರ ಪ್ರಯೋಗಂ— ್ ನಡುವೆಂಬ ದರ್ಕೆ-ನಟ್ಟಂ, ಮಡು ಮಟ್ಟಂ, ಕಿಡು-ಕಟ್ಟಂ, ಕುಡು-ಕೊಟ್ಟಂ
- (೩) ಕಂ॥ ಪಿಡಿಯೆಂದಸಿ ತಾಳಪತ್ರಮಂ ್ಯತಿ ಕೊಟ್ಟಂ ॥
- (೪) 7ಗರಂ ನೆೞಲೊಳೆ ಘೂ ರ್ವಂತೆ ವೋ(ಓ)ಲ್ ದೆಸೆಗೆಟ್ಟಂ ॥

⁸ದಕಾರಕ್ಕೆ ತಕಾರ ಪ್ರಯೋಗಂ—

ಮುದು - ಮುತ್ತಂ.

- - (೬) ಕಳ್ಳ[ವೆಳ್ಳವ]ಟ್ಟಲ್ ಬಾ11ಯೊಳ್ ಬೆಚ್ಚಂತಿರೆ
 - (೭) ಮಾಱಾಂತೆಚ್ಚಂ ಮಹಾರಥರಂ 12ನರಂ.

ದಸಕ್ಕ ಮಂತ್ರೆ

^{1.} ದ ದವರಗಳ್ ಪರಕಾದ ಧಾಕರಿವಿನ ಕಡೆಯ ವರ್ಗತೃತೀಯಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ವೃಂಜನರೂಪದಿಂ ಮೊದಲಕ್ಕರಮಕ್ಕುಂ. ಸುಕಾರಾಂತ ಧಾಕರಿವಿನ ಕಡೆಯ ಸುಕಾರಕ್ಕೆ ವೃಂಜನ ಚಕಾರವರಿಕತ್ತಿಂ. 2. ಗಳಾ ರಕ್ಕೆ ಉಗತ್ತಿ ಒಕ್ಕಂ. 3. ದಹಿಸಿದೆಯೊಳ್. 4. ಡಕಾರಕ್ಕೆ—ನಡತಿ. ನಟ್ಟಂ. 5. ಸುಡು. ಸುಟ್ಟಂ, ಬಡು. ಬಿಟ್ಟಂ. 6. ಜತಿ. 7. ನೆಜಿಲ್ಲೊಳ್ಳ.............. ದಕಾರಕ್ಕೆ— ಮುಡು. ಮುತ್ತಂ. 9. ೨೦ಕಾ ರದ ಚಕ್ವಕ್ಕೆ. 10. ಇಸು - ಒಚ್ಚಂ. 11. ಕಳ್ಳವೆಳ್ಳಿಮಟ್ಟಲ್. 12. ಮುಸುರ(ಥಂ)ಥಿಕಂ ನರಂ, ದಶ್ಕೆ ಮುಂತೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೪೨

(ಈ, ಸಾ, ಧಾತುಗಳ ವಿಕಾರಂ, ಅುಾಂತ ಧಾತು, ತವು ಧಾತುಗಳ ವಿಕಾರ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಅನಾಂತದೊಳಂ ಮೃತಿದಾನಾ। ರ್ಥಾಂತದೊಳಂ ವ್ಯಂಜನದ ತಕಾರಂ ದೀರ್ಘಂ॥ ಪಿಂತಿರೆ ಬರ್ಕುಂ ಹ್ರಸ್ವತೆ।

ಆರಾಂತಕ್ಕಂ ರೇಘನೊರ್ನು (ಶತ್) ತನ್ರಗೆ ಪಕಾರಂ ॥ ೨೫೨ ॥ ವೃತ್ತಿ ॥ ತಿಲಾಂತದೊಳಂ ಮೃತಿದಾನಾರ್ಥಾಂತದೊಳಂ ವ್ಯಂಜನದ ತಕಾರಂ ಬರ್ಕುಂ. ಹಿಂತೆ ದೀರ್ಘಮಿರೆ ಹ್ರಸ್ವತೆ ಬರ್ಕುಂ. ಅಾಂತಕ್ಕಂ ರೇಘನೊರ್ಮೆ ಬರ್ಕುಂ, ತವು(ಉ)ಗೆ ಪಕಾರಂ ಬರ್ಕುಂ.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಕಿಟು - ಕೆತ್ತಂ, ಪೆಟು - ಪೆತ್ತಂ, ತಿಟು - ತೆತ್ತಂ, ಗಿಟು - ಗೆತ್ತಂ.

- (೧) ಮা মু॥ ... జాತವೇದಂ, ಪಟು ಶಕಪಟವಟು ವ್ಯಾಜದಿಂ ಬೇಡಿ ಸೆತ್ತಂ॥
- (೨) ಕಂ॥ ...ಸಾಲಭಂಜಿಕೆ (ಗೆ)

ತ್ತರಸಂ ನೋಡಿದಂ ಲ(ಲಾಟ)ತಾ ಕೋಮಳೆಯಂ ?॥

ವೃತ್ತಿ॥ ಅಱು = ಅತ್ತ್ರ೯೦ ; ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಕುತನೆಂಬು[ದಿ]ದರ್ಕಾದುದು,

- (೩) ಆರ್ತ ಕದಂಪು ಬತ್ತಿದ ಕಾಲುಂ ವೃತ್ತಿ॥ ಸಾ, ಈ ಧಾತುಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಕಾರಂ ಸತ್ಯಂ - ಇತ್ತಂ.
- (೪) ತನಗೆ ಮೊದಲೊಳುಗಿದ(ದು) ಕವಚಮನಿಂದ್ರಂಗಿತ್ತಂ ಕರ್ಣಂ
- (अ) ಶಾ॥ ...ಸತ್ತರ್ ಕಾದಿ ನಿನ್ನು ಳ್ಳರುಂ। ಬೇಸತ್ತರ್ ಕೆಲರ್...... ॥

^{1.} ತೌಗೆ. 2. ದ ದಪಂಗರ್ ಪರಮಾದ ಧಾತುವಿನ ಕಡೆಯ ಜಕಾರಕ್ಕೆಯಾಂ, ಸಾ, ಯಾ ಯಿಂಬ ಧಾತುಗಳ ಕಡೆಯೊಳಂ ವೃಂಜನ ತಕಾರಮಕ್ಕುಂ. ಸಾ, ಯಾ ಯಿಂಬವಹಾದಿ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹೃಸ್ವವುಕ್ಕುಂ. ಅಕಾರಕ್ಕೊರ್ಮೆ ರೇಘಮಕ್ಕುಂ. ತವು ಎಂಬ ಧಾತುವಿನ ವಕಾರಕ್ಕೆ ಪಕಾರಮಕ್ಕುಂ. 3. ಕಪಟಮಯುವ್ಕಾಜದಿಂ. 4. ನೆತ್ತರಸಂ ನೋಡಿದಂ ಲಲಾಟಕೋಮಳೆಯುಂ. ಸಾ, ಈ ಎಂಬವರ್ಕ್ನಸತ್ತಂ, ಇತ್ತಂ, ಕಾದಿ ನಿನ್ನುಳ್ಳರುಂ ಬೆನ್ನಿತ್ವರ್ ಕೆಲರ್....ನಗೆ ಮೊಗದೊಳುಗಿದು ಕವಚಮನಿಂದ್ರಂಗಿತ್ತಂ ಕರ್ಣಂ. ಸಾಯಾ ಎಂಬವಹಂತೆ ಸಮುಚ್ಚಯುವಶದಿಂ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವಹುಾದಿ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಮುಂಟು; (ಕಾಹ್) ಕಂಡಂ, (ನಿರ್ಚಿ) ಎಟ್ಹಿಂ, (ಬೀಟ್) ಬಿಟ್ಡಿಂ, (ಆಚ್) ಆಟ್ಡಿಂ, ಇವು ನೊಡಲಾದುವು. ಅಕಾರ ರೇಫೆಗೆ ಜಾ ಎಂಬುದರ್ಕೆ, ಅರ್ತಂ, ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಅಹಾತನೆಂದುಮುಂಟು. 5. ಕಾಲುಂ ಹುರಿಯುಟುವಳಿಯುಳಿದೆ ಸೆರೆಯುಂ.

ವೃತ್ತಿ॥ ಇವಱ ಪೂರ್ವದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವವಾಯ್ತು—
ಯೆ(ಎ)ಟ್ದಂ, ಬಿಟ್ದಂ, ಅಟ್ದ ನೆಂದು ಮೊದಳವರ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಮುಂಟು.
ವೃತ್ತಿ॥ ಧಾತುವಿನ ಕಡೆಯ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ರೇಫಂ—
ಆರ್ತಂ, ಮಾರ್ತಂ.

(೬) ಕಂ॥ ಮಾರ್ತರ್ಪ್ನ (ತೆ)ರೆಗಳಿಂ ತರ । ಲಾರ್ತು(ದು)ದೊ ತನ್ನದಿಗೆ ಸುರನದೀನಿಭ್ರಮಮಂ ॥ ವೃತ್ತಿ ॥ ತನ್ನ—(ಉ) [ಧಾತುವಿನ ಕಡೆಗೆ ಸಕಾರಂ] ತಪ್ಪಂ—ತಪ್ಪಪ್ಪಂ, ತಪ್ಪಪಂ.

(೭) ತಮ್ಮೊ ಳ್ ಪಳಂಚಿ ಕಿಡಿಗುಟ್ಟ ತಪ್ಪುವಂಬುಗಳಂನಂ. 1

ಸೂತ್ರಂ. ೨೪೩

(ಕಚಟತನಂಗಳ ಪರದ ದಕಾರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವರೂಪ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ನಿರುತಂ ಕಚಟತಪಂಗಳ। ಪರದ ದಕಾರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವರೂಪಮದಕ್ಕುಂ॥ ಪರವರ್ಣಂ ಧಾತ್ವಂತ್ಯದೊ। ಳಿರೆ ಡತ್ವಂ ಮೇಣ್ ತಕಾರವೊರ್ಮೆ ²ಟಕಾರಂ

11 989 11

ವೃತ್ತಿ॥ ³ಕಚಟತಸಂಗಳ ಪರದ ದಕಾರಕ್ಕೆ ಅದು ಪೂರ್ವ ರೂಪಂ ನಿರುತಮೆಂತಂತೆ ಅಕ್ಕುಂ. ಧಾತ್ವಂತ್ಯದ ಪರವರ್ಣಮಿರೆ ಡತ್ವಂ ತಕಾರಂ ಒರ್ಮೆ ಟಕಾರಂ, ಮೇಣ ಕ್ಕುಂ. ಪರವರ್ಣಂ ಕಚಟತಸಂಗಳತ್ತಣೆಂದನ್ಯವರ್ಣಮೆಂಬುದರ್ಥಂ.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.— ತಕಾರಕ್ಕೆ —

ಒಕ್ಕಂ - ಒಕ್ಕರ್, ಮಿಕ್ಕಂ-ಮಿಕ್ಕರ್, ಪೊಕ್ಕಂ-ಬೆಕ್ಕರ್, ನಕ್ಕಂ ನಕ್ಕರ್.

ಮಕ್ಕ ರನೇಕೆ ಮಂನಿಸುವರಕ್ಕ ರ(ಪೊ)ೀಓ(ವೋ)ದದ 4ಕಲ್ಲ ಮಾನಿಸರ್. ॥

(೨) ಕಂ॥ ರ (ಕ್ಕ)ಸಿಯ ಮಾಡವದಱೊಳ್ । ವೊಕ್ಕವರುೞಿದಪರೆ गಸುಕವಿಕರ್ಣಾಭರಣಾ॥

^{1.} ವಂಬುಗಳರವಂ. 2. ಯಕಾರಂ. 3. ಧಾತುವಿನ ಕಡೆಯ ಕಡಟತನಂಗಳ ರೂಪಮಂ ಪರದ ದಕಾರಂ ಪಡೆಗುಂ; ಕಡಟತನಂಗಳಲ್ಲದ ನೇಜನಕ್ಕರಂಗರ್ ಧಾತುವಿನ ಕಡೆಯೊಳಿದೆ ಪರದ ದಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾರಮುಂ ತಕಾರ ಮಕಾರವುವಿಮಕ್ಕುಂ. 4. ಕಲ್ಲಪಾಪಿಗರ್ (ವಾಪೆಗರ್ ಎಂದಿರಬಹುದು).

ಚಕಾರಕ್ಕೆ---

ಎಚ್ಚಂ - ಎಚ್ಚರ್, ಬೆಚ್ಚಂ - ಬೆಚ್ಚರ್, ಪಚ್ಚಂ - ಪಚ್ಚರ್.

- (೩) ಕಂ॥ ಮಣಿಯದೆ ¹ಮಣಿದಿದಿರನದಿರೆ ಕೂಡಿಱಿ°ದೆಚ್ಚಂ.
- (೪) ಕಂ॥ ...ಮಿಟ್ತುಗೆ ಮಾರಿಗೆ । ಮ(ಪ)ಚ್ಚರ್ [²ದುಟ್ಟೋಡೆ ಗಾಯದಿಂ ಹಯಬಲಮಂ] ॥

ಟಕಾರಕ್ಕೆ---

ತೊಟ್ಟಂ-ತೊಟ್ಟರ್, ಕೊಟ್ಟಂ-ಕೊಟ್ಟರ್, ಬಿಟ್ಟಂ-ಬಿಟ್ಟರ್, ನಟ್ಟಂ-ನಟ್ಟರ್.

- (೫) [ಬೆಕ್ಕ ಸಂಬ]ಟ್ಟು ಬಾಯಂ ಿಬಿಟ್ಟರ್.
- (೬) ಮಂ॥ ತೊಟ್ಟಂ 'ಸಂವೋಹನಮನಭಯ(ಮ)ಂ ಪಾಂಡವಂ... ॥

ತಕಾರಕ್ಕೆ —

ಪೆತ್ತಂ-ಪೆತ್ತರ್, ⁵ತೆತ್ತಂ-ತೆತ್ತರ್, ಪೊತ್ತಂ-ಪೊತ್ತರ್, 'ಗೆತ್ತಂ-ಗೆತ್ತರ್.

ಸಳಾರಕ್ಕೆ —

ತಪ್ಪಂ - ತಪ್ಪರ್—7

°ವೃತ್ತಿ # ದಪಕ್ಕ ಮಿಾ ಲಕ್ಷಣಮೆ ಅಕ್ಕುಂ— ಒಕ್ಕ ಪಂ—ಒಕ್ಕ ಪರ್, ಎಚ್ಚ ಪಂ - ಎಚ್ಚ ಸರ್. ಇಂತುೞಿಿದುವನಱಿವುದು.

ಡಕಾರಕ್ಕೆ— ಉಹ್ಹಂ, ಕೊಳ್+ ದಂ = ಕೊಡ್ಡಂ.

- (೭) ಕಂ॥ ಮರದ ಹರಿಯಣದೊಳುಣ್ಡಂ । ಮರದೊಳ್ ಸಮೆದಂಕವಣಿಯನೇಱಿದಂ... ॥
- ಪ್ರಭು ಕಂಡಂ ಶರಜಾಲಜರ್ಝರಿತಗಾತ್ರತ್ರಾಣನಂ ದ್ರೋಣನಂ ॥

(೯) ಮ॥ ... ಭುವನತ್ರಿಣೇತ್ರರುಚಿಯಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡನಾ ಪಾಂಡವಂ ॥

^{1.} ಕುಣಿದೀ ಧೀರನದಿರೆ ಕೂಕಿಯಿಂದೆಚ್ಚರ್. 2. ಬೆಚ್ಚಾಡ್ತಿ 8. ಬಟ್ಟರ್ ಭೀಷ್ಮರ್ 4. ಕೊಟ್ಟಂ 5. ಕೆತ್ತಂ ಕೆತ್ತರ್, ಕೆಟ್ಟಂ ತೆಟ್ಟರ್ 6. ಮಾನಿಗಲಂ ಮಾಹಿರಾನೆಗೆತ್ತರ್. 7. ತಪ್ಪಂ ತನ್ನೊಳ್ ಪಕ್ಕಂಚಿ ಕಿಡಿಗುಟ್ಟ ತಪ್ಪುವಂಬಾಗಳ ರವಂ 8. ಈ ವಿಷಯನಿಲ್ಲ.

ತಕಾರಕ್ಕೆ— ಪೋರ್+ ದಂ= ಪೋಲ್ತಂ, ಸೋರ್+ ದಂ = ಸೋಲ್ತಂ, ನಿಲ್+ ದಂ = ನಿಲ್ಸಂ, ಕಿಬ್ಬಂ, ಉಬ್ಬಂ.

- (೧೦) ಶಾ ಉಲ್ತಂ ಮಾಳವ ದೇಶಮಂ ಕಿಡಿಸಿ ತದ್ಧಾರಾವುರ ಸ್ತ್ರೀಯರಂ । ತೊೞ್ತುಮಾ೯ಡಿದ..... ॥
- (೧೧) ಕಾ[ವ]ದಿರ್ದಂದು ಸೋಲ್ತಂ ಕೌಂತೇಯಂ ಕೌರವಂಗೆಂದುಲಿಗುಂ.
- (೧೨) ಕಂ॥ ¹ಪರಪೊಂದಿದ ಪುಲಿಯ[ನಾಗ]ಳಿನಿಸಂ ಘೋಲ್ತಂ ॥
- (೧೩) ನೊಳ್ದಿಕೊಂಡಂತೆ ²ಬೆಂಬೆನ್ನೊಳ್ ನಿಲ್ತಂ ಗಾಂಡೀವಿ. ³ಆಣ + ದಂ (ಆಣದಂ) = ಆಣ್ದಂ ?
- (೧೪)ಅರಲಾಣ್ದು ವು ಪೊರ್ಕ್ಯು ಅನುಗುರಿಸಿ(ದೌ) ದುವು ತುಟುಂಬು. ವೃತ್ತಿ ॥ ಮೇಣೆಂದೆಂ —

ಪೂಣ್ದಂ, ಈಟ್ದಂ, ನೇಲ್ದಂ, ಆಳ್ದಂ, ಬಾಟ್ದಂ, ಆರ್ದಂ, ನೇರ್ದಂ.

(೧೫) ಕಂ॥ಬಾ । ದುಂಟಿನೆ ಹತ್ತನೆಯ ತಲೆಯುಮಂ ನೇರ್ದಾಗಳ್ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೨೪೪

(ಘೋಗಾಗುಧಾತುಗಳ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ನೆಗೆಲ್ಗುಂ ಲೋಪಂ ಪೋಗಾ।

ಗುಗಳ ಗಕಾರಕ್ಕೆ ದದಪಮಿರೆಯುಂ ದತ್ವ ॥

ಕ್ಕೊಗೆದಸ್ವರ ಯತ್ವಂ ಪ।

ತ್ತುಗೆಗೊಂಡುದುಗಾದ ತುತ್ವದೊಳ್ ನೆಲಸಿರೆಯುಂ

॥ १ १ १

ವೃತ್ತಿ॥ ⁴ಪರದೊಳ್ ದ ದಪಮಿರಿಯುಂ ಪೋಗಾಗುಗಳ ಗಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪಂ ನೆಗಟ್ಗುಂ.

^{1.} ವರಿಜನರಿಂದಿದ. 2. ಬೆನ್ನೊಳ್ ನಿಲ್ತಂ. 3. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ. ಅಕಾರಕ್ಕೆ (ಒಂದು ಸೂರ್ಯ ದಕಾರಕ್ಕೆ ಟಕಾರಂ ಎಂದು ಪಾತಾಂತರಂ) ಬೆರಂಟು, ಬೆರಂಟುವು ಪೊರ್ಕುಜನುಗುರಿಸಿದುವು ತುಟುಂಬ_ಮೇನೆಂಬುದಟುಂ ಕೆಲವಟೊಳಿದ್ದಂತೆ ಹಕಾರಮೆ._ಪೂಜ್ದಂ, ಮಾಜ್ದಂ, ಜೋಲ್ದಂ, ಎಟ್ದಂ, ನೇರ್ಬಂ, ಲಾದುಂಟೆಂದು ಹತ್ತನೆಯ ತಲೆಯುವುಂ ನೇರ್ದಾಗಳ್. 4. ದದವಂಗಳ್ ಪರಮಾಗೆಯುಂ. ಪೋಗು, ಆಗು ಎಂಬಿವಜ ಗಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪಂ; ಭೂತವತಿಯ ದಕಾರಕ್ಕೆ ವ್ಯಂಜನ ಯಕಾರಂ ಬಂದು ಉದುಗಾದ ತುಕಾರದೊಳ್ ಪೊರ್ದೆಯುಂ, ಗಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪಮಕ್ಕುಂ.

315 03 08 de No

9,000,000,000
ವೋದಂ, ಪೋದಸಂ, ¹ ವೋದಪ್ಪಂ, ಆದಂ, ಆದಸಂ, ಆದಸ್ಪಂ,
ಆದುದು, ಪೋದುದು. ²
(೧) ಕಂ॥ ಪೊಂಮಱೆ(ಱಿ)ವೋಲ್ ಪೊಳಿದು ಪಾಱಿ(ರಿ) ಪ್ರೇದಂ ಶ್ವೇತಂ.
(೨) ಮಾ॥ಕೊಂ।
ಬಿಲ್ (ಳು) ಪಿದ ಮರದಿಂ (ದಂ) ದಗ್ಗಳಂ ತಿಣ್ಣ ಮಾದಂ ॥
(೩) ಉ॥ಕೆಂದಳಿರ್ ಮಿಸುಪ ಕೆಂಗಱಿಯಾದುದು ಪೂದೊಡಂಬೆ ಬ ।
ಅತ್ಕಾದುದು
(೪) ಕಂ॥ ಅಬ್ಜಿ ನಿ ಿ ವೋ ದುದು ನವಿಲ್ಗೆ ಶರದದ ಪುಗಿಲೊಳ್ ॥
ಆಯ್ತು, ಫೋಯ್ತು.
(೫) ಭೀಷಣಮಾಯ್ತು ಸೈನ್ಯಮಹಾರ್ಣವಂ .4
(೬) ಕಂ॥ ಆ(ತಾ)ಯ್ತ್ರಬ್ಧಿಯೆ ಘೂರ್ಣಿಸುವಂ।
ತಾಯ್ತ್ರರಮನೆಯೊಳಗೆ ॥
(೭) ಮ॥ ಬಗೆ ಘೋಯ್ತಾ (ಯ್ತಿಂ) ಗಳಿಲೇ ಇದಲ್ತಿ ತುಹಿನಕ್ಷೋಣೀಧ್ರ[ದುತ್ತು ಗಸಾ]
ನುಗಳೊಳ್ ॥ 5
ಪೋಸಂ, ಅಪ್ಪಂ. ಿ (೮) ಪೋ(ಓ) ಪಂಗೆ ಬರ್ಪಂಗನಾಕುಳಂ.
(೮) ಪೋ(೬) ಪಂಗೆ ಬರ್ಪಂಗನಾಕುಳಂ.
ಸೂತ್ರಂ. ೨೪೫
(ಕೆ, ಕುಂ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ ಪರಮಾದಂದು, ಪ್ರೋಗು ಧಾತುವಿನ ವಿಕಾರಂ.)
ಕಂ॥ ಪರದೊಳ್ ವಿಧಿ(ಯ) ಕೆ ಕಾರಂ ၊
ಬರೆ ಕುಂ ಬರೆ ಫೋಗೆನಿಪ್ಪ ಧಾತುವಿನಂತ್ಯಾ ॥
ಕ್ಷ್ಮರಲೋಸಂ ಚರವುಂ ವಿ ।
ಸ್ವರವಾದ್ಯಂ ಹ್ರಸ್ವವುಕ್ಕುಮಾಗೆಂಬುದಱೊಳ್ ॥೨೫೪॥
ವೃತಿ॥ ವಿಧಿಯ ಕಕಾರಂ(ಅಂ) ಬರೆ ಕುಂ ಬರೆ ಫ್ರೇಗೆನಿಪ್ಪ ಧಾತುವಿನಂತ್ಯಾಕ್ಷರಂ

ಲೋಪಮಕ್ಕುಂ, ಆಗೆಂಬುದಱೊಳ್ ಚರಮಂ ವಿಸ್ವರಮಕ್ಕುಂ, ಆದ್ಯಂ ಹ್ರಸ್ವಮಕ್ಕುಂ.

^{1.} ಈ ರೂಪವಿಲ್ಲ. 2. ಆಯ್ತು, ಪೋಯ್ತು. 3. ಪೋದಂದು ನುಣ್ಣ ನಿ ನವಿಲ್ಲೆ. 4 ಸೈನ್ಯ ಸುಹಾ ರ್ಣವವಂತಾಯ್ತ್ರಬ್ಧಿಯೆ. ರ್......ಪಂಸ್ಕೋಕಿಲ | ಧ್ವನಿ ಕಾ ೩(ನೀ)ರೆಲೆ ವೋಯ್ತು... ॥ 6. ಘೇಗ ಲೀಯಾದಡಸಿ ತಾಸವೆರಿಂದರಿರ ಜೋದರೆಲ್ಲಂ. ಓಸಂಗೆ ಬರ್ಪಂಗನಾಕರಿಳಂ. 7. ಕೆಕಾರಮುಂ ಕುಂ ಎಂಬು ದಾಂ ಪರಮಾಗೆ ಪೋಗೆಂಬ ಗಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪಂ; ಆಗೆಂಬಾದಜ ಕಡೆಯ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಶಪಾುಂ ನೊಡಲ್ಲೆ ಹೃಸ್ವಮುಮಕ್ಕುಂ.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ. —

ಪೋಕೆ, ಪೋಕುಂ1.

- (೧) ಚಂ॥ ಫೋಕೆ ಬರ್ಕೆ ²ಮುಳಿಸಲ್ತೆ ಮಗಾತನೊಳಾದ ಪಾಂಗಿನಿಂ ॥
- (೨) ಕಂ॥ ಪೊಱಮಾಱದೆ ಸೈತು³ ಪೋಕುಮಾ ಪರಸೈನ್ಯಂ ॥ ಆಕ್ಕೆ, ಅಕ್ಕುಂ. ವೇದದೊಳೊ(ಂ)ದಿದಾಯು ನಿನಗಕ್ಕೆ ನಿಜಂ⁴ ಕಲಿಕಾಲಸೂದನಾ.
- (೩) ಕಂ॥ ಪ್ರಾಯಂ ಕೂಸಾದೊಡಭಿ । ಪ್ರಾಯಂ ಕೂಸಕ್ಕು ಮೆ......॥

ಸೂತ್ರಂ. ೨೪೬

(ಉಳ್ಧಾತುವಿನ ಭೂತರೂಪ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಅವತರಿಸಿಕುಕವುದುಳ್ ಧಾ।
ತುವಿನ ಳಕಾರಕ್ಕೆ ಐತ್ವಮುದುಗೆ ಟುಕಾರಂ॥
ಪ್ರವಿಲೋಮಕ್ಕಿಯೆಗದುವೆಂ।
ದನೆಂದು ಬಂದಿಕುಕಮುದುಗಮುವುಗಂ ಪ್ರಚುರಂ

॥ ७%% ॥

ವೃತ್ತಿ ಉಳ್ ಧಾತುವಿನ ಳಕಾರಕ್ಕೆ ಅದು ಣತ್ವಂ ಅವತರಿಸಿರ್ಕುಂ, ಉದುಗೆ ಟುಕಾರಂ ಅವತರಿಸಿರ್ಕುಂ, ಪ್ರವಿಲೋಮಕ್ರಿಯೆಗೆ ಉದುಗಂ, ಉವುಗಂ, ಅದುವೆಂದು, ಅವೆಂದು ಪ್ರಚುರವೆಂತಂತೆ ಬಂದಿರ್ಕುಂ.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.-

- (೧) ಉ॥ ಉಣ್ಖು ಭುಜಾಬಲಂ ಪಿರಿದು ಚಾಗಮೆ. ಕ
- (೨) ಮೆಯ್ಸಿರಿ ಉಂಟು ಮಾಡಿದಂ ಕುರುಬಲದೊಳ್.
- ಿ ಪ್ರತಿಷೇಧಕ್ಕೆ —
- (೩) ಕಂ॥ ಉಟಿಂಯದು ವಿಭವಂ ಜವ್ವನ। ವಿಟಿಂಯದು ನವ ವಿಧ ರತೋಪಚಾರದಿನೆಂದುಂ॥ ಪಟಸದು ಬೇಟಂ......।

^{1.} ಪೋಕೆ, ಪೋಕುಂ, ಅಕ್ಕೆ, ಅಕ್ಕುಂ 2. ಪರಿಸಿಲ್ಲಿ ಪರಿಗಾತನೊಳಾವ. 3 ಸಂಸ್ತಿಂ 4. ಬೇಗಂ 5 ಉಳ್ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನ ಕಕಾರಕ ಣತ್ವಮುಂ, ಅಲ್ಲಿ ಪರದುದುವಿಂಗೆ ಟು ಕಾರ್ ದೇಶಮುವುಕ್ಕುಂ. ನಪಂಸಕಲಿಂಗದುದರಿಗಳುವುಗಂ ಪ್ರತಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆಯೊಳದುಮೆಂದುಪರಿವೆ ಎಂ. ಅದೇಶಮತ್ಕುಂ 6 ಉಳ್ಳೆಂಬುದರ್ಕೆ ಕಾಣ್ಯ. 7. ಧುಜಬಲಂ 8 ಜಾಗದ ಮೈ ॥ ಹಿಂಗ ಂಟು 9. ಪ್ರತಿಷೇಧ ಕ್ರಿಯೆಗೆ.

- (೪) ಚಂಗ ವಿವುಳಕಳಾಪ ಕೋಪ ಶಿಖಿ ವುಟ್ಟದು...... ಗ ಸಲ್ಲವು, ನಿಲ್ಲವು, ಗೆಲ್ಲವು, ನೆಱ³ಯವು.
- (೫) ಕಂ॥ ...ನೆಱೆಯ (ನಿಲ್ಲಿ) ಕರಿಯುಂ ಗರಿಯುಂ ॥
- (೬) ಕಂ॥ ನಿಲ್ಲವು ಪವಿಮುಖದ ಕೋಲ್ಡ ಮಾತನ ಬಾಟ್ಗಂ ॥
- (೭) ಕಂ॥ ತುಱುಗಳ ಮೆಯ್ಗಳ ರೋಮಂ।

ನೆಱೆಯವು ದಲ್.....॥

ಿವೃತ್ತಿ ॥ ಪ್ರಚುರ ಗ್ರಹಣದಿಂದೆ ಪ್ರತಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ, ಅವು ದೊರೆ ಕೊಂಡುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಒಳವು.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೪೭

(ಣಾಂತ; ಕೊಳ್ಳಾತುಗಳ ಭೂತರೂಪವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಣತ್ವಂ ಕೊಳ್ಳಾತ್ವಂತ್ಯ ।

ಕ್ಕುತ್ವಕ್ಕು ಳ್ಳುಧಾತು ಪೂರ್ವದೊಳ್ ನೆಗೆಟ್ಗುಂ ಹ್ರ ॥

ಸ್ವೋತ್ವಂ ಪುರುಷತ್ರಯದೊಳ್ ।

ದತ್ವನಿಷೇಧಂ ಬಹುತ್ವದುವುಗವುಮಕ್ಕುಂ ॥ ೨೫೬ ॥

ವೃತ್ತಿ॥ ಕೆಗಳ್ ಧಾತ್ವಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಣತ್ವಂ ಅಕ್ಕುಂ. ಉಳ್ ಧಾತು ಪೂರ್ವದೊಳುತ್ವಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವೋತ್ವಂ ನೆಗಟ್ಗುಂ. (ಪುರು) ಪುರುಷತ್ರಯದೊಳ್ ದತ್ವನಿಷೇಧಂ. ಬಹುತ್ವ ದುವುಗೆ ಅವುಮಕ್ಕುಂ.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.—

[ಕೊಳ್ ಧಾತುಗೆ]

ಕೊಂಡಂ, ಕೊಂಡರ್.

- (೧) ಮ ... ಭುವನತ್ರಿಣೇತ್ರರುಚಿಯಂ ಕೆ(ಕೈ)ಯ್ಕೆಂಡನಾ ಪಾಂಡವಂ ॥
- (೨) ಮುಸ್ರತಮತಮ(ಗ)ಗೆ ಭಯಂಗೊಂಡರಾಶಂಕೆಗೊಂಡರ್ ॥

^{1.} ನೆಜೆಯವು ಗಿರಿಯಾಂ ಕರಿಯಾಂ. 2. ಈ ವಿಷಯವಿಲ್ಲ. 3. ದಕಾರು ಸುಮಾದ ಕೋ ಧಾತಾವಿನ ಕರಾರಕ್ಕೆ ಣಶ್ವವಾಕ್ಕುಂ. ಪುರುಷತ್ರಯದೊಳ್ ಉಳ್ಛಾತಾವಿನ ಮೊದಲಾಕಾರಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ಟೋ ತ್ವವಾಕ್ಕುಂ. ನವುಂಸಕಲಿಂಗದ ಬಹುವಚನದವುವಿಂಗೆ ಅವು ಎಂದಕ್ಕುಂ.

(ಉಳ್ ಧಾತುವಿಂಗೆ)

ಒಳಂ - ಒಳರ್, ಒಳಯ್ - ಒಳರ್, ಒಳೆಕ - ಒಳೆವು.

- (೩) ಉ॥ಪೇಟನಿತರ್ಕನೊಳಂ ಪರಾಂತಕಂ1
- (೪) ಕಂ॥ ಒಳರನ್ನೆ ವರಂ ಮಾರ್ಬಲ । ದೊಳಗಿಱಿಯಲ್ ಮುುಗುವರಿಭಟರ್..... ॥

(ನಪುಂಸಕಕ್ಕೆ)

ಒಳವು___

- (೫) [ಕಂ॥ ನೀನುಳ್ಳೊಡುಂಟು ರಾಜ್ಯಂ ।
 ನೀನುಳ್ಳೊಡೆ ಪಟ್ಟಮುಂಟು ಪೇಟಿಕಿಯುಂಟೆಯ್ ॥
 ನೀನುಳ್ಳೊಡುಂಟು ಬೆಳ್ಗೊಡೆ]
 ನೀನಿಲ್ಲದಿವೆಲ್ಲವೊಳವೆ ಭಾನುತನೂಜಾ ॥
- (೬) ನುಂಗುವುವುನೊಳವುದಧಿಯೊಳೆ ಮಹಾಮತ್ಸ್ಯಂಗಳ್. ವೃತ್ತಿ ॥ ಉಣ್ಟೆಂಬುದರ್ಕೆಲ್ಲವಱಂತೆ ಪ್ರತಿಷೇಧ್ಯಮಾಗದಿಲ್ಲೆ ಂದಾಯ್ತು. (೭) ಶಾ ॥ ನೀಲಗ್ರೀ ವನುಮಾರ್ತನಿಲ್ಲ ಗೆಲವಿಂಗಾರಾರ್ಪರೆಂದಂ ಕೃಪಂ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೨೪೮

(ವರ್ತಮಾನ ಸತಿಸಪ್ತಮಿ ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ಇನೆಗಮುದುಮಂನಮನ್ನೆಗ। ಮಿನಮಲೊಡಂ ಸೊನ್ನೆ ವೆರಸು ಸತ್ಯರ್ಥದೆಕಾ॥ ರನಿಜಸ್ಥಾನದೊಳಪ್ಪುವಿ। ವನುಕೂಲಂ ಮತ್ತೆಕಾರದಾದಿಯೊಳಲೊಡಂ

11 982 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಅಂನೆಗಂ, ಅಂನಂ, 'ಇನೆಗಂ, ಉದುಂ, ಅನ್ನಂ, ಅನ್ನೆ ಗಂ, ಇನಂ, ಅಲೊಡಂ, ಎ ಎಂಬಿವು ಸೊನ್ನೆ ವೆರಸು ಸತ್ಯರ್ಥದೆಕಾರನಿಜಸ್ಥಾ ನದೊಳಪ್ಪುವು. ಮತ್ತೆ ಎ ಕಾರದಾದಿ ಯೊಳ್ ಅಲೊಡಂ ಅನುಕೂಲಮೆಂತಪ್ಪುದಂತೆ ಅಪ್ಪುದು.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ.-

[ಸತಿಸಪ್ತಮಿ ಯೆಕಾರಕ್ಕೆ]

^{1.} ಪರಿತಿರ್ವಾತಕಂ. 2. ಮಾಗಿಲ್ಲಿಂದಾಯಿತು ? 3. ಪರತಿಮಾರ್ತರಿಲ್ಲ. 4. ಇನೆಗರಿ, ಉದರಿಂ, ಅನ್ನರ, ಅನ್ನೆಗರಿ, ಇನಂ, ಅಲೊಡಂ ಎಂಬಿವು ಸೊನ್ನೆವೆರಸಲ್ಲದಿರವು, ಇವು ಸತಿಸಪ್ತವಿರಿ ಯಿತಾರಕ್ಕಾದೇಶಮಾಗಿ ಬಂದ.ವು. ಎಕಾರದ ಬೆಆಗೆ ಒರ್ಮೆ ಅಲೊಡಮೆಂಬುದೊಂದಾಗಮಮಾಗಿಯುಂಬರ್ಟಂ

ನುಡಿಯೆ, ಪೊರ್ದೆ, ¹ಪೊಗೞೆ. [ಎಕಾರದಾದೇಶಂಗಳೊಳ್ ಇನೆಗಂ ಎಂಬುದರ್ಕೆ]

(೧) ಕಂ॥ ಕಾಮಕರಂ ಕರಮಡಂಗಿ ²ನುಂಗಿರ್ಪಿನೆಗಂ ॥ ಕಾಮದನಡಂಗೆವೊಯ್ದಂ ।

[พน่า ล้าง เมน่า สี คำ]

(೨) ಮು ಬರವೇಟಿಂಬುದುಮಂಜನಾಚಲದವೋಲ್ ಕಣ್ಗೊಪ್ಪಿ ಬರ್ಪಂಬು ಜೋ! ದರನಂ..... ॥

ಅನ್ನ ಮೆಂಬುದರ್ಕೆ-- 3

(೩)ನೆಗೆವಂನಂ ಪೊಯ್ಯ ಲೆಂದವ್ವ ಳಿಪುದು.

[ಅನ್ನೆ ಗಮಿಂಬುದರ್ಕೆ] 4

- (अ) ಕಂ॥ಗಂಗೆಯ। ಮಡುಗಳನಡಹಡಿಸಿ ಪುಗುವಿನಂ...... [ಅಲೊಡಮೆಂಬುದರ್ಕೆ]
- (೬) ಕಂ॥ ಕುರುಕುಲಾಧಿಸಂ ನುಡಿಯಲೊಡಂ. [ಎಕಾರದ ಪೆಱಗೆ ಅಲೊಡಮಾಗಮಕ್ಕೆ]
- (೭) ಕಂ॥ ನೆಲನದಿರೆ ನೋಟಕರ್ ಕ। ಣ್ಣ ಲಸೆ ಮನಂ ಕೊಱಗೆ ಬರಲೊಡನೆ ಕೊಟ್ಟಂ

ಸೂತ್ರಂ. ೨೪೯

(ಸಂಪ್ರತಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ಸತಿ ಸಪ್ತಮಿಾ ಪ್ರತ್ಯಯಾದೇಶವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ನೆಗೆಲ್ಗುಂ ಸಂಪ್ರತಿಗೆಂ ಭಾ। ವಿಗಮನ್ನೆ ಗಮನ್ನವಿನೆಗವಿಸನವೆುಂಬಿವು ಸೂ॥ ರಿಗಳಿಂದು ಮಮಲೊಡಂಗಳ್। ನೆಗೆಲ್ಗುಂ ಭೂತಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯೊಳ್

11 985 11

^{1.} ನೆಲಸದಿರೆ, ಮಾನಂಗೊರಗೆ ನೋಟಕರ್ ಕಣ್ಣಲಸೆ. 2. ಸುರ್ಗಬ್ಬನೆಗಂ. 8. ಉದ್ದವಿ ರ್ಷಂ ನೆಗೆವನ್ನಂ ಪೊಯ್ಯಲೆಂದವ್ವಳಿಸುದು 4. ಓಲೆಯೊಡನೆ ಮುತ್ತುಂ! ಗಾಲೊಳ್ ನರೆ ಬರ್ಹನ್ನೆಗ ವಿನಿರು || 5. ಒಡವಿನಿಂಬುದರ್ಕೆ.

ವೃತ್ತಿ॥ ಆಂನೆಗಂ, ಆಂನಂ, ಇನೆಗಂ, ಇಂನಂ ಎಂಬಿವು ಸಂಪ್ರತಿಗಂ ಭಾವಿಗಂ ನೆಗ ಟ್ಗುಂ, ಸತಿಸಪ್ತ ಮಿಯೊಳ್ ಉದುಮಲೊಡಂಗಳ್ ಭೂತಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೆಗಟ್ಗುಂ.

(ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ).— ಸಂಪ್ರತಿಗೆ---

- ನೆನೆವಂನೆಗಂ ಬಂದಂ. (0)
- (೨) ಕೊಲ್ಪನ್ನ ³ಮಿಕ್ಕಿ ಕೊಂದಂ.
 (೩) ಬಿನ್ನೈಸುವಿನೆಗವೆರ್ದೆಗೊಂಡಂ.
- ಇದಿರ್ವರ್ಪ್ಫಿನಮಪ್ಪಿಕೊಂಡಂ. (8) ಭವಿಷ್ಯಂತಿಗೆ—
- ಈವನ್ನೆ ಗಮಿರ್ದಂ. (0)
- (೨) ಬರಂಬಡೆವಂನಮಾರಾಧಿಸಿದಂ.
- (೩) ಅವಧಿ ಬರ್ಪಿನೆಗಂ ಸೈರಿಸಿದಂ.
- ಬೆಳಗಪ್ಪಿನಂ ಕೇಳಿಸಿದಂ. (8)

ಿಭೂತಾರ್ಥಕ್ಕೆ ---

- ಓಲಗಂ ಪರೆವು(ಉ)ದು ವಾಳೋಚನೆಗೆ ಪೊಕ್ಕಂ. (0)
- ಪಾವಸೆ ಕಿಡಲೊಡಂ ನೀರ್ ತಿಳಿದುದು (0)

ಇವು ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯ ಪ್ರಯೋಗಂಗಳ್.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೫೦

(ವರಂ, ವರೆಗಂ ಪರಮಾದ ಅನ್ನೆ ಗಂ ಮೊದಲಾದುವಱ ರೂಪಸಿದ್ದಿ ವಿಚಾರಂ.)

सता ಅಂನೆಗಮಿಂನೆಗಮೆಂನೆಗ ।

ವುಂನದೆ ಕಡೆಗುಂಟು ಲೋಪಮಿಡಿರೊಳ್ ಸೀನೋ ॥ ತ್ರಂನಂ ವರಂ ವರೆಗಮಿರೆ।

ಕೆಂನಂ ಪೆಱವರ್ಕೆ ಲೋಪವಿಧಿ ಮುಟ್ವಿನೆಯುಂ

11 986 11

ವೃತ್ತಿ॥ 5ಇದಿರೊಳ್ ಸೀಮೋತ್ಪನ್ನಂ ವರಂ ವರೆಗಮಿರೆ ಅಂನೆಗಂ, ಇಂನೆಗಂ, ಎಂನೆ ಗಂ ಎಂನದೆ ಕಡೆಗೆ ಲೋಪಮುಂಟು. ಪೆಅವರ್ಕಂ ಲೋಪವಿಧಿ ಕೆಂನಂ, ಮುಟ್ಟಿನೆಯುಂ.

^{1.} ಅನ್ನೆಗಂ, ಅನ್ನಂ, ಇನೆಗಂ, ಇನಂ, ಎಂಬಿವು ವರ್ತಮಾನದೊಳಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿಯೊಳಂ ವರ್ತಿ ಪುವ. ಉದುಂ, ಅಲೊಡಂ ಎಂಬವು ಭೂತವತಿಯೊಳ್ ಸಲ್ಗುಂ 2. ಇಕ್ಕೆ ಕೊಂಡಂ. 3. ಭೂತವತಿಗೆ. 4 ಮಾಳೋಚನಕ್ಕೆ 5. ವರಂ, ವರ್ಗಿಮೆಂಬ ಸೀಮಾರ್ಥಕಬ್ದಂ ಪರದೊಳಿರಿ, ಅನ್ನೆಗಂ, ಇನ್ನೆಗಂ, ಎನ್ನೆಗಂ, ಎಂಬಿನಜ ನಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಸಂ, ಪರಂ, ಪರೆಗಮೆಂಬವು ಪರದೊಳಿರ್ದೊಡಂ ಮಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಲೋಪಮಿಲ್ಲ. ವರಿಂಟೈ ಎಂದರಿಂ ಸೀಮಾರ್ಥವರಿಂ ಸೇಟ್ಮುಂ.

ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ—

- (೧) ಕಂ॥ ಎ(ಯೆ)ಂನೆವರಂ ಸಿರಿ ತಮಗುಂ। ಟಂನೆವರಂ ಸೇವ್ಯರಲ್ತಿ ಖಳರುಂ... ॥
- (೨) ಚಂ॥ಇಂನೆವರಂ ಗುಱಿಯಾದುದಿಲ್ಲ ಕಾ । ಮಕರ(ದ) ವಿಮುಕ್ತ ಬಾಣಹತಿಗೆ...... ॥

ವೃತ್ತಿ ಪರಂ, ವರೆಗಮೆಂಬಿವು ಪರದೊಳಿರ್ದೊಡಂ ಮಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಲೋಪಮಿಲ್ಲ. ¹ಮುಟ್ಟಿ ಯೆಂಬುದು ಸೀಮಾರ್ಥಮಂ ಪೇಲ್ಗುಂ— ದೆಸೆಮುಟ್ಟಿ, ವಾರ್ಧಿಮುಟ್ಟಿ, ಆತಂಮುಟ್ಟಿ—

(೩) ಮ॥ ಆನಱಿಯೆನಾತಂ ಮುಟ್ಟಿ ಸಂಗ್ರಾಮಮಂ।

ಸೂತ್ರಂ. ೨೫೧

(ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯ ಸಾಧು ಪ್ರಯೋಗಂ.)

ಕಂ॥ ವಿದಿತೋಭಯಕರ್ತೃಕವೆನಿ।

ಸಿದ ಸತಿಸಸ್ತವಿುಗೆಕಾರಮಪ್ಪುದದಕ್ಕು(೯)ಂ॥
ಜದೆ ಕೆಲರ(ಲ್ವಂ)ಲುವಂ ಪೇಐ್ವರ್।
ಚದುರರದಂ ಮೆಚ್ಚರಲೊಡಮೆಂದೊಡೆ ಶುದ್ಧಂ

11 920 11

ವೃತ್ತಿ॥ ²ವಿದಿತೋಭಯಕರ್ತೃಕವೆುನಿಸಿದ ಸತಿಸಪ್ತಮಿಗೆ ಯೆ(ಎ)ಕಾರಂ ಅಪ್ಪುದು, ಅದರ್ಕಂಜದೆ ಕೆಲರಲ್ವಂ(ಲುವಂ) ಪೇಟ್ವರ್. ಅದಂ ಚದುರರ್ ಮೆಚ್ಚರ್, ಅಲೊಡಮೆಂ ದೊಡೆ ಶುದ್ದಂ.

ಕೃಮಪ್ರಯೋಗಂ-

- (೧) ಗಾಯಕಂ ಪಾಡೆ ದೇವಂ ಮೆಚ್ಚಿದಂ.
- (೨) ಪಾತ್ರವಾಡೆ ವಾದಕಂ ಬಾಜಿಸಿದಂ.
- (೩) ವಂದಿ 'ಕೇಳೆ ಚಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಂ.

ವೃತ್ತಿ (ಸತಿಸಪ್ತಮಿ) ಎಂಬ ಎಕಾರಕ್ಕೆ ಅಲುವಂ ಕೆಲರಂಜದೆ ಪೇಟ್ವರದರ್ಕುದಾ ಹರಣೆ.

^{1.} ಮುಟ್ಟೆಂಬುದರ್ಕೆ 2 ಇರ್ಬ್ಬರ್ ಕರ್ತ್ಯಗಳ್ಗೆ ನಿಮಿತ್ತಮಪ್ಪ ಸತಿಸಪ್ಪವಿತಿಗೆ ಎಕಾರಮುಕ್ಕುಂ, ಆ ಎಕಾರಕ್ಕೆ ಅಲುವಂ ಕೆಲರಂಜದೆ ಪೇಟ್ವರ್ ಆದುಮಾಗದು, ಅಲೊಡಮೆಂದೊಡೆ ಶಾದ್ಧಂ. . ಇರ್ಬ್ಬರ್ ಕರ್ತ್ಯಗಳಪ್ಪ ಸತಿಸಪ್ಪವಿತಿಗೆ:—ಗಾಯಕಂ ಪಾಡೆ ದೇವಂ ಮಚ್ಚಿದಂ. 4. ಪೊಗಚಿತಿ.

(೧) ಪಾದಪದ್ಮಂಗಳನಂದೊತ್ತು ತ್ತಿರಲ್ ಶೂದ್ರಕನೈ ಪತಿ ಸುಖಾಸೀನನಾಗಿರ್ದ [ನಾಗಳ್ ॥

ಯ್ದಿ ನ ಕೆಂಬಿಸಿಲಿಳಸ(ಲಿಸೆ)ದುವಾಶ್ರಮ ತರುಗಳ್ ॥

__ ಎಂಬಿವಪಬದ್ದ ಂಗಳ್__

ವೃತ್ತಿ 1 'ಲಾಕ್ಷಣಿಕರಾದವರ್ ಅಲೊಡಮೆಂದೊಡೆ ಶುದ್ದಂ.

- ವಸಂತಂ ಬರಲೊಡಂ ಕೋಗಿಲೆಯುಲಿದುವು. (0)
- ಗಾಳಿ ಬೀಸಲೊಡನೆಲೆ ಕಟಲ್ದು ವು, ಎಂಬಂತೆ. (9)

ಸೂತ್ರಂ. ೨೫೨

(ಸಕ್ಷಾಂತರವಾಚಕ ಎಕಾರ ವಿಚಾರಂ.)

ಕಂ॥ ಪಿರಿದುಂ ಪಕ್ಷಾಂತರಮಂ! ನಿರವಿಪೆಕಾರಂ ನಿಜಾಂತಮಾದೊಡೆ ಶಬ್ದಂ॥ ಪರಿಕಿಸೆ ಧಾತ್ರಂತ್ಮದೊಳಾ। ವರಿಸಿರ್ಕುಂ ಲಿಂಗವಚನ ಪುರುಷಾಯತ್ತಂ

11 9FO H

ವೃತ್ತಿ 🛮 ²ಪಕ್ಷಾಂತರಮಂ ನಿರವಿಪೆಕಾರಂ ನಿರ್ಜಾತಮಾದೊಡೆ ಶಬ್ದಂ ಧಾತ್ರಂತ್ಯ ದೊಳ್ ಲಿಂಗವಚನ ಪುರುಷಾಯತ್ತಮಾಗಿ ಪರಿಕಿಸೆ ಪಿರಿದುಮಾವರಿಸಿಕು೯೦.

(ಕ್ರಮಪ್ರಯೋಗಂ)-

ಲಿಂಗತ್ರಯಕ್ಕೆ-

ಸ್ತ್ರೀ ಲಿಂಗಕ್ಟೆ-

ನೋಟ್ಸ್ಪಿಡವಳ್ ಕಿಱಿಯಳ್.

ಶುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ---

ಸಮಂ ನುಡಿವೊಡವಂ *ನುಡಿವಂ.

ನವುಂಸಕಕ್ಕೆ -

ತೀಡುವೊಡಲ್ಲಿ ಕಂಮೆಲರ್ ತೀಡುಗುಂ.

(ವಚನತ್ರಯಕ್ಕೆ)

ಏಕವಚನಕ್ಕೆ —

ಕಾದುವೊಡೊರ್ವನೆ ಬಲ್ಲಿದಂ.

ದ್ವಿವಚನಕ್ಕೆ — ಭೋಲಿಸುವೊಡಿರ್ವರುಂ ತಕ್ಕರ್.

^{1.} ಅಲೊಡವೆ 30 ಬ. ದಜ ಕರಿದ್ಧ ಕೈ — 2. ಪಕ್ಷಾರ್ಥ ಮಂ, ಪೇಟ್ವು ಕಾರಂ ಕಡೆಯಾಗರಿಳ್ಳೊಡೆ – ಶಬ್ದ ೦ ಲಿಂಗತ್ರಯವಜನತ್ರಯುವುರುಷತ್ರಯಾನ್ವಿತಮಾಗಿ ಧಾತುವಿನ ಕಡೆಯೊಳ್ ಪತ್ತುಗುಂ. 3. ಹಿಂಯಂ

ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ — ¹ಮುಳಿದೊಡೆಲ್ಲಂ ಮುಂದಱಿಯರ್.

(ಪುರುಷತ್ರಯಕ್ಕೆ)

ಪ್ರಥಮಪುರುಷಕ್ಕೆ —

ಪೊರ್ದುವೊಡವನೊಳ್ಳದಂ. ತಿರ್ದುವೊಡವರೊಳ್ಳದರ್.

ಮಧ್ಯಮಪುರುಷಕ್ಕೆ —

ಬೇಟ್ಫ್ರಿಡೆ ನೀನೊಳ್ಳದರ್ಯ. ಬೇಟ್ಫ್ರಿಡೆ ಸೀನೊಳ್ಳದಿರ್.

ಉತ್ತಮ ಪುರುಷಕ್ಕೆ---

ಭಾವಿರುಡಾಗ್ ಒಳ್ಳಿದೆನ್. ಕಿಭಾವಿಪೊಡಾವೊಳ್ಳಿದೆವು.

(ಕಾಲತ್ರಯಕ್ಕೆ)4

ಭೂತವತಿಗೆ.___

ಪುಸಿದೊಡೆ ಬಿಟ್ಟಂ.

ಸಂಪ್ರತಿಗೆ---

ಪಳಂಚಿದ(ದ್ರೊ ವೊಡೆ ಕೊಂದಸಂ.

ಭವಿಷ್ಯಂತಿಗೆ—

(ಚಿತ್ರಿಸ್ರೇಡೆ ತೂಳಿಕೆಯಂ ತರಿಸುವಂ)

* ಸೂತ್ರಂ. ೨೫೩

ಕಂ॥ ಧಾತುಗಳವು ನಾನಾರ್ಥೋ। ಪೇತಂಗಳ್ ಲಕ್ಷ್ಯ ಸಿದ್ದಿ ವಿಡಿದುವನೆಱಿದ ॥ ನ್ನೀತರೆ ಕ್ರಿಯಾನುಕೂಲಂ। ಮಾತೇಂ ಪೂರಿಸುಗೆ ಮತ್ತಮುೞಿದುವನಿದಱೊಳ್ ॥ ೨೬೨ ॥

ವೃತ್ತಿ ಧಾತುಗಳ್ ಪಲವರ್ಥಂಗಳಂ ನುಡಿಯಲ್ ಸಮರ್ಥಂಗಳಾಗಿರ್ಭವು; ಪ್ರಮಾಣ ಪುರುಷರ ಮಾರ್ಗೋದಾಹರಣಂಗಳಂ ಬೞಿವಿಡಿದು ವಾಕ್ಯಾನ್ವಯ ಸಿದ್ಧಿ ಯುಳ್ಳರ್ ಕ್ರಿಯಾನುಕೂಲಮಾಗಿ ಮತ್ತಂ ಈ ಆಖ್ಯಾತಪ್ರಕರಣದೊಳ್ ತಿಳಿದು ಪೂರಿಸುಗೆ.

^{1.} ನಾಡಿನೊಡೆಲ್ಲರುಂ ಮಾತಹಿಂವ(ಯ)ರ್ ಮಾಂತಹಿಂ(ಯ)ರ್. 2. ಈನೊಡೆ. 3. ಸೇವಿಪೊಡಾ 4. ಪಿರಿದು ಮೆಂಬಾದಲಾಂ ಕಾಲತ್ರಯಕ್ಕೆ. 5 ಮಾದ್ರಿತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ವಿತರೆ ಎಂಬ ಹ್ರಸ್ವ ಸ್ವರದ ಪಾಕವಿದೆ. ಪ್ರಾಸದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕ್ಷರವಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೂ ದೀರ್ಘವಿರಬೇಕಾದಾದು ಸಾಧಾವು, ಮತ್ತು ಅನ್ವಿತರೆ ಎಂಬ ಪದಾಂತ್ಯದಲಘ್ವಕ್ಷರದ ಮುಂದೆ ಕ್ರಿ ಎಂಬ ಸಂಹಾರ್ತಕ್ಷಿಕವು ಬಂದಿರುವುದು ದೋಷವಾಗಿ ಕಾಣಾವುದು, " ಸರೇಫವಾದಿರಾಗೆ ಶಿಥಲವೆರಿಂದನಾಕರಿಸರ್ " ಎಂಬ ಈತನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವು ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಧು್ವವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಪಂಪಾದಿ (ಪೂರ್ವಕನಿ) ಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಅನ್ವೀತರ್ ಎಂದು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡರೆ ಈ ದೋಷವು ದೂರವಾಗನಿವುದನಿ. —* ಈ ಸೂತ್ರಾರ್ಥವು ಅಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ—« ಧಾತುಗಳು ನಾನಾರ್ಥಗಳುಳ್ಳುವು

ಿ (ಅನುಕ್ತ) ಸೂತ್ರಂ. ೨೫೪

ಕಂ॥ ಕ್ರಿಯೆಯ ಪದಂ ತಾಂ ಕರ್ತ್ತೈ ।
ಪ್ರಯುಕ್ತ ಮಾಗೆಲ್ಲಿಯೇನದೆಂಬಿಚ್ಚೆಯನಾ ॥
ಪ್ರಯುಕ್ತ ಪಡುಧಾತು ಸರ್ವಧಾತು(ಗಮ)ಗೆಯಕ್ಕುಂ ॥ ೨೬೩ ॥
ಮು ಕವಿತಾ ಪ್ರೌಢಿಯೊಳಬ್ಜ ಸಂಭವನೆ ಕರ್ತಾರಂ ಕ್ರಿಯಾಕೌಶಲಂ ।
ಸ್ತವನೀಯಂ ತದಧೀನವಾದಖಿಳಶಾಸ್ತ್ರಾಮ್ನಾ ಯಮಂ ಕೂಡೆ ಬ ॥
ಲ್ಲವರಿಲ್ಲಿ ನ್ನ ದಿರೊರ್ವನಿಂದಭಿನವಬ್ರಹ್ಮಂ ಗಡೆಂಬಂತೆ ತೋ ।
ಜುವನಾತ್ಮೀಯ ವಚೋವಿಚಿತ್ರತರ ವಿದ್ಯಾ ವೇಶವಂ ಕೇಶವಂ ॥ ೨೬೩ ॥ (ಕ)

ಗದ್ಯ

ಇದು,

[ಸಮಸ್ತ್ರ ಶಾಬ್ದಿ ಕಜನ ಮನೋಜನಿತ ಶಬ್ದ ಸಂದೇಹ ಚಾರು ಚುಂಬಕಾಯಮಾನಾನೂನ ಕರ್ಣಾಟಕ ಲಕ್ಷಣದ ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ

ಸುಕವಿ ಕೇಶಿರಾಜ

ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ ಆಖ್ಯಾತ ಸಾಕಲ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮೆಂಬ ಪಂಚಮಸಂಧಿ

ಸಂಪೂರ್ಣಂ

ಆನ್ವಿತರು ಲಕ್ಷ್ಮಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕ್ರಿಯಾನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಉಜುದ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಂದು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು" ಎಂದು ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವಾಗುವುದು. (ಧಾತುಗಳು ಹಲವರ್ಥಗಳಲ್ಲಿರುವುದ ರಿಂದ) ಈ ಅಖ್ಯಾತಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳದಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಪ್ರಯೋಗಗಳು ಪ್ರಾಚೀನಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಖರುವುದಾದರೆ ಅವುಗಳ ರೂಪಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನ ನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ « ಧಾತುಗಳು ನಾನಾರ್ಥವಳ್ಳುವು. ಆಯಾಲಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು" ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ...ಈ ಸೂತ್ರವು ಧಾತುಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕಾಗುವುದು; ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೆ ನಾನಾರ್ಥಗಳರುವುದರಿಂದ ಕವಿಗಳು ಯಾವ ಯಾವ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವರೋ ಆ ಆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಆ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಮೂಲರೂಪವಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ಧಾತುಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ತಾತ್ರರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದು, ಕೇಶಿರಾಜನ ಧಾತು ಪಾಕದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಧಾತುಗಳು ಪಂಪ ಹೊನ್ನ ರನ್ನ ಮೊದಲಾದ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವುದು. ಒಣರ್, ಆಳ್ (ಧರಿಸು), ಇತ್ಯಾದಿ.

2. ಈ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಕ್ತಸೂತ್ರವೆಂಬ ಶಿರೋಲೇಖನವು ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಅಲ್ಪಡು ಎಂಬ ಅನುಪ್ರಯೋಗವಳ್ಳ ಕರ್ಪಣಿ ಪ್ರಯೋಗದ ರೂಪವು ಪ್ರಾಚೀನಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲವಾದಾದ ವೃತ್ತಿ ॥ ಕ್ರಿಯಾಪದಂ ಕರ್ತ್ತೃಪದದೊಡನೆ ಕೂಡಿದುದಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಏನೆಂಬಾಪೇಕ್ಸೆ ಯಂ ಬಯಸುವುದು; ಅದು ಸಕರ್ಮಕಮಕ್ಕುಂ. ಅಲ್ಲಿ "ಈ ಪ್ರದಾನೇ" ಎಂಬುದಾದಿಯಾದ ಸಕಲ ಧಾತುಗಳ್ಗೆ ಅಲ್ ಎಂಬುದಱೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಪಡು ಧಾತುವಕ್ಕುಂ. ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲ್ ಪೇಟ್ದ ತಾಂ, ನೀಕ್ಗ ಆನೆಂಬ ಪುರುಷತ್ರಯಕ್ಕೆ ಏಕಾನೇಕವಚನದೊಳ್ ಅಮ್, ಅರ್, ಆಯ್, ಇರ್, ಎನ್, ಎವುಗಳಕ್ಕುಂ ಎಂಬುದನುವರ್ತಿಸೆ ಪದಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ:__

ಪ್ರಥಮ = ತಾನಿರಲ್ಪಟ್ಟಂ, ತಾಮಿರಲ್ಪಟ್ಟರ್.

ಮಧ್ಯಮ = ನೀನಿರಲ್ಪಟ್ಟಯ್, ನೀಮಿರಲ್ಪಟ್ಟ್ರಯ್.

ಉತ್ತಮ = ಆನಿರಲ್ಪಟ್ಟಿಂ - ಆಮಿರಲ್ಪಟ್ಟಿವು, ಎಂಬಂತೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಂ ತಿಳಿವುದು.

¹ವಿಚಾರಂ—ಶಬ್ದಾ ನುಶಾಸನ ಸೂತ್ರಂ — (ಧಾತೋರೇಕಾನೇಕತ್ವೇ - 4 - 2) ಕರ್ಮಣಿ, :—ಅನ್ಯದ್, ಯುಷ್ಮದ್, ಅಸ್ಮದರ್ಥೆನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಏಕತ್ವಾನೇಕತ್ವೆ ಯೋರ್ ವಿವಕ್ಷಿತಯೋರ್ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ಧಾತೋಃ, ಅಮ್, ಅರ್, ಅಯ್, ಇರ್, ಎನ್, ಎವು ಏತೇ ಪ್ರತ್ಯಯಾ ಭವಂತಿ ಕರ್ಮಣಿ ಚಾಭಿಧೇಯೇ—ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಣಿ ಎಂದು ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಂದೀ ಸೂತ್ರಕ್ಕ ನುವರ್ತನೆ ಬಂದು, ತಾನ್ನೀ ನಾನೆಂಬರ್ಥಂಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಟಿ ಬೇಟಿ ಏಕವಚನ ಬಹುವಚನಂಗಳ್ ವಿವಕ್ಷೆ ಯಾಗೆ ಯಥಾಕ್ರ ಮಮಾಗಿ ಧಾತುಗೆ ಅಮ್, ಅರ್, ಅಯ್, ಇರ್, ಎಕ್, ಎವು ಎಂಬೀಪ್ರತ್ಯಯಂಗಳ್ ಕರ್ಮ್ಮದೊಳಕ್ಕುಂ. ತಾನಿರಲ್ಪಟ್ಟಂ, ತಾಮಿರಲ್ಪಟ್ಟರ್, ನೀನಿರಲ್ಪಪಟ್ಟಯ್, (ಅದು ಇರ(ರೆ)ಲ್ಪಟ್ಟುದು) ಎಂಬಂತೆಲ್ಲಕ್ಕಂ ಪತ್ತಿಸುಗುಂ. ಯೋಗವಿಭಾಗ ಉತ್ತರಾರ್ಥು.

(ಸೂತ್ರಂ 4 - 3) ಬೇಡ್ವಾದೇರಪ್ರಧಾನೇ—ಅನ್ಯದರ್ಥ ವಿವಕ್ಷಾಯಾಂ ಬೇಡ್ವ್ ಇತ್ಯೇವಮಾದಿಭ್ಯೋ ಧಾತುಭ್ಯಃ ಅಪ್ರಧಾನೇ ಕರ್ಮಣ್ಯಮ್ ಆದಯೋ ಭವಂತಿ - ಎಂದು ದಾಗಿ (ಈ ಎಂಬ ಧಾತುವಿಗಲ್ಲದೆ) ಬೇಡ್ವಾದಿಗೆ ಅಪ್ರಧಾನದಲ್ಲಿ ಎಂಬಾ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಅನ್ಯಾರ್ಥ ವಿವಕ್ಷ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಡು ಎಂಬುದಾದಿಯಾದ ಧಾತುಗಳ್ಗೆ ಅಪ್ರಧಾನವಾದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಮಾದಿ ಗಳಕ್ಕುಂ.

ರಿಂದ ಇದು ಕೇಶಿರಾಜಕೃತವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲವಕಾಶವುಂಟು. ಆದರೆ — ಪಿಚಾರಂ — ಎಂಬ ನಿಟ್ಟರ ನಂಜಯ್ಯನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ — ಈ ರೂಪಸಿದ್ದಿಗೆ ಅನರಿಕೂಲವಾದ ಶಬ್ದಾ ನರಿಶಾಸನದ ಸೂತ್ರೋದಾಹರಣಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸಿ ಅತನ ಉದಾಹರಣಗಳನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟರುವುದರಿಂದ ಶಬ್ದಾ ನರಿಶಾಸನವನ್ನ ನುಸರಿಸಿ ಈ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಯಾರೋ ಗ್ರಥಿಸಿ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರಬಹುದು (ಪ್ರಾಹರಿಸಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಟೀಕಾಕಾರನಾದ ನಿಟ್ಟೂರ ನಂಜಯ್ಯನೇ ಈ ಸೂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಥಿಸಿ ಸೇರಿಸಿರಬಹುದು). ಗ್ರಂಥಕರ್ತನಿಂದ ಅನರಿತ್ರವಾದು ದಾದರೂ ಅಧರಿನಿಕ ವ್ಯಾಕರಣಕಾರನಾದ ಶಾಸನಕಾರನಿಂಗ ಅಂಗೀಕೃತವಾದರಿದಾದರಿಂದೆ ಇದನ್ನು ಈ ಪ್ರಕರಣಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದು ಹುರಿತ್ತವೆಂದರಿ ಲೇಖಕರು ಅನುಕ್ಕಸೂತ್ರವೆಂದು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ಊಹಿಸ ಬಹುದು. ಅಥವಾ ಕೇಶಿರಾಜನೇ ಪೇಜಲ್ಪಡೆಗುಂ ಮೊದಲಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಆತನ ಸೂತ್ರವೆಂದೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವುಂಟರಿ. ಆದರೆ ಈ ಕೇಶಿರಾಜನ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಪಡುಧಾತುವಿನ ಅನರಿ ಪ್ರಯೋಗವೇ ? ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಆದಾರವಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಯೋಗಂ:-

ಸಾರ್ವಧಿನರಸಂ ಗ್ರಾಮಮಂ ಬೇಡಲ್ಪಟ್ಟಂ, ನೀಂ ಬೇಡಲ್ಪಟ್ಟಯ್, ಆಂ ಬೇಡಲ್ಪಟ್ಟಿಂ, ಇಂತು—ಗೋವಳನಿಂದೆ ಎರ್ಮೆ ಪಾಲಂ ಕಱೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದು; ಉಪಾಧ್ಯಾಯಂ ಶಿಷ್ಯರಿಂ ತತ್ವಮಂ ಬೆಸಗೊಳಲ್ಪಟ್ಟಂ, ಬೇಹುಕಾಱನರಸನಿಂ ಸುದ್ದಿಯಂ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟಂ, ಪಟ್ಟಳ್, ಪಟ್ಟುದು, ಎಂಬಂತೆ.

(ಸೂತ್ರಂ 4-89 ಕರ್ಮಣ್ಯ ನುಪಡು :— ಧಾತೋ: ಪಡುಧಾತುರನುಪ್ರಯುಜ್ಯ ತೇ ಕರ್ಮಣಿ ವಿಹಿತೇ ತಿಜಾ ಪರೇ, ಎಂಬುದಾಗಿ ಧಾತುಗೆ ಪಡುವನುಪ್ರಯುಜ್ಯ ಮಾದವುದು. ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತಮಾಗೆ ತಿಜಾ ಎಂಬ) ಅಮಾದಿಗಳ್ ಪರಮಾಗೆ—

ಪ್ರಯೋಗಂ:-

ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟುದು ಘಟಂ ಕುಂಬಱನಿಂ, ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟನರಸನಂಗನೆಯಿಂ, ಬಯಸಲ್ಪ ಟ್ಟರ್ ತರುಣಿ ರಮಣನಿಂ, ಮಾಡಲ್ಪಡುಗೆಮಗೆ ಸಂಪದಂ ಜಿನಪತಿಯಿಂ, ಕಿಡಿಸಲ್ಪಡುಗೆಮ್ಮ ದುಃಖಸಂತತಿ ಜಿನನಿಂ.

ಕರ್ಮಣಿಪ್ರಯೋಗಮಲ್ಲದಿರೆ.---

ನೋಡಿದಳರಸನನಂಗನ್ಗೆ ರಮಣಂ ತರುಣಿಯಂ ಬಯಸಿದಂ, ಮಾಡಿದಂ ಪದಕಮ ನಕ್ಕ ಸಾಲೆ.

(ಸೂತ್ರಂ—4.91) ತಸ್ಮಿನ್ನೆ ದಲ್ - ಧಾತೋರೆಕಾರಃ ಅಲ್ ಭವತಃ ಪಡುಧಾತೌ ಸರೇ—ಎಂದುದಾಗಿ ಧಾತುಗೆ ಹ್ರಸ್ಪ್ರದೆಕಾರಂ ಅಲ್ಲು ಅಪ್ಪುವು. ಪಡುಧಾತು ಪರ ಮಾಗೆ —

ಮಾಡೆಪಟ್ಟಂ-ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಂ, ನೋಡೆಪಟ್ಟಂ - ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಂ, ಕಿಡಿಸೆಪಟ್ಟುದು-ಕಿಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದು, ಎಂಬಂತೆಲ್ಲಕ್ಕಂ ಪತ್ತಿಸುವುದು...

ಇದು

೬. ಧಾತು ಪ್ರಕರಣಂ.

ಕಂ॥ ವೇದಸಮನಾಗಿ ಭೀಮನಿ।
ನಾದುದು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಧಾತುವಾ ತೆಱದಿಂದಂ॥
ಯಾದವ ಕಟಕಾಚಾರ್ಯನಿ।
ನಾದುದು ಕರ್ಣಾಟ ಧಾತು ಕವಿಕೇಶವನಿಂ

11 928 11

ವೃತ್ತಿ॥ ವೇದಸಮನಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಧಾತು ಭೀಮನಿಂದಾದುದಾ ತೆಱದಿಂ ಕರ್ನಾಟಕ ಧಾತು ಕವಿಕೇಶವನಿಂದಾದುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೫೫

ಕಂ॥ ದೊರೆನಡೆದ ಮಹಾಸ್ರಾಣಾ। ಕ್ಷರಾಂತದಿಂ ಇಞ ಶಷಾಂತ ಹಾಂತಕ್ಷಾಂತೋ॥ ದ್ಧ (ದ) ರಣದಿನುದ್ಭವಿಸವು ಬ। ಲ್ಲರ ಮತದಿಂ ಧಾತು ತಿಳಿವುದಿವನೀ ಕ್ರಮದಿಂ

11 223 11

ವೃತ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾರ್ತ್ಫೋ ಧಾತು::—

- (೧) ಈ ಪ್ರದಾನೇ
- (9) & ಸ್ನೇಹೇ
- (೩) ಕಾ ರಕ್ಷಣೇ
- (५) कि ठक् इक्ट्री
- ¹(೫) ಕೇ ಶಯನೇ) ನಿಧುವನೇಚ } ॥ ೫॥
- (೬) ಮಿಸುಕು ಸ್ಪಂದನೇ
- (೭) ಮುಸುಕು ಆವರಣೇ, _} ಭಾವೇಚ}
- (೮) ಕುಸುಕು ²ಘಾತನೇ
- (F) ⁸ಪಿಸುಕು ಅವಜ್ಞಾತಿಶಯೇ
- (೧೦) ಕುಟುಕು 'ಖಾದನೇ' । ೧೦ ॥
- (೧೧) ತುಱುಕು ಗಾ(ಘಾ) ಢಪ್ರವೇಶೀ
- (೧೨) ನುಟುಕು ವೃದ್ಧಿ ಹೀನೇ

- (೧೩) ಸಾಕು ರಕ್ಷಣೇ
- (೧೪) ಬೆದಕು 'ನಖಘಾತೇ
- (೧೫) ಇಟುಂಕು } ನಿಗ್ರಹಗ್ರಹಣೇ ॥೧೫॥
- (೧೬) ನೂಂಕು ಪ್ರೇರಣೇ
- (೧೭) ಸೋಂಕು ಸ್ಪರ್ಶನೇ
- (೧೮) ಕೂಂಕು ಉತ್ಸರ್ಪಣೇ?
- (೧೯) ತೇಂಕು ಪ್ಲವನೇ
- (೨೦) ಅವುಂಕು ದೃಢಪೀಡನೇ ॥ ೨೦ ॥
- (೨೧) ಕಲಂಕು ಆಲೋಡನೇ
- (೨೨) ಚಲುಕು } ಜಲೋತ್ಸರ್ಜನೇ ಚಲುಂಕು }
- (೨೩) ಚೆಲಂಕು ಕಿರ ವಿನೋಚನೇ
- (೨೪) ಪೊಳಂಕು ಿಚರ್ವಣಕ್ರಿಯಾಯಾಂ

^{1.} ಕುಟುಕು ಗಾಢಾಪೂರಣೇ 2. ಕುಸುಕು, ಕುಸುಂಕು 8. ಪಿಸುಕುಪಿಸುಂಕು ಯುಜಾತಿ ಶಯೇ ? 4. ಕುಣುಕು, ಕುಣುಂಕು 5. ಮುಣುಕು ಮುಖವಿಕಾರೇ (ಹೆಚ್ಚಿದೆ). 6. ಜರ್ಕು ನಖ ಭಾತನೇ 7. ಉತ್ಸರ್ಪಣಮೆಂದು ಗಮನಂ 8. ಚಲಕ್ಕು ಚಲಂಕು. 9. ಪೊಳಕು, ಪೊಳಂಕು

(೨೫) ಪಳುಂಕು 1ಗಾ(ಡಾ) ಢಸ್ಪರ್ಶನೇ

॥ ७% ॥

(೨೭) ಉ(ವು)ಲುಕು(ಕಂ) ಶರೀರ(ರೆ) [ಸ್ಘುಱ(ರ)ಣೇ

(೨೮) ಮುಲಕು ಿಪ್ರಸವವೇದನ ಕ್ರಿಯಾ [ಯಾಂ

(೨೯) ಕುಲುಕು 4ಗಾಢಾ ಪೂರಣೇ

(೩೦) ತೊಡಂಕು 5ವಿಪರ್ಯಾಸೇ ॥ ೩೦॥

(೩೧) ಕೊಂಕು ಬಂಕು } ಕೌಟರ್ಟ್ರೀ

(೩೨) ತುಡುಕು } ಸತ್ವರಗ್ರಹಣೇ

(42) ಪುಡುಂಕು $\}$ ಕರಾನ್ವೇಷಣೇ

(೩೪) ಮಿಡುಕು ಚೈತನ್ಯೇ

(೩೫) ಇಡುಕು } ಗಾಥವಿನೋಚನೇ ॥ ೩೫॥

(೩೬) ಅಡುಕು-ಸ್ಥಾನಾಂತರ ಪ್ರಣೀತೀ

(೩೭) ಕುಡುಕು {ಚಂಚು ಘಾತನೇ ಧಾನ್ಯಾದಿ ದ್ರವೈಚ

(೩೮) ಕರ್ದುಕು ಕರ್ದುಕು ಲಘಚಂಚುಘಾತನೇ

(೩೯) ಬರ್ದುಕು ಬರ್ದುಂಕು } ಜೀವನಾರ್ಥೇ

(೪೦) ಬೆದಕು ಅನ್ವೇಷಣೇ ॥ ೪೦॥

(೪೧) ಕುಡುಕು ಈಷ?ಶೃರಿ(ೞಿ)ಧಾವ

[(ಮ)ನೇ

(೪೨) ಪುಡುಕು-ಶರೀರೋಪಗೂಹನೇ

 $(\mathbf{v}$ ೩) ಮಿನುಕು $\begin{cases} e \circ s = s \cdot s \\ e \circ s = s \cdot s \end{cases}$

(೪೪) ಕೆಣಕು ಕದರ್ಥನೇ

(೪೫) ಕುಣುಕು { ಮುಸಲ ಕ್ರಿಯಾ ಯಾಂ ಕಿಲ್ವೇಚ(ಕೀಲೇಚ) ॥೪೫॥

(೪೬) ತಿಣುಕು ಅವಾನ ವಾಯೌ

(೪೭) ಬಿಕ್ಕು {ಉಚ್ಛಾ ಸಗೇ ಮಾಂಸಭೇದೇಚ

(೪೮) ಒಕ್ಕು { ಖಲಕರಣೇ ಶಕುನೇಚ

(६६) वर्षे क्ये क्ये प्रमण्या । ३० ॥

(೫೦) ನಕ್ಕು (ನೆಕ್ಕು) ಲೇಹನೇ

(೫೧) ಫಿಕ್ಕು ವಿವರಣೇ

(೫೨) ಎಕ್ಕು { ವಿಭಜನೇ ಪ್ರ(ವಾಹಿ) ಭಾವ ಕಾಯಾಂ ಚ

(೫೩) ಕೆಕ್ಕು ತಿರ್ಯಕ್ಕಂಡೂತಿಲೇಹನೇ

(೫೪) ತೆಕ್ಕು ಗೋಶಿಕ್ಸಾಧ್ವನ್ ॥ ೫೫॥

(೫೫) ಮುಕ್ಕು ಖಾದನ ವಿಶೇಷೇ

(೫೬) ನೆಕ್ಕು ಅಂತರ್ಲಿನೇ

(೫೭) ಕುಕ್ಕು { ವಸ್ತ್ರಸ್ವಲ್ಪಘಾತನೇ ಪಕ್ಷಿಭೇದೇಚ

(अह) ⁹डां फारा संस्वती

11 501

(೬೦) ಬಳ್ಳು ನಮನೇ

(೬೧) ನಿಳ್ಳು ಉಪರಿಸ್ಪರ್ಶನೇ

(೬೨) ಉಳ್ಳು { ದ್ರವ್ಯೇಚ

(೬೩) ಅಳ್ಳು { ಭಯೀ ಶಕ್ತಾಚ

(೬೪) ತಳ್ಳು { ಅನುಲೇಪನೇ ತದ್ಭಾವೇಚ

11 233 11

(೬೫) ಒಟ್ಟು ಪ್ರವಾಹೇ

(೯೯) ಅಣ್ಗು ಜೀರ್ಜಿ

^{1. 26 (}ಆ) ಪಳಂಕು ಗಾಧಸ್ಪರ್ಶನೇ 26. (ಇ) ಪಳುಂಕು (ಪಟುಕು) ನೂಂಕು 2. ಹಲ ಕು 8 ಪ್ರಸವನಕ್ರಿಯಾಯಾಂ. 4. ಗಾಧಪೂರಣೇ. 5 ತೊಡಕು, ತೊಡಂಕು 6. ಮಿಡುಕು, ಖಾಡುಂಕು 7. ತ್ಪ್ರಧಾವನೇ 8. ಮುಡುಕು (ಮಾಡುಕು), 9. ತುಳುಕು, ತುಳುಂಕು.

(೬೭) ಉರ್ಕು $\left\{ egin{array}{c} ec{v} \\ ec{v} \end{array} ight.$	ಪದ್ಧತ್ಮೇ ೋ.ಕ.ಭೇದೇಚ
---	-----------------------

(೬೮) ಸೊರ್ಕು ಉನ್ಮಾದೇ

(೬೯) ಸಿಲ್ಯು ಸಿರ್ಕ) ಪ್ರತಿ ಬಂಧನೇ ॥೭೦॥

(೭೦) ಸುರ್ಕು ಸಂಕೋಚನೇ

(೭೧) ಜ(ಜೆ)ರ್ಕು ನಖಕ್ಷತೇ [ವೇಶೇ

(೭೨) (ಸ್ರೆಸಿರ್ಕು ವಸಂತ್ರವಸ್ತ್ರಾಂತರ)ಪ್ರ

(೭೩) ಮೊಅ(ರ) ಕು ದರ್ಪ(ಘೂ)ಪೂರ್ಣನೇ

(೭೪) ಕೋ ಸೂತ್ರ ಪ್ರವೇಶೇ ॥೭೫॥

ಗಾಂತಂಗಳ್.

(೭೫) ಉಗಿ ಆಕರ್ಷಣೇ, ನಖಕ್ಷತೇ(ಚ)

(೭೬) ಮುಗಿ ಪುಷ್ಪಸಂಕೋಚನೇ

(೭೭) ಬಿಗಿ ವಿಶೇಶ್ಲೇ ಷೇ

(೭೮) ಸುಗಿ ಭಯೀ

(೭೯) ಬಿಗಿ ಬಂಧನೇ, ಹಯ ಪರಿಕರೇಚ

(೮೦) ಅಗಿ ಸಂತ್ರಾಸ, ಹರ್ಷ, ಸ(ಚ)ರ್ವ್ವಣೇ

(೮೧) ಚಿಗಿ ಅಂಗುಳಿ ವಿಸರ್ಜನೇ [ಮ ?

(೮೨) ಪುಗು ಪ್ರವೇಶೇ

(೮೩) ನಗು ಹಸನೇ

(೮೪) ಉಗು ವಿಸರ್ಜನೇ

(೮೫) ಮಿಗು ಅತಿಕ್ರವ ನೇ, ಅವವಿಶಿಷ್ಟೇಚ

(೮೬) ಮುಗ್ಗು (ಜೀರ್ಣಾವಗಂಧೇ, ಗತಿಭಂಗೇ ಚ

(೮೭) ಉಗ್ಗು ವಚನನಿರೋಧೇ

(೮೮) ಫೋಗು ಗಮನೇ

(೮೯) ಆಗು ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವೇ

(೯೦) ಕೂಗು ಉಚ್ಚೈಧ್ವ೯ನೌ

(೯೧) ತೇಗು { ಉದಾನವಾಯೌ ವೃಕ್ಷಭೇದೇಚ (೯೨) ತಾಗು ಸಂಘಟ್ಟನೇ

(೯೩) ಬಾಗು ನಮ್ರತ್ನೇ

(೯೪) ತೂಗು ತುಳನೇ

(೯೫) ಬೀಗು $\left\{ egin{array}{c} egin{array}$

(೯೬) ಕೇಗು ಮಯೂರಸ್ವನೇ

(೯೭) ನೀಗು ತ್ಯಜನೇ

(೯೮) ಹುದುಗು ಗೋಪನೇ

(೯೯) ಸಿದುಗು ಹಸ್ತಾ ನ್ವೇಷಣೇ

(೧೦೦) ಪ್ರೊಂಗು ²ಸ್ಫೋಟನೇ

(೧೦೧) ನುಂಗು ಗಿಳನೇ

(೧೦೨) ಕುನುಂಗು ಸಂಕೋ(ಚನೇ)ಚೇ

(೧೦೩) ತಾಂಗು ಧಾರಣಸಂಘಟ್ಟನಯೋ:

(೧೦೪) ಿಜಿನುಂಗು[ಅವ್ಯಕ್ತಧ್ವನೌ]

[ವರ್ಷಭೇದೇಚ ॥ ೧೧೦ ॥

(೧೦೫) ⁴ಮಲಗು {ಉಪಧಾನಾವಲಂಬೇ ಉಪಧಾನೇಚ

(೧೦೬) ಚೆಲಂಗು ಕರವಿಮುಕ್ತೇ

(೧೦೭) 5ಪಿಂಗು ಅಪಸರ ಅ)ಣೇ

(೧೦೮) ಮಿನುಗು ಕಾಂತೌ

(೧೦೯) ಎಸಗು ಉದ್ಯೋಗೇ

(೧೧೦) ಮಸಗು ವಿಜೃಂಭಣೇ

(೧೧೧) ಕರ(ಆ)ಗು ವಿಲೀನೇ

(೧೧೨) ಕೊರಗು ರಸವಿಹೀನೇ

(೧೧೩) ಹರ(ಆ)ಗು ಸಸ್ಯಕ್ರಿಯಾಯಾಂ

(೧೧೪) ಮಱುಗು ಸಂತಾಪೇ

(೧೧೫) ಎಱಗು ಪ್ರಣತೇ ॥ ೧೧೫ ॥

(೧೧೬) ಮಿಲುಗು ಚಕಚಕಾಯಮಾನೇ

(೧೧೭) ತುಱುಗು ²ಆವಚ್ಛ ನ್ನೇ

(೧೧೮) ಉಱುಗು ವಕ್ರಭಾವೇ

(೧೧೯) ಒಆಗು ಸುಪ್ತೇ(ಪ್ತಾ)

^{1.} ಬಗ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷೇ, ವಿಶ್ಲೇಷಮೆಂದು ಭಾಗಂ. ೪. ಸ್ಪುಟನೇ. 8. ಜಿನಾಗು, ಜಿನಾಂಗಾ. 4. ಮಲಗಾ, ಮಲಂಗು. 5. ತೊಲಗಾ ವಿವಿಕ್ತೇ 6. ಮಿಸಾಗಾ, 7. ಸಂಭನ್ನೇ

(೧೨೦) ಕಱಂಗು ಕಾ(ರ್ಶೈ) ರ್ಷ್ಟ್ರೇ

(೧೨೧) ಉಡುಗು ಸಂಕೋಚನೇ

(೧೨೨) ತೊಡಗು ಪ್ರಾರ(ಱ)ಂಭೇ

(೧೨೩) ಮಡಗು ಗೋಪನೇ

(೧೨೪) ನಡುಗು ಕಂಪನೇ

(೧೨೫) ಪಿಡುಗು ಸಂಭಿನ್ನೇ ॥ ೧೨೫ ॥

(೧೨೬) ಕಡಂಗು ಔತ್ಸು(ತ್ಸ)ಕೈ ಚಿ

(೧೨೭) ಅಡಂಗು ಗೋಪನೇ

(೧೨೮) ವೊಱಗು³ { ಬಹಿರ್ವಾ ಶಾಲ ? ಜಾತ್ಯ ಸವಾದೇಮ

(೧೨೯) ಒಣಗು ಶೋಷಣೇ

(೧೩೦) ಎಡೆಯುಡುಗು ವಿಚ್ಛೇದೇ

(೧೩೧) ತೊಳಗು } ಕಾಂತೌ (೧೩೨) ಬೆಳಗು } ಕಾಂತೌ

(೧೩೩) ಮುಲುಗು ನಿಮಗ್ನೇ

(೧೩೪) ಅಲುಗು ಸಂಚಲನೇ

(೧೩೫) ತಳ್ಗು(ಟ್ಗು) ಕ್ಷೀಣತ್ವೇ

(೧೩೬) ಮುಟ್ಲು (ಳ್ಳು) ಪತನೇ ॥ ೧೩೫॥

(೧೩೭) ನುಳ್ಗು 5 ತಪನೇ

(೧೩೮) ನೊಟ್ಗು(ಳ್ಗ)ನಮನೇ

(೧೩೯) ಅಟ್ಗು ಲಯೇ

(೧೪೦) ಕಳ್ಗು ದಹನಕ್ರಿಯಾಯಾಂ

(೧೪೧) ಉಟುಗು ಸ್ನೇಹೇ ॥ ೧೪೦ ॥

(೧೪೨) ಮೊಟಗು (ವಾದನ ಕ್ರಿಯಾ ಸ್ತ್ರನಿ ತಯೋ:, ವೃಕ್ಷ ಭೇದೇಚ

(೧೪೩) ಒಟ್ಟು 8 ಸಂಮೇಳನೇ

(೧೪೪) ನುಟ್ಗು ಸಂಚೂರ್ಣನೇ

(೧೪೫) ತರ್ಗು ಅಕುಂಚನೇ

॥ ೧೨೧ ॥ (೧೪೬) ಕರ್ಗು ಕಾರ್ಷ್ಟ್ ॥ ೧೪೫॥

(೧೪೭) ನೆರ್ಗು ಅಂತರ್ಲೀನೇ

(೧೪೮) ತೆಗೆ ಆಕರ್ಷಣೇ

(೧೪೯) ಒಗೆ13 ಜನನೋತ್ಪ್ಲವನ ವಸ್ತ್ರಕ್ಷಾಳ

[ನೇಷು

(೧೫೦) ಬಗೆ ಪರಿ ಭಾವನೇ14, ಚಿತ್ರೇಚ

(೧೫೧) ತೆಗೆ ಸ್ತಂಭನೇ ॥ ೧೫೦ ॥

(n) ಹೊಗೆ $\{ constant = consta$

(೧೫೩) ನೆಗೆ ಉತ್ಪ್ಲ (ತ್ಸ)ವನೇ

(೧೫೪) ವೊಗೆ { ಜಲಾಕರ್ಷಣೇ ಭೂಭೇದೇಚು

ಚಾಂತಂಗಳ್.

(೧೫೫) ಮಿಂಚು ದೀಪ್ತ್, ವಿದ್ಯುತಿ ಚ

(೧೫೬) ಮುಂಚು ಅಗ್ರ17ಗತೌ

(೧೫೭) ಹಿಂಚು ಪಶ್ಚಾದರ್ಥೇ

(೧೫೮) ಹೊಂ(ಚು) ಸಂಕೇತೋದ್ಯೋಗೇ

(೧೫೯) ಪಳಂಚು ಸಂಘಟ್ಟನೇ

(೧೬೦) ಜ(ಚಿ)ಅುಚು ಬಹುಭಾಷಣೇ

(೧೬೧) ಆಱುಚು ಉಚ್ಚಿಸಿರ್ಧನ್ ॥೧೬೦ ॥

(೧೬೨) ನೋಚು ವೈಧವ್ಯೇ

(೧೬೩) ಕಾಚು18 ವಿಪರೀತಪತನೇ

(೧೬೪) ಪೆರ್ಚು ವಿಸ್ತಾರೇ(ಅತೀ)

(೧೬೫) ಮ(ರ್ಚು) ಅತಿಪರಿಚಯೇ

(೧೬೬) ಜೆರ್ಚು {ಅತಿ ಸಂತ್ರಾಸೇ { ತೃಣ ಪುರುಷೇಚ ॥೧೬೫॥

(೧೬೭) ಕರ್ಚು { ಖಾದನೇ ¹ಿಪ್ರಕ್ಷಾಳನೇ ಚ

^{1.} ಎಡುಗು. ಸಂಖನ್ನೇ, ಸಂಖನ್ನವುಂದು ದು:ಬದಿಂದಾದ ಚೀತೆ. 2 ಔತ್ಸುಕ್ಯಮೆಂದಿಣೈ. 8. ಇಲ್ಲ. 4 ಅಟ್ಟು, ಅಟ್ಟು, ಕಟ್ಟು. 5 ಮಟ್ಟು. 6 ಇಟ್ಟು. 7. ಉಟ್ಟು. 8. ಒರ್ಗ್ಸು. 9. ನರ್ಗು (ನರಸ್ಪು) 10. ಕುಟ್ಟು. 11 ಕಟ್ಟು. 12. ನೆಟ್ಟು. 18. ಜನನ ವಸ್ತ್ರಪ್ರಕ್ತಾಳೆ ನಯೋ. 14. ಪರಿಭಾವೇ. 15. ಧೂಪಧೂವುನಿರೋಧ 16. ಘಟಘೇದೇಡ. 17. ಗಮನೇ. 18. ಕವಿಡು ವಿಪರೀತವಾತನೇ. 19. ತಂಡುಲಪ್ರಕ್ತಾಳಜಲೇಹ.

(೧೬೮) ಬಾರ್ಚು ಪುಂಜೀಕರಣೀ

(೧೬೯) ತೀರ್ಚು ನಿಷ್ಪತ್ತಾ

(೧೭೦) ಉ(ಊ)ರ್ಚು ಆಕ(ರ್ಷಣೇ ಮಲ) ಭೇ

[ದನೇಚ

(೧೭೧) ಚಚರ್ಚಿ ಸಿಸು ಧಾರಣೇ 11 020 11

(೧೭೨) ಬಿರ್ಚು ವಿಭಜನೇ

(೧೭೩) ಪರ್ಚು ಅವ್ಯಕ್ತಧ್ವನೌ

(೧೭೪) ಚರ್ಚು ದಾಹೇ

(೧೭೫) ಪೆಟ್ಟುವೆರ್ಚು ದರ್ಪೇ

(೧೭೬) ನಾ(ಣ್ಕು) (ಲಜ್ಜಾ)ಯಾಂ ॥ ೧೭೫॥

(೧೭೭) ಕಡೆ(ಬ್ರಗಣ್ಟು ಅವಜ್ಞಾಯಾಂ್

(೧೭೮) ನುಣ್ಣು ಅಪಸರಣೇ

(೧೭೯) ಮುಚ್ಚು ಆಚ್ಛಾದನೇ

(೧೮೦) ಮೆಚ್ಚು (ಆದ್ಯಾಪಾನೇ?) ಅಭ್ಯುಪ [ಗಮೇ

(೧೮೧) ನಚ್ಚು ವಿಶ್ವಾಸೇ ॥ ೧೮೦॥

(೧೮೨) ಎಚ್ಚು ಆಂ(ಜ)ನ ಕ್ರಿಯಾಯಾಂ

(೧೮೩) ಕೆಚ್ಚು (ತಂತು (ವಾಯ) ಕ್ರಿಯಾ ತರು ಸಾರೇಚ [ಯಾಂ

ಧಾತೋರಿಸು ಪ್ರತ್ಯಯಸ್ಯ ಚಾದೇಶೀ (ಸೇ)

ಪುನರ್ಧಾತುತ್ವಂ.

(೧೮೪) ಅಲರ್ಚು ವಿಕಸನೇ

(೧೮೫) ಎ(ಯೆ)ಲರ್ಚು ಜೇತನಕರಣೇ

(೧೮೭) ಉದಿರ್ಚು ಅಧಃಪತನೇ

(೧೮೮) ಸಾರ್ಚು ಸವಿೂಪಾನಯನೇ

(೧೮೯) ಸೋರ್ಚು ಗಳನೇ

(೧೯೦) (ಒಡರ್ಚು) ಉದ್ಯಮೇ

(೧೯೧) ತೊಡರ್ಚು ಬಂಧನೇ

(೧೯೨) ಸಡಿಲ್ಟು ಶೈ(ಥಿ)ಲೈೀ

(೧೯೩) ಒ(ಕೊ)ಱಲ್ಬು) ಆಕ್ರೋಶಧ್ವನೌ

(೧೯೫) ಬಿದಿರ್ಚು ರಸವಿನೋಚನೇ

(೧೯೬) ಅಮರ್ಚು ಸಂಘಟೀಕರಣೀ

(೧೯೭) ಬೆಮರ್ಚು ಸ್ಪೇದಕರಣೇ

(೧೯೮) ನಿಮಿರ್ಚು ಪ್ರಸಾರಕರಣೇ?

(೧೯೯) ಪೊಣರ್ಚು ಸಂಯುಗೇಿ

(೨೦೦) ತಳರ್ಚು ಸ್ಥಾ ನಾಪಗಮನೇ

(೨೦೧) ಮಱ(ರ,ಲ್ಟು) ಪರಾಭಿ (೨೦೨) ಮಗುಟ್ಟು ಮುಖೇಿ

(೨೦೩) ನುಸುಳ್ಚು 10 ಸೂಕ್ಷ್ಮದ್ವಾರ [ಪ್ರವೇಶೇ]

(೨೦೪) ಮುಗುಳ್ಚು ಸಂ(ಕೋ)ಚ ಕರಣೇ

(೨೦೫) ಸುರುಳ್ಳು ಸಂಕೋಚನೇ

(೨೦೬) ತೆರಳ್ಳು ಚಲನೇ

(೨೦೭) ಪೊರಳ್ಳು ಲುಠನೇ

(೨೦೮) ಕೆರಳ್ನು ಆಸ್ಫೋಟನೇ11 [॥೨೦೫॥

(೨೦೯) ಕುರುಳ್ಚು ಶಸ್ತ್ರ(ಸಂ)ಚಾಲನೇ

(೨೧೦) ಉರುಳ್ಚು 12ನಿಮ್ನ ಗಮನಕರಣೇ

(೨೧೧) ಹರಳ್ಚು ನೇತ್ರ13 ನಿರೋಧಕರಣೇ

(೨೧೨) ಎೞಲ್ಕು ಆಲಂಬನೇ

(೨೧೩) ಕೞಲ್ಕು (ಪ್ರ)ಪೃಥ(ಕ)ಕ್ಕರಣೇ

(೨೧೪) ಬೞಲ್ಸು 14 ಚೇಷ್ಟಾಯಾಂ 19 ೧೦ 11

(೨೧೫) ಬೞಿಲ್ಕು 15 ಅವಪ್ರಸಂಸನೇ

(೨೧೬) ಆಗ(ಗು)ಟ್ಟು ಜಲಾಶಯ ಮಗ್ನೇ

(೨೧೭) ಆೞಲ್ಚು ದುಃಖೋತ್ಪಾಟ (ದ)ನೇ

(೨೧೮) ಕಿಮುಟ್ಟು ಹಸ್ತಮರ್ದನೇ

(೨೧೯) ನೆಗಲ್ಭುವಿಖ್ಯಾತೇ(ತೌ)ಉದ್ಯೋಗೀ

^{1.} ಚುರ್ಚು ಶಿಖಸಂಧಾರಣೇ. 2. ಸಚರ್ತಿ(ಅರ್ಚು). 3. ಬೆಟ್ಟುವೆಚ್ಚು. 4. ಅವಜ್ಞೆಯಿಂದು ವಿಾಜಂದರಿದರಿ 5. ಸಮೀವಾಗಮನೇ. 6. ರಥವಿಮೋಚನೇ. 7. ಪ್ರಸಾರಣೇ ಪ್ರಸಾರಣವೆರಿಂದು **೩ಗಾಂ** ಸುವುದಾ. 8. ಸಂಯುಗವಾಂದಾ ಬೆರೆದಾದಾ. 9. ಪರಾಜ್ಮುಖೀಕರಣೇ. 10. ನುಗುಳ್ಳು. 11. ಆಸ್ಟ್ರೋ ಟನಮೆಂದಾ ಪ್ರಕಟಂ (ಇನ್ನೊಂದಾ ಪ್ರತಿಯಾಲ್ಲಿ - ಕೋಫೋರ್ಟ್ರೇಕೇ ಎಂದಿರೆ.) 12. ನಿಮ್ನಾಗಮನಕರನೇ 13. ವಿರೋಧ. 14. ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟ್ರಾಯಾಂ. 15. ಅಧಃ ಸ್ರಂಸನೇ.

(೨೨೦) ತಗುಟ್ಟು (ಳ್ಬು) ಉದ್ಯೋಗೇ— [ಆಗ್ನಿ ಬೋ(ಬಾ)ಧನೇಚ

ಜಾಂತಂಗಳ್.

(೨೨೧) ಅಂಜು ಭಯೇ

(೨೨೨) ಹಿಂಜು ಪೃಥಕ್ಕ ರಣೇ

(೨೨೩) ನಂಜು $\begin{cases} 3(4) & 3 & 0 \\ 3 & 3 & 0 \end{cases}$

(೨೨೪) ಬೆರ(ಱ)ಂಜು¹ ಚಯನೇ ॥೨೨೦॥

(೨೨೫) ಮಾಂಜು ಆಪಲಾಪೇ

ಟಾಂತಂಗಳ್.

(೨೨೬) ಮಂಟು ಅಪಲಾಪೇ?

(೨೨೭) ದಾಂಟು ಲಂಘನೇ

(೨೨೮) ²ವಂಟು ಏಕವಾದಗತೌ

(೨೨೯) ಕೂಂಟು ವಿಕೃತಗತೌ

(೨೩೦) ಮಿಂಟು (ಉತ್ಪಾಟನೇ ॥೨೨೫॥ (ಉತ್ಕರ್ಷದ್ರವ್ಯೇಚ

(೨೩೧) ಈಂಟು ಪಾನೇ

(೨೩೨) ನಾಂಟು ತಿಅಂತರ್ಭಾವೇ

(೨೩೩) ತೆಂಟು ಸೂ(ಶೂ)ರ್ಪ ಕರಣೇ

(೨೩೪) ಸೀಂಟು ಗುದ(ಸಂ)ವಾರ್ಜನೇ

(೨೩೫) ಬೆಱ(ರ)ಂಟು ಅಂಗುಳಿ ಕ್ರಿಯಾ [ಯಾಂ

(೨೩೬) ಮುಱು(ರು)ಂಟು ದಹನಕರಣೇ

(೨೩೭) ಸುಱು(ರು)ಂಟು ಸಂಕೋಚನೇ

(೨೩೮) ಕೆස(ರಂ) $\{iii\}$ $\{iii\}$ $\{iii\}$ $\{iii\}$ $\{iii\}$ $\{iii\}$

(೨೪೦) ತೆಱ್ಕರಂ)ಟು ನಿವಸನೋದ್ವರ್ತ

(೨೪೧) ಉಱು(ರು)ಟು ಅತಿಕ್ರಮಣೀ

(೨೪೨) ತಾಟು ಸಂಘಟ್ಟನೇ

(೨೪೩) ಬಗಟು 5ಊರು ವಿಶ್ಲೆ ವೇ (ಸ್ಲೇಸೆ)

(೨೪೪) ವುಟ್ಟು {ಉತ್ಪತ್ತಾ ದಾರು ಹಸ್ತ್ರೇಚ

(೨೪೫) ಕಟ್ಟು { ಬಂಧನೇ ಚ

(೨೪೬) ಕುಟ್ಟು ತಾಡನೇ ॥೨೪೦

(೨೪೭) ಬೆಟ್ಟು { ಗಾಢಪ್ರವೇಶೇ ಪರ್ವತೇ ಚ

(೨೪೮) ಮುಟ್ಟು ಸ್ಪರ್ಶನೇ

(೨೪೯) ಅಟ್ಟು (೨೫೦) ಅಱ³ಯಟ್ಟು } ಅನುಧಾವನೇ (೨೫೧) ಎಟ್ಬಟ್ಟು

(೨೫೨) ಮೆಟ್ಟು { ಪದವಿನ್ಯಾಸೇ ॥೨೪೫ । ಪ(ಪಾ)ದ ತ್ರಾಣೇಚ

(೨೫೩) ತಿಟ್ಟು ವಾಸೇ

(೨೫೪) ಸುಟ್ಟು ಅಂಗುಳಿ ದರ್ಶನೇ

(288) 7 8 1

(೨೫೭) ಸಮಕಟ್ಟು ವಿಧಾನೇ

(೨೫೮) ಗುಡಿಗಟ್ಟು { ವರ್ಣಪೂ ರ)ರ್ಣ ರೇಖಾಯಾಂತಿ

(೨೫೯) ತಟ್ಟು { ತಾಡನೇ, ಕ್ಷಪಣಕಾಚ್ಛಾ ದನೇಚ

(೨೬೦) ಎ(ಯೆ)ಟ್ಟು ಊರ್ಧ್ವಗತವಸ್ತು

[ಪ್ರಹರಣೇ

(೨೬೧) ಒಟ್ಟು ಏಕಕ್ರಿಯಾಯಾಂ

ಡಾಂತಂಗಳ್.

(೨೬೨) ಜಡಿ ತರ್ಜನೇ10

(೨೬೩) ಬಡಿ11 ತಾಡನೇ—ಸ್ವಲ್ಪದಂಡೇಚ

1. ಬೆರಂಟರ ಚಯನೇ, ಚಯನವೆರಿಂದೊಟ್ಟುಗೂಡುವುದರಿ. (೨೨೬) ಮಾಂಜರಿ ಅಪಲಾಪೇ 2. ದೂಂಟು. 3. ಅಂತರ್ಭೇದೇ. 4. ನಿವಸನೋದ್ವಹನೇ - ನಿವಸನೋದ್ವಹನವೆಂದರಿ ಪರದರಿವೆಯ ಮರಿಯ್ಯ ಸೀರೆ. 5 ಉಹು. 6. ಧರ್ತ್ಸನೇ, ಉನ್ನತಥೂಮೌಚ್. 7. ಕಿಡರಿಕುಟ್ಟು. 8. ವರ್ಣಭಾರ ರೇಖೆಯಿಂದರಿ, ಕುಂಡಲೀಕರಣಂ. 9. ವಸ್ತುಗೃಹಣೇ. 10. ವೃಕ್ಷಾಚ. 11. ಪಿಡಿ?

[र्हें

(೨೬೪) ನುಡಿ ವಚನೇ

(೨೬೫) ಹಿಡಿ ಗ್ರಹಣೀ—ಕರಿಣ್ಯಾಂಚ

(೨೬೬) ಸಿಡಿ ವಿಕೀರ್ಣೆ1

(೨೬೭) ಕುಡಿ ಪಾನೇ—ವಲ್ಯಗ್ರೇಚ

(೨೬೮) ಮಿಡಿ { ಅಂಗುಲಿ ಪ್ರಹರಣೇ ಶಲಾಟು ಫಲೇಚ

(೨೬೯) ಮುಡಿ $\left\{ \begin{array}{l} {\it fill} {\it fill}$

(೨೭೦) ಉಡಿ { ನೋಟನೇ ರೋಗಭೇದೇ ಚ

(೨೭೧) ಕಡಿ—ಖಂಡನೇ—ಶಕಲೇ ಚ

(೨೭೨) ಮಡಿ ಮರಣೇ-ಧೌತವಸ್ತ್ರೇ ಚ

(೨೭೩) ಗಿಡಿ ಕವ(ಬ)ಳ ಪ್ರವೇಶೇ

(೨೭೪) ಇಡಿ ಚೂರ್ಣೀ - ಸಂಕೀರ್ಣೇ ಚ

(೨೭೫) ಅಡು ಪಚನೇ

(೨೭೬) ಸುಡು { ದಾಹೇ—²ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಯಸ ದಾಹಾಂಗ ಕಟಕ್ರೋಧ

(೨೭೭) ತುಡು { ಶರಸಂಧಾನೇ ತಿಭೂಷಣ ಧಾರಣೇಚ

(೨೭೮) ಕುಡು ಪ್ರದಾನೇ ವಕ್ರೇಚ

(೨೭೯) ಬಿಡು ವಿನೋಚನೇ

(೨೮೦) ಉಡು {ವಸ್ತ್ರವೇಷ್ಟ್ರನೇ ಮೃಗ ವಿಶೇಷೇಚ

(೨೮೧) ನಡು-(ಸಂ)ಸ್ಥಾಪನೇ ಮಧ್ಯೇ ಚ

(೨೮೨) ಪಡು - ಮರಣೇ - ಶಯನೇ ಚ

(೨೮೩) (ಸೆಡು) ವೃತ್ಯಸೂತೇ

(೨೮೪) ಇಡು ಕರವಿನೋಚನೇ

(೨೮೫) ಕಿಡು ವಿನಾಶೇ

(೨೮೬) ಮಡು {ದೃಢಸಂಧಾನೇ ಆಗಾಧ ಜಲೇಚ (೨೮೭) ಆಡು ⁶ನರ್ತನೇ. ಅಜೇಚ

(೨೮೮) ಪಾಡು ಗಾನೇ

(೨೮೯) ನೋಡು ಪ್ರೇಕ್ಷಣೇ

(೨೯೦) ಕಾಡು { ಅ೨ಹೇಳನೇ ಅರಣ್ಯೇಚ

(೨೯೧) ತೋಡು — ನಿಷ್ಕ್ರಮಣೇ —

[ಿಯುಗೇಚ

(೨೯೨) ನೀಡು ಪ್ರಸಾರಣೇ

(೨೯೩) ಓಡು { ಪಲಾಯನೇ ಭಾಂಡ ಶಕಲೇಚ

(೨೯೪) ಮಾಡು { ಕರಣೇ ಕುಡ್ಯವಿಶೇಷೇಚ

(೨೯೫) ತೀಡು ⁸ಗತಿ ಸ್ಪರ್ಶನೇ

(೨೯೬ ಸೂಡು | ವುಷ್ಪ್ರಧಾರಣೇ | ತೃಣಾದಿ**' ಪೂಲೇ ಚ**

(೨೯೭) ಕೂಡು 10 ಸಂಯೋಜನೇ

(೨೯೮) ಊಡು { ಭೋಜನ ಕ್ರಿಯಾಯಾಂ ಆಧಾರೇಚ

(೨೯೯) ಮೂಡು ಉತ್ಪತ್ತೌ

(೩೦೦) ಕೋಡು-ಶೈತ್ಯೇ, ಭಯೇ, ಶೃಂಗೇಚ

(೩೦೧) ಬೇಡು { ಯಾ ಞ್ವಾಯಾಂ ಶಬರಸಮೂಹೇಚ

(೩೦೨) ಬಾಡು (ಆ್ರವ್ಲ್ಯಾ(ಮ್ಲ್ರ)ನೇ —

[ಮಾಂಸೇಚ

(೩೦೩) 11 ಪೂಡು ಯೋಜನೇ

(೩೦೪) ಅಲ್ಕಾಡು ನಿರವಶೇಷೇ13

(೩೦೫) ತಡಂಮಾಡು } ವಿಪ(ರ್ಯಾ)ಸೇ

(೩೦೭) ಓಲಾಡು ಜಲಖೇಲನೇ

(೩೦೮) ಏಸಾಡು ಶರಗತೌ

(೩೦೯) ಈಸಾಡು ಜಲೋತ್ಮರಣೇ

1. ಸೂಕ್ಷ್ಟ್ರಾಯಾಸ ದಾಹಾಂತ ಗಜಕ್ರೋಧವಸ್ತುನೋ:, ಸೂಕ್ಷ್ಮನೆಂದು ಕಾಣಭಾರದ ಹಾಂ
ಗಿರ್ದಭಾವಂ, ಅಯಸನೆಾದಪ್ಪುದಾ ದಾಹಾಂತದಲ್ಲಿಯಾಂ. (O. R. ದಾಹಂ.) ಗಜದಲ್ಲಿ
ಯಾಮುಂಟಾ. 2 ಈ ಪದವಿಲ್ಲ. 8. ಭೂಷಣಾವರಣೇಚ. 4 ಸ್ಕೂತೇ. 5. ಈಡಾ. 6. ವರ್ತನೇ,
7. ಯುಗ್ಮೇ. 8. ವಾಯಾಸ್ಪರ್ಶನೇ. 9. ಪೂರೀ. 10. ಸಮ್ಮೇಳನೇ 11 ಹೂಡಾ. 13. ಎರ
ವರೇಷನೆಾಂದಿಲ್ಲವಾದಾದಾದಂ

(೩೧೦) ಬೀಸಾಡು ಕರವಿನೋಚನೇ

(೩೧೧) ಹರಡು 1ಅಂಗುಲಕಲನೇ

(೩೧೨) ಕದಡು (೩೧೩) ಕಲ(ಡು) } ಕಲುಷೇ

(೩೧೪) (ಮು)ದುಡು ಸಂಕೋಚನೇ

(೩೧೫) ಹೊಱ(ರ)ಡು ಪರಿ²ಲುಳನೇ

(೩೧೬) ಅವುಡು ದಂತ ಚರ್ವಣೇ

(೩೧೭) ಹರಡು ಪ್ರಸಾ(ರಣೇ)ರೇಗುಲ್ಪೇಚ

(೩೧೮) ಅಲ್ಲಾಡು ಸಂಚರಣೇ(ಲನೇ)

(೩೧೯) ಕೊಂಡಾಡು ಅತ್ಯಾದರೇ

(೩೨೦) ಆಸೆವಡು *ಇ(ಚ್ಛಾ)ಯಾಂ

(೩೨೧) ಪಡಲಿಡು ವಿಕೀರ್ಣಪತನೇ

(೩೨೨) ಮುಂಬಿಡು ಪುರೋ(ಹ)ವಗಮನೇ

(೩೨೩) ಹೊಲ(ಬು)ಗಿಡು ದಿಗ್ಗೃಮಣೇ

(೩೨೪) ಒಡಂಬಡು ಅಭ್ಯುಪಗಮೇ

(೩೨೫) ಮೂಗುವಡು ಮೌನೇ

(೩೨೬) ಬೀಸಾಡು-ಬಿಸುಡು | ಪ್ರಮಾ (೩೨೭) ಹೋಗಾಡು-ಈಡಾಡು | ದತ್ಯ ಜನೇ

(೩೨೮) ಅಲ್ಕ (ಳ್ಳ)ಜಂಬಡು - (ಅಸೂಯೇ)

(೩೨೯) ಕಟು(ರು)ವಿಡು ಲೇಪ್ಯ ಕರ್ಮಣಿ.

(೩೩೦) ತಿಟ್ಟವಿಡು ಚಿತ್ರವ್ರಾರಂಭೇ

(೩೩೧) ಉಬ್ಬಸಂಬಡು ಉಚ್ಘಾಸ

[हेत्र, चंश

(೩೩೨) ದಾೞಿಡು ದೂರಧಾವನೇ

(೩೩೩) ಗೋ(ಟಿ) ೪ಡು ಆಕ್ರೋಶಧ್ವನೌ

(೩೩೪) ಊಳಿಡು

(೩೩೪) ಊಳಿಡು (೩೩೫) ಗಾಲುಯಾಡಾಡು?} ಧ್ವನೌ

(೩೩೬) ಮೆಯ್ನಿಡು ನಿಶ್ಯಂಕತಾಯಾಂ

(೩೩೭) ಕೂಗಿಡು ಉಚ್ಚೈರ್ಧ್ವನೌ

(೩೩೮) ಬಾಯ್ಸಿಡು ದೈನ್ನೇ

(೩೩೯) ಬೆಕ್ಕ ಸಂಬಡು ವಿಸ್ಮಯೇ

(೩೪೦) ಭಾಡವಡು ನಮಸ್ಕಾರೇ

(೩೪೧) ತಲೆಮಡು ಶಿರಸ್ಪಂಧಾನೇ

(೩೪೨) ರೂಪಿಡು ಕ್ರೋಧ ನಿರ್ದೇಶೀ

(೩೪೩) ಕಾಪಿಡು ಸಂರಕ್ಷಣೇ

(೩೪೪) ಬೇರ್ಪಡು ವಿವಿಕ್ಸ್ (ವಿವರೇಚ)

(೩೪೫) ನೇರ್ಪಡು ಸಂಶ್ಲೇಷೇ

(೩೪೬) ಬ(ವೊ)ಡ್ಡು { ಪ್ರತೀ(ಪ್ರತಿ) ಕಾರೇ ವ್ಯೂಹೇಚ

(242) ಹಿಂಡು $\begin{cases} ಮುಸ್ಟಿ ನಿಸ್ಪೀಡನೇ <math> n = 1$ ಗೋಸಮೂಹೇಚn = 1

(೩೪೮) ಚಿವುಡು ನಖಚ್ಚೇ(ದೇ) ದನೇ

(೩೪೯) ಕೆಯ್ಮಾಡು { ಶಸ್ತ್ರಸಂಚಾಲನೇ ವ್ಯವಹಾರ ಮೌಲ್ಯ [ಸಂಕೇ(ತನೇ) ತೇಚ

(೩೫೦) ಬಾಯ್ಮಾಡು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಿರ್ವಾಹೇ

*ಲವೋಡಾಡು ? { ಱೋಡಾಡು ವಿಕೃತಾಂಗಾವಹ [ಸನೇ

(೩೫೨) ಕೊಅಚಾಡು { ಮರ್ವೋದ್ಘಾಟ (ನ) ವಚನೇ

(೩೫೩) ತೊಡೆ ಸಮ್ಮಾರ್ಜನೇ 7ಅಂಕೇಚ

(೩೫೪) ನಡೆ ಗಮನೇ

(೩೫೫) ಒಡೆ { ಸಸ್ಸುಟನೇ⁸ | ಭಿನ್ನದ್ರವ್ಯೇಚ

(೩೫೬) ಪ್ರೇಡೆ { ಪ್ರಹರಣೇ ಕುಕ್ಸ್ ಚ

(೩೫೭) ಸೆಡೆ (ರಸಧಾನ್ಯಾ ಕರ್ಷಣಪಾ

(೩೫೮) ಕೆಡೆ ಪತನೇ

(೩೫೯) ಆಡೆ (ಅಂಗುಲಿ ಪ್ರಹರಣೇ (10 ಕರೀಷ ಪುಂಜ ಕಾರುಕ

[ರ್ಮದಾರ್ವೋ:

1. ಅಂಗುಲಿಖನನೇ. 2. ಲುಕನೇ. 8. Bas. 4. ಈಶ್ವಾಯಾಂ. 6 ಜ್ಞಾಯಾಂ - ಕೊಜಜಾಡು; 5. ಉತ್ಸಾಹನಿಗ್ರಹೇ. 7. ಅಂಕೇಷ—(ಇದು ಕಡೆ ಎಂಬುದಱ ಮುಂದಿದೆ) 9. ಆಸ್ಥಾಲೈ (- ಆಸ್ಥಾಲ್ಯಮೆಂದುಪೆರ್ಚುಗೆ. 8. ಸ್ಟ್ರೀಟರ್ನೆ ದ್ರವ್ಯೇಚ. 10 ಪಂಚಕಾರುಕ ಕರ್ಮದಾ ಹೌಚ.

(೩೬೦) ಪಡೆ ಉಪಾರ್ಜನೇ-ಬಲೇಚ(ರಯೋ:)

(೩೬೧) ಕಡೆ { ಮಥನೇ ಅವಸಾನೇ ಚ

(೩೬೨) ತಡೆ ಕಾಲಕ್ಷ್ಮೇಷೇ¹

(೩೬೩) ಕಟ್ಟುಕಡೆ ಮನೋನಿರೋಧೇ

(೩೬೪) ವೊಗಂಬಡೆ ಅನುನಯೇ

(೩೬೫) ಜೇ(ವ)ವೊಡೆ { ಶಿಂಜನೀಪ್ರ(ಹ)ಕರ

ಹಾಂತಂಗಳ್.

(೩೬೬) ಮಣಿ ನಮನೇ-ಭಯರತ್ನ ಯೋ:

(೩೬೭) ಕುಣಿ ನರ್ತನೇ

(೩೬೮) ತಿಣೆ(ಣಿ) ²ಸಂಕೀರ್ಣಕೇ

(೩೬೯) ತಣಿ ತೃಪ್ತೌ

(೩೭೦) ಅಣೆ ಸ್ಪರ್ಶನೇ

(೩೭೧) ಉಣ್ ಭೋಜನೇ

(೩೭೨) ಕಾಣ್ ದರ್ಶನೇ

(೩೭೩) ಮಾಣ್ ನಿವಾರಣೇ

(೩೭೪) ಪೂಣ್ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಾಂ

(೩೭೫) ಪ**ರ್ಣ್** ಸಜ್ಜೀಕರಣೇ - ಫ**ಳೇ**ಚ

(೩೭೬) ಆಣೆ { ಆಂಗುಲಿ ಪ್ರಹರಣೇ ಜಳಪ್ರತಿಬಂಥೇ ಚ

(೩೭೭) ಸೊಣೆ ಅಂಗುಳಿ ಪ್ರಹರಣೇ

(೩೭೮) ಪೆಣೆ $\{3$ ಸಂಯುಗೇಚ

(೩೭೯) ಸೆಣೆ ಕ್ರೋಧೀ

(೩೮೦) ನೊ(ನೊ ಣೆ ನಿ(ಗಿ)ಳನೇ

(೩೮೧) 4ರೊಣೆ ಶಠಾರ್ಥೇ

ತಾಂತಂಗಳ್.

(೩೮೨) ಒತ್ತು { ಕೆಆಕ್ರಮಣೇ ನದೀತೀರೇಚ

(೩೮೩) ಸುತ್ತು ವೇಷ್ಟ್ರನೇ

(೩೮೪) ಮುತ್ತು { ನಿರೋಧಾವರಣೇ ಮೌ(ಮು) ಕ್ತ್ರಿಕೇಚ

(೩೮೫) ಕೆ(ಕಿ)ತ್ತು ಸ್ಪಂದನೇ

(೩೮೬) ಕುತ್ತು ಘಾತನೇ

(೩೮೭) ಮೆತ್ತು ಲೇಪನೇ

(೩೮೮) ಕೆತ್ತು ತನ್ನ ಕರಣೇ

(೩೮೯) ತುತ್ತು ಕಬಳನೇ

(೩೯೦) ಪತ್ತು ಸಂಶ್ಲೇಷೇ - ⁷ಕಲಹಸಂಖ್ಯ [ಯೋ:

(೩೯೧) ಬತ್ತು ನಿರ್ದ್ರವೇ

(೩೯೨) ಬಿತ್ತು ಬೀಜಸ್ಥಾ ಪನೇ - ಬೀಜೇಚ

(2F2) ಹೊ(39)ತ್ತು $= \frac{9}{2}$ ಕಗ್ನಿ ಪಟೂಕರಣೆ(

(೩೯೪) ತೇ ಕರ್ಷಣೇ

(೩೯೫) ತೋ ಅರ್ದ್ರೀಕರಣೇ

ದಾಂತಂಗಳ್.

(೩೯೬) ಹದಿ ¹⁰ಖನನವಿವರಣೇ

(2F2) ಹು(3)ದಿ $\begin{cases} ಆಚ್ಛಾದನೇ \\ ದ್ವಾರವಾರ್ಶ್ವೇ ಚ$

(೩೯೮) ಗುದಿ ಪಾದ ಬಂಧನೇ

(೩೯೯) ಮಿದಿ 11ಘಾತನ, ಮರ್ದನಯೋ:

(೪೦೦) ಕುದಿ ಸಂತಾವೇ

(೪೦೧) ಕಾದು ಯುದ್ದೇ

(೪೦೨) ನೋದು ತಾಡನೇ

(೪೦೩) ಓದು ಪಠನೇ

(೪೦೪) ಊದು ಶ್ವಾ(ಸ್ವಾ)ಸ¹²ಪ್ರೇರಣೇ

(೪೦೫) ಉರ್ದ್ದು ಸನ್ನಿ ಘೃಷ್ಟೇ - ಮಾಷೇಚ

(೪೦೬) ಗುರ್ದ್ದು ಮಷ್ಟಿ ತಾಡನೇ

(೪೦೭) ತಿರ್ದು ಋ(ಗು)ಜೂಕರಣೇ

(೪೦೮) ಬರ್ದು 3 ಮರಣೇ

(೪೦೯) ಪೊರ್ದು ಸಮಾವೇ

1. ಇದಾದವೆನೀಲೆ - ತೂಡೆ, ನಡೆ ಇದೆ. 2. ಸಂಕೀರ್ಣೇ. 3. ಸಂಯೋಗೀಡ್ಲ್ ಕೆ. ಟೊಹೆ ಶರಾರ್ಥೇ. 5. ಆತಿಕ್ರಮಣೇ. 6. ಇಲ್ಲ. 7. ಸಂಶ್ಲೇಷವೆಂದು ಪೊಂದುಗೆ 8 ಕೆ. ಅಪಸರಣೆ? 9 ಆರ್ಡ್ರ ವಕರಣೇ. 10 ಜನನ. 11. ಮುಸಲಕ್ರಿಯಾಯಾಂ. 12. ಪ್ರಹರಣೇ. 18 ಮುದ್ದು ಮಾರಣೇ. (೪೧೦) ಅಟ್ದು ಜಲನಿಮಗ್ನೇ

(೧೧) ತಾಳ್ದು ಧಾರಣೇ

(೪೧೨) ನೊಳ್ದು 1ಅತಿಕ್ರಮಣೇ

(೪೧೩) ತೆಮ(ಳ್ದು)ಲ್ದು ²ಚದನೇ

(೪೧೪) ಸಿಂದು ಜಳನಿಕ್ರಮಣೇ

(೪೧೫) ನಾಂದು ದೃವ(೩೪) ಕರಣೇ

(೪೧೬) ಹೊಂದು ಮರಣೇ

(೪೧೭) ಸುಂದು { ಮೈಥುನೇ ಶಯನೇಚ

(೪೧೮) ನಂದು ವಿನಾಶೇ. ಗತತೇಜಸಿ(ಸೆ) ಚ

(೪೧೯) ಮಾಂದು ಪ್ರತಿಷೇಧೇ.

(೪೨೦) ಒಂದು ಸಮ್ಮೇಳನೇ-ಸಂ(ಖ್ಯಾ)ಖ್ಯೇ

(೪೨೧) ಕಂದು { ಸೆತಕಾಂತೌ ಪೇಷಣಾಗ್ರಶಿಲಾಯಾಂಚ

(೪೨೨) ಕುಂದು $\left\{ egin{array}{l} rac{\pi}{2} & \infty \end{array} \right\}$ ರೋಗೇ ಚ

(೪೨೩) ಮುಂದು ಪುರಸ್ಪರಣೇ - ಅಗ್ರೇಚ

(೪೨೪) ಒದೆ ಪಾದಪ್ರಹರಣೇ

(೪೨೫) ಹೊದೆ ಆಚ್ಛಾದನೇ 4ಶರಸಹೇಚ

(೪೨೬) ತದೆ ತಾಡನೇ

(೪೨೭) ಸದೆ ಈಷಚ್ಚೂರ್ಣನೇ,

(೪೨೮) ನೊಡೆ ಮುಂಜಾತ್ರಣೇ?

(೪೨೯) ಪದೆ ಈಪ್ಪಾಯಾಂ್

(೪೩೦) (ಮುದು - ವೃದ್ಧಾ,6

ನಾಂತಂಗಳ್.

(೪೩೧) ಮುನಿ ಕ್ರೋಧೀ-ತಪಸ್ತಿ(ನಿ)ಚ

(೪೩೨) ಕುನಿ ಆಕುಂಚನೇ - ವಕ್ಕ (ಭೂ)

(೪೩೩) ಹನಿ ಬಿಂದು ಪತನೇ

(೪೩೪) 7ನಾ೯ ಆರ್ದ್ಯಭಾವೇ

(೪೩೫) ಬಾ(ನು) { ಕುಲಾಲಕರಣೀ ಆಕಾಶ ಗೋಮಯ

[ಪಿಂಡಪುಂಜಯೋ(ಶೈ)

(೪೩೬) ಆ(ನು)೯ ಧಾರಣೇ

(೪೩೭) ನೋ(ನು)೯ ವೃತಾಚರಣೇ

(೪೩೮) ೩ೀ(ನು)೯ ಕ್ಷು(ತ್ಕ)ತಕರಣೇ

(೪೩೯) ಕ್ಯೂನು) ಕ ಅವನಮ್ರೇಿ

(೪೪೦) ಹೇನು)೯ ಿಯೂಕ? ಸಮೃದ್ಧಾ

(೪೪೧) ಈ ನು)೯ ತಿರ್ಯಕ್ಸ್ಪಸವೇ

(೪೪೨) ತಿ(ನು)೯ ಖಾದನೇ

(೪೪೩) ಎ(ಯೆ)೯ ಭಾಷಣೇ

(೪೪೪) ನೆನೆ ಸ್ಮರಣೇ

(೪೪೫) ನನೆ (ಆರ್ದ್ರ ಭಾವೇ ಪುಷ್ಪಕುಟ್ಮಳೀಚ

(೪೪೬) ತೊನೆ ಆಂದೋಳನೇ

(೪೪೭) ಕೊನೆ { ಸ್ಪೀಕೃತಾರ್ಥ ವರ್ಧನೇ ಅಗ್ರೇಚ

(೪೪೮) ಒನೆ ಶೂ(ಸೂ)ರ್ವ ಕರಣೇ

(೪೪೯) ನೋ ವೇದನೇ10

ಪಾಂತಂಗಳ್.

(೪೫೦) ಪೂ ಪುಷ್ಪಸಂಭವೇ ಪುಷ್ಪ್ರೇಚ

(೪೫೧) ಪ(ರೆ)ರವು 11ಪ್ಸಸ್ಕಾರೇ

(೪೫೨) ನೆ(ರೆ)ರವು ಸಂಗ್ರಹೇ

(೪೫೩) ತಿರು(ಅು) ಪು ಭ್ರಮಣೇ

(೪೫೪) ಉರಿವು ಆಗ್ನಿ 12ಬೋಧಾಯಾಂ

(೪೫೫) ಮುಂ(ಅಿ) ಪು ಮುಷ್ಟಿ ಭ್ರಮಣೇ

(೪೫೬) ತಣಿವು ತೃಪ್ತಾ

[ಮೌಚ (೪೫೬) ಮಡಿವು ಮರಣಕರಣೇ

(೪೫೮) ಕೆಡವು ಪತನೇ

1. ಮೊಳ್ದು. 2. ಚಹಾನೇ. 8. ಸೇಂದಾ. 4. ಶರಕೋಶೇಷ್ಣ 5. ಮುಂದಿದೆ. 6. ಇಲ್ಲ. ನಾಂದರಿ 8. ಆನವರೀ. 9 ಯೂಕಸದಮಕೀ. 10 ವೃಥನೇ 11 ಪರಿಪು ಪ್ರಸಾರೇ. 12. ಬಾಕೇ.

(೪೫೯) ಕೊಡವು ಕರವಿಕೀರ್ಣೇ

(೪೬೦) ಸಲವು ರಕ್ಷಣೇ

(೪೬೧) ಇೞಿಪು ಆಧಃಸ್ಥಾನೇ

(೪೬೨) ಗಲವು ಬಹುಭಾಷಣೇ

(೪೬೩) ಕಳಿಪು ಅನುಗಮನೇ

(೪೬೪) ತಿಳಿವು ಕ್ರೋಧೋತ್ಸರ್ಜನೇ

 $(\mathbf{v} \mathbf{k} \mathbf{x}) = (\mathbf{v})$ ಅಂತು ಲೋಲತ್ವೇ (ಲೋಪ [ತ್ವೇ)

(೪೬೬) ಉೞಿಪು ಶೇಷಕರಣೇ

(೪೬೭) ಒಪ್ಪು ಸೌಂದರ್ಯೇ...¹

(೪೬೮) ಭೋಪು ಆಸನ್ನ ಗಮನೇ²

(೪೬೯) ಸೊಫ್ಪು ನಿವಾರಣೇ

(೪೭೦) ತಪ್ಪು ಸ್ಪಲನೇ

(೪೭೧) ^ಜೆಪ್ಪು ಪ್ರಹರಣೇ

(೪೭೪) ಕಪ್ಪು ಖನನೇ - 4ಕೃಷ್ಣ ವರ್ಣೀಚ

(೪೭೫) ಕುಪ್ಪು ಪುಂಜೀಕರರ್ಷ-ಯೇಗೇಚ

ಬಾಂತಂಗಳ್.

(೪೭೬) ಬೀ ಕಭಲಾವಸಾನೇ

(೪೭೭) ನಂಬು ವಿಶ್ವಾಸೇ

(೪೭೮) ⁷ತುಂಬು { ಪೂರಣೇ - ವೃಂತ ಜಲಪ್ರಣಾ**ಳ್ಯ**ೇ (ಚ)

(೪೭೯) ತಿಂಬು ಪೂರಣೇ

(೪೮೦) ಅ(ಲ್ರಂಬು ಶೋ(ಶೇ)ಷರ್ಣೆ-(ಶರೇಚ)

(೪೮೧) ಸೋಂಬು ಆಲಸ್ಟೇ

(೪೮೨) ಅಲುಂಬು - ಜಲಕ್ವ(ま)ಳನೇ

(೪೮೩) ತಟುಂಬು {ಗತಿಸ್ತಂಭೇ ಶಿಲೋದ್ವಹನದಾಕಾ [(ರಣೇ) ಚ (೪೮೪) ಕಟುಂಬು ಅಸೂಯ್ಶೇ

(೪೮೫) ಉ(ವು)ಱುಂಬು { ಯುದ್ಧ (ದ್ಧಾ ತಿ) ಕ್ರಮಣಗಮನೇ

(೪೮೬) ಅಸುಂಬು ಸಂಚಾಳನೇ

(೪೮೭) ಕಲುಂಬು ಕಲುಷೀಕರಣೇ

(೪೮೮) ನಿಗುಂಬು] ಪುಂಜೀಕರಣೀ (೪೮೯) ನಿಲುಂಬು

(೪೯೦) ತುಬ್ಬು { ಚೌರ್ಯ(ಚೋರ)ಸೂ (೪ಕಲಂಬೇಚ [ಚನೇ

(೪೯೧) ಗೆಬ್ಬು(೯) ಮೈಥುನೇ

(೪೯೨) ಪರ್ಬಾ ವಿಸ್ತಾರೇ

(೪೯೩) ಕೊರ್ಬು ಸಮೃದ್ಧಾ

(೪೯೪) ಉರ್ಬು ಉತ್ಸಾಹೋದ್ವರ್ತ [ನಯೋ:

(೪೯೫) ಜ(ರ್ವ)ರ್ಬು ಆಕ್ರಮಣಧ್ವನೌ

(೪೯೬) ತರ್ಬ ಆಶ್ಲೇಷೇ 10

(೪೯೭) ಎ(ಟ್ಬ್ರಿ)ರ್ಬ ಉತ್ಸರ್ಪಣೇ

(೪೯೮) ಬೇ ದಾಹೇ

(೮೯೯) ಬಾ ಶೋಭೇ - ಮಿತ್ರಸ್ತ್ರಪನೇ?

ಮಾಂತಂಗಳ್.

(೫೦೦) (మా - ಸ್ನ ಪನೇ)11

(೫೦೧) ಕೆಮ್ಮು ಖಾ(ಕಾ)ಸೇ

(೫೦೨) ಕಮ್ಮು(F) 12ದಂತಸ್ವನೇ

(೫೦೩) ಕುಮ್ಮು(೯) ಮುಸಲಕ್ರಿಯಾ [ಯಾಂ

(೫೦೪) ಒಮು(೯) ಅನುವರ್ತನೇ

(೫೦೫) ಚಿಮು(F) $\begin{cases} \text{ಯು(ಗಾಂ)ಕ್ರಾಂ} \\ [$ ಗುಲಿವಿನೋಚನೇ $z_{\underline{X_{\mathcal{J}}}}$ ಕ್ರಿಯಾಯಾಂ

(೫೦೬) ಹಮ್ಮು ರಜ್ಜು ಕ್ರಿಯಾಯಾಂ

^{1.} ಅಂಗೀಕಾರೀಚ. 2. ಆಸನ್ನಗನುನನೆುಂದು ಗಮನೋದ್ಭುಕ್ತಂ 8. ಇಲ್ಲ. 4. ಇಲ್ಲ. 5. ರೋಗಭೇದೇಚ್ 6 ಅವಸಾನೇ. 7 ತೂಂಬು, 8. ನಾಂಬರಿ, 9. ತಲ್ಲಂಜೇಚ್ನ 10. ಆಶ್ವೇಷ ಮೆಂದು ಆಲಿಂಗನಂ 11. ಇಲ್ಲ. 12. ಕಮ್ಮುದಂತಸ್ವಾಸೇ - ದಂತಸ್ವಾನೇ, ಗಂಧಶ್ವಾಸೇ.

೫೦೭) ನೆಮ(೯) ಪೃಷ್ಠ(ಸ್ಟ್ರ)ಸ್ಥಾಪನೇ

(೫೦೮) ಅಣ್ಮು ಪೌರುಷೇ

(೫೦೯) ಸ್ಕ್ (ಪೆ)ಣ್ಮು ಉದ್ದಮನೇ

(೫೧೦) (ವ) ಉಣ್ಮು ಉದ್ದತೌ

(೫೧೧) ಕೆಯ್ಡಣ್ಮು ಅತಿಕ್ರ(ಮಣೀ)ಮೇ

(೫೧೨) ಕ(ರೆ)ಗಣ್ಮು ಕೂಲಾತಿಕ್ರಮಣೀ

(೫೧೩) ನಮೆ 'ರುಕ್ಯಾಪ್ಡೇ - ದಾರಿ [ದ್ರೈಚ

(೫೧೪) ಸಮೆ ನಿರ್ವಹಣೇ - ನೀಶೇಷೇಚ

(೫೧೫) ಮೇ ತಿರ್ಯಕ್ಸಾದನೇ

ಯಾಂತಂಗಳ್.

(೫೧೬) ಪ್ರೇಯ್ ತಾಡನೇ

(೫೧೭) ಬಯ್ { ದುರ್ಜನೇತಿ ನಿಕ್ಷೇಪೇ ಚ

(೫೧೮) ಗೆಯ್ ಶಿಲ್ಗೇ

(೫೧೯) ನೆಯ್ ವಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯಾಯಾಂ - ಘೃ

(೫೨೦) ಕೊಯ್ ಲವನೇ

(೫೨೧) ಉಯ್ ನಿಯಮಾನೇ

(೫೨೨) ಸುಯ್ ಉಚ್ಛಾ ಸೇ

(೫೨೩) ಆರಯ್ ಅನ್ನೇಷಣೇ

(೫೨೪) ತೊಯ್ ಸಾರ್ದ್ರತ್ನೇ

(೫೨೫) ಕಾರ್ಯ ಫಲೋತ್ಸತ್ತಾ, ಕೋ

 $[(\vec{z}^{\prime})$ ಜ (\vec{z})

(೫೨೬) ಆಯ್ $\{ 80(e) \forall 50 \forall 50 \forall 50 \}$ (೫೪೯) ಹುರಿ ನಿರ್ದ್ರವಕರಣೇ (೫೫೦) ಜರಿ ತೀರಸತನೇ

[ಷ್ಟ್ರೇಚ

(೫೨೭) ವಾಯ್ ಲಂಘನೇ

(೫೨೮) ಮನಂಬೊಯ್ ಸಮಗ್ರ ಚೇಷ್ಟಾ [otroo (೫೨೯) ಕಡುಗೆಯ್ ತೀವೃತ್ನೇ

(೫೩೦) ಒಳಕೆಯ್ ಅಂತಃ ಕೈಯಾಯಾಂ

(೫೩೧) ತಳ್ಳೊಯ್ ಪ್ರತಿಹತೀ

(೫೩೨) ಕೆಯ್ಡಾಯ್ ಸಂರಕ್ಷಣೀ

(೫೩೩) ⁵ಕೆಯ್ವೆಯ್ } ನಮಸ್ಕಾರೇ (೫೩೪) ತುಟಿಕಿಲ್ಗೆಯ್ } ನಮಸ್ಕಾರೇ

(೫೩೫) ಕೆಯ್ಡೆಯ್ ಭೂಷಣೋದ್ವಹನೇ

(೫೩೬) ಎಂಬುಕೆಯ್ ಅನುಮತೇ

(೫೩೭) ಇಂಬುಕೆಯ್ ಸಂಸ್ಥಾನಸಂಗ್ರಹೇ

(೫೩೮) ಅಪ್ಪುಕೆಯ್ ಅಂಗೀಕರಣೇ

(೫೩೯) ಕೆರ್ನ್ವೆಯ್ { ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಾಂ (ಹಸ್ಕ)ತಾಡನೇಚ

ರಾಂತಂಗಳ್.

(೫೪೦) ಸರಿ ಪಲಾಯನೇ (ಸಾಮ್ಯೇಚ)

(೫೪೧) ಸುರಿ ಗಳನೇ

(೫೪೨) ಬಿರಿ ಸ್ಪುಟನೇ

(೫೪೩) ಅರಿ ಛೇದನೇ - ಶತ್ರಾಚ

(೫೪೪) ಕಿರಿ { ವಪನೇ ತಂತುಗ್ರಂಥಿವರಾಹ**ಯೋ:**

(೫೪೫) ಮುರಿ ವಕ್ರಭಾವೇ

(೫೪೬) ಹರಿ ಅಪ್ಪುಕೆಯ್ ? ಧಾವನೇ

(೫೪೭) ಉರಿ { ದಹನೇ ತರು ವಿಶೇಷೇಚ

(೫೪೮) ಕರಿ ಅತಿದಾಹೇ--- ಗಜೇಚ

(೫೫೧) 'ಇರಿ ದೋಹನೇ

(೫೫೨) ನಿಮಿರ್ ಪ್ರಸಾರಣೇ

(೫೫೩) ಅಮರ್ ಗಾತ್ರಶ್ಲೇಷೇ

(೫೫೪) ಬೆಮರ್ ಸ್ವೇದಭಾವೇ

^{1.} ಗುರುಯಾಪ್ಕೇ. 2. ಇಲ್ಲ. 3. ನಿಯಾಮೇ. 4. ಸಮಗ್ರ ಜೇವೈಯಿಂದು ಸಂಪೂರ್ಗಣೇತೈ. ಧಾತುವಿಲ್ಲ. 6. ಕೃಂತನೇ. 7, ಇಲ್ಲ.

(೫೫೫) ತಿಮಿರ್ ತ್ವಙ್ಮಲವಿಸರ್ಜನೇ

(೫೫೬) (ಅಡರ್) ಆರೋಹಣೇ

(೫೫೭) ತೊಡರ್ ಬಂಧನೇ, ಬಿರುದಶೃಂಖ

[ಲಾಯಾಂಚ

(೫೫೮) ಪೊಡರ್ ಸ್ಪುರಣೇ

(೫೫೯) ಅದಿರ್ ಕಂಪನೇ

(೫೬೦) ಬಿದಿರ್ ವಿಕೀರ್ಣೀ—ವೇಣೌಚ

(೫೬೧) ಉದಿರ್ ಪತನೇ

(೫೬೨) ಅಲರ್ ವಿಕಸನೇ - ಪುಷ್ಪೇಚ

(೫೬೩) ವೋರ್ ಮಲ್ಲಯುದ್ದೇ, ಬಿಲೇಚ

(೫೬೪) ಸಾರ್ ಸವಿಶಾಪಗಮನೇ

(೫೬೫) ನೇರ್ ¹ಋಜು ಭಾವೇ

(೫೬೬) ಪಾರ್ ಸಮಯಾನ್ವೇಷಣೇ

(೫೬೭) ಗೋರ್ ಜಾಲಕರಣೇ

(೫೬೮) ಸೇರ್ ಸಾನುಮತೇ

(೫೬೯) ಕೂರ್ ಕ್ಷೇಪೇ2

(೫೭೦) **ಬಾರ್** { ಚಿರ್ಮವಲ್ಲೀ ಕರಣೇ ದ್ರವ್ಯ ವಿಮುಕ್ತೌಚ

(೫೭೧) ಸೋರ್ { ಗಳನೇ ಗಳನೇ ಗರ್ಭ(ರ್ವ)ಹೀನೇಚ

(೫೭೨) ಕಾರ್ ಖಾದನೇ - ಜಲದಾಗಮೇಚ

(೫೭೩) ಹೀರ್ 'ಭೂಷಣೇ(ಚ)

(೫೭೪) ಆರ್ { ಉಚ್ಚೈರ್ಗ್ವನೌ-ಹಲಾನ್ವಿತ ವೃಷಭ ಯುಗ - ದಾರುಭೇ

[ದೇಚ

(೫೭೫) ಕೊನರ್(ತಳಿರ್)) (ಪಲ್ಲವೋ) (೫೭೬) ಚಿಗುರ್ | (ಪ್ಲತ್ತಾ

(೫೭೭) ಕನರ್ ಅಪಕ್ವರಸೇ

(೫೭೮) ಒಸರ್ ಿಈಷದ್ಗಳನೇ

(೫೭೯) ಕೆಸುರ್ } ಅಸಹ್ಯ ಭಾವೇ (೫೮೦) ಆಸುರ್ }

(೫೮೧) ಉಸಿರ್ ಭಾಷಣೇ

(೫೮೨) ಕಸರ್ ಗಳಕಂಡೂತೌ

(೫೮೩) ಪ(ಗು)ಸುರ್ ಹರಿತಭಾವೇ

(೫೮೪) ತಗರ್ { ಗತಿ ಬಂಧನೇ (ಅ[ಜಭೇದೇ]ಜೇಚ

(೫೮೫) (೧) ಬಿಗುರ್ ಭಯೇ

(೨) ಇರ್--- ಸ್ಥಾಯಿಭಾವೇ

(೫೮೬) ತರ್ ಆನಯೇ

(೫೮೭) ಬರ್ ಆಗಮನೇ

(೫೮೮) ಎ(ಟ್ತ)ಯ್ತರ್] ಸಮಿಸಾವಾಗಮೇ (೫೮೯) ಸಾರ್ತರ್

(೫೯೦) ಭಾರೆ { ಸೋಷಣೇ ಉಪಶಲ್ಕೇ 'ವಲ್ಕೇಚ (೫೯೧) ನೆರೆ { ಸಂಯೋಗೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇಚ

(೫೯೨) (ಅರೆ) — ಪೇಷರ್ಣಿ — ಅರ್ಧೇಚ

(೫೯೩) ಿಬರೆ (ನಿ)ಕರ್ಷಣೇ

(೫೯೪) ಕರೆ ಆಹ್ವಾನೇ ವಸ್ತ್ರದಶಾಗೋ [ಪನ ಕೂಲೇಚ

(೫೯೫) ತೊರೆ ಸ್ತನ್ನೇ

(೫೯೬) ಕೊರೆ ನಿದ್ರಾಂಗಧ್ವನೌ

(೫೯೭) ಎರೆ (ಯಾಞ್ಚಾಯಾಂ ಭೂ ವಿಶೇಷೇ(ಷ)ತಿ ರ್ಯಗ್ಸ್ಪಾಸಯೋ:

(೫೯೮) (ಪ)ರೆ ಿಅಪ ಸರಣೇ - ಕಾಲ್ಯೇಚ

(೫೯೯) ಒ(ಬ)ರೆ ವಿಲೇಖನೇ

(೬೦೦) ನೊರೆ 10 ಭ್ರಮರಾದಿ ನಿನದೇ

(೬೦೧) ಕೆರೆ ನಖಕ್ರಿಯಾಯಾಂ

(೬೦೨) ಮಿಳರ್ ಲುಠನೇ

(೬೦೩) ತಳರ್ ಚಲನೇ

(೬೦೪) ಆರ್11 ಆವರಣೇ

(೬೦೫) ತಳರ್ ಪಲ್ಲವೋತ್ಸತ್ತಾ 12

^{1.} ಕೃಂತನೇ 2. ಸ್ನೇಷೇ. 8. ದ್ರವದ್ರವ್ಯನಿಪರ್೨ಕ್ತಾಡ್ 4. ರಸಾಸ್ವಾದನೇ. 5. ಅವಕರ್ಷೇ. 6. ಸ್ರವರ್ಣೆ. ೯ ಉಪಶಲೈೀ, ವಲ್ಕ್ರೀಡ, ಉಪಸರ್ಗೀಡ. 8 ಒರೆ ಕಷಣೇ. 9 ಪ್ರಸಾರಣೇ, ಕಾಲ್ಮೇಡ್ನ 10. ಕನ್ನರೀಕ್ರಿಯಾಯಾಂ, 11. ಅಳುರ್ 12. ಕೀರ್ಚಹಯಧ್ವನ್ನಾ

(೬೦೬) ಬೆಳರ್ ಧಾವಳ್ಳೇ

(೬೦೭) ಕೆಳರ್ ವಿಜೃಂಭಣೇ

(೬೦೮) ಮಿಳಿರ್ ಸಮೃದ್ಧೌ

(೬೦೯) ಕುಳಿರ್² ಶೈತ್ಯ ಚಂದನರಜ್ಜು ಭೇ [ದೇಷು

(೬೧೦) ಿಕಿ(೪)ಅಿರ್ ಹಯಧ್ವನೌ

ಲಾಂತಂಗಳ್.

(೬೧೧) ಿಬಲಿ ದೃಢೀಕರಣೇ ರಾಕ್ಷಸೋಪ [ಹಾರಯೋ:

(೬೧೨) ನಲ್ ರಾಗೇ

(೬೧೩) ಶಸುಲಿ ಆವರಣಾಪನೋದನೇ

(೬೧೪) ಉಲಿ ಸಂಭ್ರಮ(ನಾ) ಧ್ವನೌ

(೬೧೫) ⁷ನುಲಿ ಚರ್ಮಭ್ರಮಣ ಪೀಡ [(ಪಿಡಿ)ನೇ - ರಜ್ಪು ಭೇದೇಚ

(೬೧೬) ಮಲೆ ಔ(ಯೌ)ದ್ಧ ತೈ :- ವನೇಚ

(೬೧೭) ಕೆರೆ ಉತ್ಸಾ(ಚ್ಚಾ)ಹಧ್ವನೌ

(೬೧೮) ಒಲೆ ಆಂದೋಳನೇ, ಅ(ಶ್ಮ)ಂತಕೇಚ

(೬೧೯) ಅಲೆ ಪರಿ(ಱಿ)ಭಾವ ಲೋಲ(ೞ) [ನಯೋ:

(೬೨೦) ಅಂಡಲೆ ಆಸನ್ನ ಿಪೀಡನಯೋ:

(೬೨೧) 'ತಣ್ಮಲೆ ಚಿತ್ತಸ್ಘುರಣೇ

(೬೨೨) 10ಕೆಕಿಲ್ ಹೇಷಿತೇ

(೬೨೩) ಕುಕಿಲ್ ¹¹ಪಕ್ಷಿಸ್ವನೇ ಪಕ್ಷಿಭೇ [ದೇಚ

(೬೨೪) ಒ(ರ)ಅಲ್ ಸ್ನೇಹೇ

(೬೨೫) ನೆಲ(ಅ)ಲ್ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಾವಲಂಬನೇ

(೬೨೬) ಕಟ(ಳ)ಲ್ ತನುತ್ರೆ(ತ್ವೆ) ತಕ್ರ

[ಮಂಜೀರಯೋ೫ 12

(೬೨೭) ಬಟ(ಳ)ಲ್ ಶಾಂತೌ

(೬೨೮) ತೊಟಲ್ ಭ್ರಮಣೀ

(೬೨೯) ಅೞಲ್ ದುಃಖೇ

(೬೩೦) ಎೞಲ್ ಆಲಂಬನೇ

(೬೩೧) ಬಿ(ಪಿ)ಅಿಲ್ ಹಸ್ತೋನ್ಮುಕ್ತಾ

(೬೩೨) ಮರಲ್ ಪಾಣ್ಮುಖೇ

(೬೩೩) ಆರಲ್ ವಿಕಾ(ಖಾ)ಸೇ ವುಷ್ಪ್ರೇಚ

(೬೩೪) ನರಲ್ ವೇದನಧ್ವನೌ

(೬೩೫) ಕನಲ್ ಕ್ರೋಧೇ

(೬೩೬) ಒನಲ್ ಆಪಹಸನಕ್ರೋಧೇ 18

(೬೩೭) ಮಡಲ್ ವಲ್ಲೀವೃದ್ಡೌ

(೬೩೮) ಸಿಡಿಲ್ ವಿಕೀರ್ಣ-ಮೇಘವಹ್ನಾ

(೬೩೯) 14ಕದಲ್ ಶಾಖಮೂಲೆ, ಯಲೆ?

(೬೪೦) 15ತೊವಲ್ ಪಲ್ಲವಪ್ರಾ(ಪ್ತಾ)ಪ್ತೇ

 $(\ensuremath{ \&ev} \cap)$ ಜೋಲ್ $\}$ ಆಲಂಬನೇ $(\ensuremath{ \&ev} \supseteq)$ 16 ನೇಲ್ $\}$ ಆಲಂಬನೇ

(೬೪೩) ರೊಲ್ ಸ್ಯೂ(ಶ್ಯೂ)ತೇ17

(೬೪೪) ಸೋಲ್ ಪರಾಜಯೇ

(೬೪೫) ಕೊಲ್ ಹಿಂಸಾಯಾಂ

(೬೪೬) ಸಲ್ { ಸ್ಥಾನಪ್ರವೇಶೇ ಸಮಾಖ್ಯಾತೌ

(೬೪೭) ನಿರ್ 18ಗತಿನಿವೃತ್ತಾ

(೬೪೯) ಕರ್ {ಅಭ್ಯಾಸೇ ಸಾಷಾಣೇಚ

(೬೫೦) ಜೆಗಿಲ್ } ಸ್ನಿಗ್ಧಸಂ19ಶ್ಲೇಷಯೋ:

(೬೫೨) ತಱಿಸಲ್ ನಿಶ್ಚಯೇ

(೬೫೩) ಬೞಿಸಲ್ ಅನುಗಮನೇ

1. ಮಜ್ರುರಜ್ಜು)ಭೇದೇ, ಹೈಮೇಜ್ಲೆ 2. ಕಿಳಿರ್ (ಕೆಳರ್) ಹಿಂದೆ ಬಂದಿದೆ. (8, 4, 5, 6, 7,) ಮುದ್ರಿತಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ. 8. ವೀಡನೇ, 9. ಕಣ್ಮಲ್ಲೆ 10 ಪೊಲ್ಸ್ಯೂತೇ, ಕಿಚಿಕಿಲ್ಲ್ 11. ಕೋಕಿಲ ಸ್ವವೇ. 12. ಅವರ್ಮಮುಸಲಕ್ರಿಯಾಯಾಂ, ಚಿನಿಟಕೀಡ. 18. ಅವಹಸನಕ್ರೋಧಮೆಂದು ನಗೆದುಲ್ಲದ ಕ್ರೋಧಂ 14. ತಳಲ್ ಶಾಪಾಮುಎಬೇ 15. ಎಲೆತಳಲ್, 16, ಮುಂದಿದೆ. 17. ಹಿಂದಿದೆ. 18. ಗತಿ ಮುಕ್ತಾ, 19. ಸಂಶ್ನೇತರೋಣ.

(೬೫೪) ಸಾಲ್ { ಋಣೀ (ಸಸ್ಯಪಙ್ತಾ(ಕ್ತಾ)ಚ

(೬೫೫) ಪೋಲ್ ಸಾದೃಶ್ಯೀ

(೬೫೬) ನೂಲ್ ತಂತುಕರಣೇ

(೬೫೭) ¹ಪೇಲ್ ಮಲವಿಸರ್ಜನೇ(ಮಲೇಚ)

ವಾಂತಂಗಳ್.

(೬೫೮) ಆವಿ (ನಿ)ಗೂಹನೇ

(೬೫೯) ಕವಿ ಆಚ್ಛಾದನೇ - ಕವೌಚ

(೬೬೦) ಸವಿ { ²ಖಾದನೇ(ನ) ಪರೀ(ಱಿ) ಕ್ಷಾಯಾಂ

(೬೬೧) ತಿವಿ ಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹರಣೇ

(೬೬೨) ತವು ಕ್ಷಯೇ

(೬೬೩) ಒದವು ಸಮೃದ್ಧಾ

(೬೬೪) ಓವು ಪಾಲನೇ

(೬೬೫) ಿಸಿವು ಭೂಷಣೇ

(೬೬೬) ತೀವು (೬೬೭) 4ತೂವು { ಪೂರ(ಗ)ಣೇ

(೬೬೮) ಉೞ(ಳ)ವು(ದಿವು) ಅಪ(ವ)್ಮನ್ನ [ರ್ಜನೇ

(೬೬೯) ಗರವು ⁶ಸರ್ವಕಾರ್ಷಣೇ

(೬೭೦) ತಡವು {ಹಸ್ತಾನ್ವೇಷಣೇ ಸ್ತಿಮಿತಭಾವೇಚ

(೬೭೧) ಅಳ್ವು(ಟ್ವು) ದಹನಾತಿಕ್ರಮಣೇ

(೬೭೨) ತಳ್ವು ಕಾಲಕ್ಷೇಪೇ

(೬೭೩) 7ಅವು ಮುಸಲಕ್ರಿಯಾಯಾಂ

(೬೭೪) ಯ(ೞ)ವು, °ಎೞ(ಳ)ವು ವಿಧಿ(೪) [ಕರಣೇ

ಸಾಂತಂಗಳ್.

(೬೭೫) ಹುಸಿ ಅನೃತೇ

(೬೭೬) (ಜ) ನಸಿ ಜೀರ್ಣಿ, ನಷ್ಟ ಚೇಷ್ಟಾ [ಯಾಂ

(೬೭೭) ಬಸಿ { ಗಳನೇ ಿನಿಶಾತ ದಂಡ ಮಧ್ಯಮ ಭೇದಯೋ:

(೬೭೮) ಕುಸಿ ಕ್ಷೀಣತ್ವೇ-ಕವಾಟ ಶಲಾ [ಕಾಯಾಂ

(೬೭೯) ಹಸಿ ಕ್ಷುಧಾಯಾಂ-ದ್ರವದ್ರವೈಚ

(೬೮೦) ಕಿಸಿ ವಿಕಸನೇ

(೬೮೧) ಸಸಿ { ಪ್ರತಿರೋಪಣೆ, ಸಸ್ಯೆಚ

(೬೮೨) ಬೀಸು ಆವರ್ತನೇ

(೬೮೪) ಸೂಸು ಪರಿತ್ಯಾಗೇ

(೬೮೫) ಆಸು { ಊರ್ಧ್ವ ವಿನೋಚನೇ | ವೃಕ್ಷಭೇದೇ ಚ

(೬೮೬) ಮಾಸು { ಮಳೀಮಸೇ ಮಾಂಸ ಭೇದೇಚ12

(೬೮೭) ಹೇಸು ಜುಗುಪ್ಸಾಯಾಂ

(೬೮೮) ಬಾಸು ಪುರೀಷೋತ್ಸರ್ಗೇ

(೬೮೯) ಕೀಸು (13 ಕೃಶೀಕರಷೇ ಕರ್ಣಪತ್ರೇ(ತ್ರಾ)ಚ

(೬೯೦) ಮೂಸು ಆಘ್ರಾಣೀ

(೬೯೧) ಹೂಸು ವಿಲೇಖನೇ

(೬೯೨) ಈಸು { ಜಲೋತ್ತರೇ ಶಕಟಾಂಗ(ಗೇಚ) ದೋಹನಯೋಚಿ

(೬೯೩) ಹೂ(ಊ)ಸು ಅಧೋವಾಯೌ

(೬೯೪) ಕಾಸು ದಾಹೇ —14ವೀವಧೇಚ

^{1,} ಪಿಲ್. 2. ಖಾದನ ಪರೀಕ್ಷ್ಮಾಯಾಂ. 8. ಸೀವು. 4. ಇಲ್ಲ. 5. ಎಟಿವು ಅಸಜರ್ವನೇ ಅನ ಮರ್ಜನವೆರಿಂದರಿ ತೊಡೆವುದು 6. ಸರ್ವಾಕರ್ಷನೇ. 7. ಆವಲ್ ಮುಸಲಕ್ರಿಯಾಯಾಂ ಎಂದರಿ ಲಾಂತ ವಾಗಿದೆ. 8 ಯಳವು. 9 ಶಾತ ದಂಡಮಧ್ಯಯೋಃ. 10, ಸಸ್ಕಾದ್ಯುತ್ತಾಟನೇ. 11. ಣ. 12 ಜರಾ ಯರೀಪ 18. ಕೃಶೀಕರನೇ, 14. ವಿವರೀಚ.

(೬೯೫) ಕೋಸು ಸೂತ್ರಪ್ರವೇಶೇ

(೬೯೬) ಕೆಯ್ವಿಸು ರಣಾರಂಭ ಹಸ್ತ್ರಸೂ [ಚನಯೋಚಿ

(೬೯೭) ಅಱ(ರ)ಸು ಅನ್ವೇಷಣೇ

(೬೯೮) ಮಱಸು ಆಚ್ಛಾ ದನೇ

(೬೯೯) ತುಱಿಸು ಕಂಡೂತಿ 1ಘರ್ಷಣೇ

(೭೦೦) ಮೊಗಸು ಉದ್ಯೋಗಾರಂಭೇ

(೭೦೧) ಉ(ರ) ಅಿಸು ²ಹಸನೇ

(೭೦೨) ಎಳಸು ಇಚ್ಛಾಯಾಂ

(೭೦೩) ಬಳಸು { ಭ್ರಮಣ — ಕಂಚು ಕಾಂಗಯೋ:

(204) ಬೆರಸು $\}$ ಸಂಮಿಶ್ರೇ(ಶ್ರ)

(೭೦೬) ಅ(ಡ)ಸು ಗಾಢಪ್ರವೇಶೇ

(೭೦೭) ಅಲಸು ಆಲಸ್ಯೇ

(೭೦೮) ಸೆಣಸು ಈರ್ಷ್ಯಾಯಾಂ

(೭೦೯) ಒರಸು ಘರ್ಷಣೇ

(೭೧೦) ಇಸು ಶರವಿನೋಚನೇ

(೭೧೧) ಬಿಸು ಲೋಹಸಂಧಾನೇ

(೭೧೨) ಪಸು ವಿಭಜನೇ

(೭೧೩) ಕೊಸೆ ನಿಧುವನಕರಣೇ **ಿ**ಅಗೞಿಸು ಖನನೇ **ತೆಗಳಿಸು** ನಿಂದಾಯಾಂ ್ಬರಯಿಸು ವಿಲೇಖನೇ ್ಲಿದಯಿಸು ಕರ್ಷಣೇ?

(೭೧೪) ವೊಸೆ ರಜ್ಜು ಕ್ರಿಯಾಯಾಂ ಮಂಥ [ದಂಡೇಚ

(೭೧೫) ಬೆಸೆ ಗರ್ವೇ, ಕಾರ್ಪಾಸಚಾವೇಚ

(೭೧೬) ನಸೆ ಉತ್ಪವನೇ

(೭೧೭) ಮಸೆ ಘರ್ಷಣೇ, ಸ್ವಲ್ಪಕ್ಷತೇಚ

(೭೧೮) ಎಸೆ ಶೋಧಾಯಾಂ.

(೭೧೯) ಒಸೆ ಪ್ರಸನ್ನೇ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃದಂತೇ ಸ್ವಯಂಕರ್ತರಿ* ಇಸು ಭವತಿ.

(೧) ಚಿತ್ರಿಸು ರೂಪಾದಿಲೇಖನೇ

(೨) ಸೂತ್ರಿಸು ಮಾನಸೂತ್ರಸ್ಥಾಪನೇ

(೩) ಗರ್ಜಿಸು ಭಯಂಕರಧ್ನನೌ

(೪) ತರ್ಜಿಸು ನಿವಾರಣೇ

(೫) ಮುದ್ರಿಸು ಅಂಗೀಕರಣೀ

(೬) ಭದ್ರಿಸು ಮುಂಡನಕ್ರಿಯಾಯಾಂ

(೭) ವರ್ಣಿಸು ಸ್ತೋತ್ರೇ

(೮) ಘೂರ್ಜಿಸು ವಿಜೃಂಭಣೇ

(೯) ಶಿಕ್ಷಿಸು ನಿಯಾವೇ

(೧೦) ಪಾಳಿಸು (೧೧) ಮೇಳಿಸು } ಸಂಯೋಗೇ

(೧೨) ರಕ್ಷಿಸು ಪಾಲನೇ

(೧೩) ರಾಜಿಸು ಶೋಭಾಯಾಂ

(೧೪) ಪೂಜಿಸು ಆರ್ಚನವಿಧೌ

(೧೫) ವರ್ತಿಸು ವರ್ತನೇ

(೧೬) ಕೀರ್ತಿಸು ವರ್ಣನೇ

(೧೭) ನೀರಾಜಿಸು ಆರಾತ್ರಿಕಕ್ರಿಯಾಯಾಂ

(೧೮) ಯೋಜಿಸು ಅನುಮತೇ

(೧೯) ಜೇಂಕರಿಸು ಪ್ರಶಂಸಾಯಾಂ (ಪ್ರ [ಶಂಸೆಯೆಂದು ಕೊಂಡಾಟಂ)

(೨೦) ಮಾಂಕರಿಸು ಅವಜ್ಞಾಯಾಂ (ಅವ [ಜ್ಞೆಯಿಂದು ನಿೂಱಿದುದು)

(೨೧) ಶಾಸಿಸು ಶಿಕ್ಷಾಯಾಂ

(೨೨) ವಾಸಿಸು ಆಘ್ರಾಣೇ

(೨೩) ನಿಯಾಮಿಸು ಆಜ್ಞಾಪನೇ

(೨೪) ಅಭಿನಯಿಸು ಅನುಕರಣೇ

(೨೫) ರಂಜಿಸು ಶೋಧಾಯಾಂ

(೨೬) ಪುಂಜಿಸು ರಾ(ಶೀಕರಣೇ)ಶೌ

^{1.} ಕರ್ಷಣೇ. 2. ಸಹನೀ. (8, 4, 5, 6) ಇಲ್ಲ. 7. * ಇವು ಮೂಲಧಾತುಗಳಲ್ಲವಾಡು ಹರಿಂದ ಜೀರೆ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

- (೨೭) ರಂಜಿಸು ರಾಗೇ
- (೨೮) ಭಂಜಿಸು ಅಪಮಾನೇ
- (೨೯) ಉದಾಹರಿಸು ಕಥನೇ
- (೩೦) ಚರಯಿಸು ಭೃಮಣೀ
- (೩೧) ವರಯಿಸು ಸ್ವೀಕಾರೇ
- (೩೨) ಕೋಪಿಸು ಅಮರ್ಷೇ
- (೩೩) ಸ್ಥಾಪಿಸು ನ್ಯಾಸಕರಣೇ
- (೩೪) ಸಂಚಿಸು ಸಂಗ್ರಹೇ
- (೩೫) ವಂಚಿಸು ಅಪಲಾಪೇ
- (೩೬) ರಮಿಸು ಕ್ರೀಡಾಯಾಂ
- (೩೭) ಗಮಿಸು ಗಮಕೃತೇ (ಗಮಕತ್ನೇ) ಕರ್ಣಾಟೀ ಸ್ವಯಂಕರ್ತೃಕಹೇತು ಕರ್ತ್ಯಕರೋರಿಸುಪಿ.
- (೩೮) ಆಲಿಸು ಆಕರ್ಣನೇ
- (೩೯) ಮಾಲಿಸು ಕಟಾಕ್ಷೇ
- (೪೦) ನಿಗುಂಬಿಸು ಸಂಕೀರ್ಣರಾಶೌ
- (೪೧) ನಂಬಿಸು ಅನುನೋದನೇ
- (೪೨) ಗುಡಿಯಿಸು ಪುಂಜೀಕರಣೇ
- (೪೩) ಬಡಿಸು ಓಲಗಕ್ರಿಯಾಯಾಂ
- (೪೪) ನಿಟ್ಟಸು ನಿರ್ಭರಾಲೋಕೇ
- (५%) डाध्, रा ठर्ने हुळी।
- (೪೬) ಓಸರಿಸು ಅಪಾದಾನೇ
- (೪೭) ಬೋಸರಿಸು ಮಿಥ್ಯಾದರೇ
- (೪೮) ಮುಕ್ಕುಳಿಸು ಗಂಡೂಷೇ
- (೪೯) ಬಿಕ್ಕುಳಿಸು ಉದ್ಸಾರೇ
- (೫೦) ಅಕ್ಕುಳಿಸು ನಿಮ್ಮ ಕುಕ್ಷೌ
- (೫೧) ನಿಕ್ಕುಳಸು ವಿಲಾಸಾವನಮ್ರೇ (ವಿಲಾ ಸಾವನಮ್ರಮೆಂದು ವಿಲಾಸದಿಂ ಬಾಗುವತನಂ)
- (೫೨) ಜಕ್ಕುಳಿಸು ನರ್ಮಕರಣೀ
- (೫೩) ಕುಪ್ಪಳಸು ರಾಶೌ
- (೫೪) ಆಪ್ಪಳಿಸು ಆಸ್ಫಾಲನೇ
- (೫೫) ಬಿತ್ತರಸು ವಿಸ್ತಾರೇ
- (೫೬) ಒತ್ತರಸು ಉದ್ವೃತ್ತಾಯಾಂ (ಉ

- (೫೭) ಉಮ್ಮಳಿಸು ಚಿಂತಾಯಾಂ
- (೫೮) ದೊಮ್ಮಳಿಸು ತಿರ್ಯಕ್ಷಮೂಹ ಸಂ [ಭ್ರಮೀ
- (೫೯) ಕೊಕ್ಕರಿಸು ಬೀಭತ್ಸದರ್ಶನೇ (ವಿಭ [ತ್ರರ್ಜನೇ?) (ವಿರ್ಭರ್ತ್ರನೇ?)
- (೬೦) ಚೆಕ್ಕರಿಸು ಅಜಧ್ವನೌ
- (೬೧) ಆಳಸು ಪರಿಭಾವನೇ
- (೬೨) ಸೋಲಿಸು ಅಪಜಯೇ
- (೬೩) ಸಂದಣಿಸು ಸಮೂಹೇ, ಬಾಹು (೬೪) ಗೊಂದಣಿಸು ಕ್ರೀಟೆ
- (೬೫) ಬಿಚ್ಚ ಅಿಸು ವಿಸ್ತಾರೇ
- (೬೬) ಪುಚ್ಚಟಿಸು ಲಯೇ (ಭಯೇ ?)
- (೬೭) ಬೆಚ್ಚಳಿಸು ವಿವೋಹೇ
- (೬೮) ಟಿಬ್ಬರಿಸು ಕುಂಠೀಕರಣೀ
- (೬೯) ಗಬ್ಬರಿಸು ಖನನೇ
- (೭೦) ಉಬ್ಬರಿಸು ಪೂರಣೇ
- (೭೧) ಕುರ್ಗಿಸು ಸುಕೋಚೇ
- (೭೨) ಜಾನಿಸು ಧ್ಯಾನೇ
- (೭೩) ಜಿನಿಗಿಸು ನಷ್ಟ ಚೇಷ್ಟಾಯಾಂ
- (೭೪) ತಡವಂಸು ಅನ್ವೇಷಣೇ (ಅನೌಷ್ಟನೇ)
- (೭೫) ಗುಡಿಗುಡಿಸು ಕೋಪೋದೈ ಕೇ
- (೭೬) ಚಿಮಿಚಿಮಿಸು ಶಬ್ದೇ
- (೭೭) ಕದಕದಿಸು ಸಂಚಲತ್ನೇ
- (೭೮) ಕಳವಳಿಸು ಮನೋವೈಕಲ್ನೇ
- (೭೯) ಕನವರಿಸು ನಿದ್ರಾವಿಕಾರೀ
- (೮೦) ಸೈರಿಸು ಸಹನೇ
- (ಆ೧) ಸೊಗಯಿಸು ಶೋಭಾಯಾಂ
- (೮೨) ಮುಂದಯಿಸು ಸಾಂದ್ರತ್ನೇ
- (೮೩) ಸಂದಿಸು ಸಂಧಾನೇ
- (೮೪) ಚಾಳಿಸು ಚಾಪಲ್ನೇ
- (೮೫) ಕಡೆಗಣಿಸು ಅವಜ್ಞಾಯಾಂ
- (೮೬) ಸಮನಿಸು ಪ್ರಾಪೌ
- (೮೭) ತವಿಸು ಕ್ಷಯೇ
- (೮೮) ಅವಧಂಸು ಸ್ಮರಣೀ

(೮೯) ಕಿನಿಸು ಕೋಪೇ

(೯೦) ಹನಿಸು ರಸದಾನೇ

(೯೧) ಬಿನ್ನ ವಿಸು ವಿಜ್ಞಾ ಪನೇ ಅಥ ಭಿನ್ನ ಕರ್ತೃಕ ಪ್ರಯೋಗೇ.

(೯೨) ಪೆರ್ಚಿಸು ವರ್ಧನೇ

(೯೩) ಬೆರ್ಚಿಸು ಭಯೀ

(೯೪) ಮಾಡಿಸು ನಿರ್ಮಾಪಣೇ

(೯೫) ನೋಡಿಸು ಲೋಚನಕ್ರಿಯಾಯಾಂ

(೯೬) ಆಡಿಸು ನರ್ತನವಿಧೌ

(೯೭) ಪಾಡಿಸು ಗಾನೇ

(೯೮) ಓದಿಸು ಶಾಸ್ತ್ರ ಶಿಕ್ಷಾಯಾಂ

(೯೯) ಕಾದಿಸು ಸಂಗರಕ್ರಿಯಾಯಾಂ

(೧೦೦) ಮುತ್ತಿಸು ದುರ್ಗಸಂವೇಷ್ಟನೇ

(೧೦೧) ಎತ್ತಿಸು ಉದ್ಧರಣೇ

(೧೦೨) ತೊಡೆಯಿಸು ಲೇವ್ಯಕರಣೀ

(೧೦೩) ಕಡಿಯಿಸು ಖಂಡನೇ

(೧೦೪) ಅಱಿಯಸು ಲಯೇ

(೧೦೫) ಮುಳಿಯಿಸು ಕೋಸೇ

(೧೦೬) ಕಟ್ಟಸು ಬಂಧನೇ

(೧೦೭) ಒಟ್ಟಸು ಪುಂಜೀಕರಣೀ

(೧೦೮) ಪೊದೆಯಿಸು ಆಚ್ಛಾ ದನೇ

(೧೦೯) ಪದೆಯಿಸು ಈಪ್ಸಾಯಾಂ

(೧೧೦) ಅಗುೞಿಸು ಖನನೇ

(೧೧೧) ತೆಗಟಿ ಸು ನಿಂದಾಯಾಂ

(೧೧೨) ಬರೆಯಿಸು ಲೇಖನೇ

(೧೧೩) ಒರೆಯಿಸು ಕರ್ಷಣೀ

ಟಾಂತಂಗಳ್.

(೭೨೦) ಮೆಱಿ ವಿಡಂಬೇ

(೭೨೧) ಕಱ³ ದೋಹನೇ _ ಕಳಂಕೇಚ

(೭೨೨) ¹ಮಱ³ ಭೋತನೇ

(೭೨೩) ಕೆಣಿ (ಅನಾವರಣೀ ದ್ಘಾಟನಯೋಚಿ ಕರಣಕ (೭೨೪) ನೆಱಿ ಸಮಗ್ರತ್ನೇ

(೭೨೫) ಮಱ³ ವಿಸ್ಮರಣೇ

(೭೨೬) ತೊಱ್ತಿ ವಿಸರ್ಜನೇ __ ನದೇ

[(ದ್ಯಾಂ)ಚ

(೭೨೭) ಅಱಿ ಜ್ಞಾನೇ

(೭೨೮) ಕ(ಚ್ಚ)ಚ್ಚಿ ಅಿ ಯುಗಳ ಸಂಧಾನೇ

(೭೨೯) ಬೊಬ್ಬಿ ಅಿ ಮಹಾರ(ಅ) ನೇ

(೭೩೦) ಪಱಿ _ ವಿಚ್ಛಿತ್ತೌ

(೭೩೧) ತಱಿ ಲೂನೇ

(೭೩೨) ಮುಱಿ ವೋಟನೇ _ ಖಂಡೇಚ

(೭೩೩) ತಱಿ ಛೇ(ವೇ) ಧನೇ ಖದಿರೇಚ

(೭೩೪) ನುಱಿ ಸಂಚೂರ್ಣೀ

(೭೩೫) ³ಸುಱಿ ಚೋಷಣೇ

(೭೩೬) ಇಱಿ ಘಾತನೇ

(೭೩೭, ಅಳ್ಳಿ ಕ್ರುಂದನೇ

(೭೩೮) ಈಡಿಅಿ ಶೃಂಗಸಂಘರ್ಷಣೇ

(೭೩೯) ಪಾಂಗಱಿ ಪ್ರಕಾರಗಮನೇ

(೭೪೦) ಎ(ಯ)ಡೆಗಿಱಿ ಸಂಛನ್ನೇ

(೭೪೧) ಏಕು ಆರೋಹಣೇ - ಕ್ಷತೇಚ

(೭೪೨) ಮೀಟು (ಮೀರು) ಅತಿಕ್ರಮಣೇ

(೭೪೩) ಸೇಱು ಧಾರಣೇ

(೭೪೪) ಬೀಟು ಪರಿತ್ಯಾಗೇ

(೭೪೫) ಕೇಜು ಶೂ(ಸೂ)ರ್ಪಕರಣೇ

(೭೪೬) ತೂಱು ಉದ್ದೂ ತೌ

(೭೪೭) ದೂಜು ಪೈಶುನೈ ೀ

(೭೪೮) ತೀಟು ಕಬಳೀ

(೭೪೯) ಸಾಱು ಘೋಷಣೇ— ಕರಸಾದಿ

[ಸಾರೇಚ

(೭೫೦) ಜಾಱು ಅಪಸರಣೇ

(೭೫೧) ಪಾಱು { ಉತ್ಪ್ಲವನೇ ಬೃವೃಹಿತ್ರ ಭೇದೇಚ

(೭೫೨) ತೋಜು ದರ್ಶನೇ

1. ಮಜು ಪೋತಕಾಯಾಂ. 2. ಸಜಂ—ಭೂಷನೇ, 8. ಇಲ್ಲ 4. ಸೇಖು ವಿಕೀರ್ಯೇ— ವಿಕೀರ್ಯಮೆಂದು ಚಲ್ಲೂದು. 5. ರಸಾವಾ (ದ್ರೈ೯೯)ಡ. (೭೫೩) ಕೀಟು ಆಗ್ರಹಪ್ರಮಾರ್ಜನಯೋ:

(೭೫೪) ಮಾಱು ವಿಕ್ರಯೇ

(೭೫೫) ಕಾಱು ವಮನೇ

(೭೫೬) ನಾಜು 1ಗಂಥೇ ಆರ್ದ್ರೀಕರಣೇಚ

(೭೫೭) (ಪೆ)ಪೀಟು ವಿಕೀರ್ಯೇ

(೭೫೮) ತಾಱು ಶೋಷಣೇ ಶಕುನೇಚ

(೭೫೯) ²ಯಿಂಟು ಸ್ಯೂತೇ

(೭೬೦) ಕೆದಲು ವಿಕೀರ್ಣೇ

(೭೬೧) ⁸ಬೆದಱು ವ್ಯ ಸ್ತ್ರೇ

(೭೬೨) ಒದಱು ಆಸ್ಫೋಟನೇ

(೭೬೩) ಗಜ(ದ)ಱು ಗರ್ಜನೇ

(೭೬೪) ಸಮಱು ಚಾರುಕರಣೇ

(೭೬೫) ಮುಸುಱು ಸಂಭನ್ನೇ

(೭೬೭) ಬೆದಱು ಭಯತ್ವೇ

(೭೬೮) ಆಟ(ಳ)ಕು (೭೬೯) ಪೆಟ(ಳ)ಕು } ಭಯೇ

(೭೭೦) ಒೞ(ಳ)ಱು ರಾವೇ

(೭೭೧) ಕೆೞಿ (ಳ) ಱ 4 ಹಯಹೇಷಾಯಾಂ

(೭೭೨) ಪೊಜಮಾಜು ಪಲಾಯನೇ

(೬೭೩) ವೆಱು { ಉಪಲಬ್ಡೌ ಪ್ರಸೂತೇಚ

(೭೭೪) ತೆಪ್ಪುಱು ಚೀತನಕರಣೇ

(೭೭೫) ತಿಱು(ರು) (ದ್ರವೃ)ವಿನಿಮಯೇ

(೭೭೬) ಕಿಱು ವ್ಯವಧಾನೇ

(೭೭೭) ಪೊಱು ಶಿರೋಧಾರಣೇ

(೭೭೮) ಎಱ³ { ದ್ರವದ್ರವ್ಯದಾನೇ ಪತಿತ್ವೇಚ (೭೭೯) ಒఱి { ಸ್ರವಣೀ ಶಸ್ತ್ರಕೋಶೇಚ

(೭೮೦) ಕೊ(ತೊ) ಱ³ { ಖಂಡ ನೇ ಧಾನ್ಯ ಭೇದೇಚ

(೭೮೧) ಕಬಱ ಆವಗ್ರಹೇ

(೭೮೨) ಅಱ3 $\begin{cases} x_3 \operatorname{down}(x) \mathbf{prod}(x) \\ \mathbf{b} = \mathbf{constant} \end{cases}$

(೭೮೩) ಕೆಯ್ಮಱಿ ವಿಸ್ಮಯೇ

(೭೮೪) ತೆಗೆನೆಱ³ ಆಕರ್ಣಾಂತಾಕರ್ಷಣೇ

(೭೮೫) ಎಟ್ಟಲು ಜಾಗರಣೇ

(೭೮೬) ಬೇಸಱು } ಆಲಸ್ಯೇ (೭೮೭) ಆಸಱು } ಆಲಸ್ಯೇ

(೭೮೮) 7 ဗေယ္မ ဗာ 7 ဗေယ္မ ဗာ 7 ಭಯೀ (೭೮೯) 2 ಭ 2 ယ်း လုပ်ပည္မ ဗာ 2

(೭೯೦) ಅಟ್ಟ್ರಱು ಕಪ್ರೇಮೇ

(೭೯೧) ಎಟ್ಚಳು ನಿದ್ರಾಭಾವೇ

(೭೯೨) ಪೊಚ್ಚ (ಳು) ಅು ಸ್ಫುರ(ಅ)ಣೇ

(೭೯೩) ಆಱು ನಿರ್ದ್ರವೇ

(೭೯೪) ಸೀಱು ದುಃಕಲಹೇ

(೭೯೫) ಚೀಱುಿ ಭಯಧ್ವನೌ

(೭೯೬) ಬೀಟು ಸ್ನೇಚ್ಛಾ ಪ್ರದಾನೇ

(೭೯೭) ಗಿಱು ಪರಿಭಾವನೇ

(೭೯೮) 10 ಬಿසು ಭಯೇ

(೭೯೯) ಏಱು ಸಮಗ್ರತ್ವೇ

(೮೦೦) ಜಱಿ ಆಕ್ರಮಣಾಳಾವೇ

(೮೦೧) ಬೆಟೆ ಅಹಂಕಾರ ಭಾವೇ..... ಪಕರಣ ಗೋಪನೇಷು ?11

^{1.} ದುರ್ಗಂಧೇ. 2 ಊಟು ಸತ್ವೇ. 3. ಒಲ³ ಸ್ರವಣೇ. 4. ಕಿಳಿಅಾ ಹಯಾಘೋಷೇ, ಕಿಳಿಶ್ ಹಯು ಧ್ವನೌ. 610. 5. ಜಜು. 6. ಆಕರ್ಣಾಂಕೇ. 7. ಆಕ್ಕಳು ಬೆಟ್ಕಿಳು. 8 ಪ್ರೇಮ್ಣಿ. 9. ಕೀಳು. 10. ಜಿಲಾ. 11. ಕುರ್ಳ. (ಎಂದಿದೆ).

ಅೞಾಂತಂಗಳ್.

(ಉತ್ತರಸ್ಥಿತಾ ಅೞಧಾತವ:)

(೮೦೨) 1ಅಟ• ವಿನಾಶೇ(ಸೆ)— ಮಾನ(ಮ) [ಶೆ(ಸೆ)(ಷ(ಶ)ರಸೇಚ? ಭ್ರಮ

कार्वेहर सुर्थ

(೮೦೩) ಕಟಿ { ನಿಧನಾತಿ ದೂರಯೋ:

(೮೦೪) ಬೞ• { ಸಮ್ಮಾರ್ಜನ ಮಾರ್ಗವಂ [ಶೇಮ ಆಹ್ವಾನ ಪುರುಷೇಚ

(೮೦೬) ಕೆಯ್ಡಟಿ) ಅತಿಕ್ರಮಣೇ

(೮೦೭) ಪಟಿ {ನಿಂದಾಯಾಂ ವಸ್ತ್ರವಿಶೇಷೇಚ

(೮೦೯) ತುೞಿ ಪಾದಸಂಘಟ್ಟನೇ

(೮೧೦) ಹಿಟಿ { ನಿರ್ದ್ರವಕರಣೇ ದಳನಾರ್ಥೇ ಕುಳಃ

ಪ್ರ ಹಳ್ಳನೆ ಹಿಳಿದುದಿಂದ್ರುಟಾನಿ?

(೮೧೧) ಕೊಟಿ {ಜೀರ್ಣೀ ಕಾಯಮಲೇ(ಕ್ರಿ)ಚ (೮೧೨) ಎಟಿ ಕಿತ್ರಮಣಾಕರ್ಷಣೇ ತಂತು ಮಾತ್ರೇಚ ಭೂವಾಚಕೇ ಕುಳಃ

(೮೧೩) ಕೀಟ್ ಉತ್ಪಾಟನೇ

(೮೧೪) ²ಉಟ್ ವಿಲೇಖನೇ

(೮೧೫) ಅಟ್ ರೋದನೇ

(೮೧೬) ಆಗು(ಗ)ಟ್ ಖನನೇ

(ಆ೧೭) ತೆಗ(ರ್) ಆ್ ನಿಂದಾಯಾಂ

(ಆ೧೮) ಜಗು(ರ್)ಲ್ ಅಪಸರ(ಅ)ಣೇ

(ಆ೧೯) ಪೊಗ(ರ್)ಟ್ ಸಂಸ್ಥವನೇ

(೮೨೦) ನೆಗಟ್ (ಉದ್ಯೋಗಖ್ಯಾತ್ಯೋ: (ತಯೋ:) ನಕ್ರೇ ಚ

(೮೨೧) ಮಗುಟ್ ನಿವರ್ತನೇ

(೮೨೨) ತನೆ(ಪಿ)ಡಂಮಗುಲ್ ಪರಾಣ್ಮುಖೇ

(೮೨೩) ಎೞ್ 4ಗಾಢಕರ್ಷಣೇ

(೮೨೪) ಆರ್ಟ್ (ಜಲ)ನಿಮಜ್ಜನೇ (೮೨೫) ಆಗುರ್ಟ್ (ಜಲ)ನಿಮಜ್ಜನೇ

(೮೨೬) ಬಾರ್ಟ್ { ಜೀವನೇ ಖರ್ಟ್ಸ್ (ಡ್ಗೇ)ಕುಳಃ

(೮೨೭) ಫೋರ್ಟ್ { ವಿದಾರಣೇ ಚಿ

(೮೨೮) ಪೇಟ್ {ವಾಗ್ ನಿವೇದನೇ ವಿರಚನಾರ್ಥೇಚ

(೮೨೯) ಪೂಟ್ ಆಚ್ಛಾ ದನೇ

(೮೩೦) **బి**ఁట్ { పెతన్: మిళಕ್ಷ್ (ತ್ರೇಚ

(೮೩೧) ಏಟ್ ಉತ್ಥಾ(ಪ)ನೇ

(೮೩೨) ಪಾಱೀಟ್ { ನಿರ್ಧಾವನೇ ಆವಮಾನೇ ಚ

(೮೩೩) ಜೀಱೀಟ್ ಧ್ವನಿ ವಿಕಾ(ರೇ)ರಾರ್ಥೇ

ಕುಳಾಂತಂಗಳ್.

(ತದನಂತರೇ ಕುಳಃ)

(೮೩೪) ಬೆಳೆ ಸಸ್ಯವೃದ್ದೌ

(೮೩೫) ಬಳ { ಪ್ರವೃದ್ಧೌ ಕಾಚಭೂಷಣೇಚ

(ಆ೩೬) ತಳೆ { ಧಾರಣೇ ಆತಪತ್ರೇ ಅಲು:

(೮೩೭) ನೊಳೆ 'ಲೋಹಕ್ರಿಯಾಯಾಂ —

(೮೩೮) ಸೆಳಿ (ಆಕರ್ಷಣೇ ಬಾಲಶಿಕ್ಷಾ ದಂಡೇ ಚ (೮೩೯) ಅಳೆ (ಪರಿಮಾಣೇ ಶಕ್ರೇಚ

1. ಕರಿಟ್ಲು ಖನನೇ, ನಿಮ್ಮಭೂವಾಡ, ಉಟ್ಟು - ಅವಶಿಷ್ಟೇ ವಿಮೋಚನೇಚ - ಜೋರಪ್ರಸ್ತರೋಪ ಕರಣ ಗೋಪನೇಷು ಕುರ್ಚ (ಇವು ಪಾತವಾಗಿವೆ) S. ಪೆಡವಾಗಾಖ್. 2. ಉರ್ಟ್ ಹಲವಿಲೇಖನೇ. 5. ಖಂಡೇಡ ವಿರಚನಾರ್ಥೇಡ? 6. ಆತಪತ್ರಭೇದೇ. 4. ರೋಧಾಕರ್ಷಣೇ 7. ಶ್ರರೋಹಕ್ರಿಯಾ ಯಾಂ, ಅಂಕುರೀಚ.

(೮೪೦) ತೊಳೆ { ಪ್ರಕ್ತಾಳನೇ ಫಳ¹ತೊ(ತು)ಳಾಯಾಂಚ (೮೪೧) ಭಾಳೆ { ಲುಠ(ತ)ನೇ ನದ್ಯ ರ್ಥಕೋ ಆಟಃ (೮೪೨) ಕಳೆ ವಿಸರ್ಜನೇ ಕಳಾಯಾಂ ಕ್ಷಳ: (೮೪೩) ತಳಿ { ಸೇಚನೇ ಸತ್ರೇಚ ಸ್ಥೂಳದಾರಾ ಅೞಃ(ೞಿ) (೮೪೪) ನಳಿ ನಮನೇ (೮೪೫) ಚಳಿ ವಿಗತ[ಭಾವೇ]ಶೀತೇಚ (೮೪೬) ಮುಳಿ ಕೋಪೇ (೮೪೭) ತಿಳಿ { ಸೈರ್ಮಲೈ (ಜ್ಞಾನ) (ಪ್ರಸನ್ನ ಭಾವಯೋ: — [²ಚಷಕೇಚ (೮೪೮) ಕೆಳೆ ತಿಆಕರ್ಷಣೇ (೮೪೯) ತೂಳ್ ಅಪ(ವ) ಸರ್ಪಣೀ (೮೫೦) ತಾರ್ಳ್ { ಧಾರಣೇ ವೃಕ್ಷೇಚ ಱಟಃ (೮೫೧) ಸೀಳ್ ವಿದಾರಣೇ-ಶಕಲೇಚ $(\mathfrak{G}_{\mathcal{B}_{2}})$ ಬೇಳ್ $\left\{ egin{array}{ll} \varpi & \varpi & \varpi \\ n & \varpi & \varpi & \varpi \\ n & \varpi & \varpi & \varpi \\ n & \varpi & \varpi \\ n & \varpi & \varpi & \varpi & \varpi \\ n & \varpi & \varpi & \varpi \\ n & \varpi & \varpi & \varpi & \varpi \\ n & \varpi & \varpi & \varpi & \varpi \\ n & \varpi & \varpi & \varpi & \varpi \\ n & \varpi & \varpi & \varpi & \varpi \\ n & \varpi & \varpi & \varpi & \varpi \\ n & \varpi & \varpi & \varpi$ (೮೫೩) ನೋಳ್ ಅಗ್ರಗಮನೇ (೮೫೪) ಓಳ್ ನಿಧುವನೇ (೮೫೫) ಉಳ್ ದೂರಾದಾಹ್ವಾನೇ (೮೫೬) ನೀಳ್ ಪ್ರಸಾರಣೇ (೮೫೭) ಕಳ್ ಸ್ನೇಯೇ-ಮದ್ಯೇಚ

(೮೫೮) ಕೊಳ್ ಗ್ರಹಣೇ

(೮೫೯) ಮುಳ್ ಕಂಟಕೇ (೮೬೦) ಮಸುಳ್ ವಿಗತಪ್ರಭಾಯಾಂ (೮೬೧) ನುಗುಳ್ \ ದ್ವಾರಪ್ರವೇಶೇ (೮೬೩) ತಗುಳ್ ಅನುಧಾವನೇ (೮೬೪) ಬಗುಳ್ ಕುಕ್ಕುರ(ಅ)ಧ್ವನ್ (೮೬೫) ಮುಗುಳ್ { ನಿಮಾ(ನಮಿ)ಳನೇ ಕುಟ್ಮಳೇಚ (೮೬೬) ಸುರುಳ್ ಸಂಕೋಚನೇ (೮೬೭) ಉರುಳ್ ನಿಮ್ನ ಪತನೇ (೮೬೮) ಪೊರಳ್ ಲುಠ(ತ)ನೇ (೮೬೯) ಸೂರು(ಅು)ಳ್ ಶಪಥೇ (೮೭೦) ಕಣ್ಗೊಳ್ ದರ್ಶನೀಯೇ (೮೭೧) ಕೆಯ್ಕೊಳ್ ಸ್ವೀಕಾರೇ ಅನುಧಾವನೇ? (೮೭೨) ದೊರೆಕೊಳ್ ಪ್ರಾಪ್ತೌ (೮೭೩) ಮನಂಗೊಳ್ ಚಿತ್ರ ಮೋಹನೇ (೮೭೪) ಅಸು(ಸ)ಂಗೊಳ್ ಪ್ರಾಣಹ(ಅ)ಣೇ (೮೭೫) ಬೞಿಕೊಳ್ ಕ್ರಮಸಂಧಾನೇ (೮೭೬) ನೆರಂ(ಱ³ ?)ಗೊಳ್ ಸರ್ವಸ್ವಹರ िह्युं (೮೭೭) ನೆಱ³ಗೊಳ್ ಮರ್ಮಭೇದನೇ (೮೭೮) ಮಾರ್ಕೊಳ್ ಸಂಮುಖೇ (೮೭೯) ಒಲವರಂಗೊಳ್ ⁷ಸ್ವಪಕ್ಷ ಸ್ವೀಕಾರೇ

ಸಮಸ್ತ್ರ ಶಾಬ್ದಿಕ ಜನ ಮನೋಜನಿತ ಶಬ್ದ ಸಂದೇಹ ಚಾರು ಚುಂಬಕಾಯಮಾನಾನೂನ ಕರ್ಣಾಟ ಲಕ್ಷಣ ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ ಸುಕವಿ ಕೇಶಿರಾಜ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ ಕರ್ಣಾಟಕ ಧಾತುನಿರ್ಣಯಂ ಷನ್ಮಂ (ಪ್ರಕರಣಂ) ಸಂಧಿ

ಸಂಪೂರ್ಣಂ—ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ.

^{1.} ತೂಲಾಯಾಂ. 2. ಕಾಂಜಿಕೇಡ. 8. ಕೆಲ್. 4 ಸಾರಣೀಡ 5 ಸ್ರಾಣಾಸಹರಣೇ. 6. ಮರ್ಮ ಭೇದೇಚ (ವರ್ಮಭೇದೇಚ) 7. ಸಕ್ಷಸ್ವೀಕಾರೀ.

೭. ಅಪಭ್ರಂಶ ಪ್ರಕರಣಂ.1

ಕಂ॥ ಈಕ್ಷಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಾಸೂತ್ರವ । ಲಕ್ಷಣವುಂ ಲೋಕರೊಢಿ ಕಿಡದ ವೊಲಱಿವರ್ ॥ ಲಕ್ಷಿಪುದು ನುಡಿಗಳೊಳ್ ಬಹು । ಳಾಕ್ಷೇಪಣನಿುಲ್ಲದಿರೆಯುವುಱಿಯದ ಕೆಲವಂ

11055011

ವೃತ್ತಿ ... ಶಿಕ್ಷಾಸೂತ್ರದ ಲಕ್ಷಣಮನೀಕ್ಷಿಸಿಯಱ ವರ್ ಅಱ ಯದ ಕೆಲವಂ ಲೋಕರೂಢಿ ಕಿಡದವೊಲ್ ಬಹುಳಾಕ್ಷ್ಮೇ ಪಣಮಿಲ್ಲದಿರೆಯುಂ ಲಕ್ಷಿವುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೫೬

ಕಂ। ಸಕ್ಕದದ ತದ್ಭವಂಗಳ। ಲಕ್ಕಣಮಂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಪೇಐ್ವಿಂ॥ ಸಕ್ಕದದ ಶಷದ್ವಿತಯ। ಕ್ಕಕ್ಕುಂ ಸತ್ವಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿಂದೆಲ್ಲೆ ಡೆಯೊಳ್

॥ उद्ध ॥

ವೃತ್ತಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕದದ ತದ್ಭವಂಗಳ ಲಕ್ಕಣಮಂ ಲಕ್ಷಿಸಿ ಪೇಲ್ವಿಂ. ಸಕ್ಕದದ ಶಷದ್ವಿತಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿ ಡೆಯೊಳ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿಂ ಸತ್ವಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ. -

ಶಕಾರಕ್ಕೆ ಸಕಾರ ಪ್ರಯೋಗಂ—

00-NN	ಶಿಂಕಸಂಕ	ಶಾಂತಿ ಸಾಂತಿ
ಶರಂ - ಸರಂ	ಶಂಬರಂ ಸಂಬರಂ	ಕಳಶಂ — ಕಳಸಂ]¹
	(ಶಂಬರಮೆಂದುದಕಂ)	
ಶೂಲಂ-ಸೂಲಂ		224 224
ಶಿವೆ(ವಾ) – ಸಿವೆ	ನಿಶ್ಚಂಕಂ ನಿಸ್ಸಂಕಂ	ಗಿರಿಶಂ ಗಿರಿಸಂ
ಶುಚಿ-ಸುಚಿ	ಪಾಶಂ— ಪಾಸಂ	ಆಶನಿ—ಆಸನಿ
ಶಂಕು -ಸಂಕು ²	ಅಂಕುಶಂ—ಅಂಕುಸಂ	ಶರದಂ—ಸರದಂ
ಶಕುನಂ	30 x 0	ಶಾಲೆ—ಸಾಲೆ
	ಶಾಪಂ—ಸಾಪಂ	ಶೆಂಬಳಂಸಂಬಳಂ
ಆಕಾಶಂಆಗಸಂ ³	ಸಂಶಯಂ —ಸಂದೆಯಂ	್ಶಾಂರಂಸಾರೀರಂ
(ಆಕಾಸಂ)	(ಸಂಸಯಂ)	7000(00

^{1.} ಈವರೆಗಣ ಭಾಗವು ಈ ಹಸ್ತ್ರಲಿಖಿತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಗಳಿತವಾಗಿದೆ. 2. ತಂತುವೆಂದು ಕೊರಡುಂ ೩(ಗಿ)ರ್ವಂದಿಯುವುತ್ಕುಂ 8. ಶಾಲಣಂ ಸಾಲಣಂ (ಹೆಚ್ಚಿದೆ.) 4. ಶಾರಿದಂ ಸಾರಿದಂ.

ಶಿರಂ—ಸಿರಂ	ದಶೆ—ದಸೆ	ರಾಶಿರಾಸಿ
ಶಾಣಂ— ಸಾಣೆ	ಶೌರಿ—ಸೌರಿ	ಶಕುನಿಸಕುನಿ
ಪರಶುಪರಸು	ಪಶು ಹಸು	ಶುದ್ದಿ — ಸುದ್ದಿ
ಶುಂಠೀ—ಸುಂಠಿ	1ಶಿತಂ—ಸಿತಂ	ನಿಷಾದಿ — ನಿಸಾದಿ ?

ಷಕಾರಕ್ಕೆ ಸಕಾರ ಪ್ರಯೋಗಂ—

3		
ಹರುಷಂ—ಹರಿ(ರು?)ಸಂ	ಭಾಷೆ— ಬಾಸೆ	ವೇಷಂ—ವೇಸಂ
ವಿಷಯಂ—ವಿಸಯಂ	ವೇಷಂ—ವೇಸಂ	ಆಮಿಷಂ—ಆಮಿಸಂ
ದೋಷಂ—ದೋಸಂ	ವಿಷಂ—ಬಿ ಸ ಂ	ನಿಮಿಷಂ—ನಿಮಿಸಂ
ಪಾಷಾಣಂ—ಪಾಸಾಣಂ	ಅವು(ಔ)ಷಧಂ—ಅವು(ಔ)ಸ	ದಂ ರೋಷಂ—ರೋಸಂ
²ಮಾಷಣಂ—ಮಾಸಣಂ	ಪಾಷಾಂಡಿ ಪಾಸಾ(ಸ)ಂಡಿ	ಜೋಷಂ – ಜೋಸಂ
ಶೇಷಂ ಸೇಸಂ	ಶೀಷೆ—ಸೇಸೆ	ಪೌರುಷಂ – ಪೌರುಸಂ
ಕಷಾಯಂ—ಕಸಾಯಂ	ಮಹೀ -ಮಸಿ.	

ಸೂತ್ರಂ. ೨೫೭

ಕಂ॥ ವಿರಳಂ ಮಾಡಿದ ದಡ್ಡ । ಕ್ಕರದ ಮೊದಲ್ಗತ್ವ ಮಿತ್ವ ಮುತ್ತಮುವುಕ್ಕುಂ ॥ ದೊರೆಕೊಳ್ಳುದತ್ವದಿತ್ವದ । ಪರವರ್ಣಂ ದೀರ್ಘಮಾದ ಪಕ್ಷಂ ಹೃಸ್ವಂ

11 325 H

⁵ಅಲ್ಲಿ ಆಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ —

ಯತ್ನಂ – ಜತನಂ, ಇಂದ್ರಂ – ಇಂದರಂ, ಕ್ರ(ಕೃ)ಕಚಂ – ಕರಕಸಂ.

್ಇಲ್ಲಿ ಇತ್ವಪ್ರಯೋಗಂ.

ಶ್ರೀ—ಸಿರಿ, ಗಿರ್ಗ(ಟಂ)ದಂ—ಗಿರಿಗ(ಟ)ಂ (ವರ್ಷಂ—ಬರಿಸಂ).

್ಉತ್ಪಕ್ಕೆ—

ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಲಕ್ಷ್ಮು ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ – ಲಕುಮಣಂ, ಸರ್ಷಪಂ – ಸರುಸ(ನ)ಸಂ, ಅರ್ಹಂ – ಅರುಹಂ, ದರ್ಶನಂ – ದರುಶನಂ, ಆಕರ್ಷಣಂ – ಆಕರುಸನಂ.

^{1.} ಶೀತಂ—ಸೀತಂ. 2. ದೂಷಣಂ—ದೂಸಣಂ. 3. ಕೊಳ್ಳುವುತ್ವ. 4. ಅಕಾರಮುಮಿಕಾರವುಮುಕ್ಕುಂ ಅಕಾರದಿಕಾರದ ಮುಂದಣ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹೃಸ್ವವರಿಕ್ಕುಂ. 5. ಅಕಾರಕ್ಕೆ. 6. ಇಕಾರಕ್ಕೆ. 7. ಉಕಾರಕ್ಕೆ. 8. ಸರ್ಷಪನೆರಿಂದರಿ ಸಾಸಿವೆ, ಹರ್ಷಂ—ಹರುಸಂ.

ಅಲ್ಪಂ —ಅಲುಸಂ, ಯುಗ್ಮಂ — ಜುಗುಮಂ.¹

ವೃತ್ತಿ॥ ಅಲ್ಲಿ ಅತ್ವದ ಮುಂದಣ² ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಂ —

ಪ್ರಾಣಂ – ಹರಣಂ, ತಿತ್ರಾಸು — ತರಸು, (ಪ್ರಾಯಂ — ಹರಯಂ.)

ವೃತ್ತಿ॥ ಇತ್ವದ ಮುಂದಣ ಹ್ರಸ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ.

ವ್ಯಾಧಿ — ಬಿಯದಿ, ವ್ಯಾಧಂ — ಬಿಯದಂ.

ವ್ಯಾಳಂ — ಬಿಯಳಂ, ವ್ಯಾಸಂಗಂ — ಬಿಯಸಂಗಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೫೮

ಕಂ॥ ವರ್ಗ ಪ್ರಥಮಂಗಳ್ ತ। ದ್ವರ್ಗ ತೃತೀಯಂಗಳಪ್ಪುವುಱಿಯೆ ಪವರ್ಗಂ ॥ ವರ್ಗ ದ್ವಿತೀಯ ವರ್ಣಂ । ವರ್ಗಪ್ರಥಮಂ ಚತುರ್ಥಮಱಿಗೆ ತೃತೀಯಂ

11 376 11

ನೃತ್ತಿ ಪವರ್ಗಮಂ ಕಳೆದುೞ•ದ ವರ್ಗಂಗಳ ನೊದಲ ಕಚಟತ ವರ್ಣಂಗಳ್ ತಂಮ ಕೃತೀಯಂಗಳಪ್ಪುವು (ಗಜಡದಂಗಳಪ್ಪುವು).

ಅಲ್ಲಿ ಕತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ -

ಹೊರಿಕಂ — ಹೊರಿಗಂ ವಾಸುಕಿ — ವಾಸುಗಿ ಡಮರುಕಂ — ಡಮರುಗಂ ಆಕರಂ — ಆಗರಂ ಆಕಾಶಂ — ಆಗಸಂ ಗಳಂತಿಕೆ — ಗಳಂತಿಗೆ ಪೂರಿಕೆ — ಹೂರಿಗೆ ದೀಪಿಕೆ — ದೀವಿಗೆ ಮುಷ್ಟಿಕೆ — ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಜೀವಿ(ವ)ಕಂ — ಜೀವಿ(ವ)ಗಂ' ಪಿಂಡಿಕೆ — ಪಿಂಡಿಗೆ ಪೈತಿಕಂ — ಹೈತಿಗೆ ಓಳಿಕೆ — ಓಳಿಗೆ

(ಚಕಾರಕ್ಕೆ) ಜಕಾರಂ-

ಸೂಚೀ - ಸೂಜಿ, ಕಾಚ-ಕಾಜು, ವಾಚನೆ(ನಾ)-ಬಾಜನೆ, ವಚಾ-ಬಜೆ.

ಆ ಟಕಾರಕ್ಕೆ ಡಕಾರಂ—

ಕೋಟಿ—ಕೋಡಿ ಕಟಕಂ—ಕಡಗಂ ಮಕುಟಂ—ಮಗುಡಂ ಆಟವಿ—ಆಡವಿ ಮಾಟಂ—ಮಾಡಂ ಲಕುಟ—ಲಗುಡಂ ಿವಟಂ—ವಡಂ ¹⁰ತಟಿ—ತಡಿ ಪಟಲಕಂ—ಹಡಲಗೆ ಕುಟಿ—ಗುಡಿ ಕೋಟಿ—ಗೋಡೆ ಕೂಟಂ—ಗೂಡು(ಕೋಡು).

^{1.} ಪದ್ಮಂ_ಪದುವುಂ, ಲಗ್ನಂ_ಲಗುನಂ, ಶಬ್ದಂ_ಶಬಾದಂ, ಮಾತ್ರಂ_ಮಾತುರಂ, ತನ್ನಂ_ತನ್ರುರಂ, ಭಕ್ತಿ ಭಕಾತಿ, ಮುಕ್ತಿ ಮುಕುತಿ, ರತ್ನಂ_ರತುನಂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ_ಸುಕು ವಾಂ. 2. ಹ್ರಸ್ವಕ್ಕೆ. 3 ತ್ರಾಸಂ_ತರಸಂ, ತ್ರಾಣಂ_ತರಣಂ. 4. ತಮ್ಮ ಮೂಜನೆಯ ಗಜಡದಂಗ ಕಪ್ಪುತ್ತು 5. ಹಾರಿಕ ಹಾರಿಗೆ. 6. ಗಳಂತಿಕ ಯಿಂದಣದಿಗೆ, ಪೇಟಕ ಪಟ್ಟಕ, ಮಲ್ಲಿಕ ಮಲ್ಲಿಗೆ. 7. ಜೀವಗಮಿಂದು ಹೊನ್ನೆಯಾಮರಂ. 8. ಲಗಾಡಮೆಂದಾಡಾಣೆ. 9 ಕಟಂ_ಕಡಂ. 10. ತಟಂ_ತಡಂ.

ಆ (ತಕಾ)ರಕ್ಕೆ ದಕಾರಂ---

ಜಾತಿ – ಜಾದಿ

ವಸತಿ-- ಬಸದಿ

ಚತುರಂ - ಚದುರಂ

ಭೂತಿ---ಬೂದಿ

ದೂತಿ---ದೂದಿ

ಕೈತವಂ---ಕೈದವಂ

ಪ್ರಾಕೃತಂ---ಪಾಗದಂ (ತಾತಂ--ತಂದೆ)

ವೃತ್ತಿ ಪತ್ಮು ವರ್ಗದೆರಡನೆಯ ಖ, ಛ, ಠ, ಥ, ಘಂಗಳುಮಾ ಮೊದಲ ಕಚಟ ತಪಂಗಳಪ್ಪುವು.

ಆಲ್ಲಿ ಖಕಾರಕ್ಕೆ ಕಕಾರಂ__

ಖದಿರಂ---ಕದಿರಂ

ಖಳಂ--- ಕಳಂ

ಖಂಡಂ---ಕಂಡಂ

ಖಾಸಂ--- ಕಾಸಂ

ಶಂಖಂ---ಸಂಕಂ

ನಖಂ--- ನಕಂ

ಪರಿಖೆ---ಪರಿಕೆ

ಖಂಖರಿ--- ಕಂಕರಿ.

ಖಜಕಂ--- ಕ(ಜಾ) ಜ(ಜಾ) ಕಂ

ಖರಂ _ ಕರಂ

ಖುರಂ--ಕುರಂ

ಮುಖಂ-ಮುಕಂ

ಆಲ್ಲಿ ಛಕಾರಕ್ಕೆ ಚಕಾರ ಪ್ರಯೋಗಂ---

ಛಂದಂ ಚಂದಂ

ಛಿಂನಂ--- ಚಿನ್ನಂ

ಛಾಂದಸಂ---- ಚಾಂದಸಂ

ಟ್ನಿ_ಚಿವಿ

ಆಲ್ಲಿ ಠಕಾರಕ್ಕೆ ಟಕಾರ ಪ್ರಯೋಗಂ --

ಕಂಠಿಕೆ--- ಕಂಟೆಗೆ ಶುಂಠಿ--- ಸುಂಟಿ ಮಠಂ -- ಮಟಂ

ಶರೆ---ಸಟಿ

¹ಕುಂಠಂ---ಕುಂಟಂ ²ಜಂಠಂ -- ಜಂಟಂ

ಕಂಠಂ---ಕಂಟೆ

ಕಠೋರಂ---ಕಟ(ಟೋ)ರಂ

ಆಲ್ಲಿ ಥಕಾರಕ್ಕೆ ತಕಾರ ಪ್ರಯೋಗಂ---

ಕಥೆ -ಕತೆ

ಕಂಥೆ ಕಂತೆ

ಮಂಥ__ಮಂತ್

ವೃಥಿ-ವಿತೆತಿ

ಮಿಥಿ(ದು)ಳೆ _ ಮಿತಿ(ತು)ಲೆ ಸಥಂ..... ಸತಂ

ಗೃಂಥಂ - ಗಂತಂ

ಫಕಾರ ಪಕಾರ ಪ್ರಯೋಗಂ—

ಫಲಂ - ಪಲಂ

ಫಾಳಂ - ಪಾಳಂ ಫಣಿ--ಪಣಿ

ಕಫಂ--ಕಪಂ

ಸ್ಥಳಕಂ __ ಸಲ್ಗೆ ಸಲ್ಗು ಇಂ __ ಸಲುಗುಣಂ

ಫೇನಂ-ಪೇನಂ

ಗುಂಫನಂ--- ಗುಂಪನಂ ಫಾಲ್ಡು ಇಂ -- ಪಾಲುಗುಣಂ

^{1.} ಕಂಠಂ...ಕಂಟಂ. 2. ವಂಠಂ...ವಂಟಂ. 8. ಎಂದು ಪ್ರಯೋಜನವಲ್ಲದಾದು. 4. ಮಾಂತ ಮೆಂದರಿ ಕಡೆಗೋಲುಂ, ಮೊಸರನೆನೀಲಣ ೨ಡಿಯುವರಿಕ್ಕುಂ. ವರಿಂಥಣೆ....ಮಂತಣಿಯೆನಿಂದರಿ ಕಡೆವ ಪರಿಡ ಕೆಯುಂ ಗುಡುವನುವರಿಕ್ಕುಂ ?

ವೃತ್ತಿ ಪರ್ಗದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಘ, ಝ, ಢ, ಥ, ಭಂಗಳ್ ತಂತಮ್ಮ ಮೂಱನೆಯ ಗಜಡದಬಂಗಳಪ್ಪುವು.

ಅಲ್ಲಿ ಘಕಾರಕ್ಕೆ ಗಕಾರ ಪ್ರಯೋಗಂ---ಜಘನಂ – ಜಗನಂ ನಿಘಂಟು – ನಿಗಂಟು ಘಂಟೆ(ಟಾ) - ಗಂಟೆ1 ತಿಓಘಂ − ಓಗಂ ²ಘಟಿ— ಗಡೆ(ಟಿ) ಘಟಕಂ--- ಗಡಗೆ ಗರ್ಘರಂ--- ಗರ್ಗರಂ ಸಂಘಂ---- ಸಂಗಂ ಘೋಷಣೆ(ಣಾ)-ಗೋಸನೆ ಅರ್ಘಂ _ ಗ್ರಂ ಘಾಕಂ-ಗೂಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಝಕಾರಕ್ಕೆ ಜತ್ವ ಪ್ರಯೋಗಂ ರುಡಿತಿ _ ಜಡಿತಿ ಝಾಂಟಗಂ-- ಜೊಂಟಗಂ ರುಗಟಿ- ಜಗಳಿ ರುುಂಪಂ ಜಂಪಂ ರುುಂಪಾ(ಕಾ) — ಜಂಪೆಕೆ ಝಂಕೆ(ಕಾ) _ ಜಂಕೆ ಝುಂಝಾ--- ಜಂಜು वड्र है वड्र ---**द**र्से — दरें ಆೂ(ರೂ)ಢಿ—(ರೂ)ಆೂಡಿ ಗಾಢಂ-ಗಾಡಂ ಷಂಡಂ - ಸಂಡಂ ? **ಥೆಂಕೆ**—ಡೆಂಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಧಕಾರಕ್ಕೆ ದಕಾರಂ __ ಧನಂ--- ದನಂ ಧೂಪಂ---ದೂಪಂ ನಿಧಿ – ನಿದಿ ನಿಧಾನಂ—ನಿದಾನ<u>ಂ</u> ಸಾಧನೆ ಸಾದನೆ ಬಂಧಂ - ಬಂದಂ

ಧಿಸಿಂ— ಬಳಿಂ ಧೂಪಂ— ದೂಪಂ ನಿಧಿ – ನಿದಿ ನಿಧಾನಂ—ನಿದಾನಂ ಸಾಧನೆ ಸಾದನೆ ಬಂಧಂ — ಬಂದಂ ಧೂಸರಂ— ದೂಸರಂ⁵ ಧಾರೆ — ದಾರೆ ಬುಧಂ — ಬುದಂ ಔಷಧಂ — ಔಸಧಂ ಧೂಳ — ದೂಳಿ ಸಿಂಧುರಂ — ಸಿಂದುರಂ ಶುದ್ಧಿ — ಸುದ್ದಿ ವಿಧಿ — ಬಿದಿ (ಸೈಂಧವಂ — ಸೈಂದವಂ) ಅಲ್ಲಿ ಭಕಾರಕ್ಕೆ ಬಕಾರಂ —

ಸೂತ್ರಂ. ೨೫೯

ಕಂ॥ ಖತ್ವಕ್ಕಂ ಬಹುಳತೆಯಿಂ। ಗತ್ವಂ ಛತ್ವಂ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಯಿಂ ಕೂಡಿರೆ ನೇಣ್॥ ಯತ್ವಾನ್ವಿತಮಿರೆ ಚತ್ವಂ। ದ್ವಿತ್ವಂ ಛತ್ವಕ್ಕೆ ಸತ್ವಮುಂಟರೆ ಎಡೆಯೊಳ್

11 920 11

^{1.} ಘಂಟಕಾ_ಗಂಟಗೆ, 2. ಘಟಂ_ಗಡಂ. 8. ಔಘಂ_೬ಗಂ, 4. ಎಂದು ಬೇಗಂ. 5. ಎಂದು ನಸು ಬಿಳಿದು. 6. ಶುಂಥಂ_ಸುಂಬಂ, ಕುಸುಂಥಂ_ಕುಸುಂಬೆ. 7. ಭವಿ_ಬವಿ. 8. ಇಲ್ಲ. 9. ಭಂಡಂ_ಬಂಡಂ, 10. ಇಲ್ಲ.

ವೃತ್ತಿ ಖಕಾರಕ್ಕೆ ತಾನುಂ ಗಕಾರಂ ಅಕ್ಕುಂ; ಛಕಾರಂ ದಡ್ಡ ಕ್ಕರಮಾಗಿರ್ದೊಡಂ ವೇಣ್ ಯಕಾರಂ ಬೆರಸಿರ್ದೊಡಂ ದ್ವಿತ್ವಮಪ್ಪ ಚಕಾರಮಕ್ಕುಂ; ಛಕಾರಕ್ಕೆ ಸಕಾರಮುಂ ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳಮಕ್ಕುಂ.

ಅಲ್ಲಿ ಖಕಾರಕ್ಕೆ —

ಮುಖಂ-- ಮೊಗಂ

ವೈಶಾಖಂ — ಬೇಸಗೆ1

ದ್ವಿ(ತ್ವ)ಭಾಕವದ ಭಕಾರಕ್ಕೆ ದಡ್ಡ ಕ್ಕರದ ಚಕಾರಮಕ್ಕುಂ —
ಇಚ್ಛೆ (ಚ್ಛಾ) —ಇಚ್ಚೆ ಚಿಕಿ(ತ್ಸೆ)ಚ್ಛೆ — ಚಿಕಿಚ್ಚೆ ಮಚ್ಛ (ತ್ಸ)ರಂ — ಮಚ್ಚರಂ
ಯತ್ವಂ ಬೆರಸಿದ ಭಕಾರಕ್ಕೆ (ದ್ವಿ ತ್ವದ) ಚತ್ವಮಕ್ಕುಂ —
ಮಛ್ಯ (ತ್ಸ್ಯಂ) — ಮಚ್ಚಂ ತುಛ್ಯಂ(ಚ್ಛ) — ತುಚ್ಚಂ ಉಛ್ಯ (ಚ್ಚು) • — ಉಚ್ಚಂ
ವಿಛ್ಯ (ಚ್ಛು)ಂದಂ — ವಿಚ್ಚಂದಂ ಲಾಂಛ್ಯ (ಛ)ನಂ — ಲಾಂಛನಂ.
ಛಕಾರಕ್ಕೆ ಸಕಾರಂ —

ಳುರಿಕೆ(ಕಾ)-ಸುರಿಗೆ ಛತ್ರಿಕೆ(ಕಾ)-ಸತ್ತಿಗೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೬೦

ಕಂ॥ ಆರಮೆ ಠಕಾರೆಂ ಡೞದಿಂ। ಪರಿಣಮಿಕುಂ ಸತ್ವಮಿಶ್ರಮಪ್ಪ ಥಕಾರೆಂ ॥ ಬರೆಯುಂ ತಕಾರಮಕ್ಕುಂ। ಸ್ವರಾನ್ವಿತಂ ಥತ್ವಮೊರ್ಮೆ ದಟಹಮುಮಕ್ಕುಂ

11 920 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ಎತ್ತಾನುಂ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಂಗಳ ಠಕಾರಂ ಡಕಾರಮಾಗಿಯುಂ, ಅಕಾರಮಾಗಿ ಯುಂ ಪರಿಣಮಿಸುಗುಂ. ಸಕಾರದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಥಕಾರಂ ಬರೆಯುಂ ಸ್ವರಾನ್ವಿತಮಪ್ಪ ತಕಾರಮಕ್ಕುಂ. $\phi(an?)$ ಕಾರವೊರ್ಮೆ ದಕಾರಮಕ್ಕುಂ, ಟಕಾರಮಕ್ಕುಂ, ಹಕಾರ ಮಕ್ಕುಂ.

ಅಲ್ಲಿ ಠಕಾರಕ್ಕೆ ಡತ್ವಪ್ರಯೋಗಂ— ಕುಠಾರಂ—ಕೊಡಲಿ, ²ಮಠಂ —ಮಡಂ.

ಶಕಾರಕ್ಕೊರ್ಮೆ ಅಕಾರಂ— ಮರಿಗೆ—ಮೆ ಅಿಗೆ, ಪೀಠಿಗೆ—ಪೀಟಿಗೆ.

ಸಕಾರದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಥಕಾರಕ್ಕೆ ತಕಾರಂ— ಅವಸ್ಥೆ—ಆವತ್ಕೆ ಸಂಸ್ಥೆ— ಸಂತೆ, ಸ್ಥಾಪನೆ—ತಾಪಣೆ, ಸ್ಥೂಳಂ—ತೂಳಂ, ಸ್ಥಾನಂ—ತಾಣಂ (ಸ್ಥೂಣಿ —ತೂಣ್).

^{1.} ವೈಶಾಗಂ ಎಂದರೆ ಬೇಸಗೆ. 2. ಮಂತಂ_ಮಂಡಂಕ್ಷ

https://archive.org/details/muthulakshmiacademy

```
ಥಕಾರಕ್ಕೆ ದಕಾರವಿಧಿ, ವೀಥೀ-ಬೀದಿ.
ಆ ಥಕಾರಕ್ಕೆ ಟಿತ್ಸಂ, ಗೃಂಥಿ—ಗಂಟು.
ಆ ಥಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾರಂ, ಗಾಥೆ-ಗಾಹೆ.
```

ಕಂ॥ ಅವತರಿಸಿರ್ಕುಂ ಪತ್ನ । ಕ್ಕೆ ವತ್ವ ಹತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೆಲಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್ ॥ ಸವನಿಸುಗುಂ ಬತ್ನಕ್ಕೊ 1 ರ್ಮೆ ವತ್ವವಿಧಿ ವತ್ವದೆಡೆಗೆ ಬತ್ವಂ ಬಹುಳಂ

11 636 11

ವೃತ್ತಿ ಪಕಾರಕ್ಕೆ ವಕಾರಮುಂ ಹಕಾರಮುಂ ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳಕ್ಕುಂ. ಬಕಾರಕ್ಕೊ ರ್ಮೆ ವಕಾರಮುಂ ವಕಾರಕ್ಕೊ ರ್ಮಿ ಬಕಾರಮುಂ ಅಕ್ಕುಂ.

ಅಲ್ಲಿ ಪಕಾರಕ್ಕೆ ವಕಾರಂ___

ಸೂಪಂ—ಸೂವಂ

ವಾಪಿ—ಬಾವಿ ಚಾಸಳಂ—ಜಾವಳಂ

ಕಪಿಲಿ _ಕವಿಲೆ ಿತ್ರಿಪದಿ ಕೂಪಸ್ಪೆಂಭಂ ಕೂವಕಂಬಂ

ದೀಪಿಕೆ....ದೀವಿಗೆ

ಕಹಿಂಜು - ಕವಿಂಜು.

ಸಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾರಂ-

ಪಿಪ್ಪಲಿ - ಹಿಪ್ಪಲಿ ಸಾದುಕಂ - ಹಾವುಗೆ ಸಟ್ಟಗೆ - ಹಟ್ಟಗೆ ಪರವಶಂ - ಹರವಸಂ (ಪಂಡಂ - ಹಂಡಂ) ಪಂಜರಂ - ಹಂಜರಂ

ಪಾಶಂ-ಹಾಸಂ

ಗೋಪುರಂ--ಗೋಹುರಂ ಪಂಥಂ -- ಹಂತಂ

ಿಪಿಶುನಂ-ಹಿಸುಣಂ

ಬಕಾರಕ್ಕೆ ವಕಾರಂ___

ಕಬಳಂ - ಕವಳಂ, ಶಿಬಿಕೆ - ಸಿವಿಗೆ, ಶಬಂ - ಸವಂ, ವಿಬಂಧಂ - ವಿವಂದಂ.

ವತ್ತಕ್ಕೆ ಬತ್ತಂ---

ವಿಧಿ--- ಬಿದಿ

ವಂಚನೆ—ಬಂಚನೆ

ವಕಿ-- ಬಸೆತಿ

ವಸಂತಂ —ಬಸಂತಂ

ವಲ್ಲಿ —ಬಳ್ಳಿ

ವೇಗಂ __ ಬೇಗಂ ವಾಸಂತಿ __ ಬಾಸಂತಿ

ವಸತಿ — ಬಸದಿ

ವೇದನೆ – ಬೇದನೆ ವೀಣೆ – ಬೀಣೆ

(ವೀರಂ _ ಬೀರಂ).

ಸೂತ್ರಂ. ೨೬೨

ಕಂ॥ ಘನಮಿಲ್ಲ ಯತ್ನದೊಳ್ಗ

ತ್ವನತ್ವವಿಧಿ ಪಿರಿದು ಜತ್ವವಿಧಿ ಮತ್ತಂ ದ ॥ ತ್ವನಿಯುಕ್ತ ಯತ್ವಮುಂ ಜ ၊

್ತೃನಿಯುಂಗಳ್ ಕೆಲವು ಶಬ್ದದೊಳ್ ತಾಳ್ದಿ ಕು೯೦

^{. 1.} ವಶ್ವಮುಂ. 2. ಕ್ರಿಪದೆ ಕಿವದೆ. 3. ಯೆಂದು, ನೊಣಮುಂ, ಹೆಣ್ಣಾನೆಯುಂ, ಗೊಡ್ಡಾ

ವೃತ್ತಿ (ಯಕಾರಕ್ಕೆ ಗಕಾರ ನಕಾರಾದೇಶ(ಮು)ಂ ಕಿೞಿಂದೆಡೆಯೊಳುಂಟು ; ಆ ಯಕಾರಕ್ಕೆ ಜಕಾರಾದೇಶ(ಮು)ಂ ಪಿರಿದು ದಕಾರದೊಳ್ ಕೂಡಿದ ಯಕಾರಕ್ಕಂ ದ್ವಿತ್ವದ ಜಕಾರ ಮಕ್ಕುಂ—

ಅಲ್ಲಿ ಯಕಾರಕ್ಕೆ ಕಕಾರಂ....

ದ್ವಿತೀಯೆ—ಬಿದಿಗೆ, ತೃತೀಯಿ—ತದಿಗೆ, ಚರ್ಯ-ಚರಿಗೆ.

ಮತ್ತಮಾ ಯಕಾರಕ್ಕೆ ನಕಾರಂ—

ಯುಗಂ-- ನೊಗಂ.

ಯಕಾರಕ್ಕೆ ಜಕಾರಂ—

ಯೋಗಿ—ಜೋಗಿ ಯತಿ—ಜತಿ ಯೌವನಂ—ಜವ್ವನಂ ಯಂತ್ರಂ—ಜಂತ್ರಂ ಯಾತ್ರೆ—ಜಾತ್ರೆ ಯುಗಂ—ಜುಗಂ ಯುದ್ಧಂ—ಜುದ್ದಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ— (ಯುಗಳಾರ್ಥದೊಳ್) ಯುಗ್ಮಂ—ಜುಗುಮಂ [ದುಜ್ಜೋದನಂ ಯಮಳಂ—ಜವಳಂ ಯವನಿಕೆ—ಜವನಿಕೆ ಯಮುನೆ—ಜಗುನೆ (ಯವಂ—ಜವೆ) (ಯಶಂ—ಜಸಂ)

ಮತ್ತಂ ದಕಾರದೊಳ್ ಬೆರಸಿದ ಯಕಾರಕ್ಕಂ ಜತ್ವಂ— ವಿದೈ—ಬಿಜ್ಜೆ, ವಿದ್ಯಾಧರಂ—ಬಿಜ್ಜೋದರಂ, ವೈದ್ಯಂ—ಬೆಜ್ಜಂ, ಉದ್ಯೋ ಗಂ—ಉಜ್ಜುಗಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೬೩

ಕಂ॥ ವ್ಯವಹರಿಕುಂ ಲೋಪಂ ದ್ಯೂ । ತವಿಂಧ್ಯವಂಧ್ಯಾಪ್ರಶಸ್ತ್ರಸಂಧ್ಯಾಧ್ಯಾನ ॥ ಪ್ರವಿದಿತ ದಧಕಾರೆಂಗ । ಈ ವಶಿಷ್ಟ್ರಯಕಾರಮುಂತೆ ಜತ್ವಮನಾಳ್ಗುಂ

0 928 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ಮೇಲಿರ್ದ ದಧಕಾರಂಗಳಂ ಲೋಪಿಸಿ ನಿಂದ ಯಕಾರಕ್ಕಂ ಜತ್ವಂ— ಆಲ್ಲಿ ದಕಾರಲೋಪಮಾದ ಯತ್ವಂ ಜತ್ವಮಾದುದಕ್ಕೆ —

ದ್ಯೂತಂ--- ಜೂಜು1.

ಧಕಾರಂ ವೋದ ಯತ್ವಂ ಜತ್ವವಾದುದರ್ಕೆ—

ವಿಂಧ್ಯಂ-ಬಿಂಜಂ, ವಂಧೈ - ಬಂಜೆ, ಸಂಧೈ - ಸಂಜೆ, ಧ್ಯಾನಂ - ಜಾನಂ.

^{1.} ಜೂದು (ಜೂಜು).

ಕಂ॥ ನೆಗೆಲ್ಗುಂ ದ್ವಿತ್ವಾಗ್ರದ ರೇ। ಫೆಗೆ ಲೋಪಂ ವರ್ಣಮಿಶ್ರರೇಫಕ್ಕಂ ತಾಂ॥ ನೆಗೆಲ್ಗುಂ ಲೋಪಂ ಬಹುಳದೆ। ನೆಗೆಲ್ನುಂ ವೃತರೇಫವಡಿಯೊಳಾವರ್ಣದವೋಲ್

11 328 11

ವೃತ್ತಿ ಪಡ್ಡ ಕ್ಯ ರದ ಮೇಗಣ ರೇಫೆಗೆ ಲೋಪಂ. ¹ಮತ್ತ ಕ್ಯ ರಮಂ ಬಳಸಿದ ರೇಫೆ ಗಂ ಬಹುಳದಿಂ ಲೋಪಂ. ಆ ಸುತ್ತಿದ ರೇಫೆ ತನ್ನೊ ೪ರ್ದಕ್ಕ ರದಂತೆ ದ್ವಿರ್ಭಾವಮಂ ಕೆಲ ನೆಡೆಯೊಳ್ ತಳೆಗುಂ.

ಯೋಗವಾಹದ ರೇಫ ಲೋಪಕ್ಕೆ ---

ಬರ್ಬ್ಬರಂ- ಬಬ್ಬರಂ2	ಸರ್ಬ್ಬಾಂಸಬ್ಬಂ	ನಿರ್ಬಾದ್ಧಿ — ನಿಬ್ಬುದ್ದಿ
カルデーカル	ಅಗ್ರ್ಯಂ - ಅಗ್ಗಂ	ಶೀರ್ಷಕಂ ಸೀಸಕಂತ
ವರ್ತಿ - ಬಕ್ತಿ	ಕರ್ತ್ರರಿ—ಕತ್ತರಿ	ಮರ್ಕ್ನಟಂಮಕ್ಕಡಂ
್ಕ ರ್ತ್ತರಂಕತ್ತರಂ	ದರ್ಪ್ರಂ ದಪ್ಪಂ	ಶರ್ಕ್ನರೆ ಸಕ್ಕರೆ
$adx_{ro} = a(\omega) dx_{ro}$	ಅರ್ಚ್ಚನೆ—ಅಚ್ಚನೆ	ಕರ್ಕ್ಗಶಂ-ಕಕ್ಕಸಂ
ಅರ್ದ್ಧಂಅದ್ದಂ	ಧರ್ಮ್ಮ-ದಮ್ಮಂ	ನಿರ್ಮ್ಮಳಂ ನಿಮ್ಮಳಂ.

್ಅರ್ಕ, ದದ್ರುಗಳ ಮೇಲಣ ರೇಫೆಗಂ ತದ್ಭವಮಾದೊಡಂ ಬಹುಳದಿಂ ಲೋಪ ಮಲ್ಲ (ಅರ್ಕ-ಎರ್ಕ್ಕೆ, ದದ್ರು-ತರ್ದ್ದು ಈ ತೆಅದಿನಿ(ರ್ಪು)ವು, ಅವರ್ಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ)-

- (೧) ಕಂ॥ ಒರ್ಕುಡಿತೆ ನೀರ್ಗೆ ಪಱಿಶ । ಟ್ಟಿರ್ಕೆಯ ಪಂಣಿಲಿಯಮುರಿಗೆ......॥
- (೨) ಕಂಟ ತರ್ಮಗಳಲಾಗುಂ ಬೆ(ಬ)ರ(ಱ)ಟೆಯೊ ।
 ಳುರ್ದಿ ನೆಲಾವರೆಯ ಬೇರನಾಮಳಕಮುಮಂ ಹ ಬಾ(ಬ)ರ್ದಿಲಿ ಮಿಂಚಿಯ ರಸದಿಂ(ದೊಳ್) । ನಿರ್ದಯೆಯಿಂದೊರಸಿ ಪೂಸೆ ದಿನಪಂಚಕದೊಳ್ ॥

ವರ್ಷಮಿಶ್ರ ರೇಫ ಲೋಪಕ್ಕೆ __

ದ್ರೋಣೆ—ದೋಣಿ, ದ್ರೋಹಂ— ದೋಹಂ, ಕ್ರೇಣಿ—ಕೇಣಿ, ಭ್ರಮರಂ— ಬವರಂ?.

^{1.} ಲೋಸಂ; ಬಳಸಿದ. 2. ದ್ವಿತ್ವಾಗ್ರರೇಫಲೋಸಕ್ಕೆ ಬರ್ಬರಂ_ ಬಬ್ಬರವೆ ಎಂದು ನಾಹುವ ಬೇಳೆಯುಂ, ಬೊಬ್ಬುಲಿಯುನೊಂದು ದೇಶಮುಮಕ್ಕುಂ. 8. ಸೀಸಕನೆಂದು ತಲೆಯ (ಟ್ರಾರಾಳಿ. 4. ಕರ್ತರಿ - ಕತ್ತರಿ, 5. ಕರ್ತ್ನ 6. ದ್ರೋಣಂ - ದೋಣಂ, ದ್ರೋಣನೆಂದು ನಾಗೊಳಗಮುಂ, ದ್ರೋಣಾ ಹಾರ್ಯನುಮಕ್ಕುಂ. 7. ಪ್ರಭೆ - ಹಣಿ, ಶ್ರೋಣಿ - ಸೋಣಿ, ಪ್ರಣಿತೆ - ಹಣಿತೆ, ಶ್ರಮಣಂ - ಸವಣಂ, ಪ್ರಸಂ - ಪ(ಹ)ಸರಂ, ಪತಿವೃತೆ - ಹದಿಬದೆ, ಶ್ರೀಣಿ - ಸೇಣಿ, ಪ್ರಭು - ಹಬು, ಚಂದ್ರಂ - ಚಂದಂ.

ಸುತ್ತಿದ ರೇಫೆ ತನ್ನೊಳಿರ್ದಕ್ಕರದಂತೆ ದಡ್ಡ ಕ್ಕರಮಾದುದರ್ಕೆ—
ವೇತ್ರಂ—ಬೆತ್ತಂ ನೇತ್ರಂ—ನೆತ್ತಂ ಛತ್ರಿಗೆ—ಸತ್ತಿಗೆ ತಿಟ್ರಂ—ತಿಬ್ಬಂ ಮುದ್ರಿಕೆ ಮುದ್ದಿಗೆ ಚಕ್ರಪಕ್ಷಿ ಹಕ್ಕವಕ್ಕಿ ವಾಗ್ಸ್ರ(ಫ್ರಾಂ) —ಬಗ್ಗಂ ನಿದ್ರೆ ನಿದ್ದೆ ಚಿತ್ರಕಾರಂ ಆತ್ತಿಗಾರಂ ಪುತ್ರಿಕೆ ಪುತ್ತಿಗೆ ಬಹುಳದಿಂ — ಪುರ್ಥಳಿ(ಪುತ್ತಳಿ)ಯಕ್ಕುಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೬೫

ಕಂ॥ ದ್ವಿತ್ವಂ ಬೆರಸಿದ ಕತ್ವಂ। ಚತ್ವಂ ಖತ್ವಂ ಯಥಾಪ್ರಯೋಗದಿನಕ್ಕುಂ॥ ಕ್ಷತ್ವಕ್ಕೆ ಬಹುಳದಿಂದಂ। ಸತ್ವಂ 4ತತ್ತಂ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲರೆ ಎಡೆಯೊಳ್

11 922 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ಕ್ಷಕಾರಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವಂಬೆರಸಿದ ಕಕಾರಮುಂ ಮತ್ತೆ ಚಕಾರಮುಂ, ಖಕಾರಮುಂ ಪ್ರಯೋಗಾನುಸಾರ್ಮಾಗೆಲ್ಲಿ (ಡೆ)ಯೊಳಂ ಬಹುಳದಿಂದಕ್ಕುಂ. ಆ ಕ್ಷಕಾರಕ್ಕೆ ಸಕಾರ ಮೊರ್ಮೆ ಘಟಯಿಸುಗುಂ. ದ್ವಿತ್ವಮಿಲ್ಲದ ಕಕಾರಮುಂ ಕಿಱಾದಿಡೆಯೊಳಮಕ್ಕುಂ.

ಅಲ್ಲಿ ಕ್ಷಕಾರಕ್ಕೆ 'ದ್ವಿತ್ವಮಪ್ಪ ಕತ್ವ ಪ್ರಯೋಗಂ--

ರಕ್ಷೆ __ ರಕ್ಕೆ ಪಕ್ಷಂ __ ಪಕ್ಕಂ __ ಲಕ್ಷಂ __ ಲಕ್ಕಂ ಪ್ರೀಕ್ಷಣಂ __ ಪೆಕ್ಕಣಂ ಅಕ್ಷರಂ __ ಆಕ್ಕರಂ ಸಾಕ್ಷೆ __ ಸಾ(ಸ)ಕ್ಕೆ ಬಿಕೆ __ ಬಿಕೆ __ ಬಕ್ಷಣಂ __ ಬಕ್ಷಣಂ

ಭಿಕ್ಷೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಲಕ್ಕ್ಗಣಂ

ಿಕ್ಸ ಕಾರಕ್ಕೆ ದಡ್ಡ ಕ್ಕರದ ಚತ್ವಂ— ಅಕ್ಷಿ—ಅಚ್ಚಿ ಭಿಕ್ಷು—ಬಿಚ್ಚು ಕಕ್ಷಂ—ಕಚ್ಚಂ ಅಕ್ಷಂ—ಅಚ್ಚು ಮಕ್ಷಿ—ಮಚ್ಚು

° క్ష కారక్కే ద్విక్వ ఖకారం— ಪ್ರಕ್ಷಾಳಂ— ಪಖ್ಖಾಳಂ.

బಹుళదిం ణశార మిక్రమప్ప క్షశారశ్ధం ద్విత్వద శశారం— తిక్ష్ణం,—తిశ్ధం.

10 ಕ್ಷ ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಕಾರಂ— ಕ್ಷೇಮಂ— ಸೇಮಂ, ಕ್ಷ ಪಣಂ— ಸವಣಂ.

^{1.} ದಡ್ಡ ಕೃರಮಾದರಿದರ್ಕೆ. 2. ಸೂತ್ರಿಕೆ – ಸುತ್ತಿಗೆ. 8. ಚಿತ್ರಾಕಾರಂ...ಚಿತ್ತಾಗಾರಂ (ಚಿತ್ತಾರಂ). 4. ಕತ್ವಂ. 5. ಮಾಗಿ ಬಹುಳದಿನಕ್ಕುಂ. 6. ಕ್ಷಕಾರಕ್ಕೆ. 7. ದ್ವಿತ್ವದ ಕಕಾರಂ. 8. ದ್ವಿತ್ವದ ಚಕಾರಕ್ಕೆ. 9. ದ್ವಿತ್ವದ ಖಕಾರಕ್ಕೆ. 10. ಸಕಾರಕ್ಕೆ.

ಕಬ್ಡ ಮಣಿದರ್ಪಣಂ

¹ಕ್ಷಕಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತಮದ್ವಿತ್ವದ ಕಕಾರಂ— ಕ್ಷೇಪಣಂ—ಕೇವಣಂ³ ಭೈಕ್ಷಂ—ಬೈಕು³ ಪರೀಕ್ಷೆ,—ಪರಿಕೆ ಕ್ಷಾರಂ—ಕಾರಂ ಕ್ಷೇರಂ ಕೀರಂ ದೀಕ್ಷೆ,— ದೀಕೆ (ದಿಕ್ಕೆ)

ಸೂತ್ರಂ. ೨೬೬

ಕಂ॥ ಪಡೆಗುಂ ನುತ್ವಂ ನತ್ವನು । ನಡಸಿದ ಚತ್ವಕ್ಕೆ ಸತ್ವದತ್ವಂ ಶಷತಂ ॥ ಪಡೆಗುಂ ಇಚತ್ವನುನೆತ್ತಂ । ಪಡೆಗುಂ ಬಹುಳದ್ದೆ ಹಕಾರದೆಡೆ(ಯುಂ)ಗಂ ಯು(ತ್ವಂ)ಗಣಂ ॥ ೨೭೭ ॥

ವೃತ್ತಿ॥ ಪರದೊಳಗಣ ಮಕಾರಂ ವಕಾರಮಕ್ಕುಂ ಚಕಾರಕ್ಕೆ ಸಕಾರಮುಂ ದಕಾರ ಮುಮಕ್ಕುಂ. $2 \times (x) = x \times (x)$ ಚಕಾರಾದೇಶಮಕ್ಕುಂ ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಬಹುಳದಿಂ ಯಕಾರಮುಂ ಗಕಾರಮುಂ ಣಕಾರಮುಮಕ್ಕುಂ.

(ಅಲ್ಲಿ ಮಕಾರಕ್ಕೆ ವಕಾರ ಪ್ರಯೋಗಂ.)

ಗ್ರಾಮಂ- ಗಾವಂ ಭೀಮಂ _ ಬೀವಂ ಯಮಳಂ-- ಜವಳಂ ರೋಮಂ __ ರೋವಂ ಕುಂಕುಮಂ-ಕುಂಕುವಂ ಹಿಮಂ-ಹಿವಂ ಭೂಮಿ—ಬೂವಿ ಡಮರುಕಂ—ಡವರುಗಂ (ಶ್ರಮಂ—ಸವಂ) ಚಾಮುಂಡಿ—ಚಾವುಂಡಿ ಕ್ರಮಂ—ಕವಂ ಜೀಮನಂ-- ಜೀವಣಂ ಸಂಗಮಂ -- ಸಂಗವಂ ಅಮರಿ -- ಅವರಿ (ಅಮರೆ—ಅವರೆ) *ಸಕಾರ ಪ್ರಯೋಗಂ-ಚರ್ಮಕಾರಂ-ಸಮ್ಮಗಾಱಂ ಚೂ(ರ್ಣಂ)-ಸುಣ್ಣಂ ಮರಿಚಂ-ವೆಬಿಸು ಚೇಲಂ _ ಸೇಲೆ ಚೀರಂ-ಸೀರೆ ಕ್ರಕಚಂ-- ಗರಗಸಂ (ಮತ್ತಾ) ಚಕಾರಕ್ಕೆ ದಕಾರಂ.... ಉಚ್ಚಂ-- ಉದ್ದಂ ⁷ಶಕಾರಕ್ಕೆ ಚಕಾರಂ— ಶಿಲ್ಪಿಗಂ--- ಚಿಪ್ಪಿಗಂ⁸ ವಂಶಂ--- ಬಂಚಂ ಶಿಖರಿ-- ಚಿಕರಿ (ನಿಶ್ಚಲಂ-ನಿಚ್ಚಲಂ) ನಿಶ್ಚಿಂತಂ-ನಿಚ್ಚಿಂತಂ (ಬಹುಳದಿಂ) ? ಮೂರ್ಧನ್ಯ ಷಕಾರಕ್ಕೆ ಚಕಾರಂ__ ಷಷ್ಟಿ _ ಚಟ್ಟ

^{1.} ಅದ್ವಿತ್ವದ ಕರಾರಕ್ಕೆ. 2. ಕೇವಣಮೆಂದು ನೂಂಕುವುದು. 3. ಭೈಕ್ಷಂ ... ಬೈಕಂ. ಕಂಟಿ ತಿರಿ ವುದು ಬೈಕಂಗೊಳ್ಳದು (ಕಾವ್ಯಾ. ಪ. 595). 4. ಚಕಾರವುಂ ಕಾಂ. 5. ಚಕಾರಕ್ಕೆ ಸಕಾರಂ. 6. ಮೆಳಸು. 7. ಶತ್ಮಕ್ಕೆ ಚತ್ತಂ. 8. ಶಷ್ಕುಲಿ - ಚಕ್ಕುಲಿ.

ಮತ್ತಂ ಸಕಾರಕ್ಕೆ ಚತ್ವಂ ಹಂಸಂ—ಅಂಚೆ, ತುಲಸಿ—ತೊಳಚಿ, ಕಾ(ಂಸ್ಯ—ಕಂಚು)

ಶಕಾರಕ್ಕೆ ಚತ್ವಂ-

ನರ್ತಕಿ ನಚ್ಚಣಿ, ವಶ್ರಣಿ(ಳಿ) - ಬಚ್ಚಳಿ, ನಿತೃಂ - ನಿಚ್ಚಂ.

ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಯಕಾರಾದೇಶಂ ಕುಹಕಂ—ಕೊಯಕಂ

(ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಗ ಕಾರಾದೇಶಂ) ಹಡಹು—ಪಡಗು, (ಸಿಂ)ಹಂ—ಸಿಂಗಂ

ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಣಕಾರಾದೇಶಂ— ಸನ್ನಾ ಹಂ— ಸನ್ನ ಣಂ (ಸನ್ನ ಣಮೆಂದು ದಗಲಿ)

ಸೂತ್ರಂ. ೨೬೭

ಕಂ॥ ತಳೆಗುಂ ನೇಲಣ ಕಸಸಂ। ತಳೆದ ತಕ್ಕಾರ ಸ್ವ(ರೂಪವುಂ ಮೇಗೆ ತಗು॥ ಳ್ದಿಳಿಸಿದ) ಹಕಾರಮುಂ ತಳ। ದೊಳಿರ್ದ ಮನಕಾರರೂಪವುಂ ಧರಿಯಿಸುಗುಂ

11 920 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ಮೇಲಿರ್ದ ಕ ಸ ಪಾಕ್ಷ್ಯ ರಂಗಳ್ ಕೆ(ಲವು)ಳಗಣ ತಕಾರ ರೂಪಮಾಗಿ ಪರಿಣ ಮಿಸುಗುಂ ಮೇ(ಲ)ಣ ಹಕಾರಮುಂ ಕೆಳಗಣ ಮಕಾರ ನಕಾರಮಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುಗುಂ.

ವೇಲಣ ಕಕಾರಂ(ದ)ತಕಾರಮಾದುದರ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಂ. ಶುಕ್ತಿ—ಸುತ್ತಿ, ಯುಕ್ತಿ—ಜುತ್ತಿ (ಜಗುತಿಯುಮಕ್ಕುಂ).

ವೀಲಣ ಸಕಾರಂ ತಕಾರಮಾದುದರ್ಕೆ-

ವಿಸ್ತರಂ—ಬಿತ್ತರಂ, ಕಸ್ತೂರಿ—ಕತ್ತುರಿ, ಪುಸ್ತಕಂ—ಹೊತ್ತಗೆ, ಕುಸ್ತುಂ ಬುರು — ಕೊತ್ತುಂಬರಿ.

ಮೇಲಣ ಪಕಾರಂ (ತ)ಕಾರಮಾದುದರ್ಕೆ---

ಸಪ್ತಮಿ-ಸತ್ತವಿ, ಗುಪ್ತಂ-ಗುತ್ತಂ.

ಮೇಲಣ ಹತ್ವಕ್ಕೆ ಮಕಾರಮಾದುದರ್ಕೈ— ಬೃಹ್ಮಂ— ಬೊಮ್ಮಂ(ಬಮ್ಮಂ).

ಹಕಾರಂ ನಕಾರಮಾದುದರ್ಕೆ---

ಚಿಹ್ನ - ಚಿನ್ನ .

ಕಂ॥ ತಳದ ಮಕಾಪ್ಪರರೂಪಂ।

¹ಗಳಿ(ೞಿಂ)ಯಿಪುದ(ಗ್ರದ ಷಕಾರಮಗ್ರ) ತಕಾರಂ॥

ತಳದ ಪಪ್ಪನಮೆ ದಲಕ್ಕುಂ।

ತಳದ ನಮಾಪ್ಪರಮೆಯಕ್ಕುಮಗ್ರದ ನಣಮುಂ

11 326 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ಮೇಲಣ ²ಷಕಾರಂ ತಳದ ಮಕಾರ ಕಕಾರಮೆ ಯಕ್ಕುಂ. ಮೇಲಣ ತತ್ವಂ ಕೆಳಗಣ ಪ ಫನಾ²ಕ್ಷರಂಗಳಕ್ಕುಂ, ಮೇಲಣ(ಷ)ಣಕಾರ ನಕಾರಮುಂ ಕೆಳಗಣ 'ನಕಾರ ಮಕಾರಮೆ ಅಕ್ಕುಂ.

ಮೀಲಣ ಷ್ಕಾರಂ ಮಕಾರಮಪ್ಪುದರ್ಕೆ— ಊಷ್ಮೆ—ಉಮ್ಮಿ.

ಮತ್ತಂ ವೇಲಣ 'ನಕಾರಂ ಕೆಳಗಣ ಕಕಾರಮಪ್ಪುದರ್ಕೆ— ವಿಷ್ಕಿರಂ... ವಿಕ್ಕಿರಂ, ಪುಷ್ಕರಿಣಿ...ಹೊಕ್ಕರಣೆ, ಮಷ್ಕರಿ....ಮಕ್ಕರಿ.

ವೀಲಣ ಿತಕಾರಂ ಫಕಾರಮಪ್ಪುದರ್ಕೆ.... ಸತ್ಫಲಂ....ಸಫ್ಘಳಂ.

ವೀಲಣ ಿತಕಾರಂ ನಕಾರಮವುುದರ್ಕೆ— ರತ್ನಂ—ರನ್ನಂ.

ಮೀಲಣ 10ಣಕಾರಂ ನಕಾರಮವ್ಪುದರ್ಕೆ....

ಜೀರ್ಣಂ-ಜಿನ್ನಂ, ಕರ್ಣಂ-ಕನ್ನಂ, 11ಕರ್ಣಾಟಂ-ಕನ್ನಡಂ.

ಮೇಲಣ 12ನಕಾರಂ ಮಕಾರಮವ್ಪುದರ್ಕೆ— ಉನ್ಮತ್ತಂ—ಉಮ್ಮತಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೬೯

ಕಂ॥ ಜಲತದ ಕೆಳಗಣ ವತ್ತಂ। ನಲತವ ಪಾಕ್ಷರದ ಕೆಳಗೆ ಕೂಡಿದ ಯುತ್ತಂ॥ ಸಲೆ ಗತ್ತದ ಕೆಳಮೆಯ್ಕೊಳ್। ನೆಲಸಿದ ನತ್ತಂ ತದಾಕೃತಿಯನಾಳ್ಡಿ ಕು೯ಂ

11 900 II

^{1.} ಗಳಪ್ಪುವಗ್ರದ? 2. ಷತ್ವಂತಳದ ಮತ್ವಕತ್ವಂಗಳಕ್ಕುಂ. 8. ಪಂಗಳಕ್ಕುಂ. 4. ನತ್ತ ಮತ್ವಂಗಳಕ್ಕುಂ. 5. ಷತ್ವಕ್ಕೆ ಮತ್ವಂ. 6. ಷತ್ವಕ್ಕೆ ಕತ್ವಂ. 7. ತತ್ವಕ್ಕೆ ಪತ್ವಂ. 8. ತತ್ವಕ್ಕೆ ಫತ್ವಂ. 9. ತತ್ವಕ್ಕೆ ಪತ್ವಂ. 10. ಣತ್ವಕ್ಕೆ ನತ್ವಂ. 11. ಕರ್ಣಾಟಕಂ—ಕನ್ನಡ್ಡ 12. ನತ್ವಕ್ಕೆ ಮತ್ವಂ.

॥ ୭୭୦ ॥

ವೃತ್ತಿ " ಪದಂಗಳೊಳ್ ನೆಲಸಿದ ಜಕಾರ ಲಕಾರ ತಕಾರಂಗಳ ಒ(ಕೆ)ಳಗಿರ್ದ ವಕಾರ ಮವಱಂ¹ತೆ ಯಿರ್ಕುಂ. ನಕಾರ ಲಕಾರ ತಕಾರ ವಕಾರ ಪಕಾರಂಗಳ ಕೆಳಗಿರ್ದ ಯಕಾರ ಮವಱಂತಕ್ಕುಂ. ²ಗಕಾರದ ಕೆಳಗಣ ನಕಾರಮುಂ ಗಕಾರಮೆಯಕ್ಕುಂ.

ಅಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಣ ವಕಾರಂ ಜಕಾರಮಾದುದರ್ಕೆ— ಉಜ್ಜ್ವಳಂ—ಉಜ್ಜಳಂ, ಪ್ರಜ್ಜ್ವಳಂ— ಪಜ್ಜಳಂ.

ಲಕಾರ ಕೆಳಗಣ ವತ್ವಂ ಲತ್ವಮಾದುದರ್ಕೆ — ಬಿಲ್ವಪತ್ರಂ — ಬೆಲ್ಲವತ್ತಂ

ಆ ವತ್ವಂ ವೇಲಣ ತಕಾರಮಾದುದರ್ಕೆ— ಸತ್ವಕಂ—ಸತ್ತುಗಂ

ಕೆಳಗಣ ಯಕಾರಂ ನಕಾರಮಾದುದರ್ಕೆ— ${\rm an}({\rm an}){\rm an}_{\rm g}$ ಳಿ— ${\rm an}_{\rm g}$ ಳಿ, ಅನ್ಯಾಯಂ—ಅನ್ನೆಯಂ, ಕನ್ಯಕೆ —ಕನ್ನಿಕೆ.

ಕೆಳಗಣ ಯತ್ವಂ ಲಕಾರಮಾದುದರ್ಕೆ— ಸಲ್ಯಾಣಂ (ಸಲ್ಯಯಣಂ)—ಹಲ್ಲಣಂ

ಕೆಳಗಣ ಯತ್ವಂ ತತ್ವಮಾದುದರ್ಕೆ— ಮೃತ್ಯು—ಮಿತ್ತು, ಮಿಲ್ತುವೆಂದುಮುಂಟು.

ಕೆಳಗಣ ಯತ್ವಂ ವತ್ವಮಾದುದರ್ಕೆ— ಕಾವ್ಯಂ—ಕಬ್ಬಂ (ಬಕಾರ ?)

ಯಕಾರಂ ಪಕಾರಮಾದುದರ್ಕೆ---

ಲೇಸ್ಯಂ-ಲೆಪ್ಪಂ

ಕೆಳಗಣ ನಕಾರಂ ಗಕಾರಮಾದುದರ್ಕೆ---

ಆಗ್ನ — ಆಗ್ಗಿ, ಲಗ್ನಿ ಕಂ — ಲಗ್ಗಿ ಗಂ, ಮೃದ್ವೀಕೆ — ಮುದ್ದಿ ಗೆಯಾದಂತೆ ಕೆಳ ಗಣಕ್ಕ ರಂ(ಮೆ) ಮೇಲೌಣಕ್ಕ ರಮೆ ಕೆಲವಪ್ಪುವವಂ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದಱಿ ವುದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೭೦

ಕಂ॥ ವರಜಯ ತಡವರ್ಣವುನಾ।
ಚರಿಪುದು ತಾಂ ಬೇಱೆ ನೇಱೆ ಪದಚಯದೊಳ್ ಸಂ॥
ಚರಿಪ ದಕಾರೆಕ್ಕಾದಂ।
ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ದಾದಿಗೆ ದೀರ್ಘಂ

ವೃತ್ತಿ ॥ ಪದಂಗಳೊಳ್ ನೆಲಸಿದ ದ(ತ್ವ)ಕಾರಕ್ಕೆ ವ(ತ್ವ)ಕಾರಮುಂ ರೇಫೆಯುಂ ಜ(ತ್ವ)ಕಾರಮುಂ ಯ(ತ್ವ)ಕಾರಮುಂ ತ(ತ್ವ)ಕಾರಮುಂ ಡ(ತ್ವ)ಕಾರಮುಮಾದೇಶ ಮಕ್ಕುಂ. ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ದಾದಿಗೆ ದೀರ್ಘಮಕ್ಕುಂ.

^{1.} ತಕ್ಕುಂ. 2. ಗತ್ವದ..... ನತ್ವಂ ಗತ್ವಮೆ. 3. ಮೇಲಣದಪ್ಪುದರ್ಕೆ ಕೆಲವಂ. 4. ತಬ್ಬಂಗಳಾ.

```
ದಕಾರಕ್ಕೆ ವತ್ತಂ--
        ಪಾದು(ಕಂ)ಕೆ-ಹಾವುಗೆ
   ದಕಾರಕ್ಕೆ ರೇಫಂ—
        ಕದಂಬಂ_ಕರಂಬಂ1
   ದಕಾರಕ್ಕೆ ಚತ್ರಂ-
        ಗದೆ _ ಗಜೆ, ದಂತಂ _ ಜಂತಂ
   ದಕಾರಕ್ಕೆ ಯತ್ನಂ-
        ವುದನಂ-ಮಯಣಂ, ಪದಂ-ಪಯಂ, ಯಶೋದೆ- ಜಸೋಯೆ.
   ದಕಾರಕ್ಕೆ ತತ್ತಂ--
        dag = sage.
   ಆ ದಕಾರಕ್ಕೆ ಡತ್ನಂ --
        ವಿಚ್ಛಂದಂ-ಬಿಚ್ಚಂಡಂ, ಪದದಕ್ಕೆ -- ಪದಡಕ್ಕೆ ?
   ಪದಾದಿಯ ದೀರ್ಘಕ್ಟೆ---
        ಅಮರೆ—ಆವರೆ, ದ್ವಿಪ(ವ)ಟ್ಟಿಗೆ—ದೂ(ಪ)ವಟ್ಟಿಗೆ, ದ್ವಿಹಸ್ತಿ —ದೂಹತ್ತಿ,
        ಗಹನಂ-- ಗಾನಂ, ನವಮಿ-- ನಾಮಿ, ದಂಷ್ಟ್ರಾ-- ದಾಡೆ, ಕಹಳಾ-ಕಾಳೆ.
                        ಸೂತ್ಯಂ. ೨೭೧
    ಕಂ॥ ಪದದಾದಿಯ ಋತ್ವಕ್ಕಿ ।
         ತ್ವದೆತ್ವದತ್ವದ ವಿಧಾನಮುತ್ವಂ ಬಹುಳಂ ॥
         ಪುದಿದಿರ್ಕುಮಮೃತ ಶಬ್ಧಾಂ।
         ತದಲ್ಲಿಯುಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಕಬ್ದದಂತಿರೆ ರೇಫಂ
                                                       11 909 1
    ವೃತ್ತಿ ॥ ಪದದ ಮೊದಲ ಋತ್ವಕ್ಕಿತ್ವಮುಂ, ಎತ್ವಮುಂ, ಅತ್ವಮುಂ ಬಹುಳದಿ
ನುತ್ತಮುಮಕ್ಕುಂ. ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದದಂತಮೈತಶಬ್ದದ ಕಡೆಗೆ ರೇಘಮಕ್ಕುಂ.
    ಅಲ್ಲಿ ಋತ್ವಕ್ಕಿತ್ವಂ---
  ಋತು-- ರಿತು<sup>3</sup>
                      ಋಣಂ---ರಣಂ
                                            ಶೃಂಗಿ-ಸಿಂಗಿ
  ತೃಣಂ---ತಿಣಂ
                      ಬೃಂದಂ—ಬಿಂದಂ
                                            ಮೃಗಂ—ಮಿಗಂ
  ಭೃಂಗಂ-ಬಿಂಗಂ
                      ವೃದ್ಧಿ--- ವಿದ್ದಿ
                       ಭೃಂಗಾರಂ ಬಿಂಗಾಱಂ ಶೃಂಗಾರಂ ಸಿಂ(ಗಾ)ಗರಂ
                                            ವೃಥೆ--- ವಿತೆ
  ಮೃತಂ---ಮಿತಂ
  ಋಜು--ರಿಜು
     ಕ್ಕು ಪ್ರಸ್ತಮಪ್ಪೇತ್ನಂ....
          ಹೃಷ್ಟಂ ಹಟ್ಟಂ, ಹೃದಯಂ ಹೆದೆಯಂ. (ಎರ್ಡೆಯೆಂದುಮುಂಟು)
          ರು(ವೃ)ಷರಂ—ಬಸವಂ, ಶೃಂಖ(ಲಾ)ಲಿ—ಸಂಕಲಿ, ಕೃತಕ—ಗತಕ,
          (ಕೃತಕಿ-- ಗ(ದ)ತಕಿ).
```

^{1.} ಕರಂಬಮೆಂದಾ ಹಸುರ ಶಾಕದ ಕಾವು. 2. ಕಡೆಗಂ ರೇಸಂ. 3. ಮಸಿ-ರಿಸಿ. 4. ಚುತ್ವಕೈತ್ವಂ.

ವೃತ್ತಿ॥ ಬಹುಳದಿಂ ಪದಮಧ್ಯದ ಋತ್ವಕ್ಕಂ—(ಅತ್ವಂ) ಪ್ರಾಕೃತಂ—ಪಾಗದಂ, ಅಮೃತಂ—ಅಮರ್ದು, ಸಂಸ್ಕೃತಂ—ಸಕ್ಕದಂ.

ಋತ್ವಕ್ಕುತ್ವಂ— ಮೃದ್ವೀಕಾ—ಮುದ್ದಿ ಗೆ.

ವೃತ್ತಿ ॥ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದ ದಂತಮೃತ ಶಬ್ದ ದ ಕಡೆಗಂ ರೇಫಂ—(ಲೋಪಂ)? ಬ್ರಹ್ಮ — ಬರ್ಮಂ, ಅಮೃತಂ—ಅಮರ್ದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೭೨

ಕಂ॥ ಆದಿಯೊಳಿರ್ದತ್ವಕ್ಕು । ತ್ವಾದೇಶಮುವಿುತ್ವವೃತ್ತಿಯುಂ ಹತ್ವಮುಮಾ ॥ ಪಾದಿತಮಕ್ಕುಂ ಜ್ಞತ್ವ । ಕ್ಕಾದಿಯನುೞಿದಿ(ದು)ಂ ನನಕ್ಕುಮದು ಬಹುಳತೆಯಿಂ ॥ ೨೮೩ ॥

ವೃತ್ತಿ ಪದದಾದಿ (ಯೊಳಿರ್ದ) ಯಕಾರಕ್ಕು ಕಾರಮು ಮಿಕಾರಮುಂ ಹಕಾರಮುಮ ಕ್ಯುಂ. ಆದಿಯಂ ಕಟ್ (ಳಿ)ದ(ದುಟಿಂದ)ಜ್ಞ ತ್ವಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವದ ನಕಾರಂ ಬಹುಳದಿ(ನ)ಂದಕ್ಕುಂ.

ಪದದಾದಿಯತ್ವಕ್ಕುತ್ವಂ— ಅಂಗುಷ್ಠಂ—ಉಂಗುಟಂ, ತ್ವರಿತಂ—ತುರಿಹಂ.

ಅತ್ವಕ್ಕಿತ್ವಂ---ಅಂಗಾರಂ---ಇಂಗಳಂ (ಜಲೂಕಂ---ಜಿಗುಳಿ)

ಅತ್ವಕ್ಕೆ ಹಕಾರಂ... ಅಗ್ನಿ...ಹಗ್ಗಿ

జ్ఞక్వద ద్విక్వనశారక్కే— విజ్ఞానం—వి(బి)న్నణం, ¹జన్నణం? యజ్ఞం-జన్నం, సంజ్ఞా-నస్నే. ివృత్తి॥ బಹుళదిం—ఆజ్ఞోగే—ఆణే

ಸೂತ್ರಂ. ೨೭೩

ಕಂ॥ ಪದದಾದಿಯುವರ್ಣಕ್ಕಾ । ತ್ವದತ್ವದೆಡೆಗೊತ್ವಮುಂ ಪೊದ(ೞ್ಡೋ)ಳ್ಡೋತ್ವಮುಮ ॥ ಪ್ರುದು ವೈಕಲ್ಪಿಕದಿಂ ಶ । ಬ್ದದಾದಿ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಪಿರಿದುಮಕ್ಕುಂ ಹ್ರಸ್ವಂ ॥ ೨೮೪ ॥

^{1.} ವಿಜ್ಞಾ ಸನಂ_ಬನ್ನಸಂ. 9. ಬಹುಳಮೆಂಬುದಅಂದಾಜ್ಞೆ ಗೆ ಆಹೆಯೆಂದುಂಟು.

ವೃತ್ತಿ ॥ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ 1ಪದದ ಮೊದಲ ಉ ಊ ಎಂಬುದರ್ಕ್ವ ಂ ಔಕಾರಕ್ಕ ಮಕಾರಕ್ಕಂ ²ಹ್ರಸ್ವಮಪ್ಪೋತ್ವಮುಂ, ದೀರ್ಘಮಪ್ಪೋತ್ವಮುಮಕ್ಕುಂ. ಪದಂಗಳ ಮೊದಲ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಪಿರಿದುಂ ಹ್ರಸ್ವ (ಮಕ್ಕುಂ)ಮುಂಟು.

ಅಲ್ಲಿ ಉಕಾರಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ತೋತ್ವಂ---

ಕುಂತಂ—ಕೊಂತಂ ಕುಂಡಂ—ಕೊಂಡಂ ತು**ವ**ರಿ — ತೊವರಿ³

ಭುಜಂಗಂ--- ಬೊಜಂಗಂ ಸುಖಂ-- ಸೊಕಂ ಶು(ಸು)ಭಗಂ-- ಸೊಬಗಂ

ಮುಖಂ ವೊಗಂ ಸುಧಿ ಸೂದೆ ಉಷ್ಟಂ ವಿ(ಒ)ಟ್ಟಿ

ಶುಸ್ತಕಂ ಹೊತ್ತಗೆ ತುಳಸೀ ಹೊಳಚಿ (ಸಿ)

ಉಕಾರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘೀತ್ವಂ —

ಸುವಾಸಿನಿ-- ಸೋವಾಸಿಣಿ, ಕುಕ್ಕುಟಂ-ಕೋೞಿ, ಕುರಂಟಂ-ಗೋರಟಿ.

ಊಕಾರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘೀತ್ನಂ --

ಮೂಢಂ-ನೋಡಂ, ಕೂಟಂ-ಕೋಡು.

ಟಕಾರಕ್ಕೆ ಒತ್ತಂ-

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಂ ಸೂರಟಂ, ಕ್ರಾಂಚಂ _ಕೊಂಚೆ.

ಔಕಾರಕ್ಕೆ ಓತ್ವಂ---

ಕೌಪೀನಂ-ಕೋವಣಂ.

ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ತೋತ್ವಂ —

ಸ್ಪರ್ಣಂ-ಸೊನ್ನೆ.

ಆಕಾರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘೇತ್ನಂ ---

ಮಯೂರಂ - ನೋರಂ.

ಪದಾದಿಯ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಂ —

ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ – ಕಜ್ಜಂ ಆರ್ಯಂ – ಅಜ್ಜಂ ಸಾಕ್ಷಿ – ಸಕ್ಕಿ ರಾಕ್ಷಸಂ – ರಕ್ಕ ಸಂ ತೀರ್ವ್ನಂ – ತಿಕ್ಕಂ ವ್ಯಾಘ್ರಂ – ಬಗ್ಗಂ ಗೂರ್ಜರಂ – ಗುಜ್ಜರಂ ಲಾಗ್ನಿ ಕಂ – ಲಗ್ಗಿ ಗಂ ಕಾಂಜಿ – ಗಂಜಿ ನ್ರೀಕ್ಷಣಂ – ಪೆಕ್ಕಣಂ ಸೂತ್ರಿಕೆ – ಸುತ್ತಿಗೆ ತಾತಂ – ತಂದೆ ಕಾಂಚಿ – ಕಂಚಿ ಪೂರ್ವೆ – ಪುಬ್ಬೆ ಕಾಂಡಪಟಂ – ಕಂಡ

[ವಡಂ

ಕಾಂಡಪಟಂ —ಕಂಡ(ಪಟಂ)

ಸೂತ್ರಂ. ೨೭೪

ಕಂ॥ ಅಕ್ಕುವುವರ್ಣಂ ಭಾವಿಸೆ। ತಕ್ಕಂತೆ ಪದಾದಿಯಿತ್ವದತ್ವದ ಸಂಸ್ಥಾ ೫ ನಕ್ಕಂ ಮತ್ತೈತ್ವಕ್ಕಂ। ವಿುಕ್ಕಾದಿ ಹಕಾರವುಸ್ವರದೆ ಲೋಪಿಸುಗುಂ

11 95% H

^{1.} ಪದದಾದಿಯ, ಉ ಊ ಎಂಬಿ ವರ್ಕಂ 2. ಹ್ರಸ್ವೋಕ್ವಮುಂ, ದೀರ್ಘೋಕ್ವಮುಂ. 3. ಸುಧೆ-ಸೊದೆ.

ವೃತ್ತಿ॥ * ಹೃಸ್ವಮಸ್ಪ್ರೆಕಾರಮುವೇಕಾರಮುಂ ಪದಾದಿಯಿಕಾರಕ್ಕಮಕಾರಕ್ಕ ವೈಕಾರಕ್ಕಂ [ಯಥಾಲಕ್ಷ್ಯ] ಮಕ್ಗುಂ. ಪದಾದಿಯ ಹಕಾರಂ ಸ್ವರರಹಿತಮಾಗಿ ಲೋಪ ಮಕ್ಗುಂ---

ಅಲ್ಲಿ ಇಕಾರಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ಸೇತ್ವಂ —

ಇಳೆ---ಎಳೆ

ಸಿಂಧೂರಂ ಸೆಂದುರಂ ದಿವಸಂ ದೆವಸಂ

ದಿಶೆ - ದೆಸೆ

ಬಿಲ್ವ ಪತ್ರಂ — ಬೆಲ್ಲವತ್ತಂ ವಿನಾಯಕಂ — ಬೆನಕಂ

ಶಿಲಿ(ಲಾ)—ಸೆಲಿ

ಸಿರಾ(ರೆ)—ಸೆರೆ

ಮತ್ತ್ರ ಮಿತ್ವ ಕೈ (ತ್ವಂ— ನಿಯಮಂ—ನೇಮಂ,

ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ಪೇತ್ವಂ-

ಜಟಿ(ಟಾ) — ಜೆಡೆ ಶಯ್ಯಿ (ಯ್ಯಾ) — ಸೆಜ್ಜೆ ¹ದಯ್ವಂ — ದೆನ್ವಂ ವ್ಯಂಜನಂ ಲೆಂಜನಂ ²ವ್ಯತಿಕರಂ ಮೈಥೆ(ಥಾ) — ಬೆತೆ

ಮತ್ತಮತ್ವಕ್ಕೇತ್ವಂ---ವೃವಹಾರಂ--- ಬೇಹಾರಂ.

ಐಕಾರಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ನೇತ್ವಂ-

ಸೈಂಧವಂ ... ಸೆಂದವಂ, ವೈದ್ಯಂ ... ಬೆಜ್ಜಂ, ತೈಲಿಕಂ ... ತೆಲ್ಲಿಗಂ.

 ${f z}_i$ ಶಾಖಂ ${f -}$ ಬೇಸಗೆ, ${f z}_i$ ರಂ ${f -}$ ಬೇರಂ.

ವೃತ್ತಿ ಪಕ್ಕಂತೆಂಬ ಪರಿಮಿತಿ ವಚನದಿಂ ದಿವರ್ಕ್ಕನುತ್ವಂ (?) ಕೆಲವರೊಳ್ಲಿ. ನಿಶಾ(ಷಿ)—ನಿಶಿ, ವಿಷಂ —ಬಿಸಂ, (ನಿಮಿಷಂ —ನಿಮಿಸಂ).

ಅತ್ವಕ್ಕ ಮಂತೆ— ಅಂಕುಶಂ —ಅಂಕುಸಂ, ಕಂಠಿಕೆ(ಕಾ) —ಕಂಟೆಗೆ, ಕಂಖರೀ —ಕಂಕರಿ.

ಐತ್ನಕ್ಕಮಂತೆ— 'ಭೈರವಂ—ಬೈರವಂ, ಶೈವಂ—ಸೈವಂ, (**ಭೈ**ಕ್ಷಂ—**ಬೈ**ಕಂ).

ವೃತ್ತಿ " ಪದಾದಿಯಸ್ವರ ಹಕಾರ ಲೋಪಕ್ಕೆ — ಹಂಸೆ—ಅಂಚೆ, ಹಿಂಗು—ಇಂಗು, ಹಿಂಗುಲಿಕಂ—ಇಂಗುಲಿಕಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೭೫

ಕಂ॥ ಅಕ್ಕುಂ ಸ್ಪರ್ಶಸ್ಘಟಕ। ಸ್ಫಿಕ್ಕಾ ಸ್ಫೋಟಕದೊಳಂ ಸ್ತುತಿ ಸ್ತಿಮಿತಸ್ತೋ ॥ ಮಕ್ಕಿರ್ದ ಪದಾದಿ ಸಕಾ। ರಕ್ಕಂ ಲೋಪಂ ಶ್ಮಶಾನದಾ ಶತ್ವಕ್ಕಂ

1 902 1

^{*} ಎ, ಏ, ಎಂಬಕ್ಕರಂಗಳ್ ಪದದಾದಿಯ. 1. ಕೆಲವಱಲ್ಲಿಲ್ಲ. 2. ವ್ಯತಿರೇಕಂ... ಬೆಕಿರೇಕಂ. 3. ಅಸ್ವರ ಹಕಾರಲೋಪಕ್ಕೆ.

ವೃತ್ತಿ ¹ಸ್ಪರ್ಶ, ಸ್ಫಟಕ, ಸ್ಫಿಕ್ಕಾ, ಸ್ಫೋಟಕ, ಸ್ತುತಿ, ಸ್ತಿಮಿತ, ಸ್ತೋಮಂಗಳ ವೊದಲ ಸಕಾರಕ್ಕಂ ಶ್ಮಶಾನದ ಮೊದಲ ಶಕಾರಕ್ಕಂ ಲೋಪಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ---

ಸ್ಪರ್ಶಂ-ಪರುಸಂ ಸ್ಪೋಟಕಂ ಹೋಳಿಗೆ ಸ್ತುತಿ ಪುತಿ

ಸ್ಫಟಕಂ-ಪಳಿಕು

ಸ್ಫಿಕ್ನೆ - ಹಿಕ್ಕೆ (ಹೆಕ್ಕೆ) ಸ್ತ್ರಿಮಿತಂ — ತಿಮಿತಂ

ಸ್ಕೋಮಂ-ತೋಮಂ ಶ್ಮಶಾನಂ-ಮಸಣಂ

ಸೂತ್ರಂ. ೨೭೬

ಕಂ॥ ಪದಮಧ್ಯದ ದೀರ್ಘಕ್ಕ । ಪ್ರುದು ಪೀನಂ ಹ್ರಸ್ವನೋತ್ವನೂದಂದುತ್ವಂ ॥ ಪುದಿದುತ್ತಕ್ಕಿತ್ವಮುಮ। ತ್ವದ ಮೆಯ್ಯುಮದತ್ವದಲ್ಲಿಯಿತ್ವಾದೇಶಂ

। ଅର୍ଟ ॥

ವೃತ್ತಿ ಪದಮಧ್ಯದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಪಿರಿದುಂ ಹ್ರಸ್ವ ಮಕ್ಕುಂ. ಪದಮಧ್ಯ ದೋತ್ವ ಕ್ಕುತ್ವಂ (ಅಕ್ಗುಂ) ಉಕಾರಮಿರ್ದೊಡಿಕಾರಮುಮಕಾರಮುಮಕ್ಗುಂ ಅತ್ವಮಿರ್ದೊಡಿತ್ವಮಕ್ಕುಂ. ಪದಮಧ್ಯ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವ ಪ್ರಯೋಗಂ --

ಪ್ರಯೋಗಂ--

ಿದುಕೂಲಂ __ದುಗುಲಂ ಆರಾಮಂ __ಆರವೆ

ಬರ್ಬೂಲಂ(ರಂ)-ಬೊಬ್ಬುಲಿ

ಆಕಾಶಂ--ಆಗಸಂ

ವಿಲಾಸಂ — ವಿಳಸಂ

ಕೂರ್ಪಾಸಂ--ಕುಪ್ಪಸಂ

ಸನ್ನಾಹಂ -- ಸನ್ನಣಂ ಬಂಧೂಕಂ -- ಬಂದುಗೆ ಶಲಾಕೆ-ಸಲಗೆ

ಶ್ಮಶಾನಂ-ಮಸಣಂ ಗೋಧೂಮಂ __ ಗೋದುವೆ ಅಯೋಗಂ __ ಅಯೊಗಂ

ತಾಂಬೂಲಂ ತಂಬುಲಂ ಗೋಪಾಳಂ ಗೋವಳಂ

್ಮಧ್ಯದೊತ್ವಕ್ಕುತ್ವಂ —

ಅಶೋಕೆ — ಅಸುಗೆ, ಕಠೋರಂ — ಕಟುರಂ, ಉದ್ಯೋಗಂ — ಉಜ್ಜು ಗಂ.

ಮತ್ತಮುತ್ವಕ್ಕಿತ್ವಂ-

ಆಯುಷ್ಯಂ -ಆಯಿಸಂ.

ಮತ್ತಮುತ್ತಕ್ಕತ್ನಂ --

ಕುರುಂಟಂ ಕೊರಂಟಿ (ಗೋರಟಿ), ಮಾನುಷಂ ಮಾನಸಂ.

ಪದಮಧ್ಯ ದತ್ವಕ್ಕಿ ತ್ವಂ---ಕನ್ಯಕಾ—ಕನ್ನಿ ಕೆ.

^{1.} ಈ ಪೇಟಿಲ್ಪಡೆದ ಶಬ್ದಂಗಳ ಸಕಾರಕ್ಕಂ ಶೈಶಾನ ಶಬ್ದದ ಶಕಾರಕ್ಕಂ ಲೋಪಮಕ್ಕುಂ. 3. ಪದವುಧೃದುತ್ವಕ್ಕಿತ್ವವುನಿಮತ್ವಮುಪುಕ್ಕುಂ ಪದವುಧ್ಯದತ್ವಕ್ಕಿತ್ವವುಕ್ಕುಂ 8. ಆಯೋಗ್ರಂ— ಅಯೋಗಂ. 4. ಪ್ರಯಾಣಂ __ ಪಯಾಣಂ, ದ್ವಿತೀಯಾ __ ಬಿದಿಗೆ, ತೃತೀಯಾ __ ತದಿಗೆ, 5. ಓತ್ವಕ್ಕುತ್ವಂ.

ಕಂ॥ ಪದವುಧ್ಯದೇತ್ವದೊಳನಿ । ತ್ವದೊಳಂ ತಾನತ್ವನು ತೃವಿುರ್ದಂದುತ್ತಂ ॥ ವಿದಿತಾತ್ಯಕ್ಕಕ್ಕುಂ ಹ್ರ ! ಸ್ವದೆತ್ನನಿಧಿ ಬಹುಳವೃತ್ತಿಯಿಂ ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್

H 955 H

ವೃತ್ತಿ ॥ 1 ಪದಂಗಳ ನಡುವಣೆತ್ವದೊಳವಿ ಕಾರದೊಳಮತ್ವಮಕ್ಕುಂ. ಅಕಾರವಿರ್ದಂ ತುತ್ವಮಕ್ಕುಂ. ಆಕಾರಮಿರೆ ಹ್ರಸ್ವದೇತ್ವಂ ಬಹುಳದಿನಕ್ಕುಂ.

ಪದಮಧ್ಯ ದೇತ್ವ ಕೃತ್ವಂ.... ಆಲೇಖಂ ... ಅಳಕಂ.

ಈಕಾರಕ್ಕತ್ವಮಕ್ಕುಂ---ಕೌಪೀನಂ-ಕೋವಣಂ, ಮರೀಚಂ-ವೆುಳಸು(ಮೆಅಸು).

ಅತ್ವಕ್ಕುತ್ವಂ--- ಸತ್ತುಗಂ.

ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ಪೇತ್ವಂ — ಅನ್ಯಾಯಂ — ಅನ್ನೆ ಯಂ.

ಬಹುಳದಿಂ (ಎಂಬುದಱಿಂ)— ರಸಾಯನಕ್ಕೆ ___ ರಸೆಯನಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೭೮

ಕಂ॥ ಅವತರಿಸಿರ್ಕುಂ ಪದಮ। ಧ್ಯವರ್ಣದೊಳ್ ಲೋಪವೃತ್ತಿ ಬಹುಳತೆ²ಯಿಂ ತ ॥ ದೃವಮಾದಿಯ ಬತ್ವಂ ಭೈ। ತ್ವವೈತ್ವ ನಿಧಿಯತ್ನವಾತ್ವದೊಳ್ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ

11 30E H

ವೃತ್ತಿ ॥ ಪದನುಧ್ಯ ³ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಲೋಪಂ ಬಹುಳದಿನಕ್ಕುಂ. ಪದಾದಿಯ ಬಕಾರಕ್ಕೆ ⁴ಭಕಾರವುೈತ್ವಂ ಬೆರಸಕ್ಕುಂ (ಅತ್ವಕ್ಕುಂ) ಆತ್ವಕ್ಕವೈುತ್ವಮಕ್ಕುಂ.

ಪದಮಧ್ಯ ಲೋಪಕ್ಕೆ---

ಸಾಹಸಂ--- ಸಾಸಂ

ಗಹನಂ--- ಗಾನಂ ಮಯೂರಂ--- ಮೋರಂ

ನವಮಿ _ ಸಾಮಿ ಕುಕ್ಕುಟಂ-ಕೋೞಿ ವಾಹಳಿ-- ವಾಳಿ

ಕುಮಾರಂ...ಕೋವರಂ ನಿಯಮಂ...ನೇಮಂ

ಪದದ ಮೊದಲ ಬಕ್ಕಾರಕ್ಕೈತ್ವಂ ಬೆರಸಿದ ಭಕಾರಂ__ ಬಹಿತ್ರಂ-ಭೈತ್ರಂ.

^{1.} ಪದಮಧ್ಯದೇಕಾರದೊಳಮಿೂಕಾರದೊಳಮತ್ವಮಕ್ಕುಂ. ಪದಮಧ್ಯದತ್ವಕ್ಕುತ್ವಮಕ್ಕುಂ. ಪವ ವರಿಧ್ಯವಾತ್ವಕೃತ್ವಂ ಬಹುಳದಿನಕ್ಕುಂ. 2. ಯಿರಿಂ ದಂ ಪದವಾದಿಯ, ಯುಂದಂ | ತನಱಾದಿಯು-3. ದಕ್ಕರಕ್ಕೆ. 4. ಐತ್ವಂಬೆರಸಿದ ಭಕಾರಮಕ್ಕುಂ, ಪದದಾದಿಯತ್ವಕ್ಕಮಾತ್ವಕ್ಕಮೈತ್ವಮಕ್ಕುಂ.

ಅತ್ವಕ್ಕೈತ್ವಂ— ಮಹಿಮೆ—ವೈಮೆ, ಮಹಿಷಿ—ಮೈಸಿ.

ಆತ್ವಕ್ಕ ಮೈತ್ವಂ— ವಾಹ್ಯಾಳಿ—ವೈಹಾಳಿ.

ವೃತ್ತಿ ॥ ಬಹುಳದಿನಿಲ್ಲಿ (ಪದ) ಮಧ್ಯ ಲೋಪಮಿಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೭೯

ಕಂ॥ ಸಮನಿಸುಗುಂ ಗತ್ಯಂ ಶ ಬ್ದ ಮಥ್ಯ ಮತ್ವಕ್ಕಮಂತೆ ಳತ್ವಕ್ಕಂ ಈ ॥ ತ್ವಮದಿರ್ದೊಡೆ ವತ್ವಂ ಧ(ಯ)। ತ್ವಮಿಶ್ರ(ಧ) ಯತ್ವಕ್ಕೆ ದತ್ವ ಮತ್ವಕ್ಕಿತ್ವಂ

11 960:11

ವೃತ್ತಿ ॥ ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯ ಮಕಾರಕ್ಕಂ, ಳಕಾರಕ್ಕಂ, ಗಕಾರಮಕ್ಕುಂ. 1ಕಕಾರಮಿರೆ ವಕಾರಮಕ್ಕುಂ. ಯಕಾರಮಿಶ್ರಮಪ್ಪ ಧಕಾರಕ್ಕೆ ದಕಾರಿಯಮದಕ್ಕತ್ವಮುಮಕ್ಕುಂ.

(ಅಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯ) ಮಕಾರಕ್ಕೆ ಗಕಾರಂ.... ಯಮುನೆ(ನಾ)---ಜಗುನೆ.

ಳತ್ವಕ್ಕೆ — ಗಕಾರಂ —

ಜಳೂಕೆ _ ಜಿಗುಳ (ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಂ ಮುನ್ನ ಮೆ ಉಂಟು).

ಕಕಾರಕ್ಕೆ ವತ್ವಂ— ಶೀಕರಂ—ಸೀವರಂ.

ಯತ್ವಮಿಶ್ರ ಧಕಾರಕ್ಕೆ ಇತ್ವಂ ಬೆರಸಿದ ದಕಾರಂ— ಅಧ್ಯಕ್ಷಂ—ಅದ್ದಿ ಕಂ (ಮಧ್ಯಕ—ಮದ್ದಿ ಕ).

ಸೂತ್ರಂ. ೨೮೦

ಕಂ॥ ಪದಮಧ್ಯ ತಕಾರಕ್ಕು।

ಪ್ರುದೊರ್ವೆ ರೇಫಂ ಟಕಾರನೊರ್ಮೆ ಗಕಾರಂ ॥ ಪುದಿದಿರ್ಕುನೊರ್ನೆ ತಾನಂ ।

ತ್ಯದೊಳೊಂದಿರೆ ಡತ್ವನೊರ್ವೆ ನೊ(ಯೊ)ರ್ನೆ ಹಕಾರಂ ॥ ೨೯೧ ॥

ವೃತ್ತಿ ಪದಮಧ್ಯದ ತಕಾರಕ್ಕೊರ್ಮೆ ರೇಫಮುಂ(ಮತ್ತೆ) ಟಕಾರಮುಂ ಗಕಾರ ಮುಮಕ್ಕುಂ ಿಅಂತ್ಯದ ತಕಾರಕ್ಕೆ ಡಕಾರಮಕ್ಕುಂ, ಹಕಾರಮುಮಕ್ಕುಂ.

ಆ ತಕಾರದ ರೇಫೆಗೆ-

ಖಾತಿ(ಕಾ)ಗೆ-ಖಾರಿಗೆ, ಗಾರಿಗೆ?

^{1.} ಪದವಾಧ್ಯಕರಾರಕ್ಕೆ ವರಾರಮಕ್ಕುಂ. 2. ಮಕ್ಕುಂ, ಅದಱಶ್ವಕ್ಕಿತ್ವಮಕ್ಕುಂ. 3. ಪದಾಂತ್ಯ ತರಾರಕ್ಕೆ ಡರಾಂಮುಂ ಹರಾರಮುಂ.

```
ತಕಾರಕ್ಕೆ ಟಕಾರಂ —
     ಪತ್ಮನಂ - ಪಟ್ಟಣಂ.
```

ಗಕಾರಂ-

ಉತ್ಕಟಂ-ಉಗ್ಗಡಂ, ಅತಸಿ-ಅಗಸೆ. ¹ಅಂತ್ಯದ ತಕಾರಕ್ಕೆ ಡಕಾರಂ<u></u> ಸಂಘಾತಂ___ಸಂಗಡಂ.

ಆ ಶಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾರಂ— ಶ್ವರಿತಂ - ತುರಿಹಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೮೧

ಕಂ॥ ತಿಳಿ ಬಹುಳದೆ ಶಬ್ದಾಂತಂ। ಗಳ ನತ್ವ ಜ್ಞ ತ್ವಕತ್ವದೆಡೆಗೆ ಣಕಾರಂ॥ ತಳೆಗುವುದಂತ ಪದಾಂತಂ । ಗಳಿತ್ವಮುಮನಿತ್ವ ವೃತ್ತಿಯುಮನುತ್ವಮುಮಂ

11 989 H

ನೃತ್ತಿ॥ ಬಹುಳದಿಂ²ಶಬ್ದಾಂತಂಗಳ ಕಡೆಯ ನಕಾರ ಜ್ಞ ಕಾರ ಕಕಾರಂಗ(ಳ್ಗೆ)ಳಲ್ಲಿ (ಣ) ತ್ವಂ. ತಿಲಕಾರಾಂತಂಗಳ್ಗೆ ಹ್ರಸ್ನಮಪ್ಪೇತ್ವಮುಮಿತ್ವಮುಮುತ್ವಮುಮಕ್ಕುಂ.

ನತ್ಸಕ್ಕೆ ಣತ್ಸಂ---

(**ಖ**為— ಕಣಿ) ಮಂಥನಿ — ಮಂತಣಿ

ಸಿಶುನಂ ಹಿಸುಣಂ ಫಲ್ಗುನಂ ಪಲುಗುಣಂ ವಿಜ್ಞಾನಂ ಬಿನ್ನಣಂ ಅಂಗ(ಕ)ನಂ ಅಂಗಣಂ ಪತ್ತನಂ ಪಟ್ಟಣಂ ಸ್ಥಾನಂ ತಾಣಂ

ಲಂಬನಂ-ಲಂಬಣಂ

ಪತ್ತನಂ__ಪಟ್ಟಣಂ

ಸುವಾಸಿನಿ--ಸೋವಾಸಿಣಿ.

ವೃತ್ತಿ॥ ಆಂಗಣವಾಗಿಲೆಂದಚ್ಚ್ ಗನ್ನ ಡದ ಸಮಾಸಮುಂಟು. ಮತ್ತಂ ಸಂಸ್ಥೃತ ದೊಳಂ, ಅಂಗಣಮುಂಟು __ ರಾಜಾಂಗಣಂ, ಗೃ (ಹೃ?)ಹಾಂಗಣಂ, ಎಂದು.

ಪದಾಂತ ಜ್ಞ್ರತ್ವಕ್ಕೆ ಣತ್ವಂ.

ಆಜ್ಞೆ-ಆಣೆ.

ಕಕಾರಕ್ಕೆ ಣತ್ವಂ---ನರ್ತಕಿ-ನಚ್ಚಣಿ.

ವೃತ್ತಿ ॥ ಬಹುಳದಿಂದಂ್ ಮಧ್ಯದೊಳಂ ಣತ್ವಂ ಶುನಕಂ-- ಸೊಣಗಂ

•ಅತ್ಯಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ಟೇತ್ವಂ--

ಶಾಣಂ - ಸಾಣೆ

ಧೂನುಂ—ದೂ**ನೆ** ಕೋಕಿಲಂ—ಕೋಗಿಲೆ

ಪ್ರಹರಣಂ ಪ್ರಹರಣೆ ಅಂದುಕಂ ಅಂದುಗೆ ಮಂಡಕಂ **ಮಂಡಗೆ**

^{1.} ಸದಾಂತ ತಕಾರದ ಡತ್ವಕ್ಕೆ. 2. ಶಬ್ದಂಗಳ ಕಡೆಯು. 3. ಸದಾಂತ್ಯದಕಾರಂಗಳ್ಗೆತ್ವಮು. 4. ಅಂಗಣ ವಾವಿಯಿಂದಣ್ಣ. 5. ಪದಮಧ್ಯ ನಕಾರಕ್ಕಂ. 6. ಅತ್ವಕೈತ್ವಂ

ಕುಸುಂಭಂ—ಕುಸುಬೆ ಜೀರಕಂ—ಜೀರಗೆ ಚೀರಂ—ಸೀರೆ	ಕುರಂಟಂ—ಗೋರಂಟೆ ಕಳವುಂ—ಕೞವೆ ಸ್ಥಾಪನಂ—ಶಾಪಣೆ	ಸಾದುಕಂ—ಹಾವುಗೆ ಹಂಸಂ—ಅಂಚೆ ಆರ್ಕಂ—ಎರ್ಕೈ.
ಅತ್ವಕ್ಕಂ ಮತ್ತಮಿತ್ವಂ	ಭೃಂಗಾರಂ—ಬಿಂಗಾರಿ ಪಾಟಲಂ—ಪಾದರಿ ಕುಕ್ಕುಟಂ—ಕೋಟಿ ಅರ್ಗಳಂ—ಅಗುಟಿ	ಕುದ್ದಾ ಲಂ—ಗುದ್ದಲಿ ಆಷಾಡಂ—ಆಸಡಿ ಸಸ್ಯಂ—ಸಸಿ ಕಾಚಂ—ಗಾಜು
ದಂಡಂ—ದಂಡು ¹ವಾದಂ—ಬಾದು ಸ್ಘಟಕಂ—ಪಳಿಕು ರೂಪಂ—ರೂಪು² ಮರಿಚಂ—ವೆಂಟಸು ⁴ಪಿಷ್ಟಂ—ಪಿಟ್ಟು(ಹಿಟ್ಟು)	ಕೂಟಂ—ಕೋಡು ಸುಲ್ವಂ—ಸುಲು(ಲ್) (ಸುಲುವೆಂದು ಕಿಸು [ವೋ.) ದ್ಯೂತಂ—ಜೂಜು	ಅಕ್ಷಂ—ಅಚ್ಚು ಅಮೃತಂ—ಅವುರ್ದು ದಾ(ಧಾ)ಮಂ—ದಾವು ತರಂಗಂ—ತರಂಗು

ಕಂ॥ ನೆಲೆಗೊಂಡುತ್ವಕ್ಕಿತ್ವಂ।
ಕಲವೆಡೆಯಿತ್ವಕ್ಕಮುತ್ವಮುಂ ಹ್ರಸ್ವತೆಯ ॥
ಗ್ಗಲಿಸಿರ್ದೆತ್ವಮುಮಂತ್ಯ।
ಸ್ಥಲ ಸ್ವರಕ್ಕೊರ್ಮೈ ಲೋಸಮುಂ ಸಂಭವಿಕುಂ

॥ अहर ॥

ವೃತ್ತಿ (ಪದಾಂತ್ಯದುಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಂ ಕೆಲವೆಡೆಯಿಕಾರಕ್ಕು ಕಾರಮುಂ ಹ್ರಸ್ವಮಸ್ರೇ ಕ್ರಮುವುಕ್ಕುಂ ಪದಾಂತ್ಯ ಸ್ವರಕ್ಕೊರ್ನೆ ಲೋಪ(ಮು)ಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ— ಅಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಕ್ಕಿತ್ವಂ— ಖರ್ಜು—ಕಜ್ಜಿ, ಕುಸ್ತುಂಬುರು—ಕೊತ್ತುಂಬರಿ.

ఇక్వక్కుత్వం-
గ్రంథి-- గంటు, సంధి-- సందు, మక్షి-- మజ్బు, మంత్రి-- మంతు.

ಪಂಚನ್ಲಿ ಪಂಚವೆ, ಸಪ್ತನ್ಲಿ ಸತ್ತವೆ, ಅಷ್ಟವ್ಲಿ ಅಟ್ಟವೆ, ವುಷ್ಯರಿಣಿ — ಹೊಕ್ಕರಣೆ, ಕುಕ್ಷಿ — ಕುಕ್ಕೆ, ತುಂಡಿ — ತೊಂಡಿ, ಅತಸಿ — ಅಗಸೆ, ತುಳಸಿ — ತೊಳಚೆ. ಅಂತ್ಯಸ್ವರಲೋಪಕ್ಕೆ.

ಕೀಲಂ_ಕೀಲ್, ಶೀಲಂ-ಶೀಲ್, ಕೋಣಂ-ಕೋಣ್, ಪ್ರಮಾಣಂ-ಪರ್ಮ, ಮಿಎಎ-ಮಿ೯, ನೀರಂ-ನೀರ್, ಮುಕುಳಂ-ಮುಗುಳ್

^{1.} ವಾಟಂ__ಬಾಡು ? 2. ರೂವೆಂದುವುಎಂಟು. 8. ಸಾಲೆಂದುಂ, ಸುಲುವೆಂದುಂ. 4. ಪೇಟ್ಟಂ__

ಕಂ॥ ಮಹಿ ಪೊಗೆಲ್ನಾಶ್ಚರ್ಯ ಸ್ರ। ಗ್ರಹ ವಿಜ್ಞಾಪನ ಕಪಿಂಜಳಾಂಗಿರಸಾಂತ್ಯ ॥ ಕ್ಕೆ ಹಿತಂ ಲೋಪವಿಧಾನಂ। ಗ್ರಹಣಕ್ಕಂ ಗರಣವಾಯುು ಶಬ್ದಾದೇಶಂ

11 958 11

ವೃತ್ತಿ " ಆಶ್ಚರ್ಯಮೆಂಬ ಪ್ರಗ್ರಹಮೆಂಬ ವಿಜ್ಞಾ ಪನಮೆಂಬ, ಕಪಿಂಜಳಮೆಂಬ ಆಂಗಿ ರಸಮಿಂಬ ಶಬ್ದಂಗಳಂತ್ಯಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಲೋಪಂ, ಗ್ರಹಣ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ (ಗರಣಮೆಂದು) ಪದಾದೇಶಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ-ಆಶ್ವರ್ಯಂ--ಅಚ್ಚರಿ

ಪ್ರಗ್ರಹಂ -ಹಗ್ಗಂ ವಿಜ್ಞಾ ನನಂ-ಬಿನ್ನ ಪಂ

ಕಹಿಂಜಳಂ-ಕವಿಂಜು(ಕವಿಂಚಳಂ) ಗ್ರಹಣಂ--- ಗರಣಂ ಆಂಗಿರಸಂ--ಆಂಗಿರಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೮೪

र्स्ता ²राजि सनु नन्दिति । ನೋರೆಯು ರೇಘಕ್ಕೆ ತಱದೆ ಱ ೞ ಲತ್ನಂಗೆಳ್ ॥ ಪೂರಿಪು(ವ) ದಸ್ವರ ವಿಧಿಯಿಂ। ಸಾರಂ ಗ್ರಾಮಿಣ ಇತ್ವದೆಡೆಗೆ ಲಕಾರಂ

II DEB W

ವೃತ್ತಿ ಕೂರ ಪ್ರಾಕಾರಾಂತ್ಯ ರೇಫಕ್ಕೆ ಪರಿವಿಡಿಯಿಂ ಆಟಮುಂ, ಲಕಾರಮುಂ ವೃಂಜನರೂಪದಿನಪ್ಪುದು. ಗ್ರಾಮಾಣಶಬ್ದದ ಣತ್ವಕ್ಕಂ ಲತ್ವಂ.

ರೇಭೆಯ ಅಲಕ್ಕೆ-ಕೂರಂ-ಕೂಟ್, (ಕ್ರೂರಂ-ಕೂಟ್?), ಪ್ರಾಕಾರಂ-ಪಾಗಲ್.

ಣತ್ತಕ್ಕಂ ಲತ್ವಂ -ന്നു, മാങ്ങം — നാമലം.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೮೫

ಕಂ॥ ಕಸದಧ ಲಜಳತದಿಂ ಕೆಳ।

ಗೆ ಸಲ್ವ ವತ್ತಂ ಶ್ನು (ಸ್ಮು) ಕಾರ ನತ್ತಂ ಮತ್ತಂ ॥

ಜಸಕ ನವಶಷದ ಯುತ್ತಂ।

ಪ್ರಸನ್ನ ಭಾವದೊಳೆ ತಳ್ತು ಲೋಪವುನಾಳ್ಗುಂ 11 95 1 1

ವೃತ್ತಿ॥ ಶಕಾರದ ಸಕಾರದ ದಕಾರದ ಧಕಾರದ ಲಕಾರದ ಜಕಾರದ ಳಕಾರದ ತಕಾ ರದ ಕೆಳಗಣ ವಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪಂ. ಶ್ನುಕಾರದ ನಕಾರಕ್ಕಂ ಲೋಪಂ.

ಜಕಾರದ, ಸಕಾರದ ಕಕಾರದ ನಕಾರದ ವಕಾರದ, ಶಕಾರದ ಷಕಾರದ ಕೆಳಗಿರ್ದ

ೆಯತ್ನಂ ಲೋಸಂ—

^{1.} ಈ ಶಬ್ದಂಗಳ ಕಡೆಯುಕ್ಕರಕ್ಕೆ ಲೋಪಂ. ಗ್ರಹಣಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಗರಣವಾಂದಾದೇಶಂ. 2. ಕ್ರೂರ. . ವಶ್ವಕ್ಕೆ. 4. ಯಶ್ವಕ್ಕಂ.

```
ಆಲ್ಲಿ ಶಕಾರದ ವತ್ಸಕ್ಕಂ ಲೋಪಂ---
                ಈಶ್ವರಂ-ಈಸರಂ, ಶಾಶ್ವತಂ-ಸಾಸತಂ, ಶ್ವಾನಂ-ಸಾನಂ,
                ಶ್ನೇತಂ... ಸೇತಂ.
     (ಸಕಾರದ ವತ್ವ ಲೋಪಕ್ಕೆ)

      れっ
      <
                                                                                        ಸ್ವಯಂಭು -- ಸಯಂಬು
                                                                                      ಸ್ವರೂಪಂ-- ಸರೂಪಂ
      ದಕಾರದ ವಶ್ವಕ್ಕೆ ---
                  ದ್ವೀಪಂ-ದೀಪಂ, ದ್ವಾರಪಟ್ಟಂ-ದಾರವಟ್ಟಂ, ದ್ವಿಗುಣಂ-ದುಗುಣಂ.
      ಥಕಾರದ ವಶ್ವಕ್ಕೆ ---
                 ಧ್ವನಿ-ದನಿ.
      ಲಕಾರದ ವಶ್ಯಕ್ಕೆ -
                  ಸುಲ್ವಂ _ ಸುಲು3 (ಸುಲೆಂದು ಕಿಸುರ್ವೊ)
       ಜಕಾರದ ವಶ್ವಕ್ಕೆ---
                   ಜ್ವಾಳೆ-ಜಾಳ, ಜ್ವರಂ-ಜರಂ.
        ಳಕಾರದ ವಶ್ವಕ್ಕೆ —
                   మిళ్నం-కి(లా)ళా, (బిళ్న-బిళా).
        ತಕಾರದ ವಶ್ಯಕ್ಕೆ---
                    ತ್ವರಿತಂ-ತುರಿಹಂ.
         ಸ್ನು ಕಾರದ ನಕಾರಕ್ಕೆ —
                     ಸ್ತು ಷಾ _ ಸೊಸೆ.
          ಜಕಾರದ ಕಳಗಣ ಯತ್ವಕ್ಕೆ ಲೋಪಂ---
                      ಜ್ಯೋತಿಷಂ - ಜೋಯಿಸಂ, ಜ್ಯೋತಿ -- ಜೋತಿ.
           ಸಕಾರದ ಯತ್ವಕ್ಕೆ ---
                       ಸಸ್ಯಂ ... ಸಸಿ, ಕಾಂಸ್ಯಂ ... ಕಂಚು, ಆಲಸ್ಯ ... ಆಲಸು(ಗೆ), ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ...
                       ಆಮಾವಾಸೆ (ಅವಸೆಯೆಂದುಂಟು).
            ಕಕಾರದ ಯಕಾರಕ್ಕೆ-
                        ಮಾಡಿಕ್ಯಂ-ಮಾಡಿಕಂ.
             ನಕಾರ ಯತ್ತಕ್ಕೆ-
                         ನ್ಯೂನಂ—ನೂನಂ (ಮಾನಂ?), ನ್ಯಾಯಂ—ನಾ(ನೇ)ಯಂ.
                 1. ತನಸಿಯೆಂದುಮುಂಟು. 2. ದೀವಿಯೆಂದುವುಎಂಟು. 3. ಸುಶ್ ಎಂದುಮುಂಟು.
```

ವಕಾರದ ಯತ್ವಕ್ಕೆ — ವ್ಯಥಾ — ಬೆತೆ, ವ್ಯಂಜನಂ — ಬೆಂಜನಂ, ವ್ಯವಹಾರಂ — ಬೇಹಾರಂ. ಶಕಾರದ ಯತ್ವಕ್ಕೆ — ವಾಂಶ್ಯಂ — ವಾಂಸಂ, ಶ್ಯಾಮವರ್ಣಂ — ಸಾಮವರ್ಣಂ. ಷಕಾರಯಶ್ವಕ್ಕೆ — ಆಯವ್ಯಂ — ಆಯಿಸಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೮೬

ಕಂ॥ ಯತ್ನದ ಸತ್ವದ ಚತ್ವದ। ದತ್ನದ ವಿಧಿ ಜತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿರ್ಕುಂ॥ ಭತ್ವಕ್ಕೆ ಹಸವ ಮಕ್ಕುಂ। ರತ್ವಕ್ಕಂ ಲಳ(ೞ)ಮುಮಕ್ಕುನೋರೊಂದೆಡೆಯೊಳ್॥ ೨೯೭॥

ವೃತ್ತಿ ॥ ಯಕಾರಮುಂ ಸಕಾರಮುಂ ದಕಾರಮುಂ ಜಕಾರಕ್ಕಾ ದೇಶಮಕ್ಕುಂ. ಭಕಾ ರಕ್ಕೆ ಹಕಾರಮುಂ, ಪಕಾರಮುಂ, ವಕಾರಮುಮಕ್ಕುಂ. ರೇಫೆಗೆ ಲಕಾರಮುಂ ಳ(ಟ)ಕಾರ ಮುಂ¹ ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳಕ್ಕುಂ.

ಅಲ್ಲಿ ಜಕಾರಕ್ಕೆ ಯಕಾರಂ.... ರಾಜಂ......ರಾಯಂ.

ಜಕಾರಕ್ಕೆ ಸಕಾರಂ — ಕುಟಜಕಂ—ಕೊಡಸಿಗೆ.

ಜಕಾರಕ್ಕೆ ದಕಾರಂ.... ಮುಂಜಂ... ವೊದೆ.

ಮುಂಜಂ — ನೊಡೆ. ಮತ್ತಂ ಜಕಾರಕ್ಕೆ ಚತ್ವಂ —

ಲಾಮಜ್ಜಂ — ಲಾಮ(ಚ್ಚ)ಚಂ.

ಭಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾರಂ— ವಲ್ಲಭಂ - ಬಲ್ಲಹಂ.

ಮತ್ತಂ ಭಕಾರಕ್ಕೆ ಸಕಾರಂ... ಭಂಡಿವಾಳಂ... ಹಿಂಡಿವಾಲಂ.

ಮತ್ತಂ ಭಕಾರಕ್ಕೆ ವಕಾರಂ— ವೃಷಭಂ—ಬಸವಂ.

ರೀಫೆಗೆ ಲಕಾರಂ-

ಕುಠಾರಂ-ಕೊಡಲಿ.

^{1.} ಯುತ್ವಮುಂ, ಸತ್ವಮುಂ.....ಜತ್ವಕ್ಕಾ...ಭತ್ವಕ್ಕೆ ಹತ್ವಮುಂ.....ಲತ್ವಮುಂ ಳತ್ವಮುಂ ಕಿಜುಬೆಡೆಯೊಳನ್ನುಂ.

ಕಂ॥ ಡತ್ವಂ ಜತ್ವಂ ದ್ವಿತ್ವಾ ।

ದ್ವಿತ್ವ ಧಕಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗವಾಹವುನಾಳ್ದಾ ॥

ಷತ್ವಕ್ಕೆ ಟಿತ್ವ ಡತ್ವಂ ।

ದ್ವಿತ್ವದಿನಕ್ಕುಂ ಟಕಾರೆನೊರ್ಮದ್ವಿತ್ವಂ

॥ ७६६ ॥

ವೃತ್ತಿ ಡ್ವಿತ್ವಮುಮದ್ವಿತ್ವಮುನುಪ್ಪ ಧಕಾರಕ್ಕೆ ತದನುರೂಪಮಾಗಿ ಡಕಾರಮುಂ ಜಕಾರಮುವುಕ್ಕಂ. (ಆ) ಯೋಗವಾಹದ ಷಕಾರಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವದ ಡಕಾರಮುಂ, ಟಕಾರಮುಮಕ್ಕುಂ. ದ್ವಿತ್ವರಹಿತಮಪ್ಪ ಟ ಕಾರಮೊರ್ಮೆಯಕ್ಕುಂ.

ಅಲ್ಲಿ ದ್ವಿತ್ವದ ಧಕಾರಕ್ಕೆ ಡಕಾರಂ—

ವರ್ದ್ಧಕಿ-ಬಡ್ಡಗ್ಗೆ ಬಡಗಿಯುವುಕ್ಕುಂ.

ದ್ವಿತ್ವದ ಧಕಾರಕ್ಕೆ ಜಕಾರಂ_

¹ವದ್ಧ ತಿ—ಪಜ್ಜಿ (ವದ್ಧ ತಿಗಾದ ಜತ್ವದ ಕಡೆಯ ತ ಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪಮುಂಟು.)

ಅದ್ವಿತ್ವ ಧಕಾರಕ್ಕೆ ಜತ್ವಂ --ಧಾತು-- ಜಾದು.

ಯೋಗವಾಹ ಷಕಾರಕ್ಕೆ ಡತ್ವಂ--

ಕಾಷ್ಠಂ-ಕಡ್ಡಿ.

ಆ ಷತ್ವಕ್ಕೆ ಟಿತ್ವಂ---

ನಿಷ್ಠಾ — ನಿಟ್ಟಿ ಮಂಜಿಷ್ಠ ಕಂ — ಮಂಜಿಟ್ಟ ಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ — ಸಿಟ್ಟಿ ನಿಮ್ಮ ರಂ — ನಿಟ್ಟು ರ(ರಿ) (ಈ ಎರಡರ್ಕಂ ದ್ವಿತ್ವಂ ಮುಷ್ಟಿ ಕಂ(ಕಾ) — ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಗೋಷ್ಠೀ — ಗೊಟ್ಟಿ [ಏಕಲ್ಪಂ) ಇಷ್ಟ ಕಂ(ಕಾ) — ಇಟ್ಟ ಗೆ ಸಷ್ಟೀ — ಚಟ್ಟಿ ದುಷ್ಟಂ — ದುಟ್ಟಂ ನಷ್ಟಿ — ನಟ್ಟಿ

ಆಂಗುಷ್ಠಂ--ಉಂಗುಟ್ಟಂ ಕಷ್ಟಂ-- ಕಟ್ಟಂ

ದ್ವಿತ್ವ ರಹಿತಮಸ್ಸು ಟಕಾರಕ್ಕೆ __

ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ -- ಹದಿಟ್ಗೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ -- ಜೇಟ್ಗೆ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಂ -- ಸೊರಟಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೮೮

ಕಂ॥ ವಿದಿತಂ ದಾಡಿಮ ಕೂಷ್ಮಾಂ। ಡದ ಮತ್ವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬತ್ತಂ ಕೂಷ್ಮಾ (ಶ್ಮಾ)ಂ ॥ ಡದ (ಸ)(ಶ)ತ್ವಕ್ಕಂ ಜಿಂದುಗ

ವುತ್ತಿ ದಾಡಿಮ ಕೂಶ್ಮಾಂಡಂಗಳ 'ಮಕಾರಕ್ಕೆ ಬಕಾರಂ, ಕೂಶ್ಮಾಂಡದ 'ಶತ್ವಕ್ಕೆಂ ಬಿಂದುಗಂ ಲೋಪಮಕ್ಕುಂ.

^{1.} ಇಲ್ಲಿ ಸದ್ಯಾ-ಸಜ್ಜಿ ಎಂದು ಇದ್ದು ಬಳಿಕ ಪದ್ಧತಿ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಪಜ್ಜಿ ಎಂಬ ರೂಪವುಂಟೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದುದು ಉಚಿತವು. 2. ಮತ್ವಕ್ಕೆ ಜತ್ವಂ. 3. ಸಕಾರಕ್ಕಂ.

ಮತ್ವಕ್ಕೆ ಬತ್ವ ಪ್ರಯೋಗಂ. — ದಾಡಿಮಂ — ದಾಳಿಂಬಂ.

ಶತ್ವ ಕೃಂ ಬಿಂದುಗಂ ಲೋಪಮಾಗಿ — ಕೂಶ್ಮಾಂಡಂ – ಕುಂಬಳಂ.

¹(ಹ್ರಸ್ವಮುಂ ಡಕಾರಕ್ಕೆ ಳಕಾರಮುಂ ಪೂರ್ವಸೂತ್ರದಿಂ ಸಿದ್ಧಂ) ಅದಿವರ್ಣಕ್ಕಂ ದ್ವಿತೀಯವರ್ಣಕ್ಕಂ ಬಿಂದು ಮುಂದೆ ಸೇೞಲ್ಪಡುಗುಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೮೯

ಕಂ॥ ಸಮನಿಸುಗುವಾದಿವರ್ಣಾಂ । ತ್ರಿಮದೊಳವೆುರಡನೆಯ ವರ್ಣದಂತಿಮದೊಳವಾ(ವುಂ) ? ॥ ಸಮ್ಯು(ಚಿ)ದಿತ ಬಿಂದುಸ್ಥಿ ತಿ ಬಿಂ ।

ದುವಂತಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಬಿಂದು ಲೋಪಂ ಬಹುಳಂ ॥ ೩೦೦ ॥

ವೃತ್ತಿ ॥ ಮೊದಲಕ್ಷರದ ಕಡೆಯೊಳಮೆರಡನೆಯಕ್ಕರದ ಕಡೆಯೊಳಮುಚಿತಮಾಗಿ ಬಿಂದುವಕ್ಕುಂ. ²ಬಿಂದುವನುಳ್ಳ ಶಬ್ದಂಗಳ್ಗೆ ಬಹುಳದಿಂ ಲೋಪಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.-

ಿಪೂರ್ವಾಕ್ಷರ ಬಿಂದುಗೆ-

ವೇಥಿ—ವೇಂಟ, ತಾತಂ – ತಂದೆ, ಕೂಶ್ಮಾಂಡಂ – ಕುಂಬಳಂ, ಮರ್ಕ ಟಂ – ಮಂಕಡಂ, (ಮಕ್ಕಡಮೆಂದುಮುಂಟು).

⁴ದ್ವಿತೀಯವರ್ಣ ಬಿಂದುಗೆ—

ಕ್ರಮುಕಂ - ಕೌಂಗು, ದಾಡಿಮಂ - ದಾಳಿಂಬಂ.

್ಸಹಜಬಿಂದುಗಳ್ಳಿ ಲೋಪಂ--

ವಾಂಶ್ಯಂ __ ವಾಸಂ, ಮುಂಜಂ _ ವೊದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಂ-ಸಕ್ಕದಂ, ಲಾಂಛನಂ-ಲಚ್ಚಣಂ.

ಿಬಹುಳದಿನಾಬಿಂದುವಿಂಗೆ ಲೋಪಮಿಲ್ಲ—

ಮಂಥಣಿ ವುಂತಣಿ, ಸಂಘಾತಂ ಸಂಗಡಂ, ಅಂಕುಶಂ ಅಂಕುಸಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೯೦

ಕಂ॥ ಪದದೆರಡನೆಯುಕ್ಕರೆದ । ತ್ವದೊಳೆತ್ವಂ ಹ್ರಸ್ವದೆತ್ವಮಾತ್ವಕ್ಕೂತ್ವ ॥ ಕ್ಕು ದಯಿಕುವತ್ವಸ್ಥಿತಿ ಬಹು । ಳದೆ ದೀರ್ಘಂ ಹ್ರಸ್ವಮಾ ತೃತೀಯಾಕ್ಷರಕಂ

11 200 11

ವೃತ್ತಿ॥ ಪದದೆರಡನೆಯತ್ವಕ್ಕೆತ್ವಂ. ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಮಸ್ಪೇತ್ವಂ, ಊಕಾರ ಕ್ಕಕಾರಂ, ತೃತೀಯಾಕ್ಷರಕ್ಕಂ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರದಂತೆ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಂ.

^{1.} ಈ ವಾಕ್ಕವಿಲ್ಲ. 2. ಬಿಂದು ಯುಕ್ತ. 3. ಆದ್ಯಕ್ಷರದ. 4. ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರಡ. 5. ಬಿಂದು ಲೋಪಕ್ಕೆ. 6. ಬಹಾಳಮಾಗಿ ಲೋಪಮಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಅಲ್ಲಿ ಯತ್ವಕ್ಕೆತ್ವಂ-

ಉಜ್ಜಯನಿ-ಉಚ್ಚೆನಿ.

ಆಶ್ವಕ್ಕಂ ಹ್ರಸ್ವೆತ್ವಂ---

ರಸಾಯನಂ_ರಸೆಯನಂ.

ೋಕಾರಕ್ಕ ತ್ವಂ---

ನಿರೂಪಿಸಿದಂ-ನಿರವಿಸಿದಂ.

ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವಂ —

ಹಿಂಗೂಲಕಂ - ಇಂಗುಲಿ ದ್ವಿತೀಯೆ—ಬಿದಿಗೆ [ಕಂ ತೃತೀಯೆ—ತದಿಗೆ

ಉದ್ಯಾಪನಂ—ಉಜ್ಡ ವಣೆ ವಿನಾಯಕಂ-- ಬೆನಕಂ

ಪ್ರಸಾಧನಂ—ಪಸದನಂ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ—ಅಮ [ವಾಸೆ—ಅವಸೆ

ವೃತ್ತಿ ಬಹುಳದಿಂ ಶೃತೀಯಾಕ್ಷರ ದೀರ್ಘಕ್ಕಂ ಹ್ರಸ್ವಂ— ಉತ್ತರೀಯಕಂ __ ಉತ್ತರಿಗೆ, 'ವರ್ಧಮಾನಂ __ ಬದ್ದವಣಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೯೧

ಕಂ॥ ವ್ಯವಹರಿಸುಗುಮತ್ರಕ್ಕಿ ।

ತ್ವವಿಧಾನಂ ಹೃಸ್ವದೇತ್ವ²ಮುತ್ವಂ ಶಬ್ದ ॥

ಪ್ರವಿದಿತವಾದ(ದು)ತ್ವ(ಕ್ಕು)ಕ್ಕ।

ತ್ವವೃತ್ತಿ ಮೂಱನೆಯ ವರ್ಣಿದುತ್ತಕ್ಕ(ತ್ವ)ಂ

11 209 11

ಹ್ರಸ್ವದೋತ್ವಮು ನೃತ್ತಿ ಶಬ್ದಂಗಳ ತೃತೀಯಾಕ್ಷರದತ್ವಕ್ಕಿತ್ವಮುಂ, ಮುತ್ವಮುಮಕ್ಕುಂ⁴, ಉತ್ವಮಾದೆಡೆಯೊಳತ್ವಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ. -

ಅಲ್ಲಿ ಅ(ಯ)ತ್ವಕ್ಕಿತ್ವಂ -

ಹಿಂಗೂಲಕಂ -- ಇಂಗುಲಿಕಂ.

ಮತ್ತಂ ಹ್ರಸ್ಟೋತ್ವಂ -

ಸುರಪರ್ಣಂ - ಸುರಹೊನ್ನೆ.

ಮತ್ತ್ರಮತ್ವಮುತ್ವಂ-

ಆಲಸ್ಯಕಂ—ಅಲಸುಗೆ.

ಉತ್ಸಮಾದೊಡೆಯೊಳತ್ವಂ....

ಕುಸ್ತುಂಬುರು - ಕೊತ್ತುಂಬರಿ.

^{1.} ಬಸ್ಪ ನೂನುಂದು ಔಡಲಂ. – K.'s Nighantu printed. 2. ನುತ್ವಂ. 8. ದೊಳ್ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುಂ 4. ಉತ್ವಕ್ಕತ್ವವರಿಕ್ಕುಂ.

ಕಂ॥ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ ನಾಲ್ಕನೆಯ।

ಕ್ಕರದತ್ವಕ್ಕೊತ್ವವೃತ್ತಿ ಶಬ್ದಂಗಳೊಳಿ॥

ರ್ದೆರಡನೆಯ ಮೂಱನೆಯ ಸಂ।

ಚರಿಸುವ ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಣಕಕ್ಕುಮಭಾವಂ

11 202 H

ವೃತ್ತಿ ನಾಲ್ಕ ನೆಯಕ್ಕ ರದಕಾರಕ್ಕೊ 'ಕಾರಂ, ಶಬ್ದಂಗಳೊಳ್ 'ವರ್ತಿಸುವುವು. ಎರಹ ನೆಯ ಮೂಜನೆಯ ನಾಲ್ಕ ನೆಯಕ್ಕ ರ(ಕ್ಕೆ)ಕ್ಕಂ ಲೋಪಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ನಾಲ್ಕ ನೆಯಕ್ಕ ರದಕಾರಕ್ಕೊ ಕಾರಂ— ಆಟರೂಷಕಂ—ಆಡಸೊಗೆ.

ಶಬ್ದ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ ಲೋಪಕ್ಕೆ — ವ್ಯವಹಾರಂ—ಬೀಹಾರಂ.

ತೃತೀಯಾಕ್ಷರ ಲೋಸಕ್ಕೆ —

ಪಲ್ಯಯನಂ—ಪಲ್ಲಣಂ, ಅಮಾವಾಸ್ಕ್ರೆ—ಅವಸೆ, ವಿಸಾಯಕಂ—ಬೆನಕಂ, ಮರುವಕಂ—ಮರುಗಂ, ಉಜ್ಜಯಿನಿ—ಉಕ್ಚೆ ಣಿ, ಆಟರೂಷ(ಕ)ಂ—ಆಡ ಸೊಗೆ.

ಚತುರ್ಥಾಕ್ಷರ ಲೋಪಕ್ಕೆ — ಉತ್ತರೀಯ್ಯಕಂ—ಉತ್ತರಿಗೆ.

²ಸಮ ಸಂಸ್ಥ್ರತ ಪದಕ್ಕಾದಸಭ್ರಂಶದಚ್ಚೆ 'ಗನ್ನಡಮವರ ಸಮಾಸಲಕ್ಷಣಮಂ ಪೇಜ್ವ⁸ಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೯೩

ಕಂಟ ಪದನೆರಡುಂ ತದ್ಭವದೊಳ್ । ಪುದಿದಿರೆ ಮಾಜ್ಪುದು ಸಮಾಸಮಂ ಪದಯುಗಡೊಳ್ ॥ ಪದಮೊಂದೇಗೆಯ್ದುಂ ವಿಧಿ । ಗೊದವದೆ ನಿಲೆಯುಂ ಸಮಾಸಮುಂಟರೆ ಎಡೆಯೊಳ್ ॥ ೩೦೪ ॥

ವೃತ್ತಿ 1 ್ಎರಡಸಭ್ರಂಶಂಗಳಂ ನಿಱಾಸಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಮಾತ್ರಮಂ ಕಳೆಡು ಸಮಾಸಂ ಮಾಂ(ಟ್ರು)ಡುವುದು.

^{1.} ಶ್ವವಾಕ್ಕುಂ. 2. ಇರ್ದೆರಡನೆಯಾ. 8. ಸಂಸ್ಕೃತ. 4. ಗನ್ನಡದ ಸಮಾಸ. 5. ಎರಡು ಪದಂ. ಗಳಪಫ್ರಂಶಮೊಳ್ ನಿಲಿ ಸಮಾಸಮಾ ಮಾಟ್ಪುದಾ.

¹ಅದರ್ಕ್ಗೆ ಲಕ್ಷ_ೊಂ—

ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಂ—ಸಬ್ಬಲಕ್ಕಣಂ
ಸರ್ವಸನ್ನಾ ಹಂ—ಸಬ್ಬಸನ್ನ ಣಂ
ಸರ್ವೆಸನ್ನಾ ಹಂ—ಸವಗಸನ್ನ ಣಂ
ಕರ್ಕಶಯೌವನಂ—ಕಕ್ಕ ಸಜವ್ವನಂ
ಅಂಕುಶಚಾರಣಂ—ಅಂಕುಸಚಾ(ಸಾ)

ದಶಶಿರಂ—ದಸಸಿರಂ
ವರ್ಣಶರಂ—ಬಣ್ಣ ಸರಂ
ದೃಷ್ಟಿವಿಷಂ—ದಿಟ್ಟ ಬಿಸಂ
ಶಿಲ್ಪಿಕವಿದೈ — ಚಿಪ್ಪಿ ಗಬಿಜ್ಜೆ
ಸಂಭಾರಕಬಳಂ—ಸಂಬರಗವಳಂ
ಖರಶಾಣಂ—ಕರಸಾಣೆ

ರಕ್ಷಾಶೃಂಖಲಂ—ರಕ್ಕೆ ಸಂಕಲೆ ಯಮಪುರಂ—ಜವಹುರಂ ಪಷ್ಮೀಗ್ರಹಣಂ— ಚಟ್ಟಿಗರ(ಣ)ಂ ಸ್ಥಾನದೀಪಿಕೆ — ತಾಣದೀವಿಗೆ ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟಂ—ತಾಣಬಟ್ಟಂ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿ-ಕೂರಕಮ್ಮಿ (ಕೂಟ್ಕಮ್ಮಿ) ಶ್ರೀಖಂಡಂ—ಸಿರಿಕಂಡಂ ವೀರಶ್ರೀ —ಬೀರಸಿರಿ ಅವನಜೇಮಣಂ—ಅವಣಜವಣಂ ಅಚ್ಛಸ್ಫಟಕಂ—ಅಚ್ಚವಳಿಕು ಪ್ರತಿಚ್ಛಂದಂ—ಪಡಿಚಂದಂ ಆಂದೋಳ? ಛತ್ರಿಕಾ—ಅಂದಳ ಸತ್ತಿಗೆ

ವೃತ್ತಿ ॥ ಎರಡು ಪದಂಗಳೊಳೊಂದು ಪದನಪಭ್ರಂಶ ²ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೇಗೆಯ್ದು ಮಳವಡದೆ ನಿಜದಿನಿರೆಯುಂ ಸಮಾಸಂ ನಿರ್ದೋಷಮಾಗಿ ಕಿೞಿಂದೆಡೆಯೊಳುಂಟು. ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪದನ ನಿಯ ಬಾರದುತ್ತರಪದಂ ತದ್ಭವಮಾದ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ—

ಮಂಗಳಪ್ರಸಾಧನಂ — ಮಂಗಳವಸದನಂ, ವಿಜಯಶೇಷೆ — ವಿಜಯಸೇಸೆ, ಪರಮಶ್ರೀ — ಪರಮಸಿರಿ, ತಿಗಜವರ್ತಿ — ಗಜವತ್ತಿ, ಪಂಚಶರಂ — ಪಂಚಸರಂ, ಪಾದರಕ್ಷಾ — ಪಾದರಕ್ಕೆ, ಪರಬ್ರಹ್ಮಂ — ಪರಬೊಮ್ಮಂ (ಪರಬರ್ಮಂ), ಕರ ಣಶಾಲಾ — ಕರಣಸಾಲೆ, ಪಟ್ಟ ಶಾಲಾ — ಪಟ್ಟ ಸಾಲೆ, ದಾನಶಾಲಾ — ದಾನ ಸಾಲೆ, ಉತ್ತರದೇಶಂ — ಉತ್ತರದೇಸಂ, ಬಾಹುವಲಯಂ — ಬಾಹುವಳೆ, ಪಾದಶೃಂಖಲಾ(ಲಂ) — ಪಾದಸಂಕಲೆ, ತಿಲಿಂಗಪತ್ರಿಕಾ — ಲಿಂಗವತ್ತಿಗೆ, ಜಾತಿ ಶಂಕರಂ — ಜಾತಿಸಂಕರಂ(?) ಗೋಪುರಂ — ಗೋಹುರಂ, ಸಂಯಾಮಕಂ — ಸಂಯಮಕಂ.

ಉತ್ತರಪದವರಿಯ ಬಾರದುದರ್ಕೆ__

ತ್ರೀರಾಮಂ-ಸಿರಿರಾಮಂ, ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಂ-ತಿ(ಹು)ಪುರಾಂತಕಂ, ತ್ರಿಗುಣಂ-ತಿಗುಣಂ, ತ್ರಿವಳಿ—ತಿವಳಿ, ದ್ವಿಗುಣಂ – ದುಗುಣಂ, ಚತುರ್ದಂತಂ— ಚೌದಂ ತಂ, ಸ್ವರಕರಣಂ—ಸರಕರಣಂ, ಸ್ವರವಾದಿ—ಸರವಾದಿ, ಪದಗತಿ—ಪಯ ಗತ್ರಿ, ಯಮದಂಡಂ—ಜವದಂಡಂ, ಸಂಧಿವಾತಂ—ಸಂದಿವಾತಂ, ಶನಿ ವಾರಂ—ಸನಿ(ಣಿ)ವಾರಂ, ಗ್ರಾಮರಸಂ—ಗಾವರಸಂ, ಪಶುಪತಿ—ಪಸುಪತ್ರಿ, ದಿಶಾಬಲಿ – ದೆಸೆವಲಿ, ಶೂಲವಾಣಿ—ಸೂಲಪಾಣಿ.

^{1.} ಎರಡುಪದಂಗಳವಧ್ರಂಶಕ್ಕೆ. 2. ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ನಿಜರಿ. 8. ಜಗವರ್ತ್ತಿ. ಜಗವರ್ತ್ತಿ.

ಎರಡುಂಪದಂ ತದ್ಭವಮನೆಯ್ದು ವಲ್ಲಿ ಒಂದುಪದಮನುೞಿಪಿ ತಪ್ಪಾದುದರ್ಕೈ— ಹಂಸರಾಜ(ನ)ಪ್ರಯೋಗಂ.—

(೧) ತರವೇೞ್ ಮಾಣಿಕ್ಯಭಂಡಾರದ ಪು(ಟಿ)ಡಿಕೆಗಳಂ.— ಇಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಕ್ಯಶಬ್ದ ಮನುೞಿದು ಮಾಣಿಕಭಂಡಾರಮೆನೆ ಶುದ್ಧಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೯೪

ಕಂ॥ ಏಕ ದ್ವಿ ತ್ರಿ ಚತುಶ್ಯ ।
ಬ್ದಾಕೃತಿಗೆಕ್ಕ ದು ತಿ ಚೌಗಳಾದೇಶಂಗಳ್ ॥
ಸ್ವೀಕೃತ ಸಮಾಸಪೂರ್ವದೊ ।
ಭಾಕರಿಸರ್ ಪ್ರತ್ಯ ಯಾಂತದೊಳವಿ ವಿಧಿಯಂ ॥ ೩೦೫ ॥

ವೃತ್ತಿ ॥ ಸಮಾಸ¹ದೊಳರ್ದ ಏಕ ದ್ವಿ ತ್ರಿ ಚತುಶ್ಯಬ್ದಂಗಳ್ಗೆ ಎಕ್ಕಂ, ದು, ತಿ, ಚಾಂಬಿವಾದೇಶಮಪ್ಪುವು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.— ಏಕಸರಂ —ಎಕ್ಕಸರಂ, ಏಕಪತ್ರಂ—ಎಕ್ಕವತ

ಎಕಸರಂ —ಎಕ್ಕ ಸರಂ, ಏಕಪತ್ರಂ—ಎಕ್ಕ ವತ್ತಂ, ಏಕವರ್ತಿ —ಎಕ್ಕ ವರ್ತಿ, ಏಕಸ್ಥಳಂ—ಎಕ್ಕ ತಳಂ, ಏಕ(ಸ್ಥ)ಸ್ಥೂಲಂ—ಎಕ್ಕ (ತ)ತುಳಂ.

ದ್ವಿ ಶಬ್ದ ಕೈ — ದ್ವಿಸರಂ—ದುಸರಂ, ದ್ವಿಪಟ್ಟಿಕೆ—ದುವಟ್ಟಿಗೆ, ದ್ವಿಹಸ್ತಂ—ದುಹತ್ತಂ, ದ್ವಿಗುಣಂ—ದುಗುಣಂ.

ವೃತ್ತಿ ಪರ್ಗಾರಕ್ಕೊರ್ಮೆ ದೀರ್ಘಂ — ದೂವಟ್ಟ್ ಗೆ?, ದೂಹತ್ತಂ.

ತ್ರಿಶಬ್ದ ಕೈ — ತ್ರಿಗುಣಂ –ತಿಗುಣಂ, ತ್ರಿಶರಂ –ತಿಸರಂ, ತ್ರಿಶೂಲಂ –ತಿಸುಳಂ, ತ್ರಿಪದಿ –ತಿವದಿ, ತ್ರಿವಳಿ –ತಿವಳಿ.

ಿಚತುಶೃಬ್ದ ಕೈ—

ಚತು:ಪಟಂ = ಚೌವಟಂ, — ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಚೌವಟ್ಟಂ, (ಚತುವೃದಂ — ಹೌಹ

ದಂ), ಚತುರ್ಗ್ರಾಮಂ = ಚೌಗಾವೆ, ಚತು:ಖಂಡಂ — ಚೌಕಂಡಂ, ಚತು

ವೇದಿ — ಚೌನೇದಿ, ಚತುರ್ದಂತಂ — ಚೌದಂತಂ.

*ದ್ವಿ ತ್ರಿ ಚತು: ಶಬ್ದಂಗಳ್ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವಾದೊಡವಿ ಲಕ್ಷಣಮೆ— ದ್ವಿಕಂ—ದುಗಂ, ತ್ರಿಕಂ—ತಿಗಂ, ಚತುಷ್ಕಂ—ಚೌಕಂ.

^{1.} ದಾದಿಯೊಳಿರ್ದ. 2. ದೂವಟಗೆ, ದೂಹತ್ತನೆಾಂದಾನಾಂಟಾ. 3. ಚೌಗೆ. 4. ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಕ್ಕೆ.

[ಅಪಭ್ರಂಶ

ಸೂತ್ರಂ. ೨೯೫

ಕಂ॥ ಸಮಸಂದ ಸಹ ಮಹಚ್ಛ । ಬ್ದ ಮೆ ಸಾ ಮಾದೇಶದಿಂ ಸಮಾಸಾದಿಯೊಳಂ॥ ತಮರ್ದಿಕ್ಕುಂ ಪರಪದಪೂ । ರ್ವಮದುಂ ವ್ಯಂಜನದೊಳೊಂದೆ ಬಹುಳತೆಯಿಂದಂ ॥ ೩೦೬ ॥

ವೃತ್ತಿ ಪ್ರಂಜನಂ ಪರಮಾಗೆ ಸಹ, ಮಹತ್, ಶಬ್ದಂಗಳ್ಗೆ ಸಾ, ಮಾ ಯೆಂಬಾದೇಶಂ ಬಹುಳದಿನಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ, ಸಹಶಬ್ದ ಕೈ — ಸಹದೇವಂ — ಸಾದೇವಂ, ಸಹವಾಸಿ — ಸಾವಾಸಿ.

ಮಹತ್ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ---

ಮಹಾದೇವಂ — ಮಾದೇವಂ, ಮಹಾಕಾಳಿ — ಮಾಕಾಳಿ, ಮಹಾಜನಂ — ಮಾಜನಂ, ಮಹಾದಾನಿ — ಮಾದಾನಿ, ಮಹಾಸಾಮಂತಂ — ಮಾಸಾವಂ ತಂ, ಮಹಾಪಾತಕಂ — ಮಾಪಾತಕಂ, ಮಹಾಪುರಂ — ಮಾಹುರಂ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ — ಮಾಲಕುಮಿ.

ಬಹುಳಕ್ಕೆ — ಸಹಜಾತಂ, ಸಹಧರ್ಮಿ, ಸಹಭೋಜಿ, ಮಹಾಗಿರಿ, ಮಹಾಗಜಂ, ಮಹಾ ಸೈನ್ಯಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೯೬

ಕಂ॥ ಪರದೊಳ್ ಪ ಬ ಮಂಗಳ್ ನೆಲ। ಸಿರೆ ವತ್ತಂ ಪೀನಮಾ ಪಕಾರಮದೂತ್ವಂ ॥ ಬೆರಸಿರೆ ತಾಂ ಹ್ರಸ್ವತೆಯಂ। ತರೆಂಬ ಶಬ್ಧಾಂತರೇಫೆಗಳ್ಳುಂ ಲೋಪಂ

11 202 11

ವೃತ್ತಿ ಪರಪದದೊಳ್ ಪಕಾರಮುಂ, ಬಕಾರಮುಂ, ಮಕಾರಮುಂ ನಿಲೆ ವಶ್ವ ಮಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.__

ಹಂಸಪಿಂಡಂ—ಅಂಜಿವಿಂಡು, ಪಂಜರಪಕ್ಷಿ—ಹಂಜರವಕ್ಕಿ, ಪಾದವಾಶಂ— ವಾದವಾಸಂ, ಪಾದಪಟ್ಟಂ—ಪಾಯಪಟ್ಟಂ, ರತ್ನಪಟ್ಟಿಕಾ—ರನ್ನಪಟ್ಟಿಗೆ, ಯೋಗಪಾದುಕಾ—ಜೋಗವಾವುಗೆ, ಸಂಸ್ಥಾಪಟ್ಟಿಣಂ—ಸಂತವಟ್ಟನಂ, ಮಾನುಷಪುಸ್ತಕಂ—ಮಾನಸವೊತ್ತಗೆ, ಸಂಘಾತಪ್ರೇಕ್ಷಣಂ—ಸಂಗಡ ವೆಕ್ಕಣಂ, ರಾಕ್ಷಸಪ್ರಕರಣಂ—ರಕ್ಕಸವಗರಣಂ, ಆಂದ್ರಪುರಂ—ಚಂದವುರಂ. ಬತ್ವಕ್ಕೆ---

ಮಕಾರಕ್ಡೆ---

ದೇವಮಾನುಷಂ—ದೇವ ವಾನಸಂ, ಯಮಳಮರ್ದಳಂ — ಜವಳಿವದ್ದ ಳೆ, ರತ್ನ ಮಣಿ—ರನ್ನ ವಣಿ.

ಆ ಸಕಾರದೂತ್ವಮುತ್ವಂ....

ವರ್ಣಪೂರಂ—ಬಣ್ಣ ವುರಂ, ಕರ್ಣಪೂರಂ—ಕನ್ನ ಪುರಂ.

ಅಂತರ್ ಶಬ್ದದ ರೇಫೆಗೆ ಲೋಪಂ— ಅಂತಃಪುರಂ—ಅಂತವುರಂ.

ಹೀನಗ್ರಹಣದಿನಾ ಪ ಬ ಮಂಗಳ್ಗೆ ವತ್ವಮಿಲ್ಲ— ಕಾಂಡಪಟಂ—ಕಂಡಪಟಂ, ಘೂರ್ಜರಪಟ್ಟಂ—ಗುಜ್ಜರಪಟ್ಟಂ, ಶಂಕರ ಪ್ರಸಾಧಿತಂ—ಸಂಕರಪಸಾಯಿತಂ.

ಬಕಾರಕ್ಕೆ —

ಪತಿಬ್ರತೆ -ಹದಿಬದೆ, ನಿರ್ಬಂಧಕಂ-ನಿಬ್ಬಂದಕಂ, ನಿರ್ಬಾದ್ಧಿ -ನಿಬ್ಬುದ್ದಿ.

ಮಕಾರಕ್ಕೆ — ಅಚ್ಚ ಮಲ್ಲಿಕಾ — ಅಚ್ಚ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ವಲ್ಲೀಮಾಟಂ — ಬಳ್ಳ ಮಾಡಂ,

ಅಚ್ಚ ಮಲ್ಲಿಕಾ—ಅಚ್ಚ ಮಲ್ಲಿಗ, ವಲ್ಲೀಮಾಟಂ —ಬಳ್ಳ ಮಾಡಂ, _ ಅಕ್ಷರಮಾಲಾ—ಅಕ್ಕ ರಮಾಲೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೯೭

ಕಂ॥ ಉದಯಿಪುದು ತೃತೀಯತೆ ಪೂ।
ವಾದ ಸೂತ್ರವಿಧಾನ [ದಿಂದೆ ಕತಪಕ್ಕೆ ತಗು ॥
ಳ್ಯುದು] ದೀರ್ಘಂ ಪೂರ್ವಪದಾಂ।
ತ್ಯದೊಳುತ್ತರಪದದ ಮೊದಲೊಳೊದವಿರೆ ಲೋಸಂ ॥ ೩೦೮ ॥
ವೃತ್ತಿ ಪೂರ್ವೀಕ್ತಸೂತ್ರದಿಂ ಪರದ ಕತಪಕ್ಕೆ ತೃತೀಯತೆಯಕ್ಕುಂ.

ಕ್ರಮ ಪ್ರಯೋಗಂ.---

ಮಾನುಷಕಾವ್ಯಂ—ಮಾನಸಗಬ್ಬಂ, ಕರ್ಪೂರಕರಂಡಕಂ—ಕರ್ರುರಗರಡಗೆ.
[ಸಂಭಾರಕಬ]ಳಂ—ಸಂಬರಗವಳಂ, ರಶ್ನ ಕಂಬಳಂ —ರನ್ನ ಗಂಬಳಿ.
ಕಾಶಾಕರ್ಪಟಂ—ಕಾಸೆಗಪ್ಪಡಂ. (ಕಸೆಗಪ್ಪಡಂ).

ತಕಾರಕ್ಕೆ —

ಖದಿರತಾಂಬೂಲಂ — ಕೈರದಂಬುಲಂ, ಮಾಲಾತೋರಣಂ — ಮಾಲೆದೋ ರಣಂ, ಕಾಕತುಂಡಿ — ಕಾಗೆದೊಂಡೆ, ಅಚ್ಛ ತುವರಿಕಾ—ಅಚ್ಚ್ರ ದೊವರಿ. ಸಂಘಾತತಾಳಂ — ಸಂಗಡದಾಳಂ.

ವೃತ್ತಿ ಪಕಾರಕ್ಕೆ ತೃತೀಯತೆಯಂ ಪ್ರಯೋಗದೊಳ್ ನೋಡಿಕೊಳ್ಗೆ. ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯ ದೀರ್ಘಮುಮುತ್ತರಪದಾದಿಗೆ ಲೋಪಮುಮಾಗಿ ಧರ್ಮಪಾನೀಯಕ್ಕೆ [ದಮ್ಮಾಣಿ, ಕಾಂಸ್ಯತಾಳಕ್ಕೆ ಕಂಸಾ]ಳಿ(ಳಂ) ಯಾಯ್ತು.

ಸೂತ್ರಂ. ೨೯೮

ಕಂ॥ ಪರಪದದಾದಿಗೆ ಲೋಪಂ। ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ ಕೆಲವಱ(ರ)ಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯ ॥ ಕ್ಕಿರೆದಕ್ಕುಂ ಲೋಪಂ ವ್ಯವ। ಹರಿಪ ಸಮಾಸಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್

H QOF B

ಪ,ಯೋಗಂ.—ಉತ್ತರ ಪದಾದಿ ಲೋಪಕ್ಕೆ— ಚರ್ಮಪಟ್ಟಿಗೆ—ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ, (ಸಮ್ಮಟಗೆ) ಯೆನಲುಮಕ್ಕುಂ. ಕಾಂಸ್ಯತಾಳಂ—ಕಂಸಾಳಂ.

ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯ ಲೋಪಕ್ಕೆ—
ದೇವಕುಲಂ—ದೇಗುಲಂ, ಸೂಚೀಯಾನಂ—ಸೂಯಾಣಂ
[ದೇಶಶಾಖೆ —ದೇಸಾ]ಕಿ, (ದೇವಕುಳಂ—ದೇವಗುಲಂ).

ಸೂತ್ರಂ. ೨೯೯

ಕಂ॥ ಅವಗಮಾಕಾರಾಗಾ। ರಾವಳಿಕೆಗಳಿವು ಸಮಾಸದು(ಮು)ತ್ತರೆಪದನಾ॥ ಗಾವರಿಸಿಕ್ಕುಂ ಲೋಪಂ। ಭಾವಿಪೊಡೆರಡನೆಯ ವರ್ಣದೊಳಮಾದಿಯೊಳಂ

1 400 F

ವೃತ್ತಿ ಆಕಾರ, ಆ(ಅ)ಗಾರ, ಅವಳಿಕಾ ಶಬ್ದಂಗಳ್ ಪರಮಾಗೆ ತಮ್ಮೆರಡನೆ [ಯಕ್ಕರದೊಳಂ, ಆದಿವರ್ಣದೊಳಂ] ಲೋಪಮಕ್ಕುಂ. ಪ್ರಯೋಗಂ.__

ಆಕಾರಕ್ಕೆ ---

ಚಿತ್ರಾಕಾರಂ-ಚಿತ್ತಾರಂ, ರೂಪಾಕಾರಂ--ರೂವಾರಂ.

ಆ(ಅ) ಗಾರಕ್ಕೆ ---

ಕೋಷ್ಠಾ ಗಾರಂ—ಕೊಟ್ಟ್ರಾರಂ, ಭಾಂಡಾಗಾರಂ—ಭಂಡಾರಂ, ಕ್ಷೀರಾ ಗಾರಂ—¹ಕೀರಾರಂ, ರೇಫೆಗೆ ಲಕಾರಮುಂಟಾಗಿ ಕೀಲಾರಂ, ದೇವಾಗಾರಂ—ದೇವಾರಂ, ಧವಳಾಗಂ, ಗೂಡಾಗಾರಂ—ಗೂಡಾರಂ.

ಆವಳಿಕೆಗೆ___

ದೀಪಾವಳಿಕೆ....ದೀಪಾಳಿಗೆ, ಆದಿಯಕ್ಕರಕ್ಕ**ಿ ಲೋಸಂ. ದೀವಳಿಗೆಯುಮ** ದಱಿನುಂಟು. ಸಿಂಹಾಗಾರಂ [ಕಾರಾಗಾರ]ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂಗಳೊಳ್ ಬಹುಳ ವೃತ್ತಿಯಿನೀ ಲಕ್ಷಣಮಿಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರಂ. ೩೦೦

ಕಂ॥ ದರೆದಾರೆಬಾರವುಕ್ಕುಂ । ಪರದಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದೊಳ್ ತದ್ಭವನಾ ॥ ಗಿರೆ ಸಿರಿಯ ನಂಕ ಪಾಣಿಯ । ಮಿರೆ ಕಂಟಿಯುಮುಚಿತವಿಧಿ [ವಿಕಲ್ಪ]ವಿಧಾನಂ

11 400

ವೃತ್ತಿ ಶ್ರೀ, ವಕ್ರಂ, ಪಾನೀಯಂ, ಕಂಟಕಮೆಂಬಿವರ್ಕಾದ ಸಿರಿಯ, ವಂಕ, ಪಾಣಿಯ, ಕಂಟಿಯಂಗಳ್ ಮೊದಲೊಳಿರೆ ಪರದ ದ್ವಾರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ದರವೆಂದುಂ, ದಾರ ವೆಂದುಂ, ಬಾರಮೆಂದು [ಮಕ್ಕುಮಿವಱೊಳ್ ವಿಕಲ್ಪಮ]ನುಚಿತಮಾಗಱ ವುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.—

ಶ್ರೀದ್ವಾರಂ—ಸಿರಿಯದರಂ, ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಸಿರಿಯದಾರಂ, ಸೀಯದರಂ ಮತ್ತಂ, ಸಿರಿಯಬಾರಂ.

ವಕ್ರದ್ವಾರಂ—ವಂಕದರಂ (ವಂಕದಾರಂ), ವಂಕಬಾರಂ, ಪಾಣೀಯದ್ವಾರಂ—ಪಾಣಿಯಬಾರಂ, ಕಂಟಕದ್ವಾರಂ—ಕಂಟಿಯಬಾರಂ.

ಈ ಯೆರಡುಂ ಸಮಾಸಪದಕ್ಕ ಮುಚಿತವಿಧಿಯಿಂ ವಿಕಲ್ಪ್ರಮಿಲ್ಲ.

^{1.} ಕೀಲಾಂವೆರಿಂದರಿವರಿರಿಂಟಿ. 2. ಲೋಪಮಾಗಿ ದೀವಳಿಗೆ. 3. ಬಹಾಳದಿರೀ.

ಇಲ್ಲಿಂದಂ ನೀಲೆ ತತ್ಸವುಕ್ಕೆ ಸೂತ್ರಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೩೦೧

ಕಂ॥ ಮಣೆ ಮಂಚಂ ಪಟ್ಟಂ ತೋ।
ರಣಮಟ್ಟಂ ಗೋಣೆ ಸಬಳವಂಕಂ ಲತೆ ಕಂ॥
ಕಣಮೆಸೆವ ಕೋಂಟೆ ಬಲಮಂ।
ಗಣಂ ಬಿಲಂ ಬಂದಿ ಮಾಲೆ ಗಾಳಂ ಗಂಡಂ

11 209 B

ಸೂತ್ರಂ. ೩೦೨

ಕಂ॥ ಗಲ್ಲಂ ಮಲ್ಲಂ ತಳವಿುಂ। ತೆಲ್ಲಂ ತತ್ಸಮಮುವಿುವಱುದಾಹರೆ¹ಣಮನಾಂ॥ ಸೊಲ್ಲಿಸುವೆನೆರಡುಮೈಗಂ (ಮೆಯ್ಗಂ)। ಬಲ್ಲವರ್ಗಳ್ ಮೆಚ್ಚುತಿರೆ ಸಮಾಸೋಕ್ತ್ಮಿಗಳಿಂ

11 202 K

ವೃತ್ತಿ ಈ ಶಬ್ದಂಗಳ್ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕಂ ಕನ್ನಡಕ್ಕಂ ಸರಿ. ಇವಱುದಾಹರಣಂ ಗಳಂ ಬಲ್ಲವರ್ ಮೆಚ್ಚಿ ಸಮಾಸೋಕ್ತಿಯಿಂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕರ್ಣಾಟಕಂಗಳೊಳ್ ತೋಱಿ (ರೀ)ದವೆಂ.

ಕ್ರಮ ಪ್ರಹೋಗಂ.—

ಮಕುಟಮಣೆ, ದಿನಮಣಿ, ಉಡೆವಣೆ, ದೇವಮಣೆ, ಕೆಲವಣೆ, ಕಾಂಚನಮಂಚಂ, ರತ್ನಮಂಚಂ, ಸೆಳೆಮಂಚಂ, ತೂಗುಮಂಚಂ, ಪಟ್ಟಿಬದ್ಧಂ್, ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿ, ಪಟ್ಟತರಂ, ಪಟ್ಟವಣೆ, ಪಟ್ಟ್ ಗಾ(ಅ³)ರೆ, ಪಟ್ಟ್ ಗಟ್ಟಿಗೆ.

ಕಾಂಸ್ಯತೋರಣಂ, ಮಕರತೋರಣಂ, ಪಚ್ಚಿದೋರಣಂ, ತಳಿರ್ದೋರಣಂ. ಅಟ್ಟಹಾಸಂ, ಅಟ್ಟವಡಿ, ಅಟ್ಟಗವಲ್, ಗೋಣಿಕಾವುತ್ರಂ, ಕೆಜುಗೋಣೆ, (ಹೆಗ್ಗೋಣೆ,)ಪೆರ್ಗೋಣೆ ಸಬಳತ್ರಿಣೇತ್ರಂ, ಸಬಳ ಸಹಸ್ರಬಾಹು, ಸಬಳಗದ್ಯಾಣಂ, ಸಬಳದೆಅ³. * ಮೃಗಾಂಕಂ, ವೃಷಾಂಕಂ, ಕಟ್ಟಂಕಂ, ಮಾಱಂಕಂ, ಅಂಕವಱ³, ಅಂಕವಾತು. ನವಲತೆ, (ವನಲತೆ,) ಎಳಲತೆ, ಲತೆವನೆ, ಲತೆವಲ್ಲಿ, ಮಣಿಕಂಕಣಂ, ಹಸ್ತ ಕಂಕಣಂ, ಹಿಂಡುಗಂಕಣಂ, ಗುಬ್ಬಿಗಂಕಣಂ. ಧೂಳಿಗೋಂಟೆ, ಹೆಡಗೆಗೋಂಟೆ, ತಳಿರ್ಗೋಂಟೆ, ಹತ್ತುಗೋಂಟೆ. ಭೂಬಲಂ, ಭುಜಬಲಂ, ಆಶ್ವಲಂ, ತೋಳ್ನಲಂ, ನೆಲವಲಂ. *

^{1.} ಹೆಗಳಂ. 2. ತತ್ಸವುಂಗಳ್, ಎಂದಿರಬೇಕು. 8. ಸಮಾಸ್ಕೋಕ್ತಿ. 4. ಪಟ್ಟವರ್ಧನಂ. 5. ಗೊಹಿ. 6. ಗರ್ಮನ. 7. ಸಬಳವಿನ್ನಜಿ. 8. ಹೆಡಗೆಗೋಟೆ (ಹೆಡೆ-ಹೆಡ) ತಹಿಸಿಗೊಂಟೆ. 9. ಪೆರ್ಮೆ ಅಂ, ಮಾರ್ವಲಂ.

ಪೆರ್ವಲಂ, ಮಾರ್ವಲಂ.

ಅಂಗಣವಲಯಂ, ಅಂಗಣವಾವಿ, ಅಂಗಣವೆಟ್ಟು, (ಅಂಗಣವೆಟ್ಟು). ಅಂಕಣಶಬ್ದಕ್ಕಂಗಣ ಶಬ್ದ ಮಾದುದಾಗಿ ತತ್ಸಮ ? ಮಾಗಲಾರ್ಪುದು. ಬಿಲಸರ್ಗಂ, ಪೆರ್ಬಿಲಂ, ಬಿಲದ್ವಾರಂ. ಬಂದಿಗ್ರಹಣಂ, ಬಲ್ವಂದಿಗಾಱಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.-

- (೧) ಒಲ್ವಂದಿಗಾಜನವೋಲ್ ಹಿಂ(ಹಿಂ)ಜೊಡೆದೊಂದೆ ವೋಯ್ತು...
- (೨) ಬಂದಿವಿಡಿದಂ ಬಿಂಬಾಧರ ಸ್ಥಾನಮಂ.
 ವನಮಾಲೆ, ಕಂಠಮಾಲೆ, ಪೂಮಾಲೆ, ಪಚ್ಚೆಮಾಲೆ.
 ಗಳಗಾಳಂ, ಸಣ್ಣ ಗಾಳಂ, ಎಡೆಗಾಳಂ.
 ಗಂಡಗರ್ವಂ, ಗಂಡಗುಣಂ, ಗಂಡವರಿಜು, ಗಂಡಗಲ್ಲಿ (ಗಂಡವಸನಂ).
 ಗಂಡವಸದನಂ, ಗಂಡವೆಂಡಿರ್.
 ಗಲ್ಲಸ್ಥಳಂ, ಗಲ್ಲಗಿವಿ, ಗಲ್ಲಮು ಗುಗ್ಗರಿ, ಗಲ್ಲಗುಗ್ಗರಿ, ತೆಳ್ಗಲ್ಲಂ.
 ವುಲ್ಲಮುರಾಂತಕಂ, ಮಲ್ಲವಾತು, ಮಲ್ಲಗಾಳಗಂ.
 ಕರತಳಂ, ಧರಣೀತಳಂ, ಕೆಂದಳಂ, ತಟ್ಟತಳಂ, ತಳಹೆಗ್ಗಂ

ಗದ್ಯ

ಇದು ಉಭಯಭಾಷಾವಿಶಾರದ ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯ

ವಿರಚಿತವು ಪ್ರ

ಸೂತ್ರಾನ್ವಯ ರತ್ನ ಮಾಲಾ ವೃತ್ತಿಯೊಳ್ ಅಪಭ್ರಂಶ ಪ್ರಕರಣಂ ಸಪ್ತಮಂ.

^{1.} ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ವ್ಯಾಪ್ಯಾಕ್ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಸೂತ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ನ್ನ ಕೊಟ್ಟರುವು ದರಿಂದ ಈ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ೪೭ ಎಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. 2. ಈ ಪ್ರಕರಣಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಕಾರತ ಅಂತ್ಯಗದ್ಯವಿಲ್ಲ. 37

ಕಂ॥ ಸಕ್ಕದನುಂ ಮುಹಿಸಿಗೊಳ್ಳದೆ। ಜೊಕ್ಕಳಿಕೆಯಿ:ನಚ್ಚುಗನ್ನಡಂ ಬೀಲ್ಸರ ಕೈ(ಕೆಯ್ಸ್) ॥ ವೊಕ್ಕನಿಧಿಯೆ-ನಿಪಪಭ್ರಂ। ಶಕ್ಕಂ ದೇಶೀಯಪದಕಮುಂಟು ಸಮಾಸಂ

11 808 II

ವೃತ್ತಿ ॥ ಸಂಸ್ಥ್ರತಮಂ ಮಹಿಸಿಗೊಳ್ಳದೆ ನೆಅವಣಿಗೆಯಿಂದಚ್ಚಗನ್ನಡಮಂ ಪೇಲ್ವ ಗ್ರೀಯಪಭ್ರಂಶಪದಮುವಿಬದಲ ಸಮಾಸಮುಂ ಕೈವೊಕ್ಕ ನಿಧಾನವಿಬವಹಿಸಿಗಡನೆ ಕನ್ನಡದೇಶೀಯಪದ(ಮುಂ)ಮಂ ಸುತ್ತೆ ಸಮಾಸಿಸಲಪ್ಪುದು.

ಪ್ರಯೋಗಂ.--

ಅಪಭ್ರಂಶ ಪದಕ್ಕಂ ದೇಶಿಯ ಪದಕ್ಕಂ ಸಮಾಸಂ— ಸೆಜ್ಜೆ ವನೆ, ರಾಯಗೋಂಟಿ, ಸಿಂಗವೇಂಟಿ.

ಅಪಭ್ರಂಶ (ಸಮಾಸ)ಕ್ಕಂ ದೇಶೀಯ ಪದಕ್ಕಂ ಸಮಾಸಂ— ತಾಣದೀವಿಗೆ (ಯ) ವೆಳಗು, ಜವಳಿವದ್ದ ಳಿದೊಂಗಲ್ ಜೊನ್ನ ವಕ್ಕಿ ಗಣ್ಗಳ್.

ಕತ್ಸಮಪದಕ್ಕಂ ದೇಶೀಯಪದಕ್ಕಂ ಸಮಾಸಂ— ಸಬಳಗದ್ಯಾಣಜೆಱ್, ಕಟ್ಟಂಕದ್ಲುಳಂ, ಪೂಮಾಲೆದುಱುಂ(ರುಂ)ಬು

ಗದ್ಯ

ಇದು ಸಮಸ್ತ್ರ ಶಾಬ್ದಿಕಜನ ಮನೋಜನಿತ ಶಬ್ದ ಸಂದೇಹಶಲ್ಯ ಚಾರು ಚುಂಬಕಾರುವಾನಾನೂನಕರ್ಣಾಟಕ ಲಕ್ಷಣ ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ

ಸುಕ್ರ ಕೇಶಿರಾಜ

ವಿರಚಿತಮಸ್ಪ

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ ಅಪಭ್ರಂಶಪ್ರಪಂಚಂ (ಅಪಭ್ರಂಶ ಲಕ್ಷಣಂ) ಸಪ್ತಮ ಪ್ರಕರಣಂ.

೮. ಅವ್ಯಯ ಪ್ರಕರಣಂ.

ಸೂತ್ರಂ. ೩೦೩

ಕಂಗ ಆನುಕೃಶಿಪದನೊದನೆಯುವುದು । ವನೆಯೊಬೆರಡುಂ ಪದಾಂತ್ಯದೊಳ್ ಬರೆಯುಂ ನೆ ॥ ಟ್ಟನೆ ತಾನುವ್ಯಯಪುತ್ರುವು । ವನೆಯ ನಕಾತಂ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದೆ ಗಕಾರಂ

11 203 11

ವೃತ್ತಿ ॥ ಧಿಗಿಲನೆ, ಭುಗಿಲನೆ, ಘುಮ್ಮನೆ, ಭೋರನೆ ಯೆಂಬನುಕರಣಸದಂಗಳ್ ಬರೆಯುವುದು, ಅ(ವ)ನೆಯೆಂಬಿವು ಪದಾಂತ್ಯಂಗಳೊಳಿರೆಯುಮಾ ಪದಂಗಳವ್ಯಯಂ ಗಳಕ್ಕುಂ.

ಪ್ರಯೋಗಂ.--

ಅದುಗೆ--

ನೂಕದು(ನೂಂಕದು), (ನೂಳದು), ತೆತ್ತದು (ತೆಕ್ಕದು), ತೆತ್ತದೆಂದು ತೀರ ದೆಂದರ್ಥಂ.

ಅನೆಗೆ.—

ಕಮ್ಮನೆ, ಇಮ್ಮನೆ, ಸಿಯ್ಯನೆ, (ಸೀಯನೆ), ಮೆಲ್ಲನೆ. ಅನೆಯ ನಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಗಕಾರಂ— ನೆಟ್ಟನೆ—ನೆಟ್ಟಗೆ, ಸುಂಮನೆ—ಸುಮ್ಮಗೆ, ಕಮ್ಮನೆ—ಕಮ್ಮಗೆ, ಬಿನ್ನನೆ—ಬಿನ್ನಗೆ.

ಸೂತ್ರಂ. ೩೦೪

ಕಂ॥ ಸೊಲ್ಲೊಳ್ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮ ಕಾವ್ಯಯ। ನಿುಲ್ಲೆ ಬುದು ಕಿ ಕಿ ದುವೆಂಬುದಾ ಕೀರ್ನಾರ್ಥಂ॥ ಬಲ್ಲರ್ಗೆ ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತಾ। ರ್ಥೋಲ್ಡಿಸಿತಂ ನಿರ್ನೆರೆಂಬುದುಂ ನಿರ್ನೆರೆಮುಂ

11 402 11

ಸೂತ್ರಂ. ೩೦೫

ಕಂ॥ ನೆಗಲ್ಗುಂ ಮೌನಾರ್ಥೆಂ ಸು।
ಮೃಗೆ ಸುಮ್ಮನೆಯುಸಿಕನೆಂದು ನುಡಿವವ್ಯಯಡ್ಕಿ ॥
ಪುಗುಗುಂ ಗುಣುಗುಮ್ಮನೆ ಬಿ।
ನ್ನಗೆ ಬಿನ್ನನೆಯೆನಲೊಡಂ ಕ್ರಿಯಾಶೂನ್ಯಾರ್ಥಂ ॥ ೩೧೭॥

1. tesati.

ಕः॥ ಅನುವೆುನಿಪ್ರವ್ಯಯವುಂ।

ಸ್ಥಾನದಿಶಾಕಾಲ ಸಂಖ್ಯೆಗಳೊಳುಸಿರ್ವರ್ ಮ॥
ಶ್ರೇನುಪುನಿಪ್ಪರ್ಥವಾನಿರ।

ದಾನಿಪರಣವೂಣಮೆಂದು ನುಡಿವವ್ಯಯಜೊಳ್

11 800 11

ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ -- ಎಲ್ಲಿ (?) [ಸ್ಟ] ಯಾನುಂ.
ದೆಸೆಗೆ -- ಎತ್ತಾನುಂ.
ಕಾಲಕ್ಕೆ -- ಎಂದಾನುಂ.
ಸಂಖ್ಯೆ ಗೆ -- ಒಂದಾನುಂ, ಎರಡಾನುಂ, ಪತ್ತಾನುಂ, ನೂರ್ಜಾನುಂ.
ಆಣಕ್ಕ -- ಕಾರ್ಯಮಣಮಿಲ್ಲ.

(೧) ಗುಣಮಣಮಿಲ್ಲವೆ ನಲೊಡವೇನು ಮಿಲ್ಲೆಂದ ಅಿವದು.

ಸೂತ್ರಂ. ೩೦೭

ಕः॥ ನಾಡೆಯೆಡೆ ಯಾವಗಂ ನೆಪಿ। ನೀತುಂ ಕರೆ ಮಾದ ಮೆಯ್ಡೆ ನೂಳದು ಪಿರಿದುಂ॥ ನೀಡು ಮಿಗೆ ಕೆನ್ನಮೆಲ್ಲಂ। ರೂಢಿಯನ್ನಳ್ಳುದ್ದಮಿವವೃಯದೊಳಧಿಕಾರ್ಥಂ

11 205 11

ಸೂತ್ರಂ. ೩೦೮

ಕಂ॥ [ಭೋಂತನೆ] ಚಿಕ್ಕನೆ ಭೋರನೆ। ಭೋಂಕರ್ ಚಡುಪುಡನೆ, ಸಿಹ್ಹಿನಿಹ್ಹಿನೆನುತ್ತಂ॥ ತಾಂ ಕರುಚಿಚ್ಚರ ಬಿಚ್ಚರ। ಮುಂಕೂಡಿರೆ ತಮ್ಮೊ(ನ್ನೊ)ಳೊದವುಗುಂ ಶೀಘ್ರಾರ್ಥಂ ॥ ೩೨೦॥

ಸೂತ್ರಂ ೯೦೯

ಕಂ॥ ಏಗಂ ವಲಂ ವೆ(ಅ)ರಂ ದಶ್। ತಾಗುಗುವುತಿನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥವ:೦ ತಾನಿತರಾ॥ ರ್ಥಾಗತಮದು ಮತ್ತಿನ ನುಡಿ। ಯೇಗೆಯ್ದು೦ ಬೇಜಿ ಸೀಜೆಯೆನೆ ಪೃಥಗರ್ಥಂ

11 290 11

^{1.} ವೃತ್ತಿ | ಸ್ಥಾನ, ಜೆಸೆ, ಕಾಲ, ಸಂಪೈ ೧೯೬೩ ಅನು ಎಂಬನ್ಯ ಯಮಂ ಸೇಟಿಲಕ್ಕುಂ; ಏನು ಮೆಂಬಫ್ ಜೊಳ್ ಅರ್ಣ, ಅನಂ ಎಂಬನ್ಯ ಯಮಂ ಪೇಟಿಲಕ್ಕುಂ, 2. ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ. 8. ಮಿಲ್ಲೆ ಎಂಥ೯೦.

ಕಂ॥ ಅನು ತಿಟ್ಟಿನೆ ಕಿಟ್ಟನೆ ಬ। ಟ್ಟನೆ ಯೆಂಬಿವ ಪೊಳ್ ಭ್ರಮಾರ್ಥನೊಯ್ಡನೆಯೆನೆ ನೈಗ ಟ್ರಸೆ ಯೆನೆ ನೆಟ್ರಗೆಯೆ ನೆ ಒಂ। ದು ನಿಲ್ದು(ಲ್ಲು) ಮಿ ನಱೊಳ್ ಪ್ರಸ್ನುಟಾರ್ಥ ವಿಧಾನಂ ॥ ೩೨೨ ॥ ಸೂತ್ರಂ. ೩೧೧

ಕಂ॥ ವೇದನೆಯೊಳಹಹ ಯಂಬುದು। ಖೀದದೊಳೆಚ್ಚರಿಯೊಳೆಕ್ಕಟಾ ಯೆ:ಂಬುದು ತತ್ ॥ ಖೇದ ವಿಡಂಬನ ಕರ್ರಣಾ। ನಾದದೊಳಯ್ಯೋ ಎನಿಪ್ಪುದವತರಿಸಿ ಕು ೯೦

ಸೂತ್ರಂ. ೩೧೨

ಕಂ॥ [ಸವನಿಪುದೋ ಹೋ] ಹೋ ಎ(ಯೆ)ನೆ। ನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ಸಹಾ[ಥಾಮೊಡನೆನೆ ಹೆಸೆನ ॥ ವ್ಯ]ವಹೃತಿ ಗಹ ಗಹ್ ಯೆನೆ ಪಿರೀಱ್) ಗ ದುವೆಂಬಭಿಸ್ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಸೋತಂಬಾತಂ

11 829 11

11 2 9 2 11

ಸೂತ್ರಂ. ೩೧೩

ಕಂ॥ ಪರಿವಿಡಿಯುಂದಃ ಆಃ ಎಂ। ಬೆರಡುಂ ವಿಸ್ತ ಯ ವಿಡಂಬನ(೦) ವ್ಯಸನಸುಖ ॥ ಸ್ಪುರಿತಾರ್ಥದೊಳುಕ ಎಂಬುದು। ಪಿರಿದುವುಸಹ್ಯಾರ್ಥದೊಳ್ ಪ್ರಯೋಗಿ(ಸೆ)ಸ ಪಡೆಗುಂ 11 293 11 ಸೂತ್ಯಂ. ೩೧೪

ಕಂ॥ ಸ್ಮರಣ ವಿಚಾರಾ ನುಂತ ,ಣ। ಪಂಗತಿವೆುನಿಸುದೆಲೆ ಏ ಎಲಾ ಎಂಬಿವು ಸಂ II ಚರಿಸುವುದನುವುತದೊಳ್ ಬ। ೬ ರಿನೇಕಾರಮದೆ ಕಾರಮ ನಧಾರಣೆಯೊಳ್

11 292 11

ಸೂತ್ರಂ. ೩೧೫

ಕಂ॥ ಮತ್ತೆಂಬುದು ಪುನರರ್ಥದೊ। ಳಿತ್ಸಾನುಮದೆಲ್ಲಿಯಾನುಮೆಂಬರ್ಥ**ದೊಳಾ** ॥ ಯುತ್ಮಂಗಳರವು ಅರೆಗಳ್। ಸುತ್ತೇಂ ತರಳಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬೆ(ಳ್ರ)ಳ್ವಳವುಕ್ಕುಂ

1 202 1

^{1.} ಮೆಂಬುದು 2. ಮೆನೆ. 8. ಮೆನಿಸಿರ್ಭವಲೆಲೆ ಐ ಎಂಬಿವು...ಸುವುದನು; ವೆ,ನಿವೃದಲೆಲೆ ಎಲ್ಲಾ

ಕಂ॥ ಸಲಿ ಯಿಂಬುದು ಸತ್ಮಾಥಾ ॥ ವಲಂಬಿ ಹುಂ ²ಮೆನೆಯುವಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನೆಯುಂ [ಕಾಂ] n ಫಲಿಯಿಸ್ಗೆಗ್ನಂ ಪ್ರಶ್ರಾ ರ್ಥೋ । ಜ್ವೃತಾನುಮಾನಾರ್ಥಯುಗಳನುವು ಶಾಬ್ದಿಕರಿಂ 11 8 30 11

ಸೂತ್ರಂ. ೩೧೭

ಕಂ ಅಮುವೆ:ಂಬಿವೆರೆಡುವುದುರ್ಗುಂ 1 ಸವು ಚ್ಚಯಾರ್ಥದೊಳಿ ಏ ಒ ಓ ಎ(ಯೆ) ಂಬಿವು ಶ ಚ ಬ್ದವ:ನಪ್ಪಿ ವಿಶಂಕಾ ಪ್ಟ! ಶ್ತ ಮಂಡಲಾಕ್ಷೇಪಕಾರ್ಥದೊಳ್ ವರ್ತಿಸುಗುಂ

11 208 11

ಸೂತ್ರಂ. ೩೧೮

ಕಂ॥ ಬಲುಕೆ ಬಲುಕ್ಕಂ ಬಐಿಕು॥ ಬಲಿಕ್ಕೆ ಬಬಿಯುಂಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಶ್ಚಾದರ್ಥಂ ಗ ಘಟ್ಯಾಯಿ ಪುದು ವಿಕಲ್ಪಾರ್ಥಂ। ಕೞಲದೆ ಮೇಣೆಂಬ ಶಬ್ಧದೊಳ್ ಶಾಬ್ಧಿಕರಿಂ

n ago H

ಸೂತ್ರಂ. ೩೧೯

ಕಂ॥ ಮೆಱೆಗುಂ ಸುಂಮನೆ ಸುಂಮಗೆ। ಬಱಿದಲ್ಲವಱಿಂಬ ಮಾತಕಾರಣದೊಳ್ ಪೊ ॥ ಚ್ಚ ಱುಗುಂ ತೃತೀಯೆ ಬಂದು । ತಱಿನೆಂಬ ಪವಿಕ್ಕೆ ಯಾ ಎಕಾರಕ್ಕಿತರಂ

11 220 11

ಸೂತ್ರಂ. ೩೨೦

ಕಂ ಹೌವನೆಯಾಕಸ್ಥಿಕ ಭಯ। ಭಾವಿತ ಸಂತಿಂತುಗಳ್ ಪದಾಪೂರಣದೊಳ್॥ ಕೋವುವು ಬಿ: ಇಸ್ಸಿ:ಗಳ್। ಕಾವೊಗೆದು ಜುಗುಪ್ಪನಾರ್ಥದೊಳ್ ವರ್ತಿಸುಗುಂ

H RRS H

ಸೂತ್ರಂ. ೩೨೧

ಕಂ॥ ಉಪಮಾನಾರ್ಥದೊಳಿವು ವ। ರ್ತಿಪುವಂತಿರೆ ಯುಂತೆ ಯಂತೆವೊಲ್ ವೋಲ್ಡರ್ ರಂಗ धै श्रे क्ये तं तं तं तं तं तं तं । ವುಪಚಿತ ವಾರ್ತೆಯೊಳನುುಚಿತ ಸಂಭಾಷಣೆಯೊಳ್

^{1.} ನಿತ್ಯಾ. 2, ಮೆನೆಯುಂ ಅಲ್ತೆ ಹುಲ್ತೆಯೆ,ನೆಯುಂ | (ಸಾತಾಂ) ಹುುವಲ್ತೆ ಹುಬಲ್ತೆನೆಯುಂ ! 3. ಕೃಮಾ ಎಕಾರಕ್ಕಿತರಂ, 4. ಇಸ್ಸೀಗರ್, 5. ಇದು ಸರ್ಗ ಸೆಯ ಸೂತ್ರವಾಗಿ ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನಿವೆ.

ಕಂ॥ ಮತ್ತೆಂಬರ್ಥೆದೊಳುಸಿರ್ವರ । ಬಿತ್ತೆಗರಾಜಲ್ಲೆ ಬಲುಗಳಂ ಕಾಲಾರ್ಥಂ ॥ ಪತ್ತುವುದಂದಿಂದುಂದೆಂ । ದೆತ್ತಂ ನುಡಿವವ್ಯಯಂಗಳೊಳ್ ವಾಗ್ವಿದರಿಂ

॥ इर्थ ॥

ಸೂತ್ರಂ. ೩೨೩

ಕಂ॥ ಭ್ರಾಂತಿಯನುೞಿಯುಂ(ದಂ)ತಿಂತುಂ। ತೆಂತೆಂಬಿವು ತಾಂ ಪ್ರಕಾರ್ ಕಾಲಾರ್ಥಂಗಳ್॥ ಮುಂತೆ ಚತುರ್ಥೀ ಷಟ್ಠೀ। ಕಾಂತಂಗಳವೆಂದು ತಿಳಿಗೆ ಪೇ(ಬ್ರ)ವ್ಯಯವುಂ

11 2233 II

ವೃತ್ತಿ ॥ ಕಾಲಭೇದಮನಱ (ರ್ರ)ವ ಮುಂದಣವೃಯಂಗಳೊಳ್ ಚತುರ್ಥೀ ಷಷ್ಟಿ ಗಳ್ ಪರಿಣಮಿಸಿರ್ಪುದೆಂದಱ ವುದು .

ಸೂತ್ರಂ. ೩೨೪

ಕಂ॥ ತಳೆಗುಂ ಕಾಲಾರ್ಥವುನಾ।
ಗಳೀಗಳೆಂಬಾಗಡೀಗಡೆಂಬಿವು ಬಿಂದೂ ॥
ಜ್ಜ್ವುಳಮುಮಿವುದಯವುನುಸಿರ್ವುವು।
ತಿಳಿ 'ಸವಳದೆ ಪೊಜ್ಡಡೆನೆ ಸವಳ್ಳಡೆ(ಯೆು)ನೆಯುಂ

HARL H

ಸೂತ್ರಂ. ೩೨೫

ಕಂತಿ ಸವಸಂದ ಕಾಲವಾಚಕ I ಮಿವು ನಾಡಿದು ನಾಳೆ ನಿಂನೆ ಮೊಂನೆಗಳಾದಂ ಕ 'ಬವರಿಪು ವೀವರು(ಅು) ಮೊನೆಯೇ I ಅಂ(ಡಿ)ವು ಕಿಂಚಿದ್ಬೂತ ಭೂತಕಾಲದ್ವಯು**ದೊಳ್**

11 222 1

ವೃತ್ತಿ ಪತ್ರಾರ್ಥೀಷಹ್ಠಿ ಗಳಿವ ಅತ್ಯೆ (ರೊ) ಳ್ ಪತ್ತು ವವೆಂದವನು ದಾಹರಿಸುವೆಂ. ಆಗಳಿಂಗೆ, ಈಗಳಿಂಗೆ, ಆಗಡಿಂಗೆ, ಈಗಡಿಂಗೆ, ಆಗಳಿನ, ಈಗಳನ, ಆಗಡಿನ, ಈಗಳನ, ಈಗಳುಂ, ಈಗಳುಂ, ಆಗಡುಂ, ಈಗಡುಂ,)

^{1.} ಕಾಲ್ಕಾ. 2. ಮೂಲಸ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ ೨೧ ಎಂದಿದೆ. 8. ಸವಕ್ತಡಿ ಪೊಜ್ಡಡಿನೆ. 4. ವಿವರಿಭವು. (ಬವರಿಭವುದೀಚ್ಯ ವೃತ್ತಿಯೊಳೆಂದುಂ... ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ – ಪ್ರಯೋಗ) ಕ್ಕೆ ಮಂದಮು ಉದಾ...ವೆಂ. 6. ಆವರಣದೊಳಗಿರುವ ಭಾಗವು ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಗದೃ

ಇದು ಸಮಸ್ತ್ರ ಶಾಬ್ಸಿಕ ಜನಮನೋಜನಿತ ಶಬ್ದ ಸಂದೇಹಕಲ್ಯ ಚಾರು ಚುಂಬಕಾಯಮಾನಾನೂನ ಕರ್ಣಾಟಕಲಕ್ಷಣ ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ

ಸುಕವಿ ಕೇಶಿರಾಜ

ವಿರಚಿತಮನ್ನ

ಕಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ ಅವ್ಯಯಾರ್ಥ ವಿವರಣಂ ಅವ್ಯಮ ಸಂಧಿ(ಪ್ರಕರಣಂ.) ಸಮಾಪ್ತಂ.

(ಪ್ರಯೋಗಸಾರಂ)

¹ ಕಂ॥ ಆಪರಿಮಿತ ವಿದ್ಯರೆನಿಸಿ। ರ್ದ ಪುರಾಣ ಕವೀಂದ್ರರೆಖಿಳ ಕಾವ್ಯಂಗಳ ಗೂ॥ ಢಪದ ಪ್ರಯೋಗವುಂ ನೆರೆ। ಪಿ² ಪದಗತಾರ್ಥಂಗಳಂ ಮನಂಬುಗೆ ಪೇೞ್ರಿಂ

॥ ६६७ ॥

ವೃತ್ತಿ—

- (೧) ಬದ್ದ ವಣಮೆಂದು _ [ಮಂಗಳವಱ[§]]
- (೨) ಬೆಳ್ಳೆಂದು-ನಿರ್ಮಳಿಕೆ
- (೩) ³ಮೂಡೆಂದು—(ಉ)ದಯಂ
- (೪) ಅದುವಡೆ—ವಿಚಾರಿಸದೆ
- (೫) ಬೆಳ್ಪಳವೆಂದು-ಸಂಚಳಂ
- (೬) ಕಚ್ಚ ೞಿಯೆಂದು—ಬಿರುದಿನಬಳಿ *
- (೭) ಪಂನತಿಕೆಯೆಂದು-ಪರಾಕ್ರಮಂ
- (೮) ⁴ಸಲಂಡು(ದು)ಗೊಂಡುದೆಂದು—ಆಕ್ರ [ಮಿಸಿ ಕೊಂಡುದು
- (೯) ಕೆಲಚೆಂದು-ಸಹಾಯಂ
- (೧೦) ಪೊಅಮಾಱೆಂದು—ಬೆನ್ನಿ (ಹಂ
- (೧೧) ಶುಚ್ಚ ಅಂಯೆಂದು—ಕೇಡು *
- (೧೨) ಮೆಳ್ಪಡೆಯೆಂದು ಮರುಳ್ತ ನಂ
- (೧೩) 5ಬಿದ್ದ ಮೆಂದು—ಗಾಢಂ
- (೧೪) ್ರೆಪ್ಪ್ರಕವೆಂದು—ಸೊಪ್ಪುಗು [ಟ್ಟ್ರಹಂ
- (೧೫) ಆಡ(ಡೆ)ವಣಿ(ಗೆ)ಯೆಂದು—ಕೆಸ [ಱೊಳಾದ ಪಜ್ಜೆ
- (೧೬) ಬೆಜ್ಜೆಯೆಂದು—ಚಪ್ಪರಣೆ
- (೧೭) ದಡ್ಡ ಸಮೆಂದು—ಡೊಂಬವಱ³(ರೆ)*

- (೧೮) ಪರ್ಪರಿಕೆಯಿಂದು ಕರ್ಕಶತೆ *
- (೧೯) ಪಿಱಿತಿನಿಯೆಂದು___ ಮರುಳ್
- (೨೦) ಅಮ್ಮಂ⁷ಗೊಡಲಿಯೆಂದು—ಹೆಗ್ಗಟ್ಟ [ವತ್ತಿಗೆ *
- (೨೧) ಿತಂಡಗುಂಡಿಗೆಯೆಂದು ಜಲಪ್ರ [ತ್ಯಯಂ
- (೨೨) ಉಗ್ಗಿ (ಉಟ್ಗಿ)ಯೆಂದೊಂದುನೋಂಪಿ
- (೨೩) ಪಂಚಮೆಂಿದಪೂರ್ವಂ *
- (೨೪) ¹⁰ವಿಶಂಕೆಯೆಂದವಜ್ಞೆ
- (೨೫) ¹¹ಮಳಾರಮೆಂದು ಕುದುರೆ ವಟ್ಟಿ [(ಟ್ಟ)
- (೨೬) 12ವಳೆಯೆಂದು—ಕುದುರೆಯ ವಳಯಂ
- (೨೭) ಇಱಿಸಿಲೆಂದು—ಮೃಗಮಂ ಕೆಡಪುವ [ಕುೞ
- (೨೮) ಕೊತ್ತಣೆ(೪)ಯೆಂದು ಕಾಗೆಯ ನೊ [ತ್ತಂ
- (೨೯) 13ಅಗಿವಳದೆಂಣೆಯೆಂದುರಿಯೆಂಣೆ *
- (೩೦) ಸಿರಿವಂತಿಗೆಯೆಂದು_14 ಪುರಿಲೊತ್ತು *
- (೩೧) 15 ಸೊಡಬಲಿಯೆಂದು ಮಸಣವಟ್ಟಿ *

^{1.} ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಪ್ತಿವಾಕೃಂಗಳ್ ಎಂದು ಬರೆದು ಕವಿಪ್ರಶಸ್ತಿಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದೆ, ಮತ್ತು ೯ ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಂ, ಪ್ರಯೋಗಸಾರಂ ಎಂದು ಈಯಧ್ಯಾಯವೂ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 55 ಪದಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ಪಟ್ಟಕೆಯಾನಿ ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. * ಈ ಗುರ್ತಿರುವ ಪದಗಳು ಮೊದಲ ಪಟ್ಟಕೆಯಲ್ಲಿರುವುವ. 2. ಪದಾರ್ಥಂಗಳನಣಂ ಮನಂಬುಗೆ. 8. ಮೂಡಿಯೆಂದುದಯಂ, ಅದುವದೆಂದು ವಿಚಾರಿಸುಹಂ. 4. ಅಂಡು ಗೊಂಡುದು ಎಂದಿರಬಹುದಾ. 5. ಬದ್ದ. 6. ಪಪ್ಪುಕ. 7. ಗಡಲೆ. 8. ತಡಗುಂಡಿ. 9. ದುಪೂರ್ವಂ. 10. ನಿಸ್ಸಂಕೆ. 11. ಮರಾಳಮೆಂದಾ ಕಾದುರೆಯ ಪಟ್ಟ, 12. ಒಳೆಂದಾ. 18. ಉಗ್ಗವಳ. 14. ಹಾರಿಯೋಡು. 15. ಸೋಡಬಲಿ...ವಟ್ಟಿಗೆ.

- (೩೨) 1ಅವುಟೆಂದೆಂಜಲವುಳು
- (೩೩) ಪೊಚ್ಚ ಮೆಂದು ಪೊಟಿ *
- (೩೪) ಅತ್ತು(೯)ದೆಂದಱುತುದು
- (೩೫) ಅತ್ತಪರಮೆಂದು ಕಾಳಿಗವಲಗೆ *
- (೩೬) ಬಳಮರ್ದೆಂದಂಕದೌ ಮಧಂ
- (೩೭) ಮೆಚ್ಚವ(ಣಿ)ಳಿಗೆ ಯೆಂದು[ಮೆಚ್ಚನು ಳ್ಳುದೆಂ] ಬರ್ಥಂ
- (೩೮) ²ಕಿರ್ಗಿಯೆಂದೊಅವು *
- (೩೯) ಸಲವೆಂದು—ಪ್ರವೇಶಂ *
- (೪೦) ಗಾರಣವೆುಂದು __ ದೂ e *3
- (೪೧) ಕೊಟ್ಟ ಜನೆುಂದು—ಕಪ್ಪಂ
- (೪೨) ಕೋವರಿಯೆಂದು ಸಂಭ್ರಮಂ
- (೪೩) ತೇನತೇನಮೆಂದು⁵*.....[ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ]
- (೪೪) [ತೆಂ]ಗುಹಂ [ಪಕ್ಕಿ ಯೆಱಗುಹಂ]
- (೪೫) ತಿಪ್ಪುಳೆಂದು—ಗಱಿ
- (೪೬) ಬಿಜ್ಜಲ ಬಿಟ್ಟೀ ಅ³ಂದು ಹಿರಿಯಬಿಟ್ಟೇ
- (೪೭) ಸಾರಿಯೆಂದುಂ, ಬಿಸುಗೆಯೆಂದುಂ... [ಡೆಂಜೆಯಂ?(ಱಿಂಚಿಯಂ)
- (೪೮) ಪೂಜಾಗಜನೆುಂದು ಪಟ್ಟವರ್ಧನಂ
- (೪೯) ಪಂಚಪಲ್ಲವದ ವಾಜಿಗಳೆಂದು— [್ರಾಜವಾಹನಂಗಳ್
- (೫೦) ದೊಡ್ಡಿ(ಡ್ಡ)ಮಾರ್ಗಮೆಂದಾನೆ ಕು [ದುರೆಗಳೊಳಾದ ಕಿಜುದೊಡೆಯ 'ದಡ್ಡಂ
- (೫೧) ಇ(ಅ)ಡಿನೆಂದು—ಸಂದಣೆ
- (೫೨) ಅಳಸೆಂದು ಸುರತಧ್ವನಿ * [ರಿತೆರೆ ಭೊಡೆಂದು ಪ್ರಯೋಗಮುಂಟು ?

- (೫೩) ತೆರೆವೊಡೆಯೆಂದು ಮಡಿಲ್(ಲು)
- (೫೪) ⁸ඛකස්ං.....
- (೫೫)[ಬು]ದೊಂದುಕಿವಿದುಡುಗೆ *
- (೫೬) ಪಾ(ರೆ) ಅೆಂದು ಬಹಿತ್ರ ಭೇದಂ
- (೫೭) ಬರ್ದುಗೆ[ಯೆ]ಂದು ಸಾವು *
- (೫೮) ಿಶ(ಳಿ)ಟ³ಯೆಂದು-ಛತ್ರಂ
- (೫೯) ¹⁰ಅಱ•ಲೆಂದು— **೩ೂ**ನೆಂದು [ನಕ್ಷ [ತ್ರಂ] *
- (೬೦) ಮುಮ್ಮುರಿಯೆಂದು—ಕಾಸಿದ [ಮಣಲ್*
- (೬೧) ತ(೭)ಟ್ಟ) ಟ್ಟಿಮೆಡ + 2 ಹಿಸ್ತೆ ಪ್ರತಿಕ್ಕಿಸಿದೆ = 2 = 2 ಟ್ಟಿಮೆಣದಂ
- (೬೨) ನಾಗಹನುಂ¹¹[ದು ಗೋದಾವರಿ ಯೊಳೊಂದು ಮಡು]
- (೬೩) ಸೈವೆಂದು ಪುಣ್ಯಂ *
- (೬೪) ಗುಂಡೆಂದು ನೆರವಿ *
- (೬೫) ಬಂಡಣವೆುಂದು ಕಾಳೆಗಂ *
- (೬೬) ಉಗಿಪದವೆುಂದು ಸುಲಿಹಂ
- (೬೭) ನಿಕ್ಕುವನೆುಂದು ನಿಶ್ಚಯಂ *
- (೬೮) ತಿರಿಕೊಱೆಯೆಂದು ಆಯ್ದು ೪ *
- (೬೯) ನನಸೆಂದು ದಿಟಂ *
- (೭೦) ಕುಱಿಯಿಂದು ಕುಱಿ(ಅುಪು)
- (೭೧) ಅಸುವೆಂದು ಶೀಘ್ರಂ
- (೭೨) ಅಸಿದನೆಂದು ಚಿಲಂಕಿದನೆಂದು
- [ಈಡಾಡಿದಂ (೭೩) ಬಿಸವಂದವೆುಂದು ಕೌತುಕಂ *
- (೭೪) ಮುಕ್ಕು ಱಿಂದು ಮುಸುರುಹಂ
- (೭೫) ಷಾಹಿಣಿಯೆಂದು ರಕ್ಕ ಸಿಯ ಕತ್ತಿಗೆ
- (೭೬) ಜಱುಚೆಂದು ವೃರ್ಥಾಳಾಪಂ

^{1.} ಎವುಟಿಂದು, ಎರೆಯೆಂದು. 2. ಕಿಜುಗೆಯೆಂದು ಬಜವು (ಕಿರ್ಗಿಯೆಂದು). 3. ಬದಸೆಂದು ಕೌಟಲ್ಯಿಂ (ಬದಗೆಂದು) ಹರೇಗನೆಂದು ಹಾರಂ, ಹೇರಿಗನೆಂದು ಬೇಹಿನನಂ (ಇವು ಮೂಲದಲ್ಲಿ) ಗಳಿತವಾಗಿವೆ. 4. ಕೌವರೆ. 5. ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ತೆಂಗಹಮೆಂದು ಹಕ್ಕಿಯೆಜಗುಹಂ. 6. ರಾಜವಾಹಂಗರ್. 7. ಜಿಡ್ಡು, ಜಡ್ಡು, ದಡ್ಡು, 8. ಆತಿಎವೈಯೆಂದು – ಹಬಕು (ರಣಜ್ಜೆಯೆಂದು) ಸವಿತ್ರಮೆಂದು. 9. ದಳಿಯೆಂದು ಹತ್ತಂ. 10. ತಟ್ರಾಟಾಲಂ ಮೊಯ್ಯುವೆಂ – ಎಂದು ಕಬ್ಬಗರಕಾವದ ಪ್ರಯೋಗಂ. 11. ದುಗೋವಾವರಿಯೊಳೊಂದು ಮಡು. ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವಾತವಾಗಿದೆ.

- (೭೭) ಬೆಜ್ಜೆಂದು ವೈದ್ಯಂ
- (೭೮) ಅಜ್ಜೆಂದು ಸಾವಾಸಿ
- (೭೯) ಕಾದಲ್ಮೆಯೆಂದು ಸ್ನೇಹಂ
- (೮೦) ಅರ್ಬಿಯೆಂದು ನಿರ್ಭುರಂ
- (೮೧) ತೋರ್ಪಿಯೆಂದು ತೋರ್ಕೆ
- (೮೨) ಬರ್ದೆಂದು ಪ್ರೌಢಿ*
- (೮೩) ನಿಗ್ಗವಮೆಂದು ಗಜದಂತಂ *
- (೮೪) ಪಲ್ಲಮಱಿಯೆಂದು ಆನೆಯಮಱಿ*
- (೮೫) ಕರಿಯೆಂದು ಆನೆ?
- (೮೬) ರಾಜಾವರ್ತಮೆಂದು ಎಳನೀಲಂ *
- (೮೭) ನವಿರೆಂದು ಕೂದಲ್ *
- (೮೮) ವಾಳೆಯೆಂದು(ಲಾಳೆಯೆಂದು)ಲಿಂಗ [ವತ್ತಿಗೆ
- (೮೯) ಸುನ್ನ ಮೆಂದು ಶೂನ್ಯಂ
- (೯೦) ತೊದಳೆಂದು ಪುಸಿಯಭೇದಂ *
- (೯೧) ಅಸಕೞಿಹವಿಂದು ಕೈವಾರುಹಂ
- (೯೨) ಎನವೆಂದು ಎನ್ನ ವರ್ತನಂ
- (೯೩) ಆವೆಯಾದೊಡಮೆಂದು ಆರಾದೊಡ [ಮೆಂಬರ್ಥಂ
- (೯೪) ಸೌಸವವೆುಂದು ಕಂಪು *
- (೯೫) ಮಾದಡೆಯೆಂದು ಮಾಣದೆಂದರ್ಥಂ
- (೯೬) ನಿಱಿಗವಿಂದು ಒಂದುಮಾವು
- (೯೭) ಗಱಿವುವೈ(ವೂವೆ)ಂದು ಕೇದಗೆವೂ
- (೯೮) ¹ಕೊವಳೆಯೆಂದು ನೆಯ್ಡಿ ಲ್
- (೯೯) ಕೊಳವೇರೆಂದು ಲಾಮಚ್ಚಂ
- (೧೦೦) ಕೆಕ್ಕೆ ಯೆಂದು ಕೆನ್ನೆ
- (೧೦೧) ತೆಗಳಿಂದು ಪೆಗಲ್?
- (೧೦೨) ಗೊಂಕೆಯೆಂದು ಗೋಣ್ *
- (೧೦೩) ಬದ್ದಿ ಸಮೆಂದು ಅವುಂಕುಹಂ

- (೧೦೪) ತಱಿಸಲವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಂ
- (೧೦೫) ಮುನ್ನೀರೆಂದು ಸಮುದ್ರಂ *
- (೧೦೬) ಬೆದಂಡೆಯೆಂದು ವೈದಂಡಿಕಂ
- (೧೦೭) ಚತ್ತಾಣವೆುಂದು ಒಂದು ಕಾವ್ಯಂ
- (೧೦೮) ತಳವೆಳಗೆಂದು ಬೆಱಗಾಗುಹಂ
- (౧ం౯) ఆణియరం, ಉబ్బడిగం, ఆగున్డలే, ಉರ್ಬಿನಂ, నూళదు ఎంబివు పిరి [దేందథ్రం
- (೧೧೦) ತಿಬ್ಬಮೆಂದು ತೀವ್ರಂ
- (೧೧೧) ಪರಕವೆುಂದು ಪರೋಕ್ಷಂ
- (೧೧೨) ಬವಸೆಂದು ವ್ಯವಸಾಯಂ
- (೧೧೩) ಬಾಗುಳೆಂದು ವ್ಯಾಕುಳಂ
- (೧೧೪) ಪಾಗಲಿ(ಲಮ್ರಿಂದು ಪ್ರಾಕಾರಂ
- (೧೧೫) ಅಳಿಕಮೆಂದು ಆಲೇಖಂ
- (೧೧೬) ವಂಚಮೆಂದು ವಂಶಂ
- (೧೧೭) ಕುಯಕವೆುಂದು ಕುಹಕಂ
- (೧೧೮) ಕೈದವನೊಂದು ಕೈತವಂ
- (೧೧೯) ಸುತ್ತಿಯೆಂದು ಶುಕ್ತಿ
- (೧೨೦) ಉ**ಮ್ಮಳಿ**ಸಿತೆಂದು ಊಷ್ಮೆತೋರಿ [ದುದು
- (೧೨೧) ತೆಲ್ಲಂಟೆಯೆಂದು ನಿಬ್ಬಣಂ
- (೧೨೨) ತಮ್ಮಡವೆುಂದು ತಡೆದುದು
- (೧೨೩) ಡವಕೆಯೆಂದು ಕಾಳಾಂಜಿ
- (೧೨೪) ನಿರ್ನಿರೆಂದು, ನಿರ್ನಿರಮೆಂದು ನಿರ್ನಿ
- (೧೨೫) ಅಡಬಳನೆಂದು ಬಾಣಸಿಗಂ
- (೧೨೬) ಹೇದೆಯೆಂದು ಭೂತಂ
- (೧೨೭) ಹರಿಮೇಖಲೆಯೆಂದು ಇಂದ್ರಜಾಲಂ
- (೧೨೮) ಕಾಮಕರಮೆಂದು ಗರ್ವಮಕ್ಕುಂ²
- (೧೨೯) ಬೇಂಟೆಯೆಂದು ಸರವಿ

^{1.} ಕೋಮಳೆಯೆಎಂದು:

^{2.} ಪ್ರಯೋಗಂ.—ಕಂ¥ ತಾಮಸಗೆ ತಾಗಿದಸುರನ | ಕಾಮಕರಂ ಕರಮಡಂಗಿ ನುರ್ಗಷ್ಟುನೆಗಂ |

^{8.} ಪ್ರಯೋಗಂ....ಮಳಲ ಜೀಂಟೆಯಂ ಮಾಡಿದವೊಲ್.

- (೧೩೦) ತಗರ್ಮದೆಂದು ತಗದುದೆಂದರ್ಥಂ
- (೧೩೧) ನಾಳಿಯೆಂದು ಪಾಡಿಯೆಂಬರ್ಥಂ
- (೧೩೨) ಏರ್ಪುತುದೆಂದು ತಡಂಬೊಯ್ಡು ದೆಂಬರ್ಥಂ
- (೧೩೩) ಕಯ್ಗೀಲೆಂದು ಕಡೆಗೋಲ್
- (೧೩೪) ಚಣಕನೆುಂದು ಚಲ್ಲಣಂ, ಚಲ್ಲಣ [ನೆುಂದು ಅರ್ಧೋರುಕಂ
- (೧೩೫) ಚೆನ್ನ ಪೊಂಗನೆಂದು ವೀರಂ *
- (೧೩೬) ಪುಗ್ಗಾಯ್ದ ನೆಂದು ಗರ್ವಿತಂ *
- (೧೩೭) ನೆಲಕಲನೆಂದು ಲೋಭಿ *
- (೧೩೮) ಪಚ್ಚಾಯ್ಲ ನೆಂದು ಪಚ್ಚ ಗಾಱಂ
- (೧೩೯) ಬೆಳ್ಳಡಿಯೆಂದು ಗೊರವಂ *
- (೧೪೦) ಕಿತ್ತಡಿಯೆಂದು ವೃತಿ *
- (೧೪೧) ಬಿತ್ತೆಗನೆಂದು ಪ್ರೌಡಿ
- (೧೪೨) ಸೊಂದಿಯೆಂದು (ವೊಲದಿಯೆಂದು) [ಸಿತಗಂ
- (೧೪೩) ಪೆఱనేందు ఎడేయం (ಸಡೆಯం, [ಸೆಡೆಯం, ಪಱ³ಯಂ
- (೧೪೪) ನೆಱಲ್ಡ ನೆಂದು ಜೋಲ್ಡಂ
- (೧೪೫) ನೇರ್ದನೆಂದು ಅರಿದಂ *
- (೧೪೬) ನಿರದನೆಂದು ಕೊಂದಂ?
- (೧೪೭) ನೋಳ್ಪದನೆಂದು ಇದಿರ್ಚಿ ನಡೆದಂ
- (೧೪೮) ಬಿತ್ತಗನೆಂದು ಕುತ್ತಿದಂ
- (೧೪೯) ಪಳುಂಕಿದನೆಂದು ನೂಂಕಿದಂ
- (೧೫೦) ತಡಮಾಡಿದನೆಂದು ತಳ್ಳಂಕಗೊಳಿ [ಸಿದಂ
- (೧೫೧) ಕಿಸುಗಣ್ಣಿದನೆಂದು ಕೋಪಿಸಿದಂ
- (೧೫೨) ¹ಎಂದಕ್ಕೆ ಯ್ದ ನೆಂದೆಂದುದಂ ಮಾ [ಡಿದಂ

- (೧೫೩) ಕರೆದನೆಂದಡಂಗಿದಂ
- (೧೫೪) ತೆಪ್ಪತ್ತನೆಂದು-ಮುಚ್ಚಿದಿಳಿದಂ
- (೧೫೫) ಮುಚ್ಚುತ್ತನೆಂದು ಮುಚ್ಚಿವೋದ
- (೧೫೬) ²[ಕುಂಗ](ರೆಂ) ಲೆಂದು ಬೆಸದವರ್
- (೧೫೭) ಮಾರ್ಮರೆಂದು ಮಲೆವರ್
- (೧೫೮) [ಚೆಲ್ಲವೊತ್ತರೆಂ]ದು ಮಲ್ಲರು
- (೧೫೯) ಮಾರ್ಮರೆಂದು _ಮಲೆವರು ?
- (೧೬೦) ಚಲೆ ಉತ್ತರೆಂದು ನಂಬಿಸಿತಿಂಬರ್
- (೧೬೧) ಸೈದರೆಂದು ನೇರಿದರ್
- (೧೬೨) ⁴ಪಾ(ರೊ)ಱ³ಂದು, ದುರುಜೆಯರೆಂ [ದು, ಸಿತಗೆಯರ್
- (೧೬೩) [ಪಚ್ಚವಡಿತಿ] ಯೆಂದು—ಪಚ್<mark>ಚವ</mark> [ಡಿಸು
- (೧೬೪) ಮಗಳ್ಮಾಯೆಂದು, ಮಾ(ಳಂ)ಸ್ಮಂಕಿ [ಯೆಂದುಂ, ಗಂಡ(ನ್ರಂ ಪತ್ತಿ ಬಿಡದಾಕೆ
- (೧೬೫) ಜೋಡೆಯೆಂದು ಸಿತಗೆಯುಂ, ಸಾಕ್ಟ್ [ಯುಂ
- (೧೬೬) ಕಜೋಡನುಂ, ಸಿತಗನು ಮಕ್ಕುಂ
- (೧೬೭) ಒಱಲ್ದ ನೆಂದು ಮು ಮುಗಿದನೆಂದು [ಕೂರ್ತಂ
- (೧೬೮) ಅಬ್ಧರ್ತನೆಂದು ಗುಣಕಲುಗೊಂಡ [ನೆಂದು ಪ್ರೀತಿವಟ್ಟಂ
- (೧೬೯) ನಿಲುಂಬಿತೆಂದು—ಕುಪ್ಪಳಿಸಿತು
- (೧೭೦) ⁷ತಣ್ಮ**ಲೆಂ**ದು, **ಭೊ**ಚ್ಚಱ (ಸಿ)ತೆಂದು-[ಪೊಡಕ**ಲಿಸಿ**ತು
- (೧೭೧) ಿಅಲ್ಲಣಿಗೆಯಿಂದು ಸಬ್ಬವವೆುಂದು [ಮೇಳಂ
- (೧೭೨) ಕತ್ತ್ರಪಮಿಂದು ಪೆಳ[ಕೆಂದು ಜಗಳಂ]
- (೧೭೩) ಕೊಂಬೆಂದು ಸಂಕೇತಸ್ಥಳಂ

^{1.} ಎಂಬುಕೆಯ್ದ ನೆಂದು. 2. ಕುಂಗರೆಂದು ಬೆಸದವರ್ (ಗರಿಂಕರೆಂದರಿ?) ಬಾಂಬರೆಂದು ಕೋವರೆಂದು ಕುಂಬುಟ್ (ಕುಟುಂಬರ್), ಕಸಜಂಕರೆಂದು ಮಲ್ಲರ್. 3. ಜೆಲ್ಲವೊತ್ತರ್. 4. ಸಾಣ್ಟೆಯೆಂದು ದುಡ್ರುಂಜೆಯರೆಂದು. 5. ಜೋಡನೆಂದಾ ಸಿತಗನುಂ ಸಾಣ್ಟನುಮಕ್ಕುಂ. 6. ನೆಂದರಿ ಉಳಿಗಿದನೆಂದರಿಂ. 7. ಕಣ್ಣ ಲೆದು. 8. ಕೊಲ್ಲಣಿಗೆ ಎಂದಿರಬಹುದು. 9. ಪೆಟಕೆಂದರಿ ಜಗಳಂ, ವನವೆರಿಂದರಿ ಕೊಳವೆರಿಂದು, ಕೊಂಬೆಂದರಿಂ.

(೧೭೪) ಉಕ್ಕೆ ವಮೆಂದು... ಠಕ್ಕು (೧೭೫) ಅಳ್ಕಿಂದು ಬೆ(೪)ಗು(ಗ)ಡೆಂದು ಭಯಂ (೧೭೬) ²ಅವುತಿಯೆಂದು ಚಿತಕ್ಕೆ ಯೆಂದು ? [ಕಾಂಚನಂ (೧೭೭) ಬೊಂದಿಯೆಂದು³ನೊಡಲೆಂದುಂ [ಶರೀರಂ (೧೭೮) ಕಸವರಮೆಂದುಂ⁴ ಕಿಸುವೆಂದುಂ ಪೂ೯ (೧೭೯) ಗಾ(ಗೋ)ಳಿವಾತೆಂದು ತಿಟ್ಟಿಂದು [wown gr (೧೮೦) ಮರ್ಚೆಂದುಂ ಇರ್ಪೆಂದುಂ ನೊಣ [(ೞ)む (೧೮೧) ಸಾೞಿಯಿಂದುಂ, ಕೇಳಿಯೆಂದುಂ (೧೮೨) ಸಚ್ಚವಣ (ಮೆಂದು) ಪರೀಕ್ಷೆಯು [ಮಣ್ಮುಮಕ್ಕುಂ (೧೮೩) ಗರವಸಗೊಂಡುದೆಂದು ಕೊಱ³ದು [ದುಂ ಗರವಟಿಸಿದುದುವುಕ್ಕುಂ (೧೮೪) ಸೋಡಂ ಬಾಡಮೆಂದುಂ ಅ(ಉ)ಂ [ಣವಳಿಯದೆಂದುಂ ಪಿರಿದುಮೆಂಬುದಕ್ಕುಂ

(೧೮೫) ತುೞಿಕಿಂದು ವೀರಮುಂ ಪೂಡ [ವಡಿಕೆಯು]ಮಕ್ಕುಂ (೧೮೬) ಸುಸಿಲೆಂದು ಸಂಭೋಗ(ಕಾಲ) [ಮುಂ ಪ್ರಭಾತಕಾಲಮುಮಕ್ಗುಂ (೧೮೭) ಕಮ್ಮಂಗಣೆಯನೆಂದುಂ ಇಂಗೋ [ಪನಮೆಂದು ?] ಲ್ನಿಲ್ಲನೆಂದುಂ ಕಾಮಂ (೧೮೮) ಸಂಡಿತವಕ್ಕಿಯೆಂದು ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ [ಯೆಂದು [ಗಿಳಿ (೧೮೯) ಪಡಿಯಅವಕ್ಕಿಯೆಂದುಂ, ಪೊಕ್ಸ್ಮಾಕ್ [ಳಿವಕ್ಕಿ ಯೆಂದುಂ, ಕೆಂಗಣ್ವಕ್ಕಿ ಯೆಂದುಂ [ಕೋಗಿಲೆ (೧೯೦) ಮುಯ್ಯಿ ರಡಿಯೆಂದುಂ ಆಱಡಿ [ಯೆಂದುಂ ಪರವುಯೆಂದುಂ ಅಲ [ರ್ವಕ್ಕೆ ಯೆಂದುಂ - ತುಂಬಿ (೧೯೧) 'ಮೆಳಂಬಮೆಂದು... ದೊಳು ತುಂಬಿ (೧೯೨) ಜೊನ್ನ ವಕ್ಕಿಯೆಂದು - ಚಕೋರಂ (೧೯೩) ತಾರಗೆವಟ್ಟಿ _ಯೆಂದಾಕಾಶಂ (೧೯೪) ಬಾನೆಂದು _ ಗಗನಂ (೧೯೫) ಬಾಂಬರನೆಂದು_²ಕುಂಬ**ಱ**ಂ

ಇವೆಲ್ಲಾ ಕವಿಮಾರ್ಗ ಮನೋ(ಹ)ಹಾರಂಗಳ್ ನಿರ್ದಸ್ಟರೆಗಳುಮ**್ಪುವು. ಇವ** ಮೊದಲಾದುವಂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುದು.

^{1.} ಉಕ್ಕಿ ವಮೆಂದುಂ ಪಠಾಳವೆರಿಂದರಿ ಕಕ್ಕು. ಉಕ್ಕಿ ವಮೆಂದುತ್ಸವಂ ಪಠಾಳವೆರಿಂದು ಕಕ್ಕು ಎಂದಿರಬೇಕು.

^{2.} ಅವುತೆಯೆಂದುಂ (ಅವುಸೆಯೆಂದುಂ), ಜೀವರಕ್ಕೆಯೆಂದುಂ ಕವಜಂ ಕೆ. ನೊಡಂಬಿಯೆಂದುಂ 4. ವಸಾನೆಂದಾಂ.

^{5.} ಮೇಳಂಬಮೆಂದುಂ. 6. ಇಲ್ಲ. 7. ಕುಜುಂಬಂ. 8. ಗಳನ್ನು ಎಂದು ಮೊದಲಾದಾದಂ.

(ಉಪಸಂಹಾರಂ)

[ಸಮಾಹ್ಮಿ ವಾಕ್ಯಂಗಳ್]

ಕಂ॥ ನಡೆದುದೆ ಮಾರ್ಗಂ ಪದವಿಡ। ಲೊಡರಿಸಿದುದೆ ಭಂಗಿ ಕೇಶವಂ¹ಗರಿದುಂಟೇ ॥ ತೊಡಗಿದ ಕೃತಿಗಳೊಳ್ಳಾನೆಯ]। ನಡು ಬಡವೇ ತಾನೆ ಲೋಕದೊಳ್ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಂ

॥ विवह ॥

ದೊರೆನಡೆದ ಚೋಲಪಾಲಕ 1 ಚರಿತಂ ಶ್ರೀ ಚಿತ್ರಮಾಲೆ' ಮತ್ತೆ ಸುಭದ್ರಾ ॥ ಹರಣಂ ಪ್ರಬೋಧ ಚಂದ್ರಂ। ಕಿರಾತಮಿವು ಕೇಶಿರಾಜ್ ವಿರಚಿತಕಂಗಳ್

11 280 11

ಸಿರಿಗೀಕ್ಷಿಪ ರಸಚಿತ್ರಂ 1 ಸರಸತಿಗೆರಡನೆಯು ಬೀಣೆಯೆನೆ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ॥ ಕರಮಾದುದೆಂದು ಬುದ್ದರಾ ! ದರಿಸರ್ ಮೆಚ್ಚಂದೆ ಶಬ್ವವುಣಿದರ್ಪಣಂ

॥ ୫୫୦ ॥

[ಆರ್ಯನ ಯಾದವ] ಕಟಕಾ। ಚಾರ್ಯನ ಕೇಶವನ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ್ ಮಾ ॥ ಸೂರ್ಯೇಂದು ಮೇರುವಾರಿದಿ। ಪರ್ಯಾಂತಂ ಪರೆದು ನಿಲ್ಕನಾಕುಳದಿಂದಂ

॥ ଅନ୍ତ B

ಚಂ। ಗಮಕಸಮಾಸದಿಂ ಅಟಕುಳಕ್ಷಳದಿಂ ಶ್ರುತಿಸಹ್ಯ ಸಂಧಿಯಿಂ। ಸಮು ಚಿತಮಾಗಿ ಬರ್ಪ ಸತಿ ಸಪ್ತಮಿಯಿಂ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತೋಕ್ತಿಯಿಂ ॥ ವಮಹಪಭೇದದಿಂ ವಿರಹಿತಾವೃಯ ಸಂಸ್ಕೃತಲಿಂಗದಿಂ ಪದೋ। ತ್ತಮ ಶಿಥಿಲತ್ವದಿಂ ಯತಿವಿಲಂಘನದಿಂದರಿದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಂ 11 282 1

ಇದು ಸಮಸ್ತ್ರ ಶಾಬ್ದಿ ಕಜನಮನೋಜನಿತ ಶಬ್ದ ಸಂದೇಹಶಲ್ವ್ಯ ಚಾರು ಚುಂಬಕಾಯಮಾನಾನೂನ ಕರ್ಣಾಟಕಲಕ್ಷಣಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ ಸುಕವಿ ಕೇಶಿರಾಜ

ವಿರಚಿತಮಪ್ಪು **ಕಬ್ಡ** ಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ ಪ್ರಯೋಗಸಾರ ಶಬ್ದಾರ್ಥನಿರ್ಣಯಂ (ನವಮಂ ಪ್ರಕರಣಂ)

^{1.} ಗಡಿರುಂಟೇ, 2. ಯಂಕೆ, 3. ಕವಿರಚಿತಂಗರ್, ವಿರಚಿತಕೃತಿಗರ್. 4. ಪುನಿತಿ.

ಮಂಗಳ ಮಹಾ.

¹[ಸ್ವಸ್ತ್ರಿತ್ರಿ ವಿಜಯಾಭ್ಯುದಯ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕವರ್ಷಂಗಳು ಸಾವಿರದ ಆಅುನೂಅ ನಾಲ್ವತ್ತಾಅನೆಯ ಕ್ರೋಧಿ ಸಂವತ್ಸರದ ವೈಶಾಖ ೧ ರಲ್ಲು ಅಪ್ಪಾಜೈ(ಯ್ಯನ) ಪುತ್ರನಾದ ಚಲುವೈ(ಯವಲಾ)ಯನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದ ಪುಸ್ತ್ರಕಕ್ಕಂ

ಮಂಗಳಂ

ಶ್ರೀಮತೇ ವೇಲಾಪುರೀ ಸೌಮ್ಯ ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ]

(ಇನ್ನೊಂದು ಹಸ್ತ್ರಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪಟ್ಟಕೆ) ಪುರಾತನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿನಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ.

ಶ್ರೀಮತ್ನಂಚಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ

ಕಂ॥ ಅಪರಿಮಿತ ವಿದ್ಯರೆನಿಸಿ:।

ದ್ ಪುರಾಣ ಕವೀಂದ್ರರಖಿಳ ಕಾವ್ಯಂಗಳ ಗೂ॥

ಢ ಪದಪ್ರಯೋಗಮಂ ನೆರೆ।

ಪಿ ಪದಗತಾರ್ಥಂಗಳಂ ಮನಂಬುಗೆ ಪೇೞ್ವಿಂ

11 0 11

- (೧) ಬದ್ದ ವಣ ಮೆಂಬೀಶಬ್ದಂ = ಮಂಗಳದಲ್ಲಿಯುಂ, ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿಯುಂ, ಉತ್ಸಾಹವಾದ್ಯ ದಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಮರಭೂ ಮಿಯಲ್ಲಿಯುಂ.
- (೨) ಬೆಳ್ಳು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ನಿರ್ಮಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಜ್ಜ ನನಲ್ಲಿಯುಂ, ಪುಣ್ಯ ದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕೀರ್ತಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಭೀತ ನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಾಮಾಂಧನಲ್ಲಿಯುಂ.
- (೩) ಮೂಡೆ ಯಿಂಬ ಶಬ್ದ ಮುಂ = ದಯಿಯ(ಉದಯದ)ಲ್ಲಿಯುಂ, ತೃಣಗೂಡಿದ ಧಾನ್ಯದಲ್ಲಿಯುಂ, ಅರಸುಗಳ ರಾಜಚಿಹ್ನ ದಲ್ಲಿಯುಂ, ಮೂಡಣದಿಕ್ಕಿ ನಲ್ಲಿಯುಂ, ಮಱಸುವರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ.
- (v) ಅದು ಅದೆ -ಎಂಬೆರಡು ಶಬ್ದಂಗಳುಂ = ವಿಚಾರಿಸದೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ, ನಿರ್ಧಾರಣಾರ್ಥ ದಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋಱಿಸುವರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ, ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೆಂಬಲ್ಲಿಯುಂ, ತಪ್ಪದೆಂಬ (ರ್ಥದ)ಲ್ಲಿಯುಂ.
 - (೫) ಬೆಳ್ಳಳೆ(ಳ) ಯೆಂಬಶಬ್ದಂ = ಚರಿಯಿಸುವಲ್ಲಿಯುಂ, ಆರಿಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸ್ಫಟಿ ಕದಲ್ಲಿಯುಂ, ಬೇಕೆಯಾದಲ್ಲಿಯುಂ, ? ಕ್ರ್ರೀಯನೆಂಬಲ್ಲಿಯುಂ (?)
 - (೬) ಕಚ್ಚಲಾ (ರಚ್ಚಳ?) ಯೆಂದು = ಕಾಲಿಗಿಕ್ಕುವ ಬಿರುದಿನ ಆಭರಣದಲ್ಲಿಯುಂ, ಪ್ರೀಯದ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿಯುಂ, ವೇಶ್ಯಾ ಜನಂಗಳ ಸ್ನೇಹದಲ್ಲಿಯುಂ, ತಿಶುಗಳ ಗತಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ವೇಗದಲ್ಲಿಯುಂ.
 - (೬) నంಪನ್ನ ತಿಗೆ యేంబ ಶబ్దం = ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯುಂ, ಉನ್ನ ತಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, (ಪನ್ನ ತಿಗೆ) ? ರೂಪಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಒ(ವ) ಡಂಬಡಿಕೆ ಯೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ, ಪಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಿಹಿಂದಱಲ್ಲಿಯುಂ.

(೮) ಸಲಂದು¹ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (೯) ²ಕೆಲಂಚೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (೯) ²ಕೆಲಂಚೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (೧೦) ಪೊಜ(ರ) ಮಾಜು ಯೆಂಬೀ (ಎರಡು) ಶಬ್ದಂ (೧೦) ಪೊಜ(ರಿ) ಮಾಜು ಯೆಂಬೀ (ಎರಡು) ಶಬ್ದಂ (೧೦) ಪೆಚ್ಚಟಿಂ(ಳಿ) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (೧೦) ಬೆಳ್ಳಡೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ನೆಪ್ರಕ್ಟ) ? (೧೩) ಬಿರ್ದು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ಬದ್ದಂ—ಬಿದ್ದಂ) ? (೧೪) 'ಪಪ್ಪುಕ ಮೆಂಬಶಬ್ದಂ (೧೫) ಅಡೆವಡೆ(ಗೆ) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (೧೬) ಜೆಜ್ಜೆ (ಬೆಜ್ಜೆ) ಯೆಂದು (೧೭) 'ಪಜ್ಜೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (೧೮) ಪರ್ಣೆ ಹೆಚ್ಚೆ (ಬೆಜ್ಜೆ) ಯೆಂದು (೧೭) 'ಪಜ್ಜೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (೧೮) ಪರ್ಣೆ ಹೆಚ್ಚೆ (ಬೆಜ್ಜೆ) ಯೆಂದು (೧೮) ಕ್ಷಣೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (೧೮) ಕ್ಷಣೆ ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಂಟುಯು, ಕುಂಕುಮ ದ್ರವ್ಯಕ್ಟಲ್ಲಿಯುಂ,				
(೧೦) ಪೊಜ(ರ) ಮಾಜು ಯೆಂಬೀ	gir, a	replaced above.		ನಲಯುಂ.
(ಎರಡು) ಶಬ್ದಂ = ೆಬೆಂಗೊಡುವಲ್ಲಿಯುಂ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪರಭಾಗ ದಲ್ಲಿಯುಂ, ಹೂಆಗಣ ಮಾಹು ಯೆಂ ಬಲ್ಲಿಯುಂ, ಮಣಲ ದೀಂಟೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೧) ಪುಚ್ಚಟ್(೪) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕೇಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಜಾರೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಗ್ರ(ಹೋ) ಚ್ಚಾಟನೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ದೆನಳ್ಳಿದೆ) ? (೧೨) ಬೆಳ್ಳಡೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಮರುಕ್ತನದಲ್ಲಿಯುಂ, ಆಳವಿ ಉಳ್ಳ ಭಂಟೆ(ಟಿ) ನಲ್ಲಿಯುಂ, ಮರುಳಪಡೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೩) ಬಿರ್ದು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಮರ್ದಲ್ಲಿಯುಂ, ಬೀಟ್ವಲ್ಲಿಯುಂ, ಅ(ವು) ತಣದಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೪) 'ಪಪ್ಪುಕ ಮೆಂಬಶಬ್ದಂ = ಸೊಪ್ಪು 'ಗುಟ್ಟು ವಲ್ಲಿಯುಂ, ಭೀತನಾದನೆಂಬ ರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ, ಖಾದನಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೬) ಜೆಜ್ಜೆ (ಬೆಜ್ಜೆ) ಯೆಂದು = ಕೆಸಹತೋರು ಮಜ್ಜೆ ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ವ್ಯವಹಾರಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, (ಜೆಜ್ಜೆ ಯೆಂದು) ಚಪ್ಪರಣೆ. (೧೭) 'ಪಜ್ಜೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಚಪ್ಪರಣೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ವಾದ್ಯದ ಅನುಕರಣೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಭರತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ ಹಕ್ಕರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಆನೆಗಳ ಅಿರ್ಲಂಚಿ(ಜಿ)ಗೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಟು(ರು)ಬರಲ್ಲಿಯುಂ, ಡಂ(ಡೊಂ)ಬವಿದೈಯಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರವಾದ ಕಂಕರದಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರವಾದ ಕಂಕರದಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರವಾದ ಕಂಕರದಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರವಾದ ಕಂಕರದಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರವಾದ ಕಂಕರದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ ಹಕ್ಕರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಡು(ರು)ಬರಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುರತಕುಮ ದೈವೈ	(೯) ²ಕೆಲ	ಂಚೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದ <mark>ಂ</mark>	2000	ಸಹಾಯದಲ್ಲಿಯುಂ, ಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿಯುಂ, ತಂತು ವಾಯನಲ್ಲಿಯುಂ, ಬೇಂಟಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಿಱಿದಅಲ್ಲಿಯುಂ.
(ಎರಡು) ಶಬ್ದಂ = ೆಬೆಂಗೊಡುವಲ್ಲಿಯುಂ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪರಭಾಗ ದಲ್ಲಿಯುಂ, ಹೂಆಗಣ ಮಾಹು ಯೆಂ ಬಲ್ಲಿಯುಂ, ಮಣಲ ದೀಂಟೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೧) ಪುಚ್ಚಟ್(೪) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕೇಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಜಾರೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಗ್ರ(ಹೋ) ಚ್ಚಾಟನೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ದೆನಳ್ಳಿದೆ) ? (೧೨) ಬೆಳ್ಳಡೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಮರುಕ್ತನದಲ್ಲಿಯುಂ, ಆಳವಿ ಉಳ್ಳ ಭಂಟೆ(ಟಿ) ನಲ್ಲಿಯುಂ, ಮರುಳಪಡೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೩) ಬಿರ್ದು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಮರ್ದಲ್ಲಿಯುಂ, ಬೀಟ್ವಲ್ಲಿಯುಂ, ಅ(ವು) ತಣದಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೪) 'ಪಪ್ಪುಕ ಮೆಂಬಶಬ್ದಂ = ಸೊಪ್ಪು 'ಗುಟ್ಟು ವಲ್ಲಿಯುಂ, ಭೀತನಾದನೆಂಬ ರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ, ಖಾದನಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೬) ಜೆಜ್ಜೆ (ಬೆಜ್ಜೆ) ಯೆಂದು = ಕೆಸಹತೋರು ಮಜ್ಜೆ ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ವ್ಯವಹಾರಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, (ಜೆಜ್ಜೆ ಯೆಂದು) ಚಪ್ಪರಣೆ. (೧೭) 'ಪಜ್ಜೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಚಪ್ಪರಣೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ವಾದ್ಯದ ಅನುಕರಣೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಭರತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ ಹಕ್ಕರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಆನೆಗಳ ಅಿರ್ಲಂಚಿ(ಜಿ)ಗೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಟು(ರು)ಬರಲ್ಲಿಯುಂ, ಡಂ(ಡೊಂ)ಬವಿದೈಯಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರವಾದ ಕಂಕರದಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರವಾದ ಕಂಕರದಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರವಾದ ಕಂಕರದಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರವಾದ ಕಂಕರದಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರವಾದ ಕಂಕರದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ ಹಕ್ಕರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಡು(ರು)ಬರಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆದೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುರತಕುಮ ದೈವೈ	(೧೦) ಭೊಱ	(ರ) ಮಾಱು ಯೆಂಬೀ		
ಚಿತ್ರದೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ವುರಳ್ತನದಲ್ಲಿಯುಂ, ಆಳವಿ ಉಳ್ಳ ಭಂಟೆ(ಟಿ) ನಲ್ಲಿಯುಂ, ಮರುಳಪಡೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೩) ಬಿರ್ದು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಪಡಿದ್ದಂ)? (೧೪) 'ಪಪ್ಪುಕ ಮೆಂಬಶಬ್ದಂ ಪಗಪಲ್ಲಿಯುಂ, ಬೀಟ್ವಲ್ಲಿಯುಂ, ಅ(ವು) ಪಡದಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೫) ಅಡೆವಣೆ(ಗೆ) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಪಗಪಲ್ಲಿಯುಂ, ಖಾದನಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೬) ಜೆಜ್ಜೆ (ಬೆಜ್ಜೆ) ಯೆಂದು ಬಿಲ್ಲಂ ಪಸಮಗನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಾಣೆಗಾಅನಲ್ಲಿಯುಂ, (ಜೆಜ್ಜೆ ಯೆಂದು) ಚಪ್ಪರಣೆ. (೧೭) 'ಪಜ್ಜೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಪಸ್ಪುರಣೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಪಂದ್ಯದ ಅನುಕರಣೆ ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಭರತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಮರೆಯ ಹಕ್ಕರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಆನೆಗಳ ಆತಿ(ರ)ಂಚಿ(ಜಿ)ಗೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರೆಮಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯುಂ, ಹೀರೆದೆ ಹುರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರೆಮಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯುಂ, ಓಗರದ ಹುರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಂಕುಮ ದ್ರವ್ಯ		` (ಎರಡು) ಶಬ್ದಂ	(a) (b)	ದಲ್ಲಿಯುಂ, ಹೊಱಗಣ ಮಾಱು ಯೆಂ
(೧೩) ಬಿರ್ದು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಗಾಢದಲ್ಲಿಯುಂ, ಮರುಳಪಡೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಅ(ವು) (೧೩) ಬಿರ್ದು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಸೂಪ್ಪು ಗುಟ್ಟು ವಲ್ಲಿಯುಂ, ಭೀತನಾದನೆಂಬ ಹ್ಯಾದಲ್ಲಿಯುಂ, ಖಾದನಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೫) ಅಡೆವಣಿ(ಗೆ) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕೆಸಹಿಳಿಳಾದ ಸಜ್ಜೆ ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ವ್ಯವಹಾರಿಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೬) ಜೆಜ್ಜೆ (ಬೆಜ್ಜೆ) ಯೆಂದು = ಬೆಸಮಗನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಾಣೆಗಾಱನಲ್ಲಿಯುಂ, (ಜೆಜ್ಜೆ ಯೆಂದು) ಚಪ್ಪರಣೆ. (೧೭) 'ಪಜ್ಜೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಚಪ್ಪರಣೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ವಾದ್ಯದ ಅನುಕರಣೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಭರತಶಾಸ್ತ್ರ ದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ ಹಕ್ಕರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಆನೆಗಳ ಹಿಳಿ(ರ)ಂಚಿ(ಜಿ)ಗೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೮) ದಡ್ಡ ಸನೆುಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಡೊಂಬವಹಿಳೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಟು(ರು)ಬರಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರಮಾದ ಶಂಕರದಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರಮಾದ ಶಂಕರದಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರಮಾದ ಶಂಕರದಲ್ಲಿಯುಂ, ತೀರಿಮಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಟು(ರು)ಬರಲ್ಲಿಯುಂ, ತೀರಿಮಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುರುವದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುರುವದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುರುವದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುರುವದ್ಯೆಯುಂ, ಕುರುವದ್ಯೆಯುಂ, ಕುರುಮ ದ್ರವ್ಯ	(೧೧) ಪುಚ್ಚ	ಟಿ (ಳಿ) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	5) 55	
(೧೪) 'ಪಪ್ಪುಕ ಮೆಂಬಶಬ್ದಂ ಪಣದಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೪) 'ಪಪ್ಪುಕ ಮೆಂಬಶಬ್ದಂ ಪಣದಲ್ಲಿಯುಂ, ಭೀತನಾದನೆಂಬ ರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ, ಖಾದನಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೫) ಅಡೆವಣೆ(ಗೆ) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಕೆಸಱೊಳಾದ ಪಜ್ಜೆ ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ, ವ್ಯವಹಾರಿಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೬) ಜೆಜ್ಜೆ (ಬೆಜ್ಜೆ) ಯೆಂದು ಬೆಸಮಗನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಾಣೆಗಾಅನಲ್ಲಿಯುಂ, (ಜೆಜ್ಜೆ ಯೆಂದು) ಚಪ್ಪರಣೆ. (೧೭) 'ಪಜ್ಜೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಪಪ್ಪರಣೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ವಾದ್ಯದ ಅನುಕರಣೆ ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಭರತಶಾಸ್ತ್ರ ದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ ಹಕ್ಕರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ,ಆನೆಗಳ ಆಿರುಂಚಿ(ಜಿ)ಗೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೮) ದಡ್ಡ ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಪೊಂಬವಱಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಟು(ರು)ಬರಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಡಂ(ಡೊಂ)ಬವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರಮಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೯) ಪರ್ಪರಿಕೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಕರ್ಕಶತೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಓಗರದ ಹುರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಂಕುಮ ದ್ರವ್ಯ				
(೧೪) ಕಪ್ಪುಕ ಮೆಂಬಶಬ್ದಂ = ಸೊಪ್ಪು ಸಿಗುಟ್ಟು ಪಲ್ಲಿಯುಂ, ಭೀತನಾದನೆಂಬ ರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ, ಖಾದನಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೫) ಅಡೆವಣಿ(ಗೆ) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕೆಸಱೊಳಾದ ಪಜ್ಜೆ ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ, ವ್ಯವಹಾರಿಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೬) ಜೆಜ್ಜೆ (ಬೆಜ್ಜೆ) ಯೆಂದು = ಬೆಸಮಗನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಾಣೆಗಾಅನಲ್ಲಿಯುಂ, (ಜೆಜ್ಜೆ ಯೆಂದು) ಚಪ್ಪರಣೆ. (೧೭) ಕಪಜ್ಜೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಚಪ್ಪರಣೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ವಾದ್ಯದ ಅನುಕರಣೆ ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಭರತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ ಹಕ್ಕ ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಆನೆಗಳ ಆತಿ(ರ)ಂಚಿ(ಜಿ)ಗೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೮) ದಡ್ಡ ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಡೊಂಬವಱಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಱು(ರು)ಬರಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಡಂ(ಡೊಂ)ಬವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರಮಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೧೯) ಪರ್ಪರಿಕೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕರ್ಕಶತೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಓಗರದ ಹುರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಂಕುಮ ದ್ರವ್ಯ	(೧೩) ಬಿದು	೯ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	(5) (5) (5) (5) (5) (5) (5) (5) (5) (5)	ತಣದಲ್ಲಿಯುಂ.
ರುಬಂ, ವ್ಯವಹಾರಿಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೬) ಜೆಜ್ಜೆ (ಬೆಜ್ಜೆ) ಯೆಂದು (೧೬) ಕೆಪಜ್ಜೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಪಪ್ಪರಣೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ವಾದ್ಯದ ಅನುಕರಣೆ ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಭರತಶಾಸ್ತ್ರ ದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ ಹಕ್ಕ ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಆನೆಗಳ ಆೈರ)ಂಚೀಜಿ)ಗೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೮) ದಡ್ಡ ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಹೊಂಬವಱಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಟು(ರು)ಬರಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಡಂ(ಡೊಂ)ಬವಿದೈಯಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರಮಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೧೯) ಪರ್ಪರಿಕೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಕರ್ಕಶತೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಓಗರದ ಹುರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಂಕುಮ ದ್ರವ್ಯ		w w	g =	ಸೊಪ್ಪು⁵ಗುಟ್ಟು ಪಲ್ಲಿಯುಂ, ಭೀತನಾದನೆಂಬ
(೧೬) ಜೆಜ್ಜೆ (ಬೆಜ್ಜೆ) ಯೆಂದು = ಬೆಸಮಗನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಾಣೆಗಾಅನಲ್ಲಿಯುಂ, (ಜೆಜ್ಜೆ ಯೆಂದು) ಚಪ್ಪರಣೆ. (೧೭) 'ಪಜ್ಜೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಚಪ್ಪರಣೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ವಾದ್ಯದ ಅನುಕರಣೆ ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಭರತಶಾಸ್ತ್ರ ದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ ಹಕ್ಕ ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಆನೆಗಳ ಅೆ(ರ)ಂಚಿ(ಜಿ)ಗೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೮) ದಡ್ಡ ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಡೊಂಬವಱಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಟು(ರು)ಬರಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಡಂ(ಡೊಂ)ಬವಿದೈಯಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರಮಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೧೯) ಪರ್ಪರಿಕೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕರ್ಕಶತೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಓಗರದ ಹುರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಂಕುಮ ದ್ರವ್ಯ	(೧೫) ಅಡೆವ	ಸಣಿ(ಗೆ) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ		ಕೆಸಱೊಳಾದ ಹಜ್ಜೆ ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ, ವ್ಯವಹಾರಿಯಲ್ಲಿಯುಂ.
(೧೭) ಕಪಜ್ಜೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಚಪ್ಪರಣೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ವಾದ್ಯದ ಅನುಕರಣೆ ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಭರತಶಾಸ್ತ್ರ ದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ ಹಕ್ಕ ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಆನೆಗಳ ಆೈರುಂಚೀಜುಗೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೮) ದಡ್ಡ ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಡೊಂಬವಱಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಟು(ರು)ಬರಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಡಂ(ಡೊಂ)ಬವಿದೈಯಲ್ಲಿಯುಂ, ತೋರಮಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೧೯) ಪರ್ಪರಿಕೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕರ್ಕಶತೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಓಗರದ ಹುರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಂಕುಮ ದ್ರವ್ಯ	(೧೬) ಜೆಜ್ಜೆ	(ಬೆಜ್ಜ್ಜೆ) ಯೆಂದು	20=	ಬೆಸಮಗನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಾಣೆಗಾಅನಲ್ಲಿಯುಂ,
$(\cap v)$ ದಡ್ಡ ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ $=$ ಡೊಂಬವಱ 3 ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುeು (v) ಬರಲ್ಲಿ $=$ ಯುಂ, ಡಂ $(ಡೊಂ)$ ಬವಿದೈಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕೋರಮಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಯುಂ. $=$ ಕರ್ಕಶತೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಓಗರದ $=$ ಹುರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಂಕುಮ ದ್ರವ್ಯ	(೧೭) ಕಪಜ್ಜೆ	್ತ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	5.5	ಚಪ್ಪರಣೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ವಾದ್ಯದ ಅನುಕರಣೆ ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಭರತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುದುರೆಯ ಹಕ್ಕರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ,ಆನೆಗಳ
(೧೯) ಪರ್ಪರಿಕೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕರ್ಕಶತೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಓಗರದ ಹುರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಂಕುಮ ದ್ರವ್ಯ	(೧೮) ದಡ್ಡ;	ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	SON STA	ಹೊಂಬವಱ ³ ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಱು(ರು)ಬರಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಡಂ(ಡೊಂ)ಬವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯುಂ,
	(೧೯) ಪರ್ಪ	ರಿಕೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	31506	ಕರ್ಕಶತೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಂಚಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಓಗರದ ಹುರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಂಕುಮ ದ್ರವ್ಯ

^{1.} ಸಲಂಡಾಗೊಂಡುದೆಂದು, 2. ಕೆಲಹೆಂದು, 3. ಬೆನ್ನೀಹಂ. 4. ಪೊತ್ಪುಕ, 5. ಗುಟ್ಟುಹಂ. 6. ಈ ಶಬ್ದವು ಕೆಲವಅಲ್ಲಿಲ್ಲ. 39

(ಸಿಕ್ ಕಿನಿ – ಕಿತೀಥಿನಿ) (೨೧) ಅಮ್ಮಂಗೊಡಲಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ಅಯಂಗೊಡಲಿ – ಅಮ್ಮಂಗಡಲಿ) (೨೨) ತಡಗುಡಿ (ಯೆಂಬ) ಶಬ್ದಂ (ತಡಗುಂಡಿ - ಕುಸಗುಣಿ) (೨೩) ಉಗಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ಉಗ್ಗಿ – ಉಟ್ಗು) (೨೪) ಪಂಚಮೆಂ(ದು) (೨೫) ¹ನೀಶಂಕೆನಿಕೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ಖು) ¹ನೀಶಂಕೆನಿಕೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (೨೬) ²ಮಳಾರ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ಬಳೆಂದು) (೨೭) ಬಳಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ಬಳೆಂದು) (೨೭) ಬಳಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ಬಳೆಂದು) (೨೮) ಇರು(ಅು)ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ಜಳೆಂದು) (೨೮) ಇರು(ಅು)ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ಜಳಿಂದು) (೨೮) ಕೊತ್ತಳ(ಣಿ) ಯೆಂದು (ಖಂ) ¹ವಿಡಿಸು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ನಿಡಿಂಸು) (೩೧) ಕೊತ್ತಳ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ನಿನಿ) ²ಹಿಡಿಸು ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ನಿನಿ) ಪಡಿಸು ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ನೀರಿನಿ) ಪಡಿಸು ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಪಸಿದವರ ನೆರವಿ(ನ)ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕೇ(ಳು)ಲು ಮೊಂದ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಯುಂ. ಪಸಡವಟ್ಟೆ (ವಟ್ಟಿಗೆ) ಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಗಣಿಕಾ ಪ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಮೈಗಂಗಳ ಬಲೆಯ ಲ್ಲಿಯುಂ, ಮೈಗಂಗಳ ಬಲೆಯ ಲ್ಲಿಯುಂ, ಮೈಗಂಗಳ ಬಲೆಯ ಲ್ಲಿಯುಂ, ಮೈಗಂಗಳ ಬಲೆಯ ಲ್ಲಿಯುಂ, ಮೊಂದ ಬೆಂಬ ಲ್ಲಂ ಮಸಣವಟ್ಟೆ (ವಟ್ಟಿಗೆ) ಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಮೆಂಬ ಲ್ಲಂ ಮಸಣವಟ್ಟೆ (ವಟ್ಟಿಗೆ) ಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಮೆಂಬ ಲ್ಲಂ ಮಸಣವಟ್ಟೆ (ವಟ್ಟಿಗೆ) ಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ನಡೆಸಿಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಮೆಂಬ ಲ್ಲಂ ಮಸಣವಟ್ಟೆ (ವಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ನಡೆದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಪಡೆಜಿ ಪ್ರಂ ಪರಿಸಿದ ಪಡಿಸಿ ಪಡೆಭಿ ಮೆಂಬ ಲ್ಲಂ ಪರಿಸಿದ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಸಿದೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಪಡೆಜಿ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಪಡೆಜಿ ಪಡೆಯಲಲ್ಲ ಯುಂ, ಪಡೆಜಿ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಪಡೆಜಿ ಪಡೆಜಿ ಪಡೆಜಿ ಪಡೆಜಿ ಪಡೆಜಿ ಪಡೆಜಿ ಪಡೆಜಿ ಪಡ			
(೨೧) ಅಮ್ಮಂಗೊಡಲಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	(೨೦) పిరిశిని యేంబ కబ్దం (పిజాశిని—శిశియిని)	=	
(೨೨) ತಡಗುಡಿ (ಯೆಂಬ) ಶಬ್ದಂ	(೨೧) ಅಮ್ಮಂಗೊಡಲಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ		ಹೆಗ್ಗಟ್ಟವತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ನೀರ್ವಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿಯುಂ.
(少名) 砂介 成のは ぎねっつ (砂介 ― ಉとか) (少り まっぱんのは) (シャ) まっぱんのは) (シャ) まっぱんの ではない。 (カル) *2 ままり ではない。 (カル) *2 ままり ではいい。 (カル) *3 ままり ではいいのはいい。 (カル) *3 ままり ではいいい。 (カル) *3 ままり ではいいいい。 (カル) *3 ままり ではいいいいいいい。 (カル) *3 ままり ではいいいいい。 (カル) *3 ままり ではいいいいいいいい。 (カル) *3 ままり ではいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいいい	(೨೨) ತಡಗುಡಿ (ಯೆಂಬ) ಶಬ್ದಂ		ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕದ್ದು ತಿಂಬ ವಸ್ತು
(೨೪) ಪಂಚಮೆಂದು) = (ದ) (ಅ) ಪೂರ್ವಂ. (೨೫) ¹ನೀಶಂಕಿನಿಕೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ವಜ್ಜೆ (ಆವಜ್ಞೆ)?ಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಪ್ರಸನ್ನ ತೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಶ್ರಾಂತನಲ್ಲಿಯುಂ. (೨೬) ²ಮಳಾರ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕುದುರೆವಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಸವಕಟುಕಾಜನಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೨೬) ಬಳಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕುದುರೆಯ ³ವಳಯದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಮನೆಯಮೇಲ ಪಹಲ್ಲಿ ಪರುಂ. (೨೮) ಇರು(ಜು)ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಮೃಗವ ಕೆಡಹುವ ಕುಣಿ(ಬಿಿಿ)ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಖಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಆಡಿಸಿಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೨೯) ಕೊತ್ತಳ (ಣಿ) ಯೆಂದು = ಕಾಗೆಗಳ ಮೊತ್ತಂ. (೩೦) ¹ಎಡಿಸು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕಳಲೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಕಡಿಯೆಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೩೧) ಕೊತ್ತಳ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕಳಲೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಕಬ್ಜ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೩೨) ⁵ಅಗಿವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಬೆಸದವರ ನೆರವಿ(ನ)ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಬ್ಜ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೩೨) ⁵ಅಗಿವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕುಡಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಬ್ಜ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೩೨) ⁵ಅಗಿವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಹುರಿವೇಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೨) ⁵ಅಗಿವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಹುರಿವೇಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೨) ⁵ಹಗಿವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಹುರಿವೇಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೨) ⁵ಹಗಿವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಹುರಿವೇಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೪) °ಸೊಡವ(ಲಿ)ಲ್ಲಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಮಸಣವಟ್ಟೆ (ವಟ್ಟಿಗೆ) ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಗಣಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿಯುಂ, ಮೃಗಂಗಳ ಬಲೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೪) ೩ನುಳಂದು = ಎಂಜಲ್ಪುಗುಳು.	(౨೩) అుగ యెంబ కబ్దం (అుగి —అట్ని)		ನೋಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ, ತೊದಲ್ನು ಡಿಯಲ್ಲಿಯುಂ,
(೨೫) ¹ನೀಶಂಕಿನಿಕೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ವಜ್ಜೆ (ಅವಜ್ಞೆ)?ಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಪ್ರಸನ್ನ ತೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಶ್ರಾಂತನಲ್ಲಿಯುಂ. (೨೬) ²ಮಳಾರ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕುದುರೆವಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಸವಕಟುಕಾಜನಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೨೬) ಬಳಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕುದುರೆಯ ³ವಳಯದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಮನೆಯಮೇಲ ಣಹುಲ್ಲಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಖೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೨೮) ಇರು(ಜು)ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಮೃಗವ ಕೆಡಹುವ ಕುಣಿ(ಟಿ)ಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೨೮) ಇರು(ಜು)ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಹಸಿಲ್ಲಿಯುಂ. (೨೮) ಇರು(ಜು)ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕಳಲೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಡಿಯೆಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೩೦) ⁴ಎಡಿಸು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕಳಲೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಡಿಯೆಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೩೧) ಕೊತ್ತಳಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕಳಲೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಬ್ಜ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೩೨) ⁵ಅಗಿವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಬೆಸದವರ ನೆರವಿ(ನ)ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಬ್ಜ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೩೨) ⁵ಅಗಿವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕುಡುರೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಬ್ಜ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೩೨) ⁵ಅಗಿವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕುಡುರೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೨) ⁵ಅಗಿವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಹುರಿವೇಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೨) ⁵ಹಗಿವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಹುರಿವೇಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೨) ⁵ಹಗಿವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಹುರಿವೇಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೪) °ಸೊಡವ(ಲಿ)ಲ್ಲಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಮಸಣವಟ್ಟೆ (ವಟ್ಟಿಗೆ) ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಗಣಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿಯುಂ, ಮೃಗಂಗಳ ಬಲೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೪) ೩ನುಳಂದು = ಎಂಜಲ್ಪುಗುಳು.		=	(ದ) (ಅ)ಪೂರ್ವಂ.
(೨೬) ²ಮಳಾರ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕುದುರೆವಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, (ಕುದುರೆಯಪಟ್ಟೆ)		=	ವಜ್ಜೆ (ಅವಜ್ಞೆ)?ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಪ್ರಸನ್ನ ತೆಯಲ್ಲಿ
(బళిందు) ణ ಹుల్ల ಕಟ್ಟಿ ನಲ್ಲಿಯುం, ಸಖಿಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೨೮) ఇరు(ఱు) ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = మృగవ ಕೆಡಹುವ ಕುಣಿ(ఱి) ಯಲ್ಲಿಯುಂ, (ಇఱి ಸಿಲೆಂದು)	(೨೬) ² ಮಳಾರ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ		ಕುದುರೆವಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, (ಕುದುರೆಯಪಟ್ಟಿ) ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಸವಕಟುಕಾಅನಲ್ಲಿ
(బళిందు) ణ ಹుల్ల ಕಟ್ಟಿ ನಲ್ಲಿಯುం, ಸಖಿಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೨೮) ఇరు(ఱు) ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = మృగవ ಕೆಡಹುವ ಕುಣಿ(ఱి) ಯಲ್ಲಿಯುಂ, (ಇఱి ಸಿಲೆಂದು)	(00) 0100031001 70010	_	ಕುದ್ದುರೆಯ ವಿಶ್ವಯದಲ್ಲಿ ಯುಂ. ಮನೆಯವೇಲ
(೨೮) ఇరు(ఱు) ಸಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = మృగవ ಕೆಡಹುವ ಕುಣಿ(ఱి) యల్లియుం, (ఇఱి సిలిందు)	ರ್ವಿದ್ಯಾಂತ ಜಂದು (೨೬).	tas:	ಇ ಹುಣಕಟ್ಟೆ ನಲಿಯುಂ. ಸಬಿಯಲಿಯುಂ.
(ఇజుిసిలిందు) అడిసిలల్లియుం. (೨೯) ಕೊತ್ತಳ(ಣಿ) ಯೆಂದು = ಕಾಗೆಗಳ ಮೊತ್ತಂ. (೩೦) 'ឯಡಿಸು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕಳಲೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಡಿಯೆಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೩೧) ಕೊತ್ತಳಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ(೨೯) = ಬೆಸದವರ ನೆರವಿ(ನ)ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕೀ(ಳು)ಲು ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಬ್ಜ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೩೨) ⁵ಅಗಿವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಉರಿವ(ಉರಿವೆಣ್ಣೆ ಯ)ಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೩) ಸಿರಿವಂತಿಗೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಹುರಿವೋಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೪) 'ಸೊಡವ(ಲಿ)ಲ್ಲಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಮಸಣವಟ್ಟೆ (ವಟ್ಟಗೆ) ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಗಣಿಕಾ ಕ್ರಿಯುಂ. ೩೬) '೩೦(ವ) ಕು: ಎ(ವ) ಗುಳುಯಂ)	(24000)		マッカス ディー・マー まったいまりかい。
(೨೯) ಕೊತ್ತಳ(ಣಿ) ಯೆಂದು = ಕಾಗೆಗಳ ನೊತ್ತಂ. (೩೦) ಕೊತ್ತಳ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕಳಲೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಡಿಯೆಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೩೧) ಕೊತ್ತಳ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ(೨೯) = ಬೆಸದವರ ನೆರವಿ(ನ)ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕೀ(ಳು)ಟು ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಬ್ಜ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೩೨) ಕಿಲಿಗವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಉರಿವ(ಉರಿವೆಣ್ಣೆ ಯ)ಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೩) ಸಿರಿವಂತಿಗೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಹುರಿವೋಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೪) ಕೊಡವ(ಲಿ)ಲ್ಲಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಮಸಣವಟ್ಟೆ (ವಟ್ಟಿಗೆ) ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಗಣಿಕಾ ಕ್ರಿಯುಂ. ೩೪ ಯುಂ. (೩೪) ಕಿಎ(ವು)ಳು: ಎ(ವು)ಗುಳುಯಂತಿ	(90) ಇರು(ಅು)ಸಮಕಬ ಶಬ್ದರ		
(೩೦) *ఏడిను యేంబ కబ్దం = కళలేయల్లియుం, కడియేందు ಹೇಳువల్లి (৯೧) ಕೊತ್ತಳ యేంబ కబ్దం(೨೯) = బోనదవర నేరవి(న)యల్లియుం, కిఁ(ಳు)లు గೋడేయల్లియుం, కబబ్జ స్త్ర్యీయంల్లి యుం. (೩೨) *అగివళద మేంబ కబ్దం = అంఠవ(అంఠవేణ్ణి య)ల్లియుం, కాడినల్లియుం. (೩೩) సిరివంతిగే యేంబ కబ్దం = ಹురివೋడినల్లియుం, నంపత్తినల్లియుం. (೩೪) *నీడుడవ(లి)ల్లి యేంబ కబ్దం = మనణవట్టి (వట్టిగే) యల్లియుం, గణికాం స్త్రియరల్లియుం, మృగంగళ బలియ ల్లియుం. (೩೩) సినిమాళందు = ఎంజల్పుగుళు.			
(ఎదింగు) యుం. (೩೧) ಕೊತ್ತಳ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ(೨೯) = బేಸದವರ నేరవి(ನ)ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕೇ(ಳು)ಟು ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಬ್ಜ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೩೨) ಕಿಂಗವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಉರಿವ(ಉರಿವೆಣ್ಣೆ ಯ)ಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೩) ಸಿರಿವಂತಿಗೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಹುರಿವೋಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೪) ಸಿಗೆಡವ(ಲಿ)ಲ್ಲಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಮಸಣವಟ್ಟೆ (ವಟ್ಟಗೆ) ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಗಣಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿಯುಂ, ಮೃಗಂಗಳ ಬಲೆಯ ಲ್ಲಿಯುಂ. ೩೬ ಯುಂ. (೩೪) ಸಿಮುಳೆಂದು = ಎಂಜಲ್ಪುಗುಳು.	(೨೯) ಕೂತ್ತಳ(ಣ) ಯುಂದು		
గూడియల్లియుం, కుబ్జ స్త్రీయింల్ల యుం. (೩೨) కిఅగివరద మేంబ కబ్దం = అంరవ(అంరవేణ్ణి య)ల్లియుం, కాడినల్లియుం. (೩೩) సిరివంకిగే యేంబ కబ్దం = జురివేండినల్లియుం, సంపక్తినల్లియుం. (೩೪) సిగిడవ(లి)ల్లి యేంబ కబ్దం = మగణవట్టి (వట్టగే) యల్లియుం, గణికాం స్త్రీయరల్లియుం, మృగంగళ బలియ ల్లియుం. (೩೬) పి.(మ)ళు: ఎ(మ)గుళుయిం	(ಎಡಿಂಸು)	-	ಯುಂ.
(೩೩) ಸಿರಿವಂತಿಗೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಹುರಿವೋಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಂಪತ್ತಿ ನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೪) ಿಸೊಡವ(ಲಿ)ಲ್ಲಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಮಸಣವಟ್ಟೆ (ವಟ್ಟಗೆ) ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಗಣಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿಯುಂ, ಮೃಗಂಗಳ ಬಲೆಯ ಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೩) ಸಿಮುಳೆಂದು = ಎಂಜಲ್ಪುಗುಳು. (೩೬) ಿಎ(ವು)ಳು: ಎ(ವು)ಗುಳುಯೆಂ)		_	ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕುಬ್ಜ ಸ್ತ್ರೀಯಂಲ್ಲ
(೩೩) ಸಿರಿವಂತಿಗೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಹುರಿವೋಡಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಂಪತ್ತಿ ನಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೪) ಿಸೊಡವ(ಲಿ)ಲ್ಲಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಮಸಣವಟ್ಟೆ (ವಟ್ಟಗೆ) ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಗಣಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿಯುಂ, ಮೃಗಂಗಳ ಬಲೆಯ ಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೩) ಸಿಮುಳೆಂದು = ಎಂಜಲ್ಪುಗುಳು. (೩೬) ಿಎ(ವು)ಳು: ಎ(ವು)ಗುಳುಯೆಂ)	(೩೨) 5ಅಗಿವಳದ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಉರಿವ(ಉರಿವೆಣೆ ಯ)ಲಿಯುಂ ಕಾಡಿನಲಿಯುಂ.
(೩೪) ಿಸೊಡವ(ಲಿ)ಲ್ಲಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಮಸಣವಟ್ಟಿ (ವಟ್ಟಗೆ) ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಗಣಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿಯುಂ, ಮೃಗಂಗಳ ಬಲೆಯ ಲ್ಲಿಯುಂ. (೩೬) ಿಎ(ವು)ಳು: ಎ(ವು)ಗುಳುಯಂ)	(೩೩) ಸಿರಿವಂತಿಗೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	
್ರೈಯರಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಮೈಗಂಗಳ ಬಲೆಯ ಲ್ಲಿ ಯುಂ. ಇತ್ತುಗುಳು. (೩೬) ್ನಿ(ಮ)ಳು: ಎ(ವು)ಗುಳುಯುಂ)	(೩೪)	=	
ಿದ್ದ ಬಿ.	3		ಸ್ಟ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಯುಂದು ಸಂಗಳ ಬಲೆಯ
$^{7}(28)$ సిముళందు = ఎంజల్వుగుళు. (28) ిఎ(ఎ))ళు: ఎ(ఎ))గుళుయిం			e ano
(aと) *ಎ(あ)ಳು: ಎ(あ)ಗುಳುಯಂ)	7(೩೫) ಸಿಮುಳೆಂದು		
		00 } =	= ಎಂಜಲಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ.

¹ ನಿಸ್ಸಂಕೆ. 2. ವರ್ರಾ. 3. ವಕಯಂ. 4. ಈ ಶಬ್ದ ಕಲವಅಲ್ಲಿಲ್ಲ. 5. ಉಗ್ಗಿ ವಕದೆಣ್ಣೆ 6 ಸೋಡವಲಿ. 7. ಇಲ್ಲ. 8 ಎವುಟಿಂದಾ ಎರೆಯಿಂದಾ ಎಂಜಲವುಕು (ಎರೆಯಿಂದು ಸೀವಾನಿಟಿಂದಾ).

ಪುರಾತನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿನಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ

(೩೭) ಪೊಚ್ಚ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಪೊಟ ³ (ಹೊಳೆ)ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಹೊಸತು
· / 23 🔐		ಶಬ್ದ ವನು(೦) ವ್ಯಕ್ತೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಯುಂ,
		ಸಂಬಂಧಿಸುಯೆಂಬಲ್ಲಿಯುಂ, ಕೆಱಿದು
		ಮೆಂಬಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೩೮) ಅರ್ತುದು (ಅಂತುದು) ಮೆಂಬ		m and the second
(೩೮) ಅರ್ತುದು (ಅಂತುದು)—ವೆುಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಆರಿ(ಜು?) ತು(ದು)? ಯೆಂಬಲ್ಲಿಯುಂ, ಅಕ್ಕಿ
a		ಮಾಡಿತುಯೆಂಬಲ್ಲಿಯುಂ, ಬಲ್ಲುದು
		ಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಯುಂ.
. , , , , , , , , , , , , , , , , , , ,		
(೩೯) ಅತ್ತ್ರಪರ ಮೆಂದು	=	ಕಾಳೆಗವಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಅಥರ್ವಣದಲ್ಲಿಯುಂ,
(ಪತ್ತ್ರಪರ)		ತಾತ್ಪರ್ಯದ ಪರದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೪೦) ಬಲ(೪)ಮರ್ದೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=;	ಅಂಕದ ಔಷಧದಲ್ಲಿ ಯುಂ, (ಲಕ್ಕ ದಲಉಷಧ
		ದಲ್ಲಿ ಯುಂ?) ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೪೧) ಮೆಚ್ಚವಣಿಗೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ವೆುಚ್ಚುವನುಗುವವನಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಕುಶಲವಿದ್ಯ
۵ ۵		(ದೈಯ) ದಲ್ಲಿಯುಂ, ಗಣಿಕಾಭಾವದಲ್ಲಿ
		ಯುಂ.
(8) 8) 83 (503) 80) 0	_	¹ಬರಹಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಕಳೆಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(49) ಕೆರ್ಗೈಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ		8
(ಕೆಱಿಗೆ - ಕಿರ್ಗ್ಗಿ)		ಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಉಪಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯುಂ,
(೪೩) ಸಲ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ತ್ರಸದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೪೪) ಗಾರಣ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಖಾದನದಲ್ಲಿ ಯುಂ.2
(೪೫) ³ ಕೊಟ್ಟ ಜಂ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಕಪ್ಪದಲ್ಲಿಯುಂ, ಮಾಂಸದಲ್ಲಿಯುಂ.
(೪೬) ಕೌವರೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಮುದ್ರದ ತೆರೆಯಲ್ಲಿ
(ಕವ್ವರೆ - ಕೌವರಿ)		ಯುಂ.
		ವೇಲಿಮೇಲೆಯೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ, ದೇಸಿಯದ
(೪೭) ಕತೇನತೇನ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ		ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯುಂ.
(a)		ಹಕ್ಕಿ ್ಯ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿಯುಂ.
(೪೮) ತೆ(ಕೆ)ಂಗುಹ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ		ಹಕ್ಕಿಯ ಗಱಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ತ್ರಸದಲ್ಲಿಯುಂ.
(೪೯) 'ತುವೃ (ಆ')ಳು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಒಂದನ್ನು ಪ್ರಾತಿಕ್ಕಾಗಳು
(೫೦) 7ಬಿಜ್ಜಲ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಹಿಂದರಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಬಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೫೧) ⁸ ಸಾರಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಬಿಸುಗೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಗೇಳಿಯಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(ಪಾರಿ)		
(೫೨) ಿಡೆಂಡೆಲಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಗುಟದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಮತ್ತ್ರವಾರಣದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೫೩) ಪೂಜಾಗಜ 10ವೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಪಟ್ಟದಾನೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಆರಸಿನಲ್ಲಿಯುಂ.
(0,2) 800001100 00000	1	

^{1.} ಬಅವು. 2 ದೂಟು. 3. ಬದನೆಂದು ಕೌಟಲ್ಯಂ (ಬದಗೆಂದು) ಹೆಚ್ಚಿದೆ. 4 ಹರಳಿಗನೆಂದು ಚಾರಂ, ಹೇರಿಗನೆಂದು ಬೇಹಿನವಂ. 5. ಯೆಅಗುಹಂ. 6. ತಿಪ್ಪುಟಿಂದು. 7. ಬಿಜ್ಜಲಬಿಟ್ಟೇಅಿಂದು ಹಿರಿಯಬಿಟ್ಟೇಲು. 8. ಸಾರಿಯೆಂದು ಬಿಸುಗೆಯೆಂದು (ಡೆಂಜೆಯಂ) 9. ಇಲ್ಲ. 10. ಮೆಂದು ಪಟ್ಟವರ್ಧನಂ.

(2222)	ب ما الماريات المارية		ರಾಜ ವಾಹನಂಗಳ್.
	ಪಂಚಪಲ್ಲವದ ವಾಜಿಗಳೆಂದು		
(333)	ಪಂ(ಚ)ಪಲ್ಲವ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (೫೪)	_	ರುಜದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(28)	ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಆನೆಕುದುರೆ (ಗಳ)ಕಿಲುದೊಡೆ ದಡ್ಡಿ (ಜಡ್ಡಿ) ನಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಸಜ್ಜ ನರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯುಂ.
(32)	ಇಡಿ ಯಿಡಿ) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ಇಱುವೆಂದು)	-	ಸಂದಣಿಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಚೂರ್ಣಮಾಡು ಎಂಬ (ಬುವ) ಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(కుల)	ఆల(ళ్ళను యింబ ಶబ్దం (అళను)	=	ಸುರತಧ್ವನಿಯೊಳಂ, ಜಾಡ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(%೯)	ತೆರೆ[ಯೆ]ಂಬ(ತೆರೆಯೆಂಬ)ಶಬ್ದಂ (ತೆರೆವೊಡೆ)	=	ವುಡಿಲು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಮುಸ್ಪಿನವರ ಮೆಯ್ಯ ತೆರಳ್ಳೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಸಮುದ್ರದ ತೆರೆಯ ಲ್ಲಿಯುಂ.
(50)	¹ಱ³ೊಬ್ಬೆಂಬ ಶಬ್ದ ಂ	-	ಪಾಳಿ(ಟಿಂ) ನಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಶಕ್ಕಿ ನ(ಲ)ಲಂಕಾರದ ಲ್ಲಿ ಯುಂ, ನಿಃಪೌರುಷದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(50)	, ಪನಿತ್ರಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಕಿವಿದುಡ(ಡಿ)ಗೆ ಯಲ್ಲಿಯುಂ.
) ಸಾಱೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (ಪಾಱೆಂದು)		ಭೈತ್ರದಲ್ಲಿಯುಂ, ಬೈಗುಳಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಮನೆ ಯಲರ್ತ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ? (ಭೈತ್ರದಲಿ ಎಕಾರಾಂತವಾಗಿಹುದು).
(& 2) ಬರ್ಮಗೆ ² ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ		ಮರದಲ್ಲಿಯುಂ, ಬದುಕಿನಲ್ಲಿಯುಂ.
(F&) 3 తళ(ట•) యింబ కబ్దం	=	ಸತ್ರದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಬೇಲಿಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಉದಕದ ಸೇಚನದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(53	a) ಆರ <i>ಾಲು</i> (ಅಱಿಲೆಂದು) [ಯೆಂಬಶಬ್ದಂ]	=	ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿಯುಂ, ದಿಗ್ಗ ಜಂಗಳ ಕೊಂಬಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(88	_) మింనేంబ కబ్దం (మిగ్ యింబ)	=	ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿಯುಂ, ಮತ್ಸ್ಯದಲ್ಲಿಯುಂ.
(6.8	L) ಮ ುಂಮು(ರಿ)ಱಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ		ಕಾಸಿದ ಮ(ಳ)ಣಲಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಮರು(ಱು)ಹುರಿ ಯಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(20	r) 		ಮಾಡಿದನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ, ಚೆಲ್ಲಿ ದನೆಂಬರ್ಥ ದಲ್ಲಿಯುಂ.
The state of the s	100		

= ತಟ್ಟನೆಣಂ ?

(೬೯) ತಟ್ಟ ವಿೂಱಿದನೆಂದು

^{1.} ಅತಿಂಬ್ಬೆಯೆಂದು ಹಟಿಕು (ರಣಜ್ಜೆಯೆಂದು). 2. ಯೆಂದು ಸಾವು. 3. ದಳಿಯೆಂದು ಪತ್ರಂ. 4. ತಟ್ಟಮೆಡಜಾದನೆಂದು ತಟ್ಟಮೋದಂ.

(೭೦) ನಾಗ	(ದಹ)ನಂ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ		ಗೋದಾವರಿಯ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕೊಂಡ ನೆಂಬಲ್ಲಿಯುುಂ.
(೭೧) ಸೈಫ) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	-	ಪುಣ್ಯ ದಲ್ಲಿಯುಂ, ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೭೨) ಗುಂ	ಡುಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	==	ನೆರವಿಯನಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಪಾಷಾಣದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
	ಕಣವಿುಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಕಾಳೆಗದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಎಡೆದೆಱಹಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ.
	ತುಗಿ(ನೀ)ಪದ(ಹ) ನೆುಂಬ	_	ಸುಲಿಗೆ ವಡೆದವನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಂತೋಷಮದ
ಶಬ್ದ			ದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
-	್ಕವನೆುಂಬ ಶಬ್ದಂ	_	ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಕುಂಕುಮದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
	ಡೆಯ ಲರನೆಂಬ ಶಬ್ದಂ		ಗೋವಿಂದನಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಯುಂ.
	ುಳು ಯುಂಬ ಶಬ್ದಂ ತಿಱಿಕೊಱ ³)		ಆಯ್ಕು ಳಿಗೊಳುಹಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಹೊರೆಕು ಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಯುಂ.
	್ನ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	_	ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ವಸ್ತು ವಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೭೯) ನೆನ		-	ದಿಟಿದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಕು(ಅು)ರುಹಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೮೦) 5ಸಪ್ತ	್ರವಂ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಶಪ್ಪವ್ಯ ಪಪ್ಪುಕ)	-	ತಕ್ಕ ನಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಆಪ್ತ್ರನಲ್ಲಿ ಯುಂ.
	ນ(ರು) <mark>ಪ</mark> ಶಬ್ದಂ	=	ಕುಱುಹಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಚೋರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯುಂ.
(೮೨) ಅಸಂ (೪	ಯ ? ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಆಸುವೆಂದು ಶೀಘ್ರಂ)	=	ಬೇಗದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಅಸೂಯದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(02) 02	(ಸಿ)ದ ನೆಂದು, ಚೆಲಂಕಿದ ನೆಂದು	=	ಈಡಾಡಿದೆಂ.
(१९७) १९ इ	ನಂದ ಮೆಂದುಂ	1	ಕೌತುಕಂ.
	ನ(ಂದ) ನೆಂಬ ಶಬ್ದಂ (೮೪)	=	ಅಚ್ಚರಿಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಶಂಕೆ(ಖೆ)ಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಮೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೮೬) ಮುಕ	ಕ್ಕು ರು(ಱಿ)ವೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	32	ಮುಸುರುಹಂ, ಮಱಸುವಲ್ಲಿಯುಂ, ಪ್ರಜೆಗಳ್ ಗೊಂದಣಮಾಗಿ ಕಾಳಿಗಕ್ಕೆ ಬಾಹಲ್ಲಿಯುಂ.
ಕ್ಷಣ (೨೨)	ంసి (ణి) యేంబ ಶబ్దం	=	ರಕ್ಕ ಸಿಯ(ಗೆ) ಕತ್ತಿಗೆಯೆಂಬಲ್ಲಿಯುಂ, ಜಾರೆ (ಯಲ್ಲಿ)ಯುಂ, ಬೇಂಟೆಯಲ್ಲಿಯುಂ.
(්ගහ) සසා	(ರು)ಚು್ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	7 = 0	ಬಹುಭಾಷಿಣಿಯುಂ, ವೊದದ(ರ)ಯೆಂಬಕ್ರಿಯೆ ಯಲ್ಲಿಯುಂ.
(೮೯) ಬೆಜ್ಜ	ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=6	ವೈದ್ಯನಲ್ಲಿಯುಂ, ಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲಿಯುಂ.
	ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	-	ಸೋವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಹಿರಿಯನಲ್ಲಿ ಯುಂ.

^{1.} ಉಗಿಪದನೆನಿಂದರಿ ಸರಿಲಿಹಂ. 2. ಇಲ್ಲ. 3. ತಿರಿಕೊಐೆಯಿಂದು ಆಮ್ರ್ಯುಳ್ಳ 4. ಇಲ್ಲ. 5 ಇಲ್ಲ. 6. ಎಂದರಿ ವ್ಯರ್ಥಾಳಾಪಂ.

(೯೧) ಕಾದಲ್ಮಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಸ್ನೇಹದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಾಳೆಗದಲ್ಲಿಯುಂ.

(೯೨) ¹ಪಡಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ನರೆಯೆಂಬಲ್ಲಿಯುಂ, ಕದವಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಮಾನ ವೆಂಬಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಕಾಳಿಗದ ಸಂಮುಖದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಅಕ್ಕಿ ಯನಿಕ್ಕೆ ಂಬಲ್ಲಿಯುಂ, ವೃತ್ತ ದಲ್ಲಿಯುಂ.

(೯೩) ಅರ್ವಂ(ಅರ್ವ್ವಿ) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ನಿರ್ಝ(ರ್ಜ್?)ರದಲ್ಲಿಯುಂ, ಶೈತ್ಯದಲ್ಲಿಯುಂ.

(((v))) ತೋರ್ಪೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ತೋಱಿ((((v))) ಹದಱಲ್ಲಿ ಯುಂ.

(೯೫) ಬರ್ದು(ಬಟ್ಟು ?) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಪ್ರೌಢಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ವೃತ್ತದಲ್ಲಿಯುಂ.

(೯೬) ನಿಗ್ಗ ವ(ನಿಗ್ರಹ)ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಆನೆಯ ದಂತದಲ್ಲಿಯುಂ, ನಿರೋಧದಲ್ಲಿಯುಂ.

(F2) ಸಲ್ಲ (E_{ij}) ಮರಿ(ಱಿ) ಯೆಂಬ = ಆನೆಯಮರಿಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಸರ್ವಸಾಧಾರಣಮಾ h ಮಱಿಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಯುಂ.

(೯೮) ನೊನೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕಾಳೆಗದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಆಯುಧದ ನೊನೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ.

(೯೯) ರಾಜಾವರ್ತ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಯೆಳನಿಲ(ಎಳನೀಲ)ದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಪಾಷಾಣ ದಲ್ಲಿ ಯುಂ.

(೧೦೦) ನವಿ(ಲು)ರು(ರ್)ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಕೂದಲಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕೋಗಿಲೆಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ.

(೧೦೧) ಅಸಕಲಿಂಹವೆುಂದು $(2. \ a) = fdn_{b}(fgdn)$ ಅಬಹಂ.

(೧೦೨) ²ತೊದಗು ಎಂಬ ಶಬ್ದಂ ಕಾಳಾ ಗಳು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಲಿಂಗವತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿಯುಂ.

(೧೦೩) ಸುಂನ ಮೆಂದು = ಶೂನ್ಯಂ, ಅಗಳಿಳಿಯೆಂಬಲ್ಲಿಯುಂ.

(೧೦೪) ತೊದಳ್ನು ಡಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಹುಸಿನುಡಿ ಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಯುಂ, ತೊದಲುನುಡಿ (ತೊದಳೆಂದು) ಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಯುಂ.

(೧೦೫) ತೊದಳು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ(೧೦೪) = ಹುಸಿಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಮುದ್ದಿ ನಲ್ಲಿ ಯುಂ.

(೧೦೬) ಎಂನಂ ³ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ವರ್ತನದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಯೆಂನೆಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಯುಂ.

(೧೦೭) ಆವೆಯಾದೊಡಂ = ಎಂಬರ್ಥಂ.

(೧೦೮) ಮಾಂದದೆ ಯೆಂಬುದು = ಮಾಣದು ಯೆಂಬರ್ಥಂ.

^{1.} ಇಲ್ಲ. 2. ವಾಳೆಯಿಂದು (ಶಾಳೆಂದು) ಲಿಂಗವತ್ತಿಗೆ. 3. ವೆಂದು ಎನ್ನವರ್ತನಂ. 4. ಎಂದು ಆರಾದೊಡೆ ವೆುಂಬರ್ಥಂ.

ಪುರಾತನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿನಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ

(00E)	ಸೌಸವ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ		ಕಂಪಿ(ಕ)ನಲ್ಲಿಯುಂ, ಉಚ್ಛಾ _ತ (ಸ್ವಾ)ಸದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೧೧೦)	1ನಿಱಿ (ರಿ)ಗಂ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	
	ಗಱಿವೂ ವೆಂದು	_	ಪಕ್ಷಿವಿಶೇಷದಲ್ಲಿಯುಂ, ಹುವಿ(ಹೂವಿ)ನಲ್ಲಿಯುಂ. ಕೇದಗೆ.
	ಕೊವಳೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	
			ನೆಯ್ದಿ ಲನಲ್ಲಿಯುಂ, ಕರಡೆಯಾಗಿಮಾಡಿ ವೋಹ ಣಿಸುವಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೧೧೩)	ಕೊಳವೇ(೯)ರೆಂದು (ಕೊಳರ್ವೆರೆ	3	m
	ಯೆಂದು)	=	ಲಾಮಂಚಂ.
(UUA)	ಕಕ್ಕೆ (ಕೆಕ್ಕೆ) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಕೆನ್ನೆ (ಕಂಗೆ) ಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಕ್ಕಿರಿಕೆಯೆಂಬ
(00%)	3 7 6 2		<u> </u>
(()()8)	ತೆಗಳೆ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಹೆಗ(ಲ)ಲ್ಲಿ ಯುಂ, ತಿಳಿವಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಹಳಿ(ಟು)
(00%)	ಗೊಂಕೆ ಯೆಂದು	_	and muo.
()	(ಗೋಕೆ ಯೆಂದುಮುಂಟು)		ಗೋಣ್.
(೧೧೭)	ಉದ್ದಿ ಸುಹ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	_	ಅವುಂಕುವವನಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಉಜ್ಜು ನಲ್ಲಿ ಯುಂ.
,	(ಬದ್ದಿ ಸಮೆಂದು)		[<i>Q</i>
(೧೧೮)	ತಱ (ರಿ)ಸಲ್ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಚೂರ್ಣವಾಗು ಯೆಂಬ
	ಮುನ್ನೀ(ರು)ರ್ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಎಳೆನೀರಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ.
	ದಂಡಿ (ಬೆದಂಡೆ) ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ವೈದಂಡಿಕದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಒಳ್ಳಿತ್ತಱಲ್ಲಿ ಯುಂ.
	ಚತ್ತಾಣ ಮೆಂದು	=	ಲ್ಲ್ಲ್ ್ ∀ ್ತ್ಲ್ಲ್ ಕಾವ್ಯಂ.
	ತಳವೆಳಗು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಭ್ರಾಂತಿನಲ್ಲಿ ಯುಂ.
	_೧೨೭) ಅಣೆ ^{೧೨} ಯರಂ, ಉರ್ಬು		, , , , ,
	ದಿಗಂಾ್, ಅಾ್ (ಡಿ)ಗುಂದಲೆ(ಲಿ)		$\left. \left. \right\}$ ಇನಿತು ಶಬ್ದಂ $=$ ಪಿರಿದೆಂಬ ರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
	ಉಬ್ಬಿನಂ್ಸ್, ನೊಳಮ್ತಿ		5
(೧೨೮)	ತಿಬ್ಬವೆುಂದು	=	ತೀವ್ರಂ.
	ಪರಕ (ಪರಿಕ) ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಪರೋಕ್ಷ್ಮೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಶ್ರೇಷ್ಠ(ಷ್ಟ)ದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೧೩೦)	ಬವಸ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಕೆಂನೆಯಲ್ಲಿ ಯುಂ, ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿಯುಂ,
100.0	(ಬರಸ)		ದೋಹಳದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
	ಬಾಗುಳ ಮೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ವ್ಯಾಕುಲದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಸಾಹಾಣದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
	ಪಾಗಲ ಮೆಂದು	=	ಪ್ರಾಕಾರಂ. ಆಲೇಖದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಕುರುಳುಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಯುಂ.
	ಅಳಕವೆುಂಬ ಶಬ್ದಂ	-	
(128)	ಬಂಚನೆುಂದು	=	ವಂಶಂ (ವಶಂ)

ಶಬ್ಧಮಣಿದರ್ಪಣಂ

= **ಕುಹಕಂ**. (೧೩೫) ಕೊಯ(ಮ)ಕ ನೆಂದು = ಗರ್ವಂಬೆರಸಿದ ಪೌರುಷಂ. (೧೩೬) ¹ಕಾಮಕರಮೆಂದು = ಬಲ್ಲಾಗಿ? (೧೩೭) ರಿಣಮೆಂದು (೧೩೮) ಪುಗ್ಲಾಯ್ಲ ನೆಂದು = ಗರ್ವಿತಂ. = ಠಕ್ಕಿ ನಲ್ಲಿಯುಂ, ದುರ್ಜನನಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೩೯) ಕೈತವವೆುಂದು = ಊಷ್ಮೆದೋಱಿದುದೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ, (೧೪೦) ಉಮ್ಮಳಿಸಿದುದೆಂದು ಸಂಕ್ಲೇಶಂಬಟ್ಟನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ. = ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಾಂಗಿನಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೪೧) ಪಾಕಲು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ತಳಿರಿಂ ಮಾಡಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಮಲ್ಲಿ ಕಾ (೧೪೨) ಪಚ್ಚೆವಾಕಲು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಲತೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. = ತಾವುರಸದಲ್ಲಿಯುಂ, ಶಬರನಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೪೩) ತಾಮರಕ ನೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಸರವಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಬೇಂಟೆಯಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೪೪) ²ಬೇಟಿಯೆಂದು (೧೪೫) ನೆಲಕಲನೆಂದು = ಲೋಭಿ. (೧೪೬) ವೆಯೆಂದು ? ಬೆಳ್ಳಡಿಯೆಂದು = ಗೊರವಂ. = ವೃತಿ. (೧೪೭) ಕಿತ್ಮಡಿಯೆಂದು (೧೪೮) ಬಿತ್ತೆಗನೆಂದು (ಯೆತ್ಮಿಗನೆಂದು) = ಪ್ರೌಢಂ (ವೊಡ್). = ನಾಂಡಿತೆಂಬರ್ಥದೊಳಂ ? ಅಕ್ಕ ಸಾಲೆಗಳ ಕೆಲ (೧೪೯) ನಾ(ಳೆ)ಳಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಸದ ಮುಟ್ಟಿ, ನಲ್ಲಿಯುಂ, ತೈಲಪಾತ್ರದ ಲ್ಲಿಯುಂ, ಪ್ರಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯುಂ. = ಬಿದ್ದು ದು ಯೆಂಬಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೫೦) ತಗರ್ವಯಂಬ ಶಬ್ದಂ (೧೫೧) ಪೂತುದು ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಶುಷ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಡಬೊಯ್ದವನಲ್ಲಿ = ಕಡೆಗೋಲಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ನೆಟ್ಟಂತಹ ಲರಸಿನಲ್ಲಿ (೧೫೨) ಕೆಯ್ನೋಲೆಂಬ ಶಬ್ದಂ ಯುಂ (?) (೧೫೩) ಚಣಣ (ಚೆಲ್ಲಣ) ನೆುಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಚಲ್ಲಣದಲ್ಲಿಯುಂ, ಸ್ನೇಹದಲ್ಲಿಯುಂ. (೧೫೪) ಚಿನ್ನ ವಿಂಗ(ರ) ನೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ವೀರನಲ್ಲಿಯುಂ, ರೂಪನುಳ್ಳಾತನಲ್ಲಿಯುಂ, ವಿದ್ಯಜ್ಜ ನದಲ್ಲಿ ಯುಂ. (೧೫೫) ಪಚ್ಚಯಿಲನೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಪ(ಚ್ಚ) ಕಾಱ(ರ)ನಲ್ಲಿಯುಂ, ಹಳಧರನಲ್ಲಿ (೧೫೬) (೧೪೬) ಬೆಳ್ಳಡಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ = ಗೊರವ (ಗೋವರ)ನಲ್ಲಿಯುಂ, ಚಂದ್ರನ ಲ್ಲಿಯುಂ.

^{1.} ಗರ್ವಮಕ್ಕಂ, ಪ್ರಯೋಗಂ—ಕಾಮಸನ ಕಾಗಿದ ಸುರನ | ಕಾಮಕರಂ ಕರಮಡಂಗಿ ನುರ್ಗಪ್ಪಿನೆಗಂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಈ ಪಟ್ಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಪೂರ್ವಿಯು ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿದೆ. 2. ಬೇಂಟೆಯೆಂದು ಸರವಿ, ಪ್ರಯೋಗಂ— ಮಾಳಲ ಬೇಂಟೆಯಂ ಮಾಡಿದವೋಲ್.

(೧೫೭) (೧೪೭) ಕಿತ್ತಡಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ವ್ರತಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ಮರುಳಿನಲ್ಲಿಯುಂ, ತಿಶುವಿ ನಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೧೫೮) (೧೪೮) ಬಿತ್ತೆಗ ನೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಪ್ರೌಢನಲ್ಲಿಯುಂ, ಬಿತ್ತರಿಯಲ್ಲಿಯುಂ.
(೧೫೯) ಸೊಂದಿ ಯೆಂಬ ಶಬ್ದಂ		ಸಿತಗನಲ್ಲಿಯುಂ, ಗ್ರಾಮ್ಯದಲ್ಲಿಯುಂ, ದ್ವಂ ದ್ವದಲ್ಲಿಯುಂ.
(೧೬೦) ಪಿರ (ಪರ ?) ನೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ا ا د د د د د د د د د د د د د د د د د د
(೧೬೧) ಸೆರಲ್ದ ನೆಂದು	=	ನೇಲ್ಡಂ.
(೧೬೨) ನಿಲಿಸಿದನೆಂದು	=	ಕೊಂದನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಸಲಹಿದನೆಂಬರ್ಥ ದಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೧೬೩) ಮೈಗರೆದನೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಅಡಂಗಿದನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯುಂ, ಬಡವಾದನೆಂ ಬಲ್ಲಿ ಯುಂ.
(೧೬೪) ತೆ(ಕೆ)ರ್ಪತ್ತ(ತ)ನೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	=	ಚೇಷ್ಟ್ರಿಸಿದನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ, ಆರ್ತನಲ್ಲಿಯುಂ.

3,8 3,8 3,8 1

^{1.} ಈ ಶಬ್ಧಗಳ ಆನುಪೂರ್ವಿಯೂ ಮುಂದ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅನುಪಾರ್ವಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದೆ. ಶಬ್ಧಗಳು ಮಾತ್ರ 164 ಇವೆ. ಮುಂದ್ರಿತ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ 191 ಶಬ್ಧಗಳುಂಟು, ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಶಬ್ಧಗಳು ಇಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕಾರವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥವು ಮುಂಗಿದಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಗ್ರಂಥವು ಮುಂಗಿದಿಲ್ಲವೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

(ಕೇಶಿರಾಜನ ಸ್ತೋತ್ರಂ; ಅವನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಗ್ರಂಥಂಗಳ್.)

ಕಂ॥ ನಡೆದುದೆ ಮಾರ್ಗಂ ಪದ। ವಿಡಲೊಡರಿಸಿದುದೆ ಭಂಗಿ ಕೇಶವಂಗರಿದುಂಟೇ॥ ತೊಡಗಿದ ಕೃತಿಗಳೊಳಾನೆಯ। ನಡು ಬಡವೇ ತಾನೆ ಲೋಕದೊಳ್ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಂ

11 9 11

ದೊರೆವಡೆದ ಚೋೞ(ಳ)ಪಾಲಕ।
ಚರಿತಂ ಶ್ರೀಚಿತ್ರಮಾಲೆ ಮತ್ತೆ ಸುಭದ್ರಾ॥
ಹರಣಂ ಪ್ರಬೋಧಚಂದ್ರಂ।
ಚಿರಾತಕಂ ಕೇಶಿರಾಜನಿರಚಿತಕೃತಿಗಳ್

11 & 11

ನಡೆಯಿಸುವ ಕಥೆಗಳೊಳಗೇಂ(ಳು?)1।
2[ತಡೆಯದೆ] ಸೈತಾಗಿ ಚೆನ್ನಕೇಶವದೇವಂ॥
ನುಡಿಯಿಸಿದ ತೆಅದೆ ಭಾರತಿ।
ನುಡಿನಳ್ ಸೌಭಾಗ್ಯವಿಂತು ಸೊಗಯಿಸವೇಡಾ

11 8 11

ಚಂ॥ ನಿಲನಿನ ನಿರ್ಪು ರೇಖೆ ಪೊಸಭಂಗಿಗೆ ಸಲ್ವುದು ದೇಶಿ ವರ್ಸಾಗವುಂ। ನಿಲಿ(ರಿ)ಸಿಯುವಿುಷ್ಟವುಂ ಪಡೆವುದೊಟ್ಟಜೆ ದಂಡವುಲಂಕ್ರಿಯಾರ್ಥವುುಂ॥ ಸುಲಲಿತರೀತಿ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದೊಡೆ ಪಲ್ಲವರೀತಿಯುಂದು ಮೆ । ಚ್ಚ [ಲುವುುರೆ](ಲುರ್ವರೆ)ಪೇಟ್ದು ಮೆಚ್ಚಿ ಸಲುಮಾರ್ಪ ಮಹಾಕವಿಚೆನ್ನ [ಕೇಶವಂ ॥ ೫ ॥

ಮ॥ ಅದನೇವೇೞ್ವುದೊ ಲೌಕಿಕಾಗವುಕಳಾ ಕೌತೂಹಳವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ। ತ್ತಿದ ಸೂತ್ರಂ ವಚನಪ್ರಚಾರಮಿವನಂತಃ ಕೌಶಳಾಳಾಪೆತುಂ। [ತದುವುಂ]ಭಾವಿಸಿ ಬಲ್ಲನಾವನೆನಲೀತಂ ಆಬಣ್ಣಿಸಲ್ ಸತ್ಕಳಾ। ವಿದನೊ(ಕೊ)ಲ್ಮಾ(ಲ್ಲ)ದರಿಪಂ ಸರಸ್ವತಿಯ ಭಾ(ಭೂ)ಷಾಕೋಶವಂ

[ಕೇಶವಂ ॥ ೬ ॥

ಕಂ॥ ಸಿರಿ ನಿಟ್ಟಪ ರಸಚಿತ್ರಂ ।

ಸರಸತಿಗೆರಡನೆಯ ಬೀಣೆ(ಬಣ್ಣೆ) ಯೆನೆ ಸೌಭಾಗ್ಯಾ(ಗ್ಯಂ) ॥

ಕರಮಾದುದೆಂದು ಬುಧರಾ ।

ಕರೆಪರ್ ವೆುಚ್ಚಿಂದೆ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಮಂ ॥ ೭ ॥

ಆರ್ಯನ ಯಾದವಕಟಕಾ ।

ಚಾರ್ಯನ ಕೇಶವನ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಮಾ ॥

ಸೂರ್ಯೇಂದು ಮೇರುವಾರಿದಿ ।

॥ छ ॥

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಪರ್ಯಾಂತಂ ಪರೆದು ನಿಲ್ಕನಾಕುಳದಿಂದಂ

^{1.} ಕರಾತವಿತ್ತು 2. ಯೊಳೆಲ್ಲಾ ತಸ್ತೆಯು. 8. ಸಂಕ್ಷಸವು. 4. ಬಣ್ಣೆ ರ್ವಿನಂ. 5. ದರಿಪರ್.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ್ ೧

ಪದ್ಯಂಗಳ ಅಕಾರಾದ್ಯನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

	ه دد د		פ. נ. נ
ಕಂದಾದಿ	ಕಂದಸಂಖ್ಯೆ	ಕಂದಾದಿ	ಕಂದಸಂಖ್ಯೆ
ಅಕ್ಕ ರಮುಂ ವರ್ಣಮು	೧೨	ಅವುರಯಿರೆನೆವುಗಳಕ್ಕು 0	೨೭೮
ಅಕ್ಟುಂ ಕೂಡೆ ತುಕಾರಾಂತ	೧೦೭	ಅವುರ್ದಿರದು ತೃತೀಯತ್ವಂ	೧೨೪
ಆಕ್ಕುಂ ಜಾತಿಯೊಳೇಕತ್ವಕ್ಕೆ	೧ ೪೮	ಅಮುವೆುಂದುಸಿರ್ವ ಸಮುಚ್ಚಯ	೧೩೩
ಅಕ್ಟುಂ ಪದಾಂತ್ಯ ಲೋಪಂ	೧೨೮	ಅಮುವೆುಂಬಿವೆರಡುವುನುರ್ಗುಂ	೩೨೯
ಆಕ್ಕು ಮೆವರ್ಣಂ ಭಾವಿಸೆ	೨೮೫	ಆರಮೆ ಠಕಾರಂ ಡಟದಿಂ	೨೭೧
ಅಕ್ಕುಂ ಸ್ಪರ್ಶ ಸ್ಪರ್ಟಕ ಸ್ಫಿಕ್ಕಾ	೨೮೬	ಆಲ್ಲಿಯೊಳೆಂಬಿವು ಮಿಕ್ಕೆ ಡೆ	೧೨೯
ಆಗುರುಪದಾದಿಗೆ ದೀರ್ಘಂ	೧೯೧	ಅವತರಿಸಿರ್ಕುಂ ಪತ್ವಕ್ಕೆ	وعو
ಆಡಸುವುದು ಬಹುನ್ರೀಹಿಯ	೧೯೭	ಅವತರಿಸಿರ್ಕುಂ ಪದಮಧ್ಯವರ್ಣ	೨೮೯
ಅಡಿಮೇಗುಗಳಂತ್ಯಾ ಕ್ಷರ	೧೭೭	ಅವತರಿಸಿರ್ಕುವುದುಳ್ ಧಾತುವಿನ	_988
ಅತಿಪೀಡನದಿಂ ರೇಫಾ	೨೮	ಅವತರಿಸಿರ್ಕುಮುವರ್ಣದ	८ अ
ಅತಿಶಯಕರಾರ್ಥ ವೀಪ್ಸಾನ್ವಿತ	೨೦೪	ಅವಧರಿಪುದು	Ŷ
ಅತ್ತಣಿನೆಂದು ನಿರ್ಮಿರ್ಚುವರೆತ್ತ	೧೨೬	ಆವಧಾರಣೆ ಅನಿಯೋಗ	20
ಅತ್ವಾಂತಮುವಿುತ್ತಾಂತಮು	೯೪	ಅವನನಳದೆಂಬಿವಿರ್ದಂತೆ	೧೫೫
ಅಂತಹನಿಂತಹನುಂತಹ	೧೭೧	ಅವಿಕೃತಿಗಳೆವರ್ಣವೊವರ್ಣ	66
ಅದನೇವೇೞ್ನು ದೊಲೌಕಿಕಾಗಮ	೩೧೪-೬	ಅವಿಶೇಷದಿಂದದಂತ	೧೩೪
ಆದು ವಿದು ವುದು ಗಾಯಿನವಾ	೧೮೦	ಆವಿಶೇಷದಿನಾದೀರ್ಘವ್ಯ ವಹೃತಿ	೧೨೮
ಅದು ವಿದು ವುದುವಾವುದು	೮೮	ಅಸಮಾಸದೊಳಂ ದೊರೆವೆತ್ತ	೧೬೯
ಅದು ವಿದು ವುದುವೆಂಬಿವಅಂತ್ಯ	೧೬೫	ಆತ್ವದಿನಿವರ್ಣದಿಂ	La
ಅದು ವಿದು ವುದುವೆಂಬಿವಱಂತ್ಯ	೧೬೧	ಆದರಿಪರ್ ಕೆಲಬರ್	೧೨೭
ಅನುಕೂಲ ಪವನನಿಂ	٤	ಆದಂ ಪಂಚವಿಯಪ್ಪುದವಾದಾನ	೧ ೪೨
ಅನುಕೃತಿ ಪದನೊದನೆ	೩೧೫	ಆದಂ ಹ್ರಸ್ವೈದಂತಮದಾದ	೯೩
ಅನುತಿಟ್ಟ ನೆ ತಿ ^{ಟ್ಟ} ನೆ ಬ ಟ್ಟ ನೆ	ووھ	ಆದಿಯೊಳರ್ದತ್ವಕ್ಕುತ್ವಾ	೨೮೩
ಅನುನಾಸಿಕಮುಂ ಯವಲ	_ತ೬	ಆ ದೇಶಮಾಗಿ ಮುಂಗಳ್ಗಾ ದರುವದು	೨೩೧
ಅನೆಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮನಿತಿನಿತೆನಿತೆಂಬ) ೨೧೮	ಆನುಮೆನಿಪ್ಪವ್ಯಯಮುಂ	೩೧೮
ಅನ್ನೆ ಗಮಿನ್ನೆ ಗವೆನ್ನೆ ಗಮೆನ್ನ ದೆ	೨೫೯	ಆರಯಿ ತಚ್ಛಾ ಸ್ತ್ರ	00
ಅಸಂಮತ ವಿದ್ಯ ರೆನಿಸಿದ	೩೩೮	ಆರ್ದಂ ಸಾರ್ದಂ ಪಾರ್ದಂ	350
ಅಪರಿಮಿತ ವಿದ್ಯ ರೆನಿಸಿರ್ದ ಪು. ೩	೦೪-ಪ. ೧	ಆರ್ಯನ ಯಾದವ ಕಟಕಾಚಾರ್ಯನ	१ २५७
ಅಭಿರೂಪದಿನಾ ಪ್ರಥಮಾ	೧೩೭	ಆರ್ಯನ ಯಾದವಕಟಕಾಚಾರ್ಯನ	೩೧೪-೮

ಕಂದಾರಿ	ಕಂದಸಂಖ್ಯೆ	ಕಂದಾದಿ	ಕಂದಸಂಖ್ಯೆ
ಕಂದಾದಿ	೩೧೦	ಏಕ ದ್ವಿತ್ರಿ ಚತು: ಪಂಚಾಕಳಿತಾ	
ಆವಗಮಾಕಾರಾಗಾರಾವಳಿಕೆ	೧೬೨	ಏಕ ದ್ವಿತ್ರಿ ಚತುಶ್ಯಬ್ದಾ ಕೃತಿಗೆಕ್ಕ	
ಆವುದೆನಿಪ್ಪೀ ಶಬ್ದ ಕ್ಯಾವಂ	22	ಏಕದ್ವಿತ್ರ್ಯಾದಿ ಸಮಾಸಾಕೃತಿ	೯೨
ಆಳಿಸಿದಂ ಪೇಳಿಸಿದಂ	UEF	ಏಗಂ ವಲಂ ವೆಱಂ ದಲ್	೩೨೧
ಇತರೇತರಕ್ರಿಯಾಹರಣತಮಂ	೨೨೧	ಏನಾನುನೊಂದು ಭಾವಮನಾನ	ರ್ವ ೨೧೯
ಇತ್ವದೊಳುತ್ವದೊಳಾಹ್ರಸೈ ತ್ವ	೧೪೫	ಏನೆಂಬ ಸರ್ವನಾಮಂ	೮೯
ಇಂತೀಪೇಟ್ದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳೆಂತುಂ	೨೧೭	ಏನೇತಱ ⁸ ನಿಕುಮಾದಿ	೧೨೨
ಇದಱೊಳಿದುಂಟಿಂಬರ್ಥಂ	೧೫೯	ಒದವಿರ್ಕುಂ ಸಂಸ್ಕೃತವೆನ್ನು ದೆ	عوو
ಇದಿರೊಳ್ ಸ್ವರಾದಿ ಸಂಖ್ಯೆ			೧೨೩
ಇದು ಸಂಜ್ಞಾ ಪ್ರಕರಣ	- ೧ ೨೫೭	ಒದವುವುದದಂತ ಒದವುವುದರು ಗುಳಿಸ ತ್ರಯಮಂ	ts ena
ಇನೆಗಮುದುವುನ್ನ ಮನ್ನೆ ಗ		ಒದವುವುದು ಗುಳಿಪ್ರತ್ಯಯಮದ	2 &
ಇರೆಯಲ ರಹಿತ ವ್ಯಂಜನ	೭೮	ಒಂದೆರಡರ್ಕೆ ಅಕಾರಕ್ಕಂ	೨ ೫
ಇರೆ ವರ್ಗಪ್ರಥಮಂಗಳ್	2%	ಒಳವು ಮಹಾಸ್ರಾಣಂ	೮೭
ಇರ್ದು ವರ್ಷವಾಗಿ ನಿಯದಿಂ	೧೭೪	ಒಳ್ಳಿತು ಮೆಲ್ಲಿತು ಬೆಟ್ಟಿತು	೧೯೨
वर्षाः कार्याः वर्षाः	೪೯	ಕಡಿದು ನಿಡಿದೆಂಬ ನಡುವೆಂಬ	೭೧
ಇವಱೊಳ್ ವ್ಯವಹರಿಸಂ	೨೧೦	ಕರೆಗತ್ವದಿರ್ಗೆಯಲ್ಲದೆ	ಳ೧
ಇವು ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಗೆ	عو مرد	ಕವಿಗಳ್ ಸ್ವರದಿಂ	
वसंग्रीत संग्लियां है।		ಕವಿತಾಪ್ರೌಢಿಯೊಳಬ್ಜ ಸಂಭವನೆ	
ಇಳಿದಳಿಯನೇಳಿದಂ	26	चित्रकार्तात्व संकारकार्य	ನಿಲ್ನ ೨೨೨
ಈಕ್ಷಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಾಸೂತ್ರದ	ع في المالية	र्च ी संज्ञाती व्यक्त	೧೭೩
ಉಕಕುಳಿ ಯಾಳಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮಿ		ಕಟು ತಾಯ ಬೞಿಯ	
ಉದಯಿವುದು ತೃತೀಯ ತ	೩೦೮		೧೯೫
ಉದಯಿಸುಗುಂ ಗಳ್ದಿ ರ್ಗಳ	೧೧೩	0	
ಉದುವುವುವೆಂಬಾದೇಶಂ	೨೩೬		೧೫
ಉಪಮಾನಾರ್ಥದೊಳಿವು	223		೧೫೨
ಉರ್ದು ಬಿರ್ದು ತರ್ದು ಉರ್ಗಳ್ ಕೇರ್ಗಳ್	9 6	130000111	೨೯೫ ೩೧
ಎತ್ತಣದೆಂಬೀ ಕಬ್ದಮನೆತ್ತಣ್ತೆ		0	೧೪೭
ಎರಡುಂ ಪಲವುಂ ವರ್ಣಂ		೯ ಕೃತ್ತಿರದೆಯುಮುತ್ವಾತ್ವಾಯಾ	
ಎರಡುಂ ರೇಫೆಗಳಂ	٤	೩ ಕೆಲಕೆಲವು ಸಕ್ಕ ದದ ಮೂಲು	ے رکاد
ಎಲ್ಲಿಯುಮಾಮಂತ್ರಣದೊಳ್	೧೩	೪ ಕಲವು ನಿಜ ಬಿಂದುಗಳ್	95
ಎಳದು ಪಟದೆಂಬ ಶಬ್ದಂ	رن در ا		40
ಏಕತೆಯೆ ತನಗೆ ಬಹುತೆಯನ ಏಕ ದ್ವಿತ್ವ ಬಹುತ್ವಮ	06	ಕ್ರಮದಿಂ ಹ್ರಸ್ವಕ್ಕಂ	ne
	,,	೪ ಕ್ರಮದಿಂದೆ ಸಂಧ ನಾಮಂ	ಲ

ಕಂದಾದಿ	ಕಂದಸಂಖ್ಯೆ	ಕಂದಾದಿ	ಕಂದಸಂಖೆ
ಕ್ರಮದೆ ಗುರು ದೀರ್ಘ			ಕಂದಸಂಖ್ಯೆ
ಕ್ರಿಯೆಯ ಪದಂ ಶಾಂ ಕರ್ತ್ತೃ	_90 nk n	विषे का० शहा ते विषय प्राप्त का विषय किया किया किया किया किया किया किया किय	
	೨೬೩	ತಿಳಿ ದೇಶೀಯಮನಯ್ದಂ	40.
ಕ್ರಿಯೆಯರ್ಥದ ಮೂಲಂ	೨೨೭	ತಿಳಿ ಬಹುಳದೆ ಶಬ್ದಾಂತಂ	272
ಕ್ರಿಯೆಯಂ ನುಡಿಯದುದು	೮೨	ತುದಿನೊದಲೆಂಬ ದಕಾರ	208
ಕ್ರೂರಪ್ರಾಕಾರ	೨೯೫(ಟ)	ತೊಡರ್ದಿಷ್ಟಾ ನಿಷ್ಟದೊಳಿಡೆ	AF
ಕ್ಷಿತಿಯೊಳೆ ರೂಢಾನ್ವರ್ಥಾಂಕಿಶ	್ಟ್	ತೋರ್ಕುಂ ಲೋಪಂ ನಾಲ್ಕ	ಯ್ದರ್ಕಂ ೨೦೦
ಖತ್ವಕ್ಕಂ ಬಹುಳತೆಯಿಂ	೨೭೦	ದಪದ ಪಕಾರಕ್ಕಂ ಸಂಧಿಪುರ	डा अप्य
ಗಜಗನ ಗುಣನಂದಿಯ	ગુક	ದದಪವಕಾರಂಗಳ್ ತಪ್ಪದೆ	೨೩೨
ಗದಬಜಕಾರಮವಿದಿರಿರೆ	೧೮೧	ದದಸಂಗಳ್ ಪರದೊಳ್	೨೪೮
ಗದವಜಕಾರಂ ಮುಂತಿರೆ	೫೩	ವ ರದಾರ ಬಾರಮಕ್ಕು ಂ	೩೧೧
ಗಮಕಸಮಾಸದಿಂ ಅೞಕುಳ ಕ್ಷಳದಿಂ	242	ದಾಡಿಮಮಾ ಕೂಶ್ಮಾಂಡಂ	20
ಗಲ್ಲಂ ಮಲ್ಲಂ ತಳಮಿಂತೆಲ್ಲಂ	೩೧೩	ದೂರಾಭೀಕ್ಷಣ ವೀವ್ರೋದಾರಾ	ನುಕೃತಿ ೨೦೬
ಗುಣಮಮರೆ	a	ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ ಕಾಲ್ಕ್ರನೆಯ	202
ಘನಮಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವನೀತ	೨೧೨	ದೊರೆಕೊಳ್ನು ದಖಳವೈಯಾಕ	ರಣರಿ ೧೯೮
ಘನವಿಲ್ಲ ಯತ್ವದೊಳ್	೨೭೩	ದೊರೆಕೊಳ್ಳುದತ್ವವಿಧಿ	೧೮೯
ಚರಮಕ್ಕ ದರ್ಶನಂ ಮೂಱ•ರೆ	೧೯೯	ದೊರೆವಡೆದ ಚೋಲವಾಲಕ	240
ಚರಮಸ್ವರಕ್ಕೆ ಚರಮಾಕ್ಷರಕಕ್ಕುಂ	ووو	ದೊರೆವಡೆದ ಚೋಲವಾಲಕ	೩೧೪-೩
ಜನಮುಲಿವ ಸಂಸ್ಕೃತ	&F	ದೊರೆವಡೆದ ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರ	ક કરમ
ಜನಮಂಗೀಕರಿವುದು	2	ದೊ ರೆವಡೆದವ್ಯ ಯಲಿಂಗಂ	000
ಜನಶಬ್ದ ಮದು ನವುಂಸಕ	೧೦೨	ದ್ವಿತ್ವಂ ಬೆರೆಸಿದ ಕತ್ವಂ	926
ಜನಿಯಿ ಪುದುದಂತಕೃತ್ಸರ್ವ	೧೨೦	ಧಾತುಗಲುಂ ಪರಮಾದೊಡಜಾ	ಾತಂ ೮೦
ಜನಿಯಿಸುಗುಂ ಪಚ್ಚನೆ ಕೆಚ್ಚನೆ	೧೯೩	ಧಾತುಗಳವು ನಾನಾರ್ಥೀಪೇ	
ಜನಿಯಿಸುಗುಂ ಸಂಖ್ಯಾಸರ್ವ	೧೭೯	कारा कर् विक्रम करें	ويو
ಜಲತದ ಕೆಳಗಣ ವತ್ತಂ	೨೮೦	ಧಾತುವಿನಂತ್ಯದ ವರ್ಗೋಪೇತ	٥١٥ و
ರು, ಳಕಂ ಝಳ ಪಿಸಿದ ಂ	2.89	ಧೀರರಿನಾವುದು ತಾನಾಧಾರ	Uåå
ಡತ್ತಂ ಜತ್ತಂ ದ್ವಿತ್ವಾ ದ್ವಿತ್ವ	೨೯೮	ನಡೆದುದೆ ಮಾರ್ಗಂ	(A) 0.000 0
ಣತ್ತಂ ಕೊಳ್ ಧಾತ್ವಂತ್ಯ	೨೫೬	ನಡೆದುದೆ ಮಾರ್ಗಂ	(数) えつヤータ
ತನುವಾದ್ಯಂ ನಾಲಗೆ	ಕೆಕ್	ನಡೆಯಿಸುವನೀತನಿದನೆಂಬೆಡೆ	308
ತರದಿ ನಕ್ಕಾರಂ	UF	ನಡೆಯಿಸುವ ಕಥೆಯೊಳೇಂ	(数) 204-6 おF
ತರದಿಂ ಪದಿನಾಲ್ಕಕ್ಕುಂ	وپ	ನರವುಂ ನೆರವುಂ ದೇವರ	ACE
ತಳದ ಮಕಾಕ್ಷರ ರೂಪಂ	225	ನಾಡೆ ಯೆಡೆಯಾವಗಂ	OSIC
ತಳಿಗುಂ ಕಾಲಾರ್ಥಮನಾಗಳೀಗಳಂ	225	ನಿನತೆನತು ತನತೆನಿ ಪ್ಪುನ ನಿರುತಂ ಕಚಟತಪಂಗಳ	وهو
ತಳೆಗುಂ ಮೇಲಣ ಕಸಪಂ	೨೭೮	20090 000000000000000000000000000000000	

ಕಂದಾದಿ ಕಂ	ದಸಂಖ್ಯೆ	ಕಂದಾದಿ	ಕಂದಸಂಖ್ಯೆ
	೩೧೪-೫	ಪದವಿಧಿ ಕನ್ನಡಕಂ ಸಕ್ಕದಕ್ಕೆ ಮಿಲಾ	್ಲ ೧೮೫
ನೀನಱಿ ಕರ್ಣಾಟಕದೊಳ್	೯೮	ಪರದೊಳ್ ಗಾಱಪ್ರತ್ಯಯ	೨೧೧
ನೀನಱಿ ಸಂಖ್ಯೇಯದ	030	ಪರದೊಳ್ ಪಬಮಂ ಗಳ್	202
ನುತ ಸಂಪ್ರದಾನರೂಢಂ	೧೪೦	ಪರದೊಳ್ ವಿಧಿಯ ಕೆಕಾರಂ	೨೫೪
(ನುರ್ಗ್ಗಿದುವೆನೆ)	೪೭(ಟ)	ಪರದೊಳ್ ಸ್ವರಮಿರೆ ಬಿಂದುಗೆ	೧೧೪
ನೆಗಟ್ಗುಂ ದ್ವಿತ್ವಾಗ್ರದ ರೇಫೆಗೆ	೨೭೫	ಪರಪದದಾದಿಗೆ ಲೋಸಂ	೩೦೯
నేగట్నం మౌనాథ్యాం	೩೧೭	ಪರಪದದೊಳರ್ಥ ವರ್ತನಮಿರೆ	೧೭೫
ನೆಗೆಟ್ಗುಂ ಲೋಪಂ ಪೋಗಾಗುಗಳ	೨೫೩	ಪರಪದ ಪೂರ್ವಂ ದ್ವಿತ್ವಾ	56
ನೆಗಟ್ಗುಂ ಸಂಪ್ರತಿಗಂ ಭಾವಿಗಮನ್ನೆ ಗ		ಪರಿಣಮಿಸಿರ್ಕುಂ ಪ್ರಕೃತಿ	೨೪೧
	೨೪೩	ಪರಿನಿರ್ಮಿಪ ಮಾಱಾಡುವ	೨೦೮
ನೆಗೆಟ್ಡಾರ್ದ ರೇಫಱಲನಾಂತ ನೆಗಳನ್ನಾ ನಮ್ಮಸಕ್ಕೆ ಕೊಡ್ಡಿಗೆ	೨೩೭	ಪರಿಭಾವಿಸೆ ಕಾಲತ್ರಯ ಪರಿಣಾಮಿ	೨೩೩
ನೆಗೞ್ದಾ ನವುಂಸಕೈಕೋಕ್ತಿಗೆ ನೆಲಸಿರ್ವ ನಿಶೇಷಣಗಿತ	೧೬೭	ಪರಿವಿಡಿಯಿಂದಃ ಆಃ ಎಂಬೆರಡುಂ	೩೨೫
ನೆಲಸಿರ್ದ ವಿಶೇಷಣದಿಷ್ಟ ನೆಲೆಗೊಂಡುತ್ವಕ್ಕಿತ್ವಂ	೨೯೩	ಪವಣೊಳಮಾಸಂಖ್ಯೆ ಯೊಳಂ	೧೦೯
ನೆಲೆಗೊಳ್ಗುಂ ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯ	೧೮೭	ಪವಣಂ ಸೂಚಿಪ	೧೧೦
ಪಗಲಿರುಳೆಂಬಲ್ಲಿ	೧೧೯	ಹಿತೃಶಬ್ದ ದೆಡೆಗರಾದೇಶತೆ	हभ
ಪಡೆಗುಂ ಮತ್ವಂ ವತ್ವಮನಡಸಿದ	೨೭೭	ಪಿರಿದುಂ ಚತುರ್ಥಿ ಸಂಸ್ಕೃತ	೧೨೫
ಪತಿಕುಲ ಜಾತ್ಯವಯವ	೧೪೩		೧೩೬
ಪತ್ತಕ್ಕೆ ಪನ್ನೆ ನಿಕ್ಕು ಮದುತ್ತರ	೨೦೩	33 3	೨೬೧
ಪತ್ತರ್ಕೆ ಪಯಿನ್ನೆಂದಾ	و و و	2	೨೨೩
ಪತ್ತು ಪರಮಾಗಲೊಡವೊಂಬತ್ತು	೨೦೧	9	2,8
ಪದದ ಕಡೆಯಣ ಡಕಾರ	೧೯೪		೫೨
ಪದದರ್ಥಮಂ ವಿಭಾಗಿಸು	೪೫		032
ಪದದಾದಿಯ ಋತ್ವಕ್ಕಿತ್ವ	೨೮೨	51 (ઝ્
ಪದದಾದಿಯುವರ್ಣಕ್ಕೌ ತ್ವ	೨೮೮		82
ಪ ದದೆರಡನೆಯಕ್ಕ ರದ [್]	200		೧೩೨
ಪದನೆರಡ: ತದ್ಭವದೊಳ್	20	೪ ಶುರುಷತ್ರಯಮುಂ	೨೩೪
ಪದನುಧ್ಯ ತಕಾರಕ್ಕವ್ಪುದೊರ್ಮೆ			೧೨೧
ಪವವುಧ್ಯದ ದೀರ್ಘಕ್ಕಪ್ಪುದು	೨೮	೭ ಪುರುಷರೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗಂ ಸ್ಮೀ	000
ಪದಸುಧ್ಯ ವತ್ವಯತ್ವ	ಕಂ	1 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2	೧ ೮೪
ಪದಮಧ್ಯ ದೇತ್ವದೊಳವಿಗತ್ವದೋ ಪದಮಧ್ಯಂ ಪದದಂತ್ಯಂ		ಶ ನೆಅತೆಂಬಿನಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರ - ರೊಆಗೊಳಗು ಪೊಸತು	೧೬೩
ಪದಮೆರಡುಂ ಪಲವುಂ ಪರ	೧೭		ي ا
ಪದಯುಗದ ಸಂಧಿಯಂ	ع	್ರ ಪ್ರಕಟಂ ಚೀತನ ಭಾವದೊಳಕೆ	مر ووو
		, , , , , , , , , , , , , , , , , , , ,	

J 0	_ ,, ,		
	ಕಂದಸಂಖ್ಯೆ	ಕಂದಾದಿ	ಕಂದಸಂಖ್ಯೆ
ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪೂರ್ವದಿಕಾರ	ಾರ್ಳ	ಯ ರನಣಲಳ ಅಲವರ್ಣೊ	ೇತ್ಮರಮೆ ೫೮
ಪ್ರಚುರತೆಯಿಂ ಪ್ರಥಮಾಬಹು	F2		೧೫೫
ಪ್ರತಿಸಾದ್ಯ ಮಿತ್ವಮುತ್ವಂ	್ರಾಲ್ಡ	ವ ರ ಜ ಯ ತ ಡ ವರ್ಣವುನಾ	೨೮೧
ಪ್ರತಿಷೇಧದ ಧಾತುಗೆ	೮೧	ವರ್ಗ ದ್ವಿತೀಯವರ್ಣಂ	೨೪
ಪ್ರವಿದಿತ ತತ್ಕರ್ಮಂ ಕರ್ತೃ	೧೩೮	ವರ್ಗಪ್ರಥಮಂಗಳ್ ತದ್ವರ್ಗ	986
ಪ್ರವಿದಿತ ಹೇತುವಿನೊಳ್	೧೪೧	ವರ್ಣಂಗಳ ಪಾಠಕ್ರಮ	೧೪
ಪ್ರಾಸಚ್ಛಂದೋನ್ವಯ	و	ವಿಕಲಂ ಪೆಱವರೊಳರ್ವಿರ್ಗೆ	റററ
ಬಗೆ ನೀರ್ನಾ ತಾನೆಂಬುಕ್ತಿ	ह ह	ವಿತತ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ ದ್ವಿತೀಯ	೧೧೬
ಬಗೆಯದೆ ಸತ್ಯಣಾಭ್ಯವಹಾರಿ	20	ವಿದಿತಮುವರ್ಣ ಋವರ್ಣೌತ್ವ	೧೧೮
ಬರೆ ಪುಂ ಸ್ತ್ರೀ ಲಿಂಗಮುಮಮರ್ದಿರೆ	೧೦೮	ವಿದಿತವೆುನಿಪ್ಪವ್ಯಯ ಮ ುಂ	೯೧
ಬರ್ದಿಲಂ ಸಗ್ಗಕ್ಕೆ ಪೆಸರ್	ઝઝ	ವಿದಿತ ವಿಶೇಷಣ ಪದಮವು	೧೫೧
ಬಲಾಕೆ ಬಲಾಕ್ಕಂ ಬಲಾಕಂ	220	ವಿದಿತ ಸ ಮಾನಂ ಗಳ	OF
ಬಿಂದುವದಂತಕ್ಕು ೞಿದೆಡೆ	೧೧೫	ವಿದಿತಸ್ವರದಿನನಾದೇಶ	22
ಬಿಂ ದುವನುಸ್ವಾರಂ	೨೧	ವಿದಿತೋಭಯ ಕರ್ತೃಕವೆನಿಸಿದ	೨೬೦
ಬೆರಲೊರಲೆರಲ್	೩೮	ವಿದಿತಂ ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸಂ	೧೭೮
ಬೆಳೆಯೆಂಬ ಧಾತು ಸಸ್ಯಾವಳಿಯೊಳ್	ಾರ್ತ	ವಿದಿತಂ ದಾಡಿಮ ಕೂಶ್ಮಾಂಡದ	೨೯೯
ಭೂತಭವಿಷ್ಯತ್ನ್ರಿಯೆ	ల ష	ವಿನುತ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಂಗಳು	೮೫
ಭೋಂಕನೆ ಚೆಕ್ಕನೆ ಭೋರನೆ	೩೨೦	ವಿನುತ ಗುಣವಚನದೊಳ್	೨೩೦
ಭ್ರಾಂತಿಯನುಟ್ಟಿದಂತಿಂತುಂತೆಂಬಿವು	೩೩೫	ವಿರಳಂಮಾಡಿದ ದಡ್ಡ ಕ್ಕರ	೨೬೮
ಮಚ್ಚಿ ನೊಳಾಕ್ಷೆ (ಪಕದೊಳ್	ع	ವೇದನೆಯೊಳಹಹ ಯೆಂಬುದು	೩೨೩
ಮಣಿಮಂಚಂ ಪಟ್ಟಂ	೩೧೨	ವೇದಸಮನಾಗಿ ಭೀಮನಿನಾದುದು	9೯೭
ಮತ್ತೆಂಬರ್ಥ ದೊ ಳುಸಿರ್ವರ್	೩೩೪	ವೋಲೆಂಬಂತೆಂಬೆರಡುಂ	228
ಮತ್ತೆಂಬುದು ಪುನರರ್ಥದೊಳಿತ್ತಾನ	عود د	ವ್ಯವಹರಣ ತದಾಚರಣ	೨೧೫
ಮನಕಾರದ ಪರದೊಳ್	೧೭೨	ವ್ಯ ವಹರಿಕುವೆುರಡು	೧೩
ಮರಲರಲೆರಲೆಂಬಿವರಂ	೩೯	ವ್ಯವಹರಿಸುವಿನಂ ಪ್ರಥಮೈಕ	೧೫೩
ಮರ್ಗ್ಗಿದುದೆನೆ	ಲ್ಲ	ವ್ಯವಹರಿಕುಂ ಲೋಸಂ ದ್ಯೂತ	220
ಮಹಿವೊಗೞ್ವಾಶ್ಚರ್ಯ	<u>ಾ೯೪</u>	ವ್ಯವಹರಸುಗುಮೆತ್ವ ಕ್ಕಿ ತ್ವವಿಧಾನಂ	20.9
ಮುಂದಣಪದಂ ವಿಶೇಷ್ಯ್ರದೊಳೊಂದಿರೆ	050	ವ್ಯಾಕರಣದಿಂದೆ ಪದಮಾ	00
ವೆುಆೆಗುಂ ಸುಮ್ಮನೆ ಸುಮ್ಮಗೆ	೩೩೧	ಶಸದಧಲಜಳತದಿಂ	25.5
ವೊದಲಿತ್ವಕ್ಕೇತ್ವಮು	೨೨೪	ಶ್ರೀವಾಗ್ದೇವಿಗೆ	٥
ವೊದಲಿರಡು ವಿಭಕ್ತಿಯೊಳಂ	೧೩೧	ಸಕ್ಕದದ ತದ್ಭವಂಗಳ	204
ವೊದಲೊಳ್ ಹ್ರಸ್ವೈಕಸ್ವರ	28	ಸಕ್ಕದನುಂ ಮಱೆಗೊಳ್ಳದೆ	Sept.
ಯತ್ವದ ಸತ್ವದ ಚತ್ವದ	७ ೯೭	ಸತತಂ ಮಧ್ಯ ಮವುರುಷ	
			THE RESERVE AND ADDRESS OF THE PARTY OF THE

ಕಂದಾದಿ	ಕಂದಸಂಖ್ಯೆ	ಕಂದಾದಿ	ಕಂದಸಂಖ್ಯೆ
		ಸಾರಮದಧ್ಯಾರೋಪಂ	೧೫೯
ಸದಮಳ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಮನಿಸುಗುಮಾದಿವರ್ಣಾಂತಮ	200	ಸಿರಿಗೀಕ್ಷಿಪ ಚಿತ್ರಂ	೩೪೧
ಸಮಧಿಸುಗುಮಾ ವಿಭಕ್ತಿ	೧೦೫	ಸಿರಿ ನಿಟ್ಟಪ ರಸಚಿತ್ರಂ (ವೆ)	೩೧೪-೧೭
ಸಮನಿಸುಗುಂ ಗತ್ವಂ ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯ	<u>ಾ೯೦</u>	ಸುಡುಗಾಡಿಡುಗಿಚ್ಚಡುಗೂಲುಡು	೧ ೮೨
ಸಮಸಂದ ಸಹಮಹಚ್ಛಬ್ದ	೩೦೬	ಸೊಗಯಿವುವು ಗೆ ಕೆ ಗಳನ್ನೋಕ್ತಿಗೆ	ംം
ಸಮಸಂದಿರ್ದ್X್ಯಮು	೨೭	ಸೊಲ್ಲೊಳ್ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಾವ್ಯಯ	೩೧೬
ಸಮುದಿತ ಸಂಖ್ಯಾವ್ಯಯ	50	ಸಂಗಡಿಸಿ ಸರ್ವನಾಮದ	UOF
ಸಮುಪಾತ್ತ ಕ್ರಿಯೆಯುಂ	೮೪	ಸಂದನ್ನುದಲ್ವಿ ನ ಪರದೊಳ್	ೌರ್
ಸಲೆಯೆಂಬುದು ಸತ್ಯಾರ್ಥಾವಲಂಬಿ	೩೨೮	ಸಂದ ಪಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾರಂ	೧೭೦
ಸವನಾಗಿ ಭೂತದೊಳ್ ಲಿಂಗವಚನ	೨೩೮	ಸಂದಿಸಿ ಮಮಿಂಕೆಯದರೊಳ್	೧೦೩
ಸವನಿವುದಯತ್ನ ಕೃತ	೧೨೨	ಸ್ಘಟಕಂ ಪೇಟಕೆ	೩೨
ಸವಸಂದ ಕಾಲವಾಚಕವಿುವು	೩೩೭	ಸ್ಮರಣ ವಿಚಾರಾಮಂತ್ರಣ ಪರಿಗತ	302
ಸಮನಿಸಿ ತೋರುಗುಮಿಮಿಂದ	೧೧೭	ಸ್ವರಪರದೊಳಿರ್ಪ	وو
ಸವಧಿಪುದು ಮುಂದು ಹಿಂದೆಂಬಿವಟ	೧೩೦	ಸ್ವರಮಿದಿರೊಳಿರೆ	وخ
ಸವಧಿಪುದೋ ಹೋ ಎನೆ	೩೨೪	ಸ್ವಾರ್ಥಂ ಪ್ರಥಮಾರ್ಥ ತೃತೀಯಾ) ೧೪೬
ಸವಧಿಸಿದೆ ಏ	೧೮	ಹೌವೆನೆಯಾಕಸ್ಮಿಕ ಭಯ	229
ಸವನಿಸುಗುಮಿಲ್ಲ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ	ರ್ವ	ಱಾಂತದೊಳಂ ಮೃತಿದಾನಾ	೨೫೧

ಪರಿಶಿಷ್ಟ್ರ೨

ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಬ್ದಗಳ ಅಕಾರಾದ್ಯನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

-:0:--

ಶಬ್ದ ಗಳು. ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ. ಅಕ್ಕ ಟಾ—(ಅವ್ಯ)(ಕಷ್ಟವನ್ನು ಸೂಚಿ ಸುವ ನಿಪಾತ) ೩೧೧ ಅಗಾರ_ಮನೆ ೨೯೯ ಅಟ್ಟಂ-ಅಟ್ಟಳೆ (ತೃ) ೩೦೧ ಅಡರ್ಪು-ಆಶ್ರಯ ಲ್ತ ಅಡಸಿ ಪೊಡೆವ _ ಚಿನ್ನಾಗಿ ಬಾರಿ ಸುವ (?) 22 ಅಡಿಮೇಗುಗಳ್_ಕೆಳಗೆ ಮತ್ತು ಮೇಲೆ ೧೬೯ ಅಡುಗೂಟ್—ಬೇಯಿಸುವ ಅನ್ನ ೧೭೪ ಆಣಂ (ಅವ್ಯ)---ಸ್ವಲ್ಪವೂ 206 ಅದಿರ್ಮುತ್ತೆ --- ಇರುವಂತಿಗೆ ಲ್ ಅದು-ಪೃಥಮ ಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮ, ೮೦, ೧೪೬, ೧೫೩, ೧೫೭ 029 ಅದುವಿದುವುದುಗೆ ಅದೆ.... ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ ಕೃತ್ಪ್ರತ್ಯಯ La 22 ಆದೆ (ಎಂಬುದು) ಅನಿತು (ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ)--ಅಷ್ಟು 200 ಅನಿಯೋಗ ವ್ಯವಹೃತಿ---ಅವಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯ ವಹಾರ¹ವಿಲ್ಲದಿರಲು 53 ೧೬೩ ಅನ್ನ ಂ---ಅಂತಪ್ಸಂ ಅನ್ನೆ ಗಂ---ಅದುವರೆಗೆ, ಮತ್ತು ಸತಿ ಸಪ್ಪಮಿಯ ಕೃತ್ಪೃತ್ಯಯ

ಶಬ್ದ ಗಳು. ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ. ಅಮರ್ದು-ಅಮೃತ ೪೮ ಅವುರ್ದುವಳ್ಳಿ __ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬಳ್ಳಿ ೪೮ ಅಮೃತ (ಶಬ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ) وعو ಆಭ್ಯು ಪಗಮಾರ್ಥದ--ಅಂಗೀಕಾರಾರ್ಥದ ೫೯ ಅಯ್ಯೋ (ಅವ್ಯ)—ಸಂಕಟವನ್ನು ಸೂಚಿ ಸುವ ನಿಪಾತ ೩೧೧ ಅರನು (ಅವ್ಯ) — ಕೆಲವುಕಡೆ ೩೧೫ ಆರಲ್ _ಹೂ ಮತ್ತು ಅರಳುವಿಕೆ ೩೧-೩೨ ಅರೆ-ಅರ್ಧ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ೬೬, ೩೧೫ ಅಱಿಕೆಯ_ಪ್ರಸಿದ್ದಿಯ 20 ಅಱುಗೆಱ3ೆ __ ಒಣಗಿದ ಕೆರೆ ೧೭೪ ಅಲರ್_ಹೂ ಮತ್ತು ಅರಳುವಿಕೆ (ಕಂಪು) ಅಲರ್ದುದು—(ವಾಸನೆ) **පර**ಳತා (ස්රයි**ತ**ා) YU 250 ಆಲ್ನು--ಅಲ್ಲದು ಆಲ್ಕೆ ಅಲ್ತ್ರೆ (ಅವ್ಯ)—ನಿಪಾತಾವ್ಯಯ ane ಅಲ್ಲವಟು ? (ಅವ್ಯ)---ಅಕಾರಣವಾಗಿ anf ಆಲ್ಫಾರ್ಥವನಾಕ್ಡ -- ಅಲ್ಪ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು 33 ಪಡೆದ ಅಲ್ಲ ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕಾವ್ಯಯ La ಅಲ್ಲದು-ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ 30 ೨೫೦ ಅಲ್ಲದೆ . ಅವಧಾರಣಾರ್ಥಕ 250

^{1.} ಏನೇ ಚಾಡಿಯೋಗೇ...ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತವ್ಯಾಕರಣ ವಾರ್ತಿಕ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಯೋಗ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅವಧಾರಣೆ ಎಂದು ಕೆಲವರೂ, ವ್ಯಾಪಾರವೆಂದು ಕೆಲಪರೂ ಹೇಳುವರೆಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುವರು. ನಿಯೋಗಶಬ್ಧಕ್ಕೆ ಚಕ್ಕನರ್ತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು '' ಎಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥ.

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಅವಳ್(ಸ್ತ್ರೀ)—ಪ್ರಥಮ ಪುರು		ಆಣಂ—ಸ್ವಲ್ಪವೂ (ಅವ್ಯ)	205
ಸರ್ವನಾಮ	೧೪೬	ಆದಂ (ಅವೈ)—ವಿಶೇಷವಾಗಿ	೩೦೭
ಅವಂ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಪ್ರಥಮ ಪುರ	ುಷ ಸರ್ವ	ಆ೯-ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ ಸರ್ವನ	ಾಮ ೧೪೯
ನಾಮ (ಗಂಡಸು)	೧೪೬	ಆನುಂ (ಅವ್ಯ)—ಆದರೂ	೩೦೬
ಅಸಿದು-ತೆಳುವಾದ, ಕೃಶವಾ	ದ ೭೯	ಆಯಿವೂ ಅದು ಇದು ಉದು	ಗಳ
ಅಹಹ(ಅವ್ಯ) — ನೋವನ್ನು ಸ		ಆದೇಶ	೧೭೨
స్ట్రిబాక	೩೧೧	ಆರದು—ಶಕ್ತ್ರವಲ್ಲ	೧೫೨
ಅಳಿಯಂಮಗಳ ಗಂಡ	೨೯	७ ज्या कि स्वार	ಮ ೧೫೪
ಅಂ (ಅವ್ಯ) ಸಮುಚ್ಚ್ರಯಾಗ	ರ್ಥಕ ೩೧೭	ಆರ್ಗಳ್— ನದಿಗಳು	ပ္စပ္
ಅಂಕಂ (ತ್ಸ) –ಕಳಂಕ, ಗುರು	Annual Control of the	ಆರ್ತು-ಆರದು	೧೫೨
ಅಂಗಣಂ — ಮನೆಯ ಮುಂದಣ		ಆರ್ದಂ - ಕೂಗಿದನು	٧a
(కృ)	೩೦೧	ಆರ್ಪು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ	وپ
ಅಂತಱಿಂ (ಱಿಂದಂ) (ಱಿಂದ	3)	ಆವಗಂ (ಅವ್ಯ)—ಯಾವಾಗಲು	B 202
(ಅನೈ) ಅದರಿಂದ	೩೧೯	ಆವಳಿಕೆಗಳ್ _ ಸಾಲು ?	೨೯ ೯
ಅಂತಹಂ—ಅಂತಪ್ಪಂ	೧೬೩	ಆವಳ್ ಸಂಬಂಧಾರ್ಥಕ ಸವಾ	
ಅಂತಿರೆ (ಅವ್ಯ)—ಉಪಮಾನ		(2, 1)	UAF
		ಆವುದು — ಸಂಬಂಧ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥ	
ಅಂತು – ಉಪಮ ಾವಾಚಕ (ಸರ್ವನಾಮ (ನಪುಂ)	೧೪೬, ೧೫೪
ಅಂದು —ಆಗ	೩೨೦, ೩೨೩ ೧೨೩, ೩೨೨	ಅವಂ-ಸಂಬಂಧ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ	
ಅಂತೆವೊಲ್(ಅವ್ಯ) – ಉಪಕ		ನಾಮ (ಪುಲ್ಲಿಂ)	೧೪೬, ೧೫೪
ಅ:(ಅವ್ಯ) — ಭಾವ ಸೂಚಕ		ಆಶ್ಚರ್ಯ	೨೮೩
(-3) +	(१३८)	ಆಳ ಮಾಳಂ – ಮೋಸ, (ಬಯ	<u>ులు)</u> ౨ల
8		ಆಳಿಸಿದಂ - ವೋಸಮಾಡಿದನು	20
ಆ(ಯೆಂಬುದು) _ ಪ್ರಸಿದ್ಧ,	ಶೂರ್ವ	ಆಂಗಿರಸ-ಬೃಹಸ್ಪತಿ	೨೮೩
ಪರಾಮರ್ಶಕ ಧಿ	೧೭೨	ಆ: (ಅವ್ಯ) — ಸಂತೋಷ, ಎಬ	ಕ್ಕರ,
ಆಕಾರ—ರೂವು	೨೯೯	ಇವನು ಸ್ಥಂತಿಸುವ ಇ	
ಆಕ್ಷೇಪಕದೊಳ್ – ಆಗ್ರಹ			
ಆಗಡೆ, ಆಗಳಿ (ಅವ್ಯ) ತತಾ	يون عي	, a	
ಆಗಡಿನ—ಆಗಳನ (ಅವ್ಯ)	2.99	್ಷ ಆಡುಗಚ್ಚು - ಹಾಕದಬಂಕೆ	720
ਰਸਵਾ ਦ ਸ	೧೧೧, ೩೨	್ಷ ಇಬ್ಲಹತ್ತಿ ರವಿರುವುದನ್ನು	ತೋರಿಸುವ
ಆಗಳಿನ (ಅವ್ಯ) —ಆ ಕಾಣ		144. (00000	०, ೧೫೩, ೧೫೭
ಆಗಳಿಂಗೆ (ಅವ್ಯ)—ಆ ಕ		1 -6-22 - 20 20 20 20 20 E (2	ಇಷ್ಟು) ೧೦೨
ಆಗು (ಗಳ್)—ಆಗುವಕೆ			28
	- • • , ೨೪	ಶ ಇನ್ನಂ-ಇಂತಪ್ಪಂ (ರೀತಿವಾಣ	वंड) ೧೬೩

ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಬ್ದಗಳ ಅಕಾರಾದ್ಯನುಕ್ರಮಣಕೆ.

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಇನ್ನೆ ಗಂಇದುವರೆಗೆ ಮತ್ತು		ಉನ್ನಂಪ್ರಕಾರವಾಚಕ	೧೬೩
ಸಪ್ತಮಿಯ ಕೃತ್ಪ್ರಕೃಂ		ಉಯ್-ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋ	ಗು ೭೨
ಇರುಳ್—ರಾತ್ರಿ	೧೧೧	ಉರ್ದಿದಂಉಜ್ಜಿ ದನು	೪೧
ಇರ್ಪು—ದ್ರವ	ಲ್ತ	ಉರ್ದು ಕುತ್ತು ಉಜ್ಜು ಕಿ	ರಿಕೆ ಆ೧
ಇಲುಕುಳಿ—ಹಿಂಸಿಸುವ ಸ್ವಭಾ	ನ ದ		2,031
ವನು (?)	20	ಉಸಿಕನೆ (ಅವ್ಯ)—ಸುಮ್ಮನೆ	୭୫ ^୮ ୭ ୫ ୮
ಇಳಿದಳಿಯಂ (?)	೨೯		
वर्षा हा थे (?)	20	ಉಂ (ಅವ್ಯ) — ಸಮುಚ್ಚಯಾರ್ಥ	0 21/2
(¹) ಇಳಿಲೆ—ಹೆಂಗುಸು	20	ಉಂತಹಂ –ಉಂತಪ್ಪಂ (ಪ್ರಕಾರ	೧೬೩
ಇಲ್ಲ (ಅವ್ಯ) — ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ	೩೦೪	ವಾಚಕ)	443, 266
ಇಸ್ಸಿ: (ಅವ್ಯ) — ಜುಗುಪ್ಸಾರ್ಥ	ह ३७०	ಉಂತು—(ಅವ್ಯ) ಹಾಗೆ (ಸುಮ್ಮ	ನೆ) ೩೨೦ ೩೨೩
ಇಂತಹಂ ಇಂತಪ್ಪವಂ (ಪ್ರಕಾ) ರ	ಉಂದು_ಕಾಲವಾಚಕ	
ವಾಚಕ)	೧೬೩		
ಇಂತು—ಪ್ರಕರಣ ಸಮಾಪ್ತಿ,	ಹೇತು,	ಉಃ (ಅವ್ಯ) – ಅಸಹ್ಯಾರ್ಥಕ (ನಿರ	೩೧೩
	೩೨೩, ೩೨೦	ಣಾರ್ಥಕ)	
ಇಂದು (ಅವ್ಯ)—ಈಗ	೧೨೩, ೩೨೨	ಊ	
क		ೂರ್ಗಳ್ <u></u> ಅಂದುಗಳ್	రీటీ
ಈಗಡಿನ (ಅವ್ಯ) — ಈ ಕಾಲದ	೩೨೪	۵	
ಈಗಡೆ (ಅವ್ಯ) —ಈ ಕಾಲ	೩೨೪	ಎ (ಅವ್ಯ) ಅವಧಾರಣಾರ್ಥಕ ೩೦	ne, anz
ಈಗಳ್ (ಅವ್ಯ) — ಈಗ	೧೧೧, ೩೨೪	ಎಡೆ (ಅವ್ಯ)—ಅಧಿಕಾರ್ಥ	202
ಈಗಳಿನ (ಅವ್ಯ) — ಈ ಕಾಲದ	೩೨೪	ಎತ್ತ್ರಣದು — ಯಾವದಿಕ್ಕೆ ನದು	೧೫೨
ಈವಱಿನ (ಅವೃ)—ಕಿಂಚಿದ್ಭಾ		ചള്ഞു_—ചള്ജന്	೧೫೨
ವಾಚಿ (ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಹಿಂದೆ) 2.9%	ಎತ್ತಾನುಂ (ಅವೃ)—ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ	೩೧೫
ಈವಱಿಂಗೆ (ಅವ್ಯ)—ಸ್ವಲ್ಪಕಾ	ט	ಎನಗೆ—ಎ೯ ಶಬ್ದದ ಚತುರ್ಥ	OSE
ಹಿಂದಕ್ಕೆ		ಎನತು – ನನ್ನ, ನನಗೆ ಸೇರಿದ	0310
क्तर्रक्ष (भर्तु)—क र्रुष्टु का	೩೨೫	ಎನಿತು —ಎಷ್ಟು (ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ	000
ಹಿಂದೆ ಹಲಿಗೆ ಕಾಯಿಸು ಕಡುವ		ಎನ್ನ ದು— ನನ್ನ	റ೫೦
ಈಳಿಗೆ—ಕಾಯಿಸಲ್ಯ ಹಚ್ಚುವ ಕ		ಎನ್ನಂ ಎ೯ ಶಬ್ದದ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭ	ಕ್ಷಿ ೧೬೩
ಉ		ಎನ್ನೆ ಗಂ—ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ	೨೫೦
ಉಡುಗೊಱೆ ಸಂತೋಷಕಾಲು	ನಲ್ಲಿ	ಎನ್ನ (ಅನ) _ ಆಂಗೀಕಾರಾರ್ಥಕ	೫೯
ಕೊಡುವ ಬಟ್ಟಿ	U58 3	ಎಮ (ಅವ್ಯ)—ಅಂಗೀಕಾರಾರ್ಥಕ	೧೫೧
ಉದು—ಉದಾಸೀನ ಪುರುಷವಾಬ		ಎಮ್ಮನಮ್ಮ ಜಾನ ಜನೆ ಜಾರ್ಗ	202
	∩312, ∩312 6	ಎಯ್ದೆ (ಅವ್ಯ)—ಅಧಿಕಾರ್ಥ	

⁽¹⁾ ಇಳೆಯೆಂಬಿಳಿಲಿದು...(ಜಯನೃಸಕಾವ್ಯ ಶ್ರಯೋಗ ಆ ೧-೯೫.)

ಶಬ್ದಗಳು. ಸ್	ತ್ರಸ	ಂಖ್ಯೆ.
ಎರಲ್—ಗಾಳಿ	೩೧	, as
(ವೊದಲ್ಲ) ಎರ್ಡಿ ಹೈದಯ		೪ ೮
ಎರ್ದೆವಾಯ್—ಎದೆಯವಾಯಿ		ಳಿಲ
2602-U26		20
ಎಲಾ (ಅವ್ಯ) — ಸಂಬುದ್ಧಿ ವಾಚಕ	1	೩೧೪
ಎಲೆ (ಅವ್ಯ) "		೩೧೪
ಎಲ್ಲದು _ ಸರ್ವವು	೮೦,	೧೫೪
ಎಲ್ಲವು-(ಬಹುವಚನ)		೧೦೨
ఎల్ల (కబ్ద క్కి)—ఎల్ల (ఎంబ కబ్ద	ಕ್ಕೆ)	೧೭೮
ಎಲ್ಲಿಯಾನುಂ(ಅವ್ಯ)—ಎಲ್ಲಿಯಾದ		೩೧೫
ಎಲ್ಲಂ—ಎಲ್ಲವೂ		೧೫೪
ಎಳದು-ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಯವುಳ್ಳು ದು	٤0,	೧೫೬
(ನೆಗಟ್ತಿ) ಎಟ್ತರವು — ಎತ್ತರ		ಳಿ೯
ఎంట(రేక్)ఎంటు ఎంబ కబ్ద	3	೧೯೨
ಎಂತಹಂ—ಎಂತಪ್ಪಂ		೧೬೩
ಎಂತು (ಅವ್ಯ) —ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ		೩೨೩
ಎಂದು (ಅವ್ಯ) ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ—ಂ	ರ್ಯ	
ವಾಗ		ووي

3

৯-ಅವಧಾರಣಾರ್ಥಕ (ಅವ್ಯ) ೩೧೪, ೩೧೭ ಏಕ ದ್ವಿತ್ರ್ಯಾದಿ-ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು **ಮೊದಲಾದ** ಏಕೆ ... ಎ೯ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಶಬ್ದದ ಚತುರ್ಥಿ ೧೧೪ ಏಗಂ (ಅವ್ಯ) —ಅತಿನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥಕ 205 ಏಡಕ(ಮುಂ) - ಕುರಿ, ಟಗರು ೨೩ ಶಿತಆ್- ರ್ವ ಶಬ್ದದ ಆದೇಶ ೧೧೪ ಏತರ್ಕೆ _ ಏ೯ ಶಬ್ದದ ಚತುರ್ಥ ೧೧೪ ರ್ಷ_ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮ 50, 50, 000, 00F ಎಳದಂ-ತಿರಸ್ಕಾರ

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಎಲ್—ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ	೧೯೨
ಎಟರ್ಕೆ—ಏಟು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ	೧೯೩

	ಒ (ಅವ್ಯ) ನಿಶಂಕಾ ಪ್ರಶ್ನಮಂಡಲಾಕ್ಷ	e
	ಪಾರ್ಥಕ	೩೧೭
	ಒಡನೆ (ಅವ್ಯ)—ಜತೆಯಲ್ಲಿ	೩೧೨
	ಒಯ್ಯ ನೆ (ಅವ್ಯ)—ಬೇಗನೆ	200
	ಒರಲ್— ಒರಳು ಮತ್ತು ನರಳು	20
	ಒರ್ಗಾದರ್—ಒಟ್ಟಾದ (ಗುಂಪಾದ)	
	ವರು	80
-	ಒಳಗು—ಒಳಗಡೆ	50
-	ಒಳಿರ್ವಳಿಸು (?)	೨೯
	ಒಳ್ಳಿತು_ಶುದ್ಧ ವಾದುದು	26
	(ನೆಗಟ್ದ) ಒಂದುಳಿ—ಸಮೂಹ ಅಥವಾ	
	ವಾದೃ ವಿಶೇಷ	೨೮
	ಒಂದೆರಡರ್ಕೆ—ಒಂದು ಎರಡು ಶಬ್ದ ಗಳಿ	ત કહ
	ಒಂದೆರಡು — ಸಂಖ್ಯಾ ವಾಚಕ	೧೯೫
	ಒಂಬತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ	OF2
,	ಒಂಬಯ್—ಒಂಬತ್ತರ ಆದೇಶರೂಪ	೧೯೩
	(ಬೆಚ್ಚ) ಓ_ವಿಶಂಕಾದೃರ್ಥಕ ೫೯	202
	-	

ಓಕುಳ-ಅಂಶಿ(ಸಿ)ನ ಸುಣ್ಣ ಮಶ್ರವಾದ

ಕೆಂಪು, ನೀರು

96

200

ಓಹೋ (ಅವ್ಯ)---ಆಶ್ಚರ್ಯಾರ್ಥಕ ಕಟ್ಟಚ್ಚರಿಯ—ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯದ 38E ಕಡಿದು-ಅಧಿಕ ೭೯, ೧೮೪ ಕಡೆಗಂ--ಕಡೆ(ಕೊನೆ)ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಯೂ UEF ಕನ್ನಡಂ-ಕನ್ನಡಭಾಷೆ ೧೫೮ ಕಪಿಂಜಳ-ಗವಿಜಲ ಹಕ್ಕಿ ೨೮೩ ಕಮ್ಮ ಕುಂಬಜುಗಂ ಕಮ್ಮ (ಕರ್ಮ) ಕುಂಬ(ಕುಂಭ) ಎಂಬ ಎರಡು ಶಬ್ದ ೨೦೧ ಕರಡೆಯ __ ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷದ 36E

ಶಬ್ದ ಗಳು. ಸೂತ	ಕ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	त्रं गत्रं र	
		वध्य पर्ध (संस्था)	ಕ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಕರೆಗೆ—ಕರೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೈ (ಮರೆಯಾ		ಕೇಳಂ—ಆಟ (ಪೇಲ) ಕೊರಲ್—ಕತ್ತು (ಕಂಕ)	20
ಕರಂ (ಅವ್ಯ) — ವಿಶೇಷವಾಗಿ	202	ಕೊಲ್—ಹಿಂಸಮಾಡು, (ಕ್ರಾಣಾ	20
ಕಳಲು—ಹರಡು ?	೨೯	ಬಿಡಿಸು)	- SAF
ಕಳನಳಂಚಿಂತೆ	೩೦	ಕಂಕಣಂ - ಕೈಬಳಿ (ತ್ರ)	200
ಕಾರ್ಗಳ್— ಮಳೆಗಳು	99	ಕಂಟೆಯ _ ಕಂಟಕ (ಮುಳ್ಳು)	200
ಕಾರ್ದಂ — ಕಾರಿದನು	೪೩	ಕೊಂಕಿಂಗೆ—ಕೊಂಕು ಶಬ್ದಕ್ಕ	OFE
ಕಿನ್-ಕೆಳಗೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ದ ಆದೇಶರೂ	ಪ ೧೭೯	ಕೋಂಟಿ—(ತ್ಸ) ಕೋಟಿ	200
ಕಿರ್ಗ್ಗಿದುದು — ಸಂಕುಚಿತವಾಯಿತು?	೪೦	ಕ್ರೂರ-ತೀಕ್ಷ್ಣ (ಟಪ್ಪಣೆಯಲ್ಲಿ)	2004
ಕಿಱಿದರ್ಕೆ ಕಿಱಿದು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೈ		() () () () () () () () () ()	
ಲ <u>್</u> ನ್	2, ೧೮೭	ఖ	
ಕಿಱಿದು — ಚಿಕ್ಕ ದು (ಸಣ್ಣ ದು)ಅವ್ಯ	204	ಖೇದದೊಳಂ— ಮನಸ್ಸಿನ ತಾಪದಲ್ಲಿಯ	ಬಂ ೫೯
ಕಿಟ್—ಕೆಳಗೆ ಶಬ್ದದ ಆದೇಶ ೧೬೯	, ೧೭೯		
ಕುಡು-(ಕೊಂಕಾದ) ಕೊಂಕುಶಬ್ದದ	3	1 de (004) 000 e0 (00 1)	
ಆದೇಶ	೧೮೭	ಗಡ (ಅವ್ಯ) – ಅಲ್ಲವೇ(ಕಿಲಾರ್ಥಕ)	na, <u>a</u> n
ಕುರ್ಗಿದುದು ಸಂಕುಚಿತವಾಯಿತು	90	ಗಡಾತ್ವ(ಕೃಂ) ಗಡಾರ್ಥದ ಆಕಾರಕ್ಕೆ	- HE
ಕುಱ್-ಕಿಱಿದು ಶಬ್ದದ ಆದೇಶ ೧೮೪	7, ೧೮೭	ಗಡಾರ್ಥದೊಳ್ ಗಡ ಎಂಬ ಶಬ್ದಾರ್ಥ	
ಕುಲವಧು—ಪತಿವ್ರತೆ	೧೫೮	्राच्या क्या विकास का जिल्ला का का का जिल्ला का का जिल्ला का जिल्ला का जिल्ला का जिल्ला का जिल्ला का जिल्ला का	nea
ಕುಲಿ ಕೊಲ್ಲುವುದು	೧೮೯	ಗಡಂ (ಅವ್ಯ)—ಅಲ್ಲವೆ ಗರಣಂ— ಗ ಹಣಂ	೩೨೧
ಕುಳಿಯಂ ನೀಚನು ?	36	ಗರಣಂ— ಗ್ರಹಣಂ ²ಗರ್ದುಗು— ಗಜ್ಜು ಗದ ಕಾಯಿ	ತಿಲ್ಲಾ
ಿಕೂರ _ ಅನ್ನ	೨೮೪	ಗರ್ಮುಱು ?	
ಕೂರ್ಪ-ಸ್ನೇಹ-ಕ್ರೌರ್ಯ	೪೨	ಗರ್ಜೆ ಗದ್ದೆ	V O
ಕೂಶ್ಮಾಂ (ಷ್ಮಾಂ) ಡಂ-ಕುಂಬಳ		(ಮೆಯ್)ಗರ್ಖಂ (ಮೆಯ್ಯ) ಕವ್ಪು	
	, ೨೮೮	2002	2.9
ಕೆಚ್ಚನೆ—ಕೆಂಪಾದ	೧೮೫	ಗಲ್ಲಂ (ತ್ಸ)—ಕೆನ್ನೆ	ووه
ಕೆನ್ನಂ (ಅವ್ಯ) — ವಿಶೇಷವಾಗಿ	202	ಗಹಗಹ ನಗುವ ಅನುಕರಣ(ಅವ್ಯ)	೩೧೨
ಕರ್ಫ – ಎಕ್ಕ ವಡ (ಪಾದರಕ್ಷೆ)	6.0	ಗಳ (ಅವ್ಯ)-ಅಲ್ಲವೇ (ಕಿಲಾರ್ಥಕ)	೩೨೧
ಕೆಲವು _ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೦೨	ಗಾಳ—ವಾಯು	೨೮
ಕೆಳಗಣ್ಗೆ ಕೆಳಗು ಶಬ್ದ ಕೈ	೧೭೯	ಗಾಳಂ(ತ್ಸ) — ಮಿನನ್ನು ಹಿಡಿವ ಕೊಕ್	
ಕೆಳಗು _ಕೆಳಭಾಗ	UFE	ಗಿ(ರುಗ)ರ್ಗಟಿಯ_ಗರ್ ಎಂದು ಶಬ್ದ	
ಕೇರ್ಗಳ್—ಗೋಡೆಗಳು	VV	ಮಾಡುವ ಯಂತ್ರ	5.91
	THE PERSON NAMED IN	AND DESCRIPTION OF THE PARTY OF	-

^{1.} ಸ್ಥಿಕೇಂದಿ ಕೂರೇ ಮುಹುರೇವ ಯಾಚಕೇ (ವೈಷಧ್ಯಸರ್ಗ ೧೬ ೨೦), ಮತ್ತು - ಅಂಧಃ ಕೂರಂ ಭಕ್ತಂ ದೀದಿವರನ್ನಂ ತಥೌದನಂ ಭಸ್ಸಾ'-ಹಲಾಯುಧ ಏಘಂಟು ೨-೧೬೯, ೪, ಮೊಳಕುವು ಮೊಹ ತರುಣಿಸುದಿಂ

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖೈ.	ಶಬ್ದ ಗಳು. ಸೂತ್ರಸ	ಂಖ್ಯೆ.
ಗುಡಂ ಬೆಲ್ಲ		3 3	D
ಗುರ್ದು – ಗುದ್ದುವುದು	90	ತಡೆಗಾಲ್—ತೊಡರುಗಾಲಿಕ್ಕು	೧೭೬
ಗುರ್ದೆ ಆಸನ ? (ಬೆನ್ನು ಮ	nಳಿಯ	ರ್ತ(ಗಳ್)ಆತ್ಮಾರ್ಥಕಸರ್ವನಾನು	೧೪೯
ಕೆಳಭಾಗ)	40	डर्ता — डह ಶಬ್ದದ ಚತುರ್ಥ	೧೪೯
ಗುಱುಗುಮ್ಮನೆ(ಅವ್ಯ) - ಮೌ	राक्रिक २०%	ತನತು-ತನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ತನ್ನ	0%0
ಗೋಣಿ—ಚೀಲ (ತ್ಸ)	೩೦೧	ತನ್ನ ದುತನಗೆ ಸೇರಿದುದು	
ಗೋರ್ದಂ ಬಾಚಿದನು	ల న్న	ತಮ್ಮ (ತನ್ನ ಎಂಬುದರ ಬಹುವಚನ)	റ೫೧
ಗೌಡಂ— ಗ್ರಾಮಾಧಿಪತಿ	೨೩		೨೩೯
ಗಂಡಂ—(ತ್ಸ) (ಶೂರ), ಕೆನ್ನ	೩೦೧	ತರ್(ಗೆ) ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಬಾ	
ಗ್ರಹಣಕ್ಕಂ ಗ್ರಹಣಶಬ್ದಕ್ಕೆ	೨೮೩	ತರ್ಗಿದುದು—ಇಳಿದುದು (ಹಳ್ಳಬಿ	೪೦
ಗ್ರಾಮಿಣ — ಹಳ್ಳಿಯವನು	೨೮ ೪	ω ,	೪೧
\$		डिकार— ६० को अपने कार्या	
ಘಟಕೆ—ಗಳಿಗೆ	೨೪		೨೪೦
25		ತಱುಂಬೆ — ಹಿಂದಟ್ಟಲು, ಸೇರಲು	22
ಚಡುವುಡನೆ (ಅವ್ಯ) — ಬೇಗನೆ	೩೦೮	್ ತವು(ಗೆ) ಕ್ಷಯವಾಗು	೨೪೨
ಚೆ ಕ್ಕ ನೆ – ಬೇಗನೆ (ಅವ್ಯ)	೩೦೮	್ ತಳಂ (ತ್ಸ)ಅಂಗೈ	209
ಚೆಚ್ಚರಂ (ಅವ್ಯ) —ಅವಧಾನ	હૈ રા	್ ತಳಿಗೆ—ತಟ್ಟಿ	26
ಚಿ: (ಅವ್ಯ) — ಅಸಹ್ಯಾರ್ಥಕ	عے ا	ರ ತಾ೯-ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ ೧೪೬,	046
t		ತಾರ್ಗಳ್—ಅಡಕೆ ಮೊದಲಾದುವುಗಳ	
ಜಗಡೆ – ಜಾಗಟಿ (ವಾದ್ಯ ವಿಶ	ತೀವ) ೨	ಕಾಯಗೊಂಚಲು	QQ
ಜನ ಮೆಂಬ (ಶಬ್ದಂ)	F	೪ ತಾಳಂ ಸಂಗೀತದ ಕಾಲಕ್ರಿಯೆಗಳ	
ಜರ್ಗು ವಿಟ್ಡುದು-ಜಗ್ಗಿ (ಕು	ಗ್ಗಿ)ದುದು,	ಮಾನ	೨೯
ಜೋಲು ಬಿ ದ್ದುವು		ಂ ತಾಳಿಗೆ—ಗಂಟಲು	20
ಜಂಗುಳ-ಗುಂಪು	٩	೮ ತಾಂನೀನಾ(ನೆಂಬ)ರ್ಥಲಂಬಿ ತಾ೯,	
ಜಾಳಿಗೆ - ಚೀಲ		हिं हिंह, सह ಎ ०थ क्र तंप्रते	
ಜೂದಾಳಿ—ಜೂಜಾಡುವ ಶಿ		್ರ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ	೨೨೬
ಜ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ತ್ರೈಕಾಕ್ಷರಂ_	– ದಶ್ಯಶಜ್ದ ಮಾ ಡಿ	1 2	200
णात ध ार्त्य इर्वित इर	DOLLA.	ಶಿರ್ಣ ಸಂಪಡಿಸು (ದೋಷವನ್ನು	
ರ್ಭು		ದೂರಮಾಡು)	90
ರಭಾಳಕಂ-ಸ್ನಾನ		ಿರ ಶಿಟ್ರನೆಗುಂಡಾಗಿ (ಅವ್ಯ)	200
ಝಳ(೪) ಹಿಸಿದಂ — ಅಲುಗ	JOHN CO	ಿ೮ ತೀರ್ದಂ ಸಮಾಪ್ತ್ರನಾದನು (ಮುಗಿ	
5		ದನು)	42
ಕಮಾಳಂ—ನೋಸ		೨೮ ತುಡುಜೊಡರ್—ತುಡು(ಕು)ವದೀಪ ?	028

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು. ಸೂ	ಕ ಸಂಖೆ.
ತುದಿ—ಕೊನೆ	೧೯೭	ನಾಡಿದಿಂಗೆ (ಅವ್ಯ)	ಕ್ರಸಂಖ್ಯೆ ೩೨೫
ತೆರವು—ರೀತಿ	VF	ಸಾರ್ಗಳ್—ಮರಗಿಡುಗಳ ತೊಗಟಿ	
ತೆಳ್ಳಿತು — ಕೃಶವಾದುದು	೭೯		Ç
ತೇರ್ಗಳ್ರಥಗಳು	စ္ပပ္	ನಾಲ್ಕ್ರಯ್ದ ರ್ಕೆ — ನಾಲ್ಕು, ಅಯ್ದು ಶಬ್ದ ಗಳಿಗೆ	೧೯೨
ತೊಮ್—ಒಂಬತ್ತರ ಆದೇಶ		ನಾಳಿನ (ಅವ್ಯ) — ಎರಡನೆಯ ದಿವಸ	176 _
ತೋರಣ (ತ್ಸ) – ಗೈಹಾದಿಗ		(ಮಱುದಿವಸ)	asc
ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವ ಎಲೆ		ನಾಳೆ (ಅವ್ಯ) "	2.9%
ವುಗಳ ⁸ ಮಾಲೆ	೩೦೧	ನಾಳೆಗೆ (ಅವ್ಯ)	a_9%
ದ		ನಿಡಿದು—ಉದ್ದವಾದ	25
	4 ampl	ನಿಡಿದು (ಎಂಬ)—ನಿಡಿದು ಎಂಬ ಕಬ್ದ	೧೮೪
ದರದಾರಬಾರಂ—ದರ, ದಾರ		ರ್ನಿ-ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮ	೧೪೯
ಎಂಬಿವು ದ್ವಾರಶಬ್ದದ		ನಿನಗೆ—ರ್ನಿ ಶಬ್ದದ ಚತುರ್ಥ	೧೪೯
ದಲ್ (ಅವ್ಯ) — ನಿಶ್ಚಯಾಥ ದಾಡಿಮಂ—ದಾಳಿಂಬ	೨೩, ೨೮೮	ನಿನತು—ನಿನ್ನ ದು	೧೫೦
	200	ನಿನ್ನದುನಿನಗೆ ಸೇರಿದುದು	೧೫೦
ದಾರ—ದ್ವಾರ (ಬಾಗಿಲು) ದಿರ್ಪೆ ?	೪೨	ನಿನ್ನಿ ನ (ಅವ್ಯ) — ಹಿಂದಣ ದಿವಸದ	2.98
ದುಸ್ಸತ್ಸುಕಾರಂಗಳ - ದುಃ,		ನಿನ್ನೆ (ಅವ್ಯ)—ಹಿಂದಣ ದಿವಸ	೩೨೫
ೆ ಶೆಬ್ದ ಗಳ	. FV	ನಿನ್ನೆ ಗೆ (ಅವೃ)	2.98
ದ್ಯೂತ — ಜೂಜು	೨೬೩	ನಿಮ್ಮ ನಿ೯ ಶಬ್ದದ ಷಷ್ಟೀ ಬಹು	
ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ದ್ವಾರಶಬ್ದಕ್ಕೆ	200	ವಚನ	೧೫೧
ಧ್ಯಾನ – ಚಿಂತೆ	೨೬೩	ನಿರ್ನಿರ್ (ಆವೃ)ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ	200
ನ		ನಿರ್ನೆರಂ (ಅವ್ಯ)—ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತ	204
ನಡು(ಎಂಬ)—ಮಧ್ಯಭಾಗ (ಸೊಂಟ) ೧೮೪	ನಿಲ್ಲೆ ನಿಲ್ ಧಾತುಗೆ	985
ನಡುವಿನ _ ನಡು ಎಂಬ ಶಬ್ದ	ದ ೧೯೬	ನಿಜ್ಞ ನಿಜ್ಞ ನೆ (ಅವ್ಯ)—ಅನುಕರಣಾ	
ನರಲುಂ ? ದುಃಖ ಧ್ವನಿಯಿ	ುಂದ ಕೊರ	कृ हर्	200
ಗುವಿಕೆ ?	೩೧	ನೀಂ ರ್ನಿ ಶಬ್ದದ ಪ್ರಥಮಾ ವಿಭಕ್ತಿ	OVE
ನರವು—ನರ (ದೇಹದಲ್ಲಿ ಎಲು		ನೀಡು (ಅವ್ಯ) — ವಿಶೇಷವಾಗಿ	202
ಮಾಂಸ ಖಂಡಗಳನ್ನು		ನೀಡುಂ (ಅವೈ) - ವಿಶೇಷವಾಗಿ	202
ಹುರಿ) ನಾಡೆ (ಅವ್ಯ)—ವಿಶೇಷವಾಗಿ	V F 202	श्तिम्ष — श्रिकात्र	99
ನಾಡಿದಿನ (ಅವ್ಯ) — ಮುಂದಣ		ನುರ್ಗಿದುದು _ ಪುಡಿಯಾಯಿತು ೪೦	(8)
ದಿವಸದ	2.28	ನೂಟು (ಇರೆ)-ನೂಟು ಎಂಬ ಶಬ್ಧ	
ನಾಡಿದು (ಅವ್ಯ) — ಮುಂದಣ	ಮೂರನೆಯ	విరలు	OFL
ದಿವಸ	3,931	ನೂಆರ್ಕೆ ನೂಲು ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ	OFU
https://a	rchive org/details/m	uthulakehmiacademy	

ಶಬ್ದ್ರಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಗೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ನೂಳದು (ಅವ್ಯ)-ಅಧಿಕವಾಗಿ		ಪಲವುಆನೇಕ	೧೦೨
ನೆಗಟ್ತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ	99	ಪಟದು ಹಿಂದಣ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿ	ು ದು
ನೆಟ್ಟಗೆ (ಆವೃ) – ನೇರವಾಗಿ	೩೧೦		೬೦, ೧೫೬
ನೆಟ್ಟನೆ (ಅವ್ಯ)	೩೧೦	ಪಾಣಿಯಂ—ವಾನೀಯ (ನೀರು)	200
ನೆಯ್— ನೂಲಿನಿಂದ ಬಟ್ಟಿಮ	ಗಡುವುದು	ಪಾರ್ದಂ-ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದನು	५ %
(ನೂಲನ್ನು ಹೆಣೆಯುವ	ತ್ತದು) ೭೨	ಪಿತೃ (ಶಬ್ದ ದೆಡೆಗೆ) — ತಂದೆ ಎಂಬ	ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ೮೭
ನೆರವು-ಸಹಾಯ	₽F	ಪಿರಿದು—ದೊಡ್ಡದು	್ತಿ ೨೦೪
¹ ನೆರ್ವು_ ಮಯ್	ಲ್ತ	ಪಿರಿದುಂ (ಅವ್ಯ)ಅಧಿಕವಾಗಿ	202
ನೆಱಿ (ಅವೃ) — ಸಮಗ್ರವಾಗಿ	202	ಪಿಂದು —ಹಿಂಭಾಗ	೧೨೨
ನೇರ್ದಂ-ಕತ್ತರಿಸಿದನು (ನೆ	ನೀರ್ ಕೃಂತನೇ)	ಪೀರ್ದಂ ಕುಡಿದನು	ಳಿಖ
	५%	ಪುತ್ಥ ೪ ಬೊಂಬೆ	೨೮
ನೊ(ಬ)ಳನ—ನೊಣ	ರ್ಳ	ಪೆಡ (ಎಂಬಾದೇಶಂ) ಪೆಱಗು ಶಬ	ದ
ನೋಗಂ _ ನೋ ಎಂಬ ಧಾ	ತುವಿಗೂ ೨೩೫	ಆದೇಶ	೧೭೬
ನೋಧಾತುನೋ ಎಂಬ ರ	क्राड्ड अक्ष	ವೆರ್ಗತ್ತು (?) ² ದೊಡ್ಡ ಕುತ್ತಿಗೆ	90
ಪ		ಿಪೆರ್ಗಳಂ-ಹೆಚ್ಚಿನ (ಸಂತೋಷ	
ಪಚ್ಚನೆ-ಹಸಿಯದು (ನೀರ	ರುವುದು)	ಪೆಆಗು-ಹಿಂಭಾಗ (ಎನಿಪ್ಪ)	೧೭೬
ಚ ಅಂಸಿನ ಬಣ್ಣ	೧೮೫		೮೦, ೧೫೫
ಪಗಲ್_ಹಗಲು	೧೧೧		೮೦
ಪಟ್ಟಂ (ತ್ಸ) — ರಾಜರ ಅಭ	ನಿಷೇಕಕಾಲದಲ್ಲಿ 💮	ಸೆಳಱು – ಭಯ	೨೯
ಹಣೆಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಪಟ್ಟ	್ಟ್ರ ರೇಷ್ಮೆ ೩೦೧		sne me
ನತ್ತರ್ಕೆ—ಪತ್ತು ಎಂಬ ಶ	ಟ್ಟಕ್ಕೆ ೧೯೪,೧೯೫	ೆ ಪೇಟಕೆ – ಪೆಟ್ಟಗೆ	3%
ಕತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ	OF:	6)	ಕೊರುವ
ಪದಿ ಪತ್ತು ಎಂಬುದರ	ಆದೇಶ ೧೯		90
ರ್ಷ (ಎನಿಕ್ಕುಂ)—ಪದಿ ಎ	ುಂಬುದ	'ಪೇಳ (?) ಎಂಜಲನ್ನು ತಿನ್ನು ಪ	ತವ(ವಳು) ೨೮
ರಾದೇಶ	UE		20
ಪರ್ಯಿ_ಪತ್ತು ಎಂಬುದ	र्धि सदीर्घ तह	೪ ಭಾಱಗು ಹೊರಗಡೆ	50
ವರಲ್-ಹರಳುಕಲ್ಲು (ರ	3 () a	೧ ರಾಲ್ತಡೆ—(ಅವ್ಯ)ಬೆಳಿಗ್ಗೆ	بور
ಸರ್ದು ಹದ್ದು		೧ ರೊಸತಱ - ರೊಸತು ಶಬ್ದದ	UNF
ವರ್ಷರಿಕೆ-ಕೋನುಲತ್ವ	Service Servic	೨ ರಾಸತು-ನವೀನ (ಈಗಿನದು)	٥٥

^{1.} ಇನ್ನಿರ್ವರ ಸರಿನೆರ್ದಿನ ನೆರ್ವಂ | ನಿನ್ನ ಭವಿಷ್ಯಜ್ಜನ್ಮಕ ತೀರ್ಬಿನುತ್ಯ (ಆಯಕ್ಕನಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗ ಆ-೭-೭). 2. ಹೆಕ್ಕಳಲ್-ಸಂಕೋಷದಿಂದ (ಜೊಸಗನ್ನಡ). 3. ಕತ್ತು (ಕುತ್ತಿಗೆ) ಎಂಬ ಶೆಬ್ಡನೆ ಹಳಗನ್ನಡ ತಾತ್ಮಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ಕ್ಲಿ ತರಪೇ(ಅಂ)ಕಿ...ಭಟಂಪೇ(ಅಂ)ಕಿ...ಗವಾಯುದ್ದ ಅ-೩-೪೩

ಶಬ್ದ ಗಳು. ಸೂತ್ರ	,ಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು. ಸೂತ	್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಪೊಟ್ತಡಿನ—ಬೆಳಿಗ್ಗೆ (ಅವ್ಯ)	250		•
ಪೊಂಪು(ಟಿಿ)ಳಿ—ರೋಮಾಂಚ, ಅತಿ		ಬ್ರಹ್ಮ (ಶಬ್ದ ದಂತಿರೆ)—(ದೊಡ್ಡ ವನು	,
र्यक	೨೮	ಪ್ರಜಾಪತಿ) ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದದಹಾಗ	
		ಬಾರ ದ್ವಾರ ಶಬ್ದದಾದೇಶ	೨,00 ೨
ಪೋರ್ದಂ ಹೋರಾಡಿದನು (ಪೋರ್	, <u>೨೪೫</u>	ಬಾರ್ದಂ—ಚರ್ಮವನ್ನು ಹದಮಾಡಿದ	
ಮಲ್ಲಯುದ್ದೇ)	೪೩	(ಬಾರ್ ಚರ್ಮವಲ್ಲೀಕರಣೇ)	५३
್ಲಿಯಂಹ್ಥ () $1 = 2 = 2 = 2 = 2 = 2 = 2 = 2 = 2 = 2 = $	٠٠٨	ಬಿಡುಗಣ್ ಅನಿಮೇಷ(ತೆರೆದ ಕಣ್ಣು)	
(ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ)	2,80	ಬಿಡುವಾಯ್—ತೆರೆದ ಬಾಯಿ	೧೭೪
	್ತಲ್ಲಾ	ಬಿನ್ನ ಗೆ(ನೆ) (ಅವ್ಯ)—ನಿಶ್ಶಬ್ದ ವಾಗಿ ಬಿರ್ದು—ಔತಣ	20%
ಪ್ರಗ್ರಹ ಹಗ್ಗ	೨೮೪		647 6U
ಪ್ರಾಕಾರ—ಕೋಟೆ	20 %	ಬಿಱು – ಬಿರುಸು (ಬೆಟ್ಟಿತು ಶಬ್ದ ದ ಆದೆ	೧೮೭
ຍ		ಬಿಲಂ (ತ್ತ,)ರಂಧ್ರ	೩೦೧
ಬಟ್ಟನೆ (ಅವ್ಯ) — ಗುಂಡಾಗಿ	200	ಬಿಸಿದು—ಉಷ್ಣ ವಾದುದು	25
ಬರ್ಯ— ನಿಂದಿಸು	وع	ಬೆಚ್ಚನೆ (ಗಳ) ಬಿಸಿಯಾಗಿರುವದು	೧೮೫
(ದೇವರ) ಬರವು—ಬರುವಿಕೆ, ಅಥವಾ ವರ	೪೯	ಬೆಚ್ಚರಂ (ಅವ್ಯ) — ಜಾಗರೂಕತೆ	೩೦೮
ಬರ್_ಬರುವಿಕೆ	೨೩೯	ಬೆಟ್ಟಿತರ್ಕೆ ಬೆಟ್ಟತು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೈ	೧೮೭
ಬರ್ದಿಲಂ-ಸ್ವರ್ಗ	೪೮	ಬೆಟ್ಟತು ಬಿರುಸು (ಕಠಿನ)	26
ಬಱಿ ದು <u>ಶೂನ್ಯ</u>	೧೫೬	ಬೆರಲ್ _ ಬೆರಳು	೩೧
ಬಱಿದೆ (ಅವ್ಯ) — ವೈರ್ಥವಾಗಿ	೩೧೯	ಬೆಳೆ—(ಎಂಬ ಥಾತು)ಸಸ್ಯಗಳ ವೃದ್ಧಿ	೨೨೦
ಬಲಂ (ತ್ರ)—ಶಕ್ತಿ	200	ಬೆಳೆ _ ಧಾತುವಿನ ಭಾವನಾವು(ವೃದ್ಧಿ)	೨೨೦
ಬಲ್ಲೆ (?) (ಅವ್ಯ)—ತಿಳಿದಿರುವೆ	2.90	ಬೆಳ್ಪ(ಳ್ವ)ಳಂ (ಅವ್ಯ) – ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ	೩೧೫
ಬಳವಿ – ಚೇತನವಸ್ತುಗಳ ವೃದ್ಧಿ	೨೨೧	ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ - (ಅವ್ಯ) ಸೃಥಕ್ಕಾಗಿ	೩೦೯
ಬಳಸಿದಂ-ಸುತ್ತಿದನು	೨೯	ಬೇರ್ಗಳ್ ಬೇರುಗಳು	ಕಿಕ್
ಬಳೆ (ಎಂಬ ಧಾತು)—ಸಸ್ಯಗಳ ವೃದ್ಧಿ	೨೨೦	ಬೊಂಬುಳಿ—ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷ ?	ಾರ.
ಬೞಿ (ಆವೃ) – ತರುವಾಯ	ووو	ಭ	
ಬಟಿಕೆ (ಆವೈ) — ತರುವಾಯ	೩೧೮	ಭೋರನೆ (ಅವ್ಯ) —ಬೇಗನೆ	೩೦೮
ಬೞ•ಕ್ಕೆ (ಅವ್ಯ)	೩೧೮	ಭೋಂಕನೆ (ಅವ್ಯ) — ಬೇಗನೆ	200
ಬೞಿಕಂ (ಅವ್ಯ) "	೩೧೮	ಭೋಂಕಲ್ (ಅವ್ಯ) — ಬೇಗನೆ	200
ಬೞಿಕ್ಕಂ (ಅವ್ಯ)	೩೧೮	ವು	
ಬಲಿಯಂ(ಅವ್ಯ) — ದೂತ "	೩೧೮	ಮರ್ಚ್ಚೈನೊಳ್—ಒಪ್ಪಿಗೆಯಲ್ಲಿ	अह
ಬಂದಿ(ತ್ಸ) — ಸೆರೆಸಿಕ್ಕಿ ದವ "	೩೦೧	ಮಣಿ (ತ್ಸ) – ^{ರತ್ನ}	೩೦೧

^{1.} ಎರ್ಜೆ ಪವ್ವನೆ ಪಾಹಿತಿ(ಪಂ. ರಾ.)

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರ ಸಂಖ್ಯೆ.	.	ಶಬ್ದಗಳು. ಸೂತ್ರ	್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಮತ್ತಿನ (ಅವ್ಯ)—ಉಳಿದ	೩೦೯	-	ಮೂಱುನಾಲ್ಕು - ಸಂಖ್ಯಾ ವಾಚಕ, ಮ	രലാ
ಮತ್ತೆ (ಅವ್ಯ)—ಶುನಃ	೩೧೫		ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಎಂಬ ಶಬ್ದ	೧೯೫
ಮರಲ್ — ಹೂ	೩೧—೩೨		ವೆುಲ್ಲಿತುಮೃದುವಾದುದು	೭೯
ಮರ್ಗ್ನಿದುದು ಬಗ್ಗಿದುದು	೪೦		ವೇಣ್ (ಅವ್ಯ)—ಮತ್ತೆ, ವಿಕಲ್ಪ	೩೧೮
ಪುರ್ದ - ಔಷಧಿ	೪೧		ವೇಲ್—ಎತ್ತರವಾದ ಭಾಗ	ರಾತ
			(ಮೆಯ್) ಮೇಳಂಮೆರೆವಣಿಗೆ	
ಮುಟುಕುಳಿ ಕುತ್ತಿಕಾಣಿಸುವ	೩೨	9	(ಸೇರುವಿಕೆ)	20
ಮಲರ್_ಹೂ			ವೊದಲ್—ಅಡಿ, ಬೇರು, ಆದಿ	೧೯೭
ಮಲ್ಲಂ (ತ್ಸ)—ಜಟ್ಟ	೩೦೨		ವೊನೆಯೇಡು(ಆು) (ಅವ್ಯ) ?—	a 604
ಮಹಚ್ಛಬ್ದ ಕೈ _ ಮಹತ್ ಎಂ			ವೊನೆಯ ದಿನ	೩೨೫ ೩೨೫
ಮಹಚ್ಛಬ್ದ (ಮೆ)-ಮಹತ್ ಎ			ವೊನೆಯೇಱಿಂಗೆ (ಅವ್ಯ) "	2.2%
ಮಹಚ್ಛಬ್ದ ಮಿರೆ — ಮಹತ್			ನೊನೆಯೇಱಿನ (ಅವ್ಯ) "	
ಮಂಚಂ (ತ್ಸ) – ಮಲಗುವ		0	ವೊನ್ನಿ ನ(ಅವ್ಯ) — ಹಿಂದಣ ಮೂರನೆ ದಿನ	೩೨೫
ಮಾದೇಶಂ—ಮಾ ಎಂಬ ಆರ		೮	ವೊನ್ನೆ (ಅವ್ಯ)—ಹಿಂದಣ ಮೂರನೆ	
ಮಾರ್ಗಳ್—ಮಾರುಗಳು, ನ			ದಿನ	೩೨೫
ಕೈಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿ ಎದೆ		စ္	ನೊನ್ನೆ ಗೆ (ಅವ್ಯ)	೩೨೫
ಅಳೆದ (ಅಳತೆ)			ನೊಳೆ—ತುದಿಯಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಣ್ಣ	
ಮಾಱುದಾಂ ಟು _ ಉದ್ದವಾಗ			ಸಲಾಕಿ	೨೯
ಮಾಲೆ (ತ್ಸ)—ಸರ	2,0		(ಪೊದಲ್ದ)ರಘಟಿ—ಛಂದೋಭೇದ	98
ಮಾಳಂ—ಬಯಲು ಮಾಳಂ— ") 0	(5 %) 1 %	
ಮಾಳಿಗೆ—ಉಪ್ಪರಿಗೆ		೯	ಲತೆ (ತ್ಸ)—ಬಳ್ಳಿ	೩೦೧
ಮಿಗೆ (ಅವ್ಯ) — ಹೆಚ್ಚಾಗಿ		2		೨೫
ವೂ (ಎಂಬುದರ್ಕೆ)—ಸ್ನಾ ϵ	ನಮಾಡು—		ಲಂಪಟ—ಚಂಚಲ, ಅತ್ಯಾಸಕ್ತ	
อก อาย (จารม์นี้		25	ವ	
ಮುಯ್ (ಆದೇಶಂ) - ಮ	ೂಱರ		ವರಾಟಂಕವಡೆ	28
ಆದೇಶ	O	೯೧	ವಲಂ(ಅವ್ಯ) — ನಿಶ್ಚಯ	೩೦೯ ೨೮
ಮುರ್ಪು(?)-ಮುದಿತನ	B 17.200	ಲ್ತ	ಿವಳಿಗೆ—ಪುತ್ತು ವಂಕ – ಪಕ್ಕ, ವಕ್ರ	200
ಮುಂದು—ಇದಿರು	0-	وو	ವಂಧ್ಯಾ — ಬಂಜೆ	ھے و
ಮುಂದು ಪಿಂದುಗಳ—ಮು	ಂದು ಹಿಂದೆಂಬ		ವಿಜ್ಞಾಪನ – ವಿನಯದಿಂದ ಹೇಳುವಿಕ	
ಶಬ್ದ ಗಳ	***	೯೬	ವಿಡಂಗಂ _ ಒಂದು ಗಂದಿಗೆ ವಸ್ತು	1100 13
ಮೂಱು (ಇರೆ)—ಸಂಖ್ಯಾ	ವಾಚಕ ೧	EU	(ಬಾಗಲು)	್ತಿ

ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಬ್ದಗಳ ಅಕಾರಾದ್ಯನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

चिक्क व्यु (श्यू क) — यु क्रं हू — विक्क वृं कार्य क्ष्य कराइ व कार्य करिया करि	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖೈ.
ಹಿಂಬ ಶಬ್ದಂ ನಿಂಧ್ಯ ಹರ್ವತ ತಿಲ್ಲಿನ ನಿರ್ದೃಷವನ್ನ ನಿರ್ದಾ ಹೆಚ್ಚವನ್ನ ನಿರ್ದಾ ಹರ್ನು ಸುಡುವನ್ನ ಸುಡುವನ್ನ ಸುಡುವನ್ನ ಸುಡುವನ್ನ ಸುಡುವನ್ನ ಹೂಳುವ ಅಥವಾ ಬಿಸಾಡುವ ನೆಲ್ಲ ಶ್ಮಕ್ರಾನ ಸಬ್ಬದ ಹೆಸರು ಸಗ್ಗೆ ಕ್ರೈ (ಪೆಸರ್) — ಸ್ವರ್ಗದ ಹೆಸರು ಸಗ್ಗೆ ಕ್ರೈ (ಪೆಸರ್) — ಸ್ವರ್ಗದ ಹೆಸರು ಸಹ್ಜ ನಂ ಪತಿವ್ರತ್ತೆ ೧೫೧ ಸಮ್ಮರ್ (ಕೆಳಗಾದನು) (ಒಳಸೋರ್ದಂ ಮನಗುಂದಿದನು) ತೊಟ್ಟಕ್ಕು ಭಾ ಸುರುತ್ತಾನ್ನ ನಿರ್ಲ ಸಮ್ಮರ್ (ಸರ್ಲಿ) ಪಾಣ ಹಾಸುವ ಸೇರು ಸರಲುಂ ಮುಂಗೆಯ್ದು ಬಾಣವೂ ಸೀರು ಸರಲುಂ ಮುಂಗೆಯ್ದು ಬಾಣವೂ ಸೀರು ಸರಲುಂ ಮುಂಗೆಯ್ದು ಬಾಣವೂ ಸೀರು ಸರಲುಂ ಹುಂಗೆಯ್ದು ಬಾಣವೂ ಸೀರು ಸರಲುಂ ಹುಂಗೆಯೇ ನಿರ್ದಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಹರ್ನು ಗಿ ಅಥವಾ ಸಾದ ಸೇರು ಸರಲುಂ ಮುಂಗೆಯೇ ಬಾಣವೂ ಸೀರು ಸರಲುಂ ಹುಂಗೆಯೇ ಬಾದಕೂ ಸರ್ಲಿ ಸರ್ಲ		ಧಾತೃ	ಸಾಸಿರಂ (ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ)	೧೯೩, ೧೯೪
ನಿಂಧೈ — ನಿಂಧೈ ಸರ್ವತೆ ೨೬೩ ನಿರ್ಣಿಗಳ್ — ಸಣ್ಣ ವಸ್ತುಗಳು ೪೪೪ ನೇಟಕೆ — ನೀಳಿಯದೆಲೆ ೨೫ ನಡಣ (ಅವ್ಯ) — ವಿಶೇಷ ೩೦೯ ನೇಟಕ್ — ನೀಡಿ ಪ್ರು ಕ್ರಿ ನೀಡಿ ನಿರ್ಣ ಕ್ಷ್ಣಿ ಪ್ರಸ್ತ್ರ ನೀಡಿ ನೀಡಿ ನೀಡಿ ನೀಡಿ ನೀಡಿ ನೀಡಿ ನೀಡಿ ನೀಡಿ				
হাংটির্ক — হাংপিতারিতী বীলত (ভবতু) — হীহাঁর হাংশু পে (ভবতু) ?— ক্রাণেণিতা হার্লি হার্লু ব্রু ব্রু ব্রু ব্রু ব্রু ব্রু ব্রু ব্র				ŲŲ.
ನೆಕೀಂ (ಅವ್ಯ) – ವಿಶೇಷ ೩೦೯ ನೋಲ್ಗಳ (ಅವ್ಯ) ? ಹೋಲಕೆಯ ತದ್ದಿ ತಪ್ಪತ್ಯಯ ೩೨೧ ಸಮ್ಮಗೆ (ಅವ್ಯ) " ೩೦೫ ಸಮ್ಮಗೆ (ನೆ) (ಅವ್ಯ) " ೩೦೫ ಸಮ್ಮಗೆ (ಅವ್ಯ) — ಆಧಿಕವಾಗಿ ೩೧೨ ಸಮ್ಮಗೆ (ಅವ್ಯ) — ಆಧಿಕವಾಗಿ ೩೧೨ ಸಮ್ಮಗೆ ಅಪ್ಪುವಾಗುಂದಿದನು) ಪಟ್ಟಕ್ಕು ಭಾಷಣವನ್ನಯ ೪೧ – ೪೩ ಸ್ಪುತಿ – ಹೊಗಳಿಕೆ ತ್ರಿತಿ೬ ಸ್ಪುತಿ – ಹೊಗಳಿಕೆ ತ್ರಿತಿ೬ ಸ್ಪುತಿಕ ಹೊಗಳಿಕೆ ತ್ರಿತಿ೬ ಸ್ಪುತಿಕ ಮುಟ್ಟುವಿಕೆ, ಸ್ಪರ್ಶತಿಲೆ ೨೭೬ ಸ್ಪುಟಿಕ – ಬಿಳಿಯಕಲ್ಲು (ಅಮೃತಶಿಲೆ) ೨೫, ೨೭೬ ಸ್ಪುಟಿಕ – ಬಿಳಿಯಕಲ್ಲು (ಅಮೃತಶಿಲೆ) ೨೫, ೨೭೬ ಸ್ಪುಟಿ (ಸಹಿತಂ) – ಸ್ಪಷ್ಟ, ವಿರಳ ೨೫ ಸ್ಫುಟಿ (ಸಹಿತಂ) – ಸ್ಪಷ್ಟ, ವಿರಳ ೨೫ ಸ್ಫುಟಿ (ಸಹಿತಂ) – ಸ್ಪಷ್ಟ, ವಿರಳ ೨೫ ಸ್ಫುಟಿ (ಸಹಿತಂ) – ಪ್ಪಷ್ಟ, ವಿರಳ ೨೫ ಸ್ಫುಟಿ (ಸಹಿತಂ) – ಪ್ಪಷ್ಟ, ವಿರಳ ೨೫ ಸ್ಫುಟಿ (ಸಹಿತಂ) – ಅಭ್ಯುಪಗಮ, ಕೋಪ ಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸವ ನಿಪಾತ ೩೧೬ ಹೋ (ಅವ್ಯ) – ನಿವಾರಣಾರ್ಥಕ ೩೧೨ ಸೂರ್ದ ಸೂಚಿಸವ ನಿಪಾತ ೩೧೬ ಹೋ (ಅವ್ಯ) – ನಿವಾರಣಾರ್ಥಕ ೩೧೨ ಸೂರ್ದ ಸೂಚಿಸವ ನಿಪಾತ ೩೧೬		೨೫		೧೭೪
ತೋಲ್ಗಳ್ (ಅವ್ಯ)? —ಹೋಲಿಕೆಯ ತದ್ದಿ ತಪ್ರತ್ಯಯ ೩೨೧ ಶ್ಮಶಾನ (ದ) —ಹಣವನ್ನು ಸುಡುವ, ಹೂಳುವ ಅಥವಾ ಬಿಸಾಡುವ ನೆಲ — ಶ್ಮಶಾನ ಶಬ್ದದ ೨೭೬ ಸಮ್ಮಕ್ಕೆ (ಶವ್ಯ) ಪ್ರಶಾನ ಶಬ್ದದ ೩೭೦೫ ಸೂರ್ಕೆ (ಪೆಸರ್) — ಸ್ವರ್ಗದ ಹೆಸರು ಆರ್ಟ ಸುಮ್ಮಕ್ಕೆ (ಪೆಸರ್) — ಪ್ರರ್ಥಾವ ತಾದ ಪೂರಣಾವ್ಯಯ ಆ೧ — ೪೩ ಸ್ಟರ್ಮಕ್ಕು ಈ ಭಾತ್ರು ಪ್ರಾಥಣಾವ್ಯಯ ಆ೧ — ೪೩ ಸ್ಟರ್ಮಕ್ಕು ಹಿಡಿದ ಪ್ರಸ್ಥೆ ಪ್ರಶ್ನೆ	ನೆಱಂ (ಅವ್ಯ) _ ವಿಶೇಷ	೩೦೯		n ane
### ### #############################		ಯ		
हुश्गत (त)—कंकवतेत् संवावतं के काश्मतं संवावतं के काश्मतं संवावतं के स्वाववतं विश्ववतं विश्ववत्वतं विश्ववत्वतं विश्वविश्ववत्वतं विश्वविश्ववत्वतं विश्वविश्वविश्वविश्वविश्वविश्वविश्वविश्				೩೧೯
### ### #############################		ುವ,		ಕು) ೭೨
### ### #############################				
大田	ನೆಲ_ಶ್ಮಶಾನ ಶಬ್ದದ	೨೭೬		
おおい	ಸ			
### ### ### #########################	ಸಖ (ಶಬ ಕೈ) — ಗೆಳೆಯ	೮೭	ಿಸೋಡಂಬಾಡಂ(ಅವ್ಯ) _ ಅಧಿ	ಕವಾಗಿ ೩೧೨
大変		ರ ು ೪೮		
#20 (4月) — 時間 (世のいな) 20 で				
大型のである。		೩೦೮	ತೊಟ್ಟಕ್ಕು	42
おりで		ಾದ	ಸ್ತ್ರಿಮಿತ – ಚಂಚ ಲವಿ ಲ್ಲದ	226
おうけい おもりにはない はまない			ಸ್ತುತಿ – ಹೊಗಳಿಕೆ	ععو
(ಸ್ತೋಮ—ಸಮೂಹ	
### ### ############################		ಯ್ಯ	ಸ್ಪರ್ಶ_ಮುಟ್ಟುವಿಕೆ, ಸ್ಪರ್ಶಶೀ	3 928
おい (パペア) — おい			ಸ್ಘಟಕ — ಬಿಳಿಯಕಲ್ಲು (ಅಮೃತ	(වීම්)
ネット ネッ				
スラマ 本のでは、 まって スラマ 本のでは、 まっと 本のでは、 まっと 本のでは、 まっと 本のでは、 まっと 本のでは、 まっと 本のでは、 まった まった 本のでは、 まった まっ	र्मेंश्कर	೨೩೯	ಸ್ಫಿಕ್ಕಾ - ಪಕ್ಷಿಗಳ ಮಲ (ಹಿಕ್ಕೆ	ದ್ಭ) ೨೭೬
ボるせん (ಅವ್ಯ) 一 むやけ、? *** **	ಸಲೆ (ಅವ್ಯ) _ ಚೆನ್ನಾ ಗಿ	೩೧೬	ಸ್ಘುಟ (ಸಹಿತಂ) – ಸ್ಪಷ್ಟ, ವಿರ	
** ** ** ** ** ** ** ** ** ** ** ** **		೩೨೪	ಸ್ಫೋಟಕ – ಹೋಳಿಗೆ, ಸಿಡುಬ	98, 928
** ** ** * ** * ** * ** * ** * ** * *		೩೨೪	ಹುಂ (ಅವ್ಯ) – ಅಭ್ಯುಪಗಮ, ಕ	ೋಪ
ಸಂಚರಿಸುವ ತಿರುಗುವನು ಆ೯ ಹ ಸಂಧ್ಯಾ ಸಂಜೆ ೨೬೩ ಹೋ (ಅವ್ಯ) ನಿವಾರಣಾರ್ಥಕ ೩೧೨ ಸಾರ್ದಂ ಸವಿೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು ೪೩ ಹೋ (ಅವ್ಯ) ನಿವಾರಣಾರ್ಥಕ ೩೧೨		೩೨೪	तर्पत्रं सामित्रां रिया	ಾತ ೩೧೬
ಸಂಧ್ಯಾ — ಸಂಜೆ ೨೬೩ ಹೋ (ಅವ್ಯ) — ನಿವಾರಣಾರ್ಥಕ ೩೧೨ ಸಾರ್ದಂ — ಸವಿೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು ೪೩ ಹೋ (ಅವ್ಯ) — ನಿವಾರಣಾರ್ಥಕ ೩೧೨	ಸಂಚರಿಸುವ ತಿರುಗುವನು	ଜ ଣ	ಹ	
ಸಾರ್ದಂ – ಸಮಿಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು		೨೬೩		೩೧೨
ಸಾಸಿರಕಂ – (ಸಾವಿರ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ಕೂ) ೧೯೪ ರ ಎನ (ರ್ಲ್ಯ)	ಸಾರ್ದಂ – ಸಮಿ ಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು		ವಾನತಿ (ಅನ) ಅನುಕರಣಾ	ತ್ಯಯ ೩೧೯
a 6/	ಸಾಸಿರಕಂ – (ಸಾವಿರ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ	ತ್ತ) ೧೯೪ _۱	\$ 500 (OS;) - O(C 5 5 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6 6	9

^{1.} ಪ್ರಾತಃ, ಗೋಸರ್ಗಂ.....= ಸಮಟ್ರಿ ಟಿ (ಹಲಾಯುಧ ಟೀಕೆ). 2. ಸೀರುಡುಗಳ್ (ಪಂಪ ರಾಮಾಯಣ), 8. ಸೋಡಂಬಾಡಂ ಕರಿಯ ಮುಗಿಲಂ ದಂತಿಗಳ್ಗೆ ತ್ತು—(ಕಾವ್ಯಾ.)

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೩

ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಶಬ್ದಗಳ ಅಕಾರಾದ್ಯನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಗೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
е		ಆಕಾರಕ್ಕೆ	೧೨೭
e o	೨೪೦	ಆಕಾರಣದೊಳ್	೩೩೧
ಆಂತದಲ್ಲಿಯುಂ	೨೮೨	ಅಕಾರದೊಳ್	ಶಿರ್ನ
ಆ ಂತರಾಳದೊಳ್	೧೮೯	ಆಕಾರಂ ಮೊದಲಾಗಿರೆ	೧೬
ಅಂತರಾಳ ರೇಫಕ್ಕೆ	೩೯	ಆಕರಾದ್ಯಾ ಪೂರ್ಣತೆಯಂ	೧೪
ಅಂತರೆಂಬ ಶಬ್ದಾಂತ ರೇಫೆಗೆ	೩೦೭	ಆಕ್ಕ ರಮುಂ	೧೨
ಅಂತೆವೋಲ್	8ee	· ·	೪೦
ಆಂತೆಂಬ	೨೨೫	ಅಕ್ಕಾರಮುದಯಿ ಪ ತಾಣಂ ಅಕ್ಷರರೂಪಂ	မူမူ
ಆಂತಃ ಕೌಶಳಾಳಾಪಮಂ (ಪುಟ)	೩೧೪-೬		00
ಆಂತ್ಯಕ್ಕೆ ೧೩೦, ೧೭೭	, ೨೦೦, ೨೫೬	ಅಕ್ಷರಸಂಜ್ಞಾಕಾರಂ	೧೨, ೧೩
ಅಂತ್ಯದ	०१९९	ಅಕ್ಕರಂ	೧೯೮
ಅಂತ್ಯ ದುಕಾರಕ್ಕೆ	೧೯೧	ಅಖಿಳವೈಯಾಕರಣರಿಂ ಅಗುರುಪದಾದಿಗೆ	೧೯೧
ಅಂತ್ಯ ದುತ್ತಕ್ಕೆ	೧೬೩		%e
ಆಂತ್ಯ ದೊಳ್	೧೬೫, ೨೯೧	ಆಗುರುಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿ	
<u>ಅಂತ್ಯ</u> ಲೋಸಂ	೨೦೨, ೨೦೪	ಅಗ್ರ ಕಾರಕಪದದ ವಿಭಕ್ತಿಯನ	
ಅಂತ್ಯವರ್ಣಲೋ <u>ಸ</u> ಮನೆ	೧೧೦	ಅಗ್ರ ತಕಾರಂ	೨೭೯
ಅಂತ್ಯ ವರ್ಣಲೋಪಮ <u>ಂ</u>	386	ಅಗ್ರದ ನಣಮುಂ	೨೭೯
ಅಂತ್ಯಸ್ಥಲ ಸ್ವರಕ್ಕೆ	೨೯೩		೧೨೭
ಅಂತ್ಯಂ	೧೦೯	و لـــــ	೨೭೯
ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರದೆಡೆಗೆ	೧೭೭		
ಆಂತ್ಯಾ ಕ್ಷರಲೋಪಂ	೨೫೪		೧೭೮
ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರ (ಮಱಿೆಗುಂ)	೧೬೨		UES
ಆಂತ್ಯಾ ದರ್ಶನಮಂ	€ 8	To a d	ಳ೩
ಆಂತ್ಯಾದೇಶಂ	OF	1 3 12 mg and (210)	ಕೆಯಲ್ಲಿ) ೩೧೪
ಆಮ್	೧೩ಽ	ಆಚ್ಚರಿಯ	<u>ا</u>
ঙ্গল ত	೨೧() ಆಚ್ಚರಿಯೊಳ್	2.92

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಆಟಗ ಪ್ರತ್ಯಯಂ	೨೧೫	ಅದು	195
ಅಡಿಗ (ಪ್ರಕಟ) ಪ್ರ	್ರತ್ಯಯಂ ೨೧೪	ಆದು (ಎಂದು)	_988
ಆಡಿಯೊಳಾವರ್ಣದ		ಅದಂತಂ	೧೦೯, ೧೧೫
ಆಣ್	೧೨೦	ಆದಂತಕೆ	೧೩೨
ಆಣ್ತಗುಳ್ಗ	೧೨೧	ಆದಂತಕ್ಕೆ ೧೧೩,	೧೧೫, ೧೨೯,
ಅತಿಶಯತರಾರ್ಥ	೨೦೪		೧೬೮, ೨೧೯
ಆತ್ತಣಿಂ	೧೨೬	ಆದಂತ ಕೃತ್ಸರ್ವನಾಮಗುಣ	
ಅತ್ತು	೨೩೭	ವಚನ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ್ಗೆ ಆರಂತರನ್ನಿ	೧೨೦
ಆತ್ವಂ (ಹಿಂತಾಗೆ)	೬೩	ಆದಂತದಲ್ಲಿ ಆದಂತದೊಳ್	೨೧೯ ೧೭೮
eg, .	೯೩, ೧೨೧, ೧೩೬,	ಆದಂತತೆಯಂ	. 120 EU
3	೧೭೯, ೧೮೪, ೧೯೭,		೨೯೨
	೨೦೪, ೨೨೧, ೨೬೮,	ಆದಂತ ಪದಾಂತಂಗಳ್	೧೨೩
	೨೮೮, ೩೦೨	ಆದಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗದೊಳ್	ر بے عر د پ
# 2 8 8 8 8		ಆದಂತ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ್ಗೆ	೧೦೮
- 0	೨೮೩, ೨೯೦, ೩೦೨, ೩೦೩ ೨೬೮, ೨೮೪	ಆದಂತ ಲಿಂಗದೊಳ್	೭೯, ೨೯೮
ಅತ್ವದ	೨೮೭	ಅದ್ವಿತ್ವಂ	೨೯೮
ಅತ್ವದ ಮೆಯ್ಯುಂ	೨೮೭	ಅದ್ವಿತ್ವಧಕಾರಕ್ಕೆ ಆಧಿಕರಣಂ	UAA
ಅತ್ವದಲ್ಲಿಗೆ ಅತ್ವದಲ್ಲಿಗೆ	จถจ	ಆಧಿಕಾರ್ಥಂ	೩೧೯
ಅತ್ವದ ವಿಧಾನಂ	೧೮೯	ಆಧ್ಯಾರೋಪಂ	OME
ಅತ್ವವಿಧಿ	೨೨೪	ಆನಾದೇಶದ ಸಹಜವ್ಯಂಜನಂಗಳಿಂ	22
ಅತ್ವದ ವಿಧಿ	ا و م	ಆನಿಷ್ಟ	೧೪೨
ಅತ್ವವೃತ್ತಿ ?	೨೮೯	ಆನಿಯೋಗವೃವಹೈ ತಿ	೭೪
ಅತ್ವದಾತ್ವದೊಳ್ ಜನ್ಮನ್ನ		ಆನೀಪ್ಸಿತದೊ ಳ್	೧೪೧
ಅತ್ವದಿರ್ಗೆ	೩೦೧	ಅನುಕೂಲಂ ಬಾಲ್ವಿನಿವಂ	೨೧೨
ಅತ್ವದೊಳ್	ر ا	ಅನುಕೃತಿ	عود
ಅತ್ವಮಂ ಅತ್ವಮಿರ್ದಂತೆ	_9೮೮	ಆನುಕೃತಿಗಂ	೭೧
ಆತ್ವಮುಂ	हरू	ಅನುಕೃತಿಪದಕಂ	೨೦೪
ಆತ್ವಸ್ಥಿತಿ	೩೦೧	ಅನುಕೃತಿಪದಂ	೩೧೫
ಆತ್ವಾಂತಮುಂ	ह्य	ಆನುಕೃತಿಸದಕಂ	Få
ತ ಅದರ್ಶನಂ	೧೯೯	ಅನು ಕೃತಿಯೊಳ <u>ಂ</u>	90
ಆದರ್ಶನವಿಧಿ	೧೮೯, ೨೦೫	ಅನುಕೃತಿಸ್ವರಂ	F6.
ಆದಲ್ಲದಂದು	೧೯೮	ಅನುನಾಸಿಕಮುಂ	೨೫, ೨೬

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖೈ.
ಆನುನಾ ಸಿ ಕಾಖ್ಯೆಯಂ	೨೫	ಅಯತ್ನ ಕೃತಗೌರವಮು	ಖದೊಳ್ ೧೧೨
ಅನುಮಿತದೊಳ್	عود	ಆರ್	೧೦೭
	೧೭೨, ೧೮೧, ೧೮೩	ಆರಮೆ	೨೭೧
ಅನೃತದೆ	೨೦೮	ಆರಿಪದನಿಲ್ಲ	೧೭೯
ಅನೆಯಪ್ರತ್ಯಯಂ	೨೧೮	ಆರು	೧೦೮, ೨೩೧
ಅನೇಕದೊಳ್	೧೫೮	ಆರುವಂ	೧೩೫
ಆನೇಕಾಕ್ಷರಕೆ	ಾಳ೨	ಆರುವಿ ಗೆ	(ಟ) റററ
ಅನೇಕಾಕ್ಷರ ದೊಳ್	352		र, ೨೭೬, ೨೭೦, ೩०೪
ಅನ್ನಂ	೨೫೭, ೨೫೮		
ಅನ್ನೆ ಗಂ	೨೫೮, ೨೫೯	පරිಬ ್	೧೧೪, ೧೧೭, ೧೮೪
ಅನ್ಸೈಕವಚನದೊಳ್	೨೩೮	ಅರೆಬರ ಮ ತದಿಂ	
ಅನ್ಯೋಕ್ತಿಗೆ	೨೪೦	¹ಆರೋಚಕಿಗಳ್	20
ಆನ್ವಯಂ ತಾಗುವಲ್ಲಿ	೧೫೪	ಆರ್ಥಮುಳ್ಳುದು	೮೨
ಆನ್ವಯಮುಖದೊಳ್	೧೫೧	ಆ ರ್ಥವಶದಿಂ	೧೦೩
ಅ ನ್ ವಿತರ್	_ತಿ೬	ಆರ್ಥವೃತ್ತಿ	غ ا
ಅನ್ವಿತರಿಂ	೨೧೩	ಅರ್ಥಂ	00
ಆಶ್ವೀತರ್	وےو	ಅರ್ಥಾನುಗಮಾಗೆ	೧೭೩
ಅಪಭ್ರಂಶಂ	೮	ಆರ್ವಿರ್ಗೆ	000
ಆಪಭ್ರಂಶಕ್ಕಂ	೩೧೪	ಅಱಿತದ	್ರಾಂಕ್ರ್ ೨೦೮
ಅ ಪಭ್ರ ಂಶತೆ	೩೧	ಅಱಿಯದ ಕೆಲವಂ	೧೫೫
ಅಪಭ್ರಂಶದ	(ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ) ೩೦೪	ಅಱಿವರಿಂದೆ	೧೮೯
ಆಪರಿಮಿತವಿದ್ಯರ್	೩೩೮	ಅಱಿವವರಂ ಅಱಿವುಳ್ಯರ್	وع
ಆಪಾದಾನಸ್ಥ ಲದೊಳ್	೧೪೨	ಅಱುಕಾರಂ	೧೨೦
ಆಬಿಂದು	೧೩೫	ಆಲಂಕ್ರಿಯಾರ್ಥಮುಂ	(ವುಟ) ೩೧೪-೫
ಆಬಿಂದುವುಮಂ	೧ ೮೪	ಆಲು(ಲ್ವಂ)ವಂ	980 980
ಆಭಾವಕ್ರಿಯೆಯೊಳ್	೨೨೭	ಅಲುವಿನ	ೌರ್ಗಿ
ಅಭಾವಂ ಅಭಿರೂಪದಿಂ	202	1000	2.9
ಆಘ್ಯು ಪಗಮಾರ್ಥದ	೧೩ <u>೭</u>	con sometime	೮೦
ಆಮರಯಿರೆನೆವುಗಳ್	೨೨೮	ಂಶಾಡಂ	982
ಆಮೆಯುಂ		CON COUNTY	
	೨೨೨	ಅಲೊಡಮೆಂದೊಡೆ ಶು	ದ್ಧಂ ೨೬೦

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂ ತ್ರಸಂಖ್ಯೆ	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಆರ್	೧೨೯, ೧೩೧, ೨೪೫	ಅಸಹ್ಯವೃತ್ತಿಯೊಳ್	വാ
ಆಲ್ಗಂ (ಲೋಪಂ)	್ರಾಳಿಕ		الاق
ಆಲ್ಫಾರ್ಥವನಾಳ್ದ	2 ల	1.19.00	وع
ಅಲ್ ಪ್ರಯುಕ್ತ	ಪಡು ಧಾತು ೨೬೩	ಅಸ್ವರದ	೧೮೩
එ වූ	೧೨೯	ಆಸ್ವರದಿಂ	೧೫೭
 ಆವಧಾರಣೆ	હ હ, ૄ ૄ ૄ	ಅಸ್ವರದೆ(ಲೋಪಿಸುಗುಂ)	೨೮೫
ಅವಧಾರಣೆಪದಂ	<u> </u>	ಆಸ್ವರ ಯತ್ವಂ	eke
ಅವಧಾರಣೆಯೊಳ್	೩೨೬	ಅಸ್ವರವಿಧಿಯಿಂ	अंड, ७६%
ಅವ ನತಿಯೊಳ್	೧೪೧	ಆಸ್ವರಂ ಪರ ದೊಳ್	೧೯೨
ಆವಯವ	೧೪೩	ಆಳಂ ತ ಮುಂ	೨೧೯
ಅವರ್ಗದಿಂ	೪೧	ಆಳಂತಸ್ಥಿ ತಿಯಂ	222
ಆವರ್ಣಂ ಪಿಂಗಿದ	೧೯	e	
ಆವಶಿಷ್ಟ ಯಕಾರಂ	೨೭೪	ಆಕಸ್ಮಿಕ ಭಯಭಾವಿತಂ	229
ಟ ಅವಿಕೃತಿಗಳ್	<u> </u>	ಆಕಾರಂ	6.3
ಆವಿಶೇಷದಿಂ	೧೩೫	ಆರಾದೇಶಂ	೬ನೆ
ಆವು	೧೦೫	ಆಕ್ಸ್ಪೇಪದೊಳ್	2.5
ಆವು ಎಂದು	அள	ಆಖ್ಯಾ ತಕದ (ಲಕ್ಷಣಂ)	೨೨೦
ಅವುವಿನ	೧೦೬, ೧೦೭	ಆಖ್ಯಾತನಿಯುಕ್ತ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ್	೨೩೦
ఆవుం	್ರಾ೫೯	ಆಖ್ಯಾ ತಮಾರ್ಗದೊಳ್	೨೨೮
ಆವಿಕೃತಶಬ್ದಂ	೯೩	ಆಖ್ಯಾತಂ	೮
ಆವಿಶೇಷದಿಂ	೧೨೮	ಆಗವುಂ	೧೭೪, ೨೩೨
ಆವ್ಯಯಕೆ	25	(ತದ್) ಆಚರಣಪ್ರವಣಂ	೨೧೫
ಆವ್ಯಯ ದೊ ಳ್	202, 200, 200	ಆಚರಣದ	೨೦೮
ಅವ್ಯಯಪದಕ್ಕಂ	900	ಆಡುವ	೨೧೫
ಆವೈಯಮಂ ಿ	220	ಆತಂಕ	C&U
ಆವೃಯಮುಂ		30	೨೮೮, ೩೦೧
ಆವ್ಯಯಲಿಂಗಂ	000	ಆತ್ರ ದೊಳ್	ತಿರ್ಣ ತಿರ್ಣ
ಅವೃಯೊ ಭಾವಂ		ಚಿತ್ರದಿಂ	UEF
ಅವ್ಯಯಂ		_{धर्च} २०६	೨೮೧, ೨೮೭
ಆವೃಯಂಗಳೊಳ್	ator.		063
ಆಸಮಾಸತೆಯೊಳ್		उक्कार्स उठार्ग	
ಅಸಮಾಸದೊಳಂ	UFE' UESI	, , , , , ,	

ಸಂ. ನ ಲ್ಲ	स्त्र स्त्री	ಶಬ್ದಗಳು	संक्ष्य संक्ष
ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದಗಳು	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಆದಿಗೆ ದೀರ್ಘಂ	೧೬೧, ೧೬೫	ಆವರ್ಗಂ	೨೩
ಆದಿಪದಮುಖ್ಯತೆಯಿಂ	೧೭೬	ಆವಿಷ್ಟಲಿಂಗದೆಡೆಗೆ	೧೫೫
ಆದಿಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ	UEF	ಆ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ	کے
ಆದಿಬಿಂದುವಿಂ	೧೨೩	ಆ ಸ್ವರಂ	UE
ಆದಿನುಹಾಕವಿಕೃತಿದೃಷ್ಟಂ	22	ಆಳಿ ಪ್ರತ್ಯಯಂ	ಾ೧೪
ಆದಿಯನುೞಿದು	೨೮೩	R	
ಆದಿಯ ಪತ್ತಕ್ಕರಮುಂ	೧೬	ಇಂ	<u>ಾ</u> ಳ೦
ಆದಿಯ ಬತ್ವಂ	೨೮೯	ಇಕಮುಂ (ಪ್ರತ್ಯಯಮು)	೨೧೪
ಆದಿಯೊಳಂ	೩೧೦	ಇಕಾರಕ್ಕೆ	೧೯೦
ಆದಿಯೊಳ್ ೧೨೨,	೧೯೦, ೨೦೦, ೨೮೩	ಇಕಾರದೊಳ್	ಾರ್ನ
ಆದಿಲೋಪಮುಂ	೨೧೯	ಇಕೆ	೨ ೨ ೨
ಆದಿವರ್ಣಾಂತಿಮದೊಳ್	200	ಇಚಪ್ರತ್ಯಯಮಂ	೨೦೮
ಆದಿ ಹಕಾರಂ	೨೮೫	ಇಚಪ್ರತ್ಯಯಮಂ	೨೧೧
ಆದೇಶಂ ೧	೧೧೭, ೧೬೨, ೧೭೪,	ಇತರಸ್ಥಾ ನಕ್ಕೆ	೧೫೭
	೧೮೪, ೧೮೭, ೧೯೫,	ಇತರಾಗತಂ	೨೦೪
	೧೯೮, ೧೯೯, ೨೦೧,	ಇತರಾರ್ಥಗತಂ	೩೨೧
المراجع المراجع	೨೦೨, ೨೩೧, ೨೩೬	ಇತರೇತರ ಕ್ರಿಯಾಹರಣತಮ	೧೯೬
ಆದೇಶ ರೇಫೆಗಂ	ع ع	ಇತಿಯುಂ	೨೧೯
ಆದೇಶಮಾಗಿ	೧೮೦	ಇತು	೨೩೭
ಆದೇಶಱಲಕ್ಕಂ	عع	্ৰ ভ্ৰম	೨೩೭
ಆದೇಶಂಗಳ್	20%	(वड्र ह्र ०	೨೯೩
ಆದ್ಯ ಕ್ಷರಕಂ	UOF	ಇತ್ರಕ್ಕೆ	೨೨೪
ಆದ್ಯರಕೃತಿ	ए ६	ಇತ್ವದ ೨೬	v, ചൗച, ചസ [്]
ಆದ್ಯರಿಂದೆ (ವಚನಂ)	೧೮೫	विं वर्षु त इंग्लिक	ووو
ಆದ್ಯಂ	98°C	453 3000 2000	
ಆಧಾರಂ	೧೪	49,200	೨೮೭
 	20	3	209
<i>प्</i> भः <u>र्</u>	೨೦	3 3 3	೨೯೨
ಆಮಂತ್ರಣದೊಳ್	<i>೧</i> ೩ ೬೬	3 35	
ಆಯಿಲಪ್ರತ್ಯಯಂ ಆ ಯಿ ಒದವುಗುಂ	೧೮	1 3	2F, 0F2, 0F2
ಆಯ್ತಮುಂ	_90	200, 20	रण, ७ ६०, ७६३ ६५
ಆಱಱ (ಆದಿಯೊಳ್)	OF		೨೮೭
	tps://archive.org/details	s/muthulakshmiacademy	

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು. ಸೂ	ತ್ರಸಂಖೈ.
ಇದಱೊಳಿದುಂಟು	೨೧೭	ಈಸ್ಸಿತ ತನುಪದಾರ್ಥಂ	೧೩೮
ಇದಂತದೊಳ್	೧೮೧	ಈರ್ಸ್ಟೆಯೊಳ್	Uão
ಇದಾಗಮಂ	೨೩೨	2)	
ಇದಿರಾಗೆ	हर, हह	ಉ	
ಇದಿರಿರೆ	೧೭೨, ೧೮೧	ಉಕಕುಳಿಯಾಳಿಪ್ರತ್ಯಯಂ	೨೧೪
ಇದಿರೊಳ್ ೬೮, ೧೧೫, ೧೫೪		ಉಕಮುಂ	೪೦
ac	റാമ	ಉಕಾರದೊಳ್	೨ ೪೯
ಇನಂ	೨೫೭, ೨೫೮	ಉಕಾರಮುಂ	ووو
ಇನಾಗಮವಿಥಿ	೧೧೮	ಉಕಾರಾಭಾವಂ	೧೯೮
ಇನಾಗಮಂ ದೋಷಕರಂ	೧೧೯	ಉಕ್ತಿ ವಿದರಿಂ	FL
ಇನೆಗಂ	೨೫೭, ೨೫೮	ಉಗಪ್ರತ್ಯಯಂ	70%
ಇನ್ನ ನಕ್ಕುಂ	೨೮೩	ಉಚಿತಜ್ಞ ರ್	65
ಇನ್ನೆ ಗಂ	೨೫೯	ಉಚಿತವಾರ್ತೆಯೊಳಂ	222
ಇಪ್ಪತ್ತಯ್ದು ವರ್ಣಮವು ವರ್ಗ	೯೦ ೪೨	ಉಚಿತವಿಧಿ ವಿಕಲ್ಪವಿಧಾನಂ	೩೩೧
ಇಮಿಂದಮಿಂದೆ	೧೧೭	ಉಚಿತ ಸಂಭಾಷಣೆಯೊಳ್	ನಿನಿನ ೧೮೭
ಇರಾಗಮಂ	೧೩೬	ಉಚಿತಾಕ್ಷರಾಗಮಂ	ದಿಶಿಜ
ಇರ್ಗೆ	೨೪೧	ಉಚ್ಚರಿಪರ್ಗೆ	20
ಇರ್ಗಂ	೨೩೧	ಉಚ್ಚರಿಸಲ್	
ಇರ್ದು ದನಟಿಯಿದೆ ನಯದಿಂ	4913	ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಾರದು	ರಾ
ಪೊರ್ದು ವು ದು	೧೭೪	ಉಚ್ಚ ರಿಸುವರ್	25
ಇರ್ದು ದನಟಿ ವಿರ್ಪುದು	೧೭೪	ಉಣಿಪ್ರತ್ಯಯಂ	೨೧೩
ಇಲಪ್ರತ್ಯಯಮಂ	೨೧೯	ಉಣ್ಬುದು ಜೀವಿತಮಾಗಿ ಬಱಿದೆ ತಿನ	೨೧೭
ಇವರ್ಣದಿಂ	೬೩	ಿರ್ಪವಂ 	೨೧೩
ಇನಱೊಳ್ ವ್ಯವಹರಿಸಂ	೨೧೦	ಉಣ್ಬ ನಿದನೆಂಬೆಡೆಯೊಳ್	OME
वस्	೧ ೪೨	ಉತು(ವಶ್ರುದು)	೨೪೭
	೧೪೧	ಉತುಂ ಉತೆ	೨೪೭
ಇಷ್ಟದೊಳಂ ಇತ್ತಾ ನಿಷ್ಣ ನೋಲ್	೧೩೯	ಉತ್ತರಕೆ	೨೦೩
ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟದೊಳ್ ಇಸು	೨೪೨	ಉತ್ತಮ ಪುರುಷಂ ಪರಂ	೨೩೪
ಇಸುಪ್ರತ್ಯಯಂ	೬೪, ೮೫	ಉತ್ತಮಪುರುಷಂ	_92,81
ಇಸುವಿನ	92 F	ಉತ್ತರಪದದ	೩೦೮
200 170		ಉತ್ತರಪದಂ	೩೧೦
ti.	Name Land	พฐาง	942
ಈಶ್ವದೊಳಂ	200		545
ಈದೂದಂತಂ	6.5	സള്	

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಉತ್ತಂ ೧೮೩, ೧	೧೯೨, ೨೪೧, ೨೪೭,	ಉಮ್	೧೩೩
	೨೮೨, ೨೮೮, ೩೦೨	ಉವರ್ಣಋವರ್ಣೌತ್ವದೊ	ಳಂ ೧೧೮
ಉತ್ವಕ್ಕೆ	೨೮೭, ೨೯೩, ೩೦೨	ಉವರ್ಣಕ್ಕೆ	<u></u> ಾಲಳಿ
ಉತ್ತದ ಪಕಾರಂ	ووو	ಉವರ್ಣದ	£393
ು ಉತ್ತದೊಳ್ ಒಂದಿದ ವಕ್ಷ	ಕಾರಂ ೨೨೧	ಉವು	೨೩೬
ಉತ್ಸದೊಳ್	೨೨೪	ಉವುಗಂ	೨೫೫
ಉತ್ತಂ	೧೯೩	ಉವುಗೆ	೨೫೬
ಉತ್ತಮುಂ	೨೬೮, ೨೯೩	ಉರುಮುಖ್ಯೋಚ್ಚಾರಣಕ	
ಉತ್ತಮುಮಂ	೨೯೨	ಉಳಿಗಪ್ರತ್ಯಯಂ	೨೧೨
ಉತ್ಸದೊಳಂ	೧೭೮	ಉಳ್ಳ (ಶಬ್ದಂ)	೨೧೭
ಉತ್ವನಿಯೋಗಮಂ	EF	ಉೞಿದ ಭಾವದೊಳಂ	999
ಉತ್ಸವೃತ್ತಿ	೩೦೨	ಉಟಿ ದೆ ಲಿಂಗಂ	000
ಉತ್ಸಾಂತಮುಂ	FV	eve eve	202
ಉತ್ಪಾತ್ವಾಯತ್ತಂ	೧೮೩	ಉತ್ತಂ	200
ಉತ್ವಾದೇಶಮುಂ	೨೮೩	್ರ್ಯೂಕ್ಕೆ ಯತ್ಸಕ್ಕೆ	
ಉದಂತಕ್ಕೆ	೧೨೯, ೨೧೧		KeV oo
ಉದಂತದೊಳ್	೧೮೧	್ಮ ಮ ಇ ವರ್ಣ ಶ ಷ ವಿಸಗ ಕ್ಷಳನಂ	"A, "S ya
ಉದಂತವೃತ್ತಿಯಂ	೧೮_		೨೦೮
ಉದಯದೊಳ್	೧ ೪೨	ಋತ್ವಕ್ಕಂ	೭೧
ಉದಾಹರಣಮಂ	೩೧೨	ಋತ್ವಕ್ಕೆ	೨೯೪, ೨೮೨
ಉದಾಹೃತಿಮುಖದಿಂ	हर	- ಯದಂತಮುಂ	હિંદ
ಉದುಂ	೨೫೫		೧೧೮
ಉದುವುವ	೨೩೪	೬ ಋವರ್ಣದ	ह अ
ಉದುಗಂ . ಉದುಗೆ	_9%;	2	
ಉನ್ನ ತಿಯೊಳ್	೨೫೩, ೨೫	1 2 2 2 2	0 ನ
ಉಪಧೆಗೆ	೨೧ ೧೪	20000	೧೧೭, ೧೬೪, ೨೬೦
ಉಪಮಾನಾರ್ಥದೆ.		2000 6000000000000000000000000000000000	<u>ಾ೯</u> ೦
ಉಪಾಂತ್ಯಸ್ವರದಿಂ	OF.	المحموم المحموم	೩೩೧
ಉಭಯಕರ್ತೃಕಂ	٠٠. <u>غ</u> و	က ေရကေရာက္တာရမွာ	982
ಉಥಯಮುಂ		-೦ ಎಕಾರ ನಿಜಸ್ಥಾನದೊಳ್ '೬ ಎಕಾರಮಂ	286 386
ಉಭಯಮಾತ್ರಕಂ		ರಿಂ ಎಕಾರವಿಧಿ	UE0
			()6 0

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಎಕ್ಕದುತಿ ಚೌಗಳ್	2033	ಏಕತ್ವಮಂ	೧೪೯, ೧೬೨
ಎಡೆಯುಡುಗದ ಕಾಲಾಧ್ವದೊ	ರ್ಣ ೧೩೯	1. 10 . 111 1.0	203
ಎಣಿಸುವ ಸೂೞೊಳ್	೨೧೮		೯೨
ಎತ್ತಾ ನುಮೆಲ್ಲಿಯಾನುಮೆಂಬಥ	ರ್ಗದೊಳ್	ಎಕ ದ್ವಿತ್ವಬಹುತ್ವಮ <u>ಂ</u>	೧೦೪
	೩೨೭	ಎಕ ದ್ವಿ ಬಹು ತ್ಸವಸ್ತು	೧೦೪
ಎತ್ವಂ	೩೦೧	ವಿಕಬಹುತ್ತಂ	೧೦೪
ಎತ್ವಕ್ಕೆ	೧೯೩	ಏಕಮಾತ್ರಕಂ	೨೦
ಎತ್ವ ಕ್ಯಂ	೨೮೫	ಏಕರೂಪಂ	೧೩೧
ಎತ್ವದ	೨೮೨	ಏಕವಚನವೆು	೧೫೦
ಎತ್ವಮುಂ	೨೯೨, ೨೯೩	ಏಕವಚನಂ	೮೮, ೨೩೫
		ಏಕವಚನಕೃತ ಲಿಂಗಂಗಳ್	೯೭
ಎತ್ವ ವಿಧಿ	೧೩೦	ಏಕವಚನದೊಳ ್	೧೩೬
<u> ಎ೯ಪರಮಾದೊಡೆ</u>	೨೩೧ ೨೫೯	ఏ ಕಾ ಕ್ಷರಂ	೯೩
ಎನ್ನೆಗಂ		ಏಕಾನೇಕ ನಚನದೊಳ್	೨೨೮
ಎಮಶಬ್ದಂ	<u>د</u> ع ۵00	<u> </u>	೯೨
ಎರಡನೆಯವರ್ಣದಂತಿಮ	202	<u> </u>	೨೦
ಎರಡನೆಯ (ವರ್ಣಂ) ಎರಡನೆಯ ವರ್ಣದೊಳಂ	೩೧೦	<u> ವಕಾಶ್ರಯಂ</u>	೧೭೫
ಎರಡುಂ	2:33	ಏಕೋಕ್ತಿಗೆ	೨೩೭
ಎರಡುವೆುಯ್ಡಂ	೩೧೩	పత్వం	ಾರ್ಳ
ಎರಡುಂ ಪಲವುಂ ವರ್ಣಂ	೫೯	ಏತ್ವದೊಳಂ	೨೮ ೮
ಎರಡುಂ ರೇಫೆಗಳಂ	22	ಏತ್ವ ಮುಂ	೨೨೪
ಎಲ್ಲರಂ ಪೇಟ ^{್ವ} ಡೆ ಯೊಳ್	೨೩೫	8	
ఎల్లి పనదేం బి ణ్క్తియం	೨೬೩	ಐತ್ಸವಿಧಿ	೨೮೯
ಎಲ್ಲೆಡೆಯೊಳ ್	<u>9</u> &2	ఓ	
<u>ಎ</u> ವರ್ಣಂ	೧೩೫, ೨೮೫	ಒಂದಂ	೧೫೯
ಎವರ್ಣದಿಂ	೬೩	ಒಂದೆರಡರ್ಕೆ	28
ಎವರ್ಣವೊವರ್ಣಂ (ಅಂತ್ಯಂ)	<u> </u>	ಒಡೆಯಶಬ್ದಂ	೨೧೭
ಎವುಗಂ	೨೩೧	น เลี้ฮน _ด ู	೨೬೧
ಎವುವಿನ	೨೩೧	ఒత్నం	೧೯೩
		ಒತ್ವಮುಂ	೨೮೪
3		ಒತ್ಪನೃತ್ತಿ	202
ಎ ಕತೆ	೧೩೬, ೧೪೯	ಒಂಬತ್ತುತೆಱಂ	೯೮
ಎಕ ತ್ತಂ	೧೪೮, ೧೫೫	ಒರ್ಮೆ ೨೫೧, ೨೫೨, ೨	عدم, عدع
ಎಕತ್ಪಕ್ಕೆ	ರಿಕ್ಕಾ ೧೩೩		೨೯೮, ೨೯೩
ಏಕತ್ವ ದೊಳಂ		The second second	

ಶಬ್ದ್ರಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಒರ್ವನ ಬಳಕೆಗೆ	೨೩೫	ಕಪವರ್ಗಂ	೧೯೯
ಒಲ್ದಂತಿರೆಯುಂ	೨೩೪	ಕಪ್ರತ್ಯಯಮ್	ಾ೧೯
<i>కా</i> దీ _ల	೧೨೯	ಕರಡೆಯ ಗಿರ್ಗಟಿಯ ದನಿ	
ž.	A LONG WALLS	ಕರಣ	೧೩೯
٤	8.8	ಕರ್ಣಾಟಕದೊಳ್	೯೮, ೧೬೬
ಓತ್ನದಿಂ	೬೩	ಕರ್ಣಾಟಕಲಕ್ಷಣ ಶಬ್ದ ಶಾಸ್ತ	2
ఓత్వం	ೌರ್ನ	ಕರ್ಣಾಟಧಾತು	<u>ಾ೬</u> ೪
ಓರೊಂದೆಡೆಯೊ ೪್	೨೯೭	ಕರ್ಣಾಟಭಾಷೆಯೊಳ್	೨೫
ಓತ್ವದೊಳಂ	೧೧೮	ಕರ್ತೃ ಕರಣ ಹೇತುಸ್ಥಿತಿ	೧೩೯
ಓ ತ್ವ ಮುಂ	೨೨೪, ೨೮೪	ಕರ್ತ್ಪ್ರುಯುಕ್ತಂ	್ರಾಕ್ರಿಷ
ಓತ್ಸೌ ತ್ವದ	533	ಕರ್ತ್ಯವಿನ	೧೩೮
ಓಲೊಳ್	೨೨೫		೧೩೮
ಓಷ್ಮಮುಂ	೪೦	ಕರ್ಮಂ (ತತ್)	೧೩೭
	22	ಕರ್ಮದೊಳ್	
ಔ ತ್ವದ	દેશ, ગ્રહ		28, O2F, O50
ಔತ್ವೈತ್ವವಿಧಿ	೧೯೩	ಕರ್ಮಧಾರಯಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಧಾರಯಕ್ಕಂ	೧೮೮
Xamo	೨೬	ಕವಿಕೇಶವಧಿಂ	<u>್ರಾ</u> ೬೪
<u>ಂ್ಪ</u> ಮುಂ	೨೭		80
2	+	ಕವಿಮಾರ್ಗಗತ ಸಮಾಸಮ	
ಕಕಾರದಿಂ	_9a		೧೮೦
र स ध ड राज्य	೨೫೨		೨೭೮
ಕಡೆಗುಂಟು ಲೋಪಂ		3,100	000
ಕತಪಕ್ಕೆ	೭೬, ೩೦೮		೧೩೬
ಕತ್ತಂ	೨೭೬, ೨೯	000	೧೩೪
ಕತ್ವದೆಡೆಗೆ	೨೯_		೨೧೯
	೯೬, ೧೭೮, ೨೪೨, ೨೬		Uá.
ಕನ್ನಡಂ	೧೬೬, ೩೪		ರಾ ೧೫೬
ಕನ್ನಡಕಂ	೧೮		೧೭೮
ಕನ್ನ ಡಂ ಎನ್ನ ದೆ	وو		೦೧೬
ಕನ್ನ ಡಗಬ್ಬದೊಳ್	39	क का	U&&
ಕನ್ನ ಡದಲ್ಲಿ	6	೧ ಕಾಲತ್ರಯಪರಿಣಾಮಿಗಳ್	
ಕನ್ನಡದೊಳ್		ಳ ಕಾಲತ್ರಯ ವಿಭಕ್ತಿಮೂಲ	
ಕಪಯುಗಳಂ		೭ ಕಾಲವಾಚಕಂ	222
	https://archive.org/details/n	nuthulakshmiacademy	

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂ ತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಕಾಲವಾಚಿ	೧೩೧	ಕೃಲ್ಲಿಂಗಂ	೮೫
ಕಾಲಾರ್ಥಂ	೩೩೪	कं कार्य ः	೧೬೫, ೨೫೪
ಕಾಲಾರ್ಥಮಂ	೩೩೬	ಕೆಕಾರಮುಂ	ೌರ್ಗಿ
ಕಾವ್ಯಂಗಳ್	೩೩೮	ಕೆಗಳ ್	೨೪೦
ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗದೊಳ್	೧೨೪	ಕೆಗಳುಂ ಕೆಲಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್	ووو
		ಕ್ಷಣಗ್ನು	೨೭೨, ೩೦೯ ೧೨೭
ಕಿಂಚಿದ್ಭೂತ ಭೂತಕಾಲದ್ವಯ	೧೩೨	ಕೆಲರ್	೨೩೯, ೨೬೦
ಕಿಱಿ ದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ	೨೩೯	ಕೆಲರಿಂದೆ	೨೩೧
ಕಿವಿಗೆ ಸೊಗಯಿಸದೆಡೆಯೊಳ್ ಕಿೞ್	72F	ಕೆಲವಱಲ್ಲಿ	೩೦೯
ಕುಂ	೨೩೮	ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ದಾದಿಗೆ	೨೮೧
ಕುಂಪರದೊಳ ್	೨೩೯	ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ದೊಳ್	೨೭೩
ಕುಂಬರೆ	೨೫೪	ಕೆಲವೆಡೆ	೨೯೩
ಕುಂಮಿಂ ಗೆ	೨೩೯	ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್	೨೨೧, ೨೮೮
ಕುಟಗ (ಪ್ರತ್ಯಯಂ)	೨೧೨	ಕೆಳಗಣ ವತ್ತಂ	೨೮೦
ಕುಲ	೧೪೩, ೧೯೭	ಕೆಳಗೆ ಕೂಡಿದ ಯತ್ವಂ	೨೮೦
ಕುಳಂ	2,9	र्नेष्मी प्रधुज्जा	ಾ ೯೯
ಕುಳದ ನಿಯಾಮ	೧೫	ಕೊರಲುಂ	೪೦
ಕುಳನಂ	೩೭	ಕೊಲ್ಪೆಡೆಯೊಳ್	೧೯೭
ಕುಳನುಂ	೨೮	ಕ್ರಮಗಣನಮಿರೆಯುಂ	೨೩೪
ಕುಳಾಂತ ಭ್ರಮೆ	್ಷಲ	ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಂಗಳುಂ	ଦ୍ୟ
ಕುಳಿಪ್ರತ್ಯಯಂ	೨೧೪	ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಾವ್ಯಯಂ	೩೧೬
ಕೂಡಿದಂತೆವೊ ಲ್	22	ಕ್ರಿಯಾನುಕೂಲಂ	وهو
ಕೂಡಿ ನುಡಿವೆಡೆಯೊಳ್	೧೫೨	ಕ್ರಿಯಾನೇಕವಚನಮಂ	೧೫೩
ಕೃತಿಪದ್ಧತಿ	೮೮	ಕ್ರಿಯಾಪದಂ (ಆ)	UAE
ಕೃತಿಮಾರ್ಗ ದೊಳ್	೩೧	ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಮಪ್ಪೆಡೆಗಳೊಳಂ	ಾಳ೫
ಕೃತಿಯೊಳ್	25	ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಂ	೧೫೫
ಕೃತ್ತದ್ದಿ ತಸಂಖ್ಯೆ ಗಳುಂ	FF.	ಕ್ರಿಯಾಶೂನ್ಯಾರ್ಥಂ	೩೧೭
ಕೃತ್ತದ್ಧಿ ತಸಮಾಸನಾಮಸ್ಥಿ ತಿಂ	ಯಿಂ ೮೨	ಕ್ರಿಯಾಸಮಭಿಹಾರಂ	ع٥٥
ಕೃತ್ತಿರದೆಯುಂ	(100	ಕ್ರಿಯಾಸಮಭಿಹಾರದೊಳಂ	೨೪೧
ಕೃತ್ತು	೮೩	ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸಂ	೧೭೮
ಕೃತ್ಪ್ರಪೂರ್ವಂ	೧೭೯	ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸೋಪೇತಂ	Uaa
ಕೃದಂತಂ	೧೮೧	ಕ್ರಿಯೆ	೨೪೫

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಂ

ಶಬ್ದ್ದಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.		
ಕ್ರಿಯೆಯರ್ಥದ ಮೂಲಂ	عوو	ಗುಂ	ક્ષಳ, ૭೩೮		
ಕ್ರಿಯೆಯಂ ನುಡಿಯದುದು	೬೨	ಗುಣವಚನದ	೧೬೩		
ಕ್ರಿಯೆಯ ಪದಂ	೨೬೩	ಗುಣವಚನ(ಪೂರ್ವಂ)	೧೭೯		
ಕ್ರಿಯೆಯುಂ	೮೪, ೧೭೮	ಗುಣವಚನದೊಳ್	೧೦೬, ೨೩೦		
		ಗುಣವಚನ ಸರ್ವನಾಮ			
ಖ	The state of the s	ಗಳುಂ	हर		
ಖತ್ವಂ	೨೭೬	ಗುಣವಾಚಿ	೮೭		
ಖತ್ವಕ್ಕಂ	೨೭೦	ಗುರು	೨೦		
ಖೇದದ	೧೨೭		The second second second		
ಖೇದದೊಳ್	೩೨೩	ಗುರುಮುನೀಶ್ವವಿನಯ			
ಖೇದರೊಳಂ ಇೇಸನಿಸಲುನ ಕನುಕಾನಾ	ಕರ್ನೆ ೩೩೩	ಗುರೂಪಧಂ	30, 3n		
ಖೇದವಿಡಂಬನ ಕರುಣಾನಾ	ದದೊಳ್ ೩೨೩	ಗುಳಿಪ್ರತ್ಯಯಂ	೨೧೩		
π		ಗೂಢಪದಪ್ರಯೋಗಮಂ	೩೩೮		
ಗಕಾರಂ	೨೯೧, ೩೧೫	ಗೆಕೆಗಳ್ ಗೆಕೆಗಳುಂ	೨೪೦		
ಗಕಾರಕ್ಕೆ	્રક્ષા	ಗೆಯಕ್ಕುಂ	೨೨೨		
ಗಡಾತ್ವಕ್ಕಂ	2.2	ಗೆಯೆಂದು	೧೨೩		
ಗಡಾರ್ಥದೊಳ್	೧೭೧	ಗೌರವದೊಳ್	೧೪೨		
ಗತ್ವಂ	<u>೨೭೦,</u> ೨೯೦	ಗ್ರಾಮ್ಯರ್	೩೮		
ನ ಗತ್ವದ ಕೆಳವು ಯ್ಯೊಳ್	ಾಲಂ	2 9			
ಗತ್ವ ನತ್ನ ವಿಧಿ	೨೭೩	रू			
ಗ ದ ವ ಜಕಾರಂ	೫೩, ೧೮೧	ಘನಸ್ವನಾದಿ ಧ್ವನಿಗಳ್	೧೨		
ಗದ್ಯಕಾವ್ಯದೊಳ್	٤٥	ಘನಮಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವನೀತ	ಕನಿದಱ³ೂಳ್ ೨೧೨		
ಗದೃ ಪದ್ಯ ಕಾವೃದೊಳ್	20	24			
त ह्रं ड्रुं ಯಂ	೨೧೨	88			
ಗಮಕಂ (ದೊಳ್)	೧೭೯, ೧೮೦	ಜ ಞ ಶ ಪಾಂತ	೨೬೫		
ಗಮಕಸಮಾಸದಿಂ	રૂ પર	र्ख			
ಗಳ್	೫೨, ೧೧೩	1 10	೧೯೩		
ಗಳಾಗಮಂ(ಕೆ)	00%, 000	10252-1-12	28		
ಗಳ್ದಿ ರ್ಗಳ ಮೊದಲೊಳ್	೧೧೩	ಆತುರ್ಥಂ (ವರ್ಗ)	೨೬೯		
ಗಳ್ದಿ ರ್ನಿಗಕಂ	COC	ಚಿತುರ್ಥ	೧೨೫, ೧೪೦, ೧೪೭		
ಗಾಱಂಗಳ್	೨೧೦	αευφεη	೧೨೨, ೧೨೩, ೧೨೪		
ಗಾಱಪ್ರತ್ಯಯಮಿರೆ	٥٠٠٠	ا سعب شهر برت	೮೨		
ಗಾಱಾದಿಗೆ	a 00	1 224.000 11000	おり		
		1	೧೫೭		
	https://archive.org/details/muthulakshmiacademy				

ಶಬ್ದ ಗಳು. ಸ	ೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
		&	مروي من المحادث
ಚತುರ್ಥೀ ಷಹ್ಮೀಕಾಂತಂಗಳ್	22%		
ಚತ್ತಂ ೭೮, ೧೯೩, ೨೫೦, ೨		ಟಕಾರಂ	೨೫೨, ೨೯೧
अं डे हैं,	೨೭೭	ಟಕಾರಂ, ಅದ್ವಿತ್ವಂ	೨೯೮
ಚತ್ವದ	೨೯೭	धिकार डकार डकार टीइ	
ಚತ್ವಮಂ	೨೭೭	ಟಿತ್ವಂ	೨೦೪
ಚದುರರ್	೨೬೦	ಟತ್ವ ಡತ್ವಂ ದ್ವಿತ್ಯದಿಂ	೨೯೮
ಚರಮಂ	9%¢	ಟಿತ್ವಮಾಯ್ತು	೧೯೨
ಚರಮಕ್ಕೆ ೧೯೬, ೧೯೯,		ಟುಕಾರಂ	೨೫೫
ಚರಮಸ್ವರಕ್ಕೆ	೨೨೦	ð	
ಚರಮಾಕ್ಷರಕ	೨೨೦		೨೭೧
ಚಾಕ್ಷುಷಂ	೧೩	ಠಕಾರಂ	Serv
ಚಾಪಳಾದಿಗೆ	908 806	व	
ಚೇತನಭಾವದೊಳ್	ردود	ಡಕಾರಂ	೧೯೨
ಫ	0.000	ಡಕಾರಕ್ಕೆ	೧೯೪
. इंड्र	೨೭೦	ಡಕಾರಾಶ್ರಿ ತಂ	೨೮
~	೭೮		೨, ೨೯೧, ೨೯೮
ಭತ್ವಂ ನಿಯತಂ	೨೭೦	ಡತ್ವ ಕ್ಯಂ	೭೬
 	320	ಡತ್ಯಂ ದ್ವಿತ್ವದಿಂ	೨೯೮
u		ಡಟದಿಂ	೨೭೧
ಜತ್ವಂ	೭೮, ೨೯೮		
	_ ೨ ೮೩	89	
ಜತ್ರಕ್ಕೆ	೨೯೭	ಣಕಾರದಿಂ	೧೬೯
ಜತ್ವದಲ್ಲಿ	Jea	ಣಟಳನತಂಗಳ್	೧೯೧
ಜತ್ವದೆಡೆಗೆ		3	F, ೨೫೫, ೨೫೬
ಜತ್ವನಿಯಂಗಳ್ ?	೨೭೩	क्षकार्व	೨೯೨ ೨೯೫
್ ಜತ್ವ ಮಂ	೨೭೪	ಣತ್ವದೆಡೆಗೆ	೨೪೫
ಜತ್ವವಿಧಿ	೨೭೩	ಣಾಂತ ಣಾಂತಂ	
ಜಲತದ	೨೮೦	3 (
• ಜಸಕನವಶನ್ನದ ಯತ್ವಂ	ೌ೬ <i>೯</i>	ತಕಾರಂ ೧೬೭	೧, ೧೯೨, ೨೫೧
' සා ෂ	೧೪೩, ೧೪೯		ور ماد ماد الماد الم
ಜಾತಿಯಲ್ಲದಲ್ಲಿಯುಂ	. ಆಕ್ಟ		_90%
ಜಾತಿಯೊಳ್	೧೪೮	ತಕಾರಂ ದ್ವಿತ್ವವೃತ್ತಿಯಿಂದೆ	2F0
ಜಿಹ್ವಾಮೂಲಮುಂ	80	ತಕಾರಕ್ಕೆ	ತಿ೭೮
ಜುಗುಪ್ಪನಾರ್ಥದೊಳ್	೩೩೨	ತಕಾರಸ್ವರೂಪಮಂ ತಚ್ಛಾಸ್ತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನಾ	
ಜ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ತ್ರೆಕಾಕ್ಷರಂ	FA	200 20 m	

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ತತ್ವಂ	೯೫, ೨೭೬	ತೃತೀಯಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ	೨೫೦
ತತ್ಸರದೊಂಬತ್ತುಂ ಅವರ್ಗಂ	೪೨	ತೃತೀಯಾದಿಗೆ	೧೨೦
ತತ್ಸುರುಷಂ	೧೭೫	ತ್ಯತೀಯಾಕ್ಷರಕಂ	೩೦೧
ತತ್ಪುರುಷಕ್ಕೆ	೧೮೭	ತೃತೀಯೆಯಂ	೧೨೬
ತತ್ಸಾಲೋಕಂ	00	ತೃತೀಯೆಗೆ	೧೧೭
ತದನುಕೂಲವರ್ತನವಿಧಿಯೊಳ್	್	ತ್ನ ತೀಯೆಬಂದು	೩೩೧
ತದಾಕೃತಿಯಂ	೨೮೦	ತೃತೀಯೆ ನೊದಲಾದುವು	೧೧೬
ತದ್ದ ತಸಂಬಂಧದೊಳಂ	೧೪೩	ತೃತೀಯೆ ನೊದಲಾದುವ	ೈಚಿ ಹ್ನ
ತದ್ದಿತಂ (ಆ)	೮, ೨೨೦	ತೃತೀಯೆ	೧೩೯, ೧೪೬
ತದ್ದಿ ತಪ್ರತ್ಯಯಮುಂ	ತ್ತ	ಶೃತೀಯೆಯೊಳಂ	೧೧೮
ಥ ೨ _೪ ತದ್ಭವಂ	೨೮೯, ೩೧೧	ತ್ಯತೀಯೆಯೊಳ್	೧೧೭
ಪದ್ಭವಂಗಳ ಲಕ್ಕ್ ಣವು ಂ	. ೨೬೭	ತೃತೀಯೋಕ್ಕಾರ್ಥ	೧ ೪೬
ತ ದ್ಭ]ವನೊಳ್	೨೧೧, ೩೦೪	ತ್ಯದಾದಿಯುಂ	೯೧
ತನಮುಂ	ووو	ಕ್ರಿಮಾತ್ರಕಂ	೨೦
ತವುಗೆ	೨೫೧		000
ತಳದ ನಮಾಕ್ಷರವು	೨೭೯		೨೩೨
ತರ ಳಾರ್ಥದಲ್ಲಿ	عور		
ತಳದ ತಕಾರ ಸ್ವರೂಪಮಂ	೨೭೮		ಳ೦
ತಳದ ಮಕಾಕ್ಷರರೂಪಂ	೨೭೯		ഛാ, ചുച്ച, ചാറ
ತ ಳದಸ ಫನ ಮೆ	೨೭೪	ದಕಾರಾದೇಶಂ	೧೬೩
ತಳದೊಳಿರ್ದ ಮನಕಾರರೂ	ಪಮಂ ೨೭ೕ	್ ದಟಹಮುಂ	೨೭೧
ತಾಳುಗೆಯುಂ .	Ų	ಂ ದಡ್ಡ ಕ್ಕರದ ಮೊದಲ್ಗೆ	<u>ಾ</u> ೯೧
ತುಕಾರಂ (ದ್ವಿತ್ವಂ)	೮		24
ತುಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ	00	೭ ದತ್ವಕ್ಕೆ	983.
ತುಕಾರಂ	೧೩೦, ೧೬		9F0 9F2
ತುದುಕಡೆ (ಯೆನೆ)		್ದ ದತ್ತದವಿಧಿ	
ತುತ್ವದೊಳ್	೨೫	ದತ್ತ ನಿನೇದಂ	985 200
ತೃತೀಯತೆ		ದತ್ತನಿಗಿ	೧೨೧
ತೃತೀಯಂ (ವರ್ಗ)		ದದಸಂ	್ರಾಳ
ತೃತೀಯತ್ವಂ - ಸಂಭವ ತಿ. ಸಂಧಿಸದ	೧೦೭, ೧.	1000 00000	350
ತೃತೀಯವೃತ್ತ್ರಿ ಸಂಧಿಸದ ತೃತೀಯಾಕ್ಷರಂ		೭೬ ದದಪಂಗಳ್ ೭೫ ದದಪಂ ಇರೆಯುಂ	<u>ඉ</u> දාහ ඉහඩ
ತೃ ತ್ಯಯಾ <u>ದ್ದರ</u> ರ		೭೫ ದದಸಂ ಇರೆಯುಂ	المارون

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ದ ದ ಪ ವಕಾರಂಗಳ್	೨೩೨	ದೇಶಿಯೊಳುದ್ಭವ ಮಸ್ಪ ವಣ	
	೨೩೨	ದೇಸಿಯಿಂದೆ	೧೭೦
ದದಪಾದಿಗೆ	وهو	ದೋಷರಹಿತಂ	೧೬೭
ದಸ		ದೋಷವಿಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಪದಂ	
ದಸದ	ೌಕಿಕಿ	ಪರಕ್ಕೊ ದವ ಲೊಡ ಂ	೧೮ ೬
ದಾಗಮಂ	UUF	ದ್ವಂದ್ವಂ	೧೭೬
ದಿಗ್ವಾಚಿ	೧೨೦	ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕಂ	೧೮೮
ದಿಗ್ವಾಚಿಯಪ್ಪ	೧೨೯	ದ್ವಿಗು	೧೭೫
ದಿಗ್ವಾಚಕದೊಳ್	೧೨೧	ದ್ವಿಗುಗಂ	೧೮೮
ದಿರ್	೧೦೭	ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥಂ	೧೪೫
ದೀರ್ಘಂ	OF, 90, OFO,	ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ	೧೩೮
	೨೮೧, ೩೦೧, ೩೦೮	ದ್ವಿತೀಯೆ	02F, 040
ದೀರ್ಘಂ ಹಿಂತಿರೆ	೨೫೧	ದ್ವಿ ತೀಯೆಗಂ	೧೨೮
ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ	೨೮೪, ೨೮೭	ದ್ವಿತೀಯೆಯೊಳಂ	೧೪೭
ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘಂ	೧೭	ದ್ವಿತೀಯೆಯೊಳ್	೧೩೩, ೧೪೭
ದೀರ್ಘಮಂ (ಅ)	೧೨೭	ದ್ವಿತ್ವಂ	ef, 50, 002,
ದೀರ್ಘಮುಂ	೨೨೪	3 2	१५३, ७५५, ७१०
ದೀರ್ಘಮಾದ ಪಕ್ಷಂ	೨೬೮	ದ್ವಿತ್ವಂಗಳ್	ಕೆ
ದೀರ್ಘವಿಧಿ	೧೮೬, ೨೪೯	ದ್ವಿತ್ವಂ ಬೆರಸಿದ ಕತ್ವಂ	<u> </u>
ದೀರ್ಘವ್ಯವಹೃತಿ (ಆ)	೧೨೮	ದ್ವಿತ್ವದಿಂ	೯೬, ೧೫೮, ೨೯೮
ದೀರ್ಘಾದೇಶಮಂ	೧೨೭	ದ್ವಿಶ್ವಂ ಅಜಾತಂ	೮೦
ದೀವಿಗೆವಿಡಿವ		ದ್ವಿತ್ವ ಬಹುತ್ವಂ	೧೦೫, ೧೩೬
ದುಕಾರಂ		ದ್ವಿತ್ವವೃತ್ತಿ (ನಿತ್ಯಂ)	೯೧
ದುತ್ತಂ	೨೮೭	ದ್ವಿತ್ವವೃತ್ತಿಯಿಂದೆ ತಕಾರಂ	೨೦೫
ದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯಂ		ದ್ವಿತ್ವವೃತ್ತಿ	೧೯೫
ದುಷ್ಕ ರಂ ಅದುವುಂ		ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರಂ	F
ದುಷ್ಯರಂ ಉಚ್ಚರಿಸುವರ್ಗೆ		ದ್ವಿತ್ವಾಗ್ರದ	೨೭೫
ದೂರ		ದ್ವಿತ್ವಾದ್ವಿತ್ವ ಧಕಾರಕ್ಕೆ	೨೯೮
ದೆಕಾರದೆ ಡೆಗೆ		ದ್ವಿರುಕ್ತಿಯಿಂ	920
ದೇಶಿಮಾರ್ಗಮ <u>ಂ</u>	(ಪು) ೩೧೪-೫		೨೭೬
ದೇಶೀಯಂ	೩೯	ದ್ವಿ ರ್ಭಾವಂ	050, 055
ದೇಶೀಯ ಪದಕಂ	೩೧೪	ದ್ವಿರ್ಭಾವಮಂ	೨೩೯
ದೇಶೀಯಮುಮಯ್ಡುಂ	Y2,	ದ್ವಿವಚನಂ	UOA

ಶಬ್ದ ಮಣಿ**ದರ್ಸಣ**ಂ

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ф		ನಪ್ಪಿನೊ ಳ್	೧೧೩
ಧಕಾರಂ	೨೭೧		೧೦೧, ೧೬೬
ಧಕಾರಂಗಳ್ಗಿ	೨೭೪	ನಮಾಕ್ಷರವು	೨೭೯
पं ತ್ರ ಂ	೨೭೧	ನರನಂ ಪೇಟ್ನಲ್ಲಿ	೨೦೮
ಧತ್ವಮಿಶ್ರ ಯತ್ವಕ್ಕೆ	೨೯೦	ನಲತವಸಾಕ್ಷರದ	೨೮೦
ಧನ ಳವರ್ಣಂ	စုစု	ಕಾಗವು <u>ಂ</u>	೧೧೫
क्वा है, ७, ७, ७, ७, ७, ७, ७, ७, ७, ७, ७, ७, ७,	, ೨೨೭, ೨೨೯	ಸಾ ನಾರ್ಥೋಪೇತಂಗಳ್	وعو
ಧಾತು ಉದ್ಭವಿಸವು	೨೬೫	ನಾಂತಾವ್ಯಯಪದಕ್ಕಂ	೨೦೪
ಧಾತುಗ ಳ್	_ತ್ತ	ನಾಮಂ	હ, હક, હક
ಧಾತುಗಳೊಳ ್	೮೦	ನಾಮಪದಂ	೧೭೩
ಧಾತುಗೆ ೫೪	, ೧೩೬, ೨೨೪,	ನಾಮಪದೋತ್ತಮ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ	० ह0
	೨೨೭, ೨೪೨	ನಾಮರೂಢಿಯೞಿಯದೆ ಪಕ್ಷಂ	وع
ಧಾತುವಿನ	೨೫೫	ನಾಮಿ	೧೯
ಧಾತುವಿನಂತ್ಯದ	೨೫೦	ನಾಲ್ಕ ನೆಯಕ್ಕ ರದ	೩೦೩
ಧಾತ್ವಂತ್ಯದೊಳ್	೨೫೨, ೨೬೧	ನಾಲ್ಕ್ ನೆಯ (ವರ್ಣಂ)	202
ಧೀರರಿಂ ಧೀರರ್ಕಳಿಂ	. ೧೪೪	ನಾಲ್ಗುಂ ಭೇದವಂ	೧೩೮
	೧೫೬	ನಾಲ್ವತ್ತೇಟು	೪೩
7		ನಾಸಿಕೆಯುಂ	೪೦
ನಕಾರಂ ೧೬ ನಕಾರವಿಧಿ	-F, eve, 20%	ನಿಘಂಟುವಿ ನ	೮೯
ನಡೆಯಿಸುವನೀತನಿದ <u>ಂ</u>	೨೦೩	ನಿಜಕರ್ತೃವೊಳ್	وهو
रुक है	೧೮೩	2000	FO
ನಣಮುಂ	೨೭೯	වස්ස්රිකම්	೧೩೬
ನಣಲಯ ಳಂಗಳ್ಳಿ	28	ನಿಜಬಿಂದುಗಳ್	७ ह
	४४, ७४०, ७६६	ನಿಜಮಕಾರದೆಡೆಗಂ	೧೧೪
ನತ್ವ ಜ್ಞತ್ವ ಕತ್ಪದೆಡೆಗೆ	೨೯೨		68
ನತ್ವ ದೆಡೆಗೆ	೧೫೮	ನಿತ್ಯಂ	೮೧
ನತ್ವಮತ್ವಂ	೧೧೪	, ನಿತ್ಯಾರ್ಥಾವಲಂಬಿ (ಟ) ನಿಸಾತಂ	೩೨೮
ನತ್ವ ಮತ್ವವಿಧಿ	005		<u>د د</u>
ನವುಂಸಕಂ	007	ರಿ ನಿಯತಂ	೧೧೩
ನವುಂಸಕಲಿಂಗ ದ್ವಿತೀಯೆಯೆ ನವುಂಸಕಲಿಂಗದೊಳ್	UU9	- ನಿಯೋಗದ	೩೦೮
ನವುಂಸಕೈಕೋಕ್ತಿಗೆ	عرب عرب عرب	- ನಿರ್ಧಾರಣ - ನಿರ್ಧಾರಣ	೧ ೪೪
,		೭ ನಿರ್ಧಾರಣದಲ್ಲದೆ	312

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರ ಸಂಖ್ಯೆ	. ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	
ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತಾರ್ಥೋಲ್ಲಿಸಿತಂ	೩೧	೬ ಸದದಾದಿಯುವರ್ಣಕ್ಕೆ	ಾದನ	
ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ	೧೩		೩೦೧	
ನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ	೩೨		೩೧೪	
ನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥಮಂ	೩೨೧		ઝર, ૨૦	
ನಿಶ್ಚಿತನಾನುಂ	೮೩	ે છે	೨೯೧	
ನುಡಿಗಳೊಳ್	_ಿ೬ ೬		೨೮೭	
ನೇಯದ ದೋಷಂ	೧೫೬		೨೮೮	
ನೊಗಂ	್ರಾಳ್ಳ		೧೬೮	
ನೋ ಧಾತುಪರದೊಳ್	೨೪೪		೨೮೯	
ಪ	1000	ಪದವೆುರಡುಂ ಪಲವುಂ	022	
	2000 000	1222002 (Sado)	200	
ಸಕಾರಂ	೨೫೧, ೨೦೭	ಕನ್ನುವನ ಚಿನತಿ	٤٥	
ಸಕಾರಕ್ಕಂ	೨ ೪ ೪	الماماريات مرموري	وع	
ಪಕಾರಕ್ಕೆ		### 000 P	204	
ಸಕ್ಷದಿಂ	೧೨೮	ಪದವಿಡಲ್	aaf	
ಪಕ್ಷಾಂತರಮಂ	<u>ಾ೬೧</u>	ಪದವಿಧಿ	೧೮೫	
ಸಂಚಮಂ (ತದೀಯ)	೧೭೨	ಪದವಿಧಿಯಂ	FO	
ಸಂಚಮಿ	೧ ೪೨	ಪದವಿಧಿಯೊಳ್	23, 22	
ಪಂಚಮಿಯಂ	೧೨೬	ಪದವೆತ್ತು	ONO	
ಪಂಚಮಿಯೊಳಂ	೧ ೪೯	ಪದಾಂತ್ಯ ದೊಳ್ (ಬರೆಯುಂ)	೩೧೫	
ಪಂಚವರ್ಣಕೃತ ಪರಿಮಾಣಂ	೧೯	ಪದಾಂತ್ಯ ಲೋಪಂ	೧೮೮	
ಪಂಚವಿಧಂ	ಕೆರ	ಪದಾದಿ ಯತ್ವದ	೨೮೫	
ಸಶ್ಚಾದರ್ಥಂ	220	ಪದಾದಿ ನಕಾರಕ್ಕಂ	೨೮೬	
ಪತಿಕುಲ ಜಾತ್ಯ ವಯ ವ	೧೪೩	ಪದಾಪೂರಣದೊಳ್	22.2	
ಪತ್ರಂ	೨೪೩	ಪದಾರ್ಥದ ಗಡಣಂ	೧೭೬	
ಪತ್ರಕ್ಕೆ	೧೦, ೪೫, ೪೬		(ii) n22	
ಪದ್ಮ		ಪದಿನಾಲ್ಕ ಕ್ಕುಂ ಸ್ವರಂ	وبه (ت	
ಪದಕ್ಕೆ ಯುಗಳೋಚ್ಚರಣಂ ಪದಗತಾರ್ಥಂಗಳಂ		ಪದ್ಯಾರ್ಥ	20	
ಪದಚಯದೊಳ್	೨೮೧	ಪದ್ವಿರುಕ್ತಿಗೆ	೧೭೧	
ಪದದಂತ್ಯಂ	50	ಪದ್ವಿರುಕ್ತಿಗೆ ಪ ಫ ನ ಮೆ	228	
ष्ठतत सर्वेळाल		ಪ ಬ ಮಂಗಳ್	202	
ಸದದರ್ಥಮಂ		ಪರಂ (ಇರೆ) 	٤٥, ٤ ೯ ٤٤, ೩೧೧	
ಪದದಾದಿಯ ಋತ್ವಕ್ಕೆ	೨೮೨		ac, a(x)	
https://archive.org/details/muthulakshmiacademy				

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರ ಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
್ದ ಪರದಕ್ಕರಮುಂ	೧೯	ಪಿರಿಯರ್ -	2 e, 922
ಸರದ ದಕಾರಕ್ಕೆ	೨೫೨		೮೮, ೯೪, ೯೮, ೧೫೭,
ಪರದಿಗ್ವಾಚಕದೊಳ್	೧೨೧		೨೧೬, ೨೮೭, ೩೦೭
		ಪುಂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಮುಂ	೧೦೮
	೧೧೪, ೧೬೯, ೧೭೨,	ವುಂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ	೧೧೩
٥ (١/١)	9xe, 9ve, 9ve,	ಪುಕಾರಂ	೨೨೩
ಪರಪದದಾದಿಗೆ	2010, 201	ಪುನರರ್ಥದೊಳ್	೩೨೭
ಪ ರಪ ದದ ಪೂ ರ್ವಂ	کة, عود الم	د و و د د	೧೩೨
ಪರಪದದಿ ಆರ್ಥವರ್ತನ		力のからかってい	೩೩೮
ಪರಪದವರ್ತ್ಯಭ್ಯ ಜತ್ಯ (೧೭೬	د.ددد حدد	೧೩
ಪರಮಾಗಲ್	೨೦೦		೨೨೮
ಪರಮಾಗೆ	وو	12,22 2,2000	೨೫೬
ಪರಮಾದೊಡೆ	೨೩(ر د دد دد	೨೩೪
ಪರವರ್ಣಂ	_ಾ೫೨, ೨೮೪	1 1 1 1 1 1 1	೧೬೧
ಪರವರ್ಣಮಂ	95	147,20	000
ಪರಿನಿರ್ಮಿಪ	೨೦	್ರ ಪುರುಷ್ಟ್ರೀ ವಿಷಯ	ವಿ ಹಿತ
ಪರಿಸ್ಫುಟಾರ್ಥವಿಧಾನ	۰ ي	のかくてのよう	೧೨೫
ಪಲ್ಲಟಿಸುಗುಂ	೧೪	್ಯ ಪುಲ್ಲಿಂಗಂ	೧೦೧, ೧೦೨
ಪವಣಂ ಸೂಚಿಪ	CC	ಂ ಶಲ್ಲಿಂಗದಂತಿರೆ	೧೬೫
ಪವಣೊಳಂ	00		೧೧೫
ಸವಣ್ಣೆ	0-		೧೩೨
ಪವರ್ಗಂ	se	್ಕ ಪುಲ್ಲಿಂಗದೊಳ್	してい
ಪವರ್ಗದ		೭೭ ಪೂರ್ವಕಾಲಕ್ರಿಯೆ	
ಪಾಠಕ್ರಮಂ		ಗಳ ಪೂರ್ವಕಾಲಕ್ರಿಯೆ	್ಯೂರ್ಕ್ ಎಲ
<u> </u>		್ರು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ	೨೩೧
ಒಂತಿರೆ		_{ಚಿಗ} ಪೂರ್ವದಕ್ಕರ	OF
ಪಿಂದಿರ್ದ ಪ ದದ		೯೦ ಪೂರ್ವದ ಬಿಂದುವೆ ಸಂಸ್ಥರ ಸಂಸ್ಥ	
ಪಿರಿ ದುಂ	2F, 319, 172E, 178	المام ماما	
	೨೧, ೨೭೩, ೨೮೪, ೩	ಪೂರ್ವದೀರ್ಪತ	94E 2E
ಪಿರಿದುಂ ತಾಳ್ಗುಂ ಪಿರಿದುಂ ಲೋಪಂ		್ಷಾ ಪೂರ್ವದೊಳ್	98. 38c. 200
	ಯನವಿ	ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯಕ	206
<u> </u>	ωω <u>ρ</u>	^{೨೪} ಪೂರ್ವಪದದ ಚರ	ಮಂ ೬೯
		THE RESERVE OF THE PARTY OF THE	

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖೈ.
ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯ ದೊಳ್	೩೦೮	ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷದೇಕ ಬಹುತ್ವಕ	f Jae
ಪೂರ್ವಸದಾಂತ್ಯ ಲೋಪಂ	೧೮೭	ಪ್ರಥಮ ಮಧ್ಯವೋತ್ತ ಮ ಪುರು	0
ಪೂರ್ವಸರಾಮರ್ಶೆಗೆ	೧೮೦	ಪ್ರಥಮಬಹುವಚನಂಗಳ್	72
ಪೂರ್ವರೂಪಂ	೨೫೨	ಪ್ರಥಮಾರ್ಥಂ	೧೪೫
ಪೃಥಗರ್ಥಂ	೩೨೧	ಪ್ರಥಮಾರ್ಥ ತೃತೀಯಾರ್ಥ ಚ	ತು ಥ್ಯ ೯
ಪೆಱಗಿರೆ	೧೦೨	ರ್ಥದೊಳ್	೧೪೯
ಸ್ಥೆಱಗುಂಟು	೨೨೧	ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿ	೧೩೭
ಪೆಱಗೆ	೧೭೯	ಪ್ರಥಮಾ ಷಷ್ಠೀ ಚತುರ್ಥಿಗಳ್	೧೪೭
ಸೆಅವರ್ಕೆ - ಸೆಅವರೊಳ್	೨೫೯ ೧೮೫	ಪ್ರಥಮೆಗೆ	೧೫೭
	೨೨೫	ಪ್ರಥಮೆಯುಂ	೧೪೭
ಪೋಲಿಸುವೆಡೆಗೆ	೨೨೫	ಪ್ರಥವೈುಕವಚನದೊಳ್	೧೧೫
ಪ್ರಕರಣ ಗಣಸೂತ್ರದಿಷ್ಟದಿಂ		ಪ್ರಥವೈು ಕವಚನಮಂ	೧೩೪
ಪ್ರಕಾರ ಕಾಲಾರ್ಥಂಗಳ್	22 3 43	ಪ್ರಥವೈಕವಚನವುಂ ಪಲವಂ	೧೫೩
ಪ್ರಕೃತಿ		ಪ್ರಮಾಣ ಪೂರಣದೊಳ್	೨೧೮
ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಬೆರಕೆ	50	ಪ್ರಯೋಜನದೆಡೆಯೊಳ್	وهو
ಪ್ರಕೃತಿಯೆ	೧೨೨	ಪ್ರಯೋಜನವಸ್ತ್ವಾಶ್ರಿತ ಹೇತ	3
ಪ್ರಕೃತಿಯ	೨೪ ೯	ಕ್ರಿಯೆಯೊಳ್	೨೪೫
ಪ್ರಕೃತಿಸ್ವರಕಂ (ಲೋಪಂ)	وج	ಪ್ರವಿಲೋಮ ಕ್ರಿಯೆಗೆ	ചങ്ങ
ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ವರೂಪದಿಂ	೨೪೧	ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥೋಜ್ಜ್ವ ಇಾನುಮಾನ	o क्
ಪ್ರಚುರಂ	೨೫೫	ಯುಗಳಂ	೩೨೮
ಪ್ರಚುರತೆಯಿಂ	೯೭	ಪ್ರಾಣ್ಯ ನಾದರ	೧೪೧
್ಷ ಪ್ರತಿನಿಧಾನದೊಳ್	೧೪೧	ಪ್ರಾಪ್ಯಂ	೧೩೮
ಪ್ರ ತಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆ	೨೩೩	ಪ್ರಾಸದೆಡೆಗೆ	೨೯
ಪ್ರತಿಷೇಧದ ಧಾತುಗೆ	೮೧	ಪ್ರಾಸಚ್ಛಂದೋನ್ವಯ ವಿನ್ಯಾಸ	ದಿಂ ೬
ಪ್ರತಿಷೇಧದದೆ	೮೧	ಶ್ಲುತಂ	90
ಪ್ರತಿಷೇಧವಿಧಿಯ ನೊದವದಪ್ಯ	र्यु० ७५४	ವ್ಲುತಕ್ಕಂ (ಆ)	ود
ಪ್ರತಿಷೇಧದ ವಿಧಿಯೊಳ್	೨೪೫	ಬ	
ಪ್ರತಿಷೇಧದೊಳ್	312	ಬಕಾರಂ	೧೯೩
ಪ್ರತ್ಯಯಂ	५अ	ಬರೆಸಂಬೊಕ್ಕು	و٥
ಪ್ರತ್ಯಯರಹಿತಂ	عوو		بعدو بعود
ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತದಿಂ ದೆ	6.3	اوعو	, ೨೮೯, ೨೯೯
ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತದೊಳ್	20%	ಬತ್ವಕ್ಕೆ	وعو
ಪ್ರಥಮತ್ತಂ	_9%O	ಬಲ್ಲರ್	೧೩೪
nttps:	raichive.org/details	s/muthulakshmiacademy	

ಶಬ್ದಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖೈ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಬಲ್ಲರಮತದಿಂ	೧೨೯, ೨೬೫	ಬಹುಳದೆ	೨೭೫, ೨೭೭, ೨೯೨, ೩೦೧
ಬಲ್ಲರಿಂ	2 ಾ೬	ಬಹುಳಮಾದುದಾ	ಹರಣೆಗಳಿಂ ೧೩೨
ಬಲ್ಲರಿಂದೆ	೨೪೮	ಬಹುಳ ವೃತ್ತಿಯಿಂ	೭೭, ೨೮೮
ಬಲ್ಲವರಿಂದೆ	೧೩೦	ಬಹುಳಸ್ಥಿ ತಿಯಂ	೩೧, ೭೫
ಬಲ್ಲವರ್ಗಳ್	೩೧೩	ಬಹುಳಾಕ್ಸ್ಪೇಸಣಂ	೨೬೬
ಬಶ್ರುತಿ	೧೦೯	ಬಿಂದು	೨೧, ೨೭, ೧೧೩, ೧೧೫,
ಬಹುತೆಯಂ	೧೪೯		೧೩೫, ೧೭೭, ೧೭೮, ೧೮೩,
ಬಹುತಾನತವು	೧೫೦		೨೧೧, ೧೧೫, ೨೩೧
ಬಹುತಾಧೀನಂ	೧೫೦	ಬಿಂದುಗಂ	೨೯೯
ಬಹುತ್ವಂ	೧೧೨, ೧೪೮	ಬಿಂದುಗೆ	ರಲಕ
ಬಹುತ್ತದೆಡೆಗೆ	೧೪೮	ಬಿಂದು ನಿಯತಂ	೧೧೩
ಬಹುವಚನಂ	೨೩೫	1ಬಿಂದುವುಂತ ಶಬ್ದ	, t 200
ಬಹುವಚ ನ ದಲ್ಲಿ	೧೫೯	ಬಿಂದುಲೋಪಂ	200
ಬಹುವ ಚನ ದೆಡೆಯೊಳ್	೧೬೨	ಬಿಂದುವಂ	೧೮೪, ೨೨೩
ಬಹುವ ಚನ ದ	೧೩೫	ಬಿಂದುವಂ ಪಡೆಯ	ನ್ರ ೧೮೨
ಬಹುವಚನ ಸ್ಪುರಿತಕ್ರಿಯೆಗೆ	೧೩೬	ಬಿಂದು ವಿಕಲ್ಪಂ	COE
ಬಹುವಚನಾರ್ಥಮಂ	೮೮	ಬಿಂದು ವಿಸರ್ಗಂ	وو
ಬಹುವ್ರೀಹಿ ೯೯	F, 122, 15E	ಬಿಂದುವೆರಸು ಬಕ್	೧೬೪
ಬಹುಪ್ರೀಹಿಯ ಕಡೆಗೆ	೧೯೭	ಬಿಂದುಸ್ಥಿತಿ	200
ಬಹುಲಿಂಗದೇಕವಚನಂ	೮೮	ಬಿಡದಿಕ್ಕು ವನೀತನಿ ಬಿತ್ತೆ ಗರ್	
	, ೧೮೯, ೨೪೯,	ಬಿರುದಾವಳಿಯೊಳ್	220
	೨, ೨೮೨, ೩೦೧	ಬೀಟಕ್ಕ ರಕಂ	೧೮೫
ಬಹುಳತೆ ಬಹುಳತೆಯಿಂ ೧೯೮	હિક , ೧೯೪, ૭೭૦,	ಬುಧಚಯಂ	عوو
am4amo (16.0	೨೮೩, ೨೮೯	ಬುಧರಿಂ	೨೦೯
ಬಹುಳತೆಯಿಂದಂ	೧೯೧, ೩೦೬	ಬುಧರ್ಕಳಿಂ	್ರಾಳಳ
ಬಹುತ್ವದ	- કક્ષ્ટ		4
ಬಹುಳದಿಂ	6.3	ಭಂಗ	
ಬಹುಳದಿಂದಂ	೨೭೬	यं ड्र हैं,	22F 2F2
ಬಹುಳದಿಂದೆ	(185	ಭಾವಂ	پوو.

ಈ ಶಬ್ದವು ಸಂಸ್ಕೃತವಾದುದರಿಂದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ ಪ್ರತ್ಯಯವು ವಿಚಾರಾರ್ಹವಾದುದು ಬಿಂದು ಮಚ್ಛಬ್ದಕ್ಕೆ ಎಂಬುದು ಸಾಧುರೂಪವು; ತಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಭಂದಸ್ಸು ಕೆಡುವುದು.

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖೈ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ
ಭಾವಕ್ಕೆ	೨೨೧	ಮಧ್ಯ ಮೈಕವಚನಂ	೨೪೧
ಭಾವದ ಏಕತಿ	0%0	ಮಧ್ಯ ಮೋತ್ತ್ರಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿ	eಳಂ ೮೩
ಭಾವದೊಳ್	೨೨೪	ಮಧ್ಯ ಮೋತ್ತ ಮಪುರುಷಂ	೨೩೫
ಭಾವಮಹಾನಲ್ ಸಾಲ್ವವನೊಳ	€ ಾ∪೯	ಮಧ್ಯವೋತ್ತಮಪ್ರಗ ತ ಬಹು	
ಭಾವವಚನದ್ವ ಯದೊ ಳ್	೨೨೯	ಯೊಳ್	್ತು ೨ ೪ ೦
ಭಾವವಚನಮಂ	೮೫		೧೭೨
ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯುಂ	೨೩೬	ಮನಕಾರದ ಪರದೊಳ್	
ಭಾವಾರ್ಥವುಪ್ಪುದು	೨೨೩	ವುನಕಾರ ರೂಪಮಂ	೨೭೮
ಭಾವಿಗಂ	೨೫೮	ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರಾಂತದಿಂ	೨೬೫
ಭೀತತ್ವದೊಳ್	೧೪೦	ಮಹಾಪ್ರಾಣಂ	೨೪ (ಗಳ್) ೨೫
ಭೀಮನಿಂ	ೌ೯೪	ಮಾರ್ಗಂ	೩೩೯
ಭೂತದೊಳ್	೨೩೮	<u>ಮಾರ್ಗಂದಪ್ಪದೆ</u>	೧೦೩
ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯತ್ನ್ರಿಯೆಗಳ್	లవ.	ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಮಂ	೮೪
ಭೂತಾರ್ಥದಲ್ಲಿ	೨೫೮	ಮಾರ್ಗದೊಳುಳ್ಳ ಸಂಧಿ	وع
ಭೂತಾರ್ಥದೊಳೆ	೨೩೩	ಮಾ ರ್ಗವಿದರ್	೨೪, ೧೫೩
ಭೈತ್ವಂ	೨೮೯	ಮಾಡುವ ನಿವಂ	೨೧೦
ಭ್ರಮಾರ್ಥಂ	೩೨೨	ಮಾದೇಶಂ	೧೮೬
ಮ			೨೦೮
ಮಕಾಕ್ಷರ ರೂಪಂ	೨೭೯	ಮಾಱ ಾಡು ವ	
ಮಚ್ಚರದೊಳ್	೧೪೦	ಮಿಕ್ಕಿನ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ	೧೩೩
ಮ ಚ್ಚಿ ನೊಳ್	٤2	ಮುಟ್ಟಿ ನೆಯುಂ	೨೫೯
ಮತಿವಂತರಿಂ	೨೪೭	ಮುಖ್ಯಂ	೧೫೨
ಮತ್ತೆಂಬರ್ಥದೊಳ್	229	ಮುಂಗ ಳ್ಗೆ	೨೩೧
		ಮುಂತಮರ್ದಿರೆ	31_9-313
. 2	೨೭೭, ೨೯೦	ಮುಂದಣಪದಂ	೧೯೦
ಮತ್ವಂಬರೆಯುಂ		ಮು <u>ಂ</u> ದೆ	೬೪, ೮೧
ನುತ್ತನೆ	೧೧೬	ಮುಂದೆ ಅವತರಿಸಲ್	೧೨೮
ಮತ್ವವಿಧಿ	UUF	ಮುಂದೆಲ್ಲಂ	202
ಮತ್ವ ಸ್ಥಾ ನದಲ್ಲಿ	2066	ಮೂದೆ ಱ ಂ	೮೬
ಮಧ್ಯಗತ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ್ ಪೋಕುಂ	029	ಮೂದೆ ೞ ನಂ	300
ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಎಕಾರಂ	0101	ಮೂಲದ	೨೦೮
ಮಧ್ಯ ಪದಕ್ಕಂ	೧೮೯	ಮೂಱನೆಯ (ವರ್ಣಂ)	202
ಮಧ್ಯ ಮಪುರುಷಂ		ಮೂಱನೆಯವರ್ಣದುತ್ವಕ್ಕೆ	20.9
ಮಧ್ಯಮವುರುಷ ಪ್ರತಿಷೇಧದ ವಿಧ		ಮೂಟುಂ ಕ್ರಿಯೆಯೊಳ್	222
ಯೊಳಂ	೨೪೫	ಮೂಱಱ³ೂಳಂ	೧೯೩

ಕ್ಷೂ ಸ್ವ	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರ ಸಂಖ್ಯೆ.
ಶಬ್ದ ಗಳು.			೨೯
ಮೃತಿ ದಾನಾರ್ಥಾಂತದೊಳ		ಯಮಕವ್ಯವಹೃತಿಗೆ ಯಮಚತೆ	೨೨೮
ವೆು (ಎಂದಕ್ಕುಂ)		ಯಮಳತೆ	-
	٦٤, ೧೨೩, ೧೩೬,	ಯ ರಲಣ ನಳ ಱ ೞ ವ	
	ತ್ರಿಕ್, ೧೭೧, ೧೭೮,	ಯ ಲ ರಹಿತ ವ್ಯಂಜನಪರಂ	೭೮
	೧೧, ೨೫೨, ೨೭೦	ಯವಲಂ	೨೬
ವೇಲಣ ಕಸಪಂ	<u> </u>	ಯಾದವ ಕಟಕಾಚಾರ್ಯನಿ	
ವೇರೆಯ ರೇಘಕ್ಕೆ	2535 2555	ಯುಗಪದುಕ್ತಿಗೆ	೨೩೪
ವೇಲಕ್ಕ ರಿಗರಿಂ	೧೮೮	ಯುಗಪದುಕ್ತಿಯೊಳ್	<u>ಾ</u> ಳ೦
ನೊಕ್ಕಳಂ	೧ ೪೮	ಯುಗಳಂ ಗಳೊ ಳ್	೧೭
ವೊದಲಕಾರ ದೊಳ್	ೌರ್ಳ	ಯುಗಳಾರ್ಥದ ಬಹುವಚನ	ಕ್ಕೆ ೧೫೫
ಮೊ ದಲಪದಂ	೧೯೧	ಯುಗಳೋಚ್ಚರಣಂ	30F
ನೊದಲ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಂ	೧೫೧	ಯೋಗವಾಹಂ	೨೭
ನೊದಲಿತ್ವಕ <u>್ಕೆ</u>	೨೨೪	ಯೋಗವಾಹದಿಂ	ಕಿರ
ವೊದಲಿರಡು ವಿಭಕ್ತಿ(ಗಂ		ಯೋಗವಾಹಮನಾಳ್ದಾ ಷತ್ತ	್ರಕ್ಕೆ ೨೯೮
	೧೦೫, ೧೭೮, ೩೦೮	ಯೋಗವಾಹಮವು ನಾಲೆ,	့
ನೊದಲೊಳ್ ಸಂಖ್ಯೆ ನೇ			,
ಮೊದಲೊಳ್ ಸ್ವರಂ	೧೯೯	1	೨೯೭
ಮೌನಾರ್ಥಂ	೩೧೭	- ರತ್ನಕ್ಕಂ ರಾಂತಂ	೯೫
ಯ			
ಯಕಾರಂ	೨೭		(ಪ) ೩೧೪-೫ ೧೪೦
ಯಕಾರದಲ್ಲಿ		ರಚಿಯೊಳ್	
ಯತಿವಿಲಂಘನದಿಂ	24	N N	
ಯತ್ವಂ (ಮುಂದಕ್ಕುಂ)		೩ ರೂಢಿಗಂ	೧೮೦
ಯತ್ವಂ ೬	a , ev, 982, 923		000
و د.د		है राज्य का का कि	20
ಯತ್ವಕ್ಕೆ		೮ ರೂಪಕದೊಳ್	0) 2
ಯತ್ವದ		್೭ ರೇಘಂ ೧೯೪,	೨೫೧, ೨೮೨, ೨೯೧
ಯತ್ತದೊಳ್		- वै देश विकास	992, 9F%
ಯತ್ವಮಿಶ್ರಧತ್ವಕ್ಕೆ ಮತ್ತ ವತ್ತಗೊಳ್		ि वैश्व मंग्यीकातानिक	५ ह
ಯತ್ವ ವಶ್ವದೊಳ್		- ^೫ ರೇಘಾಶ್ರಿತಂ	೨೮
ಯತ್ವಾನ್ವಿತಂ ಯಥಾಪ್ರಯೋಗದಿಂ		೭೦ ರೇಫೆಗೆ	92%
ಯಥೇಷ್ಟಂ		೬೬ ರೇಘ ಱೞ ನಾಂತ ಗಾಂತ ೭೬	ಸಾಂತೌತ್ವದ
4.9		ಇದಿರ	248

1	~	9
3	ວ	3

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ರೇಫೆವೆರಸಿದ ದಡ್ಡ ಕ್ವರಮಂ	2,8	ಲಿಂಗದ	೮೮
	೧೯೫	ಲಿಂಗಮಾಗವು	FN
ರೇಫೆ ತ ಳ್ತ	to Tale This	ಲಿಂಗ ವಚನದೊಳ್	೨೩೮
₩	ally legicinates	ಲಿಂಗವಚನ ಪುರುಷಾಯತ್ತಂ	<u>ಿ</u> ೬೧
ಆಕಾರಕ್ಕೆ	೭೬, ೧೯೪	DOM NOT THE REAL PROPERTY AND ADDRESS OF THE PARTY AND ADDRESS OF THE P	೮೮
ಱಕಾರಮುಂ	೨೮	ಲಿಂಗಸ್ಥಿ ತ್ರಿಯೊಳ್	೧೦೬
ಱಕಾರದೊಳ ್	೧೯ ೪	ಲಿಂಗಾಂತ್ಯಾಕ್ಷರಕಂ	
ಱೞಂ	22	ಲಿಂಗಾರ್ಥವಚನ ಸಂಬೋಧನ	ದೊಳ್ ೧೩೮
ಱೞ ಕುಳ ರೇಫಾಂತಕ್ಕೆ	સુધ	ಲಿತ್ವಂ	೧೯೭
ಱೞ ಕುಳ ಕ್ಷಳದಿಂ	292	ಲಿಪಿಭೇದವೃತ್ತಿ	೧೩
ಱೞಕ್ಕೆ ನೆಱೆಸಂದೇಹಂ	2,9	ಲೋಕೋಕ್ತ್ರಿಗಳೊಳ ್	೧೦೭
ಱೞನಾಗಿ	2,8	ಲೋಕರೂಢಿ ಕಿಡದವೊಲ್	೨೬೬
ಱಾಂತದೊಳಂ	೨೫೧	ಲೋಕವ್ಯವಹಾರದಿ <u>ಂ</u>	೨೦೭
ಱಾಂತಕ್ಕಂ	೨೫೧	ಲೋಪಂ ೬೨, ೧೦೬, ೧೦೭	
9		೧೭೭, ೨೦೦, ೨೦೨	
ಲಕಾರಂ	೨೯೫	೨೪೬, ೨೫೩, ೨೫೪,	
ಲಕಾರಕ್ಕೆ	೧೫	೨೭೫, ೨೮೬, ೩೦೦	
ಲಘುವಪ್ಪೇಕಾರಮಂ	೯೨	ny	3.0F, 2. 00
ಲಘೂ ಸ ಧೆ	312	ಲೋಪಂ ಆದಿ ಯೊಳ್	೧೯೦
	೩೯	ಲೋ ಪಂಬೊರ್ದಿ	೧೭೪
ಲತ್ವಮುಂ	೨೯೭	ಲೋಪ ಮ ಂ	೧೧೯
ಲೞಮುವುಕ್ಕುಂ	೧೪೩	ಲೋಪಮುಂ	೨೯೩
ಲ ಕ್ಷಣ	೨೯೯	ಲೋ ಪಮನಾಳ್ಗುಂ	<u>ಾ೯೬</u>
లక్షణ విధియిం		ಲೋಪವಿಧಾ ನಂ	೨೯೪
ಲಕ್ಷಿವುದು	ತಿತಿತ	ಲೋಪವಿಧಿ	೩೫೯
ಲಕ್ಷ್ಯಸಿದ್ಧಿ ವಿಡಿದುವಂ		ಲೋಪ ವೃ ತ್ತಿ	೨೮೯, ೨೯೯
ಲಾಕ್ಷಣಿಕಂ	೩೩೯	ಲೋಪಿ ಸುಗುಂ	೨೮೫
ಲಾಕ್ಷಣಿಕರ್	2	ಲೋ ಪಿಸುವರ್	೧೩೪, ೨೩೯
ಲಾಕ್ಷರವಿಕಲ್ಪಂ	೧೫	ಲೊ ವೋಕ್ತಿ	್ರಾಳ್ನ
ಲಾಂತ್ಯಂ	೩೮	ಲೌಕಿಕಾಗಮ ಕಳಾ ಕೌತೂಹೇ	ಕವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ -
ಲಿಂಗಂ ೮೨, ೮೪, ೯೭	9, F2, FE, FU	(ಪು) ೩೧೪ – ೬
ಲಿಂಗಂಗಳ	EF	ವ	
ಲಿಂಗಂ ಮಾಲ್ಸರ್	FO		೨೧೭
ಲಿಂಗತ್ರಯಕ್ಕೆ (ತರ ತಮ ಭ	ಗಾನಂ	ವಂತಶಬ್ದಂ	مدم, عع
ಕೂಡದು)	CMD	ವಕಾರಂ	70.7
1.40	//	Aladalahari adam	

ಶಬ್ದಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
	000	ವರ್ಣಾಂಕಂ	೧೮
ನಚನತ್ರಿತಯಕ್ಕಂ		ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಗೆ	೨೯
ನಚನಪ್ರ ಚಾರಂ	(む) えつゃーと	(ತತ್) ವರ್ತನಗತ ಮ	
ವಣಿಗಪ್ಪತ್ಯಯಂ	202	ವರ್ತಮಾನ ಭವಿಷ್ಯದ್ವ	
ವಡಿಗಪ್ಪತ್ಯ ಯಂ	೨೦೯	ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಗುಂ	
ವತ್ತಂ ೭೭, ೧೦೯, ೧		ವರ್ತಮಾನವಿಹಿತ ಕ್ರಿಂ	
೨೩೧, ೨೪೩,	७६०, ७६६, २०८	ವಸ್ತು ವಿನರ್ಧಮಂ	೭೪
ವತ್ವಕ <u>್ಕೆ</u>	افدو	ವ ಳ	೨೦೯
ವತ್ವದೆಡೆ ಗೆ	೨೭೨	ವಳವಳ್ಳಂ	೨೦೯
ವತ್ವಮಂ	೧೧೪, ೨೨೭	ವ ಳಾದೇಶವಿಧಿ	೧೬೫
ವತ್ವಯತ್ವಕ್ಕೆ -	೧೯೭	ವಾಕ್ಕೋವಿದರಿಂ	೧೫೪
ವತ್ತವಿಧಾನಂ	. E.H	ವಾಕ್ಸರಿಣತರಿಂ	೨೨೩
ವತ್ವ ವಿಧಿ		ವಾಗ್ವಿದರಿಂ	
ವತ್ಸಸಂಧಿ	೧೧೮	~	224
ವ ತ್ವಹತ್ವವ್ಯವಸ್ಥೆ	وعو	ವಾಕ್ಯದ ಕಡೆಯೊಳ್	೧೫೨
ವವುಹಪಭೇದದಿಂ	೩೪೩	ವಾಕ್ಯದ ನಿರ್ವಾಹಮನ ಯೊಳ್	
ವರಂ	೨೫೯		೧೫೩
ವ ರಜಯತಡ ವ ರ್ಣಮಂ	೨೮೧	ವಾಕ್ಯದೊಳಂ	22
ವರೆಗಂ	೨೫೯	ವಾಕ್ಯದ ಮೊದಲೊಳ್	
ವರ್ಗಂ	೨೩	ವಾಕ್ಯಮಾಲೆಯುಂ	೮ ೪
ವರ್ಗಚತುರ್ಥಾಕ್ಷರಂ	೨೪	ವಾಕ್ಯ ವೇಷ್ಟ್ರನದೆಡೆಗಂ	೭೧
(ತತ್) ವರ್ಗತೃತೀಯಂಗ		ವಾಚ್ಯಲಿಂಗಂ	१ ह
ವ ರ್ಗದಂತ್ಯಂಗಳಂ	೨೫	ವಿಕಲ್ಪಂ	೧೫, ೮೦, ೧೧೩, ೧೧೯,
ವರ್ಗದಿಂ	9 0	250 700	೧೯೮, ೨೧೬, ೨೪೮
ವರ್ಗದ್ವಿತೀಯವರ್ಣಂ	೧೪, ೨೬೯	ವಿಕಲ್ಪಗತಿಯಿಂ	. ೧೧೯
ವರ್ಗಪ್ರಥಮಂ	ಾ೯೬	ವಿಕಲ್ಪದಿಂ	೧೧೧, ೧೭೦
ವ ರ್ಗ ಶ್ರಥಮಂಗಳ್	೭೫, ೨೬೯	ವಿಕಲ್ಪದಿಂದೆ	೧೩೦, ೩೧೫
ವರ್ಗಮಿದಿರಿರೆ	೧೭೨		೧೭೨, ೧೮೬, ೨೪೪
: ವರ್ಗೋಪೇ ತ ತೃತೀಯಾ	न्ह्र्यम्, ೨४०		೧೩೪
ವರ್ಣಂಗಳ	೧೪		೩೧೧
ವರ್ಣಕ್ಕೆ	೧೯೫		೧೨೯
ವರ್ಣತತಿಗೆ	೭೯	1 20	೧೧೮
ವರ್ಣಮುಂ	೧೨ ೨೭೫	271.0	220
ವರ್ಣವಿಶ್ರ ರೇಘಕ್ಕಂ		3 ರಶ್ಪಾರ್ಥಬಿಂದುಗಳ	30

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ವಿಕಲ್ಪ ವಿಧಿಯಿಂದಂ	೩೯	ವಿವಿಧಾಕಾರಂ	೧೩
ವಿಕಾರಮಿಲ್ಲದರ್ಥವ <u>ು</u> ಂ	000	ವಿಶಂಕಾಪ್ರಶ್ನ ಮಂಡಲಾಕ್ಷೇಸಾ	क् र
ವಿಕಾರ್ಯಂ	೧೩೮	ದೊಳ್	೩೨೯
ವಿತ್ <u>ರ</u> ಂ	೧೨೯	ವಿಶಂಕೆ ಯೆಕಾರಕ್ಕಂ	೧೫೬
ವಿದಗ್ಧ ರಿಂ	೬೦, ೮೮	ವಿಶಂಕೆಗಳ್	હહ
విధి	್ರಾಳ೧	ವಿಶೇಷಣಂ	೧೪೮, ೧೫೦
ವಿಧಿಗೊದವದೆನಿ ಲೆ ಯುಂ	೩೦೪	ವಿಶೇಷಣದ ಲಿಂಗಲಕ್ಷಣಂ	೧೬೭
(ఈ) విధియం	೩೦೫	ವಿಶೇಷಣದಿಷ್ಟಲಿಂಗಂ	೧೬೭
ವಿಧಿಯಕೆಕಾರಂ	ೌ೫೪	ವಿಶೇಷಣಪದಂ	೧೫೧
ವಿಧಿಯಗೆಕಾರಂ	ઝજ	ವಿಶೇಷವುಂ ನುಡಿವೆಡೆಯೊಳ್	೨೦೫
ವಿಧಿಯೊಳ್	೨೪೧	ವಿಶೇಷಣಮುಖದಿಂ	೧೪೯
ವಿಧಿಲೋ ಪಂ	೧೦೮	ವಿಶೇಷ್ಯಂ	೧೬೭
ವಿಧ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ	್ರಾಳಂ	ವಿಶೇಷ್ಟ್ರದೊಳ್	೧೯೦
ವಿ ಬುಧರ್	೧೭೦	ವಿಶೇಷ್ಯಂ (ಏಕವಚನಂ)	೧೫೦
ವಿಬುಧಂ ಂದೆ	೨೦೧	ವಿಷಯೆ	U ಕೆಕ
ವಿಬುಭೋತ್ತ ಮ ರ್	೧೬೦	ವಿಸರ್ಗಂ	೨೧, ೨೭
ವಿಭಕ್ತಿ -	೪೫, ೮೧	ವಿಸರ್ಗಮಂ	72
ವಿಭಕ್ತಿ ಆಱಾಗಿ	عوو	ವಿಸ್ಮ್ರಯ ವಿಡಂಬನ ವ್ಯಸನ ಸ್ಸುರಿತಾರ್ಥ	
ವಿಭಕ್ತಿಗಳ <u>್</u>	೧೪೫	ದೊಳ್	2.28
ವಿಭಕ್ತಿಗಳ (ನುೞಿಯ)	೮೩	ವಿಸ್ವರಂ	೨೫೪
ವಿಭಕ್ಕಿಗಳ 	೧೦೫	ವೀಪ್ಸಾ	30F
ವಿಭಕ್ತಿಯ ಬೞ•ವಿಡಿದು	೧೭೫	ವೀಪ್ಸಾನ್ವಿತ	೨೦೪
ವಿ ಭಕ್ತಿಯನಿಲ್ಲದು	೮೨	ವೃತರೇಫಂ	೨೭೫
	وهو	ವೃತ್ತಿವ್ಯಾಸಂ	٤
ವಿಭಕ್ತಿಮೂಲ ವಿಭಕ್ತಿಸ್ವರಕಂ (ಲೋಪ)	وع	ವೇದನೆಯೊಳ್	೩೨೩
ಶರ್	೧೦೭	ವೇದಸಮನಾಗಿ	೨೬೪
ವಿರಳಂ		ವೈಕಲ್ಪಿಕದಿಂ	૭೪೬, ૭೮೪
		ವೈಷಯಿಕಂ	೧೩೮
ವಿರಳಂಮಾಡಿದ ದಡ್ಡ ಕ್ಕರದ	೧೮೯	ಫೋಲೆಂ ಬ	೨೨೫
ವಿರಳತೆಯಂ ವಿಶ್ವಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಂಸ್ಥ ತಲಿಂಗಡಿ		ವೃಂಜನಂ (ಇರ್ದೊಡಮಿಲ್ಲದೊಡಂ) ೧೭೨
ವಿರಹಿತಾವ್ಯಯ ಸಂಸ್ಕೃತಲಿಂಗದಿ		ವ್ಯಂಜನದ ತಕಾರಂ	೨೫೧
ವಿರುದ್ಧ ಸಮಾಸಂ ನಿರ್ಣಿಸುವ ಮುನ್ನೆಂಟ್	೨೪೯	ನ್ಯ ಂಜನದೊಳ್	202
ವಿಲೋಮಕ್ರಿಯೆಯೊಳ್ ನಿನ್ನ ನಿನ್ನ	೧೦೩	್ಯ ವ್ಯಂಜನಪದಮಿದಿಱ ^{್ಕೊಳ್}	೧೯೪
ವಿವಿಧ ವಿಧದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ https://s		/muthulakshmiacademy	

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂ ತ್ರ ಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖೈ.
ಎ ವ್ಯಂಜ ನರೂಪದಿಂ	930	ಶಾಬ್ದಿ ಕರಿಂ	೧೨೧, ೩೨೮, ೩೩೦
ವ್ಯಂಜನಸಂಜ್ಞೆ	೨೩	ಶಾಸ್ತ್ರಮುಖದೊಳ್	0
ವ್ಯಂಜನಾಂತದೊಳೆ	೧೧೯	ಶಿಥಿಲಂ	೬೯
	وو	ಶಿಥಿಲತೆಯಂ	માત્ર, મુજ
ವ್ಯಂಜಕಾಂಗಮುಂ		ಶಿಥಿಲತ್ವಂ	35_9
ವ್ಯವಹರಣ	೨೧೫	ಶಿಥಿಲತ್ವದಿಂ	265
ವ್ಯವಹಾರ	(೧೪೪)	ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವಂ	ಳಿತ್ತಿ
ವ್ಯಸನ ಸುಖ ಸ್ಫುರಿತಾರ್ಥದೊಳ		ಶಿಥಿಲವೃತ್ತಿ	೧೨೫
ವ್ಯಾಕರಣದ ಪದದಿಂ	೨೦	ಶಿರಮುಂ	೪೦
ವ್ಯಾ ಕರಣದಿಂದೆ	00,00	ಶಿಲ್ಪದ	೨೦೮
ವ್ಯಾ ಕೃತಿಯೊಳ್	೧೯	ಶಿಕ್ಷಾಸೂತ್ರದಲಕ್ಷಣದಿಂ	೨೬೬
ವ್ಯಾಪಕ	೧ ೪೪	ಶೀಘ್ರಾರ್ಥಂ ಶೀಖರ ಹಹಾರ್ಪರೆ ೧೮೯	೨೧೩
		ಶೀಲಗ್ರಹಣಾರ್ಥದೊಳ್ ಶೀಲಾದಿ ವಿಶ್ರುತಾರ್ಥದು	
ಶ	1 5	ಶುದ್ಧ ಗೆಯಂ	ಕಿರ
ಶಬ್ದಂ	€, €	ಶುದ್ದಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ	೧೨
ಶಬ್ದಂಗಳ್	೮೮	ಶುದ್ಧ ಗೆ	५2
ಶಬ್ದಂಗಳೊಳ್	೨೦೩ ೪೪	ಶ್ರಾವಣಂ	೧೩
ಶಬ್ದಂ ಜನಿಯಿಸುಗುಂ		ಶ್ರತಿಕಷ್ಟಂ	23.
ಶಬ್ದ ದಾದಿ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ	೨೮೪	ಶ್ರತಿಸಹ್ಯಸಂಧಿಯಿಂ	242
ಶ ಬ್ದ ಪ್ರವ್ಯಂ	ह	350,000,000	ata
ಶಬ್ದ ಪಾರಂ	೨೦೭	2	
ಶಬ್ದ ಪ್ರವಿದಿತಮದುತ್ವಕ್ಕೆ	೩೦೨	ಷಕಾರಂ	೨೭೯
ಶಬ್ದ ಮಧ್ಯ ಮತ್ವಕ್ಕೆ	೨೯೦	ಷತ್ವಕ್ಕೆ	೨೯೮
ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣವುಂ	೩೪೧, ೩೪೨	ಷ(ಸ)ತ್ವಕ್ಕಂ	<u>೨</u> ೯೯
ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ (ನಾನುವಂ)		ಷಷ್ಟ	೧೪೫
(ದೊಳ್)	೮ ೩೨೯	28 K	೧೪೩
ಶಬ್ದ ಮನಪ್ಪಿ ಶಬ್ದಾಂತಂಗಳ	೨೯೨ ೨೯೨	1 36 03 04	೧೩೩, ೧೪೭
ಶಬ್ದಾಂತರಾಳದೊಳ್	೧೨೮	1 - 10 1 1 1	೨೬೧
ಶಬ್ದಾದೇಶಂ	೨೯೪		೬೩
ಶತ್ತೃಣಂತಮುಂ	೯೧		
ಶತ್ವಕ್ಕಂ	೨೮೬		\$
ಶಷತಂ	<u>92</u> 2		೨೬೩
ಶಷದ್ವಿತಯಕ್ಕೆ	೨೬೭		೭೮
ಶಸದಧಲಜಳತದಿಂ	ಾ ೯೯	_ ಸಕಾರಕ್ಕಂ	<u>ಾರ್</u>

ಶಬ್ದ್ದಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಸಕ್ಕದಮಂ	೩೧೪	ಸಪ್ತವಿಧವಿಭಕ್ತಿ	೧೦೩
ಸಕ್ಕ್ ದದ	೨೬೭	ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಗಂ	000
ಸಕ್ಕ ದದದಂತದೊಳ್	೧೭೮	ಸಮಸಂಸ್ಕೃತೋಕ್ತಿಯಿಂ	242
ಸಕ್ಕ್ ದಕ್ಕಂ	೧೮೫	ಸಮಾನಂ	الله الله
ಸಕ್ಕ್ ದದೆ ಮೂಱುಲಿಂಗಮು	0 066	ಸಮಾನಂಗಳ್	OF
ಸತಿಸಪ್ತ ಮಿಗೆ	೨೬೦	ಸಮಾಸಂ	೧೭೩, ೩೧೪
ಸತಿಸಪ್ತ್ರಮಿಯಿಂ	282	ಸ ಮಾಸದ	೩೧ಂ
ಸತಿಸ ಪ್ತ ಮಿಯೊಳ್	೨೫೮	ಸನಾಸದೊಳ್	೧೯೪
1ಸತೃಣಾಭ್ಯವಹಾರಿಗಳ್	20	ಸಮಾಸದೊಳಂ	೧೬೯
ಸತ್ಮ ಳಾಕೋವಿದಂ	(ಪ) ೩೧೪—೬	ಸಮಾಸ ಪೂರ್ವದೊಳ್	20%
ಸತ್ಯರ್ಥಗತಂ	೧ ೪೪	ಸಮಾಸಮಂ	೨೦೭, ೩೦೪
ಸತ್ಯರ್ಥದ	೨೫೭	ಸಮಾಸಮುಂಟು	೩೧೪
ಸತ್ಯಾರ್ಥಾವಲಂಬಿ	೩೨೮	ಸಮಾಸಲಕ್ಷಣಮಂ	(ವಾಕ್ಯ) ೩೦೪
ಸತ್ವಂ ೨	<u>६</u> 2, ೨20, ೨೭೬	ಸಮಾಸವದ್ಭಾ ವನಾದ ತಾ ಣ	ರ್ಣಿ ೧೨೪
ಸತ್ವದ	270	ಸಮಾಸಾಂತರದ	೨೨೦
ಸತ್ವದಶ್ವಂ	<u>222</u>	(ಆ) ಸಮಾಸಾಂತರದೊಳ್	೯೧
ಸತ್ವವಿುಶ್ರಮಪ್ಪಧಕಾರಂ	೨೭೧	ಸಮಾಸಾಕೃತಿಯಿಂ	63
ಸದೃಶವೃತ್ತಿಯೊಳ್	೧೪೫	ಸಮಾಸಾದಿಯೊಳ್	೩೦೬
ಸನ್ನಿ ಧಾನ	೧೪೩	ಸಮಾಸೋಕ್ತ್ರಿಗಳಿಂ	೩೧೩
- ಸಪ್ತ್ರಮಿ	೧ ೪೪	ಸಮಾಸಂಗಳಲ್ಲಿ	207
ಸಪ್ತ್ರಮಿಗಂ	೧೩೧	ಸವಿಣಪ	೨೦೬
ಸಪ್ತ್ರಮಿಯೆ	೧ ೪೯	ಸಮುಚ್ಚ್ರಯದುಮುಗಂ	೧೫೬
ಸಪ್ತ ಮಿಯೊಳ್	೧೨೯	ಸಮುಚ್ಚ್ರಯದುಮುವಿಧಿ	೧೩೩
ಸಶ್ತ್ರಮಿಯೊಳೆ	೧೪೭	ಸಮುಚ್ಚ್ರಯಾರ್ಥದೊಳ್	3. 96

^{1.} ಸೂ: __ಆರೋಚಕಿನ: ಸತೃಣಾಭ್ಯವಹಾರಿಣ: ಕವಯ: ೧-೨-೧.

ಇಹ ಖಲು ದ್ವಯೇ ಕವರ್ಯ ಸಂಭವಂತಿ, ಅರೋಚಕಿನ್, ಸತೃಣಾಭ್ಯವಹಾರಿಣಶ್ವ, ಅರೋಚಕಿ ಸತೃಣಾಭ್ಯವಹಾರಿ ಶಬ್ದಾ ಗೌಹಾರ್ಥೌ, ಕೋಸಾವರ್ಥಃ, ವಿವೇಕಿತ್ವಮವಿವೇಕಿತ್ವಂಚೇತಿ (ಅರೋಚಕೋನಾಮವ್ಯಾಧಿ ವಿಶೇಷಃ, ಯಥಾಹ ವಾಗ್ಭಟಃ—ಅರೋಚಕೋ ಭವೇದ್ದೋಷೈಃ ಜಿಹ್ವಾಹೃದಯ ಸಂಸ್ಥಿತೈಃ ೨. ಪೂರ್ವೇ ಶಿಷ್ಕಾಃ, ವಿವೇಕಿತ್ವಾತ್, ೩. ನೇತರೇ ತದ್ವಿಪರ್ಯದಾತ್, ೪. ನ ಶಾಸ್ತ್ರಮದ್ರವ್ಯೇಷ್ವರ್ಥವತ್, ೫. ನಕತಕಂ ಸಂಕ ಪ್ರಸಾದನಾಯ—(ವಾಮನಾಲಂಕಾರಸೂತ್ರ).

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಕಿ

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ (ವೆಸರಂ)	FO	ದೆ. ಸೊಲ್ಲೊಳ್	೩೧೬
ಸರೇಫಂ	56	ಸಂಖ್ಯಾ ನದಏಕತೆ	೧೫೦
ಸರೇಫಪದಂಗಳ್	೪ ೭, ೪೮	ಸಂಖ್ಯಾ ಪೂರಣದೊಳ್	೨೧೮
ಸರ್ವಧಾತುಗೆ	೨೬೩	ಸಂಖ್ಯಾವ್ಯಯರಹಿತಂ	೮೯
ಸರ್ವನಾಮಂ	ण्ड, एह, हह		
ಸರ್ವನಾಮ ಗುಣವಚನದೊಳ		ಸಂಖ್ಯಾ ಸರ್ವನಾಮ ಕೃದ್ಗುಣ ಸ್ಪುರದುರುತದ್ದಿ ತ	೧೦೮
ಸ ರ್ವ ನಾ ವು ದ	೧೦೯	ಸಂಖ್ಯಾಸರ್ವನಾಮ ಗುಣವಚನ	
ಸರ್ವನಾಮ ದೊ ಳ್	೨೩೦	ಕೃತ್ಪ್ರಪೂರ್ವಂ	೧೭೯
ಸರ್ವನಾಮದೊಳ <u>ಂ</u>	റററ	And the state of t	- Name William
ಸರ್ವನಾಮ(ಪೂರ್ವಂ)	೧೭೯	ಸಂಖ್ಯೆ	೭೮, ೧೩೫
ಸವರ್ಣಂ	೧೬ (ವಂ) ೧೮	ಸಂಖ್ಯೆಯಂ	೧೧೦
ಸವರ್ಣವಿಧಾನಂ	೧೭	ಸಂಖ್ಯೆಯೊಳಂ	೨೪, ೧೦೯
ಸವರ್ಣಸಂಜ್ಞೆ ಯೊಳಂ	೧೮	ಸಂಖ್ಯೆ ಯೊಳ್	೨೩೦
ಸಸ್ಯಾವಳಿಯೊಳ್	೨೨೯	ಸಂಖ್ಯೇಯದಏಕತೆ	೧೫೦
ಸಹಜಶಿಥಿಲವೃತ್ತಿಯಂ	2525	ಸಂಜ್ಞಾ ಪ್ರಕರಣಂ	50
ಸಹಮಹಚ್ಛ ಬ್ದ ಮೆ	೩೦೬	ಸಂಜ್ಞೆ ಯೊಡನೆ	テ し
प्रकार्कर 🖁	೩೨೪	ಸಂಧಿ	છ , જ્ઞ
ಸಾಕಲ್ಯ ಸಂಜ್ಞೆ	20	ಸಂಧಿ ಅಭಾವಂ	ह ह
ಸಾಮಾದೇಶದಿಂ	೩೦೬	ಸಂಧಿದೋಷಂ	56
ಸೀನೋತ್ಪನ್ನಂ	೨೫೯	ಸಂಧಿಬಿಚ್ಚಿರ್ಕಂ	62
ಸುಂದರಂ (ಆ ದೇಶಿಯಿಂದೆ)	೧೭೦	ಸಂಧಿಮಾಡಲಾಗದು	22
ಸುಕವಿಗಳಿಂ	೨೧೪	ಸಂಧಿಯಾಗದು	Fe
ಸುಕವೀಂದ್ರರಿಂದೆ	೩೧	ಸಂಧಿನಿಕಲ್ಪಂ	20
ಸುಕವಿರಚಿತನಾಮಂ	೮೪	ಸಂಧಿನಿಷಯಮೆರಡಕ್ಕುಂ	50
ಸುಕಾರಂ	೧೯೩	ಸಂಧಿವೃವಹರಿಸದು	हे हैं
ಸುಕಾರಮಂ	೨೩೯	100482001180	೨೦
ಸುಗುಯುಗಕ್ಕೆ	೨೪೩	30.10	೨೫೮
ಸುಮಾರ್ಗಂ	36	20000 1820 8.	೮೩
ಸೂತ್ರಂ	(ಪ) ೩೧೪—೬	1 4000 me 6000 to	U ಳಂ
ಸೂರಿಗಳ್	೧೧೯	400000	೧೪೩
ಸೂರಿಗಳಿಂದೆ	೨೫೮	, प्रकार्वाचित्रका विकार कार्या कार्	
ಸೊನ್ನೆ	٥	Garing MO US.	2
ಸೊನ್ನೆ ವೆರಸು	೨೫೭	Land March 21 Miles.	೧೨೭
		/muthulakshmiacademy	೧೭೦

ಶಬ್ದ್ದಗಳು.	ಸೂತ್ರ ಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸ್ಕೂತ ಸಂಖೆ
ದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕರ್ಣಾಟಕವೆರಡ			ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಸಂಸ್ಕೃತಕರ್ಣಾಟದ	ક્ ષ	3	U.F
		3	೯೮
राज्य न प्राचीता के व्याप्त	ارج م	3	४७, २२
ಸಂಸ್ಕೃತ ಗುಣೋಕ್ತಿಯೊಳ		3	೨೨, ೧೯೧
ಸಂಸ್ಕೃತಂ ಎನ್ನ ದೆ	ತ್ತಿ	3.3.6	<u>ಗ</u> ್ಲಿ ೧೨೮
ಸಂಸ್ಕೃತದ		3	೧೯೨
ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳ್	FO, 002, 002	3	6.5
ಸಂಸ್ಥೃತದ ಧಾತು	ಾ೯ ೪	3	೨೦೩
ಸಂಸ್ಥೃತದ (ಭಾವವಚನವ		3	62
ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಕ್ಕೆ (ಆದ)		2 0	अह
ಸಂಸ್ಥೃತವ್ಯಂಜನಾಂತ ಲಿಂಗ		3	وو
ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದ ನಿಯುಕ್ತ ಲ		3	೧೫೯
ಸಂಸ್ಪರ್ಶ	೧೪೩	ಸ್ವರಾನ್ವತರ ಭತ್ವರ	೨೭೧
ಸಂಹಿತೆಯಂ ತಗುಳ್ಚುವುದ		1 Live man	೧೪೦
(ಆ) ಸಂಹಿತೆಯೊಳ್	अह	ಸ್ವಂತಧಾತುಗೆ	೨೫೦
ಸ್ತ್ರೀಪುನ್ನ ಪುಂಸಕೋಭಯ	ಪುಂಸ್ತ್ರೀ	ಸ್ವಾರ್ಥಂ	೧೪೬
<u>ಸ್ತ್ರೀನಪ್ ಸಮಸ್ತ್ರವ</u>	ಾಚ್ಯಾ ನ್ಯೂ ನಾ	ಸ್ವಾರ್ಥೋಚ್ಚ್ರರಿತಂಗ	ರ್ಷ ೨೩೪
ವ್ಯಯಂ	೯೮		
ಸ್ತ್ರೀವುಲ್ಲಿಂಗದೊಳಂ	೧೦೭	٠٠	a
ಸ್ತ್ರೀಯರೆ	೧೦೧	ಹಕಾರಂ ಹಕಾರದೆಡೆಗೆ	೧೭೦, ೨೮೫, ೨೯೧
ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಂ	೧೦೧	ಹತ್ಯಂ	೨೭೭
ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದೊಳಂ	೧೩೨, ೧೬೫	ಹತ್ನಮುಂ	೨೮೩
<u>ಸ್ತ್ರೀ</u> ವಿಷಯಂ	೨೩೭	ಹಪವಮಕ್ಕುಂ	೨೯೮
ಸ್ಥಾನ ದಿಶಾ ಕಾಲಸಂಖ್ಯೆಂ	ರೊಳ್ ೩೧೮	ಹಸನವ್ಯವಹೃತಿ	೩೨೪
ಸ್ಮರಣದೊಳ್	೧೪೧	ಹರದುಗೆಯ್ವನಿಬರೋ	
ಸ್ಮರಣವಿಚಾರಾಮಂತ್ರಣ	ಪರಿಗತಂ ೩೨೬	ಹಾಂತಕ್ಷಾಂತೋದ್ಧರಣ	
ಸ್ನು ಕಾರನತ್ವಂ	೨೯೬	ಹಿತದೊಳ್ ಹೇತು	040
ಸ್ವನೈಕಾಕಾರಂ	೧೩	ಹೇತುಕ್ಕಿಯೆಯೊಳ್	೧೩೯ ೨೪೫
ಸ್ವಪರಕರ್ತೃವೊಳ್	್ರಾಲ್ತ	ಹೇತುವಿನೊಳ್	೧೪೧, ೧೪೨, ೨೪೨
ಸ್ವ ಭಾವಸ್ಥಿ ತಿ	040	ಹ್ರಸ್ವಂ	۸٤, ۸F, عن, ۸FF,
	, ೭೧, ೭೯, ೧೧೪,		०, ७००, ७४४, ७४४,
ALC: NO SERVICE	೧೧೫, ೧೯೯		७६७, ७४५, २००

ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.	ಶಬ್ದ ಗಳು.	ಸೂತ್ರಸಂಖ್ಯೆ.
ಹ್ರಸ್ಪಕ್ಕಂ		ಹ್ರಸ್ವೋತ್ವಂ	_ ೨೫೯
್ರ _ತ ಕ ಪ್ರಸ್ವತೆ	೨೫೧, ೩೦೭	इ	
ಹ್ರಸ್ವತೆಯಿಂ	೧೯ ೩	ಳಕಾರಕ್ಕೆ	೨೫೫, ೧೮೩
ಹೃಸ್ವತೆಯಗ್ಗ ಲಿಸಿರ್ದೆತ್ವಂ	೨೯೩	(ಲ)ಳಕಾರಪರ್ಯಂತಂ	೨೩
ಹ್ರಸ್ತದೇತ್ವಂ	೨೪೯, ೩೦೧	(ಆ) ಳಕಾರಂ ಬರೆಗಂ	೧೪
ಹ್ರಸ್ವದೇತ್ವವಿಧಿ	೨೮೮	एंड्र कृ	೨೯೦
ಹೃಸ್ನದೋತ್ವಂ	೩೦೨		es hi sok
್ರಪ್ಪನ್ನಿ ದೀರ್ಘಕಾಕುಗಳ್	೧೩೪	83	೧೯೪
ಹ್ರಸ್ವಮುಂ	برو و	ಆಕಾರಂ ಆಟ ಕುಳ ರೇಫಾಂತಂ	3.9
ಹ್ರಸ್ವಮೆನಿಸಿದೀದೂದಂತಂ	೯೩	ಱಟದಪ ಭ್ರ ಂಶತೆ ಯೊ ಳ್	20
ಹ್ರ ಸ್ವಮೆ ನಿಸಿದೀ	೨೯		೩೧
ಹ್ರಸ್ವನೋತ್ವಂ	೨೮೭	ಱೞನುಂ	೨೮
ಹ್ರಸ್ವಾಕ್ಷರಂ	56		2,31
ಹ್ರಸ್ವಾದಿಲಿಂಗಂ	35.4	ಅಟಲತ್ವಂಗಳ್ ಅಸ್ವರವಿಧಿಯಿಂ) ಾರ್
ಹ್ರಸ್ವೈತ್ವತತ್ವಂ	೨೨೦		
ಹ್ರಸ್ವೈಕಸ್ವರಂ	2.0	<u> </u>	೨೬
ಹ್ರಸ್ವೈತ್ವದೊಳಂ	00	्र इंस्क्रे	റ೫
ಹ್ರಸ್ವೈತ್ವದೊಳ್ ಒಂದಿದ	ಪಕಾರಂ ೨೨		റജ
ಹ್ರಸ್ವೈದಂತಂ		३ । दूर्वन	೩೧

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೪

ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ಪುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಭಾಗ.	क्यंध.
9		ಅರಸನತ್ತಣೆಂ ದಾೞಿ ಬಂದುದು	115
ಅಕ್ಕಟಾ ಮರುಳ್ದುಂಬಿಗಳೇಕೆ (೪)	101	ಅರಸನುವುರಸಿಯುಂ ಚತುರಂಗಬಲಾ	ಮುಂ
ಕಾನ್ಯಾ 138	11 10	ಬಂದುದ	b 123
ಅಗಿದ ತೆಱದಿಂ ಕೊರ್ಬಿರ್ದೆಕ್ಕ ಲಂ (೧)	95	ಅರಸಂಗಮರಸಿಗಂ (೧)	98
ಅಡು ಪಣ್ಣಿಡು ಘೋಗು ನೀನುಮಾನು		ಅರಸಂ ಮೂರ್ಖಂ ಸಚಿವರ್ (೬)	60
ವಿಕ್ರಮಾ 3-12	207	ಅರ <i>ಸು</i> ಕುಮಾರನನಾಯುತತರ	65 (1)
	2 (ಟೆ)	ಕವಿರಾಜ 1-59	
ಕಾವ್ಯಾ 326		ಆರೆ ಎಡೆ ಹಸ್ತ್ರಿ ಶಿಕ್ಷಣ (೬)	42 (법)
ಅಣಿಯರವುಸೆದೊಪ್ಪಿರ್ದುವು (೨)	173	ಕಾವ್ಯಾ 51	50
ಕಾವ್ಯಾ 328		ಅರ್ಕೇಂದುಗಳಂ ತವೆ ನುಂಗಿಕುಕಂ (೧	0) 200
ಅತಿ ಚದುರನೆಂ ಕಳಾಪಂಡಿತನೆಂ (೯)	193	ಕಾವ್ಯಾ 399	
ಅತಿರಥ ಮಹಾರಥರ್ಕಳುಂ (೨)	202	ಅರ್ತ ಕದಂಪು ಬತ್ತಿ ದ (೩)	215
ಅತ್ಕಲ್ ದೇವೆಂದ್ರಂ ಮೇಣಿತ್ತಲ್ (೭)	103	ಅಱಿಯಿರೆ ನೀಮುಮಾಮು ಮೊಡ (೪) 109
ಅದಱ ಕೆಲಂ	116	ವಿಕ್ರಮಾ 2-48	
ಆದಱ ಮ(ಱಿ)ಱ³	116	ಅಱಿವಳ್ ಪಾಂಡು ತನೂಜರ (೬)	199
ಅದು ಜಗದ್ದರ್ಪಣಂ	134	ಕಾವ್ಯಾ 393	
ಅಬ್ಜಿ ನಿ ವೋದುದು ನವಿಲ್ಗೆ (೪)	219	ಅಜುದಿಂಗಳಾಯುವುಂಟಿನೆ ಮಱುಗು	
ಆಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಭೋಯೆನಲುಂ (೧೧)	39	ಆದಿ (226) 9-50, ಕಾವ್ಯಾ 27	
nan 2-16		ಅಲರ ಮಟ ³ ಯೊಳ್ ಮಿಂದಂ (೧)	211
ಅಮರಾಂಗನೆಯರ್ (೧೦)	39	ಅಲರ್ದಂಭೋರುಹವಂಡ (೪)	156
ಅಮಳ್ಗಳ್ ನಯವಿಕ್ರಮ (೧)	30	ಅಲ್ಲಿ ಇದುಂಟೆಂಬರ್ಥ ದೊ (೪)	46
ಗದಾ 3-20, ಕಾವ್ಯಾ 534		ಕಾವ್ಯಾ. ಸೂತ್ರಂ 76 (336)	
ಅಯ್ಯೋ ಅಕ್ಕ ಟಾ ಇಂದ್ರಂಗೆ (೯)	44	ಅಲ್ಲಿಯ ಪೆಂಡಿರನಗ್ನಿ (೩)	103
ಅಯ್ಸಾಸಿರ್ವರ್ ಪ್ರಿಯತನೂಭವರ್ (೩	()	ಅಲ್ಲಿಯುವಿಲ್ಲಿಯುವೆಲ್ಲಿಯುಂ (೮)	106
ಆದಿ 6-5 ಕಾವ್ಯಾ 281 [165	(원)	ಆವತಂಸೋತ್ಪಲತಾಡನಂ ಕನಕಕಾಂ	생((n) 1 (122
ಅರಮೆ ಅರಲ್ದ (೧)	42	ಆದಿ (312) 12-48 ಕಾವ್ಯಾ 79	1 [123
ಕಾವ್ಯಾ 47		ಅವಧಿ ಬರ್ಪಿನೆಗಂ ಸೈರಿಸಿದಂ (೩)	
ಆರಲ್ಲೂ ವು ? ಪೊರ್ಕುಟನು ಗುರಿಸಿದುವು	010	ಅವನತನಾಗಿ ತಂದೆವಿರ ತಾಯ್ವಿರ (೭)	85
(Ué)	218	ಅವರಿವರಳವೆ ಕಾವ್ಯವಿದ್ಯೆ (೭)	

ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ಶುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ಪುಟ.
ಅವರುವುನಂತಕನೊರ್ಮೆಯೆ (೧)	106	ಆತನುಮಾನುಂ ನೀನುಂ (೩)	126
ප (54) 3-35		ಆತನುಂ ನೀನುಂ ಕೂಡಿದಿ (೫)	195
ಅವರ್ಣವಾದಕ್ಕೆ ಡೆ ಕಾವ್ಯಾ 13	8	ಆತನುಂ ನೀನುಮಾನುಂ (೧)	196
ಅವರ್ ನಾಳೆ ಕಾಣ್ಗುಂ (೮)	200	ಆತೋರ್ಪ್ರದಾತೋರ್ಪ್ರದು (೧)	167
ಅವಳ ಕುರುಳ್ಗೆ ಮಾಲೆ (೨)	98	ಆತಂಗಮಾಕೆಗಂ (೨)	98
පතු	82	ಕಾವ್ಯಾ 116	30
ಕಾವ್ಯಾ 90	100		111
ಅಸವಸದಿಂ ಪಟಗೆಯ್ಯಂ (೧)	199	ಆತಂಗೀತಂ ತಕ್ಕಂ ಆತಂಗೆ ಕತ್ತಿಗೆಯಂ ಬೆಸಸಿದಂ	114
ಕಾವ್ಯಾ 454	477	ಆತಂಗೆ ವಿಷಮನಿಕ್ಕಿದಂ	114
ಅಸಿಯ ಒರೆ ಬೆಸದ (೫) ಕಾವ್ಯಾ 440		ಆತಂ ದ್ರೋಣಂ ನೆಗಟ್ಡೀತಂ (೨)	130
ಅಸಿಯಂತೆವೊಲಸಿಯನೆ ನಾಂ (೬)	193	ಆತಂ ಜಗದ್ದ ರ್ಪಣಂ	134
ಅಹಿಂಸಾ ಲಕ್ಷಣೋ ಧರ್ಮ (೨) (ಬ್ರಹ್ಮಶಿವನ ತ್ರೈಲೋಕ್ಷ ರಕ್ಷಾಮಣಿ	62 ಶತಕ)	ಆತಂ ದುರ್ಯೋಧನನಿಂತೀತಂ (೧)	130
ಅಳಿಕುಳ ನೀಳಕುಂತಳೆಯೆ (೧)	108	ವಿಕ್ರಮಾ ?	100
¹ಆಳೆ ದಿವ್ಯಂ ಬಿಡಿವಂತೆ (೫)	194	ಆದ ವಿಷ್ಣು ವಿಜಯಾದಿತ್ಯಂ (೫)	143
ಅಂಜಿಸಿದಸಂ ಮೂಲೋಕಮಂ (೮)	194		
ಅಂತಱಿಂದವರನಾ ಪೊಟಲೊಳ್ (೨)	78	ಆದ್ಯರುಮಕ್ಕು ಮಾದ್ಯರವರೊಳ್ಳಿದ (೧	
ಅಂದಿನ ನಿಜಭುಜ (೧) ಕಾವ್ಯಾ 364	97	ಆನಱಿಯೆನಾತಂ ಮುಟ್ಟಿ (೩)	225
ಶಾಂತಿ (ಛಾಯೆ) ೆ		ಆನಱಿವೆಂ ಪೃಥೆಯಱಿವರ್ಳ್ (೫)	197
ಅಂಬಿಕೆ ಬೆರ್ಚಿ (೧)	9	ಗದಾ 5-18	
ಆ		ಆನಾಡು ಸಿರಿಯಕಣ್ಟೀಡಾ (೧೫)	53
ಆ ಕಬ್ಬಕ್ಕೀಕಬ್ಬಸಾಯ್ತು	114	ಆನಾ ನಿಮ್ಮಡಿಯಾ ಎರಲ್ಕು ದುರೆಯಾ	
ಆಕೆಯಂ ತಿಳಿಸಿದಂ	123		44
ಆಕೆಯೊಕೆ ಯೂಕೆ ಯೆಂದಕ್ಕುಂ	103	ఆనుం నిగను మాతనుం (೪)	196
ω	94 (ಟ)	ಆನೆ ನೂಂಕಿದುವು	120
ಆಗಳೆ ಗಂಡುಡುಗೆಯುಟ್ಟು (೯)	212		116
ಆಡಿವನಿಂದ್ರನಿಂದ್ರಗಣೆಕಾ (೭)	60	ಆನೆಯ ಮೇಲೆಯುಮಾಳ (೧)	104
ಕಾವ್ಯಾ 387		ಭುವನೈಕ ರಾಮಾಭ್ಯುದಯ	
ಆಡಿದ ಪೊಲನುಂಡ ಮರ್ಮ (೪)	143		123
ಯಶೋಧರೆ 1-52		ප්රත්ශ පතුරක (೬)	43
ಆತನಯೆ ತೋರತೋಡೆಗ (೧೮)	40	ರ ಆನೊರ್ವನೆ ನೂರ್ವನೆಂ ಸಮರಕೇಳಿಯೆ	ಅ ರ್ಷಿ
ಕಾವ್ಯಾ 43 ಆತನುಮವನುಂ ಬಂದರ್	120	(0	1 193
Ochowalis wone	- 4	0 ಆನೈಪತಿ ನಾಡ ಕೇಡಿಗರನಾನಾಡಂ (೭) 194

^{1.} ಜಳವಿವೃಂಬಿಡಿನಂತೆ ? 2. (ಶಾಂತಿ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ) ಮುನಿದೆಮ್ಮಂ.....ಕೊಂಡಂದಿನಾನಿನ್ನ ಗರ್ಜನೆಯುಂ ಬೀರಮುವಿೂಗಳಿಂತು ಪುಡಿಯೊಳ್ ಚೀಸೀ ಪೊರಳ್ಡಿ ರ್ಪುದೇ 60. ಈ ಭಾಯಿಯುದ್ದೆ

ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಭಾಗ. ಪುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಭಾಗ. ಪುಟ.
ಆಪುರದೊಳಿರ್ಪನಿನ ಕುಲದೀಪಂ (೧) 206	ಆವುದು ಸಂಕಟಂ ನಿನಗೆ (೫) 98
ಆಬನ ವೀಬನವೂ ಬನ (೫) 144 (ಟ)	ಆವೆಡರ್ಗಳುವುಂ ತಿರ್ದುವೊಂದು 31
ಆಬನ ವೀಬನವೂ ಬನವೆನ್ನ ದೆ (೪) 144	ಆವರ್ಕೆಯ್ದೆ ಕವಲ್ ಕವಲ್ತು (೩) 78
ಆಮನೆ ಸಿರಿಯ ತವರ್ಮನೆ (೧) 144	ಆದಿ 11-97. ಕಾವ್ಯಾ 266
ಆಮಱಿನೊಡಮುಸಿರಲಣ್ಮೆ ವಾಳ್ದ ನ (೬)	ಆಸತಿ ಸಜ್ಜನಮಾಟ್ಕಿಯಿಂ 133
197	ಆಳಾಳೋಳಯಮಾನಸಂಗೆ (೧೯) 56
ಆಮುನೀಶ್ವರಂ ಶಾಂತಿರಸದ (೪)	ಆಳ್ದ ನತ್ತ ಣಿಂದವದಳಮಾಯ್ತು (೧) 100
ಆಯಿರ್ದ ಮಾಟ್ಕಿಯಿಂ (೧) 39	ಆಂಪನೆಂದು ಬಗೆಯಲಿವಾಗಳ್ (೭) 193
ಆದಿ 38-53, ಕಾವ್ಯಾ 38	ಆಃ ಸಂದೆಯಮಿಲ್ಲ
ಆಯಿರ್ದ ಮಾಣ್ಕ್ರೆ ಯೊಳೆ (೪) 90	a
ಆದಿ 38-53, ಕಾವ್ಯಾ 38	ಇಡುಕುಂಗಬ್ಬಂ ಮುಕ್ತಕ (೪) (ಟ) 145
ಆಯುಂ ಸಿರಿ ತಾಯುಂ ತಂದೆ (೫) 126	ಕಾವ್ಯಾ 951
ಆಯೆರಲೆ ಫೋದುವು, ಈಪುಲ್ಲೆ ಬಂದುವು 121	ಇತ್ತಂ ಕಾದಿ ನಿನ್ನು ಳ್ಳರುಂ (೪) (ಟಿ) 215
ಆಯ್ತ್ರಬ್ದಿಯೆ ಘೂರ್ಣಿಸು (೬) 219	ಇದಿರ್ಚಿದಿರ್ಚಿನೆ ಜಟಾಯು (ಟಿ) 168
ಆಯ್ತ್ರಬ್ಧೆಯೆ ಘೂರ್ಣಿಸುವಂತೆ(೪) (ಟ) 171	ಕಾವ್ಯಾ. 288
ಆಯ್ತ್ರ ಬ್ಧಿಯೆ ಘೂರ್ಣಿಸುವಂತಾಯ್ತ್ರ (೨)	ಇದಿರ್ವರ್ಪಿನಮಟ್ಪಿಕೊಂಡಂ (೪) 224
172	ಇದುತೊಡೆ (೭)
ಆರಕ್ತ ಮಾಗಿ ನೇಱಿಲ (೧) ಕಾವ್ಯಾ 508 126	ಇದೆ ಇದೆ ಸಾರ್ಕೆಸಾರ್ಕ್ (೫) 168
ಆರೈದಾರುಂ ಸಾರಲಿಂ (೨) 208	ಇನ್ನಿಯನೆ ಬೆಲ್ಲದಿಂದಿನಿಯನೀವನೆ (೫) (೩) 43,
ಆರ್ತೀತುರಂಗಮಿಂತಿದ (೨) 129	ಕಾವ್ಯಾ 52
ಆರ್ ಮೆಯ್ಡೋರ್ಪರಾರ್ ಮಲೆವರಾರ್ (೨)	ಇನಿಯವು ವಿಷಯಸುಖಂ (೪) 82
130	ಆದಿ. (383) 14-125. ಕಾವ್ಯಾ 102
ಆಲಿವರಲ್ಲ ಳುಮಿಂದ್ರ ಗೋಪಮುಂ (೬)	ಇನಿಸೊಳ್ಳಾಳೆಡೆಗೊಂಡನೊದಱಿ (೧) 153
119 (&)	ಕಾನ್ಯಾ. 224
ಆಲಿವರಲ್ಲ ಳುಮಿಂದ್ರ ಗೋಪಮುಂ 101	ಇನ್ನಾ ವುದು ಕಜ್ಜ ಮೆಂದು ತುಲೆಯಂ (೧) (ಟಿ) 57
ಆವ ಜಗಮಂ ನೀಂ ಸಾಧಿಸಲ್ ಪೋದೆ (೭) 111	
104	1 80 000 1000 mm
011	1 200 Harn 2000
- we wind wind (1)	ಇರುಮರುಳಿ ಶುಷ್ಕ್ರವೈಯಾಕರಣಂಗಂ (೫) ಆದಿ. 5-24 203
104	
	ಇರುಳ ಸರೋಜವಾದುವರಿ (೩) 94 ಇರ್ಕೋಡಿಯಿಂ ತೀವಿ (೪) 50
0000 0000000 00000000 (*)	ಇರ್ತಡಿಯ ಪೂಮರಂಗಳ (೩) (ಟಿ) 161
000400000000000000000000000000000000000	ಇರ್ತಲೆಗೊವಜಂ (೫) ಕಾವ್ಯಾ 211 50
Gala geo. aradio	lils/muthulakshmiacademy

د در در	485 /	ਕੁਜ਼ ਕੁਜ਼ ••==	-4.83
ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.		ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಭಾಗ.	ग्राध.
ಇರ್ವಾಳ್ ಮೂವಾಳಿಕ್ಕೆ ರ್ದುರ್ವರೆಯೆ		ಉ	
ಕಾವ್ಯಾ 207 (೫) (೬	3) 139	ಉಊರ್ವೇ ಪುಗಲ್ (೮)	46
ಇರ್ವಾಳ್ ಮೂವಾಳಿಕ್ಕೆ ರ್ದು (೧೨)	52	ಉದಯಾಸ್ತೋನ್ನ ತ ಶೈಲಸೇತು	134
ಕಾವ್ಯಾ 207		(ಭುವನೈಕರಾಮಾಭ್ಯುದಯ)	
ಇರ್ಬರೆ ತೋಳ್ಗಳಲ್ಲಿ (೨)	34	ಕಾವ್ಯಾ 173	
ಇವಳಂ ಶೃಂಗಾರಸಾರಂ (೩) ಕಾವ್ಯಾ		ಉದಯಿಪ್ಪ ಗಂಡ ಮಾರ್ತಂಡ (೭)	207
ಇವಳ್ದಿ ರೊಳವಂದಿರಂ (೬) ಕಾವ್ಯಾ 9		ಉದ್ದಮಾಗಿ ಬಿಗಿದ ಮೇಂಗಾಲ್ (೧	
ಇಂತುಟಾನೆ, ಒಂತುಟುಕುದುರೆ		ಉದ್ದವಿರ್ದಂ ನೆಗೆವನ್ನಂ (೩)	.01
ಇಂದಿನದಿನದೊಳ್ ರಂಭೆ ಕೇಳಿಕುಂ (೫	2) 201	ಉದ್ಯೋಗದತ್ತ ಣಿಂ ಸಿರಿಬಂದುದು	115
ಇಂದುಬಿಂಬದ ಮೊಲಂ (೩)	(ಟ) 60		199
ಇಂದ್ರರನಿತುಂ ಕೈವಾರಮಂ ಮಾಡಿದ		ಉರಗರಗಿದರ್ ದೈತ್ಯರ್ (೨)	
	60	ಕಾವ್ಯಾ 396	(ట) 163
ಇಂದ್ರಂಗೈರಾವತಂ	37		()
ಇಂದ್ರೆಂಬೋಲ್ ವಿಭವಯುತಂ (೭)		ಕಾವ್ಯಾ 268	(0)
ಈ		ಉರಗಂ ಕೊಂಡಲ್ಲಿಂ ನಾಲ್ವೆರಲನಿತಂ	163
ಈ ಮನೆಯತ ಲಿ ಭಾರೀಕೆಗಿನ ಲಸ	(0)	ಕಾವ್ಯಾ 268	
ಈ ಮನೆಯತ್ತಲೆ ಬಾರೀಕೆಗಿನ್ನಲಸ ((a) (b) 144	ಉ ರ್ಕಿದಂ ಸುರ್ಕಿದಂ ಕಱ ³ ್ತಯಿಂದ	(원) 213
ಈ ಮನೆಯತ್ತಲೇ ಸಾರಿದೀಕೆ (೨)			126
ಈಯಲಿಱಿಯಲ್ ಶರಣ್ಣುಗೆ (೧೮		ಉೞಿತಮಂಜಮೆ ಬೆರ್ಚೆಮೆ (೪) ಉಲಿದುದು ಕೋಗಿಲೆ	121
ಗದಾ 4-16	, 30	ಉಟೀಯದು ವಿಭವಂ ಜವ್ವನ (೨)	220
		1 60163 0 3003366430 ABS 10	0) 218
ಈಯಲ್ಬಂದತ್ತು ಕಲ್ಪಾಂಘ್ರಿಸ (ಸ ಆದಿ 244-132. ಕಾವಾ		ಉಂಟು ಭುಜಾಬಲಂ ಪಿರಿದು (೧)	220
ಈಯಲ್ಬಂದತ್ತು ಕಲ್ಪಾಂಘ್ರಿಸ		1 x 0 f x 100 00 5 10	
ಆದಿ (214) 9-132 ಕಾವಾ		·	
ಈ ಯೋಗದೊಳಾವರೋಗಮಂ (೧		ಊರೊಡೆಯ <u>ಂ</u>	115
ಈವನ್ನೆ ಗವಿ:ರ್ದಂ (೧)	224	100077.	116
ಈವರೊಳ್ ದೇವಂ	20	100000 10	208
स्र ३ च त्रं व्यव प्रति	4	1 2	
ಈವುದು ಕರ್ಣಂಗೆ (೪)	19	ರ ಎಡಱಿಂದನೋ ಅವನ (೩)	43
ಈಶ್ವರನೊಲವು	3	' ಎಣೆ ಯೊಳರನೇಱಾಲ (೫)	55
ಈಂಗಡಲೊಪ್ಪವೆತ್ತ ಪಸೆ (೨)	15	1 29 0 0 00 00 2013 4 (%)	103
ಈಂಚರದಿನಾಣತಿಮಾಡಿ (೨)	5	ಎತ್ತ ನಡದಂ ವ್ಯರೀಭ ಕಂಠೀರನಂ	(ع) 189
ಈಂದ ಪುಲಿಯಾವೋಲಿರ್ದಳ್ (೩	10	= 1 200 % (800 B) (2) 2 kg (2)	145
(ಗುಣವರ್ಮನ) ಹರಿವಂಶ		ಎತ್ತುಂಗೋಲುಂಬಿರಯಿಗೆ (೧)	7
https://archive	org/details/	muthulakshmiacademy	

		11 11	40
ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ಪುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಭಾಗ.	युधि.
ಎನಗೆ ಬಲ್ಲಿದರಾಗಲಾರ್ಪರೆ (೧೧)	85	ಎಳವೆಱಿ ದಾಡೆ	51
ಎನಿತ್ತೆ ನಿತ್ತಂಬುಜಪತ್ರ (೨)	102	ಅಜಿ 6-27 ಕಾವ್ಯಾ 64	
್ಗೆ ಗುಣವರ್ಮ? ಕಾವ್ಯಾ 359		ಎಳ್ಳೊಳೆಣ್ಣೆ	117
ಎನುತುಮನಿತುಮಂ ಧರ್ಮಜಂ (೪)	212	ಎಂತೆಂತೋ ಆ: ಕಬ್ಬನೊ (೧)	43
ವಿಕ್ರಮಾ—6-40		a	
ಎನಿತುಂಕಾಯ್ದುಂ ಬೆನ್ನೀರ್ (೩)	156	ಏಕೆ ನಿ ರ್ವ ಹಣಕ್ಕೆ ಸಲ್ಗು ಮೊ (೨)	126
ಕಾವ್ಯಾ 235		ಎ ಕೆಂದಱಿಯೆಂ ದಶ (೫)	97
ಎನ್ನ ಮಾತಿನೊಳ್ ತೊದಲುಂಟೆ (೨೩)	56	ಆದಿ 6-30	
	225	ಎತಱಮಾತೋ (೪)	(ಟ) 7
ಎನ್ನೆ ವರಂ ಸಿರಿ ತಮಗುಂಟು (೧)	115	ಏತಱ ಮಾತೊ ಭೂತಳದೊಳರ್ಥ (೬	
ಎನ್ಮುತಮ್ಮಂ		ಕಾವ್ಯಾ 53	
ಎಪ್ಮುಳಿಯಂ	115	ಏತರ್ಕೆ ಮುನಿಸಿಂದಾನೊಂದು (೪)	97
ಎರಡಯ್ದು (ಗಳ್)	122	ಏದುಪಂ(ಡಿ) ದಿ	49
ಎರೞ್ಮಾತಾಗೆ ಬಟ್ದುಂ (೧)	157	ಏನಾಗಿಯುವೇನೊ ತೀರ್ದವುದೆ (೨)	97
ಎರ್ದೆಯಾಣ್ಮಂ (48) (ಆದಿ-3-15)	129	ಏನೇನೋ ಓದಿನ ಪರಿ (೨)	43
ಎರ್ದೆ ಗಾಣ್ಮ ನೆನ್ನ ರಸನೆಲ್ಲಿ ದನೋ	120	ఏనేంబవేంప్తే మనువుం (೨)	125
ಆದಿ. 3-15, ಕಾವ್ಯಾ 123		ಏರ್ಪೆತ್ತರೇರ್ಪೆತ್ತರಂ ಪದುಳಂ (೪)	50
ಎಲವೋ ನೀನೆನ್ನ ಕೊಂದಯ್	118	ಏರ್ವೆತ್ತರೇರ್ವೆತ್ತರಂ (೯)	50
ಎಲೆ ಎಲೆ ರಂಭೆಯೂರ್ವಶಿ (೨)	107	ಏಱುಂಜ ವ್ವ ನದೊಳ್ (೪)	145
ಎಲೆಕನ್ನಡಿ ಕಳಶಮೆ ಕತೆಯಂಪೇಟ್	111	ಏವರಾರು ಮೆಂದೂಳ್ದ ನೆಡರ (೧೦)	193
ಎಲೆ ಗಣಪಾ ಎಂಬಮಾತು (೩)	107	ಏವೇೞ್ವಿವವನ ಚಾಗದ (೪)	151
ಎಲೆ ಸರ್ವೇಶ ನಿನ್ನ ನಿಜಮಂ (೬)	111	ಏವಂದರೇವೋದರೆನ್ನ ದೆ (೫)	151
ಎಲೇ ಇದಲ್ಲಿ ತುಹಿನ (೨)	102	ಏಳಿದಂಗೆಯಲಿಮಿ (೩)	(ಟ) 7
ಕಾವ್ಯಾ 48 (ಗಗನಾಬೋಗಮನೆಂ	బ్బి)	ಆದಿ 221, 21, ಕಾವ್ಯಾ 31	
ಎಲ್ಲರುಮಾಕರ್ಣನಂತಿರೇಂ (೪)	130	ಎಳದಂಗೆಯಲಿವಾಗಡೆ (೪)	208
ಎಲ್ಲವರಂತೆವೋಲ್ ನುಡಿವರಿಲ್ಲಿಯವರ್	86	ಕಾವ್ಯಾ 314	7
ಎಲ್ಲಂಗಮೆಲ್ಲಧನಮುಮನೆಲ್ಲೆಡೆ (೩)	130	ಎಳಂದಗೆಯ್ದು ವಿಗಳ (೩)	राजा '
ಎಲ್ಲಂಗಮೆಲ್ಲ ಧನಮುಮನೆಲ್ಲೆ (೯)	149	ಆದಿ 221-21, ಕಾವ್ಯಾ 314 ಷ	149
ಕಾವ್ಯಾ 253		2	
ಎಸೆಗುಂ ಋಜ್ವಾಗತಂ (೯)	46	80 112 -1-1 212-20148	114
ಅಜಿ. 2-48, ಕಾವ್ಯಾ 418		ಐರಾವತಕ್ಕೆ ಸುಪ್ರತೀಕವೋರಗೆ	114
ಎಸೆಯದಿರು ಕುಸುಮಾಯು $\vec{\phi}$ (೧)	107	6	
ಎಳ ಅಂಚೆ	44	ಒಕ್ಕಲಿತಿ ಜೋಡೆಯಾದಂ (೧)	179
ಎಳಮಾವೇ ತಳಿರುಯ್ಯಲೇ (೨)	108	ಕಾವ್ಯಾ 333 ಒರ್ಕುಡಿತೆ ನೀರ್ಗೆ (೩)	00
ಕಾವ್ಯಾ 129		ಒರ್ಕಡಿತ ನೀರ್ಗ (೩)	22
https://archive.org	g/details/	muthulakshmiacademy	

್ಷ ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ವುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ವುಟ.
ಒರ್ಕುಡಿತೆ ನೀರ್ಗೆ ಸಱಿಸಟ್ಟಿರ್ಕೆಯ	o(n) 260	² ಓಲೆಯೊಡನೆ ಮುತ್ತುಂಗಾಲೊಳ್ (೪	?)
ಒರ್ಕೆಯಿಸಿ ಬಿಲ್ಲನಂಬುವು(೧)ಕಾವಾ		ಶಾಂತಿ 9-52 (ಟ)	
ಒಡ್ಡೊಡ್ಡೊಡ್ಡೆ ನು ತೊಡ್ಡೆ (೭)	168	ಓಸರಿಸಿದಜವನಿಕೆ (೬)	
ಒತ್ತರವೊತ್ತಿದಂತೆ (೫)	7	ಆದಿ (22) 91-21, ಕಾವ್ಯಾ	
ಒತ್ತಿಟ್ಟರುಳೀಕೆಯ (೮)	42	(-2, -1, -1, -2, -2, -1, -2, -2, -1, -2, -2, -2, -2, -2, -2, -2, -2, -2, -2	
ಒದೆದದ್ರಿಕ್ಷಿತಿ ಸಂಧಿ (೧೩) ಆದಿ	39	ㅎ	
ಒರ್ಪಿಡಿಗೂಲುಂ ಸಿತಗನ (೧)	(원) 161	ಕಟ್ಟಕಡೆ ಪೆರ್ವಟ್ಟಿ (೨) 16	7 (83)
ಒರ್ಪಿಡಿಗೂಟುಂ (೩)	50	รย่ารส	
ಒರ್ಪಿಡಿಕೂಟ್(೧)	161	100 10	54
ಒರ್ಬ್ಬನೆ ಮತ್ಸ್ಯ ನಂತಳುರೆ (೬)	194	ಆದಿ 4-36 ಕಾನ್ಯಾ 76 (ಕರಣ	
¹ ಒರ್ಬ ಒಂದುತೇರೊಳ್ ನೆರೆದ ಕು	ರುಬಲ 86	ಕಡಗೊಂಡನೊ ಬಡ್ಡಿ ಗೊಂಡನೊ (೭)	,,,,,
ಕಾವ್ಯಾ 280			142
ಒರ್ವನೆ ಗಂಡೆನಲ್ಲಿ (೧)	34	ಕಡಲಾನ್ತಾಂಗೊಳನೀರಂ (೨)	150
ಒರ್ವನೆ ಗೆಲ್ದಂ ನಿವಾತಕವಚಾಸ			150
	194	ಕಡಿಪಿನಳಿಪಿಲ್ಲದವಂನ್ಯ ವೋಡುವರೆ? (೧೧	
ಒರ್ವನೆ ಗೆಲ್ಗುಂ ಕಿರೀಟ ಕೌರವ	(35) 200	ಕಡುಗಲಿ ಸೆಣಸುವ ಭಟರಾರ್ (೬)	127
ಒರ್ವಂ ಬಿನ್ನ ಣಿಯಪ್ಪನಾಬಡಗಿ		ಕಡುಚಾಗಿ	49
ಒರ್ತುತ್ತೆಂಬಿನಂ ತುತ್ತಿ (೨) ಕಾ		ಕಡುಠಕ್ಕು ಕಾವ್ಯಾ 62	49
ಒಳಅಟ್ಟಂ ಕಾವ್ಯಾ 244	104	ಕಡೆಯಿಸಿದಂ ಸುರರಿನಸುರರಿವು (೪)	204
ಒಳಕೆಯ್ಯೊಳಿರ್ದು (೬)	49	ह्यं व्हण्यार (प्रत्रु)	122
ಒಳರನ್ನೆ ವರಂ ಮಾರ್ಬಲದೊಳಗಿ	ರ (೪) 222	ಕಣ್ಪೆಲ್ಲಂ	49
ಒಳ್ಳಾಳೆಡೆಗೋದನೊದಱಿ (೪)	(టి) 153	ಕಣ್ಣಿಂ ಕಾಣಳ್ ಚಿತ್ರದ (೩)	55
ಕಾನ್ಯಾ 224		ಕಣ್ಣಿಂಕಾಣೆಂ ಕಿವಿಯಿಂ (೫)	90
ಒಂದೆಡೆಯೊಳೆ ಕಟ್ಟುವುವೆ (೨)	106	रही, धे	53
ಒಂದುದಿವಸದೊಳ್ ಬಂದಂ	120	7	
🌯 ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ಗಳ್	122	್ರಾಳದ ರಾವುತಂ	116
ಒಂದುವರ್ಷಮನಿರ್ದಂ	120	ಕತ್ತುರಿಮಿಗವು ಪ್ರಸಂಗಳ್ (೧೭)	53
ಒಂದೆರ ಟ್ಮೂ (೨) ಕಾವ್ಯಾ 3	301 157	ಕಪಿಗೆ ಚಪಲತೆ ಸಹಜಂ (೩)	144
		ಗದಾ	
&.		ಕಪಿಧ್ವಜಂ ನೀಲ್ಕ್ರಾ ವರ್ತಿಸುತ್ತು ಮಿರೆ	(v)
ಓವಂಗೆ ಬರ್ಪಂಗನಾಕುಳಂ (೬)	(ಟ) 219		210
ಓಲಗಂ ಪರೆವುದುಮಾಳೋಚನೆ	n (n) 224	ಕಬ್ಬಂಮಾಡಿದರ್?	125
		A STATE OF THE STA	

### चु. तास चुं ठें तो संकावित्र प्रवाद के काल के 12-77	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ. ಪುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ. ಪುಟ.
### 12-77		
ಕರ್ಮ್ಮಂಗಣೆಯಿಂದೆಚ್ಚ ಪ (೩) 150 हिर्माण कर्मा कर्म		(能) 215
चिरात था के का क्षेत्र क्षिण्य क्ष्य क्ष्य का क्ष्य		
ಕರಿಶಿರದತ್ತಣೆಂ ಮುತ್ತೊಕ್ಕುವು 119 ಕರೆಜಲ್ 46 ಕರೆಜಲ್ 46 ಕರೆದುದು ಕಣ್ಣ ಬೆಳ್ಳನಧರೆಂ (೧) 199 ಕರೆಯಂ ನೆರೆವಂ ತಂಶಂ (೭) 15 ಕರೆಯಂ ನೆರೆವಂ ಕಣಿಯಂ (೮) 15 ಕರ್ಣನುಂ ದಾಧಿ ಮೇಡೇತನುಂ 126 ಕರ್ಪ್ನವಾದಂದಿಧಿತತಿಶಯಮಂ (೬) 41 ಕಾನ್ಯಾ 42 ಕರ್ಮಿನೊಳ್ ರಸಂ 117 ಕಲು ತದೆದತ್ತು ಕಂಚನುಣಲೂ (೩) 144 ಕಲಿಮೂಕವರಾಹನಗ್ಗ ಮಿತ್ರನ (೩) (ಟಿ) 61 ಕಲಿಯಾರ್ ನಿಷ್ಕಾ ಮಿ (೪, 39 ಕಲ್ಲಿಲ್ಲಂ ಕಿಸುಗಲ್ ಮರೆ (೬) ಕಾನ್ಯಾ 8 1 55 ಕಲ್ಲೆ ಹತಿ ಕರ್ಸಿನೆಂ (ಶಬ್ದ ಮಣಿ) (೧೦) (ಟಿ) 191 ಕರ್ಮಿಕಳ್ ಕೃತಿಬಂಧದೊಳಲ್ಲೆ (೩) 189 (ಲೀಲಾ) 1-11 ಕರ್ಮಿ ಕೇಡಿಲ್ಲೆಂತುಂ (೩) 98 ಕನಿಪೇಜಗಿರೆ ಕೇಟಿಸೊಳಗಿರೆ (೮) 103 ಕಹಳ ಪೂಸಿದ ಪದ್ಮಪರಾಗಂ (೭) (ಟಿ) 143 ಕಳಕುದ ತಳಿರ್ 116 ಕಳೆಯಲ್ಲಾ ಗದು ನರಸತಿ (೫) 52 ಕಳ್ಳ ಟಿಸ್ಪಣಂ 49 ಕಳ್ಳ ವಿಲ್ಯವಟ್ಟಲ್ ಬಾಯೊಳ್ (೬) 214 ಕ್ರೀ ಪ್ರಿಸುದಿದ ಧನಮಂ 54 ಕಳ್ಳ ವಿಲ್ಯವಟ್ಟಲ್ ಬಾಯೊಳ್ (೬) 214	e a	
### #################################	ಕರಿಶಿರದತ ಣಿಂ ಮುತ್ತೊಕ್ಕುವು 119	
## उत्तर्वत (१) 199 ## उत्तर्वत (२) 15 ## उत्तर्वत वर्ष (२) 126 ## उत्तर्वत वर्ष (२) 126 ## उत्तर्वत वर्ष (२) 117 ## असे	ಕರೆಅಲ್ 46	
ಕರೆಯಂ ನೆರವಂ ವಂಶಂ (೭) 15 ಕರೆಯಂ ನೆರವಂ ಕಣಿಯಂ (೮) 15 ಕರ್ಣನುಂ ದಾಧಿ ಮೇಡೇತನುಂ 126 ಕರ್ಷವಾದಂದಿಧಿತತಿಶಯಮಂ (೬) 41 ಕರ್ಣನಾ 42 ಕರ್ಮಿನೆಗಳ್ ರಸಂ 117 ಕಟು ತದೆದತ್ತು ಕಂಚನುಣಲೂ (೩) 144 ಕರಿಮೂಕವಂಹನಗ್ಗ ಮತ್ರನ (೩) (ಟಿ) 61 ಕರ್ಲಿಯಾರ್ ಧಿಷ್ಕಾ ಮಿ (೪) 39 ಕರ್ಲ್ಲಿಲಂ ಕಿಸುಗಲ್ ಮರ (೬) ಕಾವ್ಯಾ 81 55 ಕರ್ಲ್ಲೆ ಅತಿ 54 ಕರ್ಮಿಕೇಶವನೆಂ (ಶಬ್ದ ಮಣಿ) (೧೦) (ಟಿ) 191 ಕರ್ಮಿಗಳ್ ಕೃತಿಬಂಧದೊಳಲ್ಲಿ (೩) 189 (ಲೀಲಾ) 1-11 ಕರ್ಮಿಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲಿಂತುಂ (೩) 98 ಕರ್ಮಿತುಗಿದೆ ಪರ್ಪತಿ (೫) 52 ಕರ್ಳೆ ಪ್ರಸಿದ ಪದ್ಮಪರಾಗಂ (೭) (ಟಿ) 143 ಕರ್ಳ ಪರಿಸಿದ ಪದ್ಮಪರಾಗಂ (೭) (ಟಿ) 143 ಕರ್ಳ ಪರ್ಸಿದ ಪರ್ಸತಿ (೫) 52 ಕರ್ಳ ಟಿಪ್ಪಣಂ 49 ಕರ್ಭುವಟ್ಟಲ್ ಬಾಯೊಳ್ (೬) 214 ಕರ್ಪುವಟ್ಟುಲ್ ಬಾಯೊಳ್ (೬) 214 ಕರ್ಪುವಟ್ಟುಲ್ ಬಾಯೊಳ್ (೬) 214 ಕರ್ಪುವಟ್ಟುಲ್ ಬಾಯೊಳ್ (೬) 214		
### ### #############################		
### ### ### ### ### ### ### ### ### ##		
ಕರ್ತೈ ವಾದಂದಿನಿತತಿಶಯಮಂ (೬) 41 काಯಲು ಬಲಗರ್ವದಿಂ (೨) 39 काವ್ಯಾ 42 काವ್ಯಾ 358 काರ್ಗಾಲದ ಮಿಂಚಿನಂತೆ (೨) 158 काರ್ಗಾಲ ಮಿಂಚಿನಂತೆ (೨) 158 काರ್ಗಾಲದ ಮಿಂಚಿನಂತೆ (೨) 158 काರ್ಗ್ ಮಾರ್ಗ್ ಪ್ರಕ್ಷ ಮಿಂಚಿನಂತೆ (೨) 158 काರ್ಗ್ ಮಿಂಚಿನಂತೆ (೨) 158 ಹಾರ್ಗ್ ಮಿಂಚಿನಂತೆ (೨) 158 ಹಾರ್ಗ್ ಮಿಂಚಿನಂತೆ (೨) 158 ಹಾರ್ಗ್ ಮಿಂಚಿನಂತೆ (೨) 158 ಹಾರ್ಸ್ ಮಿಂಚಿನಂತೆ (೨) 158 ಹಾರಸ್ ಮಿಂ		
### ### #############################		
世記・ おいで で は ない		
世部 3 首にはおいました (A) 144 できるからできるが、 かきらいできるできるが、 かきらい できるがいました (A) (B) 61 できるがいました (A) 101 できるがいまた (A) 101 できるがいまた (A) 101 できるがいまたがいまた (A) 101 できるがいまた (A) 101 できるがいまた (A) 101 できるがいまた (A) 101		
ಕಲಿಮೂಕವರಾಹನಗ್ನಿ ಮಿತ್ರನ (೩) (ಟಿ) 61 ಕಲಿಯಾರ್ ನಿಷ್ಕಾಮಿ (೪) 39 ಕಲ್ಲಿಲ್ಲಂ ಕಿಸುಗಲ್ ಮರ (೬) ಕಾವ್ಯಾ 81 55 ಕಲ್ಪಿಟ್ ತೆ 54 ಕವಿಗಳ್ ಕೃತಿಬಂಧದೊಳಲ್ಲಿ (೩) 189 ಕವಿಗಳ್ ಕೃತಿಬಂಧದೊಳಲ್ಲಿ (೩) 189 ಕವಿಸೆ ಕೇಡಿಲ್ಲೆಂತುಂ (೩) 98 ಕವಿಪೊಟಗಿರೆ ಕೀಟೊಳಗಿರೆ (೮) 103 ಕಹಳೆ ಪೂಸಿದ ಪದ್ಮಪರಾಗಂ (೭) (ಟಿ) 143 ಕಳಕೆ ಬಿದುವುರ್ಥಮ (೨) 95 ಕಳೆಯಲ್ಕಾ ಗದು ನರಸತಿ (೫) 52 ಕಳ್ಳ ಟಿಸ್ಪಣಂ 49 ಕಳ್ಳ ವಿಶ್ಯವಟ್ಟಲ್ ಬಾಯೊಳ್ (೬) 214 ಕಲ್ಪುವೆ ನೆನಿಸಿದುದು (೩) 101 ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರ ನೆನಿಸಿದುದು (೩) 120 ಕಾಲಾಗ್ನ ರುದ್ರ ನೆನಿಸಿದುದು (೩) 120 ಕಾಲಾಗ್ನ ರುದ್ರ ನೆನಿಸಿದುದು (೩) 120 ಕಾಲಾಗಿ ರುದ್ರ ನೆನಿಸಿದುದು (೩) 142 ಕಾಲಾಗ್ನ ರುದ್ರ ನೆನಿಸಿದುದು (೩) 50 ಕಾರ್ಪ್ಯ 298 ಕಾಲ್ತು ಆುಮಸೆಗಿದೆ (೧೧) 51 ಕಾಲ್ಪು ರಮಾಗೆ ಕಾವ್ಯ ರಸ (೧೩) 51 ಕಾಲ್ಪಾ 299 ಕಿಡೆ ಮೂಗೋಟುಂ (೬) (ಟಿ) 162 ಕಿಜಿ ಬದುಮರ್ಥಮ (೨) 95 ಕಟಿಸರಾಜ 1-15 ಕಿಜುಗೂಸಾಗಿಯುಪಾಯಮಂ(೮) (ಟಿ) 139 ಕಿಜುವಲೆ ಪೆರ್ವಲೆ 155 ಕಿಪಿಯಿಂ ಕೇಳ್ದಂ 129 ಕಿಪಿಯೇ ಸರ್ಚಿದಂ 117 ಕಲ್ಪವಿಗೆ ಕುಡಿದು ಧನಮಂ 54 ಕಳ್ಳ ವೆಳ್ಳ ವಟ್ಟಲ್ ಬಾಯೊಳ್ (೬) 214		
せきのいって えるす。 記 (4) 39 まのです するはの またいでするが、 120 せきのできるす。 またいでするが、 155 まるまであるが、 142 まるまであるが、 142 まるまであるが、 142 まるまであるが、 143		
 せ		
せき、他等 54 まのいっぱいでは、またいの		
# まる # で まる ** で で で で で で で で で で で で で で で で で で		ಕಾೞ್ಕುರ್ಚು ತಗುಟಿ (೧೧) 50
# またいで で も またい で で で で で で で で で で で で で で で で で で で		
(शिष्ण) 1-11 चित्रते चे(बिल्ले) डांठ (३) च		ಕಾಟ್ತು ಜುವುಸಗಿದ (೧೧) 51
せるれ きくはいいいのでは、 98 まつるり、299 せるようの出れる さればいないから(と)(は) 143 もは さいれがいにいっ(と)(は) 162 せませまれるまた。 19 せませまれるまた。 19 せませまれるまた。 116 せいいのでは、 (を)(は) 139 もいれがいないないないがいないないないがいないないないないないないないないないない		ಕಾಲ್ಪುರಮಾಗೆ ಕಾವ್ಯರಸ (೧೩) 51
### ### ### ### ### ### ### ### ### ##		
चंच के		
せがせるをおれるです。 19 も思いておりのです。 116 も思いておりのです。 116 も思いておりのです。 155 も思いるを まるできる。 155 も思いるを まるできる。 155 も思いるを まるできる。 129 も思いるを まるできる。 129 も思いるを まるできる。 129 もまるのです。 117 もまるのです。 117 もまるのです。 117 もまるのです。 117 もまるのです。 117 もまるのです。 155 もまるのです。 117 もまるのです。 117 もまるのです。 117 もまるのです。 117 もまるのです。 117 もまるのです。 117 もまるのできるのできるのできる。 163 もまるのできるのできるのできる。 163 またるのできるのできるのできる。 163 またるのできるのできるのできるのできるのできる。 163 またるのできるのできるのできるのできるのできるのできるのできるのできるのできるのでき	ಕಹಳೆ ಪೂಸಿದ ಪದ್ಮಪರಾಗಂ (೭) (ಟಿ) 143	
च प्रति विश्व वि	. 0	ಕಿಲುಕೂಪಾಗಿಯುಪಾಯಮಂ(೮) (ಟಿ) 139
र्ष्ट्र क्षेत्र क्षेत्		
せぐり 能式 5000 49 も 3 0 0 0 で ま 2 1 4 2 2 1 4 2 2 1 4 2 2 2 2 2 2 2 2 2	ಕಳೆಯಲ್ಲಾ ಗದು ನರಸತಿ (೫) 52	
ಕಳ್ಸವಿಗೆ ಕುಡಿದು ಧನಮಂ 54 ಕಿಟ್ಬ್ರಿಡೆ ರಸಭಾವಮಿರ್ಪೆಡೆ (೧೧) 52 ಕಳ್ಳವೆಲ್ಳವಟ್ಟಲ್ ಬಾಯೊಳ್ (೬) 214 ಕೀಱು ಪುಗಲಿನೆಯುಮೆಂತುಂ (೨) 163		Q
ಕಳ್ಳವಳ್ಳವಟ್ಟಲ್ ಬಾಯೊಳ್ (೬) 214 ಕೀಱಿ ವುಗಲಿನೆಯುಮೆಂತುಂ (೨) 163		
4 4 6)		ಕೀಱಿ ವುಗಲೆನೆಯುಮೆಂತುಂ (೨) 163
99, wo	ಕಳ್ಳಾಟಂ 55	ಕಾವ್ಯಾ 269
ಕಟ್ಟಿಯೆಂದಲ್ಲಂ 213 ಕುಕ್ಕೂ ಕೂ ಎಂದು ಕೋಟಿ (೯) 43	0.10	ಕುಕ್ಕೂ ಕೂ ಎಂದು ಕೋಲಿ (೯) 43
ಕಟಲೆ ನುಡಿದಟಲೆ (೨) ಕಾವ್ಯಾ 26 14 ಕಾವ್ಯಾ 11		

			-
ಸದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ	ವುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ಪುಟ.
ಕುಡುಮಿಂಚಂ ಮಸೆದನ್ನ ರಪ್ಪ (೨)	158	ಕೇಸುರಿಯನುಗುಟ್ದು ದೋ ನಿಶ್ವಾಸದಿ ((ع)
ಆದಿ (48) 3-12		ω 3	156
ಕುಡುವಿಲ್ಲನೆಚ್ಚಕೋಲುಂ (೧)	160	ಕೇಳಮಾಧವ ಕಾವ್ಯಾ 132	107
ಕಾವ್ಯಾ 209		ಕೇಳ್ದಾ ತನ ಕಿವಿಯುಮಂ ನಟ್ಟು (೯)	200
ಕುಡುವುದು ಕೂರ್ವಿಯಲ್ಲಿ (೧)	41	ಕೊಡಲಿಯಿಂ ಕಡಿದಂ	119
ಅನಂತನಾಥ 8-56		ಕೊಡೆಯ ಕಾವು	115
ಕುತ್ತಡಿ ಸಿಲ್ಯು ತಿರ್ಕೆ (೨) (ಟಿ)	139	ಕೊಡೆಯೊಡೆಯಂ	120
ಕುದುರೆಯ ಥಟ್ಟು	116	ಕೊಲ್ಪನ್ನ ಮಿಕ್ಕಿ ಕೊಂದಂ	224
ಕುದುರೆಯೇಱಿದುವು	120	ಕೊಳಗಳ್ ದಳಿತಾಬ್ಜಂಗಳ್	82
ಕುರುಕುಲಾಧಿಸಂ ನುಡಿಯಲೊಡಂ (೬)	223	ಕಾವ್ಯಾ 623	
ಕುರುವತಿಯಂ ವಿಷ್ಣು ಬೇಡಿದಂ (೨)	48	ಕೊಳ್ಕೊಳ್ ಎಂದೊಡನೆಯೆ	(2)
ಕುರುಪ್ರಭು ಕಂಡಂ ಶರಜಾಲ	(ల)	ಕಾವ್ಯಾ 416	203
ಗದಾ 4-47	217	ಕೋಗಿಲೆಯುಲಿಗುಂ ಬೀಸುಗುಂ (೪)	200
ಕುರುಳ್ ಕೊಂಕಾಯ್ತು	35	ಕೋಟಿಯಂ ನತ್ತುವೆಂ (೧೧)	193
काराज्य कर्मा (तक्र)	122	ಕೋಡದಿಱಿದಿಂದ್ರ (೫)	15
ಕುಲಮಂ ಚಲಮಂ (೧) ಕಾವ್ಯಾ 197	91	ಕೊಂದರ್ ಕೀಚಕರಂ (೮)	85
ಕುಲಮಂ ಚಲಮಂವಿದ್ಯಾ (೨)	89	ಕೊಂದಂ ಕೊಲ್ವಂತೆ ರಸಮನಂಜನ (೬)	211
ಕುಲವೃದ್ಧ ರಿರಾಸ್ತ್ರ ರಿರತಿಬಲರಿರ್ (೩)	192	ಕೊಂಬಿಲಾ ಪಿದ ಮರದಿಂದಂ (೨)	
ಕುಲಂ ಮೇಲೆ ನಿಂದುದು	133	ಕೆಂದಳಿಗ್ ನಿಸ್ತುಸಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣ (೨)	219
ಕೂಡಿದಂಗೆರಡಂ ತಾಂ (೩)	(59)	ಕೆಂದಳಿರ್ ಮಿಸುವಕೆಂಗಱ (೩)	219
ಕೂರಿದನುಂ ನೇರಿದನುಂ (೪)	131	ಕೆಂಬಟ್ಟಿಯ ತಲೆಬಿ(ಕ)ಟ್ಟು (೨)	155
ಕೂರಿದರಿರ್ ಕಾಳೆಗದೊಳೆ (೧)	192	ಕಃ ಕೇನಾರ್ಥೀ ಕೋದರಿದ್ರೋ (೬)	46
ಕೃಷ್ಣ ನತ್ತಣಿಂ ಪಿರಿಯಂ ಬಲಭದ್ರಂ	115	ನಿಕ್ರ 6-40	
ಕೃಪನುಂ ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳಾಂಪೆ (೧೦)	190	ಗ	
ಕಾನ್ಯಾ 385		ಗಜಹಯರೂಢಿಯೊಳಾ ಭಗದತ್ತ (೭)	144
ಕೃಷ್ಣ ನಿಂ ಪಿರಿಯಂ ಬಲಭದ್ರಂ	115	ಗದಯಂ ಪೂಯ್ದುಂ	119
ಕೆದಱುತ್ತುಂ ಮಣಲಂ (೩)	210	ಗರುಡಿಯ ಬಳಸಿಂ (೧) (೬	3) 92
ಕಾವ್ಯಾ 409		ಗರಂ ನೆಟಲೊಳೆಪೋರ್ವಂತೆ (೮)	214
ಕೆಯ್ನ ರ್ಚಿದರ್ ಕೆಯ್ಪಟಿ (೧೬)	53	ಗಟಗಟ ಕಣ್ಣ ನೀರ್ ಸುರಿಯೆ (೫)	166
ಕೆಯ್ದು ವೊತ್ತ ರದೇವಂ	62	ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ (75) 3-25	
ಕೆಲದನಲ್ಲಿದನಿಲ್ಲಿದನೀಗಳಿಂಬಿನಂ (೨)	97	1101100 500 (0° x)003 (2) (83)	116
ಕೆ ಆತಿಯ ಕೋಡಿ	116	~5 works (75) 3-25	
ಕೆಱೆಯತ್ತಣಿಂ ಬಂದಂ	115	ಗಟಗೆಟ ಗೆಟಯನುತ್ತುಂ (೨)	40
ಕೆಱೆಯತ್ತದೆಂ ಬಂದಂ	119	ಗಟ್ಟ್ ಗೊಸಾಡುವ ರಿಂದ್ರನ್ನು (೨)	49
ಕೆಳೆಯಂಗೆ ಸಂತೋಷಮಂ ಮಾಡಿದಂ	114	ार्च्या के कार्य देखा (a)	225
ಕೇಲಂಮಾಡುವ ತಿಗುರಿಯ (೧೫)	56	1 ಗಾಯಕಂ ಸಾಜೆ ಸಿಂಎ	225

ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ग्रुध.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ग्रध.
ಗಾಳಿ ಬೀಸಲೊಡನೆಲೆ (೨)	226	ಚಿ: ಗತಿಯೆಂಬೊಡದೀತಱಾತನೇ (೩)	97
ಗಳಿಯ ಪಿಂಡು	115	ಚ	
ಗಿರಿಯತ್ತ್ರಣಿಂದಿೞಿ ದೆಂ	37	ಛುಮ್ಮೆಂಬ, ಛಟಛಟಿಂಬ	46
ಗಳಿಯೊಡನೋದಿಯೋದಿ (೨)	168	ಕಾವ್ಯಾ. 28	
ಕಾವ್ಯಾ. 290		2	
ಗಿರಿಯಂತೆ ಬಿಣ್ಣೈದಂ (೨)	185	\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\	100
ಗುಣಕ್ಕೆ ನಲ್ಲಗಣೀಶಂ	62	ಜನೋದಯಂಗಿದಂ ಪೇಟ (೮)	189
ಗುಣಮಣಮಿಲ್ಲ (೧)	292	ಿಜಲಗಂ ಪರೆದುದು (೭) (ಟ)	60
ಗುರುವಿಲ್ಲಾ ಕರ್ಣನಿಲ್ಲಾ (೭)	43	ಜಲದ ನಿಭೋರಸ್ಥೆ ಲನಾದ ವಿಷ್ಣು (೪)	109
ವಿಕ್ರ ಮಾ. 9-55		ಜಲಧಿದ್ವೀಪಾಂತರಾಳಂಗಳನಿರದೆ (೭)	103
ಗುಲುಯೆನುತುಂ (೧)	19	ಆದಿ. (340) 13-44 ಜಲನಿಧಿ ಜಲಚರೆ (೧) ಕಾವ್ಯಾ. 24	9 63
¹ ಗೆಯೋಗಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಸೋಲವೆೞ್ತ್ತಿ (೧)	102		185
ಗೆಲ್ದು ಬೆಳಪ್ಪನೀಗೆ ಬರಂಗಳಂ (೮)	207		
ಗೋವರ್ಕಳಿದಿರ್ಚಿದ (೨)	87	ಕಾವ್ಯಾ. 667 ಜಲನಿಧಿವೋಲ್ ಗಂಭೀರಂ (೧)	185
ಗೋವುಗಳೊಳ್ ಕಾಳಿ ಪಾಲುಳ್ಳುದು	117	ಜವದಿಂದಗಮಲೆಯಂ ಸುಟ್ಟಂ (೫) (ಟ	
ಗಂಗೆಯ ಮಡುಗಳನಡಹಡಿಸಿ (೫)	223	ಜವನದಿಂದೆ ಗಂವುದುಡುಟ್ಟಂ ? (೭)	213
ಕಾವ್ಯಾ. 410	1-0	ಜವನೇಱಿದೊಂದು ಜಕ್ಕಂದೊೞಲಂತೆ	(n)
ಿಗೆಂದಿಗನೆರವಣೆಗಂ ಸರವಂದಿಗ(೫)(ಟ)	170	220,00	147
ಕಾವ್ಯಾ. 323		ಜಾಣುಂಟು	35
इं		ಜಾತವೇದಂ ಪಟುಕಪಟವಟು (೧)	215
ಭೃತಾಹುತಿವಡೆದನಲನಂತೆ (೩)	204	ಜಾತಿಯತ್ತಣಿಂದೆಯುಂ ಕೇದಗೆ (೬)	106
od od		ಜೇನತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸಲ್ಪುದು	114
23	37	ಜಂತ್ರದ ಕೀಲಂ ಕಳೆದಂತಿರಾಯ್ತು (೧೬	.) 56
ಚಲದಾಣ್ಮಂ	162	U	
ಚಲದಿಂ ಮುಯ್ಯೀಟು ಸೂಟ್ (೧)	106	ಚಿತ್ರ ಕೆಯ ಮಾನಿಸಂ	116
ಚಲದೊಳಮಾಚಾಗದೊಳಂ(೭)	67(원)	ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯ ಮಾನಿಸಂ	
ಚಳಚಳನೆ ಮಿಂಚಿತ್ತು ಸಿಡಿಲ್ (೧) 16 ಚಳಚಳ ಮಿಂಚಿತ್ತು ಸಿಡಿಲ (೬)	167	्र इ	(0)
ಚಾಗಿಗಳುಕ್ಕೂ ಐನಿಷಂ ಇಗಡಿಗೆ ಪ್ರಾಣಾತ್ತಾಗಿ ಬರ್ಗಾ	120	ತಕ್ಕರಂ ಮಕ್ಕರನೇಕೆ ಮನ್ನಿ ಸುವರಕ್ಕರ	(n) 216
ಚಿತ್ರಭವಗ್ರಹದ ಸೋಂಕೆ (೨)	118	232 005 (0)	214
ಚಿತ್ರವೊಡೆ ತೂಳಕೆಯಂ ತರಿಸುವಂ	227	ತಕ್ಕೆಂದಿಱಾವೆಡೆಯೊಳ್ (೧)	42
ಚುರ್ಚಿದವೋಲ್ ಬಿಸಿಲಳುಱ³ (೨)	22	ಆತ್ರಗವಲ್ಲೊಡೆ ಆರ್ವಾಬ್ಯ ನಂದು (೩)	147
(గుణనంది,)	129	ತಡೆಗಾಲಂ ವೊಯ್ದ ನಂದು (೩) ತಡೆದಳ್ ಬಾಸಿಗೆ ಮಿಕ್ಕು ವಾಕೆ (೫)	199
ಚಂದ್ರನೇ ಕೊಳನೇ ನಂದನವೇ (೩)	108	3604. 00411 20.4	
		ಓಲಗಂ ಪರಿದುದು? 4, ತಗನೆಯುತ್ತುಡೆ?	ಕಾವಾ ಕ

^{1.} ಗೆಯಾಂಗಕೈ. 2. ನೇರಣೆಗು. 3. ಓಲಗಂ ಪರಿದುದು? 4, ತಗಿನಿಯರಲ್ಲಿ ಡೀ ಕೆಲವನ್ನ

^{45,} ಬಗವಪ್ಪೊಡೆ.

ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಂ

ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ವುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ಪುಟ.
ತಡೆವ(ಲ್ತೇ)ಂತೇಂ ಕಾರಣಂ (೫)	107		
ಕಾವ್ಯಾ. 133		ತಳಿರೇ ತಾವರೆಯೇ (ಪಂ. ರಾ. ೯-೧೧೮)	111
ತ(ಕ)ಣ್ಣೊ ಡರ್	54	ತಳಿರ್ವಾಸಿನಿಂದೆ ಸೆಜ್ಜೆಗೆ (೧)	93
ತಣ್ಬು ಅಂಲ ತಳದೊಳ್ ರುದ್ರಂ (೫)		ತಾನದು ಬಿರಿದು	124
ಕಾವ್ಯಾ. 57	119	ತಾನಮಂ ಚದುರಂ	124
ತತ್ಪರಿಜನಾಲಾಪಂಗಳೇನಲ್ಲಿ (೫)	64	ತಾನವಳ್ ಚದುರೆ	124
ತದೆದತ್ತು ಕಂಚನುಣ (೪) (ಟ್ರ)	147	ತಾನಾಂಬೆಗೆ ಪೇಟ್ದು ದಂ (೭) ೬	211
ತದ್ದಾ ರಾವುರಸ್ತ್ರೀಯರಂ (೩)	89	ತಾನೆ ಗಡೞಿಸಂ (೧೨)	56
ತನಗೆ ವೊದಲೊಳುಗಿದು (೪)		ತಾನೆಚ್ಚಂ ಪೊಚ್ಚ ಮಲ್ಲದರಿ (೧)	197
ತನುಗೆ ಭೂಷಣಂ ಪೊಱೆಯಲ್ಲೇ (೪)	90	ತಾಮಿರ್ವರುಂ ಕೆಯ್ಡುವಂ (೪)	84
ತನುಜನ ಬಳವಿಯನೆ ನೋಡಿ (೫)		ಗದಾ. 2-11	
ತನ್ನ ನೀಳ್ದ ಜಸದಿಂ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳಂ (೧)	193	ತಾಯೊರ್ವಳ್ ತಂದೆ ಬೇಱೆ (೧೭)	56
ತಪದೊಳ್ ನೆಗಟ್ಡಂ		ತಾಱುಂಬೞಿ ಯೆಲ್ದ ಚುಂಚು (ಟಿ) (೫)	146
ತಪ್ಪಂ ತನ್ನೊಳ್ ಪಳಂಚಿ (೭ 5 (ಟಿ)	11	ತಿಬ್ಬಂ ಮಾಡಿದಂ (೪)	125
ತಮತಮಗೆ ಭಯಂಗೊಂಡರಾಶಂಕೆ (೨)	217	ತಿಳಿಗೊಳದಿಂದೆ ಪಾಱಿದುವು (೪)	101
		ತೀಡುವೊಡಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಿಲರ್ ತೀಡುಗುಂ	226
ತಮ(ವ)ರೂರ್ಗೆ ವೋಪಕುಲ (೧೮) ಕಾವ್ಯಾ. 72	53	ತುರಗದ ವಾಹಳಿಯಂ (೨) (ಟ)	92
ತನ್ಮೊಳ್ ಪಳಂಚಿಕಿಡಿಗುಟ್ಟು (೭)	216	ತುಱುಗಳ ಪೆಂಡಿರ ಪಾರ್ವರ (೨)	83
ತರವೇೞ್ಮಾಣಿಕ್ಯ ಭಂಡಾರದ (೧)	389	3194724 3,21 2 2	
ಕಾವ್ಯಾ. 284 (ಹೆಂಸ ರಾಜನ		ತೂಪ ತೂಗುಂದಲೆ ಬಾಟ್ವಿಣಂ (೨)	221
ಪ್ರಯೋಗಂ)		ಶೂದ್ರ. ಹರಿ. ಕಾವ್ಯಸಾ. 532 ಕಾವ್ಯಾ	145
ತರವೇಟ್ 1ಸನ್ನ ದ್ದ ವಾಜಿ ಸಾಧನ (೨)	209	ತೆಗೆದರ್ಯ ವೋಕ್ಷದ ಬಟ್ಟಿಯಂ (೪)	189
ಕಾವ್ಯಾ. 413		(ಮಾಟ್ರಂ) ತೆಲ್ಲಾ ರತ್ನ ಂಗಳುವುನೊಳ	103
ತರ್ದುಗಳೞಿಗುಂ ಬರಟಿಯೊಳುರ್ದಿ	260	ಕಾವ್ಯಾ. 252 ಕೊಂಡೊಳ್ಳ (೨)	149
ತಱಿಯಲ್ತ ಕ್ಕಳವರ್ಥಿಗಳ್ಗೆ (೭)	208	್ಷಣ್ಯುರಿಕ್ಕ ಕ್ಷನ್ (ಶ)	34
ತಲಿಕಟ್ಟು	49	ತೊಟ್ಟಂ ಸಂನೋಹನಮಂ (೩)	3-1
ತೞತೞನೆ ನೇಸರ್ಮೂಡಿತು (೨) ತೞತೞನೆ ನೇಸ…ಮೂಡಿದುದು (ಟ	19	ಕಾವ್ಯಾ. 380	
ತಲತಲನೆ ನೇಸಮೂಡಿದುದು (ಟ) (೬) 166	ತೊಟ್ಟಂ ಸನ್ಮೋಹನಮನಭಯಂ (೬)	217
ತೞತೞ ನೇಸರ್ಮೂಡಿದುದು ಬಕಂಗೆ (1 380	
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ೩೨೭	16	ತೊಡೆಸಂಕಲೆಯಿಕ್ಕಿ ದವೋಲ್ (ಟ) (೪)	92
ತಳಿಯ ಕೂೞಿದಿರೊಳ್ ಪಣ್ತಾರವೆ	16	ತೊಡೆಗಳ್ ರಂಭಾಸ್ತಂಭದ (೧) ತೊಪ್ಪತೊಪ್ಪನೆ ಸುರುಳ್ (೨)	81
		0000,007 3 4,2	

ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಭಾಗ.	छाध.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	युध.
ತೊಱ ⁸ ಯಂ ಪಾಯ್ದೆ ತ್ತಿ (೧೪)	70	ದ್ರೋಣಂಗಂ ನಿನಗಂ (೪)	106
	204	7	
3-0011	122	ガススング コンペイ・コンゴラ (*)	
ತೋಳ ಬಾಳ ಕಾಂತಿ	116	ಧನಮುಳ್ಳನಾವನಂತಾತನೆ (೩)	40
ತೋಳ ಬಂದಿ	116	ಕಾವ್ಯಾ. 53	42
ತೋಳ್ಗೊ ಪ್ಪುವಂ	62	ಧರೆ ಬೆಳೆದುದು	133
ತಂತಂಮನೆ ಕೊಂದರೆಂದು (೫)	211	ಧರೆಯೊಳ್ ಬೀರದ ಪೆಂಪಿಂ (೧೩)	52
ತಂತನ್ಮು ರಾಜ್ಯಂ ತಂತಮ್ಮ (ಟಿ) (೩)	15	ಕಾವ್ಯಾ. 70	
	151	ಧುರದೊಳ್ ಪಱಿಮಱಿ (೪)	14
ನಿಕ್ರ. 3—43		ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ನುಡಿದಾರ್ತನೇ (೩)	126
ತಾಂ ಸವೃಸಾಚಿಯೊಳ್ ತೊಡರ್ದಿಱಿ		ವಿಕ್ರ. 10-10 (ಪ. 250)	
	197	ನಕ್ಕಿ ನಿಸೊಳ್ಳಾ ಕೆಡೆಗೋದನೆಂದಱ (೧	0) 55
	118	ನ	
ವಿಕ್ರ. 4 −31		ನಗೆನೊಗದೊಳುಗಿದು (ಟಿ) (೫)	215
0 11	139	ನಗೆವಡಿಕಾರಂ ನೀಱಂ (೧)	173
ಕಾವ್ಯಾ. 122		ಕಾವ್ಯಾ. 325	
	150	ನಡುವಣ ಕರ್ಪಂ ಕಡೆಯಣ (೩)	51
ತ್ರಿ ಭುವನಮಿನೆ	121	ಕಾವ್ಯಾ. 150	
TO THE PLANT OF THE PARTY OF TH		ನಡೆತಂದಂ ಮೇರೆದಪ್ಪಿ (೨)	211
(2) 2		ನಡೆದುದು ಹಂಸೆ ಕೇಗಿದುದು ಸೋಗೆ	121
ದಾನಿ ದಯಾಪರನತ್ಯಭಿ (೧)	64	ನಡೆನಡೆಯೆಂದೇಂ ನಡೆದುದೊ (೮)	204
ದಿವದಿಂ ಕೆಲಚಕ್ಕೆ ವರ್ಷ (೧೯)	53	ಕಾವ್ಯಾ. 294	
ದೆಸೆಯೆತ್ತಣ್ತೆತ್ತಣ್ತಾಗಸಮೆತ್ತಣ್ತು(೪) 1	129	ನಡೆನಡೆಯೆಂದೇಂ (೧೬)	40
ದೆಸೆಯೆತ್ತಣ್ತಾಗಸನೆುತ್ತ (೧)	29	ನಡನಡೆಯೆಂದು ನಡೆದರ್ (ಟಿ) (೩)	168
ದೇವತಾದ್ವಾರೋಪದೇಶ	9	ಕಾವ್ಯಾ. 294	
ದೇವತೆಯರ್ ಮಚ್ಚಿ ವರಮ (೫)	75	ನಡೆವುದು ತಲೆನವಿರ್ಗಾಟಂ (೩)	30
ದೇವರ್ ರಕ್ಷಿಸುಗೆ	48	ति थान्यायाः स्टब्स्	133
ಿದೇವರನಲ್ಲದೆ ಪೊಗಟಿಂ	33	ನದಿಯೆಲ್ಲಂ ಸುರಸಿಂಧುವೆ (೯)	42
	117	ನ ದೇವಚರಿತಂ ಚರೇದೆನಿಸಿದೈ (೭)	46
	09	ಆದಿ. (383) 13-84 ನಮಗೀಗಳೆ ಸೂಚಿಸುಗುಂ (೭)	200
	37	ನವೋಸ್ತುಗಳಿರ್ಪಂದದಿನಿರ್ದಂ (೧)	62
ದೇವೆಂಬರಸೆಂಬಾಳೆಂಬ (೧)		ನರನುಂ ನರನಂದನನುಂ (೩)	106
ಆದಿ. (370) 14-37	01	ಗದಾ. 3—50	
ದೊರೆಯೆನಿಸಿತ್ತು ಭಾರತದೆ (೨)			

^{1.} ಗೊರವನಲ್ಲದೆ (ಫಾಕಾಂ). https://archive.org/details/muthulakshmiacademy

processing the second s			
ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಭಾಗ.	ವುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಭಾಗ.	ಪುಟ.
ನರನೆಂಬಾತಂ ಪೆಱನಲ್ಲಂ (೧೨)	131	ನಿಲ್ಲವು ಸವಿಮುಖದ ಕೋಟ್ಗ (೬)	221
ನಲ್ಲಳೆ ನಿನ್ನ ಕಾಲ್ಪಿಡಿದವೆಂ (೨)	111	ನಿಶಾಟರನುಂಡನಗ್ನಿ	11
ನವೋ ನವೋ ಭವತಿ ಜಾಯಮಾನೋ		ಕಾನ್ಯಾ. 28	
ಹ್ನಾಂ ವೇದದಲ್ಲಿರುವ ವಾಕ್ಯ)	47	ನಿಶ್ಯಂಕೆಯಿಂ ನೃಪನ ಪೇಟಿ (೧)	118
ಕಾಣಂ ಪಿಂಗಿಸಿ ಮುಗ್ಧೆ ಗೆ (೧೪)	56	ಕಾವ್ಯಾ. 122	
ನಾಡೆಱ ³ ಯಂ	116	ನಿಱಿದೆಲೆ ನೀಳ್ಪುವೆತ್ತ (೪)	49
ಸಾ ಡೊಡೆಯಂ	120	ನೀನಾರ್ಗಾನಾರ್ಗೆ ತಾನಾರ್ಗಿದೆ	127
ನಾಲ್ಕುಯುಗಂ—ಗಳ್	122		196
ನಾಸಿಕವಡ್ಡಂ ಬಂದಂದನು	90	ನೀನುಮಾತನುಮಾನುಂ (೨)	168
ಕವಿ. ಲೀಲಾ. ಅಥವಾ		ನೀನಿಲ್ಲದಿರ್ಚಿದಿರ್ಚೆನೆ(೪)ಕಾವ್ಯಾ. 288	222
ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಂ 3-233		ನೀನುಳ್ಳೊಡುಂಟುರಾಜ್ಯಂ (೫)	222
ನಾಳಿನ ಕಜ್ಜಮಂ ನೆಗಟಿ (೫)	94	ಗದಾ. 5-20	110
ಶಾಳಿನ ದಿನದೊಳ್ ನೀನುಮಾತನುಂ(೬		ನೀನುಳ್ಳೊಡುಂಟು (೧)	110
ನಾಟ್ತುಡುಗುಣಿ ನಾ ಟ್ಪಗರಣಂ	51	ಗದಾ. 5-20	
	51	ನೀಮಿರೆ ಮತ್ತ್ರವಾರಣಂ ತಾರಕ	
ನೀರೇಜಂ ನೀಳ್ದ ಕರ್ನೆಯ್ದಿ ಲೆವೊಲಿರೆ (ಇ		ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ (೪)	197
ಗುಣವರ್ಮನ ಶೂದ್ರಕ, ಭಾಷಾಭ	hiews	ನೀರ ಹಾವಸೆ	116
太 の. ೧೭೫.	1 1 5 5	ನೀರ್ವಾನಿಸೆಯಂತೆ ವಿಜಯವಧು (೧) ೩	158
ನಿಡುಮಾಳಂ ಮುಂದೆ ನೀರಿಲ್ಲ (ಟಿ) (೧		ನೀಲಗ್ರೀವನುಮಾರ್ತನಿಲ್ಲ (೭)	222
ನಿನಗೆನಗೆ ತನಗೆ ತೀರ್ಗುಮೆ (೨)	127	(U) 2.2 (CD 9 (D)	53
ನಿನತು ಚಲವೆನತು ಶೌರ್ಯಂ (೧)	128	ಕಾವ್ಯಾ. 74	
ನಿನತು ಬಲವೆನತು ಪೌರುಷಂ (ಟ) (ನುಡಿಗೆಲ್ಲಂ ಸಲ್ಲದ (೯)	85
ನಿನ್ನ ಬಗೆಗಳ ಭಂಗಿ ಕರಮುಕ್ಕೆ ವಮ	해 (본) 能) 157	#3000 1 22	
ನಿನ್ನ ಬೆಗಳ್ಸಭಂಗಿ ಕರಮುಕ್ಕೆ ವಮಾ		ನುಡಿದನೆ ಕಾವುವನೇ (೪)	43
64 m. 24.	15		(38)
ನಿನ್ನೊ ಡನೊಂದುಭಾಗಮಂ ಬರಿವುದ		ನುಡಿನುಡಿಯಿನಗೆ ಬೇಡದು ಬೇಟ್ನುದು	(0)
AND RESIDENCE OF THE PARTY OF T	20	6	203
ನಿಮಗಕ್ಕೆ ಮ ಪದ್ಮಗರ್ಭ (೫)	4	4 राष्ट्रां सुं	119
ನಿಮಗೆ ಸಖಂ ಕಮಲಸಖಂ (೨)		2 ನೂಅನೂರ್ಭಾಸಿರಂಗಳ (೫)	54
ನಿಮಿರ್ದುವು ಪೊಳೆದುವಳುಂಕಿ (೩)	19	ಂ ನೃಪತಿ ಕಿಡಿಸಿದನಾನಾಡಂ (ಟ್ರಿ) (ಉ)	194
ನಿಮ್ಮುತಿರ್ವರ್ ತಮ್ಮುತಱುವರ್	12	್ರಿಕೆಂ ಬಂಬಿಲ ಂ ದೂರಟಿಯ್ಯಂ (ಕಿಸ)	(2)
ನಿಱಾಯಲ್ (ಮಿಂ) ನಿಂದಂ (F)	21		213
ನಿಲ್ತಂ ಬೆನ್ನೊಳ್ ಗಾಂಡಿವಿ (ಟಿ) (٤) 21	2 ನೆಗೆವನ್ನಂ ವೊಯ್ಯಲಿಂದವ್ವಳಿವುದು(೩	223
		8 3. am(x	, 223

			-110
ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಭಾಗ.	ಪುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	क्षेध.
ನೆಟ್ಟನೆಲ್ಲರ್ ಭೋದರ್	78	ನಂಟರ ನಲ್ಲರ ಮಾತು (೫)	84
ನೆಣ್ಬಾ ಯೆ ವೀಟದೆ (೧೦)	52		2)
ನೆನೆದನಾ ಹಿರಣ್ಯ ಕನ (೫)	144	ನಂದು ಬಿಟ್ಡಂದಮಂ ಕಂಡು ಶಾರ್ಜ್ಗ ((144)	140
ಕಾವ್ಯಾ. 716		ನುಂಗುವುವುನೊಳವುದಧಿಯೊಳೆ (೬)	222
ನೆನೆಯದೆಕಜ್ಜ ದಬಿಣ್ಪಂ ತಾಗುವಂ			
ಫಲ್ಗುಣನೊಳ ್		र र	
ಕಾವ್ಯಾ. 404	202	ಪಗಲಿನ ರವಿಕಿರಣಂಗಳ್ (೨)	94
ನೆರೆದರಸುಗಳನಿಬರುವುಂ (೩)	86	ಪಗಲಂತಿರ್ದಚ್ಚವೆಳ್ದಿಂಗಳ (೧)	94
ನೆನೆವನ್ನೆ ಗಂ ಬಂದಂ (೧)	224	ಆದಿ. (303) 12-9	
ನೆರವರ್ಷ ನ್ನೈ ಗಮಿರ್ (೪)	222	ಪಗೆಯತ್ತಣಿಂ ಬಂಧನಂ ಬಂದುದು	115
ಶಾಂತಿ. 9—52		ಪಚ್ಚನೆಕೆಚ್ಚನೆ ಬಗೆಯಂ	78
ನೆಱೆಯವು ಗಿರಿಯುಂ ಕರಿಯುಂ (೧)	221	ಪಟ್ಟ್ರೇಲೆ ಪಚ್ಚದೊಳೊಡಂಬಡೆ (೬)	
ಶೂದ್ರಕ ಕಾವ್ಯಾ.		ಕಾವ್ಯಾ. 221 (ಟಿ)	156
ನೆಱೆಯವಿಲ್ಲಿ ಕರಿಯುಂ ಗಿರಿಯುಂ (೫)	221	ಪಟುವೇಕವಾಕ್ಯ ಕಾವ್ಯಾ. 36	38
ಶೂದ್ರಕ—ಕಾವ್ಯಾ. 148	148	ಪಡಲಟ್ಟಂತಿರೆ ಮಾಟ್ಫಿ (೧)	165
ನೆಲದಿಂದುಣ್ಬಂ	37	~	279
ನೆಲದೊಳ್ ಪಗೆ ವುಗೆ (೬)	15	ಪಡುವಮೂಡತಿಂಕ ಬಡಗ (೪)	103
ನೆಲನದಿರೆ ನೋಟಕರ್ (೭)	223	ಪಡೆದಂ ಪದ್ಮಜನೀಜಗ (೮)	111
	223	ಪಡೆದಂ ರಜೋಧಿಕಂ ಬಿದಿ (೧)	194
ನೆಲ್ಲುಂ ಕೌಂಗಿಮ್ಮಾವುಂ (೭)	55	ಪಂಪರಾಮಾ. 1-32	-11
ನೆಲ್ಲುಂ ಕೌಂಗುಂ ಮಾವುಂ (೧)	190	ಪಡೆವಳ್ಳ ನಡಪವಳ್ಳಂ (೧)	172
ನೇರಿದನುಂ ಕೂರಿದನು	131	ಕಾವ್ಯಾ. 326	
ನೇರಿದುವು ಬೆರಲ್	122	ಪಣಿಯುಂ ಮೂಗಯೈ	162
ನೇಸರ್ ಮೂಡಿದುದು ಬಕಂಗೆ (೫)	157	ಆದಿ. (289) 11-97. ಕಾವ್ಯಾ. 26	
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜನ. 3-27		ಪತಿಗೆಂದುಂ ಯುದ್ಧ ದೊಳ್ (೧೦)	213
ನೇಸಱಂ ಬೆಱಗುಮಾಡಿ	11	ಪತ್ತುದೆಸೆ (ದೆಸೆಗಳ್)	122
ಕಾವ್ಯಾ. 27		ಪದಯುಗಳಂಗಳ್ಗೆ -ಯುಗಂ	125
ನೊಪ್ಪನೊಪ್ಪನೆ ತೂಕವನೆ (೩)	166	ಪದಿನಾಲ್ಕು ಬಾಯಂತೆಱ ^ತ ದೊಡೆ (೧)	166
ನೊಸಲ ಕಣ್ಣ ದೇವಂ	116	(E)	
ನೊಳ್ಡಿ ಕೊಂಡಂತೆ (೧೩)	218	ಪದಿನೆಂಟುಂ ಸ್ವರಸವರ್ಣನಮು (೩)	166 7 54
ನೋಟ್ಬ್ರೀಡವರ್ಳ್ ಕಿಱಿಯಳ್	226	ಪದಿನೆಣ್ಣಾ ಸಿರಲೋಹ (೪) ಕಾವ್ಯಾ. 77	11
ನೋಟಿ್ಸಿಡೆಳ್ಳಂ ಜೆಳ್ಳಾರೆ (೧೧)		ಪದಿನೆಣ್ಳಾ ಸಿರಲೋಹ ಕಾವ್ಯಾ. 77	

ಶೆಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಂ

ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಭಾಗ.	ಪುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಭಾಗ. ಪುಟ.
ಸಯಿಂಭಾಸಿರ್ವರಂ ಯುದ್ಧ ದೊಳ್ (೫)	0.5	ಪಾದರಿಗಂ ಪಲವ(ಕ)ಣ್ಣ ನದೇನನೀವಂ (೩)
ವಿಕ್ರ. 10-25 ಕಾವ್ಯಾ. 279	85	(も) 151 ಪಾಲುಂಬಳೆ ಸಾಗಾಚ್ (2)
ಪರವೊಂದಿದ ಪುಲಿಯನಾಗಳಿನಿಸಂ (೧೨)		ಪಾಟುಂಬಳೆ ನಾರಾಚಂ (೩) 145
	218	ಪಾಲಾ ಅವುರ್ದಾ (೭) 44
ಪರಮಜಿನೇಂದ್ರವಾಣಿಯೆ ಸರಸ್ವತಿ (೪)		ಪಾಲಿಸುತಿರ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು ಪರಿಪಾಳಿಕೆ (೧) 202
ಆದಿ. 2-9	75	ಪಾವಸೆ ಕಿಡಲೊಡಂ ನೀರ್ ತಿಳಿದುದು (೨)
ಪರಳಲ್ಲಂ ಮುತ್ತುಮಾಣಿಕಂ	56	ಪಾಸಿನೊಳ್ ನಿದ್ದೆಗೆಯ್ದಂ 117.
ಪರಿಪಾಳಿಕ್ಕುಂ ಜಗಮನೆಲ್ಲಮಂ (೪)	201	
ಪರಿವುರ್ದಿಸುವುದು ದುತ್ತೂರದ (೭)		902 10 1111
	163	ಟಿಡಿಯೆಂದಸಿತಾಳಪತ್ರಮಂ (೩) 214
		ಟಿಡಿಯೆಂದಸಿ ತಾಳಪತ್ರಮಂ (೬) 39
ಪಱಿಕಾಱರೊಳೀತಂ ಕಾಲ್ವಲ್ಲಿದಂ	117	ಪಿರಿದೀವಂ ನಿಲೆ ನುಡಿವಂ (೫) 60
ಪಟುಗೋಲೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರ್ದಂ	117	ಸಿರಿಯನೆನೆಂದು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿಬಯ್ವುದು (೫) 193
ಪಲಗಣ್ಣಂ ಪಾದರಿಗಂ (೨)	151	ಸಿರಿಯರೆವೆಂದು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ (೨) 192
ಪಟ್ಪಱೆಗುಟ್ಟದಂ (೧೪)	53	ಪುರುಷರೊಳ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ಶೂರಂ 117
ಪಸರಿಸಿದತ್ತು ಮೂಡಗಡೆಯೊಳ್ (೪)	199	ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರಮೆ 126
ಪಸೆಯಿರ್ದಂ ಗರುಡವೇಗ (೧೫)	40	ಶಲಿಗಂಜಿ ಪುತ್ತಮಂ (೧)
ಪಸೆಯಿರ್ದಂ ಗರುಡವೇಗನೃಪನಂ (೫)	213	ಶ್ರಸಿದೊಡೆ ಬಿಟ್ಟಂ 227
ಪಳಂಚಿದವೊಡೆ ಕೊಂದಸಂ	227	ಪೂಗಳ ಬೆಳ್ಳು-ಗಳ್ 122
ಪಟ ಅಲಗು	44	ಪೂರವಕೆಯಂ ತರವೇೞ ³ ನೆ (೨) 47
ಪಟಗನ್ನಡಂ ಪುದುಂಗೊಳೆ (೧)	49	ಪೂವಿನ ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪ (೩) 41
ಕಾವ್ಯ. 55		ಪೂವಿನ ಬಿಲ್ಲಕೊಪ್ಪನೊಡೆದೇಱಿಸಿ (೨) 93 ಪೂವಿನೆಸಳ್ 116
ಪಟಪಟ ಎಂದಾಲಿಕಲ್ಲಿ (೧)	40	ಪೂವಿನೊಳ್ ಕಂಪು 117
ಪಾಡುವತುಂಬಿ ಕೋಡುವ ಪುೞೀಲ್ (ಪೆಡನುಟ್ಟಂ ಬರ್ಪ ದುರ್ಯೋಧನ (೨) 147
	143	ಪೆಡಂವೆುಟ್ಟ್ ದೆ ಸೂಲ್ಗ್ಗರವಂದಿಱಿದ್ನು ಟ್ರಿ 147
ಪಾಡೆಲೆತುಂಬ ಬಗ್ಗಿ ಸೆಲೆಕೋಗಿಲೆ (೨)		ಭುವನೈಕರಾಮಾ.
ಪಾಡೆಲೆತುಂಬ ಬಗ್ಗಿ ಸೆಲೆಕೋಗಿಲೆ (೫)	109	ಸೆಡಂಮೆಟ್ಟರೆ ಸೂಲುಸೂಲಿ ಅಿದು (೧)
ಸಾತ್ರವಾಡೆ ವಾದಕಂ (೨)	225	ಭಾವಸ್ಥಿಕರಾಮಾ. 147
ವಾದಪದ್ಮಂಗಳನೊತ್ತು ತಿರಲ್ ಶೂದ್ರ		'ಪಟತೊಂದನಣಂ ಬಗೆಯಲ್ 208
(೧) ಕಾದಂಬರಿ	226	ಕಾವ್ಯಾ. 412

ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಭಾಗ. ಪುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ. ಶುಟ.
ಪೆಆರುವೆುಂನ¹ರಿನ್ನಂ ದೂರೈಸಂ (೨) 131	ಪಂದಳಿರ ತೋರಣಂ (೧) 155
ಕಾವ್ಯಾ. 95	ಕಾವ್ಯಾ. 234
ಪೆಅವರ ಧರ್ಮಂಗಳನೇ ತೆಅದಿಂದಂ (೧) 82	ವುಂಸ್ಕೋಕಿಲಧ್ವನಿ ತಾನೀರೆಲೆ (೫)(ಟ) 219
ಕಾವ್ಯಾ. ಸೂ. 123	ಪ್ರಣಯದೆ ತ್ರಿಪಥೆಗೆ (೩) 45
ಪೆಅವಱಧರ್ಮಂಗಳ (೭) 95	ಪ್ರತಿಭೆಯುವುಭ್ಯಾಸಮುಂ (೧) 125
ಕಾವ್ಯಾ. ಸೂ. 123	ಪ್ರಾಯಂಕೂಸಾದೊಡಭಿಪ್ರಾಯಂ (೪) 220
ಪೆಆರುಮನ್ನ ರನಿನ್ನು (೬) ಕಾವ್ಯಾ. 95 85	ಪ್ರೀತಿಯಾದುದು 133
ಪೇಱಿರ್ದಿರ್ಪತ್ತು (೬) ಕಾವ್ಯಾ. 301 50	
ಪ್ರೇಟರೆ ಧರ್ಮನಂದನರಿರ್ದ (೨) 84	ಬ
ಪೇಟಧಿತರ್ಕನೊಳಂ (೩) 222	शरीत कार्य संस्थान करने (क) (१)
ಪೊಕ್ಕ ನಂದು ನಿಜಮಂದಿರಮಂ (೨) 214	ಬಗೆದಂತಾಗೆ ಸುರೇಂದ್ರರಿಂದೆ (೫) (ಟ) 92
ರೊಣ್ಮುವ ಘರ್ಮಜಲಂಗಳಾಪಾಂಗುಂ (೮)	ಆದಿ. 80 ಕಾವ್ಯಾ. 111
(టి) 143	ಬಗೆದಂ ಶ್ರೀಗಾಂಗಚಕ್ರಾಯುಧಂ (೧) 189 ಬಗೆಪೋಯ್ತ್ರಿಗಳಿದೇ ಇದಲ್ಲಿ (೭) 219
ಪೊನ್ನ ಕೋಲ್ 116	ಕಾವ್ಯಾ. 48
ಪೊನ್ನು ಕೃವನೆ ಕುಲೀನರಿಂದೊಡಾರ್ 124	ಬಗೆವೊಡಮಿನಿಸಿನಿಸಿರ ಅದೆ (೧) 46
ಪ್ರಸ್ನ ಳ್ಳವನೆ ಕುಲೀನಂ (೧) 55	ಬಟ್ಟಿದುವು ಮೊಲೆ 122
ಕಾವ್ಯಾ. 80	ಬಟ್ಟಿಯಿರ್ದೆಸೆಯಗಾವುದಱಿಂದಂ (೮) 96
ವೊನ್ಮು ಆ ಪೋಲ್ ವೊಳೆದು (೧) 219	ಬಡವರ್ಕಳ ಪಿತರರಂತೆ (೧) 72
ಪೊರ್ದುವೊಡವನೊಳ್ಳಿದಂ ತಿರ್ದುವೊ 227	ವಿಕ್ರ. 7—33 (ಗ) ಕಾವ್ಯಾ. 181
ಪೊಲ್ಲಮಾನಿಸರ ಪೊಲ್ಲವೊಗಂಗಳ (೧)	ಬಡವ (ರ್ಕಳ) ರ ಪಿತರರಂತೆ (೧) 72
(법) 151	ವಿಕ್ರ. 7—33 (ಗ)
ಪೊಲ್ಲವೊಗಂಗಳ (೧) 151	ಬಡವಾದಿರರಸ (೨) 88
ವೋಜಲಡಿ ಕಾವ್ಯಾ. 243 44	ಬಣ್ಣಿ ಪೆನಾಂ ಜಯದಂಕಕಾ ಅನಂ (೯) 190
ತೊಱಮಾಱದೆ ಸೈತು ಪೂ ಕುಮೇಂ(೨) 220	ಬನದಲ್ಲಿ ವುಗಲ್ಪ್ರಗಲಿಂಬ (೬) 208
19 19 19 19 19 19 19 19	ಬನದೊಳಗೆ ಘೋಗಿವೊಸ (೫) 46
ಕೊಸಟೊಪ್ಪಿಗೆ 49 ಮೊಸತುಲಾ ಸಂ (೬)	ಕಾವ್ಯಾ. 622
ರೊಸತುಲ್ಲಾರಂ (೩) 47	ಬನ್ನಿಯತರುಡಕ್ಕೆ ಗೆ ಸೀವಂನಿಯ (೧) 47
ಕಾನ್ಯಾ 335	ಬಯಲ್ಗೆ ಬಂದಪರೊ (೧) 99
ಕಾವ್ಯಾ. 335	ಬಯ್ಗಿನ ಕೆಂಬಿಸಿಲೆಳಸಲೆಸೆದು (೨) 226 ಕಾದಂಬರಿ
ತೋಕೆ ಬರ್ಕೆ ಮುಳಿಸಲ್ತ್ರೆ (೧) 220 ತೋಗಲೀಯದಡಸಿ (೬) (ಟಿ) 219	ಬರವೇಟ ³ ಂಬುದುಮಂಜನಾಚಲದ ವೋಲ್
ಪೇಪಂಗೆ ಬರ್ಪಂಗನಾಕುಳಂ (೮) 219	(ವಿಕ್ರ. ೯-೩೧). (೨) 222
ಘೇಲಿಸುವೊಡಿರ್ವರುಂ 226	ಬರಂಬಡೆವನ್ನ ಮಾರಾಧಿಸಿದಂ (೨) 224
ತೀಲ್ತಂ ಕಿಸುಸಂಜೆ ಕವಿದ (೫) 156	ಬರಿಸಿ ಕ್ಷಿತೀಶರಂ (೧) ಕವಿರಾಜ. 2-7 45

		11 11	40
ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ಪುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ವುಟ.
ಬರುಚಿನ್ನಂ	49	ಬಿಲ್ಲೆ ಱೆಯ ನೆಂದುದೆ (೩)	208
ಬರಿ ಕಂಡು ಬರ್ಸೆಡೆಯೊಳ್ಕಂಡಂ	117	ಬಿಸುನೆತ್ತರ ಧಾರೆಗೆ ಬಾಯೊಡ್ಡಿ (೬)	156
ಬರ್ಪಂಬಂ ನಿಶಿತವಿಶಿಖದಿಂ (೬)	205	ಬೀಸುವ ಬಿಱುಗಾಳಿ ಕೊಳ್ವ ಮೞಿ (೧)	158
ಬಱುವಾತುಗುಟ್ಟಿ ಪೋಪರೆ ಗಂಡರ್(೪)	142	ಬುಧರ್ಕಳಿರ ನಿಮ್ಮ ಗುಣಸ್ತುತಿ (೧)	109
ಬಲನಾರಾಯಣರಿರ್ನರುಂ (೬)	200	ಬೆಕ್ಕ ಸಂಬಟ್ಟು ಬಾಯಂಬಿಟ್ಟರ್ (೫)	217
ಬಲಿಯಂತೆವೊಲಧಿಕದಾನಿ (೬)	185	ಬೆಚ್ಚರಂ ನುಡಿದಂ	78
ಬಲಿಯಂ ಬೇಡುಗುವೆುಂದು (೫)		ಬೆಟ್ಟಿದುವುವೆುನಿಸ್ಪ (೧)	83
ಬಲ್ವಂದಿಗಾಱನವೋಲ್ ಹಿಂಡೊಡೆದೊಂ	289	ಬೆನ್ನೊಳ್ ನಿಲ್ತಂ ಗಾಂಡೀವಿ (೧೦)	212
ಪೋಯ್ತು (೧)			30
ಬಳ್ಳದಲ	116	ಬೆನುರ್ಗಳನೂದಿ ನುಣ್ಣೊ ಡೆಗಳಂ (೨)	
ಬಟ್ದುದು ಬಳ್ಳವಾಡಿ (೧)	22	ಬೆರಂಟುವು ಪೊರ್ಕುೞ (೩)	
ಬಾದುಂಟಿನೆ ಹತ್ತನೆಯ ತಲೆಯು (೧೫		ಬೆಸಸಿದೆವೊಳ್ಳಂ	36
ಬಾದುಂಟಿದು ಹತ್ತನೆಯ ತಲೆಯುವು	0 (2)	นี้ นี้ ชัดเยา	49
(8)		ಬೆಳಗಪ್ಪಿನೆಗಂ ಕೇಳಿಸಿದಂ (೪)	224
ಬಾಯಂ ತೆಱಿಸಿದಿಂದೆ ಪದಿನಾಲ್ಕು (೨		ಬೆಳಗಿದುದೆಂಟುಂದೆಸೆ ನೀರ್ (೫)	158
ಬಾಯ್ಸವಿಗೆ ಮೆಯ್ಸವಿ ಕಣ್ಸವಿ (೯)	54	ಬೆಳಗುಗಳ ಬಳೆದ (೩)	14
	3) 213	00000. 23	
ಬಾರಮರಾಳಿಕಾಗವುನೆ ನೋಡ (೬)	109 76	ಬೆಳಸುಂಕುಂದರು ಪಾಣಾನೆ ೧೮೦ರು	০ (೨)
ಬಾರಿಸಿದುವು ಬಿಡದೆ		(&	
(ಆದಿಪುರಾಣ—೯-೯೩)	53	ಬೆಳಸುಕುಂದದು ಪಾೞಿನೊಳೆಂದುಂ (೨)
ಬಾಳ್ಮೊನೆ			190
ಬ್ಯಾಣ್ದಿ ನೆಂದು ಮದನಂ ನಲಿದಂ (೧	101		168
ಬಿಗಿವಂ ಕಣ್ಣಿಂತುಮುಳ್ವಂತು (೧೦)		1 2000%. 233	
ಬಿಜ್ಯಂಬೆತ್ತೆಸೆವ ಕಾನ್ಯಾ. 18	1:	[] = 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	190
ಬಿಡುಮುಡಿ ಬೆನ್ನ ನಪ್ಪ (೨) ಬಿತ್ತಂಸಲ್ಕೆ ವೇಲ್ ¹ ಸುವರ್ಣೋತ		ದ್ವಿವಾರ್ಯಕ್ಷ ಕಕ್ಷಣ್ಯಾದು	(립) 51
ಕಾವ್ಯಾ. 413	20	್ವ ಬೆಳ್ವಯಲ್ ಬಿಡಲ್ಕಿಂಬಳವಟ್ಟ (೧)	152
ಬಿ ದಿಗಾವೊಟಲಂಗನೆಯರ್ (೬)	14	4 ಬೇಟನುಂ ಹಡೆದನೆಬಾಲ್ಡ್ (೭)	52
ಬಿದ್ದಿ ಗಾವೊಟಲಿಚರ್ ಮಾನ್ಯ ದೊಕ್ಕ		थैं(बंतक थैं(बंतक (अ)	101
(0)	(8) 14		203
ಬಿನೆ. ಸುವಿನೆಗವೆರ್ದೆಗೊಂಡ (೩)	22		(2)
ಬಿರಯಿಗಳ ಸುಯ್ಗ ಳೊಡನೆಯೆ (a) 8	33	211
ಕಾವ್ಯಾ. 615		ಬೇಡಿದನಿಷ್ಟಮಂ ಸಲಿವುದುಂ (೨)	59

ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಭಾಗ. ಪುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ. ಪುಟ.
¹ಬೇರ್ವೆರಸುಕಾಯ್ತ್ರ ಪಲಸೆಳ (೮) 52	ಭುವನತ್ರಿಣೇತ್ರರುಚಿಯಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡನಾ
ಬೇಟ್ಪರಿದಿರೊಳ್ ಚಕ್ರಾದಿಚಿಹ್ನಂಗಳಂ (೬)	(₹) 217
213	ಭೂವರನಾತೆಱದಿಂ ಪೆರ್ಚಿಕ್ಕೆ (೩) 202 ಭೂವಳಯಾಧಿಸಂ ನುಡಿಗುಮಾ ದೂತಂಗೆ
ಬೇಟ್ಪರೆಳ್ಳಂ ಕೊದಳಿವೆರಸು (೯) 55	ಭೂವಳಯಾಧಿಸಂ ನುಡಿಗುವಾ ದೂತಂಗೆ
ಬೇಟ್ಬ್ರಿಡೆ ನೀನೊಳ್ಳಿದಯ್ 227	(೨) 200
ಬಂದನೀಗಳ್ ಪೆಱನಲ್ಲಂ ದುರ್ಜಯಂ (೩) 61	ಭೋರ್ಭೊರೆನೆ ಪಾಯ್ದುದು (೩) 168
ಬಂದನೊಳ್ಳಲಿ ದಲಿವಂ ಜವನಲ್ಲಿ (೨೦) 56	ಕಾವ್ಯಾ. 292
	ಭೋಂಕನೊರ್ವಂ ಬಂದಂ 78
ಕಾವ್ಯಾ. 82	ಭೋಂಕನೆ ದೇವಸ್ತ್ರೀ (೧೭) 40
()	ವು
ಬಂದಿವಿಡಿದಂ ಬಿಂಬಾಧರಸ್ಥಾ ನಮಂ (೨) 289	ವುಗಧೇಶನಂ ನಿಲಿಸಿದಪ್ಪಂ (೧) 207
mome change (-)	ವುಣಿಯದೆ ಮಣಿದಿದರೆ (೩) 217
ಬಂದಂ ಫಲ್ಗು ಣನಿಲ್ಲಿ ಸಂಶಯಮಣಂ (೪) 211	ವುಣಿಯುಡೆದೊವಲು (೩) 49
ಬ್ರಹ್ಮರ್ ಭೋಯಿನಲುಂ (೬) (ಟಿ) 39	ಮತಿ ಪೆರ್ಚಿದುದು 133
ಗದಾ. 2-16	ಮತ್ತಹಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮಸ್ತ್ರಕದಿಂ (೬) (ಟಿ) 119
	ಕಾನ್ಯಾ. 119
ಭ ೨	ವುತ್ತಹಸ್ತಿಗಳ ಮಸ್ತಕದಿಂ (೨) 100
ಭಕ್ತಂಗೆ ವರವಿತ್ತಂ 117	ಕಾವ್ಯಾ. 119
ಭಟ್ಟರೆ ಬಂದಿರೆ ಮನೆಗೆ (೪) 108	ವುತ್ತೆ ನೋಡಿದಂ, (ದಳ್) (ದುದು) 78
ಭಯದಿಂದಂ ಮುಳಿಸಿಂದಂ (೩) (ಟಿ) 92	ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರಕ್ಕಿನಂ ತುಹಿನಾದ್ರೀಂದ್ರಮ
ಕಾವ್ಯಾ. 110	(గం) జంజరా. 7-98 195
ಭರತಮನೋದುವ ದೇವಿಯ (೫) 210	ನುತ್ತಿನ ಮತ್ತಿನ ಬೇರ್ಗಳ (೪) 78
ಭಾವಿವೊಡಾ೯ ಒಳ್ಳಿದೆ೯ 227	ಮತ್ತಿನ ಮತ್ತಿನ ಬೇರ್ಗಳ (೩) (ಸುಜನೋತ ಂಸ) 93
ಭಾವಿಸು ಸಾಲದೆ ಪೇಟೀನ್ನಮಃ (೨) 37	(1,000,000)
भारत कारत संकर् (೧)	200011200000 (-)
ಭೀತನಿಕಾಯಕ್ಕೆ ವಿಧಾತ್ರ (೩) 71	800(6000 001110
ಭೀಮ ಭೀಮಗದೆಯಿಂ (೫) 189	ಕಾವ್ಯಾ. 106 ಮನದೊಳ್ ದಯೆಯಿಲ್ಲದವನ (೪) 55
ಗದಾ. 4-5	ಮನುವೇ ನಿನ್ನಯ ಮಾರ್ಗಂ 108
ಭೀಷಣಮಾಯ್ತು ಸೈನ್ಯಮಹಾ (೫) 219	ಮನಸಿಜನೆನ್ನ ನಿನ್ನ ನರುಣಪ್ರಿಯ (೨) 136
ಭುವನತ್ರಿಣೀತ್ರರುಚಿಯಂ ಕೆಯ್ಕೆಂಡನಾ	ಮನಂ ಸಂಚಳಮಾದುವು 121
(n) 221 l	

^{1.} ಬೇರ್ವೆರಸುಕಿಟ್ರು. ಕಾವ್ಯಾ 71. 2 ಈ ವಾಕ್ಯವು ಬೇರೆ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. 3. ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾ ಭೂಷಣದಲ್ಲಿ "ತಥಾ ಹಂಪಕವೇ ಪ್ರಯೋಗಃ" ಎಂದು ಬರೆದು ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯದ ಜತೆಗೆ ಇದೇ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ 'ತಥಾಷ-ಹಿರಿಯ ಹಂಪಸ್ಯ ಪ್ರಯೋಗಃ" "ಕರಿಯುಗದ ಪುಚ್ಛಯುಗಮಂ." ಎಂಬ ವೇರೊಂದು ಪದ್ಮವೂ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. 4. ಇದು ಸುಜನೋತ್ತಂಗನ ನೀತಿಗ್ರಂಥದಿಂದ ಉದ್ಘೃತವಾಗಿರಬಹುದು.

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಸಣಂ

ಪದ್ಯ, ಪದ್ಮ ಭಾಗ.	ಪುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ಪುಟ.
ಮನುವಿನ ಮಾರ್ಗಂ (೨) ಕಾವ್ಯಾ. 113	3 41	ಮಾನಾಮಿಯ(ಪಾ) ಸಾಣಿಯಾಯ್ತುತ	
ಮನುವಿನ ಮಾರ್ಗಂ (೪) ಕಾವ್ಯಾ. 113	3 94		149
ವುನುವೇ ನಿನ್ನಯ ಮಾರ್ಗಂ (ಟ)	108	ವಾನಿಸರಂ ಪುಲ್ಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿ (೪)	114
ವುರಗಿಡುಬಳ್ಳಿಪುಲ್ ಪೊದಱುಪಕ್ಕಿ	100	ಮಾವುರನಲ್ಲದಿಲ್ಲ (೧)	48
ವಿುಗಂಗಳಿ	140	ಮಾರ್ತಲೆ ಮದನಮಹೇಶ್ವರ (೭)	50
ಮರಣಕ್ಕೆ ನ್ನಿಂದೆ ನೀಂ ಮುಂಚಿದಯ್ (೨		ಮಾರ್ತರ್ಪ್ಪತೆರೆಗಳಿಂ (ಆ)	50
ndo. 5-7	197	ಮಾರ್ತರ್ಪತೆರೆಗಳಿಂ ತರಲಾರ್ತುದು (೬)	216
ಮರದ ಕೊಂಬು	115	ප ದಿ.	
ವ:ರದತ್ತಣಿಂ ಪಣ್ಣು ರುಳ್ದು ದು		ವಾರ್ಪಡೆಗೆ ತೋಳ ಬಾಳ ಕೂರ್ಪಂ(೧)	206
ಮರದ ಹರಿಯಣದೊಳುಂಡಂ (೭)	115	ಮಾರ್ಱಾಳಯು ಮೋದಾಳಿಯು (೧)	176
ಮರದತ್ತ ಣಿಂದಿೞಿದಂ	217	ಕಾವ್ಯಾ. 353	
ಮರನಿರ್ದುದು ವುರನಂ ಕಡಿ (೧)	37 80	ಮಾಱಾಂತೆಚ್ಚಂ ಮಹಾರಥರಂ (೭)	214
ಮರವಣೆಗಂ ಬೀಣೆಗನುಂತರ (೪)		ಮಾಲೆವೂಗಳೆಲ್ಲವಱ (೨)	83
	52	ವಾವಿನೊಳ್ ಮಸಗುತುಮಿರ್ಪ (೧೦)	54
ಕಾವ್ಯಾ. 65		ವಿ. ಬಿ. ಗೆ ವಾಸಿಕ ಕರ್ನ ೧೯ (೨)	45
ಮಱಸುಂದಿದ ಪುಲಿಯನಾಗಳಿನಿಸಂ (೧)		ವಿುಟ್ತುಗೆ ಮಾರಿಗೆ ಪಚ್ಚರ್ (೪) ವಿೂನಾಗಿಯುವೆುಸಡಾಗಿಯು (೧೩)	217
ಕಾವ್ಯಾ. 448	218	ಮುಕ್ಕೊಡೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ (೧) (ಟಿ)	162
ವುಱುಗುವಿನಂ ಮಾಣದೆಚ್ಚ (೧)	212	ಕಾವ್ಯಾ. 264	
ಮಲೆದು ನರನೊಳಾಂಪಂ ಗಾಂಪಂ (೩)	206	ಮುಗಿಲಂ ಮಾಱಾನೆಗೆತ್ತ (೨)	212
ಮಹೇಂದ್ರ ಮಹೈಶ್ವರ್ಯವಿವೆಲ್ಲಮಧು	رمان	ಮುಟ್ಟತು ಮುಟ್ಟದು ದಿನಮಂ (೧)	198
(ი) ಆದಿ. (263) 10-59	121	ಕಾವ್ಯಾ. 395	
ಮಾಡಿದಪಂ ಖಳಸಮಿತಿಗೆ (೪)	194	ಮುತ್ತಿದನೊ ಇಂದೆ (೪)	43
ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾ. ೨೦ ಕಾವ್ಯಾ. 3	88	ಮುತ್ತುದು ನೇಸಱ ತೇಜಂ (೫)	214
ಮಾಣದೆ ತಿರಿದುಣ್ಬಂ ಹರನ್ನೂ (೧೦)	207	ಮುತ್ತುದು ನೇಸಱ ತೇಜಂ (೨)	198
ಮಾಣನಕನತ್ತಣಿಂ ಕಾರ್ಯಮಂ	119	ಮುನಿಸದು ನಿನತ್ತು ಸೈರಣೆ (೨)	128
ಮಾಣಿಕ ಟಿಕ್ಕೆ	49	ಮುಳಿದೊಡೆಲ್ಲಂ ಮುಂದಱಿಯರ್	227
ಮಾತಿಂ ನಗಿಸಿದಂ (೧)	204		55
ವಾತುಂಗುಟ್ಟದೆ ಮೂಗುವಟ್ಟಿರೆ (೩)	142	ಮೂಗುವಟ್ಟರೆ ಕೃಷ್ಣಂ ಮಾತುಂ (೫)	
ಮಾತೆಲ್ಲಂ	42	(83)	
ಮಾರ್ಥನಿ ಶೌರೈಧನ (೩)	149	ಮೂಡಲಿರ್ದ ಪದದೊಳ್ (೬)	103
ಕಾವ್ಯಾ. 254		(ಸೂಕ್ತಿ. ಆ. ೮-ಪ. ೨೩೪ (ಹಸ್ತ್ರಲಿಖಿತ	5)
ಮಾದೇವನುಮಂ ಮೂಱುಕೋಣೆ (೩) 200	ಮೂದಲೆವಾರದೆ ಮಾಣ್ಬುದೆ ದೇವ (೧)	161

ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ಪುಟ	. ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	ಪುಟ.
ಮೂಱುಲೋಕಂ - ಲೋಕಂಗಳ್	122	0 0	
ಮೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಪೆಂಪಿಂದಗುಂದಲೆ (೬		ಮುಂಜೆಅಂಗು	54
ಆದಿ. 1-50 ಕಾವ್ಯಾ. 263	161	odo	54
¹ಮೂವರ್ ರಾಯರನೆ (೨)	48	ೆಯಿಡೆಗೆಯ ೧ ಸೇಣವಾದಿಗೆ ೧ನೆಂದ	THE STATE OF THE S
ಮೂವತ್ತಾಱುಂ ಗುಣಂಗಳ್ ತಮಗಾ		ೆಯೆಡೆಗೆಯ್ವಂ ಪೇಟಿಕಿನುಂದೊಡೆಂದ	٤) 202
ರ್ವಿರೆ (೧) ಆದಿ. 1-3	143	8	-, 202
ಮೂವತ್ತು ಮೂವರಾದರ್ ದೇವರ್ (.		ರಕ್ಕ ಸಿಯ ಮಾಡವದಱೊಳ್ (೨)	216
ಕಾನ್ಯಾ. 9	-) 00	ರತ್ನಂಗಳೊಳ್ ಮಾಣಿಕ್ಯಮುತ್ತಮಂ	
	201	ರವಿಸುತನಂತೆವೊಲಧಿಕದಾನಿ (೩)	185
ಮೃಗಗಣವುಂ ಪೋದ ಪಜ್ಜೆ ಯಿಂ (೨)		ರಸಿಕರೊಳ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ	120
ಮೃಡನಾ ಗಂಗಾಂಬುಧಾರಾ (೧)	101	ರೂಢಿಯೊಳ್ ಭಗದತ್ತನಿ (೯) (ಕಿ	3) 144
ಕಾನ್ಯಾ. 137	100	ರೈಯೊದವಿತ್ತು	39
ಮೃದುಮುಗ್ಧಾ ಲಾಪಂ ಬಳೆದಂ (೪)	190	ರಂಗಂಬೊಕ್ಕಾ ಡುವಂತೆ (೧)	142
(ಆದಿ. ಆ. ೮ ಪ. ೧)	4.77	ಪಂ. ಭಾ. 2-80	
ಮೆಚ್ಚುತುಣ್ಣಿ (೪) ಮೆಯ್ಗ ರೆಯಲ್ ಪಾಂಡವರ್ಗೆ (೨)	47	ರಂಭೆಯತ್ತಣಿಂ ಸುಖಂ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿದು	ದು 115
ವೆಯ್ಯ ಮಸಿ ಕೊರಲ ಬಕ್ಕಳ (೯)	46 55	စ	
ಕಾವ್ಯಾ. 309		ಲಲಾಟದೊಳ್ ಮಿಱುಸ ಕಣ್ಣುರಿಯಂ	3
ಮೆಯ್ಸಸವೊಂದೆ ಪೂವಿನೊಳೆ (೬)	52) 206
- ಶಾಂತಿ. 1-63	32	ಲಲಿತಭ್ರೂವಂಗಜ (೪), (೭)	41
ಮೆಲ್ಸರಂ	54	ಲೇಸಿಂಗೊಡೆಯಂ	37
ನೆುಯ್ಸಿರಿ ಉಂಟುಮಾಡಿದಂ (೨)	220	ನ	
ವೆುಲ್ಲನಿರ್ವರ್ ನುಡಿದರ್	78	ವರಸಂಧ್ಯಕ್ಷರದಂತಿರೆ (ಕಾವ್ಯಾ. 14)	9
ವೆುಲ್ಲಿದುವಪ್ಪು ಪಾದತಳಮುಂ (೫)	82	ವರ್ಗಾಕ್ಷರಮೆಂತಂತೆ	10
ವೇಲುದಱ ಸೆಱಂಗ (೩)	96	ಕಾವ್ಯಾ. 16	
ನೊಕ್ಕ ಳಮಿಸೆದಿರ್ಪಿನವು	9	ವಸಂತದೊಳ್ ಮಾವು ಬಂದುದು	117
ವೊಗದೊಳ್ ಮೆಲ್ಡಂ (ಕಾವ್ಯಾ. 11)	117	ವಸಂತರಾಜನೆಟ್ತಿಂದಸನಿಂದು (೩)	194
ವೊತ್ತವೊದಲಿಗನಾದಂ (೧)	167	ವಸಂತಂ ಬರಲೊಡಂ ಕೋಗಿಲೆ (೧)	226
ಮಂಡಲವ್ಯೂಹಮನೊಡ್ಡಿ (೮)	212	ವಾಯಸದಂತೆ ನೋಡು ಕಪಿಯಂತಿರೆ(೪)	203
ಮಾಂಧಾತನ ದೊರೆಯಪ್ಪ (೨)	71	ಕಾವ್ಯಾ. 402	100
ಮಿಂದುಂಡು ಕುಡಿದು ಮಗುಲ್ದುಂ (೧)	210	ವಿಚಾರಿಸದುಂತೆ ಪೊಸಂಬ (೪)	132
(ಆದಿ. F-FO)		విద్విటా స్త్ర్యీయరా	48
		ನೆಂತ್ರಕರನೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನೇ ನಿಷೇಧಿಸಿರುವ)ದರಿಂದ -

^{1.} ರೇಫಕ್ಕೆ ರೇಫವು ಪರವಾದ ಸಂಧಿಯು ದೋಷಕರವೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನೇ ನಿಷೇಧಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಯೋಗವು ಅಸಾಧುತ್ವಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮವು. 2. ಏಗೆಯ್ವಂ ಸೇಟಿ (ಪಾಕಾಂ.)

ಶಬ್ದವುಣಿದರ್ಪಣಂ

ಸರ ತರ್ವಾಕ	-A83	ਲੋਟੀ ਲੋਟੀ ਵਾਸ਼ੀ	483
ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಭಾಗ.	ಪುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ.	युधि.
ವಿಧುವಿಲ್ಲದಿರುಳ್ (೧೦) ಕಾವ್ಯಾ. 4		ಶ್ರೀಯಳ್ನದಿ ಕುರು (೧೨)	39
ವಿನಾಯಕನ ಮೂಹಿಕಂ	(ಟ) 60	ಶ್ರೀಯಂ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ (೮)	39
ಎ ನೋದದ ಮೊದಲೆಲ್ಲಿದಂ (೧)	97	ಶ್ರುತದೇವಿ ವಾಣಿ ವಾಗ್ ಭಾರತಿ (೧)	73
ಆದಿ. 3-15, ಕಾವ್ಯಾ. 12	.3	ವಸ್ತಕೋಶಂ —ಸ್ವರ್ಗ 2—7	
ವಿಪುಳಕಳಾಪಕೋಪಶಿಖಿ (೪)	221	z.	
ವಿ ರಹದೊಳಿಸಿದಂ	117	र्स कर कार करा संस्थ	215
ನಿಷ್ಣು ಪಡೆದಂ ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರಕ್ಕೆ	(3) 194	ಸತ್ತರ್ ಕಾದಿ ನಿನ್ನು ಳೈರುಂ (೫)	215
ಪಂಪ ರಾಮಾ. 7.98		ಸತ್ಯಮಂ ನುಡಿ ಗಡಾ (೬)	101
ವಿ ಹಂಗಮಮಿದೆಂದೇಕಬ್ಬೆ ನೀಮೇಳಿ	ಪಿರ್ (೬)	ಸದಭಿನುತಕಾವ್ಯ (೧)	87
ಕಾವ್ಯಾ. 318		ಸದ್ವಂಶದತ್ತಣಿಂ ಪುಟ್ಟದಂ	115
ವಿಹಂಗಮಮಿದೆಂದೇಕ(ಬ್ಬ)ಬೈ (೬		ಸನ್ಮಾತ್ರಂ ಭಾವಲಿಂಗಂಸ್ಯಾದಸ್ಪುಷ್ಟ	0 63
ಕಾವ್ಯಾ. 318		ಸಪ್ಪ ಸಪ್ಪನೆ ರಸಂ (೧)	166
ವೀರದೊಳಿಸೆದ <u>ಂ</u>	117	ಸಭೆಯೊಳ್ನುಡಿದಂ (೧)	103
ವೀರನುದಾರಂ ಶುಚಿ ಗಂಭೀರಂ (೧		しょむい かはるのはるい かはるい	226
ವೃಕ್ಷಂ ತಳಿರ್ತುದು	133	1 57531 2196730TD (OO)	47
ಸೇದದೊಳೊಂ ದಿದಾಯು ನಿನಗಕ್ಕೆ			2) 75
ಕಾವ್ಯಾ. 401		ಸವಣಂ ಬಳಪಂಗೊಳೆ (೬)	142
ವೇದವಿದಂ ಕಾಲತ್ರಯ (೪)	(ಟ) 9	0 ಸವಧಿಕುಮಾಕಾರಂ ಮೇಣಿವರ್ಣ (೨	201
ವೇದವಿದಂ ಬ ಹುಶ್ರುತಂ ಅಥರ್ವ			
ವೇದಂಗಳ್ ಪ್ರಮಾಣಂ	12		o (೨)
ಕುಂಚಿಸುವುದವಂಗೆಯುಂ (೫)	10	6 ವಸ್ತುಕೋಶ—(ಅವಿಭಿನ್ನಾ ಥ	
ವಂದಿ ಕೇಳೆ ಚಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಂ (೩)		96-3	114
ವ್ಯಾಕರಣಮನೆಲ್ಲರುಂ ಕೇಳ್ವೆಂ (೧		では成のではなる。これのまかれ、ナン	
ವ್ಯಾಳದಂತಿಕುಳಮಂ ಸಮಕಟ್ಟಿಂ	(V) 20	2	193
5 		್ಡ್ ಸಾತಿಶಯಾರ್ಥಮುಮಂ (೯)	52
ಶ(ಸ)ರಣಾರುವೊಳರೆ (೨೧)		0(ಲಾ. 1-78	
ಕಾನ್ಯಾ. 83		ಸಾಧಿಸಿದಪನಿನು ಕನ್ನು (೯)	194
ಶರದದೊಳ್ ದಿಗ್ವಿ ಜಯವೊಳ್ಳಿ:		1300108-200 2001 - 101	39
ಶರೀರಭೋಗಮಂ ತೊಱ ³ (೨) ಶಿರಃಕರೋಟ ನಗುವಂತಿರ್ದತ್ತು		99 ಗೌರಲ್ ಸಲ್ಪನ್ನು ಸತ್ತೆ ಸಂತ್ರಾನ್ಯ	
ಶಿವ್ಯ ನಂ ಕಲಿಸಿದಂ		99 ಸಾರಲ್ ಸಲ್ಲದು ಪನ್ನೆ ರಟ್ಟರಸಮಂ(20 ಕಾವ್ಯಾ. 277	(1) 100
ಶೌಚನಣ್ಮು ಪೆರ್ಮಾತು (೬)		20 ಕಾವ್ಯಾ. 277 90 ಸಾಲಭಂಜಿಕೆಗೆತ್ತರಸಂ (೨)	215
ಶ್ರೀಮತ್ಸಮಂತಭದ್ರಸ್ವಾಮಿಗ	21-1	88 1898686888888888888888888888888888888	
₩a. 3—11		ಗಾಗಿ ಬರು	(1) 104
		ಆದಿ. 7—63, ಕಾನ್ಯಾ. 2	.14

ಉವಾಹೃತ ಪದ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ಪದ್ಯಭಾಗಗಳ ಅಕಾರಾ<mark>ದ್ಯನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.</mark> 381

ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ. ಪುಟ.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯಭಾಗ. ಪುಟ.
ಸಾಸಿರ್ವರ್ ವನಿತೆಯರಯ್ಸಾಸಿರ್ವರ್ (೨)	ಸೊರ್ಕಾನೆಗಳಂಕಂ 62
ಆದಿ. 6-5, ಕಾವ್ಯಾ. 281 165	ಸೋನೆಯ ಕೆಸರ್ ಕೞಲ್ಡಲರ (೭) 54
ಸಿಡಿಲನ್ನಂ ಸಿಂಗದನ್ನಂ ಪುರಹರನುರಿ (೧)	ಸಂಗತಸತ್ವಂ ಕುರುರಾಜಂಗೆ (೨) 123
ಶ್ರ. ಬೆ. ಶಾಸ. 327 (124) 136	ವಿಕ್ರವಾ. 3-61, ಕಾವ್ಯಾ. 141
ಸಿರಿಗುದ್ಯೋಗಂ ಮಟಿಗೆ ಮುಗಿಲ್ 114	ಸಂಸಾರ ಗುಹಾಗಹ್ವರ (೪) 94
ಸಿರಿ ನೆಲೆಗೊಂಡುದಲ್ಲಿ (೨) 103	ಆದಿ. 3—68
ಸಿರಿಯೊಲ್ವಳೆ ಹೃದ್ಯವಿದ್ಯರಂ (೧) 75	ಸಿಂಗಮಕ್ಕೆ ಮ ಅಂಜೆಂ (೬) 44
ಸಿರಿಯೊಂದಾಗದೊಡವೇನೊ (೨) 75	ಸಿಂಧದ ಕುದುರೆ 115
ಸೀರ್ಗೆ ಕಷ್ಟಮಾಗಿ ನುಡಿವಂ 114	ಸಿಂಧುದೇಶದ ಕುದುರೆ (೪) 116
ಸುಖಸಂಪದವುಂ ಮಾಲ್ಪುದೆನಗೆ (೪) 107	ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಶೌರ್ಯಂ 114
ಸುರತರುನಂದನಂಗಳಿರ (೧) 78	ಸ್ತ್ರೀಯೆಂಬನಾಥೆ (೯) 39
ಆದಿ. 3—4	ಕಾವ್ಯಾ. 40
ಸುರತರುನಂದನಂಗಳಿರ (೧) 109	ಸ್ವಾಮಿಯತ್ತಣಿಂ ನಿರ್ವಾಹನಾದುದು 115
ಆದಿ. 34, ಕಾವ್ಯಾ. 130	ळ
ಸುರರಿಱಿದಿಂದಗಿದೆ (೧)	ಹತ್ತುನೂಱುಗಳ್ 122
ಸೂಸುತುಂ ನದನದೃಚ್ಛ ಜಲಂಗಳಂ (೨)	ಹರಿ ಕೇಳ್ ಧೂಮಪತಾಕ ಕೇಳ್ (೩) 203
ಕಾವ್ಯಾ. 409 210	ಹರಿಯ ಪೊರ್ಕುೞ ತಾವರೆ 116
ಸೇನೆಯುಮರಸಿಯುಮರ ಸನುಂ ಬಂದರ್	್ಹಾ! ರಾಮಾ! ಎಂದು ಸೀತೆ (೮) 43
123	ಪಂ. ರಾ. ೯-೧೧೩
ಸೈನ್ಯಮಹಾರ್ಣವದಂತಾಯ್ತ್ರಬ್ಧಿಯೆ (೪)	ಹುಲಿಯತ್ತ ಣಿಂದಂಜಿದೆಂ 115
(ii) 219	ಹುಲ್ಲುಂ ಹುಟ್ಟ್ರೆಗೆಯುಂ ಬೆಳೆದಲ್ಲಿ (೮) 55
ಸೈರಿಸು ಹೃದಯಮೆ (೫)	ಹುಸಿಯಾದೊಡೆ ದೇವರ (೪) 83
ಸೈರಿವ ಕಿವಿಗಳ್ಗೆ ಕರ್ಣಪೂರ (೬) 98	ಹೊಲನಱಿಯದ ನೆಲನಱಿಯದ (೧) 89
ಸೊಗಯಿಸುಗುವು ಪಲ್ಲಿಲಿ (೨) 160	ಹೋತೃವೆಯಾನಧ್ವರಿಯಯ್ (೫) 41
ಕಾವ್ಯಾ. 257	ಕಾವ್ಯಾ. 177
ಸೊಬಗುಳ್ಳವಳ ಪೆಣ್ಣಿ ನವೇಡ 124	ಹೊನ್ನಂ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಂ 119

^{1.} ಹಾರಾಮಾ! ಹಾರಾಮಾ! ಬಾರಿಪರಾರೆಂದು ಸೀತೆ ಶೋಕಂಗೆಯ್ದಳ್ (ಸಂ. ರಾ.)

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ ೫

--: # :---

ದರ್ಪಣಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಶಬ್ಜಸ್ಮೃತಿ, ಭಾಷಾಭೂಷಣಗಳ

ಸೂ ತ್ರಗಳು.

ದರ್ಪಣ ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ ಭಾಷಾಭೂಷಣ. ಸೂತ್ರಗಳು. ಸೂ. ಸಂ. ಸೂತ್ರಾದಿ. ಿತರದಿಂದಂ ಸಂಧಿನಾಮಸ್ಥಿತಿ ವಿತತ ಸಮಾಸಕ್ರಮಂ ತದ್ದಿ ತಂ ವಿಸ್ತರರೂ ಡಕ್ರ ಪಾಖ್ಯಾತಮಾಖ್ಯಾತಮುವೆುನೆ ದೊರೆ ವೆತ್ತಯ್ದು ಮಧ್ಯಾಯವರ್ಗಂ ॥ ೬ ॥ e5000 -1-2ಆದ್ಯಕ್ಷರದಿಂ ಬರೆ ಪದಿನಾಲ್ಕುಂ ಸ್ವರ (ಮಿಂ ಪರಿಶೇಷಂ) | ತೇಷ್ವಾದೌ—1-3 | ಕಾದಯಃ—1-6 ವ್ಯಂಜನಂಗಳರೆ ಮಾತ್ರಿಕೆಗಳ್ ॥ ೧ ॥ 20 ಏದೋತೌ-1-5 ೧೨ ಸ್ವರದೊಳಗಮೇಕವಾತ್ರಾನಿರತಂ ಹ್ರಸ್ವಂ ದ್ವಿ ಏಕ ದ್ವಿತ್ರಿ --1-4 ಮಾತ್ರಮಂತದು ದೀರ್ಘಂ ॥ ಪರಿವಿಡಿಯಿಂ ಮಾ ತ್ರಾತ್ರಯ ಪರಿಗತಮುಖ್ಪದೆ ವಲಂ ಪ್ಲುತಂ ತಾನಕ್ಕುಂ ॥ ೨ ॥ ೧೨+೧೩ ಪರಿಹರಿಸೆ ಯ ವರ್ಣಮನಾ ಸ್ವರಂಗಳವು ನಾಮಿ ಯೆಂಬುವಕ್ಕುಂ ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರವಾನೆ ಯಥಾರ್ಥದಿಂ ವ್ಯವಹರಿಸುಗುವೇಕಾರವಾದಿಯಾಗಿರೆ ನಾಲ್ಗುಂ ॥ ೩ ॥ 08 (ಅನುಸ್ವಾರೋ—1-14 ಉಪರ್ಯ —11-5 ಎಯ್ದೆ ಕಕಾರದಿನಿರ್ಪ್ಪತ್ತಯ್ದ ಕ್ಕರನೆಯ್ದು ವನ್ನೆ ಸಂ ವರ್ಗಾಸ್ತೆ—1-7 ಪರಿವಿಡಿಯಿಂದಯ್ದ ಯ್ದು ಗೆಯ್ದು ವರ್ಣದಿನಯ್ದುಂ ವರ್ಗಂಗಳಕ್ಕು 02-0° ನಾತ್ರ ಪ್ರಾಯೇ ಣ—1-11 ಮುೞಿದುವವರ್ಗಂ ॥ ೪ ॥ ಇಲ್ಲ

^{1.} ಧಾತು, ಅಸಭ್ರಂಶ, ಅವ್ಯಯ ಎಂಬ ಮೂರು ಸಂಧಿ (ಅಧ್ಯಾಯ) ಗಳನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಿರುವನು.

ದರ್ಪಣಸೂತ್ರಗಳು ತತ್ಸಂವಾದಿ ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ ಭಾಷಾಭೂಷಣಸೂತ್ರಗಳು. 383

ಗ ಸ೯೧	ب روس	
ದರ್ಪಣ ಸೂ. ಸಂ.		ಭಾಷಾಭೂಷಣ.
		ಸೂತ್ರಾದಿ.
೧೮-೧೯	ಅನುನಾಸಿಕವುಕ್ಕುಂ ಐ ಇ ಣ ನ ಮಂಗಳಿ ಯವಲ	
	ವುನನುನಾಸಿಕಮುಂ ಮು ತ್ತನುನಾಸಿಕಮುಮವಕ	
	ಜನೋಕ್ತಿಯಿಂದಱಿ ವ್ರದನಱ ವಿಷಯಾಂತರಮಂ ॥	೫॥ ವಿಭಾಷಯಾ —1.9
೨೧	ಲರಡ ಗ್ರಹಣದೆ ಳಱಲಾ ಕ್ಷರಮಕ್ಕುಂ ಪೀಡನ	ಲರಡಾ—1-10
	ಪ್ರಯತ್ನಾ ಶ್ರಯದಿಂ ॥ ೬ ॥	ದೃಶ್ಯಂತೇ1-11ವೃತ್ತಿ
೧೭	ದೊರೆಕೊಂಡ ಸಂಖ್ಯೆ ಯೊಳಮನುಕರಣದೊಳಂ	ಪ್ರಾಯೇಣೇತಿ—
	ವರ್ತಿಕುಂ ಮಹಾಪ್ರಾಣಂಗಳ್ ॥ ೬ ॥	
26	අවූ	(ಶಷ್ ಚ-1-12
		{ ಶಷೌಚ—1-12 ಋಕಾರಾದ 1-13
೩೮	ನಿರುತಂ ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರತ್ಯಯಮೆರಡುವೊಡಂ	
	ಬಟ್ಟು ತೋಱಿ ಪದಮೆನೆ ಪಡೆಗುಂ ॥ ೭ ॥	ವಿಭ <u>ಕ</u> ್ಯಂತಂ - 1-16
સ૭	(ಪರವರ್ಣದೊಳೆಳಸಿರ್ಕುಂ)। ಸ್ವರರಹಿತ ವ್ಯಂಜ ನಂಗಳಾ ಸಂಹಿತೆಯೊಳ್॥ ೭॥	{ ಪರಸ್ಪರ –1-17 { ಸಂಧೌ—2-18
	त्रः तरिष्य संक्षेत्रे व्यवस्था । १ ॥	\
350	ಸ್ವರಮಿರೆ ಪರದೊಳ್ ಪೂರ್ವ	ಸ್ವರೇಪರೇ-2-19
	ಸ್ವರಲೋಪಂ ಕೃತವಿಭಕ್ತ್ತಿಗಕ್ಕುಂ ಪ್ರಕೃತಿ	
	ಸ್ವರದೊಳುದೇದಂತಕ್ಕಾ	ನನಾಮ2-21
	ಚರಿಸುವರವಿನಷ್ಟನಾಮ ಭಾಗಸ್ಥಿ ತಿಯೊಳ್ ॥ ೮ ॥	
Me.	අවූ	ಪ್ರಕೃತೇ -2-20
	ಯತ್ವವತ್ವದುಂ	
3181-312	ಸವನಿಕುಮಾಕಾರಂ ಮೇ	ಆದಿವ2-22
	ಣಿವರ್ಣವೇಕಾರವೊಂಬಿವರ್ಕೆ ಯಕಾರಂ ಕ) ಅಕಾರಾಂ—2-23 ವೋವೃ—2-24
	ವ್ಯವಧಾಯಕಂ ವೃರ್ಣಕ್ಕೆ ವಕಾರಂ ಸ್ವರಮವಿದಿರೊಳಾಗೆ ಯಥೇಷ್ಟಂ 🏿 ೬ 🗷	(3 - 2 - 2 +
x c	ಆರಮೆ ಎಲೇ ಏ ಓಹೋ ಆರೆ ಎಂಬ ನಿಸಾ	(ಏ ದೋದಂತಾ 2-25
	ತಮುಂ ವಿಶಂಕಾಪರಮುಂ ದೊರೆವೆತ್ತವಧಾರಣ ಮುಂ ಸ್ವರೂಪದಿಂ ನಿಲ್ಕು ಮವಿಕೃತಂಗಳವೆಂದುಂ॥೧೦¹	\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\
3.0	ಪದವಿಧಿಯಿಂ ನೆರೆದುತ್ತರ !	(ವರ್ಗ ಪ್ರ-2-28
٤٤	ಪದವಾದಿಯೊಳೊಂದಿ ನಿಂದ ವರ್ಗಪ್ರಥಮ 🏾	ವರ್ಗ ಪ್ರ—2-28 ನಾದಿಷ್ಟ—2-29 ಚಟವ—2-30
	9, WW 5,5,5,5	
	ಪ್ಪುದದರ್ಕ್ಯಂ ಬಹುಳಮುೞ•ಯೆ ಚಟವರ್ಗಂಗಳ್ «೧	וטט
	2 07 (20)	17 18 19 19 19 19 19 19 19 19 19 19 19 19 19

^{1. 3,378,..2}_27. (20)

		The second of th		
٦,	ರ್ನಣ		ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ	ಭಾಷಾಭೂಷಣ.
	ಸo.		ಸೂತ್ರಗಳು.	ಸೂತ್ರಾದಿ.
100.		ಕ ಕರ್ಗಿ ಯಲದಿನ		
	86	ಸ್ವರದಿಂ ಯಲದಿನ	ಳವುರ್ದು ತೋಱ ³ ಪವರ್ಗಂ	॥ ಸ್ವರಯರ—2-31
				వ
		ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ ವಾ	これが、 まつがまれるがあい。	10 91
			ೂಳವುನ್ವಿ ತಾರ್ಥದೊಳಕ್ಕುಂ ।	
	20	ಯಲರಹಿತವೃಂಜನ	igues.	٠
			ರಮಲ್ಲಿ ಬಹುಳಂ ಚತ್ವಂ ॥	ವ್ಯಂಜನಾ—2-32
		ಕೆಲಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್	್ ಜತ್ವಂ ।	ಸಂಖ್ಯಾ2-33
		ನೆಲೆಗೊಳ್ಗುಂ ಸಂಕ	ಬೈಯಾದೊಡಕ್ಕುಂ ಛತ್ವಂ ॥ ೧	٩. ١١
	೭೧	ಸ್ವರಮಮರ್ದಿರೆ ಕ	ಯುಂದೇಕ।	
		ಸ್ವರದೊಳ್ ನಣೀ	ಲಯಳಕಾರಮನಿತುಂ ಹ್ರಸ್ವಾ _। ಪೀನಂ ।	್ಗ ನಣಲಯ-2-34
		ಕ್ಷರಪೂರ್ವಮಾಗೆ	ಪೀನಂ।	あった-2-35 こった -2-35
			್ವವೃತ್ತಿಯಂ ತಾಳ್ದಿ ರ್ಕುಂ ॥೧೪	
	20	ಧಾತುವಿವರ್ಜಿತ		ಅರ್ಥವ—3-37
		ಪೇತಂ ಲಿಂಗಂ		- > 0.00
	હ કર		ಯದದೊಳ್ ಎಂದಿಂ ॥	{ ತಾಸ್ತು3-39 ತತೋ3-38
		ತೀತೆಱದಿಂದೇಟಕ ಭಾತ ನಿಭಕಿ ಗಳ	್ಕರಿ . ಳದರ್ಕೆ ಕಾರಕವಶದಿಂ ॥ ೧೬ ॥	(990,3-30
		J. 9 - me a		
	क्ट	ಬವರಿಸೆ ತಳಿ ಕು	ಕ್ಷವೆ ಪ್ರತಿ ಸರ್ಕ್ ಶಬಂ ಮ ।	(8.3 - 3-40
		ड ्य प्रवाहरू	್ಕ್ ಪಲ್ಲಿ ಗಳ್ ಶಬ್ದಂ ಮ। ಮ ಗುಣವಚ ।	{ ದ್ವಿತ್ವ3-40 ಸರ್ವನಾಮ3-41
		ನವೃತ್ತಿಯಂ ತ	ಾಳ್ದಿ ನೆಗಲ್ಗು ಮವು ಬಹುಳತೆಯಿ	
	F	್ ಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀವಾ	ಂಚಕಮಾ।	
	พลิธ		್ಲಲ್ಲಿ ಸರ್ವನಾಮಂ ಸಯ್ಯೊಂ ॥	ಸ್ತ್ರೀವುರು_3-42
			r acr scr ter 1	3
		ದೊರೆಕೊಂಡನ	ు సరిసుగుం జన్యేక్తి క్రమదిం	ଆଠରା
	00	೭ ಅಕ್ಕುಮನುಸ್ಥಾ		ಅತೋಽನು 3-45
			ಯಾಸೊಡಂ ಮತ್ತ್ರದಱ ಾ	ಅನ್ನಸ್ಮಾ_3-46
			್ ಲೋಪಂ ತಾ	
		ನಕ್ಕುಂ ಪ್ರಥಾ	ನ್ಬುಕ ನಚನಮಂತೊಂದಕ್ಕು ೦ ॥	OF II
	00	೫ ಕೇವಲಮದಂತ	ತಲಿಂಗ ದೊ	ಅದಂತಾ3.49
		ಳಾವರ್ಜಿತನು	ಪ್ಪ ಮಾಗಮಂ ಗಳ್ಗ ಕ್ಯುಂ॥	000903-49
	0	ರ್ಜ ತಾವೊಂದಿ ಬಿ	ಂದುಗಳ್ದು ।	ಅನುಸ್ವಾರಸ್ಯ — 3-53
		क्यु ३३ रेत	ಬ್ಗುಂ ಮನಂ ಸ್ವರಂ ನಿಲಿ ಪರದಿ	PAL II 30 II

ದರ್ಪಣಸೂತ್ರಗಳು ತತ್ಸಂವಾದಿ ಉದ್ದಸ್ಮ್ಮ ತಿಭಾಷಾಳೂ ಪರ್ಚು ಕ್ರೇಳು. 385

ದರ್ಪಣ	ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ	ಭಾಷಾಭೂಷಣ
ಸೂ. ಸಂ.	ಸೂತ್ರಗಳು.	ಸೂತ್ರಾದಿ.
	ಅವು ಪರಮಾಗಿರೆ ಲಿಂಗಾಂ।	ಗುಣೋ—3-47
	ತವರ್ಣಲೋಪಂ ಗುಣೋಕ್ತಿಗಳ್ಗುಂ ಪ್ರಾಯಂ ॥	
	ಸ್ವವಿಭಕ್ರ್ಯಾದ್ಯ ಕ್ಷರಮಾ।	
	ಗಿ ವರ್ತಿಕುಂ ಸರ್ವನಾಮದೊಳ್ ಮತ್ತ್ರದುವುಂ ॥೨೧	॥ ಸರ್ವ—3-48
೧೦೭	ಸ್ವರವಿುದಿರೊಳಕಾರಾಂತ ।	
(ಉತ್ತರಾ		
	ಕ್ಕಿ ರೆ ನಾಗಮಮಕ್ಕು ಮಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗದೊಳಿ॥ ನೈ ರಡನೆಯ ವಿಭಕ್ತಿಯನ ।	ಸ್ವರಾದೌ—3-50
೧೦೮	ತ್ತಿರಲಿತ್ತು ನವುಂಸಕಕ್ಕೆ ದಾಗಮಮಕ್ಕುಂ॥೨೨॥	ನಪ್ರುಸಕ3-51
೧೦೮	ಮತ್ತಾದ್ವಿತೀಯೆಗಂ ಮನ ।	Casaba a ra
	ವೊತ್ತರಿಸಿರ್ಕುಂ ವಿಭಾಷೆಯಿಂ॥	ವಿಭಾಷಯಾ—3-52
೧೦೯	ನಿಧನದೊಳಂ ॥	
	ಹತ್ತಿ ನಿಮಿರ್ದಮರ್ಮ ನಿಲ್ಕುಮು । ದಾತ್ತತೆ ಮಿಗೆ ದಂ ತೃತೀಯಗೇದಂತಂ ಮೇಣ್ ॥೨೫	\
ററാ	ಅಕ್ಕುಂ ಬಹುಳಮು सಾರಾಂ।	ಉದಂತಾ—3-54
	ತಕ್ಕೆ ತೃತೀಯಾದಿಗಳೊಳಿನಾಗಮಂ ॥ ೨೪ ॥	5 0000 -50
ററം	ಅಱುವೆಂ ॥	ಅಱುಕಾರ3-55
	ದಕ್ಕು ಮವು ಸರ್ವನಾಮದ ।	
	ಪಕ್ಕ ದೊಳರೆ ಮೊದಲೊಳರ್ದುಕಾರದ ನೆಲೆಯೊಳ್ ॥೨	981
ററ೫	ವೊದಲೊಳನುಸ್ವಾರಂಬೆರ ।	(ಅತಶ್ಚ-3-62
	ಸದಂತಪುಲ್ಲಿಂಗದೊಳ್ ಗೆಯಕ್ಕುಂ ದ್ವಿತ್ವಂ ॥ ವಿದಿತನಪುಂಸಕದೊಳ್ ಪ ।	ವಾ ನವು0-3-63 ಶೇಷಾತ್ತೃ-3-64
	ಕ್ಷದಿಂ ತೃತೀಯಂ ಚತುರ್ಥಿಗಂತುೞಿದವಱ ³ ೂಳ್ ೩೨	
000	අවූ <u></u>	ದಿಗ್ನಾಚಿ-3-56
೧೧೨		3
(ಉತ್ತರಾ	್ಲ್ಯೂ ಅತ್ತಣಿಮೆಂದನುಬಂಧಿಸಿ ।	
೧೧೮	ಹೊತ್ತಂಬರದಿಂ ತಗುಳ್ಚುವರ್ ಪಂಚಮಿಯೊಳ್ ॥	ಅತ್ಮಣಿಂ-3-66
2.05	ಇಲ್ಲ	ಲಿಂಗಾರ್ಥ—4-74
೧೨೯		ಕರ್ಮಣಿ-4-76
೧೩೦	"	(ಕಾಲಾಧ್ವನೋ4-77
೧೩೧	"	ಕಾಲಾಧ್ವನೋ4-77 ಕರ್ತೃಕರ — 4-78 ಹೇತಾ —4-79
* ***		(ac so -4-79

ಕಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಸಣಂ

ದರ್ಪಣ	ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ	ಭಾಷಾಭೂಷಣ	
ಸೂ. ಸಂ.	ಸೂತ್ರಗಳು.	ಸೂತ್ರಾದಿ.	
09 9.		(ಸಂಪ್ರದಾನೇ-4-80 ರುಚಿ—4-8 I ಮನ್ಯ —4-82	
೧೩೨ }	"	ಮನ್ನ _ 4-82	
೧೩೪		ಅವಾದಾನೇ —4.84	
ಪೂ ರ್ವಾರ್ಥ	"		
೧೩೫		ಸಂಬಂಧೀ 4-85	
	n		
೧೩೬	"	ಅಧಿಕರಣೇ—4-86	
೧೩೮) ಬಿತ್ತರಿಸುವರ್ ತೃತೀಯಾ ।] ವೃತ್ತಿಯುಮಂ ಸಂಚವಿೂಪ್ರಯೋಗದೊಳರೆಬರ್ ॥೨		
ಉತ್ತರಾರ್ಧ] ವೃತ್ತಿಯುವುಂ ಸಂಚವಿಗಪ್ಪರೋಗದೊಳರೆಬರ್ ॥೨	೬॥ ಆಸಾಂ –4-88	
೧೩೭	ಆದಿವಿಭಕ್ತಿಯೊಳಂ ಸ್ವಾ ।		
	ವ್ಯೂದಿಯೊಳಂ ಷಷ್ಠಿ ತಾನದಕ್ಕುಂ 🛚		
೧೩೯		ಆಸಾಂ4-88	
ಪೂರ್ವಾ ರ್ಧ	}ಕೆಲರು । ತ್ಪಾದಿಸುವರ್ ಸ್ವಾಮಿತ್ವದೊ	4-00	
ಳಾದವ ಭೇದದೆ ಚತುರ್ಥಿಯಂ ಷಷ್ಠಿಯುಮಂ ॥ ೨೭ ॥			
೧೩೬	ಗುಣದಿಂ ಕ್ರಿಯೆಯಿ: ० २ कः ह ।		
	ರಣದೊಳ್ 1ಸಪ್ತ ವಿಯುವುಕ್ಕುಂ	ನಿರ್ಧಾರ—4-87	
		640.0-1-01	
೧೨೯ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ	ತ್ರಣದೊಳ್ ನೆಗಲ್ಗುಂ ।	ಸಂಬೋಧ—4-75	
		12 1 2 2 D	
ಪೂರ್ವಾ ರ್ಧ	} ಸಾಧಾ। } ರಣದೊಳ್ ಲೋಪಂ ತದೇಕವಚನಕ್ಕ ಕ್ಯುಂ॥ ೨೮॥	ಆಮಂತ್ರಣೇ_3-70	
		hd . 0.74	
೧೨೮	ಕ್ಷಾನೆಯೊಳೇಕತ್ವಕ್ಕವಿ। ಶೀಷದಿನೇದಂತಮಲ್ಲ ವರ್ತಿಸುಗುಮಿರಾ ॥	ಏತ್ವಂ — 3.71 ಇರಾಶ್ಲೇಷೋ – 3.72	
	ಶ್ಲೇಷಂ ತಾನಕ್ಕುಂ ಪರಿ।		
	ಶೇಷದ್ವಿಬಹುತ್ವವಿಸಯವಾನಿತನಿತರ್ಕಂ ॥ ೨೯ ॥		
೧೨೬) ಎಸೆದಿರೆ ನಿಲ್ಯುಂ ಸಂಬೋ । ಉತ್ತರ್ಯರ್ಥ) ಧಿಸುವೆಡೆಗಳೊಳನುರ್ದು ದೇಸಿಯಿಂ ಮಾರ್ಗದೊಳ್ಳ 1			
ಉತ್ತರ್ಾರ್ಥ ಧಿಸುವೆಡೆಗಳೊಳವುರ್ದು ದೇಸಿಯಿಂ ಮಾರ್ಗದೊಳಂ 1			
	ನಿಸದಂ ಕ್ರಮಗತಿಯೊಳತಿ 1		
100	ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಿಂ ಹ್ರಸ್ವದೀರ್ಘಕಾಕುಗಳೆರಡುಂ ೩ ೩೦ ॥	ದೀರ್ಘೀಕ್ತಿರ್ನ-3-73	
2 2	1. 3:034 3-57, An : 5,00 8-59 mm	¥ 8=10	
ಸಪ್ತರಣ್ಯ3-69. ಈ ಸೂತ್ರವಿಷಯಗಳು ಶಬ್ದಸ್ಥೃತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ.			

ದರ್ಪಣಸೂತ್ರಗಳು ತತ್ಸಂವಾದಿ ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ ಭಾಷಾಭೂಷಣಸೂತ್ರಗಳು. 387

ದರ್ಸಣ	ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ	ಭಾಷಾಭೂಷಣ
ಸೂ. ಸಂ	ಸೂತ್ರಗಳು.	ಸೂತ್ರಾದಿ.
೧೨೦	ಸ್ವರಸಂಜ್ಞಿ ಕಂಗಳನುರ್ದೊಂ।	
	ದರೆ ಮುಂದೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ದ್ವಿತೀಯೆಗೆ ದೀರ್ಘಂ 🛭	ದ್ವಿತೀಯಾ-3-68
	ದೊರೆಕೊಳ್ಗು ಮೆಲ್ಲಿಯಾನುಂ ।	
	ಪುರಾತನೋಕ್ತಿಗಳೊಳಂತದಲ್ಲಿ ಯಥೇಷ್ಟಂ ॥ ೩೧	
೧೧೯	ತುದಿಬೊಳ್ ದೀರ್ಘಾದೇಶಂ।	ದೀರ್ಘಾದೇ-3-67
	ಪೊದಲ್ದ ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿ ಗರೆಬರ ಮತದಿಂ 🛚	
	ಪುದಿದಿರ್ಕುಂ ಕೆಲಬರ್ ಖೇದ।	
	ದೊಳಂ ಸಂಭ್ರಮದೊಳಂ ಪ್ರ ಯೋಗಿಸುವ ರದಂ 🛭 ಚ	ا و چ
೧೪೩	ನೊದಲ ವಿಭಕ್ತಿಯೆ ವಾಕ್ಯದ ।	
	ವೊದಲೊಳ್ ಪುದಿದಿರೆಯುಮುರುವಿಶೇಷಣಗತಿಯಿಂ	0
	ಪದಸಂತಾನಂ ತಾನದು ।	ఇల్ల
	ತುದಿಯ ವಿಭಕ್ತಿಯೊಳೆ ಕಾರಕಾನ್ವಿತಮಕ್ಕುಂ 🛭 ೩೩	4.0
೧ ೪೮	ү ಕಾರಕಮುಂ ಕ್ರಿಯೆಯುಂ ಕ್ರಿಯೆ ।	
ಪೂರ್ವಾ ರ್ಧ) ಕಾರಕದಿಂದನ್ನಿ ತಾರ್ಥ ಮಾಗಿರ್ ನಮ ॥	ae
	ಧ್ಯಾರೋಪವೆಯ್ದುಗುಂ ತ !	
	ತ್ಕಾರಕಗತಿಯೊಳ್ ವಿಭಕ್ತಿ ಪರಿಣತನು ಕ್ಕು ॥ ೩ ೪ ।	
080	ಜಾತಿಯೊಳಂ ಸಂಖ್ಯಾನಾ। ಖ್ಯಾತಿಯೊಳಂ ಕೂಡಿ ನೆಗಲ್ಗು ಮೇಕಬಹುತ್ತೋ॥	maidt = 4-89
Ora J	ಶ್ಯಾತಿಯಾಳಿಂ ಕಾಡ ನಿಗಟ್ಗು ಮೀಕಬಹುತ್ತು । ದ್ಯೋತನಪರಮೇಕತ್ವಂ ।	ಸಂಖ್ಯೇಯೇ4-90 ಭಾವವಚನೇ - 4-91
	ಮಾತೇಂ ಭಾವದೊಳವೇಕವಚನನೆ ಅಕ್ಕುಂ ॥೩೫॥	
೧೪೯	ನೀನಾಂ ತಾನೆನಿಕುಂ ಪ.ಥ ।	ನೀರ್ನಾ_5-92
	ಮಾನಿರ್ಬೀಶಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಯೆನಗೆ ತನಗೆ ಯೆಂ ॥	ನಿನ ಎನ—5-93
	ಪ್ರೀಲಾಡ ಚಾರ್ಕ್ ಬಾಕ್ಸ್ ಬರ್	ದ್ವಿಬಹ್ವೋ:5-94
	ಶಾನಕ್ಕುಂ ಯುಷ್ಮದಸ್ಮದನ್ಯೋಕ್ತ್ರಿಗಳೊಳ್ ॥ ೩೬ ॥	
೧೫೩)	ಆವನಾತನೆಂಬ ಮಾತುಗ ।	ಅದು ಇದು5-95
೧೫೪	ಳವು ಫ್ರಲ್ಲಿಂಗ ಪ್ರಯೋಗದೊಳ್ ಸ್ತ್ರೈಣದೊಳಿ॥ ನ್ನ ವಳಾಕೆ ಯೆಂಬ ನುಡಿ ಸಂ।	ಅದು ಇದು5-95 ವಳ್ ಕೇಚ5-96 ದೀರ್ಘಸ್ತಕ5-97
(1012)	ಭವಿಕುಂ ಶೇಷದೊಳದೆಂಬ ಮಾತೆಸೆದಿರ್ಕುಂ ॥ ೩೭ ॥	
೧೫೮		ನಿತ್ಯಂ ಕಳ—5-99
	ಪತ್ರಕಳತ್ತಾದಿ ಶಬ್ದ ದೊಳ್	
	್ಯುತ್ಯಯಮಕ್ಕುಂ ಕರುಣೋ । ಪ್ಯತ್ಯಯಮಕ್ಕುಂ ಕರುಣೋ । ಪತ್ಯಕಗಳೊಳಂ ವಧಾಭಿಲಾಷಾದಿಯೊಳಂ ॥ ೩೮ ॥	್ತ್ರೀವಂ5-98
ಶ೪(ಕೊನೆ)	ವ್ಯತ್ಯಯಮಕ್ಕುಂ ಕರುಣೀ ।	THE RESERVE
(net in	ಪತ್ರಕಗಳೊಳ್ಳ ವಧಾಭಿಲಾಷಾದಿಯೊಳ್ಳ ೩ ೩೮ ೩	
	lettere. Henri in a sent detaile her del che le le le content de la le content de la le content de la le content de la lecte d	

```
ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ
                                                             ಭಾಷಾಭೂಷಣ
ದರ್ಪಣ
                                                               ಸೂತ್ರಾದಿ.
                            ಸೂತ್ರಗಳು.
ಸೂ. ಸಂ.
                                                 {ಆತೋ —5-100
ಈದೂತೊ —5-101
ನೈಕಾ —5-102
    ೮೫ ) ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಲಘೂಕೃತ ।
೮೬ ) ಮೇಕಾರಂ ಬಹುಳಮಕ್ಕು ವಿೂದೂದಂತ ॥
(ಕೂರ್ವಾರ್ಥ) ಕೈ (ಕಾಕ್ಷರಪದಮುೞಿಯೆ ನಿ।
          ರಾಕುಳದಿಂ ಹೃಸ್ವಮಕ್ಕು ಮೆಲ್ಲೆಡೆಗಳೊಳಂ ॥ ೩೯॥
೮೬ ) ಧಾತುವಿಹಿತಂ ತೃಶಬ್ದಂ ।
(ಉತ್ತರಾರ್ಥ) ) ಖ್ಯಾತವಿಭಕ್ತ್ಯಂತರಂಗದೊಳ್ ನಿಲ್ಯುಂ ತಾ ॥
                                                   ಧಾತೋಸ್ತ್ಯ-5-108
           ನಾತೆಜದೆ ನಿಲ್ಲದಂತುವ।
           ಜಾತಾರಾದೇಶಮಾಗಿ ನಿಯತಂ ನೆಗಟ್ಡು ೧ ೪೦ ॥
 ೮೬ ) ಬಿದಿಗಭಿಧಾನಂ ತಾನಂ । ರಾಂತೋ — 5-104
ಉತ್ತರಭಾಗ ) ತದಾದೊಡಕ್ಕುಂ ವಿಧಾತೃಶಬ್ದಂ ರಾಂತಂ ॥ \ ಆರೋ — 5-105
          ತ್ರಿದಿವಸ್ಥಿ ತರೊಳರಾದೇ 1
           ಶದಿಂದವೊಡಗೂಡಿ ವರ್ತಿಕುಂ ಪಿತೃಶಬ್ದಂ ॥೪೧॥
      ರ್ಲ 'ಶ್ವಯುವಾಧ್ವ ಸಖೀಯಸ್ಪ್ರ । ತೃಯುವಾ—5-106 ತೃಯಮನ್ಸಂತಂ ಬಹುತ್ತ ವಿಷಯಕೃತಾದೇ ॥ \{ ಶ್ವಯುವಾ—5-106 ಸಖ್ಯುರಾಯಃ—5-107 ಶಯುತಂ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದಂ ।
            ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡೆಗುಮೆಸೆವಿನಂ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ॥ ೪೨ ॥
      ೮೮ ಪಡೆಗುಂ ವಿಭಾಷೆಯಿಂದಂ।
            ಕಡೆಯೊಳದಂತತೆಯನಸ್ವರಂ ವೃದ್ಧ ನವೋಲ್ ॥ ಅದಂತ ... 5-109
            ಪಡೆಗುಮದರ್ಶನಮಂ ಮೇಣ್ ।
                                                    ವಿರಾಮೇ -5-110
             ಪಡೆಗುಂ ದ್ವಿ ರ್ಭಾವವೃತ್ತಿಯಂ ಮೇಣ್ ಶ್ರುತಿವೋಲ್ uva e ಲೋವೋ - 5 - 111
      ೧೬೪ ಅನುಸಂಧಿಸಿ ಕೃತ್ಸ್ನವ್ಯಂ।
             ಜನಂಗಳಿರೆ ಮುಂದೆ ಬಿಂದು ಪರಿವರ್ತಿಸುಗುಂ ॥
                                                   ಮನಯೋ-5-112
             ಮನದೊಳ್ ವರ್ಗ್ಡಂ ಪರಮಾ ।
                                                     ವರ್ಗೇ -5-113
             ಗಿ ನಿಲೆ ವಿಕಲ್ಪದೆ ತದೀಯಸಂಚಮಮಕ್ಕುಂ ॥ ೪೪॥
      ೧೬೫ ಸಂಗತಿಯಿಂದಂ ನಾಮಪ।
             ಸಂಗಳಿಸುಗೂ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ 1
             कार्तम्र व्हर्विक स्ट्री स्थायक कार्य कर्म ।
                                                      ರೋ ಹೋವಾ__ 5 15-1
           1. ಶ್ವಮುವಾರ್ಧ್ವ ಸಖರ್ಮ ಪ್ರತ್ಯಯ—(ಮು. ಪಾ.) 2. ಕಾತಂತ್ರ—೨-೫-೧ (ಇದೇ
```

ಸ್ತತ್ರವಿದೆ).

ದರ್ಪಣಸೂತ್ರಗಳು ತತ್ಸಂವಾದಿ ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ ಭಾಷಾಭೂಷಣಸೂತ್ರಗಳು. 389

ದರ್ಪಣ	ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ	ಭಾಷಾಭೂಷಣ
ಸೂ. ಸಂ.	ಸೂತ್ರಗಳು.	ಸೂತ್ರಾದಿ.
೧೬೭	ಉತ್ತರಪದದರ್ಥಂ ಮೆ ।	ಉತ್ತರ6-126
	ಯ್ವತ್ತರೆ ತತ್ಪುರುಷಮಂತದೇಕಾಶ್ರಯಮಾ ॥ ನಿ ಗುತ್ತು ಮಿರೆ ಕರ್ಮಧಾರಯ ।	ಸ ಏವೈಕಾ 6-127
	ವೆತ್ತಂ ದ್ವಿಗುಸಂಜ್ಞ ಮದುವೆ ಸಂಖ್ಯಾದಿಸದಂ ॥೪	?EII
೧೯೯	ದ್ವಿ ಪದಂ ಮೇಣ್ ಬಹುಪದಮ ।	ಅನ್ಯಪದಾ—6-131
	ನ್ಯ ಪದಾರ್ಥದೊಳೊಂದಿ ನಿಲೆ ಬಹುಪ್ರೀಹಿ ಸಮ॥	ಸರ್ವಪದಾ-6-130
	ಸ್ತ್ರಪದಾರ್ಥಂ ದ್ವಂದ್ವಂ ಪೂ ।	ಪೂರ್ವ—6-129
	ರ್ವಪದಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಮವೃ ಯಿೂಭಾವಾಖ್ಯಂ ॥೪೭॥	
೧೭೦	ಪತ್ತಿರೆ ಕಾರಕದೊಳ್ ಮುಂ ၊	ಕಾರಕಂ6-133
	ದೊತ್ತಿ ಸಮರ್ತ್ಥಕ್ರಿಯಾವದಂ ಪದವಿಧಿ ತಾ ॥	ಆಕಾರಾಂತಾ 6-134
	ನೊತ್ತರಿಸುಗುಪುದಱ್ಯೇಳ್ ತ।	
	ಕ್ತಿತ್ತವುದಂತಕ್ಕೆ ಬಿಂದು ಸಂಧಿಸಿ ನಿಲ್ಕುಂ ॥೪೮॥	
೧೮೨		ವಿಶೇಷ್ಮೋ-6-135
	ಳೊತ್ತೆ ರಿಸಿರೆ ಪೂರ್ವಸ್ಥೆದದುಪಾಂತ್ಯ ಸ್ವರದಿಂ ॥ 🚽	ಇಕಾರಾ - 6-136
	ದತ್ತಿರ್ದುವರ್ಕೆ ಲೋಪಂ ।	ವಿಶೇಷ್ಕ್ರೋ—6-13 5 ಇಕಾರಾ—6-136 ನ ಚ—6-137
	ವುತ್ತಮಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಹುಳವುಕ್ಕು ಮೆಕಾರಂ ॥೪೯॥	
೧೮೩	ಸ್ವರಮಾದಿಯ ಶ್ರೃವವು ಮುಂ ।	ಸ್ವರಾದೌ—6-138
	ತಿರೆ ದೀರ್ಘಂ ಮೊದಲೊಳಗುರುಗಕ್ಕು o ತದವಾಂ I	ಣಟಳನ6139
	ತರದೊಳ್ ಣ ಟ ಳ ನ ತಂಗಳ್।	
	ದೊರೆಕೊಳೆ ತಳೆಗುಂ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಯಂ ಬಹುಳತೆಯಿಂ	0 11 310 11
೧೮೪	ಚಕಡಿದು ನಿಡಿದೆಂಬಿವೆರಡರ ।	ಕಡಿದು ನಿಡಿದು—6-140
	ಕಡೆಯೊಳ್ ಟತ್ವಂ ತಕಾರಮಕ್ಕುಂ ಕಿಱಿದೆಂ॥	ಕಿೞಿದೋ-6-142
	ಬೆಡೆಯೊಳ್ ಸ್ವರಮಿರ ತಾವುವು।	ತೇಷಾಮ -6-143
	ಪಡೆಗು ಮುಕಾರಾಂತಭಾವಮಂ ವೃಂಜನದೂಳ್ ಗ	35OII
೧೮೫	ಪಚ್ಛನೆಯುಂ ಕೆಚ್ಚನೆಯುಂ !	(ಕೆಚ್ಚನೆ – 6-145 {ಸ್ವಂತ— 6-146
		र्यु ० ड — 6-146
	ಬೆಚ್ಛಂತಿರೆ ಮತ್ತಂ ಕಲ ।	(ಇಕಾರೊ—6-147
	02 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2	3.9U
	ಪೊಸತು ಪಟದೆಳದು ಪೊಱಗೊಳ ।	ರೊಸತ್ವಾದೀ—6-144
60	ಗು ಸಮಮೆನಿಸ್ಸಿ ವಱೊಳತ್ವ ಮಂತಕ್ಕೆ ನಿಸಾ ॥	1142036
	ತ್ತಿಸೆ ಪಡೆಗು (ಮವಱೊಳೊಳಗಿಂ ।	
	ಗಸಂಗದಿಂ ಸವಾನಿಸಿರ್ಕುಮುಳ್ಳಾದೇಶಂ) 🛚 ೫೩ 🗈	

^{1.} त्रंबर्ड -6-141 स मार्ड वसकार्

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ0

ದರ್ಪಣ ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ ಭಾಷಾಭೂಷಣ ಸೂ. ಸಂ. ಸೂತ್ರಾದಿ. ೧೭೯ ತತ್ತುರುಷ ಸಮಾಸದೊಳು। ತತ್ತುರುಷ-6-148 ದೃತ್ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯ ಲೋಪನುಕ್ಕುಂ ಪ್ರಚುರಂ ॥ ವೃತ್ಪಾದಿಸಲ್ಕೆ ಪಡೆಗುಂ। ಶತ್ಸರದೊಳ್ ಬೞಿಯ ಮುಚಿತವರ್ಣಾಗವುಮುಂ ॥ अथ ॥ ೧೭೮ ಪ್ರಾಯಿಕವುಕ್ಕುಂ ದೀರ್ಘಾ । ಆತ್ರಮೆಲ್ಲಸ್ನ -- 6-149 ಮ್ನಾ ಯಮದಂತೆಲ್ಲ ಶಬ್ದ ದೊಳ್ ವೃತ್ತಿಗತಂ 🛭 ಮಾಯೆಂಬದು ಮಹಿಮಾಭಿ। ಪ್ರಾಯದೊಳೊಂದಿರ್ಕುವೊಂದಿ ಮಹತೆಂಬುದಱೊಳ್ ॥ ೫೫ ॥ ೧೮೯ ಪರಿಗದಿತಬಹುವ್ಯೀಹಿಗೆ। ಬಹುವ್ರೀಹಾ - 6-510 ಚರವಾಜೋಕ್ಸುಂ ಯಥಾಪ್ರಯೋಗಮಕಾರಂ ॥ ಇಲ್ಲಸೈೇಲಿ: -6-151 ಪರಪದವಿ ಲ್ಲೆಂಬೊಂದಿದು। ದೊರೆಕೊಂಡಿರೆ ಲಿತ್ವಮಂತ್ಯವರ್ಣಕ್ಕೆ ಕ್ಗುಂ ॥ ೫೬ ॥ ೧೯೦ ಒಂದೆಂಬುದರ್ಕ್ಡೆ ರೇಘಂ। ಏಕಾರ್ಥ_6-153 ಸಂದಿಸುಗುಂ ಕಡೆಯೊಳೆರಡೆನಿಪ್ಪುದಱೊಳ್ ತಾ 🏿 ಇರಾದೇ -- 6-154 ನೊಂದಿ ನೆಲಸುಗುಮಿರಾದೇ 1 ಶಂ ದಲ್ ಮೇಣ್ ಮೇಣುಕಾರಲೋಪಮದಕ್ಕುಂ ॥ ೫೭ ॥ ೧೯೧ ಅದಿದೆನ್ನ ದೆ ಮೂ ಅತಿಂಬೀ । ತ್ರ್ಯಾದೀನಾಂ-6-156 ಪದದಂತಂ ಲೋಪವೆಯ್ದು ಗುಂ ಕಪವರ್ಗಂ ॥ ಕರ್ಪರ್ಗಯೋ:-6-155 ತುದಿಯೊಳ್ ತಗುಳ್ದು ಪುದಿದಿರೆ। ದ್ವಿಗೌ---6-152 ತದಾಗಮಂ ಹ್ರಸ್ಪಪೂರ್ವಮಕ್ಕುಂ ಬಹುಳಂ ॥೫೮॥ ೧೯೨ ಉಪಹತಿ ನಾಲ್ಕ್ರಯ್ದೆಂಬಿವ। ಅುಪಧೆಯೊಳಾಱ³ಂಬದರ್ಕೆ ನೊದಲೊಳ್ ಹ್ರಸ್ವಂ ॥ ನ ಷಡರ್ಥ—6-157 स्रुक्षरस्रु रिलाइ व । ರ್ತಿವುದೇಬಱ³ೂಳಂತ್ಯಲೋಪಮೆಂಟರ್ಕ್ನಕ್ಕು ೧೫೯೩ ಸಪ್ತಾರ್ಥಾಭಿ 6-158 ¹ಅಷ್ಟಾಖ್ಯಾ--6158 (b)

ದರ್ಪಣಸೂ ತ್ರಗಳು ತತ್ಸ್ವವಾದಿ ಕಬ್ದಸ್ಮೃತಿ ಭಾಷಾಭೂಷಣಸೂ ತ್ರಗಳು. 391

ದರ್ಪಣ ಸೂ. ಸಂ.	ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿ ಸೂತ್ರಗಳು.	ಭಾಷಾಭೂಷಣ ಸಂಸ್ಕಾರಿ
	ಒಂಬತ್ತು ದಶಾಹತಿಯಿಂ ।	ಸೂತ್ರಾದಿ.
	ತೊಂಬತ್ತೆನೆ ಸಲ್ಗು ಮಗ್ರದೊಳ್ ನೂಱಿರೆ ಮ	(355 55 6 150
	ತ್ತೊಂಬಯ್ಯಾ ದೇಶವಾನ ನ ।	
	ಲಂಬಿಸ.ಗು ಸುದಂತೆ ಮುಂತೆ ಸಾಸಿರಮಿರೆಯುಂ 1	೬೦ ॥ (ಸಹಸ್ರೇಚ 6-161
೧೯೫	ಒಂದೆರಡೆಂಬಿವು ಪರದೊಳ್ 1	
	ಸಂದಿಸೆ ಪತ್ತರ್ಕೆ ಪನ್ನೆ ನಿಕ್ಕುಂ ರೂಪಂ॥	{ ಪನ್ನೇಕ—6-163 ಅನ್ಯತ್ರ—6-164
	ಮುಂದೆ ಪೆಅವೊಂದಿ ನಿಲೆ ಪದಿ।	ಸ್ವರಾ – 6-165
	ಯೆಂದಕ್ಕುಂ ಸ್ವರದೊಳವುರ್ದು ನಾಗಸುಸುಕ್ಕುಂ	
೧೯೪	ಸಾಸಿರವಿ.ರೆ ಮುಂದೊತ್ತಿ ಸ ।	
	ವಾಸದೊಳಕ್ಕು ಸಯಿನ್ನ ದರ್ಕೆ ಯಥೋಕ್ತಂ I	ದಶಾಖ್ಯಾ—6-162
	ಶಾಸಿಸುವರ್ ನೂಅರ್ಕಂ 1	9
	ಸಾಸಿರಕಂ ಪ್ರಾಂತಲೋಪಮಂ ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್ ।	اوخ!
೧೭೭	ಬೆರಸಿ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಂಗಳ್ ।	ಸಮಸಂ6-132
	ಬರೆ ಕನ್ನಡದೊಳಗೆ ಸಮತೆಯಿಂದಂ ಸಲ್ಗುಂ 🛭	
	ನಿರಪದ್ಯ ಮಾಗಿ ಪದವಿಧಿ ।	
	ವಿರುದ್ಧ ಮಕ್ಕುಂ ತದನ್ನ ಥಾವೃತ್ತಿಗಳೊಳ್ ॥ ೬೩	U
೧೯೮	ಚಾವಲವೀಪ್ಸಾಭೀಕ್ಷ್ಣ್ರ್ಯ ನ ।	ವೀಪ್ಸಾ –7-192
	ವಿನವಾನುಕೃತಿಕ್ರಿಯಾಸವ ಭಿಹಾರಾದಿ ॥	(ಅತ್ರಾಪಿ—7-193)
	ಖ್ಯಾ ಪನೆಯೊಳ್ ಪದಕಕ್ಕುಂ।	
	ರೂಪದ್ವಿತ್ವಂ ಯಥಾಪ್ರಯೋಗಾನುಗತಂ ॥ ೬೪ ॥	
೧೮೬	ಪಲ್ಲಟಿಸಿ ಡಕಾರದ ನೆಲೆ।	(ಟಕಾರೆಕ_5-119
	ಯಲ್ಲಿ ಆಕಾರಂ ಆಕಾರಸೊಳ್ ರೇಘಂ ತಾ ॥	{ ಅಕಾರಸ್ಯ 5-121
	ನೆಲ್ಲಿಯುಮಕ್ಕುಂ ಪದವಿಧಿ ၊	
	ಯಲ್ಲಿ ಪರಂ ವೃಂಜನ ದಿಯಾಗಿರೆ ಬಹುಳಂ 🏿 ೬೫	
೧೬೦-೧೬೧	, (ಕೆಲಬರುಪಾಂತ್ಯ ದಕಾರದ। ನೆಲೆಯೊಳೊಕಾರಂ) ವಯದ್ವಯಕ್ಕೌ ಗೈತ್ವಂ॥	(ಯವಯೋ-5-123 ಹೋ ನಸ್ವ -5-114
	ಸಲೆ ಕೂಡೆ ಣಕಾರಂ ಕೇ ।	
	ವಲಂ ನಕಾರಕ್ಕೆ ಣತ್ವ ಮಕ್ಕು ಮದೆಂಬರ್ ॥ ೬೬ ॥ https://archive.org/details/muthulakshm	iacademy
The second secon		

ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ ಭಾಷಾಭೂಷಣ ದರ್ಪಣ ಸೂತ್ರಗಳು. ಸೂತ್ರಾದಿ. ಸೂ. ಸಂ. ೭೨ 'ವೊಯ್ ಬಯ್ ಮತ್ತಾರಯ್ ಗೆಯ್ । ಇಲ್ಲ ಸಯಿಯಿಂದು ವಿಕಲ್ಪದಿಂ ಯ ಸಂಯೋಗದೊಳಾ॥ ಶ್ರಯಿಸಿರ್ಕುಂ ಗುರುಲಘುಗತಿ। ೧೧ ನಿಯಮಮೆ ದೇದೋದ್ದ್ವಯಕ್ಕ ಮಕ್ಕುಂ ಪ್ರಾಯಂ ೩೬೭೩ ವಿದೋತೌ 1-5 ೧೯೯ ಇದು ಸಣ್ಯ ಪಿನಿಗೆ ಮೇಣಿಂ। ತದಸ್ಯ ಪಣ್ಯಂ-7-166 ತಿವು ಶಿಲ್ಸಂ ಮೇಣ್ ನಿಯೋಗಮಿವನಱಿತು ಮೇ ॥ ತದಾಚರತಿ-7-168 ಣಿವನಾಚರಿಸುವನೆಂದಿಂ । ತಿವಱೊಳ್ ಗ ಪ್ರತ್ಯಯಂ ಯಥೋಕ್ತಿಯಿನಕ್ಕುಂ ॥೬೮॥ ತದೇತ್ತ್ರ-7-167 ವಾಪ್ಯತೀ--7-171 ೨೦೧ ಇದಱಿೂಳಿವಂ ವ್ಯಾಪ್ಪತನೆನೆ। (फर्जन्दा) ತದಗ್ರದೊಳ್ ಕಾಅಶಬ್ದ ಮಕ್ಕುಂ ಕೆಯ್ಯೊಂ॥ (कर्कार्ट्स) ತೊದಳೇಂ ವಳಮೆಂದು ವಳ್ಳಮೆಂದಿವು ನೆಗಟ್ಗುಂ ॥ ೬೯॥ ೨೦೧ ಇದನೀತಂ ಮಾಲ್ಪನೆನಿ । ಶ್ಪುದಱೊಳ್ ಗಾಱಪ್ರಯೋಗಮಕ್ಕು ಮಪಭ್ರಂ ॥ ತತ್ಕರೋತಿ-7-185 ಶದೊಳಮದೆ ವರ್ತಿಕುಂ ಮ। (ಉದಂತಾ-7-186) ತ್ತದರ್ಕೆ ಕಮ್ಮಾದಿಯಾದೊಡಾದಿಗೆ ಲೋಪಂ ॥ ೭೦ ॥ ಅಪಭ್ರಂಶೇ—7-187 ವೃ ॥ ಬಹುಳಗ್ರಹಣಾ ತ್ ಕಮ್ಮಾದೌ ಆದಿ ಲೋಫೋ ದೃಶ್ಯತೇ ೨೧೦ ಈ ನೇಟ್ನ ನಿತುಂ ಶಬ್ದ ಕ । ಳಾಪಂ ಸ್ತ್ರೀನಿಷಯಮಾದೊಡಿತಿಪರಮಕ್ಕು ೦ ॥ ಸ್ಕಿಯಾಮಿತಿ--7-188 ರೂಪಾನ್ , ತ್ವದೊಳಾದಿಗೆ। ಇಲೋಪ:--7-189 ಲೋಪಂ ತತ್ಪತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಸಂಭವಿಸಿರ್ಕುಂ ॥ ೭೧ ॥ ೨೧೦ ಇಂತಿದು ವಿಭಾಷೆಯಿಂ ವ। ರ್ಣಾಂತರದೊಳಮಕ್ಕು ಮುೞಿದ ಗುಣವಚನಮಕಾ ॥ ಅಳೇಚ-8-190 ರಾಂತಮಳಂತಂ ಸ್ತ್ರೈಣದೊ। ಇದುತಃ....8-191 ಳಂತವಱಿಂ ಪೆಱವು ಪುಂಸ್ತ್ವದೊಳ್ ಸಮರೂಪಂ ॥ ೭೨ ॥

^{1.} ಸಯ್ಯೆಂದು ಎಂಬ ವಾಕದಲ್ಲಿ ಯುಕ್ಕರ ವಿಜಾತೀಯಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರವ್ಯಾಸಿನಲ್ಲಿ ಯಕಾರ ಸಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಸನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವುದು ವಿಚಾರಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಅಥವಾ ಪೊಯ ಬಯಿ ಎಂದು ಇಕಾಂಪನ್ನು ಇತ್ತಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಯಾಗಲಿ "ಪೊಯೆ ಬಯೆ ಮತ್ತಾರಯೆ ಗೆಸು ಸಯೆ" ಎಂದು ಎ ಎಂಬ ಅವಧಾರಣೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿಯಾಗಲಿ ಪಾಠಮಾಡಿದರೆ ಈ ದೋಷವು ದೂರವಾಗುವುದು. 2. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ದಂತೆ ತಪರಕರಜಪಾಡಿ, ಪತ್, ಓತ್, ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ದರ್ಪಣಸೂತ್ರಗಳು ತತ್ಸಂವಾದಿ ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ ಭಾಷಾಭೂಷಣಸೂತ್ರಗಳು. 393

ದರ್ಪಣ	ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿ	ಭಾಷಾಭೂಷಣ
ಸೂ. ಸಂ.	ಸೂತ್ರಗಳು.	ಸೂತ್ರಾದಿ.
೨೦೨	ಅಲ್ಲಿಯೆ ಪುಟ್ಟದನಿಂತಿವ ।	aus:7-169
	ನಲ್ಲಿಯೆ ತಾಂ ಬಳಿದನೆಂದು ಪೇಲ್ವರ್ಥದೊಳಂ 🛚	ವೃ ಅತ್ರ ಯಥಾಲ
	ತೆಲ್ಲಮಿಚಪ್ರತ್ಯಯಮಿಂ ၊	ಕ್ಷ್ಯಂ ಹ್ರಸ್ವೋ ವ
	ತಲ್ಲಿ ಯಥಾಲಕ್ಷ್ಯವಾದಿಗಕ್ಕುಂ ಹ್ರಸ್ವಂ ॥ ೭೩ ॥	ಕ್ತವೃ : ॥
೨೦೮	ಅಲ್ಲಿಯಿದುಂಟಿಂಬರ್ಥದೊ ।	ತದಸ್ಯಾ—7-172
(ಪೂರ್ವಾಧ	೯) ಳೆಲ್ಲಿಯುಮುಳ್ಳೊ ಡೆಯವಂತಶಬ್ದ ಮವಕ್ಕ್ಯುಂ॥	ಉಪಮಾ _7-173
ಾ೧೯	ಎಲ್ಲಂದದೊಳಂ ಪೋಲಿಸು ।	CHEST AND
	ವಲ್ಲಿ ಗುಣಾಧಿಕರೊಳಂತೆವೋಲ್ ತಾನಕ್ಕುಂ ॥	
Charle.	ಆವಱೊಳ್ ವೋಲ್ಗಕ್ಕುಂ ಹ್ರ।	ಹ್ರಸ್ವೋಽಪಿ_7-174
	ಸ್ವವಿಧಾನಂ ಪಾಕ್ಷಿಕಂ ಮೆಕಾರಾಗಮದಿಂ ॥	ಆಕಾರಾಂ7-175
	ವೈವಧಾನಮವರ್ಣಕ್ಕು।	
	ಕ್ಕು ವಲ್ಲಿ ಬಶ್ರುತಿ ವಕಾರದೊಳ್ ನೆಲೆಗೊಳ್ಗುಂ ॥ ೭೫	И
೨೧೩	ತನವಿುಕೆಯುವೆುಂಬಿವುಂ ಚೇ ।	ಚೇತನೇ_7-179
	ತನಭಾವದೊಳಕ್ಕು ಮುೞಿದ ಭಾವಾರ್ಥದೊಳಂ॥	
	ತನಿತಱೊಳಂ ಪು ಕೆ ಯೆಂಬಿವು !	ಭಾವೇ ಕೆ ಪೂ-7-178
	ಜನಿಯಿಕುಮಂತಲ್ಲಿ ಕ ದ್ವಿರುಕ್ತಿ ವಿಕಲ್ಪಂ ॥ ೭೬ ॥	
೨೦೯	ಒಂದೆರಡು ಮೂಜು ನಾಲ್ಕ ।	
(wa oote,) ಯ್ದೆಂದಿನಿತರ್ಕಂ ಬಹುತ್ವವಾಚಿಗಳಮರ್ದಂ ॥	ವಾರಾರ್ಥೀ — 7-177
0010	ತೊಂದಿ ನೆಗಟ್ಗುಂ ವಿಕಲ್ಪಂ !	
	ಸಂದಿಸಿ ನೆಲಸಿರೆ ಮೆ ಯೆಂಬುದಕ್ಕುಂ ಸೂಲೊಳ್	112211
೨೦೫	ಆಳಿಪ್ರತ್ಯಯಮಕ್ಕುಂ।	
	ಶೀಳಾದ್ಯರ್ಥಂಗಳಂ ವಿವಕ್ಷಿಸೆ ಪೆಅತೊಂ ॥	७ १—7-183
	ದಾಳಾಪವುಂತದೇನೊ ಯ ।	
	काಳೋಕನಿರೂಪಿತೋಕ್ತಿಗಳ್ಗನುಸಾರಂ ॥ ೭೮ ॥	
وه	ಆದುವಿಾದು¹ವುದುವೇನೆಂಬೀ ।	ಅದು ಇದು7-181
	ವಿದಿತಾರ್ಥದ ಸರ್ವ ನಾನುಶಬ್ದ ಕ್ಕ ಕ್ಕುಂ ॥	
20	ತದುಪಾಧಿವಿಹಿತಪರಿಮಾ।	
	ಣದೊಳನಿತಿನಿ ² ತುನಿತೆನಿತ್ತು ರೂಪನಿಪಾತಂ ॥ ೭೯ ॥	

^{1.} ವುದುವೆಂಬಿಂತೀ (ಮು. ಪಾ.) ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಾದತ್ 7–80. ಕ್ರಿಯಾರ್ಥೋ ಧಾತುಃ 81–194. ಕುಳಿತ 7–184 ಇವು ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. 2. ತೆನಿ ತೆನಿಸ್ಟ್ನ (ಮು. ಪಾ.) 50

ಶಬ್ದ ಮಣಿ**ದ**ರ್ಸಣಂ

ದರ್ಪಣ ಸೂ. ಸಂ.	_ 8	ಭಾಷಾಭೂಷಣ ಸೂತ್ರಾದಿ. ,ಕಾರಕಾಲಾರ್ಥೀ—
	ಪಾತ್ತ್ರನಕಾರಂ ಪ್ರಕಾರಕಾಲಾರ್ಥಂ ಮೆ ॥ ಯ್ವಿತ್ತಿರೆ ತುದುವೆಂಬಿವು ವಿ । ದ್ಯೋತ್ತ ಮರೀತೆಅದಿನಱಿಗೆ ಸೆಅವುಮನಿದಅೊಳ್ ॥	[7-182 ဗဝ။
೨೦೬ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ	ो ಗಣನಾನಿಶೇಷಪರಿಪೂ । ರಣದೊಳಮನಿತಿನಿತಿನಿತ್ತು ಶಬ್ದಂಗಳ ಪೂ ॥ ರಣದೊಳಮನೆಯಪ್ರತ್ಯಯ । ಮೊಣರ್ದು ಸಮಂತೊಂದಿ ತೋಱುಗುಂ ತದ್ಧಿ ತದೊಳ	ಸಂಖ್ಯಾಯಾಃ-7-176 ** II
೨೧೧	ಇರೆ ತದ್ದಿ ತಪ್ರಯೋಗಂ। ಪರದೊಳ್ ಚರಮಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪಮದಕ್ಕುಂ॥ ನಿರವಿಸಿ ಮುನ್ನೆ ಸಮಾಸಾಂ। ತರದೊಳ್ ಪೇಟಿೊಂದು ಕಾರ್ಯಮುಂ ಬಂದಿಕು ೯೦	ಅತ್ರಾಪಿ ಲೋಪಾದಿ— [7-193
೨೧೯	ಭೂತವತಿ ವರ್ತಮಾನಂ। ಖ್ಯಾತಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಸರ್ವಸಾಧನಿಯೆಂಬಾ ॥ ಖ್ಯಾತವಿಭಕ್ತಿಗಳಕ್ಕು ಮ । ತೀತಭವದ್ಭಾವಿಕಾಲವಿಧ್ಯಾದಿಗಳೊಳ್ ॥ ೮೩॥	200
	ಕಮದಿನಮರಯಿರೆನೆವೆನಿ । ಪ್ಪುವು ವರ್ತಿಕುಮನ್ಯಯುಷ್ಮದಸ್ಮದ್ವಿಷಯ ॥ ವ್ಯವಹೃತಿಗಳ್ಗೇಕಾನೇ । ಕವಚನದಿಂ ಪ್ರತಿವಿಭಕ್ತಿ ಪುರುಷಾಖ್ಯಂಗಳ್ ॥ ೮೪ ॥	ತಸ್ಮಾದಮ _8-195 ತಾಸು8-198
برو و	ವಾಗದಾಸ್ವಾರ್ಥದೊಳಂತವು। ನೆಗೆಲ್ಗುಂ ತಂತಮ್ಮ ಸಾಧನಂಗಳೊಳನಿತುಂ॥ ಯುಗಪತ್ಪ್ರಯೋಗಮಾದಂ। ದು ಗಣನೆಯೊಳ್ ಮುಂದೆ ನಿಂದುದಾವುದದಕ್ಕುಂ॥	ಸ್ವಾರ್ಥೀ8-202 ಯುಗಪತ್8-201
998	ದ ದಪ ವ ಕಾರಂಗಳ್ ಮೂ। ಲದೊಳಕ್ಕುಂ ಭೂತವರ್ತಮಾನಭವಿಷ್ಯ ॥ ದ್ವಿದಿತವಿಭಕ್ತಿತ್ರಿತಯ। ಕೃದೆಲ್ಲವಚನಂಗಳೊಳಮಿದಾಗಮಮಕ್ಕುಂ॥ ೮೬॥	ದದಪ—8-196 ದದಪಾದಾವಿದಾ-8-210
	ಕೈಪಂ 8-197, ಏರ 8-203, ದೈತ್ವ 8-204, ಯೂಚ ವೇ 8-21	.7. ಇವು ಶಬ್ಧಸ್ಮೃತಿಯುಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ದರ್ಪಣಸೂತ್ರಗಳು ತತ್ಸಂವಾದಿ ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿ ಭಾಷಾಭೂಷಣಸೂತ್ರಗಳು. 395

ದರ್ಪಣ	ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ	ಭಾಷಾಭೂಷಣ
ಸೂ. ಸಂ.		ಸೂತ್ರಾದಿ.
عوو	ಅವಱೊಳಗೆ ನಪುಂಸಕಲಿಂ। ಸನಿಸ್ಥಳನ್ನು ನಂದು ಸ್ವಸ್ತ್ಯಸ್ಥೆ ಸಂಪ್ರಕ್ಷೆ ಪ	
	ಗವಿಷಯಮಾದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪುರುಷಂಗುದುವೆಂ॥	ಉದು—8-205
	ಬುವೆ ದಲ್ ಸಮನಿಸುಗುಂ ಸ್ತ್ರೀ ।	್ರಿಸ್ತ್ರಿಯಾವು— 8-208
	ವಿವಕ್ಷ್ಗೆ ಯೊಳ್ ನೆಗಲ್ಗು ಮೇಕವಚ ನ ಮಳಂತಂ ॥ ಆ	9 11
	ಆರೆಬರ್ ತದೇಕವಚನಾಂ ।	
೨೨೮	ತರಂ ನಪುಂಸಕದೊಳಾಗೆ ತುತ್ತ್ವನ್ಯತರಂ ॥	ತದೇಕವಚ8-207
	ದೊರೆಕೊಳ್ಳು ಮೆಂಬರವು ಮುಂ ।	
	ತಿರೆ ಪೊರ್ದುಗುಮಮರ್ದಿಕಾರಮಕ್ಕೆ ಯಕಾರಂ ॥ ಅ	थर ॥
೨೨೯	ಅವಿಶಿಷ್ಟಲಿಂಗವಚನ।	٠, ١, ١, ١, ١, ١, ١, ١, ١, ١, ١, ١, ١, ١,
	ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದೊಂದಿ ಗುಂ ಕು ಮಾದೇಶಂಗಳ್ ॥	ಗುಂ ಕು ಮೌ. 8-209
	ಬವರಿಸುಗುಂ ಸಂಪ್ರತಿಗಂ ।	
	ಭವಿಷ್ಯ ದರ್ಥದೊಳವುನ್ಯ ವಚನೋಕ್ತಿ ಗಳೊಳ್ ॥ ೯೦)
೨೩೧	ಉಗೆ ಕೆ ವಿಕಲ್ಪಿತವುನ್ಯಾ ।	ಗೆ(ಉಗೆ)ಕೆವಾ_8-215
	ರ್ಥಗತಿಯೊಳುತ್ವೇತ್ವ ಯುಕ್ತಿ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಜ್ಞೋ ॥	
	ಕ್ತಿಗಳೊಳಮಸ್ಮದ್ಬಹುವಚ i	ಅಮುತ್ತ 8-219
	ನಗತಿಯೊಳಂ ನೆಗಟ್ದ ಸರ್ವಸಾಧನಿಗಕ್ಕುಂ ॥ ೯೧ ॥	
		ਤ\ਤ ਤੇ\ = 0.24 €
	ತದುಪಗತಮಧ್ಯಮೈಕ ।	ಮಧ್ಯಮೈಕ—8-216
	ತ್ವದೊಳಕ್ಕುಂ ಪ್ರಾಯದಿಂದಿಕಾರಮುಕಾರಂ ॥	
೨೩೨	ವಿದಿತಸ್ವರೂಪಲೋಪಮು।	6 II
	ಮದಂತೆ ಪೆಱವುೞಿಯೊಳಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯಂತದೊಳಂ ॥ ೯	2 1
೨೩೬	ಕ್ರಿಯೆ ತಾಂ ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಮಪ್ಪ ।	ಕ್ರಿಯಾಯಾಂ-8-221
೨೩೮	ಲ್ಲಿಯಕ್ಕು ಂ ವರ್ತಮಾನಗತಿಗುತ್ತುಮುತುಂ ॥	ಉತುಮುತ್ತು-8-224
	ದ್ವಯಮಕ್ಕುಂ ಪೂರ್ವಭವ !	ಪೂರ್ವಕಾಲ - 8-225
	ಕ್ರಿಯೆಯೊಳಿದುತ್ತ್ರತ್ಯಯಂಗಳಕ್ಕುಂ ಪೀನಂ ॥ ೯೩॥	
		ಪೃತಿಷೇಧೇ ಚ-8-222
೨೩೬	ಪ್ರತಿಷೇಧದೊಳಂ ಕೆಲಬರ। ಮತದಿಂದಲ್ ವರ್ತಿಕುಂ ಪದಾಂತರದಿಂ ಸಂ॥	ಪ್ರತಿಷೇಧೇ ಚ-8-222 ಸಂಗತಾಂತರೇ-8-223
	ಗತಿಯಾಗಲ್ಲೋಪಂ ಮೇಣ್ ।	
೨೩೭	ಗತಯಾಗಲ್ಲಿ ತಿಂಬರ ಬಳಸು ಚತುರ್ಥಿ ಸಮಸಲ್ಗು ಮೆಂಬರದಱೊಳ್ ಕೆಲಬರ್ ⊪೯	ହା।
	Best Heryel accommendate	

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಂ

ದರ್ಪಣ		ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿ	ಭಾಷಾಭೂಷಣ
ಸೂ. ಸಂ.		ಸೂತ್ರಗಳು.	ಸೂತ್ರಾದಿ.
೨೩೨	ಎಸೆಗುಂ ಭಾವದೊ		
೨೨೭	ಕಸಂಜ್ಞ್ಯವಚನಂ ಕ್ರಿ	್ರಯಾಸಮಭಿಹಾರಂ ವ ॥	ಕ್ರಿಯಾಸಮಭಿ-8-217
	ರ್ತಿಸುತ್ತಿರೆ ತಾನಕ್ಕು	ु० र्र ।	ಭಾವೇ ಚ8-206
	ರ್ವಸಾಧನೀಮಧ್ಯ ನ	ಗು _ರ ಕವಚನಮದೆಂದುಂ ॥ ೯೫ ॥	
೨೩೩	ಧಾತುಗನೇಕಾಕ್ಷರಕ	0	
		ೊದಲೊಳಿಸು ತಾನಕ್ಕುಂ ॥	ಧಾತೋರನೇ-8-213
	ಕೇತುಪ್ರ ಯೋ ಗದೆ.		(ಪ್ರಯೋಜ-8-214)
		ಧಾತುಗಳ್ಗವುರ್ದಿರ್ಕುಂ ೫೯೬॥	
ಶ. ಸೂ. ಸ	io.	ಭಾಷಾಭೂಷಣ.	ಸೂ. ಸಂ.
೨೩೧		ದ್ವಿತ್ವಬಹುತ್ವಯೋರಿಮ್	8—218
		ಆಮುತ್ತಮಸ್ಯೈ —	8—219
೨೩೪		್ನ ವಕಾರಸ್ಯ ಪಃ	8-230
		(७ ०० वर्षे सं	8-212
೨೩೯		(ಹಿಂಸಾಗತ್ಯ— (ಆನಯನಾ—	8— 23 2 8—234
೨೩೯	(ಅಂ ತ್ಯ ಪಾ ದ)	ವಾ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥಕಸ್ಯ	8233
೨೪೮		ಅತೋ ದೀರ್ಘೊ	8—227
೨೪೦		ಧಾತೋರಿದು	8-226
೨೪೧		್ರ ತೃತೀಯಾನಾಂ	8—241
		\ ಸಸ್ಯ ಚಃ	8—235
೨೪೨		್ಮಿಸ್ಟ್ರತಿದ್ದಾನಾರ್ಥಯೋ	8—236
೨೪೩		(# c = 1)	8229
242		{ ತೋ ಷ್ಟುನಾ ಟುಃ ಕಚಟ	8—237
೨೪೪		ಆಫೋಭ್ಯಾಂ	8 – 238
2885		1ಶಷ	8-231
೨೫೭		∫ ठै१इ—	5116
		(ಹಕಾರ	5—117 5—118
وعو		ಆದೇ	5—123
1.	ದರ್ಪಣಕಾರನೂ ಈ ಶ	ಬ ಗಳನ್ನೇ ಹೇಳಿಗುವನು	

^{1.} ದರ್ಪಣಕಾರನೂ ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೇ ಹೇಳಿರುವನು. (ಸೂ. ೨೪೨) 2. ಇವು ತದ್ಭವ ಸೂತ್ರಗಳು ಭೂಷಣಕಾರನು ತದ್ಭವವಿಷಯವನ್ನೇ ಎತ್ತದೆ ಈ ನಾಲ್ಕುಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತಪ್ರಕರಣದ ಕೊನಿದುಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವನು.

ದರ್ಪಣಸೂತ್ರಗಳು ತತ್ಸಂವಾದಿ ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ ಭಾಷಾಭೂಷಣಸೂತ್ರಗಳು. 397

ಶಬ್ದ ಮಣಿ. ಸೂ. ಸಂ.	ಭಾಷಾಭೂಷಣ.
000	ಸಂಖ್ಯಾಯಾಂ ವಃ—3-60
೧೨೩	ವಾಲತಃ—3-57
• • • •	ಸಪ್ತಮ್ಯಾಂ ಚ—3.58
೧೨೨	ಉತ ಏತ್—5-9
೨೧೮	ಕ್ರಿಯಾರ್ಥೀ8-194
300	ಕುಳಿಶ್ಚ7-184
೨೧೯	(ಏಕ — 8-203 { ದ್ವಿತ್ವ
೩೦೭	¹ಆದಮತ್ಯರ್ಥೇ—9-242
208	వగం వినిక్నయి.— 9-243
೩೧೬	ಹುಂ ಪೃಚ್ಛಾಯಾಂ ವಿತರ್ಕಾ) ವಧಾರಣನಿವಾರಣೇಷು) 9-244
೩೨೦	ಚಿಃ ಕುತ್ಸನೇ—9-245
೩೧೫	ಮತ್ತೆ ಕಂಠಸವಿ ಕೃತ್ ಭೂ } 9-246 ಯೋ ರ್ಥೇ ಜಿ
೩೦೭	ಕೆನ್ನಂ ತತ್ವಾಖ್ಯಾನೇ9-247
೩೦೮	ಭೋಂಕಲ್ ತೊಟ್ಟನೆ ಸಹಸಾ—9-248
೩೨೧	ವ ೋಲಿವಾರ್ಥೇ9-249
೩೧೮	ವೇಣ್ ವಿಕಲ್ಪೇ—9-250
೩೦೯	వేఱం వలం విశ్వవ్బాథేగ్—9-251
೩೨೧	ಗಡ ಗಳ ವಾರ್ತಾಸಂಭಾಷಣಯೋ:-9-252
೩೧೭	ಅಮುಮೌ ಸಮುಚ್ಚ ಯೇ—9-253
೩೧೧	ಅಕ್ಕಟ ವಿಷಾದೇ ಚ—9-254
೩೧೦	ನೆಟ್ಟ್ ನೆ ಪರಸ್ಘುಟಾರ್ಥೇ—9-256
೩೦೯	ದಲ್ ವಾಕ್ಯಾಲಂಕಾರಪಾದಪೂರಣ } 9-257 ವಿನಿಶ್ಚಯೀಷು
೩೧೪	್ಡಿ ಇತ್ಯಭ್ಯು ಪಗಮೇ—10-259 ಲಘುರೇಷೋನವಧಾರಣೀ—10-260 ಎಲೇ ವಿತರ್ಕಭಾವನಾಮಂತ್ರಣೇಷು—10-261 ಹ್ರಸ್ವಾಂತೋಣಸಿ ಚ—10-262
	` & x z o so (8 & 2 - 10 - 26 2

^{1.} ಆಸಂಖ್ಯ 9-241 (ಇಲ್ಲ) ಕಟ್ಕನೆ (9-241 ನೆಯ ಸೂತ್ರದಿಂದ 269 ವರೆಗಣ ಸೂತ್ರ ವಿಷಯವು ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. 2. ಇನೇ ನಿಸಾತಾ: —10-258, (ದರ್ಪಣಕಾರನು ನಿಸಾತವೆಂಬ ಸಂಜೆ ಯನ್ನು ತನ್ನ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ (ಶ. ದ. ಸೂ. ಆಕ ಮತ್ತು ೬೬.) ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದರೂ ''ನಿಸಾತಗಳಾವುತೆ'' ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪ ಜಂ

ಶಬ್ದ ಮಣಿ. ಸೂ. ಸಂ.	ಭಾಷಾಭೂಷಣ.
೩೧೩	ಅಃ ಪ್ರಹರ್ಷಾಶೋಭನಖೇದವಿಸ್ಮಯೇಷು—10-263
೩೧೧	ಅ ಅ: ದುಃಖಸೂಚನೇ—10-264
೩೧೩	ಉಃ ಅವಜ್ಞಾಯಾಂ—10-265
೩೧೧	ಆಯ್ಯೋ ವಿಷಾದಾನುಕಂಪಾಪಹಾಸೇಷು10-266
೩೧೨	ಓಹೋ ನಿವಾರಣೇ—10-267
೩೧೫	ಅರೆ ಅರಮೆ ಕ್ವಚಿತ್ಯ ದಾಚಿದರ್ಥಯೋ: 10-268
೩೧೬	ಅಲ್ತಿ ಸಂಪ್ರಶ್ನಾ ನುಮಾನಯೋ:6-219

398

ಿಕವಿರಾಜವೂರ್ಗಲಕ್ಷಣದ ಛಾಯಾನುವಾದಂ

ಶ.ದ. ಸೂತ್ರ ಸಂ. ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ.

೧೭೭ ಕ್ಷಿ ತಿಹಿ ಸಂದಾ ಸಕ್ಕ ದಮುಮ ।

ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ (ಟ) ನಱಿಯದೆ ಕನ್ನ ಡಮುಮಂ ಸಮಾಸೋಕ್ತಿ ಗಳೊಳ್ ॥

ಕುಱಿತು ಬೆರಸಿದೊಡೆ ವಿರಸಂ ।

ಮಹುಗುವ ಪಾಲ್ಗಳಿಯ ಪನಿಗಳಂ ಬೆರಸಿದವೋಲ್ ॥ (೧-೫೮) ॥

೬೧— ನಿಲಿಸಿ ಲಘುಪದವುನದನ।
ಗ್ಗಲಸಿರೆ ಮತ್ತೊತ್ತಿ ಬರ್ಪ ಪದನಂ ತುದಿಯೊಳ್॥
ನಿಲೆ ಪೇಟ್ದಾಗಳ್ ಕೂಸಿನ।
ತಲೆಯೊಳ್ ಬಿಣ್ಪೊ ಱಿಯನಿಟ್ಟವೋಲಸುಖಕರಂ॥ ೨-೬॥

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ ೬

-: 0:--

ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅನುವಾದ.

(೧) ಕಾತಂತ್ರ ಸೂತ್ರಾನುವಾದಂ.

ಶ. ದ. ಸೂ. ಸಂ.	ಕಾತಂತ್ರವ್ಯಾಕರಣಂ	ಸೂ. ಸಂ.
٤	ಸಿದ್ಧೋ ವರ್ಣಸಮಾಮ್ನಾಯ:	0-0
F	y ತತ್ರ ಚತುರ್ದಶಾದೌ ಸ್ವರಾಃ { ದಶ ಸಮಾನಾಃ	೧-೨ ೧-೩
00	ತೇಷಾಂ ದ್ವೌದ್ವಾವನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಯ ಸವರ್ಣೌ	O-8
೧೨	{ ಪೂರ್ವೇ ಹ್ರಸ್ವ: ಪರೋ ದೀರ್ಘ: ಸ್ವರೋವರ್ಣವರ್ಜೋ ನಾವಿೂ	೧-೫ ೧-೬ ೧-೭
O&.	ಎಕಾರಾದೀನಿ ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರಾಣಿ	೧-೮
೧೬	ಕಾದೀನಿ ವ್ಯಂಜನಾನಿ	೧-೯
	ತೇ ವರ್ಗಾಣ ಪಂಚ ಪಂಚ ಪಂಚ	0-00
೧೮	ಅನುನಾಸಿಕಾ ಜ ಞ ಣ ನಮಾ:	೧-೧೩
(ಕೊನೆಯವಾದ)		
٥٥	ಅಃ ಇತಿ ವಿಸರ್ಜನೀಯಃ	U-UF
	X ಕ ಇತಿ ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯ:	೧-೧೭
	್ಪು ಇತಿ ಉಪಧ್ಮಾನೀಯಃ	೧-೧೮
	ಆಂ ಇತ್ಯನುಸ್ವಾರಃ	೧-೧೯
೩೮	ಪೂರ್ವಪರಯೋರರ್ಥೋಪಲಬ್ಡ್ ಪದಂ	೧-೨೦
more than	ತತ್ಪರಾ ವಿಭಕ್ತಯಃ	وغ
35A	ವ್ಯಂಜನಮಸ್ವರಂ ಪರಂ ವರ್ಣಂ ನಯೀತ್	0-20
	ಅನತಿಕ್ರಮರ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಯೇತ್	وو-٥
20	ಧಾತುವಿಭಕ್ತ್ತಿವರ್ಜಮರ್ಥವಲ್ಲಿಂಗಂ	೨-೧- ೪
೧೨೧	ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿರ್ಲಿಂಗಾರ್ಥವಚನೇ	9-4-05
	ಆಮಂತ್ರಣೇ ಚ	3-9-Oc

			A Section of the sect	
ಶ.	ದ.	ಸೂ.	ಸಂ. ಕಾತಂತ್ರವ್ಯಾಕರಣ.	ಸೂ. ಸಂ.
		040	¹ಯತ್ಕ್ರಿಯತೇ ತತ್ ಕರ್ಮ	೨-೪-೧೩
		೧೩೧		೨-೪-೧೪
			कैं। बुं क्रिंग	೨-೪-೩೦
			ಕರ್ತರಿ ಚ	J-4-23
C	وه	-0 ೩ ೩	ೆಯಸ್ಮೈ ದಿತ್ಸಾ ರೋಚತೆ ಧಾರಯತೇ ವಾ	
			ತತ್ಸಂಪ್ರದಾನ <u>ಂ</u>	೨-೪-೧೦
			ಮನ್ಯ ಕರ್ಮಣಿ ಚಾನಾದರೇ ಪ್ರಾಣಿನಿ	૭-೪-૭೫
		೧೩೪	ಯತೋ ಪೈತಿ ಭಯಮಾದತ್ತೇ ವಾ ತದಪಾದಾನಂ	೨-೪-೮
			स्रध्नु वं वस्तुकाहरू	9-4-6
		೧೩೫	ಸ್ವಾಮಿಶ್ವರಾಧಿಸತಿ ದಾಯಾದಸಾಕ್ಷಿಪ್ರತಿಭೂ	
			ಪ್ರಸೂತೈ: ಪಷ್ಠೀ ಚ	೨-೪-೩೫
		೧೩೬	೬ ಯ ಆಧಾರಸ್ತ್ರದಧಿಕರಣಂ	೨-೪-೧೧
			ಕಾಲಭಾವಯೋ: ಸಪ್ತ್ರಮಿ	೨-೪-೩೪
			२ क्वन्यक्षे स	೨-೪-೩೬
		UF	೫ ನಾಮ್ನಾಂ ಸಮಾಸೋ ಯುಕ್ತಾರ್ಥಃ	೨-೫-೧
		0.0	ತತ್ಸ್ಥಾ ಲೋಪ್ಯಾ ವಿಭಕ್ತಯಃ	n_n_g
		UF	,	200
			ಸಮಸ್ಯನ್ನೇ ಸಮಾಸೋ ಹಿ ಜ್ಲೇಯಸ ತ್ಯುರುಷಸ್ಪ ಚಿತ್ರ	೨-೫-೮
			ಹದೇ ತುಲ್ಯಾ ಧಕರಣೇ ವಿಜ್ಞ್ಯ ಯು: ಕರ್ಮಧಾರಯ:।	೨-೫-೫
			ಸಂಖ್ಯಾ ಪೂರ್ವೇ ದ್ವಿಗುರಿತಿ ಜ್ಞೇಯ:	೨-೫-೬
		00	ತತ್ತುರುಷಾವುಭೌ	2-88-2
		US	3. 3. 3. 3. 3. 2. 2. 2. 2. 2. 2. 2. 2. 2. 2. 2. 2. 2.	1
			ತ್ಯಾನ್ಯನ್ಯ ನಿಜನ್ಯಾರ್ಥ್ಯ ಬಹುವ್ಯೀಹಿ (ರ್ವಿದಿಕ್ ತ್ರವಾ)	9-8-00
			ದ್ವಂದ್ವಸ್ಸಮುಚ್ಚರೋ ನಾರ್ಮ್ನೋ ರ್ಬಹೂನಾಂ ವಾಪಿ ಯೇ	
		O	ಪೂರ್ವಂ ವಾಚ್ಯಂ ಭವೇದ್ಯಸ್ಯ ಸೋಽವ್ಯಯಿಂಭಾವ ಇಷ್ಯತೆ ೨೦ ಧಾತೋಃ	((೨-೫-೧೪
			ತಸ್ಯ ತೇನ ಸಮಾಸಃ	{ \psi_2-0 \psi_2-\psi
		A The same		

^{1.} ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ "ಕರ್ತುರೀಪ್ಸಿತತಮಂ ಕರ್ಮ" ಎಂಬ ಪಾಣಿನಿಯ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಈತನು ಅನು ವದಿಸಿರುವನು. ಆಗ್ನೇಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ—"ಕರ್ಮ ಯತ್ತ್ರಿಯತೇ ತತ್ಸ್ಕಾತ್" ಆ. ೩೫೧-ಶ್ಲೋ, ೨೪ ಎಂದಿದೆ, 2. ಯಸ್ಮೈದಿತ್ಸಾ ಧಾರಯತೇ ಆ. ೩೫೧-ಶ್ಲೋ, ೨೪, ಶರ್ವವರ್ಮನು (ಕಾತಂತ್ರ ಕರ್ತೈ) ಆಗ್ನೇಯ ಪುರಾಣವನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದು,

¹ಸದೃಶಂ ತ್ರಿಷು ಲಿಂಗೇಷು ಸರ್ವಾಸು ಚ ವಿಭಕ್ತಿಷು ॥ ವಚನೇಷು ಚ ಸರ್ವೇಷು ಯನ್ನ ವೈೀತಿ ತದವೃಯಮ್ ॥ ಮಹಾಭಾಷ್ಯ. ೧-೧-೬ (ಪುಟ. ೯೬.)

(೨) ಅಮರಚಂದ್ರನ ಸ್ಯಾದಿಸಮುಚ್ಚಯದಲ್ಲಿ—

(ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಸ್ರತಿ)

ಶೆ. ದೆ. ಸೂ. ಸಂ. ಶ್ರೀಶಾರದಾಂ ಹೈದಿ[ಸದಾ]ಕೃತ್ವಾ ಸ್ಯಾದಿಸಮುಚ್ಚಯಂ ।
ಕರೋತ್ಯಮರಚಂದ್ರಾಖ್ಯೋ ಯತಿಃ ಶ್ವೇತಾಂಬರಾಗ್ರಣೀಃ ॥ ೧ ॥
ಶಬ್ದಾಃ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಾಃ ಪುಲ್ಲಿಂಗಾಃ [ಕ್ಲೀಬಲಿಂ] ಗಕಾಃ ॥
ಸ್ತ್ರೀಪುಲ್ಲಿಂಗಕಾಃ ಪುನ್ನ ಬ್ಲಿಂಗಾಃ ಸ್ತ್ರೀಕ್ಲೀಬಲಿಂಗಕಾಃ ॥
ಶ್ರಿಲಿಂಗಕಾ ಅಲಿಂಗಾಶ್ಚ ವಾಚ್ಯಲಿಂಗಾ ಅಥ ಕ್ರಮಾತ್ ॥
ನವಪ್ರಕಾರಶ್ಯಬ್ದಾ ನಾಂ ಲಿಂಗಭೇದೋ ಭವತ್ಯಪಿ ॥

(ಿ.) ಪುರಾಣಾದಿಗಳು—

- (a) ಔಪಶ್ಲೇಷಿಕ ವೈಷಯಿಕ ವ್ಯಾಪಕಾಸತ್ತಿಭೇದತಃ॥ ಚತುರ್ಧಾಧಾರ ಆಖ್ಯಾತಃ ಕಟಾಕಾಶತಿಲಾನದೀ॥
- (b) ಚತುರ್ಧಾ ಚಾಧಿಕರಣಂ ವ್ಯಾಪಕಂ ದಧ್ನಿ ವೈ ಘೃತಂ ॥ ತಿಲೇಷು ತೈಲಂ ದೇವಾರ್ಥಮೌಪಶ್ಲೇಷಿಕಮುಚ್ಯತೇ ॥ ಗೃಹೇ ತಿಷ್ಠೇತ್ ಕಪಿರ್ವ್ಪೃಕ್ಷೇ ಸ್ಮೃತಂ ವೈಷಯಿಕಂ ಯಥಾ ॥ ಜಲೇ ಮತ್ಸ್ಯೋ ವನೇ ಸಿಂಹಃ ಸ್ಮೃತಂ ಸಾಮಿಪ್ಯಕಂ ಯಥಾ ॥ ಗಂಗಾಯಾಂ ಘೋಷೋ ವಸತಿ ಔಪಚಾರಿಕವಿಂದೃಶಂ ॥

(ಆಗ್ನೇಯಪುರಾಣದ, ೩೫೨ ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ, ೨೨, ೨೩, ನೆಯ ಶ್ಲೋಕಗಳು)

(೪) ವಾಮನನ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ಸೂತ್ರವೃತ್ತಿಗಳ್ ಶ. ದ ಸೂ. ಸಂ. ವಾಮನಸೂತ್ರಗಳುಂ ವೃತ್ತಿಯುಂ.

೬೨ ಅರೋಚಕಿನಃ ಸತೃಣಾಭ್ಯವಹಾರಿಣಃ ಕವಯಃ ೧-೨-೧

ಇಹ ಖಲು ದ್ವಯೇ ಕವಯಃ ಸಂಭವಂತಿ, ಅರೋಚಕಿನಃ ಸತೃಣಾಭ್ಯವಹಾರಿಣಶ್ಚ ಅರೋಚಕಿಸತೃಣಾಭ್ಯವಹಾರಿಶಬ್ದೌ ಗೌಣಾರ್ಥೌ, ಕೋಸಾವರ್ಥಾ, ವಿವೇಕಿತ್ವಮವಿವೇ ಕಿತ್ವಂ ಚೇತಿ, ಅರೋಚಕೋ ನಾಮ ವ್ಯಾಧಿವಿಶೇಷಃ, ಯಥಾಹ ವಾಗ್ಭಟಃ—

ಆರೋಚಕೋ ಭವೇದ್ದೋ ಸೈ: ಜಿಹ್ವಾ ಹೃದಯಸಂಸ್ಥಿ ತೈ: ॥

೧-೨-೨ ಪೂರ್ವೇ ಶಿಷ್ಯಾ: ವಿವೇಕಿತ್ವಾತ್

೧-೨-೩ ನೇಶರೇ ತದ್ವಿಪರ್ಯಯಾತ್

೧-೨-೪ ನ ಶಾಸ್ತ್ರಮನ್ಯೇಷ್ವರ್ಥವತ್

೧-೨-೫ ನ ಕತಕಂ ಪಂಕಪ್ರಸಾದನಾಯ

^{1.} ಕಾತಂತ್ರವೃತ್ತಿ ಪತ್ರ-೬೭, ಸಿದ್ಧಾಂತ ಕಾಮುದೀ- ಪತ್ರ ೪೭, ಶಾಕಟಾಯನ ವ್ಯಾಕರಣಪತ್ರ ಆ೩.

(೫) ಸಂಸ್ಕೃತ ವೈದಿಕ ವ್ಯಾಕರಣ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು.

ಶ. ದ. ಕಂ. ಸಂ.

ವಿಷಯ.

೩೬೪ ¹ವೇದಸಮನಾಗಿ ಭೀಮನಿ। ಕಾದುದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಧಾತು....॥ ಸಂಸ್ಕೃತಸಿದ್ಧಾಂತಕೌಮುದಿ

ಮತ್ತು

ವೈಯಾಕರಣ ಭೂಷಣಸಾರಂ.

I ಸಿದ್ಧಾಂತಕೌಮುದಿಯ ಭ್ವಾದಿ
ಪ್ರಕರಣದ ಭೂಧಾತುನಿರೂಪಣಾಂತ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ "ಸತ್ತಾದ್ಯರ್ಥ ನಿರ್ದೇಶಶ್ಚ ಉಸಲಕ್ಷಣಂ " ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವಿವರಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತತ್ತ ಬೋಧಿನಿಯ ವಾಕ್ಯಂ.

" ಏತಚ್ಚು ಸತ್ತಾದ್ಯರ್ಥನಿರ್ದೇಶಂ ಕೃತವತೋ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯಾಪಿ ಸಮ್ಮ ತಂ ಇತೃತ್ರ ಕ್ರುರ್ದಕ್ರೀಡಾಯಾಮೇವ ಇತ್ಯೇವಕಾರೋ ಜ್ಞಾಪಕಃ—

11 ವೈಯಾಕರಣ ಭೂಷಣಸಾರ
ದಲ್ಲಿ "ಸರ್ವನಾಮಾವ್ಯಯಾದೀನಾಂ
ಇತಿ" ಎಂಬ ಹತ್ತನೆಯ ಕಾರಿಕೆಯ
ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾವಸರದಲ್ಲಿ "ನ ಚ
ಗತಿಗಂಧನಾರ್ಥನಿರ್ದೇಶೋ ನಿಯಾ
ಮಕಃ; ತಸ್ಯಾರ್ಥಾನಾದೇಶನಾತ್,
ಇತಿಭಾಷ್ಯಸರ್ಯಾಲೋಚನಯಾ ಆ
ಧುನಿಕತ್ವಲಾಭಾತ್, ಭೀಮಸೇನಾದಿ
ಪ್ರಜೇತತ್ವಾವಗತೇಃ, ಇತ್ಯರ್ಥ ಇತಿ"

^{1.} ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರವು ''ಶಿಕ್ತು ವ್ಯಾಕರಣಂ ಛಂದೋ ನಿರುಕ್ತಂ ಜ್ಯೋತಿ ಷಂ ತಥಾ ಕಲ್ಪಶೈತಿ ಷಡಂಗಾನಿ...॥'' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ವೇದಾಂಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿ ರುವುದರಿಂದ ವೇದಸವುತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ; ಸಂಸ್ಕೃತವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಣಿನಿಯ ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯೊಸೂತ್ರ ಪಾಕರು ಮುಖ್ಯವೂ ಸಮಗ್ರವೂ ಆದ ವೇದಾಂಗ ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಈಗ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿರುವುದು. ಈ ಆಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯಿಯಂತೆಯೇ ''ಧಾತುಸೂತ್ರಗಣೋಣಾದಿವಾಕ್ಕಲಿಂಗಾನುಶಾಸನಂ॥ ಆಗಮಪ್ರತ್ಮಯಾ ದೇಶಾ ಉಪದೇಶಾ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಾಃ'' ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಧಾತುಸಾಕವೂಕೂಡ ಪಾಣಿನಿಯಿಂದ ಆದುದಲ್ಲದೆ ಭೀಮನಿಂದ ಆದುದಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಧಾತುಶಾಕದಲ್ಲಿ ಧಾತುಸಾಕ ಮತ್ತು ಧಾತ್ವಥ್ ಧಾತು' ಎಂಬ ವಿಭಾಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ದರ್ಪಣಕಾರನು ಹೇಳಿರುವ 'ಸಂಸ್ಕೃತಧಾತ್ಯಕ್ ಭಾತು' ಎಂಬ ಶೆಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಧಾತುವಿನ ಅರ್ಥನಿರ್ದೇಶವೆಂದು ತಾತ್ರರ್ಯಪೇಳಿ ಸಂಸ್ಕೃತಧಾತ್ವರ್ಥ ನಿರ್ದೇಶವು ಭೀಮಸೇನನಿಂದಾದಂತೆ ಕನ್ನಡ ಧಾತುನಿನ ಅರ್ಥನಿರ್ದೇಶವೆಂದು ತಾತ್ರರ್ಯಪನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ ೭

-:0:-

ಸೂತ್ರಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗದ ಈತನ ವಿಶೇಷಪ್ರಯೋಗಗಳು.

ಕಂ. ಸಂಖ್ಯೆ. (1) ಶಬ್ದದಿನಾವಾವಿಂದ್ರಿಯದ (ವತ್ವಸಂಧಿ)

೧ (2) ಅವನತನಪ್ಪೆಂ (ಸಂಸ್ಥೃತಶೈಲಿ)

(3) ಕವಿಕೇಶವನೆಂ (ನಾಮಪದಕ್ಕೆ ಆಖ್ಯಾತಪ್ರತ್ಯಯ)

೫ ಇದಱೊಳೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂ (ಸಪ್ತ್ರವಿಯ ಒಳ್ ಮೇಲೆ ಅವಧಾರಣೆ)

೮ ಸಂಧಿ ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದೊಳ್ (ಸಂಸ್ಕೃತಶೈಲಿ)

೧೧ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಮಾಗಿ ಪೇೞಲ್ಪಡು(ಡೆ)ಗುಂ (ಕರ್ಮಣಿಪ್ರಯೋಗ)

೧೯ ಎಂದು ಪೇೞಲ್ಪಡುಗುಂ

೩೧ ಸುಕವೀಂದ್ರರಿಂದೆ ಅಲದಾದೇಶಂ (ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತ್ಯರ್ಥ)

೪೫ ಅಂತದುಂ (ದಂ) ಪ್ರತ್ಯಯವುಂಬುದು (ಕರ್ಮಣಿ)

೫೫-೫೬ ಶಿಥಿಲವೃತ್ತಿಯನಾಳ್ಗುಂ (ಆಳ್ ಧಾತು)

೫೮ ಪಿರಿದುಂ ತಾಳ್ಗುಗುಂ (ಗುಗುಂ ಪ್ರತೈಯ)1

೬೧ ಪೇಟ್ಡುವು ಎನಲ್ವೇಡ. ಪೇಟಲ್ಪಡುಗುಂ (ಕರ್ಮಡೆ)²

೬೨ ಅೞಿಯದ ಪಕ್ಷಂ. (ಸಪ್ತವಿಗೆ ಪ್ರಥಮೆ)

೬೩ ಅವಧಾರಣೆ ಪರಂ (ಲೋಪಸಂಧಿ)

೬೬ ವ್ಯವಹರಿಸದು ಸಂಧಿ (ಕರ್ಮಡೆ)

೬೮ ನೆಱೆ ತಾಳ್ದು ಸಂಧಿಯಾಗದು. (ಧಾತ್ವರ್ಥ)

೮೮ ವಿದಗ್ಧ oನಱಿದು ತಿನಿಱಿಕೆ ಲಿಂಗಸ್ಥಿ ತಿಯೊಳ್ (ಪ್ರಯೋಗಸಾಧುತ್ವ)

೧೦೪ ಸ್ವೀಕಾರಂ ಕನ್ನಡದೊಳಗೇಕಬಹುತ್ವಂ

೧೦೯ ವ್ಯವಹರಿಕುಂ ವತ್ವಮಲ್ಲಿ (ಕರ್ಮಡೆ)

೧೨೦ ತೃತೀಯಾದಿಗಣ್ ಪ್ರಯೋಗಿಸೆ ಪಡೆಗುಂ (ಕರ್ಮಣೆ)

೧೨೩ ಮೊದಲೆರಡು ವಿಭಕ್ತಿಯೊಳಂ।

^{1.} ಗುಗುವೇಕೇಷಾಂ (ಶ. ಶಾ). 2 3 ಶಯುತಂ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದಂ | ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡೆ(ಡು)ಗುಮೆಸೆವಿನಂ ಕನ್ನಡದೊಳ್ (ಶ. ಸ್ಮೃತಿ. ಸೂತ್ರ 42_{\circ}) 8. ರೇಖಾಂಕಿತ ಪದಗಳ ರೂಪಸಿದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥವಿಜಾರವು ಗಮನಿಸತಕ್ಕುದು. https://archive.org/details/muthulakshmiacademy

ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಂ

```
೧೩೯ ದ್ವಿತೀಯೆಯೆ ಮತ್ತಂ। ನುಡಿಗುಂ ಶೃತೀಯೆ ಪೇಟ । ಲ್ಪಡೆಗುಂ (ಕರ್ಮಣಿ)
೧೪೪ ಧೀರರಿನಾವುದು ತಾನಾಧಾರಮದಧಿಕರಣಂ
೧೫೧ ವಿದಿತ ವಿಶೇಷಣಪದಮವು(ದು) ?
೧೬೩ ಪ್ರಕ್ತಿಕೆಂಬಿವಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರ । ಮಱಿಗುಂ(ಪ್ರಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅಅಿಧಾತು ಪ್ರಯೋಗ)
೧೮೭ ಉಚಿತಾಕ್ಷರಾಗಮನೊಲೆಗುಂ (ಒಲೆ ಧಾತು)
೨೨೦ ತದ್ದಿ ತನೊಂದಿರೆ (ಒಂದು ಧಾತು)
೨೪೬ ಅಲುವಿನ ಅಥವಾ ಅಲ್ವಿನ ಪರದೊಳ್ (ಪದಸಾಧುತ್ವ ?)
೨೭೬ ಯಥಾಪ್ರಯೋಗದಿ ನಕ್ಕುಂ (ಸಂಸ್ಕೃತಾವ್ಯ ಯಿಂಭಾವದ ಸುಬಂತ)
೩೦೦ ಸಮುದಿತಬಿಂದುಸ್ಥಿತಿ ಬಿಂ।
     ದುಮಂತಶಬ್ದ ಕ್ಕೆ ಬಿಂದುಲೋಪಂ ಬಹುಳಂ॥
     (ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳ ಸಮಾಸ.)
೩೧೮ ಇರದಾನಿಸರಣಮಾಣಮೆಂದು (ಸಂಸ್ಕೃತಶೈಲಿ)
೩೧೯ ರೂಢಿಯನುಳ್ಳುದುಂ (ಉಳ್ಳ ಎಂಬ ತದ್ಧಿ ತ ಪ್ರತ್ಯಯರೂಪ)
೩೨೫ ಪ್ರಯೋಗಿಸ (ಸೆ) ಪಡೆ (ಡು) ಗುಂ (ಕರ್ಮಣಿ)
೩೩೭ ¹ಬವರಿಪುವೀವಱು
     (ವೈ ವಹರಿಸು ಶಬ್ದ ದ ತದ್ಭವನಿರಬಹುದು)
```

ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವಾಗಿರುವ ದರ್ಪಣಸೂತ್ರಂಗಳ್.

			—
ಶ.ಶಾ.ವುಟ.ಸಂ	ದರ್ಪಣಸೂತ್ರಾದಿ.	ಶ. ಶಾ. ಪುಟ. ಸಂ.	ದರ್ಪಣಸೂತ್ರಾದಿ.
41	ವಿ ದಿತಮೆನಿಸ್ಪ	168	ಇವು ವರ್ಣಾ
76	ಸ್ವರಮಿದಿ	171	ಅವಧಾರಣೆ
,,	ಆತ್ವದಿನಿವರ್ಣ	27	ಅವಧರಿವುದು
102	ಪರಪದ	233	
117	ಕೆಲವು ನಿಜ	252	भर ते _उ ड धक्कांड्य
164	ಕೃತಿಮಾರ್ಗ	260	ಅತ್ತಣಿನೆಂದು
167	ಅತಿಪೀಡನ	AL RESIDENCE ASSESSMENT	ನಿನತೆನತು
	TO NOT THE	376	ಅಮರಯಿರೆನೆವು

¹ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ನೃಪತುಂಗನೂ, ನಾಗವರ್ಮನೂ (ಬವರಿಪುವದೀಚ್ಯಪ್ಪತ್ತಿ) (ಬವರಿಸುಗುಂ ಸಂಪ್ರತಿಗಂ) (ಶಬ್ದ ಸ್ಮೃತಿ. ಸೂ. 90.) ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವರು.

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ ೮

-: *:--

ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಪದಗಳ ಅಕಾರಾದಿಪಟ್ಟಕೆ.

Selvan F	69		ಶಬ್ದಂಗಳ್	ಶು.—ಸೂ.
ಶಬ್ದಂಗಳ್		ವು.—ಸೂ.	ಆಗರ್ೞ	35-57
ಅಂಕತ್ರಿಣೇತ್ರಂ	*	148-177	ಆಗಲ್ಗಳ್(ಅತ್ತಿ) [ಕಂದಕಗಳ್]	
ಆಂಕಮಿನಂ		75-90	ಆಗೞ್ತ್ (೯೪) [ಆಗೆಯುವಿಕೆ]	18-26,
ಅಂಕವಱ³		288-301		182-212
ಅಂಕವಾತು		288-301	ಆಗಲ್ನಂ	206-234
ಅಂಕುಸಂ	252-256,	269-275,	ಆಗುರ್ಗಳ್	30-45
		279-289	ಆಗುಟಿ (೧೪೧) [ಲಾಳವಿಂಡಿಗೆ,	20-26
ಆಂಕುಸಚಾರಣೆ	1-42-22	282-293	ಆವುಜವೆಂಬ ವಾದ್ಯ ವನ್ನು	274-281
e :		66-82	ಬಾರಿಸುವ ಮುಟ್ಟು]	16-24
ಆಕ್ಕಂ (ನಂ) ಇತ	ತ್ಯಾದಿ	105-124	ಆಗುೞ್ದಂ (ಟಿ)	28-39
ಅಕ್ಕಂಗಳ್		3, 89-105	ප්රස්ත වේ විස්	17-26
ಆಕ್ಕಂದಿರ್		3,89-105	ಯನ್ನು ತಪ್ಪಿದವನು]	2327,000
ಆಕ್ಕರಂ		261-265	ಆಗುಟ್ದಂ [ನೆಲವನ್ನು ಆಗೆದನು]	32-47
ಆಕ್ಕ ರಮಾಲೆ		285-296	ಆಗುಟ್ಡಿಡೆ (೮೧)	
ಅಕ್ಕ ರಿಗಂ		171-199	ಆಗ್ಗಂ 256-258,	
ಅಕ್ಕುಂ		220-245	ಆಗ್ಗಳಂ (೧) [ಅತಿಶಯವಾದವನ ದುದು]	28-39
ಆಕ್ಕೆ		220-245		265-269
ಅಖ್ಖ ಡಂ (ಕಾಳೆಗ	ದಬಯಲ್)	12-18	ਦ ੰਦੀ 274-281, 2	
ಆಂಗಣಂ		273-281		263-266
ಆಂಗಣವಲಯಂ		289-301		284-296
ಅಂಗಣವಾವಿ		289-301		286-297
ಅಂಗಣವೆಟ್ಟು (ಆ		289-301		260-264
ಎಂಬಾರ್ಲ	140-	168, 169	u	275-283
ಅಂಗೆಯ್		275 - 283		282-293
ಆಗಲ್ದ ನುಂ (೧೨೮	5)	20-26	ಆಚ್ಚಾನೆ -	38-54
ਦ ਸੜੇ	274-282,			261-265
			etails/muthulakshmiacademy	15-1-16-19

			Ship Sarry
ಶಬ್ದಂಗಳ್	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದ ಂ ಗಳ್	ಪು.—ಸೂ.
ಆಚ್ಚು	274-281	ಅಂದು	105-123
¹ಅಚ್ಭುಳಾಯ್ತ್ರರ್ [ಚಮ	F ದಲ್ಲಿ	ಆಂದುಗೆ (೧೫೧)	9-14, 21-18,
ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು]	172-200	MARTEYERS &	273-281
ಅಚ್ಚಮಲ್ಲಿಗೆ	285-296	ಅದಃಪುತ್ರ	83-67
ಆಜ್ಪಂ	268-274	ಅದಱ ಕೆಲಂ	116-135
ಅಂಟುಕಂ	176-205	ಆದಱ ಮಱಿ (ಱ³ ಅದಱಯೆ) 116- 135 40-55
ಅಟಮಟಗಂ [ವೋಸಗಾ		ಅದಱಿಂ	95-112
ಅಟ್ಟಗವಲ್	288-301	ಆದಱಿಂದೆ	78-92
~	288-301	ಅದಸ್	53-66
ಆಟ್ಟವಡಿ	274-282	ಅದ್ದಂ (ಅರ್ಧಂ)	260-264
ಅಟ್ಟನೆ (ಅಷ್ಟವಿೂ)	288-301	ಆದಲ್ಯು	34-50
ಅಟ್ಟಹಾಸಂ	145-173	ಆದಿರ್ಗೆ	32-47
ಅಟ್ಟುಂಜಗಳಂ	145-173	ಆದವೞಲ್ (೫೪)	
ಆಟ್ಟುಂಬರಿ		ಅದಿರ್ದಂ	32-47
ಿಅಡಂಗಾಯ್ತ್ರರ್ [ಪರಿಚ	171-200	ಅದ್ದಿಕಂ (ಅಧ್ಯಕ್ಷಂ)	272-280
ಅಡಪವಳಂ ಆಡವಿ (೪೫) 18	8-26, 254-258		69-84
ಆಡ್ಡಾಯಿಲಂ	187-217	ಅಧಿತ್ಯಕಂ	73-88
	7-103, 89-105	ಅಧ್ವಂ	74-89
	7-103, 89-105	ಆಧ್ವಾನಂ	178-209
ස හ [®] හා ී	168-198	ಅನಿತನೆಯಂ	
ಆಂತರ್ಮುಖಂ	66-83	ಅನಿತರ್ಕೆ	99-116
ಅಂತವುರಂ	285-296	ಆನಿತಱ ಿಂ	96-112
	78-92, 95- 1 12 96-113	ಆನು	35-57
ಅತ್ತಣಂ ಅತ್ತಣಿಂ	96-112		271-278, 265-269
ea_a_ 	103-121	ಆಪತ್ಯಂ	133-158
ಅತ್ತೆ ಏರ್ (ಗಳ್)	87-103	ಆಪ್ಪಂ	219-244
ಅಂದಳಂ	9-14	ఆవ్రు	73-88
ಅಂದಳಸತ್ತಿಗೆ	282-293		12-18
ಆಂದಿನ [(ದಿಂಗೆ) (ನತ್ತ	[(පය) (පන	පංಬಿಕೆ	9-14
	105-123	ಅಂಬಿನ ಭೇದಂ (೬	18-26

^{1.} ಆಚ್ಚು ಶ್ ಚರ್ಮಕರ್ಮಣಿ (ಶೆ. ಶಾ.) 2. ಮುದ್ರಿತಪತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ "ಕ| ಲ್ಲಾಯ್ತರ ಕಡಂಗಾಯ್ತರಚ್ಚು ಶಾಯ್ತರ ರಥಸಂ" ಎಂದಿದೆ. ಈ ಸಾಕದಲ್ಲಿ ಛಂದಸ್ಸು ಕಡುವುದರಿಂದ ಕಡಂಗಾಯ್ಸು = ಸರಿಚಾರಕ, ಎಂಬುದು ಸಾಧುವಾಗಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಪದಗಳ ಅಕಾರಾಡಿಪಟ್ಟಕೆ.

ಶಬ್ದ ಂಗಳ್	む . — ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್	ವು.—ಸೂ.
ಅಭಿಲಾಷೆ	69-85	ಅರಸುಗುಣಂ -	148-177
ಅಭಿಮಾನಿ	76-90	80	71-86
ಅನುಳ್ವಂತ್ರಂ[ಜೋಡಿಯ ಯಂ	ತ್ರ] 31-146	ಆರುಹಂ	253-257
ಅವುರ್ಗುಂ	32-47	ಆರೆಗಾವುದಮಂ ಪರಿದಂ	112-131
ಅನುರ್ದಂ	32-47	ಆರ್ಗಳಂ	16-24
ಅವುರ್ದು 274-281	, 267-272	ಅತ್ತ೯ಂ	215-242
ಅಮರ್ದುಣಿ (ದೇವತಿ)	175-204	ಅರ್ತ್ಥಿಯೆಂದು ಪೇಟ್ಸುದಬದ್ದ	(2,25)
ಅಮಾವಾ ಸೆ	276-285		17-26
,,	280-290	ಆಱಬೆ (೧೦)	28-39
ಆಮಳ್ಗಳ್ (ಳ್ಗೆ) [ಅವಳಿಜವಳಿ	30-45	ಅಱಗುಲಿ	160-189
ಆಮೆ ಕ್ಸೊಂಗಲ್ [ಹೋಡಿಯ	31-46	ಅಱವೆ (೭೩) (ಅಜೀರ್ಣ)	18-26
ಹೊಗೊಂಚಲು]		ಆ ಱಿಕೆನಾಯಕಂ	148-177
ಆಮೂ	70-85	ಆ ಱಿತಂ	182-212
ಅಯೊಗಂ	270-277	ಆಱಿಬೆ (೧೦) [ಬಟ್ಟಿ ?]	28-39
ಆಯ್ಡಂಡುಗಂ (ಅಯೋಗಂ)	163-192	ಆಱುಕುಳಿ	176-205
ಅಯ್ದ ಱಿಂ	96-112	ಆಱುತಂ	215-242
ಅಯ್ನೂ ಆನೆಯಂ	209-179	ಆಱುದಿಂಗಳಂ ತಳ್ವಿದಂ ಆಱುನೂಱು	112-121
ಆಯ್ಯಂಗಳ್	J87-103	ಅಱುವಡಿ	163-192
3	189-105	ಆಱುವತ್ತು	"
ಆಯ್ಯಂದಿರ್	ſ 87-103	ಆಲರ್ಗ ಣ್	" 152-181
9	189-105	ಅಲರ್ಗಣ್ಣಂ	159-189
ಆಯ್ದನೆ	163-192	ಅಲರ್ಗಳ್ [ಹೂಗಳು]	45-30
ಆಯ್ಸ್ಕಾಸಿರಂ	163-192	ಅಲರ್ಜೊಂಪಂ [ಹೂಗಳಿರುವ	46-31
ಅರ್ಯಮ೯	73-88	ಬಳ್ಳಿಯ ಪುನೆ]	10-31
ಆರನೇ ಱ•ಲ್	151-180	ಆಲರ್ಜೀರಣಂ (ಟಿ) (ಹೊಗಳ	46-31
ಆರವಾನೆ	150-179	ද්යාල්ක ?]	10-01
	90, 79-93	ಆಲರ್ವಕ್ಕೆ	139-167
ಅರಸಂ ನೀಂ	76-90	euxienade	174-202
	38-54	ಆಲಸುಗೆ (ಇಲಸ್ವಕಂ)	276-285,
ಅರಸಂ್ (ಅರಸಾಳ್) (ಟ) ಆರಸಿ	74-90	8	280-291
ಅರಸು		ลกุรทษ	70-85
ಅರಸುಕುಮಾರಕ	148:177	ಆಲುಸಂ (ಆಲ್ಬಿಕಿ)	254-257

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಂ

1ಆಲ್ಲಣಿಗೆ (ಉಟ್ಟು ವಿನಿವ ಸೀರೆ) 13-19 ಅಸಿಕಂ 176-205				
	ಶಬ್ದಂಗಳ್	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್	ಶು.—ಸೂ.
## তার বিজ্ঞান	¹ಆಲ್ಲಣಿಗೆ (ಉಟ್ಟು ನೂವ ಸೀರೆ)	13-19	ಅಸಿಕಂ	176-205
	ප වූ	103-121	ಆಸಿಯಂ 110-129	, 131-155
	ಅಲ್ಲಿದಂ	77-113		
	ಆವಗೞಿಯಂ (೧೪) [ಉರವಣಿ	17-26	ಆಸಿಯಳ್	
	ಕಾರ್ತನಂ]	DERRE	ಆಸುಂಬಿದಂ (೬೨)	27-39
चर्चरण्यु	ಅವಣಜವಣಂ (ಅವಣಜೀಮಣಂ)	282-293		270-277
## প্রকাশ্র কি	. ಅವತೆ	257-259	ಅಸ್ಮತ್	66-83
ಆವನಾಳ್ವನಂ 36-53 ಆವಂದರ್ 84-99 ಆವಂ ಮಾಡಿದಂ 110-129 ಆವನಂ ಮಾಡಿದಂ 110-129 ಆವನಂ (ನಿಂ) (ನೆತ್ತಣಿಂ) (ನೆ) (ನೊ ೪೯) 91-107 ಆವನಿಂ ಮಾಡಿಪಟ್ಟುದು 110-129 ಆವರೆ (ಅಮರಿ) 262-266 ಆವರೆ (ಅಮರಿ) 262-266 ಆವರೆ (ಅಮರೆ) ೪೪೮ರ್ 34-51 ಆವರ್ 87-103 ಆವರ್ 280-290, 281-292, 276-285 ಅವಳ್ 132-157, 180-210 ಆವಳಯೆ 55-40 ಆವರಲಾರ್ಥಂ (೧೧೧) (ಟಿ) 19-28 [ದಟ್ಟವಾದ ಎಂದರ್ಥ] ಆವುಗಿದಂ 253-256 ಆಸಕಲಾದಂ (೧೭) [ಅಮುಕಿ 27-39 ದನು [ಅದುಮಿದನು] ಆವುಗದಂ 253-256 ಆಸಕಲಾದಂ (೯) [ಕೈಮೊಂದ 17-26 ವನು] 252-256	ಅವನಲ್ತು	34-50		67-83
### ভারতি বিল্প নি বিশ্ব নি বিশ	ಅವನಾಳ್ತ ನಂ	36-53		
चर्चात व्यक्त (৯০) (तंड कें) (तं) (तंक	ಆವಂದಿರ್	84-99		
चर्चरुक (२०) (रुडं कि) (२) (रुकं पुरं) परं) 91-107 चर्चरुक राजवंब्रध्येषु का 110-129 चर्चरुक (एक्सर) चर्चरुक राजवंब्रध्येषु का 110-129 चर्चरुक (एक्सर) चर्चरुक राजवंब्रध्येषु का 110-129 चर्चरुक राजवंब्वर्य का 181-212 चर्चरुक १८८०-290, 281-292, 276-285 चर्चरुक १८८०-290, 281-292, 281-292, 281-292 चर्चरुक १८८०-290, 281-292, 281-292 चर्चरुक १८८०-290, 281	ಆವಂ ಮಾಡಿದಂ	110-129		
ಆವನಿಂ ಮಾಡೆಪಟ್ಟುದು 110-129 ಅವರ (ಅಮರಿ) 262-266 ಅವರೆ (ಅಮರೆ) ,, ಅವರ್ಗಳ್ 87-103 ಅವಸೆ 280-290, 281-292, 276-285 ಅವಳ್ 132-157, 180-210 ಅವಳಯೆ 55-40 ಅವರಲಾರ್ಥಂ (೧೧೧) (ಟ) 19-28 [ದಟ್ಟವಾದ ಎಂದರ್ಥ] ಅವುದಿಕ 27-39 ದನು [ಅದುಮಿದನು] ಅವುಸದಂ 253-256 ಅಸಕಟುದಂ (೯) [ಕೈಮಿಎಂದ 17-26 ವನು] ಅವನಿ 252-256 ಅಸನಿ 252-256	ಆವನಂ (ನಿಂ) (ನತ್ತಣಿಂ) (ನ)	(ನೊ	ಆಳಿ (೧೪೫) [ತುಂಬಿ]	
ಆವನಿಂ ಮಾಡೆಪಟ್ಟುದು 110-129 ಆವರಿ (ಅಮರಿ) 262-266 ಆವರೆ (ಅಮರೆ) ,, ಅವರ್ಗಳ್ 87-103 ಅವಸೆ 280-290, 281-292, 276-285 ಅವಳ್ 132-157, 180-210 ಅವಳಯೆ 55-40 ಅವಿರಲಾರ್ಥಂ (೧೧೧) (ಟ) 19-28 [ದಟ್ಟವಾದ ಎಂದರ್ಥ] ಅವುಂಕಿದಂ (೧೭) [ಅಮುಕಿ 27-39 ದನು [ಆದುಮಿದನು] ಅವುಸದಂ 253-256 ಅಸಕಟಿಂದಂ (೯) [ಕೈಮಿಂದಿದ 17-26 ವನು] ಅಸನಿ 252-256		91-107		
ಆವರಿ (ಅಮರಿ) 262-266 ಅವರೆ (ಅಮರೆ) ,, ಅವರ್ಗಳ್ 87-103 ಅವಸೆ 280-290, 281-292, 276-285 ಅವಳ್ 132-157, 180-210 ಅವಳಯೆ 55-40 ಅವಿರಲಾರ್ಥಂ (೧೧೧) (ಟ) 19-28 [ದಟ್ಟವಾದ ಎಂದರ್ಥ] ಅವುಚಿ 27-39 ದನು [ಅದುಮಿದನು] ಅವುಸದಂ (೧೭) [ಅಮುಕಿ 27-39 ದನು [ಅದುಮಿದನು] ಅವುಸದಂ (೧೭) [ಕೈಮೂರಿದ 17-26 ಅವಕಿ ಪರ್ (೯) [ಕೈಮೂರಿದ 17-26 ಆವರಿ ಪರ್ (೧೩೫) [ಪ್ರೀತಿಸಿದವ ? 20-26 ಪ್ರೀತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವವ] ಅಟುಪಿದನುಂ (೧೩೫) 20-26 ಪ್ರೀತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವವ] ಅಟುಪಿದನುಂ (೧೩೫) 20-26	ಅವನಿಂ ಮಾಡೆಪಟ್ಟುದು	110-129		
ಆವರೆ (ಅಮರೆ)		262-266		
ಆವರ್ಗಳ್ 87-103 ಅವಸೆ 280-290, 281-292, 276-285 ಅವಳ್ 132-157, 180-210 ಅವಳಯೆ 55-40 ಅವಿರಲಾರ್ಥಂ (೧೧೧) (ಟ) 19-28 [ದಟ್ಟವಾದ ಎಂದರ್ಥ] ಅವುಚಿ 27-39 ದನು [ಅದುಮಿದನು] ಅವುಸದಂ 253-256 ಅಸಕಲಾದಂ (೯) [ಕೈಮಿಂದ 17-26 ವನು] ಆನಾರ್ ಬರ್ನ್ ಬರ್ನ್ ಪ್ರವಾದವಾದ (ಬಲಗುಂದಿದವಾ)] ಅಲುಪಿದನುಂ (೧೩೫) [ಪ್ರೀತಿಸಿದವ ? 20-26 ಪ್ರೀತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವವ] ಅಲುಪಿದನುಂ (೧೩೫) 20-26 ಅಲುಪಿದನುಂ (೧೩೫) 20-26 ಅಲುಪಿದನುಂ (೧೩೫) 20-26	ಅವರೆ (ಅಮರೆ)	"		
### 132-157, 180-210 ###################################				
ಅವಳ್ 132-157, 180-210 ಅವಳಯೆ 55-40 ಅವಿರಲಾರ್ಥಂ (೧೧೧) (ಟ) 19-28 [ದಟ್ಟವಾದ ಎಂದರ್ಥ] ಅವುಕದಂ (೧೭) [ಅಮುಕಿ 27-39 ದನು [ಆದುಮಿದನು] ಅವುಸದಂ 253-256 ಅಸಕಟಾದಂ (೯) [ಕೈವಿೂರಿದ 17-26 ವನು] ಅಸನಿ 252-256 ಅಜುವುವವನುಂ (೧೩೫) [ಪ್ರೀತಿಸಿದವ ? 20-26 ಅಜುವಿದನುಂ (೧೩೫) [ಪ್ರೀತಿಸಿದವ ? 20-26 ಅಪುಪಿದನುಂ (೧೩೫) 20-26	ಅವಸ 280-290,		ಅೞಿ ಧಾತುವಿನ ವಿಧಿರೂಪ]	
あるせの効 55-40 おおせの様で (へへへ) (も) 19-28 「はもいるのはなす」 27-39 おおし [世間からは (へと) [地域があるが] 27-39 はおし [地間かは (へと) [地域があるが] 253-256 おおせい はの (で) [もいるのは 17-26 とう3-256 おおもい はの (で) [もいるのは 17-26 とりきがあるが (へをが) (のまが) 20-26 おおれるの (へまが) (のまが) 20-26 おおれるの (へまが) (のまが) 20-26 おいまなの (へまが) (のまが) 20-26 おいまなの (へまが) (のまが) (as=dens 122 157			177-207
#250 #25 #25 #25 #25 #25 #25 #25 #25 #25 #25			ಆೞಿಗೆವಂದಂ	
[はいます この			ಅಲಿಂದಂ (೧೬೮) [ಸತ್ತವನ್ನು	
ಅವುಕಿದಂ (೧೭) [ಅಮುಕಿ 27-39 ಅಟಿಕ್ ದಂ (೧೩೨) [ಸತ್ತವಂ, 20-26 ಸೊಪ್ಪಾದವಂ (ಬಲಗುಂದಿದವಂ)] ಅವುಸದಂ 253-256 ಅಚಿಕೆ ಬಾರಂ (೯) [ಕೈವಿೂರಿದ 17-26 ಪ್ರೀತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವವ] ಅಚಿಕೆದನುಂ (೧೩೫) ಬ್ರೇತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವವ] ಅಚಿಕೆದನುಂ (೧೩೫) 20-26 ಅಚಿಕೆದನುಂ (೧೩೫) 20-26 ಅಚಿಕೆದನುಂ (೧೩೫) ಭಾರತದ ಬಾರ್ವನ್ನು ನಿರ್ಣಕ್ಷಣಗಳು ಬಾರ್ವನ್ನು ಬಾರ್ವನ್ನ ಬಾರ್ವನ್ನು ಬಾರ್ವನ್ನ ಬಾರ್ವನ್ನು ಬಾರ್ವನ್ನ ಬಾರ್ನ ಬಾರ್ವನ್ನ ಬ		13-40	ಕೆಟ್ಟವನು, ಕಿಡಿಸಿದವನು]	
चನು [ಆದುಮಿದನು]		27-39		20-26
ಅವುಸದಂ 253-256 ಅಟಿಂಪಂ (೧೩೫) [ಪ್ರೀತಿಸಿದವ ? 20-26 ಅಸಕಟಿಂದಂ (೯) [ಕೈವಿಎಂದ 17-26 ಪ್ರೀತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವವ] ವನು] ಅಲಿಂಪಿದನುಂ (೧೩೫) 20-26 ಅಜಿಂಪಿದನುಂ (೧೩೫) ಇಂತಿ (೧೩೫) ಇಂತಿ (೧೩೫) ಅಪಿಂಪಿದನುಂ (೧೩೫) ಇಂತಿ (೧೩೫) ಇಂತಿ (೧೩೫) ಇಂತಿ (೧೩೫)			ಸೊಪ್ಪಾದವಂ (ಬಲಗುಂದಿದ	50)]
ವನು] ಅಟಿಕಿದನುಂ (೧೩೫) 20-26 ಅಸರಿ 252-256 ಅಟಿಕ್ಕಾರವವನುಂ (೧೩೫) "	ಅವುಸದಂ	253-256		
ಅಸನಿ 252-256 ಅಪಿ ಶುವವನುಂ (೧೩೫) "	ಅಸಕಟಿಂದಂ (೯) [ಕೈವಿೂರಿದ	17-26		
10-0-0-10-0-1	ವನು]		ಅೞಿಪಿದನುಂ (೧೩೫)	20-26
34-51 eesa			ಅೞಿಶುವವನುಂ (೧೩೫)	
	990. (anyo.)	34-51	ಆಟಿತು	182-212

^{1.} ಧರಾತಳವುನೊಲ್ಲಣಿಗೆಯಂ ಪಿಜಿಸವಂತೆ (ಸಂ. ಭಾ. ೧೨–೪೮ ವ.) ಎಲಗೇ ನೀನುಟ್ಟೊಲ್ಲಣಿಗೆಯಂ ಪಿಟೀಯೆಂಬುದು (ಬಂದುವರ್ಮನ ಹರಿವಂಶಂ) ಈ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಒಲ್ಲಣಿಗೆ ಎಂದಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಣಿಗೆ = ಮೇಳನೆಯ ಅರ್ಥವು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿರುವ "ಒಲ್ಲಿ" ಎಂಬ ಶಬ್ದ ದೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು.

ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಪದಗಳ ಅಕಾರಾದಿಪಟ್ಟಕೆ.

409

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ.
ಅಬ್ಬಂ (೭೩) [ಅಜೀರ್ಣ]	18-26	ಆಡಸೊಗೆ	281-292
ಅಬ್ಯ ಮೆ	183-213		145-173
ಆಲ್ಕರ್ತಂ (೩೬) [ಪ್ರೀತಿಸಿದ	ನನು] 17-26	ಆಡುಂಬೊಲಂ	"
ఆటక్తే (೭೯) ఆళువిಕే]	18-26	පಣ් 💮	273-281
ಅೞ್ತಿ (೩೫)	17-26	ಆತಂ (빖)	130-154
ఆట్త్త (౨) [ప్రిణి]	39-28		218-243
ఆట్దం (౪) (೩) (౧౨౪) 17:	26, 20-26,	ಆಣೆ "	267-273
	9, 216-242	ಆತಂಗೀಶಂ ತಕ್ಕಂ	114-133
[ಮುಳುಗಿದನು] [ನೀರಲ್ಲಿ ಮು	ಳು	ಆತಂಗೆ ವಿಷಮನಿಕ್ಕಿದಂ	"
ಗಿದವ, ಕೆಟ್ಟವ]	20-26	ಆತಂಮುಟ್ಟಿ	225-250
e _i		ಆತನತ್ತಣಿಂ (ಟ)	100-118
ಆಂಗೊಳಂ	150-179	ಆಂದೋಳಂ	9-14
ಆಂಗೊೞಗು	150-179	ಆದಂ (ದಪಂ) (ದಪ್ಪಂ)	219-244
ಆಂ ಗೌರಿ	91-76	ಆದುದು	219-244
ఆం నంది	76-91	ಆಂ ನಂದಿ	76-91
ಆ ಕನ್ನಿ ಕೆ ಪೊಲ್ಲದು	75-90	GE	76-90
ಆ ಕನ್ನಿ ಕೆ ಲಕ್ಷಣಿ	75-90	ಆನೆ	110-129
ಆ ಕಬ್ಬಕ್ಕೀಕಬ್ಬಮಾಯ್ತು,	114-133	ಆನೆಕುದುರೆಗಳ ಪಕ್ಕರಿಕೆ (೩೩)	17-26
ಆಕರುಸನಂ	253-257	ಆನೆಯ ಘಟಿ	116-135
영 국	132-157	ಆಂಪಂ	206-234
ਖ ಕೆಗೆ	98-115	ಆ ಸೆಣ್ ಜಾಣೆ	75-90
ಆಗಡಿಂಗೆ	295-325	ಆ ಪೆಣ್ ಬಂದುದು	"
ಆಗಡಿನ	"	ಆವಿುಸಂ	253-256
ಆಗಡುಂ	,,	ಆಯತಿಕೆ	182-213
ಆಗರಂ	254-258	ಆಯಿಸಂ 270-277,	277-285
ಆಗಸಂ (ಆಕಾಶಂ)	252-256,	ಆಯ್ತು	219-244
254-258, ਦੁਜੇ ਦ ੂਰੇ	270-277	ಆರಂಬಂ	256-258
७ तक्री	295-325	ಆರ ವಾರ್ತೆ	67-83
ಆಗಳುಂ	"	ಆರವೆ (ಆರಾಮ)	270-277
ಆಟಂ 184-215,	The state of the second	ಆರೊಗಿಸಿದಂ	102-120
ಆಟಂಗುಳ	175-204	ಆರೋಗಿಸಿದಂ	,,
ಆಟಪಾಟಕೂಟಂಗಳ್	140-168	ಆರೋಹಕತನಂ	183-213

ಶಬ್ದವುಣಿದರ್ಪಣಂ

ভাগতি ভাগ	ಶಬ್ದ ಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.		ಪುಸೂ.
ভাষিক হালি হালি হালি হালি হালি হালি হালি হালি		ALM SHAPE			
ఆর্ষ্ণত 47-32, 218-243 খর্মন 206-234 খর্মন 206-234 খর্মন 257-259 খর্মন 206-234 খর্মন 278-287 খর্মন 28-287 খর্মন 28-28-28 খর্মন 28-28 খর্মন 2		41-34		260.275	
चिर्टा			. 401 100 00	203-213,	
ఆর্ট্টার প্রক্রমণ		The state of the s	ದ್ದಾಕ		
चर्चा (चर्चा०)					
चर्चरि (एक्कर्ण) चर्चरि (एक्कर्ण) चर्चरित (एक्कर्ल					
ಆವರ್ಕೆ 78-92 ಆವರ್ಷಗಿತಿ [ಆವುಜವೆಂಬ ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಬಾರಿಸುವವನ ಹೆಂಡಿತಿ] 179-210 ಆವೆಡೆಯಣೆಂ 96-112 ಆಂ ಶಿವಂ 76-91 ಆಸಡಿ 274-281 ಆಳ (೧೪೪) ಸಖಿಯರು 20-26 ಆಳಿದು 75-90 ಆಳವಂ ಪಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡದವ] 17-26 ಆರ್ಟ್ವರಂ 218-243 ಆರ್ಟ್ವರಂ 218-243 ಆರ್ಟ್ವರಂ 218-243 ಆರ್ಟ್ವರಂ 218-243 ಆರ್ಟ್ವರಂ 218-243 ಆರ್ಟ್ವರಂ 288-301 ೨೮೮೪ರು ಮನೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಹೊಮಾಲೆ; ಹಿಡಿದ ಪಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡದವ] 17-26 ಆರ್ಟು (೧೪೪) ವಂಚನೆ, ಹಠ 20-26 ಆರ್ಟು ನಂ 148-177 ಆರ್ಜುವನ್ನು ಬಿಡದವ] 17-26 ಆರ್ಟು (೧೪೪) ವಂಚನೆ, ಹಠ 20-26 ಆರ್ಟುವನ್ನು ಬಿಡದವ] 17-26 ಆರ್ಟ್ರಂ 28-301 ೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩೩		135-160			
### #################################		266-271			
ವಿಶೇಷನನ್ನು ಬಾರಿಸುವವನ ಹೆಂಡಿತಿ] 179-210 ಇತ್ತಣಂ 96-113 ಇತ್ತಣಂ 96-113 ಇತ್ತಣಂ 96-112 ಇತ್ತಣಂ 103-121 ಇಂದರ 253-257 ಇಂದರ 253-257 ಇಂದರ 253-257 ಇಂದು 102-120 ಇಂದ್ರಂ 102-120 ಇಂದ್ರಂ 110-129 ಇಂದ್ರಂ 110-129 ಇಂದ್ರಂ 110-129 ಇಂದ್ರಂ 110-129 ಇಂದ್ರಂ 110-129 ಇಂದ್ರಂ 37-54 ಇದಂ 66-83 ಇದಂದೇವಂ 67-83 ಇದಿರ್ಜಿದಿರ್ಜು 168-198 ಇಕ್ಕಲಂ 288-301 ಇದು ತೊಂಡೆ 7-11 ಇನಿತನೆಯಂ 178-209 ಇಂಡು ತೊಂಡೆ 7-11 ಇನಿತನೆಯಂ 178-209 ಇನಿತಱುಂ 96-112 ಇನಿಯಂ (-ಯರ್ಳ್;-ನಿದು) 77-91 ಇನಿಯಂ (-ಯರ್ಳ್;-ನಿದು) 77-91 ಇನಿಯಂ 110-129 ಇನಿಯರ್ 180-210 ಇನ್ನು ಚೆಸು 154-183 ಇಮ್ಮನೆ 291-303	ಆವರ್ಕೆ	78-92	"ಇಡುಕುಂಗಬ್ಬಂ	(ಮುಕ್ತಕಕಾಣ	
ಕುಂಡಿತಿ] 179-210 ಇತ್ತಣಂ 96-113 ಆವುಜದ ಮುಟ್ಟು (೧೪೧) 20-26 ಇತ್ತಣಿಂ 96-112 ಆವೆಜೆಯಣಿಂ 96-112 ಇಂದರ 253-257 ಆಸಡಿ 274-281 ಇಂದರ 253-257 ಆಸಡಿ 274-281 ಇಂದರ 253-257 ಆಳದು 75-90 ಇಂದ್ರಂಗೈರಾವತಂ 37-54 ಆಳವಂ ,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,		Be Market			
ಆವುಜದ ಮುಟ್ಟು (೧೪೧) 20-26 ಆನೆಡೆಯಣೆಂ 96-112 ಆಂ ಶಿವಂ 76-91 ಆಸಡಿ 274-281 ಆಳಿ (೧೪೪) ಸಖಯರು 20-26 ಆಳಿದು 75-90 ಆಳಿವಂ ,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,		A PAY W		215-242	
ఆ చేడేయుణిం 96-112 ఆం పీవం 76-91 ఇందర 253-257 ఆడడి 274-281 ఆళ (೧೪೪) ಸమీయరు 20-26 ఆళదు 75-90 ఆళచు 75-90 ఆళచం ,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,		179-210			96-113
ಆಂ ಶಿವಂ 76-91 ಇಂದರ 253-257 ಆಸಡಿ 274-281 ಇಂದೂಳಂ 102-120 ಆಳಿ (೧೪೪) ಸಖಿಯರು 20-26 ಆಳಿದು 75-90 ಇದ್ರಂ 110-129 ಇದಂ 66-83 ಆಳ್ವನಂ 183-213 ಆಳ್ವಂ 218-243 ಆಳ್ವಂ 218-243 ಆಳ್ವಂ 288-301 ಚಿಲುಬಾಟಾಗಂ (೧೩) [ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಹೂಮಾಲೆ; ಹಿಡಿದ ಪಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡದವೆ] 17-26 ಆಟಾ (೧೪೪) ವಂಚನೆ, ಹಠ 20-26 ಆಟಾಜನಂ 148-177 ಇನಿಯೂ (-ಯ೪೯;-ನಿದು) 77-91 ಇನಿಯೂ ಇತ್ತಿಯೇ 154-183 ಇಮ್ಮನೆ 291-303		20-26			96-112
ಆಸಡಿ 274-281 ಇಂದೊಳಂ 102-120 ಆಳಿದು 75-90 ಇಂದ್ರಂ 110-129 ಇಂದ್ರಂ 37-54 ಆಳಿವಂ , ಇದಂದೇವಂ 66-83 ಇದಂದೇವಂ 67-83 ಆಳ್ವರಂ 218-243 ಆಳ್ವಲಂ 288-301 ಕಚ್ಚುಲಂ 288-301 ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಹೂಮಾಲೆ; ಹಡಿದ ಪಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡದವ] 17-26 ಆಟು (೧೪೪) ವಂಚನೆ, ಹಠ 20-26 ಆಟು ಜನಂ 148-177 ಇನಿಯುಂ ಇನಿಯುಂ (-ಯ೪೯;-ನಿದು) 77-91 ಇನಿಯುಂ ಇನ್ನು ಪೆಸು 154-183 ಇಮ್ಮನೆ 291-303		96-112	ಇತ್ತಲ್		103-121
ఆళ (೧೪೪) ಸಖಿಯರು 20-26 ఆళిడు 75-90 ఆಳಿದು 75-90 ఆಳಿವಂ ,,	ಆಂ ಶಿವಂ	76-91			253-257
ఆళిదు 75-90 ఇంద్రంగృరావకం 37-54 ఆళివం ,, ఇదం 66-83 ఆళ్ళనం 183-213 ఇదందేశవం 67-83 ఆళ్ళం 218-243 ఇది కిండే 7-11 **జటాలు గం (౧ఓ) [ఓందు బగేయ ఇదు కిండే 7-11 **హమాన్యవాద ಹೂమాలి; ఇదు కిండే 7-11 **హమాన్యవాద ಹೂమాలి; ఇదు కిండే 7-11 **జలు (౧౪ల) వెంజనే, ಹఠ 20-26 ఆటి (౧౪ల) వెంజనే, ಹఠ 20-26 ఆటి జనం 148-177 ఇక్షిమ్మం 154-183 ఇక్షిమ్మే 3291-303	ಆಸಡಿ	274-281	ಇಂದೊಳಂ		102-120
ఆళ్ళనం 183-213 ఆళ్ళం 218-243 ఆళ్ళం 288-301 ఆర్హులం 288-301 ఆర్హులం 288-301 ఆర్హులు గం (౧ఓ) [ఓందు బగేయ ఇదు కేండే 7-11 ఇది కేండు 178-209 ఇది కలు (౧౪౪) వంజనే, ఉఠ 20-26 ఆటి జనం 148-177 ఇదు కేండు 77-91 ఇదియం (-యళ్నిదు) 77-91 ఇదియం 110-129 ఇదియ్యాల్ 180-210 ఇద్దు కేస్తులు 154-183	ಆಳಿ (೧೪೪) ಸಖಿಯರು	20-26	ಇಂದ್ರಂ		110-129
ఆళ్ళనం 183-213 ఆళ్ళం 218-243 ఆళ్ళం 288-301 ఆర్హులం 288-301 ఆర్హులం 288-301 ఆర్హులు గం (౧ఓ) [ఓందు బగేయ ఇదు కేండే 7-11 ఇది కేండు 178-209 ఇది కలు (౧౪౪) వంజనే, ఉఠ 20-26 ఆటి జనం 148-177 ఇదు కేండు 77-91 ఇదియం (-యళ్నిదు) 77-91 ఇదియం 110-129 ఇదియ్యాల్ 180-210 ఇద్దు కేస్తులు 154-183	ಆಳಿದು	75-90	ಇಂದ್ರಂಗೈರಾವ	ತಂ	37-54
ఆళ్ళనం 218-243 ఆళ్ళం 218-243 ఆళ్ళలం 288-301 ఆర్హులు గం (౧ఓ) [ఓందు బగేయ ఇదు కేండే 7-11 πూమాన్యవాద ಹೂమాలి; ఓడిద బట్టిన్న బిడిదవ] 17-26 ఆటి (౧౪౪) వంజనే, ಹఠ 20-26 ఆటి జనం 148-177 ఇక 82-66	ಆಳಿವಂ	"			66-83
ఆళ్వలం 288-301 ఇదు కేండి 7-11 ఇదు అండి 7-11 ఇదు కేండి 7-11 ఇదు కేండి 7-11 ఇదు కేండి 7-11 ఇదు కేండి 7-11 ఇద్ది కేండి 8 ఇద్ది కేండి 7-11 ఇద్ది కేండి 8 ఇద్ది కేండి 7-11 ఇద్ది కేండి 8 ఇద్ది 8	ಆಳ್ತನಂ		ಇದಂದೇವಂ		67-83
ಿ ಆಟಾಟಾಗಂ (೧೩) [ಒಂದು ಬಗೆಯ ಇದು ತೊಡೆ 7-11 ಇನಿತನೆಯಂ 178-209 ಹಿಡಿದ ಪಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡದವ] 17-26 ಆಟಾ (೧೪೪) ವಂಚನೆ, ಹಠ 20-26 ಆಟಾಜನಂ 148-177 ಇನಿಯಂ (-ಯರ್ಳ್;-ನಿದು) 77-91 ಇನಿಯಂ 110-129 ಇನ್ನುಣಿಸು 154-183 ಇಮ್ಮನೆ 291-303	ಆಳ್ದಂ	218-243	ಇದಿರ್ಚಿದಿರ್ಚು		168-198
ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಹೂಮಾಲೆ; ಹಿಡಿದ ಪಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡದವ] 17-26 ಆಟಿ (೧೪೪) ವಂಚನೆ, ಹಠ 20-26 ಆಟಿ ಜನಂ 148-177 ಇನಿಯಂ (-ಯರ್ಳ್;-ನಿದು) 77-91 ಇನಿಯಂ 110-129 ಇನ್ನು ಜಿಸು 154-183 ಇನ್ನು ಜಿಸು 291-303	ಆಳ್ವಲಂ	288-301	ಇದು ತೊಂಡೆ		7-11
ಹಿಡಿದ ಪಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡದವ] 17-26 ಆಟಿ (೧೪೪) ವೆಂಚನೆ, ಹಠ 20-26 ಆಟಿ ಜನಂ 148-177 ಇನಿಯಂ (-ಯರ್ಳ್;-ನಿದು) 77-91 ಇನಿಯುಳ್ 110-129 ಇನ್ನು ಣಿಸು 154-183 ಇನ್ನು ಣಿಸು 291-303	ಿಚಲಾಲಾಗಂ (೧೩) [ಒಂದು ೯	ಬಗೆಯ			7-11
ఆటు (గాళా) వెంజనే, జేరే 20-26 ఆటు జనెం 148-177 ఇస్తియం (-యళ్ ;- సిదు) 77-91 ఇస్తియం 110-129 ఇస్త్రియళ్ 180-210 ఇస్క జిక్కార్ ఇస్కు 154-183 ఇమ్మనే 291-303					178-209
ఆటింజనం 148-177 ఇస్తియం 110-129 ఇస్త్రియల్ 180-210 ఇన్మణిను 154-183 ఇమ్మనే 291-303	केवित संधीत्र थीवते व	17-26			96-112
ಇಕ್ಕೆ ಕ್ಷಾಣಿ ಇ ಇನ್ನು ಚಿಸ್ತು 154-183 ಇಮ್ಮನೆ 291-303	ಆಟಿ (೧೪೪) ವಂಚನೆ, ಹಠ	20-26	(-00)	೪೯;-ನಿದು)	
ಇನ್ನು ಣಿಸು 154-183 ಇಮ್ಮನೆ 291-303	ಆೞಿಜನಂ	148-177			
ಇಃ 82-66 ಇಮ್ಮನೆ 291-303					
		00.00	करा न		
ago, or geer 145 170 (a) 30 153-182			ಇಮ್ಮಾವು		
367 an			ಇಮ್ಮಿದರ್ಳ		
201-2/3 ಇರಿಪಂ			ಇರಿಸಂ		
1. ಆಟಾಟಿಂಗ (ಗೆ) ಬಲ್ಲಾಳನ ದಾಟಿಂದು (ದುಶೋ. 1-20) 2. ಇಡುಕುಂಗಬ್ಬಂ ಮುಕ್ತಕನೊಡಂಬಡರ್ (ಕಾರ್ಮಾಸ್ ೧೯೮೦)	2. ಇಡುಕುಂಗಬ್ಬಂ ಪ್ರ	ಕ್ಷಳನಿ ದಾಲ್ಯಯ	(1-20)		
(vani, -xa, 240)		3, 2000 80	(esas www. 24	0)	

411

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.
ಇರಿಸಿಂ	202-231	ಇಲ್ಲ (ಎಂದಾಯ್ಕು)	222-247
ಇರಿಸಿದಸಂ (ದಪ್ಪಂ)	207-235	ಇಲ್ಲಣಂ	13-19
අරා(සා)(න්) න් (3) [අරා	ವೆ] 28-39	ಇಲ್ಲದಂ	97-113
ಇರ್ಕಟ್ಟು	161-190	තුළු	103-121
ಇರ್ಕುಲ್ (೧೫೩)	21-26	ಇವಂದಿರ್	84-99
ರೋಗ ವಿಕಾರ (ಬಿಕ್ಕು ಳೀ	₹ ?)	ಇವಂ ದೇವರ ಬಂಟಂ	75-90
ತಂಡಸ (ಅಕ್ಕ ಸಾಲಿಯು ಾ		ಇವರ್ ಪುರುಷರ್	90-75
ವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಉಪದ		ಇವರ್ ಸ್ತ್ರೀಯರ್	90-75
ಸಾಧನ)		ಇವರ್ಗಳ್	87-103
ಇರ್ಕ್ಸ್ನಲ್ಗಳ್ (ಒಂದು ಬಗ	ೆ ಯ	ಇವರ್೪ 180-210	, 132-157
ರೋಗಗಳು; ಅಕ್ಕಸಾಲೇ		ಇವಳ್ ದೇವರ ತೊಲ್ಲು	75-91
ಉಪಕರಣಗಳು)	30-45	ಇವಳ್ದರ್	84-99
ಇಚ್ಛಾ ೯೩ರಂ	11-17	ಇೞಿದಂ (೧೨೯) [ಮೆಯ್ ಬ	ಕವಾ
ಇರ್ತಟ್ಟು	161-190	ದವ, ಕೆಳಗಡೆಗೆ ಬಂದವ]	20-26
ಕ ಇರ್ತೆಱಂ	,,	ಇೞಿದಸಂ (ದಸ್ಪಂ)	207-235
ಇರ್ದಂ	213-240	ಇೞಿಯುಂಬೊಟ್ತು	146-173
ಇರ್ಪ	205-234		
ಇರ್ಪತ್ತು	143-171	ಈ	100 170
ಇರ್ಖದು	198-227	ಈಕೆ	132-152
ಇರ್ಪೆಂಡಿರ್	139-167	ಈಗಡಿಂಗೆ	295-375
ಇರ್ಬರ್	101-86	ಈಗಡಿನ	295-325
ಇರ್ಬಲಂ	148-177	ಈಗಡುಂ ಈಗಳಿಂಗೆ	2)
ಡರ್ಬಾಳ್	139-167	ಈಗಳಿನ ಈಗ ಳಿ ನ	29
ಇರ್ಬೆನ್ನಾ ಇರ್ಮೆ	161- 1 90 179-209	ಈಗಳುಂ	"
ಇರ್ವೆಯ್	139-166	ಈಂಗಡಲ್	154-183
ಇರ್ವರ್	110-129	ಈಂಚರಂ	154-183
ಇಱಿದಪಂ (ದಪ್ಪಂ)	207-235	ಈಂಟು (೪೩) [ಕುಡಿಯುವಿಕೆ]	27-39
ಇಱುಂಕಿದಂ (೧೩) ಇಕ್ಕಟ್ಟ	28-39	क्रंब	184-215
ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಅಮುಕಿದನು	100	ಈತಂ (ಟಿ)	130-154
ಇಱುಂಬೆ (ವೆ) (೩) [ಇರುವೆ]	27-39	ಈತಂ ದೇವಂ	67-83 67-83
ຈະນະ (ສ້) ,,	2009.	ಈತನ ಪುತ್ರಂ ಈಂದು ಟ	154-183
ಇಲುಕಿದಂ (೧೩) ಇಕ್ಕ ಟೈನಲ್ಲಿ	えい 28-39	ಈಂದೊಳಂ (ಈಂದೋಳಂ)	102-120
ಅಮುಕಿದನು	20.33		

ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಂ

801 a 7076	٠, ١,	میں کی	
ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	W	ವು.—ಸೂ.
ಈಂಬಾಳ್	154-183	ಉಂಗುಟ್ಟಂ	278-287
ಈಯಿಸಿದಂ	205-233	ಉಚ್ಚಂ ?	257-259
ಈರಯ್ದು	153-183	ಉಚ್ಚೈರ್ಧ್ವಾನ	66-83
ಈರೊತ್ತೆ	153-183	ಉಜ್ಜ ವಣಿ (ಉದ್ಯಾ ಪನ)	280-290
ಈವರಿ (ಱಿ) ನ	396-325	ಉಜ್ಜ ಳಂ	265-269
ಈವ(ಱಿಂ) ರಿಂಗೆ	396-325	ಉಜ್ಜುಗಂ 259-262	, 270-277
1ಈವಱು	396-325	ಉಚ್ಚೆಣಿ	281-292
ಈವಿದು	40-57	ಉಜ್ಜೆ ನಿ	280-290
स्रीय गुःक्रिक्ष	40-57	ಉಟ್ಟಂ	213-240
ಈಶ್ವರನೊಲವು	37-54	ಉಡವೇಟ್	209-237
ಈಷದ್ಭೇದಂ	66-83	ಉಡುಗೆ	183-213
ಈಸರಂ	276-285	ಉಡುವಂ	194-223
ಈಸೂಲ್ (೫೧) [ಈಗ ನಡೆ	18-26	ಉಡೆನೂಲ್	139-167
ಯುವ ವರ್ಷಂ]	Street Refe	ಉಡೆಮಣಿ (ಉಡೆವಣಿ)	288-301
ಈ ಸೂೞಿನ	93-110	<i>ಉంటు</i>	222-247
क् षिण्	218-243	ಉಣ್ಡಂ	217-243
ఈట్దం (೩) [ఎళీదను]	17-26	ಉತ್ತಣಿಂ	96-112
en en		ಉತ್ತರದೇಸಂ	282-293
		ಉತ್ತರಿಗೆ 280-290	, 281-292
ಿಉಕ್ಕೆ ವಂ (೪) [ಉತ್ಸವ] (ತದ್ಭವ)	39-28	ಉತ್ತರೀಯಕಂ	281-292
ಉಗುರ್ಗಳ್	30-45	ಉತ್ತಲ್	103-121
ಉಗ್ರ (ಉಪ್ತೃ)	71-86	ಉದಯಕಾಲಂ (೬೪)	18-26
ಉಗ್ಗಂ (೫) [ಬಿಕ್ಕಲು ಮಾತಾ		ಉದಾಹರಣೆ	69-85
शार्त ढं	273-280	ಉದ್ದಂ (ಉಚ್ಚಂ)	262-266
ණ ¹ (₹)		ಉದ್ಧತಂ (-ತರ್;-ತನಯ್;-	
ಉಗ್ಗು	183-213	-ತರ್ನೆ ;-ತವು)	191-221
ు ంగుటం	267-273		37-54

^{1.} ಈಸದ್ಭೂತಕಾಲಂ – ಕೊಂಚಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೊದಲು ನಡೆದ ಕಾಲ. ಇವು (ಇದು) ವರ್ಷವಾಚಕಂಗಳಾಗಿ ಯುಂ ಕಾಲೋಪಯುಕ್ತಂಗಳ್. 2. ಉಕ್ಕೆ ವಮೆಂದು ಪರಾಳಮಿಂದು ಕಕ್ಕು (ಪ್ರಯೋಗಸಾರ ಪು. 301. ಟ 1) ... ಉಕ್ಕೆ ವಗೆಯ್ತದ ಗಾಳುಗೆಯ್ದಿ ಕೂರ್ಪನೆ (ಕಾವ್ಯಾ. ... 52.)

ಶబ్దంగళ్.	ಶು. — ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.
ಉದ್ದ ತಿಕೆ	182-213		
ಉನ್ನ ತಿಕೆ	,,	ವಿನ ಭಾವನಾಮಂ]	182-212
ಉಪತ್ಯ ಕಂ	69-84		
ಉಸವಾಸದಿಂ ತ್ರಿರಾತ್ರಮನಿರ್ದ	0 112-131	[ಸ್ಥಾನವೃಕ್ತಿ ?]	21-26
(ಆದಿ. ೧೨-೭೪).		ಉಟುಗಿದಂ (೨)	17-26
ಉಪ್ಪಟಂ	264-268	ಉಟುಗು (೧) [ವಿರಹ]	17-26
ಉಪ್ಪಡಂ (೭)	28-39	ಉಟ್ಮಾಂ	218-243
ಉಪ್ಪಂಡಂ (೮)	28-39	ಉಟ್ಕೆ (೭೮) [ನೇಗಿಲಿನ ಕೆಲಸ	
ಉಂಬಟಿ (೬೨) [ಬಹುಮಾನವ	รอก 18-26	(ಹೊ. ಗ.) ಉಕ್ಕ]	
ಕೊಡುವ ನೆಲ ಮೊದಲಾದು		ಉಬ್ವ ಸ್ವಭಾವಂ (೭೮) [ಟ]	18-26
ಉಮ್ಮತಂ ್	264-268	era .	
ಉಮ್ಮೆ (ಊಷ್ಮಕ್)	264-268	ಉಕೆ	132-157
ಉರವಣೆಕಾರ್ತ(ನಂ)ನುಂ (೧೪)	17-26	ಊತಂ [ಟ]	130-154
ಉರ್ಕು	184-215	ಊರನೆಯ್ದಿ ದಂ	112-130
ಉರ್ಕುಂದೊಱಿ	145-173	ಊರ ಮುಂದು	116-135
ಉರ್ದು ತೊವರಿ ಮೊದಲಾದುವು	ರಿಕ್ಕೆ	ಊರುಗಂ	177-206
ಯಟ್ಟಕೂರ್ಅ (೪೯)	13-26	ಊರೊರೊಳ್ ಊರೊಡೆಯಂ	168-198
ಉ ಲ್ಲಿ	103-121	ಉರ್ವೈೀಲಿ	116-135
ಉವರ್ ದೇವರ್	75-90	ಊಷ್ಮಂ	158-187 73-88
ಉವರ್ ದೇವಿಯರ್	75-90	ಊಹೆ	69-85
ಉವರ್ಗಳ್	87-103	ಖೆಎ	00 00
ಉವರ್ಳ 132-157,	180-210	ಯ ಶ್ನು	73-88
	208-236	வ	
ಉಸಿರ್ಗೆ [ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ]	30-45	ಋೂವಿ ನ	93-110
ಮಾರ್ (ಆ೯) [ನಡಬಯ ಉಧ :	21-26	a	
ಕಳ್ಳನ ಬೇಂಟಿಯ ಉಳಿ]	21.06	ಎಕ್ಕ ಚ್ಛಾಯಂ	12-18
ಉಟದೆ ಕೆಯ್ (೧೫೫)	21-26 17-26	ಎಕ್ಕ ತಳಂ	283-294
ಖರ ಭಾವಕಾಮಂ]	17:60	19年 年の40 (2年本が40)	"
ಉಟ್ (-ದುದು) (೧೬೯)	21-26	ಎಕ್ಕ ಪತ್ತಂ	"
[ಜಟ್ಟುದು, ಜೀವಿಸಿದುದು, ಆ		ಎಕ್ಕವರ್ತ (ತ್ತಿ)	**
ಅಡಂಗೆದುದು]		ಎಕ್ಕ ಸರಂ	33
	7 72 250		

-			
ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.
ಎಗ್ಗಂ (೨೪) (೯) [ದಡ್ಡ]	17-26,	ಎಮ್ಮ ತಂದೆಗಳ್	104-88
V () L W	28-39	ಎಮ್ಮೃ ತಮ್ಮಂ	116-135
ಎಗ್ಗು	183-213	ಎನ್ಮು ತಾಯ್ಗಳ್	104-88
ಎಚ್ಚಂ (-ರ್) 212-240,	217-243	ಎಮ್ಮಳಿಯಂ	116-135
ಎಚ್ಚ ಸಂ (-ಸರ್)	217-243	ಎಯ್ಯಂದು	151-180
ಎಡರ್ಗಳ್ [ಅಡ್ಡಿಗಳು, ಅಥವಾ	30-45	ಎರಡನೆಯಂ	179-209
ತಪ್ಪುಗಳು]	The state of	ಎರಡಾನುಂ	292-306
ಎಡರ್ಗೆ	32-47	ಎರಡು	110-129
ಎಡರ್ದಂ	32-47	ಎರಡುತೊಡೆಯ ಸಂದು (೧೦೩)	19-26
ఎడే	96-112	ಎರವು	182-212
ಎಡೆಗುಂ	175-203	ಎರಟ್ಕು ದುರೆ	161-190
ಎಡತಿ(ದನಕಾವವನ ಹೆಂಡಿತಿ)	180-210	ಎರಟ ^{ತ್ರ} ಱಂ	139-167
ಎಡೆಗಾಳಂ	289-302	ಎರಲ್ಮ ರದ್ದಿ	157-186
ಎಣೆಯೊಳಂ	184-215	ಎರಟ್ಮಾತು 139-167,	157-186
ಎರ್ಣ್ ಭಾಸಿರಂ 11-17,	163-192	ಎರಟ್ಮೂಟು	15-22
ಎಣ್ಟತ್ತು	163-192	ಎರೆವರ್ಗೆ (-ರ್ಗ್ಗೆ)	100-117
ಎತ್ತಂ	7-11	ಎರ್ಕೆ 260-264,	274-281
ಎತ್ತಣಂ	96-113	ಎರ್ದೆ	266-272
೨ತ್ತ ಲ್	103-121	ಎಱಂಕೆ (೧೦) [ಹಕ್ಕಿ ನೊದ	27-39
ಎತ್ತಾನುಂ	292-306	ಲಾದುವುಗಳ ರೆಕ್ಕೆ]	
ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದನುಂ (೧೩೧)	20-26	ಎಲರ್ಗಳ್ [ಗಾಳಿಗಳು]	30-45
ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದನುಂ		ಎಲವಂ (ಟ್ರ)	7-11
ಎತ್ತಿದೆಸಂ	194-223	20	7-11
ಎತ್ತುಂಗೋಲ್	145-173	ಎಲ್ಲವರ್	86-101
ಎಂದಾನುಂ	292-306	6	96-112
ಎನಲ್ ತಕ್ಕಂ	57-72	*	130-121
ಎನಿತರ್ಕೆ	99-116	(n)	97-113
ಎನಿತನೆಯಂ	178-209 96-112	[(,,,,)	30-45
ಎನಿತಱಿಂ	118-137	Taring Tong 1400 20000	31-46
ಎನ್ನಂ ಕೊಂದೆ ಎಮತು	128-150		2.7.00.451
ಎಮತ್ತು	,,,.	V. (") [men & malle	
	"	15-	22, 35-51

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.		ಪು.—ಸೂ.
ಎಸೞಿ (ಡಿ)ಗೆ	15-22	. 'ಎಡಕಕ್ಕೆ		16-23
ಎಸಲ್ಗಳ್ (ೞೈ)ಏಡಿಗಳು [ನ	30-45	ఏణుంటు		56-71
ಆಥವಾ ಲಳ್ಳಿಗಳು]	may area		-212, 181	-211, 7-11
ಎಸೆದಂ	189-219	ವಿತಕೆ ಬರ ಿ		99-116
ಎಳಲತೆ	288-301	ಏತತ್		66-83
ಎಳನೆ	182-212	ಏತನ್ನಿ ಮಿತ್ತ		67-83
ನಿಳೆ	269-275	ಎತಱಿಂ (-ತಕ -ತಱೊಳ್)		
ಎಳೆ (೧೪೬) [ಭೂಮಿ]	20-28	ಏತರ್ಕೆ		98-114 99-116
ఎళియం	132-156	పరి		7-11
ಎಳೆಯಳ್	132-156	ಏರ್ತಂ		182-212
ಎೞಲ್ದಂ (೧೨೬) [ಜೋಲ್ಡವ,	20-28	ಏರ್ಪೆತ್ತುದು		157-186
ಬಳಲಿದವ]	20 20	ఏ ఱ్		35-51
	18-26	ಏಱಾಳಿ		176-205
ಎಟವಿದಂ (೭೫) ನೀವಿದವನು		ಏ ಱುಂಜವ್ವನಂ		145-173
ಎಟ್ (೧೪೬) [ನೂಲ ಎಳೆ,	20-26	ಏಱುತಕ್ಕೆ		181-211
ಎಳೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದು]		ఏలే ఏవం దం		69-84 15 1-180
ಎಲ್ಟತ್ತಂ (೧೫೮) [ನಿದ್ದೆ ತಿಳಿದ	26-21	పవేఁట ్ వం		151-180
ವನು; ರೋಗದಿಂದ ಮುಕ್ತ		ವಿಸು ವಿಸು		184-215
ವನು; ಮಱವೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸ	ದವನು]	ಎಳಗಂ ಎಳಗಂ		16-23
ಎಲ್ತರಂ	33-49	16.7	ಉಾ ವಾಣಕನ	18-26
ಎಲ್ತರವು	,,	ಎಲು (೪೬) ಸಂ.	ಖಕ್ಕೆ ೩೯ ೩ ೮೮	163-192
ಎಟ್ತು (೧೬೫) ಗೂಳಿ; ಎತ್ತು;	21-26	ಎಲ್ಕಡಲ್		
ಹೊರಸಿನ ನೆಯ್ಗೆ; ಊಕೆಯ		ಏೞಿೄೀಡಿ ಏಟ್ಪಿತ್ತು		"
ಎಟ ಂ	216-242	పట్ <u>ట్ర</u> పట్బిరే		"
ಎట్దం (౧ం) [ఎ ద్దను]	28-39	20 15		"
ಎಟ್ಡಂ (೧೨೨) [ನೆಗೆದವನು,	19-28		80	
ನಿದ್ದೆ ತಿಳಿದವನು]		ಐರಾವತಕ್ಕೆ ಸುಪ್ರ	, ತೀಕವೋರಗೆ	114-113
ಎಟ್ಬಾಸಿದಂ (೧೩೧) [ನಿದ್ದೆ ತಿಳಿಸಿ	20-28	188 81		
ದವ, ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟದವ]	15.5		212 240	214 241
	93	ಒಕ್ಕಂ	212-240,	216-242
8	00.00	ಒಕ್ಕಂ (-ರ್)		217-243
ವಕಗ್ರಾಹಿತ್ವ (೧೪೪) [ಒಂದನ್ನೆ	20-28	ಒಕ್ಕರ್ (-ಪರ್) ಒಕ್ಕರ್		7-11
ಹಿಡಿದಿರುವವನ ಭಾವ]		200		1111

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು. — ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.
	179-210	ಒಲವು	181-212, 182-212
ಒಕ್ಕಲಿಗಿತಿ	268-274	ಒಸಗೆ	7-11
ಒಟ್ಟ	177-207		ವಿಕೆ] 30-45
ಒಣಕಂ	17-26		रे र्जा ;- ४०° ; 222-247
ಒಣಗಿದ ಪಣ್ಣಿ ಲಿ (೨೬)	17-26	-ಳೆ೯;-ಳೆವು)	, , , , , , , , , , , , , , , , , , , ,
ಒಣಗಿದೆಲೆ (೨೭) (ಟ)	A COLUMN TO THE PARTY OF THE PA	ಒಳಕೋಂಟೆ	150-179
ಒತ್ತಿ ಚಪ್ಪಟಿಯಾದುದು (೧೯)	17-26	ಒಳಗಣಂ	96-113
ಒತ್ತಿದವಂ	194-223	ಒಳಗಣ	96-112
ಒತ್ತುಂಬೞಿ	145-173	ಒಳವು	221-246, 222-247
ಒಂದನೆಯಂ	179-209	ಒಳ್ಳನ್ನ ಡಂ	139-167
ಒಂದಾನುಂ	292-306	ಒಳ್ಳು ಡಿ	152-182
ಒಂದು ಬಾರಿ (೫೬)	110-129	ಒಳ್ಳೆಯ್	150-179
ಒವ್ಪಂ (೧೫) [ಮಿರುಗು ಕೊಡ		ఒళ్ళ	183-213
ಬೆಳಗುವಿಕೆ, ಸಂಸ್ಕರಿಸುವಿಕೆ]		జల్బాళ్	153-183
ಒಪ್ಪಿಸೊಪ್ಪಿಸು	168-198		
ಒಂಬತ್ತು	164-193		;-ದಯ್ ;-ದಿರ್ ; 191-221, 131-155
ಒಂಬಯ್ನೂ ಱು	"	ಒಳ್ಳಿದುವು	83-99
ಒಂಬಯ್ಸಾಸಿರಂ	,,	ಒಳ್ಳುಣಿಸು	153-183
ಒರಂಟು (೩೯) [ನುಣುಪಾಗಿಲ್ಲ	39-27		
ದುದು (ಒರಟು)]		man (ALI) [ನದಿಯಪ್ರವಾಹಂ] 17-26
ಒರೆಗಲ್	7-11		Ł.
ಒ ರ್ನಡಿ	160-190	ಓಗಂ (ಓಘಂ)	256-258
ಒರ್ಪಿಡಿ	"	ಓಜಾಯಿಲಂ	187-217
ಒರ್ವೆಸರ್	,,	ಓಡುಕುಳಿ	176-205
_ಒ ರ್ಮೆ	178-209	ಓತಂ	182-212, 181-211
ಒರ್ನೊದ ಲ್ 139-160	6, 160-190	ఓతం (టి)	7-11
ಒರ್ವಂ	110-129	ಓದಾಳಿ	91-77, 176-205
ಒರ್ವಂ (-ರ್ವರ್ ;-ರ್ವಯ್ ;	-ರ್ವರಿರ್ ;	ಓದಿಂಗೆ	181-211 178-208
ರ್ವೇ ;-ರ್ವೆವು)	191-221	ಓದುಳ್ಳಂ ಓಪಂ	206-234
ಜರ್ವಿರ್ (-ರ್ವ ;-ರ್ವರಿರ್ ;-		ಓರಗೆ	7-11
-ರ್ವರೆವು)	192-222	ಓರೆ	7-11
ಒಱಂತೆ (೧೩) [ನೆಲದಿಂದ ನಿ		ಓರೆಂಜಲ್	153-183
ಚಿಲುವು; ಊಟ; ಬುಗ		1 30011000	113-131
<u> ಒಟ್ಟಿ ಬಾಣರ್</u>	85-100	1693	254-258
https://a	rchive.org/details/	muthulakshmiacade	my

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ.
13		ಕಟ್ಟವತ್ತಿಗೆ	64-79
ಔಂಕಿದಂ (ಅವುಂಕಿದಂ)	134-160	ಕಟ್ಟಾಯಂ	153-183
ಟಿಂಡು (ಅವುಂಡು)	"	ಕಟ್ಟಾಳ್	154-183
ಔಸದಂ	256-258	ಕಟ್ಟುಕಂ	176-205
		ಕಟ್ಟಬ್ಬಟಿ	153-183
र्ड -		ಕಟ್ಟುಬ್ಬಸಂ	154-184
ಕ ಂ	70-85	ಕಟ್ಟುಂಜುರಿಗೆ	145-173
ಕಂಸಾಳಂ	286-297	ಕಟ್ಟೀಕಾಂತಂ	148-177
ಕಂಸಾಳೆ (ಳಂ)	286-297	ಕಟ್ಟೀಟಿ	153-183
ಕಕುಭಂ	73-88	ಿಪ್ಪ್ ^ ¹ಕಡಂಗಾಯ್ಕರ್	172-200
ಕಕ್ಕ ಸಂ (೧೨) ಕಠಿಣವಾದ	28-39		
[ಕರ್ಕಶ ಶಬ್ದದ ತದ್ಭವ]	260-264	ಕಡಂಗು (೨) [ಉತ್ಸಾಹ? ಮರ	
ಕಕ್ಕ ಸಜವ್ವನಂ	282-293	ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಹಳ್ಳ]	27-39
ಕಕ್ಕುಂದಱಿ	146-175	²ಕಡಂದುಱು (೫೪) ಕಡಜದ ಹ (ಜೇನು ಹುಳುಗಳಂತಿರುವ ಒ	
	269-275	ಬಗೆಯ ಕ್ರೂರವಾದ ಹುಳು.	
ಕಚ್ಚಂ (ಕಕ್ಷಂ)	261-265		
ಕಜಾ(ಜ)ಕಂ	255-258	ಕಡಗಂ	254-258
ಕಜ್ಜಂ	268-274	ಕಡಗೊಂಡಂ	142-170
ಕಜ್ಜಿ (ಖರ್ಜೂ)	274-282	ಕಡಲ್ - ಕಟಲ್ (ಟಿ)	14-22
ಕಂಚಗಾರ್ತಿ 180-210,	181-211	ಕಡಿತಂ (ಬರೆಯತಕ್ಕ ಪತ್ರ)	182-212
ಕಂಚಗಾಱಂ 173-201,	174-202	ಕಡಿದಂ	194-223
ಕಂಚಗಾಱರ್	85-100	ಕಡಿಯಂ	131-155
ಕಂಚಿ	268-274	ಕಡುಂಬು (अ2) ಕಡುಬು?	27-39
	, 263-266	ಕಡುಕುಂದರಿ	145-173
ಕಟುರಂ	270-277	ಕಡುಗಾಳಿ	155-184
ಕಟೋರಂ ಕಟ್ಟಂ	255-258 278-287	ಕಡುಗುದು ರೆ	"
ಕಟ್ಟಂಕಂ	288-301	ಕಡುಗೆಲಸಿ	160-189
ಕಟ್ಟಂಕದಲ್ಲಳಂ	290-302	ಕಡುಚಾಗಿ 140-168,	The second
ಕಟ್ಟ ಕಡೆ	167-196	ಕಡುದರ್ಪಂ	148-177
		್ಷಾನ್ ನೀತ ಪ್ರವಾಗಿದೆ. "	ಕ ಲಾಯ್ತರ

^{1.} ಕಡಂಗಾಯ್ತರ್-ಎಂಬುದು ಮುದ್ರಿತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತ ಪದವಾಗಿದೆ. ''...ಕ| ಲ್ಲಾಯ್ತರ ಡಂಗಾಯ್ತರಚ್ಚು|ಟುಾಯ್ತರ'' ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಡಂಗಾಯ್ತರೆಂದು ಪದವಿಭಾಗಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿ 'ಅಡಂಗುಯ್ತ'' ಎಂಬ ಪದವೇ ಸಾಧುವಾದುದೆಂದು ತೋರುವುದು. 2. ಕಡಂದುಅಂತೆ ನನ್ನಾನೋದಮಂ ಆಗಳೂಕ್ (ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ, 1—15).

https://archive.org/details/muthulakshmiacademy

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ.
ಕಡುಪಿಂ (పినిం)	93-110	ಕಣ್ಣೊಂದವುದು	135-161
ಕಡುವು	183-213	ಕಣ್ಣೋಟಂ	,,
ಕಡುವು	"	र्च डै	255-258
ಕಡುರಾಗಂ	148-177	ಕತ್ತರಂ	260-264
ಕಡೆಗೋಲು (೧೪೭)	- 20-28	ಕತ್ತರಿ (ಟಿ)	260-264
ಕಡೆಯಣ	96-112	ಕತ್ತಳದ² ರಾವುತಂ ಕತ್ತುರಿ	116-135 263-267
ಕಡೆಯಣಂ	96-113	ಕಥಾಯಂ	12-18
ಕಡೆಯಣಿಂ	.96-112	ಕದವು (೧) ಕೆನ್ನೆ	28-39
ಕಡೆಯಿಸಿದಂ	204-233	ಕದಂಪು (೧) (ಕದಪು) ಕೆನ್ನೆ	28-39
ಕಡೆಸೆಱಂಗು	139-167	ಕದಿರಂ	255-258
ಕಡ್ಡಿ	278-287	ಕದಿರ್ಗಳ್ (ಕಿರಣಗಳು)	30-45
चेल	34-51	ಕದಿರ್ಜೊನ್ನಂ (ಟಿ) ಕಿರಣಗಳ ಇ	
ಕಣಜು (೯) ಕಣಂಜು	28-39	प्रकर्	31-46
ಕಣಿ	272-281	ಕನರ್ಗಳ್ [ಕೊನರ್ಗಳ್]	30-45
ಕಣು	35-51	ಕನೀಯಾಂಸಂ	74-89
ಕಣ್ಣ ದಡಿದ ಭಾವಂ (೪೮)	18-26	ಕಂತೆ	255-258
ಕಣ್ಗಳಿವು	81-96	ಕಂತೆಗಂ	175-203
ಕಂಟ	255-258	ಕಂಧರಂ	69-84
ಕಂಟಿಗೆ 255-258	, 269-275	ಕನ್ನಂ	264-268
ಕಂಟಯಬಾರಂ	287-300	ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ	139-167
ಕಂಟಿಸಿದಂ	204-233	ಕನ್ನಡಂ	264-268
ಕಂಠಮಾಲೆ	289-302		90, 79-93
ಕಂಡಂ	255-258	ಕನ್ನ ತುರಂ	285-296
ಕಂಡಪಟಂ	285-296		, 270-277
¹ಕಂಡ (ಪಟ) ವಡಂ ಕಂಡು	268-274 70-85	ಕಪಂ	255-258
ಕಣ್ಣಂದೊಟಲಿ	147-175	ಕಪವಡಿಗಂ ? [ಕಳ್ವಡಿಗಂ]	172-201
ಕಣ್ತಂ ನೋಡಿದಂ	113-131	ಕಪಿ	71-86
ಕಣ್ಣೀಂ	135-161		28-39
		3	20-00

^{1.} ಕಂಡವಡ? ಹೀನಗೃಹಣದಿನಾಪಬವುಂಗಳ್ಗೆ ವಶ್ವಮಿಲ್ಲ. ಕಾಂಡಪಟಂ – ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ''ಕಂಡವಡಂ'' ಎಂಬ ರೂಪಡೆ ಸಾಧುವಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುವುದು. 2. ಕತ್ತಳ_ಕವಚ. ಕರ್ಬುನದ ಕರ್ಗ್ಸಿದ ಸಿರ್ಜಿನಮರ್ಕೆವೆತ್ತ ಕತ್ತಳಮೆನಿಸಿತ್ತು ಪುತ್ತಡರ್ದ ಮೆಯ್ಯ ಮಳಂ ಮಲಧಾರಿದೇವನಾ । (ಶ್ರ. ಬೆ. ಶಾ. 117). https://archive.org/details/muthulakshmiacademy

हिंदु तिष्ट. हें सु ति (०३) हें सु ति (०३) हें सु ते (०३)				
# च ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ	ಶಬ್ದ ಂಗಳ್.	ರು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗರ್.	ರು.—ಸೂ.
ಕ್ರ್ಯುರೆಗರಡೆಗೆ 285-297 ಕೆಟ್ಟರ 265-269 ಕೆಟ್ಟರ 170-199 ಕೆಮತಂ 105-124 ಕೆಂಬಂ 12-18 ಕೆಂಬಳ 274-281 ಕೆಂಬಳ 274-281 ಕೆಂಬ್ 12-18 ಕೆಮ್ಮರ್ 150-179 ಕೆಮ್ಮರ್ 166-196 ಕೆಮ್ಮರ್ 76-90 ಕೆಮ್ಮರ್ 291-303 ಕೆಮ್ಮಅಂ 173-201 ಕೆಮ್ಮಅಂ 173-201 ಕೆರ್ಮುಅತಿ 181-211 ಕೆರಂ 255-258 ಕೆರಂಬಂ 266-271 ಕೆರಕಸಂ 253-257 ಕೆರಗದ ಜೂಳ (೧೪೩) 20-26 ಕೆರಡಾ 70-86 ಕೆರಡಾಗಲ್ 282-293 ಕೆರಡಾಣೆ 282-293 ಕೆರಡು (೭) ಆರದ ಕೆಂಡ (ಜದ್ದಲು) 28-39 ಕೆರಿತ್ (೭) ಆರದ ಕೆಂಡ (ಜದ್ದಲು) 28-39 ಕೆರಿತ (೭) ಆರದ ಕೆಂಡ (ಜದ್ದಲು) 28-39 ಕೆರಿತ (೭) ಆರದ ಕೆಂಡ (ಜದ್ದಲು) 28-39 ಕೆರಲಿ (೭) ಆರದ ಕೆಂಡ (ಜದ್ದಲು) 28-39 ಕೆರಿತ (೭) ಆರದ ಕೆಂಡ (ಜದ್ದಲು) 28-39	ಕಪ್ಪಡಿ (೧೩)	28-39	ಕರಿದು	64-79
ಕೆಬ್ಬಂ 265-269 ಕೆಬ್ಬಿಗಂ 170-199 ಕೆನುತಂ 105-124 ಕೆಂಬಂ 12-18 ಕೆಂಬಳಿ 274-281 ಕೆಂಭಂ 12-18 ಕೆನ್ಮುಂಗಣಿ 150-179 ಕೆನ್ಮುಂಗಣಿ 150-179 ಕೆನ್ಮುಂಗಣಿ 150-179 ಕೆನ್ಮುಂಗಣಿ 150-179 ಕೆನ್ಮುಂಗಣಿ 166-196 ಕೆನ್ಮುಂಗಣಿ 291-303 ಕೆರ್ನುಂಗಣಿ 291-303 ಕೆರ್ನು 291-303 ಕೆರ್ನುಂಗಣಿ 201-303 ಕೆರ್ನಿ	ಕಪ್ಪುರಂ	136-162		51-35
चित्राति 170-199 चर्याचित्र 170-199 चर्याचित्र 170-199 चर्याचित्र 170-199 चर्याचित्र 170-124 चर्याचित्र 170-129 चर्याचित्र 170-129 चर्याचित्र 170-129 चर्याचित्र 170-129 चर्याचित्र 170-179 चर्याचित्र 170-179 चर्याचित्र 170-179 चर्याचित्र 170-179 चर्याचित्र 170-199 चर्याचित्र 170-199 चर्याचित्र 170-129 चर्यचित्र 170-129 चर्याचित्र 170-129 च	ಕಪ್ಪುರಗರಡಗೆ	285-297		69-84
# चीति । 170-199	ಕಬ್ಬಂ	265-269		51-35
## 105-124 ## 202-231 ## 202-23	-	170-199		
### 12-18 ### 202-231 #### 202-231 ### 202-231 ### 202-231 ### 202-231 ### 202-231 ### 202-231 ### 202-231 ### 2	w	105-124		
चिंच्ये च्ये च	ಕಂಬಂ			
## 12-18 ### 150-179 ### 150-179 ### 150-179 ### 150-179 ### 150-179 ### 150-179 ### 150-179 ### 150-179 ### 150-179 ### 152-182 ### 150-179 ### 152-182 ### 150-179 ### 152-182 ### 150-179 ### 152-182 ### 150-179 ### 152-182 ### 152-182 ### 150-179 ### 152-182 ### 152-182 ### 150-179 ### 152-182 ### 150-179 ### 152-182 ### 150-179 ### 150-179 ### 150-179 ### 150-179 ### 150-179 ### 152-182 ### 150-179 ### 152-182 ### 150-179 ### 150-179 ### 152-182 ### 150-179 ### 150-179 ### 152-182 ### 150-179 ### 152-182 ### 166-196 ### 183-213 ### 166-196 ### 166	ಕಂಬಳಿ			
ಕಮ್ಮನೆ 166-196 ಕಮ್ಮನೆ 76-90 ಕಮ್ಮನೆ 76-90 ಕಮ್ಮುನೆ 76-90 ಕಮ್ಮುನೆ 291-303 ಕಮ್ಮು ಟಾಂ 173-201 ಕಮ್ಮ ಟಾಂ 173-201 ಕಮ್ಮ ಟಾಂ 181-211 ಕರಂ 255-258 ಕರಂಬಂ 266-271 ಕರಕಸಂ 253-257 ಕರಗದ ಜೂಳಿ (೧೪೩) 20-26 ಕರಡ 79-93 ಕರಡ 70-86 ಕರಣ 70-86 ಕರಣಸಾಲೆ 282-293 ಕರಹ 70-86 ಕರಣಸಾಲೆ 282-293 ಕರಕರ (೬೬) 289-301 ಕರ್ರ 73-88 ಕರಣಕು (೭೬) ಆರದ ಕೆಂಡ (ಇದ್ದಲು) 28-39 ಕರಿಕಂ 110-129, 176-205 ಕರಿಕಂ 110-129, 176-205 ಕರಿಕಂ 129, 176-205	ಕಂಭಂ	12-18		
ಕಮ್ಮ ಕಮ್ಮ ನೆ 76-90 ಕರ್ಮ ನೆ(ಗೆ) 291-303 ಕಚ್ಚು ವನು ಅಥವಾ ಹಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಕುಕ್ಕಿ ದನು ಅಥವಾ ಹಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಕರ್ಮಿ ವರ್ಮ ಆರ್ಟ್ನಿ ನಿಂದ ಕುಕ್ಕಿ ದನು ಅಥವಾ ಹಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಕರ್ಮಾ ಕರ್ಮು 181-211 ಕರ್ಮಂ 73-85 ಕರಂ 255-258 ಕಅಂಡಗೆ (೬೩) ಭರಣೆ (ಇದು ಕರಂ ಡಕ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಬ್ದ ದಿಂದಾದ ತದ್ಭವವಿರಬಹುದೇ?) 27-39 ಕರಗೆ ಜೂಳಿ (೧೪೩) 20-26 ಕಲುಂಕೆ (೧೧) (ಕಟುಕೆ) ಗರುಕೆಯ ಹುಲ್ಲು 28-39 ಕರಣ 70-86 ಕರಣಸಾಲೆ 282-293 ಕರಣ 70-86 ಕರಣಸಾಲೆ 282-293 ಕರಸಾಣೆ 282-293 ಕರಪಟೆಗೂ 170-199 ಕರ್ಯ 73-88 ಕರಣಕ್ಕೆ (೭೬) ಅರದ ಕೆಂಡ (ಇದ್ದಲು) 28-39 ಕರ್ಯ (೨೧) ನೀರನ್ನು ಕದಡು 116-135 ಕರಿತು (೭) ಅರದ ಕೆಂಡ (ಇದ್ದಲು) 28-39 ಕರ್ಯ (೨೧) ನೀರನ್ನು ಕಡೆಯ 183-213 ಕರಿತು (೭) ಅರದ ಕೆಂಡ (ಇದ್ದಲು) 28-39 ಕರ್ಲಿ, ಟಿಗಂ 174-203 ಕರ್ಲಿ, ಟಿಗಂ 174-203 ಕರ್ಲಿ, (ಆಗಲು)	ಕಮ್ಮಂಗಣೆ	150-179		
ಕಮ್ಮನೆ 76-90 ನಿಂದ ಕುಕ್ಕಿ ದನು ಅಥವಾ ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಮ್ಮನೆ(ಗೆ) 291-303 ಕಮ್ಮಹಂ 173-201 ಕರ್ಮ್ರ 183-213 ಕರ್ಮ್ಮಹಿತಿ 181-211 ಕರ್ಮ 73-85 ಕರಂ 255-258 ಕಹಂಡಗೆ (೬೩) ಭರಡೆ (ಇದು ಕರಂ ಡಕ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದದಿಂ ದಾದ ತದ್ಭವವಿರಬಹುದೇ?) 27-39 ಕರಗದ ಜೂಳಿ (೧೪೩) 20-26 ಕರಣ 79-93 ಕರಣ 70-86 ಕರಣಸಾಲೆ 282-293 ಕರಣ 70-86 ಕರಣಸಾಲೆ 282-293 ಕರಸಾಣೆ 282-293 ಕರಪಟಿಗಂ 170-199 ಕರ್ಯ 73-88 ಕರಣಕು (೭) ಅಂದ ಕೆಂಡ (ಇದ್ದಲು) 28-39 ಕರಿತು (೭) ಅಂದ ಕೆಂಡ (ಇದ್ದಲು) 28-39 ಕರಿತು (೭) ಅಂದ ಕೆಂಡ (ಇದ್ದಲು) 28-39 ಕರಿತು (೭) (ಇದಲು) 28-39		166-196		
ಕಮ್ಮನೆ(ಗೆ) 291-303 ಕಚ್ಚಿದನು 28-39 ಕರ್ಮ್ಮ ಅಂ 173-201 ಕರ್ಮ್ಮ ಅಂತಿ 181-211 ಕರ್ಮಂ 73-85 ಕರಂ 255-258 ಕಲಂಡಗೆ (೬೩) ಭರಣೆ (ಇದು ಕರಂಡಳನಂ 266-271 ದರ್ಜ ತದ್ಭವವಿರಬಹುದೇ?) 27-39 ಕರಗಂಜೊತ್ತಂ 142-170 ಕಟು 35-57 ಕರಗದ ಜೂಳಿ (೧೪೩) 20-26 ಕರಣ 79-93 ಹಲ್ಲು 28-39 ಕರಣ 70-86 ಕರ್ಯಾಲೆ 282-293 ಕರಪಟಿಗಂ 170-199 ಕರ್ಯಾಣೆ 282-293 ಕರಹಲು (೬) ಆರಿದ ಕೆಂಡ (ಇದ್ದಲು) 28-39 ಕರಕಂ 110-129, 176-205 ಕರ್ಯಿ (೩೬) (ಆರಲು) 28-39		76-90		. 0
### ### ### ### #####################	ಕಮ್ಮನೆ(ಗೆ)	291-303		
### ### #############################	ಕಮ್ಮಱಂ	173-201		183-213
### ### ### ### ### ### ### ### ### ##	ಕಮ್ಮಱಿತಿ	181-211		73-85
### 266-271		255-258	ಕಱಂಡಗೆ (೬೩) ಭರಣಿ (ಇದು	ಕರಂ
### ### #############################	ಕರಂಬಂ	266-271		
せているにはいます。 142-170 す他的 35-57 せているにはいます。 20-26 せいのず (へへ) (せいが) れびがいません。 28-39 せていることのではいます。 70-86 せいで 35-51 35-51 せていることのではいます。 282-293 せいではいます。 27-39 せている記述のではいます。 282-293 せいではいます。 116-135 せいではいます。 282-293 せいではますがではいます。 116-135 せいではいます。 170-199 せいますがますがではますがではますがではますがではますがではますができますがますがますがますがますがますがますがある。 183-213 せいではいます。 110-129、176-205 せいますがますがますがある。 174-203 せいますがますがますがますがある。 183-213 せいますがますがますがますがある。 183-213 せいますがますがますがある。 183-213 せいますがますがますがますがますがますがある。 183-213	ಕರಕಸಂ	253-257		
せては とのも (のいえ) 20-26 せいっき (のの) (せいっき) けいきがい せて	ಕರಗಂಬೊತ್ತಂ	142-170		
せてる 79-93 あいい 28-39 せてる 70-86 せいず 35-51 せて多不ので 282-293 せいもい (೨೧) たけおり、せんばい 27-39 せておおおおいる 282-293 せいもい (೨೧) たけおり、せんばい 116-135 せておおおおいる 170-199 せいものはまいのでする 183-213 せいものはまいのでする 10-129、176-205 せいよいのでする 174-203 せいまいのでする 183-213 せり、はいのでする 183-213		20-26	ಕಟುಂಕೆ (೧೧) (ಕಟುಕೆ) ಗರು	ಕೆಯ
せいます 282-293 せいます (上の) おけおえ せんぱい せびませい(記) 289-301 あんか 27-39 せびおおおお 282-293 せいまた まやで 116-135 せびま込けい 170-199 せのまた まやので 183-213 せいまた (上) せいな せいは (空気が) 28-39 せいまけい (見) (空気が) 28-39 せいまけい (見) (日本と) せいまけい (上) (空気が) 28-39 せいまけい (上) (日本と) (日本		79-93		28-39
せてさせゃ (記) 289-301 刻広3 27-39 せておっぷ 282-293 せいまは きやで 116-135 せておき込けっ 170-199 せのまた する する 73-88 せのまた。 183-213 せいましています。 10-129、176-205 せいまいまけっ 174-203 せいましていまする。 183-213 183-213 せいましたいます。 183-213 183-213	ಕರಣ	70-86	ಕಲ್	35-51
せてある。 289-301 切広り 27-39 せておる。 282-293 せのおは まやで 116-135 せておる。 170-199 せのまた でのまた せいます。 73-88 せいます。 183-213 せいます。 10-129, 176-205 せいまけん。 174-203 せいまけん。 183-213 183-213 せいまけん。 183-213 183-213	ಕರಣಸಾಲೆ	282-293	ಕಲಂಕು (೨೧) ನೀರನ್ನು ಕದ	do
せておおお 282-293 せのおおまずで 116-135 せて成態れる 170-199 せのおおますの 76-90 せる 73-88 せのままる 183-213 せる 10-129、176-205 せのより、 174-203 せのまた。(ま) (ない) (ない) 28-39 せのより、 183-213 せのまた。(ま) (ない) (ない) 28-39 せのより、 183-213		289-301	ವುದು	27-39
せる 170-199 せの 76-90 せる 73-88 せの 183-213 せる せの せの 183-213 せる せの せの せの せる 10-129, 176-205 せの 174-203 せる 183-213 183-213		282-293	ಕಲಶದ ತಳಿರ್	
する 73-88 せきまる 183-213 するのまり (と) せるは ずっぱい (空間です) 28-39 すむより (協) (空間でする) 174-203 するより (な) (空間でする) 183-213 するまり (ま) (空間でする) 28-39 すむり はんのでする) 183-213				
せいましましましましましましましましましましましましましましましましましましまし				
せるせ。 110-129, 176-205 せい。 いつ 183-213 せんか (4) (のない) 28-39 せん)		 და) 28-39		
考り考)(a) (a) (a) (a) (a) (a) (b) (b) (b) (c) (c) (c) (c) (c) (c) (c) (c) (c) (c	ಕರಕಂ 110-129	, 176-205	ಕಲ್ಕು ಟಗಂ	
ಕಂಗೆ 98-115 ಕಲ್ಲ(ಲ್ಲಾ) ನೀಹಿಂದಂ 102-120		28-39	400	
		98-115	14බ්(ඩ ්) ජුසොලං	102-120

^{1.} ಹರಿವಾಲನ ಪ್ರಯೋಗ (ಕರ್ನಾಟಕಭಾಷಾಭೂಷಣ ಸೂತ್ರ. 68 ವೃತ್ತಿ.)

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	
(1) - 1 (2) - 1	172-200	ಕಟ (ಟಿಿ) ಲಿ (೭೭) ಬಿದಿರ ನೊ	ਉಕೆ 18-26
ಕವಂ (ಕ್ರಮಂ)	262-266	ಕೞಲೆ (೬೫) ಮುಳ್ವೆರಸಿದ ಗುಜು	ఱు
ಕವಕ್ಕವಂ	46-63	ಗೊಂಬು (ಟಿ)	18-26
ಕವಳಂ 13-19,	258-261	ಕಬಲ್ದಂ (೧೫) ಕೆರಳಿದನು	39-28
ಕವಳಿಗೆ	64-78	ಕಟಲ್ದಂ (೧೨೫) ಬಡವಾದವಂ,	ಮನಕ್ <u>ಕೆ</u>
ಕವಿ	71-86	ಮಿಕ್ಕವಂ, ಉತ್ಸಾಹವುಳ್ಳವಂ)	0
ಕವಿಂಜು 258-261,	275-283	ಕೞವೆ 16-24,	
ಕವಿಗಳಿವರ್	81-96	ಕೞಿದಂ (೧೬೦) ಸತ್ತವನು, ದೂ	
ಕವಿಗೆ ಕವಿ ಮುನಿವಂ	113-132	ಹೋದವನು, ಕೈವಿೂರಿದವನು	
ಕವಿಯಿವಂ	81-96		
ಕವಿಲೆ	258-261	ಕಟಿತು (೪೦) ಕಟಿ ಧಾತುವಿನ	
ಕಶಿವು	71-86	ಸಾಮಂ	
ಕಸವಂ	64-78		17-26
ಕಸಾಯಂ	253-257	ಕೆ(ಗ) ಬೈನೆ (೧೧೩) ಆಕಸ್ಮಿಕಂ	
ಕಸೆಗಪ್ಪಡಂ	285-297	ಕಪ್ತಲ್ (೯೨) ಕತ್ತಲ್ (ಹೊ.	26-18
इ %	35-51	ಕಟ್ತಲೆ (೧೬) ಕತ್ತಲೆ	39-28
र्च ए	255-258	ಕಟ್ತಿ (೧೭) ಕತ್ತೆ, ಗರ್ದಭ	39-28
ಕಳಂತಿಗೆ (೪೮)	27-39	ಕಟ್ತಿ (೯೧) ಗರ್ದಭ	33-20
ह इंड	133-158	(ಹೊ. ಗ.) ಕತ್ತೆ	18-26
ಕಳಮಂ	16-24	ಕೞ್ತಿಕುಟಗಂ	174-203
ಕಳವು ಕಳಶಂ 70-86, 74-	181-212		
ಕಳಶಂ 70-86, 74-9		ಕಾಂಸ್ಯತೋರಣಂ	288-301
	252-256 151-180	ಕಾಗೆದೊಂಡೆ	286-297
ಕಳಸುತ್ತಿದಂ ಕಳಿಕೆ		ಕಾಗೆಯುಂ (೧೪೨)	20-28
ಕಳ್ಳಾಟಂ	69-84		254-258
ಕಳ್ಳುಣಿ	71-55 175-204	1 0000000000000	288-301
ಕಟಕುಟಂ (೨೮) ಸ್ಥಾನವ್ಯಾಕ		64-78	, 181-211
ಕಲ (ರು) (೬೫) ಮುಳ್ಳು	18-26	ಕಾಣಲ್ ಬಂದಂ	57-72
ವೊದಱಿನ ಸಣ್ಣ ಕೊಂಬೆ	10-20	26590	183-213
ಕಟಲ್ (೧೫೧) [ಮಜ್ಜಿಗೆ; ಕಾಲಂ		च्हले.	183-213
ಮಗೆ]		ಕಾದಲರ್ಗಳ್ (ಪ್ರಿಯರು)	31-45
	41-18	ಕಾದುವರೊಳೀತಂ ಮೆಯ್ಗಲಿ	117-136

ಶಬ್ದ ಂಗಳ್.	刻 一元の。	ಶಬ್ದ ಂಗರ್.	J.—AA
ಕಾಂತೆಯರ್	84-100	ಕಿತ (ಕೃತ್ತ) ನಾಸಿ	160-189
ಕಾಂತೆಯರ್ಗೆ (ರ್ಗ್ಗೆ)	100-117	ಕಿತ್ತಟಂ	154-283
ಕಾಮಂ 65-1	82, 79-93	ಕಿತ್ತಡಿ (ಟ)	20
ಕಾಮಂ (ಕಾವಂ)	90-106	ಕಿತ್ತೀಟಿ3	22
ಕಾಮನಂಡಲೆ	36-53	ಕಿತ್ತೆಸಳ್	22
ಕಾಮನೆಚ್ಚಂ (ಕಾಮಂಗಂ) ಕಾವ	ಬಕ್ಕೆ 75-90	ಕಿನ್ನವಲ್ ?	150-179
ಕಾಮಂ ವೆರ್ಚಿದುದು	75-90	ಕಿನ್ನೆಲಂ	,,
ಕಾಮಾನಿ 70-85, 79-93,	110-129	ಕಿಮುಟ್ದು ಟಿಂದಂ (೧೦೦) ಸಣ್ಣ	19-26
ಕಾಯಿಸಿದಂ	40-56	ಮಾಗೆ ಶುೞಿದಂ	
ಕಾರಂ	262-265	ಕಮುೞ್ಚಿದಂ (೯೮) ಕಿವುಚಿದನು	
ಕಾರಾಗಾರಂ	287-299	(ನಯವಾಗಿ ಮಾಡಿದನು)	19-26
ಕಾರುಕೆಂ	176-205	ಕಿಱಿಯಳ್	180-210
ಕಾರ್ಗ್ಗಾಲಂ	158-187	ಕಿಱಿಯಂ ಕಿಱುಗೂಸು 139-167,	131-155
ಕಾರ್ವಾಸಂ (೮೪)	18-26	ಕೆಱುಗೋಣಿ	288-301
ಕಾರ್ಯವಣಮಿಲ್ಲ	292-306	ಕಿසುನೆಲೆ	155-184
ಕಾಲಂಗಂಡಂ	142-170	ಕಿಱುವಲೆ	,,
ಕಾಲಿಲ್ಲದವಂ (೧೦೬)	19-26	ಕಿಱುವಿದಿರ್	155-184
ಕಾಲುರಿಚಂ	174-202	ಕಿಲ್ (ಳ್)	276-285
ಕಾಲ್ವಲ್ಲಿದಂ	117-136	ಕಿವಿಯಿಲ್ಲದವಳುಂ (೧೪೩)	20-28
ಕಾವಣಂ	12-19	ಕಿವುಡು	183-213
ಕಾವೇರಿ	70-85	ಕಿವು(ಸು)ಡುಗೇಳ್ದಂ	15-22
ಕಾವ್ಯಮಂ ಪೇಟ್ದಂ	111-130	ಕಿವುಟ್ರೀಳ್ದಂ	,,
ಕಾಸಂ	255-258	ಕಿಸುಗಲ್	156-185
ಕಾಸೆಗಪ್ಪಡಂ	285-297	ಕಿಸುಗಣಿಗಲೆ	,,
कर्	266-271	ಕಿಸುವಂಚೆ	,,
0 2	157-186	ಕಿಸುವೋ	"
ಕಾಟಕ್ಕೆ ಕೆಂ	99-116	ಕಿಬ್ದ ಟ್ಟು	150-179
ಕಿಂವಾರ್ತೆ	67-83	ಕಿಬ್ಯ ಡಲ್	"
ಕಿಡು (ಕಾಡು)	188-218	ಕಿಬ್ಬಣೆ	2 2 2 2000
ಕಿಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದು	230-254	ಕಿಬ್ದ ನಲ್	140.100
ಕೆಡಿಸಲ್ಪಡುಗೆ	55	ಕಿಟ್ಕಾಣಿ	140-168
ಕಿಡಿಸಿಪಟ್ಟುದು	"	მ ლავ	141-169

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಂ

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	ಶబ్దంగళ్.	ಪು.—ಸೂ.
ಕೆಲ್ತ್ಯೊಂಬು 139-166	, 150-179	ಕುದು(ದಿ)ರೆ ಕುದು(ದಿ)ರೆಯ ಥಟ್ಟು ಕುಪ್ಪಸಂ	110-129
ಕಿಟ್ಗಾದಂ (೧೧) ಕುಳ್ಳನು	17-26	ಕುದು(ದಿ) ರೆಯ ಥಟ್ಟು	116-135
ಕಿಲ್ತಂ (೯೬) ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿದ	ನನು 18-26	ಕುಪ್ಪಸಂ	270-277
ಕಿಟ್ರಂ	218-243	ಕುಮಾರಿ	70-85
ಕಿಟ್ರಾಡೆ 140-168,	141-169,	ಕುಂಬಂ	256-258
	160-168	ಕುಂಬಱಂ	173-201
ಕಿಲ್ವರ	140-168	ಕುಂಬಳಂ 16-23,	279-288
रिधिर्च (७೯)	18-26	ಕುರಂ	255-258
ಕೀರಂ	262-265	ಕುರುಳ್ಗಳ್ (ಹಣಿಯ ಮೇಲೆ ಚ	
ಕೀರಾರಂ	287-299	ಕೂದಲುಗಳು)	30-45
ಕೀರ್ಲ	274-282	ಕುರುಳ್ಗಳಿವು	81-96
ಕೀಲಾರಂ	287-299		
ಕೀಟ್ (೧೭೧) ಸಮನಿಲ್ಲದ ಚಿನ್ನ;		ಕುಱುಕಿದಂ (೧೨) ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಶಾ	
ಕುದುರೆ ಬಾಯ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕಿ;		ಮಾಡಿ ಆಗಿದು ತಿನ್ನು	20-00
	22-26	ಮಾಡಿ ಆಗಿದು ತಿನ್ನು ಕುಱುಂಕಿದಂ (೧೨) ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಇ ಮಾಡಿ ಆಗಿದು ತಿನ್ನು	20 30 20 30
ಕೀ(ಗೀ)ೞಾಟ್ಟಿಂ (೧೧೪) ಅಲ್ಪ			
ಪ್ರಾಣಾನುಕರಣಂ	19-26	ಕುಲುಗಡ್ಡಂ 158-187	
ಕೀಟ್ವಂ	206-234	ಕುಱುಗಣ್ (ಗಿಣ್)	155-184
र्च ।	70-85	ಕುಱುಗಿಣ್	155-184
ಕುಕ್ಕುಟಂ (ಕೋಟಿ)	16-24,	ಕುಱುಗೆಯ್	158-187
= '= (='7)	274-281		158-187
ಕುಕ್ಕೆ (ಕುಕ್ಷಿ) ಕುಂಕುವಂ	274-282 262-266	ಕುಟುಂಬಿ ತಿ	179-210
ಕುಂಚವಡಿಗಂ	172-200	ಕುಲಿಶ	70-86
ಕುಟ್ಟಸಿದಂ	204-233	ಕುಸಿದಂ (೧೦) ಬಗ್ಗಿದವನು	17-26
ಕುಟ್ಟುಂಜೋಳಂ (ೞಂ)	145-173	ಕುಸುಂಬೆ (೨೩) (ಕುಸುಬೆ) ಒಂ	ದು
ಕುಡುಗೆ	202-231	ಬಗೆಯ ಎಣ್ಣೆಯ ಬೀಜ	27-39,
ಕುಡುಗ್ಲೊಲ್	158-187	256-258,	274-281
ಕುಡುದಾಡೆ ಕುಡುಮಿಂಚು	"	ಕುಸಿಗೊರಲಂ (-ಲ್ ;-ಲೆ)	77-91
ಕುಡುವಂ	194 222	ಕುಹು (ಕುಹೂ)	70-85
ಕುಡುವುರ್ವ	194-223 158-187	ಕುಳಿರ್ಗಳ್	34-51
ಕುಂಟಂ	255-258		30-43
ಕುತ್ತಂಗುಳಿ	175-204	(10) 000 11000 11	an 21-40
ಕುತ್ತುಂಗಱ•	145-173	ಕುಟಂ (೮೮) ನೇಗಿಲ ವಾಯ ಕ	18-26
			10-20

ಶಬ್ದ ಂಗಳ್.	ಪುಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ರು.— ಸೂ.
ಕುೞಿ (೮೧) ಅಗೆದ ಹಳ್ಳ	18-26	ಕೆಂಗಱಿ	155-185
ಕೂಂಕಿದಂ (೧೬) ತಳ್ಳಿದನು	27-39	ಕೆಚ್ಚನೆ ಬಗೆಯಂ	78-92
ಕೂಟಂ	181-211	w	76-90
ಕೂಡಿದುದಱಿಂ	95-112	03	110-129
ಕೂಡು	188-218	ಕೆಂಚು	183-213
ಕೂಂಟಣಿ (೩೭) ವೇಶ್ಯಾವಾಟ	ದ	ಕೆಂಜಡೆ	155-185
ದಾಸಿ, ದೂಧವಿ	39-27	ಕೆಟ್ಟಂ	212-240, 214-241
ಕೂಂಟು	184-215		176-205
ಕೂರಂ	16-24	ಕೆಡಿಕ್ಕುಂ	201-230
ಕೂರಕಮ್ಮಿ (ಕೂಲ್ಕಮ್ಮಿ)	282-293	ಕೆತ್ತಂ	212-240, 215-242
ಕೂರಸಿ	148-177	ಕೆಂದಳಂ	289- 301
ಕೂರಿತು (ತ್ತು)	64-79	ಕೆಂದಳಿರ್	155-185
ಕೂರಿದಂ	131-155	ಕೆಂವು	183-213
ಕೂರಿದಿರ್ (-ರಿದರಿರ್)	192-222	ಕೆಂಬಟ್ಟಿ	155-185
ಕೂರ್ಪ್ರದು	198-228	ಕೆಂಬಿಸಿಲ್	, ,,
ಕೂರ್ಪಂ 205-124,	206-234	ಕೆಯ್	34-51
ಕೂರ್ಮಂ	105-124	ಕೆಯ್ದು ಕಾಟಂ	173-201
ಕೂರ್ಮೆ	183-213	ಕೆಯ್ವೊಲಗಾದಂ	142-170
ಕೂರ್ವಾಳ್ (೧೨೦) (೫೦) (ಟಿ)	ಹರಿತ	ಕೆಯ್ಸು ರಗಿ ಯು ಂ	54-69
ವಾದ ಕತ್ತಿ 18-2	26, 19-26	ಕೆಲಂಗಳ್ (ಕೆಲಗಳ	
ಕೂವಕಂಬಂ	258-261	ಕೆಲರ್	86-101
ಕೂಸಿಂಗೆ ಲಡ್ಡುಗೆಯೞ್ತಿ	113-132	ಕೆಲಬರ್	,,
ಕೂಸು	76-90	ಕೆಲಂಬರ್	,,
ಕೂರ್ (ಅಂ)	16-24	ಕೆಲದಂ	96-113
ಕೂರ್ (೪೯) 18-26,	275-283	ಕೆಲನಂ	91-108
ಕೂಟಂ (೨೪) ದಡ್ಡ ನು	17-26	ಕೆಲವಣಿ	288-301
ಕೂಲ್ವಣಿಗಂ	178-208	ಕೆಲಸಂಬೊಕ್ಕಂ	142-170
ಕೃತಿ	71-86	ಕೆಲ್ಲಯಿಸಿದಂ	56-40
ಕೃಷ್ಣ ನತ್ತ ಣಿಂ ಪಿರಿಯಂ ಬಲಭದ್ರ		ಕೆಲ್ಲೈಸಿದಂ (ಕೆಲ್ಲಯಿ	
	115-134	ಕೆ ಆತಿಯ ಕೋಡಿ	116-135
0 80		ಕೆಱೆಯತ್ತ್ರಣಿಂ (-೮	
ಕೆಕ್ಕೊ ರಸು (೧೮) [= ದುರುಗುಟ್ಟಿ	20 20	ಕೆಱಿಯತ್ತಣೆ ಎನಲ	100-11 ಶಾಗದು 100-118
ಕೊಂಡು ನೋಡು] https://a	archive.org/details	s/muthulakshmiacader	ny

ชนาดหร. ชนาดหร. ชนาดหร. ชนาดหร. ชนาดหร. ชนาดหร. ชนาดหร. ชาวาคม ชาวาคม 194-22 ชีสสารายที่ 157-186 ชีเขา (การ) มายม 19-2 ชีสสารายที่ 30-45 ชี่งสลารายที่สลาง 255-25 ชีสสาราหากสารายที่ 30-45 ชี่งสลารายที่สลาง 255-25 ชีชกาลง 96-113 ชี่งสลางแบบ (มนิปรางนายบ) 17-2 ชีชกาลง 103-121 ชั่งอะตับ (รับมายบ (มนิปรางนายบ) 286-29 ชีชกาลง 103-121 ชั่งอะตับ (รับมายบ (มนิปรางนายบ) 135-16 ชั่งการ 32-47 ชั่งผู้ถูง (ผู้ถูงรั) 217-24 ชั่งการ 32-47 ชั่งผู้ถูง (ผู้ถูงรั) 212-240, 214-24 ชั่งมาสะคร 151-180 ชัดสร้ (១) ชิม 28-3 ชั่งกิดเล้า 141-170 ชัดสร้ (១) ชิม 28-3 ชั่งกิดเล้า 141-170 ชัดสร้ (១) ชิม 28-3
ชีสสระผู้ที่ 157-186 ಕೇಟಿ (೧೧೯) หายง 19-2 ชีสทะชา 30-45 ชี่งสิ่ง — ซึ่งสิ่ง —
ชีxที่เรา 30-45 ชี่งฮีล่อ — ซึ่งถือ่อ — ซึ่งถือ อาการ — ซึ่ง อาการ — ซึ่ง อาการ — ซึ่ง อาการ — ซึ่งถือ อาการ — ซึ่ง อาการ — ซึ่
ಕೆಸರ್ಮಸಗಿದುದು 157-186 ಕೈ ಮಿಣಱಿಂದಂ (೯) 17-2 ಕೆಳಗಣಂ 96-113 ಕೈ ರದಂಬುಲಂ (ಖದಿರತಾಂಬೂಲಂ) 286-29 ಕೆಳಗಣೆಗೆ ವಂದನುಂ (೧೨೯) 20-26 ಕೈ ವಾರಂ (ಕೆಯ್ವಾರಂ) 135-16 ಕೆಳಗೆ 103-121 ಕೊಂಚೆ 268-27 ಕೆಳದಿಸಮೇತಂ 148-177 ಕೊಟ್ಟಂ (ಟ್ಟರ್) 217-24 ಕೆಳರ್ಗುಂ 32-47 ಕೊಟ್ಟಂ 212-240, 214-24 ಕೆಳಸಾರ್ದಂ 151-180 ಕೊಡಕೆ (೨) ಕಿವಿ 28-3
ಕೆಸರ್ಮಸಗಿದುದು 157-186 ಕೈ ಮಿಣಱಿಂದಂ (೯) 17-2 ಕೆಳಗಣಂ 96-113 ಕೈ ರದಂಬುಲಂ (ಖದಿರತಾಂಬೂಲಂ) 286-29 ಕೆಳಗಣೆಗೆ ವಂದನುಂ (೧೨೯) 20-26 ಕೈ ವಾರಂ (ಕೆಯ್ವಾರಂ) 135-16 ಕೆಳಗೆ 103-121 ಕೊಂಚೆ 268-27 ಕೆಳದಿಸಮೇತಂ 148-177 ಕೊಟ್ಟಂ (ಟ್ಟರ್) 217-24 ಕೆಳರ್ಗುಂ 32-47 ಕೊಟ್ಟಂ 212-240, 214-24 ಕೆಳಸಾರ್ದಂ 151-180 ಕೊಡಕೆ (೨) ಕಿವಿ 28-3
ਵਿੱਖਸੰਗ੍ਰੇ ਤਰਕੇਨਾਰ (ਨੁਤਾ) [ਵੇਖਸੰਗੇ ਪਰਕੇਤਨਰ] ਦੇਖਸੈ 103-121 ਦੇਖਨੈਤਨੈਪਵਰ 148-177 ਦੇਖਨਿਤਨੈਪਵਰ 32-47 ਦੇਖਨਾਰ 32-47 ਦੇਖਨਾਰ 32-47 ਦੇਖਨਾਰ 151-180 286-29 ਦੇਗਨਾਰ (ਦੇਕਾਤੂਰਰ) 135-16 ਦੇਕਾਰ ਦ
ਵੰਖಗಣ್ಗೆ ವಂದನುಂ (೧೨೯) 20-26 ಕೈವಾರಂ (ಕೆಯ್ವಾರಂ) 135-16 ಕೆಳಗೆ 103-121 ಕೊಂಚೆ 268-27 ಕೆಳದಿಸಮೇತಂ 148-177 ಕೊಟ್ಟಂ (ಟ್ಟರ್) 217-24 ಕೆಳರ್ಗುಂ 32-47 ಕೊಟ್ಟಂ 212-240, 214-24 ಕೆಳಸಾರ್ದಂ 151-180 ಕೊಟ್ಟಾರಂ 287-29 ಕೆಳಸಾರ್ದಂ 151-180 ಕೊಡಕೆ (೨) ಕಿವಿ 28-3
[ਚੇਖਮਕੇ ਘਰਕੜਨ] 20-26 ਚੀੜਰਾਰ (ਚੇਂਘਾਤੂਰ) 135-16 ਚੇਖਮ 103-121 ਚੇਅਦੇ 268-27 ਚੇਖਸ਼ਤੀ 148-177 ਚੇਅਦੇ 217-24 ਚੇਖਸ਼ਤੀ 32-47 ਚੇਅਦੇ 212-240, 214-24 ਚੇਖਸ਼ਤੀ 32-47 ਚੇਅਦੇ 287-29 ਚੇਖਸ਼ਤੀ 151-180 ਚੇਅਦੇ 28-3
ชีชที103-121ช้องเชี268-27ชีชกิมสิ่งเชื่อ148-177ช้องผู้จ (ผู้เอา)217-24ชีชทระ32-47ช้องผู้จ (มีเอา)212-240, 214-24ชีชสะ32-47ช้องผู้จ (2) ช้อ287-29ชีชมาดีระ151-180ช้องสิธ์ (2) ช้อ28-3
ਚੰਦੀ ਸ਼ਹੂਰ 32-47 ಕೊಟ್ಟಂ 212-240, 214-24 ਚੰਦੀ ਸ਼ਹੂਰ 32-47 ಕೊಟ್ಟಾರಂ 287-29 ਚੰਦੀ ਸ਼ਹੂਰ 151-180 ಕೊಡಕೆ (೨) ಕಿವಿ 28-3
ಕೆಳರ್ದಂ 32-47 ಕೊಟ್ಟಾರಂ 287-29 ಕೆಳಸಾರ್ದಂ 151-180 ಕೊಡಕೆ (೨) ಕಿವಿ 28-3
ಕೆಳಸಾರ್ದಂ 151-180 ಕೊಡಕೆ (೨) ಕಿವಿ 28-3
ಕೆಳೆಗೊಂಡಂ 141-170 ಕೊಡಗೆ (೬೨) 18-2
111110 555211 (22)
ಕೆಳೆಯಂಗೆ ಸಂತೋಷವುಂ ಮಾಡಿದಂ ಕೊಡಂಕೆ (೨) ಕಿವಿ 28-3
114-133 ಕೊಡಂತಿ (೬) ಉಳಿಯನ್ನು ಹೊಡೆ
ಕೆಳೆ (ಕೆಳೆಯಂ) 76-90 ಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ
ಕೆಲದಂ (೧೨೮) ಬಡವಾದವನು; ಮರದ ಮುಟ್ಟು
ಅಗಲಿದವನು. 20-26 (ಕೊಡತಿ—ಹೊ. ಗ.) 27-3
ಕೆಟದ (೧೨೮) (ಟ) 20-26 ಕೊಡಲಿ 257-260, 277-28
ಕೆಟವಂ (೨೬) ಮುದುಕನು 17-26 ಕೊಡಲಿಯಿಂ ಕಡಿದಂ 113-13
ಕೇಡು 184-215 ಕೊಡಸಿಗೆ 277-28
ಕೇಡು (೧೮) 17-26 ಕೊಡೆ 74-90, 79-9
ಕೇಣೆ 260-264 ಕೊಡೆಯ ಕಾವು 116-13
ಕೇತು 71-86 ಕೊಡೆಯೊಡೆಯಂ 178-20
ಕೇರಿಕೇರಿಯೊಳ್ 168-198 ಕೊಣ್ಡಂ 217-14
ಕೇರ್ಕೈಡೆದುದು 158-187 ಕೊಂಡಂ (-ಡರ್) 221-24
ಕೇವಣಂ 262-265 ಕೊಂಡಂ (ಕುಂಡಂ) 268-27
ಕೇಸಕ್ಕೆ 156-185 ಕೊತ್ತಲು (೧೪೨) [= ಕಾಗೆಯ ಗುಂಪು;
ಕೇಸಿಡೆಯಿಂ 159-189 ಉಳಿಗದವರ ಗುಂಪು 20-2
*** 156-185 food on 263-267, 274-28
280-29
ಕೇಳ (೧೧೯) ಕ್ರೇಡ 19-26 ಕೊನೆರ್ಗಳ್ (ಚಿಗುರಿನ ಮೊಳಕೆಗಳು) 30-

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು.—ಸ್ಕೂ	ಶಬ್ದ ಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.
ಕೊಪ್ಪಲ್ (೨೦) ಎರಡು ಮೂ	ಾರು	¹ಕೋ(ಕೊ)ವರಂ	271-279
ಮನೆಗಳಿರುವ ಹಳ್ಳಿ	28-39		211-213
ಕೊಪ್ಪ (೧೯) ಆಭರಣವಿಶೇಷಂ	28-39		89-105
(ಬಿಲ್ಲಿನತುದಿ) ಕೊಪ್ಪು(೨೧)		ಕೋಶ	70-86
ಎಂದುಕಾರಾಂತವೂ ಉಂಟು			4, 271-279,
ಕೊಯ್	34-57	200 21	274-281
ಕೊಯಕಂ	263-266	ಕೋಲ್ಕಳ್	87-103
ಕೊರಂಟಿ	270-277	9	22, 157-186
ಕೊರ(ಅ)ಂತೆ (೧೪) ಕೊರತೆ	27-39	ಕೋಟ್ನಿ	99-116
(ನ್ಯೂ ನತೆ)		ಕೌಂ(ಕಂ)ಕುಟ್ (೧೦೪)	19-26
ಕೊಲ್ಲಟಗಂ	177-206	ಕಕ್ಷಮೂಲಂ	15-20
ಕೊಲ್ಲಟೆಗರಾಡುವುದು (೧೪೭)		ಕೌಂಕುಟ್ (೧೮) (ಹೆಗಲಿನ	ಕೆಳಗ
ಡೊಂಬರ ಗಳ	20-26		27-39
ಕೊಲ್ಲಣಿಗೆ	13-19	ಕೌಂಕುೞ್ (ಕವುಂಕುೞ್)	134-160
ಕೊಳಗವುಂ	91-108	ಕೌಂಗು (ಕವುಂಗು)	,,
ಕೊಳದೊಳ್(ದಲ್ಲಿ)	103-121	ಕೌಂಗು	279-280
ಕೊಳಲ್ (೧೧೮) ಕೊಂಡು	19-26	ಕೌಂಡೆ (ಕವುಂಡೆ)	134-160
ಕೊಳ್ಳಲು	1357	ಕ್ರಮಂ (೨೩)	17-26
ಕೊಳವಿ	181-212	ಕ್ರಮದಾಯ್ತು	37-54
ಕೊೞಲ್ (೧೧೮) ವೇಣುವಾದ್ಯ		ಕ್ರೂರಂ (ಟ)	16-24
ಕೊಟಿಸದು (೧೬೩) ಜೀರ್ಣಿಸಿ 21-26		ಕ್ರೇತಾರಂ	71-86
ದುದು, ಕೊಳೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ		क्तां ड्यं	73-88
ದುದು, ಮನಸ್ಸು ಇಳಿದವನು		2)	
ಕೋಗಿಲೆ	273-281	ಖಂಡಿಸಿದಂ	205-233
ಕೋಡಿ (ಕೋೞಿ) (ಟಿ)	14-22	ച രു ചരു	159-188
ಕೋಡಿ	254-258	ಖನನಂ (೯೪) ಅಗೆಯುವಿಕೆ	18-26
ಕೋಡು 254-258, 2	268-274,	ಖೞಿಲನೆ (೧೧೦) (೧೧೧) ವಿರ	ਰੇਵਰ 11-17,
	274-281	ರ್ಥಕಾನುಕರಣಂ	19-26
ಕೋಣ್	274-282	ಖಲವೂ	70-85
ಕೋಣಂ		ಖರ್ಜೂ	70-85
ಕೋಲ್	000.		, 272-280
		ಖಾಣಂ	12-18
	268-274	² ಖೊಪ್ಪರಂ (ಕೂರ್ಪರ) ಮೊಳಕ	,,

^{1.} ಕುಂಬಾರ-ಕೋವರ ಎಂದೂ, ಕುಮಾರ-ಕೋವರ (ಕೊವರ) ಎಂದೂ ಆಗುವುದು. 2. '' ಮುಂಗೆಯ್ಗೆ ಜೊಪ್ಪರಮಂ ಮುಟ್ಟ ಮುಸುಂಕೆ ದಂತವಳಯಂ '' (ಅನಂತನಾಥ ಪ್ರರಾಣ-8-14).

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಂ

ಶಬ್ದ ಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದ ಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ.
ಗ		ದ್ದಿ ಗಲ್ಲಮು(ಗು)ಗ್ಗು ರಿ	189-301
ಗಂಜಿ	268-274	ಗಲ್ಲಸ್ಥಳಂ	
ಗಜದ	105-124	ಗಳಗಾಳಂ	"
ಗಜದುೞಿ	148-177	ก ี่ ช่องอิกั	254-258
ಗಜಪಾಱು	,,	ಗಟಗಟನೆ (೧೧೨) ಬೇಗ (ನೀರ	
ಗಜನತ್ತಿ	282-293	ಯುವ ಅನುಕರಣ)	19-26
 ಗಜೆ	266-271	ಗೞಪಂ (೩೪) ಹರಟುವವನು	17-26
ಗಂಟು 258-260	0, 274-282	ಗಟಾಗೆ	15-22
ಗಂಟಿ	256-258	ಗೞಿಯಂ (೨೫) ಸಮಕಟ್ಟು (
ಗಂಡಗರ್ವಂ	289-302	ಹಂ)	17-26
ಗಂಡಗಲಿ	,,	ಗೞಿಯಿಸಿದ (೧೩೪) (ಟ)	20-28
ಗಂಡವೆಂಡಿರ್	,,	ಗಟಿ (೧೪೭) ಕಡೆಗೋಲು,	20-26
ಗಂಡವರಿಜು	,,	ಡೊಂಬರಾಟದ ಬಿದಿರ ಬಂಬ	
ಗಂಡವಸದನಂ (ಗಂಡವಸನಂ)	,,	ಗೞ ³ ಕಾಱಂ	173-201
ಗಡಗೆ	256-258	ಗಬ್ಭ ನೆ (೧೧೩) ಆಕಸ್ಮಿಕಂ	19-26
ಗಡಣಂಗೊಂಡಂ	142-170	ಗಾಜು	274-281
ಗಡೆ (ಟ)	256-258	ಗಾಡಂ	256-258
ಗಂತಂ (ಗ್ರಂಥಂ)	255-258	ಗಾಡಿಕಾರ್ತಿ	180-210
तंब च	266-272	ಗಾಢಾಯಿಲಂ	186-217
ಗತಕಿ	266-272	ποοφοδ	70-85
ria .	71-86	ಗಾನಂ (ಗಹನಂ) 266-271	
no no	170-199	ಗಾಗಿಗೆ	272-280
ಗದೆಯಿಂ ವೋದಿದಂ ಗರಗಸಂ	113-131 262-266	1 かつておる。	282-293
ಗರಣಂ	275-283		177-207
ಗರವಟ್ಟ್ರಗೆವಂದನುಂ (೧೨೭)			258-260
ಸರದಿಯ ಕಾವಲಿಗೆ ಬಂದವನು			, 110-129
ಗರುಡಂ	105-124		6, 91-107
ಗರ್ಗರಂ	256-258		252-256
ಗರ್ಜನ್ಮೇಘ	67-83		73-88
ಗರ್ದಭಂ	73-88		253-257
ಗಱ• (೫೭)	18-26		116-135
ಗಲ್ಲಿಗಿವಿ	289-301	ಗೀತಮಂ ಕೇಳ್ಡಂ	112-130

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.
ಗುಜುಱುಗೊಂಬು (೬೫) ದಟ್ಟ	18-26		27-39
ವಾದ ಎಲೆಗಳುಳ್ಳ ಕೊಂಬೆ		ಹತ್ತಿರ	
ಗುಜ್ಜಂ (೧೧) ಕುಬ್ಜನು	17-26,		18-26
	110-129	1100 (00)	217-243
ಗುಜ್ಜರಂ	268-274	ਸੈਂਡ ₀ 212-240	215-242
ಗುಜ್ಜ ರಪಟ್ಟಂ	285-296	ಗೆಲವು	182-212
ಗುಜ್ಜು	183-213	ಗೆಲ್ಲವ	221-246
ಗುಡಿ	254-258	ಗೆೞಸು (೮೭) ಗೆಡ್ಡೆ	18-26
ಗುಣಕಱುಗೊಂಡಂ	148-177	ಗೆೞ್ತುಸು? (೮೭) ಕೆಲಸ	
ಗುಣಕ್ಕೆ ನಲ್ಲಗಣೇಶಂ	,,	ಗೇವು (ಗೆಯ್ಮೆ ಎಂದಿರಬೇಕು)	(052)
ಗುಣಂಗೊಂಡಂ	142-170		(೮೭) ,, 27-39
ಗುಣಂಗಳ್	89-105	ಗೊಂಟು (೨೯) ದಿಕ್ಕು ಅಥವಾ ಮೂಲೆ	41-33
ಗುಣಭಾಜಂ	73-88	ಗೋ	70-85
ಗುತ್ತಂ (ಗುಪ್ತಂ)	263-267	ಗೋಡೆ	254-258
ಗುದ್ದಲಿ	274-281		288-301
ಗುಂಪನಂ	255-258	ಗೋದಾವರಿ	70-85
ಗುಬ್ಬಿಗಂಕಣಂ	288-301	ಗೋದುವೆ	270-277
ಗುರು	76-90		110-129
ก่ง ช่ง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่	88-104		274-281
ಗುರುಗೆ	94-110		268-274
ಗುರುವಿಂಗೆ	"		270-277
ಗುರುವ (ವಿನ)	94-110	ಗೋವಿನ	93-110
ಗುರುವೊಳ್ (ವಿನೊಳ್)	94-110	ಗೋವಿಂದಂ	40-57
ಗುರುವಿಂಗೆಱಗಿದಂ	114-133	ಗೋಸನೆ	256-258
ಗುಳಂ (ಗುಡಂ)	16-23		282-293
ಗುಳಿಗೆ (ಘುಟೆಗೆ)	16-25	2	58-261
ಗುಲಂ (೩೩) ಆನೆಗೂ ಕುದುರೆಗ	n 17-26	ಗೋಳಿಟ್ಟಂ (೧೧೪) ಅಲ್ಪ ಪ್ರಾಣಾ	
ಹೊದಿಸುವ ಜೂಲು		ನುಕರಣಂ	
ಗೂಗೆ	256-258	ಗೋಟಾಟ್ಟಂ (೧೧೪) ಅಲ್ಪ ಪ್ರಾಣ	•
ಗೂಡಾರಂ	287-299	ನುಕರಣಂ	19-26
ಗೂಡು	254-258		, 79-93
ಗೆಜ್ಜೆ ಗಾಱಂ	173-201	ಗೌಳಂ	16-23
ಗೆಂಟೆಗೆ (ಕು ?) (೩೦)	27-39	ಗ್ರೀವೆ, (ಗ್ರೀವಂ) (ಗ್ರೀವಾಶಬ್ದ ಕ್ಕೆ)	69-84

ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಂ

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವುಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.
٣٠.	70-85	۵	₩.—~~~.
ಗ್ಲೌವಂ ನೋಡಿದಂ (ಗ್ಲೌವೆಂದು	10-05		z i
ಚಂದ್ರ)	41-57	ಚಂಚದ್ರೂಪ	67-83
2005)	71-31		2-266, 278-287
<i>\$</i>	May be be be		282-293
ಘಟಕೆ (ಘಟಿಗೆ)	16-24	ಚಟ್ಟಿಗರಣಂ	
ಘಟ್ಟಂ	79-93	ಚಂಡಿ	78-90
ಘಟ್ಟಮಂ	91-108	ಚತುರಂ (ಚತುರ್?)	72-88
ಘಟ್ಟವಳ್ತ	180-210	ಚತುರರ್	85-100
ಘಣಿಲಿನ	11-17	ಚತ್ವಾರ್	68-84
ಘಳಿಯಂ	12-18	ಚಂದಂ	255-258
ಘಟಿಯಿಸಿದಂ (೧೩೪), ಸಂಪಾ	ದಿಸಿ	ಚಂದವುರಂ	284-296
ದವ, ಸಂಪಾದಿಸುವಂತೆ ಮಾ		ಚಂದ್ರಂ	110-129
ದ ವ	20-28	ಚದುರಂ	255-258
ಘಟಿ•ಲಂ (೨೯) ಒಂದು ಶಕುನಂ	3	ಚದುರತನಂ	183-213
ಹಕ್ಕಿ	17-26	ಚದುರೆ	180-210
ಘಟ•ಲನೆ (೧೧೦) ಅನುಕರಣಾ	_{ತ್ಯ} ಯ	ಚಪ್ಪಟಿ (೧೯) (ಟಿ)	17-26
	19-26	¹ಚಪ್ಪರಂ (೨೨) ಬಾ	ಯಿಂದ ಒಂದು 28-39
प्रविध	12-18	ಬಗೆಯ ಶಬ್ದ ಮಾ	ಡಿ ಧಿಕ್ಕರಿಸುವಿಕೆ
ಘಾಸಿಮಾಡಿದುದುಂ (೧೫೪)	21-26		್ತಡದಿಂದ ಚಪ್ಪ 17-26
ಘಾಯಮಾಡು		ಟಿಯಾದುದು	2
ಘುಟಕೆ-ಗುೞಿಗೆ	16-25	ಚಮೂ	70-85
ಘುಷ್ಯ ದರ್ಣವ	67-83	ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ	286-298
ಘುಲುಮ್ಮನೆ (೧೧೦) ಅನುಕರ	ला	ಚರಣ .	70-86
ವ್ಯಯ	19-26	ಚರಿಗೆ	259-262
ಘೋಟಾರೂಢಂ (ಗೋಟಾಯಿ	eo) 16-24	ಚರ್ಮಂ	73-88
ಘೋಟಕ-ಗೋೞಿಗೆ	16-24	0	67-83
ಘೋಟಯಿಲಂ	177-207	ಚಲದಾಣ್ಮಂ	37-54
ಭೋೞಿಗೆ	12-18	3 ಚಲವಾದಿ	160-189

^{1.} ಆಸ್ಪರ __ಉತ್ಸವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಾಕುವ ತೆಂಗಿನ ಮಟ್ಟೆಯ ಜೋಪಡಿಯನ್ನು ಚಪ್ಪರ ಪೆಂದು ಈಗಿನ ಹೊಸಗನ್ನಡ (ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ) ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವರು; ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈಯರ್ಥವಿಲ್ಲ.

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು. —ಸೂ.
ಚಲುಂಕಿದಂ (೬೦) ನೀರನ್ನು	27-39	ಚೆನ್ನೆ ಯ್ದಿ ಲ್	156-185
ಚಿಮುಕಿಸಿದನು		ಚೌಕಂ	283-294
ಚವಿ	255-258	ಚೌಕಂಡಂ	
ಚಾಗದೊಡೆಯಂ	178-208	ಚೌಗಾವೆ	"
ಚಾಂದಸಂ	255-258	ಚೌದಂತಂ	282-293, 283-294
ಚಾವು ? (೭೧)	18-26	ಚೌಸದಂ	283-294
ಚಾಮರಿಗಂ	170-199	¹ಚೌವಟಂ	,,
ಚಾಮರಿಗಿತಿ	179-210	ಚೌವೇದಿ	283-294
ಚಾವುಂಡಿ	262-266		
			ಛ
ಚಾಲ್ (೭೧) (ಟಿ) ರಾಹುಗ್ರಕ		ಛರ್ಪಿಸಿದಂ	12-18
ಚಿಕರ (ಶಿಖರ)	262-266	²ಛಲ್ಲಿಮಾಡಿದಂ	12-18
ಚಿಕಿಚ್ಚೆ	257-259	ಛೞಿ ೪ನೆ (೧೧೦)) ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ 19-26
ಚಿಕ್ಕಣಮಾಗೆ ಮಾಡಿದಂ (೯೮)	19-26	ಿಛಾಂದಸಿಗಂ	171-199
ಚಿತ್ತ ಗಾರಂ	261-264	ಳು ವ್ಮುನೆ	11-17
ಚಿತ್ತಾರಂ	287-299		
ಚಿತ್ರಿಸಿದಂ	205-283		25
ಚಿನ್ನಂ (ಚಿಹ್ನಂ)	263-267	ಜಂಕೆ	256-258
ಚಿನ್ನಂ (ಭಿನ್ನಂ)	255-258	ಜಕ್ಕ್ರವಕ್ಕಿ	261-264
ಚಿಪ್ಪಿಗಂ 262-266	, 171-199	ಜಗನಂ	256-258
ಚಿಪ್ಪಿಗಬಿಜ್ಜೆ	282-293	ಜಗಳಂ (೪೨)	18-26
ಚಿಪ್ಪಿಗಿತಿ	179-210	ಜಗಳೆ (ಝಘಟೆ)	256-258
ಚುರ್ಚುಂಗೊಳ್ಳಿ	145-173	ಜಗಳೆ	16-23
ಚೆಂಗಣಿಗಿಲೆ	156-185	ಜಗುನೆ	259-262, 272-280
ಚಿಂಗೋಲ್	"		ದ್ದನು (ಜಾರಿದನು) 17-26,
ಚೆಂಬ್ರೊ	,,	2	28-39, 32-48
ಚೆಂಬೋತಂ	,,	ಹಂಜು	256-257

^{1.} ಚತುವೃಟ್ಟ ಜೌವಟ್ಟ, (ಚೌವಟ) ಎಂದೂ ಚತುವೃಥ ಜೌವಟ್ಟ ಎಂದೂ ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವುಂಟು ಜೌವಟ್ಟದ ಬಿಸುವುಡಿಯೊಳ್, ಕಾವ್ಯಾ. 364. 2. ಛಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ತುಂಡು ಅಲ್ಲದ ಛಲ್ಲಿಯಂ (ಲೀಲಾವತಿ ಆ. 5, ಪ. 70.) ತದೀಯಮವ್ವುವಂ ಛಲ್ಲಿಗಳಂ (ಖಗೇಂದ್ರಮಣಿದರ್ಪಣಂ ಅಧಿ. 12-ಪ. 27.) 3. ಛಾಂದಸಶಬ್ದವು ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವು; ಇದರ ಮುಂದೆ ದೇಶ್ಯಪ್ರತ್ಯಯವಾದ ''ಇಗೆ'' ಬರುವುದು ಸಾಧುವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಛಾಂದಸಿಕಶಬ್ದದ ತದ್ಭವವನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಇದು ಇಲ್ಲಿ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಉಪಾಹರಣೆಯಾಗಿರಬಹುದು.

	١ ١	ಸಂಸರ್.	ಪು.—ಸೂ.
ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	
ಜಂಟಂ	255-258	ಜಾಣ್	34-57
ಜಡಿತಿ (ಬೇಗನೆ)	256-258	ಜಾಣೊಡೆಯಂ	178-208
ಜಡೆ	74-90, 79-93	ಜಾತಿಸಂಕರಂ	282-293
ಜಂತಂ	266-271	ಜಾತ್ರೆ	259-262
ಜಂತ್ರಂ	259-262	ಜಾದಿ	255-258
ಜತನಂ	253-257	ಜಾದು (ಧಾತು)	278-287
ಜತಿ	259-262	ಜಾನಂ	259-263
ಜನವಿುರ್ದುದು	80-94	ಜಾಮಾತೃ	71-86
ಜನಶಬ್ದ ಮುಂ	133-158	ಜಾವಂ	12-19
ಜನ್ನಂ	267-273	ಜಾವವುಂ ತೊಟಲ್ದಂ	112-131
ಜನ್ನ ಣಂ ?	267-273	ಜಾವಳಂ	258-261
ಜಂಪಂ	256-258	ಜಾಱ್	35-51
జంపే	256-258	ಜಾಱಿದಂ (೬)	17-26
ಹಂಬೂ	70-85	සාಳ් (සාුූಳ්)	276-285
ಜರಂ (ಜ್ವರಂ)	276-285	ಜಾೞಿಗೆ (೬೩) (ಟಿ)	(ಉಡುಗೆ) 18-26
ಜಲ್ (ಬಿಲ್)	35-51	ಜಿಗುಳ	272-280
¹ಜಲಗಗಾರ್ತಿ	181-211	ಜಿನುಂಗು (ಜಿನುಗು)	(%) 28-39
ಜನದಂಡಂ	282-293	ವೊರೆ (ಝೇಂಕರಿ:	ಳು)
ಜವನಿಕೆ	259-262	ಜಿನ್ನಂ (ಜೀರ್ಣಂ)	264-268
ಜನಹುರಂ	282-293	ಜೀಯೆಂಬ	38-54 274-281
ಜವಳಂ	259-262, 262-266	ಜೀರಗೆ	
ಜವಳಿನದ್ದಳ	285-296 oder 290-302		
ಜವಳಿನದ್ದ ಳಿದ್ದೊಂ	259-262		34-51
ಜನೆ	259-262		18-26
జన్వేనం జవ్విన ? (టెవిన	3?) 93-110) සහ (හර) (ඩි)
ಜಸಂ	259-26		254-258
ಜಸವಂತಂ	178-20		259-262
ಜಸೋಯೆ	266-27		263-267
ಜಳಂ	13-1 17-2		254-257, 259-262 259-262
ಜಳಯಂತ್ರಂ (೪ ಆಭಾವರ್ಷಂ (೪	ro) ನೀಂನ ಸು ಟ• 18-2	CO CO	259-263, 274-281
2400 B. C (

^{1.} ಓಲಗಗಾರ್ತಿ ಎಂದರಬಹುದು.

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದ ಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ.
ಜೂದಾಳಿ	176-205	N	
ಜೂದುಂಗಾಱಂ	174-202	ಟಿಪ್ಪಣಂ	136-162
ಜೆಡೆ	269-275	ಟಿಪ್ಪರಂ (೨೩) 28-39	
ಜೇಟಿ	278-287	ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯ (ಮಾನಿಸಂ)	
ಜೇತಾರಂ	71-86		
ಜೇನತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸಲ್ವುದು	114-113	3	
ಜೇನೆಯ್	150-179	ಠಕ್ಕಿ ಸಿದ	12-18
ಹೇವಣಂ	262-266	ಠಮಾಳಿಗಂ (ಡಾಂಭಿಕ) ಠಾಣ	171-199 12- 1 8
ಜೊಂಟಿಗಂ	256-258	ಠಾಣಿಸಿತು	"
ಜೊನ್ನ ವಕ್ಕೆ ಗಣ್ಗ ಳ್	290-302	ಶಾವು	"
ಜೋಗವಾವುಗೆ	284-296		
ಹೋಗಿ	259-262	त त	
ಜೋಡೆ	180-210	ಡಕ್ಕೆ ಡಮರುಗಂ	256-258 262-266
ಜೋತಿ	276-285	ಡೆಂಕೆ	256-258
ಜೋಯಿಸಂ	276-285		230 230
ಜೋಯಿಸಿಗಂ	171-199	4	
ಜೋಸಂ (ಜೋಷಂ)	253-250	ಥಕ್ಕೆ (೬೩)	18-26
ಜ್ಞಾನ	70-86	ಡಾಳ <u>ಂ</u>	12-18
ಜ್ಯ	70-85	ಥೊಂಕಣೆ ಥೊಂಕೆ	"
ಜ್ಯಾಯಾಂಸಂ	74-89	ಥೊಕ್ಕ ರಂ	"
ಜ್ವಾಳೆ	69-84	*	
3			183-213
ರ್ಭು		ತಕ್ಕು ಮೆ ತಗಪಿಂ ಸಿಲ್ಕಿ ರ್ದಂ	113-131
ರುಖಂಕಿ ಸಿತು	12-18	डता पू ०	28-39
ಝಂಕೆ	12-18	ತಟ್ಟತಳಂ (b)	289-301
ರುಗಡೆ (ಟ)	15-22	ತಟ್ಟು ಕಂ	176-205
ರಭು ರ	12-18	ड० वर्ग (० अध्)	21-26
ಝಲವ್ಮುನೆ -	11-17	ತಡಂಗಾಲ್ (೫) ತನ್ನ ಕಾಲನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಕಾಲಿಗೆ ಅಡ್ಡಲ	27-39
ಝಲ್ಲರ 12-1	8, 16-24	ಚಾಚಿ ಬೀಳಿಸುವಿಕೆ	
ಝೆಲ್ಲಲು	16-24	ತಡಕೈ ಸಂದುಮಾಡಿದಂ	15-22
ರುಚ್ಚ	12-18	ತಡಿ	254-258
ಝಳಂಬಾಯ್ತ್ಮರ್ ಝಳಕಂ	12-18	ಕ ಡೆ -	184-215
WH TOO			

हिंद्र क्षण्न ते 166-196 वित्त वित वित्त वित वित्त वित वित्त वित वित्त वित वित्त वित वित्त वित वित्त					
ৰজ্ব ৰজ্ব নি বিৰ্ণ নি বিৰণ্ণ নি বিৰণানি নি বিৰণ্ণ নি বিৰণ নি বিৰণ্ণ নি বি	ಶಬ್ದಂಗಳ್.		ವು ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.
## 202-231 ## 202-231 ## 202-231 ## 202-231 ## 202-231 ## 203-244, 266-271 ## 205-234 ##			166-196	ತ ರುವಲಿ	76-90
			135-161	ತರ್ಕೆ	202-231
			183-213	ತರ್ದ್ದು 260-264,	266-271
ৰতনেত্ৰণ (২০) মাৰ্থন্স কঠ 27-39 বৈল প্ৰতিষ্ঠ 255-258 বৈল প্ৰতিষ্ঠ 268-274, 279-288 বৈল প্ৰতিষ্ঠ 84-99 বৈল কিন্তিৰ প্ৰতিষ্ঠ বিল প্ৰতি			151-180	ತರ್ಪಂ	205-234
		ಳೆಯ ಹನಿ	27-39	ತಱುಂಬು (೧೧) ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು	
चिटा स्वार्थ (মিণ) ৪৪০-१८८८ ব্রহ্ম বির্বাহিত (মিণ) ৪৪০-১৯০০ ব্রহ্ম বির্বাহিত (মিণ) ৪৯০-১৯০০ বর্ম বির্বাহিত (মিণ) ৪৯০-১৯০০ বর্ম বর্ম বর্ম বর্ম বর্ম বর্ম বর্ম বর্ম			255-258		27-39
		268-274	279-288	ತಲ್ಲೞಂ (೩೧) (ಭಯಂ)	17-26
					13-19
ৰুলে 66-83 ৰুলে 258-262, 280-290 ৰুল্লের 66-83 ৰুল্লের কলি 30-45 ৰুল্লের 66-83 ৰুল্লের কলি 30-45 ৰুল্লের কলি 30-45 ৰুল্লের কলি 31-46, ৰুল্লের ক				ತಳ ಗು ೯ಂ	32-47
				ತಳಹೆಗೆ ಂ	289-301
चितुर		258-262.			19-26
		200 202,			30-45
चर्चा					288-307
## বিষ্ণা					
चर্च क (এ॰) चर्च क (या क विष्ण क विष्ण के विष्ण के (या क विष्ण के विष्ण के विष्ण के (या के विष्ण के विष्ण के (या के (या के विष्ण के (या के (य					288-301
चा ति					
चार्चा विकास करिया कर्ण कर्ण कर्ण कर्ण कर्ण कर्ण कर्ण कर्ण					
चित्रुल (হালুল)					17-26
36-162 ব্যাহ্য বিষয় বিষয					
चিন্তার্থ্য বিশ্ব					
ಕರ್ಮಕ್ (ಹುಟ್ಟದ ಕಡೆಯವರು) 30-45 ಕಮರ್ಗಳ್ (ಹುಟ್ಟದ ಕಡೆಯವರು) 30-45 ಕಮ್ಮುತಅುವರುಂ 129-151 ಕಂಬುಲಂ 270-277 ಕಂಬುಲಿಗಂ 170-199 ಕರೆಯ 274-281 ಕರೆವು 181-212 ಕರೆವೇಟ್ 209-237 ಕರೆವೇಟ್ 209-237 ಕರೆಪ್ಟುಂ 53-69 ಕರೆಸು 254-257 ಕರೆಪಂ 206-234 ಕರೆಯ 91-107 ಕರ್ನಾವನ ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟಂ) 282-293 ಕಾನ್ಯದು 76-91 ಕಾನ್ಯವಂ ಸ್ಥಾನಭ್ರ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನಭ್ರ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನಭ್ರ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನಭ್ರ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನಭ್ರ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನಭ್ರ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನಭ್ರ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನಭ್ರ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನ್ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನ್ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನ್ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನಿ ಸ್ಥಾನ್ ಸ್ಥಾನೆ ಸ್ಥಾನ್ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನ್ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನ್ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಾನ್ ಕ್ಷ					
ಕರ್ಮ ಕಟ್ಟಿದ ಕಡೆಯವರು) 30-45 ದವನು) ಕಟ್ಟುದ ಕಡೆಯವರು) 30-45 ಕಂಬುಲಂ 270-277 ಕಂಬುಲಿಗಂ 170-199 ನುಕರಣಂ 257-260, 273-281 ಕರವು 181-212 ಕರವೇಟ್ 209-237 ಕಾಣದೀವಿಗೆ 282-293 ಕರವೇಟ್ಡಂ 53-69 ಕರಸು 254-257 ಕಂಬು 206-234 ಕರ್ಮ 31-107 ಕಾನವಂ 91-107					
ಕಮ್ಮುತಹುವರುಂ 129-151 ಕಟ್ಟುಟಗುದಿ, ತಟತಟಗುದಿ (೧೧೪) 19-26 ಕುಮಿನ (ಸುರಿನ ?) ರಸದ್ರವ್ಯಾ ನುಕರಣಂ 274-281 ಕುಮಿನ (ಸುರಿನ ?) ರಸದ್ರವ್ಯಾ ನುಕರಣಂ 257-260, 273-281 ಕುಮಿನ (ಸುರಿನ ?) ರಸದ್ರವ್ಯಾ ನುಕರಣಂ 257-260, 273-281 ಕಾಣದೀವಿಗೆ 282-293 ಕಾಣದೀವಿಗೆ ಪೆಳಗು 290-302 ಕುಮೆನೀಟ್ಡಂ 53-69 ಕಾಣಬಟ್ಟಂ (ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟಂ) 282-293 ಕಾಣದೀವಿಗೆ 35-69 ಕಾಣಬಟ್ಟಂ (ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟಂ) 282-293 ಕಾನದು 76-90 ಕಾನವಂ 35-69 ಕಾನದು 76-91 ಕಾನವಂ 35-69 ಕಾನ		ತ್ತಿದ ಕಡೆಯವ			^
することのできるとのできるとのできるとのできるとのできる。 270-277 できることできる。 まります。 まりま					الام
ತಂಬುಲಿಗಂ 170-199 ನುಕರಣಂ ತರಂಗು 274-281 ತಾಣಂ 257-260, 273-281 ತರವು 181-212 ತಾಣದೀವಿಗೆ 282-293 ತರವೇಟ್ 209-237 ತಾಣದೀವಿಗೆವೆಳಗು 290-302 ತರವೇಟ್ಡಂ 53-69 ತಾಣಬಟ್ಟಂ (ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟಂ) 282-293 ತರಸು 254-257 ತಾಣ 76-90 ತರಿತಂ 391-107 ತಾನವಂ 76-91			270-277		
ತರಂಗು 274-281 ತಾಣಂ 257-260, 273-281 ತರವು 181-212 ಕಾಣದೀವಿಗೆ 282-293 ತರವೇಟ್ 209-237 ಕಾಣದೀವಿಗೆವೆಳಗು 290-302 ತರಪೇಲ್ಡಂ 53-69 ಕಾಣಬಟ್ಟಂ (ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟಂ) 282-293 ತರಸು 254-257 ಕಾ೯ 76-90 ತರಸಂ 206-234 ಕಾನದು 76-91 ತರು 91-107 ಕಾನವಂ #			170-199	ನುಕರಣಂ	
ಕರವೇಟ್ 209-237 ತಾಣದೀವಿಗೆವೆಳಗು 290-302 ಕರವೇಲ್ಡಂ 53-69 ತಾಣಬಟ್ಟಂ (ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟಂ) 282-293 ಕರಸು 254-257 ತಾ೯ 76-90 ಕರಸಂ 206-234 ತಾನಮ 76-91 ಕರಸು 91-107 ತಾನವಂ #			274-281	පාකං 257-260	, 273-281
ತರವೇಟ್ಡಂ 53-69 ತಾಣಬಟ್ಟಂ (ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟಂ) 282-293 ತರಸು 254-257 ತಾ೯ 76-90 ತರಿತಂ 206-234 ತಾನದು 76-91 ತರು 91-107 ತಾನವಂ #	ತರವು		181-212	ಕಾಣದೀವಿಗೆ	282-293
ತರಸು 254-257 ರ್ತಾ 76-90 ತರಶಂ 206-234 ತಾನದು 76-91 ತರು 91-107 ತಾನವಂ "					
ಕರಸು 254-257 ಕರ್ಣ 76-90 ಕರಸಂ 206-234 ಕಾನದು 76-91 ಕರು 91-107 ಕಾನವಂ				8 (14 47 30)	
ತರು 91-107 ತಾನವಂ "					
		https://arc			*

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು — ಸೂ.
ತಾನ ಪಳ್	,,	ತೀಟಂ	184-215
ತಾನಿರಲ್ಪಟ್ಟಂ (ಟ್	್ವರ್) ಟ್ಟರ್ಯ 229-254	ತೀರವೆು	183-213
ಇತ್ಯಾದಿ		ತುಚ್ಚಂ	257-259
ತಾಸಣೆ	257-260, 274-281	ತುಡುಗುಣಿ	175-204
ತಾಮರೆ (ತಾವರೆ)	99-106	ತುತಿ	270-276
ತಾಯ್ವಿರ್ (ಯ್ಗಳ	8°) 87-103	ತುತ್ತತುದಿ	167-197
ತಾಯ್ವಿರ್	84-99	ತುವು ಟ್ (೫೫) ಪಕ್ಕೆಯ ಕೂ	ದಲು 18-26
ತಾಯ್ಸಿ ರ್ಕಳ್	87,-103	ತುಂಬಿ (೧೪೫) ಭ್ರವ.ರ	20-26
ತಾಱುಂಬೞಿ	146-175	ತುಮುಟ್ಡಂ	32-47
ತಾಳಂ	16-24	ತುಮುಟ್ಡಂ (ಟ)	28-39
ತಾಳುಗಂ	177-206	ತುರಂಗ	105-124
ತಾಟ್ (ತಾಳಂ)	16-24	ತ್ವರಗದಲಂ	148-177
ತಾೞ್ (೧೫೯) ತ		ತ-ರಗಬಲಂ (೧೩೯)	20-26
ಆಗುೞಿ, ಸೂಚ		ತ್ರರಿಕಂ 267-273,	
	261-265, 268-274		276-285
ತಿಗಂ	283-294	ತುಱುಂಬು (೧೨) ತಲೆಯಮುಡಿ	27-39
ತಿಗುಣಂ	282-293, 283-294	ಆಥವಾ ಜಡೆ	
ತಿಣಂ	266-272	ತುಳುಂಕಿದಂ (೧೫) (ತುಳುಕಿದಂ)	28-39
ತಿನಲ್ ಕೊಂದಂ	57-72	ನೀರನ್ನು ವೇಲೆ ಚಿಲ್ಲಿದನು	
	೨೫) ಪಕ್ಕಿಯ ಗರಿ 18-26,	ತುೞಿಕಲ್ (ಸೊಪ್ಪಾದುದು) (೨	هـ 18-26
S () (28-39	ತುೞಿದ (೧೨೮)² (ಟಿ) (೭)	20-26
ತಿ ಬ್ಬಂ	261-264	ತುೞಿದಂ (೧೫೪) ಘಾಸಿಮಾಡಿ	21-26
ತಿಮಿತಂ	270-276	ದವನು ಕಾಲಲ್ಲಿ ಮರ್ದಿಸಿದವ	ನು
ತಿಮರ್ (ತಿವಿರ್)	90-106	ತುೞಿಲ್ (ನಮಸ್ಕಾರ) (ವೀರ್ಯ)	20-26
ತಿಮಿರ್ಗಳ್ (ನವೆಗ	1 ಳು) 30-45	(೧೩೭)	
ತಿಮಿರ್ದಂ (ಟ)	28-39	ತುೞಿಲಸಂದಂ (೧೩೬) ವೀರನು	0, 20-26
ತಿರುಳ ್	35-57	ಪಂಚಮನುಂ	101000
	258-261, 283-294	ತೂಗಿದಂ	194-223
ತಿಸರಂ	282-293, 283-294 283-294	ತ್ಯಗುಂಜೊಡರ್	145-173
ತಿ ಸುಳಂ	21	ತೂಗುಂದೊಟ್ಟಲ್	,,
ತಿಹುರಾಂತಕಂ	282-293		288-301
ತಿಳಂ	13-19	(" φ '	257-260
ತಿಳಿವು	182-212	ತೂಪಂ	206-234
	https://archive.org/details/m	uthulakshmiacademy	

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.
ತೂಳ <u>ಂ</u>	257-260	ತೆಳ್ಳಿದ <u>ಂ</u>	131-155
ತಿಂಕಣಂ	96-113	ತೆಳ್ಳ ದು ವು	83-99
ತೇ ಕಣಿಂ	,,	ತೇಂಕು (೨೨) ತೇಲುವುದು	27-39
ತೆಂಕಲ್		ತೆ(ಜಂ	73-88
ತೆಂಕವಂಕಂ	139-166	ತೇಜಮು ಳ್ಳ ಂ	178-208
ತೆಂಗಾಳಿ	150-179	ತೇಂಟು (೪೧) ನೊರದಲ್ಲಿ ಕೆಲ್ಡಾ	ನವಾ 27-3 9
ತೆಗಲ್ಲಂ (೮) ನಿಂದಿಸಿದನು 17-	26, 32-47	ಡುವುದು (ಕೇರುವುದು ನೊ	ದಲಾ
ತೆಗಟ್ಡಂ¹ (ಟಿ)	28-39	ದುದು)	
ತೆತ್ತಂ 212-240	, 215-242		5, 205-233
	217-243	ತೇರಯಿಸಿದ <u>ಂ</u>	40-56
¹ ತಿತ್ತದು (ತಿಕ್ಕದು)		ತೇರೈಯಿ ಸಿದಂ	135-160
ತೆಪ್ಪಂ (೨೬) ನೀರನ್ನು ದಾಟು		ತೇರ್ಪ್ಪರಿದು ದು	158-187
ಕ್ಕಾಗಿ ಬಿದಿರು ಮೊದಲಾ		ತೇೞ್ (೧೦೮) (ಚೇಳು)	19-26
ಗಳಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ಸಾಧನ		ತೊಂಗಲ್ಗು ರುಳ್	152-181
ತೆಂಬೆಲರ್	150-179	ತೊಟ್ಟಂ	212-240
ತೆಮರ್ (ತೆವರ್)	34-51	కేంట్టం (ట్టర్)	217-243
ತೆರಂ	33-49	ತೊಟ್ಟನೆ	76-90
ತೆರವು	"	ತೊಂಡೆ (ತುಂಡಿ)	274-282
ತೆರಳ್ಳೆ, ತೆರಳಿಕೆ (= ದೋಷೋ	ದಾ 183-213	ತೊಡಂಕು (೮) ತೊಡಕು (೮	28-39
ಹರಣಂ)	00.45	ತೊಂದರೆಕೊಡು?	27-39
ತೆರಳ್ದಂ	32-47	ತೊಡಂಕು (೪) ಯುದ್ಧ ಮಾಡು (ಕ್ಲೇಶ)	21-39
ತೆಱಂಟು (೪೦) ಮದುವೆಯ ಮುಯ್೩ೀರೆ	27-39	ತೊಡಂಬೆ (೩) ಹೂ ಹಣ್ಣು	ನೊರ
ತೆಱವೆ	182-212		27-39
ತೆ ಱ ೆದೆತ್ತಂ	141-170	ತೊಡರ್ಗೆ	32-47
	0, 181-211	ತೊಡರ್ದಂ	32-47
ತೆಲ್ಲಿಗಂ	269-275	ತೊಡನೇಟ್	209-237
ತೆಳ್ಗ ದಂಪು	139-167	ana	74-90
	289-301 (b)	91920, 91910 2	166-196 138-165
ತೆ ಳ್ಳಿಸಿಱ್	152-182		268-274
ક ર્યું ર	76-90	19	66, 268-274

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.
ತೊಳಚೆ	274-282	ತೋಱಿತು (ತ್ತು)	64-79
ತೊಳಪ್ರಂ	206-234	ತೋಳ ಬಂದಿ	116-135
ತೊಟಲಿಕಲ್ (೩೮) ಗುಂಡುಕ	ಕ್ಲು 17-26	ತೋಳ ಬಾಳ ಕಾಂತಿ	,,
ತೊೞಲ್ದಂ (೧೨೭) ಭ್ರಮೆ	20-26	ತೋಳ್ನಲಂ	288-301
ಗೊಂಡವ, ಸರದಿಸುತ್ತು ವವ		ತ್ಯ ದ್	66-83
ತೊೞಲ್ದಂ (೨೭) ಸುತ್ತಿದನು	28-39	ું. કું.	69-84
ತೊೞಲ್ದು ದು (೩೮) ತಿರುಗುವ	ಶ್ರದು 17-26	कृ	
ತೊಣ್ಣಾರ್	83-99	क्ध्यू	12-18
ತೊಲ್ತು ಅಿ (೨೨) ಸೊಪ್ಪಾರ	ರುದು 17-26		12-10
ತೊಟ್ತು (೨೮, ೧೪೯) ದಾಸ 2		ದ	146 175
ವುತ್ತು ದಾಸಿ (ಗಂಡಾಳು ನ		¹ದಕ್ಕುಂದಲೆ ಸ್ವಾಪ್ತ್ಯೇಸ್ತ್ರ ಹಾಗು ಸತ್ತು	146-175
ಹೆಣ್ಣಾಳು)	100	ದಗಲೆ (ಸನ್ನ ಣಮೆಂದು ಕವಣ	
ತೊಟ ³ ್ಡಂಬುದುಂ	75-92	ದಟ್ಟಿದುವು	83-99
ತೋಂಟಂ (೪೬) ಮರಗಿಡುಗಳ	ನ್ನು 27-39	ದಂಡದೊಳ್ ಪಡೆವಂ (೧೨)	
ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳಸಿರುವ ಭೂಕಿ		ದಂಡು²	274-281
ತೋಂಟಗಂ (೪೫) ತೋಟದ	27-39	ದಂಡುೞಿಗಂ (೧೨) ದಂಡನ	
ಮರ ಗಿಡುಗಳನ್ನು ಸಲಹುವ	ವ ನು	ಪಡೆದವನು (ಶಿಕ್ಷ್ಮೆ ಪಡೆದ	
,,	170-199	ದಂಡುಳಿಗಂ	175-203
ತೋಂಟು (೪೪)	27-39	ದನಂ	256-258
ತೋಡು	184-215	ದ ನಿ	276-285
ತೋಮಂ	270-276	ದಪ್ಪಂ	260-264
ತೋಯಲುಂ	39-55	ದಮ್ಮಂ	260-264
ತೋರಿದಂ	131-155	ದಮ್ಮಾ ್ಡೆ ದಯಕಾರಂ	286-297
ತೋರುಂ(ಱು)ಬಳಿ	145-173	ದರುಶನಂ	13-19 253-257
ತೋ(ಕೋ)ರೈಸಿದಂ? (ತೋರ	්	ದರ್ಭೆ	69-85
ಸಿದಂ)	135-160	ದಂಸ್ಟ್ರಂ	84-69
ತೋರ್ಕೆ	183-213	ದಸಸಿರಂ	282-293
ತೋರ್ಪಂ	206-234	ದಸೆ	253-256
		E CH WENTERSTERS	171

^{1. &}quot; ದಕ್ಕುಂದಲೆಯೊಳ್ ಬರ್ಹ" (ಕರ್ಣವಾಯ್ಸ್ ನ ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣ ಆ ? _ ಪ ?)

^{2.} ಶಬ್ದಾ ನುಶಾಸನಕಾರನು ''ದಂಡೆ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಶಬ್ದ ಗಳು ತದ್ಭವದಲ್ಲಿ ಉಕಾರಾಂತವಾಗುವುತು'' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಸೂತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರೂ, ತಾನು ''ಉದ್ರೂಪಸ್ಥ'' (ರೂಪಶಬ್ದವೊಂದಕ್ಕೆ ಉಕಾರವು ಬರುವುದು.) ಎಂದು ಸೂತ್ರಿಸಿ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ "ತಥಾ ದಂಡಬಿರುದ ಶಬ್ದಯೋರವಿ ದೃಶ್ಯತೇ" (ದಂಡು, ಬಿರುದು) ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವನು, ಇದು ಚಿಂತ್ಕವು.

		ما. د		بر بر م
ಶಬ್ದ ಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.		ಪುಸೂ.
ದಳತ್ಕೈರವ	67-83	ದುಗುಲಂ		270-277
ದಲಂ (೧೩೯) ಕುದಿ(ದುಜ್ಜೋದನಂ	2	259-262
たっさ		ದುಟ್ಟಂ		278-28 7
ದಟದುಟಂ (೩೦) ಆರ	ಧಕವಾದ ಸೂರೆ 17-26	ದ.ಢ.ಮೈನೆ		11-17
ದೞಮುಖಧವಳಂ	148-177	ದ್ದಪ್ಪಡಿ (ದಪ್ಪ ಕ	<mark>ನ</mark> ೂಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿ	9
ದೞಮುಖಾದಿತ್ಯಂ	148-177	ರುವ ಬಟ್ಟಿ) (ದುಷ್ಪಟೀ) (ತ್ಸ)	28-39
ದಾಂಗುಡಿ	150-179	ದುರ್ಜನಂ		80-94
ದಾಂಟ್ಯ (೨೬) ದಾ	ಟುವಿಕೆ (ಹಾರು	ದುರ್ಯೋಧನನಿಂ	ಕಿ ಕಿ ಅಂಯಳ್	15-113
ವಿಕ)	27-39	ದ.ಶೃಳಿ		
,,	184-215	ದುವಟ್ಟಿಗೆ		283-294
ದಾಡೆ	266-271	ದುಸರಂ		"
ದಾನಸಾಲೆ	282-293	ದುಹತ್ತಂ		"
ರ್ಡಿನಿ	76-90	ದುಹಿತೃ		71-86
ದಾಯಿಗಂ	13-19	ದೂಟು (೨೭)	ಒಂದು ಕಾಲಲ್ಲಿ	27-39
ದಾರವಟ್ಟಂ	276-285	ನಡೆಯುವಿಕೆ		
ದಾರು	71-86	ದೂಡೆಗಂ		64-78
ದಾರೆ	256-258	ದೂದಿ		255-258
ದಾವು	274-281	ದೂಪಂ		256-258
ದಾಸ (ಸಿ) (೧೪೯)	21-26	ದೂವಟ್ಟಿಗೆ	266-271,	283-294
ದಾಳಿಂಬಂ 16	6-23, 279-287-288	ದೂವೆ		273-281
ದಾೞಾದಾೞಿ	159-188			256-258
ದಿಟ್ಟಬಿಸಂ	282-293	1 0000110		181-211
ದಿಂಡುಕಂ	176-205	I WOONI IO		170-199
ದಿನಮಣಿ	288-301 72 -88	(), (a) m A		283-294
ದಿವಂ (ಓಕಂ) ದೀಕೆ (ದಿಕ್ಕೆ)	262-265	1		266-271
ದೀಪಂ	276-28	5 ದೂಳಿ		256-258
ದೀಪಾಳಿಗೆ	287-29	21 21		159-188
ದೀವಟಗಂ	177-20	1 2) \	ತಯ)	12-18
ದೀವಳಿಗೆ	287-29 254-258, 258-26			269-275
ದೀವಿಗೆ ದುಗಂ	283-29	-		"
ದುಗ.ಣಂ	276-285, 282-293			109-128
	283-29			225-250
	hater the bloom of the first	/acceptantal de la constant		444

1 - 1 - 2		مين د	
ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.
ದೆಸೆವಲಿ	282-293, 285-296	ದೋಹಂ	260-264
ದೇ ಗುಲಂ	286-298	ದ್ರಾಕ್ಷೆ	69-84
ದೇಗುಲಿಗಂ	171-199	ದ್ವಿಟ್ಟ	73-88
ದೇವಡಿಗಂ	176-205		
ದೇವಂ	74-90	द बदवैते	11-17
ದೇವಗುಲಂ (ದೇಗ	ఎలం?) 286-298	ಧಣವೆ <u>ು</u> ಕ್ಷನೆ	11-17
ದೇವತೆ	75-90	ಧನಂಬಡೆದಂ	142-170
ದೇವಮಣಿ	288-301	ಧನಮುಳ್ಳಂ	178-208
¹ದೇವರೊಳ್ ನಿದೆ	೯೯೩ಯಾಪ್ತಂ 117-136	ಧರಣೀತಳಂ	289-302 (b)
ದೇವರ್ಗೆ ಪೊಡಮ		ಧರೆ	91-107
ದೇವರ್ ರಕ್ಷಿಸುಗೆ	48-65	ಧವಡಂ	12-18
ದೇವವಾನಸಂ	285-296	ಧನಳಾರಂ	287-299
ದೇವಾರಂ	287-299	ಧಲಂ	12-18
ದೇವಿ	70-74, 85-90	ಧಟಧಟನೆ (೧೧೦)	19-26
ದೇವಿಯರ್	84-100	ಅನುಕರಣಾವೃಯ	
ದೇವಿಯರ್ಕ ಿರ	109-128	ಧಟಿಕೆನೆ (೧೧೦) ಆಕ	ನುಕರಣಾವೃಯ 19-26
ದೇವುಳಿಗಂ	175-203	ಧಾಟ-ಧಾೞಿ	16-24
ದೇಶ	70-86	ಧಾತಾರಂ	,71-86
ದೇಶಂಗಳ್	89-105	ಧಾತೃ	"
ದೇಸಾಕಿ	286-298	ಧಾಮಂ	12-18
ದೈವದಿಂ ಬಲ್ಡಂ	113-131	ಧಾರಿ	
ದೊಡ್ಡಿತು (ತ್ತು)	64-79	क्राधः	38-54
ದೊಂಟು (೨೭)	ಒಂದು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ 27-39	ಧಾೞಿಟ್ಟಂ	70-85
ನಡೆಯುವಿಕೆ		ಧೀ ಧೂಳಗೋಂಟೆ	288-301
ದೊರೆಕೊಂಡನುಂ		ಧೃತಿ	71-86
ದೊರೆಕೊಳಿಸಿದನ	io (Cay)	ಧೇ ನು	71-86
²ದೋಂಟ (೩೩)	ಕುಡುಗೋಲನ್ನು • 27-39	ಧೊ ಪ್ಪೆ ನೆ	11-17
ಕಟ್ಟರುವ ಕೊ	260-264	क ुरु	70-86
ದೋಣಿ	253-256	\$\pi_3 \tag{8}	71-86
ದೋಸಂ			

^{1.} ವಾಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಈ ಉದಾಹರಣವನ್ನು ಗ್ರಂಥಕಾರನು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಗುವುದರಿಂದ ಜೈಸಮತದವ ನೆಂದು ಊಹಿಸಲವರಾಶವುಂಟು. 2. ಅಂಕುಶ, ವಕ್ರವಾಗಿರುವ ತಂದಿಯುಳ್ಳ ಕೋಲು ಈ ಅರ್ಥಗಳೂ ಉಂಟು. (ತಮಿಟ್-ತೋಟ್ನೆ = ಅಂಕುಶ. '' ಬೇಡಂ...ಖಗಧೀಡಮ...ದೋಂಟಿಯಂ ಕೆದಲುವ ವೋಲ್'' (ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ-ಆ. ೧೩, ಮ. ೨೮.)

ಶಬ್ದಂಗಳ್.		ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.
	ನ		ನರ ವು	33.49
ನಕಂ		255-258	ನಲ್ಲಾಂರ	109-128
ನಕ್ಕಂ		213-241	ನಲ್ಲರ್ (ದೇವರ್)	83-99
ನಕ್ಕಂ (ಕ್ಕರ್)		216-243	ನವಲತೆ	288-301
त्रस्रु त	263-266,	273-281	ನವಸೆಗಂ	175-203
ನಂಟರ್		83-99	ನವಿರೆಂದು (ಕೂಂದಲ್)	30-45
ನಂಟರಿರ		109-128	ನವಿರ್ಗೆ (ಕೂದಲಿಗೆ)	30-45
ನಟ್ಟಂಟ್ಟರ್)	214-241,	2.17-243	ನಳಿನ	70-86
ನಟ್ಟಡವಿ		154-184	ನಾಡಂ	118-137
ನಟ್ಟಾಳಂ		,,	ನಾಡಿದಿಂಗೆ	296-325
ನಟ್ಟ (ನಪ್ಪಿ)		278-287	ನ್ ಡಿದಿನ	,,,
ನಟ್ಟರ:ಳ್		154-183	ನಾಡೆ ಪಿಯಂ	116-135
ನಟ್ಟಿ ಗೊಂಬು		150-179	ನಾಂದಂ (ನೀರಿನಿಂದ ತು	ಾಯ್ದ್ರನು) (೫೨)
ನ ಟ್ಟಿ ವನೆ		150-179		27-39
ನಟ್ಟಿ ವಾಯ್		150-179	ನಾಮಿ (ನವವಿತಿ) 266	6-271, 271-279
ನಡು		96-112	ನಾರ್	51-34
ನಡುಮಾಳಂ		155-184	ನಾರದಂ	65-82
ನಡುವಂ		194-223	ನಾರಾಯಣಂ	65-82, 93-79
ನಡುವಣ		96-112	660	85-70
ನಡುವಣಂ		96-113	ನಾರುಗಂ	177-206
ನಡುವಣಿಂ		96-112	ನಾಲ್ಕಱಿಂ	96-112
ನಡುಸೆ ಅಂಗು		155-184	ನಾಲ್ವಡಿ	163-192
ನಡೆ		184-215 103-121	ನಾಲ್ವತ್ತು	,,
ನಡೆಯೆಂಬಲ್ಲಿ		173-201	ನಾಲ್ವೆರಲ್	"
ನಡೆವಳಿಕಾಱಂ	(80)	. 17-26	ನಾವಿದವಾಳ್ (೧೨೦)	
ನದೀಪ್ರವಾಹಂ ನನಾ-ದೃ	(40)	71-86	(%O) (&) ಕ್ರೌರಕ	
	೯೯) ಉೞಿದಂ	19-26		181-211
ನಯನ		70-86	(
ನರಂ	33	-49, 74-90	1 1000	296-325
ನರತಿ		180-210		295-325
ನರರ್		85-100	250 ರ್ಷ	103-87
	https://arch		uthulakshmiacademv	

- 100	100	1300
20	UPS.	100
No.	100	1000

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದ ಂಗಳ್.	3 .—3.a.
ನಾಟಂ (೧೨೧)	ತುಂಬು (ಎಂದರೆ ಕೆರೆ	ಕಿನ್ನಿಕ	93-110
ಯಿಂದ ನೀರ	ನ್ನು ಹರಿಸುವ ಬಚ್ಚಲು)	ನಿಬ್ಬಂದಕಂ	285-296
	19-26	-	60-264, 285-296
ನಾಲವಾಸ(ನೆ)ಗ	(೧೨೧) ಕಳ್ಳ	ನಿಮತು	128-150
ವಾಸನೆ ?	19-26	ನಿಮತ್ತು	120-130
ನಾೞಿ	15-22	ನಿಮಿರ್ಕ	202222
ನಾೞಿಗೆ	15-22	ನಿಮಿರ್ಗುಂ	183-213
ನಾಟ್ಡುಟ್ಟಂ	157-186		32.47
ನಾಟ ⁸ ,	99-116	ನಿಮಿರ್ದಂ	32-47
ನಿಗಂಟು	256-258	ನಿಮಿರ್ದಪಂ	32-47
ನಿಚ್ಚಂ	263-266	ನಿಮಿರ್ವಂ	32-47
	262-266		53-256, 269-275
ನಿಚ್ಚಲಂ ಬಿ	262-266	ನಿಮ್ಮಳಂ	260-264
ನಿಚ್ಚಿಂತಂ ಕಾಣ ಎ	204-233	ನಿಮ್ಮುತಿರ್ವರ್	129-151
ನಿಟ್ಟಿಸಿದ <u>ಂ</u>	154-184	ನಿರವಿಸಿದಂ	280-290
३६६ वर्रण		ನಿರ್ನಯಿಸಿದಂ	40-56
३६, है	154-184	ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತಂ	77-92
ಫಿಟ್ಟರಂ	278-287	ನಿರ್ನೆ ರಂ ಬಂದಂ	77-92
58	278-287	ನಿಲವು	182-212
ఫిట్కియ్డ	153-183	ನಿಲಿಸಿದರು (ದಪ್ಪಂ	207-235
ఫిట్టి నలా	153-183	స్టలం 2	12-239, 218-243
సిదిక్కుం	201-230	ಶಿಜ್ಞವ	221-246
ತ್ರಿಡಿಯ ಂ	110-129, 131-155	88	269-275
දිශිಯ තමෙර	143-171	ನಿಸ್ಪಂಕಂ	252-256
ಫಿಡುಕ <u>ಂ</u>	177-207	ठमन्त्र ?	253-256
\$ did date	155-184	ನಿರ್ಣ ಕಾವಂ	76-91
ಫಿಡುಮೂಗಂ	140-168	810 NB	76-91
paintian	160-189	ದೀಂ ಪಶು	76.90
\$15.050000	155-184	ate da	76-91
ఫియానం	256-258	शास्त्रीतहरू	89-68
20	246-248		
30 30 30,01 30,01	261-264	819F	76-90, 214-282
56,	69:84	हार्यक्षत्रम् सार्यक्षत्रम्	18-22
op on	296-325, 396-315		
	https://archive.org/deta	ils/muthulakshmiacadem	ly

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು ಸೂ.	ಶಬ್ದ ೧ಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.
ನೀರ್ಕ್ಸಟಿಗಂ -	174-203	ನೂರ್ಬರ್	86-101
ನೀರ್ಗುಡಿದಂ	138-165	ನೂರ್ಮಡಿ	165-194
ನೀರ್ವ್ಯಾನಿಸೆ	158-187	ನೂರ್ಮೆ	179-209
ನೀವಿದಂ (೭೫) 18-	26, 15-22	ನೂಱನೆಯಂ	178-209
ನೀಟ್ಕ ರಿಸಿದಂ	157-186	ನೂಱಾನುಂ	292-306
ನುಗುಳ್ಗುಂ	32-47	ನೂಱುಪತ್ತು	143-171
ನುಗುಳ್ದ ಪಂ	32-47	ನೂಲ್	35-56
ನುಗುಳ್ಳಂ	47-32	ನೂಲೆಟ³ (೧೪೬)	20-26
ನುಗುಳ್ಳಂ	32-47	ನೂಳದು	291-303
ನುಡಿದಂ (ನುಡಿದೊಂ)	135-160	ನೆಗೞ್	35-51
ನುಡಿದಂ (ದಯ್) ಇತ್ಯಾದಿ	36-53	²ನೆೞಿ ಲಿನೆ ? (೧೧೦) ಅನುಕರಣ	ಣವ್ಯಯ
ನುಡಿಯಿಸಿದಂ	204-233		19-26
ನುಡಿಯೆ	223-248	ಿನೆಗಲು (೧೫೬) ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ, ಚರಿತ	3, 21-26
ನುಡಿವಳಿಕಾಱಂ	173-201	ನೊಸಳೆ (ಜಲಚರ)	
ನುಣ್ಣ ೦೩ನಂ	153-183	್ನೆಗಲ್ಗಳ್ (ಆತ್ಗೆ) ವೊಸಳಿಗಳು	30-54
ನ್ರಣ್ಣಿ ತು	64-79	ನೆಗಟ್ಟಂ (ಟ)	28-39
ನುಣ್ಪ ನುಳ್ಳಂ	118-137	ನೆಗಟ ³ ್ಡ	182-212
ಸುಣ್ರು	183-213	ಸೆಟ್ಟನೆ (ಗೆ)	291-303
ಿನುಲಿ (೧೬೫) ಮಂಚದ ಹಾ	ಗ್ಗದ	ನೆಟ್ಟನೆಲ್ಲರ್ ಪೋದರ್	78-92
ಗಂಟು (ತಿರಿಚು)	21-26	ನೆತ್ತಂ (ನೇತ್ರಂ)	261-264
ನುಸುಳ್ಗುಂ	32-47	ನೆ ಯ್	34-51
ನುಸುಲ್ದಂ (ಟ)	28-39	ನೆಯ್ಗೆಯ (೧೬೫) (ನೆಯ್ಯಿಗೆ)	21-26
ನೂಕದು (ನೂಂಕದು)	291-303	నేరం	33-47
ನೂನಂ (ನ್ಯೂನಂ)	276-285	ನೆರವು	33-49
ನೂರ್ಛಾಸಿರಂ	165-194	()	197-227
ನೂರ್ಪತ್ತು	139-166	್ ನೆರ್ಪು (೩೦) (ಮುಯ್ಯಿ)	26-39

^{1.} ಬೆಂದ ಹೊಂಸಿನಾ ಹಲಿಯಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.

^{2.} ಮಹಾಸ್ರಾಣಾನುಕಣಾಶಬ್ದಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದೆ.

^{3.} ನೊಟ್ರಿ-ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ, ಚರಿತ್ರ ಎಂಬ ಪಾಠನೇ ಉಚಿತವಾಗಿದೆ, ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಇದು ಮೂರರ್ಥವಳ್ಳಿ ತಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರದೇಕಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಅಥವಾ ಚರಿತ್ರ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯಹೇಳಿ ಎರಡರ್ಥವಳ್ಳು ಬೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗುವುದು.

^{4.} ನೆಗಟಿಂದು ಜಲಚರಂ.

^{5.} ನೆಬ್ರಿಕ ನೆಪ್ಪಂ (ಜಯನೃಕ ಕಾವ್ಯ, 7–8.) https://archive.org/details/muthúlakshmiacademy

		44.	
ಶಬ್ದರಿಗಳ್.	ವುಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.
ನೆಱ³ೆಯವು	221-246	ನೇಸರ್ಮ್ಮೂಡಿದುದು	157-186
ನೆಲ್	35-51	ನೇಸಱಂ ನೋಡಿದಂ	112-130
ನೆಲಕಲಂ	13-19	ನೇಸಱು (೧೬೪)	21-26
ನೆಲದಿಂದುಣ್ಬಂ	37-54	ನೊಗಂ	259-262
ನೆಲನಂ	91-108	ನೊಂದಂ (—ದಸಂ)	207-235
ನೆಲವಲಂ	288-301	ನೊಱಂಜು (ನೊಱಜು) (೪)	28-39
ನೆಲೆಗೆವಂದಂ	53-69	ಗುಂಗುರು (ಸಣ್ಣ ಸೊಳ್ಳೆ)	
¹నేట లా (೫೮) ಒಂ	ದು ಜಾತಿಯ 18-26	ನೊಸಲ ಕಣ್ಣ ದೇವಂ	116-135
ಮರ		ನೊಳಂ (ನೊ ಳವು)	33-49
		ನೋಟಂ	184-215
	ಾಡೆ ಮೊದಲಾದು 21-26	ನೋಡಂ(ನೋಡಳ್, ನೋಡಯ	ੀਤਾ, 189-219
ವುಗಳ ಕೆಳ ಗೆ ಬಿಸಿ		ನೋಡಿರ್, ನೋಡೆಂ, ನೋ	ಡೆವು)
ನೀರು, ಕನ್ನಡಿ		ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಂ	230-254
ಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸ	್ರತಿಬಂಬ	ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟುದು	,,
ನೇಗಿಲ ಬಾಯ ಕಬು	೯ನಂ (೮೮) 18-26	ನೋಡಿದುದಱ•ಂ	95-112
ನೇಣುಗಂ	177-206	ನೋಡು	188-218
ನೇತಾರಂ	71-86	ನೋಡುವೆವು (—ವೆಂ)	193-222
ನೇತೃ	71-86	ನೋಡೆಪಟ್ಟಂ	230-254
ನೇತೃವಿನ	93-110	ನೋಂಪಂ	206-235
ನೇವುಂ (ನಿಯವುಂ)	271-279		5, 206-234
ನೇಯಂ (ಕ್ಯಾಯಂ)	276-285	ನೌ	70-85
ನೇರಿತ್ತಿದು	76-90	ನೌವನೇಱಿದಂ (ನೌವೆಂದು ನಾ	, w, +1-31
ನೇರಿದನಿವಂ	76-90	z.	064 065
ನೇರಿದಂ	131-155	ಪಕ್ಕಂ	261-265
ನೇರಿದಳಿವಳ್	76-90	यस् ठिर्न (३३) यागुरिर हो	17-26
ನೇರ್ದಂ	32-47, 218-243	ಪಕ್ಕಿ	110-129
నೇల్డం	218-243	ಪಕ್ಕೆ ಮಿಗಂಗಳ	140-168
ನೇವಳಮಂ ತೆಗೆದಂ	112-131	ಪಕ್ಕಿಯ ರೋಮಂ (೫೫)	18-26
ನೇಸರ್ಮಯಣಂ	157-186	ಪಖ್ಖಾಳಂ (ಪ್ರಕ್ಷಾಳ) 12-18,	201-203
		The Same of the Sa	

^{1.} ಇದು "ನೇಟರ್" ಎಂದಿರಬಹುದು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಎರಡರ್ಥದ ಶಬ್ದಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿರುವ 'ನೆಟರ್ (೧೫೨)' ಎಂಬ ಶಬ್ದವೂ, ಇದೂ ಒಂದೇ ಆಗುವುದರಿಂದ ಈ ಶಬ್ದವು ಇವೆರಡು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಮೂರರ್ಥವುಕ್ಕ ಶಬ್ದಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರವೇಕಾಗುವುದು.

new description and the second section of the			
ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪುಸೂ.
ಪಗೆ		ಪಡಿಚಂದಂ	282-293
ಪಗೆಯತ್ತಣಿಂ ಬಂಧನಂ ಬಂದ		ಪಡುವಣಂ	96-113
ಪಚ್ಚಂ (-ಚ್ಚರ್) 214-24	1. 217-243	ಪಡುವಣಿಂ	96-112
	156-185	ಪಡುವಲ್	103-121
ಸಚ್ಚ ಡಕೆ	76-90	ಪಡೆಗೆ	202-312
ಪಚ್ಚನೆ	78-97	ಸಡೆದಂ	194-223
ಪಚ್ಚನೆ ಬಗೆಯಂ ಪಚ್ಚಯಿಲಂ (ಪಚ್ಚಾಯ್ಲಂ)	177-200	ಪಡೆವು	183-213
a	288-301	ಪಡೆವಳಂ	171-200
ಪಚ್ಚೆ ದೋರಣಂ	289-302	ಸಣ್	34-51
ಪ ಚ್ಚೆ ಮಾಲೆ	156-185	ಪಣಿ	255-258
ಪಚ್ಚೆಲೆ	Can be a second	ಪಣ್ಣು ಗೆ (ಪಂಣುಗೆ)	183-213
ಪಚ್ಚೀಲೆ	265-269	ಪತಿ	71-86
ಪಜ್ಜಳಂ	278-287	ಪತ್ತಱಿಂ	96-112
지점 점 	20-28	ಪತ್ತಾನುಂ	292-306
ಪಂಚಮನುಂ (೧೩೬) ಪಂಚಮಿ(ಗಿ)ತಿ	179-210	ಪತ್ತುಗೆ	183-213
ಪಂಚವೆ	274-282	¹ಪದಕಮಕ್ಕ ಸಾಲೆಯಿಂ	112-131
ಪಂಚಸರಂ	282-293	ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು (-ಟ್ರ	
ಪಟು ಪಟು	76-90	ಪದಗಂಡಂ	142-170
	38-54		266-271
ಪಟುವೇಕವಾಕ್ಯಂ ಪಟ್ರಸಟ್ಟಿಕೆ	288-301	ಪದಿನಯ್ದು	166-195
ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಗೆ ಪಟ್ಟಗಾ (ಱ³) ರೆ		ಪದಿನಾಲ್ಕು	
	" 273-280, 281		"
ಪಟ್ಟಬದ್ದಂ (ಪಟ್ಟವರ್ಧನ			179-209
ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿ	,,	ಪದಿನೆಂಟು	166-195
ಪಟ್ಟವಣೆ	,,	ಪದಿನೇಟು	,,
ಪಟ್ಟತರಂ	,,	ಪದಿಮೂಲು	165-196
ಪಟ್ಟಸಾಲೆ -	282-29		255-258
(ಪರಿಲ್ಲೆನೆ) [ಪಠಿಲ್ಲನೆ]	11-1		136-162
ಪಡಗು (ಹಡಹು)	263-26	6 ಸಂದಲೆ	155-185
ಪಡಂಗು (೭)	176.20	(333)	136-162
ವ(ಹ)ಡವಾಳಿ	176-20)5 ' ಪಂದಿಟ್ಟಂ	38-54

ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಪದಗಳ ಅಕಾರಾದಿಪಟ್ಟಿಕೆ.

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು. – ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.
ಪಂದೊವಲ್	155-185	ಪವಣ್ (ಪ್ರಮಾಣಂ) 34-5	1, 274-282
ಪನ್ನ ತಿಕೆ	192-213	ಪವಣಲ್ಲಂ	56-71
ಪನ್ನೆ ರಡು	165-195	ಪವಿ	71-86
ಪನ್ನೊಂದು	,,	ಪಶು	71-86
ಪಪ್ಪುಕಂ (೩೧)	28-39	ಪಶುವಿಂಗೆ ತೃಣಂ ಹಿತಂ	114-132
ಪಯಗತಿ (ಪದಗತಿ)	282-293	ಪಶ್ಚಾದರ್ಥಂಗಳ್ (೩೨) ಆ ವೆ	ುೕಲೆ,
ಪಯಂ (ಪಯಸ್ಸು)	73-88	ಬಳಿಕ ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳುವು	17-26
ಪಯಂ (ಪದಂ)	266-271	ಪಸದನಂ	280-290
ಪಯಂಗಳ್ (ಪಯಗಳ್)	89-105	ಸಸರಂಬಡೆದಂ	142-170
ಪಯಣಂಬೋದಂ	142-170	ಪಸಿದುಂಡಂ	38-54
ಪಯಿಂಛಾಸಿರ್ವರ್	165-194	ಪಸಿಯ ಬಣ್ಣಂ	143-171
ಪರಬೊಮ್ಮಂ (ಪರಬರ್ಮಂ)	282-293	ಪಸಿರ್ಗೆ	30-45
ಪರಮಸಿರಿ	282-293	ಪಸು	253-256
ಪರಸು (ಪರಶು)	253-256	ಪಸುಗೆ	183-213
ಪರಿಕಾಱರೊಳೀತಂ ಕಾಲ್ವಲ್ಲಿದಂ	117-136	ಪಸುವತಿ	282-293
ಪರಿಕೆ (ಪರಿಖಾ)	255-258	ಪಸುರ್ಪು	183-213
ಪರಿಕೆ (ಪರೀಕ್ಷ್ಮೆ)	262-265	ಪಸುಂಗಱಿ	156-185
ಪರಿವಿಡಿಯಿಂ	78-92	ಪಸುರ್ವಂದರ್	156-185
ಪರುಸಂ (ಸ್ಪರ್ಶಂ)	270-276	ವ ಳಂ	13-19
ಸಱುಗೋಲೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರ್ದಂ	117-136	ಪಳಿಕು (ಸ್ಫಟಕಂ) 16-25,	270-270,
ಪರ್ಚು (ಪಿಸುಗುಟ್ಟುವಿಕೆ)	184-215		274-281
ಪಲಗಣ್	151-180	ಪಳುಂಕಿದಂ (೧೫)	27-39
ಪಲಗೆ (ಹಲಗೆ)	136-162	ಪಟಗಂ (೨೭) ಒಣಗಿದ ಪಣ್ಣಿ ಲಿ	17-26
ವಲಗೆ (ಫಲಕಂ)	255-258	ಪಲದೆಂದು ಜೀರ್ಣಂ (೯೦) (ಟಿ)	
ಪಲದೆವಸಂ	151-180	ಪಟವು (೪೪) ನರೆಗಿಕ್ಕುವ ಕರ್ವ	19-26
ಪಲಬರ್ (ಪಲಂಬರ್)	86-101	ಪಟಯಿಗೆ (೯೭) ಧ್ವಜ	182-212
ಸಲಂ	255-258	ಪಲವೆ	
ಪಲರ್	86-101	ಹಬಹಂ (೧೪೦) ಬೇಂಟತೆ ?	20-26
ಪಲವಣ್	151-180 136-162	ಬೇಂಟೆಯ ತ್ರೆರೆ, ವಾದ್ಯವಿಶೇಷ	. 22.26
ಪಲಸು (ಹಲಸು)	255-258	ಪಟ್ (೧೭೦) ಒಂದುಬಗೆಯ ಬಟ	3, 22-20
ಪಲುಗುಣಂ ಪಲುಂಬಿದಂ (೬೧) ಪ್ರಲಾಹಿಸಿದ	ನು 27-39	ದೂಷಣೆ, ನಾಯನ್ನು ಆಟ್ಟು	
ಪಲ್ಲಣಂ	281-292	ವುದು, ಲೋಹದ ಘಟ್ಟ	

ಶಬ್ದವುಣಿದರ್ಪಣಂ

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದ ం ಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.
ಹೞಿಂದಂ (೮) ನಿಂದಿಸಿದನು	17-26	ಪಾರ್ವರ್	85-100
ಪಟಿಂಪು (೪೪) ಬಿಳಿಯ ಕೂದಲ	18-26	ಪಾಲ ್	35-51
ಕಪ್ಪಾಗಲು ಹಾಕುವ ಕಾಡಿಗೆ		ಪಾಲುಗುಣಂ	255-258
ಪೞ•ವಾವುಗೆ	16-24	ಪಾವಂ ದಾಟದಂ	112-131
ಸ ೞಿವು (ನಿಂದೆ)	182-212	ಪಾವಡಿಗಂ	176-205
ಪೞಿಹತ್ತಂ	16-24	ಪಾಶಂಗಳ್	89-105
ಪಟು (ವು) (೪೫) ಕಾಡು	18-26	ಪಾಸಂ (ಪಾಶ ಂ)	252-256
ಪಲು ವ ಂ	112-130	ಪಾಸಂಡಿ	253-256
ಪಟ ³ (೯೦) ಜೀರ್ಣ	18-26	ಪಾಸಾಣಂ	"
ಪಟಿಯಂ (-ಯಳ್)	132-156	ಪಾಸಿನೊಳ್ ನಿದ್ದೆಗೆಯ್ದಂ	117-136
ಪಟ್ಕಿ (೧೪೮) ಹಾಸುಗೆ,	20-26	ಪಾಸು (ಹಾಸು)	136-162
ಮಲಗುವ ಸ್ಥ್ರಳ		ಪಾಳಂ (ಫಾಲಂ)	255-258
ಸಲ್ತು (೮೪) ಹತ್ತಿ	18-26	ಪಾಲ್ (೬೯) ಶೂನ್ಯಸ್ಥಾನ	18-26
ಪಾಗದಂ (ಪ್ರಾಕೃತಂ)	255-258,	ಪಾೞಿ (೨೩) ಕ್ರಮಂ	17-26
	267-272	ಪಿಟ್ಟು	274-281
ಪಾಟಂ	184-215	ಪಿಡಿವ ಕಹಳಿ	143-171
ಪಾಡಿದಂ (—ದಳ್; —ದುದು)		ಪಿಂಡಿಗೆ (ಪಿಂಡಿಕೆ)	254-258
ಪಾಡಿದಂ (—ದೊಂ)	135-160	ಭಂಡಿಬಾಲಂ	277-285
ವಾಡಿಸಿದಳ ್	108-210	ಸಿತೃ	71-86
ವಾಡುಂಗಾಱಂ	174-202	ಪಿತೃವಿನ	93-110
ಪಾಡುವೆವು (— ಡುವೆಂ)	193-222	ಪಿಂತಣ	96-112
ವಾಣಿಯ ಬಾರಂ	287-300	ಪಿಂತಣಂ	
ಪಾಣ್ಬೆ	180-210		96-113
ಪಾದರಕ್ಕೆ	282-293	ಪಿಂತೆ ಬರ್ಪುದು (೮೨)	8, 141-169 18-26
ವಾದರಿ	274-281		141-169
ಪಾದವಾಸಂ ಪಾದಸಂಕಲೆ	284-296 282-293		104-122
ಪಾಪಕ್ಕಂಜುಗುಂ ತಕ್ಕಂ	114-132		104-122
ಪಾಯ್	34-51		141-169
ಪಾಯವಟ್ಟಂ	284-296	ಕ ಪಿರಿಯಂ	131-155
ಪಾಱುಂಬಳೆ	145-173		180-210
ಪಾರ್ಗ್ಗುಂ ಸಾರ್ಕೆ (ಸಾರ್ಗೆ) (ನಿನಡನಕ್	32-47		83-997
ಪಾರ್ಗೆ (ಪಾಗ್ಗೆ) (ವಿಮಾನಕ್ಕೆ ಪಾರ್ದಂ		ಪಿರಿಯೆವು (ಪಿರಿಯರೆವು)	192-222
	"	් ඩැම්	16-24

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು. —ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ.
ಪೀೞಿಗೆ 16	-24, 257-259	ಪೂಣ್ದಂ	218-243
ಪುಗುಳ್ಗಳ್, (ಳ್ಳೆ) ಬಿಸಿ	(സര) 30-45	ಪೂಜಿಕೆ (ಕ್ಕೆ)	202-231
ತಗುಲುವುದರಿಂದ ಉಂ	ಟಾಗುವ	ಪೂಮಾಲೆ	289-302
ಗುಳ್ಳೆ ಗಳ <u>ು</u>		ಪೂರಯಿಸಿದಂ	40-56
ಪುಗುತೆ	182-212	ಪೂರಯಿಸುವ ಶಂಖಂ	143-171
ಪುಗ್ಗಾಯಿಲಂ	187-217	ಪೂವಡಿಗಂ	176-205
ವುಗ್ಗಿ	260-264	ಪೂವನರ್ಚಿಸಿದಂ	119-138
ಪುಗ್ಗಾಯ್ಲಂ (ಗರ್ವಿತಂ)	187-217	ಪೂವಿನೆಸಳ್	116-135
ಪುಚ್ಚಲಿ (೧೮) ಕೇಡು	17-26	ಪೂವಿನೆಸಳೊಳ್ ಕುಳಂ	15-22
ಪುಟ್ಟುಂಗುರುಡಂ	145-173	ಪೂವಿನೊಳ್ ಕಂಪು	117-136
ಪುತ್ತಳ (ಶುರ್ಥಳ)-ಪುತ್ರಿಕ	ಕಾ (ಸಂ)	ಪೂಷಂ	73-88
512	261-264	ಪೃಥಕ್ಚ್ಮರಿತ್ರಂ	66-83
ಪುತ್ತಿಗೆ (ಪುತ್ರಿಕೆ)	"	పేక్కణం (ప్రేక్షణం)	261-265,
ಪುದುಗೊಳಿಸಿದಂ (ಪುದುಂ	142-170	6 (3 %)	268-274
ಗೊಳಿಸಿದಂ)		1ವೆಂಕುಳಿ (೧೯)-ಪೇಂಕುಳಿ	27-39,
ಪುನಃಪಾಕ	66-83	ಔಷಧಾದಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗ	176-205
ವು ಬ್ಬೆ	268-274	ದಿಂದ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದುದು	
ಪು ಯ್ಯ ಲ್ವೋದಂ	138-165	(ನಾಯಲ್ಲಿ ಪ್ರ ಯ ೋಗ)	
ಪುರಿ (ಹುರಿ)	136-162	ಪೆಡಂಗೆಯ್ (ಪೆಡಗಯ್)	147-176
ಪುರುಡಿಕ್ಕುಂ	201-230	ಪೆಡಂದಲೆ (ಪೆಡದಲೆ)	"
ಪುಲ್	35-51, 79-93	ಪೆಡಂಮೆಟ್ಟು (ಪೆಡಮೆಟ್ಟು)	"
ಪುರುಷರೊಳ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ಶ	ಡಿರಂ 117-136	ಪೆಂಡಿರ್	83-99
නුව (සාව) 78	-93, 136-162	ಪೆಣ್ಣು ಗಂ	177-206
ಶುಸಿಗಂ	171-199	ಪೆಣ್ಣು ಡೆ	153-183 183-213
ವು ಳಂ	16-25	ಪೆಣ್ತನಂ ಪೆತ್ತಂ (-ತ್ತರ್) 215-242	
ಪುಳಿನಂ (ಪುೞಿಲ್)	16-24	ವೆಂಪು	184-214
च) १ठ	70-86 16-24	00 . 0 (-0-0 - 0-0)	288-301
ವುೞಾಲ್	18-26, 35-51	ವೆರ್ಚಿಕೆ (—ಕ್ಕೆ)	202-231
ವುಲು (೮೯) ಕೀಟ್ರಕ ವುಲ್ಡ್ (೪೯) [ಹುಗ್ಗಿ]	18-26		17-26
ಶೂ ಶಿಜ್ಜ್ (೪೪) [ಯಾ.೪]	64-78	ವೆರ್ಚುಂಬುರುಳ್	145-173
ಪೂ ಣ್ಯ	183-213	ವೆರ್ಬಿ ಲಂ	289-301

^{1.} ಪೆಂಕಾಳನಾಯಂ ಬಡಿವಂದದಿಂ (ಗದಾ. 3-11).

way and one	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.
ಶಬ್ದಂಗಳ್.		ಪೇಟ್ಡಂ (೧೦೧) ನಿರೂಪಿಸಿದಂ	19-26
ಪೆರ್ಮರಂ 183-213,		್ದಿ ಇವೊಂಪುಟಾ (೧೭) (ಹೆಚ್ಚಿಗೆ)	17-26
ಪೆರ್ವೆ	183-213	ಪೊಕ್ಕಂ (ರ್) 212-240, 2	213-241,
ಪೆರ್ಮೆ ? (ಪಲರ್ವೆ)	179-109	S (0)	216-243
ಪರ್ವಿಯೊಡೆಯಂ	178-208	ವೊಗರ್ಗಳ್ (ಕಾಂತಿಗಳು)	30-45
ಪೆರ್ಮೆಲೆ	152-182	ವೊಗರ್ವಟ್ಟಿ (ಟ) ಕಿರಣಗಳ ದಾ	
ಪೆರ್ವಲಂ	289-301	(ಆಕಾಶ)	
ಸೆರ್ವಾತು	152-182	- ಪೊಗ ಟ್	35-51
ಪೆಱಗೆ	103-121		201-230
ಪೆಱಂ (-ಱಳ್, -ಱದು)	77-91	ವೊಗೞಿ [®] ಕ್ಕುಂ	223-248
ಪೆಱಂ (-ಱರ್ಯ, -ಆರ್, -ಱಿಂ	r,	ಪೊ ಗೞ ³	32-47
-ಱರರ್, -ಱೆರ್, -ಱೆವು)		ವೊಗೆಟ್ಗುಂ	18-26
ಸೆಱವು	181-212	ಪೊಗೞ್ತಿ (೯೫) ಕೀರ್ತನ	
ಪೆಱಳ್ ಪೆಱಳ್	180-210	ω	18-26
ವಿ ದ ೆ ನೊಸಲ್	152-181	ವೊಟ್ಟಿ (೫೯) (ಟ)	20-28
	35-51	ವೊಡ(ಡೆ)ಮಡಿಕೆ (೧೩೭)	20-28
ಪೆಸಱ್	18-26	ವೊಡ(ಡೆ)ವಟ್ಟಂ (೧೩೩)	
ಪೆಟಕು (೪೨) ಜಗಳಂ	19-26	ಪ್ರೇಡೆವ ಭೇರಿ (143-171
ಪೆೞವಂ (೧೦೬) ಕಾಲಿಲ್ಲದವಂ	21-26	ಪೊತ್ತಂ (-ತ್ತರ್)	217-243
ವೆೞವು (೧೬೯)	16-24, 25	ಸೊದಆ್	79-93
ಪೇಟಕ (ಪೇಳಿಗೆ)	255-258	12026	34-51
ಪೇನಂ (ಫೇನಂ)	40-54	1303 # 0007°	116-135
¹ಪೇಯೆಂದು	153-183	13951 APTS	137-164
ವೇರಡಿ	153-183	ನೊರ್ಯ	34-51
ಪೇ ರಾನೆ	153-183	(න ෙගා(ගා්) හාං	57-72
ಪೇರೊಕ್ಕಲ್	153-18:	ರ ಪೊಯ್ದಬಲ್ (೬೧) ಬಾಸುಲ್	18-26
ಪೇರೊಡಲ್		1 000000	32-47 176-205
ಪೇಳಿಗೆ	16-2		96-113
ವೇ ೞ•ಗೆ	10-2	4 ಭೆಂಆಗಣಂ	30-1.3

^{1. (}ಪೇಯೆಂದು) ಎಂದು ಮೂಲದಲ್ಲಿದೆ. ಒಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಏಯಿಂದಂ ಎಂಬ ವಾಠಾಂತರವಿದೆ. ಮುಂದಣ ಉದಾಹರಣವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಇಲ್ಲಿ ಉಘೇಯೆಂದು, ಎಂಬ ಶಬ್ದ ವಿರಬಹುದು. ಆದು ರೇಖಕರ ದೋಷದಿಂದ ಪೇಯೆಂದು, ಏಯೆಂದಂ ಎಂದು ಹಲವು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟರಬಹುದು. 2. ಹಿಗ್ಗು ಆನಂದಭರಿತನಾಗು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ "ಫೊಂಪುಟಿಎನೋಗು" ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. ಪೊಂಪುಟಿ ರೋಮಾಂಡ ಎಂದು ಅರ್ಥಪೇಕುವರು.

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.
ಪೊ ಱಗೆ	103-121	ವೋಸಂ	206-234, 219-244
ಪೊ ಱವಾಱ್	35-51	ಪೋರ್ತಂ	182-212
ಪೊರ್ಕುೞ್ (೧೦೭) ನಾಭಿ	19-26	ಪೋಲ್ತಂ	218-243
ಪೊರ್ಕುಬ್ಗಳ್	30-45	ಪೋರ್ (೭೦) ಸೀ	ಳಿದ ಭಾಗ 18-26
ಪೊ ರ್ದೆ	223-248	ವೋೞಲ್ (೫೯) ಕ	ನುರದ ಪೊಟ್ಟರೆ 18-26
ಪೊಲಕೆ (ಕ್ಕೆ)	98-115	ಪೌರುಸಂ	253-256
ಪೊ ಲದಲ್ಲಿ ರ್ದಂ	37-54	ಪ್ರತಿಪತ್ತು	73-88
ವೊಲದೆೞ್ತಂದಂ	38-54	ಪ್ರತಿಪಾದುಕಂ	16-24
ಪೊಲನಂ	91-108	ಪ್ರತಿಹಸ್ತಂ	16-24
ಪೊಲಂಗಳ್ (ಪೊಲಗಳ್)	89-105	ಪ್ರಶ್ನೆ	69-85
ಪೊಲಂಬಿಗಂ	171-199	ಪ್ರಹರಣೆ	273-281
ಭ ೊಲ್ಲವೊಗಂ	151-180	ಪ್ರಾತಃಕಾಲ	66-83
ವೊಸಂತಿಲ್ (೪೭) ಹೊಸ(ಸ್ತಿ)	වා	ಪ್ರಾರೈಸಿದಂ	40-56
(ಬೀದಿಯ ಬಾಗಿಲ ಕೆಳಭಾಗ		ಪ್ರಾವೃಟ್ಟ	73-88
ಪೊ ಸಂಬಂ	132-156	ಪ್ರಿಯಂ ನುಡಿದಂ	142-170
ಪೊಟಕು (೪೩) ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗ	ದ 18-26	ಪ್ರೀತಿ	17-26
ಆಕೃತಿ		ಪ್ರೀತಿವಟ್ಟಂ (೩೬)	ಪ್ರೀತಿಸಿದವನು 17-26
ವೊಟಲ್ (೭೮) (ನಗರ) ಪಟ್ಟಿಕ	18-26		क्
ಪೊ ಟ ಿಚಂ	174-202	ಫಳಮ್ಮೆನೆ	11-17
ಪೊಟ್ (೧೫೦) [ನದಿ, ಮಾರ್ಗ		ಫಳಿಲೆನೆ	"
ಪೊಲ್ತಡಂ (೬೪) (ಟಿ) ಬೆಳಗ್ಗೆ		ಫಲ್ಘಟನೆ (೧೧೧)	
ಪೊಲ್ತ ಡಿಂ ಗೆ	296-325	ಫುಲ್ಲವಡಿಗಂ	172-200
ಪೊ ಟ್ತಡಿನ	"	ಫೆಳಾವುಗಂ (ಟಿ)	12-18
ಪೊ ಟ್ತ್ರಆ ³ (೬೪) ಉದಯಕಾಲ	18-26	ಫೆಳಾಸಗಂ ಫೆಳಿ (ಫೇಳಿ ?)	"
ವೊಟ್ತು (೧೬೮) ಸಾಮಾನ್ಯವಾ	ದ 21-26	ಫೊಟ್ಟನೆ	11-17
ಹೊತ್ತು, ಹೊರಡುವ ಕಾಲ್ಯ		ಫೊಮ್ಮನೆ	,,
ಸೂರ್ಯ			ย
ಪೋಕುಂ (ಕೆ)	220-245	ಬಕ್ಕರಸೆ (೩೨)	28-39
ವೋಟೆ (೫೯)	18-26	มฮ _ู ี่ มี (22)	28-39
ಪೋತಂದಂ	219-244	1ಬಕ್ಕು ಡಿದಂ (೩೪)	28-39
ತೋದಂ (-ದಪಂ, -ದಪ್ಪಂ)			

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ.
ಬಗ್ಗಂ (೩೫)-ವ್ಯಾಘ್ರಂ	28-39,	ಬಂದಿಕಾಱಂ	173-201
		ಬಂದಿಗ್ರಹಣಂ	289-301
ಿಬಗ್ಗಣೆ (೩೬) ತರ್ಜಿಸು	28-36	ಬಂದುಕಂ (ಬೊಂದು	ಕಂ) 176-205
	263-266	ಬಂದುಗೆ	270-277
ಬಚ್ಚಳೆ ಬಂಚಂ	262-266	ಬಬ್ಬರಂ	260-264
	258-261	ಬಯಕೆ	13-19
ಬಂಚನೆ (ವಂಚನೆ) ಬಂಜೆ	259-263	ಬಯಂ	13-19
ಬಜೆ	254-258	ಬಯಲ್ (ಟಿ³)	13-19
	152-181	ಬಯಸಲ್ಪಟ್ಪಳ್	230-254
ಬಟ್ಟದೊಡೆ	159-189	ಬರಲೊಡನೆ (ಕೊಟ್ಟ	223-248
ಬಟ್ಟದೊಡೆಯಂ	and the later of t	ಬರವು	182-221
ಬಟ್ಟನೆ ವಂದನುಂ (೧೩೦) ಸುಂ	83-99	ಬರಸೆಳೆದುದು (೧೪೭	
ಬಟ್ಟಿದುವು	184-215	ಬರಿಸಂ	206-234
ಬಟ್ಟಿಯೊಳಂ		ಬರಿಸಂ	253-257
ಬಡಕಂ	177-207	ಬರೆದವಂ (-ದಪ್ಪಂ)	
ಬಡಗಣಂ	96-113 96-112	ಬರೆದುದು	197-227
ಬಡಗಡೆಂ		ಬಱುವಂ	132-156
ಬಡಗಲ್	103-121	ಬರ್ಕೆ	202-231
थवर्गकः	151-180 278-287	ಬರ್ನಂ	205-234
ಬಡ್ಡಗಿ (ಬಡಗಿಯುಮಕ್ಕುಂ)	27-39	ಬಲದಂ	97-113
ಬಣಂಜಿಗಂ (೫೭) ವರ್ತಕಂ ಬಣಂಬೆ (೫೬) ವೆುದೆ ಅಥವಾ		ಬಲ್ಲ ಲೆಯಂ	160-189
	285-296	ກຄາ້ມາຄຸ	139-167, 152-182
ಬಣ್ಣ ವುರಂ	282-293	ಬಲ್ಮೆ	183-213
ಬಣ್ಣ ಸರಂ ಬತ್ತಿ	260-264	ಬಲ್ಲಹಂ	277-286
బక్తుంబయం	145-173	(1)	182-213
ಬದ್ಧವಣಂ	280-290	(1)	289-301
ಬನಕೆ (ಕ್ಕೆ)	98-151	3	17-26
ಬನ(ದಲ್ಲಿ) ದೊಳ್	103-121	7	260-264
ಬಂದಂ (ಬಂಧಂ)	256-258		255-258, 258-261
ಬಂದರ್ ರಾಮರ್		ಬಸಂತಂ	75-90, 258-261

^{1. &}quot;ಬಗ್ಗಿವ ಕೋಗಿರೆ" (ಕಬ್ಬ. ಕಾವ......17. ಗಸ್ಕ). '' ತಪ್ಪುವಿಡಿದು ಜಡಿದು ಬಗ್ಗೆ ಸುವ...ಬಣ್ಣದರೆ ಗಿಕ"-(ಪಂ. ಭಾ. 1-115 ವ.)

701 - 707F		٠ ا	
ಶబ్దంగళా.	ವು. — ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.
ಬಸವಂ 10	5-124, 266-272,	ಬಟ್ದುಂಕಿದಂ (೧೩೮) ಜೀವಿಸಿ	20-28
	277-286	ದವನು, ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವನು	
ಬಸಿಱ್	35-51	ಬಾಗಂ (ಭಾಗಂ)	256-258
ಬಸೆ	258-261	ಬಾಜನೆ (ವಾಚನೆ)	254-258
ಬಹಿರ್ಮುಖ	66-83	ಬಾರ್ಟ್ ? (೫೦)	18-26
ಬಳಂ	13-18	ಬ	
ಬಳಗಮಂ	91-102	ಬಾಡಂ	256-258
ಬಳವಿ	18 1 -211	ಬಾದು	274-281
ಬಳೆಗಾಱಂ	173-200	ಬಾಂಧವರ್ಗೆ (ರ್ಗ್ಗೆ)	100-117
ಬಳಿದೊಟ್ಟಂ	141-172	ಬಾ೯	34-51
ಬಳ್ಳಿ ತೞ್ಕೈ ಸಿದಂ	15-23	ಬಾನಂಗುೞ•ಗೆ	147-175
ဃဗွီဝ ? (ဃမ္ဇ _ဝ)	218-243	ಬಾಯ್	34-51
ಬಳ್ಳದಲಿ (೧೪೫)	20-28, 116-131	ಬ್ರಾಯೊಳ್	56-71
ນຽ.	79-93, 258-266	ಬಾರಿಕಂ (ಸರದಿಯ ಕಾವಲವನು)	176-205
ಬಳ್ಳಿಮಾಡಂ	285-299	ಬಾಲಂ	258-261
ၿမိဳ့ (೩೭)	28-36	ಬಾಲೆ	69-84
	, ವಂಶ, ಕರೆ 22-26	ಬಾವಿ	258-261
ವವ, ಲೇಪನ, ಹಿಂ		ಬಾಸಂತಿ	258-261
ಜಾತಿಯ ಹಕ್ಕಿ) ಬ	ಬೞ•ಗೊರಲು, ಮತ್ತೆ	ಬಾಸುೞ್ (ಟ್ಗಟ್) (೬೧)	18-26,
	ುೞ•ಕೈ, ಬೞ• 17-26	ವೊಯ್ದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಊದಿಕೊಳ	by 43-40
ಬದುಕರ, ಬದುಕ, ಬ	2000	ವುದು	
ಯಂ (೩೨) ಆ ನ	2001		253-256
ಬೞಿಯಂ (೧೫) ವಧ	ತೀಯನಾದವನು 17-26		71-86
ಬೞಿವಟಿ (೮೩) ಕೆ	ೂಟ್ಟ ವಸ್ತುವಿನ 18-26	ಬಾಹುವಳೆ	282-293
ಬೞಿಯೊಳ್ ಕು		ಬಾರ್ಟ್ ? (೫೦) (೧೨೦) 18-2	16, 19-26
ಬಲ್ದಂ - (೧೨೩) ಜೀ	ವಿಸಿದವನು, 19-26	(ಜೀವಿಸು)	10.26
ಒಕ್ಕ ಲಾದವನು	24, 75	ಬಾಲುಕಂ (೧೦೨) ಸೀಟ ್ಡಿ ಇಗಿ	19-26
්හපු ං (20) සැව	ಸಿದನು (ಬಾಲ್ಡಂ	ಬಾಟ್ವುದು ಬಾಟ್ತ್ರಿ (೬೬) ಪ್ರಯೋಜನ	18-26
ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗ	ವಿರುವುದು) 28-29	() (5	

^{1.} ಬರ್ಡು(ಟ್ರ್ರು)ಮರಣೇ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನ ಭೂತರೂಪವು ಬರ್ದಿ (ಟ್ರ್ನು) ದಂ ಎಂದಾಗುವುದು. ಬಾಟ್ ಜೀವನೇ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನ ರೂಪವು ಬಾಟ್ಡಂ ಎಂದಾಗುವುದು. ಹೃಸ್ವಪ್ರಯೋಗವಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನು ತನ್ನ ವ್ಯಾಖೈಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಬಾಟ್ ಧಾತುವಿಗೂ ಹೃಸ್ವವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವರೆಂದು ಹೇಳುವನು.

ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಂ

	and the same of th	٠, ٠,٠	٠, ٠,
ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶುಸೂ.
ಬಿಕ್ಕೆ	20. 200	ಬಿಯದಂ	254-257
ಬಿಂಗ		ಬಿಯದಿ	254-257
ಬಿಂಗಾರಿ		ಬಿಯಸಂಗಂ	257
ಬಿಂಗಾಱಂ	266-272	ಬಿಯಳಂ	13-19, 254-257
ಬಿಗುರ್ಗಳ ್	30-45	ಬಿಯ್ಯ ಗಂ	13-19
ಬಿಗುಟ್ಗುಂ	32-47	ಬಿರುದರ್ಗೆ ಬಿರುದರ	್ ಸೆಣಸುವರ್ 113-133
ಬಿಚ್ಚು	261-265	ಬಿರ್ಚಿದಂ	213-240
ಬಿಚ್ಚೃಂಡಂ	266-271	ಬಿಱು ಗಾಳಿ	158-187
ಬಿಂಜಂ	259-263	ಬಿಱುವಡಿ (ಡೆ)	,,
ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ದಂ	142-170	ಬಿಱುವ(ವೊ)ಯಲ	"
ಬಿಜ್ಜೆ	259-262	ಬಿಲನಂ	91-108
ಬಿ ಜ್ಸೋದರಂ	259-262	ಬಿಲದ್ವಾರಂ	289-309
ಬಿಟ್ಟಂ (ಟ್ಟರ್)	217-243	ಬಿಲಸರ್ಗಂ	"
ಿಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟನುಂ (೧೨	(5) 20-26	ಬಿಸಂ	253-256, 269-275
ಬಿಣ್ಣಿತು (ತ್ತು)	64-79	ಬಿಸಿಯಂ	131-155
ಣ (153-182	ಬಿಸು	184-215
ಬಿಣ್ಗೊ ಱ ³	153-182	ಬಿಸುಗಾಳಿ	156-185
ಬಿತ್ಮರಂ	263-267		183-213
ಬಿಂದಂ	266-272		156-185
ಬಿಂದು	71-88		183-213
ಬಿ ದಿ	256-258, 258-261		157-186
ಬಿದಿಗೆ	25 9-262, 280-290	బిళ్	276-285
ಬಿದಿರ ಕುಡಿ (೭೭)	18-26		64-79
ಬಿದಿರ್ಗಳ್ (ಬಿದಿರ	ರುಗಳು) 30-4 <u>!</u>		
ಬಿ ದಿರ್ಗೆ	32-4		143-171
ಬಿದಿರ್ದಟ್ಟ (ಟಿ)	ಬಿದಿರಿನ ಕಟ್ಟ 31-4	8 gener (50)	
(ಚಾಪೆ)		ಬಿಟ್ಕಿ (೭೨) ೪	ಎಂದು ಜಾತಿಯ ಮರ 18-26
ಬಿನ್ನ ಣಂ	273-28	1 ಬಿಟ್ದಂ (೫) (vo) ಬಿ ದ್ದನು 17-26,
ಬಿನ್ನ ನೆ (ಗೆ)	303-37		28-31, 216-292
బిప్పండం (೩೯)	28-39, 136-16	2 ಬಿಲ್ದ ನುಂ (೧೫	20-28

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ
ಬಿಲ್ದು ದು (೧೬೨) ಬಳಸಿದುದು	21-26	ಬೆಂಗದಿರ್	155-185
(ಉಪಯೋಗಿಸಿದುದು), ಸತ್ತ	್ತ್ರದು,	ಬೆಂಗಲ್	155-185
ಕೈ ಸೇರಿದುದು		ಬೆಂಗಾಲ್	140-168
ಬೀಡು	184-215	ಬೆಂಗೆವಂದಂ	53-69
ಬೀಣೆ	258-261	ಬೆಚ್ಚುಂ(ಚ್ಚರ್) 212-24	
ಬೀದಿ	258-260		217-243
ಬೀಮಂ	256-258	, , ,	6-90, 78-92
ಬೀರಂ	258-261		75, 277-285
ಬೀರಮುಂ (೧೩೭)	20-28		62, 269-273
ಬೀರಯಿಸಿದಂ	40-56	ಬೆಜ್ಜು	183-215
ಬೀರಸಿರಿ	282-293	ಬೆಟ್ಟಂ¹	79-93
ಬೀಱ್	35-51	ಬೆಟ್ಟಮಂ	91-108
ಬೀವಂ	262-266	ಬೆಟ್ಟ ವೇಸಗೆ	152-181
ಬೀಸುವ ಚಾಮರಂ	143-171	ಬೆಟ್ಟಿದಂ	131-155
	21-26	ಬೆಟ್ಟುಂಬೊೞ ³	146-173
ಬೀರ್ (೧೫೫) ಬೇಸಾಯ	21-20	ಬೆಡಂಗು (೧) ವಿಲಾಸ	27-39
ಮಾಡದ ನೆಲ್ಕ ಬೀಳುವಿಕೆ	10.00	ಬೆತ್ತಂ	261-264
ಬೀೞಿಲ್ (೬೦) ಮರದ ಜಡೆ	18-26	ಬೆತಿಕರಂ	269-275
ಬೀೞ್ರೊಂಡಂ	15-22		75, 277-286
ಬುದಂ	256-258	ಿಬೆದಂಡೆ (೫೯) ಒಂದು ಬಗೆ	ಯ 27-39
ಬುಧಂ	73-88	सत्रुष कार्यु	207.207
ಬುಧನಿವಂ (ನಿದು)	74-90	ಬೆಂದಂ (ದಸಂ)	207-235
ಬುಧರ್	37-54	ಬೆಂದುಱು (೫೮)	27-39 34-51
ಬುಧರ್ಕಳಿರ	109-128	ರ್ಷ 260.27	5, 280-290,
ಬುಧರ್ಗೆ (ಗ್ಗ್ರೆ)	100-117	ಬೆನಕಂ 269-27	281-292
ಬುದ್ಧಿ	71-86	ಬೆನ್ಡೀರ್	155-185
ಬೂತುಗಂ	175-203	ಬೆಂಬಟಿ (೮೨) ಹಿಂದೆ ಬರು:	
ಬೂದಿ	255-258	ಬೆಂಬಿಸಿಲ್	140-168
ಬೂವಿ	262-266 75-90	ಬೆಂಬೊಳ್ ? (ಬೆಂಬೊಳರೆ)	155-185
ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಿನಂ (-ಯಿದು)		ಬೆಮರ್ಗಳ್ (ಬೆವರುಗಳು)	30-45
	, 157-186 ಎ ಸ್ಕಾಚೀನಕವಿಗ	4	ವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರು

			Will The House B
ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು. —ಸೂ.
ಬೆಮರ್ (ಬೆವರ್) 34-51,	90-106	ಬೇಂಟೆ (೩೧) ಬೇಟ	27-39
ಬೆಮರ್ವನಿ (ಬೆವರಿನ ಬಿಂದು)	31-46	ಬೇಂಟೆಯ ತೆರೆ (ಟ) (೧೪೦) 20-28
¹ ಬೆಲಂಕು (೨೦) ಕೈಯಿಂದ	27-39	ಬೇದ ನೆ	258-261
ಬಿ ಡು ವುದು		ಬೇರ್	34-57
ಬೆಲ್ಲವತ್ತಂ 265-269,	269-275	ಬೇರಂ	269-275
ಬೆಸದವರ ನೆರವಿ (೧೪೨) ಊಳಿಗ	20-28	ಬೇರಿ	256-258
ದವರ ಗುಂಪು		ಬೇರುಗಂ	177-206
ಬೆ ಸಸಂ	206-234	ಬೇರ್ಪ್ಪುರಿದುದು	158-187
ಬೆಸ ವಡೆ ದಂ	142-170	ಬೇಸಗೆ	257-259, 269-275
ಬೆಸಸಿದೆವೊಳ್ಳಂ	36- 5 3	ಬೇಸರ್ನು ಡಿ	157-186
ಬೆಸೆ ದಂ	189-219	ಬೇಹಾರಂ	269-275, 277-285,
ಬೆಳ್	35-51		281-292
ಬೆಳುಕಂ	177-207	ಬೇಹುಕಾಱಂ	173-201
ಿಬೆಳಂತಿಗೆ-(ಬೆಳತಿಗೆ) (೬) ಬೆಳ್ಪು	28-39	బోట్పం	15-22, 206-234
ಬೆಳಪ್ಪಂ	206-234	ಬೈಕಂ	269-275
ಬೆಳರ್ಗೆಂಪು, (ಬಿಳ್ಪುಮಿಶ್ರವಾದ	31-46	ಬೈಕು (ಬೈಕಂ)4	262-265
ಕೆಂಪು)		ಬೈರವಂ	256-258, 269-275
ಬೆಳ್ಡಿಂಗಳ್	152-182	ಬೊಜಂಗಂ	268-274
ಬೆಳ್ಮುಗಿಲ್	"	ಬೊಂತೆಗಂ (ಟ)	175-203
ಬೆಳ್ವಳಂ	76-90		175-203
ಬೆಳ್ಳಾನೆ	153-183		176-205
ಿಬೆಳ್ವಯಲ್ (ಮರಗಿಡುಗಳಿಲ್ಲದ	152-182	ಬೊಬ್ಬುಲಿ	270-277, 274-281
ದೊಡ್ಡ ಮೈದಾನ)		ಬೊಮ್ಮಂ	263-267
ಬೆಳ್ವಲ್	147 17	_ ಬೋಟಂ (೧೬೭) ಮೃತ್ಯುದೇವತೆ, 21-26
ಬೆಳ್ಳುಂಬಟ್ಟಿ	147-17!	200000, 2	ಂದು ಬಗೆಯ ಓಷಧಿ
ಬೆೞಲ್ (೫೮) (ಟಿ) ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಮರ	18-2	11) 00000000000000000000000000000000000	೦೯) ಒಂದು ಬಗೆಯ 19-26
ಬೇಗಂ	258-26	ಓಪಧಿ	
ಬೇಟಕಾರ್ತಿ	180-21	(GE)	ಒಂದು ಬಗೆಯ 18-26

^{1.} ಧಾತುಸಾಕದಲ್ಲಿ «ಚಲಂಕು ಕರವಿನೋಡನೇ» ಎಂಬ ಧಾತುವಿದೆ. «ಬೆಲಂಕು» ಧಾತುವಿಲ್ಲ. 2. ಬೆಳತಿಗೆಗಣ್ಣ ಬಲಿಯರ್. 8. ಬೆಳ್ವಯಲೊಳ್ ಸರಳಿಸಿದುವು ಮರುಮರೀಚಿ...(ಪಂ. ರಾ. 7–86.) 4. ತಿರಿವುದು ಬೈಕಂಗೊಳ್ಳದು...(ಕಾವ್ಯಾ. ಪ. 595.)

4	r	9
4	כ	O

र्यः - र्यः	7 20	ו אפן פאפיני	4 20
ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ.
ಬೋಗಂ	256-258	भक्ते.	69-84
ಬೋಗಿ	"	भ्रः	70-85
ಬ್ರಹ್ಮಂ	79-93	ಭೀಮಂ	65-82, 79-93
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂಗೆ ಗೋವ	ಕೊಟ್ಟಂ 113-133	ಭೀಮಾರ್ಜುನರ್	81-96
Land Control of the		ಭೀರು	71-86
	ಭ	ಭುಜಬಲಂ	288-301
ಭಕ್ಕಂಗೆ ವರವಿತ್ತಂ	114-139	ಭುವನ	70-86
	12-18	ಭೂ	70-85
	37-54	ಭೂಬಲಂ	288-301
ಭಂಗಿಸು		ಭೃಂಗ	105-124
ಭಂಡಾರಂ	12-18, 287-293	भी हैं,	69-84
ಭಯಂ (೩೧)	17-68	ಭೈತ್ರಂ (ಬಹಿತ್ರಂ)	271-279
ಭರಿಕೈ	12-21	ಭೋಂಕನೆ ಬಂದಂ (-ಬಂ	ದಳ್; 76-90
ಭರ್ತಾರಂ	71-86	-ಬಂದುದು)	70.00
ಭರ್ತೃ	,,	ಭೋಂಕನೊರ್ವಂ	78-92
ಭಲ್ಲೆಯ	12-18	ಭೋಗಿ	76-90
ಭವತ್	66-83	ಭೋಗಿಸು	37-54
ಭವದ್ರಾಜ್ಯಂ	"	(ಭೋರೆನೆ)	11-17 67-83
ಭವನ	70-86	ಭ್ರಮದ್ಭ್ರಮರ	01-03
ಭಾಗಿಸು	37-54		
ಭಾನು	71-86	ಮ	
ಭಾಮಿನಿ	70-85	ಮಕರತೋರಣಂ	288-301
ಭಾವಂಗಳ್	87-103, 89-105		264, 279-288
,, ?	12-18	ಮಕ್ಕರಿ	264-268
ಭಾವಂದಿರ್	103-87, 89-105	ಮಕ್ಕಳ್	. 87-103
ಭಾವವಾ ಚಿ ಗಳ್ (೪೦) 17-26	ಮಗವು	76-90
ಭಾವಿ ?	12-18	ಮಗುಡಂ	254-258
ಭಾವಿಕುಂ	201-230	ಮಗುಳ್ದುಂ	32-47
ಭಾವಿಸು	37-54	ಮಗುೞ್ಡಿ	32-47
ಭಾಷೆ	69-84	ಮಗುಟ್ಡಂ (ಹಿಂದಿರುಗಿದನ	3) 28-39
ಭಾಸೆ	12-18	ಮಘವಂ	73-88
ಭಾಸ್ವಂತಂ	74-89		
	https://archive.org/details/	muthulakshmiacademy	

ಶಬ್ದ ಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.
ಮಂಕಡಂ (ಮಕ್ಕಡಂ)	279-288	ವುಂತ (ಮಂಥ)	255-258
ಮಂಗಳವಸದನಂ 148-170,	282-293	ಮಂತಣಿ (ಮಂಥನಿ)	273-281,
ಮಂಗಳನಿವಂ	74-97		279-289
ಮಂಗಳವಱ³	148-177	ಮಂತು (ಮಂತ್ರಿ)	274-281
ಮಂಗಳಾರತಿ	148-173	ಮತಿ	71-86
	274-282	ಮತ್ತ್ರಿನ	93-110
ಮಚ್ಚು	257-259	ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದಂ (ದಳ್) (ದುದ	78-92
ಮಚ್ಚರಂ		(ಮತ್ಥ ವಟ್ಟಗೆ)	12-18
ಮಚ್ಚಂ (ಮಿ೯)	" 21-26	ಮದ್ದಿಕ (ಮಧ್ಯಕ)	272-280
ಮಜ್ಜಿಗೆ (೧೫೧)	278-287	ಮದ್ದಳಿಗಿತಿ	179-210
ಮಂಜಿಟ್ಟಿಗೆ	255-258	ಎ ಮದಂಗಳ್	89-105
ಮಟಂ	214-241	ಮನಸಂದಂ	142-170
ಮಟ್ಟಂ		ಮನುಷ್ಯಂ	110-129
ಮಠಿಕೆ	16-24	ಮನದತ್ಮಣಿಂ (ನದ) (ದೊಳ್)	92-108
ಮ ಡಂ	257-259	ಮನೆಯಂ ಮಾಡಿದಂ	111-130
ಮಡಿಕೆ	183-213	ಮನಂ (ಮನಸ್ಸು)	73-88
ಮಡಿವಳ್ಳಂ	172-200		20-28
ಮಡಿಯಿಸಿದಂ	204-233	ಮನಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕನುಂ (೧೨೫) ಮನೆಮನೆಯೊಳ್	168-198
ಮಡುಗೆ (-ವಿಂಗೆ)	94-110		265-269
మడువిం (వినిం)	94-110	कार्य १९०० (जनस्य १)	16-24
ಮಡುವಿದು	38-54	1	266-271
ವುಡುವ (ವಿನ)	94-110	ಮರಂ 12-19, 64-78	
<u>ಮಂಡಗೆ</u>	273-281	ನುರಂಗಲ್ (ನುರಗಲ್)	89-105
ಮಣಲ್ (ಟಿ) ಮಳಲು	241-32	್ ಮರ	79-93
ಮಣಿಕಂಕಣ	288-301	01000 20010	112-130
ಮ ಣಿಗಾರ್ತಿ	180-210	magane can escan on as mo	115-134
ಮಣಿಗಾಱರ್ .	85-100) ಮರದತ್ತಣಿಂದಿೞಿದಂ	37-54
ಮಣಿಗಾಱಂ	173-201		18-26
ಮಣ್	34-5	, , , , , ,	
ಮಣ್ಣು ಗಂ	177-20		80-95
ಮಣ್ಣುಳಿಗಂ ಮಣ್ಮಟಿ (೨೦) ಆಕಾರ ಕಾಣ			174-203
(ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದು ಮ	ುದ್ದ	ಮರಗಿಡುಬಳ್ಳಿ ಪುಲ್ ಪೊದಱು	140-165
ಯಾಗುವಂತೆ) ಉಂಟಾದ	ಸಾವು	ಮರದ ಕೊಂಬು	116-135
A SECTION OF THE PROPERTY OF T			

	Maren 1		Me de
ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.
ಮರವಾ ಯ್ದ ಂ	138-165		4, 257-259
ಮರುತಂ (ಮರುತ್)	72-88	ಮೞೆ (೭೬)	18-26
ಮರುವಕಂ	281-292	ಮೞೆಗೆ ಮುಗಿಲ್	114-133
ಮರುಳ್ಗಳ್ (ಪಿಶಾಚಗಳು)	30-45	ಮೆಲ್ತ್ರಿ (೮೫) ಒಂದು ಜಾತಿಯ	
ಮರೆ-ಮಱಿ (ಟಿ)	14-22	(ಹೊಸಗನ್ನಡ) ಮತ್ತಿಮಂ	
ಮರ್ಚು	184-215	<u>ಮಾ</u>	70-85
ಮ(ರ್ಬು) ರ್ವ (೯೩) ಕತ್ಕಲೆ	,,		3, 284-295
ಮಱನೆ	182-212	ಮಾಂಗಾಯ್	150-179
ಮಱುಕಂ (೫೪)	18-26	ಮಾಗಿ	274-281
ಮಱುಕುಳಿ	176-205	ಮಾಚ <u>ಂ</u>	64-78
ಮಱಿತಿವೊಕ್ಕಂ	141-170	ಮಾಜನಂ	284-295
ಮಲಯಾನಿಲಂ ತೀಡಿದುದು	75-90	ಮಾ(ಡ)ರಂ	64-78
ಮಲ್ಲೞಿ (೧೫೭) ಶರೀರದ	26-21	ಮಾಡಂ 188-218	195-224,
ವ್ಯಾಕುಳತೆ, ಸುತ್ತಿಬರುವುದು		1 - J., O. J.	254-258
	289-301	ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟುದು	230-254
ಮಲ್ಲಗಾಳೆಗಂ (ಬಿ)		ಮಾಡಲ್ಪಡುಗೆ	230-254
ಮಲ್ಲವಾತು (ಬಿ)			36-53
ಮಲ್ಲಾ ಮಲ್ಲಿ	159-188	ಮಾಡಿದರವರ್ ಮಾಡಿದುದಱಿಂ	95-112
ಮಲ್ಲಿಗೆನನೆ	139-167	ಮಾಡಿದೆಯೆಂ ?	39-54
ಮಸುಳ್ಗೆ	32-47	ಮಾಡು	188-218
ಮಸಣಂ 270	-276;277	ಮಾಡುವಂ	195-224
ಮಸುಳ್ದಂ (ಟಿ)	28-39	ಮಾಡಿಸ ಟ್ಟ ಂ	230-254
ಮಸಿ	253-256	ಮಾಣಿಕಂ	276-285
ಮಹಾಜನವಿರ್ದುದು	80-94	ಮಾಣಿಕಗೆಂಪು	139-167
ಮಹಾಗಿರಿ	284-295	ಮಾಣಿಕುಂ	201-230
ಮಹಾಗಜಂ	284-295	ಮಾಣಿಕೆ	183-213
ಮಹಾಸೈನ್ಯಂ	284-295	ಮಾತಾಳಿ	176-205
ಮೞಲ್ದುದು (೪೮) ಕಣ್ಣು	18-26	ಮಾತಿಂ (ನಿಂ)	93-110
ಕೆಂಪಾಗುವಿಕೆ		ಮಾತು (ತಮ್) ಮಾತಿನೊಳ್	, 36-53
ಮಟಮಟ•೩ತು (೪೮) ಕಣ್ಣು	18-26	ಮಾತೊಳ್	
ಕೆಂಪಾಗುವಿಕೆ		ಮಾತುಗಂ	175-203
ಮಟ•ಲ್ಡು ಟ• (೪೭) ಸೀಳಿದ ಭ	ortal 18-26	ಮಾತು (ತುಂ) ಗುಟ್ಟಿದಂ	142-170
0			

مرد در	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು ಸೂ.
ಶಬ್ದಂಗಳ್.	139-166	ಮಾಸಣಂ ?	253-256
ಮಾತು ವಲ್ಲಹಂ		ಮಾಸರಿಕೆ	182-213
ಮಾತೃ ವಿನ	93-110	ಮಾಹುರಂ	284-296
ಮಾತೆ ಲ್ಲಂ	38-54	ಮಾಟ್ಯುಂ (ಡುಗುಂ)	200-229
ಮಾತ್ರ <u>ೆ</u>	69-84		15-22, 157-186,
ಮಾದಾನಿ	149-178, 284-295		206-234
ಮಾದೇ ವಂ	"	ಮಕ್ಕಂ (ಕ್ಕರ್) 21	4-241, 216-243
ಮಾನಸಂ	270-277	ಮಿಗಂ 11	0-129, 266-272
ಮಾನಸಗಬ್ಬಂ	285-297		'; -ల్డుదు) 78-92
ಮಾನಸವೊತ್ತಗೆ	284-296	ಮಿಂಚುಂಬುಲು	145-173
ಮಾನಾಮಿ	149-178	ಮಿತಂ	266-272
ಮಾನ್ಯಾಳಿ	16-24	ಮಿತಿ (ತು) ಲೆ (ಳೆ)	255-258
ಮಾಪತಂ (ಮಹಾ	ಸ್ಥರಂ) 284-295	<u>ಮಿತ್ತು</u>	265-269
ಮಾಪಾತಕಂ	,,	<u>ವಿ</u> ದುಳ್	35-57
ಮಾಪುರುಸಂ	,,	ಮಿಳದ್ವಿ ಷ್ಟರ	67-83
(ಮಾಯಂ)	12-19	<u>೩</u> ೂಂಗುಲಿ	160-189
ಮಾರ್ತಂ	216-242	ವಿಎಂಟು (೩೫) ತಳ್ಳ	
(ಮಾರ್ಪಂ)	206-234	ವಸ್ತು	27-39
ಮಾರ್ಬಲಂ	148-177	ವಿಣಂಟದಂ (೩೬)	27-39
ಮಾರ್ವಲಂ	289-301	ಶಾಣ್ತಾ	265-269
ಮಾಱಂಕಂ	288-301	ಮುಂಗಾಲ್	141-169
ಮಾಱಾಳಿ	176-205	ಮುಗುಳ್ (ಳ್ಗಳ್) ((\$)
ಮಾಲಕುಮಿ	149-178, 283-294	ನೊಗ್ಗು ಗಳು	30-45, 274-282
ಮಾಲಕು <i>ಮ</i> ಮಾಲೆ	69-84	1 2114168 64 (642)	¹ವೊಗ್ಗು
ಮಾಲೆಗಾ ಱ ಂ	173-201, 181-211	त्रिं ?	30-45
ಮಾಲೆಗಾರ್ <u>ಡಿ</u>	180-210, 181-21	minish on (2	ೂಗ್ಗು ಮ ತ್ತು
ಮಾಲೆಗಾರ್ ಮಾಲೆದೋರಣಂ		7 5000)	31-46
ಮಾರಂದಿರ್ ಮಾನಂದಿರ್	103-87, 105-89	3 min a	162-191
ಮಾವಂತಂ	12-1	3 ಮುಚ್ಚವಡಿ	162-191
ಮಾವಟಗಂ	177-20		,,
ಮಾಸ ವಳಮದಕ	ನಮಹೇಶ್ವರಂ 148-17	W	"
ಮಾಸಾವಂತಂ	149-178, 283-29	4 ಮುಚ್ಚೋಟು	"
			The state of the s

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಶು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್-	ವು.—ಸೂ.
ನಿೂನ್	34-51, 274-282	ಮುಂಬಗಲ್	141-169
<mark>ವಿೂನ</mark> ಂಬುಟು	147-175	ಮುಮ್ಮಾಗಿ	141-169
ವಿೂಯ್	34-51	ಮುಮ್ಮಾಱು	162-191
ಮುಕಂ	255-258	ಮುಯ್ಯಡಿ	162-191
ಮುಕ್ಕು ಸ್ಪ್ರೆ	162-191	ಮುಯ್ಯಂದಂ	"
ಮುಖತಾವರೆ	148-177	ಮುಷ್ಟ್ರಾಮುಷ್ಟಿ	159-188
ಮುಗಿಲ್ದ ಳಿರ	109-128	ಮುಸುಂಬೆ (೨೫) ಮುತ್ತಿಕೊಳ	27-39
ಮುಂಚೆತ್ಯಂಚುಕ	67-83	ವಿಕೆ	
ಮುಂಜೂರ್	141-169	ಮುಸುಕಿದಂ (೧೬) (ಮುಸುಂಕಿ	ದಂ) 28-39
ಮುಟ್ಟ್ರಗೆ	254-258, 141-169	ಮೇಲೆ ಕವಿದನು	
¹ ಮುಡಿಗಿಕ್ಕೆ ದಂ	38-54	ಮುಳ್ವಿರಸಿದ ಗುಜುಱುಗೊಂಬು	18-26
ಮುಂಡಿ (೧೦೯) ೪	ಒಂದು ಬಗೆಯ 19-26	(೬೫)	
ಔಷಧ		ಮುಳ್ಳಾಗಿ	55-71
ಮುತ್ತಂ	214-241	ಮುಹುರ್ನಿರೀಕ್ಷಣ	66-83
<u>ತ</u> ಮುಂತಣ	96-112, 113	ಮು(ಮೊ?) ೞ್ಗಿದಂ (೧೩೩)	20-26
ಮುಂತಣಂ	96-113	ಬಿದ್ದವ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿದವ	
ಮುತ್ತಕಾಯ್ (ಮುಲ್ತಂ (೯೧) ಒಂದು ಜಾತಿಯ	b 18-26
ಮುಂದಣ	96-112	ಮರ	
ಮುಂದು (ತು) (ನ	101100	ಮುಲ್ಕು ಗಂ (೯೧) (ಟ)	18-26
ಮುದಂ	73-88	²ಮೂಗಾ (ಗ) ಯ್	162-191
ಮುದುಕಂ (೨೬)	(数) 17-26	ಮೂಗಾವುದಂ	162-191
ಮುದುಸಂ (೨೬)	47 00	ಮೂಗಾವುದಮಂ ನಡೆದಂ	112-131
ಮುದ್ದಿಗೆ	261-264, 265-269	ಮೂಗೊಂಕು	161-191
ಮುದ್ರಿಸಿದಂ	205-233	ಮೂಗೇಣ್	162-191
ಮುದ್ರೆ	69-84	ಮೂಗೋ (ಗಾ) ಅು ಮೂಡಣ	162-191 105-123
ಮುನಿ	71-86	ಮೂಡಣತ್ತಣೆಂ	
ಮುನ್ನಿ ನ	93-110		105-123
ಮುನ್ನಿಅಂವಂ	38-54	ಮೂಡಣಂ	96-113
ಮುಪ್ಪುರಿ	136-162, 162-191	ಮೂಡಣ್ಗೆ	105-123

^{1.} ಮುಡಿಗಿಕ್ಕದೆನಾರ್ಪರಿಕ್ತಿಕೊಳ್ಳಿಂ ಸಭೆಯೊಳ್ (ಜಗನ್ನಾಥ. 12–74); ಮುಡಿಗಿಕ್ಕುವ ತೆಯಿದಿನಿಕ್ಕಿದಳ್ ಕಣ್ಣನಿಯುಂ (ಶೃಂಗಾರ. 2–8). 2. ಮೂಗೆಯ್, ಎಂಬ ಶಬ್ದರೂಪವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಾಧುವೆಂದು ತೋರುವುದು; ಏಕಂದರಿ ಕೇಶಿರಾಜನು ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿವರ್ದತ್ತು...ಮೂಗೆಯೈ ಮೂಗೆಯೈ ನಿತ್ತಾವರ್ಕೆಯ್ಡೆ " ಎಂಬ ಆದಿಪುರಾಣದ ಉದಾಹರಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರುವನು. (ಮೂಗೆಯ್ ಹಮೂರು ಕವಲು).

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.		ಪು.—ಸೂ.
ಮೂಡಲ್ 103-121,	105-123	ನೆುಳ(ೞ)ಸು	271-278, 2	277-286
ಮೂನೂಱು	161-191	ವೆುೞಸು :	262-266, 2	
ಮೂರ್ಥಂ		ಮೇ ? (ಮೌ ?)		70-85
ಮೂರ್ಮೆ (ಮೂವೆು)	179-209	ವೇಗಣಿಂ		96-112
ಮೂಱನೆಯಂ	"	ವೇಗಣಂ		96-113
ಮೂಱಱಿಂ	96-112	ಮೇಗೆ		103-121
ಮೂಱು	110-129	ವೇಂಗಾಲ್		168, 169
¹ಮೂಲಿಗಂ (ಮೊದಲಿಗಂ)	171-199	ಮೆ(೪)ಂಟ (೩೪)	ಧಾನ್ಯ	27-39,
ಮೂಲೋಕಂ	161-191	ವನ್ನು ತುಳಿಯ	ಯವ [್] ಎತ್ತು ನನ್ನಕ್ಕಾ ೩ ಕಂ	219-288
ಮೂವ ತ್ಮಾಱು	143-171	ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟ ನಡುವೆ ನಟ್ಟ	್ವವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಣ ಗುವ ಕಂಚ	.οω
ವುೂವರ್ ಮೂವರ್	110-129	ವೇಯಿಸಿದಂ		40-55,
ಮೂವಳಸು	161-191	20,000,000	12-13	205-233
ಮೂವಿಟ್ಟ	161-191	ಮೇರುವಿದು		81-95
ಮೂೞಿ (೧೪೩) ಕಿವಿಯಿಲ್ಲದನ	डिएं), 20-26	ವೇರುವಿಂಗೀತನ	ಗ ಳಂ	114-132
ಕರಗದ (ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪ	ාತ್ರೆಯ)	ಮೇಲ್ (ಲೆ)	n	104-122
ಜೂಳಿ (ತಲೆ)	222 221	ಮೇಸ <u>ಂ</u>		253-256
ಮೃಗಾಂಕಂ	288-301	ವೇಳಯಿಸಿದಂ		40-56
ಮೃ ಷೆ	69-84	<u>ವೈ</u> ಮೆ	183-213,	272-279
ನೆಯ್	34-51	ವ್ಯುಸಿ		272-279
ಮೆಯ್ಗುಂದಿದನುಂ (೧೨೯) ಬ ದವನುಂ	1000 ZU-ZU	ವೊಕ್ಕಳಂ (೪೧)) ಅತಿಶಯವಾಗಿ	28-39
ವೆುಲ್ನು ಡಿ	139-167	(ಹೆಚ್ಚಾಗಿ)		
మేల్ప	183-213	ಮೊ ಗನೋಡಿದ		142-170
	5, 152-182	2000	257-259,	148-177
C	0, 291-303	00001100110	೨) ಸೈನ್ಯ	28-39
ಮೆಲ್ಲನಿರ್ವರ್ ನುಡಿದರ್	78-92	ತಿವೊಗ್ಗು (೪೩)		28-39
ವುಲ್ಲವುಲ್ಲನೆ	166-196	ವೊತ್ತ ಮೊದ್	ಶ್	167-197
<u>ವೆುಲ್ಲಿ</u> ದಂ	131-15	5 ಮೊದೆ	277-286	, 279-288
The same and the same				

^{1.} ಮೂಲಶಬ್ದವು ಸಮಸಂಸ್ಕೃತವು. ಇದರಮೇಲೆ ದೇಶ್ಕವಾದ 'ಇಗ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಆದುಜರಿಂದ ಇದನ್ನು ಮೂಲಿಕಶಬ್ದದ ತದ್ಭವವನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಉಚಿತವು. ಮೊದಲಿಗ ಎಂಬುದು ಆ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಲಕ್ಷ್ಮವಾಗಿದೆ. 2. ಥಟ್ಟುಲಿವಾಳ ಮೊಗ್ಗರಂ (ಕಾಲಾಳುಗಳ ದಂಡು) (ಕಬ್ಬಿಗರಕಾವ-೨೫೦). 8, ಹಿತಾಮಹಂಗಮರಿದೆಗ್ಗೆ ಮೊಗ್ಗೆ ಶಿನಗಮದೆನಗಂ (ಕಾಂತಿ, 1.61) ಕ್ಷ(ಕಾವಾಕ್ತಿ, 517).

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.
್ನೊನೆಯೇ (ಡೆ) ಅೆಂಬುದು	396-325	ಯಶಂ (ಯಶಸ್ಸು)	73-88
ನೊನೆ ಯೇ ಱಿನ	296-325	ಯಾತೃ (ಮಾತೃ)	71-86
ವೊನೆಯೇಱಿಂಗೆ	,,	ಯಾತ್ರೆ	69-84
ನೊನ್ನಿ ನ	,,	ಯಾಮಿನಿ	70-85
ನೊನ್ನಿಂಗೆ	,,	ಯುಗಪತ್ಸಂಭ್ರಮ	66-83
ನೊರಳ್ದಂ (ಟಿ)	28-39	ಯುಗಪದಂ (ಯುಗಪತ್ತು)	73-88
ನೊರೆ - ನೊಱೆ (ಟಿ)	14-22	ಯುವಂ (ಯುರ್ವ)	,,
ನೊಲೆ - ನೊಳೆ (ಟ)	,,	ಯುವಾನಂ	74-89
ವೊಸ ರ್	34-51	ಯುಷ್ಮತ್	66-83
ವೊಸರ್ಗ <u>ೆ</u>	30-45	ಯುಷ್ಮದ್ಗುಣ	67-83
ಿಮೊಟಗು (೩೯) ವಾದ್ಯಗಳಧ್ವ	2 17-26	ರ	
(ವಾದ್ಯಂ ಎಂದಿದೆ)		ಗಳ ಸವನಗಣಂ	284-296
ಮೊೞಗು (೧೬೧) ಗುಡುಗು, ಒಂ	ಂದು 21-26	ರಕ್ಕ ಸವಗರಣಂ	268-274
ಜಾತಿಯ ಮರ, ವಾದ್ಯವನ್ನು	ಬಾಜಿ	ਹਰ, ਨੂੰ	28-39
ಸುವ ವಿಧಾನ		ಿರಕ್ಕ ಸಿ (೪೪) (ರಾಕ್ಷಸೀ) (ತ್ಸ)	
ಮೊಟಂ (೧೦೫) ಅರತ್ನಿ, ಅ	ಳತೆ 19-26	ਰੇਵੇਂ,	261-265
(ಮೊಳಕೈಯಿಂದ ನೀಡಿದ	ಬೆರಳು	ರಕ್ಕೆ ಸಂಕಲೆ	282-293
ಗಳ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಳತೆ)		ठ हे, हें (हें _र)	202-231
ಮೊಟಕಾಲ್ (೧೦೩) ಎರಡು	19-26	ರಂಗಂಬೊಕ್ಕಂ	142-170
ತೊಡೆಯ ಸಂದು		ರಗಳೆ (ರಘಟಿ)	16-25
ಮೋಡಂ (ಮೂಢಂ)	268-274	ರಂಜಿಕ್ಕುಂ	201-230
ಮೋರಂ (ಮಯೂರಂ)	268-274,	ರ ಟ ತ್ಕೋಕಿಲ	67-83
	271-279	ರಣತ್ಯಂಕಣ	79-93
ವೋಹಿನಿ	79-93	ರತಿ	
odo	1930	ರತ್ನಂಗಳೊಳ್ ಮಾಣಿಕೃ	117-136
ಯತಿ	71-86	ಮುತ್ತಮಂ	202 221
ಯದ್	66-83	ರತ್ನ ಮಂಚಂ	288-301
	-	2 - 2-9050 11 2000 8	N SI LONGERS

^{1.} ಇವು ವರ್ಷವಾಚಕಂಗಳಾಗಿ ಕಾಲೋಪಯುಕ್ತಂಗಳ್. 2 ಇವೊಟಗು " ಎಂಬ ಶಬ್ಧ ವು ಒಂದರ್ಧನ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಮೂರರ್ಥದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟುಬಡುವುದು ಉಚಿತವೆಂದು ಕೋರುವುದು. ಅಥವಾ ಒಂದರ್ಧವಿರುವುದನ್ನು ಧಾತುವನ್ನಾಗಿಯೂ ಮೂರರ್ಥವಿರುವುದನ್ನು ನಾಮಕದನ್ನೂ ಗಿಯೂ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. 3. ಇದು ವೇಶ್ಯದಶಬ್ದಗಳ (ನಿಯತದ್ವಿತ್ವಗಳ) ಪಟ್ಟಿಕೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಳ, ರಕ್ಷತ್ನ ಅನ್ನಿನ್ನ ದುಪ್ಪಡಿ ವೊದಲಾದ ತದ್ಭವ ತಬ್ಬಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರುವುದು ವಿಚಾರಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು. – ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.
	264-268	ದೈಯೊದವಿತ್ತು -	39-54
`d	285-297	ರೋಗಿಗೌಷಧಂ ಹಿತಂ	114-132
`d		ರೋವಂ	262-266
ರನ್ನ ವಟ್ಟ ಗೆ	284-296	ರೋಸಂ	253-256
ರನ್ನ ವಣಿ	285-296		233-230
ರಂಬೆ	256-258	e	
ರಂಭೆಯತ್ತಣಿಂ ಸುಖಂ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸಿತು	115-134	ಅತೊಪ್ಪಂ (೪೫) ದನಕುರಿಗಳು ರಾತ್ರಿತಂಗುವ ಸ್ಥಳ	28-39
ರಮಣಿ	79-93	9	
ರವಿ	71-86	ಲಕ್ಕಂ	261-265
ರವಿ ಮೂಡಿದಂ(ದುದು)	74-90	0	
ರಸೆಯನಂ 271-278,	280-290	ಲಕ್ಕ ಣಂ ಲಕುಮಣಂ	253-257
Uea	76-90		
ರಾಗಿಸು	37-54	లకుమి (లక్ష్మిక్తి)	»; 85, 79-93
ರಾಜಂ (ರಾಜ೯)	73-86	∞v.⊚	76-90
ರಾಮಂ 65-8	32, 79-93	ಲಘು	254-258
ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮ್ಮಣರ್	81-96	ಲಗುಡಂ	
ರಾಯಂ	277-285	10h ಗಂ (೪೬) ಜ್ಯೋತಿಷ್ಟ	, 268-274
ರಾಯಕೋಳಾಹಳಂ	148-177	(ಲಾಗ್ನಿಕ) 265-269 ಲಂಚಂಗುಳಿ	175-204
ರಾಯಗೋಂಟೆ	290-301	ಲಂಚವಣಿಗಂ	178-208
ರಾವಣಂ	79-93	ಲಚ್ಚಣಂ	279-289
ರಾಸಿ	253-256	ಲತೆವಲ್ಲಿ ಲತೆವಲ್ಲಿ	288-301
ರಾಹು(ವಿದು)(೭೧)(ಟಿ)18-2	6,71-86	ಲತೆವನೆ	288-301
ರಿಜು	75-90 J 266-272		16-25
Omo		ಲಂಬಣಂ	273-281
ರಿತು	"	ಲಂಬಳಂ	16-25
0 ವು	71-86		67-83
ರೂ (ಜೂ) ಡಿ	256-258	ರಾಕ್ಷೆ	69-84
ರೂಪೞಿದ ಸಾವು (೨೦)	17-26	ಲಾಂಛನಂ (ಲಾಂಚನಂ) ?	257-259
ರೂವಾರಂ (ರೂಪಾಕಾರಂ)	287-299	<u>ಎಣ್ಣ - ಎಣ್ಣ</u>	16-24
ರೇಖೆ	69-84	1 ಲಾಟಭಾಷೆ - (ಲಾಟಬಾಸೆ)	,,

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.
ಲಾಬಂ	256-258	ವಾಯಂ	13-19
ಲಾಮಚ್ಚ್ಯಂ	277-285	ವಾರ್ಧಿಮುಟ್ಟಿ	225-250
ಲಾಳವಿಂಡಿಗೆ (೧೪೧) ಬಾಗಿಲ	20-26	ವಾಲುಕಂ	69-84
ಅಗುೞ• `		ವಾಂಸಂ	277-285, 279-288
ಲಿಂಗವತ್ತಿ ಗೆ	282-293	ವಾಸುಗಿ	254-258
. లిపి	71-86	ವಾಹಕತನಂ	183-213
ಲೀಲೆ	69-84	ವಾಳಿ (ವಾಹಳಿ)	271-279
ಲೆಕ್ಕ್ಗಿಗಂ	171-199	ವಿಕ್ಕಿರ	264-268
ಲೆಪ್ಸಂ	265-269	ವಿಚ್ಚಂದಂ	257-259
ಲೇಖಾಯಿಲಂ	186-217	ವಿಜಯಸೇಸೆ	282-293
ಲೇಪಾಳಿತಿ	179-210	ವಿತೆ	255-258, 266-272
ಲೇ ಸೆಲ್ಲಂ	38-54	ವಿದ್ದಿ (ವೃದ್ಧಿ)	266-272
ಲೇಸಿಂಗೊಡೆಯಂ	37-54	ವಿದ್ಯುತ್ತು	73-88
ಲೋಕಕ್ಕೀತನಧಿಕಂ	114-132	ವಿದ್ವಾಂಸ <u>ಂ</u>	74-89
ಲೋಕದಲ್ಲ ಣಂ	148-177	ವಿದ್ವಿಟ್ಸ್ಪ್ರೀಯರ್ ಇದ್ದಿಟ್ಸ್ಪ್ರೀಯರ್	48-65
ಲೋಕಶಬ್ದ ಮುಂ	133-158	ವ ಗಿತ್ತ ವಿಧಿಕ್ರಿಯೆಯೊಳಂ	
ಲೋಬಂ	256-258	ವಿಧು ಮೂಡಿದ <u>ಂ</u> (
		ವಿಧೇಯಂ (೧೫)	17-26
ವ	007 200		267-273
ವಂಕದರಂ	287-300	ವಿ(ಬಿ)ನ್ನ ಣಂ ವಿಮಲ ಮ ತಿ	77-91
ವಂಕದಾರಂ ವಂಕಬಾರಂ	287-300 287-300	ವಿವಂದಂ	258-261
	12-18	ವಿಸಯಂ	253-256
ವಖ್ಬಾಣಂ (ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಂ) ವಡಂ	254-258	ವಿಹಾಯಸಂ	73-88
ವಧೂ	70-85	ವಿಳಂಗಂ	16-23
ವನಮಾಲೆ	289-302	ವಿಳಸಂ	270-277
ವನಲತೆ	288-301	ಎೀಟಕೆ (ಎೇಳಿಗೆ)	16-25
ವಯಣಂ	12-19	ವೀರುತ್ತು	73-88
ವಯಂ	73-88	ವೀಳೆಯ	16-25
ವರಾಳಂ (ವರಾಟಂ)	16-25	ವೃದ್ಧಿ	71-86
ವರ್ತಮಾನವರ್ಷಂ (೫೧)	18-26	ವೃಶ್ಚಿಕಂ (೧೦೮)	19-26
ವಾ (ಗಾಳಿ)	70-85	ವೃಷಭಂ	105-124

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.
ವೃಷಾಂಕಂ	288-301	ಸಂಕರಪ್ರಸಾಯಿತಂ	285-296
ವೆಗ್ಗಳಂ (೪೭) ಅತಿಶಯಾ	รอก 28-39	ಸಂಕ	252-256
ವೆಂಟಿಸಿದಂ	204-283	ಸಂಕಲೆ (೨೧)	7-26, 266-272
ವೇಢೆಯಂ (ಮುತ್ತಿಗೆ)	12-18	ಸಂಕಲಿವದ್ದಂ	285-296
ವೇದವಿದಂ	73-86	ಸಂಕು	252-256
ವೇರ(ಡಿ)ಣೆಗಿತಿ¹	179-210	ಸಕುನಂ	252-256
ವೇಸಂ	253-256	ಸಕುನಿ	253-256
ವೇಳೆ	69-84	~ ' '	8-39, 260-264
ವೈಹಾಳಿ	272-279	ಸಕ್ಕೆ 261	-265, 268-274
5		ಸಕ್ಕ ದಂ	279-289
ಶಂಕರಂ	79-93	ಸಖಾಯಂ	74-89
ಶಕುನದ ವಕ್ಕಿ (೨೯)	17-26	ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಿ (೪೬)	18-26
ಶ ಚಿ (ಶಚೀ)	70-85, 79-93	ಸಂಗಂ	250-258
ಶನಿಯಿವಂ (ಯಿದು)	75-90	ಸಂಗಡದಾಳಂ	286-297
ಶಯನಂ (೧೪೮)	20-28, 70-86	ಸಂಗಡದಿಂಬಂದಂ	113-131
ಶಯನಸ್ಥಾನಂ (೧೪೮)	20-26		3-280, 279-289
ಶಾಖೆ	69-84	ಸಂಗಡವೆಕ್ಕಣಂ	284-296
ಶಾಲೆ	,,	ಸಂಗವಂ	262-266
ತಿಶು	71-86, 76-90	ಸಂಜೆ	259-263
ತೀರ್	274-282	おがっ	276-285
ಶುಕ್ರನಿವಂ (ಯಿದು)	75-90	ಸಜ್ಜನಂ	80-94
ಶುದ್ಧ ಯಿಸಿದಂ	40-56, 71-86		76-90
3,6	70-85		274-282
ಶ್ರೀಮಂತಂ	74-89		7-261, 261-264
ಶ್ರುತಿ	71-86		5-269, 271-278
ಶ್ರೀಯಂ	"	ಸಂದಿವಾತಂ	282-293
ಶ್ವಾನಂ	ಸ	ಸಂದು	274-282
ಸಂಕಂ	255-258	ಸಂದೆಯಂ (ಸಂಸಯಂ 3 ಸಣಿವಾರಂ) 252-256 282-293
NOOO	255-250	2 1 1000000	202-230

^{1.} ಮಾಲೆಗಾರ್ತಿ ಮುದಿಗೂಂಟಣಿ ವೇರಡಿಗಿತ್ತಿಯೆಂಬ ಪಂಡಿರ ನೆರೆಗೊಂಡೊಡಂದರಿಗೆ? ಸಜ್ಜನ ವೆಂಡಿತಿ ಕೆಟ್ಟಳೆಂಬುದು. (ಕಾವ್ಯಸಾರ – ಚಂದ್ರೋದಯವರ್ಣನಂ – ಪದ್ಯ ೩೪. ಮದರಾಸು ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯ ಮಾತ್ಯಕ್ಕೆ)

ಶಬ್ದ ಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು. — ಸೂ.
ಸಜ್ಜನ ವೆಂಡಿತಿಯವಳ್	76-90	ಸಯಂಬು	276-285
ಸಟಿ	255-258	ಸರಂ	252-256, 276-285
ಸಂಡಂ	256-258	ಸರಕರಣಂ	282-293
ಸಂತೆ	257-259	ಸರದಂ	252-256
ಸಂತೆವಟ್ಟಣಂ	284-296	ಸರಯು	70-85
ಸತ್ತಂ	215-242	ಸರವಂದಂ	285-296
- ಸತ್ತವಿ	263-267	ಸರವಂದಿಗಂ	170-199
- ಸಣ್ಣ ಗಾಳಂ	289-302	ಸರವಾದಿ	* 282-293
ಸಣ್ಣು ಕಂ	176-205	ಸರಸತಿ	
ಸದ್ವಂಶದತ್ತ್ರಣಿಂ ಪುಟ್ಟವಂ	115-134		276-285 70-85, 75-90, 79-93
ಸನ್ನ ಣಂ (ದಗಲಿ)	263-266,	ಸರುಸಪಂ	253-257
10 (all o)	270-277	ಸ ರೂಪಂ	276-285
ಸನ್ನೆ	267-273	ಸರ್ವಂ	105-124
~%್ನ ಸಂಪದಂ	73-88	ಸಲಗೆ .	270-277
	166-196	ಸಲವು	182-212
ಸಪ್ಪಸಪ್ಪನೆ		ಸಲ್ಲವು	221-246
ಸಪ್ಪುಳಂ	264-268	ಸವಗಸನ್ನ ಣಂ	282-293
ಸಂಬರಂ	252-256	ಸವಂ ಸವಟಿವಾಯಂ	258-261, 262-266
	285-297	ಸವಡಿಗಂ	64-78
ಸಂಬಳಂ	252-256 256-258	ಸವಡಿಟ್ಟಂ	175-203 39-54
ಸಂಬು	288-302	ಸವಣಂ	261-265
ಸಬಳಗದ್ಯಾಣಂ ಸಬಳಗದ್ಯಾಣ <mark>ದೆಱ³</mark>	290-308	ಸವತಿಗೆ ಸವತಿ ಕ	
ಸಬಳತ್ರಿಣೇತ್ರಂ	288-301	ಸವಳದೆ (ಪವಳಾ	
ಸಬಳದೆಱ3ೆ	"	ಸವಳದಿಂಗೆ ಆಗಾ	ನು (ಟ)
ಸಬಳಸಹಸ್ರ ಬಾಹು	288-301	ಸವಕ್ತ (ಟ್ತ್ರ) ಡ	
ಸಬ್ಬಂ	260-264	ಸವಳ್ತಡಿನ	"
ಸಬ್ಬ ಸನ್ನ ಣಂ	282-293	ಸವಿತಾರಂ	71-86
ಸಬ್ಬಲಕ್ಕಣಂ	282-293	ಸವಿತೃ	"
หณี ಕಟ್ಟು (១೫)	17-26 73-88	ಸಸಿ	252-256, 274-281,
ಸಮನಯಸಂ	262-266		276-285
ಸಮ್ಮಗಾಱಂ ಸಮ್ಮ ಕಿಸಿಗೆ	286-297	ಸಹಜಾತಂ	284-294
ಸಮ್ಮಟಿಗೆ ಸಂಯತ್ತು	73-88	ಸಹಧರ್ಮಿ	,,
ಸಂಯಮಕಂ	282-293	ಸಹಭೋಜಿ))

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.
253_25		<u> </u>	178-208
	252-256	ಸಾಲಿಗಂ	171-199
ಸಾಂತಿ		ಸಾಲೆ	252-256
ম্বৰ্ভ		ಸಾವಂ	262-266
ಸಾಂದು (೫೦) ಸಾದು (ಬಳಿಕ		ಸಾವಾಸಿ	284-295
ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗು	221	ಸಾವೆ	12-19
ದ್ರವವುಳ್ಳುದಾಗಿರುವ ಗಂ	ထုတ္မသန္တ)	ಸಾಸಂ	271-279
ಸಾದನೆ ,	256-258	ಸಾಸತಂ	276-285
ಸಾದಿ (ಸೊದಿ)	76-90	ಸಾಸಿರ್ಮಡಿ	165-194
ಸಾದೇವಂ	284-295	ಸಾಸಿರ್ಮೆ	179-209
ಸಾಧು	76-90	ಸಾಸಿರ್ವರ್	165-194
ಸಾನಂ	276-285	ಸಾೞಿಗೆ (೬೩) ಢಕ್ಕೆ ಎಂ	ಬ ವಾದ್ಯವು 18-26
ಸಾಪಂ	252-256	ಸಿಂಗಂ	263-266
ಸಾಮಂತಂ (ಸಾವಂತಂ)	90-106	ಸಿಂಗರಂ	266-272
ಸಾಮಂತರ್	84-100	ಸಿಂಗವೇಂಟೆ	290-302
ಸಾಮವರ್ಣಂ	277-285	ಸಿಂಗರಿಗಂ	170-199
ಸಾಮಾನ್ಯದೞಂ (೧೩೯)	20-26	hon	266-272
ಸಾಮಾನ್ಯಾಕೃತಿ (೪೩)	18-26		278-287
ಸಾಮಾನೃಮಾಲಾಬಂಧಂ	(na) 17-26	ಸಿಟ್ಟ (ಸೃಷ್ಟಿ) ಸಿ(ನಿ)ಡಿಯುಂದಲೆ	146-173
	106, 276-281	ಿಸಿಡುಂಬೆ (೮) [ವೊದ	- 00
ಸಾಯ್	34-51	సికం	253-256
ಸಾಯಿರಗಂಡರ್	77-91	ಸಿತಗೆ	180-210
ಸಾಯಿರವುನೆಗಳ್	,,	ಸಿಂದುರಂ	256-258
ಸಾಯಿರವೆಂಡಿರ್	"	ಒಂದರ ಕುರುರೆ	116-135
ಸಾರೀರಂ	252-250	್ಷ ಸಿಂಧು	71-86
ಸಾರ್ಗೆ	32-4	7 ha_	71-86
ಸಾರ್ಗಂ	"	సిప్పే (೪೯) ಚಿಪ್ಪು	(ತೆಂಗಿನ ಕಾಯ
ಸಾರ್ದಂ	,,	ಕರಟದ ಹೋಳು,	ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪು
ಸಾಲ್	35-5		28-39
ಸಾಲಂಗುಳಿ	175-20	4 ಸಿಯ್ಯನೆ (ಸೀಯನೆ)	291-303

ছৈত্ৰ পাৰ্কণ হয়.—মন. ১৫০ 253-256 ১৪০ 75-90, 253-257 ১৪০৮০ৱে০ 282-293 ১৪০৮০ৱে০ 287-300 ১৪০০০ৱে০ ,, ১৪০০বে০ ,, ১৯০০বে০ , ১৯০০বে০				
おりではらい 75-90、253-257 おいまる 80-94 おいらばん(シー) ふはが またった、27-39 おいらばん(シー) ふはが またった、27-39 おいらばん(シー) ふはが またった、27-39 おいらばん(シー) ふはが またった 253-256 おいらしん(シー) かいます 253-256 おいらしん(シー) かいます 253-256 おいちゅう 253-256 おいちゅう 253-256 おいちゅう 262-266 おいちゅう 262-266 おいちゅう 262-266 おいちゅう 262-266 おいちゅう 262-266 おいちゅう 262-266 おいちゅう 263-267 おいきょうで (からい) (シー) かいます 34-51 おいちょうで (からい) 287-399 おいたいます 34-51 おいちょうで (からい) 287-399 おいたいます 34-51 おいちょうで (からい) 28-39 おいちょうで (いっ) (説) おいちょうで (おいちゅう (いっ) (説) かいまり 276-285 おいちょうで (いっ) (はい) で 274-281 おいちょうで (いっ) (説) かいまり 276-285 おいちょうで (いっ) (はい) で 274-281 かいきっか きかいまう 274-281 かいきっか さいからい きかいまう 274-281 かいきっか	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.
おわけぬっぱい	ಸಿರಂ	253-256	ಸುಚಿ	252-256
おわけぬっぱい	సిరి 75-90	, 253-257	ಸುಜನಂ	80-94
おりのは	ಸಿರಿಕಂಡಂ	282-293	ಸುಂಟಗೆ (೩೨) ಎದೆಯ ಮಾಂಸ	3, 27-39
## 10 の	ಸಿರಿಗುದ್ಯೋಗಂ	114-133		
おしています			ಹೇಳುವರು	
おりての	ಸಿರಿಯದಾರಂ		ಸ:ಂಟ	255-258
おわてのあら 178-208			ಸುಟ್ಟಂ	213-240
おして	ಸಿರಿರಾಮಂ		ಸುಂಠಿ	253-256
おお作 258-261			ಸುಣ್ಣಂ	262-266
1			ಸುತ್ತೊಲೆ	38-54
ដល់ នេះ និះ និះ នេះ នេះ នេះ នេះ នេះ នេះ នេះ នេះ នេះ នេ			¹ಸುತ್ಥಣಿ (ಣೆ ?) (ಪದಾತಿಬಲ)	12-18
おいます 287-299 おいき では (水の) べいば (水の) (水のば (水のば (水のば (水のば (水のば (水のば (水のば (水のば			ಸುತ್ತಿ (ಶುಕ್ತಿ)	263-267
 株(常り)・貼い (キュ) かは はっている はいます。 はいま			ಸುತ್ತಿಗೆ (ಸೂತ್ರಿಕೆ)	268-274
おおい。			ಸುದ್ದಿ 253-256,	256-258
対域 (とはがあ) 大い			ಸುಬಂ	256-258
#代書			ಸುಮ್ಮನೆ (ಗೆ)	291-303
 株である 206-234 株である 73-88 株でかるで 287-300 株でかるで 262-266、274-281 株でする 272-280 株でする 260-264 株である 274-281 株である 274-281 株である 274-281 おいという で 274-281 おいという で 274-281 おいというでは、 またい 276-285 おいというでは、 276-285 おいというがは、 276-285 おいというでは、 276-285 おいというがは、 276-285 おいというがは、 276-285 おいというがは、 276-285<td></td><td>69-84</td><td></td><td></td>		69-84		
おいるだっ 206-234 おいるが 257-259 おいるからの(おり) 28-39 おいるからの(おり) 28-39 おいるからの(おり) 28-39 おいるからの(おり) 28-39 おいるからの(おり) 28-39 おいるからの(おり) 213-240 おいまたの(おり) 145-173 おいまたの(のり) 274-281 おいまたの(のり) 274-281 おいまたのは、おいまたのは、またいまたのは、またいまたいまたいまたいまた。またいまたいまたいまたいまたいまたいまたいまたいまたいまたいまたいまたいまたいま	ಸೀ೯	34-51		
おに対してののののでは、 73-88 おいちい皮の (パタ) 28-39 おに対してのでは、 262-266, 274-281 おいまっていれないで 145-173 おによるの 272-280 おい (シい) で 274-281 おによるのでは、 260-264 おいとい) で 274-281 おには、なみでするでは、 18-26 おいといるのは、きれい気がを 274-281 おには、なみでするでは、 19-26 おいといるのは、きれい気がを 274-281 おには、3点の下れ、 19-28 おいといるのは、きれい気がを 276-285 おには、3点の下れ、 19-28 おいといるのは、きれい気がを 276-285 おいといるのは、 (のとと) ・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・・	ಸೀಂಪಂ	206-234		
おにめい はらり 287-300 おいまりをはらり ス13-240 おによる 262-266, 274-281 おいまりをいけいます 145-173 おによる 272-280 おいとり、ピークリ・ロートのようにはいます ス74-281 おには、いまりで 274-281 おいとり、ピークリ・ロートのようにはいます ス76-285 おには、いまりで 274-281 おいとり、これがよります ス74-281 おいとのよったが、またいまりでは、またいますをはいます。 またいますでは、またいますでは、またいますをはいます。 またいますでは、またいますますます。 またいますでは、またいますでは、またいますでは、またいますますます。 またいますますますます。 またいますますますますますますます。 またいますますますますますますますますますますますますますますますますますますま	ಸೀಮಂ	73-88		
みできるところをも、274-281 おいまいたのけいです 145-173 みでまるを、272-280 おいまいたのかけいです 274-281 おにおするできるできると、274-281 おいまいたのできるできるできるできる。 おいまいたのできるできるできる。 おいまいたのできるできるできる。 18-26 おいまいたのできるできます。 274-281 おいまいたのできるできるできるできるできます。 19-28 おいまいたのできるできます。 (のとき) もおおもまます。 276-285 おいまいたのできるできます。 イントン・イン・イン・イン・イン・イン・イン・イン・イン・イン・イン・イン・イン・イン		287-300		
みによる 272-280 おいのののできる 274-281 みにおする 260-264 おいののののできる 276-285 おにいるのできる 18-26 おいののできる 274-281 おいいるのでは、おおいるのでは、おおいるのでは、おおいるのでは、おいいるのでは、おいいるのでは、おいいのでは、またいのできる。 274-281 おいいのでは、おいいるのでは、またいのできる。 274-281 おいいのでは、またいのできる。 276-285 おいいのでは、またいのできる。 (のと) またいのできる。 ないのできる。 20-26 おいのできる。 20-26		274-281		
みに対する 260-264 おいいころのは、きれい気が下 276-285 おにし、なっれる(マン) 18-26 おいいころのは、きれい気が下 274-281 おにいってのののののでは、あったのでは、またいのののでは、またいで、(ハシの) 19-28 おいいころのは、きれい気が下 276-285 おいいののののでは、またいで、(ロシの) (ロシの) (ロシの) おいいののでは、またいのでは、また				274-281
おにと、 ないのでのできます。 18-26 おいのでは、 またいのでは、 また		260-264	ಸುಲು	276-285
おにいっている 19-26 おいめっている 276-285 おにいっている 19-28 おいめっている (の0.9) (能) おいめっている (のとと) きのおけず、おおれず おいや、 おいめっている (の2.9) (おい) ないのっている このころ おいめっている このころ おいめっている (の2.0) おいめったい このころ このころ このころ このころ おいめっている (の2.0) おいめったい このころ		18-26	ಸುಲುವೆಂದು ಕಿಸುರ್ವೊ	274-281
おいといっています。 19-28 おいといっています。 おいといっています。 (つとと) もちおれずり、おおれず おいやり、 (つのり) (能) 76-90 おいといっています。 おいといっています。 20-26 おいれっ (おい) 28-39 おいといってい (つえい) おいますれます。 オース・フェース・フェース・フェース・フェース・フェース・フェース・フェース・フェ	ಸೀಟಿತೊ ಣಗಿಸಿ ಬಾಟ್ರುದಾಗಿ	19-26	ಸುಲೆಂದು ಕಿಸುರ್ಮ	276-285
(ハロッ) (能) 76-90 おいい (きむかい) あはず ないる ないがっ (きゅう) ないはっ (きゅう) ないはっ (これの) ないはやれ 20-26 おいけっ (これの) ないはやれ 20-26	ಸೀಟ್ಯಿ ಣಗಿ ಬಾಟ್ಡ ಶಾಕಂ	19-28		
おいめ 76-90 おいじゅ (のえの) おっぱゅん 20-26 おいけっ (おの) おっぱゅん (のえの) おっぱゅん 20-26	(೧o೨) (ಟ)			
式がれる (30) 28-39 式が は (020) れの は スプランス スプ				
ಸುಗ್ಗಿ (೫೧) ವಸಂತರ್ತು 28-39 ದವನು, ಗುಂಡಾಗ ಸುತ್ತು ಬಹುನು	おれる (%0)		ಸುೞಿಂದಂ (೧೩೦) ಸಂಚಳಿಸಿ	
	ಸುಗ್ಗಿ (೫೧) ವಸಂತರ್ತು	28-39	മാഗ, നാരംസ കാട്ടാം	

^{1.} ಎರಡುಂ ಲಕ್ಕಂಬರಂ ಸುತ್ಥಣೆಯರಶನಿ (ದಾವಣಗೆರೆಯ ಶಾಸನ: 25, ಪಣ್ಕ್ತು 31).

### ### ### ### ### ### ### ### ### ##				
***********************************	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ab xo.
#### 184-215, 188-218 **Industrian (រកមេរិយាស), 286-298 ** បេរឹក្សាសា (រកមេរិយាស) បេរឹកមាន (រកម្ម ប្រឹង្ឋ ប្រឹក្សាសា (រកមាន បេរឹកមាន បេរឹកមាន បេរឹកមាន (រកមាន បេរឹកមាន បេរឹកមាន (រកមាន បេរឹកមាន បេរឹកមាន បេរឹកមាន បេរឹកមាន បេរឹកមាន (រកមាន បេរឹកមាន បេរិកមាន បេរឹកមាន (រកមាន បេរឹកមាន បេរិកមាន បេរិកមាន (រកមាន បេរិកមាន បេរិកមាន បេរឹកមាន បេរិកមាន បេរិកមាន បេរិកមាន (រកមាន បេរិកមាន បេរិកមាន បេរិកមាន (រកមាន បេរិកមាន បេរិកមាន បេរិកមាន បេរិកមាន បេរិកមាន បេរិកមាន បេរិកមាន បេរិកមាន បាន បេរិកមាន បាន បេរិកមាន បាន បេរិកមាន បាន បេរិកមាន បាកមាន បានេធាន បាន បេរិកមាន បាន បាន បេរិកមាន បាន បាន បាន បាន បាន បា	ಸೂಚಿಸುಗು (-ಚಿಕುಂ)	200-229	ಸೆಲೆ	269-275
ាកាលជាតេ (ករាមរំលោកក), 286-298 កំខេត 276-285 បង្ហើកថ នាំខេត្ត ៥២០០០ ខេត្ត ៥៩០០០០០ កំខេត្ត ៥៩០០០០០០ កំខេត្ត ៥៩០០០០០០ កំខេត្ត ៥៩០០០០០០ កំខេត្ត ៥៩០០០០០០០ កំខេត្ត ៥៩០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០ កំខេត្ត ៥៩០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០០	ಸೂಜಿ	254-258	ಸೆಳಿಮಂಚಂ	288-301
ಬಟ್ಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹಲವು ಬಣ್ಣದ ನೂಲು ಅಥವಾ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಸೂಜಿ ನೇಲೆ 262-266 ನೂಲು ಅಥವಾ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಸೂಜಿ ನೇಲೆ 262-266 ನೆಟಿನ ಮಾಡಿರುವ ಹೂ, ಪಟ್ಟಿ ಮೊದಲಾದ ಚಿತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಬಟ್ಟಿ ಸೂಲಂ 252-256 ನೂಲನಾಣಿ 282-293 ನೇಸೆ 253-256 ನೂಲನಾಯ್ತರ್ 172-200 ನೂಲೆ (ಬಳಿ) ಯರ್ಗೆ 100-117 ನೊಂದನಂ 256-258 ನೂಲು (ಬಳಿ) (ದುಪ್ಪರ) 21-26 ನೂಲು (ಚಳಿ) (ಒಂದು ಬಾರಿ) 18-26 ನೂಲು (ಚಳಿ) (ಒಂದು ಬಾರಿ) 18-26 ನೂಲು (ಚಳಿ) (ಒಂದು ಬಾರಿ) 18-26 ನೂಲು (ಚಳಿ) (ಬಲಿ) (ಸರದಿಯವ) 18-26 ನೂಲು (ಚಳಿ) (ಬಲಿ) (ಸರದಿಯವ) 18-26 ನೂಲು (ಬಲಿ) (ನೂಲು (ಬಲಿ) (ಸರದಿಯವ) 20-26 ದವನುಂ ನೂಲು (ಬಲಿ) (ಸರದಿಯವ) 20-26 ದವನುಂ ನೂಲು (ಬಲಿ) (ಸರದಿಯವ) 20-26 ನೂಲು (ಬಲಿ) (ಸರದಿಯವ) 20-26 ನೂಲು (ಬಲಿ) (ಸರದಿಯವ) 20-26 ನೂಲು (ಬಲಿ) (ಸರದಿಯವನು 17-26 ನೂಲು (ಬಲಿ) ಹರಟುವವನು 17-26 ನೂಲು (ಬಲಿ) ಹರಟುವವನು 17-26 ನೂಲು (ಬಲಿ) ಹರಟುವವನು 17-26 ನೂಲು (ಬಲಿ) ಹರಟುವವನು 17-26	ಸೂಡು 184-215,	188-218	ಸೆಲ್ಪಟ್ಟಂ	15-22
ನೂಲು ಅಥವಾ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಸೂಜಿ ಯುಂದ ಹೊಲಿದು ಮಾಡಿರುವ ಹೂ, ಪ್ರಾಣಿ, ನೊದಲಾದ ಚಿತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಬಟ್ಟಿ ಸೂಲಂ 252-256 ಸೂಲನಾಣಿ 282-293 ಸೂರು (ಚಿತ್ರ) ಯುರ್ಗೆ 100-117 ಸೂಲಾಯ್ತರ್ 172-200 ಸೂಳ (ಸುಳ) (೧೬೬) (ಈಶ್ವರ) 21-26 ಸೂಲಾಯ್ತರ್ 172-200 ಸೂಳ (ಸುಳ) (೧೬೬) (ಈಶ್ವರ) 21-26 ಸೂಲಾಯ್ತಂ (೬೮) (ಸರದಿಯವ) 18-26 ಸೂಲಾಯ್ತಂ (೬೮) (ಸರದಿಯವ) 18-26 ಸೂಲಾಯ್ತಂ (೬೮) (ಸರದಿಯವ) 18-26 ಸೂಲಾಯ್ತಂ (೬೮) (ಸರದಿಯವ) 18-26 ಸೊಪ್ಪುದನುಂ (೧೩೨) ಬಲಗುಂದಿ 20-26 ಸೆಪ್ಟೆ ವಳ್ಳ 180-210 ಸೆಪ್ಟೆ ವಳ್ಳ 180-210 ಸೆಪ್ಟೆ ಪರ್ಕ್ತ 180-210 ಸೆಪ್ಟೆ ಪರ್ಕ್ಷ 180-210 ಸೆಪ್ಟೆ ಸಿದಂ 205-233 ಸೆಪ್ಟು ಸಿದಂ 268-274 ಸೆಪಿರು (ರೇನ್) ಬಟ್ಟೆಯ ಅಂಚು 27-39 ಸೆಪಿರು (ರೇನ್) ಬಟ್ಟೆಯ ಅಂಚು 27-39 ಸೆಪಿರು (ರೇನ್) ಪರಟುವವನು 17-26	¹ ಸೂಯಾಣಂ (ಸೂಚೀಯಾನ)	, 286-298	ಸೇತಂ	276-285
ಯುಂದ ಹೊಲಿದು ಮಾಡಿರುವ ಹೂ, ಸ್ಟಲೆ 262-266 ನ್ನು ಪ್ರಾಣಿ, ಮೊದಲಾದ ಚಿತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಬಟ್ಟಿ ಸೂಲಂ 252-256 ನ್ನು ಪ್ರಾಣಿ, ಮೊದಲಾದ ಚಿತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಸೇವೆ 12-19 ನ್ನು ಪ್ರಾಣಿ, ಮೊದಲಾದ ಚಿತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಸೇವೆ 12-19 ನ್ನು ಪ್ರಾಣಿ, ಮೊದಲಾದ ಚಿತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಸೇವೆ 12-19 ನ್ನು ಪ್ರಾಣಿ 253-256 ನ್ನು ಪ್ರಾಣಿ 269-275 ನೂಲ (ಸ್ಟು ರೀತ್ರು ಪ್ರಾಣಿ 269-275 ನೂಲ (ಸ್ಟು ರೀತ್ರು ಪ್ರಾಣಿ 269-275 ನೂಲ ರೇತ್ರು ಪ್ರಾಣಿ 269-275 ನೂಲ ರೇತ್ರು ಪ್ರಣಿ 269-275 ನೂಲು ಪ್ರಣಿ 268-274 ನೂಲು ಪ್ರಣಿ 26	ಬಟ್ಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹಲವು	ಬಣ್ಣ ದ	ಸೇತು	71-86
ಸ್ರಾಣಿ, ನೊದಲಾದ ಚಿತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಸೇವೆ 12-19 ಸೂಲಂ 252-256 ಸೂಲಪಾಣಿ 282-293 ಸೇನಂ 253-256 ಸೂಲಪಾಣಿ 282-293 ಸೇನೆ 253-256 ಸೂಲಪಾಣಿ 282-293 ಸೇನೆ 253-256 ಸೂಲಪಾಯ್ತರ್ 100-117 ಸೈಂದವಂ 256-258 ಸೂಲಪಾಯ್ತರ್ 172-200 ಸೂಲ (ಸುಳ) (೧೬೬) (ಈಶ್ವರ) 21-26 ಸೂಲಪಾಯ್ತಂ (೬೮) (ಸರದಿಯವ) 18-26 ಸೂಲಪಾಯ್ತಂ (೬೮) (ಸರದಿಯವ) 18-26 ಸೂಲಪಾಯ್ತಂ (೬೮) (ಸರದಿಯವ) 18-26 ಸೂಲಪಾಯ್ತಂ (೬೮) (ಸರದಿಯವ) 18-26 ಸೊಪ್ಪುದನುಂ (೧೩೨) ಬಲಗುಂದಿ 20-26 ದವನುಂ ಸೆಜ್ಜೆ ವಳ್ಳ 180-210 ಸೆಜ್ಜೆ ವಳ್ಳ 180-210 ಸೆಜ್ಜೆ ವಳ್ಳ 180-210 ಸೆಂದನಂ 269-275 ಸೆಂದುರಂ 268-274 ಸೆಂದುರಂ	ನೂಲು ಅಥವಾ ತಂತಿಗಳನ್ನು	್ನ ಸೂಜಿ	ಸೇಮಂ (ಸೇವಂ)	261-265
ಬಟ್ಟಿ ಸೂಲಂ 252-256 ಸೇಸಂ 253-256 ಸೂಲಪಾಣಿ 282-293 ಸೇಸೆ 253-256 ಸೂಲಪಾಣಿ 282-293 ಸೇಸೆ 253-256 ಸೂಲೆ (ಟಿ) ಯರ್ಗೆ 100-117 ಸೂಲಾಯ್ತರ್ 172-200 ಸೂಲೆ (ಸುಳಿ) (೧೬೬) (ಈಶ್ವರ) 21-26 ಸೂಲಾಯ್ತರ್ 172-200 ಸೂಲಿ (ಸುಳಿ) (೧೬೬) (ಈಶ್ವರ) 21-26 ಸೂಲಾಯ್ತಂ (೬೮) (ಸರದಿಯವ) 18-26 ಸೂಲಾಯ್ತಂ (೬೮) (ಸರದಿಯವ) 18-26 ಸೂಲಾಯ್ತಂ (೬೮) (ಸರದಿಯವ) 18-26 ಸೊಟ್ಟಿ ವರೆ 269-275 ಸೆಜ್ಜೆ ವರೆ 290-302 ಸೆಜ್ಜೆ ವರೆ 290	ಯಿಂದ ಹೊಲಿದು ಮಾಡಿರು	ವ ಹೂ,	ಸೇಲೆ	262-266
大小型の	ಪ್ರಾಣಿ, ನೊದಲಾದ ಚಿ	ತ್ರಗಳುಳ್ಳ	ಸೇವ ಗೆ	12-19
大きの	ಬಟ್ಟಿ		ಸೇವೆ	12-19
対の式の		252-256	ಸೇಸಂ	253-256
おかず (いき) のが作	ಸೂ ಲಪಾಣಿ	282-293	ಸೇಸೆ	253-256
172-200	ಸೂವಂ	258-261	ಸೇಸಿಕ್ಕಿ ದಂ	38-54
おのや (木がや) (ハ೬೬) (毎岁まで) 21-26	ಸೂಳೆ (ೞ³) ಯರ್ಗೆ	100-117	ಸೈಂದವಂ	256-258
ボルピック (メリン (いっし) 18-26 ボルピック (とじ) (ボロ いっし) 18-26 ボルピック (とじ) (ボロ いっし) 18-26 ボルピック (とじ) (ボロ いっし) 18-26 ボルガ で で で で で で で で で で で で で で で で で で で	ಸೂೞಾಯ್ತರ್	172-200	ಸೈವಂ	269-275
ボルピッの山」 (とど) (ボゼルのはま) 18-26 ボルピック ではない (とど) 18-26 ボルピック ではない (とど) 18-26 ボルボ (このり・275 ボルボ (このり・302	ಸೂಳಿ (ಸುಳಿ) (೧೬೬) (ಈಶ್ವರ	21-26	ಸೊಕಂ	268-274
大の色	ಸೂರ್ೞ್ (೫೬) (ಒಂದು ಬಾರಿ)	18-26	ಸೊಣಗಂ	
గేజ్జ్ వేసే 269-275 సింఖ్యా దనుం (౧೩೨) బలగుంది 20-26 గేజ్జ్ వేళ్ళం 172-200 సింఖ్యా దనుం (౧೩೨) బలగుంది 20-26 గేజ్జ్ వేళ్ళం 180-210 సింఖ్యా దనుం (౧೩೨) బలగుంది 20-26 గేజ్జ్ వేళ్ళం 180-210 సింఖ్యా దనుం (౧೩೨) బలగుంది 20-26 గేజ్జ్ వేళ్ళం 201-280 గేందవెం 269-275 సింఖ్య గేళా (ఖఖ) 205-233 గేంద (ఖం) 27-39 సింఖ్య గేళా (ఖఖ) 28-39 గేజ్ (రే) ంగు (౯) బట్టియ అంజు 27-39 సింరిటిం 268-274 సింరియం (೩೪) ಹరటువెనెని 17-26	ಸೂೞ್ಾಯ್ತಂ (೬೮) (ಸರದಿಯ	ುವ) 18-26	ಸೊದೆ	268-274
ಸೆಜ್ಜೆ ವನೆ 290-302 ದವನುಂ ಸೆಜ್ಜೆ ವಳ್ಳಂ 172-200 ಸೊಪ್ಪಾದುದು(೨೨)(೫೩)17-26, 18-26 ಸೆಜ್ಜೆ ವಳ್ತ 180-210 ಸೊಪ್ಪಿದುದು(೨೨)(೫೩)17-26, 18-26 ಸೆಂದವಂ 269-275 ಸೊಪ್ಪಿ ಸಿದಂ 201-280 ಸೆಂದುರಂ 269-275 ಸೊಪ್ಪು ಸಿದಂ 205-233 ಸೆಂದೆ (೫೧) 27-39 ಸೊಪ್ಪು ಗಳ್ (೫೩) 28-39 ಸೆರೆ 269-275 ಸೊಪ್ಪು ಗಳ್ (೫೩) 268-274 ಸೆಱ (ರ) ಂಗು (೯) ಬಟ್ಟಿಯ ಅಂಚು 27-39 ಸೊರಟಂ 268-274, 278-287 ಸೊರಹಂ (೩೪) ಹರಟುವವನು 17-26	ಸೂಲ್ಗ್ರರೆವವಂ (೬೮)	18-26		
సీజ్మే వెళ్ళం 172-200 సీజ్మా మెదుదు(౨೨)(೫೩)17-26, 18-26 సీజ్మే వెళ్ళం 180-210 సీజ్మీ క్కాం 201-280 సిందవం 269-275 సీజ్మీ సీమం 205-233 సిందురం 269-275 సీజ్మీ సీమం 136-162 సిందే (೫೧) 27-39 సీజ్మీ స్ట్రాంగా 28-39 సీజ్ (ర) ంగు (೯) బట్టియ అంజు 27-39 సీజరిటం 268-274 సీజరియం (೩೪) ಹరటువెనను 17-26	ಸೆಜ್ಜೆ	269-275		Noa 20-26
సేజ్జేవెళ్ళ 180-210 సేబిస్ట్ క్కాం 201-280 సిందవం 269-275 సేబిస్ట్ సీదం 205-233 సిందురం 269-275 సీబెఫ్ట్ సీదం 136-162 సిందే (జం) 27-39 సీబెఫ్ట్ సీల్ (జం) 28-39 సీజ్ (ర) ంగు (౯) బట్టియ అంజు 27-39 సీబెరటం 268-274 సీబెరజం (షిళ) జరిటువెవెను 17-26	ಸೆಚ್ಚೆ ವನೆ	290-302		
సిందవేం 269-275 సింట్స్ట్స్ సిద్ధం 205-233 సిందురం 269-275 సింప్స్ట్ సిబ్బం 136-162 సిందీ (గాం) 27-39 సింప్స్ట్ గళ్ (గాం) 28-39 సింద్రం సింప్స్ట్ గళ్ (గాం) 268-274 సీజు (ర) ంగు (౯) బట్టియ అంజు 27-39 సీబరటం 268-274, 278-287 సీబరియం (షిళ) జరిటువేవేసు 17-26	ಸೆಜ್ಜಿವಳ್ಳಂ	172-200		
సిందురం 269-275 సింప్పు 136-162 సింది (జం) 27-39 సింపు గళ్ (జని) 28-39 సిరి (కింగు (౯) బట్టియ అంజు 27-39 సింరెటం 268-274, 278-287 (కింగే) 27-30 సింరెటం (షిళ) జరిటువవను 17-26	W -			
సింది (జం) 27-39 సింప్పగళ్ (జన) 28-39 సిరి 269-275 సింప్పగళ్ (జన) 268-274 సీజ (ర) ంగు (౯) బట్టియ అంజు 27-39 సీంరటం 268-274, 278-287 (కేంనే) సీంరమం (షళ) మరటువవను 17-26				
ಸೆರೆ 269-275 ಸೊಬಗಂ 268-274 ಸೆಱ (ರ) ಂಗು (೯) ಬಟ್ಟಿಯ ಅಂಚು 27-39 ಸೊರಟಂ 268-274, 278-287 (ಕೊನೆ) ಸೊರಹಂ (೩೪) ಹರಟುವವನು 17-26				
ಸೆಱ (ರ) ಂಗು (೯) ಬಟ್ಟಿಯ ಅಂಚು 27-39 ಸೊರಟಂ 268-274, 278-287 (ಕೊನೆ) ಸೊರಹಂ (೩೪) ಹರಟುವವನು 17-26				
(ಕೊನೆ) ಸೊರಹಂ (೩೪) ಹರಟುವವನು 17-26				
27 20 2 (20)		eom 27-39		
		27-39	ಸೂವರೊಂ (೩೪) ಹರಟುವವನ್ನ ಸೊವಡೊಂದು	

^{1.} ಸೂಚೀವಾನಂ ಎಂಬ ಕಲೆಯು ಚತುಷ್ಪಷ್ಟಿಕಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದು ವಾಮನ ಕಾವ್ಯಲಂಕಾರ ಸೂತ್ರದ ವ್ಯಾಖೈಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ವಾಚಸ್ಪತ್ಯನಿಘಂಟುವಿನಲ್ಲೂ ಉಂಟು.— (ವಾಸ=ಕೆಯ್ಯುವುದು). ತೆಲುಗು ನಿಷಂಟುವಿನಲ್ಲಿ :: ಸೂಯಾಣಂ = ದಂಡಯಾತ್ರೆ : ಎಂದು ಬರೆದಿದೆ. ಇವು ವಿಜಾರಾರ್ಹವಾದುವು.

ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ಪು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.
ಸೊಸೆ	276-285	ಹತ್ತುಗೋಂಟಿ	288-301
ಸೊಸೆವಿರ್ (ವಿರಂ)	84-99	ಹತ್ತೆಂಟು (38-54
ಸೊಸೆವಿರ್ಕಳ್	87-103	ಹದಿಟಿ (ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ)	278-282
ಸೋವುಂ	65-82	ಹದಿಬದೆ	285-296
ಸೋರ್ಗುಂ	32-47	ಹನುಮಂತಂ	74-89
ಸೋಲ್ತಂ	218-243	¹ಹಪ್ಪಳಿಕೆ (೫೪)	
ಸೋವಾಸಿಣಿ	268-274	್ ಚಪ್ಪಟಿಯಾಗಿ ಇರುವಿಕೆ	28-39
ಸೌರಿ	253-256	ಹಯ	
ಸ್ಥಾನವ್ಯಾಕುಳತೆ (೨೮)	17-26		105-124
ಸ್ಸೃಟಕಕ್ಕೆ	16-25	ಹರಗುವಾಳ್ (೫೦) (ಟಿ) (೧೨೦) 19-26
ಸ್ಸುಟಂ	16-25	ಹರಗುವ ಕತ್ತಿ	
ಸ್ಸೋಟಕಕ್ಕೆ	16-25	ಹರಣಂ	254-257
ಸ್ಮೃತಿ	71-86 72-88	ಹರಯಂ	254-257
ಸ್ರಜಂ	70-85	ಹರವಸಂ	258-261
ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಯಂಭೂ		ಹರಿ	71-86
ಸ್ವಾಮಿಯತ್ತ್ರಣಿಂ ನಿರ್ವಾಹ	115-113	ಹರಿಣಂ (ನಂ) ಇತ್ಯಾದಿ	105-124
ವಾದುದು ಮಾದುದು		ಹರಿಯ ಪೊರ್ಕುೞ ತಾವರೆ	116-135
		ಹರಿಸಂ	253-256
ಹ	107.104	ಹಱು	35-51
ಹಂಗಂ	105-124	ಹಲಗೆ	13-19
ಹಂಗಿಗಂ	171-199	ಹಲ್ಲಣಂ 13-	19, 265-269
ಹೆಗರ್ಗಳ್	30-45	ಹಲಿಕೆ	13-19
ಹಗ್ಗಿ	267-273	ಹನಳಂ	"
ಹಂಜರಂ	258-261	ಹಸುಬಂ	105-126
ಹಂಜರವಕ್ಕಿ	284-296	ಹಸ್ತಕಂಕಣಂ	288-301
ಹಟ್ಟಗೆ	258-261	ಹ(ಪ)ಸುಂಬೆ (೨೪) ಎತ್ತು	
ಹಂಡಂ	"	ಲಾದುವುಗಳ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ	ω(0) ω
ळंढाक ?	76-90	ಇಬ್ಭಾಗದ ಚೀಲ ಹಸುಳೆ	76-90
ಹಡಪಿಗಂ	170-199	ಹಾಣಾಹಾಣಿ (ಹಣಾಹಣಿ)	159-188
ಹಡಲಗೆ	254-258	ಹಾದರಿಗಿತಿ	181-211
ಹಡಿಕೆ	183-213	ಹಾಸಂ	258-261
ಹಂತಂ	258-261	ಹಾಲಿಗೆ	13-19
w000			

^{1.} ಹಸ್ಪಳಿಕೆಮೂಗು ಮುರುಟದ ಕಿವಿ (ಯಶೋಧರ.-ಅವತಾರ, ೨ ಸ. ೩೮).

	ا م د د	ತಂ ೧ಗಲ್	ಪು —ಸೂ.
ಶಬ್ದಂಗಳ್.	ವು.—ಸೂ.	ಶಬ್ದಂಗಳ್.	
ಹಾಲಸಿಕಂ	13-19	ಹೊನ್ಯವಂತಂ (ಪುಣ್ಯವುಳ್ಳವನ	0) 178-208
ಹಾವುಗೆ 258-261	, 266-271,	ಹೂರಿಗೆ	254-258
	274-281	ಹೆಟ್ಟಂ (ಹೃಷ್ಟ)	266-272 288-301
ಹಾೞವುನೆಪಾೞಂ (೧೬) ಕದ್ದು	17-26	ಹೆಡೆಗೆಗೊಂಟಿ	266-272
ತಿನ್ನುವ ನಾಯಿ		ಹೆದೆಯಂ	136-162
ಹಿಕ್ಕೆ (ಹೆಕ್ಕೆ)	270-276	कैंग्रे व	76-90
ಹಿಂಗಾಲ್	141-169	केंद्रि	254-258
ಹಿಂಡುಗಂಕಣಂ	288-301	ಹೈತಿಗೆ (ಬೈತೃಕ)	264-268,
ಿಹಿಂಡಲುಂ	39-54	ಹೊಕ್ಕ ರಣೆ (ಪುಷ್ಕ ರಿಣಿ)	274-282
	96-112	ಹೊಂಗಿಸಿದಂ	205-233
ಹಿಂದಣ			, 263-267,
ಹಿಂಬೆದೆ	141-169	ಹೊತ್ತಗೆ 64-78	268-274
ಹಿಪ್ಪಲಿ (೫೫) ಒಂದು ಬಗೆಯ	ಗಂದಿಗ	ಹೊರಸಿನ (೧೬೫) (ಮಂಚದ	
ವಸ್ತು (ಔಷಧಕ್ಕೆ ಉಪಯೆ	ดเหม	ಹಗ್ಗದ ?)	
ತಕ್ಕದು) 28-3	9, 258-261	ಹೊರಿಗಂ	254-258
ಹಿನಂ	262-266	ಹೊಱಗಣ	96-112
ಹಿಸುಣಂ 258-26	1, 272-281	ಹೊಱಬೇಲಿ	150-179
ಹಿಳಿದುದು (೧೧೫) ಹಿಗ್ಗಿ ಬಿರೀ		ಹೊಲತಿ	180-210
ಚಳಿತಮಾಯ್ತು, ಶೀತಳವ	<u> ಶಾಯ್ತು</u>	ಹೊಲ್ಲಾ ಹೊಲ್ಲಿ	159-188
ಹಿಳ್ಳೆ ಗಾಲಂ	140-168	ಹೊಲ್ಲೈಸಿದಂ (ಹೊಲ್ಲಯಿಸಿದ	0) 135-160
ಹಿೞಿದುದು (೧೧೫) ರಸಮಂ	19-26	ಹೋತಾರಂ	71-86
ಹಿಂಡಿದುದು			71-86
ಹುಡುಕುಳ	176-205	ಹೋತೃ	
ಹುಲಿಯತ್ತ್ರಣಿಂದಂಜಿದೆಂ	115-134	ಹೋಳಿಗೆ (ಸ್ಫೋಟಕ) 16-	25, 210-210

^{1. (}ಹಿಂಡಲುಂ' ಎಂಬ ಈ ಬಿಡಿಸದವು ಪ್ರಕೃತಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮವಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ((ತೋಯುಲುಂ ಹಿಂಡಲುಂ'' ಎಂಬ ಇವೆರಡು ಪದಗಳನ್ನೂ (ಒಂದು ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಉಚಿತವೆಂದು ಕಾಣುವುದು.

ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ--೯.

[ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ ''ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣ"ದ ಬೇರೆಬೇರೆ ನಾಲ್ಕು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಮೂರರೊಳಗೆ ಸೂತ್ರಾನುಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದರಿಂದ ವ್ಯಾಸಂಗ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಆ ಸೊತ್ರಕ್ಕೆ (ಅಥವಾಪದ್ಯಕ್ಕೆ) ಮೂರು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಟ್ಟರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಂಕಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಈ ೯-ನೆಯ ಪೇಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯ (I)ವರಸೆ— ಮದರಾಸು ಯೂನಿ ವರ್ಸಿಟಿಯ ಮುದ್ರಣ (1939)ದ ಸಂಖ್ಯಾಕ್ರಮ; ಎರಡನೆಯದು(II) ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಮುದ್ರಣ (1920); ಮೂರನೆಯದು (III) ಡಾ॥ ಕಿಟ್ಟೆಲರ ಮಂಗಳೂರ ಮುದ್ರಣ, ಮೂರನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ (1920).—General Editor.]

I	II	III	I	II	III
	ಪೀಠಿಕೆಯ ಪದ್ಯಗಳು		ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ
ಪದ್ಯ	ಪದ್ಯ	ಪದ್ಯ	00	೮	೮
n	n	0	೧೨	F	F
و	٩	ے	೧೩	00	00
2,	2	a	೧೪	00	ററ
ę	ę	ę	೧೫	೧೨	೧೨
88	28	. 25	೧೯	೧೩	೧೩
٤	F	٤	೧೭	೧೪	೧ ೪
ع	ع	ع	೧೮	೧೫	೧೫
ವ	್ಯಾಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಾರಂಭ	30	೧೯	೧೬	UF
ಸೂತ್ರ	್ಮ ಪದ್ಯ	ಪದ್ಯ	೨೦	೧೭	೧೭
	C	೮	೨೧	೧೮	೧೮
0	٩	6	೨೨	OF	OF
و	a a	೧೦	೨೩	೨೦	90
2			೨೪	೨೧	20
	ಸಂಜ್ಞಾ ಪ್ರಕರಣಂ	, ,	೨೫	وو	وو
ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	<u>se</u>	೨೩	೨೩
ę	0	0	೨೭	96	೨೪
25	9	9	೨೮	೨ ೫	೨೫
٤	2	2	೨೯	೨೬	ಾ೯
٤	ę	ಳ	20	೨೭	92
೮	H	25	೩೧	೨೮	೨೮
F	٤	٤	2.9	೨೬	98
00	2	ع	22	20	20

I	II	III	I	II	III
ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ
28	೩೧	೩೧	22	£39	ह्य
2,39	೩೨	೩೨	೯೯	28	88
೩೬	೩೩	22	56	<u>&</u> 2	೬೭
22	26	೩೪	೭೦	೯೭	೬೮
೩೮	2.89	239	೭೧	FE	56
೩೯	೩೬	೩೬	وع	೭೦	20
v o	22	22	೭೩	೭೧	೭೧
೪೧	೩೮	೩೮		ನಾವು ಪ್ರಕರಣಂ	
೪೨	೩೯	೩೯	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ
೪೩	೪೦	90	೭೪	೭೨	وع
စုစု	೪೧	ಳ೧	೭೫	22	22
५ %	೪೨	೪೨	عع	2 ೪	೭೪
98	೪೩	೪೩	22	238	೭೫
७ 2	စုစု	೪೪	೭೮	2&	28
೪೮	જ જ	१ %	26	22	22
VF.	ಕ್ಟ	ಕಿ೯	೮೦	೭೮	೭೮
250	೪೭	೪೭	೮೧	೭೯	25
೫೧	ಳಲ	ಳ೮	೮೨	೮೦	೮೦
8.9	७ ह	೪೯	೮೩	೮೧	೮೧
359.	310	250	೮೪	೮೨	೮೨
ಸಂಖೈಯಿಲ್ಲ	೫೧	250	೮೫	೮೩	೮೩
	ಸಂಧಿ ಪ್ರಕರಣಂ		೮೬	೮೪	೮೪
ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	೮೭	೮೫	೮೫
318	n_	33.9	೮೮	೮೬	೮೬
3535	H2.	312	೮೯	೮೭	೮೭
35	95 ©	ઝ્	F0	೮೮	೮೮
382	2525	2535	೯೧	೮೯	೮೯
अध	35	386	63	೯೦	60
अह	352	೫೭	೯೩	೯೧	೯೧
50	अध	೫೮	E &	೯೨	63
50	अह	೫೯	ह%	FA	೯೩
وع	٥٥	50	65	FV	68
22	50	50	65	ह्य	೯೫
FA	و ح	وغ	೯೮	೯೬	65
2%	<u> </u>	٤٤	66	೯೭	೯೭
5.5	Få	70	000	ह्छ	೯೮

I	II	III	1 7		
ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ		II	III
೧೦೧	FF	हह		ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ
೧೦೨	000	000	೧೩೮	೧೩೫	೧೩೫
೧೦೩	೧೦೧	೧೦೧	೧೩೯	೧೩೬	೧೩೬
೧೦೪	೧೦೨	೧೦೨	೧೪೦	೧೩೭	೧೩೭
೧೦೫	೧೦೩	೧೦೩	೧೪೧	೧೩೮	೧೩೮
೧೦೯	೧೦೪	೧೦೪	೧೪೨	೧೩೯	CAF
೧೦೭	೧೦೫	೧೦೫	೧೪೩	೧೪೦	040
೧೦೮	೧೦೯	೧೦೯	U&A	೧೪೧	೧೪೧
೧೦೯	೧೦೭	೧೦೭	೧೪೫	೧೪೨	೧೪೨
000	೧೦೯		UAF	೧೪೩	೧೪೩
000	೧೦೯	೧೦೮	೧೪೭	೧೪೪	U&&
೧೧೨		೧೦೯	೧೪೮	೧೪೫	೧೪೫
೧೧೩	000	000	೧೪೯	೧ ೪೯	URF
೧೧೪	000	೧೧೧	೧೫೦	೧೪೭	೧೪೭
೧೧೫	೧೧೨	೧೧೨	೧೫೧	೧ ೪೮	೧೪೮
	೧೧೩	೧೧೩	೧೫೨	೧೪೯	೧೪೯
೧೧೯	೧೧೪	೧೧೪	೧೫೩	റജാ	റ೫೦
೧೧೭	CON	೧೧೫	೧೫೪	೧೫೧	೧೫೧
೧೧೮	UUF	UUF	೧೫೫	೧೫೨	೧೫೨
೧೧೯	೧೧೭	೧೧೭	೧೫೬	೧೫೩	೧೫೩
೧೨೦	೧೧೮	೧೧೮	೧೫೭	೧೫೪	೧೫೪
೧೨೧	೧೧೯	೧೧೯	೧೫೮	೧೫೫	೧೫೫
೧೨೨	U=0	೧೨೦	೧೫೯	೧೫೬	೧೫೬
೧೨೩	೧೨೧	೧೨೧	೧೬೦	೧೫೭	೧೫೭
೧೨೪	ಸಂಖ್ಯೆಯಿಲ್ಲ	೧೨೨ಅ	೧೯೧	೧೫೮	೧೫೮
೧೨೫	೧೨೨	೧೨೨ಬ	೧೬೨	೧೫೯	೧೫೯
೧೨೬	೧೨೩	೧೨೩	೧೬೩	೧೬೦	೧೬೦
೧೨೭	೧೨೪	೧೨೪	೧೯೪	೧೬೧	೧೬೧
ರಾ ಟ	೧೨೫	೧೨೫		ಸಮಾಸ ಪ್ರಕರಣಂ	
೧೨೯	೧೨೬	UDE	ಕಂತ	ಸೂತ್ರ	404
೧೩೦	೧೨೭	200	ಸೂತ್ರ ೧೬೫	೧೬೨	ಸೂತ್ರ ೧೬೨
೧೩೧	೧೨೮	೧೨೮	UFF	೧೬೩	೧೬೩
೧೩೨	೧೨೯	೧೨೯		UFA	UFA
೧೩೩	೧೩೦	920	UF ೧೯೯	೧೬೫	೧೬೫
೧೩೪	೧೩೧	೧೩೧	೧೬೯	೧೬೬	UFF
೧೩೫	೧೩೨	೧೩೨		೧೬೭	೧೬೭
೧೩೬	022		೧೭೦ ೧ <u>೭</u> ೧	UFR	UFR
೧೩೭	https://arc	Chive.org/details			

I	II	III	I	II	III
ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ
೧೭೨	೧೬೯		೨೦೫	೨೦೩	೨೦೨
೧೭೩	೧೭೦	೧೭೦	೨೦೬	೨೦೪	೨೦೩
೧೭೪	೧೭೧	೧೭೧	೨೦೭	೨೦೫	೨೦೪
೧೭೫	೧೭೨	೧೭೨	೨೦೮	೨೦೬	೨೦೫
೧೭೬	೧೭೩	೧೭೩	೨೦೯	೨೦೭	೨೦೬
೧೭೭	೧೭೪	೧೭೪	೨೧೦	೨೦೮	೨೦೭
೧೭೮	೧೭೫	೧೭೫	೨೧೧	೨೦೯	೨೦೮
೧೭೯	೧೭೬	೧೭೬	೨೧೨	೨೧೦	೨೦೯
೧೮೦	೧೭೭	೧೭೭	೨೧೩	೨೧೧	೨೧೦
೧೮೧	೧೭೮	೧೭೮	೨೧೪	೨೧೨	೨೧೧
೧೮೨	೧೭೯	೧೭೯	೨೧೫	೨೧೩	೧೧೨
೧೮೩	೧೮೦	೧೮೦	ಾ ೧೯	೨೧೪	೨೧೩
೧೮೪	೧೮೧	೧೮೧	೨೧೭	೨೧೫	<u></u> ೨೧೪
೧೮೫	೧೮೨	೧೮೨		ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರಕರಣಂ	
೧೮೬	೧೮೩	೧೮೩	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ
೧೮೭	೧೮೪	೧೮೪	ಾ೧೮	<u> ೨</u> ೧೯	೨೧೫
೧೮೮	೧೮೫	೧೮೫	೨೧೯	೨೧೭	೨೧೬
೧೮೯	೧೯೯	೧೯	೨೨೦	ತಿ∪ಎ	೨೧೭
UEO	೧೮೭	೧೮೭	೨೨೧	೨೧೯	೨೧೮
೧೯೧	೧ ೮೮	0 ಎನ್	ووو	೨೨೦	೨೧೯
೧೯೨	೧೮ ೯	0 ನಿರ್ಜ	೨೨೩	೨೨೧	೦೬೬
೧೯೩	060	೧೯೦	೨೨೪	ووو	೨೨೧
UER	೧೯೧	೧೯೧	೨೨೫	೨೨೩	ووو
UEN	೧೬ ೨	೧೬ ೨	ತಿ೯೯	೨೨೪	೨೨೩
UEF	೧೯೩	೧೯೩	೨೨೭	೨೨೫	೨೨೪
೧೯೭	UES	೧೯೪	೨೨೮	೨೨೬	೨೨೫
೧೯೮	UES	೧೯೫	ಶಾಕ	عوو	೨೨೬
ಸಂಖೈಯಿಲ್ಲ		ಸಂಖ್ಯೆಯಿಲ್ಲ	೨೩೦	೨೨೮	عوو
		ರಣಂ	೨೩೧	೨೨೯	೨೨೮
ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ		೨೩೦	೨೨೯
೨೦೦ ೧೯೯	೧೯೭ ೧೯೮	೧೯೬	೨೩೩	೨೩೧	೨೩೦
೨೦೧	೧೯೯	೧೯೮	೨೩೪	೨೩೨	೨೩೧
200	٥٥٥ وو	USE	223	<u> </u>	೨೩೨
೨೦೩	೨೦೧	200	೨೩೬	೨೩೪	_922
yoe.	وهو	200	೨೩೮	<u> </u>	೨೩೪
	1			೨೩೬	೨೩೫

I	II	III	I	II	III
ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ
೨೩೯	೨೩೭	೨೩೬	ಾ೯೧	ಾ೯೫	೨೬೫
೨೪೦	೨೩೮	೨೩೭	<u>೨೬</u> ೯	೨೬೬	೨೬೬
<u>ಿ</u> ೪೧	೨೩೯	೨೩೮	೨೭೧*	೨೬೭	೨೬೭
<u>ಾಳಿ</u> ೨	<u>೨೪೦</u>	೨೩೯	وعو	೨೬೮	<u>ಾ</u> ೬೮
೨೪೩	೨೪೧	೨೪೦	೨೭೩	೨೬೯	೨೬೯
೨೪೪	೨೪೨	೨೪೧	೨೭೪	೨೭೦	೨೭೦
೨೪೫	್ರಳ್ನ	೨೪೨	೨೭೫	೨೭೧	೨೭೧
೨೪೬	೨೪೪	೨೪೩	೨೭೬	وعو	عو ع
೨೪೭	೨೪೫	೨೪೪	೨೭೭	೨೭೩	೨೭೩
೨೪೮	_ ಕಿ	೨೪೫	೨೭೮	೨೭೪	೨೭೪
ಾರ್ನ	೨೪೭	ೌರ್	೨೭೯	೨೭೫	೨೭೫
೨೫೦	ೌನಿಬ	೨೪೭	೨೮೦	೨೭೬	923
೨೫೧	ಾರ್ಟಿ	೨೪೮	೨೮೧*	೨೭೭	222
೨೫೨	೨ ೫0	ಾಳಿ೯	೨೮೧†	೨೭೮	೨೭೮
೨೫೩	೨೫೧	೨೫೦	೨೮೨	೨೭೯	೨೭೯
ಅನುಕ್ತ ಸೂತ್ರ			೨೮೩	೨೮೦	೨೮೦
೨೫೪	ಸ ಂಖ್ಯೆಯಿಲ್ಲ	೨೫೦ಅ	೨೮ ೪	೨೮೦(a)	೨೮೧
200	Control of the Contro		೨೮೫	೨೮೧	೨೮೨
	ಾತು ಪ್ರಕರಣಂ		೨೮೬	೨೮೨	೨೮೩
೨೫೫	ಸಂಖ್ಯೆ ಯಿಲ್ಲ	೨೫೧	೨೮೭	೨೮೩	೨೮೪
20 7	od od at atam.		೨೮೮	೨೮೪	೨೮೫
92	ಭ್ರಂಶ ಪ್ರಕರಣಂ		ಾರ್ಡ	೨೮೫	೨೮೬
ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	<u>ಾ೯೦</u>	೨೮೬	೨೮೭
ಸಂಖ್ಯೆಯಿಲ್ಲ	೨೫೨	989	೨೯೧	೨೮೭	೨೮೮
೨೫೬	೨೫೩	೨೫೩	೨೯೨	೨೮ ೮	೨೮೯
೨೫೭	೨೫೪	೨೫೪	265	೨೮೯	250
೨೫೮	_93335	93333	36h	360	250
೨೫೯	7935	-933&	2633	980	353
ಾ೯೦	982	9332	276	363	388
<u>೨೬೧</u>	-98'c	-93185	2982	268	258
و يو	_91F		अहर	264	35%
೨೬೩	0.50	1	.9FF	2638	288
250	3FU		200	-36.4	288
∂ ₹₹	94.9		200	292	-अस्थ
266	918.		202	276	Sanda
	es et a	266	3034	-36.6	-36.6

was some mineral was the field of manying use " ose " *

ಒಂದೊಂದು ನೀತಿಕ ಕಡತೆಯಾಗಿರವೇಕಾಗುತ್ತು ನಿನ್ನಾರಾವು ತಿರುವಾ.

there we wish who was nouen t

I neven von magne auch an effect

1	II ಅನ್ಮಯ ಪ್ರಕರಣಂ	III	I	II ಪ್ಪ್ರಯೋಗಸಾರಂ	III
ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಸೂತ್ರ	ಪದ್ಯ ಸಂಖೈ	ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ	ಪದ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆ
202	೩ 00 ೩0೧	200 200	೩೩೮	ಸಂಖೈಯಿಲ್ಲ	268
20% 20%	೩೦೨	೩೦೨	ಸ	ನ <mark>ಾಪ್ತಿ ವಾಕ್ಯ</mark> ಂಗ	S. L.
20E 20E	202 208	202 208	ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ	ಪದ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪದ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆ
೩೦೮	20%	20%	೩೩೯	0	೩೩೮
205	20E 20E	20 &	೩೪೦	_	೩೩೯
೩೧೦ ೩೧೧	೩೦೮	೩೦೮	೩೪೧	a	೩೪೦ ೩೪೧
೩೧೨	೩೦೯	೩೦೯	೩೪೨	ę	
೩೧೩	೩೧೦	200	೩೪೩	35	೩೪೨
೩೧೪	೩೧೧	೩೧೧	MUS. T		
೩೧೫	೩೧೨	೩೧೨	380-	ಕೇಶಿರಾಜ ಸ್ತುತಿ	
೩೧೬	೩೧೩	೩೧೩	-	ಪದ್ಯ	ಪದ್ಯ
೩೧೭	೩೧೪	೩೧೪	ಪದ್ಯ		೩೩೮
೩೧೮	೩೧೫	೩೧೫		೯-ರಂತೆ) ೧	
೩೧೯	೩೧೭	೩೧೭	३ (३४	೦-ರಂತೆ) ೨	೩೩೯
೩೨೦	೩೧೮	೩೧೮	8)		
೩೨೧	305	೩೧೬	38 }	ಇಲ್ಲ .	ఇల్ల
وويو	೩೧೯	೩೧೯	ا غ		
೩೨೩	2.00	೩೨೦	2 (30)	೧-ರಂತೆ) ೩	೩೪೦
೩೨೪	೩೨೧	೩೨೧			೩೪೧
೩೨೫	ووھ	"	o (26	೨೨-ರಂತೆ) ೪	2,017

[ವಿ ಸೂ.— "ಕೇಶಿರಾಜಸ್ತುತಿ" ಯೆಂದು ಈ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಏಳು ಸದ್ಯಗಳಿನೆ. ಅವುಗಳ ಕ್ರಮಾಂಕವು ೨-ರಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ೮-ರ ವರೆಗೆ ಇದೆ. ಈ ಸ್ತುತಿ ಯಲ್ಲಿರುವ ೨, ೩, ೭, ೮-ನೆಯ ಪದ್ಯಗಳು ಮೇಲೆ ವರಸೆಯಾಗಿ ೩೩೯-ರಿಂದ ೩೪೩-ರ ವರೆಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಪದ್ಯಗಳೇ ಆಗಿನೆ. ೪, ೫, ೬-ನೆಯ ಪದ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆಯಾಗಿನೆ. ಈ ಮೂರು ಪದ್ಯಗಳು ಪರಿಷತ್ತಿನ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಮಂಗಳೂರಿನ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಪದ್ಯಗಳು II, III ರಲ್ಲಿ "ಸಮಾಪ್ತಿ ವಾಕ್ಯ" ಗಳೇ ಆಗಿನೆ; ಅವೆರಡು ಮುದ್ರಣಗಳಲ್ಲಿ "ಕೇಶಿರಾಜಸ್ತುತಿ" ಯೆಂಬ ಶಿರೋನಾಮವು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಾಗಿಲ್ಲ.—General Editor.]

